

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

THE HOLY QUR'AN
WITH KIKAMBA TRANSLATION

THE HOLY QUR'AN

**ARABIC TEXT
AND
KIKAMBA TRANSLATION**

Published under the auspices of:

HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD

**Fourth Successor of the Promised Messiah and
The Head of the World-wide Ahmadiyya Muslim Community**

2002

Islam International Publications Limited

KULANI NTHEU

**MAANDIKO MA KIALAVU
NA
UALYULO KWA KIKAMBA**

Yĩandĩkĩtwe uungu wa ŪŪngamĩi wa:

**HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD
MŪtiĩwa Wakana wa Masia Ula Wathaniwe na MŪtongoi
MŪnene wa nthĩ yonthe wa Ngwatanĩo ya Masilamu
Waahmadiyya**

**YĩalyŪlĩtwe nĩ:
Mwl. Naaman Nthenge Lukindo.**

2002

Islam International Publications Limited

THE HOLY QUR'AN

ARABIC TEXT AND KIKAMBA TRANSLATION

First published in Qadian (India) in 2002

© Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya.

East Africa

Printed in India at: Printwell, Amritsar.

You may contact the following for further instructions:

1. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 40554
Muranga Road, Nairobi
Kenya
Tel/Fax: 00254 2 764226, 765452
2. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 376
Dares Salaam
Tanzania
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744
3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England
Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: +(0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

KULANI NTHEU

MAANDIKO MA KIALAVU NA UALYULO KWA KIKAMBA

Mbee yaandikwe India mwaka wa 2002

©Islam International Publications Limited

Published by:

**Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya
East Africa**

Yandikwe India : Printwell, Amritsar.

Nimutonya kUandikia kUndu kOO mwenda Uvoo mwingi:

<p>1. Ahmadiyya Muslim Mission,
P.O BOX 40554,
Murang'a Road,
Tel / Fax: 002542 764226, 765452
Nairobi – Kenya.</p>	<p>2. Ahmadiyya Muslim Mission,
P. O BOX 376,
Dares - Salaam Tanzania.
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744</p>
<p>3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England. Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: (0) 181 874 4779</p>	

ISBN: 1 85372 655 9

Publisher's Note

The Holy Qur'an is the word of God and was revealed to the holy prophet of Islam, Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), word by word. This revelation continued for twenty three years. Among all the scriptures, it is only the Holy Qur'an which claims that it is revealed word by word by God. This is the sacred book of Muslims and there is a complete guidance in it not only for Muslims but for others as well for ever. God has promised that He will safeguard its text for ever and that is why there is no change in the original Arabic text and it is exactly the same today as it was revealed to Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), more than 1400 years ago.

To translate the Holy Word of God is not an easy task. The world-wide Ahmadiyya Muslim Community has taken the responsibility to translate the Holy Qur'an faithfully into different languages of the world so that the message could be conveyed to different People in their own language. The current Kikamba translation is rendered from the English translation which has been rendered directly from the original Arabic text by a board of various Ahmadi scholars (who benefited from the English translation by Maulawi Sher Ali as well), under the supervision and direction of the present Head of the Ahmadiyya Muslim Community, Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, Fourth successor of the Promised Messiah, The Founder of the Community.

May Allah make this translation the source of guidance for those who do understand Kikamba language and may He open their hearts towards this wonderful message of the Holy Qur'an. Amen

The Publishers

Ndeto ya MŪandiki

Kulani Ntheu nĩ ndeto ya Ngai na yavuanĩw'e Mwathani mŭtheu wa Isilamu, Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe syĩhwe tũũ wake*, ndeto kwa ndeto. Uvuany'o ũũ waendeeie kwa myaka mĩongo tĩĩ na itatũ. Katĩ wa maandĩko matheu onthe, no Kulani Ntheu tũ tĩa yaasya kana yo tĩvuanĩw'e ndeto kwa ndeto nĩ Ngai.

Ytĩ nĩ Ivuku itheu ya Masilamu na ve ũtongoi mwĩlanĩu nthĩnĩ wayo ti kwoondũ wa Masilamu tũ tĩndĩ ona kwa ala angĩ ota ũu tene na tene. Ngai nĩwathanĩte kana We akasũvĩa maandĩko mayo tene na tene na nĩkyo kĩtumi vataĩ ũalyũko nthĩnĩ wa maandĩko ma Kĩtalavu na nũndũ ũmwe vyũ ũmũnthĩ tondũ mavuaniw'e kwa Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai syĩhwe nake*, mbee wa myaka 1400 mĩvĩtũku.

Kũalyũla Ndeto Ntheu ya Ngai ti wĩla mŭvũthũ. Nguthu ya Ahmadiyya Muslim Community tũũ wa nthĩ nĩyosete mwanya wa kũalyũla Kulani Ntheu yĩna mũtkĩlo nthĩnĩ wa ithyomo syĩna kĩvathũkany'o sya nthĩ nĩkana ũtũmane ũtonye kũnyaĩtkw'a kwa Andũ me kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa ithyomo syoo ene. Ualyũlo ũũ wa yu wa Kĩkamba umĩtw'e kuma kwa ũalyũlo wa Kĩngelesa ũla na w'o umĩtw'e kuma kwa maandĩko ma Kĩtalavu ala ma mwambĩĩĩlyo nĩ nzaama ya asomi anene ma Kĩ-ahmadiyya *ũla matethekie kuma ualyũlo wa Kĩngelesa wa Maulawi Sher Ali ota ũu*, uungu wa ũũngamĩ wa ũtongoi wa Mũtongoi wa Ahmadiyya Muslim Community nthĩ yonthe ũla wĩvo yu Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, mũtiĩwa Wa-Kana wa Masia ũla Wathaniwe, Mwambĩĩĩlyo wa Ngwatanĩlo tĩno.

Ngai Mwene Vinya W'onthe na ũtw'ĩkĩthye ũalyũlo ũũ uumo wa ũtongoi kwa asu ala mesĩ kĩthyo kya Kĩkamba na We navingũe ngoo syoo kũwelekela ũtũmane ũũ wa ũsengy'o wa Kulani Ntheu. Amen.

Aandĩki

KIVUIO KYA MAVUKU

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

1. AL-FATIHA.....	1
2. AL-BAKARA.....	2
3. AALI-'IMLAANI.....	71
4. AL-NISAA.....	112
5. AL-MAAIDAH.....	156
6. AL-AN'AAM.....	187
7. AL-A'RAAF.....	220
8. AL-ANFAAL.....	255
9. AL-TAUBA.....	270
10. YUNUS.....	298
11. HUD.....	318
12. YUSUF.....	341
13. AL-RA'D.....	361
14. IBRAHIM.....	370
15. AL-HIJR.....	379
16. AL-NAHL.....	387
17. BANI ISRAIL.....	407
18. AL-KAHF.....	422
19. MARYAM.....	440
20. TAA HAA.....	452
21. AL-ANBIYA.....	470
22. AL-HAJJ.....	485
23. AL-MUMINUUN.....	500
24. AL-NUR.....	514
25. AL-FURKAAN.....	528
26. AL-SHU'ARAA.....	540
27. AL-NAML.....	560
28. AL-KASAS.....	575
29. AL-'ANKABUUT.....	591
30. AL-RUUM.....	603

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

31. LUQMAN.....	613
32. AL-SAJDAH.....	620
33. AL-AHZAAB.....	625
34. AL-SABA.....	640
35. AL-FATIR.....	650
36. YAASIIN.....	659
37. AL-SAAFAAT.....	668
38. SAAD.....	683
39. AL-ZUMAR.....	693
40. AL-MU'MIN.....	707
41. HAA MIIM SAJDA...	721
42. AL-SHUURAA.....	730
43. AL-ZUKHRUF.....	741
44. AL-DUKHAN.....	751
45. AL-JATHIYAH.....	757
46. AL-AHQAF.....	763
47. MUHAMMAD.....	770
48. AL-FATH.....	777
49. AL-HUJURAAT.....	784
50. QAF.....	788
51. AL-DHARIYAT.....	794
52. AL-TUUR.....	800
53. AL-NAJM.....	805
54. AL-KAMAR.....	811
55. AL-RAHMAAN.....	817
56. AL-WAAKIAH.....	824
57. AL-HADIID.....	832
58. AL-MUJAADILAH...	839
59. AL-HASHR.....	845
60. AL-MUMTAHANAH...	850

UTALO WA ILUNGU

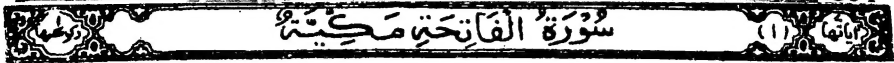
ITHANGU

61. AL-SAFF.....	854
62. AL-JUMU'AH.....	857
63. AL-MUNAAFIKUUN.....	859
64. AL-TAGHAABUN.....	862
65. AL-TALAAK.....	866
66. AL-TAHRIIM.....	870
67. AL-MULK.....	873
68. AL-KALAM.....	877
69. AL-HAAKKAH.....	883
70. AL-MA'ARIJ.....	888
71. NUH.....	892
72. AL-JINN.....	895
73. AL-MUZZAMMIL.....	899
74. AL-MUDDATHTHIR.....	902
75. AL-KIYAAMAH.....	907
76. AL-DAHR.....	911
77. AL-MURSALAAT.....	915
78. AL-NABA'.....	919
79. AL-NAAZIAAT.....	923
80. ABASA.....	927
81. AL-TAKWIIR.....	930
82. AL-INFITAAR.....	933
83. AL-TATFIIF.....	935
84. AL-INSHKAAK.....	938
85. AL-BURUUJ.....	940
86. AL-TAARIK.....	942
87. AL-A'LAA.....	944

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

88. AL-GHAASHIYAH.....	946
89. AL-FAJR.....	948
90. AL-BALAD.....	951
91. AL-SHAMS.....	953
92. AL-LAIL.....	955
93. AL-DUHAA.....	957
94. AL-INSHRAA.....	958
95. AL-TIIN.....	959
96. AL-'ALAK.....	960
97. AL-KADR.....	962
98. AL-BAYYINA.....	963
99. AL-ZILZAAL.....	965
100. AL-AADIYAAT.....	966
101. AL-KAARI'A.....	967
102. AL-TAKAATHUR.....	968
103. AL-ASR.....	969
104. AL-HUMAZA.....	970
105. AL-FIIL.....	971
106. AL-KURAIISH.....	972
107. AL-MAA'UUN.....	973
108. AL-KAUTHAR.....	974
109. AL-KAAFIRUUN.....	975
110. AL-NASR.....	976
111. AL-LAHAB.....	977
112. AL-IKHLAAS.....	978
113. AL-FALAK.....	979
114. AL-NAAS.....	980

AL - FATIHA
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŵŵtwe nŵi ūlau, Usŵŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

بِسْمِ

2.Ndaŵa syonthe nŵi sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŵai wa nthŵi syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

3.Ūla Usŵŵtwe nŵi ūlau, Usŵŵtwe nŵi tei,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4.Mwŵai wa Mŭthenya wa ūtwio.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

5.We wŵi weka Nue ithyŵi tŭthaithaa na
We wŵi weka Nue ithyŵi twŵtasya ūtethyo.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

6.Tŭtongoesye nzŵanŵi ŵla ya w'o-----

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

*¹7.Nzŵa ya asu ala We ūmanengete
maŭathimo Maku, asu ala matakwaŵŵtwe
nŵi ūthatu, na asu ala mate athyoeku.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑦ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑧

¹ *Mŭsomi ndakathyoekw'e nŵi ndeto 'Waku' etŵŵŵle kana 'maghzoob' nŵi ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka ūla weekiwe nŵi Ayuti. Ūneeni ūŭ nŵi mŭvingue na ndŭŭweta ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka indŵi nŵi ūthatu wa andŭ ala angŵi ota ūu ala matonya kŭŭkwata.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٢)

AL - BAKARA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ŵla Usŵŵtwe nŵ Ŵlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١

2. Alif Laam Miim. Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ŵla Ŵmanyi-W'onthe.

الْأَمِّ

3. Yŵi nŵ ŵvuku yŵanŵ; vatiŵ nzika nthŵnŵ
wayo; nŵ Ŵtongoi kwa ala alŴngalu,

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ٥

4. Ala metŵkŵlaa maŴndŴ ala matonekaa,
na malŴmasya Mboya, na ala maumasya
katŵ wa syŵndŴ ila Ithyŵ tŴnenganŵte
kwoondŴ woo;

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ٥

5. Na ,mametŵkŵlaa maŴndŴ ala
mavuanŵw'e kwaku we, na ala
mavuanŵw'e mbee waku, na mo mena
mŴkŵŵlo mŴlŴmu wa maŴndŴ ala
matanamba kŴvika.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٥

6. Mo nŵmo ala maatŵŵaa Ŵtongoi wa
Mwŵai woo na mo nomo makaŵla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥

7. Asu ala maleete kwŵŵkŵla----no ŴndŴ
Ŵmwe kwoo wamakaany'a kana walea
kŴmakaany'a----mo maiketŵkŵla.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

8. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵkŵŵte
Ŵsŵŵlo ŴlŴŴ wa ngoo syoo na matŴnŵ moo,
na ŴlŴŴ wa metho moo ve kŵsŵŵŵ; naw'o
nŵ Ŵsŵŵlo mŴnene kwoo.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥

LUKU 2

9. Na katĩ wa andũ ve amwe ala maasya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminukĩlyo; oyĩla mo ti etĩkĩli ona vanini.

10. Mo nĩmatonya *kwenda* kũmũkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala metĩkĩlaa, ĩndĩ mo matĩĩ ona ũmwe ũla makengaa ateo nĩmo mekengaa ene; ĩndĩ mo nokwona matonaa tũ.

11. Nthĩnĩ wa ngoo syoo vaĩ ũwau, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwongeleele ũwau woo; na nĩ ũsilĩlo mwai kwoo, nũndũ mo nĩmakenganaa.

12. Na yĩla mo matavw'a, 'Mũikaseũvyee kĩthokoo ĩlũũ wa nthĩ,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩ atwaĩla ma mũuo tũ.'

13. Isũvĩei! vate nzika mo nĩmo maseũvasya kĩthokoo, ĩndĩ mo mayonaa.

14. Na yĩla matavw'a, 'Itĩkĩlai ũndũ andũ ala angĩ metĩkĩlĩte,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩtĩkĩla ũndũ andũ ala atumanu metĩkĩlĩte?' Isũvĩei! Vate nzika, mo nĩmo atumanu, ĩndĩ mo mayĩsĩ.

15. Na yĩla mo makomana na ala metĩkĩlaa, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa,' ĩndĩ yĩla mo me oka vamwe na ĩla mbinga syoo, maasya, 'Ithyĩ vate nzika, twĩ vamwe nenyu; ithyĩ no ngũĩ tũvũaa tũ.'

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَيَوْمَ الْاٰخِرِ
وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝۹

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يَخْدَعُوْنَ
اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۰

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ
عَذٰبٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْتُمُوْنَ ۝۱۱

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ قَالُوْا اِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ۝۱۲

اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۳
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ
كَمَا اٰمَنَ السّٰفِهَآءُ اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ السّٰفِهَآءُ وَلٰكِنْ
لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝۱۴

وَإِذَا لُقِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْا آمَنَّا بِحُجَّتِ اللّٰهِ اِلَى
نَبِيِّنَّاهُمْ قَالُوْا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزٰوُنَ ۝۱۵

16.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamĩsĩĩla ngũĩ yoo na kũmaeka maendee nthĩĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga ta ilalinda.

17.Aa nĩmo ala mosete Ivĩtyo makayĩkũany'a na Otongoi; Indĩ Otandĩthya woo ndũmaetee Otandĩthyo, ona mo maitongoew'e nesa.

18.Ngelekany'o yoo nĩ ta ya mũndũ ūla wavuvie mwaki, na yĩla wamũĩkile ndeenĩ syake syonthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwawetangie kyeni kyoo na kũmatia kĩvĩdunĩ kĩnene; mo mayonaa nthĩ.

19.Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda; kwa ūu mo maikasyoka.^{1*}

20.Kana nĩ ta mbua nene kuma mathweonĩ, nthĩĩ wayo ve kĩvĩndu kĩnene na kĩtalalĩki na ūtisi; mo mekĩlaa syaa syoo nthĩĩ wa matũ moo nũndũ wa kĩtalalĩki maikĩla kĩkw'ũ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathyũlũlũkĩte alei.

21.Nĩ vakuvĩ ūtisi kũvulya woni woo, o yĩla w'o wamatisĩla, maendelaa nthĩĩ waw'o; na yĩla w'o wamatukĩla maũngamaa ki. Na takethwa Ngai

¹ *Mũsoa ūũ nũtonya kwĩthwa ūineena ūũũ wa mũthemba ūmwe wa angangani ala vaa mekwĩwa kana mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda nũndũ wa kũnyuva kwoo kwa kũlea kwĩthukĩĩsya ūla w'o, kũlea kũneena ūla w'o na kũlea kũwona. Kwa ūu, mo nĩmaivatĩe iĩlko syoo kũmanyũ kwa kwĩyendea na mo ene meevĩngĩla nthĩĩ.

اللَّهُ يَسْتَفْزِي بِهِمْ وَيَبْدُ هُمْ فِي طَعْيَانِهِمْ
يَسْهُونَ ⑩

أُولَئِكَ الَّذِينَ اسْتَرْوُ الضَّلَلَةَ بِالْهَدْيِ فَمَا
رَبَّعَتْ نِجَارُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ⑪

مِثْلَهُمْ كَشَلِّ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ
مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَّهُمْ فِي ظُلُمٍ
لَا يَبْصِرُونَ ⑫

صُمُّ بَكْمُ عَمَى لَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ⑬

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فَظَلَّتْ رُءُودٌ وَبَرَقَ
يَجْعَلُونَ أَصَابَهُمْ فِي أَذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُ
النُّبُوتِ وَاللَّهُ مُبِيتٌ بِالْكَافِرِينَ ⑭

يَكَادُ الْبَرِيُّ يُغْطِفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْوَ
فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ
عَنْهُمْ أَبْصَارُهُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَوْمٍ مُدْرِكٌ ⑮

Mwene Vinya W'onthe nfwendie, We aI atonya kwosa kwona kwoo na kwIw'a kwoo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena utonyi wa kwIka OndO w'onthe OIa We wendaa.

LUKU 3

22. Inyw'I andO, mOthaithei MwIai wenyu OIa wamOmbie inyw'I na asu ala maI mbee wenyu; nIkana mOtonye kwIthwa alOngalu;

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَكُمْ تَشْعُونَ ۝

23. Ula wamIwIkIthIsye nthI kwIthwa Okomo kwondO wenyu, na Ithu nayo ta kIlaIa, na atOma kIw'O kItheea kuma mathweonI, na kwoondO wakyo, nIwaetie matunda kwoondO wa Otethyo wenyu; kwa Ou, mOikamwIany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI omwIsI.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بَنَاءً
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

24. Na ethwa inyw'I mwIina nzika IOIO wa kIla ithyI tOtheetye kwa mOthOkOmi WaitO, IndI etei kIlungu kIlyi takyo, na metei atetheesya menyu Otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI ma w'o.

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

25. IndI inyw'I mwalea kwIka Ou--- na mOikeka Ou ona IndI---- IndI IsOvIei Mwaki, OIa ngO syaw'o nI andO na mavia, OIa OseOvItw'e kwoondO wa alei.

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ إِذْ هُيَئَتِ لِلْكَافِرِينَ ۝

26. Na tavany'ai Ovoo mOseo kwa ala metIkIlaa na kwIka mawIa maseo, kana ve MIOnda Ila IvItIlaa tOIUsI katI wayo kwoondO woo. O yIla mo manengwe,

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ

kĩlungu kĩmwe kya matunda kuma vo, mo makaasya: 'Kĩĩ nĩkyo ithyĩ twanenetwe mbee,' Oyĩla no syĩndũ ivw'anene na isu tũ ila ikaetwe kwoo. Na mo makeethwa na endwa atheu vyũ, na vau nthĩnĩ nĩvo mo makekalaa.

ثُمَّ رَزَقْنَاهَا أَهْلًا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَ
أَتَيْنَاهُ بِمُتَشَابِهٍ وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٠﴾

27. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndasonokaa kũnengane ngelekany'o ona ya ũmuu ona kana nini kũvĩta ũu. Ala metĩkĩlaa nĩmesĩ kana yo nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo, oyĩla asu ala maleaa kwĩtkĩla maasya: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda ata na wonany'o 00?' Nĩ aingĩ ala We Ūmatwĩlaa kwĩthwa na mavĩtyo nũndũ wa w'o, nanĩ aingĩ We Ūmatongoeasya nũndũ waw'o, na vatĩ onaũmwe ũla We Ūmũtwĩlaa kwĩthwa na mavĩtyo ateo ila mbaa-matũ.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا
يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٣١﴾

28. Ala manangaa Ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩtina wa kŪtianĩa na matilanganasya maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩalte makwatanw'e na kŪseũvya kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ; aa nĩmo mena wasyũ.

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ
يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوَصَّلَ وَيُفْسَدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٢﴾

29. Inyw'ĩ mŪtonya ata kŪmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe? Yĩla inyw'ĩ mŪtaĩ thayũ, We nĩwamũnengie inyw'ĩ thayũ, na ĩndĩ we akamũkw'ĩthya inyw'ĩ, na ĩndĩ akamũtũnga inyw'ĩ mwĩthwe thayũ, na ĩndĩ kwake nĩkw'o inyw'ĩ mŪkatw'ĩkĩthw'a ma kŪsyoka.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَانًا فَأَخْيَاكُمْ ثُمَّ
يُوَسِّسُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٣﴾

30. We nĩ We ũla wamũmbĩie inyw'ĩ syonthe ila syĩ ĩlũlũ wa nthĩ; na ĩndĩ We eelekela ĩtunĩ na ameanĩsya ta matu mũonza; na We nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ
اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

LUKU 4

31. Na yīla Mwīai waku wamatavisye alaīka: ‘Nyie ngilīlye kūmūnyuva mūtongoi īlūlū wa nthī,’ mo maisye: ‘We ūkamw’ia vau ūla wīete kīthokoo nthīnī wayo, na kwīta nthakame?--- na ithyī nītūŭtafaa We na ndaīa Syaku na kūnenevya ūtheu Waku.’ We amasūngīe, ‘Nyie nīnīsī ūndū inyw’ī mūtesī.’

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ
مِمَّا لَا تَعْلَمُونَ ④

32. Na We nīwamūmanyīsyie Atamu masyītwā onthe , na īndī aia syīndū ila syaī na masyītwā asu mbee wa alaīka na asya, ‘Ndavyai Nyie masyītwā ma syīndū ii, ethwa inyw’ī mwī ma w’o.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَكَةِ
فَقَالَ أُنَبِّئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑤

33. Mo maisye, ‘Ūtheu nī Waku We! Ithyī tūi na ūmanyi ateo ūla We ūtūmanyītye,’ vate nzika, We Nue ūmanyi-W’onthe, ūla-Mūf.

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ⑥

34. We aisye, ‘We Atamu, matavye masyītwā masyo;’ Na yīla we waminie kūmatavya masyītwā masyo, We aisye ‘Nyie ndyaamūtavya kana Nyie nīnīsīsyī syīmbithī sya matunī na sya īlūlū wa nthī, na kana Nyie nīnīmesī maūndū ala inyw’ī mumbūlaa na ala mūvithaa?’

قَالَ يَادِمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ⑦

35. Na lilikanai ivinda, yīla Ithyī twamatavisye alaīka: ‘Mwīnyivīsyei Atamu,’ na onthe nīmeenivīsyie ateo īvilisi. ndaaīnyivya We nīwaleile na

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ⑧

eethwa na Ong'endu; na we aī katī wa alei.

36. Na ithyī twaisye, 'We Atamu, Ikala we na mOkau nthīnī wa mOnda, na Isaaī kuma vo kwa wingī o vala mOkwenda, Indī mOikaOthengeee mOtī 00 mOikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Indī Satani nīwatumie mati00ka me eli nOnd0 wa w'o, na nīwamaumisye mwīkalonī Ola mo maī nthīnī waw'o. Na Ithyī nītwamatavisye: 'Umai vaa, amwe menyu nī amaitha ma ala angī, na ve ut0o wenyu I0l0 wa nthī, na kya0ya kwa Iwinda.'

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٧﴾

38. Na Indī Atamu nīweemanyīisye ndeto imwe sya mboya kuma kwa Mwīai wake, kwa 0u, We nīweethi0ie k0mīwekela we na tei. Vate nzika, We nī Mwelekeanīli-wa-Kaingī ena 0uu, na Aus0ftwe nī tei.

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٨﴾

39. Ithyī twaisye, 'Umai vaa inyw'onthe. Na ethwa Otongoi Okooka kwenyu kuma kwakwa, Indī Ola Oka0atīla Otongoi wakwa, vaikethwa wia I0l0 woo, ona maikakwatwa nī kyeva.'

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْ هُنَا مَعْنٌ تَرْتَعِبُونَ أَوْ يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْ هُنَا مَعْنٌ تَرْتَعِبُونَ أَوْ يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْ هُنَا مَعْنٌ تَرْتَعِبُونَ ﴿٣٩﴾

40. Indī mo asu ala makalea kwītkīla, na kwitw'Tkīthya Syana Syakwa ta 0v0ng0, aa nīmo makethwa me ekali-ma-Mwakīnī; na vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

LUKU 5

41. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee yakwa yīla Nyie naiie I0l0 wenyu,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ عَلَيْهِ

na Ianŋŋsyai ūtianŋo wenyu Nakwa ngeanŋŋŋŋŋ ūtianŋo Wakwa nenyu, na inyw'ŋ nŋmwaiŋŋtwe nŋ kŋngŋa Nyie Nŋnyioka.

42.Na ŋŋkŋlai maŋndŋ ala Nyie ntheetye ala meanŋŋŋŋŋ maŋndŋ ala me vamwe nenyu, na mŋikethwe mwŋ ma mbee kŋmalea, na mŋikaikŋany'e Syama Syakwa na thooa mŋvŋthu, na osai ūsŋvŋo kuma nthŋŋ Wakwa Nŋnyioka.

43.Na mŋikavulany'e w'o na ūvŋngŋ kana kŋvitha ūla w'o omŋwŋŋŋ.

44.Na ŋngamyai Mboya, na ŋvai Saka, na kumanai vamwe na ala makumanaa.

45.Inyw'ŋ mŋmeyŋŋŋaa andŋ ala angŋ meke maŋndŋ maseo na mŋkolwa nŋ inyw'ŋ ene, omŋiyŋsoma ŋvuku? Indŋ inyw'ŋ nomŋmanyaa?

46.Na manthai ūtethyo mwŋna ūmŋŋŋŋŋ na Mboya; na ūu ow'o wŋ vinya ateo ala mena thayŋ wa kwŋnyivya,

47.Ala mesŋ naw'o kana nŋmakakomana na Mwŋai woo, na kana Kwake mo nŋmakasyoka.

LUKU 6

48.Inyw'ŋ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai ŋnee Yakwa yŋla Nyie naiie ŋŋŋŋ wenyu na kana Nyie nŋnamŋnenevisye inyw'ŋ mbee wa andŋ *onthe*.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَالْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أَوَّلَ كَافِرِيهٖ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيَّتِي شَيْئًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٦١﴾

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٣﴾
اتَّقُوا رِجْسَ مَا يَشْرِي بِالْإِنِّيرِ وَتَسْأَلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْخَاشِعِينَ ﴿٦٥﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ أَنَّهُمْ مُلْقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ
رَاجِعُونَ ﴿٦٦﴾

يَذْكُرُوا إِسْرَءِيلَ أَذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

n0nd0 wa kwosa kasa0 kwoond0 wa Othaithi; kwa 0u Ithiuei inyw'I kwa M0mbi wenyu, na moaei and0 menyu ene; 00 n'w'o 0seo m0no kwenyu;' IndI We n'weethi0ie k0mwelekela inyw'I E-na 0uu. Vate nzika, We nI M0syokean'fa-Wa-KaingI ena 0uu na Aus0ftwe nI tei.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِكِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

56.Na lilikanai y'la inyw'I mwaisye, 'We Mose, ithyI t0i0kwit'ik'la we ona vanini, k0vika t0mwone Ngai Mwene Vinya W'onthe 0thy0 kwa 0thy0; na IndI k'itetemo kya nthI n'kyam0kwatie inyw'I om0ketee,

وَإِذْ قُلْتُمْ يَسُوسِي لَكِ حَتَّى تَرَى اللَّهَ تَحْمُرُهُ
فَأَخَذَتْكُمْ الصَّيْقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Na IndI IthyI n'itwam0thay00kisyeyw'I itina wa k'ikw'0 kyenyu, n'kana inyw'I m0tonye k0t0nga m0vea.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na IthyI n'itwatumie mathweo kw'ithwa muunyI t0l0 wenyu na twam0theesye inyw'I Manna na Salwaa t0l0 wenyu t0kyasya, 'Yai katI wa syInd0 nzeo ila IthyI t0nengan'ite kwoond0 wenyu,' namo maya0at0v'it'sya IthyI, IndI mo n'imo meev'it'sye ene.

وَقَالْنَا عَلَيْكُمْ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ الْمَنَّاءَ
السَّلْوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا
لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na lilikanai n'inda y'la IthyI twaisye, 'Likai nthInI wa nd0a Ino na yai k'la inyw'I m0kwenda – nthInI wayo – kwa wingI; na lik'ilai mbing'lonI mw'inyiv'itye na asyai, 'Ngai t0ekee ithyI naI sit0.' IthyI t0kam0keke inyw'I naI syenyu na t0kanengane wongeleku kwa asu ala mekaa ma0seo.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَمَكَرُوا بِهَا حَيْثُ سَبَّحْتُمْ
رَعْدًا وَادْخُلُوا أَبْوابَ جَنَّاتٍ أَوْ قُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْحَسَنِينَ ﴿٥٩﴾

60. Eki-ma-naŋ nŋmamŋalyŋlile ndeto eka ŋla mo matavŋw'e. Kwa ŋu, Ithyŋ nŋtwaŋtheeisy ŋsilŋlo ŋŋlŋ wa eki-ma-naŋ kuma ŋtunŋ, nŋndŋ mo maŋ mbaa-matŋ.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 7

61. Na lilikanai ŋvinda yŋla Mose wavoyie kŋw'ŋ kwoondŋ wa andŋ make, na Ithyŋ twamwŋie: 'Kŋna ŋvia na ndata yaku,' navo vauma mbuluti ŋkŋmi na iŋŋ, na kwa ŋu kŋla mbaŋ nŋyamanyie vandŋ vayo va kŋnyw'ŋla.' 'Yaŋ na nyw'ai katŋ wa kŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋnenganŋte, na mŋikeke ŋthyoeuku ŋŋlŋ wa nthŋ, mŋkŋseŋvasya kŋthokoo.'

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضِيقًا قَدْ
عُلِمَ كُلُّ أَنَابٍ مِّمَّزِيهِمْ كُلُّوَاشِرُوا مِنْ رِزْقِ
اللَّهِ وَلَا تَغْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

62. Na lilikanai ŋvinda yŋla inyw'ŋ mwaisye: 'We Mose, ithyŋ tŋitonya kwŋanŋwa nŋ ŋŋu wamŋthemba ŋmwe; voya, ŋndŋ, kwa Mwŋai waku kwoondŋ witŋ nŋkana atŋeteae ila imeaa ŋŋlŋ wa nthŋ--- ta nyŋnyi syayo, na malenge mayo na nganŋ yayo na kŋtŋngŋŋ kyayo.' We akŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋkŋany'a syŋndŋ ila syŋ vinya na ila ite vinya? . Theeai nthŋnŋ wa ndŋa ŋmwe, na syŋndŋ ila inyw'ŋ mŋkwŋtya, syŋ vo.' Namo nŋmakŋniwe na kŋnyivw'a na ŋkya, na nŋmakwatiwe nŋ ŋthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: kŋtumi nŋndŋ nŋmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋmoaa Athani vate ŋlŋngalu mo nŋmaleile kwŋw'a na nŋmeekie mothŋku.

وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسَىٰ لَنْ نُّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِئُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا
وَقَتَائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اسْتَبْدِلُونِ
الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَهِيضُوا مَضْرًا فَإِنْ
لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ
وَبَاءَ وَغَضِبَ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 8

63. Vate nzika, Etikili, na Ayuti, na Aklisto na Asavii--- nguthu ona yiva kuma katwa ii ila yitkila Ngai Mwene Vinya W'ontha na w'o, na Muthenya wa Muminokiliyo, na yika meko maseo, tkeethwa na Ituvi Iseo kwa Mwai woo, na vai wia ukoka Ioloo woo, ona maikakwatwa ni kyevea.

لَئِنْ أَتَيْنَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِمْ سَاقًا فَلَا تُدْرِكُهُمْ سَاقُنَا يُغَارِقُوا شَرِيفَ الْأَرْضِ أَوْ طَرَفًا مِمَّا نَالُوا وَلَهُمْ أَعْنَابٌ وَفِيهَا تَأْكُمُ الْهَيْكَلُ وَالْجِبَالُ نَدَىٰ ذَاتَ الْوُجُوهِ وَأَعْنَابٌ مِثْلُ حَاقِقِ الذُّرَىٰ وَالْجِبَالُ سَدَىٰ ۚ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ جَنْدًا لَهُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ إِقْبَالٌ ۚ وَلَهُمْ فِيهَا مَعِيشَتٌ كُلِّ يَوْمٍ غَيْرٍ مُبْتَلًى ۚ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لِيَرْجِعُوا بِهَا الْأَرْضَ وَلَا يَتَبَوَّأُونَ السَّعَادَاتِ ۚ وَلَهُمْ فِيهَا مَعِيشَتٌ كُلِّ يَوْمٍ غَيْرٍ مُبْتَلًى ۚ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لِيَرْجِعُوا بِهَا الْأَرْضَ وَلَا يَتَبَوَّأُونَ السَّعَادَاتِ ۚ وَلَهُمْ فِيهَا مَعِيشَتٌ كُلِّ يَوْمٍ غَيْرٍ مُبْتَلًى ۚ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لِيَرْجِعُوا بِهَا الْأَرْضَ وَلَا يَتَبَوَّأُونَ السَّعَادَاتِ ۚ

64. Na lilikanai hinda ylia Ithyl twoosie
Otianfo kuma kwenyu na twookilya
Klma Tolu wenyu tokyasya 'Kwatai
m0l0m7tye ma0nd0 ala Ithyl
t0m0nengete inyw'i, na lilikanai ma0nd0
ala mevo, n7kana m0tonye k0tang7wa.'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٠﴾

65. Na Itina wa Ou, inyw'I nfmwasyokie
Itina; na takethwa ti Ondu wa Inee ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe
kumwelekela inyw'I na tei Wake, vate
nzika, inyw'I mw'ithwa mwa' kat' wa ala
ma' na wasyo.

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

66. Na vate nzika, inyw'I nfmUmanyIte
mOminOkIlyo wa asu katI wenyu, ala
 mavItisye IŭlU wa Ŭvoo wa Savato. Kwa
 Ŭu, IthyI nItwamatavisye mo: 'Inyw'I
 tw'Tkai malaI, mŭsonoketw'e'.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي الشَّجَرِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٧﴾

67. **Uu Ithyi n'itwam'itw'k'ithisiye Isu ta ngelekany'o kwa ando ma ivinda yu yayo na asu ala mookie Itina wayo, na ta umanyisyo kwa asu ala mamOk'laa Ngai.**

وَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٦﴾

68. Na lilikanai yila Mose wamatavisye
andũ make: 'Ngai Mwene Vinya

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْجَبُوا

W'onthe emwiyafa inyw'I m'ung'ee ng'ombe,' namo mamOkolya, 'We wivua ng'Uf naitU?' We asya, 'Nye nImantha wIvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndikethwe Omwe wa ala atumanu.

بَقْرَةً قَالُوا اتَّخَذْنَا هَٰذَا عَٰوُدًا لِلَّهِ إِنَّ لَنَا
مِنْ الْجَاهِلِينَ ۝

69.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwifai waku nIkana atUvathUkanIsye nI ng'ombe yIilyata.' We amasUng'ie, 'Ngai easya nI ng'ombe Ite ng'U na Ite nini ya mUika, yI vu katI wa syell na nima; yu Ikai OndU mwIyafaIwe.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا يَكْرَهُ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ
فَاعْمَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ۝

70.Na mo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwifai waku nIkana atUtheesye ithyI nI ya langi mwaU.' Nake amea: Ngai easya: 'nI ng'ombe ta nziu vanini, ntheu yIna Oito mUseo; ya kwendeesya amIloeli.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقْعُ لَوْهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ۝

71.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa mwifai waku atUvathUkanIsye nI yIva, nOndU ng'ombe syonthe syIoneka iw'anene kw'itU, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda, ithyI ow'o nIkUtongoew'a nesa.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ
عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَفَتَدُونُ ۝

72.We asUng'ia, 'Ngai easya nI ng'ombe ItaaIma na mUlaU kana kUng'ithya mIUnda; Ite Usuke; ya mwI Umwe.' Namo maasya, 'Yu nIndI waete Ula w'o.' Na IndI mo nImamIng'eie, ona kau kavaa ta kethwa mo mayaaIka Uu.

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِئْنٌ فِيهَا قَالُوا لَئِنْ
بُغِيَ حَيْثُ بِالْحَقِّ فَنَذِرُهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ۝

LUKU 9

73. Na lilikana iinda yila we wamūaie mūndū na mweethwa na kīvathūkany'o katī wenyu nūndū wa ūu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kyenini maūndū ala inyw'i mwavithie.

وَلَا تَتْلُوا الْقُرْآنَ مُخْتَلِعِينَ ۖ وَلَا تَمْلِكُ لَهُمْ أَعْيُنُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝٧٣

74. Na indī ithyī twaisye, 'Mūkūnei we muaani kwoondū wa kīlungu kya īvītyo yila mūawa wīkītwe, 'ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengae thayū ūla mūkūw'ū na amwonasya inyw'i Syama syake nīkana mūtonye kūmanya.

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُم مِّنْ بَعْضِ مَا كَذَّبْتُمْ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ۝٧٤

75. Na indī itina wa ūu ngoo syenyu nīsyeehīwe syūmīthītw'e ta īvia kana mbūmangū mbee; nūndū katī wa mavia ve amwe mavītlasya tūlūsī nthīnī wamo, na ve amwe ala katī wamo maumasya kiw'ū yila maatūka. Na mūno katī wamo ve ala menyivasya ene nūndū wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kūmanya maūndū ala inyw'i mwīkaa.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارِ ۖ أَشَدُّ قَسْوَةً ۖ وَإِنْ مِنَ الْحِجَارِ لَمَّا يُتَخَرَّجُ مِنْهُ الْآتُكُورُ ۖ وَإِنْ مِنْهَا لَمَّا يَشَقُقُ فَيُخْرِجُ مِنْهُ نَارٌ ۚ وَإِنْ مِنْهَا لَمَّا يَنْفُطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝٧٥

76. Inyw'i mwīna wīkwatyo kana mo makamwītīkīla inyw'i oyila nguthu īmwe kuma katī woo yīthītwē yīimīthyoekya ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe itina wa mo mamina kūmīw'a na indī kūmīmanya yo na nīmamīmanyie yo nesa mūno.

أَفَتَضْحَكُونَ أَنْ يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يَنْجُفُونَ مِنْ بَعْدِ مَا عَقِلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝٧٦

77. Na yila mo makomana na ala metīkīlaa maasya, 'Ithyī nītwītīkīlaa,' na yila makomana mūndū na ūla ūngī me oka, maasya, Inyw'i mūmamanyīasya maūndū ala Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقُولُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِنَّ خَلْقَ بَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝٧٧

W'onthe Um0thafsyey inyw'ĩ nĩkana mo
matonye k0kaananĩa nenyu mbee wa
Mwfai wenyu? Indĩ inyw'ĩ
nom0kamanya?

78.Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe n0mesĩ ma0nd0 ala mo
mavithaa na ala maumb0laa?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسِدُونَ وَمَا يُغْلَبُونَ ۝

79.Na amwe moo mayĩsĩ k0soma; mo
mayĩsĩ İvuku ateo mawoni moo ene ma
0v0ng0, na vai 0nd0 mo mekaa ateo
k0talithya.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّهْتَدُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّهُمْ
لَآ يَظُنُّونَ ۝

80.Kwa 0u, woo nĩ wa asu, ala
maandĩkaa İvuku na moko moo ene, na
Indĩ makyasya, 'Yĩĩ yumĩte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe,' nĩkana
matonye k0kwata thooa m0v0th0 n0nd0
wayo, woo nĩ woo Indĩ, n0nd0 wa
ma0nd0 ala moko moo maandĩkĩte, na
woo nĩ woo n0nd0 wa ma0nd0 ala mo
ene mekaa.

قَوْلٍ لِّلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ
هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ تَمَتًّا وَقِيلَ لَا قَوْلَ
لَّهُمْ وَمَتًّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَقَوْلُهُمْ مَّتَّا يَكْتُمُونَ ۝

81.Namo maasya: 'Mwaki nd0kat0kiita
ithyĩ ateo kwa matuk0 mav0th0' Asya:
'Inyw'ĩ nĩmwosete watho kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Indĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndakananga
watho Wake ona Indĩ. Kana inyw'ĩ
mwĩneena İ0İ0 wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ma0nd0 ala inyw'ĩ m0tamesĩ?

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً قُلْ
أَتُخَذَ لَكُمْ عَهْدٌ إِذْ قَالَ اللَّهُ عَهْدٌ فَإِنْ خُلِفَ اللَّهُ عَهْدٌ
أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

82.İİ, 0la ona wĩva wĩkaa 0th0ku na
0thy0İ0İ0kĩtwe nĩ naĩ syake--- asu
nĩmo ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo
makekalaa.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَاطِبَةُ فَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْكَافَرِ لَهُمْ فِيهَا خُلْدٌ ۝

83.Indĩ mo ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo-asu nĩmo ekali-ma-ĩtunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 10

84.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithĩĩ twoosie ūtianĩo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli: Inyw'ĩ mũikathaitha kĩndũ kĩngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na onany'ai ūseo kwa asyai menyu; na andũ ma mũsyĩna ndiwa na ngya; na neenai na andũ nesa na lũmyai Mboya, na ĩvai Saka; ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwaalyũkile na ūemu, ateo avũthũ menyu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَٰءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَالْأُولَٰئِكَ إِحْسَانًا ۖ وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّلَٰمِينَ ۖ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۖ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithĩĩ twoosie ūtianĩo kuma kwenyu: kana inyw'ĩ mũiketa nthakame syenyu kana kũmalũngya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yenyu; na inyw'ĩ nĩmwalũlũmĩlie ūu; na nĩmwalĩthĩtwe mwĩ ngũĩ ya ūu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُعْرِضُونَ أَنفُسَكُمْ ۖ فَمَن دِيَارَكُمْ ثُمَّ آفَرَدْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٥﴾

86.Na no inyw'ĩ mũkũmoaa anaaĩthe menyu ene na kũlũngya nguthu ĩmwe ya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yoo, mũkĩtetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ lolo woo na wathavu na wĩki-wa-naĩ. Namo mooka kwenyu ta ngombo nĩmũmovoasya, oyĩla kũlũngw'a kwoo kwaĩ kũvatane kwenyu. ĩndĩ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlaa kĩlungu kĩmwe kya ĩvuku na kũkĩlea kĩla kĩngĩ? Kwa ūu, vai ĩtuvi kwa ala mekaa ūu katĩ

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُعْرِضُونَ فِرَاقًا ۖ فَمَنكُم مِّن دِيَارِهِمْ تَظْهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدَاوَةِ ۚ وَإِن يَأْتَوْكُمْ أَصْحَابُ ٱلَّذِينَ هُمْ وَهُوَ مُحْزَمٌ فَلِيكنم إخراجهم أَقْتُو مِنونَ يَبْعِضُ الرِّكْبِ وَتَكْفُرُونَ يَبْعِضُ فَنَاجِزًا مِّن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمُ الْآخِزِي فِي الْحَيَوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

wenyu, ateo nthoni nthlŋl wa thayŋ ōŋ wa yu; na Mŋthenya wa ōtwio mo makatwawa ōsilŋlŋl ōla mwai vyŋ; na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndaleaa kŋmanya maŋndŋ ala inyw'ŋ mwŋkaa.

87.Aa nŋmo ala mendie thayŋ wa nthl ŋno mbee wa Itu. Kwa ŋu ōsilŋlŋ woo ndŋkavŋthangw'a ona mo maikatetheew'a kwa nzŋa ŋngŋ ona yŋva.

LUKU 11

88.Na ōw'o, Ithyŋ nŋtwamŋnengie Mose Ivuku na twamŋatŋŋŋŋ Athani angŋ ŋtina wake maatŋŋe nyaŋŋ syake; na Isa Yesu mwana wa Malia, Ithyŋ nŋtwamŋnengie Syama syŋyonanŋŋŋŋ, na twamwŋkŋŋ vinya na Veva wa ŋtheu. Kwa ŋu ŋndŋ, kŋla ŋvinda Mŋtŋmwa wamŋvikŋŋ ena maŋndŋ ala inyw'ŋ ene mŋtekwenda, mŋkeekathŋŋ na kŋmatw'ŋkŋthya amwe ta akengani na kŋmoaa angŋ?

89.Mo maisye, 'Ngoo situ nivw'ŋkŋtwe nŋ ivw'ŋki.' 'Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthē nŋmaumanŋe mo nŋndŋ wa ŋlei woo. Mo metŋkŋlaa maŋndŋ o mavŋthŋ.

90.Na yŋla Ivuku yookie kwoo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, yŋkŋanŋŋŋŋŋ maŋndŋ ala me vamwe namo----- na mbee wa ŋu mo nŋmavoyete methwe na ŋkŋŋyo ŋŋlŋ wa alei----- ŋndŋ kŋla mo meesŋ kyamavikŋŋŋ, mo nŋmakŋleile. Kŋlumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthē kŋthwe ŋŋlŋ wa alei.

يُودُونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَنَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٨٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالزُّبُرِ
وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَآيَدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَتَقَرَّبْنَا كَذِبَتْكُمْ وَفَرَّقْنَا قَتَلْتُمُونَ ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ
وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ
فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا لِقَاءَ رَبِّهِمْ فَلَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى
الْكُفْرِيْنَ ﴿٩١﴾

91. Kila mo mathooetye mathayū moo
nakyo nī kīthūku: nī kana matonye
kūmalea maūndū ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūvuanītye, makīmena Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndakatheesye
mumo Wake ūlū wa athūkūmi Make o
ūla We wendaa. Kwa ūu, mo
nīmakwatie ūthatu ūlū wa ūthatu; na ve
ūsililo ūthīnasya kwoondū wa alei.

يَسْتَسْأَلُونَ آلَهُ أَنفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا إِنْ نَزَّلَ اللَّهُ
بَقِيًّا أَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ فَبَاءُ وَبُغْضٍ عَلَى عَظِيمٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ
مُهْلِكٌ ﴿٥١﴾

92. Na yīla mo matavw'a: 'Itfīkīlāi
maūndū ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtheetye, mo maasya: 'Ithyl
twītfīkīlā maūndū *ala matheetw'e* Itina
wa asu, oyīla nīw'o W'o, ūkīanīsyā kīlā
mo mena kyo. Asya: 'Nīkī, īndī, inyw'ī
mwatatie kūmoaa Athani ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe mbee wa ūu,
ethwa inyw'ī mwaī etfīkīlī?

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ امْنُوا بِمَا اَنْزَلَ اللهُ قَالُوا نَحْنُ مُؤْمِنُونَ بِمَا
اَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ
مُبْدًى قَالِ مَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُوْنَ اَنْبِيَاءَ اللهِ
مِنْ قَبْلُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

93.Na Mose nIwookie kwenyu ena
Syama syIyonanItye, na IndI inyw'I
nImwoosie kasaO *kwoondO wa Othaiithi*
we atevo, na inyw'I mwaI eki-ma-naI.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اخْتَلَفْتُمْ فِي الْإِجْلِ
مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٠﴾

94. Na lilikanai ñinda ylla Ithyl twoosie
 ōtianŋo kuma kwenyu, na twookŋlya
 Kŋŋma ŋolŋ wenyu, *tokyasya*, 'Kwatai
 mŋlŋmŋtye maŋndŋ ala Ithyl
 tŋmŋnengete inyw'ŋ na ŋthukŋŋsyei; namo
 maisye 'Ithyl nŋŋokwŋw'a na nŋŋŋŋŋŋŋŋ; na
 ngoo syoo nŋŋyauŋŋŋŋŋŋ nŋ *wendo wa*
 kasaŋ nŋndŋ wa ŋlei woo. Asya: 'Kŋŋ
 mŋŋŋŋŋŋŋ wenyu ŋmwŋŋŋŋŋŋŋ nŋ kŋŋŋŋŋŋŋŋ,
 ethwa mwŋŋna mŋŋŋŋŋŋŋŋ ona ŋmwe!'

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاَسْمَعُوا فَاَلَمَّا اَسْمَعُوا وَعَصَيْنَا
وَاَشْرَكُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بِئْسَمَا
يَأْمُرُكُمْ بِهِ اِيْمَانُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٥﴾

95. Asya: 'Ethwa ūtūo wa Itunī, wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kwoondū wenyu mwī inyw'oka andū ala angī *onthe* mate vo, Itīlei kīkw'ū Itndī, ethwa mwī ma w'o.

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّلِيلُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمْنُوا الْوَيْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥﴾

96.Indĩ mo maikakĩlĩla ona Indĩ, nũndũ
wa maũndũ ala moko moo matongoisye
mbee woo; na Ngai Mwene Vinya
W'onthē nũmesĩ nesa eki-ma-naĩ.

وَلَنْ يَتَمَتَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

97. Na vate nzika, Ukamona mo mena
Itomo yingĩ ya thayũ mbee wa andũ ala
angĩ, ona kũvĩtũka asu ala
mamwĩananasya Ngai *na* ngai ingĩ. Kĩla
ũmwe woo endaa takethwa nũnengwe
ũkũũ wa myaka ngili ĩmwe, ĩndĩ
kũmenga ũkũũ *asu* ndũkamũvetanga
kuma ũsilĩlonĩ; na Ngai Mwene Vinya
W'ontho nũmonaa maũndũ onthe ala mo
mekaa.

وَلِيَعْلَمَهُمْ أَحْصَى النَّاسَ عَلَى حَاقِقَةٍ وَ مِنَ الَّذِينَ
 أَشْرَكُوا لَا يُؤْذِ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعْمَرُ آفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ
 بِمُزَحَّزَجَةٍ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعْتَرُوا اللَّهَ بِصِغِيرٍ
 بِمَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

LUKU 12

98. Asya: 'Ūla ona wīva mūmaitha wa Kavilieli--- nūndū we nī we watumie yīthea ūlū wa ngoo yaku kwa mwāo wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ūlā yānīfasya kīlā kyayītongoesye, na nī ūtongoi na Ūvoo Mūseo kwa etikili---

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلْجَنَّةِ فَقَدْ أَتَىٰ قُلُوبَهُمْ عَلَىٰ قُلُوبِكَ
بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا
لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

99. Nĩ 'Ūla ona wĩva nĩ mŭmaitha wa Kavilieli, na Mĩkaeli, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mŭmaitha wa alei ta asu.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ
وَمِيكَائِيلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

100.Na vate nzika, Ithyl nŋŋtheetye
Syama syŋyonanŋtye kwaku, na vai ona
ŋmwe wileaa ateo ila mbaa-matŋ.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
الْفَاسِقُونَ ﴿٥٠﴾

101. Kya0! Kila Ivinda mo meethwa na Utianfo, nguthu Imwe katl woo Iwikasya Utee? Aiee, aingl mUno moo mai na mUtkllo.

أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَلْ
الْكَرُهِمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

102. Na yu ylla Mütümwa Okite kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe , akIlanIsya maÜndÜ ala me vamwe namo, nguthu Imwe ya andÜ ala manangetwe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'on the nImayIkItye Itina wa mlongo yoo, ta mataamba kÜyImanya.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا
مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ أَكْثَبَ
اللَّهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

103. Namo maatIlaa Ila nziä yaatlIwe nI andÜ aemu nthInI wa ÜsumbI wa Solomoni. Na Solomoni ndaalea kwItIkIla; IndI no andÜ aemu nImo maleile kwItIkIla, makImamanyIsya andÜ ÜvÜngÜ na Okengani. Namo maatIlaa maÜndÜ ala mavuaniw'e ala alaIka eli kÜya MbavilonI, Aaluuta na Maaluuta. IndI asu eli mayaamÜmanyIsya ona Ümwe kÜvika ylla mo maItye, 'IthyI twI Utato, kwa Üu mÜikalee kwItIkIla.' Kwa Üu andÜ nImeemanyIsye kuma kwoo TüÜ wa maÜndÜ ala meekIie kIvathÜkany'o katl wa mÜndÜ na mÜka, IndI mo mayaamwIka mÜndÜ naI, ateo kwa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, IndI kwa ngal IngI andÜ aa nImekwImanyIsya maÜndÜ matameka naI kana kÜmeka nesa---- Na nImamanyIte na w'o vyÜ kana we Üla ÜtwaIlaa maÜndÜ aa ndena kIanda kIseo ItunI; na vate nzika, kIla mathooisye mathayÜ moo nakyo nI kIthÜku; takethwa mo nImamanyIte!

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمٍ ۖ
مَا كَفَرَ سُلَيْمٌ وَلَكِنَّ الشَّاطِطِينَ كَفَرُوا يُعْلَمُونَ
النَّاسِ الْيَاحِرَةَ ۖ وَمَا أَنْزَلَ عَلَىٰ السَّالِكِينَ إِلَّا بَيِّنَاتٍ
هَازِرَاتٍ ۖ وَمَا رَزَوْتُ وَمَا يُعْلِمُ مِنْ أَحَدٍ خُفًى
يَقُولَ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا
مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۚ وَمَا تُضَآرِئُهُنَّ
بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ۚ ثُمَّ مَآ سَأَوْا بِهِ أَنْصَبُ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

104. Na takethwa mo nimeetfklfite na kwika ūlŋgalu, vate nzika, methwa na Ituvi Iseo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, takethwa mo nfmamanyfte!

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوُا لَتَوَفَّيْنَاهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ غَيْرًا
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 13

105. Inyw'I ala mwftkflaa! Mūikasye, 'Raaia' Indf asyai, 'Unzurnaa,' na Itthukfisyeyi. Na ve ūsilfŋlo wf woo kwa alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا
وَأَسْمِعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Mo ala matetfklaa katf wa Andū ma Ivuku, kana kuma katf wa ala mamwlananasya Ngai na ngai ingf, mayendaa ūseo ona wŋva ūitheew'a kwenyu kuma kwa Mwŋai wenyu, Indf Ngai Mwene Vinya W'ontho anyuvaa kwa tei Wake o ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nf wa wingfvo mwingf.

مَا يَهْدِي اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الَّذِينَ كَفَرُوا
أَن يَنْزِلَ عَلَيْهِمْ مِنْ غَيْرِ مَنْ ذُنُوبُهُمْ وَاللَّهُ بِمَا يَكْتُمُ
بِرَحْمَتِهِ مِنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

107. Mūsoa ona wŋva ūla Ithyf tūtumaa ūūla kana tūkaūveta, Ithyf nftūetae ūngf mūseo kūvŋta ūsu kana ūvw'anene naw'o. We nowfŋf kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ūtonyi wa kwika ūndū w'ontho ūla We wendaa?

مَا تَسْمَعُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نَذِيرٍ فَأُولَئِكَ يَرْجُوا
وَيْثَافَهُمْ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

108. We nowfŋf kana ūsumbf wa matu na nthf nf wa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka? Na vai mūsūvŋf kana mūtetheesya kwoondū waku ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

mUseo vyū, akeethwa na Ituvi yake yIna Mwai wake. Vai w'ia Okoka Iolū wa ta asu , ona mo maikew'a kyeva.

LUKU 14

114.Na Ayuti maasya, 'Aklisto maŋgeme Iolū wa vathei; na Aklisto namo maasya, 'Ayuti maŋgeme Iolū wa vathei; oyila i-nguthu *syel* isomaa Ivuku *oyimwe*. Na ota Ōu now'o ala maatal na Ōmanyi maneenie, Ōndū mo maasya. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katī woo MŌthenya wa UthayŌŌkyo Iolū wa maŌndū ala mo mateefkīlanaa nthīnī wamo.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا قَوْلَهُمْ قَالَ لَهُ
يُحْكَمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

115.Na nŌŌ Ōla Ōte mŌlŌngalu mŌnene kŌvīta Ōla Ōvatanaa syltwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yītalwa nthīnī wa makalū ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ōmanthaa kŌmananga? KŌyaaile andū ta asu kŌlika vau ateo mena wia. Nī nthoni kwoo Ōllū wa nthī Ino; na ŌsillŌ mŌnene Ōkeethwa wī woo nthīnī wa Nthī Ila Ingī.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسِيحَ اللَّهِ أَنْ يُذَكِّرَ فِيهَا
اسْمَهُ وَسَقَى فِي خَرَابِهَا أَوْ لَيْكَ مَا كَانُوا يُحْكَمُونَ
يَذْكُرُوا إِلَّا غَائِبِينَ هَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٥﴾

116.Na Umīlonī na UthŌflonī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa Ōu o vonthe vala inyw'ī mweelekela, ūthyŌ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkeethfawa vo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene MawingIvo, Umanyi-W'onthe.

وَاللَّهُ الشَّرِيقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولَّوْا فَثَمَّ وَجْهُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

117.Namo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīyosee mwana *We - Mwene*, 'We nī MŌtheu! Aice, kīla kīndū kī matunī na Iolū wa nthī nī Kyake. Syonthe nimwīw'aa We.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَمْ يَكُنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهٍ قُنُوتٌ ﴿١١٧﴾

LUKU 15

123. Inyw'I Aana-ma-Isisraeli! Lilikanai Inee Yakwa ylla Nyie naiie Tulu wenyu, na kana Nyie nInamUnenevisye inyw'I Tulu wa andu onthe.

124. Na k'ai mUthenya ula thayu UtakaUngama vandu va thayu Ungi ona vanini, ona kyovosya kIiketIkIwa kuma kwa w'o, ona UvoyaIni ona wIva ndukauna, ona mo maikatetheew'a.

125. Na lilikanai ylla Mw'ai wake wamUtatie Avalamu na m'fao m'Ina Ila we weanIIsye. We aisye 'Nyie ngaUtw'IkIthya we MUtongoi wa andu.' Avalamu amUkUlya, 'Ona kuma-katI wa nzyawa yakwa?' We aisye, 'Utianfo Wakwa ndumakumbaIIsyasya eki ma naI.'

126. Na lilikanai hinda ylla IthyI twamItw'IkIthisye Ila Nyumba yIthwe vandu va kUendawa nI andu na vandu va mUuo; na vala Avalamu waUngeme vosei ta vandu va Mboya. Na IthyI nItwamwIyIaIe Avalamu na Isumaeli, tUkyasya 'MItthesyei Nyumba Yakwa kwa asu ala mamIthyUlUlUkaa, na ala matiawa nthInI wayo kwoondU wa Uthaithi, na asu ala makumanaa na matulItye-ndu na kUvalUka-nthI na mothyU moo nthInI wa Mboya.'

127. Na lilikanai ylla Avalamu waisye, 'Mw'ai wakwa, Utw'IkIthye mUusyI uU wIthwe wa mUuo na manenge matunda ekali maw'o ala katI woo mamwItIkIlaa

يٰٓاَيُّهَا اِسْرٰٓءِيْلُ اٰذْكُرْ وَاِغْتٰى اَلْقِيَّ اَنصَتْ عَلَيْكُمْ

وَ اِنِّىْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٣﴾

وَ اتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَّ لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّ لَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّ لَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٤﴾

وَ اِذْ اٰتٰىنَا اِبْرٰهِيْمَ رُبَّةً بِكَلِمٰتٍ فَاتَّبَعْنٰهُ قَالِ اِنِّىْ جَاعِلٌ لِّلنَّاسِ اِمَامًا قَالِى وَاَمِنْ ذُرِّيَّتِىْ قَالِ لَا يَمٰٓنَالُ عَهْدِىَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

وَ اِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا وَاَتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهِيْمَ مُصَلًّٔى وَاَعٰهَدْنَا اِلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْحٰقَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطّٰٓءِفِيْنَ وَالتَّكْوِيْمِ وَ الزَّوْجِ الشُّجُوْرِ ﴿١٢٦﴾

وَ اِذْ قَالِ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَاَرِزْنِىْ اَهْلَهُ مِنَ الشُّرَكِىِّ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَاَلْيَوْمِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminūkīlyo, 'We aisye 'Na ona ūla ūtamwītīkīlaa ota ūu Nyie ngamūnenge motandīthyo kwa kavinda kanini; na Indī Nyie ngamūtwa we usililonī wa Mwaki, naw'o nī wīkalo mūthūku.'

الْأَخِرَ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢٤﴾

128. Na lilikanai ūvinda yīla Avalamu na Isumaeli mookīlilye myambīlīlyo ya ūla Nyūmba, *makūoya*, 'Mwīlai Waitū, mītkīle *īno* kuma kwitū; nūndū We Nue Wīw'i–W'onthe Umanyi –W'onthe .

وَأَذِ يَرْفَعُ رِجْلَهُمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَيَسْمِعُ
وَيَسْمَعُ تَعْتَلُ وَمَنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٥﴾

129. 'Mwīlai Waitū, tūt'w'īkīthye ithyī kwīthwa twī ewi Maku na *matw'īkīthye* ma nzyawa sitū andū menyivītye Kwaku. Na twony'e ithyī na nzīla sitū sya ūthaithi, na twīthiūŋe ithyī na tei; nūndū We Nue Mwelekanīli-wa-Kaingī *wīna ūuu* na Usūŋtwe nī tei.

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً
مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٦﴾

130. 'Na Mwīlai waitū, ūkīlyā Mwathani kuma katī woo ene, ūla ūtonya kūmasomea Mīsoa Yaku na kūmamanyīsyā mo Ivuku na ūī na atonye kūmathesya mo; vate nzika, We Nue wī-Vinya, ūla Mūl.'

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ
﴿٢٧﴾

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٨﴾

LUKU 16

131. Na nūū ūla ūkasyoka ītina na kūtia ndīni ya Avalamu ateo we ūla mūtumanu kīlīko? We nī we Ithyī twamūnyuvie īūlū wa nthī īno, na nthīnī wa Nthī ūla yūkīte vate nzika, we akeethwa katī wa ala alūngalu.

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ فَلْيُصِرْ إِلَىٰ سَفَاةٍ
وَلَقَدْ أَصْطَفَيْنَاهُ فِي الْأَنْبِيَاءِ وَرَأَيْنَاهُ فِي
الْآخِرَةِ ﴿٢٩﴾

132. Yīla Mwīai wake wamūtavisiye we, 'Inyivye,' we aisiye, 'Nyīe nīnīnyivītye kwa Mwīai wa nthī syonthe.'

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْمِ مَا لَكَ مِنَ الْغَلَامِينَ ۝

133. Na ota ūu nīw'o Avalamu wayīaie ūlū wa aana make---na ota ūu now'o Yakovo weekie--- *akyasya*; 'Inyw'ī aana makwa, kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmīnyuvīte ndīni īno kwoondū wenyu; kwa ūu mūikaake kīkw'ū kīmūkwate ateo mwī nthīnī wa mwīkalo wa wīnyivyo.

وَوَضَىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَيْنَهُ وَيَعْقُوبُ يُنَبِّئُ أَنَّ اللَّهَ صَلَّىٰ لَكُمْ الَّذِينَ قَالُوا مُؤْتِنَ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

134. Inyw'ī mwaī vo īvinda yīla kīkw'ū kyamūvikīie Yakovo, yīla wamakūlīlie aana make, Inyw'ī mūkathaithaa kyaū ītina wakwa?' Na mo mamūsūngīie 'Ithyī tūkamūthaithaa Ngai waku, Ngai wa maaīthe maku, Avalamu na Isumaeli na Isaaka, Ula Ngai Umwe; na ithyī ene nītwīnenganae Kwake.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَاللَّهُ أَبَاكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا ۖ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

135. Asu nī andū ala makw'ie; maūndū ala moo meekie nīmo moo na maūndū ala inyw'ī mwīkaa makeethwa me menyū; nenyū mūikakūlw'a ūlū wa maūndū ala mo meekie.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَرَكَعًا كَسَبَتْهُ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنْهَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

136. Namo maasya, 'Tw'īkai inyw'ī Ayuti kana Aklisto nīkana mūtonye kūtongoeaw'a nesa.' Asya, 'Aiee, *inyw'ī atīai* ndīni ya Avalamu ūla weenenganīte kwa Ngai kīla īvinda; we ndaī katī wa asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

137. Inyw'ī asyai, 'Ithyī nītmwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maūndū ala mavuanītw'e kw'itū, na ala mavuanīw'e Avalamu na Isumaeli, na

قُولُوا أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْإِسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ نَبِّئِهِمْ

Isaaka, na Yakovo na syana *syake* na ala manengiwe Mose na Yesu, na ala manengiwe Athani *ala ang'lonthe* kuma kwa Mwai woo. Ithyl tũyĩkĩaa kĩvathũkany'o katĩ wa Omwe woo ona Omwe, na ithyl ene nĩtwĩnenganae Kwake.

138. Na ethwa mo nĩmekwĩtĩkĩla Ondũ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlĩte, Indĩ mo vate nzika, nĩmatongoew'e nesa; Indĩ masyoka na Itina, Indĩ mo meseũvya ũaanĩku, na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akakwĩanĩa we tũlũ woo nũndũ We wĩ W'iw'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

139. Asya, 'Ithyl tũkalũmya ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na nũũ ũla mũseo kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa *kũmanyĩsya* ndĩni, na We eweka ithyl nĩtũmũthaitħaa. *²

140. Asya, 'Inyw'ĩ mwĩkaananĩa naitũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla We nĩ Mwai waitũ na Mwai wenyu? Na mawĩa maitũ nĩ kwoondũ witũ, na mawĩa menyu nĩ kwoondũ wenyu; na ithyl nĩtwĩnenganaite kwake eweka twĩna ũtĩkĩku.'

141. Inyw'ĩ mwĩasya kana Avalamu na Isumaeli na Isaka, na Yakovo na syana *syake* maĩAyuti kana Aklisto? Asya 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwĩĩtĩ nesa kana nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na nũũ ũla mwĩki-wa-naĩ mũnene kũvĩta we ũla

²² * Ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ti kwasya kana Ngai aatĩlaa ndĩni ona yĩva, Indĩ no ndĩni ĩla ĩvuanĩtw'e nĩNgai Mwene Vinya W'onthe tũ.

لَا تَقْرَأُ بَيْنَ أَكْمَدٍ وَنَهْمُهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٨﴾

وَأَن أَمْنُوا بِبَيْتٍ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٩﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً زُكِّنْ لَهُ غَيْبُودٌ ﴿١٤٠﴾

قُلْ إِنَّمَا جُئْنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَكِنَّا عَمَالُونا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ خَاشِعُونَ ﴿١٤١﴾

أَمْ يَقُولُونَ إِنَّا بُرْهِنُهُمْ وَإِسْمَاعِيلُ وَإِسْحَاقُ وَيَعْقُوبُ وَالْأَسْبَاطُ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ إِنَّمَا أَعْلِمُ أَمْرَ اللَّهِ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

Ūvithaa ŪkŪsī Ūla wīna w'ŵo kuma kwa
Ngai MweneVinya W'onthē ndaleaa
kŪmanyā maŪndŪ ala inyw'ī mwkaa.

142. Asu nī andŪ ala makwie na maŪndŪ
moo nī ala mo meekie, na maŪndŪ
menyu makeethwa ala inyw'ī mwkaa;
nenyu inyw'ī mŪikakŪlw'a ŪndŪ mo
meekie.

LUKU 17

143. Ala atumanu katī wa andŪ
makakŪlya, 'Nī kyaŪ kīmaalyŪlīte kuma
Kīvula kyoo kīla mo maatīle? Asya,
'Umīlonī na ŪthŪlloonī nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthē. We
amŪtongoeasya Ūla We wendaa nzīanī
īla yaw'o.

144. Na Ūu Ithyī nītŪmŪtw'īkīthītye
inyw'ī kwīthwa mbaī nenevye nīkana
mŪtonye kŪtw'īka asovī ma andŪ, na
MŵtŪmwa wa Ngai atonye kwīthwa
mŪsŪvī wenyu. Na Ithyī tŪyaakīnyuva
Kīvula kīla inyw'ī mwaatīle, ateo nīkana
Ithyī tŪtonye kŪmŪmanyā Ūla we
ŪmŪatītaa MŵtŪmwa wa Ngai na Ūla
ŪalyŪkaa ītina na itiinyo syake. Na Ūu
vate nzika wī vinya mŪno, ateo kwa ala
Ngai Mwene Vinya W'onthē
Ūmatongoesye. Na kuimwaīlīte Ngai
Mwene Vinya W'onthē kŪeka mŪkīlīlo
wenyu wae mana, vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthē nī MŪuu, na
ŪsŪtwe nī tei kwa andŪ.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَن
قَبْلِهِمُ الْبَيِّنَاتُ كَانُوا عَلَىهَا قُلُوبٌ لَّمْ يَسْمُرُوا
الْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ وَرَاطٍ مُّسْتَوِيمٍ ﴿١٤٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ عِبَادَهُ إِنَّ
اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَدُوٌّ رَّحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

145. Nĩw'o, ithyĩ nĩtókwonaa we welekelye uthyũ waku itunĩ kĩla ivinda, vate nzika, indĩ, Ithyĩ tũkatuma welekela Kĩvula kĩa we wendete. Kwa ōu, thiũa uthyũ waku kwelekela Mũsikiti Mũtheu, na ovala inyw'ĩ mŏĩ, thiũai mothyũ menyu kũwelekela w'o. Namo ala Ivuku yanenganiwe kwoo nĩmesĩ kana ōo nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kũmanya maũndũ ala mo mekaa.

قَدْ نَرَى تَغْلِبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلْتُوَلِّينَا
قَبْلَةَ تَرْضَاهَا مَوْلَى وَجْهِكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ona we ōkaete Kyama ona kĩva kwa asu ala manengetwe Ivuku, mo maikaatĩla Kĩvula kyaku ona indĩ; onaku ndũkaatĩla Kĩvula kyoo; ona amwe menyu maikaatĩla Kĩvula kya ala angĩ. Nawe ōkaatĩla mawendi moo itina wa ōmanyi ōla ōkũvikĩe we, indĩ we wĩthwa katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا
قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ
قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنْ آتَيْتَ أَهْلَ الْاَهِمُّ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَكَ مِنَ الْوَحْيِ أَنَّكَ إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Asu ala Ithyĩ tũmanengete Ivuku nĩmayĩmanyaa tayo w'o tondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ, indĩ vate nzika, amwe moo nĩmaũvithaa ōla w'o omawĩsĩ.*¹

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ
وَإِنْ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

* Ndeto Ino 'yo' mŪno mŪno yĩweta movano ma w'o ala makŪsĩtaa mwĩkalo wa MŪtŪmwa MŪtheu mŪo wĩthwe tũũ wake. Nĩ Ōtheiniĩ kana we nĩ mŪndũ wa kĩŌngai nŪndũ we onanasya ndala na nguma sya Ngai. otondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ kwa movano na nŪma sya mwĩkallie wasyo tũũ wasyo, na nĩmaimanyaa kana ōw'o nĩ syoo, kwa Ūu mŪndũ wa Ngai nokvika amanyike na ndala sya Ngai ila syĩyonanasya nthĩnĩ wa mwĩkalo wake na mĩendele ya thayũ yake.

148. Nf'w'o, kuma kwa Mw'lai waku, kwa uu, Indf' we ndukethwe katf' wa asu ala mena nzika.

الْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْرِئِينَ ۝

LUKU 18

149. Na klla ūmwe e kfeleelo kyake klla klmŭsumbŭkaa we; kllany'ai, Indf', mŭndŭ na ōla ūngf' nthf'nf' wa mawŭla maseo. Ovala vonthe mŭf, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭete inyw'onthe vamwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtonyi wa kwŭka maŭndŭ onthe ala We wendaa.

وَلِكُلِّ زُجَّةٍ هُوَ مَوْلَاهَا فَاسْتَبِقُوا الْعِبْرَاتِ مَا أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَنِينًا لَّئِنَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

150. Na ovonthe vala we umf'ite, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; nŭndŭ ūsu nf'w'o kuma kwa Mw'lai waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kŭmánya maŭndŭ ala inyw'f' mwŭlkaa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِعَاقِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

151. Na ovonthe vala we umf'ite, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; ona vala mwŭlthwa mŭf, thiŭai mothyŭ menyu kŭwelekela w'o nf'kana andŭ maikethwe na ngaananŭo nenyu, ateo asu ala mate alŭngalu-kwa ūu, mŭikamakie mo, ngiei Nyie-na nf'kana Nyie ndonye kwŭlanf'asya Inee Yakwa ūlŭlŭ wenyu; na nf'kana inyw'f' mŭtonye kŭtongew'a nesa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ يُشَاقُّ الْبَطَالُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمْرُقْنِيَّ عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝

152. Otondŭ Ithyf' tŭmŭtŭmŭle inyw'f' Mŭtŭmwa kuma katf' wenyu ene, ūla ūmŭsomeaa inyw'f' Mf'isoa Yaitŭ, na ūmŭtheasya inyw'f', na ūmŭmanyf'asya inyw'f' Ivuku na ūf, na ūmŭmanyf'asya maŭndŭ ala inyw'f' mŭtamesf'.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُؤْتِيَكُمْ مِمَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝

153. Kwa ūu, ndilikanai Nyie, Nakwa ngamūlilika inyw'ī; na ndūng'ei Nyie mūvea na mūikethwe mūteūtūnga mūvea Kwakwa-Nyie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُوا ۖ

LUKU 19

154. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Manthai ūtethyo na ūmītsyo na Mboya; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe na ala mena ūmītsyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

155. Na mūikasye kana ala me kūawa nthīnī wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī akw'ū; aiee, mo me thayū; inyw'ī nokwona mūtonaa tū.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ۝

156. Na ithyī tūkamūtata inyw'ī na ūndū wa wia, na nzaa, na wasyo wa ūthw'ii na wia na mathayū, na matunda; īndī matavyei ūvoo mūseo ala momīfasya,

وَلَتَبْلُغُنَّ أَجَلَهُنَّ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۝

157. Ala, yīla kyevea kyamakwata mo, maasya, 'Vate nzika ithyī twī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na Kwake We nīkw'o ithyī tūkasyoka.'

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ۝

158. Aa nomo maūathimo kuma kwa Mwīai woo na tei syī ūlū woo, na no aa ala matongoew'e nesa.

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَسَوَّ

159. Vate nzika, Savaa na Malwa nī katī wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, vai īvītyo kwa ūla ūendete Haji vala ve īla Nyūmba kana kwīka Umūla, kwīthyo ūlūka syeli. Na ūla wīkaa nesa mbee wa ūndū kwathītwe, īndī vate nzika, Ngai

إِنَّ الصَّغَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَرَاغَتَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ۝

Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũtanĩ-wa-Moseo, Umanyi-W'ontho.

160. Asu ala mavithaa maũndũ ala Ithĩ tũtheetye ma Syama na ũtongoi ĩtina wa Ithĩ kũmatheesya andũ nthĩnĩ wa Ivuku, aa nĩmo Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmaumanĩaa; na ota ũu nũmaumanĩaa ala maumanĩaa.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْمُونُ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْكِتَابِ وَلَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أَتُوبُكَ يَعْلَمُونَ اللَّهُ وَيَعْلَمُهُمُ اللَّهُ ۝

161. Indi mo ala melilaa na kũseũvya na kũtavany'a *ala w'o* ũtheinĩ, aa nĩmo Nyie nĩmelekela na ũkeo, na Nyie nĩ Mwelekanĩli-Wa-Kaingĩnĩna ũuu na Usũftwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّا فَاُولَئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

162. Asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na maikw'a me alei, kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa tũũ woo na kya alaĩka na andũ onthe vamwe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

163. Mo makekalaa uungu wakyo. Usĩĩlo ndũkavũthangw'a kwoo, ona mo maikanengwa ĩvinda.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

164. Na Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe; vai Ngai ateo We, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

وَاللَّهُمَّ إِلَهَ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 20

165. Nĩw'o nthĩnĩ wa kũmbwa kwa matu na nthĩna nthĩnĩ wa mũalyũkĩle wa ũtukũ na mũthenya, na nthĩnĩ wa ngalawa ĩla syĩĩflaa ũkanganĩ ikuĩte syĩĩndũ ĩla imatandĩthĩasya andũ, na nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtheesya kuma ĩtunĩ na kũmĩthayũũkya nthĩ ĩtina wa kũkw'a

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخِلْقِ الْبَلَدِ وَالتَّهَارِ وَالْعَالَمِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

kwayo; na anyaitkasya mĩthemba yonthe ya nyamu nthĩnĩ wayo; na nthĩnĩ wa mĩalyũkĩle ya iseve, na mathweo ala mekĩtwe wĩlanĩ katĩ wa ĩtu na nthĩ-ow'o nĩ Syama kwa andũ ala mamanyaa.

وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٢٠

166. Na katĩ wa andũ ve ala meyoseaa ene syĩndũ sya ũthaithi ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, maisyenda ũndũ maĩĩtwe nĩ kũmwenda Ngai Mwene Vinya W'ontho. Indĩ asu ala metĩkĩlaa mena vinya mbee nthĩnĩ wa wendo woo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na takethwa asu ala mekaa naĩ yu nĩmatonya kwona ĩvinda yĩla mo makawona ũsilĩlo, mo nĩũmanya kana ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwai-mũno kwa kũsilĩla.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا
لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ لَا
أَنَّهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُهُمْ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ ٢١

167. Kwa ũla w'o, mo ow'o makamanya yĩla makamona ala maaitwe maimalea aatĩlĩ moo na makawona ũsilĩlo, na nzĩla syonthe sya kũkĩla ikatilwa.

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ
وَمُتَّعْتُ بِهِمُ الْأَسْبَابَ ٢٢

168. Na asu ala maaitwe makasya, 'Mwa takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũsyoka tũ, ithyĩ nĩũmalea mo tondũ mo matũleete ithyĩ.' Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontho ũkamony'a mo mawĩla moo ta ũthatyo kwoo, namo maikauma nthĩnĩ wa Mwaki.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَّطْنَا لَهُمْ عَذَابَهُمْ
لَكِنَّا نَتَّبِعُهُمْ وَهُمْ كَذٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ
فِيهِمْ ٢٣

LUKU 21

169. Inyw’i andũ! Yai katĩwa syĩndũ ila mbĩtĩkĩlye na nzeo tũlũ wa nthĩ; na mũikaatĩle nyaĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu. ²

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢﴾

170. We amwĩyĩlaŋa inyw’i maũndũ mathũku na ma nthoni tũ, nĩkana mũneene maũndũ ala inyw’i mũtamesĩ tũlũ wa Ngai MweneVinya W’ontho.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

171. Na yĩla mo matavw’a: ‘Atĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W’ontho ũtheetye, mo maasya: ‘Aiee, ithyĩ twĩtataĩla maũndũ ala ithyĩ tweethĩie aaĩthe maitũ me nthĩnĩ wamo.’ Ata! Ona vanini na vate ũtongoi?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿٤﴾

172. Na ngelekany’o ya andũ ala matetĩkĩlaa nĩ ta mũndũ ũla ũkĩlonzanĩlasya kĩndũ kĩla kĩtew’aa nthĩ ateo mbu na kĩlonzo. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda ----kwa ũu mo maimanyaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الذِّبْذِبِ إِذَا دُعِيَ إِلَى مَلَأَةٍ لَمْ يَلْعَلْ أَنَّهُ زِدَاءٌ وَهِيَ كَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾

173. Inyw’i ala mwĩtĩkĩlaa! Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ila lthyĩ tũnenganĩtewoondũ wenyu, na tũngai mũvea kwa Ngai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٦﴾

² * Ndeto ino ‘tayyib’ nĩtonya kũthũkĩma kwĩanana na ũnyuvi wa mũndũ na mwĩkalo mũseo tũlũ wa lĩu ũla mwĩtĩkĩlye. Mbee, o lĩu ũsu mwĩtĩkĩlye nũtonya kwĩthwa wĩ mũseo kwa andũ amwe na ũkethwa wĩ mũthũku kwa andũ angĩ kwĩanana na ũnyuvi wĩ ivathũkany’o, wa andũ wa mũsamo waw’o, na mũthemba wa w’o. Undũ wa keli, nĩ mwĩkalo wa lĩu ũsu ũndũ ũilyĩ; nũndũ ona wĩ mwĩtĩkĩlye, etĩkĩli nĩmatonya kwenda kũya lĩu mũseo, wĩ mũsamo mũseo, mũtheu na wa kwongela vinya mwĩ na ũkĩthwa wĩna mwĩkalo mũseo.

Mwene Vinya W'onthe, ethwa We nĩ
We Ūla inyw'ĩ mŭthaitaa.

174. We nŭvatanĩte kĩla kyonthe
kĩyŭaĩte tũ, na nthakame na nyama
sya ngŭlŭe, na kĩla kĩsomewe syĩtwa
yĩngĩ ona yĩva yĩte ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Indĩ ūla
ŭnŭkŭingĩw'a nĩ ūndũ ūtomĩka, ate
kwĩthwa mbaa matũ kana kŭkĩla
mĩvaka, ndĩkethwa yĩ naĩ kwake.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno Vyũ wa
naĩ, Usŭtwe nĩ tei.

175. Asu ala mavithaa maŭndũ ala Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūtheetye nthĩnĩ
wa Ivuku na kŭmakŭany'a kwa thooa
mŭvũthũ, mo mayusũasya mavu moo na
kĩndũ kĩngĩ ateo Mwaki. Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakaneena namo
Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona We
ndakamathesya mo. Na ve ūsilĩlo mwai
kwoondũ woo.

176. Mo nĩmo ala mosete Ivĩtyo
makayĩkũany'a na ūtongoi na ūsilĩlo
makaũkũany'a na ūkeo. Mo mena
ŭmĩlĩsyo mũnene ata wa Mwaki!

177. Kĩtumi nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũtheetye Ivuku yĩ na ūla w'o,
na vate nzika, ala matew'anaa ūlũ wa
Ivuku nĩmalikĩte ūmaithanĩ wĩ vaasa.

LUKU 22

178. Ti ūũngalu kwenyu kũthiũa mothyũ
menyu kwelekela Umĩlonĩ kana
Uthũlĩlonĩ, Indĩ ūla mŭlũngalu w'o nĩ ūla

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَوَ وَلَحْمَ الْخَنَازِيرِ
وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعَنَ اللَّهُ فَمَن أَضْطَرَّ عَلَيْهِ بَاجٍ وَ
لَا عَادَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ
يَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
إِلَّا النَّارَ وَلَا يَكَلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابِ
بِالْغَفْرِ وَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ٥

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ٥

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ وَبِلِ الشَّرْقِ وَ

Omwiŋkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkŋlyo na alaŋka na Ivuku na Athani, na ūla umasya mbesa syake kwoondũ wa wendo Wake We, na kwa andũ ma mũsyĩ na ndiwa na ngya na mũendi wa kyalo, na ala metasya ūtethyo, na kwovosya ngombo, na ūla ūlũmasya Mboya, na Saka; na ala meanŋasya motianŋo moo yŋla matianŋa, na ala momŋasya nthĩnĩ wa ūkyā na mathĩna na ala momŋasya ūvinda ya kaũ; aa nomo monanŋtye kana nĩ ma w'o na aa nomo akŋi-ma-Ngai.

179. Inyw'ĩ ala mwŋkŋlaa, Nĩmũandŋkŋwe ūivanŋsyo ūlũ wa ala moaŋtwe: mũndũ mũthasye kwa mũndũ mũthasye, na ngombo kwa ngombo, na mũndũ mũka kwa mũndũ mũka. Indĩ ethwa mũndũ nĩwaekewa katĩ wa ndĩvi kya maambo nĩ mwanaa nyinyia wa ūla mũae, Indĩ ūvoo ūsu nũatĩŋwe nĩkana kũmanyĩke nĩ ndĩvi myaũ na kũitwaŋiwa na nzia nzeo vate kwendeesyā na mũaani nĩaŋve mbesa sya nthakame na nzŋa nzeo na ya mũuo.³ *

180. Na ve thayũ ūsu nĩ ūekeo kuma kwa Mwŋai wenyu na tei wake. Na ūla ona wŋva wŋkaa naŋ ŋtina vakeethwa na ūsiŋŋlo wŋ woo kwake. kwoondũ wenyu nthĩnĩ wa mwŋao waũivanŋsyo, inyw'ĩ andũ mwŋna kŋŋko, nĩkana mũtonye kũtanŋa mũuo.

الْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى
حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالسُّكَّانَ وَابْنَ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ
فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَجِنِّ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
الْحَرْبِ وَالْخُرُوجِ الْعَبْدَ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَى بِالْأُنثَى فَمَنْ
عُفِيَ لَهُ مِنْ آخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّى
إِلَيْهِ بِالْحَسَانِ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَرَحْمَةٌ
مِّنْ عِزْدِي بَعْدَ ذَلِكَ فَالَهُ حَلْ أَبِ الْيَمْرِ ﴿١٨٠﴾

وَكُتِبَ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةُ يَأُولَى الْأَبْيَابِ لَكُمْ
تَخْفِيفٌ ﴿١٨٠﴾

³ * Uu nĩkwasya kana mbesa sya nthakame nĩsyallĩte nĩ kũsũanŋwa nesa na kwa ūtheu na ikiivwa kwa andũ ala maa mũndũ ūla mũae.

181. Nĩmwĩyĩaiwe inyw'ĩ yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ũmwe wenyu ona wĩva ethwa we nĩwatia ũthwui mwingĩ, na atia wĩyĩai kwa asyai make na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ eke nesa na ũlũngalu; Ŭsu nĩ ũtwio kwa asu ala mamũkĩaa Ngai.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ كَرِهَ
غَيْرُكُمْ الْوَصِيَّةَ لِلَّذِينَ وَالِلَّذِينَ وَالِأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ
حَقًّا عَلَى التَّقْوَى ۝

182. Na we ũla ũalyũlaa wĩyĩai Ŭsu ĩtina wa kũwĩw'a, naĩ ĩsu vate nzika ĩkeethwa ĩũlũ wa asu maũalyũlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Wiw'i- W'ontho, Umanyi-W'ontho.

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَمَّا إِمَّا عَلَى الَّذِينَ
يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

183. ĩndĩ ũla wĩna nzika ĩũlũ wa mwĩyĩai kwĩthwa na ĩvĩtyo kana ũthyoeuku, na aimew'anĩthya katĩ woo ngalĩ syelĩ, isu ndĩkethwa yĩ naĩ kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُؤْمِنٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ
فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

LUKU 23

184. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa; nĩmũthing'ĩw'e kũtĩla kũya, tondũ mathing'ĩw'e ala maĩ mbee wenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝

185. Kũtĩla kũya kũla kwĩtĩkĩlye nĩ kwa matukũ matale, ĩndĩ ũla katĩ wenyu nĩ mũwau, kana e kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu; ĩndĩ asu ala matatonya kũtĩla kũya ateo kwa thĩna mũnene tũ ve ũvanĩsyo---- kũthya mũndũ ngya-Na ũla wĩkaa wĩla mũseo ena wendo wa wĩw'i, mũseo mbee kwake. Na kũtĩla kũya nĩ kũseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanya tũ.

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ
فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

186. Mwei wa Lamathani nĩ Ōla Kulani Ntheu yatheeiw'e ta Ōtongoi kwa andũ onthe. ma nthĩ na mokũsĩ matheu ma Ōtongoi na kĩvathũkany'a. Kwa Ōu, Ōla w'onthe wenyu ona wĩva wĩ mũsyĩ nthĩnĩ wa mwei ŌŌ, natĩle kũya nthĩnĩ waw'o. Indĩ Ōla mũwau kana wĩ kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu. Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kũmũnenge inyw'ĩ Ōthei na We ndamwendethasya inyw'ĩ wĩla wĩ vinya nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩanĩlasya ūtalo wa matukũ, na nĩkana mũtonye kũmũnenevya Ngai Mwene Vinya W'on the nũndũ wa-Wake kũmũtongoesya inyw'ĩ na nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩthwa na mũvea.

187. Na yĩla athũkũmi Makwa maũkũlya we ūvoo Wakwa, asya 'Nyie nĩ vakuvĩ. Nyie nĩnzũngĩaa mboya ya mũvoyi yĩla we ūnũũmboya Nyie. Kwa Ōu mo nĩmaĩĩtwe nĩ kũmbĩthũkĩlasya Nyie, na kũmbĩtĩkĩla Nyie nĩkana matonye kũatĩla nzĩla ĩla ya w'o.

188. Nĩkwĩtĩkĩlĩtwe inyw'ĩ kũlika kwa iveti syenyu ūtukũ Ōla mũtĩle kũya. Syo nĩ kĩtonyeo kwoondũ wenyu, nenyu mwĩ kĩtonyeo kwoondũ wasyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ nĩmweethĩwe mũtĩkĩka Ōla ūte ūlũngalu kwenyu ene, ona kau We nĩwamwelekele inyw'ĩ na tei na nĩwamũnengie inyw'ĩ ūkiakisyo.⁴

شَهْرٍ مَّضَىٰ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفَرَاقِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ
مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۚ وَتُكِيدُوا الْعِدَّةَ
وَسَبِّحُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٨٦﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۚ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلِقَائِهِمْ
يَوْمَهُمْ ۚ يُرْسِدُونَ ﴿٢٨٧﴾

أَحْلَمَ لَكُمْ لَيْلَةَ الْقِيَامِ ۖ الرَّفْقُ إِلَيَّ رِيسَابُكُمْ ۚ هُنَّ
رِيسَابُكُمْ وَأَنْتُمْ رِيسَابُ لَهْنٍ ۚ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَلُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنكُمْ ۚ فَالْآنَ بَاشِرُوهُمْ ۚ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَسْمُرَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۚ ثُمَّ أَتُوا الصِّيَامَ

⁴ * Kwa Ōla w'o, Ūlĩ mweũ ūkwatanĩtwe na masangya; na ta Ōu, ūalyũlo nĩ... Kũvika Ūlĩ mweũ wa masangya wĩvathũkany'e na Ūlĩ mwĩũ wa wa ūtukũ.

Kwa ūu, yu nīmūtonya kūlika kwasyo na kūmantha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kwoondū wenyu; na yai na nyw'ai kūvika ūla ūlii mweū wīvathūkany'e kwenyu na ūlii ūla mwīū wa masangya. Na īndū īanīīsyai kūfīla kūya kūvika ūtukū. Na mūikalike kwasyo yīla mwī nthīnī wa Mūsikiti kwoondū wa ūthaiti. Ino nīyo mīvaka īla Ngai Mwene Vinya W'onthe wīīe, kwa ūu, mūikamīthengee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheasya mīao Yake kwa andū nīkana mo matonye kwīvathana na ūla ūte ūlūngalu.

189.Na mūikaisanīe ūthwui wenyu katī wenyu kwa ūvūngū, na mūikaumye mūnengane kwa ala mena ūkūmū ta kwīśūvana nīkana mūtonye kūya kīlungu kya ūthwui wa andū angī na nzīa nthyoeku omwīśī. ⁵

LUKU 24

190.Mo meūkūlya ūvoo wa myei myeū. Asya, 'Yo nzīa sya kūmanya īvinda kwoondū wa ūseo wa andū onthe ma nthī na kwa Haji. Ona ti ūlūngalu kwenyu kūlika nthīnī wa nyūmba syenyu kwīśīla mīfomo ya ītina; īndī ūla mūlūngalu w'o nī we ūla ūmūkīaa Ngai. Na inywi'ī mwaīīītwe nī kūlika nyūmbanī syenyu kwīśīla mīfomonī; na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkana mūtonye kwaīla.

191.Na ūkitai kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna ala

إِلَى الْيَتِيمِ وَلَا تَبْشُرُوهُمْ وَأَنْتُمْ عِلْفُونَ فِي السُّجُودِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْبُرُوهَا كَذَلِكَ يُمِيتُنُ اللَّهُ
أَيْتَهُ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتَذَلُّوا بِهَا
إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْهَلْوَ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ
وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

⁵ *Vaa ndeto īno 'angī' yīoneka īte ya vata mūno nūndū mūsoa ūū wīoneka ūkoneny'e mūno mūno na mbesa sya andū onthe kana ūthwii wa mbai.

mekŭkita nenyu, ĩndĩ mŭikeke naĩ; Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
ndamenda eki-ma-naĩ.

192.Na moaei ovonthe vala mwamethĩa
na malŭngyei kuma vala mo
mamŭlŭngĩtye inyw'ĩ, nŭndũ ŭthĩny'o nĩ
mŭthŭku mŭno kŭvĩta kŭaa. Na
mŭikokitĩe namo vakuvĩ na nthĩnĩ, wa
Mŭsikiti Mŭtheu okŭvika nemo mambe
kŭmŭkitĩa vo. ĩndĩ mo mamŭkita inyw'ĩ,
ĩndĩ mokitei: yu nĩyo ĩtuvi ya alei.

193.ĩndĩ mo maeka inyw'ĩ ĩndĩ vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth nĩ
Mŭekanĩ-Wa-Naĩ Mŭno, Usũtwe nĩ tei.

194.Na mavŭei mo kŭvika vaikethwe
mŭthĩnany'o, na ndĩni nĩavanw'e ve
ŭthasyo kwoondũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onth tũ; ĩndĩ mo maeka, ĩndĩ
lilikanai kana vayĩ ŭng'endu mwĩtkĩlye
ateo ŭlũ wa avithŭki.

195.Uvĩanu wa Mwei Mŭtheu waĩle nĩ
kŭĩvanĩw'a nthĩnĩ wa Mwei Mŭtheu; na
syĩndũ syonthe ila ntheu ve mwĩao wa
ŭĩvanĩsyo. Kwa ŭu, ŭla ŭmŭvĩĩfasya
inyw'ĩ, mŭsilĩlei kwĩanana na ŭthŭku
wake ŭla we ŭmwĩkĩte inyw'ĩ. Na
mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onth
vamwe na asu ala mamŭkĩaa We.

196.Na umyai kwoondũ wa nzĩa ya Ngai
Mwene Vinya W'onth, na

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ
حَيْثُ أَخْرَجَكُمُ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ
وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُفْتَلُوا
فِيهِ فَإِنْ قَتَلْتُمُوهُمْ فَاتَّكَلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٩٧﴾

فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٨﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ
فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٩٩﴾

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشُّهُورِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ
فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى
عَلَيْكُمْ وَانْقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٠٠﴾

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ
وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠١﴾

mūikeyĩkye inyw'ĩ ene wanangĩkonĩ na moko menyu ene, na ĩkai moseo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mekaa ūseo.

197.Na ĩanĩĩsyai Haji na Umula kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: ĩndĩ ethwa nĩmwasiĩĩwa, ĩndĩ umyai nthembo ĩla yoneka kwa ūvũthũ ona yĩva; na mūikenze mĩtwe yenyu okũvika ĩ-nthembo ĩvike vandũ vayo. Na ūla ona wĩva mūwau katĩ wenyu kana wĩna ūwau wa mūtwe, *nĩwaĩle nĩ kũĩva* ndĩvi-kwa kũtĩĩla kũya kana kwa kũnengane ūtethyo kana nthembo ya nyamũ. ĩndĩ yĩla mwĩna mũuo, we ĩndĩ, ūla ūtonya kwĩyũmya mwene kwa Umula vamwe na Haji, *nĩwaĩle kũmya* nthembo ona yĩva ĩla ĩtonya kwoneka kwa ūvũthũ. ĩndĩ ala *menyu* matatonya kwona *nthembo* ona yĩva nĩmaĩĩwe nĩ kũtĩĩla kũya kwa matukũ atatũ me nthĩnĩ wa Haji na matukũ mũonza masyoka mũsyĩ; asu nĩ matukũ ĩkũmi ki. Uu nĩ kwake we ūla andũ make matatwĩe vakuvĩ na Mũsikiti Mũtheu. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsilĩla.

LUKU 25

198.Myei ya Haji nĩyĩĩĩkĩe nesa; kwa ūla ūtusaa kũthi Haji nthĩnĩ wa myei ĩno, aĩĩĩtwe nĩ *kũlilika* kana vayaĩĩĩtwe kwĩthĩwa na ngewa nthũku kana wĩki-wa-naĩ ona wĩva; kana kũthokoana nthĩnĩ wa Haji. Na ūseo w'onthe ona

وَاتَّبِعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أُمِنْتُمْ مِنَ الْحَجِّ فَامْكُمُوا إِلَى الْحَجِّ فَإِنِ اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۚ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي السَّجْدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ۖ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۚ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَحِثُ بِهِ اللَّهُ ۚ وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ

وَاتَّقُوا اللَّهَ

wĩva ūla inyw'ĩ mwĩkaa, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūwĩsĩ. Na kuai syĩndū mbĩanu inyw'ĩ ene na ila mbaĩlu, na vate nzika, kĩndū kĩla kĩseo vyū nĩ ūlūngalu. Na ngĩei Nyie Nĩnyioka, inyw'ĩ andū mwĩna kĩĩlko.

الرَّادِّ الْقَوَىٰ وَاتَّقُوا يَٰٓأُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿٥٠﴾

199.Ti İvĩtyo kwenyu kũmantha mumo wa Mwĩai wenyu. Indĩ yĩla mwoombũka kuma Alavaati, lilikanai Ngai Mwene Vinya W'onthe mwavika Masalili Alaamu; na mũlilikanei we tondū ūmũtongoesye inyw'ĩ, ona kau mbee wa ūu, inyw'ĩ mwaĩ katĩ wa ala maaĩte.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ
فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الشَّعْرِ
الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ
قَبْلِهِ لَسَّ الضَّالِّينَ ﴿٥١﴾

200.Indĩ İyonoeesyei vala andū meyonoeesya, na manthai ūkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyū, Usũtwe nĩ tei.

تُمْ أَقِصُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٢﴾

201.Na mwamina kwĩanĩsya meko ma ūthaithi ala inyw'ĩ mwĩyĩafwe, tanĩai ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe tondū mwaitanĩe ndaĩa sya maaĩthe menyu, ona kana mbee wa ūu. Na katĩ wa andū ve ala maasya, 'Mwĩai waitū, tũenge ithyĩ syĩndū nzeo tũlū wa nthĩ İno; na ta asu maikethwa na kĩanda Itunĩ.

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٥٣﴾

202. Na katĩ woo ve amwe ala maasya: 'Mwĩai waitū, tũenge ithyĩ moseo tũlū wa nthĩ İno oũndū ūmwe na moseo nthĩnĩ wa Nthĩ'ĩla İkoka, na tũvathane ithyĩ na ūsilĩlo wa Mwaki.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ
فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٥٤﴾

203.Kwa asu vakeethwa na křanda křseo nũndũ wa maũndũ ala mo mekřte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e mřtũkř kwa kũtala.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

204.Na mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnř wa matukũ ala manyuvřtwe; řndř ūla wřkalaataa kuma vu kwa matukũ eli; vaikethwa ve nař řũlũ wake; na ūla Őtiawa řtina, Őta ūu vaikethwa ve nař řũlũ wake. UO nř kwa ūla ūmũkřaa Ngai. Na mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ř mũkaetwe vamwe mbee Wake.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ ۚ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِّمَنِ اتَّقَىٰ ۚ وَأَتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ إِلَٰهُكُمْ فَخُشِعُونَ ۝

205.Na katř wa andũ ve ūla ngewa yake ya thayũ ūũ řtonya kũkwendeesya we, na we nũtonya kwřta Ngai Mwene Vinya W'onthe kũkũsřta maũndũ ala me nthĩnř wa ngoo yake, kař nř mũkaananř mũnene mũno katř wa ala mathokoanasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّبِعُ قَوْلَهُ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ ۚ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَّامُ ۝

206.Na yřla we wř nthĩnř wa Őkũmũ, asembaa řũlũ wa nthř aseũvřtye křthokoo nthĩnř wayo na kwananga imea na nzyawa sya andũ; na Ngai Mwene Vinda W'onthe ndendaa křthokoo.

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَفَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفٰسَادَ ۝

207.Na yřla we watawv'a,'Mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ngathřřo nimũthing'řtasya we kwongeleela nař. Kwa ūu, řia-ya- Mwaki yřkeethwa yř řtuvi yake yřmwřanře; na vate nzika, vo nř vandũ vathũku va kũthũmũa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِأِذٍ لَّيْمٍ فَحَسْبُ جَهَنَّمُ وَلَيْسَ الْبِهَادُ ۝

208.Na katř wa andũ ve we ūla Őtonya kwřthoosya we mwene akřmantha ūla we

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْءِبَادِ ۝

Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
MŪuu, kwa athŪkŪmi Make.

209. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Likai vyŪ
nthĩnĩ wa wĩnyivyo na mŪikaatĩle nyaĩ
sya Satani; vate nzika, we nĩ mŪmaitha
wenyu wĩ Ūtheinĩ.

210. Indĩ mwatiŪŪka ĩtina wa Syama
ntheu ila syŪkĩte kwenyu inyw'ĩ, Indĩ
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

211. Mo nĩmeteele kIndŪ ataeo Ngai
Mwene Vinya W'onthe oke vala mo maĩ
e nthĩnĩ wa syuu sya mathweo vamwe na
alaĩka, na Ūvoo Ūituwa? Na syIndŪ
syonthe isyokaa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

LUKU 26

212. MakŪlye Aana ma Isilaeli nĩ
Syama ntheu sylana ata ila Ithiyĩ
twamanengie mo. Indĩ Ūla ona wĩva
ŪalyŪlaa mŪthĩnzĩo wa Ngai Mwene
Vinya
W'onthe ĩtina wa kŪmŪvikĩla we, vate
nzika, indĩ, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa kŪsilĩla.

213. ThayŪ wa nthĩ ĩno nŪseŪvĩtw'e
kwoneka wĩ wa kwendeesya kwa asu ala
matetĩkĩlaa; namo mamavŪlaa ngŪĩ asu
ala metĩkĩlaa. Indĩ asu ala mamŪkĩlaa
Ngai makeethwa ŪŪŪ woo MŪthenya wa
UthayŪkĩyo; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amŪnengae mĩhĩnzĩo Yake

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۖ وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

وَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ
السَّمَاوَاتِ وَالسَّيْكِةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ آيَاتِنَا بَيِّنَةً
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

رَبِّ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِّنْ
الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
وَاللّٰهُ يَزِدُّ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

ona wīva We ōmwendaa vate kūṭala.

214. Andū onthe ma nthī maī nguthu ō
īmwe, na īndī mavathŭkangana katī woo
ene, kwa ōu Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwamokīlilye Athani ta aeti
ma ūvoo mŭseo na ta akaanany'a, na
amatheesya vamwe na īvuku yī na ūla
w'o nīkana We atonye kūtw'a katī wa
andū maŭndŭnī ala mo
mavathŭkanganīe. *Indī yu mo*
nīmambīlīlye kūvathŭkangana tŭlŭ wa
īvuku, na vai angī mavathŭkanganīe
tŭlŭ wayo ateo ala mayīnengetwe, ītina
wa Syama nthēu kūmavikīa mo, nŭndū
wa kwīw'anīa kwī'tu mŭndū na ūla ūngī.
Yu Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa
mwīlao Wake, nūmatongoesye etīkīli
nthīnī wa w'o tŭlŭ wa maŭndū ala mo
alei mavathŭkanganīaa; Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasye
ūla ona wīva We wendaa nzīanī īla ya
w'o.

215. Inyw'ī mwīśŭanīa kana nīmŭkalika
Itunī mwīkalo ūla wookie tŭlŭ wa asu
ala makwie mbee wenyu ūtamŭkwatīte?
Ukya na mathīna nīsyamakwatīe mo, na
nīmathingithangiwe na vinya ō kūvika
Mŭtŭmwa na ala meetīkīlīte vamwe
nake maasya, 'Utethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūkavika īndī? II, vate
nzika ūtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wī vakuvī.

216. Mo meŭkŭlya we kīla mo
makaumya. 'Asya, 'Kīla kīseo ona kīva
na ūthw'ii mwingī ūla inyw'ī mumasya
waīle kwīthwa wī wa asyai na andū ma
ndŭŭ sya mŭkautī na ndiwa na ngya na
mŭendi-wa-kyalo. Na ūseo ona wīva ūla
inyw'ī mwīkaa, vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭwīśī nesa.'

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمُ النَّبِيُّتُ بَقِيَّةً يَنْتَهُمُ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

أَرْحَبِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَنْ يَأْتِكُمْ مَثَلُ
الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَكْبِهِمْ أَسَاءُوا أَمْ سَاءَ
وَزَّلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
مَنْ نَصْرَ اللَّهِ إِلَّا أَنْ نَصْرَ اللَّهُ قَرِيبٌ ⑥

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ
خَيْرٍ قُلُوا الَّذِينَ وَالْإِقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ
عَلِيمٌ ⑦

217. Inyw'I nfmwathIwe kOkita, ona ka0 inyw'I m0ikwendeew'a; IndI nIvatonyeka inyw'I m0kakImena kInd0-kI kIseo kwenyu; na nIvatonyeka inyw'I m0kakyenda kInd0 oyIla nI kIth0ku kwenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI syInd0 syonthe, na inyw'I m0yIsI.

LUKU 27

218. Mo me0k0Iya 0voo wa kOkita nthInI wa Mwei M0theu. Asya: 'KOkita nthInI waw'o nI naI nene IndI k0masiIla and0 nzIa nI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na k0lea k0t0nga m0vea Kwake na k0masiIla and0 k0Ika nthInI wa M0sikiti M0theu, na k0mal0ngya and0 kuma nthInI wa w'o, nI naI nene m0no kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na m0thInany'o nI m0th0ku m0no k0vIta k0aa.' Nam0 maikaeka k0m0kita inyw'I ok0vika mam0t0nge inyw'I kuma m0tkItonI wenyu, ethwa mo nImatonya. Na katI wenyu 0la 0aly0kaa akasyoka Itina kuma m0tkItonI wake na 0kusaa e m0lei; asu nImo ala mawIa moo makethwa me vathei I0I0 wa nthI Ino na Ila IngI. Aa nI ekali ma MwakinI navo nIvo mo makekalaa.

219. Asu ala mefIkIlaa na asu ala mathamaa na kwIthing'IIsya na vinya nzIa nI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, no asu ala mekwatasya tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-wa-naI M0no, Us0fIwe nI tei.

220. Mo me0k0Iya we I0I0 wa 0kI na ky0thI kya mbesa. Asya; isu syeI ve naI nene na ota 0u ve motandIthy0 amwe kwa and0, IndI naI yasyo nI nene k0vIta 0tandIthy0 wasyo.' Na mo me0k0Iya we kIla mo maIIfIwe nI kumya. Asya: 'KIla m0tonya k0tialya. Uu nIw'o Ngai Mwene

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَلَى أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَلَى أَنْ تُجِيبُوا
شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ
اللَّهِ وَالْقِتَالُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَأْخُذُوا
بِقَاتِلِكُمْ حَتَّى يَرُدَّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ لِأَنْتُمْ
وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَمَا كَانَ مِنْ
قَوْلِكُمْ حَبْطَ أَعْمَالِهِمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجِهَدُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ
كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا لَعَلَّزَّانٍ لِّغَافِلِينَ
يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢٠﴾

Vinya W'onthe ūmŭvuanŭasya mŭao
 Yake nĩ kana inyw'ĩ mŭtonye kŭsoanŭa.
 221. Iŭlŭ wa nthĩ ĩno na ĩla ĩngĩ. Namo
 meŭkŭlya ĩlŭ wa ndiwa. Asya:
 'Kŭkŭlya mwĩkalo wasyo nĩ *kĩko kya*
 ūseo mŭnene. Na ethwa inyw'ĩ
 nĩmwavulana nasyo, syo nĩ anaafthe
 menyu. Na Ngai Mwene Vinya
 W'onthe nŭmwĩsĩ ūla mwanangi na ūla
 mwĩki wa nesa. Na takethwa Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nĩwendie ūu,
 We ethwa amŭlikilye inyw'ĩ nthĩnĩ wa
 wĩa mŭmŭ. Vate nzika, Ngai Mwene
 Vinya W'onthe E-Vinya Mwingĩ, Mŭĩ.
 222. Na mŭikatkwe iveti ithaithi sya
 mĩvw'anano, okŭvika syĩtĩkĩle; ona
 kĩveti kĩtĩkĩli ngombo nĩ kĩseo kŭvĩta
 kĩthaithi kya mĩvw'anano, ona kau
 nĩkĩtonya kŭmwendeessa *mŭno* inyw'ĩ.
 Na mŭikanengane iveti *mbĩĩkĩli* kwa
 athaithi ma mĩvw'anano maitwae
 okŭvika metĩkĩle; ona ngombo mbĩtĩkŭli
 nĩ nzeo kŭvĩta mŭthaithi wa
 mĩvw'anano, ona kau we nŭtonya
 kŭmwendeessa *mŭno* inyw'ĩ. Aa
 metanŭaa Mwaki, ĩndĩ Ngai Mwene
 Vinya W'onthe etanŭaa ĩtu na ūkeo
 kwa mwĩao Wake. Na We amŭvuanasya
 Mĩsoa Yake ūtheinĩ kwa andŭ nĩkana mo
 matonye kŭlilikana.

LUKU 28

223. Na mo meŭkŭlya we ūvoo wa
 nthakame ya mwei ya iveti. Asya: 'Nĩ
 ūvuku, kwa ūu ĩvathanei na iveti ĩla
 syĩna mwei, na mŭikalike kwasyo
 okŭvika ithee. ĩndĩ syamina kwĩthesya
 syo mbene, ĩndĩ likai kwasyo kwĩanana
 nondŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ūmwĩlale inyw'ĩ. Ngai Mwene Vinya
 W'onthe amendaa asu ala

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ
 لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالُطُوهُمْ فَانْصِبْ لَهُمْ مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ وَاللَّهُ يَتَعَلَّمُ
 الْغَيْبَ مِنَ الصُّلُوحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبْتُمْ إِنْ اللَّهُ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٣﴾

وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَاءَ عَنْ دِينِكُمْ وَلَا مَذْهَبَ الْمُؤْمِنِينَ
 خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَا أَجْمَعَتُهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَاءَ
 عَنْ دِينِكُمْ وَأَعْبَدُوا لِلَّهِ دِينَكُمْ خَيْرٌ مِّنْ دِينِكُمْ
 وَأَعْبَدُوا إِلَيْكَ يَدْعُونَ إِلَى التَّارِكِ وَاللَّهُ يَدْعُو
 إِلَى الْجَنَّةِ وَالنَّفْعِ وَلَا تَزْنِ وَيُكَيِّنُ إِلَيْهِ الْبَاطِلَ
 لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحْضِيِّ قُلْ هُوَ أَذَى لَا فَاعِلٌ لَّوَا
 الْبُغْيَاءَ فِي الْمَحْضِيِّ وَلَا تَقْرَبُوا مَنَافِعَهُمْ يَطْهَرُونَ
 فَإِذَا تَطَهَّرُوا فَأَتَوْهُمْ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمُ اللَّهُ إِنَّ
 اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٥﴾

mamwĩthiŭŭaa We na amendete asu ala metheasya ene.⁶

224. Iveti syenyu nĩ mŭŭnda kwoondũ wenyu; kwa ũu ũthengeei mŭŭnda wenyu yĩla na ũndũ mŭkwenda, na tongosyai *ŭseo-ŭmwe* mathayŭnĩ menyu ene; na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ĩ mŭkakomana Nake; na matavyei ũvoo mŭseo asu ala mew'aa.

225. Na mŭikamŭtw'ĩkĩthe Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩeleelo kya ithitũ syenyu nĩkana matonye kũeka kwĩka nesa na kwĩka ũlŭngalu na kũseŭvya mŭuo katĩ wa andũ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-Wonthe.

226. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamwĩta inyw'ĩ kwoondũ wa mawĩvĩto ta asu menyu ma mana, ĩndĩ We akamwĩta inyw'ĩ kwoondũ wa maŭndũ ala ngoo syenyu syĩkĩte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno vyũ, Mũmĩsya.

227. Kwa asu ala mekwĩvĩta *kwĩvathana* na iveti syoo, ĩvinda yĩla *yĩanĩ* ya kweteela nĩ myei ĩna; na ĩndĩ mo mauma wĩvitoni, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũtwe nĩ tei.

228. Na ethwa mo nĩmatw'a kũtaanĩsya, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe.

229. Na iveti ĩla inengetwe talaka ikeeteela vandũ va mavinda atatũ *myei*

يَسْأَلُكُمْ خَزَنَةُ لَكُمْ فَأَتُوا عَنْكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ ۚ وَقَدْ جِئْتُمُوهُ لَا أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۚ فَلَقُوا وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَرْضَةً لَا يَبْتَلِيكُمْ أَنْ تَبْذُلُوا وَتَنْتَقِبُوا وَتُصَلِّحُوا بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفُحْشَى إِنَّمَا يَنْبَغُ لَكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُمْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِلَّذِينَ يُؤُولُونَ مِنْ إِبْسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ ۚ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَأِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ ۚ

⁶ Ndeti ĩno 'ŭvukyo' ndĩkwoneka ĩkĩlika kwa ũlŭngalu kwa Kĩtalavu "Azzam" nthĩnĩ wa ngewa ĩno. Ndeti 'Azzan' yalĩle nĩ kũmanyĩka ta ŭvuku na mwĩkalĩle ũte mŭseo wa kavinda. ũu nĩtonya kwonany'a kana Ngai nĩwoombie kĩndũ kya mŭisyo kwa iveti o yĩla ũu tiw'o.

ñatŭ nŭndŭ wasyo mbene; na ti kwīanana na mīao kwasyo kūvitha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbŭte nthīnī wa mavu masyo, ethwa nīmwiŭtkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭthenya wa Mŭminŭkīlyo; na aŭme masyo mena ūtonyi mŭnene wa kwitŭnga ŭvindanī yu, ethwa nikwenda wīw'anīthyō. Nasyo *iveti* syīna ūtonyi ota ūsu wa aŭme asu ŭlŭlŭ wasyo kwīanana na mīao; īndī aŭme mena kīvīla kīmwe ŭlŭlŭ wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya Mŭī.

LUKU 29

230. Kutaanisya ta kuu nikutonya *kŭtavanw'a* keli; na īndī syīkalyei syo na Mwīkalo mŭseo kana mŭieke ithi kwa ūseo. Na ti kwītkīlye inyw'ī kwosa kīndŭ kuma kwasyo katī wa ila inyw'ī mwinengete *iveti syenyu* ateo me eī makakīa kūlea kŭsŭvīa mīvaka ŭla *ñw'ñwe* ni Ngai Mwene Vinya W'onthē. īndī, inyw'ī mwakīa kana mo maitonya kŭlŭmya mīvaka ŭla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kūikethwa kwī ŭvītyo katī woo kwosa kīla kīveti kīkwīyovosya nakyo. Ino nīyo mīvaka *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kwa ūu, mŭikamīkīle; na ūla ūmīkīlaa mīvaka ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtw'īte, asu nīmo ala eki ma naī.

231. Na we amina kūkīnenge *kñveti* talaka *ñvinda ya katatŭ*, īndī yu kyo ti kītkīlye kwake ŭtina wa ūu, okŭvika kītwawe nī mŭndŭ ūngī, na ethwa asu nīwataanisya nakyo ota ūu; īndī kūsyokeania kwoo īngī kūikethwa kwī ŭvītyo, ethwa nīmesī nesa kana nīmeŭsŭvīa mīvaka ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthē *wīñe*. Na īno mīvaka ŭla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene

لَا يَجِدُ لَهُمْ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَنْفُسِهِمْ
إِنْ لَنْ يُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُولَّوْهُنَّ أُنْثَىٰ
يَرْزُقْنَ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ وَمِثْلُ

الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ وَالزَّجَالِ عَلَيْهِنَ دَرَجَةٌ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

الطَّلَاقِ مَرْثَىٰ وَأَمَّا كَإِنْ يَنْفَرُ مِنْكُمْ فَيُخَالِ
وَلَا يَجِدُ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا وَمَا أَنْتُمْ بِمُؤْمِنَاتٍ فِيمَا
أَنْ يَخَافَا إِلَّا يَقِينًا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ إِلَّا يَقِينًا
حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِنَّ
حُدُودَ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهُمَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٩﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ أَنْ يَنْكِحَ زَوْجًا
غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا
إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe ũla We Ūmŭvuanasya kwa andŭ ala mena Ūmanyi.

232.Na yŭla inyw'ŭ mwainenge iveti asyenyu talaka ya kavinda na iithengeea mŪminŭkŭlyo wa ŭvinda yasyo yŭla yŭlw'ŭwe; ūndŭ syŭkalyei kwa mwŭkalo mŪseo; kana mŭeke ithi kwa mwŭkalo mŪseo; ūndŭ mŭikaisiŭle kwa nzŭa nthŭku nŭkana mwŭke naŭ. Na ŭla ona wŭwa wŭkaa ŭu, vate nzika aŭvŭŭfasya thayŭ wake mwene. Na mŭikavŭe ngŭŭ na mŭao ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ūnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla yŭ ŭlŭlŭ wenyu na ŭvuku na uŭ yŭla We Ūtheetye kwenyu, akŭmŭtaa inyw'ŭ nayo. Na mŭkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyŭsŭ syŭndŭ syonthe nesa.

LUKU 30

233.Na yŭla inyw'ŭ mwainenge iveti syenyu talaka na syavika ŭvinda yasyo ya mŪminŭkŭlyo, mŭikaisiŭle kŭtwawa nŭ aa mŭŭme masyo, ethwa nŭmekwŭw'ana katŭ woo ene kwa nzŭa nzeo. Uu nŭ ŭtao kwa ŭla we katŭ wenyu Ūmwŭŭkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa MŪminŭkŭlyo. Uŭ nŭ ŭathimŭku kwenyu na nŭ ŭtheu vyŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ ūndŭ inyw'ŭ mŭyŭsŭ.

234.Na iveti ikoongasya syana syasyo kwa myaka ŭŭ mŭima ŭŭ nŭ kwa ala mendaa kwŭanŭsya kwongya. Na ŭthe wa kana akamanenge kana na nyinyia ngŭa na ŭŭ kwŭanana na mŭeele. Vai thayŭ waŭŭŭŭ nŭ kŭkuŭthw'a mŭio ŭla ŭtatonya kŭvikya. Nyinyia wa kana ndakatume ŭthe wako athŭna ŭlŭlŭ wa kana kake na ota ŭu, ŭthe wa kana ndakatume nyinyia wako athŭna ŭlŭlŭ wa,

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُكُنَّ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَسْكُوْهُنَّ
يَعْرِوْفِيْ أَوْ سَرَ حَوْضَهُنَّ يَسْكُوْهُنَّ
ضَرَارًا لِّتَعْتَدُوْا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَحْجِدُوْا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُوعَظُكُمْ
بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُكُنَّ أَجَلُهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوْهُنَّ
أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْزَاقًا بِأَمْوَالِكُنَّ بِالْعَرَفِ
ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ أَرْزَاقُكُمْ وَأَطَهُرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ

وَالْوَالِدَتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادُهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْعَرَفِ لَا تُكَلِّفُ نَفْسٌ
إِلَّا وَسْعَهَا لَا تَضَارُّ وَالِدَةً بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ إِنْ أَرَادَا
فَصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

kana kake, na ūlū wa mūtīlwa no to ūu. Na ethwa eſi meenda *kōkatilīlīhya* ſia, kwa kwīw'ana na kwītīkīlana, vai ūthūku ūlū woo. Na ethwa mwenda kwimanthīa syana syenyu iveti sya kwongya, kōikethwa kwī nthoni kwenyu ethwa nīmūkūlwa kīla mwīw'anīte kūlwa kwa nzīa nzeo. Na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū inyw'ī mwīkaa.

235. Na asu ala menyu makusaa na kūtia iveti, *iveti* isu nomūvaka syetele kwa myei ſina na *matukū* ſkūmi. Na yīla syavikya mūminōkīlyo na ſvinda yasyo, vai naſ ſkethwa ūlū wenyu nthīnī wa ūndū ona wīwa syīkwīka syo mbene kwīanana na ūla ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

236. Ona vaikethwa nthoni kwenyu kūtwa ūvoo wa kwīvasya *iveti* ii kana kwia *wendi* ūsu ūvithītwe ililikanonī syenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīſi kana inyw'ī mōkasūanī ūvoo wasyo *ūndūnī ūū* ſndī mūikew'ane nasyo na kīmbithī, ateo mūineena ndeto nzeo. Na mūikatw'e kūtwaana kūvika ſvinda yīla yītw'ītwe yīvike mūthya wayo. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīſi kīla kī ſlīkonī syenyu; kwa ūu ſsūvīanei naw'o. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-wa-Naſ Mūno, Mūmīlīsyā.

LUKU 31

237. Kōikethwa kwī ſvītyo kwenyu kw'inenge iveti talaka mūtaikiitīte, kana kwinenge ngaasya yasyo. ſndī inengei, mūthw'ii kwīanana na ūthw'ii wake na

وَأَن أَرَدْتُمْ أَن تَسْرِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْعُرُوفِ وَأَنْتُمْ اللَّهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَبَنَوْا أَوْلَادًا تَتَّقُونَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْعُرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٦﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا وَعَضْتُم بِمَنِّ خُطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْرَضُوا عَقْدَةَ الذِّكَاكِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابَ أَجَلُهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۖ وَمَعَوهُنَّ عَلَى الْوَيْعِ

ngya kwílanana na Okwati wayo---
útethyo kwa nzíla nzeo ní mwíao ílúlu wa
ala alúngalu

238.Na ethwa inyw'í nímwainenge iveti
talaka mÚtaikiítte, na nímwinengete
ngaasya syasyo, Índí nyunzu ya kíla we
umítye *kíkeethwa kí kyaku* ateo syo
syamúkeka, kana úla we, wovano wa
mÚtwaano wí mokoní make, níwaíle ní
kúkeka. Na inyw'í mÚkaeka, kúu ní
kúthengeaníla na úlúngalu mÚno. Na
mÚikolwe ní kwíka nesa mÚndú na úla
úngí. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe níwona úndú inyw'í mwíkaa.

239.Syaílsyai ílúlu wa Mboya, na Mboya
ya katí, na úngamai mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mwínyivítye.

240.Ethwa inyw'í mwí mwíkaloní wa
w'ia, Índí *neenai Mboya syenyu*
mÚngeme kana mÚlísíte nyamú; Índí
yíla mwína mÚuo, mÚlilíkaneí Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwílanana nondú
We úmúmanyítye inyw'í maúndú ala
inyw'í mÚtamesí.

241.Na asu ala menyu makusaa na kútia
iveti, makeeyílaa atííwa moo ílúlu wa
iveti syoo kyaúya kya mwaka úmwe
mbee wa itanamba kuma vo. Índí *iveti*
mbene syeeyumya vo nesyo, kúikethíwa
na úthúku ílúlu wenyu nÚndú wa maúndú
ala maw'ó syo syíkwíka maikony'e syo
mbene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ní Mwene-Vinya, MÚí.

242.Na kwa iveti ila inengetwe talaka
ota úu nívaííle ní kwíthíwa na kíanda
kya kyaúya kwílanana na úla úseo----- ní
útw'io kwa ala mamÚkílaa Ngai.

قَدْرَهُ وَعَلَى الْقُدْرِ قَدْرَهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمْوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرْصَفْ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الرِّكَاحِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَسْأُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا
لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٤٠﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا إِذًا آمَنْتُمْ فَلَا تُكْرَهُ
اللَّهُ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَوَصِيَّةً
لَهُنَّ مِنْهُمْ مَتَاعًا إِلَى الْعَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ
خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ
مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَالْبَاطِلَ قَبْلَ مَتَاعٍ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٤٣﴾

243. Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtheeasya inyw'i mŵao Yake nŵkana mŭtonye kŭmanya.

كَذٰلِكَ يَتْلُو اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِۦ تَمَوْثٰوْنَ ۝

LUKU 32

244. Inyw'i nomŭmesŵ asu ala maumie mŵsyŵnŵ yoo, namo maŵ makili, maikŵa kŵkw'ŭ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwamatavisye: 'Kw'ai' na Indŵ We nŵwamatŭngie thayŭ Ingŵ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŭnengani wa syIndŭ kwa andŭ, Indŵ andŭ aingŵ mŭno maitŭngaa mŭvea.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ وِىۡلٰهِنَّ وَهُمْ اِلَيْهِۦ
حٰذِرُوْنَ فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مَوْتُوْا ثُمَّ اٰتٰهُمْ
اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَی النَّاسِ وَلٰكِنْ اَكْثَرُ
النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ۝

245. Na ūkitai nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Vinya W'onthe nŵ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَقَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ
عَلِيْمٌ ۝

246. Nŭŭ ūla ūkamŭtw'ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe kŵmonze kŵseo kya ūthw'ii wake nŵkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmwingŵvŵsya kyo kŭndŭ kwŵŵ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwosaa na nŭthanthaasya, na Kwake nŵkw'o inyw'i mŭkatuwa ma kŭsyoka.

مَنْ ذَا الَّذِيْ يَقْرُضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفْهُ
لَهٗ اضعَافًا كَثِيْرَةً ۝ وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْضُطُ
اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝

247. We nowŵw'ŵte ūvoo wa anene ma Aana ma Isilaeli ŵtina wa Mose, yŵla mo mamŭtavisye Mwathani woo: 'Tŭnyuvŵe ithyŵ mŭsumbŵ nŵkana tŭtonye kŭkita nzianŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? We aisye,

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اِىۡنَۤىۡ اِسْرَآءِيْلَ مِنْۢ بَعْدِ
مُوسٰٓى اِذْ قَالُوْا لِّلنَّبِيِّۦنَ لَهُمْ اَبْعَثْ لَنَا مَلَكًا نَّقِيْلَ
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلَیْكُمْ
اِقْتٰلُۤىۡۤا اَلَّا تُقَاتِلُوْا قَالُوْا وَمَا لَنَا اَلَّا نَقَاتِلَ فِیۡ

'Titakwonany'a kana inyw'I m0ikokita mwatw'Ifwa k0kita?' Namo mas0ngfa: 'Twina kltumi kya0 ithyI kya k0lea k0kita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe o ylla ithyI nft0l0ngftw'e kuma mIsyInI yait0 vamwe na syana situ sya a0me? IndI ylla mo matw'Ifwe k0kita, nIfmaaly0kile na masyoka na Itina ateo and0 av0th0 katI woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesI nesa-eki ma naI.

248.Na Mwathani woo nIfwamatavisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m0nyuvle inyw'I Taluuti ta m0sumbI.' Namo mak0lya: 'Atonya ata we kwIthwa na 0sumbI I0l0 wait0 oylla nithyI twaIfte kwIthwa na 0sumbI mbee wake, na we ndanengetwe 0thwii mwingi? We asya: 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe am0nengae 0sumbI 0la We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Mumo, Umanyi-W'onthe.

249.Na Mwathani woo nIfwamatavisye mo: 'Na 0vano wa 0sumbI wake nI kana inyw'I m0kanengwe ngoo yIna 0uu kuma kwa MwIai wenyu, na matialyo ma ma0nd0 maseo ala and0 ma Mose matie na and0 ma Aluni---- alaIfka mamakufte, Vate nzika, nthInI wa 0nd0 00 ve Kyama kwoond0 wenyu ethwa mwI etIfkIli.'

سَيُنِإِلَ اللّٰهِ وَقَدْ اَخْرَجْنَا مِنْ وِىَارِنَا وَابْنَانَا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا قَالُوْا اَنْىٰ يَكُوْنُ لَهٗ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
اَحْقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُزَوِّدْهُمْ سَعَةً مِنَ الْمَالِ
قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اَمْطَعُكُمْ عَلِيْكُمْ وَاَزَادَكُمْ بَسْطَةً فِى
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللّٰهُ يُؤْتِى مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ
وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اٰيَةَ مُلْكِهِ اَنْ يَّاتِيَكُمْ
التَّابُوتُ فِيْهِ سَكِيْنَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَالْهٰرُونَ تَحْمِلُهَا الْمَلَائِكَةُ اِنْ
فِىْ ذٰلِكَ لَآيَةٌ لِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝

LUKU 33

250. Na yŵa Taaluuti waumaalile na nguthu sya ita aisye; 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe emŵtata na ūsŵ. Ula ūnŵnyw'a na kanyw'a akŵmanŵte ti wakwa; na ūla we ūtekŵsama kwa ūla w'o nŵ wakwa, ateo ūla ūnŵnyw'a atavŵte na kw'oko kwake. Indŵ mo nŵmanyw'ie namo *moko* ateo avŵthŵ moo. Na yŵa mo maingie ūsŵ-we vamwe na asu ala meetŵkŵlile maisye: 'Ithyŵ tŵi na vinya ūmŵnthŵ w a kŵkomana na Yaaluuti na nguthu syake sya ita.' Indŵ asu ala meesŵ naw'o kana mo *mŵthenya ūmwe* nŵmakakomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe maisye: 'Nŵ nguthu nini syŵana ata ila syaikŵlilye vinya nguthu nene kwa mwŵao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala momŵasya.'

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِتَكَلُّمٍ
بِهِمْ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ
يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ
فَشَرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِطَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا
اللَّهِ كَمْ مِ مِّنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً يَا أُنَاسَ
اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ٥٠

251. Na yīla mo maumie *kōkita* Yaaluuti na nguthu syake sya ita, maisye: 'Ame Mwīai waitū, onoesya ōmīīsyō tūlū waitū, na tūlūmīīya matambya maitū, na tūtetheesye ithyī tūlū wa andū alei.'

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَكَثِيفَةً آمِنًا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ٥٦

252. Kwa ōu, mo nīmamalūngilye kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ndaviti nīwamūaie Yaaluuti *Ngoliathu*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie we ōsumbī na ōī na nīwamūmanyīisye we maōndū ala We wendie. Na takethwa ti Ngai Mwene Vinya W'onthē kūmasianīa andū na ala angī, nthī yīthwa yausūīwe nī kīthokoo. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūnengani-Mūlau, kwa andū ma mbaī syonthe.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
أَتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَنَّا شَاءَ وَ
لَوْلَا دَفَعَهُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ٥٧

253. Ino nī Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē; Ithyī tūōkūsomea we na ōla w'o. Vate nzika, we wī *Omwe* wa ala Atūmwa.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَيَسَّرُ
الرَّسُولِينَ ٥٨

254. Atŭmwa aa Ithyĩ tŭmanenevetye amwe moo ĩlũlũ wa ala angĩ: Katĩ woo Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie namo*¹ na amambatĩsya amwe moo nthĩnĩ wa ũnene wa ivĩla. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Isa Yesu mwana wa Malia, Syama ntheu na nĩtwamwĩkĩie vinya na Veva wa ũtheu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete ũu, asu ala mookie ĩtina woo mayĩthwa mokitie ene kwa ene ĩtina wa Syama ntheu kŭmavikĩla mo; ĩndĩ mo nĩmavathŭkanganie. Katĩ woo ve ala meetĩkĩlile na katĩ woo ve amwe ala maleile kwĩtĩkĩla. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete mayĩthwa mokitie mŭndũ na ũla ũngĩ ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ũndũ we wendaa.

LUKU 34

255. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithyĩ tŭmŭnengete inyw'ĩ mbee wa ũtanavika mŭthenya ũla nthĩnĩ waw'o vatakethwa kŭthooa kana kŭthoosya, ona kana Onyanya, ona

فَإِنَّ تِلْكَ الرُّسُلَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَنَهَمَ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهَ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ وَآيَيْنَا
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ مِنْ
بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ
مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مِمَّا رَزَقْنَكُمْ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ
وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

¹ * Nĩwa manengie mwĩao mweũ

Mŭsoa ũũ nŭtonya kŭalyũlwa kwa kŭŭngama vanini ĩtina wa 'Minhum' na ti mbee wa 'Minhum' nĩkana ŭalyũlo wayo ŭsomeke na kŭmanyĩka nesa mbee. Na wĩlle kŭsomeka ta ũũ;- Atŭmwa aa ala ithyĩ tŭmanenevetye amwe ĩlũlũ wa angĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie namo na amanenevya na ũnene wa ivĩla.

Wiw'anŭthya, na no asu ala matetŭkŭlaa
mevŭtfŭasya mo ene.

256. Ngai Mwene Vinya W'onthe Vai
Ngai ateo We, Ula-Wi-Thay0,
Mwŭtethya, na Wŭkwaty0-W'onthe,
kwombosya kŭimŭkwataa We, kana too.
Syonthe ona syŭva ila syŭ matunŭ na
syonthe ila syŭ ŭlŭ0 wa nthŭ nŭ Syake.
Nŭ0 ŭla ŭtonya kŭvoyaŭfa mbee Wake
ateo kwa ŭthei Wake? We nŭmesŭ
maŭndŭ ala me mbee woo na ala me
ŭtina woo; namo maithyŭlŭlŭkŭŭte kŭndŭ
nthŭnŭ wa ŭmanyi Wake ateo ŭndŭ We
wendaa. Umanyi wake ŭnyaŭŭkŭŭte ŭlŭ0
wa matu na nthŭ; ona ŭsŭvŭŭŭ wasyo
ndŭmŭthŭnasya We nongi; Nake nŭ Ula-
Wŭlŭ0, Ula-Mŭnene.*²

257. Vayaŭle kwŭthwa na kŭingŭanŭsya
nthŭnŭ wa ndŭni. Vate nzika ŭlŭngalu
nŭwŭvathŭkanŭtye na ŭthyoeu; kwa ŭu,
ŭla ona wŭva, ŭleaa kŭtongoew'a nŭ asu
ala mekaa naŭ, na ŭmwŭŭŭkŭlaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we
nŭwŭkwatŭŭle ngwatŭlo ŭla yŭ vinya
ŭtatonya kŭtŭlŭka. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭ Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

258. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
mŭnyanyae wa asu ala metŭkŭlaa: we
amaumasya mo kuma nthŭnŭ wa kŭla
mŭthenya wa kŭvindu kŭmatwaa

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ
عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا زَكَوَّاهٍ فِي الَّذِينَ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْفِتْنِ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ فِي الظُّلُمَاتِ
يُخْرِجُهُم مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

² * Ndeto ŭno: 'Kursi' mŭno yaasya, kŭvŭla kya
ŭtonyi kana kya ŭsumbŭ. uaiyŭlo wa ndeto ŭno nŭ
mŭthanthau na ndŭncena ŭlŭ0 wa ŭmanyi
wŭw'oka tŭ ŭndŭ ona motonyi angŭ ma kŭsilikalŭ.

Kyeninĩ. Na asu ala maleaa kwĩtkĩla, anyanyae moo nĩ eki-ma-naĩ ala mamaumasya kyeninĩ k0matwaa nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu. Aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

LUKU 35

259. We nowaaĩw'a ūvoo wa we ūla wakaananie na Avalamu ūŭŭ wa Mwĩai wake nũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwamũnengete ūsumbĩ? Yĩla Avalamu waisye: 'Mwĩai wakwa nĩ We ūla ūnenganae thayũ na ūetae kĩkw'ũ, we aisye, 'Nyie onakwa nĩnĩnenganae' thayũ na ngaete kĩkw'ũ.' Avalamu asya, Nũseo, Ngai Mwene Vinya W'ontho aetae syũa kuma Umĩlonĩ, we yĩete yume Uthũĩlonĩ.' ūla mũvoyi wa mĩvw'anano nĩwasonokie mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamatongoeasya andũ mate alũngalu,

260. Kana ta we ūla wesĩle vakuvĩ na mũsyĩ ūla wavalũkĩte nthĩ na iala syaw'o, na aseng'a, 'Ngai Mwene Vinya W'ontho akaũtũnga thayũ Indĩ Itina wanangĩko waw'o? Na Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho amũkw'ĩthya kwa myaka ĩana yĩmwe; na Indĩ

أَمَرْنَا إِلَى اللَّهِ الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمَلَكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أَنَا فِي وَاسِطَةٍ قَالِ إِبْرَاهِيمُ قَالِ اللَّهُ يَأْتِي بِالشَّيْءِ مِنَ الشَّرْقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ هَبَّتِ الذُّبَابُ كَفْرًا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُغْنِي هَٰذَا اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا قَامَتِ لَهُ الْوَاثَةُ عَامِرٌ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ

We nīwam0thay00kisiye, na am0k0lya, 'wīkalīte *nthīmī wa mwīkalo* 00 kwa Iwinda yīana ata?' We as0ngīe 'Nyie nīkalīte kwa m0thenya 0mwē kana kīlungu kya m0thenya.' We amwīe, Aiee, we wīkalīte *nthīmī wa mwīkalo* 00 kwa myaka īana yīmwe. Yu kwa sisya īlu waku na kya0nyw'a kyaku; syo iyaa0a. Na kwa sisya īng'oi yaku. Na *Ithyī twīkīe* 00 nīkana Ithyī tūtonye k00tw'īkīthya we Kyama kwa and0. Na sisya mavīndī, 0nd0 Ithyī tūmeananasya na īndī tūkamavw'īka na nyama. Na yīla 0nd0 00 wamwīvuanīsyē we, we aisye, 'Nyie nīnīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi wa kwīka 0nd0 W'onthe 0la We wendaa.'

261. Na *lilikanai* yīla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa mbony'a 0nd0 We 0manengae thay0 ala akw'0.' We am0k0lya, 'We nowīfīkīlīte?' We as0ngīa, 'Iī īndī Nyie *nīk0lya 0u* nīkana ngoo yakwa yīthiwe 0th0m0onī.' We m0s0ngīe, 'Osa nyūnyi inya 0imanyīsyē kwīkala vau kwaku mwene na īndī 0kīmia kīla īmwe ī0l0 wa kīlīma; na īndī 0isyīta, nasyo nīk0ka vala we 0ī syīkalaatīte. Na manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, M0lī.

LUKU 36

262. Ngelekany'o ya asu ala maumasya 0thwīi woo kwoond0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngelekany'o ya mbeke īmwe ya mbemba īla yumasya iia m0onza, na kīla kīla kīyumya mbeke īana. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Aus0ītwe nī mumo, Umanyi-W'onthe.

وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُنْزِلُ السَّمَاءَ
أَوَّلَهُ تَوَمَّنْ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لَيْسَ مِنْ قَلْبِي قَالَ
فَعَدَّ أَرْبَعَةً مِنَ الْقُلُوبِ فَصَرَّهِنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ جَعَلَ
عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ أَدْعَاهُنَّ وَيَأْتِيَنَّكَ
عِمْ سَعْيًا وَأَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَلْبَنَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ
حَبًّا وَاللَّهُ يُضَوِّفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

263. Mo ala maumasya ūthwii woo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na mailea k0atŋa kŋla maumŋtye na wai kana kŋthokoo, mo mena ūtūvi yoo kwa mwŋai woo, namo maikethwa na w'ia ona maikakwatwa nŋ kyeva.

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تُحَرِّمُ لَا يُتْرَكُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

264. Ndeto nzeo na ūkeo nŋ nzeo kūvŋta nthembo iatŋw'e kŋthokoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē Nŋwŋyŋanŋtye-We-Mwene Mūmŋŋsya.

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265. Inyw'ŋ ala mwŋtkŋlaa! Mūikatw'ŋkŋthye nthembo syenyū sya mana na wai na kŋthokoo, ta ūla we umasya ūthwii wake nŋkana oneke nŋ andū, nawe ndamwŋtkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūthenya wa Mūminŋkŋlyo. Ngelekany'o yake nŋ ta ya ūvia yŋtendeu yŋw'ŋkŋwe nŋ ndaka, yŋla mbua nene yayufa ūyŋtiaa yŋ-ŋthei, yŋtendeu na yūmū. Mo maikakwata kŋndū katŋ wa ūla mombanasya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū alei.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ بِالسَّخِ وَالَّذِي كَالَّذِي يَنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْتُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ فَمِنَّا كَسِبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266. Na ūvoo wa asu ala maumasya ūthwii woo kūmantha ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na kwŋkŋa mathayū moo vinya nŋ ta ūvoo wa mūūnda wŋ vandū vokŋlŋlŋ. Mbua nene nŋ yuaa ūlū waw'o na ūetae matunda kūndū kwŋlŋ. Na ethwa mbua nene ndŋnaua ūlū waw'o, ūndŋ ona mbua nini nŋwŋnŋaa. Ngai Mwene Vinya W'onthē nŋwonaa ūndū inyw'ŋ mwŋkaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَشْيِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضَعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُؤْبَهِهَا وَابِلٌ فَطَلَّ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

267. Umwe wenyu nĩwendaa kwĩthwa na mũũnda wa mĩnathi na mĩsavivũ wĩna tũlũsĩ tũvĩtĩle uungu waw'o, na mĩthemba yonthe ya matunda kwoondũ wake nthĩnĩ waw'o--- oyĩla ũkũũ ũmũkwatĩte, nake ena syana mbonzu, na kĩũutani kĩnene kya mwaki kĩũũkima mũũnda ũsu na vinya w'ontho ũvinya? Ūu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtheasya Mĩsoa Yake kwenyu nĩkana mũtonye kũsũania.

LUKU 37

268. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ nzeo ila inyw'ĩ mũmanthĩte, na katĩ wa ila Ithĩyĩ tũmumĩasya mũthanganĩ na mũĩkamanthe ila nthũku sya kumya katĩ wasyo ila inyw'ĩ ene mũtasyosa ateo mũkumanĩte na nthĩ nĩ nthoni. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Ula-Waĩĩte nĩ Kũtaĩwa.

269. Satani amũtelemasya inyw'ĩ na ũkya na amwĩyĩfaaa inyw'ĩ maũndũ ala mathe, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho amwathaa inyw'ĩ ũkeko kuma Kwake-Mwene na mumo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho Ausũtwe nĩ mumo, Umanyi-W'ontho.

270. We amũnengae ũĩ ũla We wendaa, na ũla ona wĩva ũnengetwe ũĩ vate nzika, we anengetwe ũseo mw'ingĩ, na vai ũtonya kũlilikanw'a ateo asu ala manengetwe kĩĩlko kya ũmanyi.

271. Na kyonthe ona kĩva kĩla inyw'ĩ mũkumya, kana wĩvĩto ona wĩva ũla

أَيُّودُ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِمَّنْ تَنْجِي وَتَنْجِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ لَهُ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طِبْعَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَسَّمُوا الْفَيْتَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخِيذِهِ إِلَّا أَنْ تُغْفَرُوا مِنْهُ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ حَنِيدٌ ﴿٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧١﴾

m0kwivŵta, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵŵ; na vaikethwa atetheesya kwa eki-ma-naŵ.

272.Mwaumya nthembo ōtheinŵ nŵ waŵlu na ōseo; Indŵ mwaivitha syo na kw'inenge ngya, nŵ ōseo mŵno mbee kwenyu; na We akavetanga naŵ nyingŵ kuma kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵ ōndŵ inyw'ŵ mwŵlkaa.

273.Ti wŵa waku kŵtuma mo maatŵla nzŵa ŵa ya w'o; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵtongoeasya ŵla ona wŵva We wendaa. Na ōthw'ii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, nŵ kwoondŵ wenyu ene, oyŵla mumasya kwa kŵmantha ŵnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōthw'ii ona wŵva w'onthe ŵla inyw'ŵ mŵkumya, mŵkaŵvwa mŵtŵngŵwe wŵ musŵu na mŵikavŵŵw'a.

274.Nthembo ii nŵ sya ngya ŵla ithamŵtw'e kwoondŵ wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na itatonya kwanganga ŵlŵlŵ wa nthŵ. Mŵndŵ mŵtumanu asŵanŵaa kana mio mai na vata nŵndŵ wa kŵlea kŵvoya kwoo. We ōkamamanya mo na mwŵkalŵle woo; mo maimetasya andŵ motethyo na kŵthing'ŵŵsyo. Na ōthwii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ōmanyi mwŵanŵu waw'o.

LUKU 38

275.Asu ala maumasya ōthwii woo ōtukŵ na mŵthenya, kŵmbithŵnŵ na ōtheinŵ,mena ŵtuvi yoo kuma kwa Mwŵai

إِنْ تَبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧٢﴾

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُشَاءُ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تَنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٣﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ فَتَةً ۖ الْجَاهِلُ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٤﴾

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٥﴾

woo, *vaikoka* w'ia *ŭlŭ* woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

276. Asu maĩsaa liva *ŭsyao wa mbesa* maikaendee ateo ūndŭ ūla ūkŭnĩtwe ni Satani akekĩw'a ndũũka ūendeeaa. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Utandĩthya onaw'o no ūndũ ūmwe na liva; o yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩtĩkĩĩtwe ūtandĩthya na akavatana liva. Kwa ūla ūtao ūkaa kwake kuma kwa mwĩai wake na akĩleka kwĩka ūu, ĩndĩ *kĩla we wakwatie* mbee kĩkeethwa kĩ kyake; na ūvoo wake wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala masyokeaa liva, mo nĩ ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

277. Ngai Mwene Vinya W'on the akaananga liva na akatuma nthembo yongeleka. Na Ngai Mwene Vinya W'on the ndamwendaa ona ūmwe ūla nĩ mũlei mŭkĩĩku na mwĩki-wa-naĩ mũnene. *³

278. Vate nzika asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, na kũlũmya Mboya, na kũĩva Saka, makeethwa na ĩtuvi yoo kuma kwa mwĩai woo, na vai w'ia *ŭkoka* ūlŭ woo, ona mo maikakwatwa nĩ kyeva.

279. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na minai

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا الْبَائِعُ وَنَحْنُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٢٧٦

يَمْنَحُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُبْدِي كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ٢٧٧

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٢٧٨

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٧٩

³ * Mũsoa ūu wĩnengane ūtwio mŭkuvĩ na mũtheu kana ūkwati wa mbesa ĩla syŭmbanĩtw'e na liva na ūthyoeke ndwĩ ndĩi ya kũlea kwanangĩka oyĩla mokwati ala nthembo nĩlũmĩlĩw'e nthĩnĩ wamo makaalĩla.

kŵla kŵtiele kya liva ethwa inyw'ŵ mwŵ etŵkŵli.

280.Indŵ inyw'ŵ mwalea kwŵka ōu, Indŵ ŵsŵvŵei kaŵ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake; Indŵ inyw'ŵ mweelila, mŵkeethwa na motalo menyu ala ma mwambŵlŵlŵyo; ōu inyw'ŵ mŵikavŵtya onenyu mŵikavŵtŵ'a.

281.Na ethwa mŵkovi ena maŵndŵ mamŵvinyŵte, Indŵ mŵnengei ŵvinda kŵvika yŵla wŵthwa e vaseo. Ona inyw'ŵ mŵkaeka thŵ ŵsu ta nthembo, kwŵthwa kwŵ ŵseo mŵno kwenyu, takethwa inyw'ŵ nŵmŵmany.

282.Na kŵlai mŵthenya ōla inyw'ŵ mŵkatw'ŵkŵthw'a ma kŵsyoka kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Indŵ kŵla thayŵ ŵkaŵvwa vyŵ kwŵanana nondŵ w'ŵ wŵkŵte, namo maikavŵtŵ'a.

LUKU 39

283.Inyw'ŵ ala mwŵtŵkŵlaa! Yŵla mwakovana mŵndŵ na ōla ŵngŵ kwa ŵvinda yŵtw'e, Indŵ andŵkai vandŵ. Na mŵandŵki nŵaandŵke nesa na ŵkŵkŵku inyw'ŵ mwŵvo, na vai mŵandŵki waŵlŵte nŵ kŵlea kŵandŵka, nŵndŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵmanyŵtye we, kwa ōu, we nŵaandŵke; na ōla ŵkovethanŵtye namŵsomee; na we nŵwaŵlŵte nŵ kŵmŵkŵa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵlai wake, no ti kŵola kŵndŵ kuma vo. Na ethwa ōla ŵnŵŵkovethany'a ena kŵlŵko

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِنْ تَتُوبْكُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ
تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ
نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَالْتَبَسُوا وَلَا تَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ
وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ ۚ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
وَلْيَتَّقِ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

kIte kIlanIu kana ena ōmanyi mŭvuthū kana ūtatonya kŭsomanIa we mwene, IndI mŭndŭ ūngI ūmwe ūla ūtonya kŭmŭūngamIa asome kwa ūlŭngalu. Na Itai ngŭsI ilI katI wa aŭme menyu; na ethwa aŭme eII maikwoneka, IndI mŭndŭŭme ūmwe na iveti ilI ala inyw'I mŭkwenda nImatw'Ike ngŭsI, nIkana kIveti kImwe nthInI wasyo kyesa kŭlwa kIla kIngI nIkItonya kŭkIlilikany'a. Na ngŭsI iyaIIItwe nI kŭlea syeetwa. Na mŭikew'e ta mŭŭnoa yIIa mŭkŭandIka ūndŭ ūsu, wI mŭnini kana wI mŭnene, vamwe na Iivinda yaw'o yIIa yItw'Iuwe ya ndIvi. Undŭ ūŭ nI mŭlŭngalu mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭlŭlŭmIlasya ūkŭsI, na kŭmwIkalya inyw'I mŭtena nzika; *kwa Ou, mŭikalee kŭandIka* ateo ethwa nI syIIndŭ ila mŭŭnengane vau kwa vau na kwa nzIa Iŭsu mŭikethwa na IviItyo mwalea kŭandIka. Na IthIwai na ngŭsI yIIa mŭŭthooanIsya mŭndŭ na ūla ūngi; na mŭandIki kana ngŭsi maikavItw'e. Na inyw'I mweeka *Ou*, IIndI ūsu ūkeethwa wI ūemu ngalI Ila yenyu. Na mŭkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae inyw'I ūmanyi na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyIsI syIIndŭ syonthe nesa.

284. Na ethwa inyw'I mwI kyalonI, na mŭilela kwona mŭandIki, IIndI nIvaumw'e kIIndŭ kInengwe mŭkovethany'a kItw'Ike ta ūtianIŭ. Na ethwa ūmwe wenyu nIwamŭkIItIhya ūla ūngI na kIIndŭ, IIndI

فَإِنْ تَرَىٰ تُوفَّاءً رَّجُلِينَ فَرَّجْ لَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَفَرَّجْ لَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَفَرَّجْ لَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
 مِنَ الشَّهَادَةِ أَنْ تَحْضِلَ أَحَدُهُمَا قَتْلًا وَلَا تَحْضِلَ أَحَدُهُمَا
 الْآخَرَىٰ وَلَا يَأْبُ الشَّهَادَةُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمُوا
 لَنْ تَكْتُوبُوا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ
 عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ
 تَكُونَ بِجَارَةٍ حَاضِرَةٍ تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
 جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا
 يُضَارَ كَلْبٌ وَلَا شَيْءٌ إِنْ فَعَلُوا فَإِنَّهُ نُسُقُ
 بِكُمْ وَإِنَّمَا اللَّهُ وَيُعَلِّمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمٌ

وَأَنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ
 مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَغْضًا فَاكْتُبُوا الَّذِي
 أَوْثَقْنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ

Ūla waĩkĩĩthw'a nanengane kĩndũ kyu na namũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wake. Na mũikavĩthe ūkũsĩ, na ūla ona wĩva ūvithaa w'o, vate nzika, ngoo yake yĩna naĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ عَلَيْهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢١٤﴾

LUKU 40

285. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ TŪIŪ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ona mwaumbŪla maŪndũ ala me iĩĩkonĩ syenyũ kana mwamaia me mavĩthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwĩta inyw'ĩ na kŪmŪkŪlya ūtalo wamo; na ĩndĩ We akamũekea Ūla We wendaa na kŪmŪsilĩla Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwĩka Ūndũ w'onthe Ūla We wendaa.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِيْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخَفُوْهُ يُخٰسِبْكُم بِهٖ اللّٰهُ فَيَغْفِرْ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبْ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٨٥﴾

286. Mũtũmwa ūũ waitũ nũmetĩkĩlaa maŪndũ ala matheetw'e kwake kuma kwa Mwĩai wake, na etĩkĩli namo ota ūu: *mo onthe* nĩmamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na alaĩka Make, na Mavuku Make, na Athani Make *makyasya*, 'Ithyĩ tũyĩkĩlaa kĩvathũkany'o ona kĩmwe katĩ wa Atũmwa Make; namo maasya, Ithyĩ nĩtwĩw'aa na nĩtwĩĩkĩlaa. Ithyĩ twĩtasya ūkeo Waku, Amē Mwĩai waitũ, na ūalũko nĩ Kwaku.'

اَمِّنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اَنْزَلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُوْنَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ لَا تَقْرَئُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُّسُلِهٖ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرٰنُكَ رَبَّنَا وَ اِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٢٨٦﴾

287. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaũkuĩthasya thayũ mũio ūla ūtatonya kũvikya. W'o ūkeethwa na ĩtuvi ya

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِيْنَا اَوْ اَخْطَاْنَا

ma0nd0 ala w'o wIkaa, na 0kakwata
 0sililo 0la 0wailite, MwIai wait0,
 nd0kat0silile ithyI yIla twoolwa kana
 k0lika IvtiyonI, na MwIai wait0,
 nd0katw'ilile ithyI 0tonyi tond0
 wamailile ala maI mbee wait0. MwIai
 wait0, nd0katwaIkye ithyI m0io 0la
 t0tena vinya wa k0kua; na t0vetangIe naI
 sit0, na t0nenge ithyI 0ekeo, na twIw'fe
 tei; We Nue MwIai wait0; kwa 0u
 t0tethye ithyI I0I0 wa and0 alei.⁴

رَبِّنَا وَلَا تُحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا رَبِّنَا وَلَا تُحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
 وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا اَنْتَ مَوْلَانَا
 فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

⁴ M0soa 00 wIweta 0voo wa and0 ala maI mbee
 ala manengetwe motonyi manene ma kIndini na
 malea k0manenge ndaIa na mamatw'IkIthya mo
 kwIthwa m0io. Na ota 0u, atongoi ma ndInI ta asu
 ala ma ivIla sya Itheo manengwe k0kua m0io 0su
 ituonI syoo na nguthu ya atongoi ma ndInI
 yasyaIka Ila yeey0mbIle 0manyi wa ndInI oyila
 momataI matonya kwIka 0I0ngalu wIaIe kwayo.
 NzIa Ino vate nzika, yaetie 0tongoi wa ndInI 0la
 waI na 0manyi m0nini, wIa ngathIlo na 0te na
 0mIIsyo na av0th0 katI woo nImamanyie
 0manyIsyo na 0nene wa Ndeto ya Ngai. 0tongoi
 wa ndInI ta 0su 0vw'ananItw'e na mang'oi nthInI
 wa 62 : 6 *Al-jumu'ah* ala mIongo yoo IkuIthItw'e
 mavuku ma ndInI IndI mo mamanyaa o vanini kIla
 makuaa. Kwa 0u ndeto '*Isran*' yaIle k0manyIka ta
 w'o 0aly0lo wa vo n0nd0 0tonyi 0la wIItwe nI
 Ngai nd0tonya kwoswa ta m0io 0la etfIkIli maw'o
 mendaa k0welewa.

6. Vate nzika, vai kīndū kī ūlū wa nthī kana kī nthīnī wā ūtu kīvithīku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ①

7. We nī We Ula ūmūseūvasya inyw'ī mwīhwe na mūmbīwe nthīnī wa mavu ūndū We wendaa; vai Ngai ateo We, ūla-wī-Vinya, ūla Mūī.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

8. We nī We Ula ūtheetye Ivuku; nthīnī wayo ve Mīsoa ūtaalyūlīka Muhkam--- nīyo myambīlīlīyo ya Ivuku--na ve ūngī yīna moalyūlo mena kīvathūkany'o mutashaabihaat. Indī asu ala mena ūthyoeke ngoonī syoo maatīlaa ūsu yīna moalyūlo me kīvathūkany'o, maimantha ūaanīku na ūalyūlo mūthūku wayo. Na vai wīlī ūalyūlo ūla wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē na asu ala maūngeme malūmīte nthīnī wa ūmanyi; mo maasya, 'īthyī nītūyītīkīlaa yo; yonthē yumīte kwa Mwīai waitū.' Na maisūvīaa ateo asu ala manengetwe mīthīnzīlo ya ūmanyi.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَبِهَاتٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ③

9. Mwīai waitū, ndūkaeke ngoo sitū ithyoeke ūtina wa We kūtūtongoesya ithyī; na tūenge tei ūlū waitū kuma Kwaku-Mwene, vate nzika, We wī Weka Nue Mūnengani.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ④

10. Mwīai waitū, We vate nzika, ūkamombany'a andū onthe vamwe nthīnī wa mūthenya ūla ūte nzika nthīnī waw'o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndanangaa ūtianīlo Wake.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ⑤

LUKU 2

11. Asu ala matetīkīlaa – syīndū syoo, na syana syoo iikamauna ona vanini mbee

لَئِنْ الْبَاقِينَ كَفَرُوا لَنَنْفِخَنَّ عَنْهُمْ أَصْوَابَهُمْ وَلَا أُولَئِهِمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ الرَّافِقُونَ ⑥

wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmo ngũ sya ūla Mwaki.

12. Ngewa yoo nĩta ngewa ya Andũ-ma-Valao na asu ala maĩ mbee woo; mo nĩmaileile Syama sitũ; kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamasĩlle mo nũndũ wa naĩ syoo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsĩlla.

13. Matavye asu ala matetĩkĩlaa, inyw'ĩ mũkakĩw'a vinya na kũmbanw'a nthĩnĩ wa Ngienā; na nĩ vandũ vathũku va kũthũmũa.

14. Vate nzika, vaĩ Kyama kwoondũ wenyu yĩla nguthu ilĩ sya ita syokomanie ila syokitie imwe na ila ingĩ, nguthu imwe ikyũkita na ila ingĩ kwoondũ nzila ya Ngai Mwene Vinya W'on the na ila ingĩ kwoondũ wa alei ala mamonie me aingĩ kũmavĩta mo ene kũndũ kwĩllĩ, indĩ mũno kwa metho moo. Ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe amwĩkĩlaa vinya na ūtethyo Wake ūla ona wĩva We wendaa. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve kĩsomo kwa ala mena metho.

15. Aũme nĩmanakavĩw'e kwĩthwa na wendi wa syĩndũ ila syendekaa – iveti na syana na mbumbu syũmbĩtwe sya ng'ombe na indo na imea; kyu nĩ kyaũya kya thayũ ūũ wa yu; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We wĩna mũsyĩ ūla mũseo mũno vyũ.

16. Asya, 'Nyie ngamũmanyĩthya kĩndũ kĩseo kũvĩta kyu?' Kwa asu ala mamũkĩlaa Ngai, ve Mĩũnda kwa Mwĩai woo, ila ivĩtĩlaa tũlũsĩ uungu wayo; vau nĩvo mo makekalaa; na ve iveti

كَذَابٍ إِلَىٰ قَرْعُونَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْيُهُمْ وَهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْإِهَادُ ۝

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فَيْتِنِ الْقَوْمِ الَّذِي تَقَاتِلُونَ سَبِيلِ اللَّهِ وَأَخْرَجَ كَافِرُكَ يَرَوْنَهُمْ وَشَاءَ اللَّهُ الْعَيْنُ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بَصَرَهُ مَنْ يَشَأْ إِنْ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ النَّسُومَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْخَزَائِرِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْمُنَاقِبِ ۝

قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي مِنَ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جُنَّتْ يُخْرِجُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَلِلَّذِينَ فِيهَا أَلْوَاحٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

itheetw'e nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Otanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwonĩ wa athOkũmi Make.

17. Asu ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa; kwa ũu tũkeke ithyĩ, naĩ sitũ na tũtangĩle ithyĩ kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

18. Ala mena ũmĩĩsyu, na ala ma w'o, na auu, na ala maumasya syĩndũ nzĩlanĩ ya Ngai, na asu ala mamanthaa ũekeo mbee wa kĩlungu kya mbee kya ũtukũ.

19. Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vai Ngai ateo We— na ota ũu alalka na ala mena ũmanyi— Mũũngamĩ wa ũlũngalu; vai Ngai ateo We, Ula-Wĩ-Vinya, Ula—Mũĩ. *

20. Vate nzika, ndĩni ĩla ya w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Isĩlamu! wĩnyĩyo w'onthe vyũ. Na asu ala manengiwe ĩvuku ateo matyaalea kwĩw'ana ĩndĩ ĩtina wa ũmanyi kũmavĩkĩla mo, nũndũ wa kwĩw'ũ kĩla kyaĩ katĩ woo ene. Na ũla w'onthe ũleaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kũtala.²

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمَّا كَانُفُورًا لَّنَا دُونَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

الضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالْقَاسِيْنَ وَالْقَاسِيْنَ وَالْمُتَكَبِّرِينَ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَابِئًا بِالْقَاسِطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعٌ ۝

² * Ow'o ũneeni wa Kĩtalavu 'Qaiman bil qist'yina vinya mũno mbee wa ũalyũlo ũũ wa 'Mũũngamĩ wa ũlũngalu' Mavinda onthe kũũngamĩ ũlũngalu' nĩw'o ũalyũlo ũla wafĩle.

21. Indĩ ethwa mo nĩme0kaananĩa naku asya, 'Nyie nĩnĩnyivĩtye mwene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mambikĩlaa nyie *ota ou*. Na asya kwa asu ala manengetwe Ivuku na ala mate asomu, 'Inyw'ĩ nĩmwĩnyivĩtye?' Ethwa mo nĩmekwĩnyivya, Indĩ mo vate nzika, makatongoew'a; Indĩ mo masyoka Itina, Indĩ wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũsyaĩsya wa ath0kũmi *Make*.

LUKU 3

22. Vate nzika, asu ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kũmantha kũmoaa andũ ala meyĩaa kwĩkwe maũndũ ma ūlũngalu, matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo.

23. Asu nĩmo ala meko moo makatw'ĩka vathei ūlũ wa nthĩ Ino na ĩla ĩngĩ, namo maikethwa na atetheesya.

24. We noũmesĩ asu ala manengetwe kĩlungu kyoo kya Ivuku? Mo nĩmetawa maende vala ve Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana yo yĩtonye kũtw'a katĩ woo, Indĩ nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ūtee yĩna ūlei.

25. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Mwaki ndũkatũkiita ithyĩ, ateoo kwa matukũ mavũthũ matw'ĩtwe.' Na ūndũ ūla mo meeseũvĩsya nũmakengete mo ūlũ wa ndĩni yoo.

26. Mo makeeka ata yĩla Ithyĩ tũkamombany'a mo vamwe nthĩnĩ wa Mũthenya ūla ūte nzika nthĩnĩ waw'o; na

فَأَن حَاجُّكَ فَقُلْ أَسَلْتُ وَجْهِي لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ
وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَقِيمِينَ ءَأَسَلْتُمْ فَإِن
أَسَلُوا فَقَدْ اِهْتَدَوْا وَإِن كُنتُمْ فَاغْتَابُوا فَأَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِمُ
وَاللَّهُ بِصِرِّهِمْ بَالِغٌ ۝٦

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ
يُغَيِّرُ حَتَّى وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
النَّاسِ لَبِئْسَ هُمْ بِعِدَابِ اللَّهِ ۝٧

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ۝٨

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فُرْقَانُ فَتُهْمَرُونَ
هُم مُّضْطَرُونَ ۝٩

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن تَنصُرَنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً
وَعَزَّ هُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝١٠

كَفَيْكَ إِذَا جَعَلْنَاهُمْ لَيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ وَوَقَّيْتَ
كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝١١

yila kila thayo ōkaŵwa vyō kwīanana
nondū wīkīte, namo maikavītŵ'a?

27. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa ūsumbī, We ūmūnengae ūsumbī ūla We wendaa; na We wosaa ūsumbī kuma kwa ūla We wendaa. We ūmūnenevasya ūla We wendaa, na We umunyivasya ūla We wendaa. Useo w'onthe wī mokonī Maku. Na We vate nzika wīna ūtonyi wīna ūtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

28. We ūtumaa ūtuku wīsīla nthīnī wa mūthenya na We ūtumaa mūthenya wīsīla nthīnī wa ūtuku. Na We umasya ūla wī thayō kuma kwa ūla mōkw'ō. Na We ūmumasya ūla mōkw'ō kuma nthīnī wa ūla wī thayō. Na We ūmūnengae ūla w'onthe ona wīva We wendaa vate kīthīmo.

29. Etīkīli maikamose alei kwīthwa anyanyae mbee wa etīkīli--- na ūla ona wīva wīkaa ūu, nde ngwatanīlo na Ngai Mwene Vinya W'onthe —ateo īsūvīaneī namo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūtaaīnyw'ī tūtū wa ūsīlīlo Wake;*³ na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkw'ō ōalūko.!

30. Asya, 'Ona inyw'ī mōkavitha maūndū ala me īthūinī syenyu kana mōkamaumbūla, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo; na We nōkīsī kīla

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يُبِيدُكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ أَنْفُسَهُمْ وَيَحْذَرُكُمُ اللَّهُ أَنْفُسَهُ إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٩﴾

قُلْ إِنْ تَحْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تَبْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

³ * Ndeto Ino ya Kītalavu 'yuhazziro kumullaho nafsa hu' yaasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūkanasya inyw'ī mwīsūvīane Nake We-Mwene na ūu nī kwasya kana We nūmūkanasya mōikeyelele mīao Yake na We nōkandīaa.

kyonthe kī nthlīnī wa matū ona kīva na
kīla kyonthe kī ūlū wa nthlī ona kīva.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na
ōtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

31. Isūvlei Mūthenya ūla kīla thayū
ūkethwa woloelwe nī maūndū maseo
onthe ala w'o wīkīte na maūndū
mathūku *onthe* ala w'o wīkīte. W'o
ūkenda vethwe ūtaanī mūnene katī wa
w'o na ūthūku ūsu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthē amūtaa inyw'ī ūlū wa
ūsillō Wake. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē nī Mūuu, kwa athūkūmi Make.

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ فَخَصْرًا
وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ
أَمَدًا أَبْعَدُ وَيَحْذَرُ لِمَ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ يَدْرِي
بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 4

32. Asya, 'Ethwa inyw'ī nīmūmwendaa
Ngai Mwene Vinya W'onthē, mbikīlai
nyie: *na īndī* Ngai Mwene Vinya
W'onthē akamwenda inyw'ī na
kūmūkeka inyw'ī mavītyo menyu. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

33. Asya, 'Mwiw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthē na Mūtūmwa; 'īndī ethwa mo
nīmaathūka ūtee, īndī *lilikanai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamendaa
alei.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ۝

34. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwamūnyuvie Atamu na Noa na mūsyī
wa Avalamu na mūsyī wa Imulaani ūlū
wa mbaī syonthe—

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
عِزْرَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

35. Mbaī, ītaeny'e na īla īngī kīmūkaufī.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Wiw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

ذُرِّيَّتَهُ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

36. Lilikanai ylla kŵeti kya Imulaani kyaisye, 'Mwŵai wakwa, nyie nŵnŵŵŵŵŵ Kwaku kana kŵa kŵi nthŵŵŵ wa ŵvu yakwa kŵthwe kŵnenganŵŵŵ wŵanŵ Waku. Kwa ŵu, kŵŵkŵŵŵ kyo kuma kwakwa nyie, nŵw'o, We Wŵi-Weka Nue Wiw'i-Wonthe, Umanyi-W'onthe.

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٦﴾

37. Indi ylla kyo kyasyaie, kyasya, 'Mwŵai wakwa, nyie nŵnasyaa mŵndŵ mŵka'-----oylla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵŵŵ nesa vyŵ ŵla kyo kyasyaŵŵ na mŵndŵŵŵme ŵla kyo kyaŵ ŵanŵaa ndaŵ ŵndŵ ŵmwe na mŵndŵ mŵka ŵla kyasyaŵŵŵ-----

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ الذَّكَوٰ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٦٧﴾

38. Kwa ŵu Mwŵai wakyo nŵwakŵŵkŵŵŵŵ kyo na kwŵŵŵkŵŵŵ kwŵŵna ŵlau, na atuma we Malia eana na kwŵŵna kŵseo vyŵ na amŵtw'ŵkŵŵŵ Sakalia kwŵthwa mŵsŵŵŵŵ wake. Kŵŵa ŵvinda Sakalia alika kasŵmbanŵ kwake, nŵweethŵaa ena kyaŵŵa vo. Akakŵŵŵŵŵ, 'We Malia, umŵŵŵŵ va kŵŵŵ?' We Malia akasŵngŵŵŵ, 'Nŵ kuma kwaNgai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵnengae ŵla w'onthe ona wŵŵa We wendaa vate kŵthimo.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ ۖ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۖ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَ هَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَبْرَأُ إِلَيَّ لَكَ هَٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٦٨﴾

39. Ovau kwa vau Sakalia nŵwamŵvoyie Mwŵai wake akyasya, 'Mwŵai wakwa, nenge nyie mwana mŵtheu kuma kwaku; vate nzika, We wŵi Mwŵw'i-wa-Mboya.'

هَٰذَا لَكَ دُعَاؤُكَ رَبَّهٖ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۚ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٦٩﴾

40. Na alaŵka mamŵtavya we o aŵngeme nyŵmbanŵ: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ekŵtavya we ŵvoo mŵseo wa Yahya Yoana, ŵla ŵkakŵsŵŵŵ ŵla w'o wa ndeto kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe - mŵtaŵŵku, na mŵtheu na Mwathani, kuma katŵ wa ala alŵngalu.'

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَبْشُرُكَ بِخَيْرٍ مُّصَدِّقًا لِّمَا كُنْتَ مِنَ اللَّهِ وَاسْتِدًّا وَحَصُونًا ۚ وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّٰلِحِيْنَ ﴿٧٠﴾

41. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyie ngeethwa na mwana ata, oyīla ūkūū nūminīte kūngwata nyie, nakyo kīveti kyakwa nī ngūngū?' We asūngīe, 'Isu nīyo *nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe*: We ekaa ūndū wendaa.'

قَالَ رَبِّ اَنْتَ يَكُوْنُ لِيْ غُلَامًا وَكَذٰلِكَ اَتَكَلِّمُ الْمَلٰٓئِكَةَ
وَامْرَاَتِيْ عَاقِرٌ قَالَ كَذٰلِكَ اَلَلّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤١﴾

42. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyuvīe nyie ūvano. We amwīa, 'Uvano waku nī kūlea kūneena na andū vandū va matukū atatū ateo kwa kwonany'a na moko. Na mūlilikane Mwīai waku mūno na mūtafe We ī-ya wīoo na kīfoko tene.'

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْ اٰيَةً ۚ قَالَ اَيْتُكَ اَلَا تَكَلِّمُ الْمَلٰٓئِكَةَ
ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ اَلَا رَمٰٓءُ وَاذْكُرْ ذٰلِكَ كَثِيْرًا وَّسَمِعَ النَّبِيُّ
مِنْ خَلْفٍ وَّ اَلَا يَكْبٰرُ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43. Na *lilikanai* yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkūnyuvīte we, na kūūthesya we na nūkūnyuvīte we mbee wa iveti sya andū onthe.

وَ اِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يٰرَبِّمْرِ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰكَ وَ
طَهَّرَكَ وَاصْطَفٰكَ عَلٰٓى نِسَآءِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٣﴾

44. 'We Malia, Itthāwa wī mwīw'i kwa Mwīai waku na ivalūkye-nthī we mwene na ūthyū waku na mūthaithe Ngai eweka vamwe na asu ala mathaithaa.

يٰرَبِّمْرِ اَقْنِيْ لِيْ ذٰلِكَ وَاسْجُدِيْ وَارْكَعِيْ مَعَ
الرَّٰكِعِيْنَ ﴿٤٤﴾

45. Ūī nī katī wa movoo ma kīmbithī ūla Itthī tūōkīvuanīsyā we. Na we ndwāī vamwe namo yīla mo malimanaa, mamanye ūla wītw'īka mūsūvīi wa Malia, ona we ndwāī namo yīla mo makaananīaa mūndū na ūla ūngī.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوْجِيْهِ اِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اِيْهِمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٤٥﴾

46. Yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekūtavya ūvoo mūseo wa ndeto kuma kwake; syītwā yake *yīkeethwa* nī Masia, Yesu *Iša*, mwana wa Malia, mūtaītku tūlū wa nthī

اِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يٰرَبِّمْرِ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
مِّنْهُ ۚ اِنَّهٗ السَّبْحُ عِيسٰى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيْهًا
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمِنَ الْمُتَقَرِّبِيْنَ ﴿٤٦﴾

kwoondū wenyu, ethwa inyw'I
mūkeethwa mwI etik'li.

51. 'Na nyie nōk'ē ng'lan'lsya k'la k'f
mbee wakwa, k'kw'itwa, Tola; na
kūmw'it'k'liya inyw'I kat' wa sy'ndū ila
inyw'I mwavatiwe; na nyie nōk'ē
kwenyu n'ina Kyama kuma kwa Mw'iai
wenyu, kwa ūu, mūk'ei Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mb'w'ei nyie.'

52. 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe n' Mw'iai wakwa na Mw'iai
wenyu; kwa ūu, mūthaithei We: Ino n'lyo
nz'la ya w'o.'

53. Na y'la Yesu Isa woonie ūlei woo,
asya, 'Naaū ala makethwa me atetheesya
makwa nz'lan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe?' Amany'w'a make
mamūs'ung'la, 'Ithyl twI atetheesya ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe ithyl
n'f'umw'it'k'li' Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na we 'ithwa na ūk'ūsI kana
ithyl twI ew'i.'

54. 'Mw'iai waitū, ithyl n'f'ok'it'k'laa k'la
We ūtheetye, na n'f'um'at'f'le Mūtūmwa
ūū, Kwa ūu, tūand'ke kat' wa asu ala
mena ūk'ūsI.'

55. Na Ayuti n'imalanilye walany'o Nake
Ngai Mwene Vinya W'onthe
n'f'walanilye ota ūu: Ind' Ngai Mwene
Vinya W'onthe n' We Mwalany'a Ula-
Mūseo Mūno Vyū kat' wa alany'a.

LUKU 6

56. Y'la Ngai Mwene Vinya W'onthe
waisye, 'We Yesu Isa, Nyie

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيِّ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِلَّا
لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي خُذِمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٥١

إِنَّ اللَّهَ رَفِئَ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ٥٢

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي
إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أَمَّا
بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٥٣

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ٥٤

إِنِّي وَمَنْ مَّكَرُوا مَكَرَ اللَّهِ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكِرِينَ ٥٥

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

ngaŋkw'ithya ŋkw'e o kŋkw'ŋ kŋla kya
mŋsyawa, na ngakŋkŋlye we Kwakwa-
 Mwene, na ngakŋthesya we kumana na
maŋdŋ mathŋku asu ala alei
 makwilŋlaa, na ngamaia ala makŋatŋlaa
 ŋŋlŋ wa ala matetŋkŋlaa, kŋvika
 Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo; na ŋndŋ
 ŋalŋko wenyu ŋkeethwa wŋ kwakwa, na
 Nyie ngamŋsilany'a katŋ wenyu ŋŋlŋ wa
 maŋdŋ ala inyw'ŋ mŋvathŋkanganŋaa.

57. ŋndŋ kwa asu ala matetŋkŋlaa, Nyie
 ngamasilŋla na ŋsilŋlo mwai ŋŋlŋ wa nthŋ
 ŋno na ŋla ŋngŋ, namo maikethwa na
 atetheesya.

58. Na kwa asu ala metŋkŋlaa mawŋa na
 kwŋka mawŋa maseo, We akamaŋva
 matuvi moo meanŋu. Na Ngai Mwene
 Vinya W'ontho ndamendaa eki-ma-naŋ.

59. Kyu nŋkyo kŋla Ithyl tŋŋkŋsomea we
 kya Mŋsoa na Kŋlilikany'a kyŋŋl.

60. Vate nzika, mwŋkalo wa Yesu *Isa*
 mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ
 ta mwŋkalo wa Atamu. We amŋmbie we
 kuma kŋtoonŋ, na ŋndŋ We amwŋa,
 'Tw'ŋka!' na we eethwa vo.

61. *Uu nŋ* w'o kuma kwa Mwŋai waku,
 kwa ŋu we ndŋkethwe katŋ wa asu ala
 mena nzika.

62. Yu ŋla ona wŋva ŋkaananŋaa naku we
 ŋŋlŋ wake we, ŋtina wa kŋla kŋvikŋte
 kwaku kya ŋmanyi, mŋtavye we, 'Uka
 twŋte syana sitŋ na syana syenyu, na
 iveti sitŋ na iveti syenyu, na andŋ maitŋ
 na andŋ menyu; na ŋndŋ tŋivoya na
 kŋthŋng'ŋsyano na tŋkŋtya kŋfumo kya Ngai

وَمُطَهِّرِكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ
 اتَّبَعُوا فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ
 إِنَّ مَرْجِعَكُمْ فَأَخَذَكُمْ بَيْنَكُمُ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
 تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي
 الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
 وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٦٠﴾

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
 تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦١﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنَ مِنَ الْمُنْكَرِينَ ﴿٦٢﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
 فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ آبَاءَنَا وَآبَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
 نِسَاءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
 لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦٣﴾

Mwene Vinya W'onthe kŭthwe ũlũ wa ala makenganaa.'

63.Uũ vate nzika nĩ Otato wa w'o. Vai *ona Omwe* waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Mwene-Vinya, Ula-Mũĩ.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْعِزُّ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

64.Indĩ mo masyoka na ĩtina, *lilikanai* ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-mawathe.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

LUKU 7

65.Asa, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Ukai ndetonĩ ĩla mbaflu katĩ waitũ nenyu – nĩkana ithyĩ tũikamũthaithe ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kana ithyĩ tũikamwĩanany'e We na ngai ĩngĩ, kana amwe maitũ maikamatw'ĩkĩthye angĩ Eĩaĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe.' ĩndĩ mo maalyũka na kũthi, ĩndĩ asya, 'Ithĩwai na ũkũsĩ kana ithyĩ nĩtwĩnenganĩte kwa Ngai;

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

66.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩkaananĩa ũlũ wa Avalamu nĩkĩ, oyĩla Tola na Uvoo Mũseo ĩtyaavuanw'a ateo ĩtina wake? Inyw'ĩ ĩndĩ nomũmanyaa?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَحْجُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أَنْزَلِ
الْقُرْآنَ وَالْإِنجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾

67.Sisyai! Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwakaananĩe maũndũ ala mwai na ũmanyi wamo. Nĩkĩ ĩndĩ yu mũũkaananĩa maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo *ona vanini?* Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِينَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تُحَاجُّونَ فِينَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَ
أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68.Avalamu ndaĩ Mũyuti kana Mũklisto, ĩndĩ we nĩweenenganĩte vyũ mavinda

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ

onthe kwa Ngai na mwĩwi Wake, na we ndaĩ ũmwe wa asu ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ.

حَنِيفًا مَّسْلَمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٥

69.Vate nzika, andũ ala mamũthengeee Avalamu mũno vyũ nĩ ala mamũatiie we, na Mwathani ũũ na asu ala metĩkĩlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa etĩkĩli.

إِنَّ أَوَّلَى الْغَايِبِ بِإِبْرَاهِيمَ لَكَذِبٌ أَتَّبَعُوهُ وَهُدَى النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ٥٦

70.Nguthu Imwe ya Andũ ma Ivuku nomende kũmũthyoekya inyw'ĩ, Indĩ mai ona ũmwe mathyoekya ateo mo ene, Indĩ no kũmanyaa mo matamanyaa tũ.

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٥٧

71.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla mwĩ ngũsĩ syayo?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ٥٨

72.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ mũũvulany'a w'o na ũvũngũ na kũvitha ũla w'o o mũwĩsĩ?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَتْلُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٥٩

LUKU 8

73.Na nguthu Imwe ya Andũ ma Ivuku yaasya, 'Itĩkĩlai maũndũ ala mavuanĩw'e etĩkĩli, kĩlungu kya mbee kya mũthenye na mũmalea kĩlungu kya mũminũkĩlyo kyaw'o; vangĩ mo nĩmatonya kũsyoka.

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَآلَفُوا أُخْرَاهُمْ يَرْجِعُونَ ٦٠

74.'Na ndũkamwĩw'e ona ũmwe ateo we ũla, ũatĩlaa ndĩni yenyu asya, "We Mũtũmwa, vate nzika, ũtongoi nĩ ũtongoi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ We wendaa. Kĩla kya vata nĩ kana kĩa ũmwe nĩwafĩle nĩ kũnengwe ũmanyĩsyo ta ũla inyw'ĩ mwanengiwe mbee; Ate ũu, mo makeethwa mena kĩtumi kya kũkaananfa naku mbee wa Mwĩai waku-

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ وَبَيْنَكُمْ قُلٌّ إِنَّهُ يَهْدِي اللَّهُ إِنْ يُؤْتَى أَصَدٌّ قُلٌّ مَا أُوتِيَ خَمْرٌ أَوْ يَخْأَجُكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلٌّ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٦١

---' Asya, 'Mumo w'onthe wĩ mokonĩ
ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We
amũnengae oũla ona wĩva We wendaa.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ausũtwe nĩ mumo mwingĩ, Umanyi-
W'onthe.*⁵

75. We amũnyuvĩaa tei Wake ũla ona
wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo
mwingĩ.,

يُخَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ تَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ ⑤

76. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve we ũla,
wamũtkĩĩa ũũũ wa kĩnandũ, akaũtũngĩa;
na katĩ woo ve we ũla, wamũtkĩĩa na
ndinalĩ ĩmwe, ndakaũtũngĩa we ateo
wĩkale ũmũũngamĩe. Kĩtumi nũndũ mo
maasya, 'ĩthyĩ tũyaĩle kũtũlwa mũtĩ ũũũ
wa syĩndũ sya ala mate asomu,' namo
maneenaa ũvũngũ ũũũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe o mesĩ.

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَّهُ بِقِطَارٍ يُدْرِكْ
إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنُهُ بِدَيْنَارٍ لَا يُدْرِكْ
إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَالِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا
لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمْنِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

77. Aiee, ĩndĩ oũla wĩanĩasya wĩvĩto
wake na ũmũkĩaa Ngai---nĩw'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amendaa akĩi-
ma-Ngai.

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ⑦

78. ũũũ wa asu ala mosaa thooa mũvũthũ
makaũkũany'a na ũtianĩo woo na Ngai

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا
قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

⁵ * Uu wĩonany'a kana ti Ayuti oka ala maĩ na
ũvoo wa kũkaananĩa na Mũtũmwa s.a.w kĩtumi
nũndũ maũndũ ala we wanengetwe mayai ũndũ
ũmwe vyũ na ala moo. Kwa ngalĩ ĩngĩ, kwai
kũtonya kwĩthwa kwĩ kwaĩlu kwa andũ ma ĩsilamu
kũkaananĩa namo takethwa nĩmavenetwe
ũmanyĩsyoo wa kĩveva w'on the vamwe
ũkyonany'a kyende kya Ngai akĩmendeesyaa andũ
ma Ivuku. Kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa kũmanyĩsya
kĩĩa Ayuti maleaa kĩĩkwosana.

Mwene Vinya W'onthe na mawivito moo, maikethwa na klanda nthini wa thayu ula ukoka, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo ona ndakasisya tulū woo nthini wa Mūthenya wa Uthayūkyo, ona We ndakamathesya mo; na vakeethwa na ūsililo ūthatasya kwoo.

79. Na vate nzika, katī woo ve nguthu ila ithyoe kasya nīmī syoo yīla meūsoma Ivuku; nīkana inyw'ī mūtonye kūsūanīa kana nī kīlungu kya Ivuku, oyīla ti kīlungu kya Ivuku. Namō maasya, 'Yoyumīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo maneena ūvūngū tulū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe omesī.

80. Kūitonyeka kwa mūndū, Ngai Mwene Vinya W'onthe kūmūnenge Ivuku na ūī na wathani, na Indī aimatavya andū, 'Ithīwai mwī athūkūmi makwa no ti ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī we atonya kwasya, Ithīwai tū mwīnenganīte kwa Mwīai nūndū inyw'ī nīmūmanyīasya Ivuku na nīmūyīsoma.

81. Ona kūitonyeka kwake we kūmwīyīfā kūmosa alaīka na Athani ta Eaī. We nūtonya kūmwīyīfā inyw'ī kūlea kūmwīfā kīla Itina wa mwīnenganīte kwa Ngai?

LUKU 9

82. Na lilikanai vinda yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie ūtianīo kuma kwa andū kwīšīla kwa Athani, akyasya, 'Kyonthe ona kīva kīla Nyie nīmūnengae kya Ivuku na ūī na Indī Mūtumwa wenyu aimūvikīa, akīanīsyā maūndū ala me vamwe nenyu,

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑤

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونِ السِّنَّةَ بِأَلِكْتِيبٍ لِيَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالتَّوْبَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا أَنْتُمْ مُعْتَبَرُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا أَنْتُمْ تُدْرَسُونَ ⑦

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَالِيَةَ وَالنِّسَاءَ أَرْبَابًا ۚ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ⑧

وَلَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَّا أَسْلَمْتُمْ مِنْكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ

mŭkamwĩtkĩla we na kŭmŭtetheesya we.' Na We asya, 'Inyw'I nĩmŭkwĩtkĩla, na kwosa ũtonyi ũla Nyie ngw'ia ũlũ wenyu ũndũnĩ ũũ?' Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtweetkĩla;' We amea, Indĩ Ithĩwai na ũkũsĩ, na Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ngũsĩ.'

83.Yu ũla ona wĩva ũalyŭkaa ĩtina wa ũu, vate nzika, Indĩ, asu nĩmo atũli-ma-mĩao.

84.Mo memantha ndĩni ĩngĩ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla w'onthe ona wĩva ũla wĩ matunĩ na ũla wĩ ũlũ wa nthĩ amwĩnyivĩasya We, akyenda ũu na atekwenda, na Kwake nĩkw'o mo makatũngwa?

85.'Asya, 'Ithyĩ nĩtŭmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũndũ ala mavuanĩtw'e kwitũ, na ala mavuanũw'e Avalamu na Isumaeli na Isaaka na Yakovo na ila Mbaĩ, na ala manengiwe Mose na Yesu na Athani angĩkuma kwa mwĩai woo, na ithyĩ twĩnenganae Kwake.'

86.Na ũla ona wĩva ũmanthaa ndĩni ĩngĩ eka Isilamu, yo ndĩketikĩlwa kuma kwake, na nthĩnĩ wa thayũ ũla ũkoka we akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

87.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatongoesya ata andũ ala maleete kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla na ala methĩtwe na ũkũsĩ kana Mũtũmwa aĩ wa w'o na ala movano matheu mamavikĩte? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andu eki-ma-naĩ.

وَأَخَذْتُ عَلَىٰ ذِكْرِهِمْ أَصْرِي قَالُوا أَقْرَبُنَا قَالَ
فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٧﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٨﴾

أَفْخَرِ ذِينَ اللَّهِ يَبْتَغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ آبَائِهِمْ
وَأَسْوَعِيلَ وَأَسْحَىٰ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا
أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالتَّيْتُونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تَعْرِفُونَ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤١﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

88. Iŭlŭ wa asu İtuvi nĩ kana kĩumo kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa
İŭlŭ woo na kya alaĩka na kya andũ,
ontho vamwe.

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمَ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ٨٨

89. Mo makekalaa uungu wakyo. Usiĩflo
woo ndũkaleelangw'a ona
maikathũmũw'a;

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ٨٩

90. Ateo asu ala melilaa İtina na
kũseũvya. Na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٠

91. Vate nzika, asu ala maleaa kwĩĩkĩĩla
İtina wa metĩkĩĩĩte, na İndĩ
makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, wĩlilo woo
ndũketĩkĩĩwa, na aa nĩmo ala maĩte.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا
لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ٩١

92. Na ūlū wa asu ala maleete kwītkīla, na maikw'a me alei, ona thaavu usūŋte nthī yonthe ndūketkīlwa kuma kwa ūmwe woo ona wīva, ona we aumya ta kyovosya. Aa nīmo ala ūsilīlo wī woo ūkethwa kwoondū woo, namo maikethwa na atetheesya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدٍ هُمْ قُلُوبُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَى بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٥٢

LUKU 10

93. Inyw'ī mūikaūvikīa ūlūngalu ona vanini okūvika mumye katī wa syīndū ila inyw'ī mūsyendete, na kīla ona kīva mūkumya, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsī nesa.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٥٣

94. Lū w'onthe wāf mwītkīlīye kwa Aana-ma-Isilaeli, ateo ūla Isilaeli wavatanie we mwene mbee wa Tola ūtanatheew'a. Asya, 'Etei, īndī, Tola na mūimīsoma yo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَٰئِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰئِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ ۚ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ٥٤

95. Yu ūla ona wīva ūseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtina wa ūu, aa īndī nīmo eki ma naī.

فَمَنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٥٥

96. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenete w'o; kwa ūu, atīfai ndīni ya Avalamu, ūla weenenganīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe; na we ndaī ūmwe wa ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْأَشْرَكِينَ ٥٦

97. Vate nzika, Nyūmba ūla yaakiwe mbee kwoondū wa andū onthe ma nthī nī ūla yī Bakka, mwanda wa Makka yusūŋtwe nī maūathimo na ūtongoi kwa mbaa andū onthe.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ٥٧

98. Nthlnl wayo ve Syama ntheu, nl vandũ va Avalamu; na ũla ona wĩva ũmũlikaa yo, alikaa mũuonl. Na kũthi Haji Nyũmbanl ũsu, nl ũolũ wa kũla andũ matonya kwona nzla ya kũthi kw'oonĩkũmwaũlĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũla ona wĩva ũleaa kwĩtĩkũla, *we nalilikane* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndekwatasya syũmbe syonthe kwa ũndũ ona wĩva.

99. Asya, 'Inyw'I Andũ ma Ivuku! Inyw'I mwĩmũlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũsyaũsya wa ũndũ inyw'I mwĩkaa?

100. Asya, 'Inyw'I Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ inyw'I mũũmasĩĩla etĩkĩli nzla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, mũimanthũ kũmĩthyoekya, oyĩla mwĩ ngũsĩ *syayo*? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kũmanyũ ũndũ inyw'I mwĩkaa.'

101. Inyw'I ala mwĩtĩkũlaa! Ethwa inyw'I mũkamĩw'a nguthũ ĩmwe katĩ wa asu ala manengetwe Ivuku, mo makamũalyũla inyw'I ngĩrĩ nthlnl wa alei ĩtina wa inyw'I kwĩtĩkũla.

102. Na inyw'I mũkalea kwĩtĩkũla ata, oyĩla mwĩna Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mĩtũngũĩĩle, na Mũtũmwa Wake evo katĩ wenyu? Na we ũla ũkwataa alũmĩtye kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nũtongoew'e nzĩlanl ĩla ya w'o.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ الزَّاهِرِينَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ
أَمْنًا وَذُلُّهُ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ
إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ يُخَيِّضُ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ
شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ
مَنْ آمَنَ تَبِعُونَهَا يُجِزَ وَانْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ
بِقَافِلٍ عَنَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا فَوَيْقَا مِنَ الَّذِينَ
أُولُوا الْكِتَابِ يَزِدُّوكُمْ بِعَدَإِنَا نَكُمْ كُفْرِينَ ﴿٥٤﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُنَادِي بِعَيْنِكُمْ آيَاتِ اللَّهِ وَ
فِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَقْتَصِرْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

LUKU 11

103. Inyw'I ala mwItklla! Mókfe! Ngai Mwene Vinya W'onthe òndò We waIfte nĩ kùkĩwa; na mũikaeke kĩkw'ò kĩmũkwate inyw'I ateo mwĩ mwĩkalonĩ wa wĩnyivyo.

104. Na kwatai òlĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũlũmĩte inyw'onthe vamwe, na mũikaanĩke; na lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla We waiie òlũ wenyu yĩla mwaĩ amaiha na nĩwamũkwatanisye ngoo syenyu na wendo, mwať'ĩkie masyaanĩ; na inyw'I mwaĩ òtee wa iĩma ya mwaki na We nĩwamũtangĩle kuma vo. Uũ nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe òmũvathũkanĩasya inyw'I mĩao Yake kana mũtonye kũtongoew'a.

105. Na nĩvethwe nguthu Imwe ya aũme katĩ wenyu ĩla yĩtanĩaa òseo, na kwĩyĩaa òlũngalu na kũvatana òthũku. Na asu nomo makaĩla.

106. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala maaanĩkie na ala maleile kwĩw'ana katĩ woo ene ĩtina wa mokũsĩ matheu kũmavikĩa mo. Na mo nomo ala òsilĩlo mũnene òkethwa kwoondũ woo,

107. Mũthenya òla mothyũ amwe makethwa me meũ, na mothyũ amwe makethwa me maiũ, kwa asu mothyũ moo makethwa me maiũ- mo makatavw'a: 'Inyw'I nĩmwaleile kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla? Samai, ĩndĩ, òsilĩlo, nũndũ inyw'I nĩmwaleile kwĩtkĩla.'

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ
وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً
فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِرَعْمَتِهِ إِخْوَانًا
وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمُ
فِيهَا ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ۝

وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُقْبِلُونَ ۝

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۝

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَالْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا
الْعَذَابَ ۚ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

108.Na kwa asu ala mothy0 moo makethwa me me0, mo makeethwa nthlŋl wa tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vo nŋvo mo makekalaa.

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي نَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦٨﴾

109.Ino nŋ Mŋsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŋ t00k0t0ngŋlŋlŋla we oyŋla yo yŋna w'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa 0th0ku ona wŋva kwa sy0mbe Syake.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾

110.Na nŋ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila ona syŋva syŋ matunŋ na ila ona syŋva syŋ ŋ0l0 wa nthŋ, na ma0nd0 onthe makat0ngwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoond0 wa 0tw'io.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلِلَّهِ تَرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٠﴾

LUKU 12

111.Inyw'ŋ mwŋ and0 ase0 vy0 ala mokŋŋtw'e kwoond0 wa 0seo wa mbaa and0 onthe ma nthŋ; inyw'ŋ mwŋlyaa kwoond0 wa kŋla kŋseo na k0vatana 0th0ku na k0mwŋŋkŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa kwaŋ 0seo kwoo. Amwe moo nŋ etŋkŋli, ŋndŋ aingŋ m0no moo nŋ mbaa-mat0.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْعَدْلِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَالَّذِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٧١﴾

112.Mo maitonya k0m0kita inyw'ŋ m0no ateo 0kite m0nini, na mo mam0kita inyw'ŋ, makamwony'a inyonyu syoo. ŋndŋ mo maikatetheew'a.

لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقَاتِلْوْكُمْ يُوَلَّوْكُمْ وَاللَّهُ مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٢﴾

113.Mo makeethwa me ak0nŋku k0sonokw'a ovala vonthe meethŋlwa ateo methwe na 0s0vŋo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana 0s0vŋo kuma kwa and0. Mo nŋmakwatŋte 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mo nŋmak0nŋtwe na 0kya. Kŋtumi n0nd0 mo nŋ maŋ matonya k0mŋlea Mŋsoa ya Ngai

ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ اللَّهُ الذِّلَّةَ أَيْنَ مَا تُلْقُوا لَا يَحْبِلُ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٌ مِنَ النَّاسِ وَبَازُو يَغْصِبُونَ اللَّهَ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ

Mwene Vinya W'onthe na kũmoaa Athani vate ūlũngalu. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw'a namo nĩmeekaa mothũku.

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٤﴾

114. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve nguthu ĩla ĩũngamaa na ūlũmu nthĩnĩ wa *Utianĩo wayo*; mo nĩmawetaa ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnĩ wa mavinda ma ūtukũ na kwĩvalũkya-nthĩ na mothyũ matulĩtye-ndu mo ene mbee Wake.

يَسْأَلُونَكَ عَنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَدْ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ لِيُتْلَوْا
أَيُّهَا اللَّهُ إِنَّكَ أَلَمُ الْبَصِيرِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٥﴾

115. Mo nĩmamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na meyĩlaa maũndũ ala maseo, na matanaa maũndũ ala mathũku, na kwĩkalaataa, maikĩlany'a mũndũ na ūla ūngĩ, nthĩnĩ wa mawĩla maseo. Na aa nĩ katĩ wa ala alũngalu.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْعُرْفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ
وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٦﴾

116. Na ūseo ona wĩva w'onthe ūla mo mekaa, maikavatwa ĩtuvi mo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala akĩi-ma-Ngai.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا بِاللَّهِ عَلَيْهِمْ
بِالْتَّقِينِ ﴿١١٧﴾

117. Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, mothwii moo na syana syoo iikamauna na kĩndũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا
أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٨﴾

118. Ngelekany'o ya syĩndũ ila mo maumasya kwoondũ wa thayũ wa nthĩ ĩno nĩ ta ngelekany'o ya kĩseve kĩla kĩna mbevo nyingĩ na mbai nthĩnĩ wakyo kĩla kĩkũnaa ngetha sya andũ ala meevĩĩsye mo ene, na kĩmĩyananga. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavĩĩsya mo, ĩndĩ nĩmo meevĩĩfasya mo ene.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ
رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١١٩﴾

119. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose andũ angĩ mate menyu kwĩthwa anyanyae menyu anene; mo maikalea kũmũthyoekya inyw'I. Mo nĩmendaa kũmwona inyw'I mwĩ thĩnanĩ. Kĩmena nĩkĩminĩte kwĩyonany'a kyo mbene kwĩsĩla mĩneenelenĩ ya makanyw'a moo, na maũndũ ala ithũi syoo ivithaa nĩ manene mbee. Ithyĩ nĩtũmũvuanĩtye mĩao Yaitũ kwenyu ethwa inyw'I mũkamanya.

120. Sisyai, inyw'I ninyw'I mũmendaa mo, Indĩ mo maimwendaa inyw'I. Na inyw'I nĩmũyĩtĩkĩlaa Ivuku yonthe. Yĩla mo makomana nenyu maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlĩte;' Indĩ yĩla mo me oka, maũmangaa mĩthya ya syaa syoo nũndũ wa ũthatu wenyu. Asya, 'Thelai na ũthatu wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ ala mavithĩtwe nthĩnĩ wa ithũi syenyu.

121 Ethwa ũseo nĩwamũvalũkĩla inyw'I, nũmamakasya mo; na ethwa inyw'I nĩmwakwatwa nĩ ũthũku, mo nĩmaũtanĩaa. Indĩ ethwa inyw'I mwĩ omĩsya na alũngalu, mawalany'o moo maikamũthũkya inyw'I ona vanini; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũlũkĩte maũndũ ala onthe mo mekaa.

LUKU 13

122. Na lilikana ñvinda yĩla we waendie kĩoko tene kuma nyũmba kwaku, kũmaia nesa etĩkĩli vandũ va kũkitĩa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'w'I- W'on the, ũmanyi-W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْمُرُكُمْ بِحَالٍ وَذُوا مَا عَنْتُمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

هَآئِنَّمْ أُولَآءِ تُجِبُونَهُمْ وَلَا يَجِيبُونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْمِنُوا بِعِظِكُمْ إِنْ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٢٠﴾

إِنْ تَسْتَكْمِلُوا حَسَنَةً لَكُمْ فَهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنْ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢١﴾

وَإِذْ عَدُوَّتُ مِنْ أَهْلِكَ تَبْوَى الْيَوْمَيْنِ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٢﴾

123.Yŋla nguthu ilŋ syenyu syendie kwonany'a w'ia, onakau Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋ mūnyanyae woo. Na etŋkŋli nŋmaŋle nŋ kŋmwŋkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِذْ هَبْتَ طَائِفَتَيْنِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamŋtethetye inyw'I nŋhŋnŋ wa kaŋ wa Vatili yŋla inyw'I mwaŋ onzu. Kwa ŋu mwosei Ngai Mwene Vinya W'onthe kwŋthwa Mŋsŋvŋi wenyu nŋkana inyw'I mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125.Yŋla we wamatavisye etŋkŋli: 'Kŋimwŋanŋa inyw'I Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŋtetheesya inyw'I na alaŋka ngili itatŋ matŋmŋtwe kuma ŋŋŋŋ?

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُتَرَلِّينَ ﴿١٢٥﴾

126.ŋ, ethwa inyw'I mwŋ omŋŋsya na alŋngalu, nŋmo mayŋka na mŋtŋkŋ ŋŋŋŋ wenyu mekalaatŋte, Mwŋai wenyu akamŋtetheesya inyw'I na alaŋka ngili itano, mavithŋkŋte na vinya mŋno.

بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُجَاهِهِمْ
هَذَا يُبَدِّلُكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
ثَلَاثَةِ مِائَاتٍ ﴿١٢٦﴾

127.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋtw'ŋkŋthŋtye w'o ta ŋvoo mŋseo kwenyu tŋ na nŋkana ngoo syenyu itonye kwŋthwa na ŋthŋmŋo nŋndŋ waw'o; na ŋtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Eweka, Ula-Wŋ-Vinya, Ula-Mŋŋ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128.Ngai akeeka ŋŋ nŋkana We atonye kŋtila kŋlungu kŋmwe kya alei kana amanyivye mo, nŋkana matonye kŋsyoka na ŋtina me asonokye.

لَيَقْطَعَنَّ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُنَّهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

129.We ndwŋna ŋndŋ ŋndŋnŋ ŋŋ; We nŋtonya kŋmethiŋŋa mo na tei kana kŋmasilŋla, nŋndŋ mo nŋ eki-ma-naŋ.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ
فَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ila syĩ tũlũ wa nthĩ. We amũekeaa naĩ ona wĩva w'ontho ũla We wendaa na amũsĩĩlaa ũla ona wĩva We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٠﴾

LUKU 14

131. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikaye Liva ũsyao wa mbesa mũkingĩvĩĩsya motalo; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkana mũtonye kwaĩla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦١﴾

132. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

133. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

134. Na kĩlany'ai mũndũ na ũla ũngĩ kwa kwĩtya ũkeo kuma kwa mwĩai wenyu, na kwa itu yĩla thooa wayo nĩ matu na nthĩ, yĩla yĩseũvĩw'e akĩi-ma-Ngai.-----

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦٤﴾

135. Asu ala maumasya ĩvĩndanĩ ya ũthw'ii na ya ũkya, na ala masĩĩlaa ũthatu na kũmaekaa andũ; na Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa asu ala mekaa ũseo;

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُلُوبِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٥﴾

136. Na asu ala, yĩla meeka kĩko kĩthũku kana meevĩĩsya mo ene, mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na kwĩtya ũkeo wa naĩ syoo.....na nũũ ũla ũtonya kũekaa naĩ ateo Ngai Mwene

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

Vinya W'onthe? Na mŭikaendee
omw'isĩ maŭndũ ala mo mekĩte..

137.Aa nĩmo ala ituvi yoo nĩ ūkeo
kuma kwa Mwĩai woo, na Mĩũnda ĩla
ĩvĩĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; vala nĩvo mo
makekalaa; na nĩ ĩtuvi ĩseo ata kwa asu
ala mathŭkũmaa!

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ
مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Vate nzika, kwaĩ syĩthĩlo nyingĩ ĩla
syaiĩ mbee wenyu; kwa ūu angangai ĩũũ
wa nthĩ mwone ūndũ wathũkĩte
mũminũkĩlyo wa asu ala
mamaw'ĩkĩthisye *athani* ta akengani.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Kulani, *ĩno* nĩ Otavany'a mũtheu
kwa andũ, na ūtongoi na ūtao kwa akĩfi-
ma-Ngai.

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Mũikaleele, ona mũikamake; na
inyw'ĩ vate nzika, mũkeethwa na ūkĩlyo,
ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

وَلَا يَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمُ
مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Ethwa inyw'ĩ nĩmũkwatĩte ūkite ona
ũmwe onamo alei nĩmaminĩte kũkwata
ũkite ūilyĩ ota ūsu. Na mĩthenyanĩ ta
ĩsu, na matukũ ma mũthemba ūũ ithyĩ
tũmaetae katĩ wa andũ kwa mavinda me
kĩvathũkany'o nĩkana *matonye kũtaĩka*,
na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a asu ala metĩkĩlaa
na atonye kwosa ngũsĩ kuma katĩ
wenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamendaa andũ mate alũngalu.

إِن يَنْسَخْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَشَّ الْقَوْمُ قَرْحٌ مِّثْلَهُ
وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَّ إِلَيْهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe atonye kũmathesya asu ala
metĩkĩlaa na kũmaananga alei.

وَلِيُخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَخْلُقَ الْكَوْمِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Inyw'ĩ mwĩsũanĩ kana nĩmũkalika
ĩtunĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمْ يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

atambĩte kŭvathŭkany'a asu ala katĩ wenyu mokitaa *kwoondŭ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* na atambĩte kŭmanya ala momĩlasya?

جَهْدًا وَمِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الضَّيِّقِينَ ④

144. Na inyw'ĩ mweeliĩlaa kĩkw'ũ kĩĩ mbee wa mŭtakomanĩte nakyo, yu nũndũ nĩmũkyonete mŭminũkĩlyonĩ, inyw'ĩ mŭũngeme ta mwĩ oveyo.

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمُوتُونَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُلْقَوْهُ
فَقَدْ رَأَيْتُمْ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ④

LUKU 15

145. Na Mŭamati nĩ Mŭtũmwa tũ. Nĩw'o 'Atũmwa onthe ala maĩ mbee wake nĩmakw'ie. Ethwa Indĩ we nũnũũkw'a, kana oawe, mũkakĩa mũsyoke na ĩtina na itiinyo syenyu? Na ũla ũsyokaa ĩtina na itiinyo syake nde ũthũku ũkamwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamatuva asu ala matũngaa mũvea.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَأَنْتُمْ تَأْتُونَ الْقِبْلَ أَنْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ
يَتَّقِ اللَّهَ عَلَى عَاقِبَتِهِ فَلَئِنْ يَضَرَ اللَّهُ شَيْئًا وَسْيعَرِ
اللَّهُ الشُّكْرِينَ ④

146. Na vai thayũ ũtonya kũkw'a ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ũtw'io wĩna ĩvinda yĩtw'e. Na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũũ wa nthĩ ĩno, ĩthyĩ tũkamũnenga w'o; na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũla ũkoka, vate nzika ĩthyĩ tũkamatuva ala mena mũvea.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا
مُؤَجَّلًا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَجْزَى
الشُّكْرِينَ ④

147. Na nĩveethĩtwe Athani aingĩ ala katĩ woo mokitie nguthu nyingĩ sya *aatĩĩ moo*.

وَلَا يَمُنُّ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ مِمَّا
وَهُنَا بَنَاءُ أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا اسْتَكْبَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الضَّيِّقِينَ ④

Mo mayaaleela nūndū wa maōndū ala mamakwatie nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mayaalthwa me onzu, ona mayaalthiny'a mo ene mbee wa mūmaitha. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mena ūmīsyō.*¹

148. Na mo mayaaneena ndeto Indī maisye; 'Mwīai waitū, tūkeke ithyī mavītyo maitū na kūvīta kīthimo kw'itū nthīnī wa mwīkalo witū, na lōlōmīlyā matambya maitū na tūkeethwa ithyī tōlū wa andū alei."

149. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanengie ītuvi ya thayū wa nthī īno, na ota ūu ītuvi īseo mūno ya nthī īla īngī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ūseo.

LUKU 16

150. Inyw'ī ala mwītīkīlāa! Ethwa inyw'ī nīmūmew'a asu ala matetīkīlīte, mo makatuma inyw'ī mūsyoka ītina na itiinyo syenyu, na mūkeethwa na wasyo

151. Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūsūvī wenyu, na nī We Mūtetheesya Ula-Mūseo Vyū.

152. Ithyī tūkeekīa wia nthīnī wa ngoo syā asu ala matetīkīlīte nūndū mamwīlananasya Ngai na atindany'a angī ala We ūtamatheesye mwīao. Utūo woo

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسْرِأْنَا فِي أَمْرِنَا وَتُبَّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

قَالَتْ لَهُمُ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ تَوَابِ الْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ⑥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يُرَدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ⑦

بَلَى اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ⑧

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ
وَلَيْسَ مَتَوًى الظَّالِمِينَ ⑨

* Ndetō 'Ribbiyun' yo Talyūlītwē ta nguthu syā aatīlī moo---- vate ngwatanīo ya ūngai īla yīkwoneka ndetonī īno "Ribbiyun" Ithyī twīetē kīosyo kya ūalyūlo ūngī na wa mwanya ta ūū:-- ūtee wa ūla wokitie ūtalo mūnene wa andū ma Ngai."

nĩ ūla Mwaki; na wĩkalo wa eki-ma-naĩ
nĩ mũthũku.

153. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
vate nzika nĩwamũseũvĩsyẽ inyw'ĩ
ũtianiŋo Wake yĩla inyw'ĩ
mwamatemangaa na kũmananga mo kwa
ũthei Wake, kũvika yĩla, inyw'ĩ
mwaleelile ūndũnĩ ūkonĩ wĩwi wenyu
kwa Mwathani Mũtheu, *mũuo wĩthwe*
ĩũlũ wake, na mwambĩĩĩĩla kũkaananĩa
katĩ wenyu ene, ĩũlũ wa kĩeleelo kya w'ũ
kya mwĩao ūũ na nĩmwaleile kũmwĩw'a
ĩtina wa kũmũnenge inyw'ĩ wendi wa
ngoo syenyu nthĩnĩ wa ūkĩlyo, We
nĩwawetangie ūtethyo Wake. Katĩ wenyu
vaĩ asu ala mendie thayũ wa nthĩ ĩno ya
yu na katĩ wenyu ve ala mendie wa ĩla
ĩngĩ. ĩndĩ We nĩwamumisye inyw'ĩ katĩ
woo, nĩkana We atonye kũmũtata
inyw'ĩ--- na vate nzika, We nũmũekeete
inyw'ĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Mũlau kwa etĩkĩli.

154. Yĩla inyw'ĩ mwasembete na
mũteũmũsisya ona ūmwe ĩtina o
Mũtũmwa aimwĩta e mbee wenyu, ĩndĩ
We nĩwamũnengie inyw'ĩ kyeve ĩũlũ wa
kyeva nĩkana mũikamew'ĩte kyeve
maũndũ ala mwaaĩsyẽ kana ala
mamũkwatie inyw'ĩ.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسَبُونَهُمْ بِأَذْنِهِ
عَلَىٰ إِذَا فُتِنْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ
بَعْدِ مَا أَرْسَلَكُمْ مَا تُحِبُّونَ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا
وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ ۝

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلَوْنَ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنَ الرُّسُلِ
يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَجَكُمْ فَأَتَابَكُمْ عِثْرًا يُغْنِي لَكُمْ
تَحَرَّوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ
nesa ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.*²

155.Na Īndĩ, Ītina wa kyeve We
nŵatheeisye mŭuo tũlũ wenyu – too ūla
wamĩkwatie nguthu ĩmwe yenyu---oyĩla
nguthu ĩla ĩngĩ yaĩ na wendĩ woo ene,
makĩsũanĩ naĩ tũlũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ta ūsũanĩo wa ūtumanu.
Mo maisye, 'Ithyĩ twĩ vandũ waitũ
tũkwete ūvoonĩ ūũ?' Asya, 'Usumbĩki
w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo nĩmavithaa ĩlĩkonĩ syoo
maũndũ ala matakumbũlĩlaa we. Mo
maasya, 'Takethwa ithyĩ twĩ vandũ
tũũngamĩe maũndũnĩ aa, tũyĩthwa
twooaiwe vaa.' Asya, 'Takethwa inyw'ĩ
mwekaliile mĩsyĩnĩ yenyu, vate nzika, ala
meeyĩaiwe kũkita methwa maumaalile
makathi vandũ voo va kũkwĩla nĩkana
Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye
kũdetũtũwio Wake na nĩkana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atonye kũmatata
maũndũ ala maĩ nthĩnĩ wa ithũi syenyu,
na nĩkana We atonye kũtheesya maũndũ
ala maĩ ngoonĩ syenyu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa maũndũ ala
me ĩlĩkonĩ;

156.Asu menyu ala maalyũlile mĩlango
yoo masyoka Ītina, mũthenya ūla nguthu

ثُمَّ أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنٌ ثَمَّ كَيْفَ
طَافِقَةٍ فَمَنْكُمْ وَطَافِقَةٌ قَدْ آمَنَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ
يُظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ
هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ
يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَتَلْنَا هَؤُلَاءِ قُلْ لَوْ
كُنْتُمْ فِي بَيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ
إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُنْجِصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ٥

² *Mavinda amwe, ūtĩsyo wa wasyo mŭnene
nũvetangaa woo ūla waetiwe nĩ maũndũ manini
ala meekĩkie vu mbeeni. Ūndũ ta ūsu nĩweekĩkie
nthĩnĩ wa kaũ wa Uuti, yĩla kĩkw'ũ kya Mũtũmwa
Mũamati mŭuo w'ĩthwe tũlũ wake kyeew'ĩkie,
Ūwetango ūsu nĩwanyaiĩkisye vyũ mathĩna onthe
ma kĩ-mũndũ na wasyo ūla okiti ma Kĩsilamu
maminĩte kwona. Na ĩndĩ ūvoo wa kũlea kũkw'a
kwake nĩkwaalyũlile mwĩkalo wa wasyo kwĩthwa
kwĩanĩwa kũnene na ūtũngi wa mũvea.

ilī sya ita syakomanie, *kaŭ wa Uuti*, vate nzika, aī Satani ūla wamanthaa kūtuma mo matiŭŭka nūndū wa maŭndū amwe moo. Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūminīte kūmaekea mo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Mūmīsyā.

اَسْتَرْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْعُضُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا
اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٤

LUKU 17

157. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikethwe mūilyī ta asu ala metetīkīlīte, na ala mamatavasya anaa--īthe moo yīla mekwanganga īlū wa nthī kana yīla maendete kaŭnī: 'Takethwa mo maī-vamwe naitū, mayīthwa makwie kana kŭawa.' Ūŭ nīw'o, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atume melila ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūnenganae thayū na nī We ūetae kīkw'ū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maŭndū ala inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لَا خَافِينَهُمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبًا
كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ
حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُخَيِّ وَيُنَيِّتُ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥

158. Na inyw'ī mwoowa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mwakw'a, vate nzika, ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei ikeethwa syī nzeo mbee kŭvīta syīndū ila mo mombanasya.

وَلَيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ
اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ٥

159. Na ethwa inyw'ī nīmwakw'a kana kŭawa, vate nzika, inyw'ī mŭkoombanw'a vamwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَلَيْنَ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تَحْتُمُونَ ٥

160. Na no ūndū wa tei mūnene wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we wīthīitwe wī mūseo kwoo, na kethwa we nīweethīitwe wī mūmū na wīna ngoo nyūmū, vate nzika, mo methwa manyaīkie kuma vala we ūī. Kwa ūu,

فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَكُنْ فَطَلَا
غُلِيظَ الْقَلْبِ لَا نَفْضًا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ٥

maekke mo na Itya ūkeo kwoondū woo,
na onana namo maūndūnī ala ma
ŭsumbiki; na yīla we watw'a, Indī ia
wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe amendaa asu ala maiaa
wīkwatyo woo nthīnī Wake.

161. Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
akaŭtethya we, vai ona ūmwe ūkaŭsinda;
Indī We akŭtia we, Indī nŭŭ ūla wīvo
ŭtonya kŭŭtethya we ūtee Wake? Etīkīli
Indī, nīmaie wīkwatyo woo nthīnī wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

162. Na kŭitonyeka Mwathani kwīka
ūndū ūte wa kŭīkīlīka, na ūla ona wīva
wīkaa ūndū ūte wa kŭīkīlīka, akooka
vamwe na ūndū ūsu ūla we ūtaīkīlīkaa
nthīnī waw'o, Mŭthenya wa
Uthayŭkyo. Na kīla thayŭ ūkaīvwa vyū
kwīanana nondū wīkīte; namo
maikavīfīw'a.

163. We ūla ūatīlaa ūtanu wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nŭndū ūmwe na
we ūla wīyoseaa īthatu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe we-mwene na ūla wīkalo
wake nī Ngienanī? Na w'o nī ūalŭko
mŭthŭku!

164. Mo mena ivīla syīna kīvathŭkany'o
sya mumo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwona ūndū mo mekaa.

165. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwīte īnee īŭlŭ wa etīkīli kwa
kŭmŭkīlya Mŭtŭmwa kuma katī woo
ene, ūla ūmasomeaa mo Mīsoa Yake, na
ūmatheasya mo na ūmamanyīasya mo

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ
فَنَّ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلُّ وَمَنْ يَغُلْ يَأْتِ بِمَا
عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تُمْرُ تُوفَّى كُلِّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَسِ اتَّبَعَ رِضْوَانُ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطِ مِنَ اللَّهِ
وَمَا وَدَّ جَهَنَّمَ وَبَسَّ الصَّيِيرُ ﴿١٦٣﴾

هُمْ دَرَجَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرَتِهِمْ عَلِيمٌ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

Ivuku na UI; na mbee wa Ou, mo vate
nzika, ma! Ivityoni y! Otheini.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّبِعُوْا اَمْرَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝١٦٦

166.Kya0! Y!la kyeve kyam0kwata
inyw'I----- nenyu nIm0mekl!te mo
kyeva k0nd0 kw!ll kwa kyu---inyw'I
mwaasya, 'K!l kyum!te va?' Asya,
'kyum!te kat! wenyu ene.' Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
0tonyi !0l0 wa sy!nd0 syonthe.

اَوَلَمْ نَّصٰبِتْكُمْ مَّصِيْبَةً قَدْ اَصٰبَتْكُمْ وَشٰكِيْهَا
قُلْتُمْ اَنْ هٰذَا قَدْ هُوَمِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ اِنْ
اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝١٦٧

167.Na k!la kyam0kwatie inyw'I,
m0thenya 0la nguthu ill sya ita
syakomanie, ka0 wa Uuti kya! kwoond0
wa mw!ao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na vail! Ou n!kana We atonye
k0mavath0kany'a et!k!li.

وَمَا اَصٰبَكُمْ يَوْمَ التَّفَكُّ الْجَنْعِيْنَ فَبٰذَنَ اللّٰهُ
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝١٦٨

168.Na n!kana We atonye
k0mavath0kany'a angangani. Na mo
n!mataviw'e, 'Ukai inyw'I m0kite nz!an!
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na si!lai
m0vith0ko wa amaitha.' Mo maisye,
'Takethwa ithy! n!twees! k0kita, ithy!
vate nzika, tw!thwa twam0at!le inyw'I.'
Mo m0thenya 0su ma! vakuv! m0no na
0lei mbee wa m0!k!llo. Mo n!maneenaa
na makanyw'a moo ma0nd0 ala mata!
ngoon! syoo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe n!w!s! nesa ma0nd0 ala mo
mavithaa.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ نَافَقُوْا ۝١٦٩ وَقِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا
قَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ اَدْفَعُوْا قَالُوْا لَوْ نَعْلَمُ جَهَنَّمَ
لَا اَتَّبَعْنٰكُمْ هُمْ لِلْكَفٰرِ يَوْمِيْنَ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيْمَانِ
يَقُوْلُوْنَ يٰۤاَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ وَاللّٰهُ
اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُوْنَ ۝١٧٠

169. Aa n!mo maisye kwa anaa--!the
moo, oy!la mo ene mati!twe !tina,
'Takethwa mo n!matw!wie ithy!, mo
may!thwa mooaiwe na 0vy0.' Asya,
'Isi!lei k!kw'0 Ind! kuma kwenyu ene
ethwa mw!maw'o.'

الَّذِيْنَ قَالُوْا اِلٰحُوْنَهُمْ وَقَعَدُوْا لَوْ اَطَاعُوْنَا مَا
قُوْلُوْا قُلْ قَادَرُوْا عَلٰى اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ
صٰدِقِيْنَ ۝١٧١

170.M0ikas0an!e kana ala moa!twe na
0vy0 nz!an! ya Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا بَلْ
اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرَدُّوْنَ ۝١٧٢

W'onthe, ta akw'0. Aice, me thay0,
mbee wa Mwŵai woo, na nīmanengetwe
mīthīnzŵo kuma Kwake,

171.Me atanu nūndū wa maūndū ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ūmanengete mo katŵi wa mumo Wake; na
maitana nūndū wa asu ala matanamba
kūkwatana namo kuma Itina woo, nūndū
tūlū woo vaikethwa na wia, ona mo
maikew'a kyeva.

172.Mo matanŵaa Inee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo Wake, na
kwŵanana na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaekaa Ituvi ya etŵkŵi yae.

LUKU 18

173.Ta asu ala meetŵkie wŵtano wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Itina wa makwata Ūkite----ala moo ta
asu mekaa Ūseo kwa Ūlūngalu na kwŵka
Ūlūngalu makeethwa na Ituvi Inene;

174.Asu ala andū mamatavisye, 'Andu
nīmamŪsukŵte inyw'ŵ, kwa Ūu, makŵei
mo; Indŵ Ūu wongelelee mŵŵkŵŵo woo tū,
namo maisye, Ūla Ūtŵŵanŵe ithyŵ nŵ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na nŵ Mŵsŵŵi-
Ūla-Mŵseo Vyū-Wē.

175.Kwa Ūu mo nīmasyokie mena Inee
yŵna Ūtonyi kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo mwingŵ, oyŵla
vai Ūthŵku wamakiitŵte mo; namo
maaŵŵŵe Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŵ Mwŵai wa Wingŵvo mwingŵ.

فَوَجَّيْنِ بِمَا أَنْتَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَتَّبِعُونَ بِالَّذِينَ
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

يَسْتَشِيرُهُمْ وَنِعْمَ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُفْضِلُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ ۚ الَّذِينَ أَحْسَنُوا لِمَالِهِمْ وَالْقَوْلَ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٣﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاغْلِبُوهُمْ فَزَادَهُمُ إِيمَانًا ۖ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٤﴾

فَاثْقَلُوا بِهِمْ مِنْ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسَّهُمْ شَيْءٌ
وَابْتَغُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٥﴾

176.No Satani tū Ūla Ūmateelemasya anyanyae make; kwa Ūu, mŪikamakŭe mo Indŭ Ngŭei Nyie, ethwa inyw'ŭ mwl etŭkŭli.

إِنَّمَا إِلَهُ الْبَشَرِ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَكَافِرُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

177.Na asu ala malikaa Ūleinŭ na mŭtŭkŭ maikakwŭw'ŭthye kyeve we; vate nzika, mŪitonya kŭmwŭka Ngai Mwene Vinya W'onthe naŭ kwa nzŭa ona yŭva. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kŭmaaŭa kŭanda ona kŭmwe nthŭnŭ wa thayŭ Ūla Ūkŭte; namo makeethwa na Ūsilŭlo mwai.

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطَاءً فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

178.Vate nzika, asu ala mathooete Ūlei na thooa wa mŪkŭlo, maitonya kŭmwŭka Ngai Mwene Vinya W'onthe ūthŭku ona vanini; namo makeethwa na Ūsilŭlo wŭ woo.

إِنَّ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ
شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

179.Na alei maikasŭanŭe kana kŭmanenge ŭvinda Kwitŭ nŭ kŭseo kwoo, ūsyao wa kŭmanenge ŭvinda Kwitŭ nŭkana mo mongeleke nthŭnŭ wa naŭ tŭ; namo makeethwa na Ūsilŭlo ūthŭnasya.'

وَلَا يَخْسِبُنَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّمَا نُكَلِّفُ الْأَمْثَالَ الْقِسْمَ
إِنَّمَا نُكَلِّفُ لَهُمْ وِزْرَ ذُرِّهِمْ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَةٍ
مِنْهُمْ ۝

180.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamaeka etŭkŭli mekale ūndŭ inyw'ŭ mŭilyŭ, kŭvika yŭla We wamavathŭkanisye ala athŭku kuma kwa ala ase. Ona Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŭ amŭvuanŭsya inyw'ŭ maūndŭ ala matonekaa. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa katŭ wa Atŭmwa Make Ūla We wendaa. Kwa Ūu, ŭtŭkŭlai Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atŭmwa Make. Ethwa inyw'ŭ nŭmwŭtŭkŭlaa na kwŭthwa alŭngalŭ, mŭkeethwa na ŭtuvi ŭnene.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيُذِلَّ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِمْ
حَتَّى يَنْزِلَ الْخَبِيرُ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ۝

181.Na mo ala methiawa na Otoonu kwoondũ wa syĩndũ ila manengetwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontha kwa mumo Wake maikasũanĩe ta nzeo kwoo aiee, nĩ nthũku kwoo.Isu meethiawa na Otoonu nasyo ikooveewa ngingonĩ syoo ta kĩtheko Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo. Na ũtĩlwa w'ontha wa matu na nthĩ, nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha nũmanyaa nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنشَأَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا يَخْلَوْنَ بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 19

182.Na vate nzika Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩw'ĩte ũneeni wa *mana* wa asu ala maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ ngya na ithyĩ twĩ athui.' 'Ithyĩ tũkaandĩka ũndũ mo maneenete na kũtata kwoo kwa kũmoaa Athani vate ũlũngalu; na Ithyĩ tũkasya, 'Samai inyw'ĩ ũsilĩlo wa kũvya.'

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَ
نَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ
بَغْيًا حَتَّى دَفَعْنَا عَنْهُمْ آدَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥١﴾

183.Uu nũndũ wa maũndũ ala moko menyu matũngoisye kwĩka mbee *wenyu ene* na *U-w'o nĩ* kana Ngai Mwene Vinya W'ontha ti mwĩki-wa-naĩ ona vanini kwa athũkũmi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

184.Asu maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtwĩyĩte ithyĩ tũkamwĩtĩkĩle Mũtũmwa ona wĩva ateo we atũetee nthembo ĩla ĩvĩvaw'a na mwaki.' Asya, 'Atũmwa nĩmaminĩte kũvika mbee wakwa mena Syama nthau vamwe na maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa. Nĩkĩ, ĩndĩ, inyw'ĩ mwamanthie kũmoaa mo, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عٰهَدَ إِلَيْنَا آلَ تَوْرَةٍ
فَنَرِيكُمْ فِيهَا بَنِينَ يُقَالُ لَهُمُ النَّارُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
رُسُلٌ مِنْ قِبَلِنَا بَالِغِينَ بِالْحَقِّ قَالُوا وَلَمْ يَلِكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٣﴾

185.Na ethwa mo measya we nũũkengana, now'o mataviw'e Athani ala maĩ mbee waku, ala mookie mena

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلُ قَوْمِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٥٤﴾

Syama syĩ Ōtheinĩ na mavuku ma Ōĩ na Ivuku yĩmulikaa.

186. Kĩla thayũ Ōkasama kĩkw'ũ: Na inyw'ĩ mũkaĩvwa vyũ matuvi menyu mausĩe Mũthenya wa Uthayũũkyo tũ. Kwa ōu, oũla ona wĩva Ōkavetangwa kũasa na Mwaki na aitw'ĩkĩthwa wa kũlika Itunĩ, nũminĩte kũvikĩla kĩlecelo kyake. Na thayũ wa nthĩ ūno nĩ vathei na ūtanu wa Ōkengani.

187. Inyw'ĩ vate nzika mũkatatwa na mokwati menyu na mathayũ menyu na vate nzika inyw'ĩ mũkeew'a maũndũ maingĩ ma kũmũkita kuma kwa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu na kuma kwa asu ala mamwĩananasya Ngai na atindany'a. Indĩ inyw'ĩ mwoonany'a ūlũmu na kwĩka ūlũngalu, vate nzika, asu nĩ ūndũ wa kĩthito kĩnene.

188. Na lilikanai yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho woosie ūtianĩo kuma kwa asu ala manengetwe Ivuku *Akyasya*. 'Inyw'ĩ mũkayĩmanyĩthany'a *Ivuku* yĩĩ kwa andũ na mũikayĩvitha.' Indĩ mo nĩmayĩkisye yo ĩtheka ĩtina wa inyunyũ syoo, na mayĩkũany'a yo na thooa mũvũthũ. Kĩla mo mathooete nĩ kĩthũku.

189. Ndũkasũanĩe kana asu ala matanĩaa maũndũ ala mo mekĩte; na mendaa kũkathĩwa nũndũ wa maũndũ ala matekĩte kana mo nĩmavĩtũkĩte ūsilĩlo. Mo makakwata ūsilĩlo wĩ woo.

190. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na ūtonyi ĩlũlũ wa syĩndũ syontho.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا تَوَفُّونَ أَجُورَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُنْزِلَ إِلَيْهِ
فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

تَسْلُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ تَسْمَعُونَ مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذْنُ
كَثِيرٍ وَإِنْ تَصِفُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا كُفُونَهُ فَبَيَّنُّوهُ وَسَاءَ ظُهُورُهُمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ بُسًّا قَلِيلًا فَبُئْسَ مَا يَشْتَرُونَ

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُجَوِّدُونَ أَنْ
يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبَنَّهُمْ بِمُقَازِقَةٍ مِنَ
الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ

LUKU 20

191. Nthĩnĩ wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ na mũalyOkĩlenĩ wa Otukũ na mũthenya ow'o vena Syama kwa andũ ala mena ũmanyĩ;

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

192. Asu ala mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe maũngeme, mailĩ-nthĩ, na makomete na wea, na masũanĩaa ũvoo wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ: 'Mwĩai waitũ, We ndũsyũmbĩte syĩndũ ii mana, aiee, We wĩ Mũtheu; tũtangĩĩe ithyĩ ĩndĩ, kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

193. 'Mwĩai waitũ, ũla ona wĩva We ũtumĩte alika Mwakinĩ, vate nzika, ũsu nĩwe ũmũsonoketye. Na eki-ma-naĩ maikethwa na atetheesya.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ، وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنصَارٍ ۝

194. 'Mwĩai waitũ, Ithyĩ nĩtũmwĩw'ĩte Mwĩtani aitwĩta ithyĩ tũlike mũĩkĩlonĩ, 'Mwĩĩkĩlei inyw'ĩ Mwĩai wenyu, 'na ithyĩ nĩtwĩĩkĩĩĩte. Mwĩai waitũ, tũekeethyĩ naĩ sitũ, na tũvetangĩe ithyĩ mothuku maitũ, na nthĩnĩ wa kĩkw'ũ kitũ, tũtale ithyĩ vamwe na ala alũngalu.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۝

195. 'Mwĩai waitũ, tũenge ithyĩ maũndũ ala We watwathĩte kwĩĩĩla Atũmwani Maku; na ndũkatũsonokye ithyĩ nthĩnĩ wa Mũthenya wa Uthayũũkyo. Vate nzika, We ndwanangaa wathani waku.

رَبَّنَا وَإِنَّا مِمَّا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْحِسَابِ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

196. Kwa ũu, Mwĩai woo nĩwamasũngĩie mboya syoo, akyasya, Nyie ndikaeka wĩla wa mũthũkũmi ona ũmwe kuma katĩ wenyu wae mana e mũndũũme kana e mũndũmũka. Inyw'ĩ mumĩte nthĩnĩ wa

فَأَسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَابِدٍ وَنُفُوسُكُمْ فِي دَرَجَاتٍ وَأَنْتُمْ كَالَّذِينَ

mündü na Ola ūngĩ. Kwa ūu, asu, ala mathamĩte na malūngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo, na makathĩnw'a nūndū wa nzĩa Yakwa, na mokitĩte na moaĩtwe, vate nzika, Nyie ngamavetangĩa mothūku moo na ngatuma mo malika Mĩŭndanĩ ĩla ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ nthĩnĩ wayo---ĩtuvi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na matuvi ala maseo vyū mena Ngai Mwene Vinya W'onthē.'

197. Myangangĩle ya alei tũlũ wa nthĩ ndĩkaũkenge we.

198. Nĩ ūtandĩthyo mũnini na mŭkuvĩ na ĩndĩ lia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo woo. Nĩ vandũ vathũku mũno ata va kũthũmũa!

199. ĩndĩ asu ala mamũkĩaa Mwĩai woo makeethĩwa na Mĩũnda ĩla ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa--- nĩ ūthokyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na kĩla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ kĩseo mbee kwa ala alũngalu.

200. Na vate nzika, katĩ wa Andu-ma-ĩvuku mevo ala mamwĩĩkĩĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na maũndũ ala matheetw'e kwenyu, na ala matheeiw'e kwoo, makĩnyivya mo ene mbee wa

هَاجَرُوا وَآخَرُجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَوْذُوا فِي سَبِيلِنَا
وَقَتَلُوا وَقَتَلُوا لَأَكْفُرَنَّ عَنْهُمْ سَيَاتِهِمْ وَلَدْخَلْنَاهُمْ
جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ۝

لَا يَغْرُرُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۝

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِّالْبَرَارِ ۝

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ

Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo
maimtkŭanasya Mlsoa ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na thooa mŭvŭthŭ. Aa
nŭmo makethwa na ŭtuvi yoo kwa Mwŭai
woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-mŭtŭkŭ kwa kwosa ŭtalo.

بَايَتِ اللّٰهَ تَسْمًا قَلِيلًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠﴾

201. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Umŭŭsyai na
ŭthing'ŭŭsyai kwŭkala nthŭnŭ wa ŭmŭŭsyoy
na ŭthŭwai mŭsyayŭsyey na mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe nŭkana mŭtonye
kwaŭla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَتَدْعُوا
اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢١﴾

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NISAA (Wavuanfw'e Medina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ! Mũkĩei Mwĩai wenyu,
Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũndũnĩ
ũmwe, na kuma vau nĩwoombie
mũtindany'a wake, na kuma asu eli,
manyafĩka aũme aingĩ na iveti; na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla syitwanĩ Yake mũnyanyanaa mũndũ
na ūla ūngĩ, na mũkĩei We na mũno
mũno kũnenge ndũũ sya mũkautĩ ndaĩa.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũsyaĩsya ūlũ wenyu.

3. Na nengei ndiwa syĩndũ syasyo, na
mũikakũany'e syĩndũ nzeo na nthũku,
ona mũikaĩsanĩsy'e syĩndũ syasyo
vamwe na syĩndũ syenyu ene. Vate
nzika, *Isu* nĩ naĩ nene.

4. Na ethwa inyw'ĩ mwĩ ngwatanĩo
nĩmũũkĩa kana nĩmũtonya kũlea kwĩka
ũlũngalu ūlũ wa maũndũ makoniĩ ndiwa
ĩtina wa kaũ wathela, Indĩ twaai iveti ila
mũkwenda ili, kana itatũ kana inya. Na
ethwa nĩmũũkĩa kana mũitonya kũsyĩka
nesa na ūlũngalu, Indĩ twaai o *kĩmwe tũ*
kana ila moko menyu ma aũme
maũngamĩe. *I*su nĩyo Nzĩa ĩla nguvĩ vyũ
kwenyu ya kwĩvathana na ūla ūte
ũlũngalu.

5. Na inengei iveti ngaasya syasyo kwa
kwenda. Indĩ syo kwa kwenda kwasyo,
syamũkeka kĩndũ nthĩnĩ wayo, Indĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ٢

وَأُولُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالُهُمْ وَلَا تَبْدِلُوا الْحَيْثُ بِالْيَتِيمِ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا
كَبِيرًا ٣

وَأِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْضُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَاكْلُوا مِمَّا قَابَ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِنْهُ وَتِلْكَ وَرِثَةُ الْيَتَامَىٰ فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَمْلُوكَةٌ أَوْ مَمْلُوكَةٌ مِمَّا
أَدَّىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ٤

وَأُولُوا النِّسَاءِ صَدَقَتُهُنَّ زِينَةً فَإِنْ طَلَّقَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ فَإِنَّهُنَّ نَفْسًا فُكِّلَتْهُنَّ هُنَّ مَرْثَا ٥

kItanIei ta kInd0 kya kwendeesya na kyaflu.

6.M0ikanengane 00ngamfi wa 0thwii wenyu 0la Ngai Mwene Vinya W'onthe 0se0vfiye kwoond0 wenyu ta syInd0 sya k0m0twiika inyw'I, kwa ala mena iifko nth0ku itatonya k00ngamfi nesa. Kwa 0u manengei mo Ifu, na mavw'Ikei ng0a nesa na neenai namo na Oneeni m0seo.
1*2

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاَسْوَهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

7.Na 0tatei 0manyi wa ndiwa k0vika ivikIfe 0k00 wa k0twaana; na IndI mwoona syIna kIfiko kIane k0tw'a k0seo, IndI inengei syInd0 syasyo; na m0ikaye syInd0 syasyo na mIt0kI m0thaIte na wanango itaneana. Na 0la m0thwii nIesiIfe; na 0la ngya, nIaye syInd0 nesa kwIlanana na mIao. Na yIla inyw'I m0kwinenge syo ndiwa syInd0 syasyo, IndI Itai ng0sI mbee wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIane ta M0tali.

وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَغْفِرْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ①

8.Kwa a0me ve kIanda katI wa syInd0 ila asyai na nd00 sya m0kautI matiaa: na

الْحِكْمَ لِلْيَتَامَى مِمَّا تَرَكُوا لِلزَّوْجَاتِ وَالْأَقْرَبِينَ وَاللِّسَانُ حَسِيبًا ①
وَالَّذِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَمَا قُلْ مِنْهُ لَكُمْ نَوِيْبًا مَقْرُوبًا ①

¹ Vaa wanda n0tavItw'e w'onthe vamwe, oyIla 0thwii 0su 00wetwa ti wa mbaI yonthe IndI nI wa ndiwa ila 0talo wasyo wongelekaa m0no Itina wa maka0. NIkwIsIkIwe nesa kana 0thwii wa nthI n0t0mIkaa nthInI wa ma0nd0 ma mwanya. Ethwa mbaI yonthe ndf0s0vfa 0thw'ii ta 0su, na ii0tia 0s0vfonI wa syana nini vy0 itena 0manyi na itatonya k0s0vfa 0thwii wasyo na kIfiko; 0u n0tumaa 0thwii wa nthI yonthe 0kiitwa. K0mina 0nd0 00 IndI, mbaI nItavItw'e yI yonthe na Ikanengwe 0tonyi wa k00ngamfi na 0s0vfi m0seo wa 0thwii 0su ta wayo. K0u ti kwasya kana ndiwa isu iikanengwe 0tiIwa wasyo kana k0venwa w'o, IndI nI kwa Ifinda. M0soa wa 11 n00thesya nesa 1010 wa 0nd0 00

iveti nasyo syina klanda kya syindū ila asyai na ndūū sya mūkauṭi matiaa ota ūū, syi nini na syi nyingi-----ni klanda kltw'e.

9.Na yila andū ala angī ma ndūū sya mūkauṭi na ndiwa na ngya syivo ivinda ya kūaanw'a kwa *Otiwa*; manengei kīndū kuma syindūni isu na neenai namo na ndeto sya ūseo.

10.Na asu nīmamūkīe Ngai ala, ethwa nīmatonya kūtia syana syoo mbonzu, ene ala methwa mena wia ūōū woo. Kwa ūu, mo nīmamūkīe Ngai Mwene Vinya W'onthe na nīmaneene ndeto ūla ya w'o.

11.Vate nzika, mo ala māfsaa syindū sya ndiwa na nzila ūte ndūngalu, mo mamelasya mwaki mavunī moo tū; na makavya nthini wa Mwaki wakene.

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe amwīyafāaa inyw'i ūōū wa syana syenyū; mūndūūme akakwata klanda kīana ūndū ūmwe na kya iveti ill; Indī ethwa nī iveti nthēi tū nyingi mbee wa ill, Indī syo ikakwata ilungu ill katī wa itatū 2/3 ya syindū ila ūla mūkw'o ūtiūte; na ethwa ve kīmwe, kyo kī nyunzu ½. Na asyai make kīla ūmwe nanengwe kīlungu kīmwe katī wa thanthatū 1/6 kya ūtiūwa, ethwa e kana; Indī ethwa nde kana, na nīwe mūtiūwa wa asyai make, Indī nyinyia wake akakwata kīlungu kīmwe katī wa itatū 1/3; na ethwa ena anaa nyinyia na eūtu a nyinyia, Indī nyinyia wake akakwata kīlungu kīmwe

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْضُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ فِيهَا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ②

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ③

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرِهَ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ ④
فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَهَبْنِ لُنَّ مَا تَرَكَهُ ⑤
وَلَا كَانَ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا بَوْنِي لِكُلِّ ⑥
وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ⑦
فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوُهُ فَلِأَبِيهِ الثُّلُثُ ⑧
فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ الشُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ ⑨
يُوصِي بِهَا أَوْ ذَيْنِ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ ⑩
إِنَّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ ⑪
عَلَيْهَا حَكِيمًا ⑫

kaŋi wa thanthatu 1/6, ŋina wa kuŋwa kŋai
kŋa kŋthwa kŋ vo kana thiŋ. Maaŋthe
menyu na syana syenyu, inyw'ŋ mŋtiŋŋi
ala me vakuvŋ mŋno nenyu kwa
kŋmŋuna. Utwio ŋŋ wa kwia ianda nŋ
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŋ Ūmanyi-W'onthe, Mŋŋ.

13. Nenyu mŭkakwata nyunzu ya syŋndŭ ila iveti syenyu syatia, ethwa syo itii kana; ŋndŷ ethwa syŷ kana, ŋndŷ inyw'ŷ mŭkakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa inya ¼ katŷ wa ila syatia, ŷtina wa *koŷa* ūtiŷwa ūla syŷthwa syeeyŷie na thiŷ. Nasyo ikakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa inya ¼ kya syŋndŭ ila inyw'ŷ mwatia, ethwa mŭi kana; ŋndŷ ethwa mwŷna kana, ŋndŷ syo ikakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa *nyaanya* kya syŋndŭ ila mwatia, ŷtina wa *koŷa* ūtiŷwa w'onthe ūla mwŷthwa mŭtiŷte kana kŭŷva thiŷ. Na ethwa ve mŭndŭŭme kana mŭndŭmŭka ūla ūtiŷwa wake ūkŭaanw'a na we nde mŭsyai kana kana, na we ena mwanaa nyinyia na mwŷtu wa nyinyia, ŋndŷ kŷla ūmwe woo akakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa thanthatŭ. ŋndŷ ethwa mo nŷ aingŷ mbee wa ūu, ŋndŷ mo makeethwa na ianda ianene nthŷnŷ wa kŷlungu kŷmwe katŷ wa itatŭ; ŷtina wa *koŷa* ūtiŷwa ūla ūngŷ ona wŷva na thiŷ, Vate kŷleleelo kŭmŭthŷny'a mŭndŭ ona ūmwe. Ūŭ nŷ wŷŷai kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŷ Ūmanyi-W'onthe, Mŭmŷŷya.

14. Ino nĩ mĩvaka Ila *yiĩwe* nĩ Ngai
Mwene Vinya W'ontho; na oũla
ũmwĩw'aa Ngai Mwene Ngai Mwene
Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake, We

وَلَكُمْ يَصِفُ مَا تَرَكُوا أَزْوَاجَهُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُمْ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا دَرَسْتُمْ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصِيَنَّ بِهَا أَوْ دَرَسْتُمْ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ
مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ الشُّهُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ تَوْصُونَ
بِهَا أَوْ دَرَسْتُمْ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ
وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّهُنُ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرًا مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصِي بِهَا أَوْ دَرَسْتُمْ غَيْرَ مَضَآئِدِ وَصِيَّتِهِ
قَرْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أُو
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

akatuma we alika nthĩnĩ wa Mĩũnda ũla
ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo
makekalaa; na ũsu nĩ ũtanu mũnene.

15.Na ũla ona wĩva ũtamwĩw'aa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na kũmĩkĩla mĩvaka Yake, We
akatuma alika nthĩnĩ wa Mwaki; vo nĩvo
we ũkekalaa; na we akeethwa na ũsilĩlo
wa kũthĩny'a.

LUKU 3

16.Na ila katĩ wa iveti syenyu syĩna
ĩvĩtyo ya ũlaalai-----ĩtai ngũsĩ inya ũlũ
wasyo kuma katĩ wenyu na syakũsĩla,
isilĩlei ĩndĩ nthĩnĩ wa nyũmba kũvika yĩla
kĩkw'o kĩkaivikĩla syo kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe aivingũfe nzĩa.

17.Na ethwa aũme elĩ mena ĩvĩtyo yu,
masilĩlei onthe elĩ. Na ethwa mo
nĩmeelila na kũseũv'ya, ĩndĩ ekanai
namo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ũla-ũsyokeaa andũ Kaingĩ
ena ũuu na Ausũtwe nĩ tei.

18.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eyũmbanasya kwĩtĩkĩla wĩlilo
wa ala tũ mekaa naĩ kwa kũlea kũmany
na kwĩlila mĩtũkĩ ĩtina wa ũu. Aa nĩmo
ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmelekelaa na tei; na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe,
Mũlĩ.

19.Vai kwĩĩkĩlwa kwa wĩlilo kwa asu ala
maendeeaa na kwĩka naĩ kũvika, yĩla
kĩkw'o kĩmũvikĩlaa ũmwe woo, we
aasya, 'Nyie nĩngwĩlila yu,' kana asu

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
فِي الْأَخْلَاءِ الَّذِينَ هُمْ فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنِ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاَسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِمْ اَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَاَنْ شَهِدُوا فَاَمْسِكُوهُمْ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَقَّعَ الْمَوْتُ اَوْ يُجْعَلَ اللَّهُ
لَهُمْ سَبِيلٌ ۝

وَالَّذِينَ يَلْتَمِسْنَهَا مِنْكُمْ فَاذْهَبْنَ فَانَ نَابَاً وَاصْلَحَا
فَاَعْرِضَا عَنْهَا اِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيْمًا ۝

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَاُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ وَليْمًا حَكِيْمًا ۝

وَلَيْسَ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى اِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّي تُبْتُ اِلَى اللَّهِ وَلَا
الَّذِينَ يَتُوبُونَ وَهُمْ كُفَّارَةٌ اُولَئِكَ اَعْتَدْنَا

ala makusaa me alei. Aa nimo ala lthyf
t0masev0sye 0silfl0 w0 woo.

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٩

20. Inyw'i ala mw0tk0laa! Ti kw0tk0lye
kwenyu k0syosa iveti ta 0ti0wa syo
itekwen0a; ona m0ya0l0twe n0 kwiving0a
kwa mav0tyo n0kana m0tonye kwosa
sy0nd0 imwe kat0 wa ila inyw'i
mwinengete syo, ateo sy0na 0th0ku w0
0thein0; na 0kalai nasyo kwa 0seo, na
ethwa m0i0syenda, n0vatonyeka inyw'i
m0kalea kwenda k0nd0 k0la nth0n0
wakyo Ngai Mwene Vinya W'ontho
w0k0t0 0seo mwing0.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَجِزُ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا
وَلَا تَعْصُوهُنَّ لِنَدَاهُنَّ بَعْضٌ مَّا أَتَيْنَهُنَّ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَعَاوَنَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ
فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ٢٠

21. Na ethwa inyw'i n0m0kwenda kwosa
k0veti k0mwe vand0 va k0ng0, na k0mwe
kat0 wasyo n0m0k0nenge0e k0nand0,
m0ikose k0nd0 kuma vo. Inyw'i
m0kakyosa na k0kengana na na0
y0yonan0twe?

وَأَنْ أَرْتُمُاسْتَبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ لَا وَ
أَتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ فَنَطَرًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
أَتَأْخُذُونَهُ بِهَيْئَتِكُمْ وَإِنَّمَا مَيْبَتُنَا ٢١

22. Na inyw'i m0tonya ata k0kyosa
k0nd0 oy0la k0la 0mwe wenyu eth0awa
eweka atena 0la 0ng0, nasyo iveti
n0syosete 0tian0 w0 vinya.kuma
kwenyu?

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَ بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ٢٢

23. Na m0ikatwae iveti ila maa0the
menyu matwaie, ateo ma0nd0 ala
maminie k0v0ta. N0 k0nd0 kyathe na kya
0thatyo na n0 nz0a nth0ku.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ٢٣

LUKU 4

24. Inyw'i n0m0vat0twe maanyinyia
menyu, na e0tu menyu, na e0tu-a-nyinyia
menyu, na e0tu a nyinyia ma maa0the
menyu, na e0tu anyinyia ma maa-nyinyia
menyu, na e0tu ma anaa nyinyia menyu,
na e0tu ma e0tu - a - nyinyia menyu, na

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَتُكُمْ وَعَتَتُكُمْ
وَعَلَتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ

eŭtu ma iveti ila syamwongisye inyw'I, na eŭtu ma maaŭthe menyu, na maa-ninyinia ma iveti syenyu, na eŭtu ma maaŭthe menyu, na eŭtu ma iveti ila mŭkomete nasyo -----IndI ethwa mŭikomete nasyo, vaikethwa naI ŭlŭlŭ wenyu---na iveti sya syana syenyu, ila syumŭte inyunyunI syenyu; na nŭkŭvatanŭtwe kŭtwaa eŭtu eŭI *masyaanŭw'e* ateo maŭndŭ ala mavŭtŭku; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi - Mŭno Vyŭ, Uŭŭtwe nŭ tei.

25.Na *inyw'I nŭmŭvatŭtwe* iveti ila ndwae, ateo ila moko menyu ma aŭme maŭngamŭe. Ŭu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmwŭyŭaŭe inyw'I. Na nŭmwŭtŭkŭlŭtwe kŭtwaa iveti ila ingŭ ŭtee wa isu, nŭkana mwimanthe syo na syŭndŭ syenyu, mŭkitwaa nesa mŭte kwŭka ŭlaalai. Na kwoondŭ wa ŭtandŭthyŭ ŭla mŭkwataa kuma kwasyo, inengei ngaasyo syasyo, ŭla ŭtw'ŭtwe, ona vaikethwa ŭthŭku kwenyu kaŭi wa syŭndŭ ila mwŭw'anŭte, ŭtina wa kumya *ngaasya* ŭla ŭtw'ŭtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ŭmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

26.Na ŭla ona wŭva ŭtatonya kŭtwaa iveti nthasye, mbŭtŭkŭlŭ *we nŭatwae* ila moko menyu ma aŭme maŭngamŭe, ta athŭkŭmŭi ma mŭsyŭ ala metŭkŭlŭte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ mŭtŭkŭlŭ wenyu nesa vyŭ; inyw'I *inyw'onthe* mumŭte mŭndŭnŭi o ŭmwe; kwa ŭu, itwaaei mŭnengetwe ŭthei nŭ eŭaŭi masyo na inengei ngaasya syasyo kwŭanana na ŭla ŭseo, syo syŭ ntheu, itekwŭka ŭlaalai, kana ila syŭna ndŭsyŭ sya kŭmbithŭ. Na ethwa, syŭna ŭlaalai

الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوْنَكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَأَمَهُتُ
نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمُ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ
أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَإِجْلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا
اسْتَبْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَلَهُنَّ أَجُورُهُنَّ فَرِيضَةً
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيهَا تَرْضَيْنَهُ مِنْ بَدَلِ الرِّبَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٥﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ فَيَنْتَهِنَّ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَيَكُنَّ لَكُمْ
الْمُؤْمِنَاتُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَأَنَّهُنَّ
أَجُورُهُنَّ بِالْعُرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ
وَلَا مَتَّحِدَاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْنَ فَإِنْ أَتَيْنَ

Itina wa kŭtwawa, syo ikeethwa na nyunzu ya ūsilŭlo ūla umŭtw'e kwa iveti ila syŭna ūthasyo. Na ūu nŭ kwa ūla we katŭ wenyu ūnŭŭkŭa ndakese kwŭka naŭ. Na kwŭsiŭla inyw'ŭ-ene nŭ ūseo mŭno kwenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 5

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmŭtheesya inyw'ŭ, na kŭmŭtongoesya inyw'ŭ nzŭanŭ sya asu ala maŭ mbee wenyu; na kŭmwelekela inyw'ŭ na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Ūmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

28.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmwŭthiŭŭa inyw'ŭ ena tei, ŭndŭ asu ala maatŭŭa mawendi *moo* mathŭku mendaa inyw'ŭ mwelelŭke vaasa.

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvŭthya mŭio wenyu, nŭndŭ mŭndŭ ombŭtwe e mwonzu.

30.Inyw'ŭ ala mwŭŭŭŭŭlaa! Mŭikaŭsanŭe syŭndŭ syenyu katŭ wenyu ene na nzŭa nthyoeku, ateo ila inyw'ŭ mŭŭkwata na ūtandŭthya vamwe na mwŭw'ano kwa kwŭw'ana inyw'ŭ ene; na mŭikeyŭae inyw'ŭ ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Tei kwenyu.

31.Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu kwa nzŭa ya ūtŭli-wa-mŭlao na ūte ūlŭngalu, Ithyŭ tŭkamwŭkya Mwakinŭ; na ūu nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

بِقَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الذَّحَضَاتِ مِنَ
الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَبْسُلُوا مِيرَاثًا عَظِيمًا ﴿٥٩﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ مِثْقَالًا ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رِاضٍ مِنْكُمْ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦١﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ
كَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٦٢﴾

32. Ethwa inyw'I nīmōkwīvathana na syīndū ila nthōku vyū ila inyw'I mōvafītwe, Ithyī tūkavetanga mothōku ala *manini* kuma kwenyu, na kōmwītīkīlya inyw'I vandū va ndāfa nene.

إِنْ تَحِبُّوا كِبَارَ مَا تَهْوَنَ عَنْهُ نَكْفِرْ عَنْكُمْ بِمَا أَنْتُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلَ كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Na mōikasyīw'īe kīw'īu syīndū ila Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmanengeṭe amwe menyu kūvīta ala angī. Aūme makeethwa na kīanda kya syīndū ila mo mamanthīte na iveti kīanda kya syīndū ila syo imanthīte. Na mwītyei Ngai Mwene Vinya W'onthē mumo Wake, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ena ūmanyi mwānū wa syīndū syonthē.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبْنَ وَأَسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٣﴾

34. Na kīla ūmwe Ithyī nītūmūnyuvīte atīfwa ma syīndū ila asyai na ndūū sya mōkautī matiaa, na *ota ūu* ala matieny'e nenyu kwa nzīla ya kōlsana kīthitū. Kwa ūu manengei kīanda kyoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nūsyāfsyaa tūlū wa syīndū syonthē.

وَلِكُلٍّ جَلْنَا مَوَالِيًّا مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

LUKU 6

35. Aūme nī asūvī ma iveti nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmatonyethetye amwe moo kūvīta ala angī, na nūndū mo *aūme* nīmaumasya syīndū syoo. Kwa ūu iveti ila ndūngalu *nī ila mbīw'i*, na isūvīaa syīmbithī sya *aūme masyo* kwa ūsūvīo wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na isu *kwa* ila inyw'I mwīna w'ia ngālī yasyo nūndū wa wau wa matū, itaei syo na itiei syīsyoka mokomonī masyo, na isilīlei. Na Indī ethwa syo nīsyamwīw'a inyw'I, Indī

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضُكُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَإِذَا ضَلَلْتُ
فَإِنَّكَ حِفْظُكَ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تُحَاقُونَ
نُشُوزُهُنَّ فِعْظُهُنَّ وَاهْتَجَرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتُمُ فَلَا تَسْفِكُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَرِيمًا ﴿٣٥﴾

mŭikaimanthŭe nzŭa *nthŭku*. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-Iŭlŭ, Mŭnene.

36.Na ethwa inyw'ŭ mwŭna w'ia Iŭlŭ wa kŭthokoo katŭ woo, Indŭ nyuvai mwŭw'anŭthya ŭmwe ngalŭ ya mŭndŭŭme na mwŭw'anŭthya ŭmwe ngalŭ ya kŭveti. Ethwa i nguthu syelf nikwenda wŭw'anŭthyo, Ngai Mwene Vinya W'ontho akatw'a katŭ woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭ ŭmanyi-W'ontho, Usyalŭsya-W'ontho.^{1*}

37.Na mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'ontho na mŭikakŭlanany'e kŭndŭ ona kŭva Nake We, na *mony'ei* moseo asyai menyu, na andŭ ma ndŭŭ sya mŭkautŭ, na ndiwa na ngya, na mŭtŭi ŭla mwŭ ŭko, na mŭtŭi ŭla mŭeni, na mŭnyanyau ŭla wŭ vakuvŭ ngalŭ i *yaku*, na mŭendi-wa-kyalo, na asu ala moko menyu ma aŭme mamaŭngamŭe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa ala me ngŭlŭ na mekathŭŭaa,

38.Ala atoonu na meylalaa andŭ kwŭthwa me atoonu, na kŭvitha kŭla Ngai Mwene Vinya W'ontho ŭmanengete mo katŭ wa mumo Wake, Na Ithŭŭ nŭtŭseŭvŭtŭe ŭsilŭlo ŭnyamaasya kwoondŭ wa alei,

39.Na asu ala maumasya ŭthw'ii woo, nŭkana moneke nŭ andŭ, na matamwŭtkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlyo. Na ŭla ona wŭva Satani ŭkethwa e

وَأَن خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْشُرُوا حَكْمًا وَنَصْرًا
أَهْلِهِ وَحَكْمًا مِّنْ أَهْلِهِمَا إِنَّ يُرِيدُ الرِّضَالَا يُؤْتِي
اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٦﴾

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَأَلِيمٌ
بِذُنُوبِكُمْ ﴿٣٧﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَخْلِ وَيَكْنُزُونَ
مَّا أَنَّهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُّهِينًا ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيقًا النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا
سَاءَ قَرِينًا ﴿٣٩﴾

¹ *Twŭsŭanŭŭa kana ndeto "ew'anŭthya" ti ya vata nŭndŭ "pronoun" "mo" nŭtonya ota ŭu kŭweta nguthu ŭla syŭlŭtŭwe.

mŌnyanyae we nalilikane kana we nŀ
mŌnyanyae mŌthŌku.

40. Na mo methŵa makwatiwe nŀ
ŌthŌku mwaŌ, kethwa nŀmamwŀtkŀlŀte
Ngai Mwene Vinya W'onthē na
MŌthenya wa MŌminŌkŀlyo, na kumya
katŀ wa kŀla Ngai Mwene Vinya
W'onthē wamanengete mo? Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē nŌmesŀ mo nesa
vyŌ.

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا
وَمَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

41. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndamwŀkaa mŌndŌ ona ōmwe
naŀ ona ya ōito wa kaveke kanini. Na
ethwa ve kŀko kŀseo, We nŌkingŀvasya
kyo na kŌnengane kuma Kwake-Mwene
ŀtuvi ŀnene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً
يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

42. Na kŪkeethwa ata kwoo, yŀla ŀthyŀ
tŌkaete ngŌsŀ kuma kŀla nguthu ya andŌ,
na tŌkakŌete we kwŀthwa ngŌsŀ ŀŀlŀ wa
aa!

تَكْلِفَ إِذَا جُنَّا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجُنَّا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۝

43. MŌthenya Ōsu, asu ala maleile
kwŀtkŀla na maleile kŪmwŀw'a
MŌtŌmwa, mo makenda takethwa nthŀ
nŀyŀananw'a ŀŀlŀ woo, na mo
maikatonya kŪmŪvitha Ngai Mwene
Vinya W'onthē kŀndŌ.

يَوْمَ يَوْمُ يَوْمُ الدِّينِ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ وَلَوْ سِئِلَ
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

LUKU 7

44. Inyw'ŀ ala mwŀtkŀlaa!
MŪikamŀthengee Mboya yŀla mŪtena
kŀlŀko kŀanŀu, okŪvika mŪmanyē vyŌ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَانْتُمْ سُكَرَى
مَعَكُمْ تَعْلَمُونَ مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا مِمَّنْ سَبِيلَ

Ondú mOkwasya, ona kana ylla mwí Ovuku, ^{2*} ateo ylla mOendete kyalo nzlaní, mwí kOndú kOasa okOvika mwíthwe mOthambíte. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní mÚte atheu, kana ethwa Úmwe wenyu auma kyooní kana nImOkiiítte iveti na mÚilea kwona kÍw'Ú, Indí Ivakei inyw'I ene mOthanga Úla mÚtheu kÚtayamamu na vakai mothyÚ menyu na moko menyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍ We Mwene-Úuu Mwingí, MÚekaní MÚno VyÚ.

45. We noÚmesí amwe ma asu ala manengiwe kÍlungu kya Ivuku? Mo mathooaa IvÍtyo na mendaa kana inyw'I ota Úu mwasye nzla.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÚmesí nesa mÚno amaita menyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwlaníe kwíthwa ta MÚnyanya, na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwlaníe kwíthwa ta MÚtetheesya.

47. Ve amwe katí wa Ayuti ala maalyÚlaa ndeto kuma vandÚ vasyo vala vaÍÍíe, namo maasya, 'Ithyí nÍtwíw'aa na nÍtÚleaa,' na we Íw'a ÚtekwÍka,' na maasya, 'Laainaa kwa kÚmÍalyÚla na nÍmÍ syoo kwÍlanana na Ondú wÍ nthíní wa ilÍko syoo makÍmantha kÚkita na MÚtkÍto. Na takethwa mo maÍtye, 'Ithyí nÍtwíw'aa na nÍtwítkÍlaa,' na we Íw'a'

² *Úneeni ÚÚ "Úvuku" ti mÚtheu. Ndeto Íno ya KÍtalavu "Junuban" Íwetetwe ÍÚÚ wa mÚndÚ Ítina wa kÚkoma na mÚndÚ mÚka kana Ítina wa kÚkÍlya ona Útakomete na mÚndÚ mÚka. Nthíní wa maÚndÚ ta asu kÚthamba nÍ kÍndÚ kya vata mÚno mbee wa kÚthi kÚvoya.

عَلَيْكُمْ قَرَضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَعَىٰ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَبَسَ مَنْكُمُ الثَّيَابَ فَلَمْ يُحَدِّثُوا مَاءً فَتَيَسَّرُوا صَبِيحًا أَوْ مَسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ أَيْدِيَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتُرُونَ الضَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٥١﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَارْعِنَا لَيْتَ أَلَسْتَبِهِمْ وَطَعْنَا فِي الَّذِينَ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٣﴾

na asya, Unzurnaa' kwĩthwa kwaĩ kũseo
kwoo na kũlũngalu mbee. Indĩ Ngai
Mwene Vinya W'ontho nũmaumanĩe mo
nũndũ wa ũlei woo, kwa ũu mo
nĩmetĩkĩlaa Indĩ ovanini. ^{3*}

48. Inyw'Andũ - ma - Ivuku! Itĩkĩlai
maũndũ ala Ithĩ tũtheetye, makĩanĩsya
ala me vamwe nenyu mbee wa Ithĩ
tũtanaete ũnyamao Tũlũ wa atongoi
amwe menyu tũituma mo maalituma mo
maalyũka na inyonyu syoo na kũsemba,
kana kũmaumanĩa mo ũndũ Ithĩ
twamaumanĩe Andũ ma Savato. Na
mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndwĩ ndĩ ya kũlea kwĩanĩw'a.

49. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'ontho ndakaeke We kwĩananw'a na
mũtindany'a ona ũmwe, na We akaeke
kĩla kĩngĩ kyonthe ũtee wa kyu kwa ũla
ona wĩva ũmeananasya atindany'a na
Ngai Mwene Vinya W'ontho, we
aseũvĩtye naĩ nene mũno.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْغَىٰ وُجُوهًا فَزَرَّهَا عَلَىٰ
أَذْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَعْتَابَ النَّبِيِّ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٥٨﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٥٩﴾

³ *Ūw'o ndũtonya kũatĩwa ũndũ kwaĩle nthĩnĩ wa
Kĩlungu kĩĩ, mũsoanĩ ũla mũalyũle tũ, nũndũ vaa
angangani matavanw'a makĩmĩweta ndeto ĩmwe
naĩ omamĩsĩ makĩmĩla ũĩmĩ mena kĩleelo kya
kũmũma Mwathani Mũtheu. Etĩkĩli nĩmawetaa
ndeto ii, "Same" na wa at'ana" 'Ithĩ nĩtwew'ie
na nĩtwetĩkĩlile.' Vandũ va kwasya, 'nĩtwewie,'
angangani maisye, 'nĩtwaleile.' Ndeto ĩla
fandĩkĩtwe mũsoanĩ ũũ nĩ kwasya kana ithĩ
nĩtwewie na nĩtwaleile. Indĩ mo nĩmaneenie na
kũvũthya mena kĩleelo kya kũmũthyoekya
mwĩthukĩsya etĩkĩle kana mo maĩtye 'ata'na'
vandũ va 'asai' na.' Mwĩthukĩsya wĩna kĩĩko
ndalea kũmanya ũthũku ũla nĩmĩ syoo syĩkwĩka
vau kati wa 'Rai' na 'Raena.' 'Rai' na nĩ 'ĩthĩwa
wĩ mwololo kwitũ, oyĩla 'Raena' nĩ 'we mwololo
wa malondũ maitũ.' Kũu onakw'o kwaĩ o kwenda
kũmũma Mwathani Mũtheu nthĩnĩ wa mĩwetele
yoo.

50. We noŭmesĩ asu ala metusaa kwĩthwa atheu mo ene? Aiee, no Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūmŭtheasya we ona wĩva ūla We wendaa, namo maikavĩtw'a ona vanini.

أَمَرَ تَرَى إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْكِي
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يَظْلُمُونَ فِتْنَةً ⑤

51. Sisyai, ūndŭ mo maseŭvasya ūvŭngŭ ūlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na ĩsu nĩyĩanĩe kwĩthwa naĩ yĩ ūtheinĩ.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَى بِهِ
إِثْمًا مُّبِينًا ⑥

LUKU 8

52. We noŭmesĩ asu ala manengiwe kĩlungu kya ĩvuku? Mo metĩkĩlaa syĩndŭ nthŭku na kŭmaatĩĩa asu ala mekaa naĩ, na maasya ūlŭ wa alei, 'Aa nĩmo matongoew'e nesa nthĩnĩ wa ndĩni mbee wa asu ala metĩkĩlaa.'

أَمَرَ تَرَى إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعُونَ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ⑦

53. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmaumanĩĩte; na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭumanĩaa, we ndŭkamwonea mŭtetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ⑧

54. Mo mena kĩanda ūsumbĩnĩ? Īndĩ mo maimanenge andŭ kasamŭ kanini keana kalima ka mbeke ya ndende.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ فَإِذَا لَا يُولُفُونَ النَّاسَ
نَقِيرًا ⑨

55. Kana mo memew'ĩa andŭ kĩw'ĩu nŭndŭ wa maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete kuma katĩ wa mumo Wake? *Ethwa ūu nĩw'o*, vate nzika, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana ma Avalamu ĩvuku na Ūĩ, *ota ūu, na ota ūu*, Ithyĩ nĩtwamanengie ūsumbĩ mŭnene.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ
مُقَدَّمًا عَظِيمًا ⑩

56. Na katĩ woo ve ala mamwĩtĩkĩlile we; na katĩ woo ve angĩ ala maalyŭkile kuma vala we Ūĩ. Na ĩia-ya-Mwaki nĩyĩanĩe ta mwaki wakene.

فِيهِمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَفِيهِمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ
كَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ⑪

57. Asu ala mamflea Misoa Yaitū, Ithyī o mītūkī, tūkatuma malika nthīnī wa Mwaki. Kila İvinda ikonde syoo syavya, Ithyī tūkamakūanfasya na ikonde ingī nīkana mo masame ūsililo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya, MŪī.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلِمًا
نُصِجَتْ جُلُودُهُمْ بِدَنِّهِمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا
عَذَابَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٧

58. Na asu ala metfīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithyī tūkamatonyethya kūlika nthīnī wa MŪnda İla İvītīlaa tūlūsī katīwayo mekalae vo tene na tene; navo vakeethwa na endwa matheetw'e nī Ithyī; na Ithyī tūkamefīkīlya mo kūlika vandū va kwendeesya, na muunyī mwingī.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ٥٨

59. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē emwīyīfaa inyw'ī mŭtūnge syīndū kwa ala imaīlīte, na kana yīla inyw'ī mŭūsila katī wa andū, inyw'ī mūsile mwīna ūlūngalu sila wa katī. Na vate nzika, maŭndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmūtaaa namo nīmo maseo mŭno! Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Wīw'i-W'onthē, Woni W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَبِيحًا بَصِيرًا ٥٩

60. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthē, na mwīw'ei Mŭtūmwa Wake, na asu ala mena ūkŭmŭ ūlŭ wenyu. Na ethwa inyw'ī nīmwaalea kwīw'ana ūlŭ wa ūndū ona wīva katī wenyu ene, ūtūngei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭtūmwa Wake ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭthenya wa Mŭminŭkīlyo. Ūu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٦٠

nŵ'o ūseo vyū na wa kūkathŵwa
mūminūkŵlyonŵ. ^{4*}

LUKU 9

61. We noŵmesŵ asu ala metusaa kana
nŵmameŵkŵlaa maŵndū ala mavuanŵw'e
kwaku na ala mavuanŵw'e mbee waku?
Mo mendaa kūmantha ūtwio kuma kwa
mbaa-matū, onakau mo nŵmeeyŵaŵwe
maikamew'e mo, Na Satani endaa
kūmūthyoekeya inyw'ŵ na kūmwathūkya
ūtee vaasa.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَمَكَّنُوا
إِلَى الظَّالِمِينَ وَقَدْ أُفْرِجَ عَنْهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ⑩

62. Na yŵla mo matavw'a, ūkai inyw'ŵ
maŵndūnŵ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūtheetye kwa Mūtūmwa
Wake,' we nūmonaa angangani
makŵalyūka na kuma vala ūŵ we.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ⑪

63. Kūilyŵ ata ŵndŵ, yŵla thŵna wamakwata
mo nūndū wa maŵndū ala moko moo
matongoetye mbee woo, mokaa vala ūŵ
we makŵŵta na Ngai Mwene Vinya
W'onthē makyasya, 'Ithyŵ tūiendaa ŵndū
ateo kŵko kya ūseo na mwŵw'ano.'

كَفَيْكَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَاءَكَ يُخَلِّفُونَ بِاللهِ أَنْ أَرْدَنَّا إِلَّا أَلْسِنًا
وَتُوفِيقًا ⑫

64. Aa nŵmo, Ngai Mwene Vinya
W'onthē, wŵŵ syŵmbithŵ sya mathayū

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ⑬

⁴ *Mŵseŵŵlye wa Kŵlavu wa ŵneeni 'Oulil min
kum' ala mena ūkūmū ŵŵŵ wenyu nŵmanyŵkŵte
nesa nŵ amwe. Mŵno ŵŵŵ na ndeto 'minkum,' ŵla
nŵhŵnŵ wayo ve ndeto ilŵ ikwatanŵw'e vamwe'
'min' na 'kum' min nŵ 'kuma' na kum nŵ 'inyw'ŵ'.
Aalyŵli amwe yŵla mekūalyŵla ŵneeni ŵŵ mendaa
kwasya kuma kŵŵ wenyu ene.' Uu nŵtakwasya
kana mwŵŵŵŵwe nŵ kŵmew'a tū ala mena ūkūmū
ŵla umŵte kŵŵ wenyu ene, ūkūmū wa Kŵsilamu wŵ
w'oka. Nŵhŵnŵ wa ŵneeni ŵŵ min ŵkūnŵte wŵa wa
kwikwatany'a syŵŵ kum na Oulil amre
ngwatanŵnŵ yasyo syŵŵ ŵalyŵlo wŵŵŵwe nŵ
kŵŵthwa ŵilyŵ ta ŵŵ---'Asu ala mena ūkūmū ŵŵŵ
wenyu.'

moo nesa, kwa Ūu, uma vala maĩ na matae na matavye ndeto yĩna Ūuno imakony'e mo ene.

65.Na Ithyĩ tũimũtũmĩte Mũtũmwa ateo nĩkana ew'ĩke kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa mo nĩmookĩte kwaku we yĩla mo mamavĩĩsye mathayũ moo na makakũlya ūekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na takethwa Mũtũmwa nĩwametĩsye ūekeo *ota Ūu* mo vate nzika, methwa mamwĩthTie Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mũsyokeanĩ wa Kaingĩ *ena Ūuu*, na Usũtwe nĩ tei.

66.Indĩ tiw'o, Nyie *nĩnĩĩ* na Mwĩlai waku, mo ti etĩkĩli okũvika mo maũtw'ĩkĩthye we mũsili tũlũ wa maũndũ onthe ala mena ngaananĩo katĩ wamo na Indĩ ūilea kwona ve kĩvũthya nthĩnĩ wa ngoo syoo tũlũ wa ūtwio ūla we ūũtw'a na makĩnyivĩsya na wĩnyivyo w'onthe.

67.Na ethwa Ithyĩ nĩtwameyĩlafe mo, 'Ūaai andũ menyu' * kana tiaĩ mĩsyĩ yenyu'. Mo mayĩthwa meekie Ūu ateo avũthũ matavĩtw'e meke, vata nzika, kwĩthwa kwaĩ kũseo kwoo na kwongeleka kwa vinya kũnene.⁵

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا يَطَاعُ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ وَابًّا رَحِيمًا ﴿٥٥﴾

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرِ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ احْجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثِينًا ﴿٥٧﴾

⁵ *Uneeni wa "Ūaai andũ menyu" nũtonya kũlea kũmanyĩka nesa. Ūalyũlo wa w'o waalĩftwe kwĩthwa ĩyũaci inyw'ĩ ene. Kwa ūla w'o Ūu ti kwasya kana meewa meyũae mo ene Indĩ no ūneeni wa kũmaingĩĩsya mo kũaa mawendi moo na makĩnyivya vyũ mo ene nthĩnĩ wa kwenda kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

68.Na Indī Ithyī vate nzika, twīthwa twamanengete Ituvi Inene kuma Kw'itū-Ene;

وَإِذَا لَا تَنِيهِمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۝

69.Na vate nzika, Ithyī twīthwa twamatongoesye mo nzīanī ūla ya w'o.

وَلَهَدَيْنَهُمْ جِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

70.Na ūla ona wīva ūmwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa ūŪ Wake, akeethwa katī wa asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete maūthimo Make.....namo nī, Athani, Aīkīī, na Ngūsī na Ene-ūlūngalu. Na anyanya aseū vyū nīmo aa.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالضَّاكِرِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۝

71.Mumo ūŪ nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīanīfu, ūmanyi-W'onthe.

۞ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ۝

LUKU 10

72.Inyw'ī ala mwīfīkīlaa! ūsūvīei; na endai mwī nguthu syī kīvathūkany'o kana mūende inyw'onthe vamwe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ انفِرُوا جُمُعًا ۝

73.Na katī wenyu ve ūla we ūkatiwa ūtina, na Indī kyeva kyamūkwata inyw'ī, we aasya vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ethīfītwe E-Mōlau, kwakwa, nūndū nyie ndinaī vamwe namo.'

وَأَن مِّنكُمْ لَمَن لَّبِطَلَنَ فَإِنْ أَصَابَكُمْ مَوْعِنَةٌ فَاذْكُرُونَهَا لَهُمْ قَدِ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ۝

74.Indī ethwa ūvuso ūseo nīyamūvikīa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we aasya, ko vatanaī wendo katī wenyu nake, 'Takethwa nyie nīnaī vamwe namo, Indī nyie nīthwa ngwatīte ūkīlyo mūnene!'

وَلَمَّا أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لِيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْبَسْنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

75.Eka asu Indī ala matonya kūthoosya thayū wa nthī Ino kwoondū wa Itunī. Na ūūla ūkītaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

W'onthe, ooawa kana aşinda, o mĩtũkĩ
Ithĩyĩ tũkamũnenge ĩtũvi ĩnene.

76. Na mwĩna kĩ inyw'ĩ Ondũ mũtekũkita
nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na ya ala onzu---aũme, iveti na
syana....ala maasya, 'Mwĩafi waitũ,
tumye ithĩyĩ nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ, ũla andũ
maw'o nĩ athĩnany'a, tũseũvĩsyeyĩ ithĩyĩ
mũnyanya kuma Kwaku-Mwene, na
tũseũvĩsyeyĩ ithĩyĩ mũtetheesya ũmwe
kuma Kwaku-Mwene?'

77. Asu ala metfĩkĩlaa, nĩmokitaa
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na ala matetfĩkĩlaa mokitaa
kwoondũ wa ũla-Mũthũku. Kwa ũu,
ũkitai na anyanyae ma Satani; vate
nzika, ũĩ wa Satani nĩ mwonzu!

LUKU 11

78. We noũmesĩ asu ala matawiw'e.
'Sĩĩtai moko menyu, lũlũmĩĩlayi Mboya
na ĩvai Saka?' Na yĩla mo meeyĩafwa
kũkita, sisyai! nguthu ĩmwe yoo
ĩmakĩlaa andũ ta kũmũkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona mena wia
mũnenange; namo maasya, 'Mwĩafi
waitũ, We ũtwĩyĩafeyĩ ithĩyĩ kũkita nĩkĩ?
No ũtũnenge ithĩyĩ kavinda kanini?
Asya, 'Ŭtandĩthyo wa nthĩ ĩno nĩ mũnini
na ĩtunĩ vakeethwa vandũ vaseo mũno
kwa ũla we ũmũkĩlaa Ngai; na inyw'ĩ
mũikavĩf'w'a ona vanini.'

79. Ouala vonthe inyw'ĩ mwĩthwa mũĩ,
kĩkw'ũ kĩkamũkwata inyw'ĩ, ona mwĩ
nthĩnĩ wa mbeenge yakĩtwe nũmu. Na
ethwa mo nĩmakwatwa nĩ ũseo ũmwe,
maasya, 'Ŭũ nĩ kuma kwa Ngai Mwene

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا
وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٥٦﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقَاتِلُوا أَكْثَرَ الشُّرَطِ
وَإِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٥٧﴾

أَمَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
إِذَا قَرِيعٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ
أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا
تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٥٨﴾

إِن مَّا تَدْعُونَا يَذَرِكُمْ آمِنًا وَلَوْ كُنْتُمْ فِي
مُشَكَّةٍ وَلَئِنْ نَصَبْتُمْ حَصَنَةً يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ نَصَبْتُمْ سِنِينَ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ

Vinya W'onthe; Indī mo makwatwa nī ūthŭku, maasya, Ūŭ nī kuma kwaku we; Asya, 'W'onthe nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwīkīkīte ata kwa andŭ aa ūndŭ matekŭthengeea kŭmanyā kīndŭ?

عِنْدَكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ٥١

80. Useo ona wīva ūla ūkaa kwaku we nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūthŭku ona wīva ūla ūkaa ūlŭ waku we nī kuma kwaku mwene. Na ūthyl tŭtŭtmīte we ta Mŭtŭmwa kwa mbaa andŭ -----Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Ngŭsī.

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سُوءَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٥٢

81. Ūla ūmwīw'aa Mŭtŭmwa amwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭno; na ūla ūalyŭkaa, Indī, ūthyl tŭiŭtŭmīte we ta mŭsŭvī ūlŭ woo.

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى مَاءً
أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ٥٣

82. Na mo maasya, 'Wīw'i nīw'o ūndŭ ūla mŭnene wītŭ wa kŭŭtŭngoesya ūthyl; Indī mo mauma vala we ūl, nguthu īmwe yoo īsŭanīaa ūtukŭ ūlŭ wa ūndŭ we ūneenaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭandīkaa maŭndŭ ala mo masŭanīa ūtukŭ. Kwa ūu, we ivetange vala māī, na ia wīkwatyŭ waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Mŭsŭvī wa maŭndŭ.

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيِّنَاتٍ مَّا يَخْتَفِئُ
فِيهِمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبْهِنُونَ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ٥٤

83. Indī mo nomamīsŭanīaa Kulani Ntheu? Takethwa yo yumīte kwa ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, mo methīwa meethīwe na kŭlea

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَجُودُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ٥٥

kw'w'ana kOnene nthInI wayo. ^{6*}

84.Na yIla mavikiIwa nI *movoo* ma mUuo kana ma wia, mo nImaUnyaIkaIya; oyIla takethwa nImaUtwale MÜtÜmwa na asu ala mena ÜkÜmÜ kaI wo, vate nzika, asu ala matonya kÜkunIkaIla na kIthito methIwa maÜmanyie Ü w'o wa w'o. Na takethwa ti ÜndÜ wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Üla wI IÜÜ wenyu na tei Wake, inyw'I mwIthwa mwamÜatIle Satani, ateo avÜthÜ.

*85.Kwa Üu, Ükitai kwoondÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe-----we ndÜtw'itwe mÜÜngamI wa mÜndÜ ateo kwaku we mwene---na mathing'IIsye etIkaIli. NokwIthwa vangI Ngai Mwene Vinya W'onthe akasiIla vinya wa asu ala matetIkaIla; na Ngai Mwene Vinya

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِأْسِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا

⁶ *Neto Ino ya Kulani *Ikhilafan Katheeran* 'IvathÜkany'o mbingI' veonany'a mÜncenele wI kIvathÜkany'o, Üu nI kwasya kana, takethwa mÜndÜ OngI eka Ngai Mwene Vinya W'on the nIwe waandIkie Kulani Ntheu, andÜ methwa meethIwe na ivathÜkany'o nyingI kana kÜlea kw'w'ana kwingI nthInI wayo. undÜ ÜilyI ta ÜÜ OkoniI Ümbi wa matu na nthI nIwonekaa nthInI wa KIlungu kya 67:4 *Al-Mulk* kIitavany'a kana nI vinya mÜno na kÜitonyeka kwona Üoleku kana kIvathÜkany'o nthInI wa wIa wa Ngai.

*UalyÜlo ÜÜ wIonany'a kana MÜtÜmwa na andÜ ala mena ÜkÜmÜ onthe kaI wo mayal matonya kÜvikIa mÜminÜkIlyo wa w'o. No ala tÜ mal na Ütw'Io mÜseo wa kIItko nI mo mal matonya kÜmanyi Ü - w'o. Ithyl twIete ÜalyÜlo Ongyl ta ÜÜ Üla Üte kÜtia mwanya Üu na Ükwonany'a kana kIla Ümwe kaI wo al na Ütonyi wa kÜmanyi Ü-w'o ethwa we nIwakunIkaIite ngewa Iku. 'YIla meew'a ndeto sya mana ikony'e ÜndÜ wa mÜuo kana kaÜ mo nImaUnyaIkaIya. OyIla takethwa nImaUtwale MÜtÜmwa-na ala mena ÜkÜmÜ kaI wo vate nzika kaI wa asu ala maÜkunIkaIle Üvoo Üsu ta mÜthÜku mal matonya kÜmanyi Ü-w'o.

W'onthe e vinya mbee ūtonyini na e vinya mbee kwa kŭete ūsililo.

86. Ūla ona wīva wīkaa wīw'anīthy'a wa ūlūngalu, akakwatwa kīlānda kyaw'o, na ūla wīkaa wīw'anīthya mūthūku, akeethwa na kīlungu ota kyu kya ūsyao mūthūku waw'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūitwe nī ūtonyi tūlū wa kīla kīndū.

مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ۝

87. Na yīla inyw'ī mwakethw'a na *ngethi* sya mboya, kethekai na *ngethi* sya mboya nzeango kana mūketheke oūdū mwakethw'a.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwosaa ūtalō wa syīndū syonthe.

وَإِذَا حُيِّنْتُمْ بِخِيعَةٍ فَأُخْذُوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ دُونَهَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ۝

88. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūla vate ūngī walīlītwē nī kūthaithwa. We vate nzika, *akaendee* na kūmūmbany'a inyw'ī kūvika Mūthenya wa ūthayūkyo, ūla ūtena nzika nthīnī waw'o. Na nūū ūla waw'o kwa ndeto yake kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe?

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجَمِّعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝

LUKU 12

89. Kūtw'Tkīte ata kwenyu ūndū mūaanīkīte nguthu ilī tūlū wa angangani? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasindīte mo nūndū wa maūdū ala mo meekie. Inyw'ī mwīenda kūmūtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īte nī wa kwanangīka? Na kwake we ūla Ngai

مَنْ لَكُمْ فِي الْمُتُوفِينَ فَوْتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسُهُمْ
بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْتَدُوا مَنِ أَصَلَّ اللَّهُ
وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَهْدِيَهُ سَبِيلًا ۝

* W'o ndūŭneena tūlū wa ngethi kanyw'a tū īndī wīna kīfeelo kya kīla mīthemba yonthe īla yaīlīte nī kūsūngīwa na ūlau mūnen kana kūsūngīwa o kwīanana nondū yaetwe yīilyī.

LUKU 13

93. Kūimwaŋlīte mwītkīlī kūmūaa mwītkīlī ūngī ateo kwa mavītyo. Na we ūla ūaaa mwītkīlī kwa mavītyo akamīnenge ngombo mbītkīlī ūthasyo, na *akīŋva* mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make ateo mo makamūekea ta nthembo. Indī ethwa *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala ang'endu kwenyu, e mwītkīlī, Indī *mūaani* akamīnenge ngombo yītkīlīte ūthasyo; na ethwa *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala inyw'ī mwīna mwīw'ano namo, Indī *mūaani* akāŋva mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make na aimīnenge ūthasyo ngombo yītkīlīte. Indī ūla ūtona Imwe, Indī akatīŋa kūya kwa myei tīī ūatīanŋe----
nī nzīa ya kūmantha ūekea ūla ūtw'ītwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmanyi-W'onthe, Mūī. {

94. Na o ūla ūaaa mwītkīlī kwa kwenda, ūtvi yake yīkeethwa Iia-ya-Mwaki vo nīvo we ūkekalaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthatīa na akamūumanīa na akamūseūvīsyā ūsīlīlo mūnene.

95. Inyw'ī ala mwītkīlīaa! Yīla mūūthi kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūkai ūkunīkīlī waw'o na ūla ūnūmūkethya na ngethi sya mūuo mūīkamwīe 'We ndwī mwītkīlī.' Inyw'ī mūmanthaa syīndū sya thayū ūū, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ena syīndū ila nzeo kwa wingī. Uu now'o inyw'ī mwailī mbee wa ūū, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūnengie inyw'ī ūnee Yake ya *mwanya*; kwa ūū

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ عَلَى لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ يَكْفُرُونَ فَلَهُمْ فِتْنَةٌ فَلْيُفْتَنُوا فَمَنْ قُتِلَ مُؤْمِنٌ قَاتِلًا أَوْ فَتْنًا مِمَّنْ كَفَرُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ قَدْ نَزَّلَ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٣﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿١٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِتْنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَ إِلَيْكُمْ السَّلَامُ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَصَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَارِمٌ كَثِيرَةٌ مِمَّا كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَمِتْنُوا إِنْ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٥﴾

Ikai ūkunŭkŭli wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ maŭndū ala inyw'I mwŭkaa.

96. Asu katŭ wa eŭkŭli ala mekalaa vyū, ateo asu ala ŭema; na asu ala mething'ŭlasya kwoondū wa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭŭkŭlŭtye ivŭla sya asu ala mokitaa kwa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. ūlū wa ala mekalaa mŭsyŭ. Na kŭla ūmwe Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwathŭte ūseo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmokŭlŭtye asu ūlū wa asu ala mekalaa vyū, na ŭtuvi ŭnene.

97. Ta, ivŭla sya ūtaŭo inenganŭtwe nŭ We, na ūkeo wa mwanya na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyū, ūsŭtwe nŭ tei.

LUKU 14

98. Nŭw'o, asu ala alaŭka matumaa makw'a mamavŭtŭsye mathayū moo ene, alaŭka makamakŭlya: 'Inyw'I mwaatŭŭ kyaŭ?' Namō makasŭngŭa' Ithyl twoosiwe ta andū onzu ūlū wa nthŭ. Namō alaŭka makaasya, Nthŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ndyaŭ nene nesa kwenyu kŭmŭthamŭla? Aa nŭmo ala ūtūo woo ūkethwa ŭianŭ-ya-Mwaki, naw'o nŭ wŭkalo mŭthŭku.

99. Ateo ala onzu katŭ wa aŭme, na iveti, na syana, ala matatonya kwŭnyuvŭ walany'o ona wŭva kana matamyona nzŭa ona yŭva.

لَا يَسْتَوِي الْقَوْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَدُوُّ الْقَوْمِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَوْدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَوْدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْفَالِغَةَ ظَالِمِينَ أَنْفُسِهِمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُجَارُوا فِيهَا قَالُوا لَوْلَا
مَا وَهَبَهُمُ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا
يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝

100. Iŭlŭ wa ta aa, vangĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akavetanga naĩ syoo; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-wa-Naĩ, na nĩMũekanĩ – M-ŭno.

101. Na ŭla ŭthamaa kuma nthĩ yake kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we akakwata kũndũ kwingĩ kwa kwĩvitha ŭlũ wa nthĩ na mumo mwingĩ.^{8*}

LUKU 15

102. Na yĩla mũũthi kyalo ŭlũ wa nthĩ, ti ŭthũku kwenyu kũkuvĩvya Mboya, ethwa inyw'ĩ nĩmũũkĩa kana ala matetkĩĩlĩte nĩmatonya kũmũvithũkĩa na kũmũthĩny'a. Ow'o, alei nĩ amaita me ŭtheinĩ kwenyu.

103. Na yĩla we wĩ katĩ woo, kũmatongoesya nthĩnĩ wa Mboya; nguthu ĩmwe yoo nĩyũngame vamwe naku na ĩkyosa mĩio yayo ya kaũ. Na mamina luku ĩmwe, ĩndĩ namo nĩmaende ĩtina wenyu *kũmũũũĩny'ĩ* na nguthu ĩla ĩngĩ, ĩtanavoya nayo yũke mbee, nayo ĩvoye vamwe naku; namo mose mĩio yoo ya kaũ, alei nomende inyw'ĩ mũlwe nĩ mĩio yenyu ya kaũ na ngũa syenyu nĩkana mo mamũvithũkĩe na mĩtũkĩ. Na kũikethwa kwĩ ĩvĩtyo kwenyu ethwa mwĩna thĩna wa mbua kana mwĩ awau, kũvetanga mĩio ya kaũ ŭtee; ĩndĩ *mavinda onthe* nĩmwaĩĩlĩtwe nĩ kwosa mĩio yenyu ya kwĩsĩĩla. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ŭsilĩlo ŭthĩnasya kwa alei.

قَالَ لَكَ عَنِ اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
غَفُورًا ⑤

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَعًا
كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ⑥

وَإِذَا خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَ كُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكُفْرَانَ كَرُمٌ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ أَسْلِحَتُهُمْ تَرَفًا ذَا سَجْدَةٍ
فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَّائِكُمْ وَتَلَاتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ وَاحِدُهُمْ أَسْلِحَتَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْنَتِكُمْ
فَيَبْيَنُونَ عَلَيْكُمْ مَقِيلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ فَزَعًا أَنْ تَصْعَدُوا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذْ وَاحِدًا زُرَّائِكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ⑧

⁸ *Ndeto ĩno ya Kĩtalavu 'Fee sabceelillah' yaasya kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

104. Na yġla inyw'ġ mwamina Mboya, mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe, yġla mŭŭngeme, na mwġkalġte-nthġ, na mŭkomete na wea. Na yġla inyw'ġ mwġ mŭuonġ vate na mŭisyo, ġndġ atġlai Mboya tondŭ kwaġġġw'e. Ow'o, Mboya nġlyġlašwe etġkġli kŭvoya nthġnġ wa mavinda ala matw'ġtwe.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيمَا وُعُودًا وَعَلَىٰ
جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ
الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ۝

105. Na mŭikaleele kŭmamantha andŭ aa. Ethwa inyw'ġ mwġ okite onamo nġ okite otenyu ŭndŭ mŭkitġtwe. ġndġ inyw'ġ nġmwġkwatġtye kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ġndġ mo mai na wġkwatyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ ŭmanyi-W'onthe, Mŭġ.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ
فَأَنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا
لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

LUKU 16

106. Ithyl vate nzika, nġtŭkŭtheesye we Ivuku yġna ŭvoo wa w'o, nġkana we ŭtonye kŭtw'a katġ wa andŭ na kġla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkŭmanyġtye we. Na we ndŭkamġtetee nzġa ya asu ala mavŭnyanġfaa mŭġkġġo;

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ۝

107. Na ġtyai ŭekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŭekanġi Mŭno Vyŭ, Usŭġtwe nġ tei.

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

108. Na we ndŭkesŭvane kwoondŭ wa asu ala mateyġkġġe mo ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ŭla mŭvinganġsya, na mwġki - wa - naġ mŭnene.

وَلَا تَجْرُلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسُهُمْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَاتًا أَتِيمًا ۝

109. Mo mamanthaa kwġvitha kuma kwa andŭ, ġndġ mo maitonya kŭmwġvitha Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We e vamwe namo yġla maminaa ŭtukŭ

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ
وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرُفَهُ مِنَ الْقَوْلِ ۝

mUima maisUanfa maUndu ala We
UtametiKila. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amathyUlulOkite maUndu ala
mo mekaa.

110.Sisyai! Inyw'I ninyw'I
mwamesUvanfie nthInI wa thayU wa yu.
IndI nUu Ula UkamesUvanfa kwa Ngai
Mwene Vinya W'on the Muthenyani wa
UthayUOkyo, kana nUu Ula Ukethwa e
mUsUvii woo?

111.Na Ula wika Uthuku kana Uvifasya
thayU wake, na IndI akitya Ukeo kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, *vate nzika*,
we akamwifha Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-MUekanfi MUono VyU,
UsUfwe nI tei.

112.Na Ula wika naI, amika kwoondU
wa thayU wake mwene tU. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MUf.

113.Na oUla wika ivityo kana naI na
IndI akimilila mUndU Utena ivityo, *vate*
nzika, we akuaa *mUo wa wilfanli* na naI
yI UtheinI.

LUKU 17

114.Na keka mumo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe IUlu wenyu na tei Wake,
nguthu Imwe yoo nIyatw'Ite
kUmUthyoekya inyw'I, IndI We
nIwaanangie mawalany'o moo. Kwa Ula
w'c, mo maithyoekasya ona Umwe ateo
mo ene namo maitonya kUmUthOkya
inyw'I ona vanini.

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝١٤

هَٰذَا نَمُوتُ هَٰذَا نَجِدُ لَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
مَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝١٥

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝١٦

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّا نَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝١٧

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا
فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ۝١٨

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكَ عَظِيمًا ۝١٩

115. Vai Ōseo umaa nthlŋl wa mbŭmbano syoo sya kŋmbithl, ateo yŋla momatw'a kumya syŋndŭ kwoondŭ wa ngya kana kŭthŭkŭma wŋa wa andŭ onthe kana kŭseŭvya wŋw'anŋthya na ŭalyŭko katŋ wa andŭ.

116. Na ŋŭlŭ wa ŭla ņmŭkaananŋasya Mŭtŭmwa ŋtina wa ŭtongoi kŭmwŋvuanŋsywa we, na ŭatŋŋaa nzŋa ŋngŋ ŋte ŋla ya efŋkŋli, ŋthyŋ tŭkamŭeka we aatŋŋe nzŋa ŋla we ŭatŋŋe na ŋthyŋ tŭkamwŋkya ŋianŋ-ya-Mwaki; naw'o nŋ wŋkalo mŭthŭku.

LUKU 18

117. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa kŋndŭ ona kŋmwe kwŋananw'a Nake ta mŭtindany'a, ŋndŋ We akaekaa kŋla kŋngŋ ŭtee wa kyu kwa ŭla ona wŋwa We wendaa. Na o ŭla wŋananasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋndŭ kŋngŋ ona kŋwa, vate nzika, we nŭminŋte kwaŋa vaasa.

118. Mo mathaithaa ngai sya mŋvw'anano ya iveti sya ŭvŭngŭ vandŭ Vake, oyŋla kwa ŭla w'o mo maithaithaa kŋndŭ ateo Satani, ŭla mbaa-matŭ.

119. ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ņmŭumanŋŋte. Na we aisye, 'Nyie ngoosa kŋlungu kŋna kuma kwa athŭkŭmi Maku.'

120. 'Na kwa ŭla w'o, Nyie ngameyŋaŋa mo na makavana matŭ ma ngamŋŋe na indo ŋla ŋngŋ na kwa ŭla w'o nyie ngamathing'ŋŋsywa mo na makaalyŭla mŭmbŋlwe wa syŭmbe sya Ngai Mwene

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ١١٥

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُ الْهُدَى
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُسْلِمِينَ نُؤْتِهِ مَا أَوْلى وَلَنُضِلَّهُ
جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا ١١٦

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ١١٧

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنشَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سُلْطَانًا مَبْرُورًا ١١٨

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخِذْنِ مِنْ عِبَادِي نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ١١٩

وَلَا ضَلَالَتُهُمْ وَلَا مَنِيَّتُهُمْ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَتَّبِعْنِ
أَذَانَ الْإِنْعَامِ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَتَّبِعْنِ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّبِعِ الشَّيْطَانَ وَليًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خَسْرَانًا مُبِينًا ١٢٠

Vinya W'onthe. Na we ūla ūmwosaa Satani ta mūnyanyae vandū vā Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nīwonete wasyo wī ūtheinī.

121. We amathaa mo syathī sya mana na okīlasya mawendi mathūku nthīnī woo, na Satani nde kīndū ūmanthaa ateo syīndū nthūku.

يَعِدُّهُمْ وَيُؤَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٣١﴾

122. Aa nīmo ala ūtūo woo ūkethwa lianī-ya-Mwaki namo maikona nzīa ya kūkīa kuma vo.

أُولَٰئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ لَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيضًا ﴿٣٢﴾

123. Indī ta kwa asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithī tūkametīkīlaa mo kūlika nthīnī wa Mīūnda, Ila Ivītīlaa tūlūsī katī wayo, makīkala vo tene na tene. Kyo nī kyathī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītalea kūvika; na nū ūla ūtonya kwīthwa wa w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetonī?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿٣٣﴾

124. Kūikethwa kwīlanana na mawendi menyu ona kana kwīlanana na mawendi ma Andū-Ma-Ivuku. Ūla ona wīva wīkaa ūthūku, akatuvwa nūndū waw'o; na we mwene ndakeyonea mūnyanyae kana mūtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٣٤﴾

125. Indī o ūla wīkaa mawīa maseo, e mūndū ūme kana e mūndū mūka na nī mwītīkīli, ta asu makalika Itunī, na maikavītīfw'a o na ūthūku wīana ta kalima kanini kala ke tīna wa mbīndī ya ndende.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْتُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يَظْلَمُونَ نَفِيرًا ﴿٣٥﴾

126. Na nū ūla mūseo mbee nthīnī wa mūkīto kūmūvīta ūla we wīnenganae

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nĩ mwĩki wa nesa, na ūatĩĩaa ndĩni ya Avalamu, ūla waĩ mũlũngalu? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamwosie Avalamu ta mũnyanyae wa mwanya.

مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ
اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿٦٨﴾

127. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ūlũ wa nthĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe aithyũlũkĩte syĩndũ syonthe.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿٦٩﴾

LUKU 19

128. Namo memantha ūtwio wa Mwĩao ūlũ wa iveti kuma vala ūĩ we. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmũngae inyw'ĩ ūtwio ūlũ wasyo. Na ota ūu ūndũ mũsomeawa nthĩnĩ wa Ivuku ūlũ wa eĩtu ndiwa ila mũtainengae ila syĩandĩkĩwe na ila inyw'ĩ mwendaa kwitaa, na ūlũ wa ila mbonzu katĩ wa syana. Na We amwĩĩaa inyw'ĩ kwĩka ūlũngalu kwa ndiwa. Na ūseo ūla inyw'ĩ mwĩkaa ona wĩva, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ nesa.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يَفْتِيكُمْ فِيهِنَّ
مَا يُظَنُّ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي نِسَاءِ الَّتِي لَا
تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعِّفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُولُوا لِلنِّسَاءِ
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ
عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

129. Na ethwa kĩveti nĩkũkĩa kũthĩnw'a kana kũthokoana na mũũme, kũtaanĩsya; ti ūthũku kwoo kwĩw'anĩthw'a mũndũ na ūla ūngĩ; na wĩw'anĩthyo nĩ mũseo mũno vyũ. Na andũ nĩmakothaa kwĩthwa na kĩw'ũ. Ethwa inyw'ĩ nĩmwĩkaa nesa na mwĩ alũngalu, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَلَرَأَى امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَوْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ
خَيْرٌ وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٧١﴾

130. Na inyw'ĩ mũitonya kwĩka wĩananu katĩ wa iveti, ona mwĩna ieleelo syenyu nzeo vyũ, kwa ūu, mũikelekele ngalĩ

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا يَبْلُغُوا كُلَّ النَّبِيلِ فَتَدْرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ

Imwe vyū ūla ūngī ndīkese kūtiwa yīlilyī
ta ūsūnzūūlīte, na ūte nzisye nesa. Na
ethwa inyw'ī nīmwalūnga na kwīka kwa
ūlūngalu, vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī ūla Mūekanī Mūno Vyū,
Usūūtwe nī tei.

131.Na ethwa mo nīmataanīsyā, Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamaia eī na
ūthasyo kwīanana na mumo Wake, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūūtwe
nī mumo Mūf.

132.Na nī syā Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūla ona syīva syī matunī na ūla
ona syīva syī ūlūū wa nthī. Na vate
nzika, ūthyī nītūmeyīāle asu ala
manengetwe Ivuku mbee wenyu, na
twamwīhīāle inyw'ī ota ūu, kūmūkīa
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī
ethwa inyw'ī nīmūūlea kwītīkīla,
īndīlīlikanai kana nī syā Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla ona syīva syī matunī
na ūla ona syīva syī ūlūū wa nthī, Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīanītye-We-Mwene, ūla
Mūtaūwa.

133.Na nī syā Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūla ona syīva syī matunī na ūla
ona syīva syī ūlūū wa nthī, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe
kwīthwa ta Mūsūvī.

134.We akenda, nūtonya kūmūvetanga
inyw'ī andū na kūmaete angī vandū
venyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-na ūtonyi mwīanīu wa kwīka ūu.

135.Ūla ona wīva wendaa ītuvi ya nthī
īno, Indī we nī alīlikane kana ītuvi

تَصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٠﴾

وَأَن يَتَفَرَّقَا يَعْنِ اللَّهُ كَلَامَيْنِ سَعِيَةٍ وَكَانَ اللَّهُ
وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿٣١﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا
الَّذِيْنَ اٰوْتُوْا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِيَّاكُمْ اَنِ اتَّقُوا اللَّهَ
وَاِنْ تَخَفُوْا وَاَنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَبِيْدًا ﴿٣٢﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
وَكِيْلًا ﴿٣٣﴾

اِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ اَيْهَا النَّاسُ وَيَاْتِ بِاٰخَرِيْنَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذٰلِكَ قَدِيْرًا ﴿٣٤﴾

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ﴿٣٥﴾

ya nthĩ ĩno na ya ĩla ĩngĩ yĩna Ngai Mwene Vinya W'onthē; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩwi-W'onthē, Woni-W'onthē.

LUKU 20

136. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! ĩthĩwai mwĩna kĩthito kũũngamĩa ūlũngalu, mwĩ ngũsĩ kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ona ethwa nĩ ūlũ wenyu ene kana nĩ kwa asyai menyu na e ngya kana e mũthwii, Ngai Mwene Vinya W'onthē E vakuvĩ namo onthe elĩ mbee wenyu inyw'ĩ. Kwa ūu, mũikaatĩe mawendi mathũku nĩkana mũtonye kwĩka ūlũngalu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũũvitha ūla w'o kana kũwelelũka, ĩndĩ lilikanai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

137. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We ūvuantye kwa Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We wavuanisye mbee wayo. Na ūla ona wĩva ūleaa kũmwĩtkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaĩka Make, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, vate nzika, we nĩwale vaasa mũno.

138. Asu ala metĩkĩlaa na ĩndĩ maisyoka kũlea na kwĩtkĩla ĩngĩ, na ĩndĩ mailea, na ĩndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ūlei, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakamaekēa mo ona ĩndĩ ona We ndakamatongoesya nzĩanĩ.

139. Matavye angangani ūvoo kana ve ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنَّ

يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا ۚ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا ۚ وَإِن تَلَوَّا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِن قَبْلُ ۚ وَمَن يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا ۚ لَّهُمُ لِكُلِّ ذَلِكَ لَٰئِيمٌ ۚ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ لَهُم عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٣﴾

140. Asu ala mamatusaa alei kw'ithwa anyanyae mbee wa et'k'ili. Mo mamanthaa ndafa kuma mokoni moo? Indī *mo n'malilikane kana* ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ يَتَخَذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتَغَوْا عَنْهُمْ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

141. Na We nūmin'ite kōmōvuan'isya inyw'I nth'ni wa Ivuku kana, y'ila inyw'I mweew'a M'isoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe iilewa na kōvū'wa ngō'i, mūikekale vamwe namo, okūvika mae ngewa ing'ī eka 'isu; nūndū inyw'I mwekala vo, mūkeethwa ūndū ūmwe namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamombany'a angangani na alei nth'ni wa Iia-ya-Mwaki, onthe vamwe.

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمْ آبَاءَ
اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ
حَتَّى يُخَوِّصُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِذَا أَقْبَلْتُمْ
إِلَى اللَّهِ جَامِعِ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

142. Asu ala meteelaa ūvoo ūmōkonī inyw'I. Ethwa inyw'I mw'ina ūk'ilyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo maasya, 'ithy'ī tūya'ī vamwe nenyu? Na ethwa alei mena k'landa *kyaw'o*, mamatavasya *mo*, 'ithy'ī tūyaamōsinda inyw'I na kōmasi'ila et'k'ili? 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akasila kat' wenyu Mūthenya wa ūthayūōkyo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamanenge alei nz'la ya kōmasinda et'k'ili.

الَّذِينَ يَكْرَهُونَ بَيْكُمُ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَنْعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
فِي الْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

LUKU 21

143. Angangani mamanthaa kŭmŭkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ We akatuma mo ene methwe me akenge. Na yĩla mo maŭngama kwoondũ wa Mboya, maŭngamaa me aleelu moneke nĩ andũ, namo mamŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe o vanini

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

144. Ma sŭnzũũlĩte katĩ wa ũũ na ũya mate ma aa kana aya. Na ũla we Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmŭtusaa wa kwanangĩka, we ndũkona nzĩa kwoondũ wake.

مَذْهَبَيْنَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

145. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose alei kwĩthwa anyanya, mbee wa etĩkĩli. Inyw'ĩ mwĩenda kŭmŭnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩtumi kĩtheu ĩũũ wenyu ene?

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا إِلَهَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا قَمِينًا ﴿١٤٥﴾

146. Vate nzika, angangani makeethwa kĩndĩnĩ kĩla kĩliku mũno vyũ kya Mwaki; na we ndũkona mŭtetheesya kwoondũ woo.

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الذَّرِكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٦﴾

147. Ateo asu ala melilaa na kũlũnga na maimwĩkwatĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe malũmĩtye na me aĩkĩlku nthĩnĩ wa wĩw'i woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nĩ katĩ wa etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ akaumya ĩtuvi ĩnene ĩũũ wa etĩkĩli.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٧﴾

148. Ngai Mwene Vinya W'on the aĩĩtwe nĩ kŭmŭsilĩla inyw'ĩ nĩkĩ, ethwa mwĩ mũvea na ethwa nĩmwĩtĩkĩlaa? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwosi-Wa-Mũvea, ũmanyi-W'onthe.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَامْتَنَعْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

149. Ngai Mwene Vinya W'onthé ndendete k'lonzo kya ndeto nthöku mbee wa andü ateo *kwa ngal'ila* ünüvüf'w'a; n'w'o Ngai Mwene Vinya W'onthé n' W'iw'i-W'onthé, Ümanyi-W'onthé.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَنِيمًا ﴿١٤٩﴾

150. Inyw'í mwakyumböla k'ko k'iseo kana mwak'ivitha, kana k'ökeä üthöku, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé n' MÜvetangi - wa naí, na n' Ütonyi W'onthé.

إِنْ تَبَدُّوا خَيْرًا أَوْ تَخَفُوا أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151. Vate nzika, asu ala mamüleäa Ngai Mwene Vinya W'onthé, na Atümwa Make, na kwenda k'üvathökany'a Ngai Mwene Vinya W'onthé na Atümwa Make, na kwasya 'Ithyí tümetik'ílaa amwe na k'ümalea ala angí,' na kwenda k'ökwa n'zila ya vu katí,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ
يُفْرِقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ
ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥١﴾

152. Aa ow'o n'mo alei ala a'k'íkku, na Ithyí n'itÜseÜv'itye Üsillö üth'ínasya kwoondü wa alei.

أُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ حَقًّا وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥٢﴾

153. Na tülö wa asu ala mamw'ík'ílaa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Atümwa Make *onthe* na mailea kw'ík'íla k'ivathökany'o katí wa ümwe woo, aa n'mo om'itökí We ükamanenge matuvi moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé n' MÜekan'í - MÜno Vyü, Usü'twe n' tei.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٣﴾

LUKU 22

154. Andü ma Ivuku maökülasya we ütume Ivuku y'íthee kuma Ituní. Mo n'mamöküliye Mose ündü münene k'üv'íta üü: 'Twony'e Ngai Mwene Vinya W'onthé ütheiní.' Na indí üsillö wa kwananga n'wamakwatie n'ündü wa üthöku woo. Na indí n'moosie kasaü

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تَنْزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِثْلَ
الَّذِي نَزَّلْنَا عَلَىٰ مُوسَىٰ الْأَكْبَرِ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا
إِنَّا اللَّهُ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ
ثُمَّ أَخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ

kwoondũ wa ūthaihi itina wa Syama ntheu kŭmavikŭa; Indĩ Ithyĩ nĩtwamaekeie na w'ŭo. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose ngaananĩo ntheu yĩna vinya.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطٰنًا
مُبِيْنًا ۝

155. Na Ithyĩ nĩtwookĩlilye Kĩĩma ūlũ woo yĩla tweekĩlaa ūtianĩo namo. Na Ithyĩ nĩtwamatavisye mo 'Likai mbingĩlonĩ mwĩnyivĩtye,' na nĩtwamatavisye, 'Mũikatũle mwĩao ūlũ wa ūvoo wa Savato.' Na Ithyĩ nĩtwoosie ūtianĩo mũlũmu kuma kwoo.

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّوْرَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ وَقُلْنَا لَهُمْ
ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي
السَّبْتِ وَآخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيْظًا ۝

156. Na Indĩ kwoondũ wa kwananga kwa ūtianĩo kwoo, na kũlea kwoo kwa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthi, na kũmantha kwoo kwa kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kwa kũneena kwoo kwa kwasya kana: 'ngoo sitũ nĩ mbove ikakunĩkĩlw'a ngunĩko,' -----aiee, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthi nĩwisĩĩĩte syo nũndũ wa ūlei woo, kwoondũ wa ūu mo metĩkĩlaa o vanini.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكَفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللّٰهِ
وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بَغْيًا حَقًّا وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌ بَلْ طَعَّ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ۝

157. Na nũndũ wa ūlei woo na ūneeni woo ūlũ wa Malia wa wiĩfanĩli mwai,

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا
عَظِيمًا ۝

158. Na kũneena kwoo; Ithyĩ nĩtwamũaie Yesũ, Masia, Mwana wa Malia, Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيْحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

W'onthé; oyila mo mayaamúaa we ona
mayaamwamba mûkelany'oní!*

رَسُولُ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ

¹ *Úndú Òla mÙnene vaa ní wa Ayuti kÙemwa ní kÙmÚaa Yesú kwa nzíla ona yíva. MÙsomi nÙnÙlilikanw'a kana kuma mwambíllílyo Ayuti mayílkathílla kana nímatonyie kÙmÚaa Yesu. Ngewa Íno ya Ayuti níllÙlumiíllw'e kÙlewa ní Kulani Ntheu; na níkyo kítumi mÙminÚkíllyoni wa mÚsoa ÚÚ, Úneeni wa mÚthya ní kana ona ethwa kweekíkíe ata mo vate nzika nímaemiwe ní kÙmÚaa Yesú. Uu ti kwasya kana kwambwa kwa Yesú níkÙÚlewa, Índí kÍla kÍleetwe ní kÙkw'a kwake mÙkela ny'oní. Ndeto Íno 'shubbiha' nthíní wa mÚsoa ÚÚ ní ya kÙsÚaníwa mÚno. Ngewa Íno yí nthíní wa mÚsoa ÚÚ ndíkwítkílla mÙndú Úngí ateo Yesú kana kwa nzíla Íngí, nítonya kÚweta Úndú Úsu wí w'onthé. Kwífanana na míao ya Úneeni nthíní wa ndeto Íno 'shubbiha' ndíneenaa ÍlÚlú wa mÙndú Úngí ateo Yesú Klisto we mwene. Úu ní kwasya kana we níwe woolanilw'e ná ooneka nímo avw'anene na mÙndú Úngí. Otondú Yesú wambiwe mÙkelany'oní ena mÚvw'ano wa mÙndú Úngí. Índí kÙlea ti kwa kwambwa mÙkelany'oní kana kÙkw'a kwake, Índí Úlei ní kÍkw'Ú kyake mÙkelany'oní. Vate nzika, vo wá kÍthokoo kÍnene kya Úndú kÚtonya kwíthwa kweekíkíe. Kwa Úu, mÚsoa ÚÚ Úendee kÙseÚvya wonany'o wa kÍthokoany'o na nzika. MaÚndú ala angí onthe ní kÚtalíthya tÚ. Úsu níw'o wá wa mÙminÚkíllyo. Ethwa ndeto Íno 'shubbiha' yíneena ÍlÚlú wa Úvoo ÚÚ. Úu níkw'onany'a ngewa ya nguthu ilí syakaanáfaa ÍlÚlú wa Úndú kweekíkíe. Vai nguthu Ímwe yasyo yá na Ú-w'o ÍlÚlú wa Úneeni wayo, kwa ngelekany'o ya mÚtkítÚ wa Aklisto wa kÍkw'Ú kya Yesú mÙkelany'oní na Ítina ÚthayÚÚkyo ndwaneenetwe na itumi mbíanfu Índí wá Útalíthyo tÚ. Ota Úu Úneeni wa Ayuti ÍlÚlú wa kÍkw'Ú kya Yesú mÙkelany'oní wá Útalíthyo ona w'o, nÙndú wamo kwítya kiimba kya Yesú. Ow'o mo nímoonanisyé nzika syoo ila maí nasyo ÍlÚlú wa Úvoo ÚÚ w'onthé wa kÍkw'Ú kÍla kÍwetawa na mamÚkaany'a Vílato makyasya kana we nÚtonya kuma vo na kumíla mbee wa andú akyasya kana we nÚthayÚÚkíte kuma kwa akw'Ú *Mathayo 27:63-64* NÙndú wa kítumi kít mÙminÚkíllyo wa mÚsoa ÚÚ nÚÚkunítkílla Úkyasya, 'Wa innallazeena' *kwaÚla w'o asu ala methíwa na kÍvathÚkany'o ÍlÚlú wákyo* kana ÍlÚlú wake we Úla kyamÚkwatie, mo maí na nzika katí woo ene.

Bal Rafa'a hullaho Ilaihi' Masilamu angí mÙno nímaítkílla kuma kÍlunguní kít kya mÚsoa ÚÚ kana wonany'o ÚÚ wa 'Bal' kyonanasya kÍko kya kwambwa mÙkelany'oní ÚÚ ní; vandú va kÙmÚeka we akw'e mÙkelany'oní, Ngai níwamÚtangíle we kwa kÙmÚkílya we kímwí kÚthi vandú matuní. Kwa Úu we alítwe kwíthwa e thayÚ vandú yayayaní ena mÙmbíllwe oÚla we wá naw'o mbee wa kÚtata kÙmwamba mÙkelany'oní. UalyÚlo ÚÚ nÚetae makÚlyo maingí me vinya, na mÚno ta:

(a) Ethwa Yesú ndaambwa mÙkelany'oní ona vanini Úvoo ÚÚ w'onthé wa kwambwa mÙkelany'oní nÚÚlewa vyÚ na kÍko kít kyonthe no ÚvÚngÚ kana kÙlea kumanya kÚla kwaí na Ayuti, Aklisto na Alomi ota Úu?

(b) Ní wa nthíní wa mÚsoa ÚÚ vala vekwasya kana Yesú níwookíllw'e kÍ-mwí atwawa Ítuní? W'on he Úla Úwetetwe ní kwasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthé níwamÚkÍllye we Kwake- Mwene. Kwífanana na ÍkÚlyo ya mbee nzíla ya kÙseÚvya wonany'o wa Úsengy'o kwífanana nondú kÍko kya kwambwa mÙkelany'oní kíteÚlewa Índí níkÚwetawa kana mÙndú Úla wambiwe mÙkelany'oní ti Yesú Índí ní mÙndú Úngí Úla wanengiwe mÚvw'ano wa Yesú ní alaíka amwe kwa mwíao wa Ngai. NÙndú wa nzika na motalíthyo ÍlÚlú wa mÙndú Úla wambiwe. Ní Útheu kana ngewa Íno yongeleelaa makÚlyo maingí na maÚndú me vinya tÚ mbee wa kmamina. Mbee wa Úu, ngewa Íno yonthe ndína wambíllílyo ona vanini. Vai ÚkÚsÍ wa kÍveva kana ÚkÚsÍ umítw'e nthíní wa ngewa sya Mwathani MÚtheu *mÚuo*

We, Indī nīwawv'ananiw'e kwoo ooneka ta ūmwe ūla mwambe; na ala mena kīvathūkany'o ūvoonī ūū vate nzika me nthīnī wa mwīkalo wa nzika tūlū waw'o, mo mai na ūmanyi mūtheu waw'o; Indī mo maatlīaa kūtālīthya tū; namo mayaaīsa kūalyūla ūtalīhyo ūū ūkatw'Tka w'o;

لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَقِيَ شَاقٌّ مِنْهُ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا كَفُّوا
بِقِيَّتِهِ ۖ

159. Kūleana na ūu, Ngai Mwene Vinya W'on the nīwamūkīlīlye we Kwake-Mwene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene Vinya, MŪI.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

160. Na vai katī wa Andū ma Ivuku ūtakayītīkīla mbee wa kīkw'ū kyake; na Mūthenya wa ūthayūūkyo, we Yesū akeethwa ngūsī tūlū woo.^{2*}

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۝

² * *Wīhwe tūlū wake* waaumīlw'a kūt'w'Tka ūndū ūū wa ūseny'o na ūtaoneka ūla wongeleelaa kūtālīthya kwīna kīthokoo.

Ngewa īno ya mūsoa ūū nīta yaetiwe tene tū nī asomi īvinda yīla MŪtūmwā wa Ngai mūsoa wīhwe tūlū wake wekalile we mwene atawīsī vyū. tūlū wa tūlūyo ya kelī wonzu wa ūneeni ūū nīwīyonanītye kuma ndetonī sya Kulani Ntheu. Ndeto īno 'Rafa'a' yaasyaa ūkīlītw'e. Yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamūkīlyā mūndū, ūkīlīlū ūsu mavinda onthe ūneenaa tūlū wa mwīkalo wa mūndū no ti kwa mwī wake. Ow'o kūtōnyeka kūalyūla mūsoa ūū kwa nzīa īngī ona yīva mbee wa ūalyūlo ūū, ūkīlīlū wa mwīkalo wa kīveva. Mūsoa ūū wīasya kana Ngai Mwene Vinya W'ontheamūkīlīlye Yesū Kwake-Mwene. Nī ūtheu kana vai vandū yayayanī ya Itū vawetetwe vala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamūkīlīlye we amūtwa. Amūkīlīlye we Kwake-Mwene o yīla We wāī vo vala Yesū wāī. Vai vandū Itunī kana tūlū wa nthī vatheī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūte vo. Kwa ūu yīla ūmwe ūnūkwīwa kana nīwookīlīlye Kwake-Mwene, mūendele wa mwī ndūtonyeka na ndwoneka.

Kwīanana na ūmanyi wa Ahmadiyya mūsoanī ūū, nzīa ya 'kūlea' yīwetwa nūndū wa Ayuti kūweta kīkw'ū kya kīlumo kya Yesū. Nī ūtheu kana kūlea kūumanīwa nī kūthengeanīa na Ngai.

* Mūsoa ūū nīwīthītwē wī wambīlīlyo wa ngaananāto nthīnī wa umo waw'o. Asomi amwe nīmetīkīlāa kana w'o ūneenaa tūlū wa īvinda yūkīte yī vaasa ūndū ūkonī īvinda ya kwambwa mūkelany'onī ūla ūkwonany'a kana Ayuti onthe vyū mūthenya ūmwe makeethwa na mūkīlīto nthīnī wa Yesū Klisto na kūmwītīkīla we ta mwathani wa W'o wa Ngai. Ota ūu mo maasya kana kyama kī kīkooneka īvinda ya Yesū Klisto e thayū. ūu umanaa na ndeto ii: 'qable mautehi' ila syīkwasya, mbee wa kīkw'ū kyake.

matheeiw'e mbee waku, na *mUno mUno* ala malūmasya Mboya na ala maŋvaa Saka na ala mamwŋtkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminŋkŋlyo. Ithyŋ vate nzika, tūkamanenge aa ŋtuvi ŋnene.

الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٢﴾

LUKU 23

164. Vate nzika, Ithyŋ nŋtūetete ūvuany'o kwaku we, ūndū Ithyŋ twatwaie ūvuany'o kwa Noa na Athani ala maŋ ŋtina wake; Na Ithyŋ nŋtwatwaie ūvuany'o kwa Avalamu na Isumaeli na Isaka na Yakovo na syana syake na Yesū na Yovu na Alūni na Solomoni, na Ndaviti Ithyŋ nŋtwamūnengie 'Savulŋ'.^{4*}

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالْحَبِيبِ
مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَإِنَّا دَاوُدَ
نَرْبُّوهُ ﴿٢٣﴾

165. Na Ithyŋ nŋwamatūmie Atūmwa amwe ala tūminŋte kŋŋwetea we----na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwaneenie na Mose we mwene.^{**}

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٢٤﴾

166. Atūmwa, Aeti ma ūvoo mūseo na Akaanany'a, nŋkana andū maikethwe na ūndū wa kŋmŋkŋlyo Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋtina wa *kŋvika kwa* Atūmwa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mwene-Vinya, Mūŋ.

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
حُلًى اللَّهُ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

167. Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋkŋsŋlaa kwa nzŋa ya ūvuany'o ūla We

لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٦﴾

⁴ *Zaboora' ŋla yaasya Savulŋ.

^{**} Kwŋanana na ūneeni wa Kŋlalavu ūla ŋtina wa ndeto yatŋngŋŋŋwa tondū *Takleeman* ŋtŋngŋŋŋŋŋwe nthŋnŋ wa mŋsoa ŋŋ, ŋtŋngŋŋŋŋŋwa na kŋlecelo kwonany'a kŋtumi kŋna kana mwŋkalo wa ŋŋŋ kana kŋmina nzika. Mawoni aa onthe nŋmatonya kŋthŋkŋmŋthw'a ŋvindani o yŋmwe.

Okũtheesya we kana We aũtheetye
usũwe nĩ ũmanyi Wake; na alaſka
namo mena Okũſi ota ũu; na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwĩanũ
kwĩthwa ta ngũſi.

168. Asu ala matetĩkĩlaa na kũmasiĩla
angĩ nziĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho, vate nzika, mo nĩmaminĩte
kwaĩa vaasa.

169. Vate nzika, asu ala maleile
kwĩtĩkĩla, na meeka meko mate ma
ũlũngalu, Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndakamaekaa mo, ona We ndakamony'a
mo nziĩa ona yĩva.

170. Ateo nziĩa ya Iianĩ-ya-Mwaki vala
mo makekalaa kwa Ivinde Iasa mũno.
Na ũu nĩ ũvũthũ kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho.

171. Inyw'ĩ mbaa-andũ, Mũtũmwa
nĩmũvikũ kwenyu ena ũla W'o kuma
kwa Mwĩali wenyũ; kwa ũu itĩkĩlai, na
kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu. Indĩ
inyw'ĩ mwalea kwĩtĩkĩla, nĩw'o, nĩ kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩ
matunĩ na kĩla kĩ tũlũ wa nthĩ. Na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ ũmanyi-
W'ontho, Mũĩ.

172. Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku!
Mũikamĩkĩle mĩvaka nthĩnĩ wa ndĩni
yenyũ, na mũikaneene tũlũ wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho ateo ũla w'o.
Nĩw'o, Masia, Yesũ, mwana wa Malia,
aĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya
W'ontho tũ na wĩanĩũ wa ndeto Yake

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ذَلُوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ الرُّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكَمْ فَأَمِنُوا خِيَرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Ila We watheesye kwa Malia, na tei kuma Kwake-We. Kwa Ou, mwitfiki lei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atumwa Make, na mŭikasye, 'mo nĩ atatũ.' Ekai, kŭkeethwa kwĩ ūseo kwenyu. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ngai ūmwe tũ. Kwĩ vaasa mŭno na ūtheu Wake We kwĩthwa na mwana. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ tũlũ wa nthĩ nĩ Kyake We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩw'ianĩe kwĩthwa ta Mũngamĩ.

رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ إِلَهُهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحُ قُدُّسِهِ
فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُتُورَ
تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُتُورَ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُتُورَ
لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَلِمَتُهُ

بِاللَّهِ وَكَلِمَتُهُ

LUKU 24

173.Vate nzika, Masia ndakasonoka kwĩthwa e mũthũkũmi wĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona alafika ala me vakuvĩ na Ngai; na ūla ūvũthasya kũmũthaitha We na wĩw'aa e mũng'endu, We akamombany'a Kwake-Mwene onthe.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا
الْمَلَائِكَةُ الْمَقَرُّونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ
يَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَهُهُ جِجَعًا ۝

174.Indĩ kwa asu ala meetfikiile na meekie mawĩa maseo, We akamanenge mo matuvi moo meanĩu na kũmongeleela mo maingĩ katĩ wa ūlau Wake; Indĩ asu ala mavũthisye na mĩ na ngathĩlo, We akamasĩĩla mo na ūsilĩlo wĩ woo. Namo maikona mũnyanya kana mũtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا
وَسَكَبُوا بِعِزِّهِمْ عَدَا بَنِي آدَمَ لَا يَجِدُونَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

175.Inyw'ĩ andũ! Ow'o ūkũsĩ mũtheu nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩlaĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũtheetye kyeni kĩtheu kwenyu.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ
أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ۝

176.Kwa ūu, kwa asu ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kũmũkwata We mamũlũmĩtye, We vate nzika, akamalikya mo teinĩ Wake na mumo na akamatongoesya mo nzĩanĩ ũa ndũngalu yelekele Kwake-Mwene.

قَامَا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسُيِّدُوا لَهُمْ
فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمُ اللَّهُ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۝

177.Mo maũkũlya we myamũlo. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũnengae inyw'ĩ myamũlo Yake ũlũ wa ndiwa 'Kalaala.' Ethwa mũndũ nĩwakw'a atatiĩte kaana, na ena mwĩĩtu-a-nyinyia, we akoosa nyunzu ya syĩndũ ila we watia; na akamũtiĩa mwĩĩtu - a-nyinyia ethwa nde mwana. Na ethwa ve eĩtu ainyia eĩ masyaanĩw'e, ĩndĩ mo makoosa ilungu ilĩ katĩ wa itatũ sya syĩndũ ila we watia. Na ethwa atiĩwa nĩ aneethe eĩ aũme na aka, -----ĩndĩ mũndũũme akoosa kĩanda kĩana kya eĩtu eĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe emũvathũkanĩsya inyw'ĩ ũũ nĩkana mũikese kũthi ũtee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤٌ
هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ
وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ إِنْ كَانَتَا أُخْتَيْنِ
فَلَهُمَا الشُّلُّنِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا
وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٥١)

AL-MAAIDAH
(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Ianĩsyai mawĩw'ano menyũ. Inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩtw'e kũya nyamũ ila syĩ maũũ ana, sya mũthemba wa ng'ombe ateo ila mũminĩte kũvatwa, ateo mũikaitw'ĩkĩthye nyamũ ila sya nzyĩma kwĩthwa mbĩtkĩlye İvinda yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji; nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa ũndũ We wendaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُنْتَهَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ عَلَى الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikaivukye imwe katĩ wa syĩndũ*1 ila Ngai Mwene Vinya W'onthe witheetye. Ona Mwei Mũtheu, ona nyamũ ila ietetwe sya nthembo, ona nyamũ sya ũthembeo ila syĩkĩlĩtw'e masango, ona ala mekwĩyũmbanĩsya kũthi kũvoya nthĩnĩ wa Nyũmba Ntheu, makĩmantha manee ma Mwĩai woo na kwenda Kwake. Na yĩla inyw'ĩ mwaumya ngũa sya Haji na kuma nthĩnĩ wa Nthĩ Ntheu, nĩmũtonya kũsyĩma. Na ũmaitha wa andũ ala mamũsiĩte kũthi Mũsikitinĩ Mũtheu, ndũkamũsesenge inyw'ĩ nĩkana mwĩke naĩ. Na tethany'ai mũndũ na ũla Ongĩ nthĩnĩ wa ũlũngalu na ũtheu; İndĩ mũikatetheanĩsye mũndũ na ũla Ongĩ nthĩnĩ wa naĩ na wĩki-wa-mothũku. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّبُهَاتِ الْحَرَامِ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِنِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ صَدَّكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

* 1 Syĩndũ ila itheetw'e nitonya kũsũanĩwa na mavinda, kũndũ kana syĩndũ ila syĩ thayũ.

vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa ūsilĩlo.

4.Nĩmũvatĩtwe kũya *nyama sya nyamũ*
ĩla yĩyũafĩte, na nthakamema nyama sya
ngũlũe; na ıla syathĩĩw'e syĩtwa yĩte ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ıla sya
kw'itwa, na ıla syũafĩtwe na kũkũnwa,
kana ıla syũafĩtwe nĩ kũvalũka kana
kũtũĩĩka *Okongonĩ*; na ıla syũafĩtwe kwa
kũtũlangwa mbya, na kĩĩĩku kya nyamũ
ngai ateo ıla inyw'ĩ mũng'eete nesa; na
ıla syũafĩtwe tũlũ wa Othembeo. Na
inyw'ĩ nĩmũvatĩtwe kũmanyĩ Ivuso Iseo
kana Ithũku kwa nzĩla ya kwaũsya. Kĩĩ
nĩ kĩĩko kya wau wa matũ. Umũnthĩ ūũ
asu ala matetĩkĩĩlaa nĩmeyĩtũkĩĩte
kũmyananga ndĩni yenyu. Kwa ūũ
mũĩkamakĩte mo, ĩndĩ ngĩei Nyie.
Umũnthĩ ūũ Nyie nĩnamwĩanĩĩsya ndĩni
yenyu, na kwĩanĩĩsya mumo Wakwa tũlũ
wenyu, Na Nyie Nĩnĩmũnyuvĩĩte inyw'ĩ
Isilamu kwĩthwa ndĩni yenyu, ĩndĩ ūũ
ũnũkĩĩngĩĩw'a nĩ nzaa, atekwenda
kwelekela kwĩĩka naĩ, vate nzika, ĩndĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

5.Mo meũkũlya we kĩĩla mo metĩkĩĩĩtw'e.
Asya, 'Syĩndũ syonthe ıla nzeo
nĩsyĩĩkĩĩĩtw'e kwoondũ wenyu; na ıla
mw'imanyĩĩtye nyamũ na nyũnyi sya
nzyĩĩma *kũmũkwatĩla* inyw'ĩ;
mũkimanyĩsya syo kũsyĩĩma na
kw'imanyĩsya syo ūndũ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmũmanyĩĩtye inyw'ĩ.
Kwa ūũ, yai katĩ wa ıla syo iũmũkwatĩla,
na wetai syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũlũ wasyo. Na mũkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,

حُزِمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أَهْلُ بَيْتِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمُتَوَزَّغَةُ وَاللَّتْوِيغُ
وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ
عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَمِ ذِكْرُكُمْ فَسُقُوا
الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمِهِ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَسْتَأْذِنُكَ مَا أَجَلَ لَهُمْ قُلْ أَجَلَ لَكُمْ الْقَضِيَّتُ
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا
عَلَّمَ اللَّهُ فُكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَرِيعُ الْحِسَابِ ٥

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ
kwa kũtala.

6.Umũnthĩ 00 syĩndũ syonthe ila nzeo
nĩmbĩtĩkĩlye kwoondũ wenyu. Na lĩu wa
Andũ-Ma-Ivuku nĩmwĩtĩkĩlye kwenyu,
na lĩu wenyu naw'o nĩmwĩtĩkĩlye kwoo.
Na iveti nthu *Na* mbĩtĩkĩli na iveti nthu
kuma katĩ wa ala manengetwe Ivuku
mbee wenyu nĩmbĩtĩkĩlye kwenyu; yĩla
mwainenge ngaasya syasyo, mũkĩtwaana
nasyo kwa mwĩlao, mũtekũka ūlaalai,
ona mũikaie ndũsyoy sya kĩmbithĩ. Na
ũla ona wĩva ūleaa mũlkĩllo, vate nzika,
wĩla wake ūtw'ĩkĩte vathei na Itunĩ
akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

LUKU 2

7.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlāa! Yĩla inyw'ĩ
mwaũngama Mboyanĩ, thambyai
mothyũ menyu, na moko menyu kũvika
ikokoanĩ, na vũsyai mĩtwe yenyu na
moko mena kĩw'ũ, na thambyai maũũ
menyu kũvika ngũlimũnĩ. Na ethwa
mwĩ awau kana mwĩ kyalonĩ, kana
ũmwe wenyu nĩwauma kyoonĩ kana
nĩmũkiitĩte iveti, na mũileaa kwona
kĩw'ũ, ĩndĩ ĩvakei mũthanga ūla mũtheu,
kũtayamamu kũvaka moko na mothyũ
menyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndendaa kũmwĩkĩla inyw'ĩ thĩnanĩ, ĩndĩ
We nĩwendaa kũmũthesya inyw'ĩ na
kwĩfanĩsya manee Make ĩũlũ wenyu,
nĩkana mũtonye kũtũnga mũvea.

8.Na lilikanai ĩnee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe yĩla yĩ ĩũlũ wenyu na
ũtianĩ ūla We weekĩie nenyu, yĩla

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الْظَّيْتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
حُلًّا لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حُلًّا لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُوهُنَّ آجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرِ مُسْفَحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا بَعْدَ حَيْثُ حِطَّ عَلَيْهِ ذُنُوبُهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
الْخَاسِرِينَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَرُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْمَخَائِطِ أَوْ لَسْتُمْ أَنْسَاءً فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ
مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ②

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ
بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ③

inyw'I mwaisye, 'IthyI nltwIw'aa na nltUatIlaa.' Na mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa maUndu ala me ilIkonI.

9. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ikalai mwIlUmItye kwoondU wa nzIa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mOkyumya OkUsI kwa UlUngalu; na Umaitha wa andU ndOkamUteelemye mwIke Ula Ote UlUngalu. IthIwai mwI ma w'o mavinda onthe, Ou nIw'o UthengeanIe mUno na UlUngalu. Na mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmesI maUndu ala inyw'I mwIkaa.

10. Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmathIte ala metIkIlaa na kwIka meko maseo, kana mo makeethwa na Okeo na Ituvi Inene.

11. Na kwa asu ala maleaa kwItIkIla na kUlea Misoa YaitU, mo nI andU ma MwakinI.

12. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Lilikanai mumo na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wI IUIU wenyu, yIla andU maeleele kUtambUOkya moko moo IUIU wenyu, IndI we nIwang'uthie moko moo kuma IUIU wenyu; na mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na etIkIli nImaIlItwe nI kUmwIkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

LUKU 3

13. Na mUno mUno Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwoosie UtianIo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli. Na IthyI

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَحِبُّوا مَنَظَرَكُمْ شَرَّانَ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلا تَعْدُوا وَأَعِدُوا لِقَاءَ
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ⑩

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ⑪

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجْمِ ⑫

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ
قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑬

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَنتُمْ

nĩtwookĩlĩlye atongoi*² Ikũmi na eĩĩ kuma katĩ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaisye, 'Vate nzika, Nyie nĩ vamwe nenyu. Ethwa inyw'ĩ nĩmũ0lũmya Mboya, na kumya Saka na kũmetĩkĩla Atũmwa Makwa na kũmatw'ĩkĩla na kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩseo, Nyie ngavetanga mothũku menyu kuma kwenyu na kũmwĩtĩkĩlye inyw'ĩ *kũlika* nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo. Indĩ ũla ona wĩva katĩ wenyu ũleaa kwĩtĩkĩla ĩtina wa ũu, vate nzika, we nĩwĩtĩye nzĩla ĩla ya w'o.

14.Kwa ũu, kwoondũ wa kwananga kwa ũtianiũ kwoo, Ithĩĩ nĩtũmaumanĩe mo, na nĩtũmĩthĩtye ngoo syoo. Mo nĩmaalyũlaa ndeto makasyumya vandũ vasyo vala valĩe na nĩmũlĩtwe nĩ kĩlungu kĩnene kya maũndũ ala mo mataiwe namo.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا تُكْفِرُونَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَا دَخِلْتُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ مَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فِيمَا نَقُضُهُمْ فِيهَا فَهُمْ لَعْنُهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَسِيَةً يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

² Vangĩ nokwĩthwa vate ndeto ĩmwe ĩla ĩtonya kwĩanĩsya U-w'o wa ndeto ĩno 'naqceb'. Yo ndĩkwasya, 'mũtongoi' tũ indĩ yo yaasya, 'mũtavany'a' Omwe ũla wĩna Okũmũ wa kũsoma ũtavany'a kana kumya ũtwio vandũ va ũsumbĩki kana mavinya ang manenange.

Na we ndũkaeka kwona ōseleke ngalĩ Tla yoo, ateo *nthĩnĩ* wa avũthũ moo. Kwa ōu, maekee mo na onany'a ōmĩĩsyo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa moseo.*³

15.Na kuma kwa asu ota ōu ala maasya, 'Ithyĩ twĩ Aklisto,' Ithyĩ nĩtwoosie ōtianĩo, Indĩ o namo nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu *kĩeo* kya maũndũ ala mo mataiwe namo. Kwa ōu, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ōmaitha na kĩmena katĩ woo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ, akamamanyĩthya maũndũ ala mo mekaa,*

16.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nĩũkĩte kwenyu ōla ōmumbũĩĩlaa inyw'ĩ maũndũ maingĩ ma Ivuku ala inyw'ĩ mwaiie mavithĩtwe na kũmaekaa angĩ maingĩ. Kyeni nĩkyũkĩte kwenyu mũno kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ivuku yĩvathũkanasya.

17.Nũndũ wayo, Ngai Mwene Vinya W'onthe amatongoeasya asu ala mamanthaa ōtanu wake na mũuo, na kũmatongoesya mo akamaumya nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu na

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَخَذْنَا مِنَّا قَهُم فَسَوَّاهُمْ
حَقًّا وَمِنَّا زُكْرًا وَأُنثًى فَأَعَرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَّةَ وَالْبَيْتَةَ
إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا هَلْ الْكِتَابُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

³ * Kũalyũka kwonanasya kĩko kya ōmĩĩsyo na kũlea kwona mavĩtyo ma *andũ* angĩ kwa ōmĩĩsyo na *tei*.

*Ndeto ya Kĩtalavu 'Aghraina' yĩna ōalyũlo wa kũkwatany'a kĩndũ na kĩngĩ ōkethĩa kĩtĩtonya kũlekany'a kana kũtaanĩsya. Kwa ōu ōalyũlo ōla ōkwendeka nĩ ta: "Kwa ōu ithyĩ nĩtweekĩie ōmaitha na kĩmena kwĩthwa kĩndũ kyoo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

kumatwaa kyeninĩ kwa kwenda Kwake, na amaatoongoesya nzianĩ ĩla ya w'o.

18.Ow'o mo nĩmaleete kwĩtkĩla ala maasya, 'Vate Nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Masia, Yesũ, mwana wa Malia.' Asya, 'Nũũ Indĩ ũla wĩna ũtonyi ona ũmwe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We akenda nĩũmũtw'ĩkĩthya Masia mwana wa Malia na nyinyia wake vathei na onthe ala me ĩũũ wa nthĩ? Na nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo. We ombaa kĩla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

19.Ayuti na Aklisto maasya. 'Ithyl twĩ syana sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala endwa Make.' Asya, 'Nĩkĩ Indĩ we ũmũsĩĩlaa nũndũ wa naĩ syenyu? Aiee inyw'ĩ mwĩo andũ katĩ wa ala We ũmbĩte.' We amũekeaa ũla We wendaa na kũmũsĩĩla ũla We wendaa. Na ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo, na Kwake nĩkw'o kũkethwa kwĩ ũalũko.

20.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nrũkĩte kwenyu, ĩtina wa ĩvinda ya ũatĩanũ wa Atũmwa, ũla ũmũtheesyaa inyw'ĩ syĩndũ mũikese kwasya, 'Vayaaũka mũeti-wa-ũvoo-mũseo kw'itũ na vayaĩ mũkaanay'a.' Kwa ũu mũeti wa ũvoo mũseo na mũkaanany'a ow'o nũmũvikĩte inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَآمَنَ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا زَوَالِهِ الْخَبِيرُ ١٩

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
فُتْرَةٍ مِّنَ الْأَوَّلِ أَنَّ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ
وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٠

LUKU 4

21. Na lilikanai yġla Mose wamaatavisye andū make, 'Inyw'I andū makwa, lilikanai ġnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yġla yġ IŭIŭ wenyu yġla We wamŭnyuvġe Athani kuma katġ wenyu na amŭtw'ġkġthya inyw'I asumbġ, na We nġwamŭnengie inyw'I kġla ŭtaamanenge angġ ona meva nthġnġ wa nthġ yonthe.*⁴

وَرَأَى قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآسَكُمْ مَا لَمْ يُوْتِ أَحَدٌ مِنَ الْعَالَمِينَ ٢١

22. Inyw'I andū makwa, Likai nthġnġ wa Nthġ Ntheu ġla Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'ġe Itw'ġke yenyu, na mŭikasyoke na ġtina nŭndŭ ġndġ mŭkeethwa na wasyo.

يَقُومُوا ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ٢٢

23. Namo maisye, 'We Mose nthġ ġsu yġna andū ang'endu na mena vinya, na ithyġ tŭikamġlika yo kŭvika asu mamyume. Na ġndġ mo mauma nthġnġ wayo, ġndġ ithyġ tŭkamġlika yo;

قَالُوا يَبُوءُونَ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ۖ وَإِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ٢٣

24. Ovau, andū elġ ala mamŭkġġa Mwġai woo, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete ġnee Yake, maisye, 'Likai mbingġlonġ mŭmavithŭkġe mo; na mwamina kŭlikġla vo, ġndġ vate nzika, inyw'I mŭkeethwa mwġ asindi. Na iai wġkwatyo wenyu kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwġ efġkġli.

قَالَ رَجُلٌ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٤

25. Mo maisye, 'We Mose, ithyġ tŭikalika vo ona ġndġ mo me vo. Kwa

قَالُوا يَبُوءُونَ إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا نَآدَاؤُهُمْ فِيهَا فَآذِهِمْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَوِّدُونَ ٢٥

* * Kwasya 'nthġ yonthe' nġ kŭweta andŭ ma ġvinda yu

Ōu, thi we na Mwłai waku mŭkokite, *na* ithyĩ twĩĩkala vaa.'

26. We Mose aisye' 'Mwłai wakwa, Nyie ndina ūtonyi ʔŭlŭ wa ona ūmwe woo ateo nyie mwene na mwanaaia, kwa ūu, We vathŭkany'a katĩ waitŭ na andŭ mbaa-matŭ.

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَإِنِّي فَأُقَرِّبُ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٦

27. Ngai aisye, 'Nĩ w'o, nthĩ ʔsu ʔkavatanwa kwoo kwa myaka mʔongo ʔna; mo makangangaa mena kʔvŭavŭano ʔlŭ wa nthĩ. Kwa ūu, we ndŭkew'e kyeve ʔlŭ wa andŭ mbaa-matŭ.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَكْفِهُونَ
فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٧

LUKU 5

28. Na matavye mo w'o ūvoo wa aana eʔi ma Atamu, yʔla kʔla ūmwe Woo waumisye nthembo, na nʔyeetʔkʔlilwe ya ūmwe woo na ya ūla ūngʔ yalewa. Ula wa mbee asya, 'Nyie vate nzika, nʔngŭkŭaa we; Ula wa ʔtina asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe etʔkʔlaa kuma kwa ala alŭngalu tŭ.

وَإِذْ أَخْبَرْنَا نَبَأَ ابْنِ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ
لَا تُقَاتِلْكَ قَالَ إِنَّمَا يُتَقَبَّلُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ٢٨

29. Ethwa we nŭŭtambŭŭkya kw'oko kwaku ʔŭlŭ wakwa ūmbŭae, nyie nditambŭŭkya kw'oko kwakwa ʔlŭ waku ngŭae. Nyie nʔngŭmŭkʔa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa nthĩ yonthe.

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَىٰ يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ٢٩

30. Nyie nʔenda we wĩkuʔe naʔ yakwa oŭndŭ ūmwe na naʔ yaku, na ūitw'ʔka mwĩkali wa Mwakinĩ, na yu nʔyo ʔtuvi ya ala mekaa naʔ.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْغُوا بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ٣٠

31. Indĩ kʔlʔko kyake nʔkyamŭsesengie kŭmŭaa mwanaa nyinyia, kwa ūu we

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ٣١

nŵamŵaie na atw'ŵka Ŵmwe wa ala mena wasyo.

32.Na Ŵndŵ Ŵgai Mwene Vinya W'onthe nŵamŵtŵmie ngŴngŴŴ Ŵla yenzie Ŵma nthŵ nŵkana We atonye kŴmwony'a we ŴndŴ Ŵtonya kŴvitha kimba kya mwanaa-nyinyia wake. We Kaini asya, 'Woo nŵ wakwa! Nyie nditonya kwŵthwa ŴndŴ Ŵmwe na ngŴngŴŴ Ŵno nŵkana ngatonya kŴvitha kimba kya mwanaaia?' Na Ŵndŵ we atw'ŵkie wa kwŵlila.

33.Na kwoondŴ wa ŴndŴ ŴŴ, Ithyl nŵtamatwŵle Aana ma Isilaeli kana Ŵla ona wŵva Ŵkoaa mŴndŴ ateo we oaŵe mŴndŴ kana kŴete kŵthokoo ŴŴŴ wa nthŵ---- akeethwa nŵ ta Ŵaŵte mbaŵ yonthe; na Ŵla ona wŵva wamŴnengie Ŵmwe thayŴ, akeethwa nŵ ta Ŵmanengete thayŴ andŴ onthe ma nthŵ. Na AtŴmwa MaitŴ nŵmamavikŵle mo mena Syama ntheu, Ŵndŵ ona Ŵtina wa Ŵu, aingŵ moo nŵmeekaa mothŴku maingŵ ŴŴŴ wa nthŵ.

34.Ituvi ya ala mamŴkwatŵasya Ŵgai Mwene Vinya W'onthe kaŴ na MŴtŴmwa Wake, na kwŵthŵng'Ŵŵsya kŴete kŵthokoo ŴŴŴ wa nthŵ, no asu tŴ ala maŵŵte nŵ kŴawa na ŴvyŴ kana kwambwa mŴkelany'onŵ kana moko moo na maŴŴ moo makatilwa, kw'oko kŴmwe ngalŵ Ŵmwe na kw'oko kŴla kŴngŵ ngalŵ Ŵla Ŵngŵ, kana makalŴngw'a kuma nthŵ Ŵsu. Ŵsu Ŵkeethwa yŵ nthoni kwoo ŴŴŴ wa nthŵ Ŵno,nakw'o Ŵtunŵ makeethwa na ŴsilŴŴ mŴnene.

بَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِرَبِّهِ كَيْفَ يُوَارِثُ سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ يُوحَىٰ لِي أُعْزِزُكَ أَنْ أُولَىٰ وَشَلْ هَذَا الْغُرَابُ فَأُوَارِثُ سَوْءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣٢﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ لَا كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَئِيْلَ كُونُوا

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَسْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٤﴾

35. Ateo asu ala melilaa mbee wa matanethwa ūtonyini wenyu. Kwa ūu, manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mōekanfi Mūno Vy0, Usūftwe ni tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَوْا
بِأَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 6

36. Inyw'i ala mwitfklāa! Mōkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manthai nzla ya kūmūthengeea We na ithing'itsyei nzlanī Yake nīkana inyw'i mūtonye kwaŵla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيَّ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

37. Vate nzika, ala matetfklāa, ona makethwa na syonthe ila syi matuni na ūlū wa nthi na ūngi nyingi mbee wa isu, kwiyovosya mo ene kuma ūsilfloni wa Mūthenya wa Uthayūkyo, ayitfklāa, namo makeethwa na ūsilflo wi woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوهُ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابُ الْيَمِينِ ﴿٥٢﴾

38. Mo makenda kuma nthini wa Mwaki ūsu, indī maikethwa matonya kuma nthini waw'o, namo makeethwa na ūsilflo wa kwikalaa.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ الدَّارِ مَا لَهُمْ بِخُرُوجِهَا
مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٥٣﴾

39. Na ūlū wa mūdūume ūla ūyaa na kīveti kīla kyūyaa, tilai moko moo to ūlvanīsyō wa naī yoo na ūsilflo wīna ūkany'o kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mōfi.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

40. Indī ūla ona wīva umbūlaa itina wa wīki-wa-naī wake na kūseūvyā, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mōekanfi Mūno Vy0, Usūftwe ni tei.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

41. We nowīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We ūla ūsumbi wa matu na nthi ni Wake? We amūsilflāa ūla We

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥٦﴾

wendaa na amûekeaa Òla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Òtonyi wa kwîka syîndû syonthe.

42. We Mûtûmwa! Maikakwîw'îthye kyeve asu ala mekalaataa kûvalûka nthîñî wa Òlei, asu ala maasya na makanyw'a moo, 'îthyî nîtwîtkîlîaa,' îndî ngoo syoo iyîtkîlîaa. Na katî wa Ayuti ota Òu ve asu ala mendeew'a mûno nî kwîthukîlîsyaa movûngû ala mamethukîlîsyaa nîkana mamatwaie andu angî ala mataavika vala we Òî. Mo maalyûlîaa ndeto îtina wa kwîkîwa vandû vasyo vala va w'ò, na kwasya, 'Ethwa inyw'î mûkanengwe maûndû aa, îndî metîkîlei, îndî ethwa mûiûnengwe aa, îndî îsûvlei!' Na Òla Ngai Mwene Vinya W'onthe Òmûtw'Tîe kûmûtata, we ndûkamwonea kîndû ona kîva kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nîmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Òtaaenda kûthesya ngoo syoo, mo makeethwa na nthoni Òlû wa nthî Òno, na Itunî makeethwa na Òsilîlo mwai.

43. Mo nîmamanyîlîte kwîthwa ethukîlîsyaa ma Òvûngû, ayî ma syîndû ila mbatane. Ethwa îndî nîmekûka kwaku we kwoondû wa Òtw'io, tw'a katî woo kana wîvathane namo. Na weevathana namo, maitonya kûkwîka Òthûku ona vanini ethwa we nîwatw'a, tw'a katî woo na Òlûngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alûngalu.

44. Na mo makaûtw'Tkîthya we mûsili ata oyîla mo mena Tola vamwe namo, îla nthîñî wayo ve Òtw'ig wa Ngai

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَقْوَامِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنِ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمْعُونَ لِقَوْمٍ أُخِيذُوا لَمْ يَأْتُوكَ يَحْزِنُونَ أَلَكُمُ
مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعٌ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوا
وَإِنْ لَمْ تَأْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يَهْدِ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَعَظِيمٌ
لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥٠

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ
فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥١

وَكَيْفَ يُحْشَرُونَ لَهُ وَعِنْدَهُمُ الثَّوَابُ فِيهَا حَكْمُ
اللَّهِ ثُمَّ يَقُولُونَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ

بِالْمُؤْمِنِينَ ٥٢

Mwene Vinya W'onthe? Na ona kũilyĩ ōu; mo nĩmasyokaa na itina na mo maiketĩkĩla.

LUKU 7

45. Vate nzika, Ithĩ nĩtwatheeisye Tola yĩna ōtongoi na kyeni. Ila kwoondũ wayo, Athani ala maĩ ew'i kw'itũ nĩmamatw'ĩe Ayuti, oũndũ andũ alũngalu meekie na Asomi-ma-Mĩao nũndũ mo nĩmendekaa mayĩsũvĩe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo maĩ asũvĩi mayo. Kwa ōu, mũikamakĩe andũ ĩndĩ ngĩei Nyie; na mũikamĩkũany'e Mĩsoa Yakwa na thoaa mũvũthũ. Na ōla ona wĩva ōtatusaa na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo alei.

46. Na nthĩnĩ wamo Ithĩ nĩtwamaandĩkĩe: Thayũ kwa thayũ, na itho kwa itho, na ĩnyiũũ kwa ĩnyiũũ, na kũtũ kwa kũtũ, na ĩeo kwa ĩeo, na kwa maũkite ala angĩ ōĩvanũsyoo wĩanĩe. Na ōla ona wĩva ōtatusaa kwĩanana na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo eki ma naĩ.

47. Na Ithĩ nĩtwamũtũmie Yesu, mwana, wa Malia, aatĩla nyaĩĩ syoo, akĩanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e mbee wake nthĩnĩ wa Tola, na Ithĩ nĩtwamũnengie we Uvoo-Mũseo ōla wai na ōtongoi nthĩnĩ waw'o na kyeni, ōkĩanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e mbee waw'o nthĩnĩ wa Tola, na ōtongoi na ōtao kwa akĩi-ma-Ngai.

48. Na maeke Andũ ma Uvoo-Mũseo masile kwĩanana na maũndũ ala Ngai

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّحْمَنُ
وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَخَشَوْنَ
لَا تَشْرَوْا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكُنَّا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنفَ بِالْأَنفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ مَن تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٧﴾

وَنَحْكُمُ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ

syoo. Na mūno ūtalo mūnene wa andū
nī mbaa-matū.

51. Mo Indī, memantha ūtw'io wa ala
matukū ma Utumanu? Na nū ūla
mūseo kūvīta Ngai Mwene Vinya
W'onthe ta Mūsili kwa andū ala mena
mūtīkīto mūlūmu?

LUKU 8

52. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mūikamose
Ayuti na Aklisto kwīthwa anyanya. Mo
nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Na ūla
ona wīva wenyu ūmosaa mo ta
anyanyae, ow'o we nī ūmwe woo.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamatongeeasya andū mate alūngalu.

53. Na we ūkamona ala mena ūwau
ngoonī syoo, mekalaatīte mamelekele
mo, makyasya 'Ithyī nītūōkīa tūikese
kūkwatwa nī mbanga.' Nokwīthwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete
ūkīlyo kana o ūndū ūngī kuma Kwake-
Mwene. Na Indū mo makeethwa ene
kwīlila nūndū wa maūndū ala mo
mavithie ilīkonī syoo.

54. Na asu ala metīkīlaa makasya, 'Aa
nīmo ala meevītīe na Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ithitū syoo syī vinya kana
mo vate nzika, mai vamwe nenyu?
Mawīa moo nī vathei namo nīmatw'īkīte
ene wasyo.

55. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Ula ona wīva
katī wenyu ūalyūkaa akatia ndīni yake,
Indī nīkūmanyīke kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vandū vake omītūkī
akaete andū ala We ūkamendaa mo na

أَفَكُلَّمَا جَاهِلِيَّةٌ يَبْعُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
فِي حُكْمٍ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ فَانْهَاهُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ قَرْصٌ يَسْرِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَحْنُ أَنْ تُوَسِّيَنَا دَارَهُ فَكَفَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا فِي
أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٣﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَكُمْ حِطٌّ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا
خَسِرِينَ ﴿٥٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ
يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

ala makamwendaa We, na ala makethwa me auuu na menyivitye kwa etikili, omu na alomu kwa alei. Mo makeething'itsya kOkita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na maikakila kImena kya muManthi wa Ivityo. Usu ni mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amUnengae OIa We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We Mwene mumo, Umanyi-W'onthe.

إِعْزَازَةً عَلَى الْغَافِلِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٥٥

56. MUnyanyae wenyu ni Ngai Mwene Vinya W'onthe tu na MUmwa Wake na etikili ala malumasya Mboya na kuIva Saka makimukumanfa We mena wIw'i w'onthe.

إِنشَاءً وَلِيَّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رُكْعُونَ ٥٦

57. Na ala mamwosaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na AtUmwa Make na etikili kuIthwa anyanyae, nImekale mesi nesa vyu kana no nguthu Ila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ikasinda.

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ٥٧

LUKU 9

58. Inyw'I ala mwitikiIlaa! Muikamose ala mavuaa ngui na kumithaukiIa ndini yenyu kuma kati wa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu, na alei. Na mukifei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwi etikili.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ آوَلُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْقُلُوبُ الْأَوَّلِيَّةُ وَآتَقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ قَوْمًا عَاذِينَ ٥٨

59. Na ala, yIla inyw'I mweeta andu MboyanI, matusaa ta ngui na IthaU. Kitumi nundu mo ni andu ala matamanyaa.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوءًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'I AndU-Ma-Ivuku! Inyw'I mwitwona twina Ivityo nundu ithyi tumwitiIlaa Ngai Mwene Vinya

قُلْ يَا هَٰؤُلَاءِ الْكِتَابُ هَلْ يُشْفَعُونَ مِنَّا إِلَّا آمَنُوا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهَا وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّ الْكَرُومَ فَيُسْقُونَ ٦٠

W'onthe na ma0nd0 ala matheetw'e
kw'it0 na ala matheeiw'e mbeeni? Kana
n0nd0 aingl m0no menyu matamwfw'aa
Ngai?

61. Asya, 'Nye nĩmŋmanyĩthe asu ala
 ĩtuvi yoo nĩ fthŋkangu mbee wa Ngai
 Mwene Vinya W'ontho kũvĩta ŋu? *Mo
 nĩmo* asu ala Ngai Mwene Vinya
 W'ontho ŋmaumanĩte na *ala* ŋthatu
 Wake ŋmavalŋkĩle na *ala* We
 ŋmatw'ĩkĩthĩye malaĩ na ngŋlŋe na *ala*
 mamŋthaihaa Ula-Mŋthŋku. Ow'o, aa
 me mwĩkaloni mŋthŋku mŋno, na
 nĩmaĩte vaasa mŋno kuma nzĩanĩ ĩla ya
 w'o.

62. Na ylla mo mooka kwenyu mo
maasya, 'IthyI nIwItIkIlaa; oylla mo
malikaa mena ūlei na maumaa vo meo
na w'o; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nIwIsI nesa vyū maŪndŪ ala mo
mavithaa.

63.Na we n0monaa aing1 moo
mekalaat1te melekele na1 na 0t0li wa
m1ao na 0yi wa sy1nd0 ila mbatane.
Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa n1
math0ku.

64. Ntĩ Elei na Asomi ma m̃lao matamavataa mo k̃ŋeeṛa ǫvǫngǫ na k̃ŋya syĩndǫ ila mbatane? Vate nzika maũndǫ ala mo mekaa nĩ mathǫku.

65.Na Ayuti maasya, 'Kw'oko kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ kwove,
Moko moo *ene* makoovwa na mo
makaumanĩwa nũndũ wa maũndũ ala mo
maneenaa. Tiw'o moko make eĩ
nĩmathasye; We aumasya ũndũ We

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ مُوَبَّعٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَبَدَّ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ الْبِيلِ ﴿٥١﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا
بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿١٧﴾

وَرَأَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَسْعَوْنَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدَايَةِ وَ
كُلِّهِمُ التَّحْتَ لِبَنَسْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّيُّونَ وَ الْخَبَّارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِلَٰهَ
وَ أَكْلِهِمُ السَّحْتِ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۖ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وُلَعْنُوا بِمَا قَالُوا ۚ لَبِئْسَ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُنَّ مَا أَنْزَلَ إِلَهُكَ مِنَ

wendaa. Na ma0nd0 ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mw'ai waku vate nzika makamongeleela aing'i moo nthl'i wa wau wa matf0 na 0lei. Na ithy'i n'itw'k'ite 0maitha na k'lmena katf woo k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Y'la mo mavuva mwaki wa ka0, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'0voasya. Na mo mething'f'asya k0ete k'ithokoo f0l0 wa nth'i na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae k'ithokoo.

رَبِّكَ طَغَيْنَا وَكُفَرْنَا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَاةَ
وَالْبَعْضَاءُ إِلَى يَوْمِ الْفَيْسَةِ كُلَّمَا آوَفَدُوا سَارًّا
لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِينَ ٦٥

66.Na takethwa And0-Ma-Ivuku n'imeet'k'f'ite na kw'ithwa me al0ngalu, vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamavetang'f'e moth0ku moo, na vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamet'k'f'ilile k0lika nthl'i wa M'0nda ya Utanu.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ
سَيِّئِينَ ٦٦

67.Na takethwa mo n'fmal0l0m'f'lye Tola na Uvoo-M0seo na ma0nd0 ala matheetw'e kwoo kuma kwa mw'ai woo, mo vate nzika methwa ma'f'ite katf wa sy'nd0 nzeo kuma f0l0 woo na kuma uungu wa nya'f' syoo. Katf woo ve nguthu f'la y'f' vu katf; f'nd'f' 0nd0 aing'i m0no mekaa n'f' 0th0ku.

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ
مَا يَعْمَلُونَ ٦٧

LUKU 10

68.We M0t0mwa! Matw'ale and0 ma0nd0 ala mavuan'f'w'e kwaku kuma kwa mw'ai waku; na walea kw'ika 0u, f'nd'f' we nd0navikya 0t0mane Wake ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aka0s0v'f'ana we na and0. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 alei.

يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَهْدِي الْقَوْمَ
الَّذِينَ يَشَاءُ ٦٨

69.Asya, 'Inyw'f' And0-Ma-Ivuku! Inyw'f' m00ngeme f0l0 wa vathei

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ مُقْتَصِدِينَ
تَقِيمُوا التَّوْرَةَ

omŭvaka mŭlŭmye Tola na Uvoo-Mŭseo na maŭndŭ ala yu matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŭlai wenyu.' Na vate nzika, maŭndŭ ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwŭlai waku makamongeleela aingŭ moo nthŭnŭ wa ņemu na ŭlei; kwa ņu we ndŭkew'e kyeva nŭndŭ wa andŭ alei.

70. Vate nzika, asu ala metŭkŭlŭŭte na Ayuti na Asavii na Aklisto----ŭla ona wŭva ŭmwŭtŭkŭlŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlŭyo na wŭkaa meko maseo, vaikethwa w'ia ŭlŭlŭ woo, onamo maikakwatwa nŭ kyeva.

71. Vate nzika, Ithŭyŭ nŭtwoosie ņtanŭo kuma kwa Aana ma Isŭlaeli, na nŭtwoŭmie Atŭmw'a kwoo. Indŭ kŭla ŭvinda Mŭtŭmw'a wookaa kwoo ena maŭndŭ ala ngoo syoo itamendaa, nŭmamaw'ŭkŭlŭthisye amwe moo ta akengani, na amwe nŭmamanthie kŭmoaa.

72. Namo masŭanŭie kana vaikethwa ņsilŭlo, kwa ņu mo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamelekele mo na tei; indŭ ņngŭ aingŭ katŭ woo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsyallŭsya wa maŭndŭ ala mo mekaa.

73. Ow'o, mo nŭ alei ala maasya, 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya nŭ Masia, mwana wa Malia,' oyŭlla Masia we mwene aisye, 'Inyw'ŭ Aana ma Isŭlaeli, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nŭ Mwŭlai wakwa na Mwŭlai wenyu.

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيُؤَيِّدَنَّ
كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفْيَانًا وَلَئِذَا
فُلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالصَّالِحُونَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ⑦

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَرَأْسَنَّا إِلَيْهِمْ
رُسُلَنَا كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ
فَرَأَوْهُمُ كَذِبًا ⑧

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَبُّوا وَقَصَّبُوا قُلُوبًا ⑨
وَعَلَيْهِمْ ثَمَرُ عَمَلِهِمْ وَصَوَّبُوا عَنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ ⑩
يَعْلَمُونَ ⑪

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ عَابِدُوا اللَّهَ عَالِمِي
وَرَبِّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَا فِيهَا النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ⑫

'Vate nzika, ūla Omwānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī, we Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūvatfite Itu, na wīkalo wake ūkeethwa Mwakinī. Na eki- ma-naī maikethwa na ūtetheesya.

74.Na vate nzika, nī alei ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmwe katī wa atatū; Vai Ngai ateo Ula Ngai Umwe. Indī mo malea kūeka kūneena ūndū mo maneenaa, vate nzika, ūsilflo mwai ūkamakwata asu ala matetfīkīlaa.

75.Mo Indī nomakamwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwītya ūkeko Wake, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūitwe nī tei?

76.Masia, mwana wa Malia, aī Mūtūmwa tū; vate nzika, Atūmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Na nyinyia wake aī mūlōngalu. Onthe eīl nīmaīsaa Ifu. Sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū mo maalyōlawā.

77.Asyā, 'Inyw'ī mōkakīthaitha ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kīte na ūtonyi wa kūmwīka inyw'ī naī kana nesa?' Na nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nī Wīw'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

78.Asyā, 'Inyw'ī Andū-ma-Ivuku! Mūikamīkīle mīvaka ūndūnī wa ndīni yenyu vate ūlōngalu, kana kūatīla mawendi mathōku ma andū ala

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ وَمِمَّنْ
إِلَّا إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
لَيَسَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥٤

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٥٥

مَا تَسْبِيحُ ابْنِ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأَمَّا صَلَوةُ كَآفَا يَأْكُلَنِ الطَّعَامَ
أَنْظُرْ كَيْفَ بَيَّنَّ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَتَى يُؤْكُلُونَ ٥٦

قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ شَيْئًا
وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٥٧

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي زِينَتِكُمْ غَيْرِ الْبَرِّ وَلَا تَتَّبِعُوا
أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا
عَنْ سَوَاءٍ السَّبِيلِ ٥٨

mathyoe kie tene na matuma angĩ
mathyoe ka, na ala melelókĩte kuma
nzlanĩ ĩla ya w'o.

LUKU 11

79. Asu katĩ wa Aana-ma-Isilaeli ala
maleile kwĩtkĩla, nĩmaumanĩwe na ũmĩ
wa Ndaviti, na wa Yesu, mwana wa
Malia. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile
kwĩw'a na nĩmeekaa mothũku.

80. Mo mayaĩ matonya kũvatana mũndũ
na ũla ũngĩ mwĩkalo mũthũku wa
maũndũ ala mo meekie. Maũndũ ala mo
meekaa maĩ mathũku mũno.

81. We Okamona aingĩ moo
maimatw'ĩkĩthya alei kwĩthwa ta
anyanyae moo. Vate nzika, maũndũ ala
mo matongoetye mbee woo ene nĩ
mathũku; na kũtw'ĩka kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndendeaw'a nĩmo;
namo makekalaa nthĩnĩ wa ũsilĩlo ũũ.

82. Na takethwa mo nĩmamwĩtkĩlĩte
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mwathani ũũ, na maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwake, mo mayĩthwa
mamosie mo ta anyanyae moo, ĩndĩ aingĩ
moo nĩ mbaa-matũ.

83. Vate nzika, we ũkeethĩa Ayuti na asu
ala mamwĩanasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingĩ nĩmo andũ mena
ũmaitha mũnene kwa etĩkĩli. Na kwa ũla
w'o we Okamona kana ala me vakuvĩ
mũno kwa ũnyanya mũno na etĩkĩli nĩ
ala maasya, 'ĩthyĩ twĩ Aklisto.' Kĩtumi
nũndũ mevo katĩ woo asomi anene na
alei na nũndũ mo mayĩkathĩlaa.

لَعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
فَعَلْتُمْ لَكُمْ آفُسُ هُمْ أَنْ يَخِطَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
مَا اتَّخَذُوا هَؤُلَاءِ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٢﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا تَصَرُّوْا بِذَلِكَ إِنَّا مِنْكُمْ فَنُتَبِّعُكُمْ
وَرَهْبَانًا وَآلَهُمْ لَا يَتَّبِعُونَ ﴿٨٣﴾

84. Na ylla mo meew'a maÜndÜ ala mavuanfw'e MÜtÜmwa ÜÜ, we nfwonaa metho moo metfktfwe nfwethoi nÜndÜ wa Üw'o Üla mo mamanyfte. Mo maasya, 'Mwfai waitÜ, ithyfw nfwfwfktfllfte, kwa Üu, tÜandfke ithyfw katf wa asu ala mena ÜkÜsf.

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنُهُمْ
تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مَنَاعِرُفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٨﴾

85. Na ithyfw twafle nfw kÜlea kÜmwfwfktfla Ngai Mwene Vinya W'ontha ata, na Üw'o Üla ÜtÜvikfwe ithyfw, oyfla ithyfw nfwÜkwenda müno Mwfai waitÜ atÜlikye ithyfw katf wa andÜ ala alÜngalu?

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَ
نَقْطَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٥٩﴾

86. Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'ontha nfwamatufwe mo, kwoondÜ wa maÜndÜ ala mo maneenie, na MfÜnda fla fwfwflaa tÜÜsf uungu wayo. Vo nfw mo makekalaa; na yu nfwy fwuvi ya asu ala mekaa Üseo.

فَأَنبَأَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّبَتْ عَجْرَةَ مِنَ هَٰؤُلَاءِ الْأُمَمِ
خُلْدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٠﴾

87. Na asu ala maleile kwfwfktfla na mamfwleile MfÜsoa YaitÜ, aa nfwmo ala ekali ma Mwakinfw.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ﴿٦١﴾

LUKU 12

88. Inyw'fw ala mwfwfktflaa! Moikavatane syfwndÜ nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'ontha Ümwfwfktflfwye inyw'fw, na müikeke naf. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndamendaa eki-ma-naf.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْزَنْمُا طَبِيعَتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٢﴾

89. Na yai katf wa syfwndÜ ila Ngai Mwene Vinya W'ontha Ünenganfw kwoondÜ wenyu katf wa ila mbfwfktflfw na nzeo. Na mükfw Ngai Mwene Vinya W'ontha Üla inyw'fw mümwfwfktflaa.

وَكُونُوا مِثْلَ رُسُلِكُمْ اللَّهُ هَلَّا طَبِيعًا وَاقُولُوا لَهُ الَّذِي
أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

syIndũ ila mo meũya, ethwa
nĩmeũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na
kwĩka mawĩa maseo, na Ingĩ kũmũkĩa
Ngai na kwĩtĩkĩla na o Ingĩ kũmũkĩa
Ngai na kwĩka moseo. Na Ngai Mwene
Vinya W'ontho amendaa ala mekaa
moseo.

LUKU 13

95. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'ontho akamũtata
inyw'ĩ na ũndũ *mũhini*; nyamũ sya
nzyĩma ila moko menyu na matumo
menyu matonya kũvikĩla, nĩkana Ngai
Mwene Vinya W'ontho atonye
kũvathũkany'a asu ala mamũkĩlaa We
kwa kĩmbithĩ. Kwa ũu Indĩ, ũla ona
wĩva, ũkeka ũthũku Itina wa ũu,
akeethwa na ũsilĩlo wĩ woo.

96. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikoae
nyamũ sya nzyĩma mwĩ nthĩnĩ wa Haji.
Na ũla ona wĩva katĩ wenyu ũkoaa o
esĩ, ndĩvi yayo nĩ nyamũ ya maũũ ana
ota ĩsu we ũaĩte, kwĩanana nondũ andũ
elĩ alũngalu katĩ wenyu matw'ĩte,
nyamũ *oĩsu* ĩtwawe nthĩnĩ wa Kaava ta
nthembo; kana ta ũĩvanĩsyo, we
akeethwa *aĩlwe* nĩ kũmaĩthya andũ ngya
meana ũna, kana aĩlĩte kũya kwa *matukũ*
ota asu, nĩkana we asame ũtw'io wa
kĩko kyake. *ĩũũũ* wa maũndũ ala
mavĩtie, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nũekeaa, Indĩ ũla ũsyokeaa, *naĩ ĩsu*
Ngai Mwene Vinya W'ontho
akamũsilĩla we *kwoondũ* wa *ĩĩĩyo* yake.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-
vinya, Mwĩai wa ũĩvanĩsyo.

فَمِمَّا ظَعَنُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَاحْتَسَبُوا وَاللَّهُ يُجِبُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ لَكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الضَّيِّدِ
ثُمَّ لَكُمْ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ فَمَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الضَّيِّدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ
وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَبِدًا فَأَجْرًا يُشَلُّ مَا قَتَلَ مِنْ
الْعَمْرِ بِكُمْ بِهٖ ذَوَاعِلُ وَمِنْكُمْ هَدْيًا بِلِغِ الْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّارَةً لِّطَعَامِ فَسَكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهٖ عَفَا اللَّهُ عَنْهُ لَكُمْ سَلْفٌ وَمَنْ عَادَ
فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٩٦﴾

97. Nyamu sya Okanga na Oyi wasyo nĩ mwĩfĩkĩye kwenyu ta kyaŵya kyenyu na aendi-ma-kyalo; Indĩ nyamũ sya nthĩ nyũmũ nĩ mbatane kwenyu yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho Ula inyw'ĩ mũkombanw'a Kwake.

98. Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmĩtw'ĩkĩthĩye Kaava kwĩthwa Nyũmba Ntheu, kwĩthwa wĩkwatyo na ũkiakisyo kwa mbaa andũ, ota ũu Mwei Mũtheu na nthembo na *nyamũ ila syĩna* masango *ningo syasyo*. Uu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmesĩ maũndũ ala me matunĩ na ala me Iũlũ wa nthĩ, na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nũsyĩsĩ syĩndũ syontho nesa.

99. Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwai kwa kũsĩĩla, na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho *ota ũu* nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

100. Iũlũ wa Mũtũmwa no kũvikya Utũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmanyaa maũndũ ala inyw'ĩ mumbũlaa na ala mũvithaa.

101. Asya, 'Uthũku na ũseo iivw'anene; onakau wingĩ wa ũthũku nũtonya kũtuma we ũseng'a. Kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩfko, nĩkana mũtonye kwafĩla.

LUKU 14

102. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mũikakũlye Iũlũ wa syĩndũ ila inyw'ĩ mwavuanĩw'a itonya kũmũetee thĩna; ona kau

أَجَلٌ لَّكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَخَزِيرَةٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَمِينُ الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ ذَكِيمٌ ﴿٩٩﴾

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَيْرُ وَالْكَبِيرُ وَلَا يُجْبَىٰ لَكُمْ الْخَيْرُ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأْتِيكُمُ الْبَابُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا عَنْ أَسْبَاطٍ إِنْ بَدَّ لَكُمْ سُوءُكُمْ وَإِنْ تَتْلُوا عَنْهَا حِينَ يُنْزَلُ الْقُرْآنُ

mwakūlya tūlū wasyo oyīla Kulani
nītheetw'e, yo Ikavuanw'a kwenyu.
Ngai Mwene Vinya W'onthē nīw'itīlte
nza kwoondū wa ūseo.^{1*}

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلٰى اللّٰهِ عَزَّوَجَلَّ

¹ * Vai wambīlīlīyo wa kīko kīyīlātwē nī Ngai
kwoondū wa etīkīlī kīna kīlelelo kya kŭete thīna.
Indī nthīnī wa tei Wake Ngai ndendaa kŭengane
myamūlo kwa nzīa ila nini vyū iikese kwīthwa
syū vinya kwa amwe kŭmīlāfīa na kīlete kŭlea
kwīanīwa kŭtālīe

* * 'Vaiila' nī syīlwa yīla yanengetwe ngamīle-
nga nī Aalavu ala mataī na ndīni īla yasyāte
tŭsaū mŭonza na yalekw'a yīna ūthasyo yīlsae
ovala yīkwenda ītina wa kŭvanwa matū mayo.
Yaumīlātw'e kwoondū wa ngai īmwe, ona īia yayo
yīlyanyusawa ona yo ndyālīlīsa mŭongo wayo.
'Saaiva' nī ngamīle-nga īla yathālātw'e īnyusae
kīw'ū na kŭya ūthyo ītina wa kŭsyaa tŭsaū
tŭtano. 'Wasiila' nī ngamīle-nga kana īlondu īka
kana mbūi nga īleketw'e nŭndū wa wa ngai na
ītina wa kŭsyaa tŭtena mŭonza kīlāfīanīsyō.
Ethwa īsyaa ya mŭonza yasyaīe mavatha, kaŭme
kana kaka, tu onatw'o nīlwalekaw'a. 'Aami' nī
ngamīle nŭme īla ya syāte tŭsaū mŭonza. Yo
nīyathaaw'a na ndyakuaa andū kana kŭkua mīio.
Yāl na ūthasyo wa kŭya na kŭnyw'a. ītina wa
kŭweta tŭmaŭndū tŭtŭ tŭnini, ūtwio nŭtīlātwē kwa
kīla mŭndū atw'e ūndū we ūnīkwona kana
kŭsŭanīa nŭseo, mŭsoa ūū nŭkŭete nesa
kīlīlikanonī kana ūthasyo ta ūsu na kwenda kŭu
ndwīlīkīlīlātw'e nthīnī wa myambīlīlīyo, nŭndū
nthīnī wa myambīlīlīyo, wīlīkīlīlī nī wa vata na
ŭalyūlo wa mawonī nŭtonya kwīthwa wīna
mŭisyo mŭnene. Mŭsoa ūū wīlonany'a kana
ŭmanyi wa mŭndū ndŭtonya kŭlīkīlīwa vamwe na
kŭseuvya mīao ya maŭndū ma wambīlīlīyo.
Aalavu nīmathaasya nyamū ila īwetetwe nthīnī
wa mŭsoa ūū kwoondū wa ndālā ya mīvw'anano
yoo; ūtec na kwīthwa kana wāl kwīlanana na ūlei
na ūthāithi wa ūvŭngŭ, mŭendo ūsu w'onthē wāl
wa ūtumanu mŭnene. Nyamū isu syaleketw'e
nīsyāctīe mbanga nene kŭla kw'onthesyaendaa.
Kulani īnenganae kīko ta kīlī ta ngekekany'o ya
mīao īla īseŭvītw'e nī mŭndū na īkaany'a Akīlīsto
ala mena makŭlyo tūlū wa Mwīao mŭvuany'e
nīkana mo masome kīndū vu nthīnī wa syīko
nthēu sya kwananga mwīkalo ūla Aalavu ala mate
ndīni matwālīe nŭndū mo mayāl na Mwīao
mŭnyuve wa kŭmatongoesya.

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ Mũno, Mũmĩsya.

103.Andũ amwe ala maĩ mbee wenyu,
nĩmakũliye *syĩndũ* ta isu, ĩndĩ mo
nĩmatw'ĩkie alei masyo.

104.Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndeyĩafte ĩũũ wa 'Vaiila' kana 'Saiva'
kana 'Wasiila' kana 'Aanu'; ĩndĩ asu ala
matetĩkĩlaa maseũvasya ũvũũgũ ĩũũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na aingĩ
mũno vyũ moo maithũkũmĩthasya ĩĩko

105.Na yĩla mo matavw'a, 'Ukai
maũndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũvuanĩtye, na kwa Mũtũmwa,
mo maasya, 'maũndũ ala ithyĩ tweethĩe
maafĩthe maitũ namo nĩmatwĩanĩe.'
Kyaũ! Ona ethwa maaĩthe moo mayai
na ũmanyi na ũtongoi?

106.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Isũvĩei
inyw'ĩ ene. We ũla ũthyoekaa ndatonya
kũmwĩka inyw'ĩ naĩ, yĩla inyw'ĩ ene
mũtongoew'e nesa.Kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ
inyw'onthe mũkasyoka; na ĩndĩ We
akaumbũla kwenyu *maũndũ* ala inyw'ĩ
mweekaa.

107.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukũsĩ ũla
wa w'o katĩ wenyu, yĩla kĩkw'ũ
kyeeyĩete kwa ũmwe wenyu, ĩvinda ya
kwĩyĩlaa, nĩ wa aũme elĩ alũngalu kuma
katĩ wenyu; kana wa angĩ elĩ mate katĩ
wenyu, ethwa mũendete kyalo ĩũũ wa
nthĩ na mbanga ya kĩkw'ũ ĩimũvikĩla -
inyw'ĩ. Mũkamaia elĩ ĩtina wa mboya
maumye Ukũsĩ, ethwa mwĩna nzika,

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكَ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
كُفْرِينَ ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيَّةٍ
وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَآكَرَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَضُرُّكُمْ مِنْ
ضَلٍّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فِي شَيْءٍ مِمَّا كُنْتُمْ تَمْسَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ
الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَلْنِ ذَوَا عَدَلٍ مِنْكُمْ أَوْ
آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِنُوهَا مِنْ بَعْدِ .

makeevita elĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'on the *makyasya*, 'Ithyĩ tũikwosa ĩtuvi ĩolũ wa ũndũ ũũ, ona e mũndũ wa mũsyĩ *witũ* na tũĩũvitha ũkũsĩ wĩyĩaitwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'on the; vate nzika ũndũnĩ ũũ, ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa ene naĩ.'

الصَّلَاةَ فَيُقْسِمِينَ بِاللَّهِ إِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ
ثَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا تَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ
إِنَّا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ③

108. Indĩ kwamanyĩka nesa kana mo nĩmekĩte naĩ ya *kwĩĩĩa ũvũngũ* indĩ ala angĩ elĩ meevĩtaa mena mo nĩmaĩĩtwe nĩ kwĩkala vandũ voo. Na mamina kũya kĩthitũ syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmanengane ũkũsĩ makĩleana na asu elĩ ma mbee makĩkĩĩthya kana 'Ŭkũsĩ witũ nĩ wa w'o mbee wa ũla wa ala elĩ ma mbee na ithyĩ tũĩvĩĩtye. Na ethwa ithyĩ nĩtũũkengana nĩtwaĩle kũtalwa katĩ wa eki-ma-naĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. *²

فَإِنْ عُسِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَأَحْرَجَ يَقُومُونَ
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوَّلِينَ فَيُقْسِمِينَ
بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا
إِنَّا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ④

109. Uu nĩ kwasya kana vinya *Okongekeelwa ĩũũ* wa *ngũsĩ nĩkana* syĩthwe ilũmĩte ũkũsĩnĩ wasyo iikĩa kana mokũsĩ angĩ nĩmatonya kwĩtwa na kwĩtĩkĩĩka.

ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا
أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانُ بَعْدَ آيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا
بِاللَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑤

LUKU 15

110. Sũanĩai ĩolũ wa mũthenya ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamombany'a Atũmwa na kwasya, 'Inyw'ĩ mwanengiwe ũsũng'ũ mwaũ?' Mo makaasya, 'Ithyĩ tũĩ na ũmanyi, We

يَوْمَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرُّسُلَ يَقُولُ مَاذَا أُجِنْتُمْ قَالُوا
لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑥

² * Mũsoa ũũ wĩonany'a ngelekany'o ya ngũsĩ syonthe ila syĩvo, na ũndũ wa kumya ũkũsĩ nĩkũnenganĩtwe kwa ngũsĩ ila sya mbee syĩ ũko. Uu nĩ kuma nthĩnĩ wa mũsoa wa 107 ũla ũtongoetye.

Nue t0 Ula M0manyi-M0seo Vy0 wa syfnd0 ila mbithe.'

111. Ylā Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkasya, 'We Yesu, mwana wa Malia, lilikana Inee Yakwa ūlū waku, na ūlū wa nyinyia waku,ylā Nyie nakwongelelele we vinya na Veva wa ūtheu waneena na andū nthīnī wa waana waku na wī nthele; na ylā Nyie naūmanyīsiye we Ivuku na ūt na Tola na ūvoo-Mūseo; na ylā we waseūvisye *kyūmbe* kuma mūthanganī, kwa mūvw'ano wa nyūnyi kwa mwīlao Wakwa; na waveveea nthīnī wakyo *veva mweū* na kyatw'ika kīndū kīūveva kwa mwīlao Wakwa; na wasalukya ilalinda na ala maī na ūkoma mavow'a kwa mwīlao Wakwa; na ylā we wathayūkisiye akw'0 kwa mwīlao Wakwa; na ylā nyie namasiīle Aana ma īsilaeli maikakūae ylā we wookie kwoō wīna Syama syī ūtheinī, na asu ala maleile kwīfīkīla kuma katī woo maisiye, 'Kŧī ti kīndū ateo nī ūvūngū wī ūtheinī.'*³

إِذْ قَالَ اللَّهُ يُعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ
وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ
النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ
كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي
وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ
بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمُ
بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا
سِحْرٌ مُبِينٌ ٥٠

³ Ūū nī ūneeni ūkwonany'a kana Yesū nīwaneenie ndeto sya ūī na ūlūngalu kuma waananī wake na aendee kwīka ūu kūvikīla matukūnī ma ūkūū wake. Ndeto īno 'kahlan' yīonany'a īvinda ylā nzw'īī sya mūndū syambīīlīya kūmea mbuī na īndī kuma vu kūvika ūkūūnī wake.

Mūsoa ūū nī ta ngelekany'o kana nthimo īla īetawe nī ūalyūko wa kīveva ūla ūetawe nī Athani on the ma Ngai. Ino nī ndafa ya mwanya kwa mwīkalo wa Yesū ūla katī wa Athani on the ma Ngai wanyuviwe ta ngelekany'o ya kūete maūndū ma Syama sya ūseng'yo.

112. Na yila Nyie namavevee amanyfw'a ma Yesu mambitfkle Nyie na Mütömwä Wakwa, mo maisye, 'Ithyl nütwtfkläa na We Ithwa na Okösl kana ithyl nltwfnenganfte.'

وَلَاذَ أَوْحَيْتُ إِلَى الْخَوَارِجِ أَنْ أُؤْتُوا فِي دَرَسُوهُ
قَالُوا أَمَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّكَ مُسْلِمُونَ ﴿١٣﴾

113. Yila amanyfw'a maisye, 'We Yesu, mwana wa Malia, Mwłai waku nütönya kütötetheesya ithyl na İmisi yusöfte İfu kuma İtunİ? Nake asya Mükİei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwł etfklİ.

إِذْ قَالَ الْخَوَارِجُ لِيَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

114. Mo maisye, 'Ithyl twİenda tütönye kÜÖya, na kana ngoo sitÜ İthÜmÜe na nİkana tütönye kÜmanyä kana we ütÜtavİtye ithyl w'o, na kana tütönye kÜkÜsİİa Üu.'

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْبِخَ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ لَكَ أَنْ قَدْ صَدَّقْنَا وَكُنُوا عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١٥﴾

115. Yesu, mwana wa Malia, aiseye, 'We Ngai Mwene Vinya W'on the, Mwłai waitÜ, tütötheesye ithyl İmisi kuma İtunİ yusöfte kyaÜya nİkana yİthwe mÜthenya mÜnene kwitÜ, kwa ala ma mbee maitÜ ana ala maitÜ ma mÜminÜkİlyo, na Kyama kuma kwaku; na tÜnenge kyaÜya kitÜ, nÜndÜ We Nue MÜnengani wa kyaÜya Ula MÜseo VyÜ.'

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا إِذْ هَلَّلْنَا وَبَخَّرْنَا وَإِيَّاهُ مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١٦﴾

116. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aiseye, 'Vate nzika, Nyie nİngÜmÜtheesya inyw'I, İndİ Üla wenyu ona wİwa ÜnÜÜleä kwİtfklİ İtina wa Üu----- Nyie vate nzika ngamasİİİa mona Üsİİİlo Üla Nyie ndakamasİİİa andÜ angİ katİ wa andÜ!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَرْسِلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِنِّي أَصْلَحُ عَلَيْهِمْ عَذَابًا أَلَدَّ وَأَعْدِبُ إِهْلًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

LUKU 16

117. Na yİla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ükasya, 'We, Yesu, mwana wa

وَلَاذَ قَالَ اللَّهُ لِيَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتُ لِلنَّاسِ

Malia, we nīwamatavisye andō, 'Mbosai nyie na mwaitū kwīthwa ngai ilī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' We akasōngīa, 'Wī Mōtheu We. Nyie ndyaī ndonya kwasya ūndū ūla ūtambaīlīte. Ethwa nīnaneenie ūu, We vate nzika wīthwa waūmanyie. We nīwīsl maūndū ala me kīlīkonī kyakwa, na nyie ndyīsl maūndū ala me kīlīkonī Kyaku. We Nue tū Ula Mūmanyi wa syīndū ila ivithītwe.

اتَّخِذُونِي وَرَثَتِي الْهَلِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَنَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ أَنْ كُنْتُ
قَلْبُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ
مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑤

لِي
تَعْلَمُ

118. 'Nyie ndyaamatavya ūndū ūngī ateo ūla We wambīyīāle..... Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wakwa na Mwīai wenyu. 'Na nyie nāī ngūsī ūlū woo īvinda yīla nekalile katī woo, īndī yīla We watumie nīkw'a, We nīweethīwe wī Mūsyaīlīsyā ūlū woo; na We wī Ngūsī ūlū wa syīndū syonthe.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَرَبِّي
وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا
تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

119. 'Ethwa We nūūmasīlīla mo, mo nī athōkūmī Maku; na ethwa We nūūmaekēa, We vate nzika, Nue Wī-Vinya, Ula-Mūl.

إِنْ تَعَذَّلْتُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَعُذُّوهُمْ فَإِنَّكَ
أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑦

120. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya, 'Uū nī mūthenya tū ūla ene-w'o mekūunīka nī ū-w'o woo. Ve Mīūnda īla īvīlīlaa tūlūsī uungu wayo, mo makekalaa vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendeeaw'a mūno nīmo; namo nīmendeeaw'a mūno nī We; ow'o ūsu nī ūtanu mūnene.'

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صُدُقُهُمْ
لَهُمْ جُنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ
الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ⑧

121. Usumbō wa matu na nthī na kyonthe ona kīva kīla kī nīlīnī wasyo; nīsyā Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We ena ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

لِلَّهِ مَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑨

AL-AN'AAM (WavuanIw'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Usŭtwe nI Ūlau, Usŭtwe nI tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaŭa syonthe nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla woombie matu na nthI, na atw'IkIthya kIla mŪthemba wa kIvindu na kyeŋi; ateo ala matetIkIlaa mamwIananasya MwIai woo na ngai ingI.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدُونَ ②

3. We nI We Ūla wamŪmbie inyw'I kuma mŪthanganI yŪmba na IndI We atw'a Ivida. Na ve Ivida yŋgI yIw'e yI vamwe Nake. Ateo inyw'I mwIa nzika nayo!

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَكُمْ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمُرُّونَ ③

4. Na we nI We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ngai wa kwelI matunI na IŪlŪ wa nthI. We nIwIsI syImbithI syenyu, na ota Ūu maŪndŪ ala me ŪtheinI. Na We nIwIsI maŪndŪ ala inyw'I mwIkaa.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5. Na kwoo vaivikaa Kyama ona kImwe katI wa Syama sya MwIai woo, ateo mo nImaalyŪkaa na makakItia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑤

6. Kwa Ūu, mo nImaŪleile Ūla w'o yIla wookie kwoo; IndI o mItūkI Ūvoo wa maŪndŪ ala mo mamavŪŭaa ngŪI ŪkamavikIa.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥

7. Mo nomonaa nI maika meana ata ala twamanangie ala maI mbee woo? Ithyi nI twamanengete mo vinya IŪlŪ wa nthI ŪndŪ Ithyi tŪtamŪnengete inyw'I na Ithyi nI twatwaie mathweo IŪlŪ woo, metIkIte

الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قُرُونٍ مِنْهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نَكُنْ لَكُمْ وَارِسًا نَسَاءً عَلَيْكُمْ قَدَرًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ ⑦

mbua nyingi; na Ithyi nltwatumie t0l0sI
t0vItIla uungu woo; na IndI Ithyi
nltwamanangie mo n0nd0 wa naI syoo
na nltwookIlilie and0 angI Itina woo.

يَذُنُّهُمْ وَأَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

8.Na takethwa Ithyi twa0theesye
maandIko maandIkItwe I0I0 wa 0a na
makItIwa mamakiitie na moko moo, *ona*
k0ilyI Ou IndI alei vate nzika methwa
maisye, 'KI ti kInd0 IndI nI 0oi wI
0theinI.'

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرطَائِسَ فَلَئِنَّهُمْ بِهِ لَصُبُّوا
لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ②

9.Namo maasya, 'NIkI m0laIka
ndatheetw'e kwake?' IndI takethwa
Ithyi twatheetye m0laIka, 0voo wItIwa
watw'iwe, *na* IndI mo mayItIwa
manengiwe Ivinda.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكَ فَهِيَ
الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ ③

10.Na takethwa Ithyi twam0nyuvItI
m0laIka *ta M00mwa*, Ithyi twItIwa
twam0se0visye ta m0vw'ano wa m0nd0;
na 0u twItIwa twamavIngIsie ma0nd0nI
ala mo ene mavIngIsanIaa.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِ
مَا يَلْبَسُونَ ④

11.Na vate nzika. At0mwa ala maI mbee
waku nImav0Iwe ng0I, IndI ma0nd0 ala
mo mav0Iaa ng0I nImamathy0I0I0kile
asu amwe kaI wa ala mav0aa ng0I.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِآلِئِيْنِ
سَخَرْنَاهُمْ مِمَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑤

LUKU 2

12.Asya, 'angangai I0I0 wa nthI, mwone
0nd0 wailyI m0min0kIlyo wa ala
mamatw'kIt0thisye *Athani* ta akengani.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكذِّبِينَ ⑥

13.Asya, 'Ila syI matunI na I0I0 wa nthI
nI sya0?' Asya, 'NI sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe.' We nIwIyumiIte We
Mwene *kwonany'a* tei. We vate nzika,
akaendee na k0m0mbany'a inyw'I
k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Vai

قُلْ لَيْسَ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتُبٌ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ الَّذِينَ خَرَوْا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑦

nzika nthlŋf waw'o. Asu ala
meyanangŋte mo ene maiketŋkŋla.

14.Nŋ Kyake kŋla kŋtŋaa ūtukŋ na
mŋthenya. Na we nŋ Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالتَّهَارُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ١٤

15.Asa, 'Nyie ngamwosa mŋsŋvŋ ūngŋ
ona wŋva eka Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mŋseŋvya wa matu na nthŋ,
Ūla ūnenganae ŋlu nake ndanengawe
ŋlu?' Asya, 'Nyie nŋnŋylawe nŋthwe wa
mbee wa ala menenganae.' Na we
ndŋkethwe wa ala meananasya Ngai na
ngai ingŋ.

قُلْ أَغْنَى اللَّهُ أَنْتَ خُذْ وَلِيًّا فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يَطْعَمُ قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أَلُونَ
أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ١٥

16.Asa, 'Kwa ūla w'o, ethwa nyie
ndiŋmwŋw'a Mwŋai wakwa, nyie
nŋngŋkŋla ūsilŋlo wa ūla mŋthenya
mŋnene. *¹

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٦

17.We ūla ūkavŋtŋkanw'a na mŋthenya
ūsu, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
akeethwa amwŋw'ŋŋte tei. Na ūsu ow'o
nŋ ūtanu mŋnene.

مَنْ يُضَرِّفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذَلِكَ الْقُورُ
الْبَاسُونَ ١٧

18.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋwaŋkiita we na nthŋna, vai
ona ūmwe ūtonya kŋŋvetanga ateo We,
na ethwa We amŋkiita na *huso* ŋseo, ŋndŋ
We ena ūtonyi wa kwŋka ūndŋ w'onthe
ūla We wendaa.

وَلَنْ يَسْأَلَكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ
وَلَنْ يَسْأَلَكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

¹ * Ithŋf twŋasya ūalyŋŋŋŋ ūalyŋŋwe kuma
'mŋthenya mŋthŋku ūandŋkwe' mŋthenya
mŋnene ūla wŋna ūalyŋŋŋ w'onthe wa ndeto.
'adhiim' ūvoonŋ ŋŋ.

19. Na We E-na Utonyi W'onthe ūlū wa syūmbe Syake-mbaa andū; na We nī Ula-Mūl, Ula Mūmanyi-Wa-Syonthe.

20. Asya, 'Nī kyaū klīto mūno vyū klīvta ngūsī?' Asya, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī katī wakwa nenyu. Na Kulani ūno nīvuanīw'e kwakwa nyie nīkana ndonye kūmūkaany'a nayo na ūla w'onthe ūmūvikīaa. Ata! Inyw'ī mwīna ūkūsī vyū kana ve ngai īngī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Asya, 'Nyie ndina ūkūsī wa ūu.' Asya, 'We nī Ula Ngai Umwe, na nyie nīnīmūvetangie vaasa mūno vyū na ila inyw'ī mūmwīananasya *We nasyo*

21. Asu ala Ithyī twamanengie Ivuku, nīmamūmanyaa We tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī. Indī ala manangaa mathayū moo maiketīklīa.

LUKU 3

22. Na nūū ūla ūte mūlūngalu kūmūvīta we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū kana ūla witwīklīthasya Syama Syake sya ūvūngū? Vate nzika, ala mate alūngalu maikaīla.

23. Na sūanīai mūthenya ūla Ithyī tūkamombany'a onthe vamwe; na Indī tūkamatavya ala meananīsyē Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai īngī, 'Meīva ala atindany'a inyw'ī mwaneenaa ūvoo woo, ala inyw'ī mwawetaa?'

24. Indī mOminŪkīlyo wa ūmaamai woo ūkeethwa vathei ateo kana mo

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٩﴾

قُلْ أَمَرَ بِالْأَبْرَ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ
وَمَنْ بَلَغَ أَتَيْكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً
أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَ
إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٢٠﴾

الَّذِينَ آمَنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِثِيًّا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
إِنِّ شُرَكَاءُكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُزْعَمُونَ ﴿٢٣﴾

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبُّنَا مَا
كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٤﴾

makaasya, 'Ithyĩ twĩĩvĩta na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waitũ,
ithyĩ tũyaĩ avoyi ma mĩvw'anano.'

25.Sisyai Őndũ mo mekengaa mo ene.
Na Őndũ ũla mo maseũvisye ndwaĩ na
ũuno kwoo.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ تَاكَانُوا
يَفْتَرُونَ ⑤

26.Na katĩ woo ve amwe ala
meũkwĩthukĩĩsya we; ĩndĩ Ithyĩ
nĩtwĩkĩĩte isiĩĩi ĩoĩo wa ngoo syoo,
nĩkana maikamanye, na kũlea kwĩw'a
matũnĩ moo. Na mo ona makona ,
Kyama ona kĩva maikĩĩkĩĩla, na now'o
kũilyĩ yĩla mo mooka vala ũĩ,
maikaananĩa naku, asu ala matetĩkĩĩlaa
maasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ mbano sya
tene.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِبُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا
كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑥

27.Namo nĩmamavataa angĩ kũsyĩĩkĩĩla.
Na onamo ene nĩmasyelelũkaa. ĩndĩ mo
mayanangaa ona ũmwe ateo mo ena;
ĩndĩ nĩmo meyanangaa ene! No kwona
tũ mo matonaa.

وَهُمْ يَهْتَوُونَ عَنْهُ وَيَنْتَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ⑦

28.Na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona
tũ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwaki!
Mo makaasya, 'Iiaa! Takethwa ithyĩ
nĩtũtonya kũtũngwa ĩtina Ithyĩ
tũitw'ĩkĩĩthya Syama sya Mwĩafi waitũ ta
ũvũngũ na ithyĩ twĩĩthwa twĩ katĩ wa
etĩkĩĩli.

وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نُرَدُّو
لَا نَكْذِبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑧

29.Tiw'o! MaŪndũ ala mo mavithaa vau
mbeeni yu nĩmamevuanĩsye mo. Na ona
makatũngwa, mo vate nzika, masyoka
maũndũnĩ ala mavatĩĩtwe. Na mo vate
nzika nĩ akengani.

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّوا
لَعَادُوا إِنَّمَا تَهْوَاهُ عَنْهُ وَآلَهُمْ لَكَاذِبُونَ ⑨

30.Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ateo thayũ
ũũwĩũwa yu, na ithyĩ tũĩkokĩĩw'a ĩngĩ.

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا غَنَّا بِمُحْسِنِينَ ⑩

31. Na takethwa we nūtonya kwīsa kōmona tū yīla makaŋgamw'a mbee wa Mwīfāi woo! We akaasya, 'Thayō ōō wa kēll ti wa w'o?' Na mo makaasya, 'Ū, w'o wa Mwīfāi waitō,' We akaasya, 'Samai ūndī ōsīllō nūndū nīmwaileile kwīllkīla'.

LUKU 4

32. Asu ow'o nīmo mena wasyo ala maleaa kōkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkwīthwa kana yīla ūla Saa ōkamavikīla mo mateŋmanyā, mo makaasya, 'Aa, kyeva nī kīlltū nūndū wa kōvūthya Saa ōō! 'Namo makakua mīio yoo ūlū wa inyūnyu syoo. Vate nzika, kīla mo makuaa nī kīthōku.

33. Na thayō wa nthī ti kīndū ateo no ūthaŋ na ngūī. Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mūseo kwa ala alūngalu. ūndī inyw'ī nomŋkamanya?

34. Ithiyī nītwīlī nesa vyō kana maŋndū ala mo maneena ow'o nīmaŋthatasya we; nūndū vate nzika, tuue maŋwetānīasya na ūvūngū ūndī nī Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila eki-ma-naī maleaa.

35. Na ow'o Atūmwā ala maī mbee waku nīmaleilwe; ūndī ona kōilyī ūu, mo nīmekalile me omīlasya ma kōlewa na kōthīnw'a nīmekalile me omīlasya kōvika ūtethyo Wītū yīla wamavikīlie. Vai ona ūmwe ūla ūtonya kōalyūla ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūvoo wa Atūmwā ala ma tene nūmŋvikīllte we.

36. Na ethwa ūlei woo nī mwai kwaku, ūndī, ethwa nūtonya kōmantha nzīla

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ دُعُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ الَّذِينَ هَٰؤُلَاءِ
قَالُوا بَلْ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ إِذَا جَاءَتْهُمْ
السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَحْسِرُنَا عَلَىٰ مَا فَزَعْنَا فِيهَا
وَهُمْ يَخْلَوْنَ أَوْرَادَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۖ أَلَا سَاءَ مَا
يُرْوُونَ ﴿٣٢﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ
خَيْرٌ ۚ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٣﴾

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا
يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِلَايَةِ اللَّهِ يَجْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبْرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا
وَأَوْذُوا ۖ إِنَّهُمْ نَصْرُنَا ۖ وَلَا مَبْدَلُ لِكَلْبَتِ اللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَّبِيِّ الْأُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

وَأَن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَن

uungu wa nthl kana mbaasya Ukambata Itunl, na ūmaetee mo Kyama, we *nŭtonya kwika ūu*. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nŭweekŭne* kwenda Kwake vinya, We vate nzika ethlwa amaetie mo vamwe ūtongoinl. Kwa ūu, we ndŭkethwe wa ala matena ūmanyi.

تَبْتَغِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بِآيَةٍ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

37.No asu tū ala methukŭlsyaa na ūtkŭlku metŭkŭlaa. Na ūlŭlŭ wa ala akw'ŭ, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokŭlya mo *methwe thayŭ*, na ūndŭl mo makatŭngwa Kwake.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمْ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ۝

38.Namo maasya, Nŭkŭl we ndaatheew'a Kyama kuma kwa Mwŭlali wake? 'Asya, 'vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kŭtheesyaa Kyama, ūndŭl aingŭl mŭno moo mayŭsŭl.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ
قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ۝

39.Vai nyamŭ ūkungaa ūlŭlŭ wa nthl kana nyŭnyi ūlŭlŭkaa na nthwau syayo iŭl, ateo nŭl mbaŭ otenyu. Ithyl tŭitiŭte kŭndŭ Ivukunl. ūndŭl kwa Mwŭlali woo mo makoombanw'a vamwe.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلِيمٍ يُظْهِرُ لِحَاجَتِهِ
إِلَّا أَمَرَ أَمَّا لَكُمْ مَا قَوَّضْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ۝

40.Asu ala maleete Syama Siitŭ mai matŭ na maineenaa -----me nthŭnŭl wa kŭvindu kŭnene. ūlŭlŭ wa Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa ona wŭva, We nŭmwŭlŭkŭlasya kŭthyoeaka. Na ūla, We wendaa amŭtongoeasya nzŭlanŭl ūla ya w'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمْ وَكُلُوا فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَأْ ۖ اللَّهُ يُضِلُّهُ وَمَنْ يَشَأْ يُعِثِّلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

41.Asya, Inyw'ŭl mwŭlsŭanŭla ūsŭngŭlo wenyu ūkeethwa ūilyŭl ata ethwa ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkooka ūlŭlŭ wenyu kana ūla Saa ūtw'ŭtwe ūvike,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَاكُمْ السَّاعَةُ
أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

mOkamwikaŵla ūngĩ ona ūmwe eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe, ethwa We
akenda, na ila mūmwānanasya nasyo
ikamūla inyw'I.

42.Tiw'o, no We eweka ūla inyw'I
mOkamwikaŵla; na Indī We akaveta kila
inyw'I mūmwāfāa We avetange ethwa
We akenda, na ila mūmwānanasya
nasyo ikamūla inyw'I.

بَلْ إِنَّمَا تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ مَا تَشْرِكُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Na ow'o Ithyī nītwatŭmie Atŭmwa
kwa andŭ ala maŵ mbee waku we; na
nītwamathīnisye na ūkyā na mbanga
nīkana matonye kwīnyivyā mo ene.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسِ
وَٱلْفِرَآءِ لَعَلَّهُمْ يَنْتَضِعُونَ ﴿٤٣﴾

44.Nīkī Indī, yīla ūsilŵlo Witŭ wookie
ŵlŭ woo, mo mayaaŵthwa menyivītye?
Indī ngoo syoo nīsyoomīthiw'e na Satani
amatw'ŵkīthya maŭndŭ onthe ala mo
meekie kwoneka me kavāa kwoo.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَكُذِّبُوا لَهُمُ الشَّيْطٰنُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٤٤﴾

45.Indī, yīla mo moolilwe nī maŭndŭ ala
mataiwe namo, Ithyī nītwavingŭie
mbingīlo syonthe sya syIndŭ kwoondŭ
woo, kŭvika yīla mamatanīfāa maŭndŭ
ala manengiwe, Ithyī nītwamakwatie na
kīthŭlŭmŭkīlo, na wee! Mekw'a nthInī
wa mwīkalo wa kŭyītŭka.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

46.Kwa ūu mīi yonthe ya andŭ ala
meekie naŵ nīyatililwe; na ndafa syonthe
nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwīai wa nthī syonthe.

فَقَطَّعَ دَابِرَ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا ۖ وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
ٱلْعٰلَمِينَ ﴿٤٦﴾

47.Asya, 'Inyw'I mwīsuanīa ata? Ngai
Mwene Vinya W'onthe akaveta kwīw'a
kwenyu na kwona kwenyu, na kŭsiŵla
ngoo syenyu, nī ngai ūngī wīwa eka Ngai

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن أَخَذَ ٱللَّهُ سَعَتَكُمْ وَٱبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ

Mwene Vinya W'onthe ūtonya kŭmŭtŭngŭla inyw'ī syīndŭ isu?' Sisyai ūndŭ Ithyī tŭalyŭlaa Syama, Indī mo nīmaalyŭkaa na makaitia.

48. Asya, 'Mwīsŭanfa ata inyw'ī? Usilŭlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkoka tŭlŭ wenyu kwa kīthŭlŭmŭkīlo kana ūtheinī, ve amwe makanangwa ateo eki ma naŭ?'

49. Na Ithyī tŭimatŭmaa Atŭmwa kwoondŭ wa ūndŭ ūngī ateo nī aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta akaanany'a. Kwa ūu, asu ala metīkīlaa na kŭyalyŭla mo-ene, kŭikethwa w'ia tŭlŭ woo ona maikakwatwa nī kyeve.

50. Na asu ala maleaa Syama Sitŭ, ūsilŭlo ūkamavalŭkīla mo, nŭndŭ nīmaleile kwīw'a.

51. Asya, 'Nyie ndiŭmwīa inyw'ī kana: Nyie nīna inandŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona Nyie ndyīsl maŭndŭ ala matonekaa; ona nyie ndiŭmwīa inyw'ī: Nyie nī ūlaŭka.' Nyie nīmaatīla tŭ, maŭndŭ ala mavuanītw'e kwakwa.' Asya, 'Kīlalinda na mŭndŭ ūla wonaa nthī nī ūndŭ ūmwe? Indī inyw'ī nomŭsŭanīaa?

LUKU 6

52. Na makaany'e nayo asu ala methīawa na w'ia wa kana mo makoombanw'a kwa Mwīafi woo, kana maikethwa na mŭnyanya kana mwīw'anīthya ūtee Wake, nīkana matonye kwīthwa alŭngalu.

عَلَى قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللَّهِ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُمُ الْفَقْرُ
كَيْفَ لَصِفِ الْأَبْرَارَ يُغْنِيهِمْ يَصَدِّقُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ
جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَلْعَبُ السَّاعَةُ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥٣﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَنَاسِرَ
يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ إِنَّمَا
تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٤﴾

وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْ يَمَسَّ لَهُمُ الْبُزْخُ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

53. Na ndOkamalÜngye ala mamwĩkaĩlaa Mwĩafi woo kĩoko na wĩoo, maimantha kwona ūthyū Wake. We ndOkakūlw'a ūvoo woo namo maikakūlw'a ūvoo waku we, nĩkana ndOkamalÜngye ūtw'ĩke wa ala mate alÜngalu.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْأَيْمِ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْ
وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْ فَتَنْظُرُهُمْ فَتُلَاقُونَ
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

54. Na ota ūu Ithyĩ nĩtūmatatĩte amwe moo na ala āngĩ, nĩkana mo matonye kwasya, 'Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete Inee Yake katĩ waitū?' We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamesĩ vyū ala matÜngaa mŭvea?

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ
مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ
بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

55. Na yĩla ala metĩkĩlaa Mĩsoa yakwa mooka vala we ūĩ asya, 'Mūuo wĩthwe nenyu! Mwĩafi wenyu nĩwĩyumĩtye We-Mwene kwĩthwa Mwĩw'anfi-Wa-Tei, nĩkana ūla katĩ wenyu wĩkaa ūthūku nūndū wa kūlea kūmanya, na akaumbūla ĩtina wa ūu na akaseŭvya, ĩndĩ We nĩ Mŭekanfi-Mŭno, Vyū, Usŭĩtwe nĩ tei.

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَمٌ
عَلَيْكُمْ كُتِبَ عَلَيْكُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمُ الرَّحْمَةُ إِنَّهُم
عَمِلُوا مِنْكُمْ سُوءًا بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهِ
وَأَصْلَحُوا فَأَنْتَ غَافِرٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭvuanasya Mĩsoa nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kūmantha ūkeo na nĩkana nzĩa ya ene naĩ yĩyonany'e.

وَكَذَلِكَ نَقُصُّلُ الْأَيَاتِ وَالْمُتَّبِعِينَ سَبِيلَ الْغَيْرِ ﴿٥٦﴾

LUKU 7

57. Asya, 'Nyie nĩmbatĩtwe kŭmathaitha ala inyw'ĩ mŭmekatĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Nyie ndikamaatĩla mawendi menyu mathŭku. Undŭnĩ ūsu, nyie ngeethwa nĩ mwau na nyie ndikethwa wa ala matongoew'e nesa.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58. Asya, 'Nyie nĩÜngama Tŭlŭ wa ūkŭsĩ mŭtheu kuma kwa Mwĩafi wakwa na inyw'ĩ nĩmŭkŭlea. Undū ūla inyw'ĩ

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَا
يَ مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ رَبِّي أَعْلَمُ إِلَّا بِاللَّهِ يَقُصُّ الْحَقُّ

mŭkwenda ndwĩ ūtonyini wakwa.
Utw'io ndwĩna ūngĩ ateo Ngai Mwene
Vinya W'ontho. We atavanasya w'o, na
We nĩ We Ula Mŭseo Vyũ katĩ wa asili.'

وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ۝

59.Kethwa kĩla inyw'ĩ mŭkwenda
kĩkalaatwe kĩ ūtonyini wakwa, vate
nzika, ūvoo nĩŭtuwa katĩ wakwa nenyu.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭmesĩ
nesa vyũ ala mate alũngalu.

قُلْ لَّوْ أَنِّي عِنْدَ مَا تُشْتَعَلُونَ بِهِ لَفُضِّي الْأَمْرُ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ۝

60.Na mbungũo sya maũndũ ala
matonekaa syĩ Nake We; Vai ūsyĩĩ ateo
We; na We nĩwĩĩ kyonthe ona kĩva kĩla
kĩ ūlũ wa nthĩ na ūkanganĩ. Na
vaivalũkaa ūtu nthĩ ateo We nũyĩĩ; ona
vai kaveke ke kĩvĩndunĩ kĩnene kya nthĩ
kana kĩndũ kĩũ kana kyũmũ, ĩndĩ
nĩkĩfandĩke Ivukunĩ Itheu.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْبَرْوِ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ دَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَافِيَ فِي ظِلِّهِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَافِيسٍ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

61.Na We nĩ We Ula wosaa mathayũ
menyu ūtukũ na nĩwĩĩ maũndũ ala
inyw'ĩ mwĩkaa mŭthenya; na ĩndĩ
nŭmũkĩlasya inyw'ĩ ĩngĩ nthĩnĩ waw'o
nĩkana ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe yĩanĩw'e.
Ĩndĩ Kwake nĩkw'o ūalũko wenyu. ĩndĩ
We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala
mweekaa.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ بِالْأَيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ
بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ
يُنْفِخُ إِلَيْهِمْ فَرْجَهُمْ ثُمَّ يُنَزِّلُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

LUKU 8

62.Na We nĩ mŭnene ūlũ wa athũkũmi
Make, na We nũmatũmaa asũvĩ
kũsyalĩsya ūlũ wenyu, kũvika, yĩla
kĩkw'ũ kyooka kwa ūmwe wenyu,
Atũmwa Maitũ nĩmosaa thayũ wake, na
mo maileaa kwĩka ūu.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ
لَا يُفْقِدُونَ ۝

63.Na mo matũngawa kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho, Mwĩafi woo wa w'o.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ۝

Vate nzika, ūtw'io nĩ Wake. Na We nĩ
We Ula wĩ mĩtũkĩ vyũ kwa kũtala.

64.Asya, 'Nũũ ūla ūmumasya inyw'I
mbanganĩ sya nthĩ nyũmũ na nganganĩ,
yĩla mwamwĩkaĩla We na ūuu kĩmbithĩnĩ
mũkyasya, 'We atũtangĩla ithyĩ kuma
ũndũnĩ ūũ, ithyĩ vate nzika tũkeethwa ala
mena mũvea?'

قُلْ مَنْ يُخَيِّتُكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَحْرِ تَدْعُونَهُ
تَخْرُجًا وَخَفِيَّةً لِّئِنْ أُنْجِئْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amumasya inyw'I kuma vala maĩ na
kuma nthĩnĩ wa kĩla mũisyo, Indĩ
nĩmũmwĩanasya We na ngai ingĩ.

قُلْ اللَّهُ يُخَيِّتُكُمْ فِيهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
نَجْرُونَ ﴿٦٥﴾

66.Asya, 'We E-na ūtonyi kũete ūsilĩlo
ĩũlũ wenyu kuma ĩũlũ wenyu kana
uungu wa nyaĩ syenyu, kana
kũmũthokoany'a inyw'I mũkatĩĩkanga
nthĩnĩ wa nguthu mbai imenene na
kũmũsamĩthya inyw'I vinya wa mũndũ
na ūla ūngĩ.' Sisyaĩ ūndũ ithyĩ
tũvuanasya Mĩsoa na nzĩla syĩ
kĩvathũkany'o nĩkana mo matonye
kũmanya!*

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا
وَيُبدِّلْ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ أَنْ تَحْكُمَ أَنْظَرِكُمْ تَصَرَّفِ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

67.Na andũ maku nĩmamĩleete, onakau
nĩyo ya w'o. Nyie ndi mũsũvĩi ĩũlũ
wenyu.'

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ
بُوكِيلٌ ﴿٦٧﴾

68.Kwa kĩla wathani ve ĩvinda yĩtw'e;
na o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya.

لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na yĩla we wamona ala
meyũmbanasya kũmĩvukya Mĩsoa Yaitũ
na ndeto sya mana, Indĩ uma vala maĩ

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِنَّمَا
يُنْسِيكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

* Ndeto ĩno 'yalbisakum' yonanasya kyyu kya
mbanga ĩla yĩkalaa mavinda na ĩla yĩtw'ĩkaa
kĩlungu kĩmwe kya mwĩĩ ta ngũa. Kwa ūu,
ũalyũko mũfikĩĩku wendaa ūnceni ūmwe wa
kwĩkalaa.

okŌvika mace ngewa ŋng' eka ŋsu. Indŋ ethwa Satani nŋwakŌlŋthya we, Indŋ we ndŌkekale vo na andŌ mate alŌngalu ŋtina wa kŌlilikana.

70. Ona ūtalo woo tiw'o mwingŋ kūvŋta ala alŌngalu ona vanini, Indŋ wŋa woo nŋ kūmataa mo nŋkana matonye kūmūkŋa Ngai.

71. Na ekana na asu ala mosaa ndŋni yoo ta ŋthaū na ngūŋ, na ala thayū wa nthŋ ūmakengete. Na mate ūndū nayo, nŋkana thayū ona wŋva ndūkese kwaa tene na tene kwoondū wa ūthyoe ku na maūndū ala w'o weekie. W'o ndūkethwa na mūtetheesya kana mwŋw'anŋthya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona waumya kyovosya ona kŋva kŋiketŋkŋlwa. Aa nŋmo ala matwaŋtwe wanangŋkonŋ nūndū wa meko moo. Mo makeethwa na kyaŋnyw'a kya kŋw'o kŋūtheūka na ūsilŋlo wŋ woo nūndū nŋmaleile kwŋŋkŋla.

LUKU 9

72. Asya, 'ŋthyŋ tūkamwŋkaŋla ūla ūte Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūtatonya kūtūna ŋthyŋ kana kūtūthūkya, na ŋthyŋ tūkatūngwa ŋtina na itiinyo sitū ŋtina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtongoesya, ta ūmwe ala athūku mamūsesengaa na kūmūtia akyanganga ūlū wa nthŋ, na ūla wŋna anyanyae meūmwŋta makyasya. 'Uka kwitū?' Asya, 'Vate nzika, ūtongoi ūla wa w'o nŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋthyŋ nŋtwŋŋaŋtwe twŋnengane kwa Mwŋaŋi wa nthŋ syonthe.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَلَكِنْ ذَكَرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ⑥

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لُغَاً وَلَهُمْ أَعْرَضَتْهُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذِكْرِيَّ أَنْ تَنْسَلِ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ۚ وَإِنْ
تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
أَسْلَوْا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَيِيمٍ وَعَلَا
يُحِ ۖ أَلَيْسَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑦

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُودِ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي
اسْتَفْهَمَهُ الشَّيْطَانُ فِي الْأَرْضِ حَتَّىٰ لَمَّا اخْتَبَأَ
يَدْعُوهُ إِلَى الْهُدَىٰ اثْبَتْنَا قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ
هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرُنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑧

73.'Na ithyī nītūnengetwe mwīao:
'Lōlōmīllyai Mboya na mōkīei We;' na
We nī We Ula mōkōmbanīw'a Kwake.

وَأَنْ أَيْمِنُوا الصَّلَاةَ وَالْثَّقُوهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa ūlūngalu; na mōthenya ūla We
ūkaasya, 'Ithīwa!' na ūkīthīwa.' *

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ
قَدْ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ هُوَ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ
يُنْفَعُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٤﴾

75.Na lilikanai īvinda yīla Avalamu
wamōtavisye īthe wake Aasali, 'We
wīōsa mīvw'anano ta Ngai?' Vate
nzika, nyīe nīkwona we na andū maku
mwī nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.'

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ أَذِرْ أُتِّخَذُ صَاحِبًا مِمَّنْ
إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾
وَكَذَلِكَ نُنْزِلُ الْإِبْرَاهِيمَ كُلَّ صَوْتِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

76.Na ūu Ithyī nītwamwonisye Avalamu
ūsumbī wa matu na nthī nīkana we
atonye kūtongow'a nesa na nīkana we
atonye kwīthwa wa asu ala mena ū-w'o
wa mōūkīlō.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكَوْكَبَ قَالَ هَذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٧﴾

77.Na yīla ūtukū wamōvikīe, oona
ndata. We asya, 'Uū nī Mwīālī wakwa!'
Indī yīla yathūie, asya, 'Nyie
ndisyendete ila ithuaa.'

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَنْ لَمْ يَهْدِنِي سَبِيلَ اللَّهِ لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

78.Na yīla we woonie mwei umīte wīna
kyeni kīnyaīlku, aisye, 'Uū nī Mwīālī
wakwa!' Indī yīla wathūie, aisye, 'Ethwa
Mwīālī wakwa ndendongoesya Nyie,
vate nzika, nīlthwa katī wa andū ala
maaa.

79.Na yīla we woonie syūa yīkyuma
yīna kyeni kīnyaīlku, aisye, 'Uu nī
Mwīālī wakwa!' Yīl nīyo īnene vyū.
'Indī yīla yathūie, aisye, 'Inyw'ī andū

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا الْكَبِيرُ
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ يَقُومُ إِلَيَّ يَوْمًا وَنَا تَشْرَكُونَ ﴿٧٩﴾

* Ndeto īno īthīwa Kunī Fayakoon ndyonanasya
Ōndū ūkwīkīka kavola na kavola kuma vathei
vakethwa ve kīndū. Uu nī kwasya kana yīla Ngai
wenda kwenda Kwake kwambīlīlasya kwīthwa na
mōmbīwe na o mītukī ūkīkīka Ōndū We wendaa.

makwa, vate nzika, Nyie nŋnaimanya
nesa ila mwŋananasya Ngai nasyo.

80. Nyie nelekelye ōthyū wakwa kwa
Ula woombie matu na nthĩ, nŋnenganŋte
vyū anyie ndi katĩ wa ala
mamwŋananasya Ngai na ngai ingĩ.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
خَئِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

81. Na andū make nŋmakaanāŋte nake.
Nake asya, 'Inyw'ĩ mwŋakaanāŋte nakwa
ŋūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē
oyŋla We ōndongoesye nesa?' Na nyie
ndikw'ikŋla ila mūmwŋananasya We
nasyo, Ateo Mwŋaŋi wakwa enda ōndū.
Mwŋaŋi wakwa aithyūlūlūkŋte syŋndū
syonthē nthĩnĩ wa ōmanyi Wake. Inyw'ĩ
ŋndĩ nomūtaŋkaa?

وَحَاجَّةٌ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَيْتُ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

82. Na Nyie naŋlwe nĩ kw'ikŋla ata ila
inyw'ĩ mūmwŋananasya Ngai nasyo ila
We ōtaaitheesya mwŋaŋ ŋūlū wasyo? Nĩ
nguthu yĩva ŋndĩ, ya isu syelĩ yĩna kŋtumi
kŋnene kya kūete mūuo, ethwa ow'o
inyw'ĩ nŋmwŋisĩ?

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ
أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَأَتَى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

83. Ala metĩkŋlaa na matavulanasya
wŋtĩkŋlo woo na ōla ōte ōlūngalu.....mo
nŋmo ala makethwa na mūuo, na ala
matongoew'e nesa.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۝

LUKU 10

84. Na kyu nŋkyo ŋitumi Kiiitū kŋla Ithyĩ
twamūnengie Avalamu kwa andū make.
Ithyĩ tūmūnenevasya kwa ivŋla ōla Ithyĩ
twendaa. Ow'o, Mwŋaŋi waku nĩ Mŋŋl,
Umanyi-W'onthē.

وَلِئَلَّكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ
وَرَجَّتْ مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝

85. Na Ithyĩ nŋtwamūnengie we Isaka na
Yakovo; kŋla ōmwe Ithyĩ
nŋtwamūtongoesye nesa, na Noa Ithyĩ

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا

nĩtwamũtongoesye nesa tene, na katĩ wa nzyawa syake, Ndaviti na Solomoni na Yovu na Yosevu na Mose na Aluni. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa moseo.

86.Na Ithyĩ nĩtwamũtongoesye Sakalia na Yoana na Yesu na Elia; kĩa ũmwe woo aĩ katĩ wa ala alũngalu.

87.Na Ithyĩ ota ũu nĩtwamũtongoesye Isumaeli na Elisa na Yona na Loto, na kĩa ũmwe Ithyĩ nĩtwamũnenevisye tũũ wa andũ.

88.Na Ithyĩ nĩtwamanenevisye amwe. katĩ wa maaĩthe moo na syana syoo na anaaĩthe moo, na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo na twamatongoesya nzĩanĩ ũla ndũngalu.

89.Usu nĩ ũtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũtongoeasya na w'o ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make. Na takethwa mo nĩmamũthaithĩte ũngĩ ũtee Wake We, vate nzika, w'onthe ũla meekĩte wĩthwa ũtena ũuno kwoo.

90.Aa nĩmo ala Ithyĩ twamanengie Ivuku na kĩĩko kya ũtw'io na wathani. Indĩ andũ aa mai na mũvea kwoo, ti ũndũ, nũndũ yu Ithyĩ nĩtũmanenganĩte kwa andu ala matena mũvea kwoo.

91.Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye nesa, kwa ũu, we aĩ ũtongoi woo. Asya, 'Nyie ndikwĩtya ĩtuvi kwenyu nũndũ wa w'o. Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ũtao kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ.

هَدَيْنَا مَنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٦﴾

وَذَكَرْنَا وَيْحَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ
الصَّالِحِينَ ﴿٦٧﴾
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَلُوطًا وَكَذَلِكَ
فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

وَمِنَ آبَائِهِمْ ذُرِّيَّتِهِمْ وَإِسْحَاقَ وَجَبْرَائِيلَ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٩﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْمُ أَقَدَرَةٍ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٧٢﴾

LUKU 11

92. Namo nĩmaleile kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŵa tondũ We waŵĩtwe nĩ kũtaŵa yĩla mo maisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndavuanĩye kĩndũ kwa mũndũ ona wĩwa.' Nũũ ūla wavuanisye Ivuku yĩla Mose waetie, kyenĩ na ūtongoi kwa andũ ona kau inyw'ĩ mũyosaa ta tũtani twa mathangũ matembũange ala inyw'ĩ mwonanasya amwe na kũvitha maingĩ mamo; na inyw'ĩ nĩmũmanyĩtw'e maũndũ ala inyw'ĩ ona maaĩthe menyu matamesĩ?..... Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ maeke mo metanĩthye mo ene na ngewa syoo sya mana.

93. Na yĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũvuanĩye, yusũtwe maũathimo, kwĩanĩsya kĩla kya kĩtongoesye, na kĩũtonyethye we kũũkany'a Nyinyia-wa-mĩsyĩ na ala maũthyũlũlũkĩte. Na ala metĩkĩlaa Ithi nĩmayĩtĩkĩlaa na nĩmasyaĩĩsya lũlũ wa Mboya yoo.

94. Na nũũ ūla ūte mũlũngalu mbee wake we ūla ūmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvũngũ, kana waasya, 'nĩkũvuanĩtw'e kwakwa, 'oyĩla vai kĩndũ kĩvuanĩtw'e kwake; na ūla waasya, 'Nyie ngatheesya ūvuany'o ta ūla Ngai Mwene

Vinya W'onthe ūtheetye?' Na takethwa we nĩwĩsa kũmona, eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa kyalya kya kĩkw'ũ, na alaĩka maitambũũkya moko moo, *maimea*: 'Nenganei mathayũ menyu. Umũnthĩ inyw'ĩ nĩmũkũfwa ūsilĩlo wa nthoni, nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mwaneenie lũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wa

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَى بَعْضِ رُسُلِهِ شَيْءٌ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ يَجْعَلُونَهُ قُرْآنًا يَبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ لَمْ يَزَلْ فِي خَوْضِهِم يُلْعَبُونَ ﴿٩٦﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ إِنَّهُنَّ إِلَٰهَاتٌ وَلَمْ تُنِجْ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِنْ مَّا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٨﴾

ÜvÜngÜ na nÜndÜ inyw'I nĩmwaalyÜkile
mwamĩtia Mĩsoa Yake na Üng'endu.

95. Na yu inyw'I mwĩÜka KwitÜ Ümwe
kwa Ümwe tondÜ Ithyĩ twamÜmbie
inyw'I İvinda ya mbee, na inyw'I
nĩmÜtiĩte İtina wenyu kİla Ithyĩ
tÜnenganİte İÜlÜ wenyu, na Ithyĩ
tÜiÜmwona inyw'I mwİna ew'anİthya
menyu ala mwawetaa kana nİmeanene
na Ngai *maÜndÜnİ* menyu. Yu inyw'I
nĩmÜtilanİtw'e mÜndÜ na Üla Üngİ na
maÜndÜ ala inyw'I mwawetaa
nİmamwaİe.

LUKU 12

96. Nĩw'o, nİ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Ütumaa mbeÜ sya nİtende
na ngii imea. We aetae kİla kİ thayÜ
kuma nthİnİ wa kİla kİkw'Ü, na We nİ
MÜeti wa kİla kİkw'Ü kuma nthİnİ wa
kİla kİ thayÜ. Usu *nİwe* Ngai Mwene
Vinya W'onthe; kwa Üu İndİ, inyw'I
mwİtÜngwa İtina naku?

97. We nİ We Ula Üthandİkasya kİkoko,
na We nİwaseÜvisye ÜtukÜ ta ÜthÜmÜo
na syÜa na mwei sya kÜtala İvinda. Usu
nİ Ütw'io kuma kwa Ula-Wi-Vinya, Ula-
MÜİ.

98. Na We nİ We Ula ÜseÜvİtye ndata
kwoondÜ wenyu nİkana mÜtonye kÜatİla
ngalİ İla ya w'o nÜndÜ wa Ütethyo wasyo
nthİnİ wa kİvindu kİnene kya nthİ na
Ükanga. Ithyĩ tÜtavanİtye Mĩsoa kwa
Ükuvİ kwa andÜ ala mena Ümanyi.

99. Na We nİ We Ula Ümumİtye inyw'I
kuma mÜndÜnİ Ümwe na ve mÜsyİ na

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا خَلَلْتُمْ أَوَّلَ مَرْجٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْتُمْ وِرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ لَكُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءَ
لَقَدْ قَطَعْنَا بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿١٢﴾

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
النَّبْتِ وَمُخْرِجُ النَّبْتِ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَالِقُ
تُوفُكُونَ ﴿١٣﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٤﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ نَفْسٍ وَاجِدَةً فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

Okomo. Ithyl tûtavanŋye Mĩsoa kwa
Okuvĩ kwa andũ ala mamanyaa.

100.Na nĩ We Ula Otheeasya kĩw'ũ
kuma ithweonĩ; na Ithyl nĩtũmeasya kĩla
mũthemba wa imea nakyō; na Ithyl
nĩtũetae matũ ma kĩsũnzũni nthĩnĩ
wasyo; na nthĩnĩ wa isu ĩndĩ nĩtumĩlasya
mbeke syĩyĩalĩe nesa; na nthĩnĩ wa
mĩtende Ithyl nĩtumĩlasya itũngo sya
mĩkea ĩniinĩte vakuvĩ, na Ithyl nĩtũetae
mĩũnda ya mĩsavivũ na mĩthata na
mĩkomamanga ĩvw'anene na
ĩtavw'anene. Sisyai ũndũ mosyao mayo
manakavĩte na kwĩw'a kwamo. Vate
nzika, nthĩnĩ wa maũndũ asu ve Kyama
kwa andũ ala metĩkĩlaa.

101.Na mo mamosaa mayini kwĩthwa
atindany'a ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe, onakau We nĩ We wamombie
mo; na mo mamũwetanĩasya na syana
sya ivĩsĩ na eĩtu ũvũngũ mate na ũmanyi
ona ũmwe. We nĩ Mũtheu na E-ĩolũ
Mũno wa maũndũ ala mamũwetanĩasya
We namo!

LUKU 13

102.Mwambĩlĩlĩya wa matu na nthĩ! We
atonya ata kwĩthwa na mwana oyĩla We
nde mũtindany'a, na oyĩla We ũmbĩte
kĩla kĩndũ na ena ũmanyi wa syĩndũ
syonthe?

103.Usu nĩ We Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩlĩ wenyu, Vai Ngai ateo
We, Mũmbi wa syĩndũ syonthe, kwa ũu
mũthaihaei We.

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ
حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قُزُونٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالزُّمَانُ مُمِشِينَ
وَفِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِذَا اسْتَرَوْا مِنْهَا
لَبِثَ فِيهَا كَبِيرٌ ۖ وَتَبَاتَ ۚ
إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑤

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ
بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يَصِفُونَ ⑥

بَلِ نَبْعُ السَّلَوتِ وَالْأَرْضِ أَلَيْ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ
لَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةً وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ⑧

104.Metho maitonya kũmũvikĩa We Indĩ
We nũmavikĩaa metho. Na We nĩ Ula-
Utavathũkanĩka, Mũmanyi-wa-Syonthe.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ
الْخَفِيفُ الْغَيْبُ ۝

105.Mokũsĩ nĩmokĩte kwenyu kuma kwa
Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu, ũla w'onthe
Omonaa, nĩ kwoondũ wa ũseo wake
mwene; na ũla ũtw'ĩkaa kĩlalinda, nĩ
kwoondũ wa wasyo wake mwene. Na
Nyie ndi mũsũvĩi wenyu.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ
وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ ۝

106.Na ũu nĩw'o Ithĩ tũalyũlaa Mĩsoa
nĩkana w'o Omanyĩke, Indĩ ũsũngĩo nĩ
kana mo maasya, 'we nĩwĩmanyĩtĩye
nesa; na Ithĩ nĩtũalyũlaa Syama nĩkana
tũtonye kw'itavany'a kwa andũ ala mena
ũmanyi.

وَكَذَلِكَ نَعْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝

107.Atĩĩa maũndũ ala we ũvuanĩw'e
kuma kwa Mwĩalĩ waku; vai Ngai ateo
We; na İvetange ũtee na athaithi ma
mĩvw'anano.

إَتَّبِعْ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ
اعْرِضْ عَنِ الشُّرَكِيِّ ۝

108.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩweekĩie kwenda Kwake
vinya, mo mayĩthwa mamanthie ngai
ingĩ vandũ Vake We. Na Ithĩ
tũiũtw'ĩkĩthĩtĩye we mũsũvĩi woo ona we
ndwĩ mũsyaĩĩsya woo.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيفًا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝

109.Na mŭikamaume mo ala mo mamekaŵlaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maikese kŭmŭuma Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ wa kŭlea kŭmánya kwoo. Uu kwa kŵla ōko Ithyi nŵtwaŵatw'ŵkŵthisye meko moo *kwoneka* me maseo.. Na Indŵ ūalŭko woo ūkeethwa kwa Mwŵafi woo; na We akamamanyŵthya maŭndŭ ala mo meekaa.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَلَيْهِمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

110.Na mo mevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawŵvŵto moo me vinya kana ethwa Kyama kŵkamavikŵla, mo vate nzika, makakŵtkŵla. Asya, 'Vate nzika, Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ nŵ kyaŭ kŵtuma ūmánya kana Syama syooka. Mo maikasyŵtkŵla?

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهَدَ آيَاتِهِمْ لِنِ جَاءَهُمْ آيَةٌ يُؤْمِنُونَ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعُرُونَ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

111.Na Ithyi tŭkatuma ngoo syoo na masŭanŵo moo masyoke wŵkalonŵ ūla maŵ mailea Syama Sitŭ, na Ithyi tŭkamatia nthŵnŵ wa wŵki wa naŵ woo makyanganga mana.

وَنَقِيبُكَ أَنْفِدْ تَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَدَّاهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

LUKU 14

112.Na ona Ithyi tŭkamatheesya mo alaŵka, ona ala akw'ŭ makaneena namo, na ona tŭkamombanŵsya syIndŭ syonthe ūthyŭ kwa ūthyŭ, mo mayŵtkŵla, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe akekŵla kwerŵda Kwake Vinya. Indŵ aingŵ mŭno moo mekaa maŭndŭ ma ūtumanu.

وَلَوْ أَنَّكَ نَزَلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْوَلَدُ وَخَسَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا يُلْقُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١٢﴾

113.Na ota ūu Ithyi nŵtŭseŭvŵtye mŭmaitha wa kŵla Mwathani, katŵ wa andŭ na Mayini ala athŭku. Mo nŵmaneananasya na ūneeni mwanake

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

mündü na üla üngĩ nĩkana makengane---
-na takethwa Mwĩafi waku nĩweekĩie
kwenda kwake vinya, mo mayĩthwa
meekie üu; kwa üu ekana namo vamwe
na maündü ala maseüvasya.

114.Na nĩkana ngoo sya asu ala
matetĩkĩlaa Itu syelekele maündünĩ asu
nĩkana mo matonye kwendeew'a nĩkw'o
na nĩkana mo matonye kũendea na
kwĩka maündü ala mo mekwĩka.

وَلْيَصْغِرْ إِلَيْهِ أَفْدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَلْيَرْضَوْهُ وَلْيَقْرِضُوا مَا هُمْ مُقْرِضُونَ ﴿١١٤﴾

115.Nyie ngamümantha müsilĩ ingĩ eka
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula We nĩ
we ükütheesye Ivuku, yĩtavanĩtye nesa?
Na asu ala Ithyĩ twamanengie Ivuku
nĩmesĩ nesa kana yo yĩtheetw'e kuma
kwa Mwĩafi waku na üla w'o; kwa üu,
we ndükethwe katĩ wa ala mena nzika.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتِغَىٰ حَكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِن رَّبِّكَ إِلَيْنَا فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na ndeto ya Mwĩafi waku
nĩyanĩtw'e nthĩnĩ wa w'o na ülungalu.
Vai ütonya kũalyüla ndeto Syake; na We
nĩ Wĩwi-W'onthe, Ümanyi-W'onthe.

وَتَنَتَّ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117.Na ethwa we ükamew'a aingĩ ala
me üüü wa nthĩ, makaüthyoekeya we
kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Mo maatĩlaa vathei ateo
ütalĩthyo müthei, na mai ündü mekaa
ateo kükengana. *¹

وَأَن نُّطِغَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118.Vate nzika, Mwĩafi waku nũmesĩ
müno vyü ala maendaa ütee wa nzĩa
Yake; na We nĩwĩsĩ nesa vyü ala
matongoew'e nesa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

¹ *Ndeto İno 'Yakhoroosoon' İÜngamaa vandü va
mawonay'o manene ta kũseüvya üvüngü kana
kw'itüngĩthya kũmanya kwathana maündü ala
makoka oyĩla mo malikaa nthĩnĩ wa motalĩthyo
mai

119. Yai Indī, kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Mīsoa Yake.

فَكُلُوا مِنَّمَا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Na mwīna kītumi kyaū inyw'ī kīla kīūmūvata kūya kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe oyīla we nūminīte kōmūvathūkanīsyā inyw'ī ila We ūvatanīte kwenyu, ateo ila mūingīlw'e? Na vate nzika, aingī nīmamathyoekasya ala angī na mawendi moo mathūku nūndū wa kūlea kōmanyā. Kwa ūla w'o, Mwīai waku nūmesī nesa vyū eki-ma-naī.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَضَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ
إِلَيْهِ وَإِنْ كَثُرَ الْيَغْلُوتُونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Na īvathanei na naī yī ūtheinī kana mbithe. Vate nzika, asu ala mekaa naī makatuvwa kwoondū w'a meko ala mekīte.

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَعْمِرِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾

122. Na mūikaye katī wa ila itawetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nūndū ūsu vate nzika nī wau-wa-matū. Na ow'o ala athūku mamavuanīsyā anyanyae moo masūanīo asu nīkana makaananīte nenyu. Na ethwa inyw'ī nīmūūmew'a, mūkeethwa mūimwīanany'a Ngai na ngai ingī.

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ وَلَرَنَّ الشَّيَاطِينَ يُوْحُونَ إِلَىٰ أُولِيهِمْ
لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123. We, ūla waī mūkw'ū na Ithyī twamūenge thayū na twamūseūvīsyā kyeṇi, kīla ūendaa katī wa andū nakyo, nūtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla mwīkalo wake nī wa kwīkala kīvindunī kīnene vala ūtatonya kuma? Uu meko ma alei nī matw'īkīthītw'e kwoneka me maseo kwoō.

أَوْ مَن كَانَ مِيتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَنبَشِئُ بِهِ فِي النَّارِ كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِمَخْرُجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Na ūu Ithyī nītweetīkīlīlye atongoi ma ene-naī nthīnī wa kīla mūsūyī kŭseŭvye nzuukū nthīnī waw'o mokīte na ūla w'o; na mai ūmwe masukaa ateo mathayū moo ene; īndī mo mayonaa.^{2*}

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ آلِيًّا مُّجْرِمِينَ يَلْمِزُوا فِيهَا وَمَا يَنْكُرُونَ إِلَّا أَنْفُسِهِمْ وَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٤﴾

125. Na yīla Kyama kyamavikīla mo maasya, 'Ithyī tūiketīkīla o kŭvika tūnengwe maŭndū ta ala manengetwe Atūmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsf nesa vyū vala va kw'ia Utūmane Wake. Vate nzika, kŭsonokw'a mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsilīlo mwai ikamakūna avīfany'a nūndū wa nzukū syoo.

وَاِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۗ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ بَلَا كَانُوا يَنْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

126. Kwa ūu, ūla ona wīva, Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa kŭmŭtongoesya, We avingŭaa ngoo yake kwoondū wa kwīkīla Isilamu, na kwa ūla We wendaa kŭmŭeka ae, nŭmīfhasya ngoo yake ta wambatīte kyambato kyūmū. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūetae ūsilīlo tūlū wa asu matetīkīlaa.

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ ۖ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا ۖ كَانُوا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذِبًا لِكَيْ يَجْعَلُ اللَّهُ إِلَٰهَ الْإِنْسِ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٦﴾

127. Na īno nīyo nzīla ya Mwīfafi waku īla īendete īlūngele Kwake. Ithyī nītūmīfalyūlīte Mīsoa kwa ūkuvī kwa andū ala matonya kŭtaīka.

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۖ قَدْ فَضَّلْنَا الْآلِيَّةَ لِقَوْمٍ يَذْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

128. Ve ūtūo wa mŭuo wī vamwe na Mwīfafi woo kwoondū woo, na We nī

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وليُّهُمْ بَلَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

² *Unceni wa 'Akabera Mujremecha' nīkwasya kana, 'ala anene katī wa eki ma naī ma mūsūyī ūsu'. Ndeto īno 'nene' vaa nītonya kwasya asu ala mena kīfanda kīnene kya naī na kwa ūu mo maūngeme katī woo ta atongoi kana nīvatonya kwasya ala anene me wasya nthīnī wa nguthu ya eki ma naī.

*Ndeto īno ītonya kŭalyūlīwa ta "ngoo." Sīsyā Al-Mīyind Sadsu.

Mũnyanyae woo nũndũ wa mawĩa ala meekie.

129.Na mũthenya ūla We ūkamombany'a mo onthe vamwe, We akamatavya, 'Inyw'I nguthu ya Mayini! Inyw'I nĩmwamanthie kwĩthwa na aatĩi aingĩ mũno *inyw'I ene* kuma katĩ wa andũ!' Na anyanyae moo katĩ wa andũ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, Ithyĩ nĩtweetandĩthĩsyie ithyĩ kwa ithyĩ, Indĩ yu nĩtũvikĩte ĩvinda yitũ yĩla We watũtw'ĩfe. 'We akaasya, 'Iia-ya-Mwaki nĩyo ūtũo wenyu inyw'I, mũkekalaa vo kũvika yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkenda.' Vate nzika, Mwĩafi waku nĩ Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

130.Na ota ūu Ithyĩ nĩtũmaiaa amwe ma eki-ma-naĩ ĩũũ wa ala angĩ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

LUKU 16

131.Inyw'I nguthu sya Mayini na andũ! Atũmwa mayaaũka kwenyu kuma katĩ wenyu ene ala mamũtavisye inyw'I ĩũũ wa Mĩsoa Yakwa na ala mamũkaanisye inyw'I ĩũũ wa kũkomana na mũthenya ūu wenyu?' Mo makasũngĩa, 'Ithyĩ nĩtũkwĩkũsĩla ene.' Na thayũ wa nthĩ nĩwamakengie mo. Na makeekũsĩla mo ene kana mo maĩ alei.

132.Kĩtumi nũndũ Mwĩai waku ndatonya kwananga mĩsyĩ na kyoneo andũ mayo matakaanĩtw'e.

133.Na kwa onthe ve ivĩla sya ūnene, kwĩanana na maũndũ ala mo mekaa, na

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جُنُودًا يُعَشِّرُ الْجِنُّ قَدْ اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيُوهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ١٤

وَكَذَلِكَ نُفَوِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٥

يُعْصَمُ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يُقَضُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبْنَاهُمْ حَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا الْكَافِرِينَ ١٦

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَ أَهْلَهَا غُفْلُونَ ١٧

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ عَمَلًا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ١٨

Mwĩafi waku ndaleaa kũmanyanya maũndũ ala mo mekaa.

134. Na Mwĩafi waku Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Usũtwe nĩ tei, We akenda, We nũtonya kũmũvetanga inyw'ĩ na kũmũatĩsya inyw'ĩ na kĩla We wendaa, tondu We wamũkĩlilye inyw'ĩ kuma oĩaonĩ wa andũ angĩ.

135. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathitwe kĩkeanĩla na inyw'ĩ mũitonya kũkĩsiĩla.

136. Asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Ikai nesa vyũ ũndũ mũtonya. Nyie ota ũu nonĩkĩte. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya ĩtuvi ya mũminũkĩlyo ya wĩkalo ũu yĩkeethwa yĩ yaũ. 'Vate nzika, eki-ma-naĩ maikaĩla.

137. Na mo nĩmamũnengete Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩlungu kya imea na indo *ng'ombe* ila We wiseũvĩtye, namo maasya, 'Kĩĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, *kwĩanana na masũanĩo moo*, na kĩĩ nĩ kwoondũ wa mĩvw'anano yaitũ.' Indĩ kĩla kya mĩvw'anano yoo kĩimũvikĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe o yĩla kĩla kya Ngai Mwene Vinya W'on the nĩkĩmĩvikĩlaa mĩvw'anano yoo. Mo nĩmatusaa maũndũ mathũku.

138. Na ota ũu now'o atindany'a moo maseũvisye kũawa kwa syana syoo *kwoneka* kwĩ kwanake kwa aingĩ ma athaithi ma mĩvw'anano nĩkana mo matonye kũmananga mo na kũmaetee kĩthokoany'o nthĩnĩ wa ndĩni yoo. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nĩweekĩte* kwenda Kwake vinya, mo

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿٦٤﴾

إِنْ مَا تَوَعَدُونَ لَأَيُّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٦٥﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٦﴾

وَجَعَلُوا لَهُ مِثْلًا مِنْ الْحَرْبِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لَهُ يُرْعَاهُمْ وَهَذَا لَشُرَكَائِهِمْ أَفَمَا كَانَ شُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لَهُ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٧﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الشُّرَكِيِّ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَائِهِمْ لِيُذَوُّهُمْ وَلِيُنْجِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوا فَعَلَهُمْ وَمَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٨﴾

mayithwa meekie Ou; kwa Ou, ekana
namo vamwe na klla mo meUseÜvya.

139.Namo maasya, 'NyamÜ na na mlti
mİna nİmbatane. Vai Ükaiya ateo Üla
ithyi tÜkwenda, na ve Ng'ombe ila
mİongo yasyo İvatanİtwe, na ng'ombe
ila itaweteawa syİtwa ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, makİseÜvya ÜvÜngÜ
İÜlÜ wake. O mİtÜkİ we akamaİva
nÜndÜ wa klla mo maseÜvİtye.syİtwa ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, maiseÜvya
İÜlÜ Wake We. O mİtÜkİ akamaİva mo
nÜndÜ wa maÜndÜ ala mo maseÜvİtye.

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْتُ حِجْرَ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا
مَنْ شَاءَ يَرْعَاهُمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طَهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِمْ يَجِيزُونَهُمْ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٩﴾

140.Na mo maasya,'İla syİ nthİnİ wa
mavu ma ng'ombe na na nİ kwoondÜ
wa aÜme maitÜ na nİmbatane kwa iveti
siitÜ, İndİ kyasyawa kİ kİkw'Ü, İndİ nİ
kyoo onthe. We akamatuva mo
kwoondÜ wa Üneeni Üsu woo. Vate
nzika, We nİ MÜİ, Umanyi-W'onthe.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُنُبُنَا
وَمُعْرَضَةٌ عَلَى أَرْوَاحِنَا وَإِنْ يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءُ يَجِيزُونَهُمْ وَصِفُّهُمْ إِنَّهُ حَلِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٤٠﴾

141.Ala mena wasyo nİ ala moaa syana
syoo kwa Ütumanu nÜndÜ wa kÜlea
kwİthwa na Ümanyi, na kÜvatana ila
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ümanengete mo, makİseÜvya ÜvÜngÜ
İÜlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Mo ow'o nİmaİte na maitongoew'e nesa.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
لَبَّيْكُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤١﴾

LUKU 17

142.Na We nİ We Üla Ümİtw'Tkİthasya
mİÜnda, mİteme mİtaÜ na İte mİteme
mİtaÜ, na mİtende na mİÜnda ya malİu
ala mosyao mayo nİ ma mİthemba
mingİ, na mÜsamo wİ kİvathÜkany'o, na
mİthata na mİkomamanga İvw'anene na
İtavw'anene. Yai mosyao mayo yİla
yasyaa, na İvai klla Kyake İvinda ya

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَرُ وَالزَّيْتُونَ وَالْأَوْثَانَ
مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ
وَأَنْتَوِ حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٤٢﴾

ngetha yamo na mŭikakŭle mŭvaka. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala makŭlaa mŭvaka.

143. Na katŭ wa ng'ombe *We nŭmbŭŭe imwe* sya kŭkua mŭŭo na *imwe* sya kŭthŭnza. Yai katŭ wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭnengete inyw'i, na mŭikaatŭle nyaŭŭi sya Satani. Vate nzika, we nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu.

وَمِنَ الْإِنْعَامِ حُمُولُهُ وَفَرَسَانٌ مِّمَّا رَزَقْنَاهُ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿١٤٣﴾

144. *We nŭmbŭŭe* atindany'a nyaanya onthe vamwe sya malondu eŭŭ na mbŭŭi ilŭ; asya, 'Nŭ ila ilŭ nŭme mbatane kana nŭ ila ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Manyŭtheyi nyie na ŭmanyi ethwa inyw'i mwŭ ma w'o.

ثَنِينِيَّةٌ أَزْوَاجٌ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ النَّعَمِ
اِثْنَيْنِ قُلْ مَّا الذَّكَرَيْنِ حَزَمَ أَمَّا الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ
إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

145. Na sya ngamŭle ilŭ na sya ndewa ilŭ. Asya, 'Nŭ isu nŭme ilŭ ila *We ŭvatanŭte* kana nŭ isu ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Mwaf vo inyw'i yŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe weeyŭaie maŭndŭ aa ŭlŭlŭ wenyu? Nŭŭ ŭndŭ ŭla mwŭki-wa naŭ mŭnene kŭvŭta ŭla ŭmŭseŭvŭasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvŭngŭ nŭkana amathyoekye andŭ mate na ŭmanyi? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ mate alŭngalu.

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ مَّا الذَّكَرَيْنِ
حَزَمَ أَمَّا الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَقَعَتْهُنَّ اللَّهُ بِهَذَا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُغْلِبَ النَّاسَ
بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنْ أَنَّى لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

LUKU 18

146. Nyie ndikwona kŭndŭ kŭvatanŭtwe kŭŭwa nŭ mŭŭi ŭla ŭnŭkwenda kŭya katŭ wa ila ivuanŭtw'e kwakwa ateo kŭthwe kŭ kya ŭkw'a kana nthakame mbŭŭŭku, kana nyama ya ngŭlŭŭe; na syonthe ila ite ntheu; kana kŭla kŭvuku kŭng'eetwe kwa syŭtwa yŭte ya Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوْحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ
فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ
غَيْرُ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

mūminūkiŵyo. Takethwa We nŵweeklie kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa amūtongoesye inyw'I inyw'onthe.'

151. Asya, 'Etei ngūsī syenyu ila iōkūsīla kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvatanīte syīndū ii.' Na ethwa syo nŵsyaumya ōkūsī, we ndūkaumye ōkūsī nasyo, ona we ndūkaatīte mawendi mathūku ma asu ala mamyosaa Mīsoa Yaitū ta ya ūvūngū na ala matayītkīlaa Itu na ala mamwālanasya Mwāfi woo na ngai ingī.

LUKU 19

152. Asya, 'Ukai, Nyie nŵngūmūtūngīlīla inyw'I kīla Mwāfi wenyu ōkītw'īkīthītye kīte kya kwanangīka kwenyu: kana mūikamwālanany'e We na kīndū ona kīva ta mūtindany'a na kana nokūvika inyw'I mūmekae asyai nesa na ūseo mūvītūku, na kana mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kūkīa ōkya, Ithīyī Nithīyī tūmūnengae inyw'I o nasyo—na kana inyw'I mūikaathengee meko mathūku, ōtheinīkana kīmbithīnī; na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūōtw'īkīthītye mūtheu, ateo kwa ūla w'o. Uu nŵw'o We ūmwīlyāle inyw'I nīkana mūtonye kūmanyā.

153. Na mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīla īla yaīle vyū, kūvika yīlanīe ūima wayo. Na īanīlsyai kīthimo na ithimi nzeo kwa ūlūngalu. Ithīyī tūiūthūkūmīthasya thayū ona wīva mbee wa ūtonyi waw'o. Na yīla mūūneena ūlūngalu, ona ethwa mūndū ūla ūūneena īlūl wake nī wa ndūū ya mūkaufī, na īanīlsyai ūtīanīo wa Ngai

قُلْ هَلْ مَشَهِدَاءُ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ
حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرْبِهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا
بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ
مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرِزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا
النَفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَضَعَتْ
بِهِ لَعْنَكُمْ تَقُولُونَ ﴿٥٩﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ وَافُوا الْكَيْلَ وَالْبِزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلَفُ
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَضَعَتْ بِهِ لَعْنَكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٦٠﴾

Mwene Vinya W'onthe. Uu nIw'o We
Un0UmwIy0aIa inyw'I nIkana m0tonye
k0lilikana.'

154.Na asya, 'Ino nI nzIa Yakwa
n0ngoetye n0ngele. Kwa 0u, mIatIlei
yo; na m0ikaatiIe nzIa ingI, iikese
k0m0tongoesya inyw'I 0tee wa nzIa
Yake. Uu nIw'o We Un0kwIyIaa t0l0
wenyu, nIkana mwIthwe m0tonya
kwIisi moth0ku.'

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَقْطَعَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذُكُرَكُمْ وَرُجُلُكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

155.Na IngI Ithyl nI twam0nengie Mose
Ivuku yIla yIa nIasya vy0 mavata ma
0la we wIa mwIkalo m0seo vy0 na
yIvuanasya kIla kInd0 k0vika ndeto ya
m0thya na nI 0tongoi na 0athimo
nIkana mo metIkIle k0komana kwoo na
MwIafi woo.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

LUKU 20

156.Na yII nIyo Ivuku yIla Ithyl
t0theetye; yus0twe nI ma0athimo. Kwa
0u, yIatIlei yo, na Is0vIaneI na naI nIkana
inyw'I m0tonye kwIw'Iwa tei.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

157.Inyw'I m0ikese kwasya, 'Ivuku
yatheeiw'e kwa mbaI iIi mbee wait0, na
ithyl t0yaamanya 0nd0 syo syayIsomaa;'

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنَ
بَنِي آدَمَ وَإِنْ نُكُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿٥٧﴾

158.Kana inyw'I m0ikese kwasya,
'Takethwa Ivuku yatheetw'e kwit0 ithyl,
vate nzika, twIthwa t0tongoew'e nesa
m0no mbee woo. 'Na yu 0k0sI m0seo
n0m0vikIe inyw'I kuma kwa MwIafi
wenyu, na 0tongoi na tei. N00 IndI, 0la
0te m0l0ngalu k0m0vIa we 0la w'ileaa
Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na kwitia? Ithyl t0kamaIva asu ala

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَنُكُنَّا هُدًى
وَمِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَ
رَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّقَ
عَنْهَا سُبْحَى الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿٥٨﴾

164. 'We nde mütindany'a. Na ōu nīw'o Nyie nīyāfawe, na nyie nī wa mbee wa ala menenganae Kwake.'

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبَدَّلِكَ أَمْرُكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمَسْمُومِينَ ۝

165. Na vai thayū ōkwataa kīndū kya ōthūku īndī ōkuaa mūio waw'o mwene. Na vai mūkw'ii ōkakua mūio wa ōngī. Na īndī kwa Mwīfāi waku nīw'o ōkethwa wī ōalūko wenyu, na We akamūmanyīthya inyw'ī katī wa maōndū ala inyw'ī mwavathūkanganīaa.

قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ أَبْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝

166. Na We nī We Ula wamōtw'Tkīthisye inyw'ī atīwa ma ala angī ōlōlū wa nthī na nūmanenevetye amwe menyu ōlōlū wa ala angī nthīnī wa ivīla, nīkana We atonye kūmūtata inyw'ī na syīndū ila We ōmūnengete inyw'ī. Vate nzika, Mwīfāi waku E-mītūkī nthīnī wa ōsililo; na vate nzika, We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfwe nī tei.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ لَظَّاهِقٌ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - A'RAAF
(Wavuanlw'e Makka)

1.Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Saad. Nyie nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Nyie nĩĩĩĩ na
Nyie nĩmbathũkanasya.

التَّص ②

3.Yĩ nĩ Ivuku yĩvuanlw'e kwaku
we...kwa ũu, vaikethwe ũũmũ nthĩnĩ wa
kĩthũi kyaku tũlũ wayo...nĩkana we
ũtonye kũkaanany'a nayo, na kana yo
yĩw'ĩke ũtao kwa etĩkĩli.

كُتِبَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلَا يَكُنْ فِي مَعْذِرِكَ حُرْجٌ مِنْهُ ③
لِتُنذِرَ بِهِ ذُرِّيَّةَ الْمُؤْمِنِينَ ④

4.Atĩtai maũndũ ala matheetw'e kwenyu
kũma kwa Mwĩafi wenyu; na
mũikamaatĩle asũvĩ angĩ eka We.
Inyw'ĩ mũlilikanaa vanini ata!

اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ ⑤
أُولَئِكَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ⑥

5.Nĩ mĩsyĩ yĩana ata tĩla Ithyĩ
tũmyanangĩte! Na ũsilĩlo Witũ nĩwookie
tũlũ wayo ũtukũ kana yĩla mo
mathũmũĩte katambaanga.

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ هَاطَتْهَا جُنُودُ بَاسٍ بَاسٍ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑦

6.Kwa ũu, yĩla ũsilĩlo Witũ wookie tũlũ
woo, kĩlo kyoo kyaĩ vathei ateo mo
maisye: Ithyĩ ow'o twaĩ eki-ma-naĩ!

فَمَا كَانَ دَعْوُهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَاسٌ إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا ⑧
كُنَّا ظَالِمِينَ ⑨

7.Na Ithyĩ nĩtũkamakũlya asu ala
matũmiwe Atũmwa, na vate nzika, Ithyĩ
tũkamakũlya Atũmwa.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑩

8.Na tĩndĩ Ithyĩ vate nzika, tũkamatavya
mo meko moo kwa ũmanyi, nũndũ Ithyĩ
tũyaaĩthĩwa tũtevo ona tĩndĩ.

فَلَنَقْضَنَّ عَلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ وَمَا كُنَّا غَافِلِينَ ⑪

9.Na ūthimi wa mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa w'ō. Na īndī ūlū wa ala ithimo syoo ikethwa syī ngito, asu nīmo makalla

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَٰلِقُونَ ①

10.Na ūlū wa asu ala ithimo syoo ikethwa syī mbūthū, asu nīmo makethwa manangīte mathayū moo nūndū wa kwīthwa mate alūngalu kwa Mīsoa Yaitū.

وَمَنْ خَفَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِنَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ②

11.Na Ithyī nītūmw'īlīte inyw'ī ūlū wa nthī, na tūkamūnge inyw'ī syīndū sya kwīthetheesya vo. Inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini –ata!

وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ③

LUKU 2

12.Na Ithyī nītūmw'īlīte inyw'ī na twamūnge inyw'ī mūvwanīle; na īndī twamatavya alaīka, 'Mwīnyivīsyei Atamu;' na *onthe* nīmeenivīsye īndī īvilisi ndaaīnyivya; na ndaaīthwa katī wa ala menyivasya.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّٰجِدِينَ ④

13.Ngai asya, 'We Nīkyaū kyaūsīlīte we kwīnyivya yīla Nyie nakwīyāle?' We aisye, 'Nyie nī mūseo kwī we. Nyie ūmbūmbīte na mwaki oyīla we ūmūmbīte na yūmba.'

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقِكَ مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑤

14.Ngai aisye, 'Indī uma vaa; ti vandū vaku kwīthwa wī mūng'endu vaa. Umaala; we vate nzika wī ūmwe wa ala manyivītw'e.'

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَآ يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّٰغِرِينَ ⑥

15.We aisye: 'Nenge īvinda Nyie kūvika mūthenya ūla mo makokīlw'a.'

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ⑦

16.Ngai asya, 'We ūkeethwa wa asu ala manengetwe īvinda.'

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ⑧

17. We aisye: 'Yu, nūndū We nūndw'ŋe wa kwaa, Nyie kwa ūla w'o, ngamoveesya nīmeteele mo nzānī Yaku ūla ndūngalu.

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ١٧

18. Na īndī Nyie vate nzika, ngamaumīlīlīla kuma mbee woo na kuma ūtina woo na kuma kw'okonī kwoo kwa aūme na kuma kw'okonī kwoo kwa aka, na We ndūkamona aingī mūno moo maitūnga mūvea.'

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ١٨

19. Ngai aisye, Uma vaa, wī mūsonokye na mūlūngye. Ūla ona wīva woo ūkakūatīlīa we, vate nzika, Nyie ngausūsyā Iia-ya-Mwaki nenyu inyw'onthe.

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا لَنْ يَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٩

20. 'Na we Atamu, ūkala we na mūkau Mūūndanī na yai kuma vo vala vonthe mūkwenda, īndī mūikaūthengee mūtfī ūū mūikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَيَا دَمْرُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ٢٠

21. īndī Satani nīwamavevee mo na kīwe masūanīō mathūku nīkana we atonye kūmavuanīsyā mo mawonzu moo ala mekalīte me mavithe nthīnī woo ma nthoni syoo; na amea 'Mwīai wenyu amūvatīte mūtfī ūū tū nīkana mūikese kūtw'īka alaīka kana ta andū ma kwīkala tene na tene.'

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَائِكَةً أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ٢١

22. Na we nīweevītie mbee woo, akyasya, 'Vate nzika, Nyie nī mūtai mūtkīlku kwenyu.'

وَقَاسَسَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِحِينَ ٢٢

23. Kwa ūu we nīwatumie mo mavalūka nthīnī wa wau wa matū kwa ūkengani. Na yīla mo masamie ma mūtfī ūu, nthoni syoo nīsyeevuanisye kwoo na mambīlīlīya kwīvwīka na matū ma

فَدَلَّهِمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا

mũũnda ũlũ woo ene. Na Mwĩafi woo nĩwametrie mo, *akyasya*, 'Nyie ndyaamũvata inyw'ĩ mũtĩ ũsu na namũtavya inyw'ĩ: nĩw'o Satani nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu?'

24. Mo maisye, 'Mwĩafi waitũ, ithyĩ nĩtwĩvĩĩsye ithyĩ-ene; na We walea kũũtũkeke na kwĩw'a tei ũlũ waitũ, vate nzika, ithyĩ tũkeethwa katĩ wa ala maĩte.'

25. We aisye, Endai, amwe menyu *mwĩ* amaitha ma ala angĩ. Na ve wĩkala ũlũ nthĩ na kyaũya kya ĩvinda kwenyu.'

26. We aisye, 'Inyw'ĩ mũkekalaa vo, na mũkakw'ĩaa vo, na vau nĩvo inyw'ĩ mũkaumw'a.'

LUKU 3

27. Inyw'ĩ Aana-ma-Atamu! Ow'o, Ithyĩ nĩtũmũtheesye inyw'ĩ kĩtonyeo kya kwĩvw'ĩka nthoni syenyũ, na kwĩthwa ta wanake: ĩndĩ ngũa ya ũlũngalu ----- ĩsu nĩyo nzeo vyũ. Kyu nĩ Kyama *kĩmwe* kya Ngai Mwene Vinya W'ontho, nĩkana mo matonye kũlilikana.

28. Inyw'ĩ Aana ma Atamu! Satani ndakamũsesenge inyw'ĩ, tondũ wamaumisye asyai menyu kuma mũũndanĩ, amaumĩtye ngũa yoo nĩkana we atonye kũmony'a nthoni syoo. Kwa ũla wo, we nũmwene inyw'ĩ, we na mbaĩ yake, kuma vala inyw'ĩ mutamona mo. Vate nzika, Ithyĩ nĩtũmatw'ĩkĩthĩtye masatani anyanya kwa asu ala matetĩkĩlaa.

سَوَاتُهُمَا وَطِفَقًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ
الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ
الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُبِينٌ ۝

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَنْفِرْ لَنَا وَ
تَرَحُّنًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝
قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَفْزَعٌ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۝

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ۝

يَذَرِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُورِي سَوَاتِكَ
وَرِيثًا وَيَأْسُ التَّقْوَىٰ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنَ
آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ۝

يَذَرِي آدَمَ لَا يَفْقِنُكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آوِيَكُمْ
مِنَ الْجَنَّةِ يَنْدِعُ عَنْهُمَا لِبَاسُهُمَا لِيُرِيَهُمَا
سَوَاتِيَهُمَا إِنَّهُ يَرَكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ ۝

29. Na yila mo meeka kiko kithoku, mo maasya, 'Ithyi tweethie maaſthe maitu makika ou' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nutowyale ithyi' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeylaa tulu wa meko mathoku. Inyw'i mwineena tulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maundu ala inyw'i mutamesi.'

وَإِذَا فَعَلُوا فَاجِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mwafi wakwa eyafte ulungalu. Na lomyai malilikano menyu malungele kila ivinda na vandu wa uthaithi, na mwitei We, mukituw'ikithya afikku inyw'i ene Kwake nthini wa ndini. Tondū we wamumbie inyw'i mwī andū, ota ūu inyw'i mukasyoka.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

31. Amwe We numatongoesye, na tulu wa ala angī wau wa matu utw'ikite ituvi yoo. Mo nimamosete ala athoku ta anyanya mamūvetete Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo masuanlaa kana nīmatongoew'e nesa.

فَوَيْفَ آهْدَى وَفَرِيقًا حَتَّىٰ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Sisyai mawanae menyu kila ivinda na vandū wa uthaithi, na yai na mūinyw'a indī mūikav'itūkye kithimo; vate nzika, We ndamendaa ala mavitukasya mūvaka.

يَبْقَىٰ أَمْرُ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا
وَشَارِبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. Asya, 'Nūū ūla ūvatanite wanake wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We umitye kwa athukūmi Make, na syindū nzeo sya ūnengani Wake? Asya, 'Nī kwoondū wa efikili nthini wa thayū ūu wa yu, na ikeethwa syī syoo me oka Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Uu nīw'o Ithyi tūvathūkanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

قُلْ مَنْ حَزَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ تَفْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Asya 'Mwāfi wakwa avatanīte meko mathūku tū, me ūtheinī kana kīmbithīnī, na naī na ūtūli-wa-mīfao, na kana inyw'ī kūmwīanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na kīla We ūtakītheesye mwīfao, na kana inyw'ī kūneena maōndū ala mūtena ūmanyi wamo tūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَالْإِنَّمَاءَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na kīla mūvathūko wa andū ve īvinda yaw'o, na yīla īvinda yaw'o yavika, mo maitonya kūtiwa ītina ona kavinda kamwe, ona maitonya kūyīvītūka mbee.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ وَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Inyw'ī Aana-ma-Atamu! Ethwa Atūmwa nīmooka kwenyu kuma katī wenyu ene, maimūtūngī īlīla inyw'ī Mīlsoa Yakwa, īndī ūla ona wīva ūkamūkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwīka meko maseo, kūikethwa w'ia tūlū woo, ona maikakwatwa nī kyea.

يُنَبِّئُ أَمْرًا مِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ
أَمْرًا مِمَّا تَقْبَلُونَ أَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يُعْزَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Indī asu ala maleaa Mīlsoa Yaitū na kūalyūka na kūmītia mena ngathīlo; aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinī; mo makekalaa nthīnī waw'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. Nūū Indī, ūla ūte mūlūngalu mbee wake we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū kana ūmīkengaa Mīlsoa Yake? Asu nīmō makakwata kīlānda kyoo kīla kītw'ītwe, kūvika yīla Atūmwa Maitū makamathokea kwosa mathayū moo, mo makaasya, 'eīva ūla inyw'ī mwamwīkaīlāa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo makamasūngīla, 'Mo nīmatwaīe ithyī vyū; namo makaumya ūkūsī tūlū woo ene kana mo maī alei.

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَقٌّ
إِذَا جَاءَهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَقَّعُهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٣٨﴾

'Ndaŋa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtūtongoesye ithyĩ ūndūnĩ ūū. Na ithyĩ tūyaĩ tūtunya kwĩthwa tʊoonie ūtongoi. Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaatūtongoesya ithyĩ. Atūmwa ma Mwĩafi waitū ow'o maetie w'o.' Na ĩndĩ kwoo kōkatavanw'a, 'Yĩ nĩyo Itu yĩla inyw'ĩ mŭnengetwe ta ūtĩwa ta ĩuvi nŭndū wa maŭndū ala inyw'ĩ mweekaa.'

45. Na ekali-ma-Itunĩ makameta ekali-ma-Iianĩ ya Mwaki: Ow'o ithyĩ nĩtwĩthĩte ūndū Mwĩai waitū watwathie wĩ wa w'o. Inyw'ĩ ota ūu nĩmwĩthĩte ūndū Mwĩafi wenyu wamwathie wĩ wa w'o? Na mo makasŭngĩa, 'II, 'Na mŭtavany'a akatavany'a katĩ woo akyaŷya, 'Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩ ĩŭlŭ wa eki-ma-naĩ---

46. Ala mamaalyŭlaa andū kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na menda kŭmĩthyoekya, na ala mo nĩ alei ma Itu.'

47. Na katĩ wa isu syeĩlĩ vakeethwa na tūtŭ, na ĩŭlŭ wa kŭndū kōkĩĩĩlu vakeethwa andū ala makamamany'a onthe na movano moo. Namo makameta andū ma Itunĩ: 'Mŭuo nĩwĩthwe ĩŭlŭ wenyu. Aa makeethwa matanamba kŭyĩlika ona kau makeethwa mekwatĩtye kĩĩka ūu.

48. Na yĩla metho moo makathiŭwa kwelekela andū ma Mwakinĩ, mo makaasya, 'Mwĩafi waitū, ndŭkatw'ie ithyĩ vamwe na andū mate alŭngalu.'

كُنَّا لِنَهْدِي لَوْلَا اَنْ هَدٰنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا اَنْ تَكْلُمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتَّبُوْهَا
۞ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۝

وَنَادٰى اَخْبَبُ الْجَنَّةِ النَّارَ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ
حَقًّا قَالُوا لَئِنْ كُنَّا لَمَوْذُوْنٌ يَّبْعَثُ اَنْ لَّغَنَّهُ اللّٰهُ
عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۝

الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْعُوْهَا عِوَجًا
۞ وَهُمْ لَازِيْجَةٌ كُفْرُوْنَ ۝

وَيَبْنِيْهَا جِبَابٌ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُوْنَ كَلَامَ
بَيْنِهِمْ ۚ وَنَادٰوْا اَخْبَبُ الْجَنَّةِ اَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ
لَمَنِيْذُ خُلُوْهَا وَهُمْ يَطْعَمُوْنَ ۝

وَاِذَا حُفِرَتْ اَبْصَارُهُمْ تَلَقَّوْا اَخْبَبُ النَّارِ قَالُوْا رَبِّنَا
۞ لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

nĩmanangĩte mathayũ moo na maũndũ ala
mo maseũvasya nĩmamavalũkĩtye.

يَعْنِي عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 7

55.Vate nzika, Mwĩafi wenyu nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Ula woombie
matu na nthĩ nthĩnĩ wa mavinda
thanthatũ; na ĩndĩ We Mwene atĩnĩka
Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya, ũla ũũatĩĩaa mũtũkĩ.
Na We nĩwoombie syũa na mwei na
ndata, syonthe nĩsyĩw'ĩthĩtwe nĩ mwĩao.
Wake. Nĩw'o, ũmbi nĩ Wake na mwĩao.
Kũathimwa nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ
يَطْلُبُهُ حَيْنًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ
بِأَمْرِهُ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ كَبُرَ عَلَى اللَّهِ مَا تَب
الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

56.Mwĩkaĩlei Mwĩafi wenyu na wĩnyivyo
kĩmbithĩnĩ. Vate nzika, We ndamendaa
eki-ma-naĩ.

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٨﴾

57.Na mũikaete kĩthokoo ĩlũũ wa nthĩ
ĩtina wa kyamina kũseũvw'a, na
mwĩkaĩlei We mwĩna w'ia na wĩkwatyo.
Vate nzika, tei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wĩ vakuvĩ na asu ala mekaa
ũseo.

وَلَا تُقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ
خَوْفًا وَطَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْغَافِينَ ﴿٦٩﴾

58.Na We nĩ We ũla ũtũmaa iseve ta
ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, kũvika,
yĩla syeethwa na ĩthweo ĩto, ĩthyĩ
tũyĩtwaa ĩlũũ wa nthĩ ĩla ngw'ũ, na ĩndĩ
tũĩthesya kĩw'ũ kuma nthĩnĩ wayo, na
tũĩmesya kĩla mũthemba wa ũsyao
nakyo. Ota ũu, ĩthyĩ nĩtũmathayũũkasya
ala akw'ũ nĩkana inyw'ĩ mũtonye
kũlĩlikana.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
كَهَيِّثَ إِذَا أَقْلَتِ سَحَابًا نَقَلًا سَفْنُهُ لِبَدِهِ فَوَيْتٌ فَأَنزَلْنَا
بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ
الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

59.Na ta ĩlũũ wa nthĩ ĩla nzeo, imea
syayo imeaa kwa wingĩ kwa mwĩao wa
Mwĩafi

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي
حَبُطٌ لَا يَخْرِجُ إِلَّا مَكْدًا أَمْكَدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْأَرْبَابَ

wayo, na ila nth0ku iisyaana ateo mb0th0 syasyo. Na ota 0u n1w'o Ithy1 t0aly0laa M1soa kwa and0 ala mat0ngaa m0vea.

قَالُوا يَسْكُرُونَ ١٣

LUKU 8

60. Ithy1 n1twam0t0mie Noa kwa and0 make nake aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'1 m0i na Ngai 0ng1 ateo We. Ow'o, Nyie n1na w'ia 10l0 wenyu n0nd0 wa 0sil1lo wa m0thenya 0la m0nene.'

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُونَ عِبَادًا لِلَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي ١٤ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٥

61. Anene ma and0 make maisye, 'Vate nzika, ithy1 tw1ona we w1 nth1n1 wa 1v1tyo y1 0thein1.'

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ١٦

62. We aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, vai 1v1tyo nth1n1 wakwa, 1nd1 Nyie n1 M0t0mwa kuma kwa Mw1afi wa nth1 syonthe.'

قَالَ يَتَّبِعُونَ كَيْسَ فِي ضَلَالَةٍ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ١٧

63. 'Nyie n1n1m0uttee inyw'1 movoo ma Mw1afi wakwa na k0m0nenge inyw'1 0tao m01k11ku. Na Nyie n1n1s1 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 inyw'1 m0tes1.'

أَتُبَلِّغُكُمْ رِسَالِي رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ١٨

64. 'Inyw'1 n1m00seng'a n0nd0 wa 0tao k0m0vik1a inyw'1 kuma kwa Mw1afi wenyu kw1s1la kwa m0nd0 kuma kat1 wenyu ene, n1kana we atonye k0m0kaany'a inyw'1 na n1kana inyw'1 m0tonye k0tw1ka al0ngalu na n1kana inyw'1 mw1w'1we tei?'

أَوْحَيْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ١٩

65. 1nd1 mo maisye we ena 0v0ngu, kwa 0u Ithy1 n1twam0tang1le we vamwe na ala wa1 namo Ngalanw1, na n1twamathitisye asu ala maleile M1soa Yait0. Ow'o mo ma1 and0 ilalinda.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ الَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عِيبِينَ ٢٠

LUKU 9

66.Na kwa Aati Ithy'I twamOtUmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisy'e, 'Inyw'I andU makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'I m0i na ngai ingI ateo We. IndI inyw'I nom0katw'Tka akIi-ma-Ngai?'

وَرَأَى عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقُومُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

67.Alei Anene ma andU make maisy'e, 'Ithy'I twIkwna we wI mwaU nthInI wa Utumanu,na vate nzika, ithy'I twIs0anIa kana we wI Omwe wa akengani.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظَنُّكَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٦٧﴾

68.We asUngIie, 'Inyw'I andU makwa, vai Utumanu wI nthInI wakwa, IndI Nyie nI M0tUmwa kuma kwa mwIai wa nthI syonthe.'

قَالَ يَقُومُ لَيْسَ فِي سَفَاهَةٍ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

69.'Nyie nIm0etee inyw'I movoo kuma kwa MwIafi wakwa na Nyie nI m0tai wa w'o na m0IkItku kwenyu.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٩﴾

70.'Inyw'I kom0Useng'a nI Utao kuma kwa MwIafi wenyu kwIsIla m0nd0nI Omwe kuma katI wenyu ene nIkana we atonye k0m0kaany'a inyw'I? Na lilikanai Ivinda yIla We wam0tw'ie inyw'I kwIthwa atiIwa ma manee Make Itina wa andU ma Noa, na amwingIvya inyw'I m0no nthInI wa mIkallle. Lilikanai, IndI, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana inyw'I m0tonye kwaIla.

أَوْعَيْبُكُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُنَا عَلَى سِرِّطَيْنِ فَمِنْكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْغَلَقِ بَضْطَةً فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

71.Mo maisy'e, 'We OkIte k00 kwit0 nIkana ithy'I t0tonye k0m0thaita Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka na kw'itia ila aafthe mait0 mathaitaa? T0etee IndI, kIla we 00t0teelemangya naky'o, ethwa we wI wa ala maw'o.'

فَالْوَاِجِبَتْنَا لِنُعْبِدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَمَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَآتَيْنَا بِمَا نَعْبُدُ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧١﴾

72. We asung'fie, 'Ow'o ūsilflo *nŭmin'ŭe* kŭvalŭka ūlŭ wenyu na ūthatu kuma kwa Mwāfi wenyu. Inyw'ī mwīkaanan'fa nakwa ūlŭ wa masyitwa ala mweetanie inyw'ī na maaalthe menyu---- ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtaamatheesya mwīao? Eteelai Indī, Nyie nī vamwe nenyu katī wa asu ala meteelaa.'

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَبٌ
أُتِيَكَ لَوْ تَخِي فِي أَسْمَاءَ سَيَتَبُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ
مَا نَزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانْظُرُوا إِنِّي مَعَكُمْ
مِنَ النَّظِيرِينَ ⑦

73. Na Ithyī nītwamŭtang'ŭe we vamwe na ala maī nake, kwa tei Witŭ, na Ithyī nītwatilile vyŭ matialyo ma asu ala mamīleile Mīsoa Yaitŭ. Namō mayāī etīkīli.

فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَاوُدَ
الَّذِينَ كَذَبُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ⑧

LUKU 10

74. Na kwa Athamuti *ithyī nītwamŭŭmie* mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ī andŭ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; mŭi na ngai ingī ateo We. Nīw'o ūkŭsī mŭseo nŭmŭvikīe inyw'ī kuma kwa Mwāfi wenyu ngamīle īno nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe *nīkyama* kwenyu. Kwa ūu mīekei īye vala yīkwenda ūlŭ wa nthī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭikamīke naī, ūsilflo wī woo ndŭkese kŭmŭkwata inyw'ī.'

وَإِلَى نُودَ أَخَاهُ ضَيْحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُمْ مِنَ إِلَهِ غَيْرِهِ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ
اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا يَسُوءَ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ إِلِيمٍ ⑨

75. Na lilikanai *ñinda* yīla We wamŭtw'īkīthisye inyw'ī atiīwa *ma manee Make* ītina wa Aati, na We nītwamŭnengie inyw'ī ūtŭo ūlŭ wa nthī; inyw'ī mwakaa nyumba sya kīsumbī myandanī yayo, na nīmwasaā īma ikatw'īka nyŭmba. Kwa ūu, lilikanai, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭiikeke ūemu ūlŭ wa nthī, mŭkietae kīthokoo.

وَإِذْ كُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُوءِهَا بُصُورًا وَتُخْشَوْنَ
الْجِبَالَ يُبَوَّأُ فَأَذْكَرُوا الْأُمَّةَ اللَّهُ وَلَا تَعْسُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ⑩

76. Anene ma andũ make ala maĩ ang'endu mamatavisye ala matalawa ta onzu---- asu katĩ wamo ala meetĩkĩlile – inyw'ĩ nĩmwĩsĩ na w'o kana Salee nĩ ũmwe watũmiwe nĩ Mwĩafi wake?' Mo masũngĩe, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩla maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيُذِينَ
اسْتَضِعُّوا لِمَنْ أَمَنَ مِنْهُمْ لَتَحْلُنَّ عَنْ صَلَاتِهِمْ
مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا لَمَّا آتَيْنَا بِهِ مَوْعِدُونَ ④

77. Asu ala maĩ ang'endu maisye, 'Nĩw'o ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala inyw'ĩ mũũmetĩkĩla.'

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنَّ بِهٖ كُفْرُونَ ⑤

78. Indĩ mo nĩmatilangile ngamĩle ĩsu maũũ na nĩmaleile kwĩw'a mwĩao wa Mwĩafi woo, na maisye, 'We Salee, tũetee kĩla we ũtũtũtelemangya nakyo, ethwa ow'o we wĩ ũmwe wa Atũmwa.'

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصْلِحُ
اٰتِنَا بِمَا تَعِدُنَا اِن كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑥

79. Indĩ kĩtetemo kya nthĩ nĩkyamakwatie mo na maalyũka matw'ĩka siimba ivalũkangĩte na mavu nyũmbanĩ syoo.

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثَيْنَ ⑦

80. Na Indĩ Salee nĩwaumie vala maĩ na asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Nyie nĩnaetie ũvoo wa Mwĩafi wakwa kwenyu na namũnenge inyw'ĩ ũtao mũũkĩtĩku, Indĩ inyw'ĩ mũyendaa atai aĩkĩtĩku.'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَٰقَوْمُ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ
رَبِّي وَاصْبَرْتُمْ كُفْرًا وَلَكِنَّ الْغَبِيحِينَ ⑧

81. Na Ithyĩ ĩtũwamũtũmie Loto-yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ mwĩĩka ũvukyo ũla ũtaakwa tũlũ wa nthĩ nĩ mũndũ ona ũmwe ala maĩ mbee wehyu?'

وَلَوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بَهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ⑨

82. Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme nĩ kũmenda vandũ va iveti. Tiw'o inyw'ĩ mwĩ andũ ala makĩlaa mĩvaka yonthe.

اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ
بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ⑩

83. Na ũsũngĩo wa andũ make ndwai ũndũ ũngĩ ateo mo maisye, 'Malũngyei

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖ اِلَّا اَنْ قَالُوا اَخْرِجُوهُمْ

kuma mŭsyĩ wenyu, nŭndŭ mo nĩ andũ ala metheasya mŭno.'

ثَمَّ قَرَيْبِكُمْ أَنَّهُمْ أَنَا سَ يَنْظُرُونَ ٥٣

84.Na Ithyĩ nĩtwamŭtangĩte we na andũ ma nyŭmba yake, ateo kĩveti kyake: kyo kyaĩ kya asu ala matiwe ĩtina.

فَأَجْبَيْنُهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ٥٤

85.Na Ithyĩ nĩtwauisye mbua ĩlũ woo. Yu kwa sisyai, mŭminŭkĩlyo wa eki-ma-naĩ waĩ mwaũ!

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُجْرِمِينَ ٥٥

LUKU 11

86.Na kwa Amitiani Ithyĩ twamŭtŭmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mŭi na ngai ũngĩ ateo We. Kyama kĩtheu ow'o nĩkĩmŭvikĩle inyw'ĩ kuma kwa Mwĩali wenyu. Kwa ũu, nenganei kĩthimo kĩanĩ na ithimi mbĩanĩ, na mŭikamanenge andũ syĩndũ nini kŭvĩta ila syoo imafĩite, na mŭikaete kĩthokoo ĩlũ wa nthĩ ĩtina wa mŭuo kŭseŭvw'a. Uu nĩw'o ũseo vyũ kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ لَيَوْمٍ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٦

87.'Na mŭikekale kĩla nzĩanĩ, mŭimateelemya na kŭmalŭngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe asu ala mamwĩtkĩlaa We, mŭimantha kŭmĩthyoekya. Na lilikanai yĩla inyw'ĩ mwĩ avŭthũ na We nĩwamw'ingĩvisye inyw'ĩ. Na sisyai mŭminŭkĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo wailĩ ata!

وَلَا تَقْعُدُوا بِأَرْسِلٍ تَوَعْدُونَ وَتَصْدُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُوهَا عِوَجًا وَادْرَأُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا كَكَشَرْتُمْ وَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ٥٧

88. 'Na ethwa ve nguthu Imwe katī wenyu yīfīkīlaa maŋdū ala Nyie natūmiwe namo, na nguthu Ingī Itetikilaa, Indī Itthwa na ūmīsyō kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e katī waitū. Na We nī We Ula Mūseo Vyū katī wa asilī'.

وَأَنَّ كَانَ طَافَةً مِّنْكُمْ أَمَّا بِالَّذِي أَرْسَلْتُ
بِهِ وَطَافَهُ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ
بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ⑤

89. Andū anene ma andū make ala maī ang'endu maisye, 'Kwa ūla w'o, ithyī vate nzika nītūkūlūngya we ūthi, we Suaivu, na etīkīlī ala me vamwe naku, kuma Mūsyī w'itū, kana we ūsyoke ndīnīnī yaitū. 'Nake aisye, 'Ona ithyī tūkethwa tūtekwenda?

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ
يَشْعَبٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَوْمِنَا وَلَتَنْجُوُنَّ
فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كُرْهِينَ ⑥

90. Ow'o, ithyī twīthīlītwē tūimūseūvīs;ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, ethwa Indī yu twīsyoka nthīnī wa ndīni yenyu Itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtangīla kuma vo. Na kūitwaīlīte ithyī kūsyoka vo ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīfīli waitū akenda ūu. Mwīfīli waitū nūsyusūlīte syīndū syonthe na ūmanyi. Ithyī nītw'īlīte wīkwatyo w'itū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūu, We Mwīfīli waitū, tw'a katī waitū na katī wa andū maitū na ūla w'o, na We-Wī-Mūseo Vyū katī wa ala matusaa.

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ
إِذْ جِئْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا
إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا
عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا
بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ⑦

91. Na anene ma andū make ala maleile kwīfīkīlī maisye, 'Ethwa inyw'ī nīmūmūatīla Suaivu, inyw'ī Indī vate nzika mūkeethwa na wasyo.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ ابْتَعْتُمْ
شُعَبًا إِتَّكُمُ إِذَا لَخِيسِرُونَ ⑧

92. Kwa ūu, kītetemo kya nthī nīkyamakwatīe na mavalukanga nthī na mavu nthīnī wa mīsyī yoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَمِيعِينَ ⑨

93. Asu ala mamwītīe Suaivu mūkengani mekala ta mataatūa vo. Asu ala

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَبًا كَانَ لَمْ يَنْفَعُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا
شُعَبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ⑩

mamwītie Suaivu mŭkengani---mo nīmo maī na wasyo.

94.Indī we nīwaumie vala maī na asya, 'Inyw'ī andŭ makwa, 'ow'o Nyie nīnaetie movoo ma Mwīafi wakwa kwenyu na nīnamŭnengie inyw'ī ūtao mŭtīkītku. Nyie īndī, ngeew'a kyeve ata kwoondŭ wa andŭ matetīkīlīte?'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالِيتِي رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آتَيْتُمْنِي يَوْمَ كُفِرْتُمْ ۝٩٤

LUKU 12

95.Na Ithyī tūyaamŭtŭma Mŭtŭmwa ona īndī n̄thīnī wa mŭsyī ona wīva, īndī Ithyī nītwamakwatie andŭ maw'o na thīna na ūnyamao, nīkana mo matonye kwīnyivya.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْبَاسِ أَوِ الْفَضَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ۝٩٥

96.Indī Ithyī nītwaalyŭlile mwīkalo woo mŭthŭku weethwa wī mŭseo kūvika yīla mo mongelekile kwa ūtalo na ūtonyi maasya, 'Mathina na ūtanu nīsyamakwatie maalthe maitŭ ota ūu. 'Indī Ithyī nītwamakwatie mo na kīthŭlŭmŭkīlo, mateŭmanya.

نُفِرَ بَدَلْنَا مَكَانَ الْيَتِيمَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَواَ وَقَالُوا
قَدْ مَنَّ آتَانَا الضَّرَاءَ وَالسَّرَّاءَ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝٩٦

97.Na takethwa andŭ ma mīsyī īsu nīmeetīkīlīte na kwīthwa alŭngalu, Ithyī vate nzika, twīthwa twamavingŭle maŭathimo kuma matunī na n̄thī; īndī mo nīmaleile kwītkīla, kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie mo nŭndŭ wa maŭndŭ ala meekaa.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم
بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝٩٧

98.Mo andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo nŭndŭ wa kūvika kwa ūsilīlo Witŭ tŭlŭ woo ūtukŭ yīla makomete?

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ يَقَابُونَ ۝٩٨

99.Na andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo kumana na ūsilīlo Witŭ tŭlŭ woo n̄thīnī wa kīlungu kya mbee kya kīloko mbee wa

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا هُجْرَةً وَهُمْ يُغَابُونَ ۝٩٩

katambanga yīla mo makwatene na kŭthaŭka?

100. Mo ĩndĩ, mena ūsŭvĩo nthĩnĩ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na vai wĩw'aa e vaseo nthĩnĩ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andũ ala manangĩkaa.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

101. W'o ūtongoi ti mwĩlanu kwa ala matĩwe nthĩ vandũ va ala mamĩũaa tene kana ona Ithyĩ tũkenda, tũtonya kũmakũna nũndũ wa mavĩtyo moo na kũsĩla ngoo syoo nĩkana mo maikew'e?

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْتَغِي دَمْدَمَ آلِ
أَدَمَ أَنْ تَنْشَأَ صِبْغَتُهُمْ يُدْخِلُهُمْ فِي
قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْعَوْنَ ﴿١٠١﴾

102. Isu syaĩ ndũa imwe ila Ithyĩ twakũtavisye we ūvoo wasyo. Na Atũmwa moo ow'o nĩmamavikĩle mo na Syama ntheu. ĩndĩ mo mayaametĩkĩla maũndũ ala matametĩkĩlĩte mbee. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsĩlaa ngoo sya alei.

تِلْكَ الْقُرَى نَقِضْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا
وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Na Ithyĩ tũyaaĩthĩa katĩ wa aingĩ moo ūsŭvĩ wa ūtianĩo ona ūmwe na vate nzika, Ithyĩ tweethĩie aingĩ mũno moo me eki-ma-naĩ.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ
وَجَدْنَا لَكُنْهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. ĩndĩ ĩtina woo, Ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose ena Syama Siitũ kwa Valao na anene make ĩndĩ mo nĩmamaleile vate ūlũngalu. Sisyaĩ ĩndĩ, ūndũ mũminũkĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ wailĩ!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Na Mose aisye, 'We Valao kwa ūla w'o Nyie nĩ Mũtũmwa kuma kwa Mwĩlaĩ wa nthĩ syonthe.

وَقَالَ مُوسَى يُعَذِّبُكَ رَبِّي الْعَلِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Ti ūseo kwakwa kūneena kīndū kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo ūla w'o. Nyie nīnūkīte kwenyu nīna Kyama kītheu kuma kwa Mwīalī wenyu; kwa ūu, maeke Aana-ma-Isilaeli maendany'e nakwa.'

حَقَّقْتُ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ
بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۝

107. Valao asūngīie, 'Ethwa ow'o we nīōkīte na Kyama, īndī kyumīlie, ethwa we wī ala ma w'o.'

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝

108. Kwa ūu we nīwamīlekīlie ndata yake nthī, na sisya! Yaī nzoka yenekee ūtheinī.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ۝

109. Na nīwamīlīlie kw'oko kwake, na sisya! Kwaī kweū kwa ala makwona.

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْضَاءُ لِلنُّظُورِ ۝

LUKU 14

110. Anene ma andū ma Valao maisye, 'Ūō vate nzika, nī mūoi mūnene mūno mūī.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِنْ هَذَا لَكِبْرٌ عَلِيمٌ ۝

111. 'We eenda kūmumya inyw'ī nthīnī wa nthī yenyu. Yu īndī inyw'ī mwītūtaa ata?

يُرِيدُ أَنْ يَمُجِّجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَأَمَّا ذَا فَأَمْرٌ وَ ۝

112. Mo maisye, 'Mōekei we na mwanaa nyinyia kwa kavinda, na tūmanai nthīnī wa mūsyī makete kīla mūoi wīna ūmanyi.

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خِزْرِينَ ۝

113. 'Ala matonya kūkūetee we kīla mūoi mūī.

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سَجْدٍ عَلِيمٍ ۝

114. Na aoi nīmookie kwa Valao na maasya, 'Ithyī vate nzika, tūkakwata ītuvi ethwa nītūōsinda.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ
كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۝

115. We aisye, 'īī, ona inyw'ī mūkeethwa mwī asu ala maiītwe vakuvī nakwa.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَبِئْسَ الْمَقَرَّةَ ۝

116.Na mo maisye, 'We Mose, Ikya mbee kana ithyĩ twĩthwe ekya ma mbee.'

قَالُوا يٰمُوسَى اِنَّا اَنْتَ نَبِيُّ رَبِّكَ وَ اِنَّا اَنْتَ نَكُونُ خَلْفَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٦﴾

117.Mose amea, 'Ikya ne inyw'I. Na yĩla mo mekisye nĩmamaoie metho ma andũ, namamekĩa w'ia na maumya ũoi mwĩngĩ.

قَالَ اَلْقُوا فَلَنَا اَلْقُوا سَحَرُوكُمْ اَعْيَنَ النَّاسِ
وَ اسْتَرْهَبُوهُمْ وَ جَاءُوا بِخَيْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٧﴾

118.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsyie Mose, tũkyasya, 'Ikya ndata yaku,' na sisya! Nĩyaimeliye syonthe ila mo maseũvĩtye.

وَ اَوْحَيْنَا اِلَى مُوسَى اَنْ اِلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءَى
تَلَفُّفًا مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٨﴾

119.Kwa ũu, w'o nĩwekalile ũlũmĩte, na mawĩa moo matw'ĩkie vathei.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَ بَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٩﴾

120.Uu nĩw'o mo masindĩwe vau, namo masyoka masonokete.

فَقَبِلُوا هٰذَا لِكَ وَ اَقْبَلُوا صُغِيرًا ﴿١٢٠﴾

121.Na aoi nĩmavalũkile nthĩ matulĩtye-ndu.

وَ اِلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَ بَعِيدٍ ﴿١٢١﴾

122.Na mo maasya, 'Ithyĩ nĩtũkũmwĩtĩkĩla Mwĩafi wa nthĩ syonthe.'

قَالُوا اَمَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

123.Mwĩafi wa Mose na Aluni.'

رَبِّ مُوسَى وَ هَارُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Valao asya, 'Inyw'I nĩmũmwĩtĩkĩlĩte We Nyie ndamũnengete ũthei. Vate nzika, Ino nĩ nzama ĩla mũsamĩte nthĩnĩ wa mũsyĩ, nĩkana mũtonye kũmaumya ekali maw'o vo, Indĩ o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya mũmĩlĩlĩlo waw'o.

قَالَ فِرْعَوْنُ اَمْنَتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اَذِنَ لَكُمْ اِنْ هٰذَا لَكُم مَّكَرٌ نُّوْهُ فِى الْمَدِيْنَةِ لِنُخْرِجُوْهَا مِنْهَا
اَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٢٤﴾

125.'Kwa ũla w'o vyũ, Nyie nĩngũmũtilanga moko menyũ ngalĩ ivĩtanĩte. Indĩ Nyie vate nzika, nĩngũmwamba mũkelany'onĩ inyw'I inyw'onthe vamwe.

لَا قَطْعَ اَيْدِيكُمْ وَ اَرْجُلَكُمْ مِنْ جَانِبٍ ثُمَّ لَعَلَّكُمْ
اٰجَعُونَ ﴿١٢٥﴾

126.Mo masũngĩie, 'Ithyĩ indĩ, tũkasyoka kwa Mwĩafi waitũ.

قَالُوا اِنَّا اِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٦﴾

127.'Na we ndũũmina ōthatu ūlũ waitũ
nũndũ ūngĩ ateo nũndũ ithĩ tũsyĩtũkũĩĩte
 Syama sya Mwĩfĩ witũ yĩla syatũvikĩie
 ithĩ Mwĩfĩ waitũ, twonoesye ūmũĩsyũ
 ūlũ waitũ na tũeke tũkw'e twĩnenganĩte
kwaku We.

وَمَا تَنْقُمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ أَمْنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَنَا
رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٧٤﴾

LUKU 15

128. Na anene ma andū ma Valao maisye,
'We wīlmūeka Mose na andū make maete
kīthokoo nthī Ino na kūŭtia we na ngai
syaku?' We asūngīie na asya, 'Ithīyī
nītūkūsyūaa syana syoo sya ivīsi vate tei
na kūtia iveti syoo syī thayū. Na vate
nzika, ithīyī twīna ūtonyi ūlū woo.'

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتَّخَذَ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتِكَ قَالَ سَتَقْبِلُونَ آيَاتِنَا هُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿٧٨﴾

129Mose amatavisise andũ make,
'Manthai ūtethyo kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na ƙthĩwai na ūmĩsyo.
Nĩw'o nthĩ nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; We amĩnenganae ta ūtĩwa kwa
ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make,
na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa akĩ-ma-
Ngai.'

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْعَيْنَا إِلَى اللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ
الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٠﴾

130. Mo masung'ie, 'Ithyl ntwathiniwe mbee wa we Utanoka kwit0 ona Tina wa k0ka kwaku kwit0.' We ameie, 'Mwafi wenyu evakuvI k0mananga amaita menyu na k0m0tw'0kithya inyw'I asumb0ki nthI Ino, n0kana IndI We atonye kwona 0nd0 m0kw0ka.'

قَالُوا أَوْزَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهَاجِلَ عَذْرَاكُمْ
وَيَسْتَلْقِيَكُمُ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝

LUKU 16

131.Na lthyĩ nĩtwamasĩlle andũ ma
Valao na mũnyao na ũnyivu wa mosyao
nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِمَّنْ
الشَّرَابِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

132.Indī yīla ūseo wookie kwoo, mo maisye, 'Uū nī kwoondū witū.' Indī ethwa ūthūku wamavalūkīla mo maūkwatanasya na Mose na ala me nake. Yu, vate nzika, *kīūmi kya* ivuso yoo ūthūku kīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī aingī mūno moo mayīsi.

فَإِذَا جَاءَ تَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ
سَيِّئُهُ يَظُنُّوْا يُؤْتِيهِمْ مِنْ مَعْدَةٍ الْآيَاتِ
طَرَاهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

133.Namo maisye, 'Kyama ona kīva kīla we ūtonya kūtūtee ūkatūoa nakyo, ithyī tūikwītīkīla we.'

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لَتَسْحَرَتْنَا بِهَا
فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٣﴾

134.Indī Ithyī nītwatūmie kīutani kī vinya ūlū woo na ngie, na ndaa na syoa na nthakame---Syama nthu; Indī mo nīmeekie maūndū na ngūlū na maī andū ene-naī.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالضَّفَادِعَ وَالْذَّمَارِ ابْتِغَاءً لِمُفَضِّلٍ فَاستَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٤﴾

135.Na yīla ūsilīlo wavalūkile ūlū woo, mo maisye, 'We Mose, tūvoyee kwa Mwīafi waku kwīanana na maūndū ala We ūtathīte we. Ethwa we nūūūvetangīa ūsilīlo ūū, Ithyī vate nzika, nītūūkwītīkīla we na nītūūkwītīkīlya ūthi na Aana-ma-Isilaeli.'

وَلَمَّا رَفَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزَ قَالُوا يُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكَ لِئِنْ كَشَفْتَ عَنْآ الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ
لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٥﴾

136.Indī yīla Ithyī twavetangie ūsilīlo kwa kavinda kala waī nevika, wee! Mo nīmaanangie ūtianīlo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى أَجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ
إِذَا هُمْ يَنْتَكِبُونَ ﴿١٣٦﴾

137.Kwa ūu, Ithyī nītwēeyīlvanīsyē ūlū woo na twamanyw'īthya kīw'ū ūkanganī, nūndū mo maitw'īkīthisyē Syama Siitū ta sya ūvūngū na mayaaisūva.

فَاتَّقِنَا مِنْهُمْ فَأَعْرِضْهُمْ فِي الْيَمِّ بَانَتَهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Na Ithyī nītwamatw'ie ala masūanīawa ta onzu atīwa ma ilungu sya Umīlonī wa nthī na ilungu sya ūthūlonī wayo, ila ithyī twaathimie. Na ndeto ya ūlau nīyeanyīw'e kwa Aana-ma-Isilaeli nūndū mo nīmoomīlīsyē; na Ithyī

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ
الْأَرْضِ وَمَقَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لَهُ وَكَتَبَتْ
كَلِمَاتٍ رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ هَ إِصَابُوا

nltwasyanangie syonthe ila Valao na andũ make maakĩte na ila maŭngamĩtye.

وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا
يَعْرِشُونَ ﴿١٣٩﴾

139.Na ithyĩ nltwamaetie Aana-ma-Isilaeli mũingo wa ũkanga na mooka kwa andũ ala meeyumĩtye kwoondũ wa mĩvw'anano yoo.Mo maisye, 'We Mose, tũseũvĩsyie ngai tondũ mo mena ngai.' Nake amea, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ andũ mŭtamanyaa.'

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ
يَعْلَمُونَ عَلَى أَنْصَابٍ لَهُمْ قَالُوا يَنْوَسِي اجْعَلْ
لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَبْهَلُونَ ﴿١٤٠﴾

140.Iũlũ wa aa vate nzika, maũndũ ala mo meekaa makaanangwa, na w'ontho ũla mo meekaa ũkatw'ĩka vathei.

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم بِغَالِبُونَ
يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

141.We asya, 'Nyie ngamũmanthĩa inyw'ĩ ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nũmũkĩĩtye inyw'ĩ Iũlũ wa andũ onthe?'

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَيْنَ الْإِلَهَ وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿١٤٢﴾

142.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twamumisyie inyw'ĩ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnisye inyw'ĩ na ũsilĩlo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtia iveti syenyu. Navo vaĩ Itatwa ĩnene kwenyu kuma kwa Mwĩafi wenyu.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ
الْعَذَابِ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ
وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٣﴾

LUKU 17

143.Na Ithyĩ nltwamwathie Mose motukũ mĩlongo itatũ, na twamwongela angĩ ĩkũmi. Yu nĩyo ĩvinda yĩla yatw'ĩtwe nĩ Mwĩafi wake yĩla yeantw'e----matukũ mĩlongo ĩna. Na Mose nltwamũtavisyie mwanaa nyinyia, Aluni, 'Kwatĩla vandũ vakwa katĩ wa andũ makwa yĩla nyie ndevo, na maŭngamĩte nesa, na ndũkaatĩte nzĩla ya asu ala maetae kĩthokoo.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ
فَتْمٍ مِيقَاتٍ رَدِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى
لِيَخُذِهِ هَؤُلَاءِ خَلْفِي فِي قُوَّتِي وَأُصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٤﴾

144. Na yġla Mose wookie ħvindanġ Yġitū yġla yġtw'e, na Mwġaġi wake nġwaneenie nake, we aisye, Mwġaġi wakwa, iyonany'e *We-Mwene* kwakwa, nġkana Nyie ndonye ūkwona We.' We amūsūngġa, 'We ndūkambona Nyie ġndġ sisya kġġma, na kyalūma vandū vamwe, ġndġ ūkambona Nyie. 'Na yġla Mwġaġi wake weeyonanisye *We-Mwene* kġġmanġ, We nġwakġvevenzie tūlungu-tūlungu na Mose avalūka nthġ atekwġyġw'a. Na yġla we weeyġw'ie, aisye, Wġ Mūtheu We. Nyie nġelekela Kwaku We, na nġ wa mbee wa kwġtġkġla.'

145. Ngai aisye, 'We Mose, Nyie nġngūnyuvġte we tūlū wa andū ma *ħvinda yaku* kwa Movoo Makwa na ndeto Yakwa. Kwa ūu, kwata ūlūmġtye maūndū ala Nyie ngūnengete we na ġthwa wa ala matūngaa mūvea.'

146. Na Ithyġ nġtwamūandġkġe we ūvoo wa kġġa kġndū tūlū wa ūvwaū---ūtao na ūalyūlo wa syġndū syonthe. Kwa ūu, makwate ūlūmġtye na maingġisye andū maku maatġe ala maseo katġ wamo. Omġtūkġ Nyie ngakwony'a ūtūo wa eki-ma-naġ.'

147. Nyie omġtūkġ ngamaumya Syamaġġ Syakwa asu ala methġawa na ngūlū tūlū wa nthġ na mwġkalo ūte wa ūlūngalu; na ona mo makona Syāma syonthe, maikasyġtġkġla; na makamyona nzġa ya ūlūngalu maimyosa ta nzġa yoo. ġndġ mo makona nzġa ya ġvġtyo mo mamyosa ta nzġa yoo. Kġtumi nūndū mo nġmamġtw'ġkġthisye Mġsoa Yaitū ta ya ūvūngū na mayaamġsūvġa.

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِبِيعَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ
أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيكَ وَلَكِنْ نُنْظِرُ
إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ نَرِيكَ فَلَمَّا
تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَوِقًا
فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ بُدُّ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُؤْمِنِينَ ⑤

قَالَ يُوسَىٰ إِنِّي اضْطَقَمْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي
وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتَكَ وَكُن مِنَ الشَّاكِرِينَ ⑥

وَكُتِبْنَا لَهُ فِي الْأَوَّلِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةٌ وَفَتْحٌ
لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَخْبَارَ
مَا أُورِيَكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ⑦

سَاصْرِفْ عَنِ الْبَنِي الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ
يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا
سَبِيلَ الْغِي يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ⑧

148.Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū na ūmbano wa Itunī----- mawīa moo nī ma mana. Mo nīmatonya *kwīkwatya* kūīvwa ūlūlū wa *kīndū* ona *kīmwe* ateo kwoondū wa ūndū mo meekaa.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْيُنُهُمْ
فَ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

LUKU 18

149.Na andū ma Mose nīmaseūvisye mūvw'anano wa kasaū kuma nthīnī na mathaa moo we atevo,----mwīī *Ūte thayū* ūkyumya wasya mūnini. Mo nomoonie kana w'o ndwaneenaa namo, kana kūmatongoesya kwa nzīa ona yīva? Mo mawosie ta kwoondū wa *Ūthaithi* namo maī eki-ma-naī.

وَإِخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خَلْقِهِمْ عَجَلًا
جِئْنَا لَهُمْ بِخَوارِئِهِمْ وَهُمْ يُلَاحِظُونَ ﴿١٤٩﴾
يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا أَخَذُوا وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

150.Na yīla mo makūniwe na mīlilo na moonaa kana vate nzika nīmāite, maisye, 'Ethwa Mwīaī waitū ndeūtw'īw'īa tei na kūtūkeka ithyī, vate nzika, ithyī tūkeethwa katī wa ala mena wasyo.'

وَلَمَّا سَوَّطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَكُنَّا مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٥١﴾

151.Na yīla Mose wasyokie kwa andū make, e mūthatu na mūmaku, asya, Inyw'ī nīmŪneekie ūndū mūthūku vandū vakwa nyie ndevo. Inyw'ī mŪneekalaatīle *kūseūrya* nzīa syenyu ene *mŪtekweteela* mwīao wa Mwīaī wenyu? 'Na alekya ila mbwaū nthī, na aūkwata mŪtwe wa mwanaa nyinyia amŪkusītye vala ūī. We *Aluni* aisye mwanaa mwaitū, andū aa nīmanambonie nyie nī mwonzu, na manaī vakuvī kūmbūaa nyie. Kwa ūu ndūkatume amaitha matana ūlūlū wakwa, ona ndūkambie nyie vamwe na andū mate alūngalu.'

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
يٰٓأَيُّهَا خَلْقَتُونِي مِنْ بَعْدِي أَفَعَلْتُمْ أَمْرًا يُكْفَرُ
وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ
قَالَ ابْنُ أُمِّ إِرَانَ الْقَوْمُ اسْتَضَعُّونِي وَكَأَدُوا
يَقْتُلُونِي ۖ فَلَا تَشِيتْ بِ الْإِعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٢﴾

152.We *mose* aisye, 'Mwīaī wakwa, ndekee nyie na mwanaa mwaitū, na tūlikye ithyī nthīnī wa tei Waku, na We

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي وَادْخُلْنَا فِي رَحْمَتِكَ

Nue Ula Usũtwe nĩ tei Mũno katĩ wa ala mewanĩaa tei.

وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ٥٠

LUKU 19

153. Iŭlũ wa asu ala moosie *kasaũ* kwa ũthaihi ũthatu kuma kwa Mwĩafi woo ũkamakwata mo na kũnyivw'a nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala maseũvasya movũngũ.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَاءُ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَبِّهِمْ
وَذَلِيلٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْفَاتِرِينَ ٥١

154. Indĩ asu ala meekie meko mathũku na meelila ĩtina wa ũu na meetĩkĩla, vate nzika, Mwĩafi waku ĩtina wa ũu nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا الصَّالَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا بِرَبِّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَنَقُوْرَ شَرِّهِمْ ٥٢

155. Na yĩla ũthatu wa Mose walikile; nĩwoosie *ila* mbwaũ, na maandĩkonĩ masyo vaĩ ũtongoi na tei kwa asu ala mamũkĩaa Mwĩafi woo.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ أَخَذَ الْأَلْوَابَ وَفِي نُسُخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَرْبَعِينَ يَرْجُونَ ٥٣

156. Na Mose nĩwanyuvie andũ mĩongo mũonza katĩ wa andũ make kwoondũ wa ũnyuvi Witũ. Indĩ yĩla kĩtetemo kya nthĩ kyamakwatie mo, we aisye, 'Mwĩafi wakwa, kethwa nĩwendete, We wĩthwa wamanangĩte mbee wa ũũ, na onakwa *taw'o*. We nũũtwanaga ithyĩ nũndũ wa maũndũ mathũku ala andũ atumanu katĩ waitũ mekĩte? Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ĩtatwa kuma Kwaku We. We ũtumaa anangĩka nũndũ wayo ũla We wendaa, na We ũmũtongoeasya ũla We wendaa. We wĩ Mũsũvĩ waitũ; tũeke Indĩ na ĩthwa na tei ĩlũ waitũ, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ katĩ wa ala maekanĩaa.

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِيقًا إِنَّا فَعَلْنَا
أَعْدَهُمْ رَاجَةً قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ
قَبْلُ وَإِنَّا لَأَنْهَلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الشَّافِعَاءُ مِنَّا
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ٥٤

157. Na tũathimĩe maũndũ maseo ĩlũ wa nthĩ ĩno, oũndũ ũmwe na ĩla yũkĩte; ithyĩ nĩtwelekele Kwaku *twĩna wĩlilo*. 'Ngai asũngũie, 'Nyie ngeekia ũsilĩlo Wakwa

وَأَتَّبَعْنَا لَكَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هَدَيْنَاكَ إِلَيْنَا قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ

kwa ūla nŋenda; Indī tei Wakwa ūthyūlūlūkŋte syŋndū syonthe; kwa ūu, Nyie ngaūathimīa asu ala mekaa ūlūngalu, na kūīva Saka na asu ala metīkīlaa Syama Syakwa---

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الَّذِينَ يَتَّقُونَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٥﴾

158. Asu ala mamūatīlaa Mūtūmwa, Mwathani, ūla ūte mūsomu, ūla mamwīthīaa awetetwe nthīnī wa Tola na Uvoo-Mūseo o *ila mo mena syo*. We eyīaa ūlū woo na nūmavataa mo ūthūku, na ametīkīlasya syīndū nzeo na nūmavataa syīndū ila nthūku, na nūmavetangīaa mūio woo na mīnyololo ūla yaī ūlū woo. Kwa ūu, asu ala makamwītkīla we, na kūmūtaā na kūmūtw'īka na kūmūtetheesya we, na kūatīla kyeni kīla kītheetw'e vamwe nake----aa nī makaīla.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَدْعُوهُمْ
مَلَكُوتًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا مَرْهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُخْلِئُ لَهُمُ الظَّلِيمَاتِ
وَيُخَوِّمُ عَلَيْهِمُ الْحَبِيبَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
وَالْإِغْلَالَ إِنِّي كَانَتْ عَلَيْهِمْ الْآيَاتُ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ
عَزَّوَاهُ وَلِصَّوَاهُ وَاتَّبَعُوا التَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلَ مَعَهُ
﴿٦٦﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٧﴾

LUKU 20

159. Asya, 'Inyw'ī mbaa andū! Nyie ow'o nī Mūtūmwa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu inyw'onthe. ūla ūsumbī wa matu na nthī nī Wake. Vai Ngai ateo We. We nūnenganae thayū na nūetae kīkw'ū. Kwa ūu, mwītkīlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, ūla-Mwathani, ūla ūtemūsomu, ūla ūmwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndeto syake; na mūatīlei we nīkana mūtonye kūtongoe'w'a nesa.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي
لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَ
يُمِيتُ فَأَمُونا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٨﴾

160. Na katī wa andū ma Mose ve Nguthu ūla ūtongoasya na ūla w'o na kwīka ūlūngalu katī woo.

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٦٩﴾

161. Na Ithyī nītwamaanisye mo nthīnī wa mbaī ūkūmi na iīl, andū me kŋvathūkany'o. Na Ithyī

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا
إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمُهُ أَنَّ أَهْرَبَ يَحْبُوكَ

nItwamUvuanIsye Mose, yIla andU make mamwItisye kIw'U, tUkyasya 'KUna Ivia na ndata yaku;' navo vauma mbuluti tKUmI na iIf; kIla mbaI nIyamanyie vandU vayo va kUnyw'Ila. Na IthyI nItwatumie mathweo mamekIa muunyI tUlU woo, na twamatheesya Manna na Salwaa: 'Yai katI wa syIndU nzeo ila ithyI tUnenganIte kwoondU wenyu! Namo ,mayaatUvItIsya IthyI, IndI nImo meevItIsye ene.

الْحَجَرِ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اِثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْقَنَامَ وَاتْرَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَ وَالسَّلَوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٠﴾

162.Na yIla mo mataviw'e, 'TUai nthInI wa mUsyI Uu na yai kIla mUkwenda, na asyai, 'Ngai! VUthya mUio witU,' na likai mbingIlonI mwIna wInyivyo, IthyI tUkamUekea inyw'I naI syenyu, na vate nzika, IthyI tUkamongeela asu ala mekaa moseo.'

وَاذْقِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ سِرًّا وَكَانَ الْخَبِيرِينَ ﴿٣١﴾

163.IndI ala eki-ma-naI katI woo nImaalyUtile ndeto eka ila mo matavItw'e.kwa Uu, IthyI nItwatUmie UsilfIlo tUlU woo kuma ItunI, nUndU wa wIki-wa-naI woo.

بَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنْ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْكُرُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 21

164.Na makUlyei mo tUlU wa mUsyI Ula waUngeme Utee wa Ukanga. YIla mo mavukisye Savato; yIla makUyU moo mookie kwoo mUthenya wa Savato maumIlIte tUlU wa kIn'U, IndI mUthenya Ula mo mataI na Savato, mayaamokIa mo. Uu nIw'o IthyI twamatatie mo nUndU maI mbaa-matU.

وَسَلَّاهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ اِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ اِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٣﴾

165.Na yIla nguthu Imwe katI woo yamakUliyIye, 'NIkI inyw'I mUUmataVya andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe UnUMananga kana kUmasilIla na UsilfIlo wI woo? 'Mo maisye, 'NIkana ithyI

وَإِذْ قَالَتْ اِنَّهُ مِنْهُمْ لِمِ يَعْظُونَ قَوْمًا ۚ اِنَّهُمْ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مَعَذِبُهُمْ عَذَابًا سِدِّدًا ۚ قَالُوا مَعَذَرَةٌ اِلَى رَبِّكَمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

t0thaŋke mbee wa 0thy0 wa Mwŋaŋi waku
na ona vangi mo matonye k0m0kŋa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.

166.Na yŋla mo moolilwe nŋ ma0nd0
onthe ala mataŋtwe namo, Ithyŋ
nŋtwamatangŋŋe ala mavatanie moth0ku,
na nŋtwamakwatie eki-ma-naŋ na 0silŋlo
wŋ woo n0nd0 wa naŋ ila mo meekaa.

167.Na yŋla mo maleile na ng0l0 k0eka
ma0nd0 ala mavatŋtwe, Ithyŋ twameie,
'Tw'ŋkai malaŋ inyw'I, m0sonoketw'e!'

168.Na lilikana ŋvinda yŋla Mwŋaŋi waku
watavanisye, kana kwa 0la w'o We
akamokŋŋya and0, 0uvika M0thenya wa
Uthay00kyo, ala makamathŋny'a na
0thŋny'o mwai. Vate nzika, Mwŋaŋi waku
E-mŋt0kŋ kwa 0ŋvanŋsya, na vate nzika
We ota 0u nŋ M0ekanŋi M0no vy0,
Us0ŋtwe nŋ tei.

169.Na Ithyŋ nŋtwamaanisye mo nthŋŋ
wa mbaŋ sya and0 me *kŋvath0kany'o* ŋ0l0
wa nthŋ. Katŋ woo ve asu ala al0ngalu.
Na katŋ woo ve asu mate al0ngalu. Na
Ithyŋ nŋtwamatatie mo na syŋnd0 nzeo na
syŋnd0 nth0ku nŋkana mo matonye
k0syoka.

170.Indŋ nŋvokŋte nzyawa *nŋh0ku* ŋtina
woo ala moosie Ivuku ta 0tiŋwa. Mo
mosaa syŋnd0 mb0th0 sya nthŋ ŋno ya
ŋheo na kwasya, Ithyŋ t0kaekewa w'o!
Indŋ syŋnd0 ingŋ ta isu *ŋngŋ* ikamavikŋa
mo nok0syosa. Utianŋo wa Ivuku
ndwaaoswa kuma kwoo, Nŋkana mo
maikaneene *0nd0* ona *0mwe* ŋ0l0 wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo 0la
w'o? Namonŋmasomete nesa ma0nd0

فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا الَّذِينَ يَهْتُونَ عَنِ
السُّوءِ وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَينَ يَمَينِ يَمَينَا
كَأَنَّهُمْ يَفْهَمُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِيَةً ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْفِتْنَةِ
مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٨﴾

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمْ الضَّالُّونَ وَمِنْهُمْ
دُونُ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

فُتِنَافَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ
عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ
يَأْتِيَهُمْ عَرَضٌ مِثْلُ الَّذِي أَخَذُوا الْعَمَلُ يُوْخَذُ عَلَيْهِمْ فَيُتَّكَى
الْكِتَابَ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا
فِيهِ ۚ وَالَّذَارُ الْأَخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٧٠﴾

ala me nthInI wayo. Na Ut0o wa ItunI nI mUseo kwa asu ala alUngalu. IndI inyw'I nomUkamanya?

171.Na t0l0 wa asu mayI0umItye Ivuku na k0l0l0mIlyi Mboya, vate nzika, Ithy0 t0iekaa matuvi ma ta asu alUngalu mae.

172.Na yIla IthyI twakyeekisye kIIma kyeethwa ta muunyI t0l0 woo na mo mas0anfa kana nI Ithweo yI vakuvI k0maval0kIla, IthyI twaisye, 'Kwatai m0l0umItye ma0nd0 ala IthyI t0m0nengete inyw'I, na lilikanai ma0nd0 ala me nthInI wayo nIkana m0tonye k0tangIwa.'

وَالَّذِينَ يُسَيِّدُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الصَّالِحِينَ ﴿٣١﴾
وَرَأَوْا تَنقِصَ الْجَبَلَ فَوَقَّعَهُمْ كَانَهُ ظِلُّهُ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 22

173.Na yIla MwIafi waku OmIetae nzyawa AananI-ma-Atamu—kuma inyunyunI syoo na k0matw'IkIthya ng0sI syoo ene na kwasya, 'Nyie ndi MwIafi wenyu?' Mo maasya, 'II, ithyI twIina 0k0sI,' We eekie Ou nIkana m0ikese kwasya, M0thenya wa Uthay00kyo, ithyI vate nzika t0yamanyaa Ou.'

وَرَأَوْا أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنَى آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنَّا نَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿٣٣﴾

174.Kana inyw'I m0ikese kwasya, 'No maaIthe mait0 t0 ala mawetie atindany'a ma Ngai Ivinda ya tene na ithyI twaI o nzyawa t0 Itina woo. We IndI, We n0Utwananga n0nd0 wa ma0nd0 ala meekiwe nI asu ala makenganie?'

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿٣٤﴾

175.Na 0u nIw'o IthyI t0vuanasya MIs0a, nIkana mo matonye k0taIka na nIkana mo matonye k0syoka Kwit0 IthyI.

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾

176.Na matavye mo 0voo wa 0la we IthyI twam0nengie MIs0a Yait0, na IndI

وَأَنذَرُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ مِنْهَا فَأَتَبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٣٦﴾

mo meekaa.

182. Na katī wa ala Ithyī tūmbīte ve andū ala mamatongoeasya *andū* na w'o na mekaa ūlūngalu.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٢٨٢﴾

LUKU 23

183. Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū, Ithyī tūkamakusya mo *wanang'konī* āambya kwa itambya kwa nzīa īla mo matamīsī.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٣﴾

184. Na Nyie nīnīmanengae mo īvinda, vate nzika, walany'o Wakwa wī vinya.

وَأَمَّا لَهُمْ إِنَّ كَيِّدِي مَتِينٌ ﴿٢٨٤﴾

185. Mo nomasūanīite *kana* mūnyanyae woo ndena ndūūka? We nī Mūkaanany'a wī ūtheinī tū.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جُنَّةٍ إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٨٥﴾

186. Namo nomasyaītye ūsumbīnī wa matu na nthī, na syīndū syonthe īla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbīte? Na *mo nomonaa* kana, noīthwa īvinda *yoo* ene yīminīte kūthengeea? Namo īndī, makeetīkīla kīngī kyaū ītina wa ūu?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٨٦﴾

187. Ula w'onthe ona wīva Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūt'w'īpaa wa kwaa, vaitonya kwīthwa na mūtongoi kwoondū wake. Na We nūmatiaa ta asu nthīnī wa wīki-wa-naī woo, makyanganga na kīvūāvūano.

مَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ وَلٍ وَيَدْرِهْمُ فِي خُفْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٢٨٧﴾

188. Mo meūkūlya we īūlū wa ūla Saa: 'Ukavika īndī?' Asya, 'Umanyi wa w'o wīna Mwīaī wakwa tū. Vai ūtonya kūvuany'a īvinda ya w'o ateo We. W'o wīkalaa wī mūito matunī na īūlū wa nthī. W'o ndūkoka kwenyu ateo kwa

يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّاسِ الَّذِينَ قُلُوبُهُمْ غُلُوفٌ لِّئَلَّا يَعْلَمُوا عِنْدَ رَبِّكَ لَا يُخِيلُهَا رَبُّهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ اللَّيْلُ إِلَّا بَغْتَ يُسْأَلُونَكَ كَاتِلَهُ حَقِّهَا قُلْ إِنَّمَا عَلَّمَهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٨﴾

193. Nasyo iitonya kũmanenge mo ūtethyo; ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا الْفَسْمُ يَصْرُونَ ﴿٥٣﴾

194. Na ūkameta mo ūtongoinĩ, maikũatĩĩa we. No ūndũ ūmwe kwaku wameta kana wakilya.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَائِتُونَ ﴿٥٤﴾

195. Vate nzika, ala mũmekaiĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ athũkũmi otenyu iũ. Mekaĩlei ĩndĩ, na nĩmamũsũngĩe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَشْتَكُمُ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٥﴾

196. Syo syĩna maũũ ma kũthi namo, kana syĩna moko ma kũkwata namo, kana syo syĩna matũ ma kwĩw'a nthĩ namo? Asya, 'Meteti atindany'a ala mũmwĩananasya Ngai Mwene Vinya W'ontho namo, na ĩndĩ, ĩyũmbany'e inyw'ĩ inyw'ontho mũkĩlany'e nakwa na mũikanenge ĩvinda.

أَلَهُمْ أَجَلٌ يَنْشُونَ بِهَا أَنْ أَرْلَهُمْ أُبْدٌ يَنْظُرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آئِينَ يَجْعَلُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَذُنٌ يُسمِعُونَ بِهَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ كَيْدُونَ فَلَا تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

197. Kwa ūla w'o, Mũsũvĩi wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla wavuanisye ĩvuku. Na We nũmasũvĩaa ala alũngalu.

إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابُ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿٥٧﴾

198. Nasyo ĩla inyw'ĩ mũsyĩkaĩlaa ūtee Wake We, ii na ūtonyi wa kũmũtetheesya inyw'ĩ, ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿٥٨﴾

199. Na wameta ūtongoinĩ, mo mayĩw'aa. Na we nũmonaa maũsyaiĩsye we, ĩndĩ mo mayonaa.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْعَوْا وَتَرْبُهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٥٩﴾

200. Kwatai ūekeo, na ĩyĩaei kwĩkwe nesa, na taanĩsyai na andũ atumanu.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٠﴾

201.Na ethwa ūsŭanŭo mŭthŭku kuma kwa Satani nŭŭkŭsesenga we, Indŭ mantha wŭvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, We nŭ Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَإِنَّمَا يَنْزَغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

202.Na kwa asu ala alŭngalu, yŭla ūsŭanŭo kuma kwa Satani, wamathaanyŭkŭa, mo mamŭlilikanaa Ngai: na sisyai! Mo nŭmambŭlŭlŭlasya kwona syŭndŭ na nzŭa nzeo.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

203.Na anaa-ŭthe moo mamakusasya maendee na ŭvŭtyo, na Indŭ mo maileela. 204.Na yŭla we walea kŭmaetee Kyama, maasya, 'We ŭleete kŭkŭseŭvya nŭkŭ?' Asya, 'Nyie nŭatŭŭaa maŭndŭ alaŭ. Ii nŭ Syama ŭla imulŭkaa kuma kwa Mwŭŭaŭi waku na ŭtongoi na ŭathimo kwa andŭ ala metŭkŭlaa.'

وَإِنَّمَا لَهُمْ رِزْقٌ فِي النَّارِ ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْنَاهَا قُلُوبَنَا
أَتَسْمِعُ مَا يُؤْتَىٰ إِلَىٰ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَافًا مِنْ دُونِكُمْ
وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

205.Na yŭla Kulani Ntheu yŭsŭmwa, mŭthukŭŭsyeyi na vindyai ki, nŭkana mŭtŭnye kwŭw'ŭwa tei.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٠﴾

206.Na mŭlilikane Mwŭŭaŭi waku kŭlŭkonŭ kyaku na wŭnyivyo na w'ia, na vate kŭlŭnzo, ma-kŭoko na ma-wŭoo; na ndŭkethwe wa ala mavŭthasya.

وَإِذْ ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ نَضَعُا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ
مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تُلْنُ مِنَ الْغَفْلِينَ ﴿٤١﴾

207.Kwa ŭla w'o, asu ala me vakuvŭ na Mwŭŭaŭi waku, maisyokaa ŭtina na ŭng'endu kuma ŭthaithinŭ Wake, Indŭ mo nŭmamŭtaŭaa We na kŭtulya-ndu mbee Wake.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَيَسْمَعُونَ وَأُولَٰئِكَ يَسْجُدُونَ ﴿٤٢﴾

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَدِيْنَةُ

(٨)

AL - ANFAAL
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Mo meũkũlya we ūvoo wa mũtavo wa kaũ. Asya, 'Mũtavo nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa. Kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na seũvyai syĩndũ katĩ wenyu ene na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

3. Etĩkĩli ma w'o no asu tũ ala ngoo syoo ithĩĩlaa syĩwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yawetwa, na yĩla Mĩsoa Yake yĩũsomwa yongeleelaa mũĩkĩio woo, na ala maiaa wĩkwatyo woo kwa Mwĩafi woo.

4. Ala malũmasya Mboya na kumya syĩndũ ila Ithĩĩ tũnenganĩte kwoondũ woo.

5. Aa nĩmo ala etĩkĩli ma w'o. Mo mena ianda sya ivĩla kwa Mwĩafi woo, oũndũ ūmwe na ūekeo na kyaũya kya ndaĩa.

6. Otondũ aĩ Mwĩafi waku Ula wakumisywe we kuma nyumbanĩ yaku kwa ūlũngalu, oyĩla nguthu ya etĩkĩli nĩyaleaa: kwa ūu We nĩwaũtetheesywe we kwa amaitha maku.

7. Mo mekaanĩfa naku iũlũ wa w'o iĩtina wa kwĩvuan'y'a, mo komatwaĩtwe kĩkw'ũnĩ o makyene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتِ بَيْنَكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ②

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ③

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ④

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنْ فَرِقْنَا
مِنْ الْمُؤْمِنِينَ لَنَرَّهُمْ ⑥

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ⑦

8. Na lilikanai *hinda* yila Ngai Mwene Vinya W'onthe wamwathie inyw'i kana imwe katl wa nguthu il¹* yalle kwithwa yI yenyu, nenyu nlmwendie Ila itena mlio yIthwe yI yenyu, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie kwonany'a w'o na ndeto Syake na kũtila mũi wa alei vyũ,

وَإِذْ يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدَّدُونَ أَنْ لَا يَكُونَ لَكُمْ وَبُرِيدُ
اللَّهُ أَنْ تُبِخَ الْحَقُّ بِكَلِمَةٍ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ①

9. Nĩkana We atonye kwonany'a ũ-w'o na kũkĩtũngĩthya vathei kĩla kya ũvũngũ, onakau avĩtany'a nĩmatonya kũkĩmena.

لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ①

10. Yila inyw'i mweetisye ũtethyo wa Mwĩafi wenyu, na We nĩwamũsũngĩtie inyw'i, *akyasya*, 'Nyie nĩngũmũtethya inyw'i na alaĩka ngili, maatlĩanĩe ũmwe na ũla ũngĩ.'

إِذْ تَسْتَخِينُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ
بِآلِفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ①

11. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamũt'w'ĩkĩthiye ũndũ ũũ ta ũvoo mũseo tũ, na nĩkana ngoo syenyu syĩthwe syĩ ũthũmũonĩ. Indĩ ũtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ
يَا وَمَا التَّصْوِيرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ①

LUKU 2

12. Yila We watũmie too wooka tũlũ wenyu ta *ovano* wa mũuo kuma Kwake, na We nĩwamũtheesye kfw'ũ tũlũ wenyu kuma mathweonĩ nĩkana We atonye kũmũthesya inyw'i nakyo, na kũvetanga kĩko kya Satani kuma kwenyu, na kana We atonye kwĩkĩfa ngoo syenyu vinya na kũlũlũmĩllya matambya *menyu* nakyo.

إِذْ يُغَيِّثُكُمُ النَّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً لِيَبْطِغَ بِكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ
وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ②

¹ *I.e. Nguthu ya ita ya Makka Ila yaĩ na mlio ya kaũ mwĩanĩu na mũkwĩĩt ũla, waĩ na mũio o mũvũthũ wa kaũ, yeelekele Makka kuma ngalĩ ya tũlũ north.

13. Yila Mwafali wenyu wamavuanisye alafka, *akyasya*, 'Nye ni vamwe nenyu; kwa Ou, manengei Olomu asu ala metikila. Nye ngeekla w'ia ngooni sya ala matetikila. Kunai Indl, ilungu sya Iulu sya ngingo *syoo*, na tilangai mthya ya syaa syoo.'

14. Kftumi nOndu mo nfmamokaananltye Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake na Ula ona wIva Omokaananfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake, Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, ni Mwai kwa kOfvanfasya.

15. Usu niw'o *Usililo wenyu*, Indl Usamei; na *manyai* kana ve *Usililo* wa Mwaki kwoondü wa alei.

16. Inyw'i ala mwitkila! Yila mwakomana na ala matetikila, mwI kaUnl, mOikamony'e inyonyu syenyu.

17. Na Ula ona wIva Okumandikanla kaUnl kana Omonasya mOthenyanl ta Usu, *akifingiana* na nguthu Ila IngI, ow'o, we ekuIaa Othatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Iulu wake mwene, na Iia-ya-Mwaki niyo yIkethwa wIkalo wake. Na ni vandü vathoku mÜno va kwIkala.

18. Kwa Ou, inyw'i mÜyaamoa mo, Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We wamoaie. Na we ndwaalkya yIla we wekisye, Indl ni Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wekisye, nIkana We atonye kÜmanenge etikili Utato kuma Kwake-Mwene---Utato mÜseo---Vate nzika,

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ
آمَنُوا سَالَتْنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الزَّعْبَ فَاضْرِبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذِكْرُكَ فَذُوقُوا وَالْكَافِرِينَ عَذَابُ النَّارِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا
فَلَا تُولُوهُمْ الْوُدَّ ۝

وَمَنْ يُؤْلِهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبرَةً إِلَّا مَتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ
مُتَحَيِّرًا إِلَى وَغَى فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَا لَهُ
جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

لَمْ تَقُولُوا هُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَاتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ
رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ
بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

19.Uu *nĩw'o kweekikie*; na *manyai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
wonzethasya walany'o wa alei.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُؤْمِنٌ كَيِّدٌ الْكَافِرِيْنَ ۝۹

20.Ethwa inyw'ĩ mwamanthaa ūtw'io,
ĩndĩ ūtw'io nĩũkĩte kwenyu. Na ethwa
inyw'ĩ nĩmũkwĩsiĩla, kũkeethwa kwĩ
ũseo kwenyu; ĩndĩ ethwa mwĩsyoka
Ūng'endilĩĩ, ĩthyĩ ota ūu tũkasyoka. Na
nguthu yenyu ndĩkethwa na ūuno
kwenyu ona vanini, ona yingĩvĩte ata, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-vamwe na etĩkĩli.

اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ
خَيْرٌ لَّكُمْ وَاِنْ تَعُوْذُوْا نَعُوْذْ وَلَنْ تُفْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتَكُمْ
ۚ شَيْئًا وَلَوْ كُثِرَتْ ۚ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۱۰

LUKU 3

21.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na mũikamũtie we yĩla inyw'ĩ
mweew'a we aineena.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرِسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلُّوْا
عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ ۝۱۱

22.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala
maasya, 'ĩthyĩ nĩtũkwĩw'a ĩndĩ mo
mayĩw'aa.'

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝۱۲

23.Vate nzika, nyamũ ila nthũku mũno
mbee wa ūthyũ wa Ngai MweneVinya
W'onthe nĩ ala matew'aa nthĩ na ala
mataneenaa, ala mate na kĩĩko.

اِنْ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الضُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِيْنَ
لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۱۳

24.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamanyĩte ūseo ona wĩva
nthĩnĩ woo, We vate nzika, ethwa
amatonyethisye kwĩw'a. Na yu We
akatumo mo mew'a, mo nĩkũalyũka
makasyoka ĩtina mena ūlei.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَهُمْ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ
لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝۱۴

25. Inyw'I ala mwItfkIlaa! MwItkei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa, ylla we wamwIta inyw'I kana atonye kÜmÜne thayÜ, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe okaa katI wa mÜndÜ na ngoo yake, na kana We nI We Üla inyw'I mÜkombanIw'a Kwake,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ تَحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Na IsÜvIei thI na Üla UtakamakÜna asu katI wenyu mekIte naI me oka. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nI mwai kwa kÜIvanIsya.

وَاقْبُوا فَتَنَةَ اللَّيْلِ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

27. Na lilikanai hinda ylla inyw'I mwaI avÜthÜ na mwooneka mwI onzu kÜÜ nthI, na mwaI na w'ia andÜ maikese kÜmÜvulya mamÜtwae, IndI We nIwamÜnengie wIkalo na amÜnenge vinya na Utethyo Wake, na nIwamÜnengie inyw'I syIndÜ nzeo nIkana mÜtonye kwIthwa mwI na mÜvea.

وَادْكُرُوا إِذْ أَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تُخَافُونَ أَنَّ يُتَخَذَ مِنْكُمْ النَّاسُ قُلُوبًا وَآيِدُكُمْ بِضُرٍّ مِّنْ رِّزْقِكُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

28. Inyw'I ala mwItfkIlaa! MÜikamÜsuke Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa oylla inyw'I nImÜsukaa mawIvIto menyü kaingI na inyw'I nomwIsI Üu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَآنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

29. Na manyai kana Üthw'ii wenyu na syana syenyü nI ta Itatwa na kana no Ngai Mwene Vinya W'onthe Üla wI na Ituvi Inene.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ وَأَوْلَادُكُمْ فَتَنَةٌ مِّنْ أَن يَجْعَلَ اللَّهُ عِنْدَ أَجْرٍ عَظِيمٍ ﴿٢٩﴾

LUKU 4

30. Inyw'I ala mwItfkIlaa! Inyw'I mwamÜkIa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamÜnenge inyw'I maÜndÜ me kIvathÜkany'o na akavetanga mothÜku menyü na akamÜekea inyw'I; na Ngai Mwene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّبِعُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَّكُمْ قُرْآنًا وَيَكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe nĩ Mwĩafi-wa-mumo mwingĩ.

31.Na lilikana ñinda yĩla alei maũsamie we nĩkana matonye kũkwĩka kolokolonĩ kana makũae kana maũlũngye. Namo nĩmasamie na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasamie ota ũu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Mũsami Mũseo Vyũ katĩ wa asami.

وَإِذْ يَنْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَنْكُرُونَ وَيَنْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ الْمَكْرِينَ ﴿٣١﴾

32.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yasomwa kwoo, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩw'ite. Kethwa Ithyĩ nĩtwendie twĩthwa twaĩ tũtonya vate nzika kũneena maũndũ ota aa. Kĩĩ ti kĩndũ ateo no mbano sya andũ ma tene.'

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَتُنَا قَالُوا قَدْ سَعَيْنَا لَوْنَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

33.Na lilikani ñinda yĩla mo maisye, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa ũu nĩ w'o kuma kwaku, ĩndĩ, usya mbua ya mavia tũtũ waitũ kuma itunĩ kana ũtũtheesye ithyĩ ũsilĩlo mwai.'

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ إِنَّا بِكَ عَدَاوٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

34.Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo we wĩ katĩ woo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo oyĩla nĩmeetisye ũekeo.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

35.Na yu mo mena kĩtumi kyaũ kĩla kĩtuma Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtamasilĩla, yĩla mo mekũmasilĩla andũ kũlika Mũsikitinĩ Mũtheu namo timo asũvĩ ma w'o maw'o? Asũvĩ ala ma w'o na asu ala alũngalu, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أُولِيَاءُهُ إِلَّا الْمُتَفَقُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.Na mboya yoo Nyũmbanĩ ĩsu nĩ vathei ateo nĩ kũusya mĩũi na ũkũnangi

وَمَا كَانَ صَلَاةُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَافَؤًا وَتَضَائِعًا قَدْ وَقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

wa mbĩ. 'Samai İndĩ Ūsilĩlo nũndũ
nĩmwaleile kwĩtĩkĩla.'

37. Vate nzika, asu ala metĩkĩlaa
maumasya ūthwui woo kũmaalyũla andũ
kũmaumya nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na vate nzika, mo
makaendee na kumya; İndĩ
kũkamaumĩa mo vathei ateo kũmeta na
kũĩa nũndũ wa ūvalũku woo mũnene na
İndĩ mo makathyũlũlũkwa me akĩlye
vinya vyũ.

38. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a ala athũku na ala
aseo, na kwĩlĩanĩya ala athũku ūmwe
lũlũ wa ūla ūngĩ; na kũmomba mbumbu
onthe vamwe, na İndĩ, kũmekya lĩanĩ-
ya-Mwaki. Ow'o, aa nĩmo mena wasyo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصْدُوعًا
سَبِيلَ اللَّهِ فَسَيُفْقَرُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونََهُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ

﴿٣٨﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Matavye asu ala matetfklāa, ethwa mo nImekwāsiſſa, maŪndū ala mavſtie mo makaekewa; Indī masyoka *nthīmī wamo*, nſw'o Indī, ngelekany'o ya andū ala ma mbee nIminſte kūvſta *mbee woo*.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ūkitai namo kūvika vaikethwe na mŭthſnany'o, na ndſni yſthwe yſ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yonthe. Indī mo maeka, Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nſ Mŭsyafſſya wa ūndū mo mekaa.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ الْأَهْلَ الْأَوَّلَ إِنَّمَا يَمْلِكُونَ بِصِغِيرِ ﴿٤٠﴾

41. Indī mo masyoka na ſtina, Indī manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nſ We Mŭsŭvſi wenyu. Nſ Mŭsŭvſi Mŭseo mŭno ata na Mŭtetheesya mŭseo mŭno ata!

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤١﴾

42. Na manyai kana kyonthe ona kſva kſla inyw'ſ mŭkwosa ta mŭtavo wa *kaŭ*, kſlungu kſmwe katſ wa itano kyaw'o nſ kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa na andū make, na ndiwa, na ngya na mŭendi-wa-kyalo, ethwa inyw'ſ nſmŭmwſſfklāa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŪndū ala lthyſ twatheeisye kwa mŭthŭkŭmi Waitŭ mŭthenya wa Kſvathŭkany'a *kaŭ wa Vatili*--- mŭthenya ūla nguthu sya ita ill ſyakomanie, na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwſka ſyſndū syonthe.

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُصَّةً وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّفَاقُ الْجُنُودِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Yſla inyw'ſ mwaf ūtee wa *mwanda* ūla mwathengeanſe naw'o, namo maſ ūtee wa *mwanda*, ngall ya kūasa, naw'o mŭkwſll waſ ſtheo wenyu. Na ethwa inyw'ſ nguthu ill ila ſyſſkŭkita,

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدَّةِ الدِّينِ وَهُمْ بِالْعُدَّةِ الْقُصَايِ وَالرَّكْبِ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَوَاعِدْتُمْ لَأَخْتَلَفْتُمْ فِي

nĩmwasũanĩe ĩvinda ya kũkita, inyw'ĩ mwĩthwa mwaĩcanile ĩũũũ wa ĩvinda nĩkana kwĩanĩsyẽ mawendi menyu. Indĩ nĩkwatw'ĩtwe kana Ngai Mwene Vinya W'onthẽ akatw'a ĩvinda ya kwĩanĩsyẽ kĩla kyaminĩte kũtuwa nĩkana manangĩke ala matw'ĩtwe kwanangĩka kwa wĩanũ wĩ ũtheinĩ, na nĩkana mo matonye kũvĩta ala maaĩĩtwe nĩ kũvĩta ĩũũũ wa vinya wa wĩanũ wĩ ũtheinĩ. Na kwa ũla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩ W'iw'i-W'onthẽ Umanyi-W'onthẽ.

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِّيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّبَيْعِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

44.Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthẽ wakwonisye we mo ndotonĩ yaku ta avũthũ; na takethwa We akwonetye we mo ta aingĩ, vate nzika, inyw'ĩ mwĩthwa mwaleelile na mwĩthwa mwaemaniwe ene kwa ene ũndũnĩũũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩwamũtangĩte inyw'ĩ. Vate nzika, We E-na ũmanyi mwĩanũ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũĩ syenyu.

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَوَالِكٍ قَلِيلًا وَلَوْ أَنَّهُمْ
كَثِيرًا لَّفَسَلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٠﴾

45.Na yĩla ĩvinda mwakomanie kaũnĩ, We amatw'ĩkĩthisye mo kwoneka ta avũthũ methonĩ menyu, naamũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ kwoneka mwĩ avũthũ methonĩ moo, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthẽ atonye kũete kĩndũ kĩla kyatw'ĩtwe. Na maũndũ onthẽ matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthẽ kwa ũtw'io wa mũminũkĩlyo.

وَإِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ إِذَا الْفَتْحُ ثُمَّ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا
يُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤١﴾

LUKU 6

46.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla mwakomana na nguthu ya ita, ĩthĩwai mwĩ alũmu, na mũlilĩkaneyi Ngai Mwene Vinya W'onthẽ mũno nĩkana mũtonye kũsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِتْنَةً فَاتَّبِعُوا وَلَا تَوَلَّوْا
اللَّهُ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٢﴾

47.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na mŭikakaanane mŭndŭ na ūla OngI, mŭikese kŭleela na vinya wenyu ūithela kuma kwenyu. Na omŭIsyai; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na omŭIsya.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا فَعَشَلُوا مَثَبًا
رَبِّكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٧﴾

48.Na mŭikethwe mŭilyI ta asu ala mookie kuma mIsyI kwoo kŭkathŭla meko moo na kwIyonany'a kwa andŭ, namo masiŭlaa andŭ maikamIvikIe nzŭla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmathyŭlŭlŭkaa maŭndŭ onthe ala mo mekaa.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَاسِبٌ ﴿٥٨﴾

49.Na yŭla Satani wamatw'ŭkŭthisye meko moo kwoneka me maseo kwoo, aisye, 'Vai katŭ wa andŭ ūkamŭsinda inyw'I ona ūmwe mŭthenya ūŭ, na Nyie nŭ mŭsŭvŭi wenyu.' Indŭ yŭla nguthu iŭŭ sya ita syoonanie ŭmwe na ŭla ŭngŭ, we nŭwasyokie ŭtina na itiinyo syake na asya, Vate nzika, nyie ndi ūndŭ ndonya kŭmwŭka inyw'I; vate nzika, Nyie nŭngwona kŭla inyw'I mŭtakyene. Vate nzika, Nyie nŭngŭmŭkŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ mwai kwa kŭsilŭla.

وَلَا ذَنْبَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَأَعْلَبُ
لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ
الْفِئَتَيْنِ لَكَّسَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ
إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٥٩﴾

LUKU 7

50.Yŭla angangani na asu ala mena ūwau nthŭnŭ wa ngoo syoo maisye, 'Ndŭni yoo nŭmakengete andŭ aa.' Na ūla ona wŭva wiaa wŭkwatyō wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, MŭI.

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ
هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

51.Na takethwa nŭtonya kwŭsa kwona, yŭla alaŭka mekwosa mathayŭ ma asu ala

وَلَا تَرَى إِذْ يَتَوَلَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرِفُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٦١﴾

matetfĩkĩlaa, maimakũna mothyũ moo na
mĩongo yoo, *makyasya*, 'Samai inyw'I
Osilflo wa kũvĩvw'a!.

52.'Uu nũndũ wa maũndũ ala moko
menyu matongoisye mbee *wenyu-ene*, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ti mwĩki wa naĩ kwa athũkũmi
Make ona vanini.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَكُمْ وَاِنَّ اللهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰبِدِۙ

53.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũma
Valao, na asu ala maĩ mbee woo: mo
nĩmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; kwa ũu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamasilile nũndũ wa naĩ
syoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ena-Utonyi Na Mwai kwa
kũsilfla.

كَذٰٓبٍ اِلٰی فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا
بَاٰیٰتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ
قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝

54.Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakaalyũla Inee yĩla We
ũmanengete andũ ateo mo maalyũle
mwĩkalo woo ene, na *manyai* kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغْتَبَرًا تَعْمَلُ اَعْمَالًا عَلٰی قَوْمٍ
حَتّٰی يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝

55.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũ ma
Valao na ala maĩ mbee woo; mo
nĩmaileile Syama sya Mwĩalĩ woo, kwa
ũu Ithyĩ nĩtwamanangie mo kwoondũ wa
naĩ syoo. Na Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ andũ ma Valao, nũndũ onthe maĩ
eki-ma-naĩ.

كَذٰٓبٍ اِلٰی فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بَاٰیٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكَهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَغْرَقْنٰ اِلٰ
فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كٰنُوْا ظٰلِمِيْنَ ۝

56.Vate nzika, syũmbe ila nthũku mũno
vyũ mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene
Vinya W'on the nĩ asu ala matatũngaa
mũvea. Kwa ũu mo maiketfĩkĩla.

اِنَّ سَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَ ۝

57.Asu ala we weekTie Utianŋo namo; Indī nīmanangaa Utianŋo kīla Ivinda, namo maimŋkīaa Ngai.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ
فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥٧

58.Kwa ūu, mwamakwata kaŋnī, Indī kwa kŪmasembethya, mekŋei wia ala me Itina woo, nīkana mo matonye kūtaŋka.

فَأَمَّا تَثَقَّفَتْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرَّدْنَاهُمْ مَنْ خَلَقْنَاهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ٥٨

59.Na ethwa we nŋŋkīa ūseleke wa andŋ, mekīsyē Utianŋo woo Itina kwa ūlŋgalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala mena ūseleke.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِطَائِهِ فَأَنْذِرْهُمْ عَلَى
مَا سَأَلَكَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُبَيِّنُ الْغَافِلِينَ ٥٩

LUKU 8

60.Na ala matetīkīlaa maikasŋanŋe kana nīmatŋvonokete Ithyī. Mŋ vate nzika, maitonya kŋkaananīsyā kīleelo kya Ngai.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبْقُوا إِذْ هُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ٦٠

61.Na meyŋmbanīsyēi mo ūndŋ mŋtonya kwa kaŋ na mbalasi syovetwe mŋvakanī, vala mŋtonya kŋteelemya mŋmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŋmaitha wenyu na angī ūtee wamo inyw'ī mŋtamesī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmesī mo. Na kīla ona kīva inyw'ī mŋkumya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī mŋkaīvwa kyusŋŋte na inyw'ī mŋikavīŋw'a.

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ
مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ
لَا تَظْلُمُونَ ٦١

62.Na ethwa mo nīmeelekela kwenda mŋuo, naku we welekele w'o, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We nī We Ula Wīw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأِنْ جَاءُوا لِلْسَّلَامِ فَأَجْزِ لَهَا وَقُولْ عَلَى اللَّهِ
إِنَّهُ هُوَ السَّيِّعُ الْعَلِيمُ ٦٢

63.Na ethwa mo mena kīleelo kya kŋŋkenga we, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanŋe kwoondŋ waku we. We

وَأَنْ يُرِيدَ أَنْ يَمُدَّ عَوْكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ هُوَ
الَّذِي آيَدُكَ بِبَصِيرَةٍ وَالْأَلْمُومِينَ ٦٣

nĩ We Ūla ŌkŪnengete we vinya na
Ōtethyo Wake vamwe na etĩkĩli;

64. Na We nĩwĩkĩite wendo katĩ wa ngoo
syoo. Na ona takethwa we waumisiye
syonthe ila syĩ ūlũũ wa nthĩ, we ndwĩthwa
watonyie kwĩkĩla wendo katĩ wa ngoo
syoo, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwĩkĩite wendo katĩ woo. Vate nzika
We E-vinya, MŪĩ.

65. We Mwathani! Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩwĩanĩe kwoondũ waku we na
asu ala makŪatĩlaas we katĩ wa etĩkĩli.

LUKU 9

66. We Mwathani! Ingĩĩsya etĩkĩli kŪkita.
Ethwa katĩ wenyu ve mĩlongo ĩĩ ala
meyũmĩĩsye, mo makamasinda maana
elĩ; na ethwa ve ĩana menyũ,
makamasinda ngili ĩmwe ya asu ala
matetĩkĩlaa, nũndũ mo nĩ andũ
matamanyaa.

67. Ivinda yĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthē nũvũthĩye mũio wenyũ, nũndũ
We nĩwĩĩ kana ve wonzu nthĩnĩ wenyũ.
Kwa ūu ethwa ve ĩana menyũ ala
meyũmĩĩsye, makamasinda maana elĩ; na
ethwa ve ngili ĩmwe menyũ, mo
makamasinda ngili ĩĩ kwa mwĩlao wa
Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na asu
ala momĩĩfasya.

68. KŪimwaĩĩte Mwathani kwĩthwa na
ngombo o kũvika we mwene alike kaũnĩ
nthĩnĩ okite. Inyw'ĩ nĩmwendaa syĩndũ
sya nthĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthē endaa Itu kwoondũ wenyũ. Na

وَأَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑤

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ خِزِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ⑦

إِنَّ خَفَافَ اللَّهِ عَثَرُكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ⑧

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُكُونَ لَهُ أَسْرَى خَلْفَ يَدَيْهِ فِي
الْأَرْضِ تَرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُبَدِّلُ الْخِرَّةَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑨

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya,
Mŭĩ.

69. Takethwa vayaĩ ūtw'io kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
watongoetye mbee, vate nzika thĩna
mūnene wĩthwa wamŭkwatie inyw'I
ŭndũ ūkwatene na kĩla inyw'I mwoosie.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَنَسَكُنَّ فِيمَا آخَذْتُمْ
عَدَابَ عَظِيمٍ ۝

70. Kwa ūu, yai kĩla mŭtavĩte kaŭnĩ ta
kĩtkĩllye na kĩseo, na mŭkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ
Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

LUKU 10

71. We Mwathani, Itavye ngombo ila syl
mokonĩ maku, 'Ethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ūseo ona wĩwa wĩ
nthĩnĩ wa ngoo syenyu, We akamūnenge
inyw'I syĩndũ nzeo mbee wa ila syosetwe
kuma kwenyu, na akamŭekeke inyw'I. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ
Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَشْيَاءِ
إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا آخَذَ
مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

72. Na ethwa mo mena kĩeleelo kya
kŭŭsuka we, mo nĩmaminĩte kŭmŭsuka
Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee. Kwa
ŭu nĩwamatw'ĩkĩthisye mo andũ mate
ŭtonyi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

73. Vate nzika, asu ala meetĩkĩlĩte na
makatia mĩsyĩ yoo na mokitĩte na ūthw'ii
woo na mathayũ moo kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo----
mo nĩ anyanyae ma w'o vyũ. Indĩ kwa
asu ala

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
أَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا

metfkiĩĩte na makalea kuma mĩsyĩ kwoo,
we ndwĩna ūtonyi Ƨolũ wa ūsũvĩ woo
ona vanini o kũvika maume mĩsyĩ kwoo.
Indĩ ethwa mo mekwĩtya ūtethyo Ƨolũ wa
ndĩni, Indĩ nĩ Ƨolũ waku kũmatethya, ateo
katĩ wenyu na andũ ala mwĩna
mwĩw'ano namo inyw'ĩ-ene ve
ngwatanĩo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwona ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

74.Na asu ala metetĩkĩlaa---mo nĩ
anyanya ma mũndũ na ūla ūngĩ. Ethwa
inyw'ĩ mũikwĩka ūndũ mwĩtyaĩwe,
kũkeethwa kĩmena Ƨolũ wa nthĩ na
kĩthokoo kĩnene.

75.Na asu ala metfkiĩĩte na matiie mĩsyĩ
yoo na mokitĩte kwoondũ wa nzĩa ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo--
ow'o aa nĩ etĩkĩli ma w'o. Mo
makeethwa na ūkeo na kyaũya kya
ndaĩa.

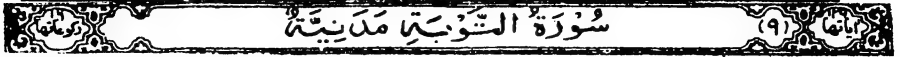
76.Na asu ala metfkiĩĩte kuma Ƨvinda yu
na matiie mĩsyĩ yoo na mokitĩte
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe vamwe nenyu----aa nĩ amwe
menyu; na Ƨolũ wa ndũũ sya mũkautĩ,
mo me vakuvĩ mũno mũndũ na ūla ūngĩ
nthĩnĩ wa Ƨvuku ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe
nesa.

لَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ شَيْءٌ خِ
يَهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَشْرَكُوا فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥٧

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوا
تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ٥٨

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ أُولُوا نَصْرًا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٥٩

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَجَرُوا وَجْهَهُمْ وَأَمَلَكُوا
فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٦٠

AL - TAUBA
(Wavuanīw'e Madina)

1.Kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kwĩyumya vyũ nthĩnĩ wa kũtũlwa mũtĩ ngalĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake wa kũtaanĩsya na mwĩw'ano w'onthe na avoyi ma mĩvwanano ala inyw'ĩ mweekĩe mwĩw'ano namo.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ①

2.Kwa ũu, angangani tũlũ wa nthĩ kwa myei ĩna, na manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasonokya alei.

فَيُنْخِصُ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ مُجْزِي الْكَافِرِينَ ②

3.Na kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake kwa andũ mũthenyanĩ wa Haji ĩla Nene, wa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũtaanĩsye na athaithi ma mĩvw'anano, na Mũtũmwa Wake ũu. Kwa ũu, inyw'ĩ mweelila, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu; ĩndĩ inyw'ĩ mwaalyũka na kũsyoka ĩtina, ĩndĩ manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na matavye asu ala matetĩkĩlaa ũvoo wa ũsiĩlo wĩ woo.

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبَتُّمْ فَهَوْ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ③

4.Ateo ala mwĩna mwĩw'ano namo kati wa athaithi ma mĩvw'anano na ala mataalea kwĩanĩsya mawĩvĩto moo kwenyu ala meevĩtie, kana makamũtetheesya mũndũ ona ũmwe kũmũkita inyw'ĩ. Kwa ũu, meanĩsyei aa ũtianĩo ũla inyw'ĩ mwĩkĩte kũvika ĩvinda yoo yĩla yĩtw'ĩtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alũngalu.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ
شَيْئًا وَلَمْ يَظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَيْهِمْ
عَهْدُهُمْ إِلَىٰ مَدَّ يَدِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

5.Na yġla myei ġla ġtheetw'e yathela, moaaei athaithi ma mġvw'anano ovala mwamethġġla, na makwatei mo ta ngombo, na mathy0l0l0kei, na moveesyei mo kġla vand0 ve wġvitho. Ĥndġ ethwa nġmeelila na k0l0mya Mboya na k0ġva Saka, Ĥndġ ekanai na nzġa yoo yġ nthasye. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ M0ukanġi M0no Vy0, Us0ġtwe nġ tei.

فَإِذَا نَسَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاتَّقُوا الشَّرِيكَينَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَجُدُوهُمْ وَاحْزَمُوهُمْ وَاقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ فَخَلَاوا سَبِيلَهُمُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥

6.Na ethwa 0mwe wa athaithi ma mġvw'anano nġwakwġtya we 0s0vġo, m0nenge 0s0vġo nġkana atonye kwġw'a ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ĥndġ 0im0twaa vand0 vake va m0uo. Kġtumi n0nd0 mo nġ and0 matena 0manyi.

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الشَّرِيكَينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجْرُكَ بَشَرٍ
كَلَّمَ اللَّهُ ثُمَّ أَنْبَأَهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
يَعْلَمُونَ ٦

LUKU 2

7.Vatonyeka ata kwġthwa mwġw'ano wa athaithi ma mġvw'anano aa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwawake, ateo asu ala inyw'ġ mweekġie wġw'ano namo nthġnġ wa M0sikiti M0theu? Kwa 0u, o0nd0 mo mek0endee kwġthwa me ma w'o kwenyu, ġthġwai mwġ ma w'o kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala al0ngalu.

كَيْفَ يَكُونُ لِلشَّرِيكَينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ٧

8.K0tonyeka ata ethwa yġla mo mam0sinda inyw'ġ, mais0anġaa nd00 sya m0kautġ ona yġva kana mwġw'ano ġ0l0 wenyu? Mo nġmatonya k0mwendeesya inyw'ġ na makanyw'a moo, oyġla ngoo syoo ni0lea, na aingġ m0no moo nġ mbaa-mat0.

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرْ عَلَيْكُمْ لَا يَرِيقُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَهِهِمْ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ
وَاللَّهُهُمْ فُسْقُونَ ٨

9. Mo makūanasya Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mūvūthū na kūmalūngya andū kuma nzīanī Yake. Ow'o, maūndū ala mo mekaa nī mathūku.

اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمًّا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ
إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ①

10. Mo maisyaasya ndūū sya mūkaufi kana ūtianfo kuma kwa ūmwe ona wīva ūla ūmafkīaa mo. Na nīmo ala eki-ma-mothūku.

لَا يَرْجِعُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُعْتَدُونَ ②

11. Indī ethwa mo nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūlva Saka, mo Indī nī aneethe menyu katī wa mūfkīto. Na lthyī nītūtanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَفَأَخَذُوا
فِي الدِّينِ وَفَضَّلُوا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ③

12. Indī ethwa mo nīmaananga mawīvīto moo ītina wa mwīw'ano woo, na kūmūma ndīni yenyu, makūnei Indī atongoi aa ma ūlei---vate nzika, mo mai na ndaīa na mawīvīto moo---nīkana maeke.

وَأِنْ تَكَتُّوا أَنبَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا
فِي دِينِهِمْ فَقَاتِلُوا إِنَّهُ الْكُفْرُ إِنَّهُمْ لَا آيَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ④

13. Inyw'ī mūikokita na andū ala manangite mawīvīto moo, na ala masūanīe kūmūlūngya Mūtūmwa, na mo nīmo maī ma mbee kwambīlīlīya mong'endu kwenyu? Inyw'ī komūūmakīa? Tiw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We mwaīlīte nī kūmūkīa mūno, ethwa inyw'ī mwī etfkīlī!.

إِلَّا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا تَكَتُّوا أَنبَاءَهُمْ وَهُمُوا بِإِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَّوْكُمْ أَقَلَّ مَرَّةٍ أَخْشَوْهُمْ فَاللَّهُ
أَعْلَى أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑤

14. Mokitei, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmasīlīla kwīlīla mokonī menyu, na amasonokye mo, nā amūtethye inyw'ī mwīthwe na ūkīlyo ūlū woo, na kūkiakisya īlīko sya andū ala metfkīlaa;

فَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُسَبِّحُ
عَلَيْهِمْ وَيُسَبِّحُ صُدُورُ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ⑥

15.Na nĩkana We atonye kūveta ūthatu wa ngoo syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amwelekelaa na tei ūla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭl.

وَيَذِھِبْ غَیْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰی مَنْ يَّشَآءُ
وَاللّٰهُ عَلِیْمٌ حَكِیْمٌ ۝۱۵

16.Inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mŭkatiwa mwĩ inyw'oka, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'on the ūtanamba kũmanya ala mokitaa *kwa nzĩa* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,, na matamwosaa *ona ūmwe* kwĩthwa mũnyanya wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtũmwa Wake na etĩkĩli? Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa mũno ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَنْ يَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِينَ يَجْهَدُونَ
مِنْكُمْ وَلَمْ يَخِذْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
عَلٰی لَا الْمُؤْمِنِينَ وَلَیَجَءَ مِنَ اللّٰهِ خَبْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝۱۶

LUKU 3

17.Ti ūlũ wa athaithi ma mĩvw'anano kwĩka ūlũgalu kwa ieleelo ila Mĩsikiti yakĩwe kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmĩkalya yĩ mĩseo kwĩanana nondũ kwalle oyĩla mo nĩ ngũsĩ sya ūlei woo ene. Mo nĩmo ala mawĩa moo makethwa vathei, namo makekalaa nthĩnĩ wa Mwaki.

مَا كَانَ لِلشُّرَکَآءِ أَنْ يَتَّعَبُوا بِمِجْدَ اللّٰهِ شَهِيدِينَ
عَلٰی أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَ
فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ۝۱۷

18.Nĩw'o, we eweka nĩwe wailwe nĩ kũmĩsũvĩa Mĩsikiti ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, na ūsyafĩsyaa Mboya, na ūĩvaa Saka, na ūtamũkĩlaa ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, aa nĩmo melekele mũno kwĩthwa. matalĩka katĩ wa ala matongoew'e.

إِنَّمَا يَتَّبِعُونَ مِجْدَ اللّٰهِ مِنْ أَمْنٍ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللّٰهَ فَهُوَ
أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝۱۸

19.Inyw'ĩ mwĩtw'ĩkĩthya kũmanenge kyaũnyw'a mahaji na kũseũvya Mũsikiti Mũtheu ūndũ ūmwe na mawĩa make ūla

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ أَمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ

Umwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ūkitaa kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo ti ūndũ Umwe *ona vanini* mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

اللَّهُ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

20. Asu ala metĩkĩlaa na *mathamaa kuma mĩsyĩĩyoo kwoondũ wa Ngai* na kũkita kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayũ moo mena kĩvĩla kĩtũũlu mũno mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na nĩmo ala makatana.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِلَّهِ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

21. Mwĩlaĩ woo amanengae mo ūvoo mũseo wa tei kuma Kwake We na wa ūtanu Wake, na wa Mĩũnda ĩla nthĩnĩ wayo vakethwa ūtanu wa kwĩkalaa kwoondũ woo;

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتْ لَهُمْ
فِيهَا أَعْيُنُهُمْ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾

22. Mo makekalaa vo tene na tene. Nĩw'o, vena ĩtuvi ĩnene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose maaĩthe menyu na anaa-nyinyia menyu ta anyanya, ethwa mo meenda ūlei kũvĩta mũĩkĩllo. Na ūla ona wĩwa ūtumaa ndũũ namo kuma katĩ wenyu, asu nĩmo eki-ma-naĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا آبَاءَكُمْ وَلَا إِخْوَانَكُمْ
أُولَئِكَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ
مَنْهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Asya, 'Ethwa maaĩthe menyu, na syana syenyu, na anaa-ĩthe menyu, na iveti syenyu, na ndũũ sya mũkauĩ syenyu, na ūthw'ii ūla mũmbanĩtye, na ūtandĩthya wenyu ūla mũũkĩfa ndũkaũgame, na nyũmba syenyu ĩla mwendete mũno, nĩsyoo mwendete mũno

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَمْشُونَ
كِسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, na kūkita kwoondū wa nzīa Yake, Indī eteelai kūvika kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtw'io Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa-matū.

وَرَسُولُهُ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ
بِآيَةٍ مِنَ اللَّهِ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٥٦

LUKU 4

25.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa makaū maingī, na Mūthenyanī wa Unaini, yīla ūtalo wenyu mwingī watumie inyw'ī mwīkathīla Indī ndwaamūna inyw'ī na kīndū na nthī vamwe na ūnene wayo w'onthe, nīyakuīviw'e kwoondū wenyu, na Indī nīmwaalyūkile mūsyokete ītina.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
إِذْ أَجَبْتَكُم مَّا كُنْتُمْ فِيهِ كَاذِبِينَ ٥٧
وَإِذْ أَنْجَبْنَاكُم بَأْسَ الْعَبْدِ وَمَا لَكُم مِّنْ آلَاءٍ
مِّنَّا نَحْنُ مُعْتَدِلُونَ ٥٨

26.Na Indī, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatheesye ūuū īlūlū wa Mūtūmwa Wake na īlūlū wa etīkīli, na We nīwatheesye nguthu sya ita ila inyw'ī mūtaasyona, na We nīwamasīlle asu ala maleile kwītkīla. Na yīl nī ītuvi ya alei.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ٥٩

27.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ītina wa ūu, akamwelekela ūla w'onthe We wendaa ena ūuū; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مَن بَعَدَ ذَلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ٦٠

28.Inyw'ī ala mwītkīllaa! Vate nzika, avoyi ma mīvw'anano nī avuku. Kwa ūu, mo maikaūthengeee Mūsikiti Mūtheu ītina wa mwaka ūū woo. Na ethwa inyw'ī nīmūōkīla ūkya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthusya inyw'ī katī wa mumo Wake, ethwa We akenda. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūī.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشَّارِكُونَ بِجَنَسٍ فَا يَفْرُوْا
السَّجْدَ الْحَرَامَ بَعْدَ مَا مِهِم هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ
عِيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦١

34. Inyw'I ala mwItk'Ilaa! Vate nzika, aingI ma athembi na elei nImaIsaa ūthw'ii wa andŭ na nzIa sya ūvŭngŭ na kŭmaalyŭla andŭ kuma nzIaŋI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala mombanasya na kŭvitha thaavu na vetha na mailea kŭsyumya kwa nzIa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe-----matavye mo ūvoo wa ūsilŭlo wI woo,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَجْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَكُونُوا أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا ينفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٥٤﴾

35. Mŭthenya ūla kŭkatw'TkIt'hw'a kŭvyŭ nthInI wa mwaki wa Ngiena, na mothyŭ moo na mbau syoo na mIongo yoo ItkavIv'w'a vo na kŭkatavanw'a kwoo; aa nImo inyw'I mweeyIe inyw'I-ene, kwa ūu, yu samai kIla inyw'I mwaiiaa.

يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ كُفَىٰ يَافِئَاتِهِمْ وَجُنُوبُهُمْ وظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٥٥﴾

36. Kŭtala kwa myei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwIt'hw'we kwI myei Itkŭmi na ItI kwI'anana na mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kuma mŭthenya ūla We woombie matu na nthI. KatI wa Ino, Ina nI mIt'heu. Ino nIyo ndInI ItI yIkala. Kwa ūu, mŭikevItI sye nthInI wayo. Na ūkitai na athaithi ma mIv'w'anano onthe tondŭ mo meŭmŭkita me on the vamwe; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala alŭngalu.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٦﴾

37. Vate nzika, kŭIt'sya kwa Mwei Mŭtheu nI wongeleku wa ūlei. Ala matet'k'Ilaa nImathyoekaw'a naw'o, mawIt'k'Ilasya mwaka ūmwe na kŭvatana mwaka ūngI, nIkana mo matonye kwIw'ana na ūtalo wa myei ItI Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmItw'TkIt'hw'we mIt'heu, na nIkana mo matonye kwIt'k'Ilasya syIndŭ ItI Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanIt'e.

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحْلُونَ عَامًا وَيَحْرَمُونَ عَامًا لِيُوَاطَّعُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَ لَهُمْ سُوْرَةٌ بِأَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٧﴾

Uthŭku wa meko moo nŭtw'ŭkŭthŭtw'e kwoneka wŭ mŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ alei.

LUKU 6

38. Inyw'ŭ ala mwŭŭŭŭŭŭŭ! Mwŭna kyaŭ inyw'ŭ yŭla mweew'a, umaalai mŭkokite kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwŭthikaa mŭkakumanŭa na nthŭ? Inyw'ŭ mŭkeanŭŭwa nŭ thayŭ wa nthŭ ŭno mbee wa thayŭ wa Itunŭ? Motandŭthyo ma thayŭ ŭŭ wayu makeethwa makyoneka me manini mŭno Itunŭ.

39. Ethwa inyw'ŭ mŭiŭthi kŭkita, We akamŭsilŭla na ŭsilŭlo wŭ woo, na akanyuva andŭ angŭ vandŭ venyu eka inyw'ŭ, na inyw'ŭ mŭikamwŭka naŭ ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŭtonyi mwŭanŭ ŭlŭlŭ wa syŭndŭ syonthe.

40. Ethwa inyw'ŭ mŭiŭmŭtetheesya we, ŭndŭ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭtetheesye we ona yŭla alei mamŭlŭngilye we yŭla waŭ ŭmwe wa ala eŭ yŭla maŭ ngunganŭ, yŭla we wamŭtavisye mŭnyanyae, Ndŭkew'e kyeve, nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe naitŭ. 'Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwatheesye mŭuo Wake ŭlŭlŭ wake, na nŭwamwŭkŭlie we vinya na nguthu sya ita ila mŭtaasyona, na nŭwamŭsonokisye ndeto ya asu ala maleile kwŭŭŭŭŭŭŭ, na no ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ŭla nŭyo nene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭŭ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتُوا إِلَى الْأَرْضِ أَرَضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا تَتَغَفَرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَتَضَرَّوْهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا تَتَضَرَّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْهَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Umaalai, mwĩ avũthũ kana mwĩ aito, na ūkitai na syĩndũ syenyũ na mathayũ menyu kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Uu nĩw'o ūseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42. Takethwa waĩ ūtandĩthyo wa mĩtũkĩ na kyalo kĩkuvĩ, vate nzika, mo methwa makũatĩĩe we, ĩndĩ kyalo kyu kyũmũ kyoonekie kĩ kĩasa kwoo. Onakau mo makeevĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthē *makyasya*, 'Takethwa ithyĩ nĩtwaĩ tũtonya, vate nzika, ithyĩ twĩthwa twaendaniŷe nenyu.' Mo nĩmanangaa mathayũ moo; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩsĩ kana mo nĩ akengani.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السَّيَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 7

43. Ngai Mwene Vinya W'onthē navetange? tei. Wameĩkĩlĩlye mo matiwe ĩtina nĩkĩ mbee wa ūtambĩte kũmamanya ala maneenie w'o na ūkamamanya akengani?

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعَنَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

44. Asu ala metĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũthenya wa mũminũkĩlyo maikakwĩtya we ūthei wa *kũekewa* maikokite na ūthw'ii woo na mathayũ moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmesĩ nesa ala alũngalu.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

45. No asu tũ ala matamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ala ngoo syoo syusũtwe nĩ nzika makakwĩtya ūthei wa kũlea kũkita, namo nĩmeũseesa nthĩnĩ wa nzika syoo.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَزْوَاجًا قُلْ لَهُمْ قُتُلُهُمْ قُتُلُهُمْ يَرْدُونَ ﴿٤٥﴾

46. Na takethwa mo mañ na kñeleelo kya kũthi, vate nzika, mo methwa meeyũmbanĩtye kwoondũ wakw'o; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaleaa kũthi kwoo. Kwoondũ wa ũu, We nĩwamasiĩle, na nĩkwatavaniw'e 'Inyw'ĩ Ikalai *mũsyĩ* vamwe na ala mekalaa.'

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ امْتِعَانَهُمْ فَتَبَطَّحَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقُعُودِينَ ﴿٤٦﴾

47. Takethwa mo nĩmaendanĩtye nenyu, methwa mamwongelelee vathei ateo thĩna, namo methwa masembie kũũ na kũũ katĩ wenyu, maimantha kũlea kwĩw'ana katĩ wenyu. Na katĩ wenyu ve asu ala mañ mamethukĩĩsya mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-naĩ.

لَوْ خَرَجُوا فِئْتَكُمْ قَارًا ذُكِرْتُمُ الْإِنْجِلَ الْأَوَّلَ وَأَوْضَعُوا خِلَافَكُمْ يَتَّبِعُونَ كُفْرَ الْفِتْنَةِ وَفِئْتَكُمْ سَمْعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Mo nĩmamanthie kũete kĩthokoo ona mbee wa ũu, namo nĩmaseũvisye nzaama ũũũ waku we kũvika yĩla w'o wookie/na kñeleelo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkyasindie, onakau mo mayakyendaa kyo.

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٤٨﴾

49. Na katĩ woo ve we ũla waasya, 'Mbũĩkĩĩtyei nyie nĩiweñina na mũikambĩkĩle nthĩnĩ wa Itatwa.' Vate nzika, mo nĩmavalũkĩte Itatwanĩ. Na vate nzika, Iia-ya-mwaki yĩkamathyũũũũka alei.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَنِي لِي وَلَا تَقْعَبْنِي أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَظِئَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

50. Ethwa ũseo nĩwaũvalũkĩla we, nũmekĩlaa mo kyeve, Indĩ mbaanga ya ũkwata we, mo maasya, 'Ithiyĩ nĩtweesũvĩĩte vau mbeenĩ.' Namu masyokaa Itina matanĩte.

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فَعَسَىٰ أَمْرُهُمْ وَإِنْ تَصِيبَكَ مُصِيبَةٌ لَقَوْلُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَبِئْسَ مَا كُنَّا فِيهِ ﴿٥٠﴾

51. Asya, 'Vai kĩndũ kĩkatũvalũkĩla ithiyĩ, ateo kĩla Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

W'onthe ūtŭw'ŭle ithyŭ. We nŭ Mŭsŭvŭi waitŭ.Na ŭndŭ etŭkŭli maŭŭwe nŭ kwia wŭkwatyŭ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

52.Asya, 'Inyw'I mŭitweteelye ithyŭ kŭndŭ ateo kŭmwe nthŭnŭ wa syŭndŭ ila nzeo; oyŭla kwa ngall yenyu, ithyŭ twetele Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭetee ūsilŭlo ūla umaa Kwake-Mwene kana kwŭsŭla mokonŭ maitŭ. Eteelai ŭndŭ, ithyŭ naitŭ ota ūu notwetele twŭ vamwe nenyu.

53.Asya, 'Umyai kwa kwenda kana kwa kŭlea kwenda, iiketŭkŭlwa kuma kwenyu. Inyw'I mwŭ andŭ mbaa-matŭ mŭno.

54.Na vai kŭndŭ kŭmavatiŭte mo kwŭtŭkŭlŭwa mŭvothi yoo ateo mo nŭmamŭleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Na mayŭkaa Mboyanŭ ateo kwa ūtulu na mayumasya mŭvothi ateo maumasya mate kwenda.

55.Kwa ūu, ūthw'ii woo na syana syoo iikaŭseng'ye we. Ngai Mwene Vinya W'onthe aeelaa kŭmasiŭla mo nasyo nthŭnŭ wa thayŭ wa yu na kana mathayŭ moo mataanŭsye namo me alei.

56.Namo nŭmevŭtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo nŭ menyu, oyŭla mo ti menyu, ŭndŭ mo nŭ andŭ me w'ia.

57.Takethwa mo nŭmoonie vandŭ va kwŭvitha, kana ngunga, ona kana ŭima ya kŭlika mo vate nzika methwa masyokie vo, na mŭtŭkŭ ŭtasiŭka.

قُلْ هَلْ تَرْتَبُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيْنِ
وَنَحْنُ نَتَرْتَبُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرْتَبُوا إِنَّا مَعَكُمُ
مُتَرْتَبُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

فَلَا تَعْجَبْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُمْ بِمِنكُمْ
لَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na katf wamo ve asu ala monaa we w'ina Ivtiyo I0I0 wa nthembo. Ethwa mo nImanengwe Imwe, nImeanIawa; Indf malea kUnengwe Imwe, sisyai! mo ti eanfe.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَفْخِمُونَ ٥٨

59.Takethwa mo nImeanIwe nI kIla Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake wamanengete mo methwa maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n0twIanfe ithyI -----na M0t0mwa Wake; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete mumo Wake I0I0 wait0; na M0t0mwa Wake ota 0u; ithyI nItwelekelaa kwa Ngai Mwene Vinya W'omthe na Mboya,' 0u wIthIwa waf 0seo kwoo.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ ٥٩ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ٦٠

LUKU 8

60.Nthembo nI kwoond0 wa ngya t0 na ala mena vata, na ala maandIkIwe k0th0k0manaa nayo, na kwa asu ala ngoo syoo nI syakwIw'anIthw'a, na kwa kwinenge ngoombo 0thasyo, na kwa ala mena thiI, na kwoond0 wa nzIa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kwa m0endi-wa-kyalo----- mwIao kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-W'onthe, M0f.

إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالسَّكِينِ وَالْمَسْكِينِ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَاةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرِينِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦٠

61.Na katf woo ve asu ala mam0thataasya M0t0mwa na kwasya, 'We nIwIthukIIsyaa onthe.' Asya, 'KwIthukIIsyaa kwake kwa onthe nI k0seo kwenyu; we n0mwItIkIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na n0metIkIlaa AIkIli, na nI tei kwa asu ala menyu metIkIlaa. Na ala mam0thataasya M0t0mwa wa Ngai

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ ذُنُّ قُلْ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦١

Mwene Vinya W'onthe makeethwa na Osilflo mwai.

62. Mo mevItaa na Ngai Mwene Vinya
W'ontho kwenyu nIkana mamwendeesy
inyw'I; IndI Ngai Mwene Vinya
W'ontho na M0t0mwake Wake nImo
ma'lltwe nI kwendeew'a m0no nIwe na
Ngai, ethwa mo nI etIklii.

يَحْلُمُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ
أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

63. Mo nomaamanya kana ūla ona wŵa
ŌmŪkaananŵasya Ngai Mwene Vinya
W'ontha na MŌtŌmwa Wake, ve Mwaki
wa Ngiena kwoondŌ wake, vala we
ŭkekalaa? Usu nŵ ūnyamao mŪnene.

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُخَادِرُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَآتَ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٣٧﴾

64. Angangani nĩmakĩaa Kĩlungu kĩkiese
kũvuanw'a Tũlũ woo, kĩmamanĩyĩthya
mo maũndũ ala me nthĩnĩ wa ngoo syoo.
Asya, 'Vũai ngũĩ inyw'ĩ! Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe akakĩete
kyeninĩ kĩla inyw'ĩ mũkĩaa.'

يُحَذِّرُ الْمُنَافِقِينَ أَنَّ تَزَالَ عَلَيْهِمْ سُورَةُ تُنذِرُهُمْ
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ اسْتَغْفِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مُخْرَجُ
مَا تَحْذَرُونَ ﴿٣٩﴾

65. Na we ūkamakūlya mo, kwa ūla w'o
vyū mo masya, 'Ithyl' n'itwathaŭkaa tū na
kūvūa ngūl.' Asya 'Nl Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake na
Syama Syake ala inyw'ī mwavūlaa
ngūl?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ
قُلْ أَبَايَهُ أَتَيْنَهُ وَآيَتِهِ وَرَسُولُهُ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥٠﴾

66. 'Mōikaete wīkwatyo. Inyw'ī vate
nzika nīmwaileile kwītkīla ītina wa
kwītkīla kwenyu. Ethwa Ithyī
nītōūmfēkea nguthu īmwe kuma kat
wenyu, Ithyī tōkamīsilīla īla nguthu īngī,
nōndū mo methīitwe me avītany'a.'

لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفَ عَنْ طَآئِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةٍ بِأَنَّهُمْ كَانُوا جَاحِلِينَ ﴿٥١﴾

LUKU 9

67. Angangani aŭme na aka, *onthe*
nĩmakwatanĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Mo

الْمُتَّقُونَ وَالْمُتَّقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَتَذَكَّرُونَ
بِالْمَنَاسِكِ وَيَتَّخِذُونَ مِنَ الْمُعْرُوفِ وَيَقِصُّونَ أَيْدِيَهُمْ

meylaaa kwikwe ūthŭku na kŭvatana ūseo, na kwikalya moko moo mang'uthitwe. Mo nīmamŭleile Ngai Mwene Vinya W'onthe ---- We onake nŭmaleete mo. Vate nzika, angangani nīmo mbaa-matŭ.

68.Ngai Mwene Vinya W'onthe amathaa angangani, aŭme na aka, na alei Mwaki wa Ngiena, ūla mo makekalaa nthīnī waw'o. W'o ūkameanīa mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmaumanīite mo. Na mo makeethwa na ūsifllo wīkalaa,

69.Otondŭ ala maī mbee wenyu inyw'ī. Mo maī na vinya mŪnene nthīnī wa Ūtonyi mbee wenyu na Ūthw'ii mbee wenyu na mokwati na syana. Mo nīmatanīie Ūthw'ii woo kwa īvinda īkuvī, kwa Ūu, nīmŪtanīe kīanda kyenyu tondŭ ala maī mbee wenyu matanīie kīanda kyoo. Na inyw'ī nīmwalikile ngewanī nthŪku tondŭ mo malikile ngewanī nthŪku. Mo nīmo ala mawīa moo makethwa mate na Ūuno īŪīŪ wa nthī īno na ītūnī. Namo nomo mena wasyo.

70.Uvoo wa ala maī mbee woo nowaamavikīa mo—Andŭ-ma-Noa na Aati, na Athamŭti, na Andŭ-ma-Avalamu, na Atŭi-ma-Mitiani na mīsyī īla yaanangiwe? Atŭmwa moo nīmookie kwoo mena Syama ntheu. Kwa Ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavītsya mo, Indī nīmo mee vītsye mo ene.

71.Na etīkīli aŭme na aka, nī anyanya mŭndŭ na ūla ūngī. Mo nīmeyīaa kwikwe nesa, na kŭvatana ūthŭku na

نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ النُّفُوسَ قَوْمٌ فَاسِقُونَ ﴿٦٨﴾

وَعَدَ اللَّهُ النُّفُوسَ وَالنَّفَقَاتِ وَالْكَافِرَاتِ لَأَرَجِهَنَّ خُلْدَيْنِ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنُهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٩﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآلُ الْأَوَّلَاءِ وَأَوْلَادًا فَاسْتَنْعَوْا بِخَلَائِقِهِمْ فَاسْتَمْتَحَنُكُمْ بِخَلَائِقِهِمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَائِقِهِمْ وَخُضُّمٌ كَالَّذِينَ خَاصُوا أُولَئِكَ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٧٠﴾

أَلَمْ يَأْنِهِمْ نَبَأَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمٌ نَجَّحَ وَعَادُوا وَنُوذُوا وَقَوْمٌ ابْرَاهِيمَ وَآخِيَهُ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧١﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

kölūmya Mboya na kōlva Saka na kōmwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Aa nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamew'la tei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mūl.

72. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathīte etīkīli aūme na aka, Mīŭnda ūla ūvīŭŭlaa tūlūsī uungu wayo, vala nthīnī wayo mo makekalaa, na kūndū kwa motūo ma ūtanu nthīnī wa Mīŭnda ya Tene-W'onthe. Na ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'o ūla mūnene vyū wa syonthe. Usu nī ūkīlyo mūnene.

LUKU 10

73. We Mwathani! ukita na alei na angangani. Na ūthwa wī mwai kwoo. Utūo woo nī Ngienanī, na nī vandū vathūku.

74. Mo mevītaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo mayasya ūndū, ūndī mo matūmfie kīthyomo kya kōumana, na malea kwīŭŭŭŭla ūtina wa kōkumbatīlyā Isilamu. Namo nīmasūanīe mūno tūlū wa maūndū ala *mesie* kōlea kōmakwata. Namo nīmaeie kīmena tū nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake nīwamathuŭtye mo kuma mumonī Wake. Kwa ūu, ethwa mō nīmekwīlila, kōkeethwa kwī kōseo kwoo; ūndī mo maalyūka, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasīlīla na ūsīlīlo wī woo tūlū wa nthī ūno na Itunī, namo maikethwa na mūnyanya kana mūtetheesya tūlū wa nthī.

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٤١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبٌ فِي
جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٤٢﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَيْسُ الْمَصِيرِ ﴿٤٣﴾

يَخْلِقُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا
نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ
عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مِنْ دِينٍ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٤٤﴾

75. Na katĩ woo ve ala meekĩie ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe, *makyasya*, 'Ethwa We akatũenge ithyĩ katĩ wa mumo Wake, vate nzika vyũ, ithyĩ tũkaumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

76. Indĩ yĩla We wamanengie katĩ wa mumo Wake, mo nĩmeethĩwe na ngoa naw'o na maalyũka masyoka ĩtina mena ūlei.

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلّٰوْا وُجُوْهُهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝

77. Kwa ūu, We nĩwamatuvie mo wangangani *ūla ūkekala* ngoonĩ syoo kũvika mũthenya ūla mo makakomana Nake We, nũndũ mo nĩmaanangie ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo nĩmakenganie.

فَاَعْبَهُمْ يَنْفَاقًا فِيْ اٰتٰوْهُمْ اِلٰى يَوْمٍ يَلْقَوْنَ رَبَّهٗمْ اَخْلَفُوْا
اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَرَبَّكَ اٰتٰوْا يَكْذِبُوْنَ ۝

78. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syoo oũndũ ūmwe na mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi-Ula-Mũseo Vyũ wa syĩndũ ila itonekaa?

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ
اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ۝

79. Asu ala mamanthaa ĩvĩtyo kwa etĩkĩli ta asu ala maumasya nthembo kwa kwenda kwoo ene na ala matonaa kĩndũ kya kumya ateo *mokwati ma wĩla* woo mũmũ. Indĩ asu nĩmamavũfaa ngũĩ mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaĩva ngũĩ *ĩsu* yoo, na ve ūsiĩflo wĩw'ĩthasya woo kwoondũ woo.

اَلَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطٰوْعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي
الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يُجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ
مِنْهُمْ يَخِرُّ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

80. We ĩtya ūekeo kwoondũ woo, kana ūlee kũmetĩsya ūekeo; ona ūkameĩsya ūekeo kũndũ mĩlongo mũonza, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea mo ona vanini. Kĩtumi nũndũ nĩmamũleile Ngai Mwene Vinya

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝

W'onthe na Mütümwa Wake, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andũ mbaa-matũ.

LUKU 11

81.Asu ala matatie kũtiwa ĩtina nĩ
matanie nũndũ wa kũtiwa ĩtina kwoo,
ĩtina wa kũleana na Mütümwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmaleile
kũkita na ũthw'ii woo na mathayũ moo
kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Namu maisye, 'Mũikathi naku
kwĩ ũvyũvu. Asya, 'Īia-ya-Mwaki yĩna
ũvyũvu mwingĩ mbeange.' Kethwa mo
nĩmaĩ matonya kũmanya.

82.Mo maĩlwe nĩ kũtheke vanini na kũla
mũno ta ĩtũvi ya maũndũ ala mo
meekaa.

83.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
akaũtũnga we nguthunĩ yoo, namo
maikwĩtya ũthei mathi makokite, ĩndĩ
asya, 'Inyw'ĩ mũikathi nakwa ona
vanini, ona mũikamũkita mũmaitha mwĩ
vamwe nakwa. Inyw'ĩ nĩmwanyuvie
kwĩkala mũsyĩ ĩvinda ya mbee, kwa ũu,
ĩkalai yu vamwe na asu ala mekalaa
ĩtina.'

84.Ndũkamũvoyee ũmwe woo yĩla
wakw'a ona vanini ona kana kũũngama
ũtee wa mbũa yake kũvoya; nũndũ mo
nĩmaleile kũmwĩtĩkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mütümwa Wake na
makw'ie me mbaa-matũ.wa nthĩ ĩno na
kana mathayũ moo matonye kũtaanĩsya
na mo me alei.

فَوَحَّ السَّخْلَفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ خَلْفِ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كِرْهُوْا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُجَهْمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُوْنَ ۝

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوكَ
لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَأَقْعُدُوا مَعَ الْخَافِينَ ۝

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَاتُوا
هُمْ فَسِقُونَ ۝

85. Na mothw'ii moo na syana syoo iikaŭseng'ye we; Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŭmasiŭla tŭ nasyo tŭlŭ wa nthi ŭno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanŭsya na mo me alei.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

86. Na yŭla Kŭlungu kyavuanw'a kŭyasya, 'Mwŭtkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭkitai *nzŭtanŭ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna ngwatanŭ na Mŭtŭmwa Wake,' asu ala mena syŭndŭ katŭ woo makwŭtasya ŭthei we makyasya, 'Tŭeke ithyŭ twŭkale vamwe na ala mekalaa *mŭsyŭ*.'

وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةً أَنْ أَمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهَدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطُّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقُعْدِيِّنَ ﴿٨٦﴾

87. Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭkala vamwe na iveti, na ngoo syoo nŭnzŭlle nŭkana mo maikamanye.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

88. Indŭ Mŭtŭmwa na asu ala metŭkŭlaa vamwe nake we nŭmokitaa *kwoondŭ* wa *nzŭta* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthw'ii woo na mathayŭ moo, na nomo ala makethwa na syŭndŭ nzeo, na nomo makaŭla.

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

89. Ngai Mwene Vinya W'onthé nŭseŭvŭtye Mŭŭnda ũla ũvŭtŭlaa tŭlŭsŭ uungu wayo kwoondŭ woo; nthŭnŭ wayo nŭvo mo makekalaa. Usu nŭ ŭtanu mŭnene.

اَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَذَبَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
يَجْرِي فِيهَا مِنْ ذَوَاتِ الْأَنْهَارِ الْعُظِيمَةِ

LUKU 12

90. Na asu ala maseŭvasya syŭkwatyo kuma katŭ wa Aalavu ma weŭnŭ, nŭmookie nŭkana manengwe Ŭthei Ŭsu. Na asu ala maneenie ŭvŭngŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mŭtŭmwa Wake mekalile mŭsyŭ. Usiŭflo mwai ŭkamavalŭkŭla asu ala amwe moo matetŭkŭlaa.

وَجَاءَ الْمُعَذَّبُونَ مِنَ الْأَغْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

91. Vai ũvŭtyo ũlŭlŭ wa ala onzu, kana ala awau, kana asu ala matona kŭndŭ kya kumya, ethwa mo nŭ aŭkŭku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mŭtŭmwa Wake. Vai nzŭla ya kŭmatŭla mŭtŭ asu ala mekaa meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthé nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭtŭwe nŭ tei.

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَحَلُوا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْحَسِينِ مِنْ سَبِيلٍ وَ
اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

92. Ona ũlŭlŭ wa asu ala mookie kwaku nŭkana ŭmalŭsyé ũlŭlŭ wa nyamŭ, we waisye, 'Nyie ndikwona vala ndonya kŭmŭlŭsya inyw'ŭ; namo masyoka metho moo metŭkŭte methoi nŭ kyeve kya kwaŭwa nŭ kŭndŭ kya kumya.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا آتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا
أَحْمِلُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ
الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ

93. Nzŭla ya kŭmatŭla mŭtŭ no kwa asu tŭ ala meŭkwŭtya we Ŭthei, me athw'ŭi Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭthwa vamwe na iveti. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nŭwŭkŭtŭ ŭsiŭflo ũlŭlŭ wa ngoo syoo nŭkana maikamanye.

إِنَّا السَّبِيلَ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

94. Mo makamūnenge inyw'I sylkwatyo mwasyoka vala maſ. Asya, 'Mūikaete sylkwatyo; ithyI tūimwītkīla inyw'I. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtūmanyīthītye ithyI ū-w'o ūlū wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akasyaſſya mwīkalo wenyu na Mūtūmwa Wake ota ūu; na Indī inyw'I mūkatūngwa ūtina Kwake, Ula wīſl maūndū ala monekaa na ala matonekaa, na We akamūtavya inyw'I maūndū onthe ala inyw'I mweekaa.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْنَا إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُونَ لَنَا مِنْ نَوْسِكُمْ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ مِنْ آخِبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنْجِزُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

95. Mo makeevīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe Kwaku, we wasyoka kwoo, nīkana ūekane namo. Kwa ūu, ekana namo. Vate nzika, mo nī avuku, na ūtūo woo nī Ngienanī----nī ūtuvi yalle nūndū wa maūndū ala mo meekaa.

سَيَجْلِقُونَ بِأَلْفِهِمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِيَتَرَضَوْا عَنْهُمْ فَاعْرَضُوا عَنْهُمْ آلِهِمْ رِجْسٌ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٦﴾

96. Mo makeevīta kwaku nīkana wendeew'e nīmo. Indī we ona wendeew'a nīmo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakendeew'a nī andū mbaa-matū.

يَجْلِقُونَ لَكُمْ لِيَتَرَضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٣٧﴾

97. Aalavu ma weūnī nīmo athūku mūno vyū nthīnī wa ūlei na wangangani, na avūthū moo nīmakothete kūlea kūmanyā mīao ya Uvuany'o ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye kwa Mūtūmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, MŪl.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

98. Na katī wa Aalavu ma weūnī ve asu ala masūanīaa kana kīla maumasya nzīanīya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūvītyo na mo meteelaa na wendi mbaanga ūmūkwate inyw'I. Ekai ūthūku ūmakwate nemo vandū wenyu. Na Ngai

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرًا وَيُرْسِلُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

99. Na katĩ wa Aalavu ma weŋĩ ve ala
mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo
na matusaa kana kĩla maumya nĩ kya
kũmathengeesya vala ve Ngai na
kũkwata maũathimo ma Mwathani. Iĩ,
vate nzika, kwoo nĩ nzĩa ya kũthengeea
vakuvĩ na Ngai. Omĩtũkĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe akametĩkĩlyo mo teinĩ
Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ
أَلَّا يَأْتِيَهَا قُرْبَةً لَهُمْ سَيِّدٌ خَلَهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ
إِنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٩

LUKU 13

100. Na kwa aingĩ mũno katĩ wa etĩkĩli
ma mbee nĩ Athani na Atetheesya ^{1**} na
asu ala mamaatĩle mo nesa vyũ na
mwĩkalo mũseo, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendeew'e nĩmo nesa, namo
nĩmendeew'e nĩ We nesa na We
nũseũvĩtye Mĩũnda Ila Iĩvĩtĩlaa mbũsĩ
uungu wayo kwoondũ woo. Mo
makekalaa vo tene. Usu nĩw'o
ũkĩlyo mũnene.

وَالسَّيْفُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْغَوْزُ الْعَظِيمُ ١٠٠

101. Na katĩ wa Alaavu ma weŋĩ
kũmũthyũlũlũka inyw'ĩ amwe nĩ
angangani; na amwe ma andũ ma
Madina ota ūu. Mo maendee nthĩnĩ wa
wangangani. We ndũmesĩ mo; Ithĩ
nĩtũmesĩ mo. Ithĩ tũkamasĩlĩla mo keli;
na Indĩ makanengeleanĩw'e ūsilĩlo
mũnene.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ ۚ وَمِنْ
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى
عَذَابٍ عَظِيمٍ ١٠١

* Kuma Makka

* Medina.

102. Na *ve angĩ* ala maumbũlĩte mavĩtyo moo. Mo nĩmavulanilye wĩla mũseo na ũngĩ *Ula waĩ* mũthũku. Nokwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamelekela mo na ũuu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩi-Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ عَلٰٓتُوْا عَمَلًا صٰلِحًا
وَاٰخَرُ سَيِّئًا عَسَىٰ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

103. Osa nthembo kuma ũthw'iinĩ woo, nĩkana ũtonye kũmathesya na kũmathambya nayo. Na voya kwoondũ woo; ow'o, mboya yaku nĩ wambĩĩĩlyo wa mũuo kwoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيْهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ اِنَّ صَلٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللّٰهُ
سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٠٣﴾

104. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula wĩĩkĩlaa nthembo kuma kwa athũkũmi Make na Umbũlaa nthembo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Usyokeaa-Andũ-Kaingĩ *na ũuu*, na Ausũtwe nĩ tei.

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَ
يَاْخُذُ الصَّدَقٰتِ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٤﴾

105. Na asya, 'Ikai ũndũ inyw'ĩ mũtonya' Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akasisya meko menyu na Mũtũmwa Wake ota ũu na etĩkĩli. Na inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake ũla wĩsĩ, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; Indĩ akamũtavya maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

وَقُلْ اَعْمَلُوا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ عَمَلَكُمْ وَّرِسُوْلُهُ وَالْوٰثِقُوْنَ
وَسَتُرَدُّوْنَ اِلٰى عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٠٥﴾

106. Na *ve angĩ* ala mekalaa meteele ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nũtonya kũtw'a kũmasĩĩla mo kana We nũtonya kũmelekela mo na ũuu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

وَاٰخَرُونَ مُّجْرَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ اِمَّا يَعِزُّهُمْ وَاِمَّا يَنْزُبُ
عَلَيْهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٠٦﴾

107. Na *katĩ wa angangani ve* asu ala makĩte mũsikiti nĩkana manange *Isilamu*

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذَ وَا مَسْجِدًا ضِرَآءَ وَكُفْرًا وَتَفَرَّقَ

na *kUtheesya* ūlei na *kUete* ūaanŋku katŋ wa etŋkŋli, na *kUnengane* vandū va kwŋvitha kwa asu ala maminŋte *kUmOkwatŋsya* Ngai Mwene Vinya W'onthe kaū na Mūtūmwa Wake; Namo vate nzika, makeevŋta: 'Ithyl tūiendaa ūndū ateo ūseo;' Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūkūsŋ kana mo vate nzika nŋ akengani.

108.Ndūkaūngame *kUvoya* nthŋnŋ waw'o. Mūsikiti ūla waakiwe nthŋnŋ wa ūtheu kuma mūthenya ūla wa mbee vate nzika nŋw'o waŋŋte mūno mbee wa *kUŪngama* ūvoyee nthŋnŋ waw'o. Nthŋnŋ wa w'o ve andū ala mendaa *kUthew'a*, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala metheasya mo ene.

109.We Indŋ, ūla waiie wambŋlŋllyo wake tūlū wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūtanu Wake nŋwe mūseo kana nŋ we ūla waiie wambŋlŋllyo wake tūlū wa ngūka ūla yololoetw'e nŋ kŋw'ū ūla yavalūkile vamwe nake nthŋnŋ wa Mwaki wa Ngiena? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū ala mekaa naŋ.

110.Mwako ūu woo, mo mokŋlŋllye, ūkeethwa wŋ wambŋlŋllyo wa *kUlea* kwŋw'ana na nzika ngoonŋ syoo, *kUvika* ngoo syoo itaanŋsye na *kUtilangwa* tūlungu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umanyi-W'onthe, Mūŋ.

LUKU 14

111.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋthooete mathayū ma etŋkŋli a ūthw'ii woo vandū va Mūūnda wa Itunŋ

بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْزَّادِ أَلَمْ يَحَارِبِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ
مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفَنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَ وَاللَّهُ يَشْهَدُ
أَنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ③

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَلَسَّجِدِ أَتَيْسَ عَلَى الثَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ
يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحْتَبُونَ أَنْ يَنْطَبُوهَا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ④

أَفَمَنْ أَتَى بُيُوتَهُ عَلَى ثِقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ
خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَتَى بُيُوتَهُ عَلَى شِقَافٍ جُرُفٍ هَارٍ
فَأَنْهَارُهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ⑤

لَا يَزَالُ بُنْيَا لَهُمُ الْبُيُوتَ الَّتِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَّا أَنْ تَقَطَعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑥

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِيُقَاتِلُوا

wa We kúmatongoesya kúvika We amony'e nesa vyú ma0nd0 ala mo malítwe ní kwís0v1ana namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n0sy1s1 sy1nd0 syonth nesa.

116.Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula 0sumb1 wa matu na nth1 ne Wake. We n0nenganae thay0 na n0etae k1kw'0. Na inyw'1 m0i na m0nyanya kana m0tetheesya 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika n0mwelekele na tei M0t0mwa Wake na Athami na Atetheesya ala mam0atfle we nth1n1 wa saa wa th1na, 1tina wa ngoo imwe sya nguthu yoo mal vakuvi kwelel0ka. We níwamelekele na tei 1ng1. Vate nzika, We ní M0uu kwoo, Us0ftwe ní tei.

118.Na ala atat0 ala matiwe 1tina, k0vika nth1 yooneka y1 ntheke m0no kwoo vamwe na 0nene wayo w'onthe, na mathay0 moo ota 0u mathekevwa kwoo, namo mamanya vy0 kana vai w1vitho vand0 vang1 ateo Kwake-Mwene. Ind1 We níwamelekele mo na tei nkana mo matonye k0aly0ka k0mwelekela We. Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula usyokeaa-Kaing1E-na 0uu na Aus0ftwe ní tei.

LUKU 15

119.Inyw'1 ala mw1t1k1laa! M0k1ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na 1th1wai vamwe na ala ma w'o.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ هُوَ
وَيُؤَيِّتُ مَوَالَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
قَبْلِهِ وَلَا تَنْصِرُوا ۝

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا
كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ۝

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا كَيْتَ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا
رَحَبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ۝

120.Andũ ma Madina na ala mamathyũlũlũkĩte maumĩte katĩ wa Aalavu ma weũnĩ mayallĩte kwĩkala ĩtina wa Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontha kana mende mathayũ moo mbee wa thayũ wake. Uu nĩweekĩkie nũndũ mo mayaaona thĩna kana waũni kana mĩnoo, kana nzaa, kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, kana makakinya nzĩla ĩla ĩmathatasya alei ona kana makona ũtandĩthyo ĩlũlũ wa mũmaitha, ĩndĩ ve wĩla mũseo ũla ũandĩkĩtwe ĩlũlũ woo nũndũ wa wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndaekaa ĩtuvi ya ala mekaa moseo yae.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْكُلُونَ مِنْ عَذِّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْحَسَنِينَ ﴿٣٠﴾

121.Namo mayumasya mbesa ona imwe, nini kana nyingĩ, onamo maikĩlanĩlasya mwanda, ĩndĩ nĩkũandĩkĩtwe kwoondũ woo, kana Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtonya kũmanenge ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

وَلَا يَنْفَعُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣١﴾

122.Kũitonyeka kwa etĩkĩli kumaala onthe vamwe. Nĩkĩ, ĩndĩ, vate kuma nguthu kuma kwa kĩla mbaĩ katĩ woo makathi vamwe nĩkana mo matonye kũkwata ũmanyi mũseo wa ndĩni, na nĩkana mo matonye kũmakaany'a andũ moo masyoke vala maĩ, nĩkana mo matonye kwĩsũũana na ũthũku?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 16

123.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukitai na amaitha ala me vakuvĩ nenyu na nĩmone ũlũmu ũte wa kũleela nthĩnĩ wenyu; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontha E-vamwe na ala alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْتَائِبِينَ ﴿٣٣﴾

124.Na yĩla Kĩlungu kyaatheew'a, ve

وَلَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَكُنْ لَكُمْ زَادًا

amwe moo maasya, 'Nūū katī wenyu ūla Kīlungu kīī kīmwongelelee mŭtkīto?'
 ۞

هَذِهِ آيَاتُهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَادَتْهُمْ إِيمَانًا
 وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۞

Indī kwa ala metīkīlaa, nīkīmongelaa mŭtkīto woo namo nīmatanaa.

125. Indī kwa ala mena ūwau nthīnī wa ngoo syoo, kīmongeleelaa ūko yingangī ūlū wa ūko yīla menu yo yu, namo makusaa me alei.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَرَادَتْهُمْ رِجْسًا
 إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ۞

126. Mo nomonaa kana nīmekīlawa ūtatwanī kīla mwaka īmwe kana kelī? Namō mayīlilaa, ona maitonya kūtaīka.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَقْرَةً أَوْ
 مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ۞

127. Na oyīla Kīlungu kyatheew'a, masyaanasya mŭndū na ūla ūngī, makyasya, 'Ve mŭndū ona ūmwe ūmwonaa inyw'ī?' Indī mo nīmaalyūkaa makathi. Ngai Mwene Vinya W'onthē nūalyūlīte ngoo syoo nŭndū mo nī andū ala matatonya kūmanyā.

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
 بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۞

128. Vate nzika, Mŭtŭmwa nīkīte kwenyu kuma katī wenyu ene; maŭndū ala mamwīw'īthasya kyeva nī ala matonya kūmŭlikya inyw'ī thīnanī; we e kīthito nŭndū wa kūmanyā mwīkalo wenyu; na kwa etīkīli we nī Mŭuu, Usŭtwe nī tei.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
 عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
 رَحِيمٌ ۞

129. Indī mo maalyūka, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmbīanīe nyie. Vai Ngai ateo We. Nyie nīlīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na We nī Mwīfāfi wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vinya.'

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۞

سُورَةُ يُونُسَ مَكِّيَّةٌ

(Wavuanīw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ teĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Raa Nyie nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Ino nĩ
Mĩsoa ya Ivuku yĩla yusũitwe nĩ ũĩ.

الرَّحْمَنُ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْحَكِيمَ ٥

3.Nĩ *ondũ* wa ūseng'yo kwa andũ ala
 Ithĩ tũmatheesye ūvuany'o na mũndũ
 kuma katĩ woo *akyasya*, 'Makaany'ei
 andũ ma nthĩ na matav, si ūvoo mũseo
 asu ala metĩkĩlāa kana ve wĩkalo wa w'o
 kwoondũ woo wĩna Mwĩlāi woo.' Alei
 maasya, 'Vate nzika, ūũ nĩ mũoi
 wĩyonanĩtye.'

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَا اِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ

أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ لَهُمْ قَدَمَ

صِدْقِي عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ

مُبِينٌ ③

4.Ow'o, Mwāfi wenyu nī Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula woombie matu na
nthī nthīnī wa mavinda thanthatū, na Indī
We atīnīka We-Mwene Kīvīlanī-Kya-
Usumbī; We akīyīfaaa kīla kīndū. Vai
mwīw'anīthya *katī Wake* ateo kwa ūla
We ūmwītīkīlītye. Usu nī Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwāfi wenyu, kwa ūu,
mūthaithei We. Indī inyw'ī
nomūkataka?

إِنَّ دَبْكُمُ اللَّهُ الَّذِي، خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي

سِتَّةَ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأُمُورَ

مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَذْنِهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ

فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

5.Kwake nkwo mōkasyoka
inyw'onthe. Utianfo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nī wa w'o. Vate nzika,
We nīwambīlīlasya ūmbi, na īndī
aīūtōngīlīlīlā īngī, nīkana atonye kūmaīva
asu ala mēfīkīlāa na kwīka meko maseo,
na ūlūngalu; na kwa asu ala maleaa
kwīfīkīlā, mo makeethwa na kyaūnyw'a
kya kīw'ū kītheūkīte, na ūsīlīlo wī woo,
nūndū mo nīmaleile kwīfīkīlā.

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدُو

الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

الضَّلَاحَتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ

حَيْمَنُ وَعَذَابُ النَّارِ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٥٠﴾

6. We nĩ We Ula woombie syŭa yĩna kyeŋi kĩtheu na mwei ūmulĩkaa, na aitw'ĩla ithŭmŭo, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmanyā ūtalo wa myaka na ūtalo wa ñinda. Ngai Mwene Vinya W'onthē ndombĩte ii ateo kwa ūla w'o. We atavanasya Syama kwa ūkuvĩ kwa andũ ala mena ūmanyi.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ①

7. Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūalyŭko wa ūtukũ na mŭthenya, na nthĩnĩ wa syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbĩte matunĩ na ūlũ wa nthĩ ve Syama kwa andũ ala akĩma-Ngai.

إِن فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ②

8. Asu ala matamanthaa kŭkomana Naitũ na meanĩwe nĩ thayũ wa nthĩ ĩno, na mew'aa mathŭmŭĩte nthĩnĩ wayo, na ala matasyaĩsyaa Syama Siitũ---

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ③

9. Aa nĩmo ala wĩkalo woo nĩ Mwakinĩ, nŭndũ wa ūndũ mo meekie.

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ④

10. Indĩ kwa asu ala metĩkĩlaa, na kwĩka meko maseo---Mwĩafi woo akamatongoesya nŭndũ wa mŭĩkĩlũ woo. Mbũsĩ ikavĩĩlaa uungu woo Mĩũndanĩ ya utanu.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنَ الْوَهْدِ فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ⑤

11. Mboya syoo vau nthĩnĩ ikeethwa 'Utheu wĩthwe Waku We, Ame Ngai Mwene Vinya W'onthē!' na ngethi syoo ikeethwa, 'Mŭuo.' Na mŭminŭkĩlyo wa Mboya yoo ūkeethwa, 'Ndaĩla syonthe syĩthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

دَعَوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَنَحْمَدُكَ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَأُخْرٍ دَعَوُهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

LUKU 2

12. Na kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmakalaatĩlaa andũ athŭku ūla

وَلَوْ يَخِفُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ لَاسْتَبَخَّرَهُمُ بِالْخَيْرِ لَقُبُّهُمُ أَجْلُهُمْ قَدَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑦

mekite tondū mo mekalaatle *kūmbany'a* ūthw'ii, mūminūkilyo wa ivinda yoo ya thayū yithwa yaetiwe ūlū woo. Indī Ithyī nītūmaekaa asu ala matamanthaa kūkomana Naitū mangange mana nthīnī wa ūthūku woo.

13. Na yīla thīna wamūvalūkīla mūndū, we nūtūwīkaīlaa Ithyī, akomete na wea, kana ailyī nthī, kana aŋgame; Indī yīla Ithyī twamūthīnūkyā, aendaa we ta ūtaatūthaita Ithyī ona vanini tūsisye thīna ūla ūmūkwatīte. Uu nīw'o meko ma anangi monekaa me maseo methonī moo.

وَأَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ ذُنُوبِهِ أَوْ قَالَهُ
أَوْ قَالَهُمَا فَلَئِمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ذُنُوبَهُ مَزْكَانٌ لَّمْ يَدْعُنَا
إِلَىٰ ذُنُوبِهِ كَذَلِكَ يُزَيِّنُ لِلنَّاسِ فِي مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Na Ithyī nītwasyanangie nzyawa mbingī ila syaī mbee wenyu yīla syeekie mothūku, oyīla Atūmwa nīmookīte kwoo *mbee wa ūu* mena Syama nthēu, Indī mo mayaaītkīla. Uu nīw'o Ithyī tūmaīvaa avītany'a.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونُ مِن قَبْلِكَ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَ نَهُمُ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا
كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

15. Indī, Ithyī nītwa mūtūw'īkīthisye inyw'ī atīwa ūlū wa nthī itina woo, nīkana Ithyī tūtōnye kwona ūndū inyw'ī mūtōnya kwīka.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِن بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na yīla mo meūsomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, asu ala matamanthaa kūkomana Naitū maasya, 'Etei Kulani Ingī eka Ino kana mūmīkūany'e.' Asya, 'Ti ūlū wakwa kūmīkūany'a kwa kwenda kwakwa mwene. Nyie nīatīlaa maūndū ala navuanīw'a tū. Ow'o, nyie nīngūkīla, ethwa nīngūlea kūmwīw'a Mwīaī wakwa, nūndū wa ūsīllo wa ūla Mūthenya Mūnene.'

وَإِذَا نُنَاطِلُ عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
لِقَاءَنَا إِنِّي وَكَأَنِّي بِغُرَابٍ غَيْرِ هَٰذَا أَوْ بَدِيلَهُ قُلْ مَا يَكُونُ
لِي أَن أُنذِرَ لِمَن يَلْعَنُ لِنَفْسِي إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يَكُونُ
إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

17. Asya, 'Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwendie, Nyie ndyīthwa

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۖ

namûsomeie inyw'I, ona We ndethwa amûmanyithiye inyw'I yo, Ow'o, Nyie nĩnkaliŋe kaŋi wenyu nthĩnĩ wa thayû wakwa w'onthē mbee wa ûû. Indĩ inyw'I nomûkamanya?'

18.Nûû ûla wanangaa ûlûngalu na kĩlonzo mbee wa ûla ûseûvasya ûvûngû ãlûlû wa Ngai Mwene Vinya W'onthē kana we ûla ûmĩtusaa Mĩsoa Yake ta ya ûvûngû? Vate nzika, avĩtany'a maikaĩla ona vanini.

19.Na mo nĩmathaithaa vandû va Ngai Mwene Vinya W'onthē kĩla kĩtamaunaa kana kûmaetee wasyo; namo maasya. 'Aa nĩmo ew'anĩthya maitû na Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Asya, Inyw'I mûkamûmanyithya Ngai Mwene Vinya W'onthē kĩndû kĩla We ûtakĩsĩ matunĩ na ãlûlû wa nthĩ?' We nĩ Mûtheu, E-ĩlûlû Mûno kûasa na ila mamwĩananasya *We nasyo*.

20.Na andû onthe ma nthĩ maĩ nguthu o ĩmwe, Indĩ mo nĩmavathûkanganie; na kethwa ti ndeto ĩla yatongoetye mbee kuma kwa Mwĩafi wenyu, ûvoo woo wĩthwa weekĩtwe ûsĩllo kwĩlanana na maûndû ala mo mavathûkanganĩaa nthĩnĩ wamo.

21.Namo maasya, 'We aleete kûtheew'a Kyama kuma Kwa Mwĩafi wake nĩkĩ?' Asya, 'Maûndû ala matonekaa nĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthē. Kwa ûu, eteelai; Nyie nĩ vamwe nenyu kaŋi wa ala meteelaa.'

قَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمَجْرُمُونَ ﴿١٦﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ فِي السَّمَاءِ وَلَا فِي الْأَرْضِ تُحِجُّكُمْ وَيُحْطَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٧﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيهَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٩﴾

túÚtw'íkĩthasya ta mŭŭnda mŭŭme ta
ŭtanaĩ vo ŭoo. Uu nĩw'o Ithyĩ tŭvuanasya
Syama kwa andũ ala masŭanfaa.

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
etanfaa wĩkalo wa mŭuo, na
amŭtongoeasya nzĩanĩ ũla ya w'o ũlaWe
wendaa.

27.Kwa asu ala mekaa meko maseo,
vakeethwa na ñuvi ũseo vyũ na ũlũ wa
ũu, *maŭathimo* maingĩ. Na kĩvindu kana
ntheko iikamavw'ĩka mothyũ moo. Aa
nĩmo ekali-ma-Itunĩ; vo nĩvo mo
makekalaa.

28.Na *kwa* asu ala mekaa meko mathũku,
ũsilĩlo wa ŭthũku ŭkeethwa wĩanene
naw'o, na ntheko ikamavw'ĩka mo.
Makeethwa matena mŭndũ wa
kũmasũvĩa vala ve Ngai Mwene Vinya
W'onthe. *Namo makooneka* mothyũ
moo tamavw'ĩkĩtwe nĩ isio sya ŭtukũ.
Aa nĩmo ekali-ma-Mwakinĩ, vo nĩvo mo
makekalaa.

29.Isũvĩei mŭthenya ũla Ithyĩ
tũkamombany'a mo onthe vamwe, na
ĩndĩ Ithyĩ tũkamataavya asu ala
masyĩananasya ngai ingĩ na Ngai, 'Ikalai
ovala mŭĩ---inyw'ĩ na ngai atindany'a
menyu.' Īndĩ Ithyĩ tũkamataany'a mo;
na asu ala mamasŭanfaa ta atindany'a
makaasya, 'Ti ithyĩ ala inyw'ĩ
mwathaitaa.'

30.'Kwa ũu Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Ngũsĩ mbĩanũ katĩ wenyu naitũ. Ithyĩ
tũyaamanya ŭthaiti wenyu ona vanini.'

أَمَرْنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَكُنْ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥١﴾

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْكُفْرَ وَزِيَادَةُ وَلَا يَرْهَقُ وَجْهَهُمْ
قَرَرٌ وَلَا ذَلَّةٌ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِسَيِّئَةٍ
تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ حَاجِمٍ كَأَنَّمَا
أَغْشَيْتُمْ وُجُوهَهُمْ قِطْعًا مِنَ الْعِلْمِ مُظِلِّمًا أُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَوْمَ نَخْشِرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَزَلَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَاءُ هُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٥٤﴾

فَلَقَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغَوِيلِينَ ﴿٥٥﴾

Utamyona nzĩa we mwene ateo e mŭtongoesye? Indĩ inyw'ĩ mwĩna kĩ? Inyw'ĩ mŭtusaa ata?'

37. Na aingĩ moo maatiĩaa vathei ateo kŭtalĩthya. Vate nzika, kŭtalĩthya kŭitonya kwĩkala vandũ va ũw'o ona vanini.

38. Na Kulani ĩno ndĩtonya kwĩthwa yaumiw'e nĩ mŭndũ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũtee wa ũu, yĩanĩĩasya maŭndũ ala me mbee wayo na nĩ ũalyũlo wa Mwĩfao wa Ngai. Vai nzika nthĩnĩ wayo. Yo yumĩte kwa mwĩfai wa nthĩ syonthe.

39. Mo measya, 'We nŭyĩseŭvĩtye?' Asya, 'Etei Indĩ Kĩlungu kĩfilyĩ takyo, na ĩtyai ũtethyo kuma kwa onthe ala mŭtonya ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.'

40. Aiee, Indĩ mo nĩmaleete maŭndũ ala mate na ũmanyi wamo na ũ-w'o wamo ndwaamavikĩa. Na ota ũu ala maĩ mbee woo nĩmaũleile ũla w'o. Indĩ kwa sisyai ũndũ mŭminũkĩlyo wa asu ala meekie naĩ!

41. Na katĩ woo ve *amwe* ala mawĩtkĩĩlaa, na Mwĩfai wenyu nŭmešĩ nesa asu ala maetae kĩthokoo.

LUKU 5

42. Na ethwa mo meŭweta we ta mŭkengani, asya, 'Nyie ngakũw'a ĩolũ wa meko makwa nenyu kwoondũ wa meko menyu.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي
مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يَقْتَرَعَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ
لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا
مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَكِنَّا إِنَّا تَوَالِفٌ
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
۝ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ۝

وَلَنْ كَذَّبَكَ بُوكُفْلُ نِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ
بِرَبِّكُمْ وَمَا أَعْمَلُ وَأَنَا بِرَبِّي وَمَا أَعْمَلُونَ ۝

43. Na katī woo ve *amwe* ala makwīthukīfasya we. Indī we nūtonya kūmwīw'īthya mūndū ūte matū ona ethwa mo maimanyaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِمُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصُّمَّ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ ۝٤٣

44. Na katī woo ve *amwe* ala maūsyasya we. Indī we nūtonya kūtongoesya kīlalinda, ona kau mo mayonaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ۝٤٤

45. Kwa ūla w'o vyū, Ngai Mwena Vinya W'onthē ndamavīfasya andū ona vanini, Indī andū nīmamavīfasya mathayū moo ene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝٤٥

46. Na mūthenya nī ūla We ūkamombany'a onthe vamwe, *kūkooneka kwoō ta* mataaīkala ūlū wa nthī ateo kwa īsaa yīmwe ya mūthenya. Mo makamanyanaa mūndū na ūla ūngī. Ala mena wasyo mūno nī asu ala maleaa ūmbano wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na matatonya kūtongoew'a.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ۝٤٦

47. Na Ithyī tūkaūt'w'īkīthya we ngūsī ya kīlungu kīmwe kya maūndū ala Ithyī twamathie mo kana tūkaūkw'īthya we mbee wa ūu, ūalūko woo ūkeethwa wī kwitū; Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē akaūngama ngūsī ūlū wa ūndū mo mekaa.

وَأَمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَقَّعُكَ فَاذْكُرْ
مَرْجِعَهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ۝٤٧

48. Na kwa kīla mūvathūko wa andū ve Mūtūmwa. Kwa ūu yīla Mūtūmwa woo ūkaa nīkūtusawa katī woo na ūlūngalu, ona mo maivīfīaw'a.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يَظْلِمُونَ ۝٤٨

49. Namo maasya, 'Utianī ūū ūkeanīw'a Indī ethwa inyw'ī mwī ma w'o'?

وَيَقُولُونَ حَتَّىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٤٩
قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْذِنُونَ

50. Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wakwa mwene ūlū wa ūthūku ona wīva kana

سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝٥٠

Utandĩthyo ateo ūndū Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa. Kwa kīla andū *matetīkīlaa* ve īvinda yītw'ītwe. Na īvinda yoo yavika, maitonya kōtiwa ītina ona kavinda kamwe, ona maitonya kūyīvītūka mbee.'

51. Asya, 'Ndavyei nyie, ūsilīlo Wake ūkoka īlūlū wenyu ūtukū kana mūthenya, mūvītany'a akatonya kūkīa ata ona ethwa nī kwa mītūkī?

قُلْ ارْمِئْتُمْ إِنِ اشْكُرْ عَذَابِي بَيِّنًا أَوْ نُهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

52. 'Yīla īndī, ūkamūvalūkīla nīw'o mūkawītīkīla? KyaŌ! Yu! Na mbee wa ūu inyw'ī nīmwendaa kūvika kwaw'o kwīkalaate?

أَلَمْ تَرَ إِذَا مَا وَقَعَ امْتَحَنُهُ أَتَىٰ أَلْتَنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na īndī nīvo ala mee:ie naī makatavw'a, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wīkalaa. Inyw'ī mūiūtuvw'a ateo kwa ūndū inyw'ī mweekaa.'

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

54. Namo meūkūlya we, 'Uu nīw'o? Asya, 'Iī, nīvīta na Mwīlāfī wakwa! Vate nzika, ūū nīw'o vyū; na inyw'ī mūitonya kūsiīta.'

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنِّي وَرَقِيَ إِنَّهُ أَحَقُّ ﴿٥٤﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٥﴾

LUKU 6

55. Na ona kīla thayū wīkaa naī ūkethwa na syonthe ila syī īlūlū wa nthī, nokūsyumya syonthe kwīyovosya nasyo w'o mwene. Namo makavitha wīlilo woo mawona ūsilīlo. Na ūtw'ī ūkaumw'a kaī woo kwa ūlūngalu, namo maikavītīw'a.

وَلَوْ أَنَّ كُلَّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَفُتِحَ بَيْنَهُمْ بِالْقِطْعِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

56. Asi! Vate nzika, kīla kyonthe ona kīva kī matunī na īlūlū wa nthī, nī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asi! Nīw'o

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا إِنْ وَدَّ اللَّهُ شَيْءًا وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

Utianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ wa w'o. Indĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

57. We nĩ We Ula Ūnenganae thayū na
akaete kĩkw'ū, na Kwake We nĩkw'o
inyw'ĩ mūkatūngwa.

هُوَ يَبِي وَيُنَيْتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٥٧

58. Inyw'ĩ mbaa andū! Ow'o ūtao
nūmūvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩfai
wenyu na mūiito kwa kĩla ūwau ona wĩwa
wĩ nthĩnĩ wa ngoo, na ūtongoi na tei kwa
etikĩli.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَشِفَاءٌ لِنَافِي الضُّرُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ٥٨

59. Asya, Ūū w'onthe nĩkwĩsĩla nthĩnĩ wa
ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na
kwĩsĩla teinĩ Wake; kwa ūu, mo
nĩmatanĩe ūvoo ūsu. Ūu nĩw'o ūseo
mbee kūvĩta kĩla mo mombanasya.'

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ قَبِدْ لَكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ
خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'ĩ mūsūanĩte kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe amūtheesye
inyw'ĩ kyaūya, na Indĩ mwĩkĩtw'ĩkĩthya
kĩmwe kĩtĩkĩlye na kĩmwe kĩvatane?'
Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
nūmwĩtĩkĩlĩtye inyw'ĩ ūu kana
mwĩseūvyā ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ
فِيهِ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ إِذِينَ لَكُمْ أَمْرٌ عَلَى اللَّهِ
تَقْتَرُونَ ٦٠

61. Asu ala maseūvasya ūvūngū ūlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe masoanĩaa
ata ūlū wa Mūthenya wa Ūthayūūkyo?
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ausūĩtwe nĩ ūlau kwa andū onthe ma
nthĩ, Indĩ aingĩ mũno moo maitūngaa
mūvea.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ٦١

LUKU 7

62. Na inyw'ĩ mūi ūndū mūkwĩka, na
mūisomaa kuma Kwake kĩlungu ona

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ

kĩmwe kya Kulani, na inyw'ĩ mũĩ ũndũ mwĩkaa, ĩndĩ irthĩ nĩtũmũsyallĩsyaa inyw'ĩ mwĩlikĩtye nthĩnĩ. Na vai kĩndũ kĩvithĩku ũthyũnĩ wa Mwĩfĩ wenyu---ona kĩla kĩna ũito wa kaveke kanini kana mũnini mbee wa ũu, kana kĩnene mbee wa ũu ũũũ wa nthĩ kana matunĩ---ĩndĩ kyo nĩkĩandĩke nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

63. Sisyai! Anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, maikethwa na w'ia, ona maikew'a kyeve----

64. Asu ala meetĩkĩlile na meekie ũlũngalu vyũ.

65. Ve ũvoo mũseo kwoo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ *ota ũu*---vai ũalyũko ndetonĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho; ow'o ũsu nĩ ũtanu mũnene.

66. Na ndeto syoo iikakwĩw'ĩthye kyeve we. Vate nzika, ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. We nĩ Wĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

67. Asi! Nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ ũũũ wa nthĩ. Asu ala mavoyaa atindany'a ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o mo maimaatĩlaa mo. Mo mai kĩndũ maatĩlaa ateo ũsũanĩo na malikaa nthĩnĩ wa maũndũ ma kũtalĩthya.

68. We nĩ Ula ũseũvĩtye ũtukũ kwoondũ wenyu nĩkana mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ waw'o, na mũthenya ũmulĩkaa. Vate nzika, nthĩnĩ ve Syama kwa andũ ala methukĩĩsyaa.

لَا تَعْلَمُونَ مَنْ عَمِلَ إِلَّا نَتْنَا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَذُوبُ عَنْ ذَرْبِكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

إِلَّا إِنْ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

إِلَّا إِنْ يُلَهِمُنَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَسْمَعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخُوضُونَ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَ النَّهَارَ مُبْصِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝

69. Mo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwiyoseete mwana We-Mwene.' We nĩ MŪtheu!.' We nĩwĩyanĩtye-Mwene na nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na TŪIŪ wa nthĩ. Inyw'I mŪi na Utonyi TŪIŪ wa ŪndŪ ŪŪ. Inyw'I mwĩneena TŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪndŪ Ūla mŪtesĩ?

70. Asya, 'Asu ala maseŭvasya ŌvŪngŪ TŪlŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maikaĩla.'

71. Mo makeethwa na Ūtandĩthyo wa kavinda TŪlŪ wa nthĩ Ino. Indĩ ŪalŪko woo nĩ KwitŪ. Indĩ Ithyĩ tŭkamasamĩthya Ūsilĩlo wĩ woo; nŪndŪ mo mayaĩ metĩkĩla.

LUKU 8

72. Na masomee mo Ūvoo wa Noa, yĩla wamatavisye andŪ make, 'Inyw'I andŪ makwa, ethwa kwĩkala kwakwa vamwe na Ngai na kŭmŪlilikany'a inyw'I wĩ wenyu kwĩsĩla nthĩnĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkŪmŪthatya inyw'I---Nyie nĩia wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe--- Indĩ tŭngĩanĩai masŪanĩlo menyu onthe, inyw'I na "atindany'a" menyu; na maŪndŪ ala inyw'I mŪkwĩka maikavithĩke kwenyu; Indĩ seŭvyai mawalany'o menyu TŪlŪ wakwa na mŪikanenge nyie İvinda.

73. Indĩ inyw'I mwasyoka İtina, lilikanai, Nyie ndimwĩtĩtye inyw'I İtuvi ona yĩva. İtuvi yakwa yĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka, na nyie

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذَرُهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ الشَّدِيدِ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

وَإِنل عَلَيْهِمْ نَبَأُ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٢﴾ كَانُوا عَلَىٰ كُفْرٍ شَدِيدٍ وَذَكَرَ لِي بآيَاتِ اللَّهِ فَطَّلَعَ الْإِلَهُ تَوَكَّلْتُ فَأَجِيعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ عُقْبَةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونَ ﴿٧٣﴾

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجِرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُدًى وَأُمُوتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٤﴾

nīnīyīāīwe kwīthwa katī wa asu ala menenganīte.

74.Indī mo nīmamūleile we, kwa ūu, Ithyī nītwamūtangīle we na asu ala māī vamwe nake Ngalawanī. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisye mo atīlwa *ma nthī*, oyīla Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū asu ala maleile Syama Siitū. Sisyai Indī, ūndū mūminūkīlyo wa asu ala makaanītw'e wailī!

75.Na Indī Ithyī nītwatūmie ītina wake Atūmwa angī kwa andū *moo*, namo nīmamaeteie Mokūsī matheu. Indī mayaametīkīla, nūndū mo nīmamaleete mbeeni. Uu nīw'o Ithyī tūsīlāa ngoo sya eki-ma-naī.

76.Na Indī Ithyī nītwamatūmie Mose na Aluni ītina woo kwa Valao na anene make mena Syama Siitū, Indī mo nīmeekathīīe. Namō māī andū ene naī.

77.Na yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'Uū vate nzika nī ūoi wī ūtheinī.'

78.Mose aisye, 'Inyw'ī mwīasya ūu tūlū wa w'o yīla ūmūvikīīte? Uū nī ūoi? Na aoi mayāīlāa.

79.Mo maisye, 'We ūkīte kūū kwitū nīkana ūtūmye nthīnī wa maūndū ala tweethīe maaīthe maitū maatīle, na nīkana inyw'eīlī mwīthwe na ūnene wa nthī *īno*? Indī ithyī tūiūmwītīkīla ona ūmwe wenyu.'

80.Na Valao aisye, 'Ndeteei kīla mūndū mūe mūī.'

فَكَذَّبُوهُ فَنَبَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَجَعَلْنَاهُمْ
خَلِيفَ وَاعْرِقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذَرِّينَ ④

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ جَاءَهُمْ
بِآيَاتِنَا فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَذِّينَ ⑤

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ⑥

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ
مُبِينٌ ⑦

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ اسْحَرُوا هَذَا
وَلَا يُفْلِحُ السَّحَرُونَ ⑧

قَالُوا اجْعَلْنَا سَنَاقِفًا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَ
تَكُونُ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا عَنَّا لَكُمَا
بِئْسَ مُؤْمِنِينَ ⑨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْنِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ⑩

81. Na yīla awe mookie, Mose
nīwamatavisye, 'Ikyai kīla inyw'ī
mūkwīkya.'

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ
مُلْقُونَ ۝

82. Na yīla mo maminie kwīkya, Mose
aisye, 'Kīla inyw'ī mūetete nī ūoi mūthei
īū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akaūt'w'īkīthya vathei. Nīw'o,
Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa
wīa wa eki ma mawathe waīle.

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ
سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۝

83. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
aūlūlūmīlasya w'o na ndeto Syake, ona
ene naī maūlea.'

يٰٓرَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً ۚ إِنَّ اللَّهَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ وَهُوَ الْعَلِيمُ
الْمُبِينُ ۝

LUKU 9

84. Na vai ona ūmwe wamwīw'ie Mose
ateo nzyawa īmwe katī wa andū make,
nūndū wa wia wa Valao na anene make,
we ndakese kūmathīny'a. Na nīw'o,
Valao aī mūsumbī mūng'endu nthīnī
wa nthī šu, na kwa ūla w'o, we aī katī wa
eki ma naī.

فَمَا أَمَرَ مُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّتَهُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ
مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ السُّفْرِينَ ۝

85. Na Mose aisye, 'Inyw'ī andū makwa,
ethwa nīmūmwīlīkīte Ngai Mwene Vinya
W'onthe, īndī iai wīkwatyo wenyu nthīnī
Wake, ethwa inyw'ī ow'o
nīmwīnenganīte kwendanī Kwake.'

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ
تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ۝

86. Na mo maisye, 'Ithyl tw'īlte
wīkwatyo witū kwa Ngai Mwene Vinya
W'on the. Mwīai witū,
ndūkatūt'w'īkīthye ithyl ta ūtato kwa andū
eki-ma-naī.

فَعَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ۝

87. Na tumye ithyl na tei Waku kuma
andūnī matetkīlāa.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

88.Na ithyĩ nĩwaneenie na Mose na mwanaa nyinya, tũkyasya, 'Akai nyũmba kwa andũ menyu nthĩnĩ wa mũsyĩ na akai nyũmba syenyu syelekele ngalĩ ĩmwe, na lĩlũmĩĩyai Mboya. Na matavyei etĩkĩli ũvoo mũseo.¹*

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّأَ لِقَوْمِكَ مَكَانًا
يَرْضَوْنَ يَبْصُرَ يَبْصُورًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

89.Na mose aisye, 'Mwĩai waitũ, We nũmũnengete Valao na anene make mathaa na ũthw'ii nthĩnĩ wa thayũ ũũ. Mwĩai waitũ, ũla ũtumĩte mo mamathyoekya andũ kuma nzĩanĩ Yaku tũ. Mwĩai waitũ, vetanga vyũ mothw'ii moo na ĩthwa wĩ mwai lĩlũ wa ngoo syoo, nũndũ veoneka kana mo maiketĩkĩla okũvika mo mone ũsilĩlo wĩ woo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝

90.We Ngai asya, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa. Kwa ũu inyw'elĩ ĩthĩwai mwĩ yũmĩsyey, na mũĩkaatĩle nzĩla ya asu ala matesĩ.

قَالَ قَدْ أُجِيبَتِ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعِنَّ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝

¹ Ndeto ĩno ya Kĩlavu 'waj'aloo boyootakuma qiblatan' nthĩnĩ wa mũsoa ũũ nĩtonya kwasya kwelekela qibla kũla ũthaihi wambĩĩĩle kana kwelekanĩla mũndũ na ũla ũngĩ ngalĩ ĩmwe. ualyũlo wa mbee ndwoseka nesa nũndũ vayalĩ kibla kyatw'ĩtwe kwa Aana-ma-Isĩraeli mbee wa kwakwa kwa yĩla lĩkalũ ya Solomoni.

Ethwa ũalyũlo wa kelfi nũkũatĩlwa ĩndĩ nĩ mũvw'ano wa nyũmba ĩla syaakiwe syelekanĩle nũndũ wa kũsũvĩla mũuo. Ithyĩ twĩendecw'a nĩ ũalyũlo wa katatũ ũla ũkwasya, akai nyũmba syenyu syelekanĩle ngalĩ ĩmwe. Isu syĩna ũtandĩthyo kũtonyethya atũĩ onthe ma i nyũmba kũthaiha ngalĩ ĩmwe ĩla yĩkwonany'a woni wa ngwatanĩo na kĩkĩo katĩ woo.

O mĩtũkĩ ĩtina wa mwĩlao ũũ, etĩkĩli nĩmataviw'e malũmye Mboya ĩla ĩlũlũmĩĩlasya woni nũndũ ndeto ĩno ya Kĩlavu 'Aqem as-salaat' ndĩkw'ĩyĩlĩaa mboya ya mũndũ eweka ĩndĩ yĩkĩlĩaa vinya Mboya ya ĩkomano kana ya ando aingĩ.

91. Na Ithyī nītwaimakīlilye Aana-ma-Isilaeli ūkanga; na Valao na nguthu syake sya ita nīwamaatīle mo ena kīeleelo kīthŭku na ūmaitha, kvika, yīla mbanga ya kŭthitw'a yamŭkwatie we, we aisye, 'Nyie nīngwītīkīla kana vai Ngai ateo We Ula Aana ma Isilaeli metīkīlaa, na Nyie nī wa asu ala menyivasya *Kwake We.*'

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَذْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٩١

92. Ata! Yu! Oyīla inyw'ī mwīthītwe mwī mbaa-matŭ mbeeni na mwai katī wa asu ala mwīkaa mawathavu.

الَّذِي قَالَ وَكَذَّ عَصِيَّتَ قَبْلَ وَكَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ٩٢

93. Kwa ūu mŭthenya ūu Ithyī nītŭkŭtangīla mwī waku wī w'oka nīkana we ūtonye kwīthwa wī Kyama kwa asu ala makoka ītina waku. Na vate nzika, aingī katī wa andŭ maisŭvīaa Syama Siitŭ.

فَالْيَوْمَ نَبَيِّنْكَ يَدَ يَدِكَ لَتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَفُلُونَ ٩٣

LUKU 10

94. Na Ithyī nītwamaiīle Aana ma Isilaeli ūtŭo mŭseo vyŭ, na nītwamanengie mo syīndŭ nzeo, namo mayaavathŭkangana kŭvika yīla ūmanyi wamavikīle. Vate nzika, Mwīai waku akatw'a katī woo Mŭthenyanī wa Uthayŭkŭyo tŭlŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganīaa.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَآئِدِي وَرَرَقْنَهُمْ مِنَ الظَّيْبِثِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَيَسْأَلُونَكَ عَنِ أَنْفُسِهِمْ يَخْتَلِفُونَ ٩٤

95. Na ethwa we wīna nzika tŭlŭ wa maŭndŭ ala Ithyī tŭŭtheesye we, makŭlye asu ala methītwe maiyīsoma Ivuku mbee waku. Ow'o, ūla w'o nŭkŭvikīle we, kuma kwa mwīai waku; kwa ūu, ndŭkethwe katī wa asu ala mena nzika.

إِن كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُنْتَرِينَ ٩٥ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٩٦

96. Na we ndŭkethwe katī wa asu ala mamīleaa Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa ūu ndŭkethwe katī wa ala mena nzika.

97. Vate nzika, ala ūtw'io wa ūsilŭlo
ŭminŭte kŭvŭtŭkŭthw'a ŭlŭlŭ woo,
maiketŭkŭla.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ona makavikŭwa nŭ Kyama ona kŭva,
no mŭvaka mone ūsilŭlo wŭ woo.

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ خَرُّوا بِالْعَذَابِ الْآلِيمِ ﴿٩٨﴾

99. Nŭkŭ vayai andŭ angŭ, ateo andŭ ma
Yona, ala maafŭlŭte nŭ kwŭtkŭla nŭkana
wŭtkŭlŭ woo ūmaune? Yŭla mo
meetŭkŭlile, Ithyŭ nŭtwamavetangŭ ūsilŭlo
wŭ nthoni kuma kwoo ŭlŭlŭ wa nthŭ ŭno, na
nŭtwamanengŭ kyaŭya kwa ŭvinda.

فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْيَةً آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِنِّي أَنَا لَهَا الْوَلِيُّ
يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَبْدَ آبَ الْجَزِيِّ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٩﴾

100. Na takethwa Mwŭlŭi waku nŭweekŭne
kvenda kwake vinya, vate nzika, onthe
ala me ŭlŭlŭ wa nthŭ methwa meetŭkŭlile
me vamwe. Indŭ we, ŭkamaingŭtsya andŭ
kŭtw'ŭka etŭkŭli?

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جِئِمًا
فَأَنَّتْ تَكْرِيهُ النَّاسِ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Na vai thayŭ ūtonya kwŭtkŭla ateo
kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na We atumaa ūthatu Wake
ŭtheea ŭlŭlŭ wa asu ala
matathŭkŭmŭthasya kŭlŭko.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ
لِلْجَنَسِ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠١﴾

102. Asya, 'Sŭanŭai kŭla kŭ kwŭkŭka
matunŭ na ŭlŭlŭ wa nthŭ.' Indŭ Syama na
Akaanany'a ŭimauna andŭ ala
metetŭkŭlaa.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُغْنِي
الْآيَاتِ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Nŭ kyaŭ indŭ mo mekwatŭte ateo
ngelekany'o ya matukŭ ma ūsilŭlo ŭla
wamakwatŭ asu ala makw'ie mbee woo?
Asya, 'Eteelai indŭ, na Nyie nŭ vamwe
nenyu katŭ wa ala meteela.

فَهُلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّاتِلِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩĩa Atũmwa
Maitũ na asu ala metĩkĩĩaa. Uu *nĩw'o*
kwĩkĩkaa mavinda onthe; nĩkũtwaĩĩte
Ithyĩ kũmatangĩĩa etĩkĩĩi.

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ١٠٤

LUKU 11

105.Asya, 'Inyw'ĩ andũ! Ethwa inyw'ĩ
mĩĩna nzika na ndĩni yakwa, Indĩ *manyai*
kana Nyie ndithaithaa isu ila inyw'ĩ
mũthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Indĩ Nyie nthaitaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *E-weka* Ula
Ūtumaa inyw'ĩ mũkw'a, na Nyie
nĩnĩĩĩĩĩwe kwĩthwa katĩ wa etĩkĩĩi.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ١٠٥

106.'Na ota Ūu, Nyie *nĩnĩĩĩĩĩwe kwasya*:
Elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni ta
ũmwe ūla wĩnenganĩte kwa Ngai kĩĩa
ĩvinda, na we ndũkethwe katĩ wa asu ala
mamwĩananasya *We* na ngai ingĩ.

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ١٠٦

107.'Na ndũkekaĩĩe *kĩndũ ona kĩĩa* ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩĩa
kĩĩatonya kũkũuna we kana kĩĩakwĩĩka
naĩ. Na we weeka Ūu, vate nzika,
ũkeethwa Indĩ katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
وَأَنْ تَعْلَمَ أَنْتَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ١٠٧

108.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwaũkiita we na ūthũku, vai
ũtonya kũvetanga ateo We: na ethwa We
endaa ūseo, kwaku, vai ūla ūtonya kũsiĩĩa
ĩnee Yake. We atumaa yo yĩmũvikĩĩa ūla
ona wĩĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make. Na We nĩ We Mũekanĩĩ-Ūla-
Mũnene Vyũ, Usũĩĩwe nĩ tei.

وَأَنْ يَتَسَنَّكَ اللَّهُ بِخَيْرٍ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ
إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ١٠٨

109.Asya, 'Inyw'ĩ andũ, yu w'o nũminĩte
kũmũvikĩĩa inyw'ĩ kuma kwa Mwĩai
wenyu.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَخُذُوا
أَهْتَدُوا فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يُضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ١٠٩

Kwa Ūu, Ūla ona wīva Ūatīīaa Ūtongoi,
we aŪatīīaa kwoondŪ wa Ūseo wa thayŪ
wake mwene tŪ, na Ūla ona wīva
Ūvītasya, aŪvītīīasya thayŪ wake mwene
tŪ. Na Nyie ndi mŪsŪvīi TŌlŌ wenyu.

110. Na atīīa kīīa kīvuanīītwe kwaku na
Ūmīīasya kūvika Ngai Mwene Vinya
W'onthe aumye Ūtw'io Wake. Na We nī
We Ūla-MŪseo VyŪ katī wa asili.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَخْلُكَ اللَّهُ بِهِ

خَيْرُ الْخَالِكِينَ ۝

سُورَةُ هُودٍ مَكِّيَّةٌ

HUUD

(Wavuanīw'e Makka)

1.Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Úsúíwe nĩ Úlau, Úsúíwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Ra *Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe.* YTi nĩ Ivuku yĩla Mĩsoa yayo ti0i0mTiw'e na tkeanTiw'a na Indĩ tKavuanw'a kwa Okuvĩ. Nĩ kuma kwa Umwe Mũĩ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الَّذِينَ كُنْتُمْ تُحْكِمُ أَيْتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمٍ غَبِيرٍ ۝

3.Yo yĩmanyĩasya kana inyw'ĩ mũyaĩle
nĩ kũthaita ũngĩ ateo Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Nyie nĩ Mũkaanany'a
kwenyu, na mũeti-wa-ũvoo mũseo kuma
Kwake We.

اَلَا تَعْبُدُوْا اِلَّا اللّٰهَ اِنِّىْ لَكُمْ مِنْهُ نَذِيْرٌ وَّيَسِيْرٌ ﴿٢٠﴾

4.Na kana inyw'i mŭmanthe ōekeo wa Mwŭai wenyu, *na* ɪndɪ mŭimwelekele We. We akaumya kyaŭya kɪseo kwenyu kŭvika ɪvinda yɪla yɪtw'ɪtwe. Na We akamŭnenge mumo Wake kɪla ōmwe wɪna nguma nzeo. Na ethwa inyw'i nɪmŭkŭalyŭka, vate nzika ɪndɪ, Nyie nɪna w'ia ɪlɪlŭ wenyu nŭndŭ wa ōsilɪlŭ wa ūla mŭthenya mŭnene.

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا ذُنُوبَكُمْ ثُمَّ يُغْفِرْ إِلَيْكُمْ ذُنُوبَكُمْ قَدْ غُفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا إِلَيْنَا نَغْفِرْ إِلَيْكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۚ وَالَّذِينَ لَا يَرْجِعُوا نُبُوحًا وَلَا نَبِيًّا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْسِدُونَ ۝

5.Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nkw'o ūalūko wenyu; na We ena ūtonyi
ŭlū wa syīndū syonthe.

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

6.Yu vate nzika, mo meng'utha ithūi
syoo n̄kana matonye kwivitha mo ene
vala ūi. Ii ona yīla meevw'ika na ngūa
syoo ene, We nūmesī maūndū ala mo
mavithaa na ala maumbōlaa. Vate nzika.

أَلَا إِنَّهُمْ يَشْنَوْنَ صُورَهُمْ لَيَسْتَفْخِمُونَهُ إِلَّا
جِئْنَ يَسْتَفْشِنُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُبْرُونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلَيْهِمْ لَذَاتُ الصُّورِ ⑤

We nūmesī nesa maŋdū ala me nthīnī
wa ithūi syoo.

7. Na vai kyŋmbe kīendaa ūlū wa nthī,
īndī nī ūlū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kŋkīnenge ūtethyō. Na We
nīwīsī vandū vakyō va kwīkala kwa
īvinda na va kŋtīnīka. Maŋdū aa onthe
nīmaandīke nthīnī wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَاغِبُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑤

8. Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa mavinda thanthatū, na kīvīla
Kyake kya Usumbī kīthŋmŋŋte ūlū wa
kīw'ŋ, nīkana We atonye kŋmŋtata
inyw'ī katī wenyu ūla wīna mwīkalīle
mŋseo mŋno. Na ethwa we wīasya,
'Inyw'ī vate nzika mŋkathayŋŋkw'a
ītina wa kīkw'ŋ, asu ala metetīkīlaa
makaasya, 'Kīī ti kīndū īndī nī ūvŋngŋ
mŋthei.'

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا. وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّا نَمُوتُ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُبِينٌ ⑥

9. Na Ithyī tŋkatīsyā ūsīllo kŋvika īvinda
yīla yītw'ītwe, mo vate nzika, masya,
'W'o ūkwetwe nī kyaŋ?' Yu vate nzika,
mŋthenya ūla ūkavika kwoo,
ndŋkaveteka kuma kwoo, na maŋdū ala
mo mamavŋīaa ngŋī makamathyŋlŋlŋka.

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجِبُ عَلَيْنَا الْيَوْمَ يَا تَبِيعَهُمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑦

LUKU 2

10. Na Ithyī tŋkamŋsamīthya mŋndū tei
kuma Kwitū, na īndī tŋkīŋvetanga kuma
kwake, nīw'ŋ we nŋyītŋkaa na
ndatŋngaa mŋvea.

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ⑧

11. Na ethwa ītina wa thīna kŋmŋkiita we
Ithyī tŋmŋsamīthasya mŋmo, na vate
nzika asya, 'Mothŋku nīmaendū kuma
vala nīī.' Asi! We nīwenenevasya na
kwīkathīa;

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ⑨

12. Ateo asu ala momfiasya, na kwika mawila maseo. Asu nimo ala makethwa na ūkeo na ituvi Inene.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑤

13. Mo matalihasya kana we ūkaeka kilungu kime katl wa ila we ūvuanfw'e; na ngoo yaku yilithlnka muno nundu wa ūvoo ūsu nundu mo maasya, 'Aleile kŭtheew'a klnandŭ nŭkŭ kana mŭlaŭka akoka nake?' Ow'o we wŭ Mŭkaaanany'a tŭ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsŭvŭlŭ tŭlŭ wa syŭndŭ syonthe.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَن يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنشَاءً أَنْتَ تَذَكِّرُهُم بِاللَّهِ عَلَىٰ كُلِّ مَلَكٍ
فَكَيْلٌ ⑥

14. Mo maasya, 'We nŭylseŭvŭlŭtye?' Asya, 'Etei Indŭ, ilungu ŭkŭmi iilyŭ ta kŭl, nzeŭvye, na mwŭkaŭlei ūla mŭtonya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.

لَمْ يَقُولُوا افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ
مُفْتَرِيٍّ وَادْعُوا مَن اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑦

15. Na Indŭ malea kŭmwŭlŭka inyw'ŭ, Indŭ manyai kana yo yŭvuanŭtw'e yusŭŭŭ ūmanyi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana vai Ngai ateo We. Indŭ inyw'ŭ nŭmŭkwŭnengane Kwake?

فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ
وَأَن لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ⑧

16. ūla ona wŭva ūwendaa thayŭ ūŭ na motanu maw'o, lthyŭ tŭkamaŭva nesa kwŭlanana na mawila moo nthŭnŭ wa athayŭ ūŭ namo maikavŭfw'a nthŭnŭ waw'o.

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيْنَتَهَا نُؤْتِ
إِيَّاهُمْ أَجْمَعًا لَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ⑨

17. Asu nimo matakethŭwa na kŭndŭ Itunŭ ateo ūla Mwaki, na maŭndŭ ala mo meekie nthŭnŭ wa thayŭ ūŭ, makatw'ŭka vathei, na maŭndŭ ala mo meekaa makatw'ŭka ma mana.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑩

18. We Indī, nūtonya *kwāhwa e mōkengani*, ūla *wīna* kītkīthya kītheu kuma kwa Mwīaii wake, na *kōkōsīla ūla w'o* ūla ngūsī kuma Kwake ikamōatīla we, na ūla watongoew'e nī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei? Mo nīmetīkīlaa we; na ūla ona wīva kuma katī wa nguthu syī kīvathōkany'o imūleaa we, Mwaki ūkatw'īka ūtōo wake ūla wathītwe. Kwa ūu ndōkethwe na nzika īōlū waw'o. Vate nzika, nīw'o kuma kwa Mwīaī waku; Indī andū aingī mayītkīlaa. *¹

أَمَّنْ كَانَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

¹ Nī Ondū wī kītumi kōmanyā ndeto īno *mo* īweta aaō. Nī andū eli tū ala mawetetwe nthīnī wa mōsoa ūō nī Mwathani Mōtheu *s.a.w* na ngūsī Ntheu ila imōatīle we. undū Ōkonī Mose, ti we Indī nī Ivuku yake nīyo yīōwetwa nūndū mavuku mayītkīlaa. Yo yītūtīaa ithyī na wīkwatyo kana nguthu ya andū nīyo yīōwetwa nthīnī wa mōsoa ūō. Na ndeto īno ndīōnecna īōlū wa Mwathani we mwene tū Indī ona ngūsī ila nini na andū angī. Mōsoa ūō nīwālīte nī kūmanyīka kana ti Mwathani eweka na ngūsī yake metīkīlaa ū-w'o wa Mwathani na kōkōsīla w'o, Indī ota ūu andū aingī katī wa aatīi moo nīmetīkīlaa ūu. Nīkwālīte nī kōlīlikanw'a kana mavinda amwe Athani anene nīmawetetwe ta mōndū ūmwe Indī mo nīmatonya kwongeleka na kūnyāīka. Mo metawa 'umma' nguthu nene ya andū nthīnī woo ene. Kwa sisya Kīlungu 16 Mōsoa wa 121. Amwe nīmamanyīte kana 'ulaaika' *mo* nī Mose na andū make ala meūwetwa.

19. Na nūŭ ūla ūte mūlūngalu kūvīta ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngŭ? Ta asu nīmakavikw'a mbee wa Mwīali woo.' Na ngŭsī ikaasya, 'Aa nīmo ala makenganie tūlū wa Mwīali woo.' Yu vate nzika, kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kī tūlū wa ala mate alūngalu:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

20. Ala mamalūngasya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmantha kūmīthyoekeya. Na aa nīmo matetīkīlaa ūvoo wa Itunī.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُودُنَهَا جَعًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Ta asu maitonya kūsiīla mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū wa nthī, ona mai na anyanya ona amwe ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usiīlo ūkaingīvw'a kwoo kūndū kwīlī. Mo maitonya kwīw'a ona maitonya kwona.

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيََاءَ يُضْعِفُ لَهُمْ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّعْيَ وَمَا كَانُوا يَبْصُرُونَ ﴿٢١﴾

22. Aa nīmo ala manangīte mathayū moo, na maūndū ala mo mawetaa makamaīa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

23. Vate nzika, asu nīmo ala makethwa mena wasyo mūnene vyū Itunī.

لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Nīw'o, asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, na kwīnyivya mo ene mbee wa Mwīali woo-----aa nīmo ekali-ma-Itunī. Vo nīvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَانْتَبَهُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

25. Ngewa ya nguthu iīl nī ta ya kīlalinda na mūndū ūte matū, na mūndū wīw'aa na wonaa nthī. Ngelekany'o ii syelī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomŭkamanya?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْحَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ وَالْسُّبْحِ ۚ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

LUKU 3

26. Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *nake asya*, 'Ow'o Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ kwenyu,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

27. Nĩkana inyw'ĩ mũikamũthaithe ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ow'o Nyie nĩna w'ia ũlũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya wĩ woo.'

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْبَاسِ ۝

28. Anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũikwona kĩndũ kĩ nthĩnĩ waku, Indĩ we wĩo mũndũ otaitũ ithyĩ, na twĩona kana vai ũkũatĩe Indĩ no asu ala, kwa kwoneka kwoo kw'ontho, nĩ ala onzu vyũ katĩ waitũ. Na ithyĩ tũikwona ũnene wĩ nthĩnĩ waku ũlũ waitũ; aiee, ithyĩ twĩkwatya kana inyw'ĩ mwĩ akengani.'

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَكُ أَتَّبِعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا لَنَا بَأْدَىٰ الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝

29. We Noa aisye 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei, ethwa nyie nĩna ũkũsĩ mũtheu kuma kwa Mwĩalĩ wakwa na We nũnengete tei mũnene kuma Kwake ũla ũvithĩkĩte kwenyu, ithyĩ nĩtũmũingĩĩsya na vinya o mũleete?

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَيْتَنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَتَبَيَّنْتُ عَلَيْكُمْ أَلَنْزِمُكُمْوهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ۝

30. 'Na inyw'ĩ andũ amakwa, Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ uthw'ii ona wĩva ũlũ wa ũndũ ũũ, ĩtuvi yakwa nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka. Na Nyie ndikamalũngya asu ala metĩkĩlaa. Mo vate nzika, makakomana na Mwĩalĩ woo. Indĩ Nyie nĩmũsũanĩaa inyw'ĩ kwĩthwa andũ mwĩkaa naĩ na ũtumanu.

وَيَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَانِ أَجْرِي إِلَّا عَلَىٰ اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَقَوْنَ رَبَّهُمْ وَلِكِنِّي أَرْسَلْتُكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

31. Na inyw'ĩ andũ makwa, nũũ ũla ũtonya kũndetheesya vala ve Ngai Mwene Vinya W'ontho, ethwa Nyie

وَيَقَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

ngamalungya mo? Inyw'I IndI
nomUsOanfaa?

32.'Na Nyie ndiOmwlā inyw'I, 'Nyie
nīna inandū sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,' ona Nyie ndimesI maUndū
ala matonekaa, ona Nyie ndiOneena Iūlū
wa maUndū ala metho menyu
mavūthasya, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakanengane ūseo ona wIva
Iūlū woo----Ngai Mwene Vinya
W'onthe nIwIsI nesa
vyū maUndū ala me ilIkonI syoo---- vate
nzika, Nyie IndI nIthwa katI wa ala mate
alOngalu.'

33.Mo maisye, 'We Noa, we
nŌkaananIte naitū mŌno kwa Ivinde Iasa
na nŌkaananIte naitū kwa mavinda
maingI; yu tŪetee maUndū ala we
ŪtŪteelemangasya namo, ethwa we wI
katI wa asu ala maneenaa w'o.'

34.We Noa asya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka akamŪetee inyw'I enda,
na inyw'I mŪitonya kŪsiIla kieleelo kya
Ngai.

35.'Na Ūtao wakwa ndŪkamŪuna inyw'I,
ona Nyie nenda kŪmŪtaa inyw'I, ata,
ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŪelelele kŪmwananga inyw'I. We nI
MwIaIi wenyu na Kwake nIkw'o inyw'I
mŪkatŪngwa.'

36.Mo maasya, 'We nŪyIseŪvItye?'
Asya, 'Ethwa Nyie nIŅyIseŪvItye, naI
yakwa yIthwe Iūlū wakwa na Nyie nI
mŪtheu kuma kwa naI ila inyw'I
mwIkaa.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَوَدَّعَرَىٰ أَعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا مِنَ اللَّهِ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ۝

قَالُوا يَتَّبِعُ قَدْ جَدَلْنَاكَ فَكَثُرَتْ جِدَلُنَا فَايْتِنَا
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنَا
بِمُعْجِزٍ ۝

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ
وَالِيهِ تُرْجَعُونَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلِيَ إِجْرِي
وَإِنَّا بَرِيٌّ مِمَّا تَجْرُمُونَ ۝

LUKU 4

37.Na nŋkwavuaniw'e kwa Noa, 'Vai katŋ wa andŋ maku maketŋkŋla ateo ala maminŋte kwŋtŋkŋla; kwa ōu we ndŋkew'e kyeve ŋŋlŋ wa maŋndŋ ala mo methŋtwe makŋka.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

38.Na we seŋvya Ngalawa uungu wa metho Maitŋ na kwŋanana nondŋ wŋyŋaŋwe nŋ ōuvany'o Witŋ. Na ndŋkaneene Nakwa Nyie ŋŋlŋ wa andŋ eki-ma-naŋ. Mo vate nzika, nŋmekŋthitw'a nŋ kŋw'ŋ.

وَاصْنَعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيُنَا وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na we nŋwaseŋvasya Ngalawa; na kŋla ŋvinda anene ma andŋ make nŋmesŋlaa vala ŋŋ, na mo nŋmamŋthekeea. Nake asya, 'Ethwa yu inyw'ŋ nŋmŋŋtŋthekeea ithyŋ, ŋvinda nŋyŋkŋte yŋla ithyŋ tŋkamŋthekeea inyw'ŋ tondŋ inyw'ŋ mŋŋtŋthekeea yu.

وَيَصْنَعِ الْفُلَكَ وَكُنَّا مَرَءِيَةً مَّلَأْنَا مِنْ قَوْمِهِ سِغْرًا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْحَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْحَرُكُمْ كَمَا تَسْحَرُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Indŋ inyw'ŋ mŋkamanya nŋŋ we ŋla ŋsilŋlo wa kŋmŋsonokya ŋkamŋvikŋla, na ŋla ŋsilŋlo wa mŋminŋkŋlyo ŋkamŋvalŋkŋla.'

تَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

41.Kŋvika, yŋla mwŋlao Witŋ wookie, na mbuluti sya nthŋ syavulutangya. Ithyŋ twaisye, 'Ikiai nyamu iŋ sya kŋla mŋthemba nŋme na nga, na andŋ ma nyŋmba yaku, ateo asu ala ŋtw'io ŋminŋte kŋtuwa ŋŋlŋ woo, na asu ala metŋkŋlaa.' Namayaafŋkŋla na kwŋkala vamwe nake ateo avŋthŋ.

كَذَٰلِكَ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ قُلْنَا أَهْلُوا فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

42.Na we aisye, 'Likai nthŋnŋ. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُزْسِمُهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

kwĩthwe kũthi kwayo na kũũngama kwayo. Kwa ūla w'ŋ, Mwĩai wakwa nĩ Mũekanfi-Mũno Vyũ, Usũftwe nĩ tei.

43. Na yo nĩyakũisye namo nthĩnĩ wa itulumo syfana iĩma. Na Noa nĩwamwĩtie

mwana wake e vaasa, 'We mwana wakwa, lika vamwe naitũ na ndũkethwe vamwe na alei.

44. We nĩwasũngĩie, 'Nyie o mĩtũkĩ nĩngũĩĩsa kĩĩma kĩnzĩĩle kĩw'ũ kĩĩ.' We aisye, 'Vai wĩvitho kwa mũndũ ona ūmwe ūmũnthĩ, kuma kwa ūtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ateo asu ala We ūmew'ĩaa tei.' Na kĩtulumo kyooka katĩ woo eĩĩ; kwa ūu we aĩ katĩ wa ala mooaiwe nĩ kĩw'ũ.

45. Na nĩkwatavaniw'e, 'We nthĩ, melya kĩw'ũ kyaku, na we iĩtu eka kua.' Na kĩw'ũ nĩkyang'alĩthiw'e na ūvoo nĩwaminiwe. Na Ngai wa Ali-Yuuti. Na nĩkwaneeniwe, 'Kĩtumo kĩthwe iĩlũ wa andũ eki-ma-naĩ.

46. Na Noa nĩwamũĩie Mwĩai wake na asya, 'Mwĩai wakwa, ow'ŋ mwana wakwa nĩ ūmwe wa ala ma nyũmba yakwa, vate nzika, ūtianĩo Waku nĩ wa w'ŋ, na We Nue wa W'ŋ vyũ katĩ wa asili.

47. We Ngai aisye, 'We Noa, we ti wa nyũmba yaku; we nĩ mũndũ wĩna mwĩkalo ūte wa ūlũngalu. Kwa ūu, ndũkangũlye Nyie ūvoo wa maũndũ ala ūtena ūmanyi wamo. Nyie nĩngũũta wĩna ndũkese kwĩthwa ūmwe wa ala atumanu.'

وَبِهِ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبْنَىٰ اَرْكَبْ مَعَنَا
لَا تَكُن مَعَ الْكَافِرِينَ ۝

قَالَ سَأُوْتِيْ اِلَىٰ جَبَلٍ يَّغْصِنُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ
لَا عَاصِمَ اَيُّوْمٍ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِيْنَ ۝

وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلِيْ مَاءَكَ وَاسِيَا اَقْلَبِي
وَغِيْضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْاَمْرُ وَاَسْتَوٰنَ عَلَى الْخُبُرِ
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِيْ مِنْ اَهْلِيْ
وَ اِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِيْنَ ۝

قَالَ يُنُوْحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهُ عَلِيٌّ غَيْرُ
صَالِحٍ ۚ فَلَا تَسْئَلْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ اِنِّ
اَعْطَاكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجَاهِلِيْنَ ۝

48. We Noa aisyē, 'Mwāi wakwa, Nyie nŭvoya We ūnzīlle kŭŭkŭlyā We maŭndŭ ala ndena ūmanyi wamo. Na We walea kŭndekeā Nyie na kwŭthwa na tei ŭlŭ wakwa, Nyie ngeethwa katŭ wa ala mena wasyo.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ⑤

49. Na nŭkwatavaniw'e, 'We Noa, theea ūndŭ na mŭuo kuma Kwitŭ na maŭathimo ŭlŭ waku na ŭlŭ wa mbaŭ sya andŭ alamakasyawa nŭ ala me vamwe naku we. Na vakeethwa andŭ angŭ ala Ithyŭ tŭkamanenge kyaŭya kwa ŭvinda, na ūndŭ ūsilŭlo wŭ woo ūkamakwata mo kuma Kwitŭ.'

قِيلَ يٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلَىٰ أَمِيرٍ مِّنْ مَّعَكَ وَأُمْرٌ سَنُبَيِّنُكَ لِيَوْمٍ
مِّنْآدَابِ الْيَوْمِ ⑤

50. Ūŭ nŭ katŭ wa ūvoo ūla ūtonekaa ūla Ithyŭ tŭŭkŭvuanŭsyā we. We ndwamesŭ mo, owe kana andŭ maku, mbee wa ūu. Kwa ūu, we ūmŭŭsyā; nŭndŭ mŭminŭkŭlyo nŭ wa akŭi-ma-Ngai.

يٰلَكَ مِنَ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَٰذَا فَاصْبِرْ
إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ⑤

LUKU 5

51. Na kwa Aati Ithyŭ nŭwamŭtŭmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisyē, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Inyw'ŭ mŭi na Ngai ūtee Wake. Inyw'ŭ mwŭ aseŭvya ma movŭngŭ tŭ.

وَرَأَىٰ عَادُ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِهِ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ⑤

52. 'Inyw'ŭ andŭ makwa, Nyie ndiŭmwŭŭŭ Ituvi ūndŭnŭ ūŭ. Ituvi yakwa yŭi vakuvŭ ateo kuma Kwake We ūla wambŭmbie Nyie. Inyw'ŭ ūndŭ nomŭmanyā?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑤

53. 'Na inyw'ŭ andŭ makwa, Ityai ūkeo wa Mwāi wenyu, na ūndŭ mwelekelei We, We akaete mathweo ŭlŭ wenyu

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُكُمْ وَارْجَعَكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ اللَّهِ بِرُسُلِهِ
السَّمَاءِ عَلَيْكُمْ فِئْرَارٌ وَآيَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ إِلَىٰ تُؤْتِيَكُمْ
وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ⑤

metfĩkĩte mbua mbingĩ, na akongela vinya wenyu. Na mũikamalũngye ene naĩ.

54. Namo maisye, 'We Uuti, we ndũnatũtee ũkũsĩ mũtheu ona vanini na ithyĩ tũitia ngai siitũ nũndũ wa ũneeni waku tũ ona ithyĩ tũikwĩtĩkĩla we.

55. 'Ithyĩ tũtonya kwasya tũ kana imwe sya ngai siitũ nikũthũkĩtye we. Nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩngũmwĩta Ngai Mwene Vinya W'ontha ta ngũsĩ, nenyu ota ũu ithĩwai na ũkũsĩ kana Nyie nĩ vaasa na isu mũmwĩananasya Ngai nasyo.

56. 'Utee Wake.' Kwa ũu nzeũvĩsyeyi nzaama nyie *inyw'ĩ* *inyw'ontha* ya kũmbĩka naĩ, ona mũikanenge ĩvinda.

57. 'Ow'o, Nyie nĩte wĩkwatyo wakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha, Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Vai kyumbe kĩendaa *ĩĩũũ* wa *nthĩ* ateo We nũkĩkwete ũthĩa. Vate nzika, Mwĩai wakwa *aũngamaa* nzĩanĩ ĩla ndũngalu.

58. 'Ethwa ĩndĩ, *inyw'ĩ* nĩmũkũalyũka, Nyie nĩnĩminĩte kũmũvikĩsyia *inyw'ĩ* kĩla Nyie natũmiwe nakyo kwenyu, na Mwĩai wakwa akamaete andũ angĩ mekale vandũ venyu. Na *inyw'ĩ* mũitonya kũmwĩka naĩ We ona vanini. Vate nzika, Mwĩai; wakwa nĩ Mũsyaĩsyia *ĩĩũũ* wa syĩndũ syonthe.'

59. Na yĩla mwĩao Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Uuti na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake, kwa tei Witũ wa

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِثَارِكِي
إِلَهِتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَدِلْ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ
أَشْهَدُ اللَّهَ أَنَّهُ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ وَمِمَّا تُشْرِكُونَ ۝

مِنْ دُونِهِ فَبِكَيْدٍ ذِي حِينٍ مَا لَا تَنْظُرُونَ ۝

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِن رَّبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ
رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

mwanya. Na nŵwamatangĩŵe mo kuma
oŵilŵonŵi mwai.

60. Na aa maŵi Aati. Mo nŵmaleile Syama
sya Mwŵaŵi woo na malea kŵmew'a
Atŵmwa Make na maatiŵa ŵneeni wa
nthŵ ya ŵla w'o ŵla ng'endu.

61. Na kŵmo kyaekwa kŵmaatŵe kŵŵ
nthŵ ŵno, na Mŵthenya wa Uthayŵŵkyo.
Sisyai mbaŵi ya Aati nŵyekalile ŵte
kŵtŵnga mŵvea kwa mwŵaŵi woo.
Sisyai, Aati nŵi aumanŵe, andŵ ma Uuti!

LUKU 6

62. Na kwa mbaŵi ya Athamuti Ithyl
nŵtwamŵtŵmie mwanaa nyinyia woo
Salee. We aisye, 'Inyw'ŵ andŵ makwa,
mŵthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe;
inyw'ŵ mŵi Ngai ateo We. We
nŵwamŵkŵlilye inyw'ŵ kuma ŵŵlŵ wa nthŵ,
na amŵtŵsya inyw'ŵ nthŵnŵ wayo. Kwa
ŵu, ŵtyai ŵekeo Wake, na ŵndŵ
mwelekelei

We na *ngoo-syonthe*. Nŵw'o Mwŵaŵi
wakwa e vakuvŵi, na *nŵsŵngŵa mboya*.

63. Mo maisye, 'We Salee, we wŵ ŵmwe
kaŵi wa andŵ maitŵ ala tŵneekwetye.
We wŵtŵvata ithyl kŵthaitha kŵla maŵthe
maitŵ mathaithea? Vate nzika, ithyl
twŵna nzika itathela ŵŵlŵ wa maŵndŵ ala
we ŵtŵtwŵŵa.'

64. We Salee aisye, Inyw'ŵ andŵ makwa,
ndavyei Nyie, ethwa Nyie nŵŵngeme ŵŵlŵ
wa ŵkŵsŵ mŵseo kuma kwa Mwŵaŵi
wakwa, na We nŵnengete Nyie tei kuma
Kwake-Mwene, nŵŵ ŵndŵ, ŵla

وَذَلِكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاجْتَبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ٥

وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا
بِإِذْنِ عَادٍ كَفَرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا بَعْدَ إِعْلَاقِ قَوْمِ هُودٍ ٥

وَالِى ثُودَ أَخَاهُمْ ضِلْحًا قَالَ يَقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ
إِنْ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ٥

قَالُوا يَصْلِحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنهَنَّا
أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ فِينَا
تَذَعُونَا إِلَيْهِ مُرِينِي ٥

قَالَ يَقَوْمُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْنِهِمْ مِنْ رَبِّي
وَأَتَيْنِي مِنْهُ رَحْمَةٌ مِّنْ يَتَصَوَّرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ
عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ٥

ŭkandethya Nyie vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie n'ingŭlea kŭmw'w'a We? Kwa ūu inyw'I mŭkeethwa mŭimbongeleela wanang'ko wakwa.

65.'Na inyw'I andŭ makwa, Ino n' ngam'le-nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Kyama kwenyu, Kwa ūu m'lekei Iye ūŭŭ wa nth'I ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭikam'kiite na ūthŭku ūsil'lo wa vakuv'I ndŭkese kŭmŭkwata inyw'I.

66.Ind'I mo n'mam'itilangile maŭŭ; na Ind'I we n'wamatavisye, 'Itan'ithyei nth'In' wa nyŭmba syenyu kwa matukŭ atatŭ. K'I n' kyath'I k'la k'ite ūvŭngŭ.'

67.Kwa ūu y'la mw'iao Witŭ wookie, Ithy'I n'itwam'utang'ile Salee na asu ala meet'k'ile vamwe nake na tei Witŭ wa mwanya, na Ithy'I n'itwamatang'ile mo kuma nthekon'I ya mŭthenya ūsu. Vate nzika, Mw'ia'i waku E-na ūtonyi, W'I-Vinya.

68.Na k'itundumo kya k'italal'ki n'kyamakwatie asu ala meek'ite na'I, na kŭikya k'loko mo mavalŭkang'ite na mothyŭ moo nth'In' wa nyŭmba syoo.

69.Mo ta matasy'ikal'ite nth'In' wasyo. Sisyai! Athamuti n'meekie maŭndŭ mate ma kŭtŭnga mŭvea kwa Mw'ia'i woo; sisyai! mba'ya Athamuti n' numan'le.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَتَّبِعُوا بِسُوءِ قِيَادِكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ⑤

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَتَّبِعُونِي دَرَكُوا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ⑥

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا طِيعًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑦

وَإِخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيَيْنَ ⑧

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ إِلَّا أَنْ تَبُودُوا لَفُورًا ذَرِبَهُمْ ۚ فَالْبُعْدَ الْأَبْعَدَ ⑨

LUKU 7

70. Na vate nzika, Atũmwa Maitũ nĩmookie kwa Avalamu mena ũvoo mũseo. Mo maisya, 'Ithyĩ twĩkwendea mũuo we.' Nake aisye, 'Mũuo wĩhwe nenyu,' na we ndaakala mũno atanaete nyama ya kasaũ yĩ mbĩvye.

71. Indĩ yĩla we woonie moko moo matekw'ivikĩla, we amosie ta aeni mate ase, na nĩweew'ie w'ia nĩmo. Na mo mamwĩla, 'Ndũkakĩe, nũndũ ithyĩ tũtũmĩtwe kwa andũ ma Loto.'

72. Na kĩveti kyake kyaũngeme vakuvi, na kyathekela nthĩnĩ, vala Ithyĩ twakĩtavisye ũvoo mũseo wa ĩsyawa ya Isaaka, na ĩtina wa Isaaka ya Yakovo.

73. Kyo kyaisye, 'Aa, woo nĩ wakwa! Nyie ngasyaa kana nĩ kĩveti kĩkũũ, na mũũme ũũ wakwa nĩ mũkũũ? Kĩĩ ow'o nĩ kĩndũ kĩeni!

74. Mo mamũkũlya, 'We wĩsengw'a nĩ ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũathimo Make syĩ ĩũlũ wenyu. Inyw'ĩ andũ ma nyũmba ĩno. Vate nzika, We nĩ We Ula-Utaĩawa, Mwene-Utheu.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشَرِ قَالُوا اسْكُنْ
قَالَ سَلَامٌ مَّا لَيْتَ أَن جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِينٍ ⑤

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَّرَهُمْ وَأَوْجَسَ
مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ
قَوْمٍ لُّوطٍ ⑥

وَأَمْرَاتِهِ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَلَبَسَ نَهًا بِلِسَانٍ ⑦
مِنْ زَوْجِهَا لِيُخْفِيَ عَنِ الْعَيْنِ ⑧

قَالَتْ يُونِيسَىٰ ءَالِدُ وَإِنَا لَمَجُورٌ وَهَذَا بَعْثُنا
إِن هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ⑨

قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَتُهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَنِيدٌ مُّجِيدٌ ⑩

75. Na yġla w'ia wamŭlekilye Avalamu, na ŭvoo mŭseo wamŭvikġa, we nġwambġġmlye kŭkaananġa Naitŭ ŭlŭlŭ wa andŭ ma Loto.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرُ
نَجَّوْا لَنَا فِي قَوْمٍ لُّوطٍ ۝

76. Ow'o Avalamu aġ mwene tei, na ngoo mbololo, na mwelekelġ-wa-Ngai Kaingġ.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۝

77. We Avalamu, uma ŭndŭnġ ŭŭ. Vate nzika, mwġao wa Mwġaġi waku nġmŭvġtŭku, na vate nzika, ŭsilġlŭ nġŭkġte kwoo ŭla ŭtatonya kŭsilġka.'

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَانْهَمْ أَنْيَهُمْ عَذَابٌ غَيْرَ مَرْدُودٍ ۝

78. Na yġla Atumwa Maitŭ mavikie kwa Loto, we nġweew'ie kyeve nŭndŭ woo na eethwa atetonya ŭlŭlŭ woo na asya, 'Ŭŭ nġ mŭthenya wa thġna.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

79. Na andŭ make nġmookie masembete kŭmwalekela we, makġthġġa nġ ŭuthatu; na mbee wa ŭu mo nġmeekaa naġ. We aisye, 'Inyw'ġ andŭ makwa, aa nġ eġtu makwa. Mo nġ atheu mŭno kwenyu. Kwa ŭu mŭkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŭikanzonokye nyie mbee wa aeni makwa. Vai ŭmwe katġ wenyu wġna kġġko kġseo? *¹

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ الشَّيَآتِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْرُوزْ فِي خِيَابِ النَّاسِ
وَنُكْمٌ رَجُلٌ رَشِيدٌ ۝

80. Na mo nġmamŭsŭngġie, 'We vate nzika, nġwġsġ nesa kana ithyġ tŭi na ŭndŭ na eġtu maku, we vate nzika, nġwġsġ kġla ithyġ tŭkwenda.'

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

¹ *Waġlu vyŭ na wa kŭmina vinya vyŭ kwa andŭ ala matendeew'a nġ wanake wa iveti. Kwa ŭla w'o, iveti nġsyo syaġ ntheu kwoo. Na nġkyo kġtumi we waisye 'nġ atheu mŭno.' Indġ andŭ athŭku nġmaalyŭlile ŭneeni ŭŭ namaŭtw'ġkġthya Loto ta wamanengie eitu make nġkana ndaġa ya aeni make ġsŭvġke nŭndŭ woo. Na ta we wamathokasya mo nġkana manange ŭlŭngalu woo. Nġ ŭtheinġ kana ŭsŭngġo ŭŭ waġ ŭlŭlŭ wa mwġkalo woo wa ŭlei.

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٥٠﴾

قَالُوا يَلُونَا إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَنْزَلْنَاهُمْ فِي هَؤُلَاءِ أَمْهَاتُكَ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتُونَ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا تَكُنْ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهَا حِجَابًا ۖ فَمِنْ سِحْبِهِ مَنُضُودٌ ﴿٨٧﴾

مُسُومَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ
يَعْنِدُ ۝

وَالْإِنَّمَانِ إِنَّكُمْ رَوَاكُم بِغَيْرِهِ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ قَبِيضٍ ۝

Mûi na Ngai ūngĩ ateo We. Na mûikathimanĩe ithimo iteanĩe na ithimi ngoleku. Nyie nĩngwona inyw'ĩ mwĩ mwĩkaloni wa ūthw'ii na Nyie nĩna w'ia ūlũ wenyu nũndũ wa ūsilĩlo wa mũthenya wa wanangĩko.

86. Na inyw'ĩ andũ makwa, nenganei kĩthimo kyusũu na kĩanũ mwĩna ūlũngalu, na mûikamavene andũ syĩndũ ila syaĩĩte kwĩthĩwa syĩ syo ona mũikeke ūthyoeuku ūlũ wa nthĩ, mũkĩetae kĩthokoo.

87. 'Kyu kĩla kĩtĩtwe *vamwe nenyu* nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli. Na Nyie ndi mũsũvĩ ūlũ wenyu.'

88. Mo mamũsũngĩe, 'We Suaivu, Mboya yaku yĩkwĩa kana ithyĩ twaĩĩtwe nĩ kũeka ila maalthe maitũ mathaithaa, kana tũeke kwĩka ūndũ tũkwenda na ūthw'ii witũ? We wĩ mũĩ *mũno* vyũ na wĩna kĩĩko kĩseo.'

89. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei: ethwa Nyie nĩūngeme ūlũ wa ūkũsĩ mũtheu kuma kwa mwĩafi wakwa, na We nũnengete nyie kyaũya kyanake kuma Kwake-Mwene, *inyw'ĩ mũkamũnge ūsũngĩo mwau?* Na Nyie ndikwenda kũmũkaananĩsya ūlũ wa maũndũ ala Nyie ngũmwĩa mũikeke. Nyie nĩenda waĩlu ūndũ Nyie ndonya. Vai ūtonyi wĩ nthĩnĩ wakwa ateo kwĩsĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nyie nĩĩkĩtaa nthĩnĩ Wake na Kwake nĩkw'o Nyie nzyokaa.'

وَيَقُومُوا إِلَيْكَ وَالْيَمِينُ وَالْيَمِينُ وَالْيَمِينُ وَلَا
تَبْخُسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝

يَقِيَّتُ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ ۝

قَالُوا يَشْعَبُ أَصْلُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَآتٍ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝

قَالَ يَقُومُ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُ عَلَى بَيْتَةٍ مِّنْ
رِّبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَافَكُمُ إِلَىٰ مَا أَنْهَكُم عَنْهُ إِن أُرِيدُ إِلَّا
إِذْ بَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

90. 'Na inyw'I andũ makwa, ūng'endu wenyu kwakwa ndũkamũtwae ūmũvĩtũkye mũkwatwe nĩ ūndũ ūla wamavalũkĩle andũ ma Noa kana andũ ma Uuti kana andũ ma Salee; na andũ ma Loto mai vaasa nenyu inyw'I.'

وَيَقَوْمٌ لَا يَجْرِمُكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ قِتْلٌ
مَّا أَصَابَ قَوْمٌ نُّوحٌ أَوْ قَوْمٌ هُودٌ أَوْ قَوْمٌ صَالِحٌ
وَمَا قَوْمٌ لُوطٌ فِتْنَكُمْ بِعَبِيدٍ ⑩

91. Na manthai ūkeo wa Mwĩafi wenyu na ĩndĩ mwelēkelei We na ngoo ĩmwe. Nĩw'o Mwĩafi wakwa Ausũftwe nĩ tei, Mwendani Mũno Vyũ.

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُّودٌ ⑪

92. Na mo mamũsũngĩie, 'We Suaivu, ithyĩ tũĩmamanya maũndũ maingĩ ma ala we ūũneena, na vate nzika, ithyĩ twĩkwona we wĩ mwonzu katĩ waitũ. Na takethwa ti ūndũ wa mbaĩ yaku, ithyĩ vate nzika, nĩũkũkimanga na mavia we. Na ta we ndwĩna ūtonyi ĩũlũ waitũ.'

قَالُوا يٰشُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا
لَنَرِيكَ فِتْنًا صٰعِيْقًا ۚ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَلَكِنَّا
مَّا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ⑫

93. We aisye, 'Inyw'I andũ makwa, mbaĩ yakwa yĩna vinya mbee kwenyu kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Nenyu mũkamwĩkya We ĩtina wa mĩongo yenyu ta ūla ūtiĩtwe. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nũmathyũlũlũkĩle maũndũ onthe ala inyw'I mwĩkaa.

قَالَ يَقَوْمِ ارْهَطِيْ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوْا
رِءَاْكُمْ ظَهْرِيًّا اِنَّ رَبِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ⑬

94. 'Na inyw'I andũ makwa, Ikai nesa mũno vyũ ūndũ mũtonya, nakwa Nyie nongwĩka ota ūu. O mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya nũũ ūla ūnũũvalũkĩlwa nĩ ūsilĩlo wa kũmũsonokya; na nũũ ūla mũkengani. Na eteelai, vate nzika, Nyie nĩneteele nĩ vamwe nenyu.'

وَيَقَوْمِ اَعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّىْ اَعْمِلُ سَوَافٍ
تَعْمَلُوْنَ مِّنْ يَّأْتِيْهِ عَذَابٌ يُخْزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ
وَازْتَبَوْا اِلٰى مَعَكُمْ رَقِيْبٌ ⑭

95. Na yĩla ūtw'io Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Suaivu na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake kwa tei Witũ wa mwanya; na ūsilĩlo nĩwamakwatie asu

وَلَمَّا جَاءَ اٰمُرُنَا بِنَجِيْنَا شُعَيْبًا وَالدِّينِ اٰمَنُوْا مَعَهُ
بِرِسَالَةٍ مِّنَّا وَاتَّخَذَتِ الدِّينِ كَلِمًا الصِّمَّةَ ۚ فَاصْبِرْ
فِيْ دِيَارِهِمْ خَمِيْسِيْنَ ⑮

ala meekite naí, namo nĩmavalókangile
na mothyú moo nthĩnĩ wa nyumba syoo.

96. Ilo komataaĩkala nthĩnĩ wasyo.
Sisyai! Undú Mitiani yatililwe otondú
Athamuti matililwe.

كَأَن لَّمْ يَخْتَفُوا فِيهَا إِلَّا بَعْدَ الْمَدِينِ كَمَا بَدَتْ
نُوءُودُ ۝٩٦

LUKU 9

97. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamúúmie
Mose ena Syama Siitú na útonyi
wĩyonanĩtye.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ۝٩٧

98. Kwa Valao na anene make; Indĩ mo
nĩmaatĩle mwĩao wa Valao, na mwĩao
wa Valao ndwai wa w'ona vanini.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَتْبَعُوا فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ
فَأَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۝٩٨

99. We akaenda mbee wa andú make
Múthenya wa Uthayúúkyo na
akamatwaa
mo nthĩnĩ wa ĩima ya Mwaki tondú
ng'ombe ĩtwaawa kĩnyw'ĩlonĩ kya
kĩw'ú. Na nĩ kĩnyw'ĩlo kĩthúku ata kĩla
kyavikwa.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ
الْمُورِدُونَ ۝٩٩

100. Mo nĩmalúngĩtw'e nĩ kĩumo nthĩnĩ
wa thayú úú na Múthenyanĩ wa
Uthayúúkyo. Nĩ múthĩnzĩlo múthúku na
asu ala maúnengetwe.

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ بِئْسَ الْمُورِدُونَ ۝١٠٠

101. Usu nĩ katĩ wa movoo ma mĩsyĩ ĩla
myanange, Ithyĩ túókútavya we. Imwe
yayo nĩyĩngeme na Imwe nĩ mĩmĩle
nthĩ ta ĩia.

ذَلِكَ مِنْ آيَاتِنَا الَّتِي نَقُضُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ
وَحَصِيدٌ ۝١٠١

102. Na ithyĩ túiaameka naĩ mo, Indĩ
nĩmo meevĩĩsyie ene, na ngai syoo ĩla
masyĩkaĩlaa vandú va Ngai Mwene
Vinya W'onthé ĩyaĩ na úuno kwoo ona
vanini yĩla útw'io wa Mwĩalĩ waku

وَمَا كَانُوا لَهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ
عَنْهُمْ إِلَهُتُهُمْ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ لَنَا جَاءَ أَمْرُنَا وَكَانَ آدَمُ غَيْرَ مُتَّبِعٍ ۝١٠٢

wookie; Indī syo syamongelelee vathei
ateo kwaa vyū.

103. Ukumbatŵlyo wa Mwīafi waku nī ta
ūū, yīla We wamīkwata mīsyī ŵa andū
mayo mekwīka nāf. Vate nzika,
kūkumbatŵlyo Kwake kwī woo na nī
kwai.

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهُوَ طَائِلَةٌ
إِنْ أَخَذَ إِلَيْهِمْ شَيْئٌ ۝

104. Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika ve
Kyama kwake we ūla ūkīaa ūsīŵlo wa
Itunī. Usu nīw'o mūthenya ūla mbaa-
andū onthe makombanw'a vamwe na
ūsu nīw'o mūthenya ūla kūvika kwaw'o
kūkakōsīŵwa nī andū onthe ma nthī.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ
يَوْمٌ مُّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ۝

105. Na Ithyī tūiyīkalasya mūno ateo
kwa ūvinda yīla yītalīŵte.

وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۝

106. Mūthenya nīūkīte, vai thayū
ūkaneena vate ūthei Wake; na Indī amwe
moo makeethwa matena ūvuso ūseo.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِآذَانٍ مِّنْهُمْ سَمْعٌ
وَسَعِيدٌ ۝

107. Na ta kwa asu ala makethwa na
ūvuso ūthūku, makeethwa nthīnī wa
Mwaki, vala nthīnī waw'o vakethwa
kīmeto, na kūkivakiva,

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقَّوْا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شَهِيقٌ ۝

108. Makīkala nthīnī wa w'o kūvika yīla
matu na nthī ikethīŵwa vo, ateo ūndū
Mwīafi waku ūkenda vate nzika, Mwīafi
waku aetae kīla We wendaa.

خُلْدَيْنَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنْ رَبُّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

109. Indī kwa asu ala makethwa na ūvuso
ūseo, mo makeethwa Itunī; makīkala vo
kūvika ūndū matu na nthī ikethīŵwa vo,
ateo ūndū Mwīafi waku ūkenda-----
mūthīnzīo ūla ūtakatīŵwa.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خُلْدَيْنَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ
عَطَاءٌ غَيْرَ مُجْدُوذٍ ۝

110. Kwa ūu we ndūkethwe na nzika ūlō
wa kīla andū aa mathaithaa. Mo

فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْْبُدُ هَؤُلَاءُ مَا يَعْْبُدُونَ

mathaithaa tondū maaŋthe moo
mathaithaa mbee, na Ithyī ow'o
tūkamaŋva kŋanda kyoo kyusŋe na
kŋtekŋolange.

إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ
نَصِيبُهُمْ غَيْرُ مَنْقُوصٍ ۝

LUKU 10

111.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nŋtwamŋnengie Mose Ivuku, ŋndī
ivathŋkany'o nŋsyaseŋviw'e nŋhŋnī
wayo; na takethwa ti ŋndū wa ndeto ŋla
yatongoetye kuma kwa Mwŋaŋi waku,
vate nzika, ŋvoo wŋthwa watw'iwe katŋ
woo tene mŋno mbee; na yu andū aa
mena nzika ivŋavŋanasya ŋlū ŋwayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي
شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝

112.Na vate nzika, mawŋa ma aa onthe
mayambŋŋe kŋnenganŋwa matuvi ŋndī
vate nzika, Mwŋaŋi waku akamaŋva kwa
usūu kwŋanana na mawŋa moo. We vate
nzika nŋmanyaa maŋndū onthe ala mo
mekaa.

وَإِن كُلًّا لَتَنَّا لِيُوقِنَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

113.Kwa ŋu we ŋngama ŋlŋngele, tondū
we wŋyŋaŋwe, na ota ŋu asu ala
mamwelekele Ngai vamwe naku we; na
mŋikakŋle mŋvaka inyw'ŋ etŋkŋli; nŋndū
vate nzika, We nŋwonaa ŋndū inyw'ŋ
mawŋkaa.

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

114.Na mŋikamelekele asu ala mekaa
naŋ, Mwaki ndŋkese kŋmŋkiita inyw'ŋ.
Na inyw'ŋ mŋikethwa na anyanya ŋtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona
inyw'ŋ mŋikatetheew'a.

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝

115.Na syaŋsyai Mboya mŋthyanī ŋŋ ya
mŋthenya, na ilungu sya ŋtukū vakuvŋ na
mŋthenya. Vate nzika, maŋlŋngalu
nŋmalŋngasya mothŋku. Kŋŋ nŋ

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي الشَّهَارِ وَزَلْزَلًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ

kililikany'a kwa asu ala matonya
kölilikana.

116.Na we İthwa wİyümİİsyē; nŭndŭ
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndaekaa mŭthİnzİlo wa ala alŭngalu
wanangİke.

117.Nİkİ, İndİ, vayaİ andŭ mena kİİtko
katİ wa nzyawa ila syaİ mbee wenyu, ala
maafİİtwe nİ kŭvatana ŭthyoeku İŭİŭ wa
nthİ-----ateo avŭthŭ ma ala ithyİ
twamatangİİe kuma katİ woo? İndİ eki-
ma-naİ maatİİe maŭndŭ ala mavŭthŭ ala
mamanengie ŭtanu na wololo, na mo
matw'İka avİtany'a.

118.Na Mwİaİi waku ndaİ atonya
kwananga mİsyİ vate ŭlŭngalu yİla andŭ
mayo maİ alŭngalu.

119.Na kethwa Mwİaİi waku *nİweekİİİe*
kwenda Kwake vinya, We vate nzika,
ethwa amatw'İkİİthisye mbaa andŭ onthe
andŭ o amwe; İndİ mo mayaİ maeka
kŭvathŭkangana,

120.Ateo asu ala Mwİaİi waku
wamew'İİte tei, na We ŭu nİw'o
wamombİİe mo. İndİ ndeto ya Mwİaİi
waku İkeanİw'a; Nİw'o, Nyie
ngausŭsyā İia-ya-Mwaki na Mayini *ala*
mbaa-matŭ na andŭ onthe vamwe.'

121.Na movoo onthe ma Atŭmwa ala
İthyİ tŭİŭİŭmİİlasya ngoo yaku namo
nİtŭŭtavasya we. Na nthİnİ wa w'o
nİvokİİe w'o na ŭtao na kİlilikany'a kwa
etİkİli.

الْحَسَنَاتُ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرُ
لِّذِكْرِنَ ۝

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ
يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ
وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُفْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا
مُصْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِلَّهِ خَلْقُهُمْ وَتَبَتْ كُلُّ
رَبِّكَ لَا تَمْلِكُ لَهُمْ أَلْفٌ وَنَحْوُهَا ۝

وَمَا تَقْصُصْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ
فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

122.Na matavye asu ala metetŋkŋlaa;
'Ikai nesa mŋno vyŋ Ōndŋ mŋtonya,
ithyŋ ota ŋu notwŋkŋte.

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَالُهُمْ كَمَا تَبْخَرُونَ أَنَّهَا مُرْغَبَةٌ ۖ

123.'Na ŋnyw'ŋ eteelai, ithyŋ ota ŋu
notwetele.'

وَأَنْتَظِرُونَ ۚ

124.Na syŋndŋ ila mbithe sya matunŋ na
nthŋ nŋ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ŋvoo w'onthe ŋkatŋngwa Kwake.
Kwa ŋu, mŋthaithei We na iai wŋkwatyo
wenyu Kwake eweka. Na Mwŋfali waku
ndaleaa kŋmanyā maŋndŋ ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَمِينِ رَجَعُ الْأُمُورِ كُلِّهِ
إِلَىٰ قَائِدِهِ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۚ

YUSUF

(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

2.Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni W'onthe, Ino nŵ
Mŵsoa ya Ivuku Itheu.

3.Ithyŵ nŵtŵyŵvuanŵtye yo----Kulani
Ivuku yŵla yŵsomawa kaingŵ---- nthŵnŵ wa
Kŵlalavu kŵthyomo kŵna ūneeni
mŵlŵngalu--- nŵkana inyw'ŵ mŵtonye
kŵmanyā.

4.Ithyŵ twŵkŵeeā ngewa ŵla nzeo mŵno
vyŵ kwa kŵŵvuanŵsya we Kulani ŵno,
oyŵla mbee wayo waf ŵmwe kafŵ wa ala
matamanyāa.

5.Lilikanai ŵvinda yŵla Yosevu
wamŵtavisye ŵthe wake, 'We asa wakwa,
Nyie nŵnonie nthŵnŵ wa ndoto yakwa
ndata ŵkumi na ŵmwe na syua na mwei,
iingumanŵa iinthaitha Nyie.'

6.Nake amwŵla, 'We mwana wakwa
mwendwa, ndŵkamatavye anaa-
mwenyu ndoto yaku, maikese
kŵŵseŵvŵsya nzaama nthŵku we; nŵndŵ
Satani nŵ mŵmaitha wa mŵndŵ wŵ
ŵtheinŵ.

7.'Na ŵu we wonete nŵw'o kŵkethŵwa,
Mwŵafŵ waku akaŵnyuva we na
kŵŵmanyŵthya we ŵalyŵlo wa maŵndŵ
ala matavanŵw'e na kwŵanŵsya ŵnee
Yake ŵŵlo waku na ŵŵlo wa nyŵmba ya
Yakovo tondŵ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِي تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ١

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا تَعْلَمُوهَا ٢

تَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنُ ٣ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنَّ

الْغَافِلِينَ ٤

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كُوكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ٥

قَالَ يَبْنَىٰ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ٦

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ

15.Namo maisye, 'Vate nzika, ethwa nzūi tkamūya we oyīla twī nguthu yīna vinya, īndī ithyī tūkeethwa twīna wasyo mūnene mūno.

قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿١٥﴾

16.Kwa ūu, yīla mo mamūtwaie, na meew'ana kūmwīkya kīthimanī kīliku, lthyī nītwamūtwaie ūvuany'o ūkyasya, 'We vate nzika, mūthenya ūmwe nūkamatawya ūvoo ūū woo oyīla mo matakethwa maikūmanya.'

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْيَتِيمِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

17.Namo mookie kwa lthe woo ī-ya wīoo, maīlthe.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

18.Namo mamwīa, 'Ame lthe waitū, tūendie tūsembete tūikīlany'a maūū, na twamūtia Yosevu na mīio yaitū, na īndī nzūi yamūya, īndī we ndūtonya kūtūkīla onakau twīneena w'o.'

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِينَ ﴿١٨﴾

19.Na mo mookie na kītonyeo kyake kīna nthakame ya ūvūngū. We aisye, 'Aiee, īndī īlko syenyu nitumīte kīko kīl kya naī kwoneka kī kya kūmwendeesya inyw'ī. Kwa ūu yu ūmīlisyō mwingī nī mūseo kwakwa. Na no Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla ūtethyo Wake waīlwe nī kūmanthwa ūvoonī ūū inyw'ī mūūweta.'

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَبِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

20.Na mūkwīlī wa aendi ma kyalo nīwookie, namo mamūtūma mūuti woo wa kīw'ū. Na atheesya ndoo yake ya kīw'ū kīhimanī. Asya, 'Aa, ūvoo mūseo! 'Vaa ve mwanake! Namo nīmamūvithie we ta kīlungu kya mīio yoo ya ūtandīthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanyie nesa vyū ūndū mo meekie.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يٰشَرِّى هَذَا عَلْمٌ وَأَسْرُوءٌ بِضَاعَتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na mo n̄mamŭthooisye we kwa thoosa mŭvŭthŭ, ndiliamu mbŭthŭ, namo mayaŋ na kīthito kya kwona ūtandīthyo kuma vala ūī.

وَشَرُّهُ بِشَمَنِ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَأَنَّهُ
فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ٢١

LUKU 3

22. Na mŭndŭ kuma Misili ūla wamŭthooie n̄wamŭtavisye mŭka wake, 'Utw'īkīthye wīkalo wake wa ndaŋa. Vangī we nŭtonya kwīthwa wa ūtandīthyo kwitŭ; kana ithyī tŭkamŭtw'īkīthya we kwīthwa mwana.' Na ūu n̄w'o Ithyī tweekie ūu n̄kana tŭtonye kŭmŭmanyīthya ota ūu ūalyŭlo wa maŭndŭ ala matavaniw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi tŭlŭ wa ūtw'io wake, īndī andŭ aingī mŭno mayīsf ūu.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِضْرَةَ مُرَاتِبَةٍ أَكْرَمَى
مُتَوَهُ عَنِّي أَنْ يَنْفَعَنِي أَوْ يَنْجِدَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ
مَكْنَا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٢٢

23. Na yīla we wavikie ūkŭŭ wa ūima wake, Ithyī n̄twamŭnengie we ūtw'io na ūmanyi. Na ūu n̄w'o Ithyī tŭmatuvaa eki ma nesa.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٢٣

24. Nakyo k̄vēti kīla waī nyŭmbanī yakyo n̄īkyendie kŭmŭkuua we atekwenda. Na n̄īkyathongisye m̄lomo, na kyasya, 'Uka yu.' We aisye, 'Nyie n̄mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nī Mwīaī wakwa. We nŭseŭvītye kwīkala kwakwa vamwe nenyu kwīthwe kwī kwa ndaŋa. N̄w'o, eki-ma-naī mayaīlaa ona īndī.

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنُ مَنَاجِي إِنَّهُ لَا يُغْلِقُ الظُّلُمُونَ ٢٤

25. Nakyo n̄īkyasŭanīe kīlīkonī kyakyo tŭlŭ wake, na we n̄īwasŭanīe kīlīkonī kyake tŭlŭ wakyo takethwa we ndoonete Kyama kītheu kya Mwīaī wake, we ndethwa oonanisye kīthing'īīsyō ta kyu. Ūu n̄w'o kweethīwe, n̄īkana Ithyī

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَاهَا رَبِّي
كَذَلِكَ لِنَصْرَفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ٢٥

tūtonye kūvetanga ūthūku na wathavu kuma kwake. Vate nzika, we aī ūmwe wa athūkūmi Maitū anyuve.

26. Na mo elī nīmasembanisye mūomonī, na kīveti kyu nīkyatembūie kītonyeo kyake ngalī ya ītina, na nīmamwīthīe mūūme wakyō mūomonī; nakyo kyamūkūlya, 'Ukeethwa ūsilīlo mwaū kwa ūmwe ūla eīina kīeleelo kīthūku kwa kīveti kyaku ateo kyovo kana ūsilīlo mwai?

27. We aisye, 'Kyo nīkyo kyamanthie kūngua Nyie vate kwenda kwakwa.' Na ngūsī yakyo ya mūsūyī yaumya ūkūsī īkyasya, 'Ethwa kītonyeo kyake kītembūkīle ngalī ya mbee, īndī kyo nīkīneenete w'o, na we e katī wa akengani.

28. 'Indī ethwa kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, īndī kyo nīkīkenganīte, na we nī ūmwe wa ala ma w'o.

29. Kwa ūu. yīla we woonie kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, aisye, 'Vate nzika, ūū nī ūī wenyu iveti.' Ūī wenyu wī vinya mūno.

30. 'We Yosevu, thiūūka ume ūndūnī ūū na we kīveti, ītya ūekeo wa naī yaku. Kwa ū---w'o, we nue mūvītany'a.

LUKU 4

31. Na iveti nthīnī wa mūsūyī syaisye, 'Kīveti kya mūnene Aziz kīlenda kūkuua kīvīsī ngombo yakyo īteūkyenda. Yo

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَةُ مِنْ دُبُرِهِ
الْفَيَّا سَيِّدَهَا لَهَا الْبَابُ قَالَتْ مَا جِئْتُ مِنْ أَرَادَ
بَاهِلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُنَجِّنَ أَوْ عَذَابُ الْيَوْمِ ⑤

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ قَبْلِ فَصَدَّقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَذِبِينَ ⑥

وَإِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

فَلَمَّا رَأَى قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكَ
إِنْ كَيْدُكَ عَظِيمٌ ⑧

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ لِيَدْرِيكَ
إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ⑨

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑩

nĩkĩtumanĩtye kyo na wendo. Ithĩĩ
ow'o, twĩona kyo kĩna Ivtĩyo
yĩyonanĩtye.'

32. Na yĩla kyo kyeew'ie walany'o wa
maŭĩ nĩkyaitŭmanie na kyaiseŭvĩsya
mboka na kyainenge kĩla kĩmwe kavyŭ,
na ĩndĩ kyatavya Yosevu, 'Umĩla mbee
wasyo.' Na yĩla syamwonie we
nĩsyasŭanĩe mũno ũlũ wake na syatila
moko masyo, na syasya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe natafwe! Uŭ ti mũndũ;
ĩndĩ nĩ mũlaĩka mũtaĩtku.' *¹

33. Kyo kyaisye, 'Na ũũ nĩwe ũla inyw'ĩ
mwandũĩlaa mũtĩ Nyie nĩnendie
kũmũkuua we vate kwenda kwake, ĩndĩ
we nĩweesŭvĩe mwene kuma naĩmĩ. Na
yu ethwa we ndekwĩka ũndũ nyie
ngũmũtavya, vate nzika, we
nũnũkwovwa na akĩthwa ũmwe wa ala
asonokye.'

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مُتَكَوِّرَاتٍ كُلَّ وَاحِدَةٍ لَّهُنَّ مَكِينًا
فَالَّتِي أَخْرَجَ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاودْنَهُ
عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ
لَيَسْجَنَ وَيَكُونَنَّ مِنَ الصَّغِيرِينَ ﴿٣٣﴾

¹ * Ndeto ĩno 'Qutt'ana aidiyahunna' syatilanga
moko masyo; nĩtonya kũmanyĩka oũndũ yĩĩyĩ kana
ta nthimo tondũ Imamu Raghib ũwetete
mĩneenelenĩ yelĩ kwĩanana nondũ yĩkĩtwe nthĩnĩ
wa Kulani Ntheu. Vaa ũalyũlo wa ndeto ĩno ĩte
nthimo nĩ 'Qutt'ana aidiyahunna' kũtema kw'oko
kwa mũndũ na kĩndũ kyŭĩ. Na ũu tiw'o Kulani
ĩelelele na ndĩandĩkĩka ũvoo ta ũsu. Na kũalyũla,
asomi amwe nĩmatatĩte kũnyivya kĩko kĩĩ kya
kũtila, makyonany'a nthoo nini, ĩndĩ kwĩanana na
ũneeni wa Kĩtalavu ũu ndũkwĩtĩkĩĩka, ũndũ ũla wa
kwĩka, nĩ kwĩtĩkĩla ũ-w'o yĩ nthimo na ĩte nthimo.
Ndeto ĩno nĩtonya kũmanyĩka ta nthimo kwa ũkuvĩ
ĩkyasya nthĩnĩ wa kũhimo kya 'Qatta'
ndĩkwĩtĩkĩĩka nĩzĩla ĩno ĩte ntheu. Kwa ũu ĩndĩ
ũnyuvi ũla wĩvo tũ nĩ kaĩ waw'o na nthimo. Ithĩĩ
nĩtũkwĩtĩkĩĩka kana ũneeni ũũ ũnenganĩtwe nthĩnĩ
wa ũneeni ũũ ũtonya tũ kũmanyĩka nthĩnĩ wa
ũalyũlo wa nthĩnĩ wa kĩ-nthimo ũkyasya kana syo
nĩsyetĩkĩĩle kũsindwa nũndũ wa kũmũsũanĩia we
kana ti mũndũ mbee wa vala moko masyo mataĩ
matonya kũvika.

34. We *Yosevu* aisye, 'Ame Mwĩafi wakwa, Nyie nĩngwĩtkĩĩla kyovo mbee wa maũndũ ala syo iũmbĩtĩa nyie; na We walea kũmbetangĩa maũĩ masyo, Nyie nĩngũsyelekela na ngĩthwa katĩ wa ala atumanu.'

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
وَلَا أَتَصَرَّفُ عَنِّي كَيْدُهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ٣٤

35. Kwa ũu Mwĩafi wake nĩweew'ie mboya yake, na nĩwawetangie maũĩ masyo kuma kwake. Nĩw'o We nĩ Wĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

فَأَسْجَبَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٣٥

36. Indĩ nĩkwaumĩlile kwoo *aũme* itina wa kwona *movano ma we atena mavĩyo*, nĩkana *mo masũũe syĩwa yoo ĩseo*, nĩmoonie kana we nĩwailĩtwe nĩ kwovwa kwa ĩvinda.

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لِيَسْجُنَنَّهُ
حَتَّىٰ حِينٍ ٣٦

LUKU 5

37. Na andũ elĩ ma mũika nĩmalikile kyovonĩ vanĩwe nake. Umwe woo aisye, Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* ngĩviva ndivai.' Na ũla ũngĩ aisye, 'Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* nguĩte mĩkate ĩũũo wa mũtwe wakwa na nyũnyi iimĩĩsaa. Tũtavye ũalyũlo wayo; nũndũ ithyĩ twĩona we wĩ katĩ wa ala alũngalu.'

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أَعْرِضُ خَيْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ
فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتُنَا بَيْنَا وَبَيْنَهُ
إِنَّا نُرَاكُمِنَ الدَّحْسِينِ ٣٧

38. We *Yosevu* amũsũngĩe, 'Lũu ũla inyw'ĩ mũnengawe ndwĩĩthwa ũnaetwe ndamũnengete ũalyũlo wayo. Uũ nĩ ũndũ ũmwe katĩ wa ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmanyĩĩtye Nyie. Nyie nĩnĩmĩleete ndĩni ya andũ ala matamwĩtkĩĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na ala nĩ alei ma Itu.

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُورَقْنِيهِ إِلَّا نَأْكُمَا بِتَأْوِيلِهِ
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ ٣٨

39.'Na Nyie nlatlle ndfni ya maaſthe makwa, Avalamu na Isaaka na Yakovo. Ithyĩ tũitonya kũkĩanany'a kĩndũ ona kĩva na Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indĩ. Yĩĩ nĩ Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe tũlũ waitũ na tũlũ wa mbaa andũ onthe, Indĩ andũ aingĩ mũno maitũngaa mũvea.

وَاتَّبَعْتُ يَلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ
فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Inyw'ĩ atindany'a makwa, elĩ nthĩnĩ wa kyovo, eſafi menyu me ivathũkany'o nĩmo aseokana nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Umwẽ, Mũnene Mũno Vyũ?

يُصَاحِبِي السَّجْنَاءَ أَزْوَاجُ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ
اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

41.'Inyw'ĩ mũthaitaa vathei ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ nĩ masyĩtwa mathei tũ ala mũmatw'ite, inyw'ĩ na maaſthe menyu; Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatheetye watho tũlũ wamo. Utw'io wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. We eyĩafite kana inyw'ĩ mũikakĩthaita kĩndũ ona kĩmwe ateo We. Isu nĩyo ndfni İla ya w'o, Indĩ andũ aingĩ mũno maimĩsĩ. ^{2*}

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسَاءٌ سَيِّئُ مَوْحَا
أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ
الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ
الَّذِينَ الْفَتِيرَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42.'Inyw'ĩ atindany'a makwa nthĩnĩ wa kyovo, ũmwẽ katĩ wenyu, akamwĩkĩĩlya Mwĩafi wake ndivai anyw'e; nake ũla ũngĩ, akambwa mũkelany'onĩ nyũnyi ikafĩsaa kuma tũlũ wa mũtwe wake. Uvoo ũla inyw'ĩ mũkũĩitye nũminĩte kũtuwa.'

يُصَاحِبِي السَّجْنَاءَ أَمَّا أَحَدُكُمْ فَيَسْتَفِى رَبَّهُ خَمْرًا
وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُضْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْلَ مِنْ رَأْسِهِ
فُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ ﴿٤٢﴾

² *Ndeto 'Quyyim' kwĩanana na mũandĩkĩle wa Kulani Ntheu wĩna nzĩla yĩna vinya, yĩna ũtonyi w'o na yĩna wĩkali. Yo ota ũu yonanyasya kana ũtonyi wa kũlungalya na kũseũvya mavĩtyo. Uu isio İla İtaalyũĩka sya mũĩkĩĩto nthĩnĩ wa ndfni syonthe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu syĩtawa 'Deemul-Qayyimah' sisya 98:6 *Al-bayyina*

43. Na ūmwe wa eſi, Yosevu nŵamŭtaviseye ūla wasŭanſaa ta ūnŭŭlekw'a, 'Ukangweta nyie kwa mwŵafi waku.' Indŵi Satani nŵamŭlŵthisye kŭmŭweta kwa mwŵafi wake, kwa ūu nŵekalile kyovoni kwa myaka mŵina.

LUKU 6

44. Na Mŭsumbŵi aiseye, 'Nyie nŵnonie *nthŵi* wa ndoto ng'ombe mŭonza mosu, na ithuke mŭonza nziŭ na ingŵi mŭonza mbŭmŭ sya mbemba. Inyw'ŵi anene, ndavyei nyie ūalyŭlo wa ndoto yakwa ethwa inyw'ŵi nŵmŭtonya kŭalyŭla ndoto.'

45. Mo masŭngŵie, 'Syo nŵ ndoto nthokoanu na ithyŵi tŭyŵŵŵ ūalyŭlo wa ndoto nthokoanu ta ii.'

46. Na ūmwe wa ala mavonokie, na ūla yu walilikanile ŵtina wa ŵvinda ŵasa, aiseye, 'Nyie nŵngŭmŭmanyŵthya ūalyŭlo wayo, kwa ūu inyw'ŵi ndŭmei.

47. Yosevu! 'We mŭndŭ wa w'o, tŭtavye ūalyŭlo wa ng'ombe mŭonza nou ikŵŵa nŵ ng'ombe mŭonza mosu, na iia mŭonza nziŭ sya mbemba na ingŵi mŭonza mbŭmŭ; nŵkana ndonye kŭsyoka kwa andŭ nŵkana mo matonye kŭmany'a.'

48. We asŭngŵie, 'Inyw'ŵi mŭkavanda kwa myaka mŭonza, ŵatŵanŵe mwŵina kŵithito, na yŵla mŭŭketha mŭieka syŵna makonde, ateo nini ila inyw'ŵi mwŵŵsaa.

49. Na ŵtina wa myaka ŵsu myŭmŭ

وَقَالَ الَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا أَذْكُرُنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ وَكَرَّ سَرَّيْهِ فَكَثِرَ فِي النَّجْوَى
يُضَعِّعُ سِينَهُ ⑤

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَنَعَ بَقَرَاتٍ سَمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عِجَافٌ وَسَنَعَ سُنبُلَاتٍ خُضِرَ وَأَخْرَجَ بَيْتَاتٍ
الْمَلَأُ أَفْئُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ⑥

قَالُوا أَضَلَّتْ أَحْلَامُكَ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعِلْمِنَا ⑦

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أَمْعٍ أَنَا أَنْبِئَكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ⑧

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَنَعَ بَقَرَاتٍ سَمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عِجَافٌ وَسَنَعَ سُنبُلَاتٍ خُضِرَ وَأَخْرَجَ بَيْتَاتٍ لَعَلَّيْ نَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ⑨

قَالَ تَزْرَعُونَ سَنَعَ سِينَهُ دَابَّاتٌ مِمَّا حَصَدْتُمْ فَذَرُّوْهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ⑩
ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَنَعٌ شَدِيدٌ يَأْكُلُ مَا

mũonza, ūla ūkethwa ūminŭthe kyonthe kŭla inyw'ŭl mũkethwa mũmbanŭtye kŭla mũnaŭ mũnaketha, ateo kŭnini kŭla mwŭlŭthwa mwŭlyile *makũmbĩnĩ*.

50. 'Na ūndĩ mwaka ūmwe wathela, andũ makanengwa mbua nyiingĩ na nthĩnĩ wayo vakeethwa na mosyao maingĩ na mbeũ sya kumya mauta na syaũnyw'a.

LUKU 7

51. Na Mũsumbĩ aisye 'Mũetei we kwakwa.' ūndĩ yŭla mũtũmwa wavikie vala ūŭ we aisye, 'Syoka kwa mwŭlafi waku na ūimũkũlya ūndũ kwailĩ tũlũ wa ūla iveti syatilangile moko masyo; Nũndũ, Mwŭlafi wakwa nũmesĩ mũno mawalany'o ma maũŭ masyo.^{3*}

52. We Mũsumbĩ aikũlya ūla iveti, 'Inyw'ŭl mwai na kyaũ yŭla mwamanthie kũmũkuua Yosevu we atekwenda?' Nasyo syaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nataŭwe nũndũ wa kũmũmba mũndũ ta ūũ----, ithyĩ tũyaaona ūthũku wake.' Kĩveti kya Mũnene kyaisye, 'Yu ū-w'o nũmũlŭthe kyeninĩ. Nyie ninyie nendaa kũmũkuua we atekwenda, na vate nzika, we nĩ mũndũ wa w'o.'

53. Yosevu aisye, 'Nyie nĩnakũlilye nĩkana ūkunŭkĩli wĩkwe nĩkana we Mũnene atonye kũmanyanya kana Nyie ndyaasuka ūikũŭku wake we atevo na ota ūũ kũmanyĩka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetĩkĩlasya maũŭ ma ala mate aikũŭku maendee.

قَدْ مَتَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا نَحْصِنُونَ ﴿٥٠﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْرِضُونَ ﴿٥١﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ انْتَوَيْتُمْ بِهِ فَمَا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي تَقِفْنَ أَبَدِيَهُنَّ لِأَنَّ رَبِّي يَكْفِدُ مِنْ عَلِيمٍ ﴿٥٢﴾

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِذْ رَأَوْتَنِّي يُوسفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ إِنَّنِي خَصَصْتُ الْخَلْقَ أَنَا وَرَأَوْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿٥٣﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْغَايِبِينَ ﴿٥٤﴾

³ *Sisya musoa wa 32

54.'Na Nyie ndikwiyumya nthĩĩ wa wonzu, nũndũ nĩ ūvũthũ thayũ kwĩka ūthũku ateo vala Mwĩafi wakwa weethwa na tei. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũekanĩ Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

55.Na Mũsumbĩ aisye, 'Mũetei vala nĩ nĩkana nyie nĩmũnyuve atw'ĩke wakwa mwene.' Na yĩla we waminie kũneena nake, asya 'Umũnthĩ we wĩ mũndũ wa kĩvĩla kĩnene na wĩna ūmanyi.'

56.We aisye, Nyuve Nyie tũlũ wa inandũ sya nthĩ ĩno, nũndũ Nyie nĩ mũsũvĩ mũseo, na wĩna ūmanyi.'

57.Na ūu nĩw'o Ithyĩ twamũnenevisye Yosevu nthĩ ĩsu. We nĩwamĩtũie vala vonthe we wendie. Ithyĩ nĩtũmũngae ĩnee Yitũ ūla Ithyĩ twendaa na Ithyĩ tũiekaa ĩtuvi ya ala alũngalu yanangĩke.

58.Na vate nzika, ĩtuvi ya ĩtunĩ nĩ ĩseo kwa asu ala metĩkĩlaa na kũmũkĩa Ngai.

LUKU 8

59.Na anaaĩthe ma Yosevu nĩmookie na maumĩla mbee wake, na we nĩwamamanyie ĩndĩ mo mamwosie we ta mũeni.

60.Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, ameie, 'Ndeteei mwanaa nyinyia' wenyu ūla wĩna au wenyu. ĩnyw'ĩ nomũkwona kana Nyie nĩmũnenge inyw'ĩ kĩthimo kyusĩe na kana Nyie nĩ mũseo mũno vyũ katĩ wa athokany'a?

وَمَا أَرَىٰ نَفْسِي إِلَّا تَنفَسٌ لَا مَارَءَ بِالشَّوْءِ
إِلَّا مَا رَجِمَ رَجِيًّا إِنْ رَجِي عَفْوَرٌ شَرِّ حَيْمَرٍ ۝

وَقَالَ أَلَيْكَ اتُّوْنِي بِهِ اسْتَخْلَصَهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا
كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ۝

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْهَا ۝

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَدْعُوهُمْ مِمَّا حَيْثُ
يَشَاءُ يُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْحَسَنِينَ ۝

وَلَا جُرْ الْآخِرَةَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝

وَجَاءَ أَخُوهُ يُوسُفَ فَدَعَا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ
لَهُ مُنْكَرُونَ ۝

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ اتُّوْنِي بِأَجْرِ لَكُمْ
فَمِنْ أَيْنَ كُمْ أَلا تَبْرُونَ أَنِّي أَدْرِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ ۝

61. 'Indī inyw'ī mwalea kŭmŭete vaa nīl nyie, Indī vaikethwa kīthimo kya lū Ingi kwenyu kuma vala nīl, ona inyw'ī mŭikanthengeea nyie.'

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ③

62. Mo masong'ie masya, 'Ithyī tŭkatata kŭmŭsesenga ūthe wake *etkile* kŭtaanīsyā nake, na Indī vate nzika, ithyī tŭkeeka ūu.'

قَالُوا سُرَّادُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ③

63. Na amea athŭkŭmi make, 'Ikīai mbesa syoo nthīnī wa mīio yoo *ota ūu* nīkana matonye kwimanya masyoka kwa andū ma nyŭmba yoo; vangī nīmatonya kŭsyoka.'

وَقَالَ لِفَتِيلِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِجَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ③

64. Na yīla mo masyokie kwa ūthe woo maisye, 'Ame ūthe waitū, ithyī nītŭvatiwe kīthimo *kīngī kya lū*, kwa ūu tŭtŭme twīna mwanaa mwaitū nīkana tŭkathimīwe kīthimo kitū, na vate nzika, ithyī tŭkamŭsŭvīa.'

لَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَهْلِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَنَا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَكُنُّ لَهُ رُحُفُونَ ③

65. We ūthe woo aisye, 'Nyie nditonya ūmŭtkīla inyw'ī tŭlŭ wake, ateo nīmŭtkīle oŭndū namŭtkīle tŭlŭ wa mwanaa nyinyia mbee.' Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We Mŭsŭvī Ula Mŭseo Vyū, na We nī We Usŭftwe nī Tei Mŭno wa ala mew'anīaa tei.

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمَنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ قَالَ لَهُ خَيْرٌ حِفْظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ③

66. Na yīla mo mathaisye mīio yoo, moona matŭngīwe mbesa syoo. Mo maisye, 'Asa waitū, tŭtonya kwenda kyaū kīngī ithyī? Mbasa sitū syī vaa tŭtŭngīwe. Ithyī tŭkaete kyaūya kwa andū maitū, na kŭmŭsŭvīa mwanaa nyinyia waitū ona tŭkeethwa na mŭio wa ngamīle nima. Kyu nī kīthimo kīla nī ūvŭthū *kŭkīkwata*.'

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِيرُ أَهْلُنَا وَنَحْفَظُ أَخَانًا وَنَزَّدُكَ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ③

67. We aisye, 'Nyeie ndiUmütüma vamwe nake mütanengete wiv'ito syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana vate nzika, inyw'ĩ mükamütünga vaa nĩ, ateo münathyüüüükwa; Na mamina kümünenge wiv'ito woo, aisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nümasyaĩsyaa maüñdũ ala ithyĩ tũneenaa.'

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آوَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٥٧

68. Na Yakovo aisye 'Inyw'ĩ aana makwa, mÜikavotele müomonĩ ümwe, ĩndĩ votelai mĩomonĩ yĩ kīvathükany'o; na Nyeie ndi üñdũ ndonya kümwĩka inyw'ĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Utw'io wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe tũ. Nyeie nĩfte wĩkwatyo wakwa Kwake, na onthe ala mena wĩkwatyo nĩmaie Kwake.

وَقَالَ يَبْنَى لَّا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِن أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ٥٨

69. Na yĩla mo malikile üñdũ ĩthe woo wameyĩafe kÜiaamauna kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwĩthwa kana Yakovo aĩ na woni nthĩnĩ wake ũla we weanĩsyee kwa kũneena ũu; na vate nzika, we aĩ na ũmanyi mũnene nũñdũ ĩthyĩ nĩtwamũmanyĩĩtye we, ĩndĩ andũ aingĩ mũno mayĩsĩ.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهُ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٩

LUKU 9

70. Na yĩla mo mamüthokeie Yosevu, we amwĩkalilye mwanaa nyinyia vakuvĩ nake mwene. Na we asya, 'Nyeie nĩ mwanaa mwenyu; kwa ũu yu we ndÜkew'e kyeva nũñdũ wa maüñdũ ala mo meethĩwe mayĩka!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٦٠

71. Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, we nĩweekĩie kĩkombe kya kũnyw'a kĩw'ũ nthĩnĩ wa ngusu ya wanaa nyinyia. Na ĩndĩ mũnyaĩĩkya wa

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّتْرَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَاهَا غَيْرَ اذْكُرٍ لِّسَمْعِهِ ٦١

Ūvoo nīwatavanisye akyasya, 'Inyw'ī anŪu ma mŭkwīlī, nīmweeka İvītyo ya ūng'ei.'

72.Mo maisye mamelekele mamakŪlya, 'Nī kyaŪ kīla inyw'ī mwaasya?

73.Mo masūngīe, 'İthyī nītwaasya kīkombe kya Mŭsumbī kya kŭthima na ūla ūnŭŭkīete enengwa mŭio wa ngamīle, na Nyie nīngŭŭngamīa ūu.'

74.Mo masūngīe, 'Syītwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī nīmwlīsi nesa vyŭ kana İthyī tŭyaaŭka kŭŭ kwīka ūthyoeuku nthī İno, na İthyī tŭi ing'ei.'

75.Mo maisye, 'Usilīlo wlīthwa wlī mwaŭ İndī, mweethwa inyw'ī nīmŭŭkengana?'

76.Mo masūngīe, 'Usilīlo wa ūu nī kana, ūla kīkombe kyu kīkwīthīwa kī ngusunī yake, we nīwe İtuvi yakyo. Uu nīw'o İthyī tŭmasilīlaa eki-ma-naī.'

77.İndī we ambīlīlīya kŭmantha makunianī moo mbee wa ikunia ya mwanaa nyinyia; na İndī akyumya kyo İkunianī ya mwanaa nyinyia. Uu nīw'o İthyī twalanilye İŭlŭ wa Yosevu. We ndai atonya kwosa mwanaa nyinyia kwa mwīlao ma Mŭsumbī ateo kwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendete ūu. İthyī tŭnenevasya kwa ūnene wa İvīla ūla ona wīva İthyī twendaa; na İŭlŭ wa kīla mwene ūmanyi nī Umwe, Mŭmanyi Mŭno Vyŭ.

قَالُوا وَقَبِلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَقْعُدُونَ ۝

قَالُوا تَقْعُدُونَ صَوَاعِ الْمَالِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ۝

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمَا لِنُفْسِكَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ۝

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ۝

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝

قَبْدًا بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِأَخَاهُ فِي دِينِ الْمَالِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ۝

78. Mo maisye, 'Ethwa we nĩũyĩte, mwanaa nyinyia wake nĩwooyĩte tene.' Indĩ Yosevu aia ũndũ ũũ kĩmbithĩ ngoonĩ yake na ndaamaumbũlĩla mo. Na we aisye, 'Inyw'ĩ mwĩoneka mwĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo mũthũku mũno vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa.'

79. Mo maisye, We Mũnenevyē we ena ĩthe mũkũũ mũno, kwa ũu, osa ũmwe waitũ vandũ vake; nũndũ ithyĩ twĩkwona we wĩ wa ala mekaa nesa.'

80. We asũngĩe, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nangany'e kana tũikamwose ũngĩ eka ũla ithyĩ tweethĩa kĩndũ kitũ nake; nũndũ tweeka ũu, vate nzika, twĩthwa katĩ wa ala mate alũngalu.'

LUKU 10

81. Na yĩla mo maminie kũyĩtũka nũndũ wakwa masyoka, maneenany'e me vamwe ũtee. Mwanaa nyinyia ũla mũkũũ aisye, 'Inyw'ĩ nomwĩsĩ kana ĩthe wenyu nĩwoosie wĩvĩto kuma kwenyu syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũla ũte ũlũngalu mwamwĩkie Yosevu. Kwa ũu, Nyie ndiũma, nthĩ ĩno kũvika nau ambĩtĩkĩlye nyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e ĩũlũ wakwa. Na We nĩ We Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa asili.

82. Inyw'ĩ syokai kwa ĩthe wenyu na mũimwĩa, 'Ame ĩthe waitũ, mwana waku nĩũyĩte, na ithyĩ tũneenete ũndũ twĩsĩ tũ na tũinaĩ tũtonya kwĩthwa asũvĩi ma maũndũ ala matonekaa.'

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالُ
أَنْتُمْ سُرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ٥

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْئًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْحَسِينِينَ ٥

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مِنْ وَجْدِنَا مَتَاعًا
عِنْدَكَ إِنَّا رَاؤُا لَظُلْمُونَ ٥

فَلَمَّا اسْتِئْذِنُوا مِنْهُ خَلَصُوا مُجْتَمِعًا قَالَ كَبِدْهُمْ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّظْكُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
عَنْ يَأْذَنٍ لِي أَوْ بِإِذْنِ اللَّهِ إِنَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ٥

ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ
خَوَافِينَ ٥

83.'Na makūlye *andū ma* mūsyī ūla ithyī tūnaī nthīnī wa w'o, na ma mūkwīlī ūla tūnookanīsyē naw'o, na ow'o ithyī twīneena w'o.'

84.We asūngīe, 'Aiee, Indī ilfko syenyū nīsyamūkengete inyw'I kwa kūete ūndū ūū ta kīndū kīseo. Kwa ūū nyie nīthwa na ūmīlīsyō mūlūmu. Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaete mo onthe kwakwa nyie; nūndū We nī Umānyī-W'onthe, Ula-Mūlī.'

85.Na we *Yakovo* auma vala maī na asya, Uui kyeve kyakwa Iūlū wa Yosevū! Na metho make mausūftwe nī methoi nūndū wa kyeve, na we nīwasiīlāa kīmako kyake.

86.Mo maisye, 'Ithyī twīlvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndūkaeka kūneena ūvoo wa Yosevū okūvika ūwae ona kana kūkw'a.

87.We *Yakovo* asūngīe, 'Nyie nītwaa kyeve kyakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nīnīlī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū ūla inyw'I mūtamesī.'

88.'Inyw'I aana makwa, inyw'I endai mūkamūmanthe Yosevū na mwanaa nyinyia na mūikakw'e ngoo Iūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; nūndū vai ūkusaa ngoo Iūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala matetīkīlāa.'

89.Na yīla mo mavikie mbee wake *Yosevū* manwīe, 'Ame we mūkumye, ūkya nūtūkūnīte ithyī na andū ma nyūmba yayitū, na ithyī tūetete mbesa

وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْغِيْرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَدِّقُونَ ﴿٨٣﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْثَلًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْسَفُ عَلٰى يُوْسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنُهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٥﴾

قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَوْنَا لَنُرِيْكَ يٰٓيُوْسُفَ هَهُنَا وَلَوْ كُنَّا حَرَضًا اَوْ كُنَّا مِنَ الْهٰلِكِيْنَ ﴿٨٦﴾

قَالَ اِنَّمَا اَشْكُوْا بَنِيَّ وَجَزَيْتَنِىْ اِلَى اللّٰهِ وَعَلِمَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٨٧﴾

يٰٓبَنِيَّ اِذْهَبُوْا فَنَحْنُ سَوَادٌ مِّنْ يُّوْسُفَ وَاجْبِدُوْا لَآئِيْسُوا مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ اِنَّهٗ لَا يٰٓاِنْسُ مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُوْنَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلَيْهِ قَالُوْا يٰٓاَيُّهَا الْعَزِيْزُ مَنَّا وَاَهْلُنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعٍ مُّزْجَجَةٍ قَاوِمٍ لَّنَا الْكِتٰلِ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا اِنَّ اللّٰهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِيْنَ ﴿٨٩﴾

mbũthũ, kwa ũu we tũenge kĩthimo
kyusĩe, na ĩthĩwa wĩ mũlau kwitũ. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
amatuvaa ala alau.'

90. We Yosevu amakũlilye, 'Inyw'ĩ
nĩmwĩsĩ ũndũ mwamwĩkie Yosevu na
mwanaa nyinyia yĩla mwaĩ atumanu?

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يَوْسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ
أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ⑩

91. Namo mamũsũngĩa, 'Ow'o we nue
Yosevu? Nake amasũngĩa, ĩĩ, Nyie
ninyie Yosevu na ũũ nĩ mwanaa mwaitũ.
Ngai Mwene Vinya W'onth nĩwĩthĩtwe
e mũlau mũno kwitũ ithyeli. Ow'o, ũla
w'onth mũlũngalu na e mũmĩsya---
Ngai Mwene Vinya W'onth ndaekaa
ĩtuvi ya asu ala mekaa meko maseo yae.

قَالُوا أَرَأَيْكَ لَاتَ يَوْسُفَ قَالَ أَنَا يَوْسُفُ وَهَذَا
أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ⑪

92. Namo masũngĩa, Ithyĩ twĩĩvĩta na
Ngai Mwene Vinya W'onth nũkũnenevetye
we ĩlũlũ waitũ na ithyĩ
nĩwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ mũno.'

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا
لَخٰطِئِينَ ⑫

93. Nake amea, 'Vai ĩvĩtyo yĩũtalwa ĩlũlũ
wenyu ũmũnthĩ; Ngai Mwene Vinya
W'onth namũekee inyw'ĩ! Na We nĩ
Ula Usũĩtwe nĩ tei katĩ wa ala
mew'anĩaa tei.

قَالَ لَا تَتُوبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ⑬

94. 'Endai na kĩtonkyeo kĩĩ kyakwa
mũkakie mbee wa ĩthe wakwa; we
akakĩmanyaa. Na ĩndĩ mũindete mũsyĩ
wenyu w'onth.'

إِذْ هَبُوا بَعْضُنَا هَذَا فَالْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ
بَصِيرًا وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْعِلْنِي ⑭

LUKU 11

95. Na yĩla mũkwĩĩ wataanĩsye, ĩthe woo
aisye, vate nzika, Nyie nĩngwĩw'a
mũuke wa Yosevu, onakau inyw'ĩ
mwĩmbosa ta mũndũ mũkũũ ũtena
kĩĩlĩko.'

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِبَاحَ
يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُقِنْدُونِي ⑮

96. Mo masŭng'ie, 'Kwa w'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we vate nzika, w'io nthĩnĩ wa İvityo yİla İkũũ.'

97. Na yİla mŭeti wa ũvoo mŭseo wookie, nİwakiie kİtonyeo kya Yosevu mbee wake na İndİ atheew'a. İndİ we Yakovo akũlya, 'Nye ndyaamũtavya inyw'İ; Nye nİnİsİ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ ũla inyw'İ mũtawİsİ?'

98. Mo maisye, 'Ame İthe waitũ, twİtİsye ũkeo wa naİ sitũ; ithyİ nİtwİthİtwe twİ ene-naİ.'

99. Nake asya 'Kwa ũla W'o Nye nİngũmwİtİsya ũkeo wa Mwİaİi wakwa. Vate nzika, We nİ We Mũekanİi Mũnene Mũno, Usũtwe nİ tei.'

100. Na yİla mo mookie kwa Yosevu nİwamaie asyai make vamwe nake mwene, na asya, 'Likai Misili na mũuo, ethwa nİkũũmwendeesya Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

101. Na we nİwamokİlilye asyai make İũlũ wa kİvİla kya ũsumbİ, na onthe mavalũka nthİ na mothyũ moo matulİtye-ndu kwoondũ wake. Na asya, 'Ame asa wakwa, ũũ nİ wİanİu wa ndoto yakwa İla ya tene. Mwİaİi wakwa nũmİtw'İkİthİtye ya w'o. Na We nİweethİwe na İnee İũlũ wakwa yİla We wanumisye kyovonİ na amũete inyw'İ kuma weũnİ wa mũthanga İtina wa Satani kũthokoany'a ngwatanİo yakwa na anaasa. Vate nzika, Mwİaİi wakwa nİ Mũuu kwa ũla ona wİva We wendaa; nũndũ We nİ Umanyi-W'onthe, Mũİ.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلٍ اَقْدٰمٍ ۝

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيرَ اَلْقٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيْرًا ۚ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

قَالُوا يَا اَبَانَا اَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّكَ كُنَّا خٰطِيْنَ ۝

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝

فَلَمَّا وَاخَلُوْا عَلَىٰ يُوْسُفَ اَدٰى اِلَيْهِ اَبُوْهُ وَقَالَ اَدْخُلُوْا مِصْرَ اِنَّ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ۝

وَرَفَعَ اَبُوْهُ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهُ سُجَّدًا ۚ وَقَالَ يٰ اَبَتِ هٰذَا تَوٰبِلٌ رُّعْيَاىْ مِنْ قَبْلُ فَقَدْ جَعَلَهَا رُبِّيْ حَقًّا وَّ قَدْ اَحْسَنَ لِّيْ اِذْ اَخْرَجَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَآءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدَنِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ تَرٰجَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ اِنْ رَّبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَآ يَشَآءُ ۚ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۝

102.'Ame Mwĩafi wakwa, We nũnengete ũathimo na kĩanda kya ũsumbĩ, na nĩwamanyĩsye maũalyũlo ma syĩndũ. Ame We Mũseũvya wa matu na nthĩ, We Nue Mũsũvĩ wakwa nthĩ Ino na Itunĩ. Eka kĩkw'ũ kĩkambĩthĩa Nyie nĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kwĩnengane kwendanĩ Kwaku na ngwatany'a nyie na ala alũngalu.'

103.Usu nĩ katĩ wa maũndũ ala matonekaa, ithyĩ tũũkũvuanĩsya we. Na we ndwaĩ namo yĩla mo meew'anie ũũũ wa walany'o woo yĩla mo masamaa.

104.Na andũ aingĩ mũno maiketĩkĩla ona we wenda ũu mũno.

105.Na we ndũkwĩtya ĩtuvi nũndũ wa ũndũ ũũ. Nĩ ũtao tũ kwa mbaa andũ onthe.

LUKU 12

106.Na nĩ Syama syĩana ata ila syĩ matunĩ na ũũũ wa nthĩ, ivĩtũkaa, maisyathũkĩaa.

107.Na aingĩ mũno moo maimwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mateũmwĩanany'a We na atindany'a ota ũu.

108.Mo ĩndĩ, mew'aa me eanĩ ũũũ wa ũsilĩlo ũla ũkĩte kwoo na kĩthũũũũmũkĩlo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kũvika kwa mĩtũkĩ kwa ũla Saa ũũũ woo mo matekũmanya?

109.Asya, 'Ino nĩyo nzĩa yakwa: Nyie nĩtanaa kwa Ngai Mwene Vinya

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتْنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطَرْتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ١٠٢

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَبَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَنْكُرُونَ ١٠٣

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ١٠٤

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ١٠٥

وَكَايُنْ مِنَ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ١٠٦

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ١٠٧

أَقَامُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
مُتَّاعَةٌ بَقِيَّةٌ وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ١٠٨

W'onthe. Nyie n'ngwete k'ilio kya ūmanyi mūtheu, ona asu ala mambik'ila. Nyie ota ūu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n' Mūtheu; na Nyie ndi kat' wa asu ala mamw'ananasya Ngai na ngai ing'.

110. Na Ithy' tūyaatūma mbee waku andū Atūmwa ateo aūme, ala Ithy' twamavuan'isye, kuma kat' wa andū ma m'isye. Mo ind'ī, nomangang'ite ūlū wa nth' na makona ūndū mūminūk'ilyo wa asu ala ma' mbee woo waly'ī? Na vate nzika, w'ikalo wa Itun' n' mūseo kwa asu ala mamūk'iaa Ngai. Inyw'ī ind'ī nomūkamanya?

111. Kūvika ūvinda, y'ila Atūmwa meey'itūkie na meeyona mo ene matw'ik'ith'w'e ta akenganni, ūtethyo Witū n'wawikie na m'itūk' kwo na ind'ī atang'wa ūla Ithy' twendaa. Na ūsil'lo Witū ndūtonya kūsi'ika kuma kwa andū ene na'.

112. Kwa ūla W'o, nth'īn' wa ngewa yoo ve k'isomo kwa andū ala mena k'liko. Ti k'indū k'iseūv'itw'e, ind'ī n' w'ian'lu wa ūndū ūla wa' mbee wayo na ūalyūlo wa sy'indū syonthe kwa ūkuv'ī, na ūtongoi na tei kwa andū ala met'ik'ila.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلُ اللَّهِ أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنَّا الْأَخِرَةَ حَيْرٌ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا أَلَّا تَعْلَمُونَ ٥

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُفِخَ مِنْ نَّشَارٍ وَلَا يَرُدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ٥

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ؕ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً ۖ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٥

سُورَةُ الرَّعْدِ مَكِّيَّةٌ

AL-RA'D

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũitwe nĩ Ūlau, Usũitwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Raa Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ūla Umanyi-
W'onthe, Woni W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa
ya Ivuku. Na maũndũ ala mavuanĩtw'e
kwaku nĩ ma w'o, ĩndĩ andũ aingĩ mũno
mayĩtĩkĩlaa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ
رَبِّكَ الْحَقَّ وَلَكِنَّ أَكْثَر النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ①

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūla wookĩlilye matu vate ituĩ ila inyw'ĩ
mũtonya kũsyona. Na ĩndĩ We atĩnĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. Na
We aivinyĩla syua na mwei syalika
wĩlanĩ; kĩla kĩmw'e kĩatĩlaa nzĩla yakyo
kũvika ĩvindanĩ yĩla yĩtw'e. We
asyumĩasya mĩlao syonthe. We
avuanasya Mĩsoa nesa ūtheinĩ nĩkana
inyw'ĩ mwĩthwe na mũkĩtũ mũlũmu
tũlũ wa kũkomana na Mwĩai wenyu.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّوَابِ بِغَيْرِ عَدِلٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْقَى
عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلِقَاءَ
رَبِّكُمْ تُؤْمِنُونَ ②

4. Na We nĩ We Ūla wanyaĩkisyenĩ na
eekĩla ĩĩma na mbũsĩ nthĩnĩ wayo. Na
matunda We aseũvĩtye elĩ elĩ, ĩũme na
ĩka. We atumaa ūtukũ ūvw'ĩka
mũthenya. Nthĩnĩ waw'o, nĩw'o ve
Syama kwa andũ ala masũanĩlaa.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَ
أَنْهَارًا وَ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رِزْقَيْنِ اشْهَدُوا
لِنَفْسِهِ أَتَيْتُ النَّهَارَ أَنْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ③

5. Na nthĩnĩ wa nthĩ ve ilungu syĩ
kĩvathũkany'o ikwatene kĩmw'e na kĩla
kĩngĩ, na mĩũnda ya mĩsavivũ, na
mĩũnda ya mĩlũ, na mĩtende, ĩmeete
mwĩnĩ ūmwe vamwe na ingĩ itameete
ũu; syo ing'ithaw'a na kĩw'ũ o kyu, ĩndĩ
ĩthyĩ nĩtũtumaa imwe isyaa mosyao

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مَتَجَوَّزٌ وَجَنَّتْ مِنْ أَعْنَابٍ وَ
زَرْعٌ وَ نَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ
وَاحِدٍ وَ نَفْضٍ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْثَلِ إِنَّ

maingĩ kũvĩta ila ingĩ. Nthĩnĩ wasyo ve
Syama kwa andũ ala mamanyaa.

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٥

6.Na ethwa we nũũseng'a, ĩndĩ ũneeni
woo nĩw'o wa kũsengy'a mũno; 'Ata!
Ĩla ithyĩ tũkatw'ĩka kĩtoo, ithyĩ ĩndĩ,
nĩtũkethwa na mwĩkalo wa kyũmbe
kyeũ?' Aa nĩmo ala maleaa
kũmwĩtĩkĩla; Mwĩai woo, na aa nĩmo
makethwa na mĩnyololo ngingonĩ syoo,
namo makeethwa me ekali-ma-Mwakini,
vala nĩvo mo makekalaa.

وَأَن تَعْبَ فَجَبَّ قَوْلُهُمْ إِذْ كُنَّا تُرَابًا رَّا قُلُوبَهُمْ
خَلَقَ جَدِيدَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
الْآغْلَالُ فِي آعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ٥

7.Na mo mena wendi wa kũkũlya kuma
kwaku nĩkana mo maetewe ũthũku ĩũũ
woo mbee wa ũseo, oyĩla ũsilĩlo wa kĩla
mũthemba nũminĩe kumĩla mbee woo.
Na nĩw'o, Mwĩai waku Ausũtwe nĩ
ũkeko kwa mbaa andũ onthe ona wĩki
wa naĩ woo wĩvo, na ow'o, Mwĩai waku
ota ũu nĩ Mwai kwa kumya ũsilĩlo.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ
عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ٥

8.Na asu ala metĩkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ
Kyama kĩitheetw'e kwake kuma kwa
Mwĩai wake?' We, vate nzika, wĩ
Mũkaanany'a. Na ve Ndongoi kwa kĩla
mbaĩ ya andũ.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَّبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ٥

LUKU 2

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
kĩla kĩka kĩsyaa, na mavu ala maumaa na
ala mavikaa. Na kĩla kĩndũ kĩ kĩthimo
kyakyo kĩanĩe Kwake.

اللَّهُ يَلْعَلُ مَا تَخِيلُ كُلُّ أُنْثَى وَمَا يَفْقَهُ الْإِنْسَانُ
وَمَا تَرْدَادُهُ وَمَا شَيْءٌ عِنْدَهُ يَفْقَدُ ٥

10.We nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula
Mũnene, Uteananĩka-na-Kĩndũ, Ula-Wĩ-
ĩũũ Mũno.

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ٥

11. We kafi wenyu ūla ūvithaa ndeto yake, na we ūla ūmfwetaa ūtheinĩ nũndũ ūmwe mbee wa metho Make; na ota ūu, ūla wĩvithaa ūtukũ, na we ūla ūendaa ūtheinĩ mũthenya.

سَوَاءٌ قَبْلَكُمْ مَنْ أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِآيَاتِهِ وَسَارِبٌ بِآيَاتِهِ ۝

12. Kwoondũ wake Mũtũmwa ve ūatĩanĩo wa alaĩka mbee wake na ĩtina wake; mo nĩmamũsũvĩaa we kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaalyũlaa mwĩkalo wa andũ okũvika mo maalyũle maũndũ ala me nthĩnĩ wa ngoo syoo. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho wenda kũmasilĩla andũ, vai kĩsiĩĩ, ona mo mai na mũtetheesya ona wĩva ūtee Wake.

لَهُ مُعَقِّدَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَ لَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا يَقُومُ حَتَّىٰ يَبْدُرَ لَهُ مَا بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ يَقُومَ شَيْئًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ آلٍ ۝

13. We nĩ We ūla ūmwonasya inyw'ĩ ūtisi kũmwĩkĩla w'ia na wĩkwatyũ, na We nũũkĩlasya mathweo maito.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوَاقٍ وَطَمَاحًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۝

14. Na kĩtalalĩki nĩkĩmũtaĩaa We na ndaĩla Syake na ota ūu alaĩka kwoondũ wa w'ia Wake; na We nũtumaa makũna ma ūtisi na aimũkũna namo ūla We wendaa, ĩndĩ mo nĩmakaanĩlaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَيُتَّبِعُ الرِّعْدَ بُحْدَهُ ۚ وَالْمَلَكُوتُ مِنْ خَيْفَتِهِ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ ۚ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِسَابِ ۝

15. Kwake We eweka nĩkw'o mboya ya w'o ĩtwaawa. Na isu ĩla mo masyĩkaĩlaa ūtee Wake ĩimasũngĩaa ona vanini, tondũ ūndũ we ūla ūtambũũkasya moko make eĩ kũkyelekelaa kĩw'ũ nĩkana kĩvike kanyw'anĩ kwake ūsũngĩawa, ĩndĩ kĩũvikĩlaa. Na mboya ya alei nĩ kĩndũ kyanangĩku.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۚ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْئًا إِلَّا كِبَاسٌ كَقَبْرِهِ إِلَىٰ النَّارِ ۚ لَيَبْلُغَنَّ أَهْلَهُ وَمَا هُوَ بِإِلَيْهِ وَمَادَعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

16. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o kwInenganawe nĩ ūla w'onthe ona wĩva wĩ matunĩ na ūlũ wa nthĩ akyenda na ate kwenda na *ota ūu* syuu syoo now'o syĩkaa, ma-kĩoko na ma-wĩoo.

17. Asya, 'Nũ ūla Mwĩai wa matu na nthĩ?' Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, inyw'ĩ Indĩ mwosete atetheesya angĩ ūtee Wake ala matena ūtonyi wa ūseo kana ūthũku ona ūlũ woo ene?' Asya, 'Kĩlalinda na mũndũ ūnũkwona nthĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Kana, mo makwatanasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala mombĩte ila ivw'anene na ūmbi Wake nĩkana syelĩ syonekae ivw'anene kwoo?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nĩ We Mũmbi wa syĩndũ syonthe na We nĩ Umwe, Ula Mũnene Vyũ.

18. We atheesya kĩw'ũ kuma ĩtunĩ, nĩkana syanda itheesye kĩw'ũ kwĩanana na kĩthimo kyasyo, na kĩw'ũ kyu nĩkĩkuua ĩvũyũ yimbu ūlũ wakyo. Na kuma nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla mavyũvasya na mwaki, maimantha kũseũvya mathaa kana mĩio ya kũkita, *nĩvaumaa* ĩvũyũ yĩvw'anene nayo. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe wonanasya w'o na ūvũngũ. Yu, ūlũ wa ĩvũyũ, nĩyĩendaa ta mavuti, ĩndĩ kwa kĩla kĩmaunaa andũ, kĩkalaa ūlũ wa nthĩ. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'on the ūnenganae ngelekany'o.

19. Kwa asu ala mamwĩĩkaa Mwĩai woo nĩ ūseo wa tene na tene; na kwa asu ala matamwĩĩkaa We, ona makethwa na

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا
كَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغَدُوِّ وَالْاَصَالِ ۝١٦

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ
اَفَاتَّخَذْتُ مَرْءًا دُوْبًا اَوْ لِيَاۤءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِنَفْسِيْمْ
نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرَةُ
اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ
شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝١٧

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌۭ بِقَدَرِهَا
فَاَنْتَحَلَ الشَّجَرُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُوْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ رَبُّ يَنْفَخُ
كَذٰلِكَ يُضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ هَٰذَا الَّذِي
يُنْذِرُكَ جُفَاءً وَّ اَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَسْكُتُ
فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يُضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝١٨

لِّلَّذِيْنَ اٰسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ الْخَيْرُ وَالَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِیْبُوْا

syĩndũ syonthe ila syĩ Tŭlũ wa nthĩ, ona makongeeleelwa ingĩ syĩana ta isu, maitonya kwĩyovosya mo-ene nasyo kuma vo. Asu nĩmo makethwa na ũtalo mũthũku, na wĩkalo woo nĩ Ngienanĩ. Nĩ vandũ vathũkĩte ata ĩndĩ va kũthũmũa!

لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَنَاحًا مِّثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَرِئْسَ الْيَهُودُ ۝

LUKU 3

20. We ĩndĩ, ũla wĩsĩ kana maũndũ ala we wavuanĩw'e kuma kwa Mwĩai waku nĩ maw'o, ũndũ ũmwe na ũla nĩ kĩlalinda? *Indĩ* no ala manengetwe mĩthĩnzĩo ya ũmanyi tũ makasũanĩa:

أَمَّنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ اعْمُرُوا إِنِّي أَتَدْعُكُمْ لِأَلْبَابِ ۝

21. Asu ala meanĩasya mwĩw'ano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matanangaa ũtianĩo;

الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَتَّقُونَ الْيَتَامَى ۝

22. Na ala makwatanasya ũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩaithe makwatanw'e, na kũmũkĩa Mwĩai woo, na makĩaa ũtalo mũthũku.

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا آمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۝

23. Na asu ala momĩasya makĩmantha mumo wa Mwĩai woo, na kũsyaaĩsya Mboya, na kumya katĩ wa ila Ithĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ũtheinĩ, na kũkũany'a ũthũku na ũseo. Aa nĩmo makethwa na ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ ya Utũo wa mŭminũkĩlyo----

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُؤْتُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عِزٌّ
الْبَاقِ ۝

24. Mĩũnda ya Tene-W'onthe. Mo makamĩlika yo na *ota ũu* asu ala alũngalu kuma katĩ wa maaĩthe moo, na iveti syoo na syana syoo. Na alaĩka makalika kwoo kuma kĩla mbingĩlo, *makyasya*;

جَنَّتْ عَذَابٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَاللَّيْكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ۝

25.'Mūuo wīthwe nenyu, nūndū
nīmwoomīsyē; sisyai ūndū ituvi ya
Utūo wa mūminūkīlyo yīseūvīte mūno
wīana.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26.Na asu ala manangaa ūtianīo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, itina wa
kūtianīa na kūaany'a ūndū Ngai Mwene
Vinya W'onthe wīyīlāte ūkwatanw'e, na
kwīka ūthyoeuku ūlū wa nthī---ūlū woo
ve kīfumo namo makeethwa na ūtūo wī
woo.

وَالَّذِينَ يَقْتُلُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٦﴾

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe
athanthaasya kyaūya Kyake kwa ūla
w'onthe ona wīva We wendaa na
kūkīnyivya kwa ūla w'onthe we wendaa.
Namo nīmatanīaa thayū wa nthī Ino,
oyīla thayū wa nthī Ino no ūtanu wa
wīnda ūkīelekanw'a na ūla ūkoka.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
مَتَاعٌ ﴿٢٧﴾

LUKU 4

28.Na asu ala matetkīlāa maasya, 'Ntkī
Kyama kītūmawa kwake kuma kwa
Mwīlāi wake?' Asya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe amaekaa mae asu ala We
wendaa na kūmatongoesya Kwake-
Mwene asu ala mamwelekelāa We.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ
مَنْ أَرَادَ ﴿٢٨﴾

29.'Asu ala metkīlāa, na ala ngoo syoo
syonaa ūthūmūo nthīnī wa kūmūlilikana
Ngai Mwene Vinya W'onthe. It, no
nthīnī wa kūmūlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vala ngoo itonya kwona
ūthūmūo;

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ
يُذَكِّرُ اللَّهُ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٩﴾

30.'Asu ala metkīlāa na kwīka mawīa
maseo---Utanu ūkeethwa wī woo, na
vandū vaseo mūno vyū va kūsyoka.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ
وَحُسْنُ مَا بَ ﴿٣٠﴾

31. Uu nŵ'o Ithyĩ tũtũmĩte kwa andũ, ala angĩ maminie kũkw'a, nĩkana we ũtonye kũmasomea mo kĩla Ithyĩ tũũvuanĩsy'e we, na nomeũlea kũmwĩtĩkĩla Ngai Ula Usũtwe nĩ ũlau. Asya, 'We nĩ Mwĩlaĩ wakwa; vai Ngai ateo We. Nyie nia mũĩkĩlo wakwa nthĩnĩ Wake na kũmwelekela We nŵ'o ũalũko wakwa.'

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ الَّتِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ
بِالْحَقِّ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

32. Na takethwa kwaĩ Kulani ĩla nũndũ wayo ĩima syaĩ itonya kũthamw'a kana nũndũ wayo nthĩ ĩkatũanĩlw'a katĩ kana nũndũ wayo akw'ũ makaneenw'a namo, mo, maikamĩtĩkĩla yo. Aiee, ũvoo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onth'e vyũ. Mo etĩkĩli nomaamba kũmanya kana, takethwa Ngai Mwene Vinya W'onth'e nŵwendie kwĩkĩla kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa atonyie kũmatongoesya mbaa andũ onthe? Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, Mbanga ndĩkaeka kũmavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte kana kũvika vakuvĩ na mũsyĩ woo, kũvika ũtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũvike. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth'e ndaleaa kwĩanĩsy'a ũtianĩlo Wake.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُتِبَ بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لَئِذَا أُنْذِرْنَا الْفَلَكُ لَا يَنْفِيسُ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَنَّةً وَلَآ يُزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

LUKU 5

33. Na vate nzika, Atũmwa ala maĩ mbee waku nĩmavũthiw'e; ĩndĩ Nyie nĩnamanengie ĩvinda asu ala maleile kwĩtĩkĩla. Na ĩndĩ Nyie nĩnamakwatie mo, na ũsilĩlo Wakwa wailĩ ata ĩndĩ!

وَلَقَدْ اسْتَفْهَمْتُ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

34. We ĩndĩ, Ula ũũngamaa ĩolũ wa kĩla thayũ kũmanya ũndũ wĩkaa, akamaeka mo mathi mate asilĩle? Namo no

أَفَنَنْتُمْ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَتُوهْمُ أَمْ تُبْتَلُونَ بِهِ لَا يَعْلَمُ فِي

mamwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atindany'a. Asya, 'Mawetei mo.' Inyw'i mŭkamŭmanyithya We undu utesi iulu wa nthi? Kana, no ūneeni mŭthei to? Aiee, Indī walany'o wa alei nīwamakavītw'e methonī moo, namo nīmatŭngītwe ītina kuma nzīanī īla ya w'o. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūekaa ae ndakethwa na mŭtongoi.

35. Ve ūsīllo kwoo nthīnī wa thayū ūu wa yu, na vate nzika, ūsīllo wa Itunī nī mŭmangū, namo maikethwa na mŭmasīlī kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

36. Ngelekany'o ya Itu yīla yathiwe akīma-Ngai, nī yīla yīvulutasya tūlūsī: matunda mayo nī ma tene na tene, na ota ūu kyuu kyayo. Yu nī ītūvi ya asu ala alŭngalu; na ītūvi ya alei nī Mwaki.

37. Na asu ala Ithyī tūmanengete Ivuku, nīmatanaa nūndū wa maūndū ala mavuanītw'e kwaku. Na katī wa nguthu syī kīvathŭkany'o ve amwe ala maleaa kīlungu kīmwē kyayo. Asya, 'Nyie nīyīfawe kŭmŭthaiha Ngai Mwene Vinya W'onthe tū na ti kŭseŭvya atindany'a Make. Nyie nītanīaa Kwake, na Kwake nīkw'o ūalŭko wakwa.'

38. Na ūu nīw'o Ithyī tūyīvuanītye ta ūtw'io mŭtheu. Na ethwa we wīatīla mawendi moo mathŭku ītina wa ūmanyi ūla ūkŭvikīe we, we ndŭkethīwa na mŭnyanya kana mŭsīlī kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الْأَرْضِ أَمْ يُظَاهِرُونَ الْقَوْلَ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدَّوْا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يَضِلْ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٥﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٦﴾

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظُلُمَاتُهَا تَنْقُورًا
وَعُقبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ
أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مَأْبٍ ﴿٣٨﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَبْغَضْتَ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
﴿٣٩﴾ وَلَا وَاقٍ ﴿٤٠﴾

LUKU 6

39.Na, mŭno, Ithyĩ nĩtwamatŭmie Atŭmwa mbee waku, na nĩtwamanengie mo iveti na syana. Na kŭitonyeka Mŭtŭmwa kŭete Kyama ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nŭndŭ kĩla ĩvinda yĩna ūtw'io mŭtheu.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَمْ أَزْوَاجًا
وَدَّرِيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ③

40.Ngai Mwene Vinya W'onthe avetangaa kĩla We wendaa, na akĩtwafĩaa kĩla We wendaa Na uumo wa motw'io onthe wĩ vamwe Nake We.

يَسْأَلُونَ اللَّهَ مَا يُنْزِلُ مِنْ سَمَاءٍ وَنُفِثَتْ عَنْهُ آَمُرُ الْكِتَابِ ④

41.Na ona Ithyĩ tŭkakwor.y'a wĩanĩu wa maŭndŭ amwe ala ithyĩ tŭmatelemasya namo, kana Ithyĩ tŭkaŭkw'ĩthya we, vethwa ve kĩvathŭkany'o kĩnini, nŭndŭ wĩa waku we no kŭvikya Utŭmane tŭ, na ĩlŭ Waitŭ Ithyĩ nĩ kŭtala.

وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيْتِكَ
فَأَنَّا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ⑤

42.Mo nomonaa kana Ithyĩ nĩtŭmĩthokee nthĩ, tŭkĩmĩola kuma mĩvakanĩ yayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtusaa; vai wa kŭalyŭla ūtw'io Wake. Na We E-mĩtŭkĩ kwa kŭtala.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ⑥

43.Na asu ala maĩ mbee woo onamo nĩmaseŭvisye ūsŭanĩo ota ūŭ, ĩndĩ masŭanĩo onthe ala mathŭkŭmaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nĩwĩsĩ ūndŭ kĩla thayŭ wĩkaa; na alei omĩtŭkĩ makamanya ĩtuvi ya mŭminŭkĩlyo ya ūtŭo ūŭ yĩkeethwa yĩ yaŭ.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقِبِيَ الدَّارُ ⑦

44.Na asu ala matefĩkĩlaa masya, 'We ndwĩ Mŭtŭmwa.' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Ngŭsĩ katĩ wakwa nenyu, na ota ūu, we ūla wĩna ūmanyi wa Ivuku.'

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ⑧

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ

IBRAHIM

(Wavuanlw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni W'onthe. Yŵi nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũũvuanĩsyie we nĩkana we ũtonye k-ũmaumya mbaa andũ onthe kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, kwa mwĩao wa Mwĩafi woo, nzĩlanĩ ya Ula-Wĩ-Vinya, Ula-wa-Kũtaĩwa.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ. Na woo nĩ wa alei nũndũ wa ũsilĩlo ũla mũthũku vyũ;

4. Asu ala mawendaa thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa Itunĩ, na kũmasiĩla andũ nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmĩthyoekeya. Asu nĩmo malikĩte kũasa mũno ĩvĩtyonĩ.

5. Na Ithyĩ tũimũtũmaa Mũtũmwa ona ũmwe ateo ena kĩthyomo kya andũ make nĩkana we atonye kũmatheesya mo syĩndũ. Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekaa ũla We wendaa ae, na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Mũĩ.

6. Na ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose na Syama Siitũ, tũyasya, 'Maumye andũ maku kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, na malilikany'e mo matukũ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa kĩla mũndũ ũmĩfasya na ũtũngaa mũvea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَنُ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ
الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
أُولَئِكَ فِي صُلًى بَعِيدٍ

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُولٍ إِلَّا يُلْقِيْنَ قَوْلَهُ لِيُبَيِّنَ
لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكَرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

7. Na lilikanai ylla Mose wamatavisye andũ make, 'Lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē ũlũ wenyu, ylla We wamumisye inyw'I kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnise inyw'I na ũsilflo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtialya iveti syenyu,; na nthĩnĩ wa ũndũ ũsu vaĩ ũtato mũnene kwenyu kuma kwa Mwĩali wenyu.

LUKU 2

8. Na ota ũu lilikanai ĩvinda ylla Mwĩali wenyu watavanisye, 'Ethwa inyw'I nĩmũũtũnga mũvea, Nyie vate nzika, ngamũnenge inyw'I manee maingĩ, ĩndĩ ethwa inyw'I mũi na mũvea, ĩndĩ manyai kana ũsilflo Wakwa nĩ mwai mũno.

9. Na Mose aisye, 'Ethwa inyw'I nĩmũũlea kwĩtĩkĩla, inyw'I vamwe na asu ala me ũlũ wa nthĩ inyw'onthē, mũĩtonya kũmwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthē naĩ; ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩyĩanĩe-We-Mwene, Ula Waĩlwe-Nĩ-Kũtaĩwa.'

10. Uvoo wa ala maĩ mbee wenyu nowaamũvikĩa inyw'I, Andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Athamuti, na ala maĩ ĩtina woo? Vai ũmesĩ yu ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē. Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama nthēu, ĩndĩ mo nĩmakunĩkie makanyw'a moo na moko moo, na maasya, 'Ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo, na vate nzika, ithyĩ twĩna nzika ĩtathela-ũlũ wa

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ أَنجَلَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُم بِسُوءِ الْعَذَابِ
وَيُذَيِّبُونَ آبَاءَكُمْ وَيَسْتَجِدُونَ نِسَاءَكُمْ فِي ذُلِّكُمْ
فِي بِلَادٍ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمَةٍ ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن
كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ①

وَقَالَ مُوسَى إِنَّ تَكْفُرًا أَنتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ حَكِيمٌ ①

الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ فَجَّعْنَا
وَقَوْمُودُهُ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ
جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَرَأُوا آيَاتِهِمْ فِي الْقُرْآنِ
وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا
لَكُمْ تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ①

maÜndÜ ala we ÜÜtwĩŧa ithyĩ. ^{1*}

11. AtÜmwā moo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩna nzika ũlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MÜseÜvyā wa matu na nthĩ? We nÜmwĩtaa inyw'ĩ nĩkana atonye kÜmÜkeka inyw'ĩ naĩ syenyu, na kÜmÜenge inyw'ĩ İvinda kÜvika İvindanĩ yĩtw'e.' Mo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩo andÜ otaitÜ ithyĩ-ene, inyw'ĩ mwendaa kÜtumya ithyĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla maaĩthe maitÜ mathaithaa. İndĩ tÜeteeti Üküsi mütheu.'

12. AtÜmwā moo nĩmamatavisye, 'İthyĩ now'o twĩ andÜ otenyu tÜ, İndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜnengae İnee Yake Üla ona wĩva We wendaa kuma katĩ wa athÜkümi Make. Na ti ũlÜ waitÜ kÜmÜeteeti inyw'ĩ Üküsi ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na no nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ eweka Üla etiĩli maĩİtwe nĩ kw'ia müĩkĩto woo.

13. Na ithyĩ twaĩİtwe nĩ kÜlea kw'ia müĩkĩto witÜ nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla We nÜtwonetye ithyĩ nzĩa sitÜ? Na vate nzika, ithyĩ tÜkoomĩsya ÜthÜku w'onthe Üla inyw'ĩ mütwĩkaa. Kwa Üu, asu ala maĩkĩtaa nĩmaie müĩkĩto woo

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَأَطِيعُوا أَمْرَ رَبِّكُمْ
يَذْعَبُونَ لَكُمْ مِنْ دُونِكُمْ وَيُؤَخِّرُكُمْ إِلَى أَجَلٍ
مُسَمًّى قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ
تَصْطَلُوا عَلَيْنَا مَا كَانَ يُغْنِي عَنْكُمْ أَنْتُمْ وَرَبُّكُمْ
مُتَّبِعِينَ ⑤

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَ
لَكِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ مَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑥

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا
وَلَنَصِيرَنَّ عَلَى مَا أَدْعِيُونَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ ⑦

¹ Ngewa İno ya Kulani 'Faraddoo aidiyahum fi afwahihim' *matÜngĩe moko moo makanyw'anĩmoo* yĩtwony'a müvw'anano wa mündÜ ekiĩte moko make kanyw'anĩ wake nĩ kÜkunĩka. Mbee wa kÜvuany'a ngewa İno ya mwanya, mündÜ nĩwaĩtwe nĩ kÜmanya Üla ÜnÜÜwetwa nthĩnĩ wa müsoa ÜÜ nÜÜ. Nt Ütheinĩ kana kĩko kĩt nĩ ũlÜ wa alei, kwa Üu kĩna moalyÜlo eli, ala mekwĩtĩkĩka. Nĩvatonya

nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.²

LUKU 3

14.Na asu ala maleile kwĩtkĩla nĩmamatavisye Atũmwa moo, 'Ithyĩ vate nzika, tũkamũlũngya kuma nthĩ ĩno yaitũ mwalea kũsyoka nthĩnĩ wa ndĩni yaitũ.' Na ĩndĩ Mwĩafi woo nĩwamatũmĩe ũvuany'o; Ithyĩ vate nzika, tũkamananga alei.

15.'Na vate nzika, Ithyĩ tũkatuma mũtũa nthĩnĩ wa ĩ-nthĩ ĩtina woo. Uu nĩ kwa we ũla ũũngamaa ena w'ia na ũtw'io Wakwa na ũla ũsũvĩaa ũkany'o wakwa.

16.Namo nĩmavoyie kwoondũ wa ũkĩlyo, na nũndũ wayo kĩla mũmaitha mwĩkathĩĩ wa ũla w'o atw'ĩkie vathei.

17.Mbee wake ve Ngiena; nake akanyw'ĩthw'a kĩw'ũ kĩtheũkĩte.

18.We akakĩnyusaa ĩkunda kwa ĩkunda, ate kũkyenda, atatonya kũkĩmelya. Na kĩkw'ũ kĩkamumĩlĩĩla kuma kĩla ngalĩko, onakau ndakakw'a. Na mbee wa ũu, vakeethwa ũsilĩlo mwai kwake.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوَّيَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ
لَنُهْلِكَنَّ الْقَائِلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ
خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٥﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٦﴾

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ جَهَنَّمَ إِنِّي مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٧﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ
أَلْفِ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِنَبِيٍّ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ حَذَابٌ
عَلِيظٌ ﴿١٨﴾

² kũalyũlwa ta mo, alei, mekisye moko moo makanyw'anĩ moo ene. Kũu nĩ kwasya kana mo nĩmaĩle kũea ngewa na Atũmwa na avikĩli moo. Vau nĩvavikawa yĩla mũndũ ũvikaa mũthya na akethwa atena ũndũ ũtonya kwasya. Kwa ũu we endeeaw'a nĩ mwĩkalo ũũ wa kũlea kwonany'a kana ndena ũndũ ũngĩ wa kũneena.

Nthĩnĩ waũalyũlo wa keli nĩvatonyeka kana makany'a nĩ ma Atũmwa. Ota ũu veonany'a kana nũndũ wa kwamba kũeka kũneena ĩndĩ kwa nzĩa yĩ kĩvathũkany'o. ĩndĩ ũ-w'o nĩ kana alei nĩmamaũngamasya Atũmwa maikatawany'e maimatavasya mavinge makany'a moo. Ualyũlo ũũ naw'o nũũtw'ĩtkwa nĩ Kĩlungu kĩla kyatĩala kya mũsoa ũũ vala alei maendee na kũseũvya kĩtumi makyasya: 'Ithyĩ nĩtũleete maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo na vate nzika ithyĩ twĩna nzĩa kũndũ kwĩlĩ tũlũ wa kĩla we ũũtwĩfa ithyĩ.'

19. Uvoo wa asu ala metikila Mwila
woo nĩ kana mawla moo nĩ ta mŭu ūla
ŭvalaanaw'a nĩ kĩseve kĩ vinya
mŭthenya wa kũutani kĩnene. Mo
Maikethwa na ūtonyi ūlŭ wa maŭndũ
ala mo meekie. Usu ow'o, nĩ wanangĩko
mŭnene.

20. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe oombie matu na nthĩ na
ŭla W'o. We akenda nĩmŭvetanga
inyw'i, na kŭete kyũmbe kyeũ.

21. Na ūu ti vinya kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ona vanini.

22. Mo makaumila onthe mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na indĩ ala
onzu makamatavya ala mekaa
mong'endu; 'Vate nzika, ithyĩ twaĩ aatĩi
menyu; inyw'i indĩ, mŭitonya
kŭtŭtethya na kĩndũ ūlŭ wa ūsilĩlo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo
makamasũngĩ, 'Takethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwatŭtongoesye ithyĩ,
vate nzika, ithyĩ twĩthwa
twamŭtongoesye inyw'i. Indĩ yu no
ŭndũ ūmwe kwitũ, twoonany'a kŭlea
kŭmĩsya kana twoonany'a ūmĩsyo;
kwitũ vai ūkĩllo.

LUKU 4

23. Na yĩla ūvoo ūkatuwa, Satani
akaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amwathie kyathĩ kya w'o, indĩ nyie
nĩnamwathie inyw'i na nĩnamŭvalũkilye.
Na nyie ndyaĩ na ūtonyi ūlŭ wenyu ateo
nyie nĩnamwĩtie nenyu nĩmwambĩw'ie
nyie. Kwa ūu, mŭikandũle mŭtĩ nyie,
indĩ itũlei inyw'i ene. Nyie nditonya
kŭmŭtetheesya inyw'i onenyu mŭitonya
kŭndetheesya nyie. Nyie nĩnĩminĩte
kŭlea kŭmbĩanany'a na Ngai kwenyu.
Nŭndũ vate nzika, vakeethwa na ūsilĩlo
wĩ woo kwa eki-ma-naĩ.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
إِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مَعًا كَسْبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبُعيدُ ⑤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنْ يَشَأْ يُدْهِمَكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑦

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا قُلْ أَأَنْتُمْ مُقْتَنُونَ عَنَّا مِنْ
عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ
يَا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَجَزَعْنَا أَمْ صَبْرُنَا مَا لَنَا مِنْ مَنَاصِفٍ ⑧

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ
وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدَ كُفْرًا فَخَلَفْتُمْ تَبَعًا وَكَانَ لِي
مَلِكُكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي
فَلَا تَكُونُونَ وَلَوْ مَوْءَا أَنفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنْ كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ
مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑨

24. Na asu ala metikila na kwika meko maseo makeetikila'a kũlika nthĩĩ wa Mũũnda ĩla ĩvĩĩĩlaa mbũĩĩ katĩ wayo, nĩvo mo makekalaa kwa mwĩao wa Mwĩali woo. Ngethi syoo vo ikeethwa 'Mũuo.'

25. We nowonaa ũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho ũnenganae ngelekany'o ya ndeto nzeo? Nĩ ta mũtĩ mũseo, ũla mwĩi waw'o nĩ mũlũmu na ũla mbonge syaw'o *ivikaa* ĩtunĩ.

26. Ushyaa ũsyao waw'o mavinda onthe kwa Mwĩao wa Mwĩali waw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho anenganae ngelekany'o kwa andũ nĩkana matonya kũsũanĩ.

27. Na ũvoo wa ndeto nthũku nĩ ta ũla wa mũtĩ mũthũku, ũla ũkũawa kuma ĩũũ wa nthĩ na ndwĩna ũlũmu.

28. Ngai Mwene Vinya W'ontho amekĩlaa etikĩli vinya na ndeto ĩla ivandĩtwe ikalũma nesa nthĩĩ wa thayũ ũũ wa yu na ĩtunĩ; Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amaekaa alei mae. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ekaa ũndũ We wendaa.

LUKU5

29. We noũmonaa asu ala maalyũlile ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na ũlei wa kũtũnga mũvea na mamalikya andũ moo nthĩĩ wa wĩkalo wa wanangĩko-----
30. Ngiena nĩ yĩva? Vo nĩvo mo makavĩĩ; na nĩ vandũ vathũku vau va kũthũmũ.

31. Na mo nĩmaseũvĩtwe akĩlany'a ma Ngai Mwene Vinya W'ontho kũmathyoekeya andũ kuma nzĩanĩ Yake. Asya. 'Itanĩthyei inyw'ĩ ene kwa ĩvinda, na ĩndĩ, vate nzika, kyalo kyenyu kyelekele Mwakinĩ.'

وَأَدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
فِيهَا سَلَامٌ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً كَلِمَةً لَشَجَرَةٍ
كَذِبَتْ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

تُؤْتِي أَكْثَرَهَا كُلِّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِلَتْ
مِنْ قَوِّ الْأَرْضِ مَأْلَاهَا مِنْ قَرَارٍ

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ
يَعْمَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا
قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّهُ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا
فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

32. Matavyei athókúmi Makwa ala metíkííte, kana mo maíííte nĩ kúsyáíísyá Mboya, na kumya káíí wa íla íthýí túmanengete mo, kímííthíní na útheíní, mbee wa útanavika múthenya úla nthíní wa w'o vatakethwa mwíw'ano kana únyanya.

33. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthí na atúma kíw'ú kíthea kuma mathweoní, na kyaete vamwe nakyo matunda kwoondú wa kyaúya kyenyu, na atúma ngalawa imwíw'a inyw'í nĩkana itonye kwíííla úkanganí kwa mwíao Wake, na mbúíí ota úu atuma imwíw'a inyw'í.

34. Na We atumííte syua na mwei ilika wílaní wenyu iendete kavola. Na ota úu We núsýííííte útukú na múthenya imúthókúme inyw'í.

35. Na We nĩwamúnengie inyw'í syonthe íla mwendaa kuma Kwake; na múkatata kútala maúathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, múitonya kúmatalíkya. Ow'o mündú nĩ úla úte mülúngalu múnó, úte múvea ona vanini.

LUKU 6

36. Na *lilikanai* yíla Avalamu waisye, 'Mwííí wakwa, útúngííthe músýí úú músýí wa mÚuo, na mbetange nyie na syana syakwa kuma úthaithíní wa mííw'anano.

37. 'Mwííí wakwa, ow'o mo nĩmamathyoeketye aingí káíí wa andú ma nthí. Kwa úu úla ona wííva úmbíkíílaa nyie, vate nzika, we nĩ wakwa. Na úla ona wííva úleaa kúmbíw'a nyie---We vate nzika, Wí Múekaníí Múno Vyú, Usúíííte nĩ Ulau.

38. 'Mwííí waitú, Nyie nĩndúííte syana syakwa imwe nthíní wa mwanda útaííííka vakuví na Nyúmba Ntheu---

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيَتَّقُوا
مَعَا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَجْعَلُ فِيهِ وَلَا حِلَّالٌ ﴿٦﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَاحَ لَتَجْزِيَ فِي الْبَحْرِ بَأْسًا مِ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْإِنْهَارَ ﴿٦﴾

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ
لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٦﴾

وَأَشْكُرْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعَدَّ وَافِعَتْ
عِنْدَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٦﴾

رَبِّ إِنِّي أَضَلَلْتُ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ مَنْ يَتَّبِعِ
قَوْلَهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦﴾

رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ دُورَتَيْهِ بِوَادٍ غَيْرِي رَزَقَ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ

Mwĩafi waitũ, nĩkana syo itonye kũlũmya Mboya. Kwa ũu, tuma ngoo sya andũ isyelekele syo na ũimanenge matunda, nĩkana matonye kũtũnga mũvea----

39.'Mwĩafi waitũ, kwa ũla w'o We nĩwĩsĩ ũndũ ũla ithyĩ tũvithaa na ũla tumbũlaa. Na vai kĩndũ ona kĩva kĩvithĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, kĩ tũlũ wa nthĩ kana kĩ ituni.

40.'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, ũla ũnengete Nyie ona nthĩnĩ wa ũkũũ wakwa, Isumaeli na Isaaka. Vate Nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mwĩw'i wa Mboya.

41.'Mwĩafi wakwa, ndwĩkĩthye nyie wa kũlũmya Mboya, na syana syakwa ota ũu. Mwĩafi waitũ, itĩkĩla Mboya yakwa.

42.'Mwĩafi waitũ, nenga nyie ũekeo vamwe na asyai makwa na etĩkĩli mũthenya ũla ũtalo ũkekwa.

LUKU 7

43.Na mũikasũanĩe kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamanyaa maũndũ ala eki-ma-naĩ mekaa. We amanengae İvinda tũ kũvika mũthenya ũla metho moo makaketea masyaĩsye vandũ vamwe,

44.Mekalaatĩte nĩ kũteelema, mokĩlĩtye mĩtwe yoo, kũketee kwo kũtũmasyokea, na ilĩko syoo syĩ nthi vyũ.

45.Na makaany'e andũ ma ũmũnthĩ tũlũ wa ũsilĩlo ũla wathaniwe ũkoka tũlũ woo, na eki-ma-naĩ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, tũnenge ithyĩ İvinda İkuvĩ. Ithyĩ tũkeew'a wĩtano Waku na tũkamaatĩla Atũmwa.' İnyw'i mũyaaİvĩta mbee wa ũu kana İnyw'i mũikethwa na ũvalũku?

أَفِيدَةٌ مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقُهُمْ مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

الْحَسْبُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي مُبَارِكًا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِينَ رُدُّوهُمْ إِلَى مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ وَأَفِيدَةٌ تَهْوِي إِلَيْهِمْ

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَحْبِ دَعْوَتِكَ وَتَشِيعُ الرُّسُلُ أَوَلَمْ نَكُودُوا أَفْسَنُكُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنَ زَوَالِهِ

46.'Na inyw'i mOt0aa nthInI wa mawikalo ma asu meevItIsye ene, na nIkwonekete ūtheinI kwenyu ūndū IthyI tweekanie namo; na IthyI tUseŭvItye ngelekany'o ntheu kwoondū wenyu.

47.Na mo nImathŭkŭmIthIsye ūvŭngŭ ona wIva w'onthe ūla mo maI matonya, InDI mumIItIlo wa ūvŭngŭ woo wIna Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa ūvŭngŭ woo waI na ūtonyi wInIe kŭthamya iIma.

48.MŭikasŭanIe InDI kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaemwa nI kŭlŭmya ūtIanIlo Wake kwa Atumwa Make. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, MwIaIi-Wa-UŭvanIsyo.

49.Mŭthenya ūla nthI Ino Ikaalyŭlwa kwIthwa nthI InDI, na matu ota ūu, na mo makaumIla onthe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, Mŭnene Vyŭ.

50.Na we ūkamona avItany'a mŭthenya ūsu movetwe na mInyololo.

51.Itonyeo syoo ikeethwa syI sya lami, na mwaki ūkamavw'Ika mothyŭ moo.

52.Kŭkeethwa kŭIlyI ūu nIkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭIva kIla thayŭ kwIInana nondū w'o weekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-MItŭkI kwa kŭtala.

53.Uu nI ūtŭmane ūetetwe ūtheinI kwa ūtandIthyo wa mbaa andŭ onthe ma nthI nIkana mo matonye kŭkanw'a naw'o, na matonye kŭmanya kana We nI We Ngai Umwe tŭ, na kana ala manengetwe ūmanyi matonye kŭsŭanIa.

وَسَكُنْتُمْ فِي مَسْكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَعْنَاهُمُ الْآمِثَالَ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا مَكَرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكَرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكَرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخِيفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ بَعْضًا أَلَا يُؤْمِنُ الْوَاحِدِ الْقَهَّارُ ۝

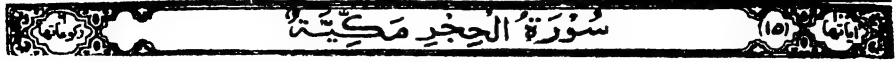
وَتَرَى الْجِبِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝

مَرَّابِلَهُمْ مِنْ قُطْرَيْنِ ذَاتَ تَبَعٍ وَجُوهُهُمْ لَالَةٌ ۝

يَعْرِى اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ فَكَيْتَبُ إِنَّ اللَّهَ سَوِيعُ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ

بِاللَّهِ وَاحِدٌ قَلِيلٌ ذُرِّيَّتُهُ أَرْوَاهُ الْآبَابِ ۝

AL - HIJR
(Wavuan'lw'e Makka)

1. Syl'twanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Woni-W'onthe. Ino nĩ mĩsoa ya Ivuku yĩanũ na ya Kulani ĩla ĩmulĩkaa.

3. Kaingĩ alei makenda takethwa nĩmatw'ĩka Masilamu.

4. Ekanai namo nĩkana mo matonye kūya na kwĩtanĩthya mo-ene nĩkana wĩkwatyo wa mana ūtonye kūmakenga; ĩndĩ o mĩtũkĩ-mo makamanya.

5. Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩva ateo vaĩ ūtw'ĩto mũtw'e nũndũ wa w'o.

6. Vai ūndũ matonya kūvĩtũka ĩvinda yoo yĩla ĩtw'e, ona maitonya kūtiwa ĩtina.

7. Namu maasya, 'Ame we ūla ūtheew'e ūtao ūũ, vate nzika, we wĩ mũndũ wa ndũũka.

8. 'We wĩlea kūtũetee alaĩka nĩkĩ, ethwa we wĩ wa ala ma w'o?'

9. Ithyĩ tũitheeasya alaĩka ateo ve vata wamo, na ĩndĩ, mo mainengawe ĩvinda.

10. Nĩw'o Ithyĩ-Ene nĩtũtheetye ūtao ūũ, na kwa ūla w'o vyũ, Ithyĩ tũkeethwa twĩ Mũsũvĩi waw'o.

11. Na Ithyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa mbee waku katĩ wa nguthu sya andũ ala maĩ ma mbee syĩna kĩvathũkany'o.

12. Na vayaaũka Mũtũmwa ona wĩva kwoo ateo mo nĩmamũvũle ngũĩ.

13. Uu nĩw'o Ithyĩ tũtũmaa mwĩkalo ūũ wa kūvũa ngũĩ ūlika ngoonĩ sya andũ ene-naĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّسْمُ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ١

رَبِّمَا يُوذُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ٢

ذَرَهُمْ يَاكُذُّوا وَيَسْتَعُوا وَيَلْهَبْهُمْ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٣

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا وَلَهُمَا كِتَابٌ مُعَلَّمٌ ٤

مَا تَتَّبِعُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ٥

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ٦

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٧

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ تُنْظَرُونَ ٨

إِنَّا نَحْنُ نُزِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ٩

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْخِ الْأَوَّلِينَ ١٠

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ١١

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ١٢

14. Mo maimitk'laa, onakau ngelekany'o ya andu ala ma mbee n'endete mbee woo.

15. Na ona takethwa Ithyi twamavingo'fe mo m'omo kuma itun'i, na makamb'it'it'ya kwambata maw'is'it'ite,

16. Mo vate nzika, masya 'Metho maitu n'imat'ul'ulany'e tu; ateo ithy' twi andu aoe.

LUKU 2

17. N'w'o nth'ini wa matu, Ithyi n'it'use'v'itye sy'kalo sya ndata na t'ukasyanakavya kwa ala masy'loelaa.

18. Na Ithyi n'it'oy'is'it'ite itu kwa k'ila Satani m'ulee.

19. Ind'i ethwa umwe ona w'iva ew'aa kavola na k'imbith'i, we aat'it'awa n'i um'ut'is'u.

20. Na nth'ini Ithyi n'it'om'inyat'it'itye, na t'ukaia i'ima n'omu t'olu wayo na t'ukat'uma k'ila k'ind'u k'imea t'olu wayo na m'uaan'ilye mw'lan'u.

21. Na Ithyi n'it'om'use'v'itye inyw'i ma'ond'u ma k'umw'ik'alya thay'u nth'ini wayo, ona ota ou kwa asu ala onthe inyw'i m'utamanengae.

22. Na vai k'ind'u ind'i ateo Tw'ina inand'u syakyo na Ithyi t'uk'it'heesya kwa k'it'himo k'is'it'le.

23. Na Ithyi n'it'w'it'umaa iseve ila ikuaa, mbe'u, na ind'i t'ut'heesya k'w'u kuma mathweon'i, na ind'i Ithyi n'it'om'engae kyo inyw'i m'okanyw'a; na inyw'i m'uk'is'uv'laa.

24. Na N'w'o, Nithy'i t'unenganae thay'u, na Nithy'i Ala t'ut'ae k'ikw'u; na Nithy'i M'ut'it'wa t'u.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَمُوتُونَ ﴿١٥﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ عَنَّا قَوْمٌ مَّشْهُورُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّعْيَ فَأَتَبَعَهُ شَهَابٌ مُّبِينٌ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّزْرُوعٍ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَاشٍ وَمَنْ أَسْفَهَ لَهُ

يَرْزُقِينَ ﴿٢١﴾

وَأَن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَنسَقَيْنَا لَهُ مِجْرَانَيْنِ ﴿٢٣﴾

وَرَاكًا لَّنَحْنُ نُحْيِي وَنُيِّتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala maendaa mbee katĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala matiawa Itina.

26.Na vate nzika, nĩ Mwĩai waku Ula ūkamombany'a mo vamwe. Vate nzika, We nĩ MŌlĩ, Umanyi-W'onthe.

LUKU 3

27.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamũmbie mũndũ kuma yũmbanĩ yũmũ yumasya wasya, yĩseũvĩtw'e kuma ndakanĩ ngamu.

28.Na Mayini Ithyĩ nĩtwamombĩte mbeange kuma nthĩnĩ wa iseve sya mwaki iutanaa.

29.Na lilikanai yĩla Mwĩai wenyu wamatavisye alaĩka, 'Nye ngĩĩlye kũmba mũndũ na yũmba yũmũ yĩkũuuma, kuma ndakanĩ nziũ yĩkĩĩtwe mũvw'anĩle;

30.'Kwa ūu Nye namina kũmũseũvya we na wĩanĩũ, na kũmũveveea Veva Wakwa nthĩnĩ wake, mũvalũkĩlei nthĩ inyw'ĩ na mothyũ menyu mũmwĩnyivĩsyeye.

31.Kwa ūu alaĩka nĩmamwĩnyivĩsyeye, onthe vamwe,

32.Ateo Ivilisi; we nĩwaleile kwĩthwa katĩ wa asu ala menyivasya.

33.Ngai aisye, 'We Ivilisi, wĩna kĩ we ūndũ ūtanethwa katĩ wa asu ala menyivasya?'

34.We asũngĩe, 'Nye ndikwĩnyivĩsya mũndũ ūla We ūmbĩte na yũmba yũmũ yĩkumya wasya, kuma ndakanĩ nziũ yĩna mũmbĩlwe.'

35.Ngai aisye, 'Uma vaa ĩndĩ, nũndũ we vate nzika wĩ mũlee.

36.'Na vate nzika, ĩlũlũ waku kũkethwa kĩumo Kyakwa kũvika Mũthenya wa Utw'io.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُتَأَخِّرِينَ ۝

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَنْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ
مَسْنُونٍ ۝

وَالْجِبَانِ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّمُورِ ۝

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

وَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَلَقَعْتُ فِيهِ مِنْ رُوْحِي فَقَعُوا لَهُ
سُجْدًا ۝

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَسْجُودًا ۝

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَوْ لَا سَجَدَ لِشَيْءٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ۝

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ۝

37. We aisye, 'Mwŵai wakwa, ūndī nenge ūvinda, kŭvika mŭthenya ūla mo makokŵlwa.'

38. Ngai aisye, 'We wī ūmwe wa asu ala manengetwe ūvinda.'

39. 'Kŭvika mŭthenya wa ūvinda yīla yītw'itwe.'

40. We asŭngŵie, 'Mwŵaŵi wakwa, nŭndŭ We nŭndw'ŵie ta wa kwaa, Nyie vate nzika, ngatuma *athŭku woneka* ta mwanake kwoo kŭŭ nthī, na vate nzika, Nyie ngamathoekya onthe.

41. Ateo athŭkŭmi Maku ala anyuve katī woo.

42. Ngai aisye, 'Ino nī nzīla yŭkŵie kwakwa ūlŭngalŵie.'

43. 'Vate nzika, we ndŭkethīwa na ūtonyi ūlŭ wa athŭkŭmi Makwa, ateo ala mavīŵŵie *makanyuwa* kŭkŭatīla we.'

44. Na vate nzika, Ngiena nī vandŭ vathanŵie kwoondŭ woo onthe.

45. Yo yī mbingŵlo mŭonza: *na* kŵla mbingŵlo yīna kŵlungu kyayo kŵla ūnengetwe.

LUKU 4

46. Nŵ'ŭ, ala alŭngalu *makaiwa* katī wa mŵŭnda na mbuluti.

47. 'Likai nthīnī na mŭuo, ūsŭvīŵnī.'

48. Na ūthŵī tŭkavetanga kŵla ūthyoeuku ona wīwa ūkethwa nthīnī wa ūthŵi syoo na ūu, mo makeethwa ta masyaanŵ'e maŵie mŵto, meleanŵie mŭndŭ na ūla ūngī.

49. Mīnoo ndīkamakiita mŭ vau, onamo maikaumw'a vo *ona ūndī*.

50. Matavye athŭkŭmi Makwa kana vate nzika, Nyie nī Umwe Mŭekanī Mŭno Vyŭ, ūla ūsŭŵŵie nī tei.

51. Na *ota ūu* kana ūsīŵlo Wakwa nī ūsīŵlo wī woo mŭno.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُوْعِيَتُهُمْ أَجْعِلْهُمْ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْخَالَصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْعِلْهُمْ ﴿٤٤﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٥﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٦﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٧﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٨﴾

لَا يَسْمَعُ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٩﴾

نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥١﴾

52. Na matavyei ūvoo wa ala aeni ma Avalamu.

53. Yīla mo malikile kwake na masya, 'Mūuo.' Nake asūngīa, 'Nīw'o ithyī nītūmōkīa inyw'ī.'

54. Namo maisye, 'Ndūkakīe, ithyī twīūnenge ūvoo mūseo wa mwana ūa wīthwa ausūtwē nī ūmanyi.'

55. Nake amōkūlya, 'Inyw'ī mwīnenge ūvoo mūseo oyīla ūkūū nūmbikīe Nyie?' 'Inyw'ī Indī, mwīnenge ūvoo mūseo wakī?'

56. Namo maasya, 'Ithyī nītūnengete ūvoo mūseo Indī kwa ūla w'o; kwa ūu; we ndūkethwe katī wa asu ala mayītūkaa.

57. Na akūlya, 'Na nūū ūla ūtonya kūyītūka īnee ya Mwīai wake ateo asu ala maaa?

58. Nake amakūlya, 'Yu wīa wenyu nī mwaū, inyw'ī Atūmwa?'

59. Mo masūngīe, 'Ithyī tūtūmītwē kwa andū avītany'a.

60. Tūmavetangīte andū ma nyūmba ya Loto. Mo tūkamatangīla onthe.

61. 'Ateo kīveti kyake. Ithyī twīsūanīa kana kyo kīkeethwa katī wa asu ala matiawa ītina.'

LUKU 5

62. Na yīla atūmwa mookie kwa andū ma nyūmba ya Loto,

63. We aisye, 'Nīw'o inyw'ī mwī nguthu ya aeni.'

64. Namo maisye, 'Aīee, Indī ithyī tūkīte vala ūī we vamwe na ūvoo ūla mo meethīwe na nzika naw'o.

65. 'Na ithyī tūkīte kwaku twīna ūw'o, vate nzika, ithyī twī ma w'o.'

66. 'Kwa ūu uma ūthi na andū maku kīlungu kya mbee kya ūtuku, naku ūimaatīla ītina woo. Na ūmwe wenyu

وَيَنْتَهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجَدُونَ ۝

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَالِمٍ ۝

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَى أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَمِمَّ تُبَشِّرُونَ ۝

قَالُوا بَشِّرْكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِنَ الْقَاطِئِينَ ۝

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۝

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ۝

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَنَجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

يَا أَيُّهَا امْرَأَتُ لُوطٍ قَدْ زُنِيَ إِنَّهَا لَبِئْسَ الْغَابِرِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مَنَّكُونَ ۝

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَدْرُونَ ۝

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝

فَأَنشَرْنَا بِهَؤُلَاءِ يَاقُطْعَ مِنَ الْبَيْتِ وَاتَّبَعُوا أَوَّلَهُمْ وَلَا يَلْتَفَتُونَ ۝

مِنْكُمْ أَحَدٌ وَآمَضُوا حَيْثُ تَوَمَّوْنَ ۝

ndakasisye itina, na yu endeea kŭvika
vala we wlylŭwe.'

67.Na Ithyŭ nŭtwamŭvikŭsye we ŭtw'io
ŭŭ kana mŭi yoo ŭkatilangwa kŭloko.

68.Na andŭ ma mŭsyŭ nŭmookie
matanŭte.

69.Nake amea, 'Aa nŭ aeni makwa, kwa
ŭu mŭikambŭkŭe nthoni;

70.'Na mŭkŭei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mŭikanzonokye!

71.Namo mamŭkŭlya, 'Tŭyaakŭvata we
kŭmathokya andŭ ma mŭhembra yonthe?'

72.Nake asya, 'Etu makwa ota ŭu
maŭngeme vaa. Sŭanŭai ŭndŭ ŭŭ ethwa
inyw'ŭ nŭmŭkwenda kwŭka ŭndŭ ona
wŭva.'

73.Ithyŭ twŭlvŭta na thayŭ waku, aa ota
ŭu nŭndŭ wa kŭtoonw'a nŭ ndŭŭka yoo
meanganga na kŭvŭavŭano-----

74.Indŭ ņsilŭlo nŭwamakwatie mo syua
yŭkyuma.

75.Ithyŭ nŭtwaŭkulumanilye w'o, na
nŭtwamauŭsye mo mbua ya mavia ma
yŭmba ŭlŭŭ woo.

76.Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve
Syama kwa asu ala matonya kŭsoma
movano.

77.Na w'o wŭ ŭlŭŭ wa leŭŭ ŭla ŭtŭaa ona
yu.

78.Vate nzika, ŭndŭnŭ ŭŭ ve Kyama kwa
etŭkŭli.

79.Na Andŭ-ma-Kŭthekanŭ ota ŭu vate
nzika, maŭ eki-ma-naŭ.

80.Kwa ŭu, Ithyŭ nŭtwamasilŭle mo. Na
yelfŭ ŭvw'ŭkŭtwe nŭ nzŭla nene ya vata.

LUKU 6

81.Na Andŭ-ma-Ayili ota ŭu
nŭmamaw'ŭkŭthisye Atŭmwa ta
akengani.

82.Na Ithyŭ nŭtwamanengie mo Syama
Siitŭ, Indŭ mo nŭmaalyŭkile maitia.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ

مُضْعِفِينَ ⑤

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ⑥

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُون ⑦

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْنَ ⑧

قَالُوا أَوَلَمْ نَكُنْ مِنْهُمْ أَوْلَىٰ عَلِيمِينَ ⑨

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فُؤَلِيَةً ⑩

لَعَنُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑪

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ⑫

فَجَعَلْنَاهَا عَلَيْهِمْ سَاوِيًا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً

مِنْ سِجِّيلٍ ⑬

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَنْتَوَسِّعِينَ ⑭

وَأَنَّهَا لَإِسْجِيلٌ مُّقِيمٌ ⑮

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ⑯

وَرَأَىٰ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ⑰

فَاتَّقِ اللَّهَ يَا مَعْرُوفِينَ ⑱

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ⑲

وَآتَيْنَاهُمُ الْيَتِيمَ فَاكُونُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑳

91.Ota kila ivinda, Ithyi tukatheesya
usilflo tulü wa asu ala matilfkanganaa
tulungu,

92.Na asu ala makamtilanga Kulani
itwike tümisevü.

93.Kwa üu, Ithyi twilvita na Mwiai
waku, vate nzika, Ithyi tukamakülya mo
onthe.

94.Iölü wa ündü mo meekaa.

95.Kwa üu, tavany'a üthein' maÜndü ala
we weeyiafwe namo na ivete ütee wa asu
ala mamwiananasya Ngai na ngai ingi.

96.Ithyi vate nzika, tukakwianfa we Iölü
wa asu ala mavüaa ngüi;

97.Ala maseüvasya Ngai üngi ütee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, indl o
mitükü mo makamanya.

98.Na, müno, Ithyi nitwisi kana kithui
kyaku nikiuthina nündü wa maÜndü ala
mo maneenaa.

99.Indl mütafe Mwiai waku üimükumya
We, na ithwa wa asu ala mevalökasya
nthi na mothyü moo ene mbee Wake.

100.Na endeea kümüthaitha Mwiai
waku, küvika kikiw'ü küvikife we.*

كَمَا أُنزِلْنَا عَلَى الْمُتَقِينَ ۝

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ۝

فَوَرَبِّكَ لَسَأَلْتَهُمْ أَجْعَلُ ۝

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

فَأَصْدَعُ يُأْذُقُهُمْ وَأَعْرِضُ عَنِ الشُّرَكِيِّ ۝

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ۝

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ۝

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝

*Ualyölo üü wltw'ika kana niwailite müno
twasüanfa kilelelo kya misoa Ino na tukamanya
kana misoa Ila itongoetye yambililile wambililile
wa üsengy'o wa Kulani Ntheu ta Ivuku Inene.
Kwa üu, onthe ala, ona eka kwisa kutetheesya
üendeei wa na mbee wa Kulani, mo
nimaüvüthasya üvoo üla münene müno wa
ngwatanio, na makfaanika na kümifaany'a Kulani
tölungu; kila nguthu ilümüte misoani imwe
maimialyüla kwianana na mawendi moo na
kütkilithya maüalyölo moo ene matw'ike ma w'o,
müminükililo woo ni küaanika na kümitilanga
tölungu maimakaanasya ala angü. Uaaniku üü
ütavanitw'e kwithwa wi mwai müno na
müminükililo vai mwüw'ano woneka katl wa
nguthu ila syikükita. Uu ütumaa andü ma mba
imwe Ummah maanika nthini wa nguthu na kwa
nzia o isu, makfaany'a Kulani tölungu.

سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ

(١٦)

AL - NAHL
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Mwĩao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ūkĩte, kwa ūu inyw'ĩ
mũikamanthe 'kũũkalaata. We nĩ
Mũtheu na E-Iũlũ mbee wa syĩndũ ila
mo mamwĩananasya We nasyo.

أَنَّىٰ أَمْرَ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ وَعَلَىٰ عَنَّا
يُشْرِكُونَ ②

3. We amatheeasya alaĩka mena
ũvuany'o kwa mwĩao Wake kwa ūla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, akyasya, 'Makaany'e andũ, kana
vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, ngĩei Nyie
Nĩnyioka.

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ③

4. We ombĩte matu na nthĩ kwĩanana na
mavata ma ūĩ. We E-Iũlũ Mũno mbee
wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ④

5. We ombĩte mũndũ na ĩlovoto ya kĩw'ũ
kĩtweku, na ĩndĩ wee! We nĩ mũkaananĩ
wĩyumĩĩtwe ūtheinĩ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفُثَةٍ وُلَاهُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ⑤

6. Na ng'ombe ota ūu We nũsyũmbĩte;
inyw'ĩ nĩmũkwataa muutfa kuma
kwasyo na motandĩthyo angĩ maingĩ; na
imwe syasyo nĩmũsĩsaa.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ⑥

7. Na nthĩnĩ wasyo ve wanake kwoondũ
wenyu ala yĩla mũsyĩnũkĩtwe ĩya wĩoo na
yĩla mũũsyumaalya mũkasyĩĩthye kĩloko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحْنَ ⑦

8. Na nikuaa mĩio yenyu kũtwaa kũla
inyw'ĩ mũtatonya kũvika ateo kwa thĩna
mũnene kwenyu ene. Vate nzika,
Mwĩafi wenyu nĩ Mũuu, Usũtwe nĩ tei.

وَتَحْمِيلُ أَثْقَالِكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَافِيهِ إِلَّا يَشِقُّ
الْأَنْفُسُ إِنَّ رَبَّكُمْ لَذَوٌ فَاعْلَمُوا ⑧

9. Na We nŭsyŭmbŭŭe mbalasi na nyŭmbŭ na mang'oi nŭkana mailŭsae syo, ikamŭkua inyw'I, ta wambŭlŭlŭyo wa wanake. Na We akoomba kŭla inyw'I mŭtanamba kŭkŭmanya.

وَالنَّيْلَ وَالْبَقَالَ وَالْحَبِيرَ لَتَرْكَبُوهَا زِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭvo ve wonany'o wa nzŭla ŭla ya w'o, na ve nzŭla ingŭ syathŭkŭŭe ŭtee na nzŭla ŭla ya w'o. Na takethwa We nŭweekŭŭe kwenda Kwake vinya, We ethwa amŭtongoesye inyw'I inyw'onthe.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ ۚ لَهُدِّكُمْ أَجْمَعِينَ ⑤

LUKU2

11. We nŭ We Ula ŭmŭtheeasya inyw'I kŭw'o kuma mathweonŭ; na kuma nthŭnŭ wakyo, inyw'I mwŭna kyaŭnyw'a, na nŭndŭ wakyo nŭnameaa mŭtŭ ŭla inyw'I mŭŭthasya indo syenyu nayo.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑥

12. We nŭmeasya imea sya kŭla mŭthemba kwoondŭ wenyu nakyo, na mŭthata na mŭtende, na mŭsavivŭ, na mŭthemba yonthe ya matunda.

يُنِيتُ لَكُمْ بِهِ الرِّزْقَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخْلَ وَالْأَفْطَابَ ۚ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِقَوْمٍ يُفَكِّرُونَ ⑦

13. Na We nŭsyŭkŭŭte ŭtukŭ na mŭthenya wŭanŭ wasyo kwoondŭ wenyu, na syua na mwei; na ndata ota ŭu nŭsyŭkŭŭtwe wŭanŭ kwa mwŭlao Wake. Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve Syama kwa andŭ ala mathŭkŭmŭthasya ilŭko syoo.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الْيَلَّ وَالتَّهَارَا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالتَّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑧

14. Na We nŭsyŭkŭŭte wŭanŭ syŭndŭ ŭla We ŭmbŭte kwoondŭ wenyu ŭlŭlŭ wa nthŭ, syŭna malangi mena kŭvathŭkany'o. Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve Kyama kwa andŭ ala masŭvŭlaa.

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَكَّرُونَ ⑨

15. Na We nŭ We Ula ŭtumaa ŭkanga ŭmwŭw'a inyw'I nŭkana mŭŭsae nyama nzeo, na mŭtonye kwosa mathaa kuma vo ala inyw'I mwŭkŭlaa. Na inyw'I

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَيْنَا مَلَكُومًا ۚ وَمِنْهَا طَائِفَتَانِ يَنْسَخِرُ جَوَامِنُهُ خِلَافَهُ تَلْبَسُوهَا ۚ وَتَرَى

nĩmũsyonaa ngalawa syĩsĩle nthĩnĩ
waw'o syatũite kĩw'ũ, nĩkana mũtonye
kũthi kyalo na kana mũtonye kũmantha
mumo Wake, na mũtonye kũtũnga
mũvea.

الْفُلْكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ⑤

16. Na We nĩwĩite iĩma nũmu tũtũ wa
nthĩ nĩkana imũsũvĩe inyw'ĩ na mbũsĩ na
nzĩa nĩkana mũendeke nzĩanĩ tĩa ya
w'o.*

وَأَنقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنهَضَا
سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑥

17. Na movano angĩ ota ũu; ala nũndũ
wamo na ndata mo maatĩĩaa ngalĩ tĩa
nzeo.

وَعَلَيْتِ وَالْجَبَّارِينَ هَتَدُونَ ⑦

18. Indĩ We, Ula ũmbaa nũndũ ũmwe na
we ũla ũtombaa? Indĩ inyw'ĩ
nomũsũvĩaa?

أَفَن يَخْلُقُ كَن لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑧

*Asomi anene nĩmaalyũĩite 'an tameeda bikum' ta
kĩthingitho, ethwa tĩa nĩyĩkwĩtĩkĩlwa nĩ kwasya
kana Ngai etala mumo Wake tũtũ wa andũ onthe
ma nthĩ kwa kũmalilikany'a kana lthĩyĩ
nĩtũsyũmbĩte iĩma iete itetemo sya nthĩ na
wanangĩko kũasa na kũthathau. Kwa ĩvuso ĩthũku,
nĩleetwe nũndũ 'tameeda' yũmĩtw'e nthĩnĩ wa
'maaida' tĩa ĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu tĩa
yĩkwasya kũnengane ĩtũ! Ndeto ĩno 'maaida' tĩa
yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu yũmĩte nthĩnĩ
wayo. Vamwe na ũalyũlo ũũ wĩovo, ũmanyi
w'onthi wa mũsoa ũũ nũkũalyũlwa.
Ukamalilikany'a andũ onthe ma nthĩ kana Ngai
Mwene Vinya w'onthi nĩũmbĩte iĩma ĩla nĩ sya
vata mũno kwa kũnengane kwa syũmbe ĩla ĩtũaa
thayũ. Kĩw'ũ nĩkyũkĩlaw'a kuma maianĩ na
nganganĩ nene na nini kwa nzĩa ya mĩũke ĩkakuwa
nĩ kĩseve kũvika ũkĩĩĩĩlunĩ ũkatw'ĩka ta matu
maito. ĩma nĩ sya vata ũndũnĩ ũũ kwa kũalyũla
mĩũke ĩkatw'ĩka kĩw'ũ ĩngĩ, na ĩndĩ nĩkuua mbua
ĩnyatĩkĩte tĩa ĩtũngawa ĩngĩ tũtũ wa nthĩ tĩkaete ĩũ
mwingĩ. ũu nĩw'o ũalyũlo ũla ũkwaĩla mĩsoa ĩno
na nũkwĩw'ana na kĩlungu kĩla kĩngĩ kyatĩala.
Ngwatanĩo ya kĩw'ũ na ĩũ nĩyĩsĩkĩle. Nthĩnĩ wa
ũvoo wa ũendecei wa na mbee civilisation mbũsĩ
nikũnaa mawĩa manene ma kũseũvya kũndũ
kũkĩĩĩĩlu nzĩa ĩlingĩĩĩtw'e ndeenĩ sya mbũsĩ.

19. Na ethwa inyw'I *mOkatata* kUmatala manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, mUikethwa mUtonya kUmatala mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MÜekanfi MÜno Vyü, UsÜftwe nI tei.

وَأَن تَعَدَّ وَنِعْمَةُ اللَّهِ لَأَن تُصَوِّهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ تَرَجِيمٌ ⑤

20. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmesI maÜndÜ ala inyw'I mÜvithaa na ala mumbÜlaa.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ⑥

21. Na asu ala mo mamekaflaa Ütee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayÜmbaa kIndÜ, IndI mo ene nImombItwe.

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ⑦

22. *Mo nI akw'Ü*, mai thayÜ, namo mayIsI yIla makokIlw'a.

بِهِ أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ⑧

LUKU 3

23. Ngai wenyu nI Ngai Umwe. Na ta kwa asu ala matetIkflaa Itu, ngoo syoo nI ngeni kwa Üla w'o, namo mausÜftwe nI ngathflö.

إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

تَلُوْنَهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ⑨

24. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmesI maÜndÜ ala mo mavithaa na ala maumbÜlaa. Vate nzika, We ndamendaa ala mekathflaa.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ⑩

25. Na yIla mo makÜlw'a, *MwIsÜanIa* ata inyw'I *TÜLÜ* wa kIla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ütheetye?' Mo maasya, 'Nl movoo ma tene.'

وَلَاذِ قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنْزِلَ رَجُلُكُمْ قَالُوا أَصَاطِيرُ

الْأَوَّلِينَ ⑪

26. Nl kana mo matonye kÜkua mÜio yoo yI mÜima nthInI wa MÜthenya wa ÜthayÜÜkyo, na *ota Üu*, kIlungu kya mÜio ya ala mamathyoekasya matena Ümanyi. Sfsyai! MaÜndÜ ala makuÜte nI mathÜku.

لِيُحِيلُوا أَزْوَاجَهُمْ كَامِلَةً يَدْمَرُ الْقِيَمَةَ وَمِنْ أَوَّلِهِ

بِهِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَّا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ⑫

LUKU 4

27. Asu ala maI mbee woo nImaseÜvisye walany'o *ota Üu*, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwookie *TÜLÜ* wa myambIlfllyo ya mwako woo kwa Üu

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَاتَى اللَّهُ بَيْنَنَا لَهُم مِّنَ

الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ

kŵala nŵkyamavalokŵile kuma ŵolŵ woo;
na ŵsilŵo nŵwookie ŵolŵ woo kuma vala
mo matavesŵ.

الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٣٥﴾

28.Na Indŵ Mŵthenya wa Uthayŵŵkyo,
We akamasonokya mo na akamakŵlya,
'Meŵva atindany'a Makwa ala kwoondŵ
woo inyw'ŵ mwamakaanŵsya
Athani?' Asu manengetwe ŵmanyi
makasŵngŵa, 'Umŵnthŵ nthoni na thŵna
vate nzika, niŵvalŵka ŵolŵ wa alei.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزَوْنَ وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَرَأَيْتُ مَا كُنْتُ فَعَمِلْتُ فِي يَوْمٍ آنِفٍ أَلَمْ يَكُنْ مِنْ الْإِنْسَانِ عَلَى شَرِّكَائِهِ الَّذِينَ كَانُوا يُشْرِكُونَ بِاللهِ آلِهَةً لَهُمْ أَنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٣٦﴾

29.Asu ala alaŵka mamakw'ŵthasya yŵla
mavŵŵsye mathayŵ moo. Na Indŵ mo
makoonany'a wŵnyivyo makyasya, 'Ithyl
tŵyeekaa naŵ ona yŵva.' Aiee, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmesŵ
nesa maŵndŵ ala inyw'ŵ mweekaa.

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا
السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

30.Kwa ŵu, likai mbingŵlonŵ sya Ngiena
mwŵkalae vo. Wŵkalo wa ala mekathŵlaa
nŵ mŵthŵku mŵno.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَيْسَ مَخْرُجًا
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٨﴾

31.Na yŵla ala alŵngalu makŵlw'a,
inyw'ŵ mwŵŵŵanŵa ata ŵŵlŵ wa kŵla Mwŵai
wenyu ŵvuanŵte?' mo maasya, 'Nŵ
kŵseo vyŵ,' nŵndŵ kwa asu ala mekaa
moseo ve ŵseo ŵolŵ wa nthŵ ŵno, na
mŵsyŵ wa Itunŵ nŵ mŵseango mbee.
Wŵkalo wa ala alŵngalu nŵ mŵseo mŵno
vyŵ----

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلْ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا
الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ
الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٩﴾

32.Mŵŵnda ya Tene-W'onthe, ŵla mo
makamŵlika; katŵ wayo vavŵŵŵlaa tŵlŵsŵ.
Mo makeethwa na kŵla kyonthe makenda
vo. Uu nŵw'o Ngai Mwene Vinya
W'onthe ŵmatuvaa ala alŵngalu.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٤٠﴾

33.Asu ala alaŵka mamakw'ŵthasya me
atheu. Mo maasya, 'Mŵuo wŵthwe
nenyu!' Likai Itunŵ nŵndŵ wa maŵndŵ
ala inyw'ŵ mweekaa.'

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ الْيُسْرَى يُسَلِّمُونَ سَلَامًا
عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

34. Mo meteele kya0 ateo alaalka moke
 1010 woo kana 0tw'io wa Mwai waku
 wianle? Uu n1w'o ala ma1 mbee woo
 meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ndaamav1f1sya mo, 1nd1 mo n1mo
 meev1f1sya ene.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
 أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَنَّهُمْ
 اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa 0u, 0s0ng10 m0th0ku wa 0nd0
 mo meekie n1wamaval0k1le, na k1la mo
 mav0faa ng0f n1kyamathyo1010kile.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
 بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 5

36. Asu ala mamw1ananisye Ngai na ngai
 ing1 maasya, 'Ta kethwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe n1wendie 0u, ithy1
 t0y1f1tha twak1thaithe k1nd0 ona k1va
 0tee Wake, ithy1 kana maa1the mait0,
 ona ithy1 t0y1f1tha twavatanie k1nd0 vate
 mw1ao kuma Kwake. 'U0 n1w'o ala ma1
 mbee woo meekie. 1nd1 mo At0mwa
 mena 0tonyi wa 0nd0 ateo k0vikya
 Ut0mane w1 0thein1?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

37. Na Ithy1 vate nzika, n1twam0k1lilye
 M0t0mwa kuma kwa k1la and0,
 aitavany'a, 'M0thaithei Ngai Mwene
 Vinya W'onthe na 1vathanei na Ula-
 M0th0ku.' Na 1nd1 amwe kat1 woo ve
 ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
 wamatongoesye na kat1 woo ve ala
 maa1f1te n1 k0minwa. Kwa 0u, tamb0kai
 1010 wa nth1, mwone 0nd0 waily1
 m0min0k1lyo wa ala mamatw'1k1thisye
 Athani ta akengani!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
 وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَيَنْهَهُمْ عَنْ هَذَا ۖ سَأَلَ اللَّهُ
 مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَعَبُودُوا فِي الْأَرْضِ
 فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ethwa we w1na vata na k0tongoew'a
 kwoo, 1nd1 manya kana Ngai Mwene
 Vinya W'onthe vate nzika,
 ndamatongoeasya asu ala
 mamathyoekasya ala ang1. Na ta kwa
 asu vai atetheesya.

إِنْ تَحْرِضْ عَلَى هَذَا لَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
 يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ لُصْرَيْنِ ﴿٣٨﴾

ndakamalikya nthĩ mathekelye, kana
Usĩĩlo ndũkavika tũlũ woo kuma vandũ
matavesĩ?

47.Kana We ndakamakwata mo
mũendelenĩ woo kũũ na kũũ nĩkana
maikethwe matonya kwananga
mawalany'o ma Ngai?

48.Kana We ndakamakwata mo *kwa*
nzĩa ya wanangĩko wa kavola? Ow'o,
Mwĩai waku nĩ Mũuu, Usũĩtwe nĩ tei.

49.Mo nomonete kana syuu sya kĩla
kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmbĩte kĩendaa kuma kw'okonĩ kwa
aũme na kw'oko kwa aka, syĩvalũkĩtye
nthĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
inyivĩtw'e?

50.Na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ
na kyũmbe ona kĩva kĩla kĩ tũlũ wa nthĩ
kĩnyivasya kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe *na wĩnyivyo*, ona alaĩka *ota ũu*,
namo mayĩkathĩaa.

51.Mo nĩmamũkĩaa Mwĩai woo tũlũ
woo, na mo mekaa ũndũ mo meeyĩaĩwa.

LUKU 7

52.Ngai Mwene Vinya W'onthe aĩtye,
'Mũikose *kwa ũthaihi* ngai iĩ. Ve Ngai
o Umwe tũ. Kwa ũu, ngĩei Nyie
nĩnyioka.'

53.Na nĩ Kyake kyonthe ona kĩva kĩla kĩ
matunĩ na tũlũ wa nthĩ na ũtonyi wa
kũnyuva nzĩa nĩ Wake tene na tene.
Inyw'ĩ ĩndĩ mũkamũkĩa ũngĩ ona wĩva
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

54.Na ũathimo ona wĩva ũla inyw'ĩ
mwĩna w'o, nĩ kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Na yĩla thĩna
wamũkwata inyw'ĩ, mwĩtasya *ũtethyo*
kuma kwake.

55.Īndĩ yĩla We wamũvetangĩa inyw'ĩ
thĩna, sisya! Nguthu ĩmwe katĩ wenyu

أَوْ يَأْخُذْهُمْ فِي تَقْلِيدِهِمْ مَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ⑤

أَوْ يَأْخُذْهُمْ عَلَى تَقْوَمٍ فَإِنَّ رَبَّكَ لَرَّوْدٌ رَّحِيمٌ ⑥

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَّبِعُونَهُ أَطِلَالُهُ

عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ⑦

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ

دَابَّةٍ وَالنَّاسِ وَهُمْ لَا يَسْجُدُونَ ⑧

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا

يُؤْمَرُونَ ⑨

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا آلِهَتِي إِنْ أَشَاءَ هُوَ اللَّهُ

وَاحِدٌ فَإِنِّي أَنَا رَبُّهُمْ ⑩

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا

أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ⑪

وَمَا يَكْفُرُ مِنْ قِبَلِهِ فَمَنْ أَكْفَرُ إِلَّا مَنَافِرُ الْقُرَى

فَالْيَهُ تَجْرُدُونَ ⑫

ثُمَّ لَئِنْ أَكْشَفَ الْقُرْعَنَ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ يَرْتَدُّونَ

maitonya kŭtiwa Itina ona saa ōmwe, ona maitonya kŭvŭtŭka mbee wayo.

63.Namo nŭmamwŭlŭlŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe syŭndŭ ila mo ene matasyendete na nŭmŭ syoo ineenaa ōvŭngŭ kana mo makeethwa na kŭla kŭndŭ kŭseo mŭno. Vate nzika vyŭ, Mwaki ūkeethwa wŭ woo, namo makavinganŭw'a vau nthŭnŭ, na makatiwa vo.

64.Nŭlvŭta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithŭl nŭtwamatŭmie Atŭmwa kwa mbaŭ syonthe sya andŭ mbee waku we; Indŭ Satani nŭwamanakavisye mawŭa moo mooneka me manake kwoo. Kwa ūu, we nŭwe mŭsyaŭŭsya woo ōmŭnthŭ, namo makeethwa na ōsilŭlo wŭ woo.

65.Na Ithŭl tŭyaakŭtheesya Ivuku we ateo we ūtonye kŭmatavya mo ŭŭŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganŭaa, na ta ūtongoi, na tei kwa andŭ ala metŭkŭlaa.

66.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtheetye kŭw'ŭ kuma ŭtuni, na nŭmŭthayŭŭkŭtye nthŭ Itina wa kŭkw'ŭ kyayo. Vate nzika, nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa andŭ ala matonya kwŭw'a.

LUKU 9

67.Na vate nzika, nthŭnŭ wa ng'ombe ūta ūu ve kŭsomo kwenyu. Ithŭl nŭtŭmŭnengae inyw'ŭ kŭnyw'a kŭla kyumaa mavunŭ masyo, kuma katŭ wa kyaa na nthakame, ŭia ŭthumo na ya kwendeesya kwa ala mayŭnyusaa.

68.Na katŭ wa mosyao ma mŭtende na mŭsavivu, vala inyw'ŭ mumasya kyaŭnyw'a kya kŭtoony'a na ŭŭu mŭseo. Nŭw'o, nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa andŭ ala mathŭkŭmŭthasya kŭlŭko kyoo.

جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَتَأَخَّرُونَ سَاعَةً وَلَا يَتَقَدِّمُونَ ٣٥

وَيَجْعَلُونَ لَهُ مَا يَكْفُرُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُقَرَّنُونَ ٣٦

ثُمَّ قَالَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَوُتِنَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ فِيهِمْ أَيُّومٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ٣٧

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا يُسَبِّحُ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا
فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٣٨

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَايَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٣٩

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُؤْمِنُوا بِهَا فِي بُطُونِهِ
مِنْ بَيْنِ قَرْنٍ وَدَمٍ بَيْنَ الْأَعْيُنِ سَائِبًا وَشُرْبِينَ ٤٠

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٤١

kuma matunī na ʔolū wa nthī, ona syo iikethīwa na ʔtonyi ta ūsu ona *Indī*.

75. Kwa Ōu, mŌikaseŌvye mīvw'anano ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsf na inyw'ī mŌyīsf.

76. Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya ngombo yī mwene, ʔtena ʔtonyi ʔolū wa kīndū ona kīva; na mŌndū *wīna ūhasyo* ūla ʔthyī tŌmŌnengete kuma Kwitū-Ene kyaŌya kīseo, na we aumasya ūtheinī na kīmbithīnī. Mo nŌndū ūmwe? Ndala syīthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Indī aingī mŌno moo mayīsf.

77. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe enengane ngelekany'o ya andū eīf, ūmwe woo ndaneena, atena ʔtonyi wa ūndū, na nī mŌio kwa mwīai wake; yīla we wamŌtŌma, ndaetae ūseo. NŪtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla wīyīaa ūlŌngalu na ūla we mwene wī nzīanī ʔla ndŌngalu?

LUKU 11

78. Na ʔla itonekaa syī ʔolū wa nthī na matunī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūvoo wa ūla Saa nī ta kŪveny'a kwa ʔtho, aīee, yī vakuvangī mbee. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ʔtonyi ʔolū wa syīndū syonthe.

79. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamŪetie inyw'ī kuma mavunī ma maa-nyinyia menyu yīla inyw'ī mŪteesī kīndū, na nīwamŪnengie inyw'ī metho na matū na ngoo, nīkana mŪtonye kŪtŪnga mŪvea.

80. Mo nomasyaasya nyŌnyi ilŌmīte *ʔolū* yayayanī katī wa ʔtu. Vai ūtuma iluma *ʔolū* mŪno yayayanī ateo Ngai Mwene

فَلَا تَضْرِبُوا إِلَهَ الْأَمْثَالِ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ④

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ رِزْقِهِ وَمَا رَزَقَاهُ أَهَسًا فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑤

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زُجَاجَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْنُكُمْ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑥

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑦

وَاللَّهُ اخْرَجَكُمْ مِنْ بَطْنِ أُمِّكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑧

الْمُتَبَرِّئِينَ إِلَى الظُّلُمِ مُسْتَحَرِّبِينَ فِي جُحَى السَّمَاءِ مَا يَشْكُرُونَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑨

Vinya W'onthe. Ow'o, nthlŋi wa undū
ūū ve Syama kwa andū ala metŋkŋlaa.

81.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nūmūseūvŋsyey inyw'I mŋsyŋ yenyu,
vandū venyu va kūthūmūa, na
nūmūseūvŋsyey inyw'I mbūa sya nyamū
ta wŋkalo wa kavinda *malwanda* ila
mwonaa syŋ mbūthū yŋla mūendete kyalo
na ŋvinda yŋla mwaŋgama; na nthlŋi wa
w'ia wasyo, na maw'ia masyo, na
nginga syasyo We *nūmūnengete inyw'I*
syŋndū sya mūsyŋ na syŋndū sya
kūmwafŋa kwa ŋvinda.

82.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nūmūseūvŋsyey inyw'I, katŋ wa ila We
ūmbŋte, *syŋndū sya kūmwŋkŋa* muunyŋ; na
akamūseūvŋsyey inyw'I syŋvitho nthlŋi wa
iŋma *ngunga*, na akamūseūvŋsyey inyw'I
ityeyo ila imūseūvŋa ūvyūvu, na ngūa
sya iaa ila imūsiŋlaa inyw'I ŋvinda ya
makaū. Uu nŋw'o We wŋanŋasya mumo
Wake ŋŋlū wenyu, nŋkana inyw'I
mūtonye kūmwŋnyivŋsyey We.

83.Indŋ ethwa mo nŋmekūalyūka, Indŋ
wŋa waku no kūvikya Utūmane ūtheinŋ.

84.Mo nŋmesŋ nesa vyū mumo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *tondū mo*
mawonaa Indŋ nŋmaūleaa; na aingŋ mūno
moo maitūngaa mūvea.

LUKU 12

85.Na *lilikanai* mūthenya ūla Ithyl
tūkamūkŋlyay ngūsi kuma kwa kŋla
andū, na Indŋ asu ala matetŋkŋlaa
maiketŋkŋw'a *kūthaithana* ona
kūthaithana kwoo kūiketŋkŋlwa.

86.Na yŋla asu ala meekie naŋ makawona
ūsilŋlo vyū, w'o ndūkatw'ŋkŋthw'a
kwŋthwa wŋ mūvūthū kwoo, ona mo
maikanengwa ŋvinda.

87.Na yŋla asu ala mamwŋananasya Ngai
na ngai ingŋ makasyona ngai isu

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ يُّؤْتِيَكُم سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ
جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا
إِنَّا نَأْتِيَنَّكُمْ وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنَّا خَلْقٌ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ
الْجِبَالِ الْكُنَانَا وَجَعَلَ لَكُم سَرَائِيلَ تَقِيكُمْ الْحَرَّ
وَسَرَائِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَسْلِمُونَ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْبَيْنُ ۝
يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمْ
فِي الْكُفْرُونَ ۝

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُذَنُّ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝
وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُوا عَنْهُمْ
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ۝

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا
هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ

atindany'a masyo, mo makasya, 'Mwĩai waitũ, ii nĩsyo ngai siitũ ila ithyĩ twasyĩkaĩlaa vandũ Vaku We.' Kavindanĩ kau syo ikamakũũthũkĩa na kũmatavya, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ akengani.'

88.Namo makaumya wĩnyivyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũthenyanĩ ũsu, na maũndũ onthe ala mo maseũvasya makamaĩa.

89.Ta kwa asu ala matetĩkĩlaa na kũmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyĩ tũkongeleela ũsilĩlo tũlũ wa ũsilĩlo woo nũndũ mo nĩmeekie mothyoeuku.

90.Na lilikanai mũthenya ũla Ithyĩ tũkamyũkĩlya ngũsĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla mbaĩ katĩ woo ene, na Ithyĩ tũkakũete we ta ngũsĩ tũlũ wa aa. Na Ithyĩ nĩtũũtheesye we Ivuku ya kũtavany'a kĩla kĩndũ, na ũtongoi, na tei, na ũvoo mũseo kwa asu ala menyivasya kwa Ngai.

LUKU 13

91.Niw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa mwĩkalae na ũlũngalu, na kũtethya na mumũ, na nenganei ta kũnengane nyũmba kwa nyũmba; na nũvatanaa wathavu, na ũthũku wĩyonanĩtye, wa wĩki-wa-naĩ. We nũmũtaaa inyw'ĩ nĩkana mũtonye kwĩsũvĩa.

92.Na ĩanĩĩsyai ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla mwatianĩ; na mũikatũle mawĩvĩto menyu ĩtina wa kũmalũlũmĩĩlya, oyĩla mũmũtw'ĩkĩthĩtye Ngai Mwene Vinya W'onthe ta mũũngamĩ wenyu. Ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَالْقُوا إِلَهُمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكُذَّبُونَ ﴿٩١﴾

وَالْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٩٢﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٩٣﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَتَرْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيِهَا نَافِلًا شَيْءٌ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبَشِيرٍ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٩٤﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٥﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩٦﴾

93. Na mŭikethwe mŭilyĩ ta kyo *kŭveti* kŭla, Itina wa kwokotha mŭŭmu, kyatilangile kŭlinga kyakyo tŭlungu. Inyw'ĩ nŭmŭmatw'ĩkĩthiye mawĩvĩto menyu ta nzŭla sya kŭkengana katĩ wenyu, *mŭikĩta* nguthu ĩmwe ya andŭ ndĩkese kwĩthwa na vinya mbee wa ĩla ĩngĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha amŭtaa inyw'ĩ kwa nzŭla ĩsu, na Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo We akamŭvathŭkanĩsya inyw'ĩ maŭndŭ ala inyw'ĩ mwavathŭkanganĩaa.

94. Na takethwa Ngai Mwene Vinya Wonthe *nŭweekĩe* kwenda Kwake vinya, vate nzika, We ethĩwa amŭtw'ĩkĩthiye inyw'ĩ *inyw'ontha* kwĩthwa o andŭ amwe; ĩndĩ We amŭekaa ae ŭla we wenda; na amŭtongoeasya ŭla We wenda; na vate nzika, inyw'ĩ mŭkakŭlw'a tŭlŭ wa ŭndŭ ŭla inyw'ĩ mweethĩawa mŭkĩka.

95. Na mŭikaitw'ĩkĩthiye ithitŭ syenyu ta nzŭla sya ŭkengani katĩ wenyu; kana kŭŭ *kwenyu* kŭikese kŭtiŭŭka Itina wa kwĩthĩwa kwĩ kŭlŭmu, na inyw'ĩ mŭkasama ŭthŭku nŭndŭ nŭmwaalyŭlile andŭ kuma nzŭlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na inyw'ĩ mŭkeethwa na ŭsilĩlo wĩ woo.

96. Na mŭikakŭany'e ŭtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na thoŭa mŭvŭthŭ. Vate nzika, kŭla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ kĩseo mbee kwenyu takethwa inyw'ĩ nŭmwamanyie tŭ.

97. Kĩla inyw'ĩ mwĩna kyo kĩkeethwa vathei, na kŭla ona kĩva kĩna Ngai Mwene Vinya W'ontha kĩkekala tene na tene. Na ĩthyĩ vate nzika, tŭkamanenge asu ala momĩĩasya ĩtuvi yoo kwĩanana na mawĩla moo ala maseo mŭno vyŭ.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَضَتْ غَزْلَهُا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنكُنَّا تَتَّخِذُونَ آيَاتِنَا كُفْرًا يَتَذَكَّرُ أَنْ يَكُونَ
أَمَّهُ هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمِّهِ إِنَّمَا يَكُونُ اللَّهُ بِهِ وَلِيًّا
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ⑤

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَسْلُكُنَّ عَمَّا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِنَا كُفْرًا دَخَلَا بَيْنَكُمْ فَتَرِلَ قَدَمٌ
بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشَّوْءَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑦

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
مَوْحِدٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑧

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَئِنَّ
الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ⑨

98. Ula wonthe ona wīva wīkaa
ūlŋgalu, e mūndūme kana e
mūndūmūka, na e mwītkīli, Ithyī vate
nzika, tūkamūenge we thayū mūtheu;
na Ithyī tūkamanenge ala maillyī ta asu
tūvi yoo kwīanana na ūseo mūnene vyū
wa mawīa moo.

99. Na yīla we ūsoma Kulani, mantha
wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nūndū wa Satani ūla ūleetwe.

100. Vate nzika, we ndena ūtonyi tūlū wa
asu ala metīkīlaa na maiaa wīkwatyo
woo kwa Mwīai woo.

101. Utonyi wake wī tūlū wa ala
matumaa ndūū nake tū na ala
mamwīanasya We na atindany'a.

LUKU 14

102. Na yīla Ithyī twaete Kyama vandū
va kīngī—na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwīsi nesa vyū kīla We
ūvuanasya—mo maasya. 'We wī
mūkengani' Aiee, īndī andū aingī mūno
mayīsi.

103. Asya, 'Veva wa ūtheu nūyītheetye
yo kuma kwa Mwīai waku na w'o, kana
We atonye kūmekīa mo vinya asu ala
metīkīlaa, na ta ūtongoi na ūvoo mūseo
kwa Masilamu.'

104. Na ow'o Ithyī nītwīsi kana mo
maasya, 'kana nī mūndū ūmūmanyīasya
we. īndī kīthyomo kyake ūla mo
mamūtalīhasya nī kīeni, oyīla kīī nī
kīthyomo kya Kīalavu, kītheu na
kīlūngalu.

105. Ta asu ala matasyītkīlaa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'on the
ndakamatongoesya mo, namo
makeethwa na ūsilīlo wī woo.

106. No asu tū ala matasyītkīlaa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرَ أَوْ أُنْشِئَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيَوَةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَلَوْ أَنَّ بَدَلْنَا آيَةَ مَكَانٍ آيَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفَرِّقٌ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ
لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبُ وَهَذَا لِسَانُ
عَرَبٍ مُّبِينٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

إِنَّمَا يَقْرَأُ الْكُذِّبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ

maseŭvasya ūvŭngŭ, namo nomo akengani.

107. Ula ona wŭva ūleaa kŭmwŭtŭkŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtina wa kwŭtŭkŭla ateo ūla wathing'ŭw'a na kŭkŭla mŭvaka ya ūmŭtŭsyo wake oyŭla ngoo yake yŭkalaa ŭlŭmŭte nthŭnŭ wa mŭtŭkŭlo. Indŭ asu ala ngoo syoo syŭanŭwe nŭ ūlei, ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkavalŭka ŭlŭ woo na vakeethwa na ūsilŭlo mŭnene kwoondŭ woo.

108. Kŭtumi nŭndŭ mo nŭmendie thayŭ wa nthŭ ŭno mbee wa Itunŭ, na nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ ala matetŭkŭlaa.

109.. Mo nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŭtŭtŭte ūsilŭlo ŭlŭ wa ngoo syoo na matŭ moo na metho moo. Na nomo ala matasŭvŭaa.

110. Vate nzika, mo nŭmo makethwa na wasyo Itunŭ.

111. Indŭ, vate nzika, Mwŭai waku ---- kwa asu ala makŭie kuma mŭsyŭmŭt yoo ŭtina wa kŭthŭnw'a na Indŭ meething'ŭtŭsy na vinya nzŭanŭt ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mekala meyŭmŭtŭsy---ŭt, vate nzika, ŭtina wa ūu Mwŭai waku nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nŭ tei.

LUKU 15

112. Mŭthenya ūla kŭla thayŭ ūkoka wŭneene w'o mwene, na kŭla thayŭ ūkatuvwa vyŭ kwŭanana nondŭ w'o weekie, namo maikavŭtŭw'a.

113. Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya mŭsyŭ ūla watanŭŭ ūsŭvŭlo na mŭuo; ŭlu waw'o waŭvikŭaa kwa wingŭ kuma kŭla vandŭ; Indŭ w'o nŭwamaleile manee ma Ngai

اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿١٠٧﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ
قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ
صَدْرًا فَلَيْسَ بِهِ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٨﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٩﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَعِيَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَنَعِهِمْ
أَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ ﴿١١٠﴾
لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿١١١﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا
ثُمَّ جَهِدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿١١٢﴾

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِجِاِئِلٍ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّى
كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١١٣﴾
وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً
يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ
بِأَنْعَمِ اللَّهِ فَادْقَحَهَا اللَّهُ يَبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ

Mwene Vinya W'onthe, kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵatumie ekali maw'o masama thay0 wovanŵtwe nŵ nzaa na w'ia ta ūsyao wa maūndū ala mo meekaa.

114.Na ow'o Mūtūmwa nŵkŵte kwoo kuma katŵ woo ene, Indŵ mo nŵmamūtw'ŵkŵthisye we ta mŵkengani, kwa ūu ūsilŵlo nŵwamakwatie mo yŵla maŵ eki-ma-naŵ.

115.Kwoondū wa ūu yai katŵ wa syIndū ila mbŵŵkŵlye na nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete inyw'ŵ; na ŵthŵwai mwŵna mūvea nūndū wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nŵ We inyw'ŵ mūthaitaa.

116.We nūmūvatŵte inyw'ŵ tū kūya nyama sya nyamū ila ngw'0 na nthakame na nyama sya ngūlūe na ila iwetewe syŵtwa yŵngŵ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ ūla ūnŵkūngŵŵ'a nŵ ūndū ūtathŵkŵŵka kana atekwenda na atena kŵeleelo kya kŵŵka naŵ, Indŵ vate nzika, Ngai Mwene Viya W'onthe nŵ Mūekanŵi Mūno Vyū, ūsŵŵtwe nŵ tei.

117.Na mūikasye-- nūndū wa ūvūngū ūla nŵmŵ syenyu ineenaa----'Kŵ nŵkŵŵkŵlye, na kŵ nŵ kŵvatane,' ta kūseūvya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, ala maseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayaŵlaa.

118.Itina wa ūtandŵthyo mūnini. Ve ūsilŵlo wŵ woo kwoondū woo.

119.Na kwa asu ota ūu ala nŵ Ayuti, ŵthŵ nŵtawatanŵe mbee wa ūu syIndū ii syonthe ila ŵthŵ tūŵtavŵte we. Na ŵthŵ tūyaamavŵŵsya mo, Indŵ mo nŵmo meevŵŵsya mo ene.

يٰۤاَيُّهَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

فَكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِمْ رَزَقًا مِّنَ اللَّهِ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا بِنِعْمَتِ اللَّهِ إِنَّ كُنتُمْ لَآيَّاهُ تَعْبُدُونَ

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَوَازِجِ وَمَأْكِلَ الْهَيْدِ اللَّهُ يَذَرُ فِيمَنَ اضْطَرَّ غَيْرَ بَآءٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

وَلَا تَقُولُوا إِنَّمَا تَصِفُ آلَسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَقْتُلُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَّا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَنَنَّهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

120.Indī vate nzika, Mwīai waku-kwa
asu ala mekaa naī matena ūmanyi na
kwīlila na kŭseŭvya mavītyo--- If, vate
nzika, Itina wa ūu Mwīai waku nī
Mŭekanī Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nī tei.

LUKU 16

121.Avalamu aī mbaī nima we mwene,
mwīw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
mavinda onthe, *Ūla weenenganīte*;
Kwake kīla īvinda; kwa ūla w'o, we ndaī
katī wa athaithi ma mīvw'anano.' ^{1*}

122.Ena mŭvea kwoondū wa manee
Make mavinda onthe; We
nīwamŭnyuvie we na nīwamŭtongoesye
nzīanī ūla ndŭngalu.

123.Na Ithyī nītwamŭnengie we ūseo
nthīnī wa nthī ūno, na Ituni vate nzika,
we akeethwa katī wa ala alŭngalu.

124.Na *yu* Ithyī nītŭkŭvuanīsyē we,
tŭkyasya, 'Atīā nziā ya Avalamu *Ūla*
wamwelekele Ngai mavinda onthe na we
ndaī ūmwe wa asu ala mamwīananasya
We na atindany'a.

125.Savato nīyayiwe ūlŭ wa asu ala
mavathŭkanganie ūlŭ wake *Avalamu na*

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمَهَالَةٍ ثُمَّ
تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٧﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ إِجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَرَأَيْنَاهُ فِي الْآخِرَةِ
الضَّالِّجِينَ ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٢٠﴾

إِنَّمَا جُعِلَ الْتَبَتُ عَلَى الَّذِينَ ائْتَفَقُوا فِيهِ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَيُتَابِعُ فِيهِ
يُخْتَلَفُونَ ﴿٢١﴾

¹ *Avalamu aī mbaī nima we mwene' nī kwasya
kana we aī na mbeŭ na wīkwatyo wa mbaī nene ūla
wathiwe.

ndīni yake na Mwīai waku vate nzika, akatw'a katī woo Mūthenyanī wa Uthayūkyo ūlū wa maŋndū ala mo mavathūkanganīaa.^{2*}

126. Itana nzīanī ya Mwīai waku wīna ūī na ūtao wīna ūseo, na kaananīa namo na nzīa ūla yalle mūno vyū. Vate nzika, Mwīai waku nīwīsi nesa vyū ūla welelūkte kuma nzīanī Yake; na We nūmesī asu ala matongoew'e nesa.

127. Na ethwa inyw'ī *mwīenda* kūmasilīla *avinyānī*, īndī masilīlei kwīanana nondū inyw'ī mwīkītwē ūthūku wīana; īndī mwoonany'a ūmīlīsyō, vate nzika, ūu nī ūseo mūno vyū kwa asu ala momīlīasya.

128. Na we ūmīlīsyā wīna ūmīlīsyō; na nīw'o ūmīlīsyō waku *nūtonyeka* tū vamwe na *ūtethyō* wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na we ndūkamew'īe kyeve mo, ona ndūkaūūye nūndū wa mawalany'o moo mathūku.

129. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na asu ala alūngalu na asu ala mekaa moseo

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالنُّوعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَعَادِلُهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٦﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِسَبِيلِ مَا عَوْقَبْتُمْ بِهِ
وَلَيْنَ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٧﴾

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَخْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي ضَلَالٍ مِمَّنْ يَنْكُرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُخْتَلُونَ ﴿١٢٩﴾

^{2*} Uvoo nī mūseo. Vai kīndū kīngī kīūneenwa vaa ateo Avalamu na kwīyumya kwake kūtathingithika na wīnengani wake kwa U-Umwe wa Ngai wa w'o nīw'o ūūneenanīwa. Na nūndū wa Avalamu ūūwetwa, na ivathūkany'o ila Aīsilaeli maī nasyo katī woo ene ūlū wa mūfīkīto wake naw'o na mwīkalo wake. Aingī katī woo nīmatw'īkte ngombo mīthaithīlenī ya mīvw'anano yī kīvathūkany'o na nī ūtheinī kana nīkana maendee na mīkīle yoo nīmatonya kwīthwa meekwatanisye na Avalamu ūta ūu.

Savato nthīnī wa ngewa īno wīoneka ūte mūthenya wa kūthūmūa īndī nī mūthenya wa kwīthesya na kwīlīla.

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَكِّيَّةٌ

BANI ISRAIL

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩtei.

2. Utheu wĩthwe Kwake We Ula
wamũkuie Mũthũkũmi Wake ũtukũ
kuma Mũsikitiĩ Mũtheu kũvika
Mũsikitiĩ-wa-Vaasa; ũla wakĩtwe
vandũ vala ithyĩ tũvaathimĩte, nĩkana,
Ithyĩ tũtonye kũmwony'a we imwe kaĩ
wa Syama Siitũ. Vate nzika, We eweka
nĩ We Wĩw'i, Mwoni.

3. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Mose Ivuku,
na nĩtwayĩtw'ĩkĩthiye yo ta ũtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli, tũkyasya, Mũikamwose
mũsũvĩ ũtee Wakwa Nyie.

4. Inyw'ĩ nzyawa sya asu ala ithyĩ
twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na
Noa. We aĩ mũthũkũmi wĩ ndala
mũno.'

5. Na Ithyĩ nĩtwamavuanĩsyee Aana-ma-
Isilaeli nthĩĩ wa Ivuku tũkyasya, 'Vate
nzika, inyw'ĩ mũkeeka mawathavu kelĩ
nthĩĩ wa nthĩ, na inyw'ĩ vate nzika,
mũkeethwa andũ mũtomĩka,

6. Kwa ũu, yĩla ĩvinda ya kwĩanĩw'a kwa
mokaany'o ala elĩ yavikie, Ithyĩ
nĩtwamatũmie amwe ma athũkũmi Maitũ
mena ũtonyi mũnene wa kaũ ala
malikile nthĩĩ wa nyũmba syoo vyũ; na
w'o waĩ ũkaany'o ũla ũtaĩ ũlea
kwĩanĩw'a.

7. Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamũnengie inyw'ĩ
ũtonyi ĩngĩ ĩũlũ woo, na
twamũtetheesya inyw'ĩ na ũthw'ii na
syana, na twamwingĩvya inyw'ĩ nthĩĩ
wa ũtalo.

8. Ethwa inyw'ĩ mũkeeyĩkalya nesa
inyw'ĩ-ene nĩ kwoondũ wa ũtandĩthyo

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ ۚ يَلْعَلُ مِنَ النَّاسِ
الْحَرَامِ إِلَى النَّاسِ الْأَقْصَا الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ
لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ②

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي
إِسْرَائِيلَ إِلَّا تَجَدُّوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ③

فَمَرِيتَهُ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ④

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
فِي الْأَرْضِ مَرَّاتٍ وَلَتَلْعُنَ عَلَيَّ الْكَايِرُونَ ⑤

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ إِبْرَاهِيمَ بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا
أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا
مَفْعُولًا ⑥

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ
وَبَيْنَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ⑦

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لَا تَنْفُسَكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ⑧

wa mathay0 menyu ene, na mwalea kwiyikalya nesa, ni kwa wasyo wa mathay0 menyu. Kwa ou, yila ula saa wathanitwe wa matuk0 ma m0min0kilyo ukavika, mo makamwika inyw'i nthini wa nthoni, na kulika musikiti tond0 malikile nthini waw'o Iya mbee na k0kyananga vy0 kila kind0 mo makikilile vinya.

9. Nokwithwa Mwai wenyu yu akeethwa na tei t0l0 wenyu; indii mwasyoka nthini wa mwikalo wenyu ula m0k00, Ithyi ota ou tukasyoka, na Ithyi nituyitw'ikithitye Iia ya Mwaki kolokolo kwoond0 wa alei. 10. Vate nzika, Kulani Ino Itongoasya unduni ula wa w'o m0no vy0; na Imatavasya etikili Ovoo m0seo ala mekaa meko maseo kana mo makeethwa na Ituvi Inene.

11. Na kana kwa asu ala matetikila maund0 ala makoka Itina, Ithyi nitusevitye usiflo mwai.

LUKU 2

12. Na m0nd0 n0voyaa 0th0ku ta 0n00voya 0seo; na m0nd0 e mit0ki.

13. Na Ithyi nit0tw'ikithitye 0tuk0 na m0thenya Syama ili, na Ithyi nitwavetie Kyama kya 0tuk0 tweeka m0thenya vand0 vaw'o na Kyama kya m0thenya Ithyi twikithe kyeni, nkana inyw'i m0tonye k0mantha mumo kuma kwa Mwai wenyu, na nkana inyw'i m0tonye k0manya 0talo wa myaka na 0manyi wa 0tala. Na Ithyi nit0vuanitye kila kind0 kwa ngewa nguv.

14. Na Ithyi nit0moveee motalo ma meko ma kila m0nd0 ngingoni yake, na M0thenyanii wa Uthay00kyo Ithyi tukam0tee we Ivuku yila we Okayitha yi Ivuany'e.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءَ وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبَذَرُوا فِيهَا مَكِيدًا ۝٩

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْبُيُوتِ آيَاتِهِ لِيُذَكِّرَ الَّذِينَ لَمْ يَرْجِعُوا إِلَى الْآخِرَةِ ۝١٠
جَعَلْنَا لِلْكُفْرِ يَوْمًا مَّوَدَّةً ۝١١

لَئِنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّذِينَ هُمْ عَنْكُمْ وَيَكُونُوا لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ كَيْدًا ۝١٢
وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا ۝١٣

٤ أَلَيْسَ ۝١٤
وَيَذَعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَاجِلًا ۝١٥

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوًا آيَةَ الْيَلِّ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَتَعْلَمُوا عَدَدَ الْيَوْمِ وَالْحَسَابُ وَكُلُّ شَيْءٍ فَضْلُهُ تَفْصِيلًا ۝١٦

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لَّزِمُهُ طَائِفَةٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَاقُلُ مَنشُورًا ۝١٧

15. 'Soma Ivuku yaku.' Thayū waku mwene nīwīanīe ōmŭnthī kwīthwa ta mŭtali tŭlŭ waku we.'

16. We ūla ōmīatīflaa nzīa īla ya w'o, we amīatīflaa kwoondū wa ūseo wake mwene tū; na we ūla ūendaa ūtee, aendaa kwa wasyo wake mwene tū. Na vai mŭkw'ii wa mīio ūkakua mŭio wa ūngī. Ithyī tūisīflaa o kŭvika tŭmŭtŭme Mŭtŭmwa.

17. Na yīla Ithyī twaeleela kŭwananga mŭsyī, Ithyī nītŭmetfīkīlasya ala athw'ii kwīka ūndū mo mekwenda katī woo. Kwa ūu, mo nīmalikaa nthīnī wa mīthemba yonthe ya naī nthīnī wa w'o, kŭvika ūtw'io wa kŭŭvalŭkīla ūkavika. Na īndī Ithyī nītŭwanangaa vyū.

18. Nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte ītina wa Noa! Na Mwīai waku nīwīanīe ta Mŭmanyi na Mwoni wa naī sya athŭkŭmi Make.

19. Ūla ona wīva wendaa thayū wa yu, Ithyī nītŭkalaataa kwoondū wake nthīnī wa w'o ūndū Ithyī twendaa ---kwa ta asu moo ūndū Ithyī twendaa; īndī Ithyī nītŭnyuvīte īia-ya-Mwaki kwoondū wake we; we akavīla vo, e mŭumanīe na e mŭlee.

20. Na we ūla wendaa Itu, na aiyŭkitīla ūndū yo yaīlwe nī kŭkitīwa, na we e mwītfīkīli----aa nīmo ala kīthing'īsyō kyoo kīkona īnee ya Ngai.

21. Kwa onthe Ithyī nītŭmanengae ūtethyo---elī aa na aya—mŭthīnzlŭ kuma kwa Mwīai waku. Na mŭthīnzlŭ wa mwīai waku ti mŭsīfle.

22. Sisyai, ūndū Ithyī tūmanenevetye amwe moo tŭlŭ wa ala angī nthīnī wa thayū ūū; na vate nzika, Itunī yīkeethwa yī īnenange kwa ivīla na nenange kwa ūtheu.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٥

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَأِنَّا يَضِلُّ عَلَيْهِ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا لَنَا مَعَدٍ يَنْ كَفَىٰ بَعَثَ رَسُولًا ۝١٦

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا
فَتَفْسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا تَدْمِيرًا ۝١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عِمَادٍ خَيْرًا بَعِيرًا ۝١٨

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاقِلَةَ جَعَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا تَشَاءُ مِنَ
شُرَيدٍ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مِنْ مുമَّا
مَقْدُورًا ۝١٩

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝٢٠

كُلًّا نُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاؤِ رَبِّكَ وَمَا
كَانَ عَطَاؤُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ۝٢١

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ الْكِبْرُ
دَرَجَاتٍ وَالْكِبْرُ تَفْضِيلًا ۝٢٢

23. Mōikanōseōvīsyē Ngai Mwene
Vinya W'onthē Ngai ūngī we ndūkese
kwīkala nthī wī mōsonokye *na*
wīmūkīlē.

LUKU 3

24. Mwāi waku nīwīyāste,
'Mūikamūthaithe ōngī ateo We na
onany'ai ūseo kwa asyai menyu. Ethwa
ūmwe woo kana eī nīmatumīa me
vamwe naku, mūikamatavye ndeto ona
yīva ya kwonany'a ūthatu ona
mūikamatetye mo, Indī neenai namo na
ndeto nduu.

25. Na matheesyei asyai ūthwau wa ūu wIna wololo. Na asya, 'MwInai wakwa, Ithwa na tei IŪŪ woo tondŪ mo mandeie nthInI wa wana *wakwa*.'

26. Mwai wenyu niwaizi nesa vyoma
maundũ ala me ilikoni syenyu; ethwa
inyw'i mwi alungalu, indĩ vate nzika,
We ni Mũekanĩ Mũno Vyũ, kwa asu ala
mamwelekelaa We ingĩ na ingĩ.

27. Na we mōnenge mōndō wa ndōū ya
mōkautī kīla kīmwalīlīte, na ngya, na
mōendi-wa-kyalo, na ndūkanange
ūthw'ii waku kwa nzīla ya wanango.

28. Ntw'o, aanangi nĩ anaa nyinyia ma masatani, na Satani nde mũvea kwa Mwĩai wake.

29. Na ona ethwa we n00taanfysa namo
0k7mantha tei wa Mwla7i waku, 0la we
w7kwaf7tye, *ona k0ily7 Ou 7nd7,*
maneeny'e na ndeto y7na 0uu.

30. Na ndUkekale woveee kw'oko kwaku
ngingonŋ yaku nŋndU wa ngoa ona
ndUkakUtamboUkye kwa wanango; we
ndUkese kUminUkŋIya wŋ mUumanŋe na
Ukathelwa.

31.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe athanthaasya kyaŭya *Kyake*
kwa ũla We Wendaa, na We akĩnyivasya

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ تَتَّعَدَ مَذْمُومًا
﴿ مَخْذُومًا ۝ ١٧ ﴾

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا يَٰهٗ وَآلَٰهُ الدِّينِ
إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يَبْلُغُنَّ عِنْدَكَ الْبُكْبَرُ أَحَدُهُمَا أَوْ
كِلَهُمَا وَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا تَهْزُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٧٧﴾

وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَ هَلْ
رَبِّ الرَّحْمَةِ كَمَا رَبِّنِي صَوِيْرًا ۝
رَبِّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِيْ فُؤُسِكُمْ اِنْ تَكُوْنُوْا صٰلِحِيْنَ
فَاِنَّهٗ كَانَ لَآوٰهِيْنَ غَفُوْرًا ۝

وَأَتِذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَسِيرَ وَأَبْنَ السَّبِيلِ
وَلَا يُبْدِرْ بَنَدِيرًا ﴿٢٥﴾

إِنَّ الْمُبَدِّلَيْنِ كَاثِرٌ أَمْثَلُ الشَّيْطَانِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِزَيْنٍ كُفُورًا ﴿٥٥﴾
وَأَمَّا تَعْرِضُ عَنْهُمْ بِنِعْمَةِ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٥٦﴾

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٥٥﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِمَا كَانَ يَعْبُدُهُ خَيْرٌ أَوْ بَئِيسٌ ﴿٣٧﴾

kwa ūla We Wendaa. Nt'w'o, We nūmanyaa na nūmonaa athōkōmi Make nesa vyū.

LUKU 4

32. Mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kōkīa ūkya. Ithyī Nithyī tw'inengae syo līu ōnenyu. Vate nzika, kūsūyūaa syo nī naī nene mūno.

33. Na mūikathi vakuvī na ūlaalai; vate nzika, w'o nī kīndū kyathe na nzīa nthūku.

34. Na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanīte ateo kwa ūlūngalu. Na ūla ūaītwe kwa mavītyo, Ithyī vate nzika, nītūmūnengete mūtīlwa wake mwīao kwīya ndīvi ya ūīvanīsyō īndī we ndakavītūkye mīlvaka īla ītw'ītwe ya kūaana; nūndū nthīmī wayo we nūtetheew'e nīmwīao.

35. Na inyw'ī mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa nzeo mūno, okūvika īvikye wīanīu wa ūima wayo, na īanīsyai ūtīanīo; nūndū ūtīanīo nūkakūlw'a.

36. Na nenganei kīthimo kyusūu yīla mūūthima na thīmai na kīthimi kyaw'o; ūndū ūsu nīw'o mūseo vyū na mūkathīlku mūminūkīlyonī.

37. Na ndūkaatīte kīla ūtena ūmanyi wakyo. Nt'w'o, kūtū na itho na ngoo—ii syonthe ikeetwa ikūlw'e.

38. Na ndūkatambūke īlūlū wa nthī na ngathīlo, nūndū we ndūtonya kūmīlvondolya nthī, ona ndūtonya kūasava ūkeanana na mīthya ya īlma.

39. Ūthūku wa maūndū aa onthe nī ūthatyo mbee wa metho ma Mwīai waku.

40. Ktī nī kīlungu kya ūla ūī Mwīai waku ūkūvuanīsyē we. Na ndūkaseūvyē Ngai ūngī ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا لَكُمْ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَأَيُّكُمْ قَاتِلُهُمْ كَانَ خَطَاً كَبِيراً ⑤

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ⑥

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ
قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلْيُشْرِفْ
فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ⑦

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ⑧

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ وَزِنُوا بِالْوَسْطَائِصِ الشَّقِيقِينَ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑨

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑩

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ⑪

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُومًا ⑫

ذَلِكَ وَمَا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ

W'onthe, ndükese kw'k'wa Iianĩ-ya-Mwaki, wĩ mũumanĩe na wĩ mũlee.

41. We İndĩ, Mwĩai wenyu amũnengete inyw'ĩ ndaĩa na syana sya ivĩsĩ, na akeyosea We-Mwene aka kuma katĩ wa alaĩka? Vate nzika, inyw'ĩ mũneenaa ũneeni wĩ woo.

LUKU 5

42. Ithĩĩ nĩtũtavanĩtye Ūla w'o nthĩĩ wa Kulani İno kwa nzĩa syĩ kĩvathũkany'o, nĩ kana mo matonye kũtaĩka, İndĩ yo İmongeleelaa mo ũleĩnĩ.

43. Asya, 'Takethwa kwaĩ ngai ingĩ vamwe Nake We, tondũ mo maasya, İndĩ mo avoyi ma m'w'anano methwa mamanthie nzĩa ya kũthi kwa Mwene-wa-Kĩvĩla kya Usumbĩ.

44. We nĩ Mũtheu, na mũnenevyeye İölũ vaasa wa ũndũ mo maasya.

45. Ala matu mũonza na nthĩ na syonthe ila syĩ nthĩnĩ wasyo itaĩaa ũtheu Wake; na vai k'İndũ ona k'İmwe k'İtamũtaĩaa We na ndaĩa Yake; İndĩ inyw'ĩ mũimanyaa ũtaĩo wasyo. N'w'o, We nĩ Mũmĩsya, Mũekanĩ Mũno Vyũ.

46. Na yĩla we ũũmĩsoma Kulani, Ithĩĩ nĩtwĩkĩaa tũtũ mũvithe katĩ waku na asu ala mateĩkĩlaa Itu;

47. Na İölũ wa ngoo syoo Ithĩĩ nĩtwĩkĩite ngunĩko nĩkana mo maikamanye w'o na matũnĩ moo tweekĩie kũlea kw'w'a.

48. Ithĩĩ nĩtwĩsĩ nesa vyũ k'İla mo methukĩsye, yĩla makwĩthukĩsye we, na yĩla meũũanĩa me oka, yĩla eki-ma-naĩ maasya, 'Inyw'ĩ mũatĩlaa vathei ateo no mũndũ usũtwe nĩ ũkengani.'

49. Sisya, ũndũ mo maseũvasya ngelekany'o kwoondũ waku na ũu mo nĩmathyokete vyũ, ũkethĩa mo maitonya kwona nzĩa.

مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَلَقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَوْلَاكُمْ شَرًّا ۖ

أَفَأَصْفُكُمْ رَبَّكُمُ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ النِّسَاءِ ۖ إِنَّا نَأْتِيكُمْ لَنَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّابْتَغَوْا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۝

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۝

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا لَإِنْسُجٌ بَحْدٍ ۚ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَإِذَا اقْرَأَتِ الْقُرْآنَ حَجَلْنَا نَبْكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ

لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَنُورًا ۝

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمُ أَلْهَةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِذَا ذُكِّرْتُ بِهِ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ

عَلَىٰ آذَانِهِمْ نُفُورًا ۝

مَنْ أَعْمَىٰ عَمَىٰ إِنَّتُمْ أَعْمَىٰ ۚ إِنَّتُمْ سَمُوعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ بِخُوفِهِ

إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَنُورًا ۝

أَنظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ

سَبِيلًا ۝

50. Namo makūlasya, 'Ytla ithyī tūkatw'ika mavīndī na tūlungu tūtilikangu, ithyī ow'o nītūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?

51. Asya, 'Inyw'ī tw'īkai mavia kana kīaa,

52. Kana kīndū kyūmbe kya kīla mūthemba ona w'īa kīla kyonekaa kī kyūmū mūno vyū ilikonī syenyū, īndī ona kūilyi ta ūu inyw'ī nīmūkathayūūkw'a.'

Indī mo makakūlya, 'Nūū ūla ūkatūtūnga thayū?' Asya, 'We ūla wamūmbie inyw'ī īvinda ya mbee.' Na īndī mo makavyūly'a mītwe yoo vala we ūī na kwasya, 'Uū ūkeethwa īndī?' Asya, 'Nokwīthwa wī vakuvī.'

53. 'W'o ūkeethwa mūthenya ūla We ūkamwīta inyw'ī; na īndī inyw'ī mūkeetīka mūimūtafa We na mūkasūanīa kana inyw'ī mwīkalīte kwa kavinda o kanini.

LUKU 6

54. Na matavye athūkūmi Makwa kana mo maīlītwe nī kūneena maūndū ala maseo vyū. Vate nzika, Satani auluaa kīthokoo katī woo. Vate nzika, Satani nī mūmaitha wa mūndū wī ūtheinī.

55. Mwīai wenyū nūmwīlī inyw'ī nesa vyū. We akenda, We akeethwa na tei tūlū wenyū; na We enda, akamūsilīla inyw'ī. Na Ithyī tūiūtūmīte we kwīthwa mūsūvī tūlū woo.

56. Na Mwīai waku nūmesī nesa vyū asu ala me matunī na tūlū wa nthī. Na Ithyī nītwananenevisye amwe ma Athani tūlū wa angī na Ndaviti Ithyī nītwanūnengie Zaboor 'Savuli.'^{1*}

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْكَا لَمَبْعُوثُونَ

خَلْقًا جَدِيدًا ۝

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ۝

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ

مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

فَسَيَنْفِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى

هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ۝

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ

يَعْلَمُ السِّرَّ ۝

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا

مُبِينًا ۝

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يُرْسِلْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ

يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ ۝

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بَيْنَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَقَدْ

فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُدَ

زَبُورًا ۝

¹ *Zaboor' yīasya mbūa sya malondū ila syaandīkawa Maandīko Matheu.

57. Asya, 'Mekaflei asu ala mŭsŭanfaa kwŭthwa ta ngai ūtee Wake; na *ĩndĩ* inyw'ĩ mŭkamanya kana mo mai na ūtonyi wa kŭmŭvetangĩa inyw'ĩ thĩna kana kŭwŭalyŭla.'

58. Asu ala mo meyĩtfaa mo ene onamo mamanthaa kŭthengeanĩa na Mwĩai woo----- ona asu ala moo me vakuvĩ mŭno vyŭ--- na kwĩkwatya tei Wake, na kŭkĩa ūsilĩlo Wake. Vate nzika, ūsilĩlo waku nĩ kĩndŭ kya ūkĩwa.

59. Vai mŭsyĩ Ithyĩ tŭtakawananga mbee wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, kana kŭsilĩla w'o na ūsilĩlo mwai. Uu nĩ ūandĩke nthĩnĩ wa Ivuku.

60. Na vai kĩndŭ kĩtonya kŭtŭsilĩla Ithyĩ kŭete Syama, ateo ethwa andŭ ala mai mbee nĩmaileile, *ĩndĩ kĩĩ ti kĩsiĩĩ*. Na Ithyĩ nĩtwamanengie Athamuti ngamĩle-nga ta Kyama kĩtheu, *ĩndĩ* mo nĩmakĩleile vate ūlŭngalu. Na Ithyĩ tŭitŭmaa Syama *ĩndĩ* nĩ kŭkaany'a.

61. Na *lilikanai ĩvinda yĩla* twakŭtavisyey we: 'Vate nzika, Mwĩai waku nŭmathyŭlŭlŭkĩte andŭ; Na Ithyĩ tŭyaaŭtw'ĩkĩthya woni ūla Ithyĩ twakwonisyey we *ĩndĩ* ta ūtato kwa andŭ, ota mŭtĩ ūla mŭumanĩe nthĩnĩ wa Kulani. Na Ithyĩ nĩtŭmakanasya mo, *ĩndĩ* w'o ūmongeleelaa mo nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ mŭnene.

LUKU 7

62. Na *lilikanai ĩvinda yĩla* ithyĩ twatavisyey alaĩka, 'Mwĩnyivĩsyeyi Atamu,' na *onthe* nĩmeenivisyey, ateo Ivilisi. Nake Ivilisi akŭlya, 'Nyie ngeenyivĩsya ūmwe ūla We ūmŭmbĩte na yŭmba?'

63. Na akŭlya, 'We wĩsŭanfa ata? Uu ūmŭnengete ndaĩa iŭlŭ wakwa nŭtonya kwĩthwa mŭnene wakwa? Ethwa We

قُلْ اَدْعُوا الَّذِيْنَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُوْنِهٖ فَلَا يَنْفَكُوْنَ
كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْزَنُوْا ۝۹

اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَتَّبِعُوْنَ اِلٰى رَبِّهِمْ الْوَسِيْلَةَ
اَيُّهُمْ اَقْرَبُ وَيَزْجُوْنَ رَحْمَتَهٗ وَيَخَافُوْنَ عَذَابَهٗ
اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْدُوْرًا ۝۱۰

وَاِنْ مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
اَوْ مَعَدَّيْنَاهَا عَذَابًا شَدِيْدًا ۚ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ
مَسْطُوْرًا ۝۱۱

وَمَا مَنَعَنَا اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰتِ الْاَنْ كَذَّبَ بِهَا
الْاَوَّلُوْنَ ۚ وَاتَيْنَا سُودَ النَّارِ مَبْصُرَةً فَظَلَمُوْا
بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰتِ الْاَنْ تَحْزَنُوْا ۝۱۲
وَازْفَلْنٰ لَكَ اِنْ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنٰ
الْزُّمَرِا الَّتِيْ اَرَيْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُوْنَۃَ فِي الْقُرْاٰنِ وَنَحْنُ فَهُمْ مَّا يَزِيْدُهُمْ
ۙ اِلَّا طٰغِيًا تَاْكِيْدًا ۝۱۳

وَازْفَلْنٰ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِسْمُجَدُّوْلًاۙ وَمَجِدُّوْا ۚ وَاِلَّا
اِبْلِيسَ ۙ قَالَ ؕ اَسْمُجَدُّ لِمَنْ خَلَقْتَ طٰٓغِيًا ۝۱۴

قَالَ اَرَدَيْتَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلٰٓى لٰٓئِيْۤنْ اٰخَرَتَيْنِ
اِلٰى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَّا تَحْتٰبِكَ ذُرِّيَّتَهٗ ۙ اِلَّا قَلِيْلًا ۝۱۵

Ūkanenga ūvinda kūvika Mūthenya wa Uthayūkyo, Nyie vate nzika vyū, ngaia nzyawa syake uungu wa nzīa yakwa nthyoeku ateo avūthū.'

64. Ngai amwīa, 'Thi! na ūla ona wīva ūkakūatīa we kuma katī woo, vate nzika, Iia-ya-Mwaki yīkeethwa nīyo ūtuvi yenyu inyw'onthē --- ūtuvi yīanīu.

65. 'Na we mūsesenge oūla ona wīva woo we ūtonya, na wasya waku, na mombanīsyē mo andū maku ala malīsa mbalasi na andū maku ala maendaa na maaū na ūthwa mūtindany'a woo katī wa ūthw'ii na syana, na ūimatha mo syathī.' Na Satani amathaa mo vathei na ūkengani.

66. Ta kwa athūkūmi Makwa, we vate nzika, ndūkethwa na ūtonyi ūlū woo, na Mwīai waku nīwīanīe kwīthwa ta mūsūvī.

67. Mwīai wenyu nī We Ula ūtwaa ngalawa ūkanganī kwoondū wenyu, nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake. Vate nzika, We nī Mwene-Tei kwa kūmwelekelā inyw'ī.

68. Na yīla ūthūku wamūkiita inyw'ī ūkanganī, syonthē isu ila mūsyaīkaīlaa eka We, nimwāfaa inyw'ī. Indī yīla We wamūvikya nthī nyūmū kwa mūuo, inyw'ī nīmawathūkaa ūtee; na mūndū nde mūvea ona vanini.

69. Inyw'ī Indī nīmawīw'aa mwīo vaseo kana We ndakatuma inyw'ī mūthelekelya nthī, ūtee wa nthī kana amūtūmīe inyw'ī kīutani kīnene kya mūthanga na mavia na Indī mūīlea kwona mūsūvī kwoondū wenyu ene?

70. Kana inyw'ī mwīw'aa mwīo vaseo kana We ndakamūtūnga nthīnī wayo ūvinda ya kēlī, na Indī aimūtee kīutani kya kīw'ū kyai, na kūmūthitya inyw'ī

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَزَاءَهُمْ جَزَاءُكَ
جَزَاءَ مَوْفُورٍ ١٧

وَأَسْتَغْفِرُ مَنْ اسْتَعْظَمَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبَ
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ وَعَدَهُمْ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ الْإِعْرَودُ ١٨

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ
وَكِيلًا ١٩

رَبِّكُمْ الَّذِي يُرْجِي لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِيَتَّبِعُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٢٠

وَإِذَا مَنَّكَ الْفُزُ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَنَّا بَجْعُكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ٢١

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ حَاصِبٌ أَلَمْ يُرْسِلْ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ٢٢

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ لَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلْ
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغَرِّقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ٢٣

nũndũ wa ōlei wenyu? Inyw'i Indĩ mũikona vo mũtetheesya kwoondũ wenyu mbee Waitũ Ithyĩ.

71. Ithyĩ ow'o nĩtũmataĩte Aana ma Atamu, na nĩtwamakuie mo nthĩ nyũmũ na ōkanganĩ, na nĩtũmanengete mo syĩndũ nzeo na kũmanenevya mo mũno mbee wa aingĩ ma asu ala Ithyĩ tũmbĩte.

LUKU 8

72. Lilikanai mũthenya ōla Ithyĩ tũkameta kĩla andũ na Mũtongoi woo. Na Indĩ ōla ona wĩva ōkanengwe Ivuku yake na kw'oko kwa aũme----asu makasoma Ivuku yoo, namo maikavĩtw'a ona vanini.

73. Na ōla kĩlalinda tũlũ wa nthĩ ĩno, we akeethwa e kĩlalinda Itunĩ na kũasa mũno kuma nzlanĩ.

74. Namo maĩ vakuvĩ mũno kũtuma we ōlika thĩnanĩ mwai na mũnene mũno vyũ tũlũ wa maũndũ ala tũũvuanĩsyẽ we, nĩkana ōtonye kũtũseũvĩsya Ithyĩ kĩndũ kĩngĩ eka kyu; na Indĩ mo methwa makwosie we vate nzika, ta mũnyanyae wa mwanya.

75. Na takethwa Ithyĩ tũyaakwĩkĩa we vinya na Kulani, we wĩthwa wamelekele mo o vanini.

76. Na nũndũ wa ōu Ithyĩ twĩthwa twatũmie we ōsama mathĩna mailĩ ta asu ma kĩkw'ũ na Indĩ we ndwĩthwa woonie mũtetheesya kwoondũ waku-mwene ona ōmwe mbee wa Ithyĩ.

77. Na ow'o mo me vakuvĩ kũũthamya we kuma nthĩ ĩno nĩkana maũlũngye we kuma vo; Indĩ ōvoonĩ ōsu mo ene mayĩthwa mekalile vo ĩtina waku ateo vanini.

78. ĩno nĩyo yĩhĩĩwe yĩ nzĩa Yaitũ vamwe na Athani Maitũ ala Ithyĩ

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَهُمْ فِي الْوَحْيِ وَالْجَنَّةِ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ①

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِسْمِهِم مِّنْ أَدْنَىٰ كِتَابِهِ
يَمِينِهِ قُلُوبُهُمْ غَيْرُ ذَاكُمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ لِيَوْمَ ②
وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أُنْتَهُ فِي الْآخِرَةِ أَغْنَىٰ وَاضِلٌ
سَيِّئًا ③

وَأَن كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الذِّمِّيِّ أَوْ حِينًا إِلَيْكَ
لَيُفْتَرِي عَلَيْنَا غَيْرَهُ ④ وَإِذَا لَا تَأْخُذُكَ غِيلًا ⑤

وَلَوْلَا أَن تَبَعْتَنكَ لَقَدْ كُنْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا
قَلِيلًا ⑥

إِذَا لَأَقْنُكَ ضَعْفَ الْحَيَةِ وَضَعْفَ النَّسَابِ ثُمَّ لَا
تُجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ⑦

وَأَن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لَيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْمِزُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ⑧
سَنَّةً مِّنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ

twamatUmie mbee waku; na we ndOkona
OalyOlo ona wIwa nzIlanI YaitU.

LUKU 9

79.SyaIIsyai Mboya yIla syua yeeka na
kUthUa kUvika kIvinduI kya UtukU na
Usomi wa *Kulani MboyanI masangya*.
NIw'o, Usomi wa *Kulani* masangya
nIkwiIkIka na nzIa ya mwanya mUno
nI Ngai.

80.Na amOkai kwoondU wayo *Kulani*
nthInI wa *kIlungu kya mbee kya* UtukU ta
w'o wIa wa mbee Ula mUnene kwaku
we. VangI nokwIthwa MwIai waku
akakOkIlya we kUvika kIkalanI kItUlu
mUno.

81.Na asya, 'Ame MwIai wakwa,
tw'IkIthya kUlika kwakwa kUlika kUseo
na IndI Oinunya na uumi mUseo. Na
nenga nyie Otunyi wa kUndetheesya
kuma Kwaku-Mwene.

82.Na asya, 'W'o nI mUviku na OvUngU
nI mwau. Ow'o OvUngU Othelaa mItOkI.'

83.Na IthyI notUvuanItye *Kulani* kavola
kavola Ila nI Ovosyo na tei kwa etIkIli;
IndI yo Imongeleelaa alei wasyo tU.

84.Na yIla IthyI twamUnenga mUndU
manee MaitU, we nUsyokaa Itina na
kwathUka Utee; na yIla we wakwatwa nI
UthUku, we nIwInenganae mwene kUvika
kUyItUka.

85.AsyA, 'KItIa mUndU ekaa kwIanana na
nzIa yake mwene, na MwIai waku nIwIsI
nesa vyU Ula Otongoew'e nesa vyU.

LUKU10

86.Na mo meOkUlya we IUlu wa thayU.
Asya, 'ThayU nI kwa mwIao wa MwIai
wakwa; na IUlu wa Umanyi waw'o
inyw'I nImUnengetwe IndI o vanini.
Nenyu mUnengetwe Umanyi mUnini wa
w'o.

﴿سَمِعْنَا نَحْيَلًا﴾

اقْرَأِ الصَّلَاةَ لِلَّذِي الشَّيْءُ إِلَى عَمِي الْيَلِيلِ وَ
قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٩﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسُجِّدْ لَهُ نَافِلَةً لَكَ عَمَّا يُنَاجِيكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿١٠﴾

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ
صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿١١﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَّقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوقًا ﴿١٢﴾

وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿١٣﴾
وَإِذَا أَمَرْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَمَّنْ بِنَفْسِهِ
وَرَأَى مَتَّهَ الشُّرَكَاءَ يَتُوسَّأُ ﴿١٤﴾

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَن هُوَ
﴿١٥﴾ أَهْدَى سَبِيلًا

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

87. Na takethwa Ithyĩ nĩtwendie, vate nzika, Ithyĩ twĩthwa twoosie kĩla twaũuanĩsye we na Indĩ *UndOnĩ ūsu* ndwona mūsũvĩi kwoondũ Witũ.

88. Ateo tei kuma kwa Mwĩlai waku. Vate nzika, mumo Wake kwa kũkwelekelwa we nĩ mũnene.

89. Asya, 'Mbaa andũ onthe na Mayini makombanw'a vamwe maseũvye ngelekany'o ya Kulani Ntheu Ino, maitonya kũmĩseũvya yĩliĩ tayo, ona makatetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ.'

90. Na Ithyĩ vate nzika, nĩtũnenganĩte ngelekany'o syĩ kĩvathũkany'o kwa mbaa-andũ nthĩnĩ wa Kulani Ino, Indĩ andũ aingĩ mũno nĩmaleaa kĩla kĩndũ ateo ūlei.

91. Na mo maasya, 'Ithyĩ tũikakwĩtkĩla we ona vanini kũvika we ūtũme kĩthima kyume nthĩ kĩvulutye kĩw'ũ;

92. 'Kana we wĩthwe na mĩũnda ya mĩtende na mĩsavivũ, na Indĩ ūivulutya mbuluti kwa wingĩ;

93. 'Kana ūtũvalũkangĩlye ilungu sya Itũ Itũũ waitũ, tondũ we waĩtye, kana ūmũete Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka mbee waitũ ūthyũ kwa ūthyũ.

94. 'Kana we wĩthwe na nyũmba ya thaavu, kana we wambate Itunĩ; na ithyĩ tũiketĩkĩla kwambata kwaku kũvika we ūtũtheesye ithyĩ Ituku tũtonya kũyĩsoma. 'Asya, 'Mwĩlai wakwa nĩ Mũtheu! Nyie ti kĩndũ Indĩ nĩo mũndũ *Ūtũmĩwe ta Mũtũmwa.'*

LUKU 11

95. Na vai kĩndũ kyamasiĩte andũ kwĩtkĩla yĩla ūtongoi wookie kwoo ateo mo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtũmĩte mũndũ *ta Mũtũmwa?*'

وَلَيْنَ شِئْنَا لَنذَهِبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِبُّ مَلَى أَنْ يَأْتُوا بِشَيْءٍ هَذَا الْفَرَانِ لَا يَأْتُونَ بِشَيْءٍ وَلَا كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِكَ حَتَّى تُفْجَرَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَبْقُوعًا ۝

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّحِيلٍ وَعَلَيْهِ فَتُفْجَرُ الْأَنْهَارُ خِلَالَهَا فَتُفْجَرُ ۝

أَوْ تَسْقُطَ السَّمَاءُ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بِلَهِ وَالْمَلَكُ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ بِرُؤْيَاكَ حَتَّى تَنْزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُؤُهُ ۝

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا مِّثْلُكُمْ ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

96.Asya, 'Takethwa kwaŵ alaŵka ŵulŵ wa nthŵ ŵla mo matambŵkaa na mŵuo makilŵte, vate nzika, Ithyŵ twŵthwa twamatheesye mo mŵlaŵka kuma ŵtunŵ ta mŵtŵmwa!

97.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu; vate nzika, We nŵŵsŵ na nŵmonaa athŵkŵmi Make nesa vyŵ.'

98.Na we ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵmŵtongoeasya, nowe eweka ŵtongoeŵ'e nesa ŵŵIndŵ kwa asu ala We wŵŵkŵlaa manangŵke, we ndŵkamonea atetheesya ŵtee Wake. Na Mŵthenyanŵ wa Uthayŵŵkyo Ithyŵ tŵkamombany'a onthe vamwe mavalŵkŵte na mothyŵ moo, me ilalinda, mateŵneena na mate matŵ. Utŵo woo ŵkeethwa nŵ ŵianŵ-ya-Mwaki; kŵla ŵvinda waleelanga, Ithyŵ tŵkongeelaa ŵŵŵŵnzŵ wa Mwaki kwoondŵ woo.

99.Yu nŵyo ŵtupi yoo, nŵndŵ mo nŵmaileile Syama Siitŵ na maasya, 'Kyaŵ! Yŵla ithyŵ tŵkatw'ŵka mavŵndŵ na tŵlungu, ow'o ithyŵ nŵtŵkathayŵŵkw'a ta kyŵmbe kyeŵ?'

100.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ ena ŵtonyi wa kŵmba andŵ mailyŵ tamo? Na We nŵmanyuvŵe mo ŵvinda, yŵte nzika nthŵnŵ wayo. Indŵ eki-ma-naŵ nŵmaleete kŵla kŵndŵ ateo ŵlei.

101.Asya, 'Ona mŵkethwa na inandŵ sya tei wa Mwŵai wakwa, inyw'ŵ vate nzika, nŵkwisiŵla nŵndŵ wa w'ia wa kŵsyanaŵga; nŵndŵ mŵndŵ nŵ mŵtoonu.

LUKU 12

102.Na kwa ŵ-w'o Ithyŵ nŵtwamŵnengie Mose Syama kenda ntheu. Kwa ŵu, makŵleye ŵndŵ Aana-ma-Isilaeli. Yŵla we wamavikŵie mo, Valao amwŵie, 'Nye

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمُوتُونَ مُطَاعِينَ
لَنَزَلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ۝

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِّ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُم أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وَجُوهِهِمْ عَنَابًا وَبَلَّغْنَا وَصَّا مَا وَهَمُ

الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وَجُوهِهِمْ عَنَابًا وَبَلَّغْنَا وَصَّا مَا وَهَمُ
جَهَنَّمَ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ۝

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا مَآزًا
كُنَّا عِبَادًا وَرُفَاتًا إِنَّا لَنَبْعُوْتُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَقَالَ إِنِّي إِسْرَءِيلُ

nIsuani kana we Mose wI mUndu
usutwe nI ukengani.'

103. We Mose aise, 'We nIwIsi nesa
kana vai theetheye Syama ii ateo nI
MwIai wa matu na nthI ta mokusi
maingI; na Nyie kwa ula w'o nIsuani
we Valao kwIthwa mUndu
mwanangIku.'

104. Kwa ou, we nIwatw'ie kumalungya
kuma nthI Isu; IndI Ithyl
nIwtamUnyw'Ithisye kIw'u vamwe na
ala maI nake onthe vamwe.

105. Na Itina wake Ithyl nIwtamatavisye
Aana-ma-Isilaeli, 'T'ai-inyw'I nthI Ino;
na yIla Ivinda ya watho ya matukU ala
mokIte yIkavika, Ithyl tUkamUete inyw'I
vamwe IngI.

106. Na kwa ula w'o, Ithyl
nIwtamItheisye yo nayo nIyathee na
ula w'o. Na Ithyl tUutUmIte we ta mUeti-
wa-Uvoo tU na MUkaanany'a.

107. Na Ithyl nIwtamIaanisye Kulani
ilungu nIkana inyw'I mUtonye
kUmIsomea mbaa-andU onthe kwa
mavinda, na Ithyl tUmItheetheye yo kavola.

108. Asya, 'Inyw'I MwamItIkIla kana
mwamIlea, asu ala manengetwe Umanyi
nImavalUkaa nthI na mothyU moo yIla
meUmIsomewa.

109. Na kwasya, 'MwIai waitU nI
MUtheu. Vate nzika, Utianfo wa MwIai
waitU ndUlea kwIanIw'a.

110. Mo mavalUkaa nthI na mothyU moo
maIte, na yo Imongeleelaa mo ouu
nthInI woo.

111. Asya, MwIkaIlei Ngai Mwene
Vinya W'onthe kana mUmwIkaIlei
Rahman, kwa syItwa ona yIva yIla
inyw'I mUUmUvoya We nayo, masyItwa
onthe ala manake na maseo mUmo vyU nI

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُدْعَى
مَسْحُورًا ۝

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَفْرَعُونَ مُنْذَرًا ۝

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِذَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ۝

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ۝

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

وَقَوْمًا فَرَقْنَاهُ يُتْرَكُهُ عَلَى النَّارِ عَلَى مَكْرٍ
وَنَزَلْنَاهُ نَزْرًا بَآئِلًا ۝

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْوَحْيَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْآذَانِ
سُجَّدًا ۝

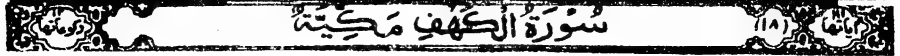
وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ۝
وَيَخِرُّونَ لِلْآذَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۝

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّسُولَ أَيُّمَا تَدْعُوا فَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا وَ
ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

Make.' Na ndökavoye Mboya yaku na wasya mütöÜlu, ona ndökaneene na wasya wĩ İtheo mÜno, İndĩ mantha nzĩa ya vu kafi.

112.Na asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūtaaĩyosea mwana We-Mwene, na Ula ūte mütindany'a nthĩnĩ wa Usumbĩ Wake, ona We nde ūmwe ona wĩva wa kūmūtetheesya nūndū wa wonzu.' Na taĩai Utheu Wake na Utafo Wake w'onthe.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلٰلِ
وَكَثِيْرَةٌ تَكْفِيْرًا ﴿١١٢﴾

AL - KAHF

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula ũtheetye Ivuku kwa
mũthũkũmi Wake na We ndaĩkĩa
ũthyoeku nthĩnĩ wake kana ũseũvyanĩ
wayo ona wĩva.^{1*}

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝

3. We nũyĩw'ĩkĩhĩye yo mũsũvĩi nĩkana
yĩtonye kũnengane ũkaany'o ũlũ wa
ũsilĩlo wĩ woo kuma Kwake, na nĩkana
yĩtonye kũmanenge etĩkĩli ala mekaa
meko maseo ũvoo mũseo kana mo
makeethĩwa na ĩtuvi ĩseo,

قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِمَنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا حَسَنًا ۝

4. Vala mo makekalaa tene na tene;

مَا كُنْ فِيهِ أَبَدًا ۝

5. Na nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a
asu ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩyosee mwana We-Mwene.'

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝

6. Mo mai na ũmanyi ũndũnĩ ũũ, ona
maaĩthe moo mayai naw'o. Ndeto ĩno
ila yumaa makanyw'anĩ moo ni ya

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ۝

¹ *Ndeto ĩno 'hoo' nthĩnĩ wa 'lahoo' yaasyaa
mũthũkũmi wa Ngai ota ũu-mwosi wa Ivuku -na
Ivuku mbene. Nũndũ yĩtonya kũalyũlwa na
Kĩngelesaa ndeto ĩno yĩ nthĩnĩ ĩvindanĩ yĩmwe
iandĩkĩtwe syelfĩ vamwe. Umwe akaalyũla ta ũu
'Ngai ndekĩĩte ũthyoeku nthĩnĩ wayo,' yĩthwa
yamũvetanga Mũtũmwa Mũtheu mũuo wĩthwe
ũũ wake kuma nthĩnĩ wa ũtĩanĩ ũũ wa ũtheu.
Ethwa ũmwe emĩalyũla yo ta We ndekĩĩte
ũthyoeku ona wĩva nthĩnĩ wake we, ' ĩndĩ Ivuku
nĩyatiwa ũtee wa ũtheu ũũ. Kũlũngalya ũneeni ũũ
ĩthĩ nĩtũalyũlĩte mũsoa ũũ kwa nzĩa
yĩkĩvathũkany'o twĩthĩĩtwe twĩ aĩkĩĩku vyũ kwa
kĩveva vandũ va kwongelelela i ndeto vinya.

kwIw'Ithya woo mÜno. Mo maineenaa
kIndÜ ateo ÜvÜngÜ.

7.Kwa Üu, vangI we nÜtonya kwIyIw'Ia
kyeva we mwene Ükakw'a nÜndÜ woo
Itina wa mo kÜmIlea ngewa Ino.

فَلَمَّا بَايَعَ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝

8.NIw'o, Ithyl nItwitwIkIthIye syIndÜ
syonthe ila syl IÜlÜ wa nthI ta mathaa
kwoondÜ wayo, nIkana Ithyl tÜtonye
kÜmatata mo tÜmanye Üla wIna mwIkalo
mÜseo mÜno.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ
أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

9.Na Ithyl tÜkaitw'IkIthya syonthe ila syl
IÜlÜ wayo mÜthanga mÜthei Üte Üsyao.

وإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُؤًا ۝

10.We wIsÜanIa kana AndÜ-ma-Ngunga
na MÜandIko maI Üsengy'o katI wa
Syama SiitÜ?

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِنَ الْآيَاتِنَا عَجَبًا ۝

11.YIla ala anake masembie kwIvitha
NgunganI na maasya, 'MwIai waitÜ,
tÜenge ithyl tei kuma Kwaku-Mwene,
na tÜenge Ütongoi Üla mÜlÜngalu
ÜndÜnI ÜÜ witÜ.'

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝

12.Kwa Üu, Ithyl nItwamasiIle kwIw'a
na matÜ moo Üvoo wa nthI kuma nza
kwa myaka mIvuthu.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ۝

13.IndI Ithyl nItwamokIliye mo nIkana
Ithyl tÜtonye kÜmanya nI nguthu yIva
katI wa syelI ala matonya kÜmanya
Ivinda yIla mo mekalIte.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا وَإِذْ يُلَاقُوا
يَوْمَهُمْ أَتْرَابَهُمْ يَقُولُونَ بَلْ ضَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۝

LUKU 2

14.Ithyl tÜkaÜtavya we Üvoo woo na Üla
w'o; mo maI andÜ ma mÜika ala
meetIkIliye MwIai woo, na Ithyl
nItwamongelele mo ÜtongoinI.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
أَمْنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ۝

15. Na Ithyĩ nĩtwasyĩkie ngoo syoo vinya, yĩla mo maŪngamie na maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ. Ithyĩ tũikamwĩta Ongĩ Ūtee Wake ona vanini; na ethwa ithyĩ tũkeeka, ithyĩ tũkeethwa vate nzika, twaneena ŪvŪngũ mŪvũtũku.

وَرَبُّنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُوهُ مِنْ دُونِهِ إِنَّهَا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ۝

16. Aa, andũ maitũ nĩmasyosete ngai ingĩ kwa Ūthaihi Ūtee Wake. Mo maleaa kũete mwĩao mũtheu Iŵlũ wasyo nĩkĩ? Na nũũ Ūla Ūte mŵlŪngalu mbee wake we Ūla Ūseũvasya ŪvŪngũ Iŵlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē?

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لُتًا يَا تَنُوتُنَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ بَيْنِي مَن أَظْلَمُ مَتَنِي افْتَرٰى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝

17. 'Na yu yĩla inyw'ĩ mwamina kuma vala mo maĩ na kuma vala ve kĩla mo makĩthaihaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthē, Indĩ manthai wĩvitho Ngunganĩ; Mwĩai wenyu akamũtambũũkĩsya inyw'ĩ tei Wake na akaete Ūkiakisyo kwoondũ wenyu Ondũnĩ Ūũ wenyu.'

وَلَاذِ اعْتَرٰسُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُخَيِّضْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرَجًا ۝

18. Na we waĩ Ūtonya kwona syua, Ūndũ yaumie kwĩsĩla Ūtee wa Ngunga yoo kw'okonĩ kwa aũme, na yĩlithũa, yamakelana mo ngalĩ ya kw'oko kwa aka, namo maĩ nthĩnĩ wa ĩima yaĩ na Ūthei. Kĩĩ nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthē. We Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē Ūmũtongoeasya, we nũtongoe w'e nesa; Indĩ we Ūla We Ūmũtw'ĩlaa wa kwaa, ndũkona mũtetheesya wake kana mũtongoi.

وَتَرَى الشَّئْسَ إِذَا طَلَعَتْ شَرُّرٌ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرَّبُ مِنْهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ۝

LUKU 3

19. We nũtonya kũsũanĩla kana mo nĩmaamũkĩte, oyĩla mo nĩmakomete; na Ithyĩ tũkatuma mo maalyũke ngalĩ ya

وَتَحْسِبُهُمْ أَيَقَاطًا وَهُمْ سُقُودٌ وَنَقَبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ

kw'oko kwa aume na ya kw'oko kwa aka, ngitf yoo itamb00kitye maa0 mayo ma mbee kifuInI. Na takethwa we nfwamasyaisye mo, vate nzika we wthwa waumie vala maI wIna w'ia, na vate nzika, we wthwa us0ftwe nI kyeva n0nd0 woo.

20.Na kwa 0u, IthyI nfwamokIfilye mo nIkana matonye k0k0lany'a ene kwa ene.Umwe woo aisye, 'Inyw'I mwIfkalIte kwa Ifinda yIna ata?' Mo mas0ngIe, 'IthyI twIfkalIte kwa m0thenya 0mwe kana kIfungu kya m0thenya.' AngI maisye, 'MwIai wenyu nfwIsI nesa vy0 Ifinda yIla inyw'I mwIfkalIte. Yu m0t0mei 0mwe wenyu na mbesa ii syenyu nthInI wa m0syI; na aim0mantha mwIfkali waw'o 0la wIna Ifu m0seo vy0, am0etee inyw'I kya0ya kuma vo. Na nIfethIwe es0vIfite m0no na ndakam0tavye m0nd0 ona 0mwe 0voo wenyu.

21,'N0nd0, ethwa mo makam0kIfiya vinya, nImatonya k0m0kimanga na mavia, kana makam0t0nga nthInI wa ndInI yoo na IndI mailea kwIsa kwaIla.

22.Na 0u nfw'o IthyI twamonanisye kwa and0 nIkana mo matonye k0manya kana 0tian0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe waI wa w'o, na kana, Ifu0 wa 0la Saa, vayaI na nzika nthInI waw'o. Na lilikanai Ifinda yIla and0 makaananIe katI woo Ifu0 woo, na amwe masya, 'Akai mwako Ifu0 woo.'²* MwIai woo nfwamesI m0no vy0. Asu ala masindie

وَرَأَيْنَاهُ بِالْوَحِيدِ لَوْ أَظْلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمَلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ۝

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ۝

بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعَذِّبُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا ۝

وَكَذَلِكَ أَعْرَضْنَا عَنْهُمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ۝

² **Akai mwako Ifu0 woo' nI kwasya kwakwa 0lilikany'o vala ngunga yoo yaI.

ngaananloni syoo, maisye, 'Vate nzika, ithy! tukaaka vandu va Othaiti lolu woo.'

23. Amwe maasya, 'Mo mal atatū, ya kana ya ngiti yoo,' na angī masya, 'Mo mal atano, ya thanthatū ya ngiti yoo,' makitalithasya. Na oyila angī masya, 'Mo mal mūonza na ya nyaanya ya ngiti yoo.' Asya, 'Mwaii wakwa nīwīsi nesa vyū ūtalo woo. Vai ūmesi mo ateo avōthū.' Kwa ūu, mōikakaanāle lolu woo ateo kwa kūea ngewa, ona mōikamanthe kūkōlya ūvoo woo kuma kwa ūmwe woo.

LUKU 4

24. Na mōikasye lolu wa ūndū, Nyie ngawika ūnī,

25. Ateo Ngai Mwene Vinya W'onthenda. Na mōlilikane Mwīai waku yila we woolwa, na asya, 'Nyie nīkwatya Mwīai wakwa akandongoesya nyie kwa kila kī vakuvangī mbee wa kīlī nziānī ila ndōngalu.'

26. Na mo mekalile nthīnī wa Ngunga yoo kwa myaka maana atatū, na nīmongelile ingī kenda.

27. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthenda nīwīsi nesa vyū ūndū mo mekalile vo mūno wīana. Ila itonekaa syī matunī na lolu wa nthī nī Syake. We E-Woni ata na wīw'i ata! Vai mūnyanya kwoondū woo ateo We na We ndamwītkīlasya ona ūmwe kwīthwa na kīanda nthīnī wa ūtonyi Wake.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كُذِّبُوا وَيَقُولُونَ
خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كُذِّبُوا رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَ
يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كُذِّبُوا قُلْ لِّيَ أَعْلَمُ
بِحُدُودِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ قَدْ فَكَّرَ
فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِي فِيهِمْ
فِي مَنَّهُمْ أَحَدًا ۝

وَلَا تَقُولَنَّ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ عَدَا ۝

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُزْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ
عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِّي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا ۝

وَلِكُنَّا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَ
ازْدَادُوا تِسْعًا ۝

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لِكُنَّا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَنْجِزْ بِهِ وَأَسْبِغْ مَا لَهُمْ قُرْنٌ دُونَهُ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ۝

28.Na we soma maÜndÜ ala Üvuanfw'e ma Ivuku ya Mw'ai waku. Vai ona Omwe Üla Ütonya kÜalyÜla ndeto Syake, na we ndÜkona wÜvitho Ütee Wake.

وَاقْلُ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ يَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

29.Na İkala we-mwene Ükwatene na ala mamw'İkaİlaa Mw'ai woo, kİoko na wİoo, maimantha Ütanu Wake; na ndÜkaeke metho maku mamakİİİİle mo Üimantha wanake wa thayÜ wa nthİ İno; na ndÜkamwfw'e we Üla İthyİ tÜmyÜİİthİtye ngoonİ yake Ülilikany'o WitÜ na Üla Üatİlaa mawendi make mathÜku, na Üvoo wake nÜvİtÜkİte mİvaka yonthe.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْعَيْشِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ۝

30.Na asya, 'W'o nİ w'o umİte kwa Mw'ai waku; kwa Üu, eka Üla ÜnÜkwenda, etİkİle, na eka Üla Ütekwenda, alee kwİİtkİla Nİw'o, İthyİ nİtÜseÜvİtye Mwaki kwoondÜ wa alei Üla wiio wa w'o ÜkamathyÜlÜlÜkİlye mo. Na mo meetya Ütethyo, makatetheew'a na kfw'Ü kİilyi ta İvulÜ yİtheÜkİtw'e, kİla kİkamavİvye mothyÜ moo. Nİ kyaÜnyw'a kİthÜku ata, na nİ Mwaki mÜthÜku ata ta vandÜ va kÜthÜmÜa!

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِرْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفِرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَعِينُوا يَفُتُّوا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

31.Nİw'o, asu ala metİkİlaa na kwİka mawİa maseo---vate nzika, İthyİ tÜiekaa İtuvi ya asu ala mekaa mawİa maseo yae.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ۝

32.Aa nİmo ala makethwa na MİÜnda ya Tene-W'ontho İla İkavİİİlaa tÜlÜsİ katİ wayo. Navo makaanakavw'a na masoa na itang'a sya thaavu, na makeekİa itonyeo sya kİsÜnzÜni sya lili mÜseo, na sya lili mÜito, maİİte mİto myÜkİİİİlu.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَاسْتَبْدَقُوا فِيهَا عَلَى الْأَعْرَافِ لَهُمْ فِيهَا الشَّوَابُ وَحَسَنَتٌ مُزْتَفَقَاتٌ ۝

LUKU 5

33. Na matavye mo ngelekany'o ya and0 eIf; Omwe woo Ithyl nI twamUnengie mI0nda III ya matunda, na twamIthy0I0I0kIlya na mItende, na katI wa yelI Ithyl tweeklie mI0nda ya malfu.

34. KIla Omwe wa mI0nda Isu nIwasyaie mosyao maw'o *kwa wingI*, nayo ndyaaola kInd0 ona kImwe. Na katI wa yelI Ithyl twavItIlya kaI0sI ka kIw'0.

35. Na we aI na matunda *kwa wingI*. Na nIwam0tavisye m0nyanyae wake aikaananIa nake ena ngathIlo, 'Nye nI m0thw'ii wa syInd0 k00vIt0ka we na nI na ndaIa nene mbee waku kwa and0.'

36. Na we nIwalikile m00ndanI wake evItI sye thay0 wake. Na asya, 'Nye ndik0s0anIa kana ii nikanangIka;'

37. 'Na Nye ndi0s0anIa kana 0la saa n0kavika ona IndI. Na ona ethwa Nye ngat0ngwa Itina kwa MwIai wakwa, Nye vate nzika, ngeethIa wIkalo m0seango mbee wa 00.'

38. M0nyanyae nIwam0tavisye yIla waneenanasya nake, 'We wIlea k0mwItIkIla Ula wak0mbie we kuma kItoonI, na IndI kuma IlovotonI ya manzI, na IndI We a0se0vya we watw'Ika m0nd0 *mwIanhu*?

39. 'IndI Nye *nIngwItIkIla kana* Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nI We MwIai wakwa, na Nye ndikamwIanany'a ona Omwe na MwIai wakwa.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا زَجَلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ۝

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ تَاتٍ أَكْلًا وَلَمْ تَغْلَمْ وَنُهُ شَيْئًا وَفَجَرْنَا لِهَٰمَا نَهْرًا ۝

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۝

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَٰذِهِ أَبَدًا ۝

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۝

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَفَفَرَّتْ بِآلِدُنِي خَلْقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُفْثَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ۝

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

iivulana nakyo, na Indl iitw'Tka nyeki mb0m0 ndilfkangu t0lungu t0la t0nyaafkaw'a nI kIseve. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi I0I0 wa kIla kInd0.

هَشِيمًا تَدْرُوهَ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

47.Uthw'ii na syana nI mathaa ma thay0 wa nthI Ino. Indl meko maseo ala mekalaa nI maseango mbee wa metho ma MwIai waku I0I0 wa Ituvi ya vakuvI, na maseo I0I0 wa wIkwatyo wa Ivinda yIla y0kIle.

الْمَالِ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ۝

48.Na kwas0anIai m0thenya Ola Ithyl t0kavetanga iIma, na we Okasyona mbaI sya nthI iivith0kanIa mbaI na Ila IngI na Ithyl t0kamombany'a onthe vamwe na t0ikam0tia ona 0mwe woo Itina.

وَيَوْمَ نُسَوِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَخَشَرْتُمْ فَلَمْ تُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

49.Na mo makaetwe mbee wa MwIai waku, ma0ngamIle mIthIa 'Yu nImwooka Kwit0 tond0 inyw'I mwas0anIe kana Ithyl t0ikam0ila Ivinda kwoond0 wa wIanfu wa 0tianI0 Wit0 kwenyu.'

وَعَرِضْوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ تَجْعَلُ لَكُمْ مَوَدَّةً ۝

50.Na Ivuku yIkaiwa mbee woo, na we 0kamona ala avItany'a mena w'ia n0nd0 wa ma0nd0 ala me nthInI wayo; namo makaasya, 'Woo nI wit0! NI Ivuku ya m0themba mwa0 yI! YItitaa kInd0 kInene kana kInini Indl nIyIkIandIkIte! Namo makamethIa ma0nd0 onthe ala meekie mamelekele mo, na MwIai waku ndam0vItfasya m0nd0 ona 0mwe.

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشَوِّقِينَ وَتَأْتِيهِمْ وَيَقُولُونَ يَوْنِلْتَنَا مَالٌ هَذَا الْكِتَابُ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أُخْضِفُوا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

LUKU 7

51.Na lilikanai Ivinda yIla Ithyl twamatavisye alafka, 'MwInyivIsyei Atamu,' na onthe mamwInyivIsya, ateo

وَرَأَوْا فَلَنَّا لِلْمَلِكَةِ اسْجُدُوا لِادَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۝

Ivilisi. We aI *Umwe* wa Mayini; na alea kwĩtĩkĩla mwĩlao wa Mwĩai wake. Inyw'ĩ Indĩ, mũkamwosa we na nzyawa syake ta anyanya vandũ Vakwa Nyie oyĩla mo nĩ amaitha menyu? Kĩla eki-ma-naĩ makakũanĩw'a nĩ kĩthũku.

اَفْتَحِدُوْنَ وَذُرِّيَّتَهُ اُولِيَآءَ مِنْ دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۝

52. Nyie ndyaamatwĩkĩthya mo . *ma* kũkĩsĩla ũmbi wa matu na nthĩ, ona ũmbi woo ene; ona Nyie ndyaĩ ndonya kũmosa ala mamathyoekasya *andũ* ta atetheesya.

مَا اَشْهَدُ لَهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضٰدًا ۝

53. Na *lilikanai* mũthenya ũla . We ũkasya, 'Metei ala inyw'ĩ mwametaa atindany'a Makwa.' Na Indĩ mo makameta mo, Indĩ mo maikamasũngĩa; na Ithĩ tũkeekĩla tũtũ katĩ woo.

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَآءِى الَّذِيْنَ رَعِمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَخِبْبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ۝

54. Na ala avĩtany'a makawona Mwaki na makamanya kana mo maendete kũvalũka nthĩnĩ wa w'o; namo maikona nzĩa ya kũkĩla kuma vo.

وَرَا الْجَبْمُومَنَ النَّارَ فَنُتُوْا اَلَهُمْ مُّوٰفِعُوْهَا و لَمْ يَجِدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ۝

LUKU 8

55. Na vate nzika, Ithĩ nĩtũtavanĩtye na nzĩa syĩ kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa Kulani ĩno, kwoondũ wa *ũseo* wa mbaa andũ onthe, *mĩhemba yonthe* ya ngelekany'o, Indĩ nthĩnĩ wa syĩndũ syonthe, mũndũ nĩ mũkaananĩ mũno vyũ.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرُ شَيْءٍ جَدَلًا ۝

56. Na vai kĩndũ kyamasĩlle andũ kwĩtĩkĩla na kũmantha ũkeko wa Mwĩai woo, yĩla ũtongoi wookie kwoo, ateo kana mo manyuvie kũatĩla nzĩa sya andũ ala ma mbee o *vamwe na ũsũngĩũ* oũsu kana

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوْا اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰى وَيَسْتَغْفِرُوْا رَبَّهُمْ اِلَّا اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُرَّةُ الْاَوَّلِيْنَ اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝

meeteelile ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmakwate ūthy0 kwa ūthy0.

57.Na Ithy1 t0imat0maa At0mwa ateo n1
aeti-ma-ūvoo m0seo na ta Akaanany'a.
Na asu ala matet1k1laa makaanan1aa na
ūv0ng0 n1kana matonye k0lea ūla w'o
naw'o. Namo mosaa Syama Syakwa na
ma0nd0 ala mo mataawa namo ta ng01
t0.

58.Na n00 ūla ūte m0l0ngalu mbee wake
we ūla ūlilikanaw'a Syama sya Mw1ai
wake, 1nd1 ak1aly0ka na kwitia, na ūlawa
n1 ma0nd0 ala moko make matongoetye?
N1w'o Ithy1 n1tw1k1lte t0t0 t0l0 wa ngoo
syoo n1kana maikamanye, na k0lea
kw1w'a mat0n1 moo. Na we ūkameta
ūtongoin1, maiw1t1k1la ona vanini.

59.Na Mw1ai waku n1 M0ekan1i M0no
Vy0, Us01twe n1 tei. Takethwa We
n1k0makwata kwoond0 wa ma0nd0 ala
mo meek1te, 1nd1 vate nzika, eth1wa
akalaat1te ūsilŭlo kwoond0 woo. 1nd1 mo
mena 1vinda y1tw'e y1la mo matakona
vand0 va kw1vitha.

60.Na m1sy1 Ino-Ithy1 n1twamyanangie
y1la mo meekie moth0ku. Na Ithy1
n1twanyuvie 1vinda y1tw'e kwoond0 wa
wanang1ko woo.

LUKU 9

61.Na lilikanai 1vinda y1la Mose
wam0tavisye mwanake m0nyanyae,
'Nye ndika0ngama k0vika n1vike
makoman1on1 ma nganga ill, kana Nye
n1ende myaka na myakaka.'

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَ مَا قَدَمَتْ يَدُهُ إِلَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ
تَذَكَّرُوا إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ۝

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُ هُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ۝

وَالَيْكَ الْقُرَىٰ أَهْلُكُنْهُمْ لَنَا ظُلُمُوا وَجَعَلْنَا
بِهِ لَهْلَكِهِمْ مَوْعِدًا ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ لَا آتِبُحْ حَتَّىٰ أَبْلُغَ
مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝

62. Indī yīla mavikie makomanlonī ma nganga ilī, nīmoolilwe nī Ikūyū yoo, nayo yalika ūkanganī yīendete na mītōkī mūno.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نِسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَيْبِلُهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

63. Namo yīla mo maendangie mbee, we nīwamūtavisye mwanake mOnyanyae; tūetee ithyī Ifu wa kīoko. Vate nzika, Ithyī nītwīthīltwe na mīnoo mingī nūndū wa kyalo kīl kitū.'

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدَّاءُ مَا لَقَدَ لَوْيْنَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

64. We amūsūngīe, 'We nīwone yīla twīkalile Iūlū wa Onyanzaa wa Ivia tūthyūmūlte, Nyie nīnūlilwe nī Ikūyū--- na vai ūngī ūtumie nūlwa nī kōūwetea we ateo Satani—yo yīkwatie nzīa yayo yalika ūkanganī kwa nzīa ya ūsengy'o,?'

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسَيْنَاهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَيْبِلُهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٤﴾

65. We aisye, 'Uu nīw'o ithyī twīthīltwe tūimantha.' Kwa ūu eīlī nīmasyokie maatīle nyaīl syoo.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٥﴾

66. Indī mo nīmamwīthīe ūmwe wa athōkūmi Maitū ūla Ithyī twamūnengete tei Witū, na ūla Ithyī twamūmanyīltye ūmanyi kuma Kwitū-Ene.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنَ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٦﴾

67. Mose nīwamūkōlilye we, 'Nyie nīndonya kōkūatīla we ethwa we nūtonya kōmanyīsyā ūtongoi ūla we ūmanyīltw'e?'

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِنَّا حُلُمْتَ رُشْدًا ﴿٦٧﴾

68. Nake asūngīa, 'We ndūtonya kūendany'a nakwa wīna ūmīlīsyō.

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٨﴾

69. 'Na we ūtonya ata kwīthwa na ūmīlīsyō Iūlū wa syīndū ila ūtena ūmanyi wasyō?'

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِط بِهِ خُبْرًا ﴿٦٩﴾

70. Nake asya, 'We ūkoona nyie nīna ūmīlīsyō Ngai Mwene Vinya W'onthē endā, na nyie ndikalea kūkwīw'a nthīnī wā kīndū ona kīva;

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

71. Nake amwīa, 'Nōseo ethwa we nūūmbikīla Nyie, īndī ndūkangūlye makūlyo īūlū wā kīndū ona kīva okūvika Nyie nīneene naku īūlū wakyō.'

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ خَصَّ أَحَدًا مِنْكَ بِهِ وَلَكِنْ مِنْهُ ذِكْرٌ ۝

LUKU 10

72. Kwa ūu eīf nīmakūisye kūvika, yīla mo malikile ītalūnī, we ayīvūthūa. Mose amūkūlyā, 'We wayīvūthūa nīkana asu ala me nthīnī wayō mathite? Vate nzika, we nīwīkīte kīndū kīthūku.'

فَانْطَلَقَا فَوَجَدَا فِي السَّيِّئِينَ خَوَافًا ۝ قَالَ أَعْرِضْ عَنْهَا فَلتُفَوِّقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Nake asūngīa, 'Nyie ndineekūtavya we kana ndūtonya kūendany'a nakwa na ūmīlīsyō?'

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

74. Mose amwīa, 'Ndūkanenge wīa nūndū wā kūlwa kwakwa na ndūkethwe wī mūmū īūlū wakwa nthīnī wā kavinda kaa kakwa.'

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِمَا يَشِئُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عَسَى ۝

75. Kwa ūu, mo nīmaendeeie na kyalo, kūvika, yīla makomanie na kavīlī, we akoaa. Mose amūkūlyā, 'We wamūaa mūndū ūte na īvītyo na ūla ūtamūaīte mūndū ona ūmwe? Vate nzika, we nīweeka ūndū wā kwīw'īthya woo.'

فَانْطَلَقَا فَوَجَدَا إِذَا نَهَمَا ثَمَرًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتُمْ نَفْسًا رَزَقْنَاهُ يُغْيِرُ نَفْسَهُ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ۝

76. Nake we amOkŭlya, 'Nye ndineekŭtava we kana ndŭtonya kŭendany'a nakwa na ŭmŭlŭsyo?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

77. Mose asya, 'Ethwa nyie nŭngŭŭkŭlya kŭndŭ ŭtina wa ŭu kuma yu, ndŭkambie nthŭnŭ wa ngwatanŭo yaku, nŭndŭ yu wŭthwa ŭnakwata ŭkŭsŭ wakwa mwŭanŭ.

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا فَلَا تُصْرِحْ ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

78. Kwa ŭu mo nŭmaendeeie kŭvika, yŭla mamavikŭie andŭ ma mŭsyŭ ŭmwe ala mametisyie ŭu, ŭndŭ mo nŭmaleile kŭmatw'ŭkŭthya mo ta aeni *mo*. Na meethŭa ngŭka nthŭnŭ waw'o ŭla yaŭ vakuvŭ kŭvalŭka, na we amŭtŭngŭla. Ta kethwa we nŭwendie wŭthwa weetisyie ŭtuvi nŭndŭ wa ŭu.

فَإِنْ طَلَعَا شَخَرَةَ إِتْيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ يَسْتَسْقِمُ أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ ۚ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَفَعَدْتُ عَلَيْهِمْ أَجْرًا ۝

79. Nake amwŭa, 'Uŭ nŭw'o mŭtaanŭsyo wa nzŭa katŭ wakwa naku we. Nyie yu nŭngŭŭtava ŭalyŭŭ wa ŭndŭ ŭla we ŭtanaŭ ŭtonya kŭkua na ŭmŭlŭsyo.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنْفِكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْطِيعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

80. ŭlŭŭ wa yŭla ŭtalŭ, yaŭ ya andŭ *ana* ngya ala mathŭkŭmaa ŭkanganŭ; na Nyie nendaa kŭyananga, nŭndŭ ŭtina woo vaŭ mŭsumbŭ ŭla wakwataa kŭla ŭtalŭ na vinya.

أَمَّا التَّوْفِيقَةُ فَكَانَتْ لِسَكِينٍ يَسْلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدَتْ أَنْ أَعْيِبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ نَارٌ يَأْخُذُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝

81. 'Na ŭlŭŭ wa ŭla mwanake, asyai make maŭ etŭkŭli, na ithyŭ nŭtwakŭla we ndakese kŭmalikya thŭnanŭ eana kwa nzŭa ya ŭemu na ŭlei.

وَأَمَّا الْعُلَمَاءُ فَكَانَ أَبُوهُمُ الْمُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

82. 'Kwa ŭu, ithyŭ nŭtwendaa kana Mwŭlai woo amanenge mo *kana* kaseango mbee wa kau kwa ŭtheu na kathengee wendonŭ ta ŭla wa asyai mako.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

83. 'Na IolO wa Ila ngOka, yaI ya tOvIsI twiIi twa ndiwa nthInI wa mOsyI, na uungu wayo vaI kInandO kyatw'o, na Ithe watw'o aI mOndO mOlOngalu, kwa Ou MwIai waku nIwendie nIkana tOvikIle Oima watw'o na twIthwe na vinya na tOkyumya kInandO kyatw'o, na tei kuma kwa MwIai waku; Na Nyie ndineeIka Ou kwa kwenda kwakwa. Usu nIw'o OalyOlo wa maOndO ala we OtaI Otonya kOmakua na kOmomiIsya.'

وَأَمَّا الْحَدَارُ فَكَانَ لِعُلَمَاءٍ يَتَّبِعُونَ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

LUKU 11

84. Namo meOkOlya we Ovoo wa Dhul Qarnain. Asya, 'Vate nzika, Nyie ngaOsomea we kIndO IolO wa Ovoo wake.'

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمُ
فَنَّهُ ذِكْرًا ﴿٨٤﴾

85. IthyI nItwamUnenevisye we IolO wa nthI na twamUnenge we kwIaniIsya Otonyi wa kIla kIndO IolO wa Ovoo wake.'

إِنَّمَا مَثَلُ لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآيَتُهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبْعًا ﴿٨٥﴾

86. IndI we nIwaatIle nzIa na.

فَاتَّبَعَ سَبْعًا ﴿٨٦﴾

87. KOvika yIla wavikie OthOfIlonI wa syua, eethIa yIithOa nthInI wa ndia yI kIw'O kIthokoanu, na vakuvI nayo, nIweethIe andO. IthyI twaisye, 'Ame we Dhul Qarnain, masiIle kana OmathOkOme kwa Oseo.'

كَهْفٍ إِذَا بَلَغَ الْفَتَى مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنٍ حَيَاتٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَدْخُلُ
الْقَرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِنَّمَا أَنْ تَخْذِلَ فِيهِمْ
حُصْنًا ﴿٨٧﴾

88. Nake asya, 'Kwa OIa we wIkaa naI, vate nzika, ithyI tOkamOsilIla; na IndI we akatOngwa kwa MwIai wake, OIa OkamOsilIla we na OsilIlo wI w'ia.'

قَالَ إِنَّمَا مِنْ ظَلَمٍ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى
رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نَكِيرًا ﴿٨٨﴾

89. IndI kwa OIa wIthkIlaa na wIkaa molOngalu, we akeethwa na IthuI Iseo,

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ الْحُسْنَى
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٩﴾

na Ithyĩ tókaneena nake *ndeto* mb0th0
sya mwĩlao Wit0.

90.Indĩ we m0no, aatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

91.Kĩvika yĩla we wavikie Umĩlonĩ wa
syua, eethĩla yĩmaumĩla and0 ala Ithyĩ
t0taamase0vĩsya muunyĩ wa k0yĩsiĩla
naw'o.

92.Uu *m0no*, *nĩw'o kwaiĩyĩ*. Nĩw'o Ithyĩ
nĩtwakĩthy0l0l0kĩte na 0manyi Wit0
kyonthe kĩla kyaĩ vamwe nake.

93.Indĩ we nĩ waatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

94.K0vika, yĩla we wavikie vand0 katĩ
wa iĩma iĩl, eethĩla uungu wasyo and0 ala
mataĩ mamanya *ndeto* ateo vanini.

95.Namo maisye, 'We Dhul Qarnain,
Nĩw'o Ngoki na Makoki nĩme0se0vya
kĩthokoo l0l0 wa nthĩ; ithyĩ Indĩ,
nĩt00kumĩsya koti nĩkana we 0twĩkĩle
kĩsiĩli katĩ wait0 namo?'

96.We as0ngĩle, Utonyi 0la Mwĩai
wakwa 0nengete l0l0 wa 0nd0 00 nĩ
m0seo, Indĩ inyw'ĩ nĩm0tonya k0ndethya
Nye na vinya wa mĩl; Nye nĩgwĩkĩla
wii0 katĩ wenyu namo.

97.'Ndetei ilungu sya kĩaa.' Mo
nĩmeekie 0u k0vika yĩla we weananisye
myanya ngalĩ syelĩ sya iĩma, nake asya,
'Vuvĩlai na myua yenyu.' Mo
nĩmavuvĩle mwaki, na asyoka asya,
'Ndetei lĩvul0 yĩthe0ku ya kwĩtikĩsya
l0l0 waky0.'

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ①

ثُمَّ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَى
قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ②

كَذَلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ③

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ④

ثُمَّ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ⑤

قَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا يَأْجُوجُ وَمَاجُوجُ مُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَى أَنْ تَجْعَلَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ⑥

قَالَ مَا مَلَكَتْ فِيهِ رَيْيَ خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ⑦

أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ ثُمَّ إِذَا سَاوَاهُ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ انفَعُوا ثُمَّ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أُفْرِغْ
عَلَيْهِ قَطْرًا ⑧

98.Kwa Ou mo Ngoki na Makoki
mayaatonya kOlisa kana kOvOthOa.

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝

99.Na mbee wa Ou we aisye, 'Uu nI tei
kuma kwa MwIai wakwa. IndI yIla
OtianIo wa MwIai wakwa OkeanIw'a,
We akaOtilangan w'o tOlungu. Na kyathI
kya MwIai wakwa vate nzika nI kya
w'o.'

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

100.Na mOthenyanI Osu IthyI tOkamaeka
amwe mamokIlIle ala angI, na soo
Okavuvwa. IndI IthyI tOkamombany'a
mo onthe vamwe.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَارْتَفَعَ
فِي الصُّورِ دُجَانُهُمْ جُنُجًا ۝

101.Na mOthenyanI Osu tOkayumIlya Iia-
ya-Mwaki, OthyO kwa OthyO, kwa alei---

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝

102.Ala metho moo maI uungu wa tOtO
nIkana maikasOvIe Okaany'o Wakwa,
ona mayal matonya kwIw'a.

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِنَا وَكَانُوا
لَا يَسْمَعُونَ سَمْعًا ۝

LUKU 12

103.Mo alei mesOanIa kana nImatonya
kOmosa athOkOmi Makwa ta amasOvI
vandO Vakwa Nyie? Vate nzika, IthyI
nItOseOvItye Iia-ya-Mwaki ta Othokyo
kwa alei.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ
دُونِي أَوْلِيَاءُ إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمْ لِلْكَافِرِينَ
نُزُلًا ۝

104.Asy, 'IthyI tOmOtavye inyw'I asu
ala mena wasyo mOnene vyO nOndO wa
meko moo?-----

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

105.'Asu ala wIa woo w'onthe walte
maimantha syIndO ila ikwatene na
thayO wa nthI Ino, namo masOanIaa kana
mekaa mawIa maseo.'

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝

106.Asu nImo ala matasyItIkIlaa Syama
sya MwIai woo na kOkomana nake We.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ

Kwa ūu mawla moo nī vathei, na
Mūthenyanī wa Uthayūkyo, Ithyl
tūikamanenga mo ūito.

فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وِزْرًا ۝

107.Yu nīyo Ituvi yoo----- Iia-ya-
Mwaki; nūndū mo nīmaleile kwītkīla,
na mavūa ngūī na Syama Syakwa, na
Atūmwa Makwa.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ هُمُ جَهَنَّمَ بِنَاءَ كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا الْبَنِيَّ
وَرُسُلَ هَرُورًا ۝

108.Vate nzika, asu ala metīkīlaa na
kwīka meko maseo, makeethwa na
Mūnda ya Itunī ta wīkalo,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝
خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

110.Asyā, 'Ona ūkanga ūkatw'īka ingi
kwoondū wa ndeto sya Mwīai wakwa,
vate nzika, ūkanga nīūng'ala mbee wa
ndeto sya Mwīai wakwa itanavika
mūthya ona tūkaete ūngī ta ūsu
kwongeleela ta ūtethyo.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكُنَّيْتُ رَبِّي لَنَفِذَ
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا
بِشَيْءٍ مَدْدًا ۝

111.Asyā, Nyie nīo mūndū otenyu ene;
Indī Nyie nīngwatīte ūvuany'o kana
Ngai wenyu nī Ngai Umwe tū. Kwa ūu
we ūla wīkwatasya kūkomana na Mwīai
wake, nīeke meko maseo, na
ndakamwīanany'e We na ūmwe ona
wīva nthīnī wa ūthaiti wa Mwīai wake.'

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ يُؤْتِي إِلَىٰ آمَنَّا إِلَهُكُمْ اللَّهُ
وَاحِدٌ فَسَنَ كَانَ يُزْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

MARYAM

(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf Haa Yaa 'Ain Saad. *We nĩwĩanĩe
kwa onthe na We Nue ndongoi ya w'o,
Ame Umanyi-W'onthe, Ngai wa-w'o!*

كَذَٰلِكَ ②

3. *UU nI ũtalo wa tei wa Mwĩai waku
ũla wooniw'e mũthũkũmi wake,
Sakalia.*

ذُكِّرَ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدُہٗ ذُكِّرِيَآ ③

4. Yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake,
wĩkaĩli wa kĩmbithĩ.

إِذْ نَادَىٰ رَبُّہٗ يَدَّآءَ خَفِيَّآ ④

5. We aisye, 'Mwĩai wakwa, mavĩndĩ
makwa nI monzu, na mũtwe wakwa
nũkwakaka nI mbũi, ĩndĩ Nyie
ndyaaĩthwa nde mũathimĩku mboyanĩ
yakwa Kwaku ona vanini.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَّلَمْ أَكُنْ بِدُعَايِكَ رَبِّ شَقِيَّآ ⑤

6. Na Nyie nĩna w'ia ĩũũ wa andũ ma
nyũmba yakwa ala me ĩtina wakwa,
nakyo kĩveti kyakwa nI ngũngũ. Nenga
Nyie ĩndĩ, mũtiĩwa kuma Kwaku-
Mwene,

وَرَأَيْتُ خِيفَتِ الْمَوَالِي مِن دُرَّاءٍ وَكَانَتْ أَهْرَآئِي
عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيَّآ ⑥

7. 'Nĩkana atonye kũtwĩka mũtiĩwa
wakwa na nyũmba ya Yakovo. Na
Mwĩai wakwa, mũtw'ĩkĩthye we wa
kũkwendeesya We.'

يَرْشُدِي وَيَرِيثُ مِن آلِ يُعْقُوبَہٗ ۖ وَاجْعَلْہٗ رَبِّ
رَضِيَّآ ⑦

8. 'We Sakalia, Ithyĩ twĩũtavya we ũvoo
mũseo wa mwana ũla syĩtwa yake nI
Yoana Yahya. Ithyĩ tũyaaũmba ũngĩ ona
wĩwa mbee wake wĩna syĩtwa yĩ.

يَزَكِّيَّآ إِنَّا تَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ
لَہٗ مِن قَبْلُ سَمِيَّآ ⑧

9. Nake akōlya 'Nye ngeethwa na mwana ata na kīveti kyakwa nī ngūngū, na nīnīminīte kōvikīla ūkūū mūvītūku?

قَالَ رَبِّ أَلَيْ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا
وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ①

10. We aisye, 'Uu nīw'o kōilyī. 'Indī Mwīai waku easya, 'Nī ūvūthū Kwakwa Nyie, na ow'o Nyie nīnakūmbie we mbee, yīla we wāi vathei.'

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَى هَيْنٍ وَقَدْ
خَلَقْتَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ②

11. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, mbiīe ūvano.' Ngai asya, 'Uvano waku nī kana, we ndūkaneena na mūndū ona ūmwe vandū va matukū atatū maima ūtukū na mūthenya.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ
النَّاسَ تِلْكَ لَيَالٍ سَوِيًّا ③

12. Na Indī we amaumīlīle andū make kuma ūthembeonī nā amony'a na moko na kūmatavya na kīwe mamūtaie Ngai kīoko na wīoo.

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ④

13. 'We Yoana, kwata Ivuku ūlūmītye. 'Na lthyī nītwamūnengie we ū ē kana.

يُنْحِي خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ
صَبِيًّا ⑤

14. Na wololo wa *ngoo* kuma Kwitū-ene, na ūtheu. Na we aī mūtheu.

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ⑥

15. Na kūmathūkūma asyai make. Na we ndaī mwīkathīli kana mbaa-matū.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ⑦

16. Na mūuo wāi lūlū wake mūthenya ūla wasyaiwe, na mūthenya ūla wakw'ie, na mūuo ūkeethwa nake mūthenya ūla ūkathayūkw'a ethwe thayū *mgī*.

رَسَلْنَا عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ رُسُلًا
يُخَيِّرُ ⑧

LUKU 2

17. Na tavany'a *ŭvoo* wa Malia *tondū ūwetwe* Ivukunī. Yīla we waumie katī wa andū make athi vandū ngalī ya Umīlonī wa syua,

وَأُذْكِرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا
مَكَانًا شَرْقِيًّا ⑨

18. Na eeyikila tūtū we mwene kwivathana namo, Indī Ithyī nītwamūtūmie mūlaika Waitū vala ūī, na amumīlīla we ailyī ta mūvw'ano wa mūndū mūima mwīanlu.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ①

19. We aisye, *Malia*, 'Nyie nīmantha wivitho kwa Ngai-Wa-Ulau kuma vala ūī ethwa we ow'o nūmōkīaa We.'

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ②

20. We asūngīe, 'Nyie nī Mūtūmwa wa Mwīai waku tū, nīkana Nyie ndonye kūūnenga we mwana mūlūngalu.'

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ③

21. We *Malia* akūlya, 'Nyie ndonya kwīthwa na mwana ata oyīla vate mūndū ūngiitīte Nyie, na Nyie ndyaaīthwa nde mūtheu?

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ
قَبْلَ لَمْ أَكُ بَغِيًّا ④

22. We *Mūlaika* amūsūngīa, 'Uu nīw'o.' Indī Mwīai waku easya, 'Uū nī ūvūthū Kwakwa Nyie. Na Ithyī tūkeeka ūu nīkana tūtonye kūmūtūw'īkīthya we Kyama kwa andū, na tei kuma Kwitū, na nī kīndū kītw'ītwe.'

قَالَ لَكَ بِأَقْرَبَ رُبِّي مُوَعَدٌ وَرَبِّكَ هَينٌ
لِنَارٍ وَرَحْمَةٌ مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ⑤

23. Kwa ūu we nīwamūitavie we na auma vamwe nake athi vandū vaasa ūtee.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَوِيًّا ⑥

24. Na woo wa kūsya wamūtūwaa kītīnanī kya mūtende. Na we *Malia* asya, 'Aa! Takethwa Nyie nīnakw'ie mbee wa ūndū ūū na kūtūwīka kīndū kyūlīte vyū!'

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ
يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنِيًّا ⑦

25. Indī we nīwamwītīe kuma ītheo wake, *akyasya*, 'Ndūkew'e kyeva. Mwīai waku nīwītīe kalūsī ītheo waku we;

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ⑧

26.'Na thingithya Itina ya mütende yelekele vala we ūī; na nūōkūvalūōkīlya we ndende nzeo na mbū.

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقُ عَلَيْكِ وَطَبَا

يَعْنِيَا

27.Kwa ūu, ya na ūinyw'a, na voovya itho yaku. Na woona mūdū ona umwe, asya, 'Nyie nīnīvīfite kwa Ngai-Wa-Ulau kūfīa kūya; kwa ūu, Nyie ūmūnthī ndiūneena na mūdū ona wīva.'

فَكُنْ وَأُشْرِنِي وَقَرِي عَيْنًا قَامَا تَرَيْنِ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

الْيَوْمَ إِنِّي

28.Indī Malia aete kana kwa andū make, akakuŭte, namo masya, 'We Malia, we nūetete kīndū kīeni!

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحِيَّةً قَالُوا يَمْزِغُ لَقَدْ جِئْتِ

شَيْئًا فَرِيئًا

29.'We mwītu-a-inyia wa Aluni, au ndaī mūdū mwathē ona nyinyia waku ndaī kīveti kīlaalai!'

يَأْتِخْتِ هُزُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ

أُمُّكِ بَنِيًّا

30.Indī we ooloota kana. Namō makūlya, 'Tūtonya ata kūneena na ūmwe ūla nī kana kaūkenge?'

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي

الْبَهْدِ صَبِيًّا

31.We Yesu asya, 'Nyie nī mūthūkūmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nūnengete Nyie Ivuku, na kūndw'īkīthya Nyie Mwathani:

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَحَبِلَتِ بَنِيًّا

32.'Na We nūndw'īkīthītye Nyie mūathimwa ovonthe vala ngethwa nī, na nūmbīyīlāfe Nyie Mboya na kumya nthembo īvinda yonthe yīla Nyie nī thayū;

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالْصَّلَاةِ

وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

33.Na We nūndw'īkīthītye Nyie wa kūmūthūkūma mwaitū, na We ndandw'īkīthītye Nyie kwīthwa nī mūng'endu na ūte mūathime.

ذَرَأًا بَوْلِدْنِي وَأَنْجَلَني جَبَارًا شَقِيًّا

34.'Na mūuo wāī īōlū wakwa mūthenya ūla nasyaiwe, na mūuo ūkeethwa īōlū wakwa mūthenya ūla ngakw'a, na

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

أُبْعَثُ حَيًّا

mŭthenya ūla ngathay00kw'a nīthwe
thayŭ *ngĩ.*'

35.Usu aĩ Yesu mwana wa Malia. *UO*
nĩ ūneeni wa w'o ūlŭ wa ūvoo ūla mo
methŭawa na nzika naw'o.

ذٰلِكَ عَلَيَّ ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَسْتَرْوُونَ ﴿٢٥﴾

36.Kŭiwaĩĩte *Utonyi* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwĩyosea mwana We-
Mwene. Nĩ Mŭtheu We. Yĩla We
watw'a ūndŭ, We aŭtavasya, 'Tw'ĩka!
na ūitw'ĩka.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحٰنَهُ اِذَا قَضٰى
اَمْرًا فَاَتَمَّا يَاقُولُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٢٦﴾

37.Yesu aisye: 'Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa, na
Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mŭthaithei We
eweka; ĩno nĩyo nzĩa ya w'o.

وَإِنَّ اللّٰهَ رَبِّنِيْ وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٢٧﴾

38.Indĩ nguthu nĩsyavathŭkanganie katĩ
wasyo, kwa ūu, woo nĩ wa asu ala
matetĩkĩlaa ūmbano wa mŭthenya ūla
mŭnene.

فَاخْلَفَ الْاَخْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ قَوْلٌ لِّلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٢٨﴾

39.Kwĩw'a kwoo na kwona kwoo
kŭkeethwa kwĩ kwa ūsengy'o ata
mŭthenya ūla mo makoka Kwitŭ! Indĩ
ŭmŭnthĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩ ūtheinĩ.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُوْنَكَ لٰكِنَ الظَّالِمُوْنَ
الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢٩﴾

40.Na makaany'e mo ūlŭ wa mŭthenya
wa kyeve yĩla ūvoo ūkatuwa. Indĩ yu
mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kŭlea
kŭsŭvĩa, kwa ūu, mo mayĩtĩkĩlaa.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ
فِيْ غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٣٠﴾

41.Nithyĩ ala tŭkatĩlwa nthĩ na *onthe*
ala me ūlŭ wayo; na Kwitŭ nĩkw'o mo
onthe makatŭngwa.

اِنَّا نَحْنُ رَبُّ ثَرٰثِ الْاَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا
يُرْجَعُوْنَ ﴿٣١﴾

LUKU 3

42. Na tavany'ai ūvoo wa Avalamu tondū ūwetetwe Ivukunī. We aī mOndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْرَافَهُ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٤٢﴾

43. Yīla we wamŭtavisye īthe wake, 'We asa wakwa, nīkī we ūōkīthaita kīla kītew'aa nthī kana kīkōna nthī, ona kītaŭnenge we kīndū.

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٣﴾

44. We asa wakwa, Ow'o Nyie nīmbikīwe nī ūmanyi ūla ūtaŭvikīe we; kwa ūu mbikīla Nyie, ngaŭtongoesya nzīanī īla ya w'o.

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعُلَمَاءُ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٤﴾

45. 'We Asa wakwa, ndŭkamŭthŭkŭme Satani, vate nzika, Satani nī kīema kwa Ngai-wa Ulau.

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَصِيًّا ﴿٤٥﴾

46. 'We Asa wakwa, Ow'o, Nyie nīngŭkīa ūsilīlo wa Ngai-Wa-Ulau ndŭkese kŭŭkwata we, na ūitw'Tka mŭnyanyae wa Satani.'

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُتَشَكَّكَ مَدَابُّ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٦﴾

47. We amŭsŭngīe, 'We nŭŭitia ngai syakwa we Avalamu? Ethwa we ndŭkŭeka, Nyie vate nzika, ngatila vyū ngwatanīo yonthe yakwa naku we. Yu ekana nakwa kwa īvinda īasa;

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنِ الْهِتَى يَا بُرْهَانِمُ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُ لَا زَجَمْتُكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٤٧﴾

48. Avalamu amwīla, 'Mŭuo wīthwe naku. Nyie nīngwītya ūekeo wa Mwīai wakwa kwoondū waku. We ūow'o nī mŭlau kwakwa.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٨﴾

49. 'Na Nyie nīngwīvetanga kŭasa naku na syonthe īla we ūsykīllaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Nyie nīngŭmŭvoya Mwīai wakwa; nokwīthwa

وَأَعَزَّ لَكَ وَ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَنِّي إِلَّا آكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي سَاقِيًّا ﴿٤٩﴾

kana, nthlŋl wa kŋvoya kwakwa kwa Mwŋai wakwa, Nyie ndikew'ŋhwa woo.'

50. Kwa ūu, yŋla we waminie kwŋvathana namo we mwene na syŋndŋ ila mathaithaa vandŋ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŋ nŋtwamŋnengie we Isaaka na Yakovo, na kŋla *umwe woo* nŋtwamŋtw'ŋkŋthisye Mwathani.

فَلَمَّا اغْتَرَّ لَهُمْ وَمَا يَعْْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا ۝

51. Na Ithyŋ nŋtwamanengie mo tei Witŋ; na twamaseŋvŋsya ndafa syaw'o na sya ŋŋlŋ.

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
فَهٍّ صَدَّقُوا عَلَيْنَا ۝

LUKU 4

52. Na tavany'ai *ŋvoo wa Mose tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. Ow'o we aŋ ŋla mŋnyuve; na we aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ۝

53. Na Ithyŋ nŋtwamwŋtie we kuma ngall ya kw'oko kwa aŋme kwa Kŋma, na twamŋthengeesya we vakuvŋ Naitŋ kwa ŋthengeanŋu wa *mwanya*.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجْوَىٰ ۝

54. Na Ithyŋ kwa matei Maitŋ, nŋtwamŋnengie mwanaa-nyinyia Aluni ta Mwathani.

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. Na tavany'ai *ŋvoo wa Isumaeli tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. We ow'o aŋ na kŋthito kya *kwŋanŋsya motianŋo make*. Na We aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. We nŋwamathing'ŋsya andŋ make Mboya na kumya nthembo na nŋwamwendeasya Mwŋai wake nesa.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

57.Na tavany'ai ūvoo wa Idris Enoko
tondū ūwetetwe nthĩĩ wa Ivuku. We aĩ
mũndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ٥٧

58.Na Ithyl nĩtwamũnenevisye we
kũvika kĩkalonĩ kĩtũũlu.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ٥٨

59.Aa nĩ andũ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe wamanengie maũathimo Make
kuma katĩ wa Athani, ma ūsyao wa
Atamu, na ma ūsyao wa asu Ithyl
twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na
Noa, na ma nzyawa ya Avalamu na
Isilaeli; namo me katĩ wa asu ala Ithyl
twamatongoesye na twamanyuvie. Yĩla
Mĩsoa ya Ngai-Wa-Ulau yasomiwe
kwoo, nĩmavalũkile nthĩ na mothyũ
moo, mo ene mbee wa Ngai maĩĩte.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ
ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَآءِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا
إِذْ أَنْتَلَىٰ عَلَيْهِمُ آيَةُ الرَّحْمَنِ خُذُوا جُودًا ۚ وَبُكَيْنَا ٥٩

60.Na ĩtina woo nĩvookie nzyawa ĩla
syaekie Mboya, na maatiĩla mawendi
mathũku. Kwa ūu mo makakomana na
wanangĩko,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهْوَةَ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيَا ٦٠

61.Ateo ala melilaa na kwĩĩĩĩla na
kwĩka meko maseo. Aa makalika Itunĩ,
namo maikavĩĩw'a ona vanini.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يَظْلَمُونَ شَيْئًا ٦١

62.Mĩũnda ya Tene na Tene ĩla Ngai-
Wa-Ulau wamathie athũkũmi Make kũla
kũtonekaa. Vate nzika, ūtianĩo Wake
nokũvika ūke.

جَنَّتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ٦٢

63.Mo maikew'a kĩndũ kĩthũku vo, ĩndĩ
no ngethi sya Mũuo; namo makeethwa
na motethyo moo vo, kĩloko na wĩoo.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا لُغَا ۖ إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا
بَكْرَةٌ وَعَشِيًّا ٦٣

64.Yu nĩyo Itu yĩla Ithyl tũmanengae
athũkũmi Maitũ ala alũngalu ta ūtiĩwa.

لَكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ
تَقِيًّا ٦٤

65.'Na ithyĩ *alaŋka* tũithecaa ateo kwa mwĩao wa Mwĩai waku. Nĩ Syake ila syĩ mbee waitũ na syonthe ila syĩ Itina waitũ na syonthe ila syĩ katĩ; na Mwĩai waku ti wa kũlwa.'

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ٥٦

66.We nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wa syellĩ. Kwa ũu, mũthũkũmei We, na Itĩlwai na ũmĩlũsyo wĩanĩ Wake. We nũmwĩlĩ ona ũmwe wĩanene Nake?

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ ٥٧
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ تَعْلَمُونَ لَهُ سَيِّئًا ٥٨

LUKU 5

67.Na mũndũ aasya, 'Kyaũ! Nyie nakwa, nĩngatũngwa thayũ Ingĩ?'

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْلُ لَسَوْفَ أَخْرُجُ حَيًّا ٥٩

68.Mũndũ noũlilikanaa kana Ithyĩ twamũmbie mbee, yĩla we waĩ vathei?'

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ٦٠

69.Na nĩvĩta na Mwĩai wakwa, Ithyĩ kwa ũla w'o tũkamombany'a mo vamwe, na masatani ota ũu; na indĩ tũkamaete matulĩtye-ndu kũthyũlũlũka lia-ya-Mwaki.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمُ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ٦١

70.Indĩ Ithiyi vate nzika, tũkamakusya nza, kuma kĩla nguthunĩ, asu ala amwe moo maĩ omũ mũno vyũ nthĩnĩ wa ũlei makyũkita na Ngai -Wa-Ulau.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ٦٢

71.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmesĩ nesa vyũ ala malĩlĩte nĩ kũvĩvĩw'a vo.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا جِثِيًّا ٦٣

72.Na vai ũmwe wenyu ũtakoka vo. Uu nĩ ũtw'io mũtw'e wa Mwĩai waku.

وَأَن فَتَكُمُ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَشًّا مَّقْضِيًّا ٦٤

73.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩta ala alũngalu na tũkamatia eki-ma-naĩ vo matulĩtye-ndu.

ثُمَّ نَبْغِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ٦٥

74. Na yīla Mīsoa Yaitū mītheu yasomwa kwoo, alei mamakūlasya etīkīli, ‘Nī nguthu yīva katī wa ii syell nzeo *TULO* wa ūnene yīna andū aingī?

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمَا ابْنَتَا بَنِي قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَآخَسُنْ

نَدِيًّا ۝

75. Na nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte mbee woo, ila syaī nthw’ii mbee wasyo na ndūngalu ikyleneka!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا

وَرِيعًا ۝

76. Asya, ‘Ngai-Wa-Ulau amanengae asu ala me nthīnī wa īvītyo īvinda īasa kūvika, yīla mo makona kīla mateelemaw’a nakyo- ethwa nī ūsilīlo kana ūla Saa—mo makamanya nūū ūla wī vathūku mūno *TULO* wa ūnene na ūla mwonzu nthīnī wa nguthu sya ita.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَثَلًا
حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ
فَيَسْئَلُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ۝

77. ‘Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nūmongelaa ūtongoinī ala maatīlaa ūtongoi. Na mawīa maseo ala mekalaa nī maseo vyū mbee wa metho ma Mwīai waku ta ītuvi, na maseo vyū ta ūsūngīo.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةُ لِلطَّيْغِ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ۝

78. We īndī, nūmwonete we ūla ūmīleaa Mīsoa Yaitū, na waasyaa, ‘Nyie vate nzika, nganengwe ūthw’ii na syana?

أَقْرَبَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَاؤْتِيَنَ مَالًا
وَوَلَدًا ۝

79. We nūmanyīte ūvoo na maūndū ala matonekaa, kana we nīwosete kyathī kuma kwa Ngai-Wa-Ulau?

أَظْلَعَ الْغَيْبِ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۝

80. Aiee, Ithyī tūkaandīka maūndū ala we ūneenaa na Ithyī tūkaasavya ūsilīlo mūno kwoondū wake.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝

81. Na Ithyī tūkamūnenge we maūndū onthe ala we ūneenaa ta ūtīwa, na we akooka Kwitū eweka vyū.

وَنَرْنَاهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا قَرَدًّا ۝

82. Namo nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē, nīkana

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهًا لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۝

itonye kwithwa uumo wa ūtonyi
kwoondū woo.

83. Tiw'o ona vanini! Mo makaŪlea
Ūthaithi woo, na maitwika amaitha moo.

يَا كَلَامَ سَيِّقُمْ وَنَ بَعَادَ تَهُمَ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ خِطْلٌ ۝

LUKU 6

84. We nowonaa kana Ithyī nītŪmatŪmīte
masatani ūlū wa alei maimakathīa
kwika meko ma wau-wa-matŪ?

أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَذُّرُهُمْ
أَمْرًا ۝

85. Kwa ūu, we ndūkekalaate kwoondū
woo, Ithyī nītŵ'īte ūtalo mwīanīu wa
meko moo.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا ۝

86. Lilikanai mūthenya ūla Ithyī
tūkamombany'a ala alūngalu mbee wa
Ngai wa-Ulau ta aeni ma ndaīa.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدًا ۝

87. Na Ithyī tūkamatwaa avītany'a lianī-
ya-Mwaki ta ndīthya ya indo ītwaītwe
vandū va kūnyw'a kīw'ū.

وَسَوْفَ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرَدًا ۝

88. Vai ūkethwa na vinya wa
kwīw'anīthya ateo we ūla wosete ūtianīo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau.

لَا يَنْبَلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا ۝

89. Namo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau
nīwīyoseete mwana We-Mwene.'

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۝

90. Kwa ūla w'o, inyŵ'ī nīmŵīkīte kīndū
kya ūsengy'o na kya kūmakya mūno!

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِذَا ۝

91. Nī vakuvī matu kwatŪkana nūndū
wakyō na nthī yatŪkanīle katī na īlma
ivalŪkange nthī syī ilungu.

تَكَادُ السَّمُوتُ يَنْفَطَرْنَ مِنْهُ وَتَلَاقَى الْأَرْضُ وَ
تَجِزُّ الْجِبَالُ هَدًّا ۝

92. Nūndū mo mamŪwetanīasya Ngai-
Wa-Ulau na mwana.

أَن دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ۝

93.Oyīla kūtatonyeka Ngai-Wa-Ulau
kwīyosea mwana We-Mwene.

وَمَا يَشْفِقُ لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝٩٣

94.Vai ona ūmwe nthīnī wa matu na nthī
ūtakoka kwa Ngai-Wa-Ulau ta
mūthūkūmi.

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا أَتَى الرَّحْمَنَ
عَبْدًا ۝٩٤

95.Nīw'o, We nūmathyūlūlūkīte mo na
ūmanyi Wake na nūmatallīte mo onthe
vyū.

لَقَدْ أَخْطَأْنَاهُمْ وَعَدَّ هُمْ عَدًّا ۝٩٥

96.Na kīla ūmwe woo akooka Kwake
eweka Mūthenyanī wa Uthayūkyo.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ۝٩٦

97.Asu ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo Ngai-Wa-Ulau akaete wendo
nthīnī wa ngoo syoo.

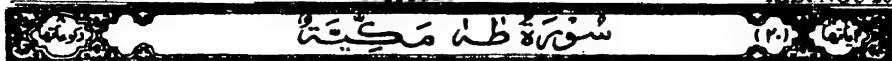
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ
وُزْدًا ۝٩٧

98.Kwa ūu, Ithyī nītūmītw'īkīthītye
Kulani yīthwe yī mbūthū kwa kīthyomo
kyaku nīkana we ūtonye kūnengane
ūvoo mūseo na yo kwa ūlūngalu, na
kūmakaany'a nayo andū ala
manengetwe kūkaananīa.

فَأَنشَأْنَا بَنِينَ لَهُ بِلْسَانِكَ لِنُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَنُنذِرَ
بِهِ قَوْمًا لَّدُنَّا ۝٩٨

99.Na nī nzyawa syīana ata ila ithyī
tūsyangīte mbee woo! We nūtonya
kwona ūmwe woo, kana kwīw'a ona
kīwe kyoo?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ مِنْهُمْ
شَيْئًا ۝٩٩ قُلْ مَنْ أَحَدٌ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ۝١٠٠

TAA HAA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Haa. *We Mũndũ Mwĩanũ!*

3. Ithyĩ tũimĩtheetye Kulani nĩkana we
Ūthĩnĩke,

طه ②

مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ②

4. Indĩ nĩ ta ūtao kwake we ūla ūmũkĩaa
Ngai.

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّئِنْ يَنْصُرِي ③

5. *Na ūvuany'o kuma kwake We Ula*
woombie nthĩ na matu matũũlu.

تَنْزِيلًا وَمِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْفُطُ ③

6. *We nĩ Ngai-Wa-Ulau Ula ūtĩnĩkĩte*
We Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ.

الرَّحْمَنِ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ④

7. Nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ
matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ūũũ
wa nthĩ, na syoonthe ona syĩva ila syĩ
katĩ wasyo, na syonthe ona syĩva ila syĩ
uungu wa mũthanga ūla wĩ kĩmeu.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا ④

نَحْتِ الشَّرْعِ ④

8. *Na ona we ūkaneena na wasya*
mũtũũlu, vai kĩvathũkany'o, nũndũ We
nĩwĩsĩ ūsũanĩo wa kĩmbithĩ na maũndũ
ala meteele kũvithwa mũno.

وَأَن تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَيَفْتَهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ⑤

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ---Vai
Ngai ateo We. Masyĩtwa onthe ala
manake mũno vyũ nĩ Make.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ⑤

10. *Na ūvoo wa Mose nũkũvikĩle we?*

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ⑥

11. Yĩla we woonie mwaki, amatavisye
andũ make, 'Ikalai inywi' vau, Nyie
nĩngwona mwaki; vangĩ nĩndonya

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ⑥

kŭmŭtee inyw'I kĭsinga kuma vo kana
ngona ūtongoi u-mwakinĭ.'

لَعَلَّ أَنْتُمْ قَرْنَهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدَ عَلَى الشَّامِ
هَدَى ⑤

12.Na yĭla we wookie vala ūĭ,
nĭkweetaniwe, 'We Mose,

فَلَمَّا أَتَاهَا نُزُورِي يُمُوسَى ⑥

13.Nĭw'o, Nyie nĭ Mwĭai waku, kwa ūu,
umya iatŭ syaku; nŭndŭ we wĭ
Mwandanĭ mŭtheu wa Tuwaa.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَأَخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ
طُوًى ⑦

14.Na Nyie nĭngŭnyuvĭte we; kwa ūu,
ĭthukĭtise maŭndŭ ala meŭvuanw'a.

وَأَنَا اخْزَنْتُكَ فَاسْتَبِعْ بِأَيْمَانِي ⑧

15.Nĭw'o Nyie nĭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vai Ngai ūtee Wakwa Nyie;
Kwa ūu, nthŭkŭmei Nyie, na lŭmyai
Mboya kwa ūlilikany'o Wakwa.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِلذِّكْرِ ⑨

16.'Vate nzika, ūla Saa ūkavika; Nyie
nĭndonya kŭwumbŭla w'o, nĭkana kĭla
thayŭ ūtonye kŭtuvwa kwĭlanana na
kĭthing'ĭtsoyo kya w'o.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَىٰ ⑩

17.Kwa ūu, we ūla ūtetĭkĭlaa ūvoo ūsu,
na ūatĭlaa mawendi make mathŭku,
ndakakumye vo, we ndŭkese
kwanangĭka.

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَهُ فَذُرُّهُ ⑪

18.'Na nĭ kyaŭ kyu kĭ kw'okonĭ kwaku
kwa aŭme, we Mose?'

وَمَا تِلْكَ بِسِينَتِكَ يُمُوسَىٰ ⑫

19.Mose asŭngĭa, 'Ino nĭ ndata yakwa,
Nyie nĭnĭmyaĭlaa, na Nyie nĭngŭnaa
matŭ nayo kwoondŭ wa malondu
makwa, na nĭna mawĭa angĭ na yo ota
ŭu.

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا
عَلَ غَنِيِّ وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ ⑬

20.Ngai amwĭa, 'Mĭlekye nthĭ, we
Mose.'

قَالَ أَلْقَهَا يُمُوسَىٰ ⑭

21. Kwa ūu nīwamīlekilye nthī, na sisya!
yaī nzoka īsembete.

فَالْقِسْمَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ٢١

22. Ngai amwīa, 'Mīkwate, na ndūkakīe.
Ithyī nītūmītūnga nthīnī wa mwīkalo
wayo ūla wa mbee.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَتُعِيدُهَا سِيرَتَهَا
الْأُولَى ٢٢

23. Na Tkīa kw'oko kwaku vakuvī na
nzakwava yaku. Kw'o kwīuma kwī
kweū, kūtena ūwau ona ūmwe-----
Kyama kīngī,

وَأَضْمُرْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوَءٍ آيَةً أَخْرَجَهُ ٢٣

24. 'Kana Ithyī tūtōnye kūkwony'a we
katī wa Syama Sitū ila nenange.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ٢٤

25. 'Enda we kwa Valao; vate nzika, we
nōkīlīte mīvaka yonthe.'

فَإِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ٢٥

LUKU 2

26. Mose aisye, 'Mwīai wakwa, vingūa
kīthūi kyakwa kwoondū wakwa,

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ٢٦

27. Na vōthya wīa kwoondū wakwa,

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ٢٧

28. 'Na kwatany'a Tkundo ya ūmī
wakwa.'

وَأَحْلِلْ عُقْدَهُ مِنْ لَدُنِّي ٢٨

29. 'Nīkana mo matōnye kūmanyā
ūneeni wakwa,

يَفْقَهُوا قَوْلِي ٢٩

30. 'Na nenge nyie mūtetheesya kuma
andūnī ma nyūmba yakwa---

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ٣٠

31. 'Aluni mwanaaia;

هُرُونَ آخِي ٣١

32. Ongeleela vinya wakwa nake.

أَشْدُدْ يَدِي أَدْرِي ٣٢

33. 'Na mūtwtkīthye we wa kūkwata wīa
ūmwe wakwa,

وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ٣٣

34. 'Nĩkana tũtonye kũũtaĩa We mũno.

كَيْ تُسْجَلَ كَيْدَاتِي

35. Na kũũlikana We mũno.

وَنَذْرُكَ كَيْدَاتِي

36. We wĩna ōmanyi mwĩanĩu witũ.'

إِنَّا كُنَّا بِمَا بَيْنَنَا

37. Ngai aisye, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa we Mose!

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَٰمُوسَىٰ

38. Na ow'o, Ithĩ nĩtweew'anĩte kw'ia Inee ĩũũ wake ĩvinda yĩngĩ ōta ōu,

وَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ

39. Yĩla Ithĩ twamũvuanĩsyē nyinyia waku, ōla waĩ ōvuany'o wa vata tũkyasya,

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ مَا يُؤْمَىٰ

40. 'Mwĩkĩei ngalawanĩ, na mũimĩkya ōsĩnĩ, na ĩndĩ ōsĩ ōmwĩkya we ōtee, na ōmwe ōla nĩmũmaitha Wakwa na ōta ōu mũmaitha wake akamwosa.' Na Nyie nĩnaũlingile we na wendo kuma Kwakwa; na Nyie neekie ōu nĩkana we ōeewe mbee wa itho Yakwa.

أَبِ اقْدِ فِيهِ فِي الثَّابُوتِ فَأَقْدِ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيَلْهُ
أَيُّمُ بِالْجَلِّ يَأْخُذُهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَهُ وَ
قَدْ لَازِمُ الْآفِيَّتِ عَلَيْكَ مَحَبَّةٌ قَبِيَّةٌ وَلَتَضَعُ عَلَىٰ عَيْنِي

41. Yĩla mwĩltu wa nyinyia waku wesĩle vau na akũlya, 'Nyie nĩndonya kũmwony'a inyw'ĩ ōla wĩmũsũvĩa?' Kwa ōu, Ithĩ nĩtwaũtũngie we kwa nyinyia waku nĩkana itho yake yĩthĩwe na mũuo na ndakethĩwe na kyeva. Na we nĩwooaie mũndũ, ĩndĩ Ithĩ nĩtwakumisye we nthĩnĩ wa kyeva. ĩndĩ Ithĩ nĩtwaũtatie we na nzĩla syĩ kĩvathũkany'o. Na we nĩwekalile myaka mingĩ katĩ wa andũ ma Mitiani. ĩndĩ we weanĩla ōima ōla wendekaa, we Mose.

إِذْ تَنَسَّىٰ أَخْلَكَ فَقَوْلُ هَلْ أَذْلَكُ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ
فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُولِكَ كَيْ تَفَرَّ عَيْنَهَا وَلَا تَحْزَنَ وَتَلَكَ
نَفْسًا فَذَجَيْنَاكَ مِنَ الْعَرَمِ وَفَعْنَاكَ مَوْنًا فَلَبِثْتَ
سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يُوَسَّىٰ

42. 'Na Nyie nĩngũnyuvĩte we kwoondũ Wakwa-Mwene.

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي

43.'Enda we, na mwanaa nyinyia waku, vamwe na Syama Syakwa, na mũikaleele nthĩĩ wa kũndilikana Nyie.

إِذْ هَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِالنِّسَاءِ وَلَا تَتَّبِعَانِي وَكَوْنِي ۝

44.'Endai, inyw'ell, kwa Valao, nũndũ we nũkĩĩte mĩvaka yonthe vyũ.

إِذْ هَبْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ ۝

45.'Na neenai nake we inyw'ell, na ndeto nduu vangĩ we nũtonya kũsũvĩa kana kũkĩa.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيْسَ لَكَ بِدَارٍ أَوْ يَمْنَىٰ ۝

46.Namo masũngĩa, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtũũkĩa we ndakese kũtũetee kĩthokoo, kana kũkĩĩa mĩvaka yonthe nthĩĩ wa wĩki-wa-naĩ.

قَالَ رَبُّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفَرْقَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَىٰ ۝

47.Ngai amea, 'Mũikakĩe; nũndũ Nyie nĩnenyu inyw'ell. Nyie nĩnĩw'aa na Nyie nĩnonaa.'

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْبَغُ وَأَدَىٰ ۝

48.'Kwa ũu endai kwake mwĩ ell na mũimwĩa, 'Ithyĩ twĩ Atũmwa ma Mwĩai waku; kwa ũu, maeke Aana-ma-Isilaeli mathi naitũ; na ndũkamathĩny'e. Ithyĩ ow'o tũkũetee we Kyama kuma kwa Mwĩai waku; na mũuo ũkeethwa tũũ wake we ũla ũatĩĩaa ũtongoi;

فَأَنبِئْهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا نُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْنَا مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ۝

49.'Ow'o, nĩkũminĩte kũvuanwa kwitũ kana, ũsilĩĩlo ũkooka kwake we ũla ũleaa na kũalyũka.'

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝

50.Valao akũlya, 'Mwĩai wenyu mwĩ ell nũũ ĩndĩ we Mose?'

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يٰمُوسَىٰ ۝

51.Asũngĩa, 'Mwĩai waitũ nĩ We ũla wakĩnengie kĩla kĩndũ mũmbĩlwe wakyo na ĩndĩ akĩtongoesya wĩanĩ wakyo ũla wailĩĩe.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ۝

52. Valao akūlya, 'Kōkeethwa kūilyī ata Indī, Tūlū wa nzyawa ila syaī sya mbee.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. We aisye, 'Umanyi wasyo wīna Mwīai wakwa *ḡandīkīwe* nthīnī wa Ivuku. Mwīai wakwa ndavītasya ona ndolawa.'

قَالَ عَلِمْنَا عِنْدَ رَبِّنَا فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ۝

54. We nī Ula ūmbīte nthī kwīthwa ta ūkomo kwenyu, na nŋmŋseŋvīsyē nzīa sya kwīśīlaa, na Ula ūtheeasya mbua kuma ītunī, na Indī nŋndŋ wayo tūimesya imea syī kīvathŋkany'o.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّن تَبَاتٍ شَتَّى ۝

55. Inyw'ī yai na īthyai indo syenyu. Nīw'o, nthīnī wa ūndŋ ūŋ ve Kyama kwa asu ala manengetwe kīlīko.

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ۝

LUKU 3

56. Kuma kwa mŋthanga ūŋ, Ithyī nītŋmŋmbīte inyw'ī, na nthīnī wayo, Ithyī tūkatuma mŋsyoka, na Ithyī tūkamumya vo īngī.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُؤَيِّدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

57. Na Ithyī nītwamwonisye Valao Syama Sitŋ, syonthe vyŋ; Indī we nīwaleile syo na nīwaleile *kwīīkīla*.

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

58. Valao akūlya, 'We ūkīte kŋŋ kwitŋ, we Mose, kŋtumya nthīnī wa nthī yaitŋ na ūoi waku?'

قَالَ أَجِئْتُنَا لِتُخْرِجَنَا مِّنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَمْؤُسَى ۝

59. 'Indī vate nzika, Ithyī nītŋŋkŋtee ūoi ūilyī ūta ūŋ; kwa ūu, we tw'a kyathī katī waitŋ naku we mwene kīla ithyī tŋtalea kwīanīsyā; ithyī kana we vāndŋ vala vatwālīte *ithyelī*.'

فَلَمَّا تَبَيَّنَكَ لِمِصْرٍ مِّثْلِهِ فَأَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

60. Mose asya, 'Kyathī kyenyu kīkeethwa mŋthenya wa Mboka, na andŋ

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَن يُخْشَرَ النَّاسُ ضَعْفَى ۝

nImombanw'e syua yamina kwambata nesa.

61.Indi Valao nIwaendie na oombany'a maufi make onthe, Indi we nIwookie nthInI kwIlanana na kyathI.

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ٥٠

62.Mose ameie, 'Woo nI wenyu; mUikaseUvye UvUngU IuU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ndakese kUmwana inyw'I na UuIlo mUna; na vate nzika, we Ula UseUvasya UvUngU akaanangIka.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَإِنَّمَا كُنْتُ لَكُم بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ لَا تَتَّبِعُوا طَائِفَةً مِّنَ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ ٥١
فَيُخَوِّدُكُمْ بِعَدَابٍ وَّ قَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ ٥٢

63.Indi mo nImakaananIe Uvoo woo kati woo ene na maneenany'a na kImbithI.

فَتَنَزَّلُوا أَمْرُهُمْ بِهِمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ٥٣

64.Namo maasya, 'Kwa Ula w'o aa efi nI aoi, ala mekwenda kUmumya inyw'I kuma nthI yenyu na Uoi na kwananga syIthI syenyu ila nzeo mUno vyU.

قَالُوا إِن هَٰذِهِ سَاجِدُونَ يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمْ وَإِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَطَرَفَتِكُمُ الْمَثَلُ ٥٤

65.Kwa Uu Iw'anai Indi, IuU wa walany'o wenyu na Indi mUika mbee waitU mwI mIthIa. Na vate nzika, we Ula UnUkwosa Unene mUthenya Uu,

فَأَجِيعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ ٥٥

66.Namo maasya, 'We Mose, amba kwIky'a mbee, kana ithyI twIthwe ma mbee kwIky'a.'

قَالُوا يٰمُوسَىٰ إِنَّمَا أَن تَلْقَىٰ وَإِنَّمَا أَن تَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ٥٦

67.Mose asya, 'Aiee, inyw'I Ikyai.' Indi we! Ndii syoo na ndata syoo syooneka kwake ta isembete inyaIkaIe nUndU wa Uoi woo.

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا جَبَلُ لَهُمْ وَعِصْبُهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ٥٧

68.Na mose eethwa na w'ia kIlikoni kyake.

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ٥٨

69.IthyI twamwIe, 'NdOkakIe, nUndU we nue UkuSinda.'

فَلَمَّا لَا تَخِفْ وَإِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَىٰ ٥٩

70. 'Na Ikya kila kI kw'okonI kwaku kwa aume; nIkIk'w'imelya syonthe ila mo maseUvitye nUndu kila mo maseUvitye nI maOI ma mOI tU. Na mOI ndakasinda, ona athi va.

71. IndI aoi nImavalOkangilw'e nthI matulItye-ndu. Namo maasya, 'IthyI nItOkUmwItIkila MwIai wa Aluni na Mose.'

72. Valao amakUlya, 'Inyw'I mwImwItIkila We ndamUnengete Uthei? We nokUvika ethwe nIwe mUnene wenyu Ula OmOmanyItIye inyw'I Ooi. Kwa Ou, Nyie vate nzika, nIngUtila moko menyu na maaU menyu ngall ivItene, na vate nzika, Nyie ngamwamba mOkelany'onI matinanI ma mItende; na inyw'I mOkamanya nOU Ula mwai mUmo mbee waitU na wIna UsilIlo wIkala.'

73. Namo mamwIa, IthyI tUitonya kOUvItOkya we mbee wa Syama Ntheu ila itUvikIe ithyI, ona tOUkOUvItOkya we mbee Wake We Ula watUmbie ithyI. Kwa Ou, we tw'a OndO OUtw'a; we Utonya kOUtw'a tOU wa thayU OU wa yu tU.

74. 'Vate nzika; ithyI nItUmwItIkIlIte MwIai waitU, nIkana We atonye kOUtUkeke naI sitU na atUkeke ithyI Ooi Ula we UtUingItIse kwIkI na vinya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUseo VyU, na MwIkali wa Tene na Tena.

75. NIw'o, we Ula Okaa kwa MwIai wake e mwene naI, Iia-ya-Mwaki nI kwoondU wake; we ndakakw'a ona ndakethwa thayU nthInI wayo.

وَأَتَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا
كَيْدَ سِحْرٍ وَلَا يَقْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ⑤

قَالَ لَيْسَ السَّحَرَةُ سَجْدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ
وَمُوسَى ⑥

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آتَنَّا لَكُمْ آتَهُ لَكَيْتُمْ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا فَطْعَنَ أَيُّدِيكُمْ وَ
أَرْجَلُكُمْ قَبْلَ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَبَكُمْ فِي جُدُوعِ
النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ إِنَّا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى ⑦

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَاقِيَاتِ وَ
الَّذِي قَطَرْنَا فَافْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّا تَقَفُّهُ
هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ⑧

إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِئَاتِنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا
عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى ⑨

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا
يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ⑩

76.Indĩ we ūla ūkaa Kwake e mwĩtĩkĩli
na ekĩte meko maseo, kwa ta ūsu ve ivĩla
sya ūlũ mũno.

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ
لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ۝

77.Mĩũnda ya Tene W'onthe, ĩla ĩvĩĩlaa
mbũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
na tene. Na yu nĩyo ĩtuvi ya ala
mayĩkalasya me atheu mo-ene.

جَعَلَتْ لَهُمْ دَرَجَاتٌ مِّنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاؤُا مِّنْ تَزَكَّى ۝

LUKU 4

78.Na Ithyĩ nĩwatũmie ūvuany'o kwa
Mose tũkyasya, 'Matwae athũkũmi
Makwa ūtukũ, na kũna kwoondũ woo
nzĩa nyũmũ kwĩsĩla ūkanganĩ. Na we
ndũkakĩe kũvĩtũkwa, ona ndũkethwe na
w'ia ūngĩ ona wĩva.'

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اسْرِ بِعِبَادِي فَأَرْسِلْ
لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفْ دَرَكًا وَلَا
تَخْشَى ۝

79.Na ĩndĩ Valao nĩwamaatĩle mo ena
nguthu syake sya ita, na nĩmavw'ĩkiwe
ūkanganĩ nĩ kĩla kyamavw'ĩkie.

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمْرِ
مَاءٌ غَاشِيَهُمْ ۝

80.Na Valao nĩwamathyoekisye andũ
make na we ndaamatongoesya nesa.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ۝

81.'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, Ithyĩ
nĩtwamumisye inyw'ĩ kuma kwa
amaitha menyũ, na Ithyĩ nĩtweekĩie
ũtianĩo nenyũ ngalĩ ya kw'oko kwa
aũme kwa Kĩĩma, na nĩtwatheeisye
Manna na Salwaa ūlũ wenyũ.

يَلْبِسْ لِإِسْرَآئِيلَ قَدَآءَ أَجْنِينَكَم مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَ
وَعَدَ لَكُمْ جَبَابَ الطُّورِ الْآتِينَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ
الْمَنَّاءَ وَالسَّلَوى ۝

82.Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla Ithyĩ
tũnenganĩte kwoondũ wenyũ inyw'ĩ, na
mũikeke naĩ nthĩnĩ wasyo, ūthatu
Wakwa ndũkese kũtheea ūlũ wenyũ; na
we ūla ūthatu Wakwa ūmũtheeaa,
akaanangĩka;

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ غَضَبِي ۚ وَمَنْ يَحِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ
هَوَىٰ ۝

83. Indī ow'o, Nyie nī Mūekei wa ūla we wīlīlāa na wītīkīlāa na wīkaa meko maseo, na Indī ūlūmaa ūtongoinī.'

وَأَتَى لُغْفَارَ لَيْسَانَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ۝٣٧

84. Na nī kyaŭ kīla kīŭkalaatīte we kuma kwa andū maku, we Mose?"

وَمَا أَجْعَلُكَ عَنْ قَوْمِكَ يَهُوسَى ۝٣٨

85. We aisye, 'Mo me vakuvī maatīte nyaīī syakwa na Nyie nīnīkalaatīte Kwaku, Mwīai wakwa, nīkana We ūtonye kwendeew'a.'

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ۝٣٩

86. Ngai aisye, 'Ithyī nīŭmataatīte andū maku we ūtevo, na Saamili nūmathyoekeye mo.'

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۝٤٠

87. Kwa ūu, Mose nīwasyokie kwa andū make e mūthatu na mūmaku. Nake asya, 'Inyw'I andū makwa, Mwīai wenyu ndaamwatha inyw'I ūtianŭo wa ūlau? Inyw'I Indī, ūvinda ya kwīanīw'a kwaw'o yīthīwe yī yīasa kwenyu, kana inyw'I mwendie ūthatu wa Mwīai wenyu ūthee ūlū wenyu, kuma kwa Mwīai wenyu, ūndū mūnaanangie ūtianŭo wenyu kwakwa?'

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقُومُ الْأَمِيدُ كَمْ رَجَلُكُمْ وَعدَا حَسْبَاهُ أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَوْعِدِي ۝٤١

88. Namo masūngīa, 'Ithyī tūineeananga ūtianŭo wītū kwaku kwa kwenda kwītū ene; Indī ithyī nītwakuŭthiw'e mīio ya mathaa ma andū na twamekya ūtheke na ūu now'o Saamili wekisyē.'

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ تَتَذَكَّرُكَ أَتَنَى السَّامِرِيُّ ۝٤٢

89. Indī we nīwamaseŭvīsyē mo kasaŭ—mūvw'ano tū waumasya kawasya kanini. Indī we na anyanyae maasya, 'Ūŭ nī we ngai wenyu, na ngai wa Mose, Indī we nīŭlītwē nī yo na we nīwōolīwe nī kŭmūwetea yo inyw'I.'

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُم وَإِنَّه لَشَيْءٌ قَبِيحٌ ۝٤٣

90. Mo mayaŋ matonya kwona kana w'o ndwaamatung'la mo ōsung'lo, na kana w'o ndwaŋ na ōtonyi wa kōmeka naŋ kana nesa?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ
شَيْءٌ صَرًّا وَلَا خَفَاءً ۝

LUKU 5

91. Na Aluni nŋwamatav'itye mo mbee wa ōu, 'Inyw'ŋ andō makwa, inyw'ŋ nŋmōtatitwe na ko kasaŋ tō. Vate nzika, Ngai-Wa-Ulau nŋ Mwŋaŋi wenyu; kwa ōu, mbik'ŋlai Nyie na ŋw'ai mwŋao wakwa.'

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومُوا إِنَّمَا
فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبَعُونِي وَاطِيعُوا
أَمْرِي ۝

92. Mo masung'ŋie, 'Ithyŋ tōikaeka kōkathaita ko kōvika yŋla mose wŋtōsyokea ithyŋ.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَافِيَةً حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا
مُوسَىٰ ۝

93. Mose aisye, 'We Aluni, nŋ kyaŋ kyaŋsiŋle we, yŋla woonie mathyoekeke,

قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝

94. Kōeka kōmbik'ŋla Nyie? Indŋ onaku we nŋwaleile kwŋw'a mwŋao wakwa?

أَلَا تَتَّبِعُنِي أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ۝

95. We, asung'ŋie, 'Mwana wa mwaitō, ndōkangusye nyie kŋng'ee kyakwa, ona kana nzwŋŋ sya mōtwe wakwa. Nyie nŋnakŋie we ndōkese kwasya, 'We nŋwŋkŋŋŋ ōaany'o katŋ wa Aana-ma-Isisraeli, na we ndwaateela ndeto yakwa.'*

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِإِخْيَافِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۝

96. Mose akōlya, 'Naku wŋasya ata we Saamili?

قَالَ مَا خَطْبُكَ يَا مَرْيَمُ ۝

97. Nake asya, 'Nyie noonie kŋla mo mataakyona. Na nyie noosie kŋlungu

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّاتُ لِيَ خَبْثَاتٍ

* 'Uneeni ōū 'Ndōkangwate nyie kŋngee kyakwa, kana nzwŋŋ ya mōtwe wakwa' ndyaŋle kwoswa ta ōndō waw'o. Nŋtonya kwasya: ndōkanthŋny'e nyie.

kĩmwè kya ūmanyĩsyō wā Mōtōmwa, Indĩ onakyo kyu nĩnakĩkisye ltheke ota ūu. Uu nĩw'o kĩĩlko kyakwa kyambĩyale nyie.'

98.Mose amwĩie, 'Uma vaa. Ukeethwa wĩ ūndū waku nthĩnĩ wa thayō ū ūw'onthē kwasya, 'Ndōkangiite nyie;' na kyathĩ kya *Usililo* kwoondū waku we ūla ūtakalea kwĩanĩw'a ūlōlō waku we. Yu sisya, ngai yaku ūla we ūtw'ĩkĩte mōthaithi wayo vate nzika Ithyĩ nĩtōmĩvĩvya na Indĩ tōimĩnyatĩkya ūkanganĩ'. Wayo mōlōmu. Ithyĩ vate nzika, nĩtōmĩvĩvya na tōimĩnyatĩkya yo ūkanganĩ.'

99.Ngai wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē tū, vai ngai ūngĩ ateo We. We nĩwikumbatĩye syĩndū syonthē nthĩnĩ wa ūmanyi Wake.

100.Uu nĩw'o Ithyĩ tōkōtavya we ūvoo wa maūndū ala meekĩkie mbee. Na Ithyĩ nĩtōunengete we kuma Kwitō Kĩlĩlikany'a.

101.Ūla ona wĩva ūalyōkaa na kōkĩtia, we vate nzika, akakua mōio mōito nthĩnĩ wa Mōthenya wa Uthayōōkyo,

102.Makĩkala uungu waw'o, na mōio ūkeethwa wĩ mōthōku kwoo Mōthenyanĩ wa Uthayōōkyo,

103.Mōthenya ūla soo ūkavuvw'a. Na Ithyĩ tōkoombany'a ene naĩ vamwe, mōthenyanĩ ūsu mena metho mailyĩ mōu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
وَسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تَخْلَفَهُ وَانْظُرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ۝

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ۝

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ۝

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ۝

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ۝

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ۝

104. Mo makaneenany'a ene kwa ene na wasya mūnini *makyasya*, 'Inyw'I mwekalile kwa *matuko* Ikumi tū ---

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۖ

105. IthyI nītwīsi nesa vyū ūndū mo makasya---yīla ūmwe wa ala mena mwīkalo mūlūngalu vyū ūkasya, 'Inyw'I mwekalile o mūthenya ūmwe tū.'

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُمْ حَرْفَةً
فَإِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۖ

LUKU 6

106. Namo meūkūlya we ūvoo wa iīma. Asya, 'Mwīai wakwa akaitilanga syo tūlungu na kwinyaīīkyā ta kītoo.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۖ

107. Na We akaitia syo syī nthei, mbūmū na mbīlananu.

فَيَذَرُهَا غَابًا صَفْصَفًا ۖ

108. Vala nthīnī wasyo ūtakavona ūliku kana ūkīlīlū.

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۖ

109. Mūthenyanī ūsu mo makamūatīla mwītani ūla mūlūngalu ūtena ūthyoe ku nthīnī wake; na mawasya onthe makeenyivya mbee wa *Ngai-Wa-Ulau* ona mūikew'a ateo īuumī ya nyaīī.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَأَوْعَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۖ

110. Mūthenya ūsu wīw'anīthya ndūkauna ateo we ūla *Ngai-Wa-Ulau* ūmwītkīlītye na ūla ndeto yake ya *mūkītō* yamwendeesyē We.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَفِيَ لَهُ قَوْلًا ۖ

111. We nūmesī maūndū onthe ala me mbee woo na onthe ala me ītina woo, īndī mo maitonya kūmalūmya na umanyi woo.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۖ

112. Na mothyū onthe makeenyivya mbee wa *Ula-Wī-Thayū*, *Ula-Wīyīkalasya* Mwene, *Ngai-Mwīkalasya* wa

وَعَنَى الرَّجُوعَ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ
ظُلُمًا ۖ

onthe. Na ow'o, ūla ūkuaa mūio wa ūthūku akaanangīka.

113.Indī we ūla wīkaa mawīa maseo, e mwītīkīli, ndakakwata ūla ūte ūlūngalu kana wasyo.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ لَا يُخَفِّفُ
عَلَيْنَا وَلَا مَهْمًا ⑩

114.Na ūu nīw'o Ithyī tūmītheetye Kulani na Kīalavu---na Ithyī nītūtavanītye nthīnī wayo mūthemba mūna wa mokaany'o, nīkana mo matonye kūmūkīa Ngai na kana yo itonye kūmekīa kīlīlikano kya kīveva nthīnī woo.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ⑪

115.Ūla-Wī-Iūlū Mūno Indī nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mūsumbī Wa-W'o! Na we ndūkethwe ūte mūmīlsya kwoondū wa Kulani mbee wa ūvuany'o wayo ūtathelete kwaku, Indī we asya tū, 'Mwīai wakwa, ongeleela ūmanyi nthīnī wakwa.'

تَخَطَّ اللَّهُ إِلَيْكَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي
عِلْمًا ⑫

116.Na nīw'o Ithyī nītweekīlīte ūtianīo na Atamu mbee, Indī we nīwoolilwe, na Ithyī nītwoonie vate kīlelelo kya kūlea kwīw'a nthīnī wake.

وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ نَسِیَ وَلَمْ يُجِدْ
لَهُ عَزْمًا ⑬

LUKU 7

117.Na yīla Ithyī twamatavisye alaīka, 'Mwīnyivīsyei Atamu,' na onthe nīmamwīnyivīsye. Indī Iivilisi ndaaīnyivya. We nīwaleile.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى ⑭

118.Indī Ithyī nītswamūtavisye, 'We Atamu, ūū nī mūmaitha waku, na wa kīveti kyaku; kwa ūu, mūikaeke amūlūngye inyw'elī kuma mūūndanī, ndūkese kūkwatwa nī kyevea;

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَاءُ ⑮

119. 'Nt̥k̥ɔw'ɪtwe kwoondũ waku we
kana ndũkew'a nzaa nthĩn' waw'o, ona
mũikethwa mwĩ athei *mũte na ngũa.*

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ۖ

120. Na kana we ndOkew'a waOni nthInI
waw'o, ona we ndOkanIkIwa syua
yIvInye.

وَأَنَّكَ لَا تَظُنُّوْا فِيْهَا وَلَا تَضْحٰى ۝۱۳۰

121.Indī Satani nīwamŌveveee we na
kīwe masŌanīo mathŌku; na amwīa, 'We
Atamu, ngŌtongoesye kwa mŪtī wa tene
na tene, na wa Ūsumbī Ūla Ūtoaa ona
Indī?

فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَرَاكَ عَلَى
شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبُلُ ۖ ﴿١٢٤﴾

122. Mo eŋ nīmafe maw'o; kwa ōu ōthei
woo nīweeyonanisye kwoo. Kwa ōu
nīmambīlītye kwīvw'tka mo ene na
matū kuma mōōndanī. Na Atamu
nīwaleile kōmwīw'a Mwīai wake na
eelelōka kuma nzānī. ^{2*}

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَّتْ لَهُمَا سَوَاهُمَا وَطَوَقَا يَخْفَضُنِي
عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَعَفَىٰ أَدْمُ رَبِّهِ فَنَوَىٰ ۝۱۷

22 * AalyŌli aingl nŋmosete wonany'ŋ ŌŌ ta waw'ŋ
literal, oyŋla vena ŌkŌsŋ mwŋanŋu nŋhŋnŋ wa Ōneeni
 ŌŌ Ōla Ōkwonany'a kana w'ŋ ndŋŌŌneena nondŋ
 w'ŋ Ōandŋkŋtwe. Naŋ ŋla ŋwetwetwe vaa nŋ Ōtheinŋ
 kana ŋkonanŋtŋe na mwŋkalo wa kŌluluuŋtŋka kŋ-
 veva tondŋ kwonanŋtŋw'e nŋ kŋlungu kŋmwe kŋa
 mŌsoa ŌŌ vala vekwasŋa, kana 'sau' aatohuma'
Wonzu woo wamevanŋsŋa mo. Kataketha nŋ Ōthei
 wa kŋmwŋŋ, mo methŋla mekalie matawiŋŋ ata
 kuma ŋvinda yoo ya kŋsyawa kŋvika ya kŋko kŋŋ
 kŋwetwetwe? Kwa Ōu, nŋ Ōtheinŋ, kana ŌalyŌlo Ōte
 waw'ŋ nŋwetwetwe nŋhŋnŋ wa Kulani Ntheu. Ndeto
 Ino 'sau'aa' Ōthei, mŌno mŌno ŋwetwetwe meko ma
 nthoni na mawendi mathŋŌku. ŋvindanŋ ya
 kŌluluuŋtŋka mŌluluuŋtŋki nŋmanyaa mawonzu make
 mwene ala mavithŋku: Wonzu ŌŌ nŋ wa Kŋ-nŋhŋnŋ
 na ndwonekaa Ōtheinŋ *psychological* na
 Ōkonanŋtŋe na kŋŋŋko na ngoo, ndŋtonya
 kŋvŋw'ŋtŋka na kŋvithwa kwa kwŋŋŋŋla matu ŋŋŋŋ
 wa mwŋŋ wa Ōmwwe. Kwa Ōu nŋhŋnŋ wa Ōneeni wa
 ŋvŋto ŋŋŋ, ona ethwa ŋaŋ ŋaŋ, ŋŋla Atamu na Eva
 meekie, 'Kwŋvŋw'ŋka' nŋkŋtonya kwŋthwa ne
 kwŋŋya Ōeeko kuma kŋa Ngai Mwene Vinyu
 W'ontho tŋ na kŋmantha Ōeeko kuma Kwake. Na
 ta Ōu matŋ mo 'jabbat'.

123. Na Indī Mwāi wake nīwamūnyuvie
we *kwoondū wa īnee Yake* na
nīwamwelekele we na tei na
nīwamūtongoesye we.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۝١٢٣

124. Ngai amea, 'Umai vaa, inyw'eīī,
kuma vaa, amwe menyu me amaitha ma
ala angī. Na ethwa ūtongoi ōkooka
kwenyu kuma Kwakwa, ūla Indī, ona
wīva ōkaūatīīa ūtongoi wakwa, we
ndakathyoekeka ona ndakethwa na kyevea.

قَالَ اهْبِطْ مِنْهَا جَنِينًا بِعَصَصٍ لِّبَعْضِ عَدُوِّكَ إِنَّا
يَأْتِيكَ كَمْ قَبْلِي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يُضِلُّ وَلَا يَشْقَى ۝١٢٤

125. Indī ūla ōkaalyūka na kūtia
Ulilikany'o, Wakwa, thayū wake
ōkeethwa wī wa thīna na Mōthenyanī wa
Uthayūūkyo Ithyī tōkamūthayūūkyo e
kīlālinda.'

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ آفَكًا ۝١٢٥

126. Nake akakūlya, 'Mwāi wakwa, We
wanthayūūkyo nī kīlālinda nīkī, na *mbee*
nīnoonaa nthī?

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ۝١٢٦

127. Ngai akamūsūngīa, 'Uu nīw'o kwāī
na yīkala; Mīsoa Yaitū nīyookie kwaku
we na we ndwaamīnenge ndaīa; na ota
ūu we ndwīnengwe ndaīa mōthenyanī
ūū!

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسَى ۝١٢٧

128. Na ūu nīw'o Ithyī tūmūtuvaa we ūla
mwanangi na ūtamīīkīīlaa Mīsoa ya
Mwāi wake; na ūsilīlo wa Itunī nī mwai
mūno, vate nzika, na nī wa kwīkalaa.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشدُّ وَأَبْغَى ۝١٢٨

129. Mo nomaamanya nī nzyāwa syīana
ata ila Ithyī twasyanangie mbee woo, ala

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْبَصَرِ ۝١٢٩

yu mangangaa maanzoni moo? Nthini
wa undu uu vate nzika, ve Syama
kwoondũ wa asu ala manengetwe kiliiko.
3

LUKU 8

130. Na takethwa ti kwoondũ wa ndeto
ila yaminite kutongosya kuma kwa
Mwai waku, na ivinda yiw'awe, Osillo
woo withwa ut0aa.

131. Ithiwa na umitsyo indĩ nũndũ wa
ũndũ mo meũneena na mũtafe Mwai
waku na ndala Syake mbee wa kuma
kwa syua na mbee wa kũthũa kwayo; na
mũtafe We mavinda ma utukũ na
ilungunĩ sya mũthenya, nkana we
ũtonye kwona ũtanu wa w'o.

132. Na ndũkaiketee syĩndũ imwe ila
ithyĩ tũmanengete andũ ma ivĩla imwe
katĩ woo nkana maitanĩ kwa ivinda
ikuvĩ nthĩni wa nthĩ Ino, nkana tũtonye
kũmatata nasyo. Na kyaũya kya Mwai
waku nĩ kĩseo mbee na nkĩkalaa.

133. Na we mathing'itsye andũ ma
nyũmba yaku Mboya, na lũma nthĩni
wayo. Ithyĩ tũũkwĩtya we kyaũya, Ithyĩ
Nithyĩ tũnenganae kwoondũ waku we.
Na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa
ũlũngalu.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ إِيمَانًا زَجَلًا
فُسْحَى ۝

فَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ أَنْآيِ اللَّيْلِ
فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَى ۝

وَلَا تَسُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
زُخْرَءَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فَبِئْسَ مَا رَزَقْنَاكَ
حَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ
رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى ۝

³ mũũnda nomũvaka mamanyĩke ta kĩ nthimo
metaphorically kwasya kũmantha wĩvitho kana
kwĩlingya uungu wa ũkeo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ũu nĩw'o vyũ Atamu weekie kwĩanana
na Kulani vala vawetwetwe ũtheinĩ kana Ngai We-
Mwene nĩwamũmanyĩisye we ndeto ila itonya
kũmũvetanga we kuma ivĩtyonĩ yake na kwoondũ
wa kwĩw'a ndeto isu, Ngai nĩwamwelekele we
vamwe na tei na ũkeo.

134.Namo maasya, 'Nĩkĩ we ndatũeteae ithyĩ Kyama kuma kwa Mwĩai wake?' Vo vayaaũka kwoo ũkũsĩ mũtheu nthĩnĩ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa Maandĩko Matheu ala ma mbee?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

135.Na takethwa Ithyĩ nĩtwamanangĩte mo na ũsilĩlo mbee wa yo vate nzika mo methwa maisye, 'Mwĩai waitũ, waleile kũtũetee Mũtũmwa nĩkĩ nũndũ ithyĩ twĩthwa twaatĩte mĩao Yaku mbee wa tũtananyivw'a na kũsonokw'a?

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى ۝

136.Asya, 'Kĩla ũmwe nĩweteele; kwa ũu, inyw'ĩ eteelai, na mũkamanya andũ ala ma nzĩa ya w'o naaũ na ala maatĩtaa ũtongoi wa w'o.'

قُلْ كُلُّ مَشْرُوعٍ قَدْ رُبِّصُوا فَتَتَعَلَّمُونَ مِنْ أَهْضَبِ
بَيْتِ الصَّوَاطِئِ السَّوِيِّ وَمِنْ أَهْذَى ۝

8.Na Ithyĩ tũyaatũma ona Omwe ta Atũmwa mbee waku ateo aũme ala twamatwafe movuany'o. Kwa ũu makũlyei asu ala mesi maandĩko matheu nesa, ethwa inyw'ĩ mũyĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسُئِلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑧

9.Na Ithyĩ tũyaamanenge mo mĩĩ Italsaa lĩu, ona mayaĩ ma kwĩkala thayũ tene na tene.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ⑨

10.Ithyĩ ĩndĩ, nĩtweanĩsyee ũtianfo Witũ kwoo; na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo na asu ala twendie; na nĩtwamanangie eki-ma-naĩ.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْبَاقِينَ ⑩

11.Ithyĩ yu nĩtũmũtheesye inyw'ĩ Ivuku yĩla nthĩnĩ wayo ve maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũtonya kwenda kwoondũ wa ũtao wenyu; inyw'ĩ ĩndĩ nomũkamanya?

هُ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رِسَالَتَيْنَا فِيهِ ذِكْرُنَا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑪

LUKU 2

12.Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla yeeke mavĩtyo ĩla Ithyĩ twamyanangie vyũ, na Ithyĩ twookĩlya andũ angĩ ĩtina wayo!

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑫

13.Na yĩla mo masamie ũsilĩlo Witũ, we nĩmambĩlĩlye kũsemba maũkĩĩte.

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْتَضُونَ ⑬

14.'Mũikasembe, ĩndĩ syokai motanunĩ menyu ala inyw'ĩ mwamatanĩaa mũno, na syĩkalonĩ syenyu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũetwe kwa ũtao.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ ⑭

15.Mo maisye, 'Woo nĩ witũ, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ ow'o!

قَالُوا يَٰوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑮

16.Na ũũ ndwaaeka kũtw'ĩka kĩlo kyoo kũvika yĩla Ithyĩ twamaĩmĩie nthĩ, matw'ĩkĩthĩtw'e ta mũu.

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ⑯

17. Na Ithyi tūyaaŭmba matu na nthi na syonthe ila syi katfi wasyo syeli na ithaŭ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَابْنَيْنَا لِعَيْنٍ ۝

18. Takethwa ithyi ntwendie kŭmantha ithaŭ, Ithyi vate nzika, twithwa twayonie nthini wa ila Ithyi twina syo Ithyi ethwa Ithyi twaŭ na yika ya kmdo ta kyu ona vanini.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلَاءَ تَتَّخِذُهُ مِنْ لَدُنَّا ۝
إِنْ كُنَّا فَعَالِينَ ۝

19. Aiee, Ithyi twilila w'o ŭlŭ wa ŭvŭngŭ na w'o niwanangaa mŭtwe wa w'o, na niwanangikaa. Na woo ni wenyu nŭndŭ wa maŭndŭ ala inyw'i mŭmŭwetaniasya Ngai namo.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۝ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ۝

20. Ula wonthe ona wiva wi ituni na ŭlŭ wa nthi ni Wake. Na asu ala me mbee Wake maivŭthasya kŭmŭthaita We, ona mainoaa.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۝ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ ۝ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۝

21. Mo nŭmamŭtaŭaa ŭtukŭ na mŭthenya na maileelaa.

يَسْتَحْسِرُونَ ۝ الْيَلْدَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ۝

22. Mo nŭmosete ngai kuma ŭlŭ wa nthi ŭla ithayŭŭkasya akw'o?

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ۝

23. Takethwa niweethitwe katfi wa syeli ŭu na nthi ngai eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, syo Indŭ syeli matu na nthi syithwa syeethiwe na kifhokoo. Ngai Mwene Vinya W'onthe Indŭ nataŭwe, Mwŭai wa Kivŭla-Kya-Usumbi, ŭlŭ wa ŭndŭ mo mawetaa.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا ۝ أَتَسْبَحْنَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝

24. We ndatonya kŭkŭlw'a ŭlŭ wa ŭndŭ We wiŭkaa, Indŭ mo makakŭlw'a.

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ۝

25. Mo nŭmosete ngai ŭtee Wake We? Asya, 'Etei ŭkŭsŭ wenyu. Yŭ ni Ivuku ya asu ala me vamwe nakwa, na Ivuku ya asu ala maŭ mbee wakwa ' Aiee,

أَمْ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ إِلَهًا قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۝

aingĩ mũno moo mayĩsĩ ūla w'o, na kwa ūu, nĩmaalyũkaa.

26.Na Ithyĩ tũyaamũtũma Mũtũmwa mbee waku Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye we tũkyasya, 'Vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, nthaithei Nyie nĩnyioaka.

27.Na mo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau nĩwĩyosee mwana We-Mwene.' We nĩ Mũtheu. Tiw'o mo nĩ athũkũmi ataĩku tũ.'

28.Mo maineena mbee wa We ataneenete, na mo mekaa na mwĩao Wake tũ.

29.We nĩwĩsĩ maũndũ ala me mbee woo na ala me ĩtina woo, na mo maithaithanaa ateo ūla We-Mwene ūmwĩtĩĩlaa, namo mathũkũmaa mesũvĩite kwoondũ wa w'ia Wake.

30.Na ūla ona wĩwa woo ūtonya kwasya, 'Nyie nĩ Ngai ūtee Wake,' Ithyĩ tũkamũĩva na Ngiena. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa eki-ma-naĩ.

LUKU 3

31.Mo alei nomonaa kana nthĩ na matu syaĩ mbumbu oĩmwe ĩkwatene, Indĩ Ithyĩ twaithaany'a? Na Ithyĩ nĩtwaseũvisye kĩla kĩndũ kĩ thayũ kuma kĩw'ũnĩ. Indĩ mo nomaketĩkĩla?

32.Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩlma nũmu tũlũ wa nthĩ ndĩkese kũthingitha vamwe namo; na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtũseũvĩtye nzĩla nthanthau, nĩkana mo matonye kũtongew'a nesa.

هَذَا ذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْذِبُكُمْ

لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ عِبَادٌ

مُكْرَمُونَ ﴿٥٨﴾

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُقَضَّ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَقَدْ لَكَ عَذَابٌ

بِئْسَ جَهَنَّمٌ كَذَلِكَ تَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٦١﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٢﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا

فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٦٣﴾

33. Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩtu ta kĩlala, kĩsũvĩĩku nesa; ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makaitia Syama syayo.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na We nĩ ũla woombie ũtukũ na mũthenya, na syua na mwei, kĩla kĩmwe kĩvingilitĩte kilingenĩ *kyakyo*.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَالنَّهَارَ وَاللَّيْلَ
الْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ithyĩ tũyaamũnenge mũndũ ona wĩva thayũ wa tene na tena mbee waku we. Ethwa ĩndĩ we ũkakw'a, mo makekala vaa tene na tene?

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kĩla thayũ ũkasama kĩkw'ũ; na Ithyĩ nĩtũmũimĩthasya inyw'ĩ na ũthũku na ũseo kwa nzĩa ya ũtato. Na Kwitũ nĩkw'o inyw'ĩ mũkatũngwa.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ
الْخَيْرِ فِتْنَةً ۚ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla alei makwona we, nĩmaũvũĩaa we ngũĩ tũ. Mo *makũlasya*, 'Uu nĩwe ũwetaa ngai syenyu naĩ?' Oyĩla mo nĩmo ene ala maleaa na *kĩũthya* kũwetwa kwa Ngai-Wa-Ulau.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَخَذُوا مِنْكَ الْآهْزَا
أَهْلًا الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ ۚ وَهُمْ يَذْكُرُ التَّحْنِ
هُمْ كَهْزُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mũndũ ombĩtwe na mĩtũkĩ. Nyie kwa ũla w'o ngamwony'a Syama Syakwa ĩndĩ mũikangũlye Nyie nikalaate.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ وَإِنَّكُمْ لِرَبِّكُمْ لَأَبْتَرُونَ ۚ فَلَا
تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. Namo makũlasya, 'Kyathĩ kĩĩ *kĩĩkeanĩw'a* ĩndĩ, ethwa we wĩ wa w'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Takethwa alei nĩmamanyie tũ ĩvinda yĩla matakethĩwa matonya kũsĩĩla mwaki kuma mothyũnĩ moo kana kuma mĩlongonĩ yoo, na mo maikatetheew'a!.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُبْصَرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Aiee, w'o ũkamaumĩĩĩla Tũlũ woo mateũmánya na w'o ũkamavũavũany'a mo vyũ; na maikethwa matonya

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤١﴾

kUt0ngIthya, ona mo maikanengwe
Ivinda.

42.Na ow'o At0mwa nImavUfwe ngUf
mbee waku, IndI amwe katI wa ala
mavUfaa ngUf nImamathyU0l0l0kile asu
moo ala mavUthasya.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِالْبَلَدِينَ
سَخَّرُوا مِنْهُمْ أَمْكَانًا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 4

43.Asya, 'N00 0la 0tonya k0rn0s0vfa
inyw'I 0tuk0 na mUthenya vala ve Ngai-
Wa-Ulau?' IndI mo nImaaly0kaa
makauma 0lilikanonI wa MwIai woo.

قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٦١﴾

44.Mo mena ngai ona Imwe Ila Itonya
kUmasUvIana NaitU? Syo iitonya
kwItetheesya syo mbene ona iitonya
kwIw'anIthw'a NaitU nI mUndU ona
Umwe.

أَمْ لَهُمُ إِلَهَةٌ تَنْعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ قِتَالًا يُصْجَبُونَ ﴿٦٢﴾

45.Aiee, IthyI nItwamanengie asu na
maaIthe moo syIndU nzeo sya nthI Ino
kUvika thayU wamaasavfa mUno mo.
Mo nomonaa kana ithyI nItUmIthokeete
nthI tUkImInyivya mIvakanI yayo? Mo
IndI, nImatonya kUtw'Ika asindi?

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ عَمَّا ظَالَمَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا إِنَّهُمْ لَافْطَبُونَ ﴿٦٣﴾

46.Asya, 'Nyie ndiUm0kaany'a inyw'I
IndI nI kwIlanana na 0vuany'o mUtheu.'
IndI ala mate matU maitonya kwIw'a
wItano yIla mo meUkaanw'a.

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَتَمَنَّي الضُّمُّ
الدُّعَاءُ إِذَا مَا يَنْدُرُونَ ﴿٦٤﴾

47.Na ona mIvevo ya 0silIlo ya MwIai
waku Ikamakiita mo, vate nzika, mo
nIkUfa, 'Woo nI witU! Ow'o, ithyI twaI
eki-ma-naI.'

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ
يُونُسًا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٦٥﴾

48.Na IthyI tUkaseUvya ithimi sya w'o
sya 0l0ngalu kwoondU wa M0thenya wa
UthayU0kyo nIkana kIla thayU

وَلَنَضْعُ الْمَوَازِينَ الْقَوِيطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلَا تَظْلُمُ
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ
أَبْتَنَّا بِهَا وَكُفَى بِهَا حَسِيبِينَ ﴿٦٦﴾

ndOkavItfw'e ona vanini. Ona ethwa nI
 ūito wIana wa kaveke ka kalandali,
 IthyI tOkauMfIya. Na IthyI nItwIaniIe
 kwIthwa ta atali.

49.Na IthyI nItwamŪnengie Mose na
 Aluni KIvathŪkany'a na Kyeni na
 KIililikany'a kwa ala alŪngalu,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
 وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝

50.Asu ala mamŪkIaa MwIai woo
 kImbithini, na ala maŪkIaa ūla Saa wa
 Utw'io.

الَّذِينَ يَحْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّائِقَةِ
 مُشْفِقُونَ ۝

51.Na kII nI KIililikany'a kIathime kIIa
 IthyI tOkItheetye, inyw'I IndI,
 nImŪOkIIea?

لَقَدْ هَدَيْنَا لُقْمَانَ سَبِيلًا ۝ وَهُدًى لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبُّهُمْ أَتَمَّ مِنْهُم مَّنْ يُؤْتُونَ ۝

LUKU 5

52.Na mbee wa kII IthyI nItwamŪnengie
 Avalamu ūtongoi wake na IthyI
 nItwamwIsI we nesa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا
 بِهِ عَلِيمِينَ ۝

53.YIla we wamatavisye Ithe wake na
 andŪ make, Ino nI mIvw'anano myaŪ
 inyw'I mŪmIkwaItIye mŪno?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ السَّمَاثِيلُ الَّتِي
 أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ۝

54.Mo nImasŪngIie, 'IthyI tweethIie
 maaIthe maitŪ maimIthaitha yo.'

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ۝

55.Nake amea, 'Ow'o, inyw'I inyw'I-
 ene oŪndŪ ūmwe na maaIthe menyu
 nImwIthItIwe nthInI wa Ivityo yI
 ūtheinI.'

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

56.Mo mamŪkŪIya, 'We ūtūtee ithyI
 w'o wa w'o kana we wI ūmwe wa ala
 mavŪaa ngŪI?'

قَالُوا أَاجْتَنَّا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ۝

57.We amasŪngIie, 'Aiee, MwIai wenyu
 nI MwIai wa matu na nthI, We Ula

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

wasyŭmbie syo; na Nyie nĩ ņmwe wa
asu ala mena ŭkŭsĩ wa ņu.

فَطَرَهُنَّ ۖ وَآنَا عَلَىٰ ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝۵۰

58.'Na Nyie nĩvĩta na Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Nyie vate nzika,
nĩngŭsŭanĩa ņŭlŭ wa mĩvw'anano yenyu
ĩtina inyw'ĩ mwamina kŭthi na
mwathelekelya.'

وَقَالُوا لَا كَيْدَ لَنَا أَصًا مَّا كُمْ بَعْدَ أَنْ نُوَلِّوْا
مُدْبِرِينَ ۝۵۸

59.Kwa ņu, we nĩwamĩtŭlangile ilungu
yonthe ateo ņla waĩ mŭnene katĩ wayo,
nĩkana mo matonye kŭsyoka kwa
makŭlyo.

يَجْعَلُهُمْ جُذًا ۖ وَإِلَّا كَيْدًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْبَرِحُونَ ۝۵۹

60.Mo makŭlya, 'Ula wĩkĩte ngai sitŭ ņŭ
nŭŭ? Vate nzika, we nokŭvika ethwe e
mwĩki-wa-naĩ.

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ۝۶۰

61.Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtwamwĩw'ie
mwanake ņmwe aimĩneenea yo naĩ, we
etawa Avalamu.'

قَالُوا سَعَيْنَا فَمَنْ يَمْلِكُ لَهُمْ يُقَالُ لَهُ ۖ إِبْرَاهِيمُ ۝۶۱

62.Namo maasya, 'Mŭetei ĩndĩ mbee wa
metho ma andŭ, nĩkana mo methwe na
ŭkŭsĩ.'

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ۝۶۲

63.Na ĩndĩ mo mamŭkŭlya Avalamu,
'We nue Ula wĩkĩte ngai sitŭ ņŭ, we
Avalamu?'

قَالُوا أَأَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ۝۶۳

64.We asŭngĩe, 'Iĩ, vate nzika mŭndŭ
mŭna nĩwĩkĩte ņu. Vaa ve ņla mŭnene

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ بَنُوهُمْ هٰذَا فَقَسَوْهُمْ ۖ إِنْ
كَانُوا يَنْطِقُونَ ۝۶۴

OnOotai hhw'a. Indl mtkŭleyi yo ethwa
nŭtonya kŭneena. ^{1*}

65.Na Indl mo nŭmeelekanŭle mŭndŭ na
ŭla ŭngl na maasya, 'Inyw'I ene vate
nzika, mwI Ivityoni.'

66.Na mŭtwe yoo *yakumanhwa' a nthl nŭ*
nthoni na mamwŭa, 'Kwa ŭla w'o, we
nŭwŭsI nesa kana yo ndŭneena.'

67.Avalamu amakŭlya, 'Inyw'I Indl
mŭthaiithaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila itamŭtandŭthŭasya kŭndŭ
ona vanini kana kŭmwŭka na?

68.Nthoni syŭthwe ŭlŭ wenyu na ila
inyw'I mŭthaiithaa vandŭ va Ngai
Mwene Vinya W'onthe! Inyw'I Indl
nomŭkamanya?'

69.Mo maisye, 'Mŭvŭveyi na tetheesyai
ngai syenyu, *ethwa inyw'I nŭmŭtwŭe*
kwŭka ŭndŭ ona wŭa.'

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ نَادُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ
يَنْطِقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ
شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

أَفَبِعِلْمِكُمْ وَلِيَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا احْزِقُوهُ وَانصُرُوا إِلَهُنَّ إِن كُنْتُمْ فاعِلِينَ ﴿٦٩﴾

¹ *Aalyŭli amwe ow'o nŭmelelŭkaa ŭalyŭlo wa
mŭsoa ŭŭ maikŭa kana ŭu nŭtonya
kŭmŭtw'ŭkŭthya Avalamu ta mŭkengani. Ow'o ti
mŭvw'anano ŭla mŭnene waanangŭte mŭvw'anano
ŭla mŭnini Avalamu mwene nŭwe weekie ŭu.
Kwoondŭ wa ŭu, kwasya kana Avalamu nŭwe
waisye, 'ŭŭ nŭw'o mŭnene woo; kwŭthŭwa kwI
kŭthŭku na nŭ kŭmwŭlŭla Avalamu ŭvŭngŭ. Kwa
ŭu, nŭkwaŭŭte nŭ kŭmanyŭka kana, kŭyal kŭlea
kŭandŭkŭka Indl nŭ ŭkany'o wŭ vinya. Mavinda
amwe kŭndŭ nŭkŭthŭwa kŭ ŭtheinŭ mŭno kwa
mŭndŭ kwŭŭkŭla ŭvoo ta ŭsu. IthŭI nŭtwŭkŭla
kana Avalamu nŭwe waneenie atena kŭlelelo ona
vanini kya kŭmathyoekeya mo Indl kwa nzŭa ya
ngaananŭ yŭ vinya ŭlŭ wa ŭvŭngŭ wa mŭŭkŭto
woo. Uu nŭw'o mo moosie ŭvoo ŭsu. Mamina
kŭmwŭw'a Avalamu, vai ona ŭmwe waasyoka
kŭmwŭta mŭkengani. Indl kwŭanana na Kulani
Ntheu, yo yal nguthu ya kŭsisya maŭndŭ ma nthŭnŭ
ala maingŭw'e kŭmanya ŭtumanu wa mŭŭkŭto
woo. Undŭ ŭŭ nŭtheetw'e nesa nŭ mŭsoa ŭno sisya
mŭsoa wa 65-68. Na ŭngl nŭ kwaŭŭtwe nŭ
kŭlilikanwa kana mbee wa kŭko kŭI, Avalamu
mwene nŭwaetete mbee wa andŭ ŭtw'io wake wa
kŭmyananga mŭvw'anano yoo sisya mŭsoa wa 58.

70. Ithyĩ twaisye, 'We Mwaki, Ithwa wĩ mũvoo na Ithwa wĩ umo wa mũuo kwoondũ wa Avalamu.'

قُلْنَا يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ بَرَدْنَا عَلٰى اٰرْهٰمَ

71. Namo nĩmamanthĩte nzĩla ya kũmwĩka naĩ we, Indĩ Ithyĩ nĩtwamatwĩkĩthisye mo kwĩthwa ala maĩ na wasyo mũnene vyũ.

وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمُ الْاٰخِسِرِيْنَ ۝۱۱

72. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we na Loto na twamaete nthĩ mo ĩla Ithyĩ twamĩathimie kwoondũ wa mbaa-andũ.

وَنَجَّيْنٰهُ وَاَوْطٰٓا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بَرَكْنَا فِيْهَا لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝۱۲

73. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Isaaka na mwĩsũkũũe, Yakovo, na onthe twamatwĩkĩthya andũ alũngalu.

وَهَبْنَا لَهٗ اِسْمٰٓىٔ وَيَعْقُوْبَ نٰفِلَةً وَّوَكَّلًا ۝۱۳ جَعَلْنٰا صٰلِحِيْنَ ۝۱۴

74. Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamatongoesye andũ kwa mwĩao Witũ, na Ithyĩ nĩtwatwaie ũvuany'o kwoo tũimeyĩĩla kwĩka mawĩa maseo, na ũsyĩĩsyia wa Mboya, na kumya nthembo. Namo maĩ athaithi Maitũ twĩ ithyoka.

وَجَعَلْنٰهُمُ اٰيَةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَآتٰاَ الزَّكٰوةَ وَكَانُوْا اٰتٰٰ عٰبِدِيْنَ ۝۱۵

75. Na Loto Ithyĩ nĩtwamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we kuma nthĩnĩ wa mũsyĩ ũla weekie mothatyo. Ow'o mo maĩ athe na andũ mbaa-matũ.

وَلَوْطًا اٰتَيْنٰهُ حُلٰمًا وَّعِلْمًا وَنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيْثَ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا سُوْٓٔا فٰسِقِيْنَ ۝۱۶

76. Na Ithyĩ nĩtwamwĩĩkĩĩle we nthĩnĩ wa tei Witũ; vate nzika, we aĩ ũmwe wa ala alũngalu.

۝۱۷ وَاَدْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝۱۸

LUKU 6

77. Na lilikanai yĩla Noa watũĩe Ithyĩ-tene, na Ithyĩ nĩtweew'ie mboya yake na nĩtwamumisye we na andũ ma nyũmba yake kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنُوْحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۝۱۹

78.Na Ithyĩ nĩtwamũtetheesye we Tũlũ wa andũ ala maleile Syama Siitũ. Vate nzika, mo maĩ andũ athe; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ mo onthe.

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

79.Na lilikanai Ndaviti na Solomoni yĩla mo maumisye motwio. Tũlũ wa imea ila malondu ma andũ maĩte mũũndanĩ ũtukũ; na Ithyĩ twaĩ ngũsĩ ya ũtw'io woo.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْلِفَانِ فِي الْحَرْبِ إِذْ
نَفَسَتْ فِيهِ غَمَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ۝

80.Ithyĩ nĩtwamũnengie Solomoni ũmanyi wa w'o wa ũvoo ũsu na kĩla ũmwe woo Ithyĩ twamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwasyĩw'ĩthisye iĩma na nyũnyi sya yayaya kũtanĩa ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'ontho vamwe na Ndaviti. Na Nithyĩ twĩkaa maũndũ onthe ta asu.

فَفَقَهُنَّهَا سُلَيْمَانُ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا وَ
سَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرُ وَكُنَّا
فِيهِ لِنَافِلِينَ ۝

81.Na Ithyĩ nĩtwamũmanyĩsye we kũseũvya itonyeo sya kĩlaa sya kaũ kwoondũ wenyu, nĩkana syo itonye kũmũsiĩla inyw'ĩ vinya wa ala angĩ nthĩnĩ wa kaũ wenyu. Indĩ inyw'ĩ nomũtũngaa mũvea?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لَتَنُصِتُمْ فَسَمِعُوا
بِأَمْرِهِمْ فَبَدَّلَ اللَّهُ ذِكْرَهُ بَيْنَهُمَا إِنَّهُمَا
مُسَبِّحُونَ ۝

82.Na Ithyĩ nĩtwakĩyĩlaĩe kĩseve kĩ vinya kĩmwiw'e Solomoni. Kyo nĩ kyautanie kwelekela nthĩ iĩla twaathimĩte. Na Ithyĩ twĩna ũmanyi wa syĩndũ syonthe.

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
ظَاهِرِينَ ۝

83.Na Ithyĩ nĩtwameyĩlaĩe athambĩi ala anene kũmwiw'a we ala mathambĩaa kwoondũ wake, na kwĩka wĩla ũngĩ ũtee wa ũsu; na Nithyĩ Ala mamaũngamĩe mo.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُّونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِيِينَ ۝

84.Na lilikanai Yovu yĩla wamwiĩkaĩlile Mwĩai wake, akĩyasya, 'Thĩna nũngwatĩte nyie, na We Nue Usũftwe nĩ

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

tei wa onthe katī wa onthe ala
mew'anīaa tei.

85.Kwa ūu, Ithyī nītwew'ie mboya yake na twavetanga thīna ūla we wai naw'o, na Ithyī nītwamūnengie andū ma nyūmba yake na angī ota ūu vamwe namo, ta tei kuma Kwitū, na ta ūlilikany'o kwa athaithi.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضِرٍّ وَأَيْنَهُ أَهْلُهُ
وَمَثَلَهُمْ فِي هَٰذِهِمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرًا
لِّلْعٰبِدِيْنَ ۝۵

86.Na lilikanai Isumaeli na, na Enoko Idris na Esikieli Dhul Nun. Onthe maī katī wa omīīsyā.

وَإِسْمٰعِيْلَ وَادْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنْ
الصّٰبِرِيْنَ ۝۶

87.Na Ithyī nītwametīkīlīlye mo nthīnī wa tei Witū. Vate nzika, mo maī katī wa ala alūngalu.

وَادْخَلْنٰهُمْ فِي رَحْمَتِنَا اِنَّهُمْ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝۷

88.Na lilikanai Yona Dhul-Nun, yīla we waendie ena ūthatu. Na we nīwasūanīe kana Ithyī tūikamwīw'īthya kyeve. Indī īfndīnī sya kīvindu we nīwalie akyasya, 'Vai Ngai ateo We, We wī Mūtheu. Ow'o, Nyie nīnīthītwē nī katī wa eki-ma-naī.'

وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَّنْ نَقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ
سُبْحٰنَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝۸

89.Kwa ūu Ithyī nītwew'ie mboya yake na twamumya we thīnanī. Na ūu nīw'o Ithyī tūmatwaa etīkīli.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمْرِ وَكَذٰلِكَ
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۹

90.Na lilikanai yīla Sakalia wamwīkaīlīle Mwīai wake akyasya, 'Mwīai wakwa, ndūkandeke nyie nde kaana, na We Nue Ula-Mūseō Vyū katī wa atīwa.'

وَذِكْرُنَا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا
وَاَنْتَ خَيْرُ الْوٰرِثِيْنَ ۝۱۰

91.Kwa ūu Ithyī nītwew'ie mboya yake na nītwamūnengie Yoana Yahya na twamūvoesya mūka. Mo nīmakīlanasya mūndū na ūla ūngī nthīnī wa kwīka mawīa maseo, namo nīmatwīkaīlīle Ithyī

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَاصْلَحْنٰا
زَوْجَهُ اِنَّهُمْ كَانُوْا يُسْرِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ وَ
يَذْعَبُوْنَ رَغَبًا وَرَهْبًا وَكَانُوْا لَنَا خٰصِيْنَ ۝۱۱

mena wĩkwatyo na w'ia, na
nĩmeeniyivise mo ene mbee Waitũ.

92. Na *lilikanai* kĩla kĩveti kyasũvlie
ũthei wakyō; kwa ũu ithyĩ nĩtwavevee
nthĩnĩ wakyō ndeto Yaitũ na
nĩtwakĩtwĩkĩthisye kyo na mwana wakyō
Kyama kwa mbaa-andũ.

93. Ow'o, aa nĩmo andũ maku andũ
amwe; na Nyie nĩ Mwĩai wenyu, kwa
ũu, nthaithei Nyie.

94. Indĩ mo nĩmaanĩkĩte katĩ woo ene
nthĩnĩ wa ũndũ woo; na onthe
makasyoka Kwitũ.

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَعْنَا بِهَا مَن رُّوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

فَاقْطِعُوا أَمْرَهُم بِبَيْنَتِهِمْ كُلِّ إِنَّا رَاجِعُونَ ﴿٩٤﴾

LUKU 7

95. Kwa ũu, ũla ona wĩva wĩkaa mawĩa
maseo na nĩ mwĩtĩkĩli, kĩthito kyake
kĩikalea kũkathĩĩwa na vate nzika, ithyĩ
tũkakĩandĩka.

96. Na w'o nĩ mwĩao ũtaalyũĩka kwa
mũsyĩ ũla ithyĩ tũwanangĩte kana mo
maitonya kũsyoka.

97. *Kũkeethwa kũilyĩ ũu* ona yĩla Ngoki
na Makoki makalekw'a na mo
makeekalaata mũno kuma kĩla ũkĩĩĩlunĩ.

98. Na kyathĩ kyaw'o nĩkĩthengee; Indĩ
sisyai, metho ma asu ala matetĩkĩlaa
makamaketea masyaĩsyie na mo
makaasya, 'Woo nĩ Witũ! Ithyĩ! Ow'o,
ithyĩ tũyaasũvĩa ũndũ ũũ; aiee, ithyĩ twaĩ
eki-ma-naĩ!

99. 'Vate nzika, inyw'ĩ na ila mũthaithaa
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ

مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
كُفْرَانَ بِنِعْمَةِ رَبِّنَا لَهُ كَيْتُونُ ﴿٩٥﴾

وَحَرَمٌ عَلَى قُرَيْبِهِ أَهْلُكُنْهَا أَنْهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٧﴾

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ إِذْ أَخَذَ شَاخِصَةً أَبْصَارُ
الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْيِلْنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا
بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ
أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٩﴾

ngÜ sya Iia-ya-Mwaki. Inyw'I
inyw' onthe nĩmÜkoka vo.'

100. Takethwa ii nĩsyeeethĩtwe syĩ ngai,
syo iĩthwa syookie nthĩnĩ wayo; na
onthe makekalaa vu nthĩnĩ.

101. Vau nthĩnĩ! Wĩa woo Ükeethwa nĩ
küuma nthĩnĩ wayo navo maikew'a
kĩndÜ kĩngĩ.

102. Indĩ TÖÜ wa asu maminĩte kwathwa
ĩtuvi İseo kuma KwitÜ, aa
makavetangwa küasa müno nayo.

103. Mo maikew'a kawasya ona kanini
vo; namo makekalaa nthĩnĩ wa mwĩkalo
Üla mathayÜ moo makendaa.

104. Ula-Thĩna Münene ndÜkamew'ĩthya
mo kyeva, na alaĩka makakomana namo,
makasya, 'ÜÜ nĩw'o müthenya wenyu
Üla inyw'I mwathiwe.'

105. Lilikanai müthenya Üla Ithyĩ
tÜkalinga matu tondÜ İthangÜ ya
maandĩko matheu yĩlingawa nĩ
mÜthembi. TondÜ Ithyĩ Twambĩĩĩlye
Ümbi wa mbee, Ithyĩ tÜkaÜtÜngĩĩĩla ota
Üu--- Ütianİo Üla umanĩte NaitÜ; vate
nzika, Ithyĩ tÜkawĩka w'o.

106. Na Ithyĩ nĩtÜminĩte küandĩka nthĩnĩ
wa Savuli ya Ndaviti, İtina wā Ütao kana
athÜkümi Makwa alÜngalu makatĩwa
nthĩ.

107. Nthĩnĩ waw'o, vate nzika, ve
ÜtÜmane wa vata kwa andÜ ala
mamÜthaitaa Ngai.

لَوْ كَانَ هَؤُلَاءَ إِلَهًا مَا وَرَدَّوْهَا وَكُلَّ فِيهَا
خُلُدًا ۝۱۰۰

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۝۱۰۱

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ
عَنَّا مُبْعَدُونَ ۝۱۰۲

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۚ وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنفُسُهُمْ خُلُدُونَ ۝۱۰۳

لَا يَخْرُجُ لَهُمُ الْفَرَغُ الْأَكْبَرُ وَتَلْقَاهُمُ الْمَلَكُ
هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝۱۰۴

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِّ الْمَكْتُوبِ ۚ
بَدَأْنَا أََوَّلَ خَلْقٍ ثَعْنِدَةً وَعَدًّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ۝۱۰۵

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝۱۰۶

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ۝۱۰۷

108. Na Ithyĩ tũĩũtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta
ĩnee kwa mbaa andũ onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Asya, 'Vate nzika, nĩkũvuanĩtw'e
kwakwa kana Ngai wenyu nĩ Ngai
Umwe. ĩndĩ inyw'ĩ mũkeenyivya?'

قُلْ إِنَّمَا يُؤْتِي إِلَىٰ آتَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٩﴾

110. ĩndĩ mo masyoka ĩtina, asya, 'Nye
nĩnĩmũkaanĩtye inyw'ĩ inyw'onthe ũndũ
ũmwe, na Nye ndyĩsĩ kana kĩla inyw'ĩ
mwathĩtwe kĩ vakuvĩ kana kĩ vaasa.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ آذَيْتُم
أَقْرَبِيكُمْ أَمْ يَبْعِدُكُمْ مَّا تُوْعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ ndeto ĩla
mbumbũle, na We nĩwĩsĩ ĩla inyw'ĩ
mũvithaa.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112'. Na Nye ndyĩsĩ ĩndĩ ũu nũtonya
kwĩthwa wĩ ũtato kwenyu, na ũtanu wa
ĩvinda tũ.'

وَإِنْ آذَىٰ بِكَ لَعَلَّهٗ فَتَنَّهُ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ﴿١١٢﴾

113. We ota ũu aisye, 'Mwĩai wakwa,
We umya ũtw'io wa w'o. Mwĩai waitũ
nĩ Ula-Ngai wa Ulau, Ula ũtethyo Wake
waĩĩte nĩ kũmanthwa tũlũ maũndũ ala
inyw'ĩ mũwetaa.'

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ
لَقَدْ جَاءَ عَلَىٰ مَا تَوْفَّوْنَ ۖ ﴿١١٣﴾

سُورَةُ الْحَجِّ مَدِينَةٍ

AL - HAJJ
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'I andũ, mũkĩei Mwĩai wenyu; ow'o kĩtetemo kya nthĩ kya ũla Saa nĩ kĩndũ kĩnene.

3. Mũthenya ũla inyw'I mũkawona, na kĩveti kĩla kĩkwongya kĩkoolwa nĩ kwongya kwa kyo na kĩla kĩveti kĩlito kĩkaumya mũio wakyo; na ũkamona andũ ta amile oyĩla matakethwa manyw'ĩte, ĩndĩ ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o ũkeethwa wĩ mwai.

4. Na katĩ wa andũ ve ala makaananfaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ũmanyi, na mo maatlĩaa kĩla Satani mbaa matũ,

5. Ula ũtw'io umĩtw'e ĩũũ wake, kana ũla ona wĩva ũkatuma ndũũ nake, we akamũthyoekya we na akamũtongoesya we ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

6. Inyw'I andũ, ethwa mwĩna nzika ĩũũ wa Uthayũũkyo, ĩndĩ sũanĩai kana Ithĩ nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩtoonĩ, na ĩndĩ kuma ĩlovotonĩ ya manzĩ, na ĩndĩ kuma ĩanganĩ ya nthakame, na ĩndĩ kuma kĩlungunĩ kya nyama, kĩmwe kyũmbe na kĩngĩ kĩte kyũmbe, nĩkana Ithĩ tũtonye kwonany'a ũtonyi Wĩũ ũtheinĩ kwenyu. Na Ithĩ nĩtũkĩkalasya mavunĩ kĩla twenda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

يَوْمَ تَرَوْنها تَذْهَبُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَما هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَتَتَّبِعُ كُلُّ شَيْطَانٍ مُّرِيدٌ

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاهُ مِن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ لِّنَبِّئَنَّكُمْ وَنَقَرُ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجِلٍ مُّسْتَعْتَبٍ

KOvika Ivinda ylla yltw'ltwe; na Ithyl nltUmumasya vo mwI t00kenge; na nltUm0eaa inyw'I nIkana m0vikItle 0ima wenyu mwIna vinya mwInaInu. Na ve amwe menyu ala makusaa me anini, na ve amwe katI wenyu ala manengawe 0k00 mwingI makethwa mate0manya 0nd0 Iina wa kwIthIwa na 0manyi. Na we n0myonaa nthI Ite thay0, IndI ylla Ithyl twatheesya kIw'0 I0l0 wayo, nIkylulusanaa na nIyimbaa, na nImeasya kIla m0themba wa imea mbanake.^{1*}

ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ
مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُصْرِ لَكُمْ
يَعْلَمُ مَنْ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئاً وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ
مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۝

7.KItumi n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We W'o, na kana We nI We Ula 0mekIaa ala akw'0 thay0, na kana We ena 0tonyi I0l0 wa syInd0 syonthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّ الْمَوْتَىٰ وَ
أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

8.Na n0nd0 vate nzika, Ola Saa 0kooka, ndwIna nzika nthInI wa w'o, na n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokIlya asu ala me mb0anI.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۝

9.Na katI wa and0 ve we Ola 0kaananIaa I0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ate na 0manyi na ate na 0tongoi na ate na Ivuku yIm0mulIkIle,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ
لَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ۝

10.AkImilanga na ng0l0, nIkana we atonye k0mathyoekya and0 kuma nzInI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwake ve nthoni I0l0 wa nthI Ino; na nthInI wa

ثَانِي عَظِيمٍ يُجَادِلُ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَذَابُ
الْحَرِيقِ ۝

¹ *Ndeto Ino 'yoraddo' IandIkawa kwonany'a kana kwInana na mwambIItIlyo kana katI vinya na kaitonya kwIs0vIa ko kene kwa 0u m0nd0 ota 0u c nthInI wa 0k00 m0nene asyokaa mwIkalonI 0ilyI ta 0su. NzIa Ino nIyI0twIItkwa nI m0soa 'man noammirho nonakkisho fil khalq' yasin ch: 36 verse 69.

Mūthenya wa Uthayūkyo Ithyī
tūkamūsamīthya ūsīllo wa kūvīvw'a.

11.Uu nōndū wa māōndū ala moko
maku matongoisye mbee, na Ngai
Mwene Vinya W'onthē ti ūla ūte
mūlūngalu kwa athūkōmi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
شَيْئًا لِّلْعَالَمِينَ ⑤

LUKU 2

12.Na katī wa andū ve we ūla
ūmūthaiṭhaa Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūteenī wa mūkīllo, īndī ethwa
ūseo nīwamūvikīla we, nīwīanīawa
nīw'o; na ītatwa yamūvalūkīla we,
nūalyūkaa akauma vala ve Ngai Mwene
Vinya W'onthē. Wē nīwaasya īlūlū wa
nṭhī īno na ītunī. Usu nī wasyo wī
ūtheinī.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ خَيْرٌ لِّطَمَآنٍ بِهِ لَكَ أَصَابَةٌ فُتِنَهُ
فَإِنْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ تَنَحَّسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ
ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ⑥

13.We asyīkaīlaa ūtee wa Ngai Mwene
Vinya W'onthē īla itamūtee ūthūku
kana kūmūna kū ūw'o nī kwelelūka
kūasa mūno.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَ مَا لَا
يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ⑦

14.We nūmwīkaīlaa ūla ūthūku wake wī
vakuvī mūno kūvīta ūtandīthyo wake.
Usu nī mūsūvī, na mūtindany'a
mūthūku.

يَدْعُوا لِمَن صُرَّ أَقْرَبُ مِنْ تَفَعُّلِهِ لَيْسَ
الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ⑧

15.Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē
akatuma asu ala metīkīlaa na kwīka
meko maseo malika mīūndanī īla īvīfīlaa
mbūsl uungu wayo; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthē ekaa ūndū We
wenda.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
بِحَبْتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
مَا يُرِيدُ ⑨

16.Ūla ūsūanīaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthē ndakamūteeṭhesya we
Mwathani īlūlū wa nṭhī īno na ītunī, we
nīaekwe, ethwa we nūtonya, amanthē

مَنْ كَانَ يَتُنَبِّئُ أَنْ لَّنْ يَنْفَعَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ⑩

nzila ya kŭvika Itunī, na nīaekwe atile
Ōethyo mŌtheu. Indī we nīaekwe one
kana maŭī make makamŭvetangīa we
kīla kīmŭthatasya we.

17. Na Ōu lthyī nītŭmītheetye yo *Kulani*
ta Syama nthēu, na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasya
ŭla We wendaa.

18. Ta asu ala metīkīlaa, na Ayuti, na
Aklisto, na Masavii, na Mayusi, na avoyi
ma mīvw'anano, nīw'o Ngai Mwene
Vinya W'onthe akaumya ōtw'io katī
woo nthīnī wa MŌthenya wa
Uthayŭkyo; vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nī Ngŭsī ūlŭ wa syīndŭ
syonthe.

19. We nowonete kana We nī We
wīnyivīaw'a nī kīla kyonthe kī ūlŭ wa
nthī na kīla kyonthe kī matunī, na syua,
na mwei, na ndata, na īlma, na mītī, na
nyamŭ sya weŭ, na aingī katī wa mbaa-
andŭ? Indī kwī aingī ala maīlītwe nī
ŭsilīlo. Na ŭla ona wīva Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmŭsonokasya, vai
ŭtonya kŭmŭkīlya we akethwa na ndafa.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ekaa ūndŭ We wendaa.

20. Ii, nī nguthu ilī sya akaananī ala
makaanāfaa ūlŭ wa Mwīai woo. Na ta
asu ala matetīkīlaa, itonyeo sya mwaki
ikatiwa kwoondŭ woo; na kīw'o
kītheŭkīte kīketīkīw'a ūlŭ wa mītwe
yoo,

21. Nakyo kīkatheŭkya kīla kī nthīnī wa
mavu moo, na ikonde syoo, ūta ūu
ikoomīthw'a;

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ يُبَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ⑩

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَ
التَّصْلَى وَالْمُجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا لَا يُنَالُ
يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑪

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَخْتِمْ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ
فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالذَّائِبُ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ⑫

هَذِهِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمَا الَّذِينَ أَفْرَأَ
قُلُوبَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ
رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ⑬

يَصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ⑭

22.Navo vakeethwa nzŭma sya kŭaa
kwoondũ woo sya kŭmasilŭla-mo.

وَالَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

23.Yŭla mo makamantha kwenda kuma
nthĩnĩ wa woo; makatũngawa nthĩnĩ; na
makatavw'a, 'Samai inyw'i ūsilŭlo wa
kũvya!

كُلَّمَا أَدُودُوا أَنْ يَخْرِجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا
فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

LUKU 3

24.Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo malika nthĩnĩ wa Mŭnda
ŭla ŭvŭtŭlaa mbũsĩ uungu wayo. Na vo
mo makaanakavw'a na itang'a sya
thaavu na lŭlũ; na ngũa syoo vo
ikeethwa syĩ sya lĩlĩ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِدٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَيْرٌ ۝

25.Namo makatongoew'a nthĩnĩ wa
Ōneeni wa ūlũngalu tũ, na
makatongoew'a nzĩanĩ ya Ngai-Ula-
Utaŭawa.

وَهْدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهْدُوا إِلَى
صِرَاطِ الْحَيِّدِ ۝

26.Ta kwa asu ala matetŭkŭlaa, na
kŭmasilŭla andũ nzĩanĩ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na kuma Mũsikitinĩ ūla
Mũtheu, ūla Ithĩ tũnyuvĩte kwoondũ wa
andũ onthe, mo me ekali maw'o kana
me aeni kuma weũnĩ wa mũthanga, na
ūla ona wĩva ūmanthaa kwelelũka na
ũthyoe ku kuma nzĩanĩ ŭla ya w'o-----
Ithĩ tũkatuma mo masama ūsilŭlo wĩ
woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
لِلْعَالَمِ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يَرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
بِظُلْمٍ نُدِّقْهُ مِنْ عَذَابِ الْيُسُوفِ ۝

LUKU 4

27.Na lilikanai ŭvinda yŭla Ithĩ
twamũaŭe Avalamu kŭtuto kya ŭla
Nyũmba na twasya, 'Ndũkambŭlanany'e
Nyie na kŭndũ ona kŭva, na mĩkalye
Nyũmba Yakwa yĩ nthu kwa asu ala

وَلَاذِبُوا إِلَىٰ بُرْهَنِمَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تَشْرِكُوا
بِشَيْءٍ وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝

mamfthy0l0l0kaa, na asu ala
ma0ngamaa, na asu ala makumanaa na
k0val0ka nthf matulftye ndu vamwe na
mothy0 moo nthfni wa Mboya.

28.'Na tavany'ai kwa mbaa-and0 onthe
0voo wa Haji. Mo makooka vala we 0f
maendete na maa0, na 0l00 wa klla
ngamfle mosu, maumfte klla nzla ya
vaasa.

29.'Nlkana mo matonye k0k0slla
motandfthyo mayo kwoo na matonye
k0weta syltwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, nthfni wa matuk0 ala
matw'ftwe, 0l00 wa nyam0 sya maa0 ana
ta m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganfte kwoond0 woo. Kwa Ou, Indf
inyw'f yai katf wasyo na manengei Ifu
ala mena thfna, na ala mena vata.

30.Indf, maekei meanfisyw wfa wa
kwlfthesya mo ene, na meanfisyw
mawlfvto moo, na maimfthy0l0l0ka flla
Ny0mba Ng00.

31.Usu nf mwfao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na 0la ona wfva winengae
ndafla sylnd0 ila nthu sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, kfkethwa kf klfnd0
kfseo kwake kwa Mwflai wake. Na
ng'ombe nf mbf0fkfnye kwenyu inyw'f
Indf ti ila itavanftw'e kwenyu. Kwa Ou,
fvathanei na 0vukyo wa mfvw'anano, na
fvathanei na 0neeni wa 0v0ng0.

32.M0kf0kala mwfnenganfte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe klla fvinda,
m0tekwl0anany'a klfnd0 Nake We. Na
0la ona wfva wfananasya klfnd0 na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, aval0kaa ta

وَأَوِّنْ فِي النَّارِ بِالْحَقِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٥٨﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنَ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ
فَلْكَوْا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ﴿٥٩﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَشَهُُّمَهُمْ وَلِيُؤْفُوا نَذْرَهُمْ وَيُظْهِرُوا
بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٦٠﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَأَجَلْتُ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ
فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ ﴿٦١﴾

حُنْفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا حَرَّمَ السَّمَاءَ فَتَخْطَفُ الطَّيْرُ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحَابٍ ﴿٦٢﴾

umŋte vand0 vat00lu, na ny0nyi
nim0vulasya, kana kŋseve kŋkam0kua
kŋkam0twaa vand0 vaasa.

33.Uu nŋw'o. Na 0la w'itaŋaa Syama
ntheu sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe—ow'o, 0u *umanaa* na 0l0ngalu
wa ngoo.

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ سَعَاءَ اللَّهِ وَإِنَّمَا مِنْ تَقْوَى
الْقُلُوبِ ۝

34.Nthŋnŋ wasyo *nthembo* ve
motandŋthyo kwoond0 wenyu kwa
ŋvinda yŋtwe, ŋndŋ vand0 vasyo va
kumŋw'a nŋ nthŋnŋ wa ŋla Ny0mba-ya-
Tene.

لَكُم فِيهَا مَنَافِعٌ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

LUKU 5

35.Na kŋla mbaŋ ya and0, Ithyŋ
nŋtwamase0vŋsy e myumŋlye yoo ya
nthembo, nŋkana mo matonye k0weta
syŋtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŋ0l0 wa nyam0 ila sya ma00 ana sya
m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŋte kwoond0 woo. Kwa 0u,
Ngai wenyu nŋ Ngai Umwe; kwa 0u,
ŋnenganei inyw'I inyw'onthe Kwake.
Na matavyei 0voo m0seo ala auu.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرُوا اسْمَ اللَّهِ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ وَاللَّهُ
إِلَهُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

36.Ala ngoo syoo syus0awa nŋ w'ia yŋla
Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa,
na ala momŋŋasya kŋla kyonthe
kyamakwata na ala masyaŋŋasya Mboya,
na kumya katŋ wa ila Ithyŋ t0nenganŋte
kwoond0 woo.

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالتَّقِييَ الصَّلَوةَ وَمِمَّا رَزَقَهُمْ
يَتَّقُونَ ۝

37.Na katŋ wa Syama Ntheu sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ithyŋ nŋt0nyuvŋte
kwoond0 wenyu ngamŋle sya
k0thembwa. Nthŋnŋ wasyo ve *0seo*
mwingŋ kwenyu. Kwa 0u, iwetei syŋtwa
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَالَّذِينَ جَعَلْنَا لَكُمْ مِنْ سَعَاءِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا خَيْرٌ كَذِكْرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ كَذَا
وَجِبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا الْقَانِعِ وَ
الْمَعْتَدِ كَذَلِكَ سَعَرْنَا لَكُمْ بُعْدَكُمْ تِلْكَ ۝

iŋgeme syovetwe mŋthŋnŋ. Na yŋla syavalŋka nthŋ na wea syŋ ngw'ŋ, ŋndŋ yai katŋ wasyo na mŋnengei ŋlu ŋla wŋha vata ŋndŋ e mwŋnŋe na ŋla ŋvoyaa. Uu nŋw'o ŋthŋ tŋtumŋte syŋthwe syŋ mbŋw'i kwenyu, nŋkana mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

38.Nyama syasyo iimŋvikŋaa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kana nthakame yasyo, ŋndŋ ŋlŋngalu wenyu nŋw'o ŋmŋvikŋaa We. Uu nŋw'o We wainyivisye syo kwoondŋ wenyu, nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋmŋtaŋa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondŋ wa kŋmŋtongoesya inyw'ŋ. Na matavyei ŋvoo mŋseo asu ala mekaa moseo.

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُجُومَهَا وَلَا يَدْخُلَهَا لَكِن يَنَالَ
التَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكُونُوا اللَّهُ
عَلَى مَا هَدَكُمُ وَيُبَشِّرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

39.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmasiŋaa asu ala metŋkŋlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ona ŋmwe ŋla ŋte mŋŋkŋku kana ŋla ŋte mŋvea.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَوَاحِشَ كُلَّ نَوَاحٍ كَفُورٍ ۝

LUKU 6

40.Uthei wa kŋkita nŋmŋnengane kwa ala makwatŋw'e kaŋ nŋndŋ mo nŋmavŋŋw'e--- na Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ŋtonyi wa kŋmatethya mo--

أَفِئْتِ لِلَّذِينَ يَقْتُلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ۝

41.Asu ala malŋngŋw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo vate ŋlŋngalu kŋtumi nŋndŋ mo maisye, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe tŋ,' na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamalŋngya andŋ amwe kwoondŋ wa ala angŋ, vate nzika, Makalŋ na Makanisa na Nyŋmba sya kŋvoyea na Mŋsikiti na Masinakoke ŋla nthŋnŋ wasyo syŋtwa ya Ngai Mwene

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبُيُوعٌ وَصَلَوَاتٌ وَ
مَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ
اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

Vinya W'onthe ylweteawa kaingl. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamutethya ūla we ūmūtethasya We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o, nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

42. Asu ala, Ithyl twamaia ūlū wa nthl, makālūmasya Mboya na kūfva Saka na kwilyaa kwikwe maūdū ala maseo. Na kūvatana mothūku. Na mūminūkilyo wa maūdū onthe, wīkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالنُّعُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَلِيمُ الْأُمُورِ ﴿٣٢﴾

43. Na ethwa mo mekwīta we mūkengani, ūu now'o ala maī mbee woo, Andū-ma-Noa na Mbaīsyā Aati na Athamuti ota ūu nīnametie Athani moo akengani.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٣٣﴾

44. Na ūu now'o andū ma Avalamu na andū ma Loto meekie.

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٣٤﴾

45. Na andū ala matōaa Mitiani. Na Mose ota ūu nīweetiwe mūkengani. Indī Nyie nīnamanengie alei Ivinda. Indī Nyie nīnamakwatie mo, na nī ūalyūlo mūthūku wīana ata ūla Nyie naetie nthīl wool!

وَاصْبِرْ مَدِينَةَ وَلَدٍ مُوسَىٰ قَالَتْ إِنِّي لَأَكْفِينُ
ثُمَّ أَخَذْنَاهُمْ فَكَيْفَ كَانَ يَكْفِيرُ ﴿٣٥﴾

46. Na nī mīsyī yīana ata ūla Ithyl tūmyanangīte, ūla yo yanengiwe wīki-wa-naī, kūvika yang'uthūlangwa na iala syayo; na nī ithima syīana ata ila syatiiwe na masūmba manenena mbenge mbūkīlīlu!

فَكَأَيُّ مَن قَرِيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا
خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَبْرِ مَعْظَلَةٍ وَفَصَّرِ
مَشِيدٍ ﴿٣٦﴾

47. Mo nomaanganga ūlū wa nthl, nīkana makethwa na ngoo sya kūmanya nasyo, kana matū ma kwīw'a namo? Indī ū-w'o nīkana ti metho matonaa

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا

nthI, IndI ngoo ila syI ith0inI nIsyo ilalinda.

48.Namo meÜkÜlya we Ükalaate ÜsilÜlo, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga ÜtianÜ Wake. Na nÜw'o, mÜthenya Ümwe kwa MwÜai waku nI myaka ngili ÜtalinI wenyu.

49.Na nI mIsyI yÜana ata Üla Nyie namÜnengie Üvinda, yÜla ekali mayo matwÜkie eki-ma-naÜ? Na Nyie IndI nÜnamÜkwatie, yo na Kwakwa nÜkw'o ÜalÜko.

LUKU 7

50.Asyä, 'Inyw'I mbaa andÜ, Nyie nI MÜkaanany'a wI ÜtheinI kwenyu.'

51.Asu ala metÜkÜlaa na kwÜka meko maseo, ve Üekeo kwoo na kyaÜya kya ndaÜa.

52.IndI ala mething'Üasya kÜkita na Syama SiitÜ, makyenda kÜkyasya kÜeleelo KitÜ vinya ,---aa nÜmo makatw'Üka ekali ma MwakinI.

53.IthyI tÜyaamÜtÜma Mwathani ona IndI kana MÜtÜmwa mbee waku we, IndI we yÜla wendie kÜkÜna wÜa wake Üla we waelele, Satani nÜweeklie isiiÜ nzÜanI Üla we wendaa. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜvetaa isiiÜ ila Satani wÜfte. Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜlÜlÜmÜÜasya na Vinya W'on the Syama Syake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Ümanyi W'onthe, MÜÜ.

تَعْمَ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

الضُّلُوبِ ٤٨

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ
وَأَنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ٤٩

وَكَاذِبِينَ مِنْ قَوْمِكَ آمَنَيْتَ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ لِنَفْسِهَا
فَإِخْذُهَا بِهَا وَارْتَبِطْ بِرِجْلِهَا مِنَ الْخَشْيَةِ ٥٠

قُلْ يَٰ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُدْعِيكُمُ اللَّهُ

فَآلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَنْ
رِزْقٌ كَرِيمٌ ٥١

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ ٥٢

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُولٍ وَلَا يَنْتَ إِلَّا
إِذَا نَسِيَ اللَّهُ الشَّيْطَانَ فِي أَمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا
يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُعَكِّمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ٥٣

54. We *n̄w̄n̄k̄l̄asya* Ou n̄kana isit̄i ila Satani w̄k̄l̄aa n̄zian̄i sya Athani Utaato kwa asu ala nth̄l̄n̄i wa ngoo syoo ve Owau na asu ala ngoo syoo syUm̄l̄h̄t̄w'e---na vate nzika, eki-ma-na! n̄laendu vaasa m̄uno *n̄nyoni*.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَتَنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

55. Na kana asu ala manengetwe Umanyi matonye k̄Umanyana kana n̄i w'o kuma kwa Mw̄lai waku, na n̄kana mo matonye kw̄l̄k̄l̄a na ngoo syoo itonye k̄Umw̄l̄nyiv̄sya We. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e n̄omatongoeasya asu ala met̄k̄l̄aa n̄zlan̄i l̄a ya w'o.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. Na asu ala matet̄k̄l̄aa maikaeka kw̄l̄h̄wa na nzika l̄o l̄o wa w'o k̄Uvika Ola Saa ūvike kwa k̄l̄h̄o l̄o m̄o k̄l̄o l̄o woo kana voke Ōsil̄l̄o k̄woo wa m̄Uthenya wa wananḡko.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

57. Usumb̄i m̄Uthenya Ōsu ūkeethwa w̄l̄ wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e. We akatw'a kat̄l̄ woo. Kwa Ōu asu ala met̄k̄l̄aa na kw̄l̄ka meko maseo makeethwa M̄l̄ondan̄i ya Utanu.

أَنَّكَ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ يَنْهَكُمُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٧﴾

58. Ind̄l̄ asu ala metet̄k̄l̄aa, na kwilela Syama Sit̄o, makeethwa na Ōsil̄l̄o ūth̄l̄n̄asya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَلَوْلِكَ لَهُمْ فِي عَذَابٍ مُهِينٌ ﴿٥٨﴾

LUKU 8

59. Na asu ala mam̄l̄tiaa m̄l̄sȳl̄ yoo kwoond̄o wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e, na Ind̄l̄ makȳŭawa kana maikw'a, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e vate nzika, akanengane kyaŭya k̄l̄seo kwoond̄o woo. Na vate nzika, Ngai

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَبُدُّوا عَنْهُمْ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَخَبِيرُ الزُّرْقِينَ ﴿٥٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani-Ula-Mũseo Vyũ.

60. We vate nzika, akatuma mo malika
vandũ vala vakamendeessa mo mũno.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũmĩsya.

لَيْدَ خَلَّتْهُمْ مَدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
حَلِيمٌ ⑤

61. Uu *Ukeethwa* Uu. Na ūla ona wĩva
ũĩvanĩsya kwĩanana na ūthũku ūla we
wĩkĩtwe, na ĩndĩ aivĩtĩw'a, Ngai Mwene
Vinya W'on the vate nzika akamũtethya.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũvetangi-wa-naĩ, na nĩ Mũekanĩ.

ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوِقِبَ بِهِ ثُمَّ بُحِيَ
عَلَيْهِ لَنْصُرَنَّ اللَّهُ إِنْ اللَّهُ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ⑤

62. Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe alikasya ūtukũ nthĩnĩ wa
mũthenya, na akalikya mũthenya nthĩnĩ
wa ūtukũ, na nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i W'onthe, Woni-
W'onthe.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ
النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑤

63. Uu nũndũ, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūla nĩ We w'o, na kĩla mo
makĩkaĩlaa ūtee Wake nĩ ūvũngũ, na
nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Ula-Wĩ-Īũũ, Ula-Mũnene.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑤

64. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'o kuma
ĩtunĩ na nthĩ ĩitwĩka ya kĩsũnzũni? Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
Mũkunĩkĩli Mũno Vyũ, Mũmanyi-Wa-
Syonthe.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ
الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑤

65. Syonthe ĩla syĩ matunĩ na syonthe ĩla
syĩ ĩũũ wa nthĩ nĩ Syake. Na vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nĩwĩĩanĩsye-We-Mwene, Ula-wa-
Kũtaĩwa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ
لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑤

LUKU 9

66. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwīw'īthīsyē inyw'ī kīla ona kīva kī ūlū wa nthī, na ngalawa ila syīslāa ūkanganī kwa mwīao Wake? Na We nūsīlāa syīndū sya matunī iikavalūke ūlū wa nthī vate ūthei Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūu na Ausūtwē nī tei kwa andū. ^{2*}

67. Na We nī We Ula wamūnengie inyw'ī. thayū, na Indī We akamūkw'īthya, na Indī akamūnenge thayū *ingī*. Vate nzika, mūndū nī mwene kūlea kūtūnga mūvea vyū.

68. Kwa kīla mbaī ya andū Ithī nīŭnyuvīte nzīa sya ūthaihi ila mo maatīlāa; kwa ūu, mo maikakaanānīe naku ūlū wa ūndū; na we ūthokye we kwa Mwīai waku, nūndū vate nzika, we ūatīle ūtongoi ūla wa w'o.

69. Na ethwa mo nīmeūakaanānīa naku, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsl nesa vyū ūndū inyw'ī mwīkaa.

70. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katī wenyu Mūthenya wa ūthayūkyo ūlū wa maūndū ala inyw'ī mwavathūkanganīa.'

71. We nowīsl kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsl kīla ona kīva kīla kī matunī na ūlū wa nthī? Vate nzika, *syonthe nisŭvītwē nthīnī* wa Ivuku, na

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَak
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُنْزِلُ السَّمَاءَ مَطَرًا
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَوٌّ
ذَرِيعٌ ۝٢٦

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَفُورٌ ۝٢٧

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنْزِلُ عَنْكَ
فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى
مُسْتَقِيمٌ ۝٢٨

وَأَن جَدُّوكَ فَقِيلَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝٢٩

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ۝٣٠

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝٣١

² *Veonany'a kana ndeto Ino 'Ūthei' Ūwetaa kūvalūkanga kwa illo sya ūtu, na syīndū ingī sya matunī ila imīvalūkangīlāa nthī kwa mavinda.

Ou nĩ Ovũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

72.Namo nĩmathaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩa We ūtakĩtheesye mwĩlao, na kĩa mo mate na ūmanyi wakyō. Na kwa asu ala mekaa mothũku vai mũtetheesya.

73.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yĩ ūtheinĩ yasomwa kwoo, we ūkoona ūlei mothyũnĩ ma asu ala matetkĩlaa. Ovakuĩ / mamavithũkĩ ala meũmasomea Mĩsoa Yaitũ. Asya, 'Nĩmũtavye inyw'ĩ kĩndũ kĩthũku mũno vyũ kũvĩta kyu? Kyo nĩ ūla Mwaki! Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwathanĩte w'ō kwa asu ala metkĩlaa. Nĩw'ō ūsu nĩ wĩkalo mũthũku!

LUKU 10

74.Inyw'ĩ andũ, ngelekany'ō nĩnengane, kwa ūu, mĩthukĩĩsyei yō. Vate nzika, asu ala inyw'ĩ mũmekañlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maitonya kũmba ona ngĩ, ona makombana onthe vamwe nũndũ wa kĩleelo kĩĩ. Ona ngĩ ĩkavulya kĩndũ kuma kwoo, maitonya kũkyosa na kũkĩtũnga. Ow'ō, elĩ nĩ onzu mũmanthĩ na mũmanthwa.

75.Mo maimũtaĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndaĩla ĩla imwaĩĩte We. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe amanyuvaa Atũmwa kuma katĩ wa alaĩka, na kuma katĩ wa andũ. Vate

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝

وَإِذَا تَنَادَّ عَلَيْهِمْ أَيْتَانَا بَيَّنَّتْ تَعْرِفُ فِي وَجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الشُّكْرَ يَكَاذُونَ يَسْتَوُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمُوتٌ مِنْ ذَلِكُمُ الثَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَنَسُوا الْمَعِيرَ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مَثَلٌ فَاسْتَعِزُّوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ۚ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرَهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ
W'iw'i-W'ontho, Woni-W'ontho.

77. We nĩwĩsĩ kĩla kĩ mbee woo na kĩla kĩ
ĩtina woo; na maũndũ *ontho*
makatũngwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'ontho.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ۝

78. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa, kumanai na
tulyai-ndu na mothyũ menyu Mboyanĩ,
na mũthaithei Mwĩai wenyu, na ĩkai
meko maseo nĩkana mũtonye kwaĩla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْغَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

79. Na ĩthing'ĩsyei kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho Ɔndũ kũmwaĩĩte
inyw'I kwĩthing'ĩsya. We nũmũnyuvĩte
inyw'I, na ndaĩĩĩle mũio mũito ĩolũ
wenyu nthĩnĩ wa ndĩni; *kwa ũu atĩĩai*
mũĩkĩĩto wa ĩthe wenyu Avalamu; We
amwĩtie inyw'I Masilamu *kwelĩ* mbee na
nthĩnĩ wa *Ivuku* yĩ, nĩkana Mũtũmwa
atonye kwĩthwa ngũsĩ ĩolũ wenyu, na
nĩkana inyw'I mũtonye kwĩthwa ngũsĩ
kwa mbaa-andũ-onthe. Kwa ũu
syaĩĩsyai Mboya na Ivai Saka, na
mwĩkwatĩlei Ngai Mwene Vinya
W'ontho mũlũmĩtye. We nĩ Mũnerĩ
wenyu. Mũnene Mũseo vyũ na
Mũtetheesya Mũseo vyũ!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ
أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ هَ مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا يَكُونُ الشَّهَادَةُ عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَايَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ

AL - MUMINUUN (Wavuanlw'e Makka)

1.Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Vate nzika, ūkĩlyo nĩ ūkaa kwa etĩkĩli,
3.Ala mena wĩnyivyo nthĩnĩ wa Mboya
syoo,

4.Na ala mevathanaa na maũndũ
mathũku onthe,

5.Na ala mena kĩthito nthĩnĩ wa kumya
Saka,

6.Na ala masũvĩaa ūthei woo----

7.Ateo kwa iveti syoo kana ala me
uungu wa moko moo ma aũme, nũndũ
ĩndĩ asu nĩmo mate nthoni namo;

8.Indĩ asu ala mamanthaa kĩndũ kĩngĩ
ĩũũũ wa ūu nĩ eki-ma-naĩ----

9.Na ala masũvĩaa mawĩvĩto moo na
motianĩto moo,

10.Na ala masũvĩaa nesa ūsyaaĩsyaa wa
mboya syoo.

11.Aa nĩmo atĩwa,

12.Ala makatĩwa Itu. Mo nĩvo
makekalaa.

13.Nĩw'o, Ithĩ nĩtwamũmbie mũndũ
kuma kĩtoonĩ kya yũmba;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ٢
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ٣

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ٤

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ٥

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ٦

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مَلُومِينَ ٧

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ٨

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْلِهِمْ رِعُونَ ٩

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ١٠

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ١١

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ١٢

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ١٣

14.Na Indī Ithyl nltwamw'iie ta Ilovoto
ya manzi vandū vasūvŋku;

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقَةً فِي قَرَارِ عَيْنَيْنِ ۝١٤

15.Na Indī Ithyl nltwaylseūvisye Ilovoto
ya manzi yatwika ylanga ya nthakame;
na Indī ithyl nltwaylseūvisye ylanga ya
nthakame yatwika kīndū kīne
mūvw'anīle; na nthīnī wa kīndū kyu kīte
mūvw'anīle tweekīa mavīndī na mavīndī
asu twamavw'ika na nyama; na kuma
vau Indī, twakīany'a kwīthwa kyūmbe
kīngī. Kwa ūu, kūathimwa nī Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula Mūmbi
Mūseo Vyū katī wa ombi.

فَخَلَقْنَا النُّطْقَةَ عَلَيْنَا خَلَقْنَا الْحَاقَّةَ مَضَعَةً لِّقُلُوبِنَا ۝١٥
فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۝١٦
فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝١٧

16.Na Itina wa ūu Indī, vate nzika
mūkakusaa.

ثُمَّ إِنَّا كُنْمُ بَعْدَ ذَلِكَ لَمِيَّتُونَ ۝١٨

17.Indī Mūthenyanī wa Uthayūkyo
inyw'ī mūkathayūkw'a.

ثُمَّ إِنَّا كُنْمُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُمِعُونَ ۝١٩

18.Na Ithyl nltūmbīte matu mūonza
Iūlū wenyu mekalanīle yīmwe Iūlū wa
yīngī, na Ithyl tūiūvūthasya ūmbi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ۝٢٠
وَمَا كُنَّا عَنْ النَّارِ غَافِلِينَ ۝٢١

19.Na Ithyl nltwatheeisye kīw'ū kuma
Itunī kwīlanana na kīthimo, na Ithyl
nltwatumie kyo kīkala Iūlū wa nthī----na
ow'o Ithyl Nithyl twīyīafaa kwīveta
kwakyo----

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَاهُ فِي الْأَرْضِ ۝٢٢
وَرَأَيْنَا عَلَى دَهَابٍ بِهِ لَقْدَرُونَ ۝٢٣

20.Na Ithyl nltwaseūvisye mīūnda ya
mītende na mīsavivū kwoondū wenyu;
na matunda maingī nthīnī wayo; na
amwe mamo inyw'ī nīmūmaīsaa.

فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُم فِيهَا
فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝٢٤

21.Na mūtī ūla ūmeaa Kīīmanī kya
Sinaī; umasya mauta na syaūny'wa
nyingī kwa asu ala maīsaa.

وَشَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورٍ سِينَاءَ فَهَبْتَ بِالَّذِينَ ۝٢٥
وَصِنِيعَ الْأَكَلِينَ ۝٢٦

22.Na nthlnl wa ng'ombe ve Isomo ota Ou kwenyu. Ithyl nlt0m0nengae kya0nyw'a klla kl mavunl masyo na nthlnl wasyo mwlna motandlthyo maingl, na imwe syasyo ota Ou nlm0syllsaa;

وَرَأَى لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبَةً سَتَجِدُنَا فِي ظُلُمَاتِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na l0l0 wasyo na nthlnl wa ngalawa inyw'I nlm0kuawa.

﴿٢٣﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

LUKU 2

24.Na Ithyl nltwam0t0mie Noa kwa and0 make, nake asya, 'Inyw'I and0 makwa, m0th0k0mei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Inyw'I nom0kethwa mwI al0ngalu?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُونَ عِبَادًا
لِلَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na anene ma and0 make, ala maleile kwltfklla maisye, 'We no m0nd0 otenyu inyw'I; we amantha kwltw'7klthya m0nene wenyu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwendie, vate nzika We al atonya kwltw'a theeisy alafka. Ithyl t0yaa'w'a knd0 ta kyu kuma katl wa maa'the mait0 ala ma mbee ona vanini,

فَقَالَ الْكَاذِبُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ
مَلَكًا مَّا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26.We nI m0nd0 0kwatfwe nI nd00ka t0; kwa Ou, eteelai, 0voo wake kwa tvinda.'

﴿٢٦﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ مِّثْلُ نَصْرِهِ حَتَّىٰ جِئَينَا

27.We Noa aisye, 'Ame MwIai wakwa, ndethye Nyie n0nd0 mo nImandwltklthlye nyie ta m0kengani.'

﴿٢٧﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بُونِ

28.Kwa Ou, Ithyl nltwam0twafe we 0vuany'o t0kyasya, 'Se0vya Ngalawa uungu wa metho Mait0 na kwlanana na 0vuany'o Wit0. Na ylla mwIao Wit0 wavikie, na mbuluti sya nthl syavulutya,

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا ذَوْحِنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ نَفْسٍ مِّنْ نَّاسٍ وَهَاطَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ

likya ilĩ ilĩ sya kĩla mũthemba, nũme na nga, na andũ ma nyũmba yaku, ateo asu moo ala ndeto iminĩte kũvĩtũkĩthw'a. Na we ndũkandavye Nyie ũvoo wa asu ala mekĩte naĩ; mo makanyw'ĩthw'a kĩw'ũ.

الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٩﴾

29.'Na we wamina kwĩkala Ngalawanĩ we na asu ala me vamwe naku---asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ũtũtangĩĩe ithyĩ kuma andũnĩ mate alũngalu!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَاحِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾

30.'Na asya, 'Mwĩai wakwa, nenge nyie kũũngama kũathime, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ wa ala matumaa andũ maũngama.'

وَقُلِ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٣١﴾

31.Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama. Na nĩw'o, ithyĩ nĩtwĩthĩĩtwe mavinda onthe tũimatwaa andũ itatwanĩ.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٢﴾

32.Na ĩndĩ ithyĩ nĩtwamyũkĩlĩlye nzyawa ĩngĩ ĩtina woo.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٣٣﴾

33.Na Ithyĩ nĩtwamatũmie amwe moo ta Atũmwa kuma katĩ woo ene ala maisye, 'Mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mũi na Ngai ũngĩ ateo We. ĩndĩ inyw'ĩ nomũkamũkĩla Ngai?

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

LUKU 3

34.Na anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla na malea ũmbano wa Itunĩ na ala Ithyĩ twamatonyethisye kwĩkala nesa nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno, maisye, 'Uũ nĩ mũndũ otenyu inyw'ĩ. We aĩsaa okĩla inyw'ĩ mũĩsaa, na kũnyw'a okĩla inyw'ĩ mũnyusaa.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِيعَاءِ الْآخِرَةِ وَاتَّرفَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٥﴾

35.'Na ethwa inyw'I nIm00mwIw'a o m0nd0 tenyu inyw'I ene, IndI inyw'I m0keethwa mwI'na wasyo.

وَلَيْنَ أَطْعَمْتُمْ بِشَرٍّ فَأَتَكُمُ إِذَا الْخِيَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.'We emwIa kana inyw'I yIla m0kakw'a na k0tw'Ika kItoo na mavIndI, nIm0kasyoka k0thay00kw'a IngI?

أَيَعِدُّكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْتُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٣٦﴾

37.'Ma0nd0 ala inyw'I mwathI'twe me vaasa, vaasa m0no na 0la w'o.

هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ لِمَا تُوْعَدُونَ ﴿٣٧﴾

38.'No vaa t0 vala ithyI twIkalaa thay0nI wit0. IthyI t0kw'I'aa vaa na t0t0aa vaa, na ithyI t0ikathay00kw'a IngI ona IndI.

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٨﴾

39.'We no m0nd0 t0 0se0vI'tye 0v0ng0 t0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ithyI t0ikamwI'tkI'la-we.'

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

40.We aisye, 'MwI'ai wakwa, ndethye nyie, n0nd0 mo nImambosete nyie ta m0kengani.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَبْتُ ﴿٤٠﴾

41.Ngai aisye, 'Mo makeethwa me ma kwI'lila nthInI wa I'vinda I'kuvI.'

قَالَ عَنَّا قَلِيلٌ لَيُصِحَّ عَنْهُمُ يُدْمِنُونَ ﴿٤١﴾

42.IndI 0silIlo nI'wamakwatie mo kwI'anana na w'o, na IthyI nI'wamatwI'kI'ithisye mo ta mavuti. NI'methwe me aumanIe IndI, and0 ala mekaa naI!

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُلَامًا مَبْعُودًا إِلَى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43.IndI IthyI nI'twookI'lilye nzyawa ingI Itina woo.

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٣﴾

44.Vai and0 matonya k0vIt0ka I'vinda yoo yIla yI'tw'I'twe, ona mo maitonya k0tiwa I'tina wayo.

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

45.Indī Ithyī nītwamatūmie Atūmwa Maitū ōmwe ītina wa ūla ūngī. Kīla īvinda andū mavikīwe nī Mūtūmwa woo mo nīmamūtūw'īkīthasya we ta mūkengani. Kwa ūu, Ithyī nītwamaatīanīsyē ōmwe ītina wa ūngī nthīnī wa wanangīko na Ithyī nītwamatwīkīthīsyē mo ta mbano tū. Methwe me aumanīe, Indī, andū ala matetīkīlaa!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَّسُولَهَا
كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ
فَبَعْدًا لِأَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

46.Indī nītwamūtūmie Mose na mwana nyinyia Aluni, mena Syama Siitū na ūtonyi mūtheu,

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٥١﴾

47.Kwa Valao na anene make; Indī mo nīmeekathīīe namo maī andū ang'endu.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٥٢﴾

48.Namo makūlilye, 'Ithyī twīmetīkīla andū eī ala mailī otaitū oyīla andū moo nī athūkūmi maitū?

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عِبَادُونَ ﴿٥٣﴾

49.Kwa ūu, mo nīmametie akengani, na mo maī katī wa asu ala maanangiwe.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٤﴾

50.Na Ithyī nītwamūnengie Mose Ivuku, nīkana mo matonye kūtongoew'a.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

51.Na Ithyī nītwamūtūwīkīthīsyē mwana wa Malia na nyinyia wake Kyama, na Ithyī nītwamatangīīe mo na nītwamatetheeīsyē mo kūvika nthī īla mbūkīlīlīlu, vandū va ūthūmūo na mbuluti ivītītye kīw'ū.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّةً آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٦﴾

LUKU 4

52.Inyw'ī Atūmwa, yai katī wa syīndū īla ntheu, na īkai mawīla maseo. Nīw'o, Nyie nīnīstī nesa ūndū ūla inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

53. Na manyai kana nguthu Ino yenyu nĩ nguthu oĩmwe, Na Ninyie nĩ Mwĩai wenyu. Kwa ũu, ngiei Nyie nĩnyioka.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

فَاتَّقُونِ ٥٣

54. Mo nĩmanyatĩkisye ũvoo woo kĩlungu kwa kĩlungu katĩ woo ene, kĩla nguthu tĩkĩtanĩa mũno kĩla yĩna kyo.

فَقَقِّظُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُرَّاءَ كُلِّ جَبٍ بِأَلَدِهِمْ

فَرِحُونَ ٥٤

55. Kwa ũu, maeke mo nthĩnĩ wa kĩthokoany'o kyoo kwa tĩvinda.

فَذَرُهُمْ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّى جِينِ ٥٥

56. Mo mesũanĩa kana kwoondũ wa ũthw'ii na syana ila Ithyĩ tũmatethasya nasyo,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَيْنِ ٥٦

57. Ithyĩ tũkakalaata kũmeka mo nesa? Aiee, tĩndĩ mo maimanyaa.

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ٥٧

58. Nĩw'o, asu ala nũndũ wa wĩa wa Mwĩai woo mavinda onthe maũngamaa mesũĩĩe naĩ.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ٥٨

59. Na ala metĩkĩlaa Syama sya Mwĩai woo,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ٥٩

60. Na asu ala matamũwetanĩasya Mwĩai woo na atindany'a.

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ٦٠

61. Na asu ala maumasya kĩla maumasya ngoo syoo syusũĩtwe nĩ w'ia nũndũ kwa Mwĩai woo nĩkw'o makasyoka---

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ

إِلَى رَبِّهِمْ رُجْعُونَ ٦١

62. Aa nĩmo ala mekalaataa kwĩka meko maseo, na aa nomo me vaasa mbee woo.

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَاقُونَ ٦٢

63. Na Ithyĩ tũĩũkuĩthasya thayũ ona wĩva mũĩo ũla w'o ũtatonya kũvikya, na Ithyĩ twĩna Ivuku yĩla yĩneenaa w'o, na mo maikavĩtĩw'a.

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ

بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ٦٣

64. Aiee, ngoo syoo iiyĩsũvĩaa Ivuku yĩĩ
ona vanini, na mbee wa ũu, mo
nĩmakwatene na meko angĩ.

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ
مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَمِلُونَ ﴿٣٧﴾

65. Kũvika, yĩla Ithyĩ twamakwata na
ũsilĩlo, amwe moo ala malikĩte
motanunĩ, sisyai, mo nĩmaĩĩaa ũtethyo.

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْرُونَ ﴿٣٨﴾

66. Mũikaĩte ũtethyo mũthenya ũũ, ow'o
inyw'ĩ mũitethw'a Nithyĩ.

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ لَا تَنْصُرُونَ ﴿٣٩﴾

67. Nĩw'o, inyw'ĩ nĩmwasomeawa Mĩsoa
Yaitũ, ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwamĩtiaa
mũkasyoka na ĩtina na itiinyo syenyu,

قَدْ كَانَتْ آيَتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَلَنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ
تَنْكِبُونَ ﴿٤٠﴾

68. 'Anene mwĩ na ngũlũ, mũitavany'a
movoo ĩlũlũ wa -yo *Kulani* ũtukũ,
mũkĩneena maũndũ ma mana.'

مُتَكِبِينَ ۚ بِهِ سِيرًا لَّهْجُرُونَ ﴿٤١﴾

69. Mo ĩndĩ, nomasũanĩte ĩlũlũ wa Ndeto
Ntheu kana komavikĩwe nĩ kĩla
kĩtaamavikĩla maaĩthe moo ma tene?

أَفَلَمْ يَذْكُرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَهُمْ يَأْتِ
آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٤٢﴾

70. Kana mo nomeũmanya Mũtũmwa
woo, ũndũ mo meũmũlea we?

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٤٣﴾

71. Kana mo maasya, 'Nthĩnĩ wake ve
ndũũka? Aiee, we amaetee mo ũla w'o,
na aingĩ mũno moo nĩmamenaa ũla w'o.

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ وَآلَتْ لَهُمُ
الْحُقِيُّ كَرِهُونَ ﴿٤٤﴾

72. Na takethwa ũla w'o nĩkũatĩla
mawendi moo, matu na nthĩ na syonthe
ila syĩ nthĩnĩ wasyo syĩthwa syalikile
ithokoonĩ. Aiee, Ithyĩ nĩtũmaetee mo
ũtao woo, ĩndĩ kuma kwa ũtao woo ene,
mo yu nĩmekwathũka ũtee.

وَلَوْ أَتَبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَمِنْ
عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٥﴾

73. Kana we nũmakũlasya amwe moo
ĩtuvi ona yĩmwẽ? ĩndĩ ĩtuvi ya Mwĩai
waku nĩyo

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَقَرْجًا رَّبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ
الْوَارِثِينَ ﴿٤٦﴾

Iseo Mũno Vyũ; na We nĩ Ula-
Mũnengani Mũseo Vyũ.

74.Na kwa Ūla w'o vyũ, we
Ūmathokasya nzĩanĩ Ila ya w'o.

وَأَنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝

75.Na asu ala matetĩkĩlaa Ito, ow'o mo
nĩmelelũkĩte kuma nzĩanĩ Ito.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنَكُونُوا

76.Na takethwa Ithĩ nĩtweew'ĩte tei
Iũlũ woo, na kũmaumya thĩnanĩ woo,
mo vate nzika, methĩwa maendeeie
kwĩthĩwa nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo,
makyanganga ta ilalinda.

لَا يَرْجِعُهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَّا جِوَا

فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝

77.Ithĩ nĩtwamakwatie mo na Ūsilĩlo.
Indĩ mo mayaaĩnyivya mo ene kwa
Mwĩai woo ona kana makathaithana
mena wĩnyivyo.

وَلَقَدْ أَخَذَ لَهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَوُوا لِرَبِّهِمْ

وَمَا يَنْتَضِرُونَ ۝

78.Kũvika yĩla Ithĩ twamavingũte
mũomo wa Ūsilĩlo mwai, sisya, mo
nĩmeyĩtũkaa.

حَتَّىٰ إِذَا اتَّخَضْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ

يَوْمَ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبَسْئُونَ ۝

LUKU 5

79.Na We nĩ We Ula wamũmbfie
inyw'ĩ matũ, na metho, na ngoo; indĩ
inyw'ĩ mũtũngaa mũvea mũnini.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

80.Na We nĩ We Ula Ūmwingĩvĩtye
inyw'ĩ Iũlũ wa nthĩ, na Kwake We
nĩkw'o inyw'ĩ mũkombanw'a.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ۝

81.Na We nĩ We Ula Ūnenganae thayũ,
na Ūetae kĩkw'ũ, na mokonĩ Make ve
Ūalyũko wa Ūtukũ na mũthenya. Indĩ
inyw'ĩ nomũkamanya?

وَهُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ وَهُوَ اخْتِلَافِ الْيَلِيلِ وَ

النَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

82.Indĩ mo maasya Ūndũ andũ ala maĩ
mbee woo maisye.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝

83. Mo maasya, 'Kya0! IthyI twakw'a na kUtwIka mUthanga na mavIndI i0, ow'o, ithyI nItUkathay00kw'a IngI?

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّنَا لَنَبْعُوَنُ ۝

84. 'Uu nIw'o ithyI twathiwe mbee, ithyI na maaIthe mait0. KI ti kInd0 IndI nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

85. Asya, 'NthI na syonthe ila syI nthInI wayo nI sya0, ethwa inyw'I nImwIsI?.'

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

86. 'Mo makasya, 'NI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Asya, 'Inyw'I IndI nomUkataIka?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

87. Asya, 'N00 0la MwIai wa matu m0onza na MwIai wa KIvIla KIInene- kya-UsumbI?'

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

88. Mo makaasya, 'NI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'IndI inyw'I nomUkekala mwIna w'ia?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

89. Asya, 'N00 0la kw'okonI Kwake ve 0sumbI wa syInd0 syonthe na Ula 0sUvIaa, na Ula Kwake vate sUvIka, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ مَنْ يَبْدِئُ مَخْلُوقَاتِ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُخَيِّرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

90. Namo makaasya, 'Uu W'onthe nI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Inyw'I IndI, mUkengekaa ata?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ۝

91. II, IthyI nItUmaetee mo 0la w'o, namo vate nzika, nI akengani.'

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

92. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyoseete mwana We-mwene, ona vai Ngai IngI ona 0mwe wI vamwe Nake We; kUkethwa 0u, kIla ngai yIthwa yoosie kIla yo yoombie, na vate nzika, imwe syIthwa syaisumbIkie ila ingI.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا أَذْهَبَ كُلَّ إِلَهٍ بِنَا خَلَقَ وَلَعَلَّا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe Natafwe
Iŵlŵ wa syonthe ila mo mamwŵananasya
We nasyo!

93.Mŵmanyi wa maŵndŵ ala matonekaa
na ala monekaa! Kwa ŵu, We E-Iŵlŵ
mŵno mbee wa syonthe ila mo
mamwŵananasya *We nasyo!*

﴿عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعْلَمَ مَا تَشْكُرُونَ﴾

LUKU 6

94.Asa, 'Mwŵai wakwa, ethwa We
ŵkambony'a nyie maŵndŵ ala mo
mateelemetw'e namo.

﴿قُلْ رَبِّ إِنَّمَا تَرِيَّتِي مَا يُوْعَدُونَ﴾

95.'Mwŵai wakwa, Indŵ, ndŵkambie
nyie vamwe na andŵ eki-ma-naŵ.'

﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

96.Na vate nzika, Ithŵl twŵna ŵtonyi wa
kŵkwony'a we kŵla Ithŵl
tŵmateelemasya nakyō.

﴿وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيدَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رُؤُونُ﴾

97.Lŵngyai ŵthŵku na ŵla mŵseo vyŵ.
Ithŵl nŵtŵimanyŵlŵte *syŵndo* ila mo
mawetaa.

﴿إِذْ فَعَّ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ النَّيَّةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا
يَصِفُونَ﴾

98.Na asya, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nŵmanthaa wŵvitho nthŵnŵ Waku nŵndŵ
wa mŵteelemangany'o ya Masatani.

﴿وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ﴾

99.'Na Nyie nŵmantha wŵvitho nthŵnŵ
Waku We, Mwŵai wakwa, mo maikese
kŵnthengea nyie,'

﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَخَضُّونَ﴾

100.Kŵvika, yŵla kŵkw'ŵ kŵamŵkŵla
ŵmwe woo, *akŵŵvana* asya, 'Mwŵai
wakwa, ndŵnge ŵngŵ nyie,

﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾

101.'Nŵkana Nyie ndonye kŵlka *meko*
ma ŵlŵngalu nthŵnŵ *wa thayŵ* ŵla nyie
ndŵlŵte *ŵina*. 'Tiw'o, ŵno no ndeto we

﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ
هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ
يُبْعَثُونَ﴾

On00neeha t0. Na Itina woo ve t0t0
kuvika muthenya ula mo
makathay00kw'a IngI.

102.Na yIla soo 0kavuvwa, vaikethwa
nd00 sya m0kautI katI woo m0thenyanI
0su, ona maikak0lany'a m0nd0 na 0la
OngI.

103.IndI, asu ala ithimo syoo ikethwa
syI ngito nthInI wa meko, aa nImo ala
makethwa me aIlIu.

104.IndI ala mawIa moo maseo
makethwa me mav0th0—aa nImo ala
manangaa mathay0 moo; namo
makekala IianI-ya-Mwaki.

105.Mwaki 0kavIvya mothy0 moo
namo makamang'utha nI woo vau
nthInI.

106.'MIsa Yakwa ndyaasomwa
kwenyu inyw'I, nenyu mwamyosa ta
0v0ng0?'

107.Mo makaasya, 'MwIai wait0,
0th0ku wit0 nIwat0kIlilye ithyI vinya,
na ithyI twaI and0 avItany'a.

108.'MwIai wait0, tumye vaa, na IndI
twasyoka nthInI wa wau wa mat0, ow'o,
ithyI t0keethwa twI eki-ma-naI.'

109.Ngai akamatavya, AIai vau nthInI
na m0ikaneene Nakwa Nyie.'

110.'KwaI nguthu Imwe katI wa
ath0k0mi Makwa ala maisye, 'MwIai
wait0, ithyI nItwItIkIlaa; kwa 0u, t0ekee
ithyI naI sit0, na twIw'fe tei; n0nd0 We

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٢﴾

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٣﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

تَلْفَحُ دُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿٢٥﴾

أَلَمْ تَكُنْ أَتَى عَلَى كَرَفٍ كُنْتُمْ بِهَا
تُكَذِّبُونَ ﴿٢٦﴾

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿٢٧﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكَلِّمُونِ ﴿٢٩﴾

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا

فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٣٠﴾

Nue Ula-Mūseo Vyū wa ala mew'anīaa
tei.

111. 'Indī inyw'ī nīmwmawmatw'kīthisye
mo kīndū kya kūthekeea na matwīka
kītumi kya kūmūlīthya inyw'ī
ōlīlikany'o Wakwa yīla inyw'ī
mwaendee na kūmathekeea.

فَاتَّخَذَ نَفْسَهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْكُمْ ذُكْرَكُمْ وَكُنْتُمْ
فِيهِمْ تَضَلُّكُونَ ﴿٣١﴾

112. 'Nyie ūmūnthī ū ū nīnīmatuvīte mo
nūndū wa ūmīlīsyō woo, kwa ūu nomo
tū matanīte.'

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْفَاكِرُونَ ﴿٣٢﴾

113. Ngai akakūlya, 'Inyw'ī mwekalile
tūlū wa nthī kwa myaka yīana ata?'

قُلْ كَمْ لَبِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿٣٣﴾

114. Mo makasūngīa, 'Ithyī twekalile
kwa mūthenya ūmwe kana kīlungu
kyaw'o, Indī makūlye ala maiaa ūtalo.'

قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَتَنِلِ الْعَاذِينَ ﴿٣٤﴾

115. We akamatavya, 'Inyw'ī mwekalile
o vanini tū, takethwa inyw'ī
nīmwmanyie!'

قُلْ إِنْ لَبِئْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

116. 'Inyw'ī Indī mwasūanīe kana Ithyī
twamūmbīte inyw'ī vate kīleelo, na
kana inyw'ī mūikatūngwa Kwitū?'

أَفَحَسِبْتُمْ أَنْتُمْ خُلِقْتُمْ عَبَثًا وَ أَنْتُمْ الْبَاطِلُونَ
تَرْجِعُونَ ﴿٣٦﴾

117. Ula-Wī-Iolū Mūno Indī nī ethwe
Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mūsumbī-Wa-W'o, vai ngai ateo We,
Mwīai-Wa-Kīvīla kya Utheu kya
Usumbī.

فَقَطَّلَ اللَّهُ الْمَلِكَ الْحَيَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْكَوْنِ ﴿٣٧﴾

118. Na we ūla wīkaīlaa Ngai ūngī ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
ūtena ūkūlī wake, we akaumya ūtalo
kwa Mwīai wake. Kwa ūla w'o, alei
maikaīla.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ
فَاتَّبِعْ حِسَابَهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٣٨﴾

119. Na asya, 'Mwĩai wakwa, ekea na
 ĩw'a tei, na We Nue Ula-Mũseo Vyũ
 katĩ wa ala mew'anĩaa tei.'

﴿قُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NUR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. *Kĩĩ nĩ* Kĩlungu kĩla Ithĩ tũkĩvuanĩtye na kĩla Ithĩ tũkĩtwĩkĩthĩtye mwĩao wa kũatĩwa; na nthĩnĩ wakyo Ithĩ nĩtũvuanĩtye Syama nthu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũvĩa.

3. Mũndũ mũka kĩlaalai na mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme kĩlaalai na mũndũ-mũka kĩlaalai----mũkũnei kĩla ũmwe myũnzyũ ĩana yĩmwe. Na mũikakwatwe nĩ tei ũũũ wa elĩ yĩla mũkwĩanĩĩsyũ ũw'io ũũ mũtheu, ethwa inyw'ĩ nĩmwĩtĩkĩĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na nguthu ya etĩkĩli nĩkũsĩte ũsĩĩlo woo.

4. Mũndũũme kĩlaalai akatwaa mũndũ-mũka kĩlaalai kana mũvoyi wa mĩvw'anano, na mũndũ - mũka kĩlaalai akatwawa nĩ mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme mũvoyi wa mĩvw'nano. Undũ ũũ nĩmũvatane mũno kwa etĩkĩli.

5. Na asu mailĩĩlaa iveti mbĩtĩkĩli ũvũngũ na mailea kũete ngũsĩ inya----- makũnei myũnzyũ mĩlongo nyaanya, na ĩina wa ũu, mũiketĩkĩle ũkũsĩ woo, namo nĩmo eki-ma-naĩ,

6. Ateo asu ala melilaa ĩtina wa ũu na kwĩlũngalya, nũndũ ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ - Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَأَنْزَلْنَاهَا فَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُزْمٌ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْفَحْشَاءَ ثُمَّ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا إِنَّ عَذَابَهُمْ شَدِيدٌ فَاجْلِدُوا هُمُ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

7. Na asu ala maililaa iveti syoo OvÜngÜ, na matena Üküſi ateo mo ene---- Üküſi wa Ümwe wa andü ta asu Ükeethwa wĩ mwĩanu ethwa we akeevĩta na syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho mavinda ana *akyasya*, kana we vate nzika, e vamwe na asu ala maneenaa w'o.

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ٥

8. Na wĩvĩto wake wa katano Ükeethwa nĩ kwasya kana kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho ethwa we e katĩ wa ala akengani, kĩthwe tũlũ wake.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ لَعَنَتِ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ٥

9. Indĩ Üsilĩlo Ükavetangwa kuma kwa kyo ethwa kyo kĩkeevĩta na kumya Üküſi mavinda ana syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkyasya kana mũũme nĩ Ümwe wa akengani.

وَيَذَرُوهَا عَنْهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَذَّابِينَ ٦

10. Na kĩhitũ kya katano kyakyo kĩkeethwa nĩ kwasya kana, Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩthwe tũlũ wakyo ethwa mũũme eneena w'o.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٥

11. Na takethwa ti Ündũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake tũlũ wenyu, na kũtwĩka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũuu na Mũĩ, *inyw'ĩ* mwĩthwa mwakwatiwe nĩ kyeve.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ بِتَوَابِ حَكِيمٌ ٧

LUKU 2

12. Nĩw'o, asu ala maetie OvÜngÜ nĩ nguthu ĩmwe katĩ wenyu *inyw'ĩ*. Mũikasũanĩ kana Ündũ ũũ nĩ mũthũku kwenyu; aiee, nĩ ũseo kwenyu. Kĩla Ümwe woo akoosa kĩanda kyake kya nĩ ĩla we weekie; na we ũla katĩ woo wĩ na kĩlungu kĩnene akakwata Üsilĩlo mwai, na wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِآيَاتِنَا فِي غَضَبٍ مِنْكُمْ لَا تُحْسَبُوا سَعَاءً لَكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ كُلِّ مِرْيَةٍ مِنْهُمَا تَاللَّهِ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٨

13. Nĩkĩ aũme etĩkĩli na iveti mbĩtĩkĩli, yĩla inyĩw'ĩ mweew'ie ũu, maleile kũmasũanĩla andũ moo nesa, na kwasya, 'Uũ nĩ ũvũngũ wĩ ũtheinĩ?

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ⑤

14. Nĩkĩ mo maleile kũete ngũsĩ inya sya kũĩkĩĩhya? Nũndũ mo nĩmaleile kũete ngũsĩ ila syendekeaa, mo nĩ akengani mũno mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَاءِ قَالُوا لَيْكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ ⑥

15. Takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthel na tei Wake ĩũũ wenyũ, ĩũũ wa nthĩ ĩno na ĩtunĩ, ũsilĩlo mũnene wĩthwa wamũkwatie inyĩw'ĩ nũndũ wa wilĩanĩli ũla inyĩw'ĩ mwai nthĩnĩ wa w'ol

وَلَوْلَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ وَرَحْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَتَسَكَّرْتُمْ فِي مَا آفَضْتُمْ فِيهِ مَذَابٌ عَظِيمٌ ⑦

16. Yĩla inyĩw'ĩ mwoosa ndeto inyaĩĩkĩtw'e nĩ nĩmĩ syenyũ na mũkambĩĩĩĩla kũneena na makanyw'a menyũ maũndũ ala inyĩw'ĩ mũte na ũmanyi wa w'ol wamo na kũsũanĩla kana no kaũndũ kanini, oyĩla mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũndũ mũnene.

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالْإِسْتِخَارَةِ وَقَالُوا لَمْ يَأْتُواهُمْ بِبَيِّنَاتٍ لَّهُمْ بِهِمْ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا ⑧ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ⑨

17. Na nĩkĩ yĩla inyĩw'ĩ mwawĩw'ie mwaleile kwasya, 'Ti ũseo kwitũ kũneena ĩũũ wa w'ol. We wĩ Mũtheu, Ame Ngai, ii nĩ nzukũ mbai!

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَكَلِّمَ بِهِدًا ⑩ سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ⑪

18. Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũtaal inyĩw'ĩ mũĩkasyokee ona vanini ũndũ ũĩlyĩ ta ũũ, ethwa inyĩw'ĩ mwai etĩkĩli.

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑫

19. Na Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũvathũkanĩsyal inyĩw'ĩ mĩfao; na Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũmanyi-W'onthel, Mũĩ.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑬

20. Asu ala mendaa wathavu ōnyaŋke katŋ wa etŋkŋli, makeethwa na ōsilŋlo wŋ woo nthŋnŋ wa nthŋ Ino na Itunŋ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋwŋsŋ na inyw'ŋ mōyŋsŋ.

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الدِّينِ
أَمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑤

21. Na nūndū wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ŋōlō wenyu, na kōtw'ŋka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Mōuu na Usōŋtwe nŋ tei, inyw'ŋ mwŋhwa mwaanangŋwe.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دَرُؤِي
لَ كُنْتُمْ زَاجِرُونَ ⑥

LUKU 3

22. Inyw'ŋ ala mwŋŋtkŋlaa! Mōikaatŋŋe nyaŋŋ sya Satani na ōla ona wŋwa ōatŋlaa nyaŋŋ sya Satani aŋŋwe nŋkōmanyā kana we vate nzika atavanasya maōndō ma wathe na ōthōku wŋ ōtheinŋ. Na nūndū wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ŋōlō wenyu, vai ona ōmwe wŋhwa e mōtheu ona vanini, Inđŋ Ngai Mwene Vinya W'ontho amōtheasya ōla We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Wŋw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ
أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَزِيْزِي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ⑦

23. Na ala mena ōthw'ii na wingŋ wa syŋndū katŋ wenyu maikēvŋte kōlea kōmanenge syŋndū ala ma ndūū ya mōkautŋ na ala mena vata na ngya na ala matiie mŋsyŋ yoo kwoondū wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho. Mo nŋmaekee na kōmŋŋsya. Inyw'ŋ nomwendaa kana Ngai Mwene Vinya W'ontho aŋŋŋtwe nŋ ōmōekea inyw'ŋ? Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Mōekanŋi-Mōno Vyū, Usōŋtwe nŋ tei.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا يُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑧

24. Nŋw'o, asu ala mamailŋlaa ōvōngō aka atheu, mate wathavu, iveti mbŋŋtkŋli

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

nĩ aumanĩe ũlũ wa nthĩ Ino na Itunĩ. Na ve ũsilĩlo mwai kwoondũ woo.

لَعَنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ③

25. Mũthenya ũla nĩmĩ syoo na moko moo na maaũ moo ikakũsĩĩa ũlũ wa maũndũ ala mo meekaa.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَنْجُوبُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

26. Mũthenya ũsu Ngai Mwene Vinya W'ontho akamatuva matuvi moo ma w'o, namo makamanya kana Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka nĩ We W'o-Wĩ-Utheinĩ.

يَوْمَ يَدْعُوا ثَوْبَهُمُ اللَّهُ وَيَنْفَعُهُمُ الْحَقُّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْبَاقِي ⑤

27. Syĩndũ nthũũku nĩ kwoondũ wa andũ athũku, na andũ athũku nĩ kwoondũ wa syĩndũ nthũku. Na syĩndũ nzeo nĩ kwoondũ wa andũ ase na andũ ase nĩ kwoondũ wa syĩndũ nzeo; aa mai na ũvĩtyo ũlũ wa maũndũ onthe ala *ailĩanĩli* maneena. Ve ũkeo kwoondũ woo na kyaũya kya ndaĩa.

الْخَيْثُوثُ لِلْخَيْثُوثِ وَالْخَيْثُوثُ لِلْخَيْثُوثِ ⑥
الطَّيِّبُ لِلطَّيِّبِ وَالطَّيِّبُ لِلطَّيِّبِ ⑦ أُولَئِكَ
مُبَرَّءُونَ وَمِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
كَرِيمٌ ⑧

LUKU 4

28. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ ĩla ĩte syenyũ ateo mwĩtĩtye ũthei na mũkamakethya andũ ma nyũmba isu. Uũ nĩ ũseo mũno kwenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩ esũvĩi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ
حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ⑨

29. Na mwalea kwĩthĩa mũndũ ona ũmwe vo, mũkalike omũvaka mũnengwe ũthei. Na mweewa, 'Syokai', ĩndĩ syokai; ũu nĩ ũtheu mũno kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩsĩ nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ
لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ⑩

30. Tĩ ũthũku kũlika nthĩnĩ wa nyũmba ĩla ĩtekalawa nĩ andũ vala ve syĩndũ syenyũ. Na Ngai Mwene Vinya

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ
فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ⑪

W'onthe nīwīſī ŪndŪ inyw'ī mumbŪlaa
na ŪndŪ mŪvithaa.

31. Matavye aŋme ala etŋkŋi
makumany'e metho moo na masŋvie
ŋthei woo. Uu nŋ ŋtheu mŋno kwoo.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŋwŋsŋ nesa ŋndŋ mo mekaa.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَفْعَلُوا مِنْ ابْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ
ذَلِكَ أَرْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾

32. Na itavyei iveti ila mbfufkili ikumany'e metho masyo na isuvle mothei masyo, na iikonany'e wanake wasyo na mathaa ateo ala menekee, na niyeesye isungi syasyo ithuin' syasyo, na iikonany'e wanake wasyo ateo kwa aume masyo kana maafthe masyo, kana kwa maafthe ma aa mume masyo, kana syana syoo, kana syana sya aa mume masyo, kana kwa anaa-nyinyia masyo, kana syana sya anaa nyinyia masyo, kana syana sya eitu a nyinyia masyo, kana iveti syoo, kana ala moko moo me uungu wasyo, kana athukumi ma aume ala mate itomo yasyo, kana syana nini ila itanamba kwithwa na ukoo wa kumanya kimbithi kya iveti. Na iikaende na mundele wa kwonany'a mathaa masyo ala syo ivithaa. Na fthiuei inyw'I kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe inyw'onthe vamwe, inyw'I etikili, n'kana m'otonye kusinda.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْحَكْنَ بَخْرًا هَرْنًا عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ
مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَتِ
النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ
مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٠﴾

33. Na twaai iveti sya ndiwa kuma kaf wenyu, na ngombo syenyu sya aume na ngombo syenyu sya aka *ila syaile ni kutwaaanilhw'a*. Ethwa mo ni nga, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamamanthla nzla sya Otethyo kuma mumoni Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Monengani-Molau, Umanyi-W'onthe.

وَأَنكِحُوا الْأَيَّامَ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَمَا بِكُمْ أَن يَكُونُوا فَقْرًا يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

34. Na asu ala matekwona *syIndū* *sya* mūtwaano nīmaŋŋite nī kwŋyŋkalya me atheu ene, kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge syIndū nthŋnī wa mumo Wake. Na ngombo ŋa yŋkwenda valūa wa ūthasyo nūndū wa kūnyivya ūkoombo, iandŋkŋei ethwa nīmūkwona ūseo nthŋnī wasyo na inengei kuma ūthw'iinī ūla *kwa ūla w'o* nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We ūnenganŋite ūlūlū wenyu. Na mūikamaingŋŋsye athūkūmi menyū nthŋnī wa thayū mūvuku *kwa kūmaia mo mate atwae* ethwa mo meenda kwŋkala me atheu, nŋkana inyw'ŋ mūtonye kūmantha nzŋa ya thayū ūū wa yu. Indŋ ethwa ūmwe akamaingŋŋsya mo, Indŋ ŋtina wa kōingŋw'a kwōo Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa Mūekanŋi *na* Mwene tei *kwōo*.

35. Na ŋthyŋ nŋtūtheetye Mŋsoa Mŋtheu kwenyu, na ngelekany'o ya asu ala mavŋŋie mbee wenyu, na ūtao *kwa* akŋi-ma-Ngai.

LUKU 5

36. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Kyeni kya matu na nthŋ. Ngelekany'o ya kyeni Kyake nī ta ūvya ūla ūthinŋkŋtwe taa nthŋnī waw'o. Taa ūsu naw'o wŋ kŋsisyonŋ. Nakyo kŋsisyo kŋŋekala ta ndata ŋkūtisatisa. Yakanŋtw'e kuma kwa mūŋŋl----- mūathime wa mūthata---- ūte wa umŋlonŋ kana ūthūŋlonŋ ūla mauta maw'o me vakuvŋ kwakana ona mwaki ūtaūvikŋe. Kyeni ūlūlū wa kyeni! Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtongoeasya kyeni Kyake *kwa ūla* We wendaa. Na Ngai

وَلَيْسْتَغْفِرَ الَّذِينَ لَا يَحْدُونَ زَكَاةً يَغْفِرُهُمْ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِنْكُمْ
أَيُّهَا أَنْتُمْ فَكَأَيُّهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأُولَئِكَ
مَنْ قَالَ اللَّهُ الَّذِي أَنْتُمْ وَلَا تَكْرَهُوا فَتَيَّبْتُمْ
عَلَى الْبَعَاءِ إِنْ أَرَدْتُمْ تَحْصُنَا لَتَبْتَغُوا عَرْضَ الْبَعْدِ
الَّذِينَ وَمَنْ يَكْرِهَهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ الْكَرَاهِيْنَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِمَنْ الدِّينِ
يَخْلُوا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ⑥

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِ كَيْسُوكَ فِيهَا
مِصْبَاحُ الْيَصْبَاحِ فِي رُجَاةِ الرُّجَاةِ كَانَتْهَا كُوكُ
دُرِّي يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ
وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيئُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
كَأَنَّ نُورًا عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

Mwene Vinya W'onthe nūmanengae andū ngelekany'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyisī syīndū syonthe nesa vyū.

وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

37. Kyeni kīl yu nīkyakene nthīnī wa nyūmba ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kana nīsyakūnēnev'w'a na kana syītw'a Yake yīlilikanīlwe nthīnī wasyo. Na Mūtafei We nthīnī wasyo ma-kīloko na ūya mawīloo;

فِي يَوْمٍ أَذْنُ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْأَعْدَةِ وَالْأَصَالِ

38. Andū ala mataalyūlawa nī ūtandīthya kana ūthoosya wa syīndū makolwa nī ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsyallīsyā wa Mboya, na ūīvi wa Saka. Mo nīmakīlāa mūthenya ūla ngoo na metho ikathingithangw'a.

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

39. Nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge mūthīnzīo woo ūla mūseo vyū wa meko moo, na amaingīvīsyē syīndū kuma mumonī Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūnengae ūla w'onthe We wendaa vate kīthimo.

لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَزَيَدَهُمْ قَرْنَ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

40. Na ta ūlūlū wa asu ala matetīkīlāa, meko moo nī ta kyuu kya kīw'ū kīlā kīkengaa weūnī. Ula wīna waūni akasūanīa nī kīw'ū, īndī avika vala kīl, akīthīa nī vathei. Na we amwīthīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthe vo, Ula ūmūlvāa we ūtalo wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mītūkī kwa kūtalā.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ يَفْتَنُهَا يَحْسَبُهَا الْقُلُوبُ مَاءً كَاذِبًا إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ قُوَّةَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

41. Kana meko moo nī ta kīvindu kīnene mūno ūlūlū wa ūkanga mūnene na mūliku, kīlā kīvw'īkawa nī kītulumo, vala itulumo syūkīlāa ūlūlū wa itulumo, ūlūlū wakyo ve mathweo, kīvindu kīyīllanīlye ngoi ūlūlū wa ngoi. Yīlā we

أَوْ كَظُلُمٍ فِي بُحْرِ لَيْلٍ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مَحَابٍ ظَلَمْتُ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

watamb00kya kw'oko kwake, akwona
na vinya; na ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtamŭnengae kyeni—vai
kyeni ona vanini.

LUKU 6

42. We nowonaa kana nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla ndaŭa Syake
itaŭawa nĩ onthe ala me matuŭĩ na ūlŭ
wa nthĩ, na ota ūu, nyunyi itamb00kitye
nthwau syasyo? Kĩla kĩmwe nkĩsĩ nza
yakyo ya mboya na ndaŭa. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ
mo mekaa.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالظِّلُّ صَفَتْ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

43. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūalũko
ũkeethwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

44. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amatwaa mathweo, na
ĩndĩ We aimakwatany'a vamwe, na
aimomba mbumbu na ūkyona mbua
yuŭte kuma katĩ wamo? Na We
nũtheasya mathweo kuma ĩtunĩ mailyĩ ta
ĩlma nthĩnĩ wamo ve mbua ya mavia, na
ĩndĩ We nũmũkũnaa nayo ūla We
wendaa, na nũmĩvetangaa kuma kwa ūla
We wendaa. Nĩ vakuvĩ kyeni kya ūtisi
kũvulya woni wa metho moo.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزِيلُ سِجَابًا تَحْتِ يَدَيْهِ يَنْزِلُ بِهِ السَّمَاءَ مِنَ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُحْبِبُ
بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا
بَرْقُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

45. Ngai Mwene Vinya W'onthe
akũanasya ūtukũ na mũthenya. Vate
nzika, nthĩnĩ wa ūndũ ūũ ve ūmanyĩsyoy
kwa asu ala mena metho.

يَقْلِبُ اللَّهُ الْيَلَّ وَالتَّهَارَاتِ فِي ذَلِكَ لَوْبَةً
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩũmbĩte kĩla nyamũ kuma kĩw'ũnĩ.
Katĩ wasyoy ve imwe ila iendaa na mavu

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي

masyo, na katĩ wasyo ve ila iendaa na maaũ elĩ, na katĩ wasyo ve ila iendaa na maaũ ana. Ngai Mwene Vinya W'ontho ombaa kũla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na vinya wa kwĩka maũndũ onthe ala We wendaa.

عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَتَّبِعُ عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّنْ
يَتَّبِعُ عَلَىٰ أَرْجُلَيْنِ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٠﴾

47.Ow'o, Ithyl nĩtũtheetye Syama Ntheu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amũtongoeasy ũla We wendaa nzĩanĩ ũla ya w'o.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦١﴾

48.Namo maasya, 'Ithyl nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa, na ithyl nĩtwĩw'aa;' na Indĩ Itina wa ũu, amwe moo nĩmaalyũkaa. Indĩ asu ti etĩkĩli.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَخْتَوِلُ
فِرْيَنَىٰ مِنْهُمْ مَّنْ يَعْلُ ذَلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

49.Na yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana we atonye kũmatw'ĩla katĩ woo, wee! Nguthu Imwe yoo nĩalyũkaa Itasyoka.

وَلَٰذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فِرْيَنَىٰ
وَمِنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٦٣﴾

50.Na ethwa mo mesũanĩ kana ũ-w'o wĩ ngalĩ ũla yoo, mokaa kwake masembete mena wĩnyivyo w'ontho.

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَى اللَّهِ مِنْ عَيْنٍ مُّسْتَبِينَةٍ ﴿٦٤﴾

51.Uu nũndũ vena ũwau ngoonĩ syoo? Kana mo mena nzika, kana mo komeũkĩla makyona kana Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake akeethwa ate mũlũngalu kwoo? Aiee, mo nĩmo-ene eki-ma-naĩ.

إِنِّي قُلُوبُهُمْ مَّرْصُ أَمَّا رَبُّنَا أَمْ يَنْهَوْنَ أَنْ يَحْجِفَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ أَلَيْسَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

LUKU 7

52.Kwĩka kwa etĩkĩli, yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana We atonye kũmatw'ĩla katĩ woo, mo maasya tũ,

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

'Ithyl nltw'lw'aa na nltwltkl'laa.' Na mo nimo ala maka'lla.

53.Na Ola Omw'lw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake, na Omök'laa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Omwosaa We ta ngao ya kw'si'lla, asu nimo ala makasinda.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَّقِ اللَّهَ مَا ظَهَرَ مِنْهُ الْغَائِبُونَ ⑤

54.Namo mev'taa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitü syoo sy' vinya kana, ethwa We nökümey'laa mo, vate nzika, mo nime küthi. Asya, 'Möikev'te; k'laa k'kwendeka n'lw'i wa w'o Öndön' Ola wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'lw'is' nesa vyü Öndü inyw'I mw'kaa.'

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهْدَ آيَاتِهِمْ لِيُنْزِلَ عَلَيْهِمْ مِطْرًا ⑤
قُلْ لَا تَقْسُوا ظِلْمًا مَعْرُوفَةً إِنْ اللَّهَ خَيْرٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ⑥

55.Asya, 'Mw'lw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mw'lw'ei Mütümwa.' Na ethwa mo nimekü'alyüka Ind'i lilikanai, Ola ona w'wa w'kaa Ou n'we Ökakölw'a k'laa ki'twe nth'ni wake, otondü nenyu mökakölw'a k'laa ki'twe nth'ni wenyu. Na ethwa inyw'I n'lmömw'lw'a we, mökatongoew'a nesa. Na Mütümwa ti mÖÖngam'i Ind'i no Öeti w' Öthein' wa Utömane.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ إِنْ تُولُوا قِافًا ⑤
عَلَيْهِ مَا حُمِلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا ⑥
تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ⑦

56.Ngai Mwene Vinya W'onthe nümalth'e asu kat' wenyu ala met'k'laa na kw'ka meko maseo kana We vate nzika, akamatw'k'ithya mo Ati'wa Iölü wa nth'i, tondü We wamatw'k'ithisye Ati'wa kat' wa asu ala ma' mbee woo; na kana We vate nzika, akam'Iölü'm'ilya nd'ini yoo Ila We Öm'Inyuv'te kwoondü woo; na kana We vate nzika, akamanenge mo Ösüv'to na mÖuo amaküan'isye Itina wa w'ia woo; mo makanthaithaa Nyie, namo

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لِيَتَّخِذَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَيُزَكِّيَنَّهُمْ وَيُؤْتِيَهُمُ الْغِنَى الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ⑤

maikambianany'a Nyie na kIndu ona
kIva. IndI ūla ona wIva ūtena mūvea
Itina wa ūu, mo makeethwa mbaa matū.

57.Na syaŋŋsyai Mboya na Ivai Saka na
mwIw'ei Mūtūmwa, nIkana mūtōnye
kwIw'Iwa tei.

58.MūikasūanIe kana asu ala matetIkIlaa
nImatonya kwananga kIleelo Kitū Tolū
wa nthI; wIkalo woo nI IianI-ya-Mwaki;
na nI vandū vathūku mŪno va kŪthūmŪa.

LUKU 8

59.Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ekai ala moko
menyu ma aŪme mamaŪngamIe, na ala
menyu matanamba kŪvikIla ūima woo,
mamwItye inyw'I ūthei katatū mbee wa
matanalika nthInIwa nyŪmba syenyu sya
nthInI; mbee wa Mboya ya kIko na yIla
inyw'I mŪkumya ngŪa syenyu
katambaanga yIla kwI ūvyūvu, na Itina
wa Mboya ya ūtukŪ. Aa nI mavinda
atatū ma kImbithI kwenyu. Mavinda ala
angI eka aa, vai ūthūku kwenyu kana
kwoo; nŪndū makekalaa maithyŪlŪlŪka
vaa na vaa mamwetele inyw'I, amwe
menyu maimathŪkŪma ala angI. Uu
nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŪmŪtheasya inyw'I MIsa; nŪndū Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, Ula-MŪI.

60.Na yIla syana katI wenyu syavikIla
ūima wasyo, ona syo ota ūu nomŪvaka
syItye ūthei, tondū asu ala mawetetwe
vau mbee meetisye ūthei. Uu nIw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŪmŪtavasya inyw'I ūtheinI mIao Yake;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا الرُّسُولَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
يَعْلَمُ مَا فِيهِمْ الْغَائِبُ وَلَيْسَ الْبَصِيرُ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ أَذِنُكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثٌ
مَرَاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصُونَ بَيْنَكُمْ
مِنَ الظُّهُورِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْدَةٍ
لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ
طَوُّنَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

61. *Ilo* wa iveti ila ngũũ, ila ivĩĩte
ĩvinda ya kũtwawa, vai ũthũku ʼlũlũ
wasyo kũvetanga ngũa syasyo ila sya
ʼlũlũ ũtee Indĩ iikanyonany'e ũtheinĩ
mawanake masyo. Na ethwa syo
nikwenda kwĩthwa na ũsũvĩo mbee wa
kũsũvĩa ũtheu wasyo nĩ ũseo mũno mbee
kwasyo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

62. Vai ũthũku kwa kĩlalinda na vai
ũthuku kwa kĩema ona vai ũthũku kwa
ũla mũwau ona kwenyu ene, ethwa
nĩmũkũya lĩu nthĩnĩ wa nyũmba syenyu
ene kana sya maaĩthe menyu kana
nyũmba sya maa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya anaa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eĩtu a nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eĩtu a nyinyia ma maaĩthe
menyu, kana nyũmba sya eĩtu ma
nyinyia ma maa nyinyia menyu, kana
kuma kwa ala mbungũo syĩ mokonĩ
menyu, kana nyũmba ya mũnyanyae
wenyu. Vai ũthũku kũya vamwe kana
kũya mũtaanĩsyee. Indĩ yĩla mwalika
nyũmba, kethyai andũ menyu, na ngethi
sya mũuo, ngethi kuma kwa mwĩai
wenyu, syusũĩte maũathimo na ũtheu.
Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmũvuanĩasya inyw'ĩ mĩao, nĩkana
mũtonye kũmanyaa.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَالِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَلِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْكُمْ يَمَانُكُمْ أَوْ صَدْرُكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةٌ كَلِمَةٌ تَلْذِيقًا لِكُلِّ نَبِيٍّ اللَّهُ لَكُمْ أَلَدِيمٌ لَكُمْ
يَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 9

63. Nĩw'o, etĩkĩli ma w'o nĩ ala metĩkĩlaa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mũtũmwa Wake na ala mataendaa

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا

matetŵye ūthei kuma kwake yŵla mo me nake nŵndŵ wa ūndŵ wa vata ūmakony'e ūla ūmaetete onthe vamwe. Vate nzika, asu ala metasya ūthei kwaku we, nŵmo asu ala *ow'o* metŵkŵlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa wake. Kwa ūu, yŵla mo makwŵtya we ūthei, nŵndŵ wa ūndŵ woo, manenge ūthei asu ala we ūkwenda, katŵ woo na metŵsye ūkeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŵekanŵi Mŵno Vyŵ, Usŵŵtwe nŵ tei.

كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا فِي يَتَادُونَ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَاذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ إِذَا أَسْتَاذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ
قَالُوا لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

64. Mŵikatw'ŵkŵthye wŵtano wa Mŵtŵmwa ta ūndŵ ūmwe na ūmwe wenyu aimwŵta ūngŵ. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmesŵ asu ala mevithaa na kŵmbithŵ. Kwa ūu, ala maleaa kwŵw'a mwŵlao Wake nŵmeesŵvŵe thŵna ndŵkese kŵmethŵa kana kŵkwatwa nŵ ūsilŵlo wŵ woo.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونُ مِنْكُمْ لَوْ أَدَّاهُمْ فَمَا
الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

65. Ithukŵsyei inyw'ŵ! Nŵ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila syŵ matunŵ na ŵŵlŵ wa nthŵ. Nŵw'o, We nŵwŵsŵ ūndŵ inyw'ŵ mŵilyŵ. Na mŵthenya ūla mo makatŵngwa Kwake We, We akamamanyŵthya ūndŵ mo meekie. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵsŵ kŵla kŵndŵ nesa vyŵ.

إِلَّا أَنْ يَلُو فِي السَّلَوتِ وَالْأَكْثَرُ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۗ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ۝

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ

AL - FURKAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Kũathimwa nĩ Ula ũtheetye
Kĩvathũkany'a kwa mũthũkũmi Wake,
nĩkana we atonye kwĩthwa e
Mũkaanany'a kwa andũ ma nthĩ
syonthe-----

3. We Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ
Wake. Na We ndeyoseete mwana We-
Mwene, na nde mũtindany'a ũsumbĩnĩ,
na nĩũmbĩte kĩla kĩndũ, na nũkĩyĩfafe
kĩthimo *kyakyo* kwa w'o.

4. Indĩ mo nĩmosete ngai ingĩ ũtee Wake,
ila itombaa kĩndũ Indĩ syo mbene nĩ
syũmbĩtwe, na ila itena ũtonyi wa kwĩka
naĩ kana kwĩtandĩthĩsya syo mbene na
itena ũtonyi ũlũũ wa kĩkw'ũ kana thayũ
kana ũthayũũkyo.

5. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kĩĩ nĩ
vathei Indĩ nĩ ũvũngũ ũla we ũseũvĩtye,
na andũ angĩ nĩmamũtetheesye we
naw'o.' Ow'o, mo maetete ũla ũte-
ũlũngalu na ũla ũte-w'o.

6. Namo maasya 'Ii nĩ mbano sya tene;
na we nũsyĩandĩkĩthĩtye na
nĩwisomeawa kĩoko na wĩloo.'

7. Asya, 'We Ula wĩsĩ kĩla kĩmbithĩ kĩ
matunĩ na ũlũũ wa nthĩ nũyĩvuanĩtye-yo.
Nĩw'o, We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
الْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَخْزَ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ
يَعْدِلُ ۝

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْ نَنْفَعَهُمْ شَيْئًا وَلَا نَضُرَّ
وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَفْكٌ إِنْفَرَسَ
أَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَ
زُورًا ۝

وَقَالُوا أَأَسْلَمُوا بِالَّذِينَ الْأَوَّلِينَ أَلَا تَتَّبِعُهُمْ فَيَكُنْ عَلَيْهِ
بُكْرَةٌ وَأَضِلَالًا ۝

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

8. Namo maasya, 'MötÜmwa ÜÜ ailyĩ ata ÜndÜ ÜnÜÜya İlu, na kwanganga maÜendelonĩ? Aleete kÜtheew'a mÜlaĩka nĩkĩ nĩkana atonye kwĩthwa e mÜkaanany'a e vamwe nake?

9. 'Kana kĩnandÜ kyaİle kwĩthwa kyekiwi'e kÜla Üİ, kana kwake kwĩthwe na mÜÜnda we akaİsaa nthĩnĩ waw'o.' Na eki-ma-naİ maasya, 'Inyw'İ mÜatİlaa mÜndÜ mÜoe.'

10. Sisya ÜndÜ mo meÜkÜnenge we ngelekany'o! KwoondÜ wa Üu, mo nĩ athyoeuku na maitonya kwona nzİa.

LUKU 2

11. KÜathimwa nĩ We Ula, We akenda, akÜnenge maÜndÜ maseo mbee wa aa, onthe ---MÜÜnda İla İvİtİlaa tÜlÜsİ katİ wayo---na *ota Üu* nİÜkÜnenge we masÜmba ma kİ-Üsumbİ.

12. Aiee, Mo nİmaÜleaa Üla Saa, na kwa asu ala maÜleaa Üla Saa, İthyİ nİtÜseÜvİtye mwaki wakene.

13. Na yİla w'o wamona me vandÜ vaasa mÜno, mo makeew'a Üthatu waw'o na kİuumo.

14. Na yİla mo makekw'a vandÜ vavivinyanu nthĩnĩ wa w'o, movanİtw'e vamwe mo makavoya vau kwoondÜ wa wanangİko.

15. UmÜnthİ mÜikavoye kwoondÜ wa wanangİko Ümwe, İndİ voyai kwoondÜ wa mawanangİko maingİ.

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَنْشَوِي
فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ
مُذَكِّرًا ①

أَوْ يُنْفِثَ إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا
وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَعْتَمِدُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْخُورًا ②

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَتَّبِعُونَ
سَبِيلًا ③

تَبَرَّكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ
قُصُورًا ④

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاعْتَدْنَا بِكُذِّبٍ
بِآيَاتِنَا سَعِيرًا ⑤

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَفَافُطًا
وَرَفِيرًا ⑥

وَإِذَا اقْبَلُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مَقَرَّبِينَ دَعَوْاهُنَّ أَنْ
يُخْبَرُوا ⑦

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ بُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا بُورًا كَثِيرًا ⑧

16. Asya, 'Vau nĩ vaseo kana nĩ Mũonda wa Tene na Tene, Ola wathiwe ala alŋngalu? W'o ūkeethwa mũthĩnzlo woo na wĩkalo.'

قُلْ أَذَلِكَ غَيْرُ أَمْرِ جَنَّةِ الْخُلْدِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَصِيرًا ۝١٦

17. Mo makakwata kyonthe kĩla mo makenda vo, makĩkala vo Tene W'onthe. Nĩ ūtianĩo kuma kwa Mwĩai waku, ūkĩvoyewa mavinda onthe.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ
مَسْئُولًا ۝١٧

18. Na mũthenya Ola We ūkamombany'a mo na asu ala mamathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akakũlya, 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwamathyoekisye athũkũmi Makwa aa, kana nĩ mo-ene meevĩĩthisye nzĩa?'

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ وَيَسْعُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
يَقُولُ ءَأَنْتُمْ أَضَلُّنَا أَمْ لَمْ صَلُّوا
السَّيْلَ ۝١٨

19. Mo makasngĩa, 'Wĩ Mũtheu We! Ithyĩ tũyaaĩĩtwe nĩ kwosa asũvĩ angĩ ateo We; Indĩ We nĩwamanengie mo na maaĩthe moo syĩndũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ ūũ kũvika moolwa nĩ ūtao Waku na matwĩka andũ anangĩku.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْيَاءٍ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ۝١٩

20. Indĩ Ithyĩ tũkamataavya athaithi ma mĩw'anano, 'Yu nĩ kũmũkenga mo mamũkengete kwĩanana nondũ inyw'ĩ mũneenete, kwoondũ wa ūu, inyw'ĩ mũitonya kũwathũkĩla ūsilĩlo kana mũkona ūtethyo.' Na ūla w'onthe ona wĩva wĩkaa ūthũku katĩ wenyu, Ithyĩ tũkamũsamĩthya ūsilĩlo wĩ woo.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا
وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمِ فِينَكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا
كَبِيرًا ۝٢٠

21. Na Ithyl tūyaamatŭma Atŭmwa mbee waku we ateo mo nīmaīsaā līu na nīmangangaa moendelonī. Na Ithyl nītŭmatwīkīthasya amwe ūtato kwa ala angī. Inyw'ī Indī nomwīyŭmīlasya? Na Mwīai waku nī Woni-W'onthē.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لِيَأْكُلُوا الطَّعَامَ وَيَشْرَبُوا فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ

رَبُّكَ بِصِيرَةٍ ۝

LUKU 3

22. Na asu ala matamanthaa ūmbano Naitŭ Ithyl maasya, 'Ithyl tŭleaa kŭtheew'a alaīka nīkī? Kana Ithyl tŭleaa kŭmwona Mwīai waitŭ nīkī? Vate nzika, mo nī ang'endu mŭno katī woo ene na nīmakīlīte mīvaka mŭno vaasa vyŭ.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ۝

23. Mūthenya ūla mo makamona alaŋka--vaikethwa na ūvoo mūseo kwa avītany'a mūthenya ūsu; na mo makaasya, 'Takethwa nīvethīwa kīsīŋi kīnene!

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ حِجَابًا مَّحْجُورًا ۝

24. Na lthyī tōkathiŋkīŋa kīŋa meko moo ala mo meekie na kōmatwīkīthya kītoō kya mūthanga kīnyaŋku.

وَقَدْ مَنَّآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً
مَّنْثُورًا ۝

25. Na ekali-ma-Itunī makeethwa vaseo mūthenya ūsu ūndō ūkonie wīkalo woo na vaseo mūno vandū voo va kōthūmōa.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ۝

26. Na mūthenya ūla ltu yīkatōanw'a vamwe na mathweo, na alaŋka makatheew'a kwa ūtalo mwingī.

وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَتَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ۝

27. Usumbī wa w'o mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa Ngai ūla ūsōŋtwe nī ūlau; na ūkeethwa wī mūthenya mūmō kwa alei.

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۚ لَلَّذِينَ فِي الْأَرْضِ
لَكُفْرَيْنَ عَسِيرًا ۝

28. Isŋvīēi mūthenya ūla mwīki-wa-naŋ ūkaŋmanga syaa sya moko *atetethya*; we akaasya, 'Takethwa nyie nīnakinyie nzīanī ūmwe na Mōtōmwa!

وَيَوْمَ يَعْصِي الْأَمْرُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلَيَّتَنِ اتَّخَذْتُ
مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝

29. 'Aa, woo nī wakwa nyie! Takethwa nyie ndyaamōtwīkīthya ona ūmwe ta mūnyanyawa!

يُوَلِّقُ يَلَيَّتَنِ لَمْ أَخُذْ فُلًا خَلِيلًا ۝

30. 'We nīwanthyoekisye nyie ūtina wa kōvīkīwa nī Kīlīlīkany'a.' Na Satani nī mōtiani mōnene mōno wa mōndō.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ۝

31. Na Mōtōmwa akasya, 'Ame Mwīai wakwa, andō makwa nīmamītwīkīthysye Kulani ūno ta kīndō kītie.'

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ۝

32. Uu nŵ'o IthyI twamŭseŭvIsye kŵla Mwathani mŭmaitha kuma katI wa ene-naI; na Mwŵlai waku nŵlwanŵte kwŵthwa ta Ndongoi na Mŭtetheesya.

وَكُنَّا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَّ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ۝

33. Na asu ala matetŵkŵlaa maasya, 'Kulani yaleŵle kŭvuanw'a kwake oyŵmwe nŵkŵ?' IthyI nŵmŵvuanŵtye yo ŭu nŵkana tŭtonye kwŵkŵla ngoo yaku vinya nayo. Na IthyI nŵtŭmyalanŵtye na walany'o ŭla mŭseo vyŭ.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ۝

34. Namo maikŭeteae we ngelekany'o ŵndŵ IthyI tŭŭnengae we ŭla w'o na ŭtavany'a ŭla mŭseo vyŭ.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِشَيْءٍ إِلَّا جُنُكًا يَالْقِيَّ وَآخَسَنَ تَفْسِيرًا ۝

35. Asu ala makombanw'a matulŵtye-ndu na mothyŭ moo lianŵ-ya Mwaki---mo makeethwa me ŭthŭkunŵ mŭnene mwŵkalonŵ woo, na me athyoeku mŭno vyŭ kuma nzŵanŵ ŵla ya w'o.

الَّذِينَ يُخَشِّمُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ سَرْمَكَاثًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 4

36. IthyI nŵtwamŭnengie Mose Ivuku, na nŵtwamŭnyuvie vamwe nake mwanaa nyinyia wake Aluni ta mŭtetheesya wake.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ۝

37. Na IthyI twamea; 'Endai inyw'I mwŵ elŵ kwa andŭ ala maleete Mŵsoa Yaitŭ;' ŵndŵ IthyI nŵtwamanangie mo, wanangŵko mŭnene.

فَقُلْنَا أَذْهَبْنَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَذَرْنَاهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

38. Na ta kwa andŭ ma Noa yŵla mo maleile Atŭmwa, IthyI nŵtwamathitisye mo ta Kyama kwa mbaa-andŭ onthe. Na IthyI nŵtŭseŭvIsye ŭsilŵlo wŵ woo kwoondŭ wa eki-ma-naI.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ لَّنَا كَذَّبُوا الرَّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ۝ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

nIwendete, ethIwa akIŉngamisye ki. Na
IndI IthyI tŉyItwIkIthasya syua kwIthwa
ndongoi yakyo.

47.Na IndI IthyI nItŉkIkusasya
kwelekela Kwitŉ-ene, kŉkusya
kŉvŉthŉ.

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

48.Na We nI We Ula ŉtw'IkIthItye
ŉtukŉ kwIthwa kIndŉ kya kŉmŉvw'Ika
inyw'I, na Ula *ŉseŉvItye* too kwoondŉ
wa ŉthŉmŉ, na We nŉseŉvItye
mŉthenya kwoondŉ wa kŉamŉkwa.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَمْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۝

49.Na We nI We Ula ŉtumaa kIseve ta
ŉvoo mŉseo mbee wa tei Wake, na IthyI
nItŉtheeasya kIw'ŉ kItheu kuma ItunI,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

50.NIkana IthyI tŉtonye kŉnengane
thayŉ nakyo kwa nthI ila ngw'ŉ, na
kŉmInenge kya kŉnyw'a kwoondŉ wa
kyŉmbe kiiŉ—ng'ombe na andŉ kwa
ŉtalo mwingI.

لِنُخْرِجَ بِهِ بَلَدَةً قَيْنًا وَنُفِّقَهُ وَمَا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنَاسًا كَثِيرًا ۝

51.Na IthyI nItŉmavuanIsye Kulani katI
woo na nzIa nyingI syI kIvathŉkany'o
nIkana masŉvIe, IndI andŉ aingI mŉno
moo nImaleaa kIla kIndŉ ateo ŉlei.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ يُدْكَرُونَ ۝ فَآبَى أَكْثَرُ
النَّاسِ إِلَّا الْكُفُورًا ۝

52.Takethwa IthyI nItwendie, IthyI vate
nzika, twIthwa twamŉkIlilye
Mŉkaanany'a kuma kIla mŉsyI.

وَلَوْ شِئْنَا لَافْتَنَّا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ۝

53.Kwa ŉu, mŉikamew'e alei, na
kaananIai namo nayo Kulani
kŉkaananIa kŉnene.

فَلَا تُطِيعُ الْكُفْرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَثِيرًا ۝

54.Na We nI We Ula ŉtŉmIte nganga iI
itheea, ŉmwe wIna kIw'ŉ kI mŉyo
kIminaa waŉnI, na ŉngI wIna kIw'ŉ kI

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُورًا وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَحْجُورًا ۝

mũnyũ na kĩ ōũ; na kati wasyo We
nĩwĩkĩte kĩvingo na tũtũ mũnene.

55. Na We nĩ We Ula ōmũmbĩte mũndũ
kuma kĩw'ũnĩ, na nũmũseũvĩsyē we
ndũũ sya mũkauĩ kwa kũsyawa na
kwa kũtwaanĩ; na Mwĩai waku nĩ
Mwene-Utonyi W'onthe.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

56. Namo nĩmathaithaa ōtee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila itatonya
kũmeka nesa kana kũmeka naĩ. Na
mũlei mavinda onthe athũkũmaa
aimatw'ĩka asu ala mokitaa na
Mwĩai wake.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

57. Na Ithĩ tũitũmĩte we ateo ta mũeti-
wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

58. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ
ĩtuvi kwoondũ wa w'o, ateo ūla ona
wĩva ūnũkwenda kwĩnyuvĩ atonye
kũkwata nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ أَن
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

59. Na we mũĩkĩte Umwe Ula-Wĩ-
Thayũ, Ula ūtakusaa, na mũtaĩe We na
ndaĩa Syake. Na We nĩwĩanĩe ta
Mũmanyi wa naĩ sya athũkũmi Make,

وَنُوحِلَ عَلَىٰ النَّبِيِّ الَّذِي لَا يُؤْتَىٰ وَتَبَخَّحُوا بِحُدُوبِهِ
وَكُفِيَ بِهِ يَدُنُ نُوْحٍ عِبَادًا وَخَيْرًا ۝

60. We Ula woombie matu na nthĩ na
syonthe ila syĩ kati wasyo nthĩnĩ wa
mavinda thanthatũ, na ĩndĩ We aĩĩĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ.
Ngai Ula Usũĩtwe nĩ ūlau, kũlyai
kuma Kwake ta ūmwe ūla wĩĩĩ nesa.

وَالَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا يَٰ رَبُّ
أَيَّامُ ثَمَرِ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ قَسَلُ بِهِ
خَيْرًا ۝

61. Na yĩla mo matavv'a, 'Inyivyei kwa
Ngai-wa-Ulau,' makũlasya, 'Na Ngai-
wa-Ulau nũũ?' Ithĩ tũkeeniyĩvĩasya o
kĩla ona kĩva we watũtavya?' Na ūu
w'o nũmungeleelaa ūlei woo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
فَإِنْ سَجَدْنَا لِمَا نَمُرُّنَا وَرَأَدَهُمْ نِقُورًا ۝

LUKU 6

62.K0athimwa nĩ We Ula weekie
syĩkalo sya ndata itunĩ navo nĩwĩkĩlĩte
Syua na Mwei ila syelĩ itisaa.

تَبَرَّكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
سِرَاجًا وَقَرَأَ مُبِيرًا ۝

63.Na We nĩ We Ula 0se0vĩtƳe 0tuk0
na m0thenya, kĩla kĩmwe kĩfatĩĩe kĩla
kĩngĩ, kwake we 0la wendaa k0lilíkana,
kana wendaa kwĩthwa ait0nga m0vea.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ
أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝

64.Na ath0k0mi ma Ngai-Wa-Ulau nĩ
asu ala maendaa t0l0 wa nthĩ mena
wĩnyivyo, na yĩla ala mate na 0manyi
mamaneeny'a, mo maasya, 'M0uo!'

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتُشَوَّرُونَ عَلَى الْآرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝

65.Na ala maminaa 0tuk0 me mbee wa
Mwĩai woo, matulĩtƳe-ndu na
ma0ngeme,

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ۝

66.Na ala maasya, 'Mwĩai wait0,
vetanga 0silĩlo wa Mwaki kuma kwit0;
n0nd0 0silĩlo wa vo nĩ wa kwĩkalaa.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۝

67.'Vo nĩ vath0ku m0no ta vand0 va
k0th0m0a na wĩkalo;'

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

68.Na asu ala yĩla mekumya, mate
anangi kana ekathĩĩ, Indĩ mo nĩmosaa
mwĩkalo 0la wa katĩ.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ
بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝

69.Na asu ala matamwĩkaĩlaa Ngai 0ngĩ
vamwe na Ngai Mwene Vinya
W'onthe, kana k0aa m0nd0 0la Ngai
Mwene Vinya W'onthe 0vatanĩte ateo
kwa 0l0ngalu, ona kana kwĩka 0laalai,
na 0la wĩkaa 0u, akakomana Ƴa 0silĩlo
wa naĩ.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ
وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۝

70.Usilĩlo wingĩvĩtw'e k0nd0 kwĩlĩ
kwoond0 wake M0thenyanĩ wa

يُضَعَّفَ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ
مُهَانًا ۝

Uthay00kyo, na we akekala vo e
m0sonokye,

71. Ate asu ala melilaa, na kwĩtkĩla na
kwĩka meko maseo; nũndũ ta kwa aa,
Ngai Mwene Vinya W'onthē akaaly0la
meko moo mathũku matwĩke meko
maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũftwe nĩ
tei.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يَبْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

72. Na asu ala melilaa na kwĩka meko
maseo, ow'o mo methi0aa kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthē mena wĩlilo wa
w'o;

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ۝

73. Na asu ala mataumasya 0kũsĩ wa
ũvũngũ na yĩla mo mesĩla vandũ ve
kĩndũ kĩthũku mavĩtĩlaa vo mena
ndaĩa;

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ۝

74. Na asu ala, yĩla malilikanw'a
Mĩsoa ya Mwĩai woo, mataleaa
kũmĩw'a na kũmyona;

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخَذُوا عَلَيْهَا
حُمًا وَعَيْنًا ۝

75. Na asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ,
tũenge ithyĩ 0tanu wa metho maitũ
kuma kwa iveti sitũ na syana, na
tũtw'ĩkĩthye kĩla 0mwe waitũ mũtongoi
kwa ala alũngalu.'

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِسَانَ قَدِيرًا ۝

76. Nĩ ta asu, ala makanengwe kĩkalo
kĩtũũlu *Itunĩ* nũndũ mo maĩ omĩsya,
namo makathokw'a vau nthĩnĩ na ngethi
na mũuo.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرَّةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا
نَجَاتٍ وَسُلَامًا ۝

77. Makĩkala vau nthĩnĩ. Vo nĩ vandũ
vaseo vyũ ta vandũ va kũthũmũa na ta
ũtũo.

خُلِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

78. Matavyei *alei*: 'Indi Tūlū wa mboya
yenyu *Kwake*, Mwīai wakwa
ndakamūsūvīa inyw'ī. Ow'o inyw'ī
nīmwaileile ūla w'o, na ūsilīlo wa ūlei
wenyu yu nūūmwīkwatīla inyw'ī.

قُلْ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَذَرْهُمْ
كَلْبَتُهُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِإِيمَانٍ

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHU'ARAA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa Siin Miim. Mwene-Uuu, W'hw'i-
W'onthe, Ngai Mũmanyi wa syonthe.

طَسَمَ ٢

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

يَلَاكِ أَيُّهُ الْكِتَابِ الْبَيْنِ ٣

4. Vangĩ we nũtonya kũkw'a we mwene
nũndũ wa kyeve kya kũlea kwĩtĩkĩla
kwoo.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ٤

5. Ithyĩ tũkenda, nĩtũtonya kũtheesya
Kyama kuma Itunĩ, nĩkana ngingo syoo
ikakumana mbee wakyo.

إِنْ نَشَأْ نُذِرْهُمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ٥

6. Na vayũkaa Kĩlilikany'a kyeũ kwoo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau, Indĩ mo
nĩmaalyũkaa kuma vala kĩlĩ.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا
كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ٦

7. Mo ow'o, nĩmakĩtw'ĩkĩthĩtye kyo ta
kya ũvũngũ, na o mĩtũkĩ ũvoo wa kĩla
mo mavũĩaa ngũĩ Okamavikĩla.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيَهُمْ آبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ٧

8. Mo nomaalloela nthĩ makona, nĩ imea
syĩana ata sya kĩla mũthemba ila Ithyĩ
tũmeetye nthĩnĩ wayo?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ قَبْلُ ذَرْبٍ
كَرِيمٍ ٨

9. Ow'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Kyama;
Indĩ aingĩ mũno ma aa maitonya
kwĩtĩkĩla.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ٩

10. Na nĩw'o, Mwĩai waku nĩ We
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ١٠

LUKU 2

11. Na *lilikana* yŋla Mwŋai waku
wamwŋtie Mose *akyasya*, 'Enda kwa
andũ eki-ma-naŋ-----

وَأَذْنَادِي رَبِّكَ مُوسَىٰ إِنَّ أَتَى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ١١

12. 'Andũ -ma-Valao. Mo nomakamũkŋa
Ngai?

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ ١٢

13. Nake Mose asya, 'Mwŋai wakwa,
Nye nŋngũkŋa maikandũngŋthye nyie ta
mũkengani;

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ١٣

14. 'Na kŋthũi kyakwa ti kyaŋlu na ūŋmŋ
wakwa nũthyomaa; kwa ūu, tũma ndeto
kwa Aluni.

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَٰزُونَ ١٤

15. 'Na Nye nŋngwendeka nŋmo nũndũ
wa Ivŋtyo ŋna, kwa ūu, Nye nŋngũkŋa mo
nŋmatonya kũmbũaa.'

وَلَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ١٥

16. Ngai aisye, 'Uu tiw'o, ŋndŋ endai,
mwŋ elŋ, mwŋna Syama Siitũ; Ithyŋ twŋ
vamwe nenyu na Ithyŋ nŋtwŋw'aa.

قَالَ كَلَّا فَادْهَبَا بِأَيْدِيَا إِيَّامَعَكُمْ فَتُتْعُونَ ١٦

17. 'Kwa ūu, endai kwa Valao, na
mũkyasya, Ithyŋ twŋ Atũmwa ma Mwŋai
wa nthŋ syonthe.'

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ١٧

18. 'Kũdavya we ūekane na Aana-ma-
Isilaeli maendany'e naitũ.'

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ١٨

19. Valao amakũlya, 'Ithyŋ tũyaakũea we
wŋ katŋ waitũ wŋ kaana? Na we
nŋwekalile myaka *mingŋ* katŋ waitũ
nthŋnŋ wa thayũ waku.

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلَيْدًا وَلَكَيْتَ فِينَا مِنْ عَمْرِكَ سِنَّينَ ١٩

20. 'Na we nŋweekie kŋko kyaku kŋla
weekie, na we wŋ ūmwe wa ala
matatũgaa mũvea.'

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكِ الْبَنَىٰ فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ٢٠

21. *Mose* aisyē, 'Nyie n̄neekie ūu
 ʔvindanʔ yu, na naʔ ūmwe wa ala
 mavʔtasya.

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٧﴾

22. 'Kwa Ou Nyie nInaumie vala inyw'I
mOf, ylla nyie namOkIie inyw'I; IndI
MwIai wakwa nIwanengie nyie Otunyi
na Of na andw'IkIthya nyie Omwe wa
AtOmwa.

وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

23. 'Na ūsu nīw'o ūseo ōla we wambŭkie
nyie na wambŭthya; na waitwŭkŭthya
Syana-sya-Isilaeli ngombo.'

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَىٰ أَنْ عٰبَدْتَ بَنِي إِسْرَآءِيلَ ۖ

**24. Valao akūlilye, ‘Ngai wa nthĩ syonthe
nĩ kyaũ?**

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

25. Mose amûsûng'lie, 'Nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo syellĩ, ethwa inyw'ĩ nĩmũkũũkĩĩa.'

قَالَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِن كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٥﴾

26. *Valao* amakŭlya ala
mamŭthyŭlŭlŭkŭte, 'Inyw'ŭ
nomŭkwŭw'a?'

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ إِلَّا تَسْتَبْعُونَ ﴿٧٩﴾

27. Mose aise, 'Mwĩai wenyu, na Mwĩai wa maaĩthe menyu ala ma mbee.'

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

28. Valao aisye, 'Kwa ūla w'o vyū,
Mūtūmwa ūū wenyu ūla ūtumītwe
kwenyu nī mūndū wa ndūūka.'

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٥﴾

29. Mose aise, 'Mwāi wa Umīlonī na Uthūlonī, na wa syonthe ila syī kaī wa syelī, takethwa inyw'ī nīmūmanya.'

قَالَ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْغَرْبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٩٠﴾

30. *Valao* aisye, 'Ethwa we wĩmwosa
Ngai ũngĩ eka nyie vate nzika,
nĩngũkwĩkĩa kololoni.'

قَالَ لِيْنِ اتَّخَذْتَ إِلَهًا غَيْرِي لَا جَعَلْتُكَ مِنَ
الْمَسْجُورِيْنَ ﴿٣﴾

42. Na ylla aoi mookie, mamOk0lilye Valao, ithyI t0kakwata m0thInzI0 ethwa nIt00sinda?

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِيَزْعُونَ آيِنَ لَنَا لَأَجْرًا
إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾

43. We aisye, 'II, na vate nzika IndI, inyw'I m0keethwa katI wa asu ala mendetwe.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَينَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾

44. Mose amea, 'Yu, Tkyai inyw'I klla m0kwIkye.'

قَالَ لَهُم مُّوسَى الْقَوْمَا أَنْتُمْ مُلْعُونُونَ ﴿٤٤﴾

45. Kwa 0u mo nImekisye ndii syoo, na masya, 'Kwa ndafa ya Valao, ithyI nithyI vate nzika t00sinda.'

قَالُوا جَاءَهُمْ وَعَصِيَّتُهُمْ وَقَالُوا يَزْعُونَ
إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

46. Na IndI Mose nIwekisye ndata yake, na sisya! Yamelya syonthe ila mo mase0vItye.

فَاتَّقَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٦﴾

47. Kwoond0 wa 0u aoi nImaval0kilw'e nthI matulItye-ndu.

فَاتَّقَى السَّحَرَةُ سَجْدِينَ ﴿٤٧﴾

48. Namo maisye, 'IthyI nIt0kwItkIla MwIai wa nthI syonthe,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْغَالِبِينَ ﴿٤٨﴾

49. MwIai wa Mose na wa Aluni.'

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿٤٩﴾

50. Valao amak0lya, 'Inyw'I mwImwItkIla we nyie ndam0nengete 0thei? We vate nzika, nIwe m0nene wenyu 0la 0m0manyIItye inyw'I 0oi. IndI nIm00manya umIlmo wa w'o. Nyie vate nzika, ngatilanga moko menyu ngIk0anasya klla ngalIko, na vate nzika ngamwamba m0kelany'onI inyw'I inyw'onthe.'

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبْرٌ لِّكُمْ
الَّذِي عَلَيْكُمْ الْبَيْحُ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ وَلَا تَقْطَعَنَّ
أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَتْكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾

51. Namo maisye, 'Vai 0th0ku, ithyI t0kasyoka kwa MwIai wait0.

قَالُوا لَا هَبْزٌ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥١﴾

52.'Ithyĩ twĩkwatya kana Mwĩai waitũ
akatũkeka ithyĩ naĩ siitũ, nũndũ ithyĩ
twĩ ma mbee katĩ wa etĩkĩli.

إِنَّا نَطْعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَاتِنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ
الْمُؤْمِنِينَ ۝

LUKU 4

53.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose
tũkyasya, 'Osai athũkũmi Makwa ũtukũ,
vate nzika, inyw'ĩ mũkaatĩwa.'

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِآيَاتِي إِنْ كُنْتُمْ مُتَّبِعُونَ ۝

54.Na Valao atũma etani nthĩnĩ wa
mũsyĩ makyasya,

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَاشِعِينَ ۝

55.'Aa nĩ nguthu nini,

إِنْ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ۝

56.'Na nĩmatũthatĩsye ithyĩ;

وَرَأَاهُمْ لَنَا لَغَآءِظُونَ ۝

57.'Na ithyĩ twĩ nguthu nene
yĩũmbanĩye vyũ na nĩtũsyaĩsye.'

وَرَأَانَا لَجِيعٌ خِلْدُونَ ۝

58.Kwa ũu Ithyĩ nĩtwamaumisye mo
mũndani na mbulutini sya kĩw'ũ,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ۝

59.Na inandũnĩ na wĩkaloni wa ndaĩa.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝

60.Uu ow'o nĩw'o kwailĩ; na Ithyĩ
twainengane ta ũtiĩwa kwa Aana-ma-
Isilaeli—

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ۝

61.Namo nĩmaatĩle na nĩmamakwatie
mo syua yĩkyuma.

فَاتَّبَعُوهُمْ فُشْرِيَّينَ ۝

62.Na yĩla nguthu isu ilĩ sya ita
syoonanie Imwe na Ila Ingĩ anyanyae
ma Mose maisye, 'Vate nzika, ithyĩ
twĩ akwate.

فَلَمَّا تَرَأَىٰ الْأَجْنَعِينَ قَالَ أَحَبُّ مُوسَىٰ إِنَّا لَنَدْرُكُونَ ۝

63.Aiee, mũikaneene ũu! Mwĩai wakwa
e vamwe nakwa. We nũkũndongoesya
nyie nesa.'

قَالَ كَلَّاهُ إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝

64.Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsyẽ Mose
tũkyasya, 'Kũna ũkanga nã ndata yaku.
Kavinda o kau ũkanga wataaniĩsyã, na
kĩla kĩlungu kyooneka kĩyũmbĩte ta
kĩĩma kĩĩnene.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمَةِ ۝٦٤

65.Na Ithyĩ nĩtwametiĩkĩlilye angĩ
kũthengeea vandũ vau.

وَأَرْفَعْنَا قَوْمَ الْآخَرِينَ ۝٦٥

66.Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe Mose na asu
ala maĩ vamwe nake.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ۝٦٦

67.Na Indĩ Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisyẽ
kĩw'ũ ala angĩ.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ۝٦٧

68.Nthĩnĩ wa kĩko kĩĩ vate nzika, ve
Kyama; Indĩ aingĩ mũno ma aa
mayĩĩkĩĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٦٨

69.Na vate nzika, Mwĩai waku—We nĩ
Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَا ۤإِسْرَٰءِيلَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝٦٩

LUKU 5

70.Na matavye mo ũvoo wa Avalamu.

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ نَارًا بِرُءُوسِهِمْ ۝٧٠

71.Yĩla we wamũkũlilye ĩthe wake na
andũ make, 'Inyw'ĩ mũthaithaa kyaũ?

إِذْ قَالَ لِأَيُّهَا قَوْمِي مَا تَعْبُدُونَ ۝٧١

72.Namo mamũsũngĩĩe, 'Ithyĩ tũthaithaa
mĩvw'anano, na ithyĩ twĩendeeã
kwĩnengane kwayo.'

قَالُوا تَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَّلْ لَهَا عَلَيْكُمُ ۝٧٢

73.We aisye, 'Yo nĩtonya
kũmwĩthukĩĩsyã inyw'ĩ yĩla miwamĩta?'

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ۝٧٣

74.'Kana kũmwĩka inyw'ĩ nesa kana
naĩ?'

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ۝٧٤

75.Namo masũngĩĩe, 'Aiee, Indĩ ithyĩ
tweethĩĩe maaĩthe maitũ mekaa ũu.'

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ۝٧٥

76. Nake asya, 'Inyw'ĩ mwĩsũanĩ ata
ũũũ wa kĩa mwĩthĩĩtwe mũikĩthaita----

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ

77. Inyw'ĩ na maaĩthe menyu ala maĩ
mbee wenyu.

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ۚ

78. 'Mo onthe nĩ amaita makwa, ateo
Mwĩai wa nthĩ syonthe;

فَأَنَّهُمْ عُدُوِّيَ إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۚ

79. 'Ula ũmbũmbĩte nyie, na nĩ We Ula
ũndongoeasya nyie;

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۚ

80. 'Na Ula ũndĩthasya nyie na ũnengae
kyaũnyw'a;

وَالَّذِي هُوَ يُطَهِّرُنِي وَيُعِينُنِي ۚ

81. 'Na yĩla nyie nĩ mũwau, We nĩ We
ũmboasya;

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۚ

82. 'Na ũla ũkatuma nyie nĩkw'a, na ĩndĩ
akĩnenge thayũ ĩngĩ;

وَالَّذِي يُبَيِّتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِي ۚ

83. 'Na Ula, nyie nĩkwatya, nowe
ũkandekea mavĩtyo makwa Mũthenyanĩ
wa Utw'io.

وَالَّذِي أَطْعَمُنِي أَنْ يَقْنَمَ لِي خُطْبَتِي يَوْمَ الْزِينِ ۚ

84. 'Mwĩai wakwa, ete ũĩ nthĩnĩ wakwa
na ngwatany'e nyie na ala alũngalu;

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْ بِالْضَالِّينَ ۚ

85. 'Na nenge nyie nguma ya w'o katĩ
wa nzyawa;

وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۚ

86. 'Na ndw'ĩkĩthye nyie ũmwe wa
atĩwa ma Mũũnda-Wa-Utanu;

وَأَجْعَلْنِي مِنْ ذُرِّيَةِ جَنَّةِ التَّوْحِيدِ ۚ

87. 'Na mũekee ĩthe wakwa; nũndũ nĩ
ũmwe wa ala mavĩtasya;

وَأَعِزَّنِي لِإِيَّائِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ۚ

88. 'Na ndũkanzonokye nyie mũthenyanĩ
ũla mo makathayũũkw'a,

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ۚ

89.'Mŭthenya ūla ūthw'ii na syana sya
ivĩsĩ ūtakauna;

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٩﴾

90.'Indĩ we eweka akatangĩĩwa ūla ūkaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena
ngoo yĩna wĩnyivyo.'

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٩٠﴾

91.Na Itu yĩkathengeew'a vakuvĩ na ala
alũngalu.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩١﴾

92.Na Iia-ya-Mwaki yĩkavingũwa kwa
asu ala mathyoe kie.

وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ ﴿٩٢﴾

93.Na Indĩ mo makakũlw'a, 'Kĩĩva kĩla
inyw'ĩ mwathaitaa?

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٣﴾

94.'Vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe? Kyo nĩkĩtonya kũmũtethya
inyw'ĩ kana kĩketethya kyo mbene?

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَتَذَكَّرُونَ أَوْ يَتَّبِعُونَ ﴿٩٤﴾

95.Na Indĩ mo makekw'a vo na mĩtwe
yoo, mo na asu ala mathyoe kie.

فَلْيَكْبُرُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٥﴾

96.Na nguthu sya ita sya Ivilisi, onthe
vamwe.

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٦﴾

97.Namo makasya maikaananĩ katĩ woo
vau nthĩnĩ:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٧﴾

98.'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ithyĩ twaĩ ivĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ كَانُوا فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٨﴾

99.'Yĩla ithyĩ twakwosie we ta wĩanene
na Mwĩai wa nthĩ syonthe;

إِذْ نُسَوِّدْكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٩﴾

100.'Na vai ona ūmwe watũthyoe kisye
ateo ala avĩtany'a

وَمَا أَصْلَانَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿١٠٠﴾

101.'Na yu, ithyĩ tũi na ew'anĩthya,

فَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠١﴾

102. 'Ona kana mūnyanya ūtwendete.

وَلَا صَدِيقِي حَيِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

103. 'Takethwa ve kūsyoka kwitū *tūlo*
wa *nthī*, nīkana tūtonye kwīthwa katī
wa etīkīli!

قُلُوْا اَنْ لَّنَا كَرَّةٌ فَتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٣﴾

104. Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve
Kyama īndī aingī mūno ma aa
mayītkīlaa.

اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةٌ، وَمَا كَانَ اَلَتُّهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٤﴾

105. Na ow'o, Mwīai waku---We nī
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٥﴾

LUKU 6

106. Andū-ma-Noa nīmamatw'īkīthisye
Atūmwa ta akengani,

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوْحٍ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٠٦﴾

107. 'Yīla mwanaa nyinyia woo Noa
wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī
alūngalu?

اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ نُوْحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٠٧﴾

108. 'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa
kwenyu, mūtkīku wīanī *wakwa*.

اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ ﴿١٠٨﴾

109. 'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاٰتَقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْا ﴿١٠٩﴾

110. 'Na nyie ndiūmwītya inyw'ī Ituvi
kwoondū wa ūu. Ituvi yakwa yīna
Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١١٠﴾

111. Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na mbīw'ei nyie.'

فَاٰتَقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْا ﴿١١١﴾

112. Namo mamūkūlya, 'Ithyī twīkūatīa
we oyīla ala onzu nīmo makūatīaa we?'

قَالُوْا اَنْتُمْ مِّنْ لَّكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْدَنُوْنَ ﴿١١٢﴾

113. Nake akũlya, 'Na nyie nĩna ũmanyi mwaũ ũũũ wa ũndũ mo methĩtwe makĩka?

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. 'Utalo woo wĩna Mwĩai wakwa tũ, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanyie!

إِنْ جَاءَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَأْيٍ لَّو تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

115. 'Na Nyie ndikamalũngya etĩkĩli.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. 'Nyie nĩo Mũkaanany'a tũ.'

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Namo mamwĩla, 'Ethwa we Noa ndũkũekana na maũndũ aa, vate nzika, we ũkeethwa ũmwe wa asu ala makũkimangwa na mavia.'

قَالُوا لَيْنَ لَمْ تَنْتَهِ يُونُسَ لَنُكَفِّرَنَّ مِنَ الْمُتَّوِبِينَ ﴿١١٧﴾

118. Nake Noa asya, 'Mwĩai wakwa, andũ makwa, nĩmandw'ĩkĩthĩtye nyie ta mũkengani.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْلِي كَذُوبٌ ﴿١١٨﴾

119. 'Kwa ũu, umya ũtw'io katĩ wakwa namo; na ndangĩte nyie na etĩkĩli ala me vamwe nakwa.'

فَأَفْتَحَ يَنبُيَ وَيَبْنِيهِمْ فَتَحًا وَتَجْنِي وَمَنْ قَبْلَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamatangĩte mo, na asu ala maĩ vamwe nake nthĩnĩ wa Ngalawa ĩla yakuĩthĩtw'e mũno.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾

121. Na ĩtina wa ũu, Ithĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ asu ala matiwe ĩtina.

ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْبَقِينِ ﴿١٢١﴾

122. Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, vate nzika, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ لَكُمْ لَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Na ow'o, Mwĩai waku----We nĩ Mwene Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَعْنِي وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

135. 'Na mŭnda , ŋa mbuluti.

وَجَنَّتْ وَعَيُونٌ ۞

136. 'Ow'o, Nyie nŋa w'ia nŭndũ wenyu
ŭlũ wa ŭsilŋlo wa mŭthenya mŭnene.'

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۞

137. Namo mamwŋa, 'No ŭndũ ŭmwe
kwitũ, watũtaa ithyĩ kana weethwa ŭte
wa ala matataanaa.'

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَارِثِينَ ۞

138. 'Kŋ ti kŋndũ ateo nĩ kŋthŋo kya
tene,

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ۞

139. Na Ithyĩ tũikasilŋwa.'

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۞

140. Kwa ŭu, mo nŋmamũleile we, na
Ithyĩ nŋtwamanangie mo. Ow'o ŭndũnĩ
ũũ, ve Kyama, ŋndĩ aingĩ mũno ma aa
mayĩtĩkĩlaa.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ

أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۞

141. Na ow'o, Mwŋai waku----- nĩ
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ ŭlau.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۞

LUKU 8

142. Andũ-ma-Mbaĩ ya Athamuti
nŋmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ۞

143. Yŋla mwanaa nyinyia woo Salee
wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwŋ
alũngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ ضِلْحُ الْأَتَقُونَ ۞

144. 'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa,
mũtkĩŋku mũno vyũ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۞

145. 'Kwa ŭu, mũkŋei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ۞

146. 'Na nyie ndiũmwŋtya inyw'ĩ ĩtuvi
kwoondũ wa ŭu. ĩtuvi yakwa yŋna
Mwŋai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞

147. Inyw'I mŭkeethwa mwI vaseo Iŭlo
wa syIndŭ ila mwI nasyo vaa,

أَصْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأُمِينٌ ﴿١٤٧﴾

148. 'KatI wa mIŭnda na mbuluti sya
kŭw'a,

فِي جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿١٤٨﴾

149. 'Na mIŭnda ya Iŭu na mItende yIŭna
itŭngo ngito syI vakuvI kŭtŭlIka?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. 'Inyw'I nImwasaa nyŭmba syenyu
IImanI mwIŭna ŭmanyi mņnene.

وَتَنْجُونَ مِنَ الْجِبَالِ يَوْتًا فَهِنَّ ﴿١٥٠﴾

151. 'Kwa ņu, mņkŭei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mŭw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾

152. 'Na mŭikamIw'e mIao ya ala
mamIkIlaa mIvaka,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ala maetae kIthokoo Iŭlo wa nthI
na matamyaIlasya.'

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Mo maisye, 'We wI katI wa ala aoe;

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. 'We wI mņndŭ otaitŭ ithyI ene.
Kwa ņu ete Kyama, ethwa we wI ņmwe
wa ala ma w'o.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَبِيتَ بِآيَةِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

156. Nake amea, 'Ino nI ngamIle-nga: yo
yIŭna Iŭinda ya yo ya kņnyw'a kIw'ŭ,
nenyu mwIŭna Iŭinda yenyu ya kņnyw'a
nthIŭI wa mņthenya ņla ņtwIŭwe.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

157. 'Na mņikamIkIite yo na ņthņku
ņsilŭlo wa mņthenya mņnene ndņkese
kņmņkwata inyw'I.'

وَلَا تَسْوَاهَا يَسْءُ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

158. IndI mo nImamItilangile maaņ, na
IndI mo matwIka ma kwIŭla.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدِيمِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Kwa Ou, Usililo nfwamakwatie mo.
Nthlŋl wa Ou, vate nzika, ve Kyama, Indl
aingl mŋno moo maylŋkŋlaa.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَشْرَهُمْ فُؤُومِينَ ﴿٥٩﴾

160.Na vate nzika, Mwŋai waku nŋ
Mwene-Vinya, Usŋtwe nŋ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٠﴾

LUKU 9

161.Andŋ-ma-Loto Imamaleile Atŋmwa,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالرَّسُولِينَ ﴿٦١﴾

162.Yŋla mwanaa nyinyia woo Loto
wamakŋlilye, 'Inyw'ŋ nomŋkatw'ŋka
alŋngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٢﴾

163.'Vate nzika, Nyie nŋ Mŋtŋmwa,
mŋŋkŋŋku mŋno vyŋ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٦٣﴾

164.'Kwa Ou, mŋkŋei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

165.'Na Nyie ndiŋmwŋtya inyw'ŋ Ituvi
kwoondŋ wa Ou. Ituvi yakwa yŋna
Mwŋai wa nthŋ syonthe tŋ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

166.Inyw'ŋ katŋ wa andŋ onthe
mwŋmathengeea aŋme,

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

167.Na kŋeka iveti syenyu ila Mwŋai
wenyu ŋmbŋŋte kwoondŋ wenyu? Aiee,
inyw'ŋ mwŋ andŋ ala mwŋkaa naŋ.'

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿٦٦﴾

168.Namo mamwŋa, 'Walea kŋeka
kŋneena Ou we Loto, vate nzika, we
ŋkeethwa ŋmwe wa kŋlŋngw'a.'

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿٦٧﴾

169.We aisye, 'Nyie vate nzika
nŋngŋmena mŋendele wenyu mŋthŋku.'

قَالَ إِنِّي بِعَمَلِكُمْ مِنَ الْفَالِِينَ ﴿٦٨﴾

170.'Mwŵai wakwa, ndangŵe nyie na andũ ma nyumba yakwa ũlũ wa maũndũ ala mo mekaa.

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171.Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamũtangŵe we na andũ ma nyũmba yake onthe,

فَنَجِّنْهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172.Ateo kĩveti kĩkũũ katĩ wa asu ala matiwe ĩtina.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٧٢﴾

173.Na ĩndĩ nĩtwamanangie ala angĩ.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾

174.Na Ithĩ nĩtwauisye mbua ũlũ woo; na nĩ mbua nthũku ĩla ĩtheaa ũlũ wa asu ala makaaniw'e.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا مَّسَاءً مَطَرُ السُّنْدُونِ ﴿١٧٤﴾

175.Nthĩnĩ wa ũndũ ũsu ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً. وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176.Na vate nzika, Mwŵai waku We nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَلَا تَرْبِكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

LUKU 10

177.Andũ-ma-Kĩthekanĩ nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178.Yĩla Suaivu wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179.'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa kwenyu mũĩkĩtũ mũno vyũ.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180.'Kwa ũu, Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

181.'Na nyie ndiũmwĩtya ĩtuvi ũlũ wa ũu. ĩtuvi yakwa yĩna Mwŵai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182. 'Nenganei kŭthimo kyusŭu, na mŭikethwe katŭ wa asu ala manenganae kŭoleku.

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۝

183. 'Na thimai na kŭthimi kŭanene.

وَزِنُوا بِالْقِسْطِاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۝

184. 'Na mŭikamaŭve andŭ thooa mŭnini ŭtheo wa thooa wa w'o wa syŭndŭ, ona mŭikeke mothyoeuku ŭlŭlŭ wa nthŭ, mŭkŭkaa mawathavu.

وَلَا تَبْخُسُوا النَّاسَ أَمْشَاءَهُمْ وَلَا تَقْنَبُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

185. 'Na mŭkŭei We Ula wamŭmbie inyw'ŭ na syŭmbe ila sya mŭmbŭlwe wa mbee.'

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولَى ۝

186. Namo mamwŭla, 'We wŭ ŭmwe wa ala aoe.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۝

187. 'Na we wŭlŭ mŭndŭ otaitŭ, na ithyŭ twŭkwona we wŭ katŭ wa akengani.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نُنْظِرُكَ لِنَ الْكَذِبِينَ ۝

188. Kwa ŭu, we tŭma ilŭlŭ sya ŭtu itŭvalŭkangŭle ŭlŭlŭ waitŭ, ethwa we wŭ ŭmwe wa ala ma w'o.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

189. Nake asya, 'Mwŭlai wakwa nŭmanyaa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwŭkaa.

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

190. Kwa ŭu, mo nŭmatavanisye kana we nŭ mŭkengani. Na ŭndŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya wa mŭumbalo nŭwamakwatie mo. Usu vate nzika, wŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya ŭla mŭthŭku vyŭ.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظَّلْزَلَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

191. Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭu, ve Kyama, ŭndŭ aingŭ mŭno ma aa mayŭtŭkŭlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

192. Na vate nzika, Mwŭlai waku nŭ Ula wŭ-Vinya, Usŭftwe nŭ tei.

يَعْلَمُ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 11

193. Na ow'o, ū ū nī ūvuany'o kuma
kwa Mwīai wa nthī syonthe.

وَأَنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

194. Ula Veva, Mŭkīku nthīnī wa
Mŭkīlo, nŭtheete nayo,

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ۝

195. Iŭlŭ wa ngoo yaku, nīkana we
ŭtonye kwīthwa wī katī wa Akaanany'a,

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ۝

196. Kwa kīthyomo kītheu kya Kīalavu.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ۝

197. Nayo nīyīwetetwe nthīnī wa
Maandīko Matheu ma andū ala maī ma
mbee.

وَأَنَّهُ لَقَدْ رَأَى الْأَوَّلِينَ ۝

198. Na yo ti Kyama kwoo kīla ala
asomu katī wa Syama-sya Isilaeli
makīśī?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَن يَكَلِّمَهُ الْعُلَمَاءُ بِحُجَّتِهِ ۝

199. Na takethwa Ithyī twayīvuanītye
kwa mŭndŭŭte Mŭalavu,

إِسْرَآءِيلَ ۝

200. Na we akamayīsomea mo,
mayīthīwa mayītkīlīle ona vanini.

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ۝

201. Uu nīw'o Ithyī tweekīe ūlei
walika nthīnī wa ngoo sya ene-naī.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ۝

202. Mo maikayītkīla o kūvika yīla
makawona ūsilīlo wī woo.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝

203. Indī w'o ūkooka kwenyu kwa
kīthŭŭlŭmŭkīlo, yīla mo mateŭmānya,

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝

204. Namo makakŭlya, Ithyī
nīŭkanengwe īvinda ona yīmwe?'

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

205. Ata! Mo memantha kūkalaata
ūsilīlo Witŭ?

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ۝

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ۝

206. We wIs0anIa ata? Ethwa IthyI
t0kamaeka mo kwItanIthya na syInd0
nzeo sya nthI mo, kwa myaka;

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۖ

207. Na IndI kIla mateelemaw'a nakyo
nIkImavikIaa mo.

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

208. SyInd0 ila mo meetIkIlilw'e
kwItanIthya nasyo iikethwa na 0uno
I0l0 woo.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعُونُ ۖ

209. Na IthyI t0yaananga m0syI ona
wIva ateo waI na Akaanany'a.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۖ

210. Uu nI 0tao; na IthyI t0i ala mate
al0ngalu.

وَلَوْ شَاءَ مَا كُنَّا لَاطِلِينَ ۖ

211. Na ala ath0ku maiyItheetye yo.

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ۖ

212. Mo mayaIItwe nI yo ona maitonya
kwIka 0u.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۖ

213. Vate nzika, mo nImasiIItwe kwIw'a.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَعَوُونَ ۖ

214. Kwa 0u, m0ikamwIkaIle, Ngai
0ngI vand0 va Ngai Mwene Vinya
W'onthe, we nd0kese k0twIka 0mwe
wa ala asilIle.

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُكُونَ مِنَ الْمَعْذُورِينَ ۖ

215. Na makaany'e and0 maku ma nd00
sya m0kautI,

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۖ

216. Na theesya 0thwau waku wa tei
I0l0 wa etIkIli ala mak0atIlaa we.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ

217. IndI mo malea k0kwIw'a we, asya,
Nyie nIneevetanga ngwatanI0nI ya
maUnd0 onthe ala inyw'I mwIkaa.'

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۖ

218.Na ia wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa
Ula-Wĩ-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨﴾

219.Ula ūkwonaa we yĩla waũngama
nthĩnĩ wa Mboya.

الَّذِي يَرْبِكَ جِئَنَ تَقَوْمٌ ﴿٣٩﴾

220.Na Ula wonaa mĩendelee yaku katĩ
wa ala matulasya-ndu mo ene mbee wa
Ngai.

وَتَقَبَّلَكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٤٠﴾

221.We ow'o, nĩ We Wĩw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤١﴾

222.Nyie ngamũtavya inyĩ ala
matheeawa nĩ ala athũku?

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٤٢﴾

223.Mo mamũtheeaa kĩla mũkengani
mũnene na mwene naĩ,

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٤٣﴾

224.Maisyokea ūndũ mo mew'aa, na
aingĩ mũno vyũ moo nĩ akengani.

يُلْقُونَ السَّعْنَ وَآكُرُهُمْ كَذِبُونَ ﴿٤٤﴾

225.Na ūlũ wa atili-ma-movoo----no
ala avĩtany'a mamaatĩlaa mo.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٤٥﴾

226We noũmonaa ūndũ mo mangangaa
mana nthĩnĩ wa kĩla mwanda,

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٤٦﴾

227.Na kana mo maneenaa ūndũ mo
matekaa? -----

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

228.Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo, na mamũlilikanaa Ngai
Mwene Vinya Wonthe mũno, na
kũĩvanĩsya yĩla mavĩtĩw'a ū. Na eki-
ma-naĩ o mĩtũkĩ makamanya vandũ wa
kũsyoka nĩ va vala mo makasyoka.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّٰ مَنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٤٨﴾

AL - NAML
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Ulau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa Siin Ngai-Wa-Uthesyo, Ngai-
w'w'i-W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa ya Kulani,
na ya Ivuku yĩla yĩmulĩkaa,
3. Utongoi na Uvoo mũseo kwa asu ala
matonya kwĩtĩkĩla,
4. Ala malũmasya Mboya na kũĩva Saka,
na mena mũtĩkĩlo mũlũmu wa Itunĩ.

طَسَّ بِكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ٢

5. Iũlũ wa asu matayĩtĩkĩlaa Itu, Ithĩ
nĩtũmanakavĩsyeme meko moo, kwa ũu, mo
meanganga ta ilalinda.

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ٣
الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

6. Mo nĩmo makethwa na ũsilĩlo wĩ woo,
na mo me oka nomo makethwa na
wasyo ũla mũnene vyũ Itunĩ.

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٤
إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
فَهُمْ يَتَمَنَوْنَ ٥

7. Nĩw'o, we ũnengetwe Kulani kuma
mbee wa Umwe-Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

هُمُ الْخَاسِرُونَ ٦
وَإِنَّكَ تِلْكَ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ٧

8. Lilikanai yĩla Mose wamatavisye andũ
ma nyũmba yake, 'Nye nĩngwona
mwaki. Nye nĩngũmũetee inyw'ĩ ũvoo
kuma vo, kana nĩmũetee kĩsinga
kyakene, nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye
kwota.

إِذْ قَالَ مُوسَى لَأَهْلِيهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ
فَهَآ بِخَبَرٍ أَوْ آيَةٍ كُمْ بِشَيْءٍ فَعَلَكُمْ ٨
تَضَلُّونَ ٩

9. Kwa ũu yĩla we wavikie vala ũĩ,
nĩweetiwe nĩ wasya: 'Kũathimwa nĩ we
ũla wĩ nthĩnĩ wa mwaki na ota ũu ala
maũthyũlũlũkĩte; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nataĩwe, Mwĩai wa nthĩ
syonthe.

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ تُورِكَ مِنْ فِي السَّامِ وَ
مَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَنَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٩

nltŭmanyĩtw'e kĩthyomo kya nyũnyi, na nltũnengetwe kĩa kĩndũ. Nĩw'o yĩĩ nĩ Inee ya Ngai yĩyonanĩtye.'

18.Na Solomoni nĩwoombanfw'e nguthu syonthe sya ita syake, sya Mayini na andũ na nyũnyi, nasyo syaiwa syĩ nguthu syĩ *kĩvathũkany'o*,

19.Kũvika yĩla mo mavikie Mwandanĩ wa Namuli, kĩveti kya Ki-Namuli kyaisye, 'Inyw'ĩ Anamuli, likai mawĩkalonĩ menyu, Solomoni na nguthu syake sya ita maikese kũmũvevenza inyw'ĩ, mo matekũmany'a.'

20.Iũlũ wa ũu we nĩwakenisye vanini, akithakea ndeto syakyo, na aisye, 'Mwĩai wakwa, ndonyethye nyie kwĩthwa nĩna mũvea nũndũ wa Inee Yaku yĩla We ũnenganĩte Iũlũ wakwa na asyai makwa, na kwĩka mawĩla maseo ala matonya kũkwendeesya We, na mbĩtĩkĩlye nyie, kwa tei Waku, katĩ wa athũkũmi Maku alũngalu.'

21.Na we nĩwathũimie nyũnyi, na asya, 'Kũilyĩ ata Inĩĩ, ũndũ nyie ndeũmwona Utiuti? We ko wĩ katĩ wa ala matevo?

22.'Nyie ngamwĩkĩa we nthĩnĩ wa ũsilĩlo mwai kana nyie nĩmũae na ũvyũ, ateo we andetee nyie kĩtumi kĩtheu kya *kũlea kwĩthwa vo kwake*.'

23.Nake we ndaafĩkala mũno mbee wa Utiuti atanoka na kwasya, 'Nyie nĩnĩmanyĩte ũmanyi wa ũndũ we ũtaũmanyĩte; na Nyie nũkĩte kwaku kuma Savaa na ũvoo wa w'o.

مَنْطِقَ الظِّلِرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ
الْفَضْلُ الْبَينُ ⑤

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
وَالظِّلِرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ⑥

عَلَيْهِ إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِ النَّبْلِ قَالَتْ نَسْلَةٌ يَا أَيُّهَا
النَّبْلُ ادْخُلُوا مَنِيكَكُمْ لَا يَخْطُبَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑦

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ⑧

وَتَقَدَّرَ الظِّلِرُ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهُدَى هُذً
أَمَرَكَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ ⑨

لَا عُدَّةَ لَهُ عَدًّا شَدِيدًا أَوَّلًا لَذَبْحَتَهُ أَوْ
لِيَأْتِيَنِي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ⑩

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ مَحْظُ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ⑪

24.'Nyie nIneethlie mUndu moka
asumbikite IUIO woo, nake nUnengetwe
kila kIndu, na ena kIvIla-kya-Usumbi kI
vinya.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ٣٧

25.'Nyie nInamwIthlie we na andu make
maithaitha syua vandu va Ngai Mwene
Vinya W'onthe; na Satani
nUmanakavIsye meko moo makoneka
me manake kwoo, na uu, nUmasiIle vyu
kUluka nzIani Ila ya w'o, nIkana mo
maikaatIle Utongoi;

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْيَانُهُمْ فَصَدَّ عَنْ
السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ٣٨

26.Na Satani nUmatatIle mo
kUmOthaitha Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UkIeteae kyeni kila
kIvithIwe matuni na IUIO wa nthI, na Ula
wIsI maUndu ala Inyw'I mUvithaa na ala
inyw'I mumbUlaa makamanyIka.

أَلَّا يَجِدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْغَبَّ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ٣٩

27.'Ngai Mwene Vinya W'onthe! Vai
Ngai ateo We, Ngai wa KIvIla-Kya-
Usumbi kI vinya.'

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ٤٠

28.Solomoni aisye, 'IthyI nItUManyana
kana we Uneenete w'o, kana wI katI wa
ala makenganaa.

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ٤١

29.'Enda we, wIna valUa UU wakwa, na
Uiw'ia mbee woo; na IndI Ukyuma vala
maI, twone mo metUnga Usong'lo mwaU.'

إِذْ هَبْ بَنِيَّ هَذَا قَالُوا إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَوْلَ عَنْهُمْ
فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ٤٢

30.MUsumbi wa mUndu moka aisye,
'Inyw'I anene, nIkUetiwe valUa wa
ndaIa kwakwa.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَى كَيْتٍ كَرِيمٍ ٤٣

31.'UmIte kwa Solomoni, na nI:
SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsUItwe nI Ulau, UsUItwe
nI tei.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ يَنْسِبُ إِلَهُهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٤٤

32.'Mōikang'endee nyie, Indī Okai
kwakwa mwīna wīnyivyo.'

﴿أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنُؤِنِّي مُنِيلِينَ﴾

LUKU 3

33.Nake mōsumbī wa mōndū mōka
asya, 'Inyw'ī anene, ndaaei tōlō wa ōndū
ōō wī mbee wakwa. Nyie nditusaa ōndū
inyw'ī mōte vamwe nakwa na nengei
nyie ūtao wenyu.'

﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتَنِي فِي أُمُورِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا خَلْفَهُ تَشْهَدُونَ﴾

34.Mo masūng'ie, 'Ithyl twīna ōtonyi na
ithyl twī okiti ai, Indī nī tōlō waku we
kumya mwīao; kwa ōu we sūanīa ōndū
we ōkwīlyāa.'

﴿قَالُوا نَحْنُ أَوْلَا حَقًّا وَآءُولُوا بَأْسٍ شَدِيدًا وَ
الْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾

35.Mōsumbī aisye, 'Vate nzika, ylla
asumbī mamīlika nthī, nīmamyangaa,
na kōmatūnga ala anene ma andū mayo
kwīthwa ala me ītheo vyū. Na ōu nīw'o
mo mefka.

﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَ
جَعَلُوا آيَةً أَهْلِهَا أَذِلَّةَ وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ﴾

36.'Indī Nyie nīngūmatwāla mo
mōthīnzlo; na ngyeteela none ōsūng'ō
ōla atumīa meōsyoka naw'o.'

﴿وَأَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ فَنظُرْهُ بِمَ يَرْجِعُ
الْمُرْسَلُونَ﴾

37.Kwa ōu, ylla Mōtumīa wa Mōsumbī
wawikie kwa Solomoni, we aisye,
'Inyw'ī mwīenda kōndethya nyie na
ōthw'īi wenyu? Indī kīla Ngai Mwene
Vinya W'onthē ōnengete nyie nī kīseo
kōvīta kīla We ōmōnengete inyw'ī.
Aiee, Indī inyw'ī nīmūtanīaa mōthīnzlo
wenyu.

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ أَسْأَلُكَ بِمَا لِي فَأَسْأَلُكَ
اللَّهُ خَيْرٌ وَمَا أَسْأَلُكَ بَلْ أَنتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾

38.'Syoka vala mo māī, nōndū ithyl vate
nzika, tōkooka kwōo twīna nguthu sya
ita ila mo matelthwa na ōtonyi wa
kōsyeteela, na ithyl tōkamalūngya mo
kuma vo me asonokye, namo makeethwa
me anyivye.

﴿إِذْجِإ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ يَجُودُونَ لَا بَلَّ لَهُمْ بِهَا
وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾

39. We aisye, 'Inyw'ī ataŋwa, n00 ūla katŋ wenyu ūn0kūndetee kŋvŋla kya ūsumbŋ kyake mbee wamo matanoka kwakwa manenganŋte wŋnyivyo? ^{1*}

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ngŭmbaŭ Imwe katŋ wa Mayini yasya, 'Nye nŋngŭkŭetee kyo mbee wa - ūtanokŋla kŋkalonŋ kyaku; na ow'o nye nŋna ūtonyi wa ūu na nŋ mŭŋkŋŋku.'

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

41. Umwe ūla waŋ na ūmanyi wa Ivuku aisye, 'Nye nŋngŭkŭetee kyo mŋtŭkŋ mbee wa Iveny'a yaku ya itho. Na yŋla we wakyonie kŋŋtwe mbee wake, aisye, 'Ū ū nŋ kwoondŭ wa mumo wa Mwŋlai wakwa, nŋkana We atonye kūndata nye kana nŋ mŭvea kana ndi mŭvea. Na ū ūla ūtūngaa mŭvea atūngaa mŭvea kwoondŭ wa ūseo wa thayŭ wake mwene; ŋndŋ ūla ona wŋva ūtatūngaa mŭvea, ow'o, Mwŋlai wakwa nŋ Wŋŋanŋtye-We-Mwene, Mŭlau.'

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ؕ أَشْكُرْ أَمْ أَكْفُرُ ؕ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّا إِنَّا يَشْكُرُنَا ؕ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

42. We aisye, 'Kŋtw'ŋkŋthyei Kŋvŋla-kya-Ūsumbŋ kyake kwoneka ota vandŭ vala va kŋla kyake kya kŋla ŋvinda kwake, na ekai twone kana we nŭatŋŋaa nzŋla ŋla ya w'o kana we nŋ ūmwe wa ala mataatŋŋaa nzŋla ŋla ya w'o.'

قَالَ تَزِدُّوا لَهَا عَرْشَهَا نَنظُرُ أَتَهْتَدُونَ أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

¹ *Kwŋanana na Mŋsoa ŋno ŋatŋanŋe kwŋoneka kana Solomonŋ ndeŭweta kŋvŋla kya ūsumbŋ kŋ kyoka. We nŭtonya kŭweta kŋvŋla kŋvw'anene na kyu kyakyo kŋtuwe kana mŭvw'anano mwanake wa kŋvŋla kyakyo kŋetwe kwake. Mbee wa kŋtanamba kŭeteela kŭthoka ūsumbŋnŋ wa

43. Na ylla we wookie, n'wakulilw'e, 'kivlla-ky²-² ūsumbī kyaku kifilyi ta kī? We asūng'ie 'Nī ta ūndū ūmwe nakyo. Na ithyī nītwanengetwe ūmanyi mbee wa ūu, na ithyī nītūminīte kwīnyivya.'

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَزَّيْشِي قَالَتْ كَذَلِكَ هُوَ
وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

44. Na klla wa wakīthaithaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkyamūsīlle we *kwīklla*, nūndū we aumīte kwa andū alei.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَقْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٠﴾

45. Nake n'wataviw'e, 'Lika nyūmba ya ūsumbī.' Na ylla we wakyonie kyo, we

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

² Solomoni, kyo nīkīŪseng'a vyū nī kwīthīa kīvlla kya ūsumbī kīvw'anene vyū na klla kyakyo mwane kīna Solomoni. Kuma mīsoanī ūla ūatīle, wonany'o ūla ūkumīla ūtheinī nī kana klla ūmwe wa anene nthīnī wa ūsumbī wake nīwendaa anengwe wīa ūsu newe, klla ūmwe akīkathīla kūtethya na mītūkī na nesa mbee wa akīlany'a make. MūminŪkīlyonī, ylla ūvano wa mūsumbī waetiwe kwake mbee, we nīwainūtaīle Ngai nūndū waw'o na aumya mwamūlo ūnenevw'e mūno nīkana ūvw'anane na ūla wa kīvlla kya ūsumbī wa Mūsumbī wa Savaa kīthengeanīle vakuvī nakyo vyū na kūnyivya ngathīlo syakyo sya kwīthwa na kīvlla kya ūsumbī kya mwanya. Uneeni ūo 'nakkeroo laha Arshaha' nūūrwīka ūalyūlo ūo na wīasya kana ethwa nītwoonie kīvlla kyakyo kya ūsumbī kīvw'anene na klla kyakyo mwene, kyo nīkyaf kītanya kūmanyā kana kīvlla kyakyo kya ūsumbī kīyaf kya ūsengy'a na kya mwanya tondū kyo kyasūanīaa kyailyī. Kwa ūu ūalyūlo wa 'nakkeroo' nthīnī wa kīlungu kī nīkīkūkīw'Tkīthya kīvlla kyakyo kya ūsumbī kwoneka kīilyī ota ila ingī. Ylla kyo kyoonie kīvlla kya ūsumbī kīla kyaseūvīw'e nī aseūvya ma Solomoni, kōkīla kwakyo kūyaf kūla kwa Mūsumbī wa mūndū mūka ūla kīvlla kyake kyaf kīnoonywa ūvīnda ūvītūku, kana kya Mūsumbī wa mūndū mūka ūla ūtaī atonya kūvathŪkany'a kīvlla kya ūsumbī wake mwene nūndū aseūvya nīmākīthŪkŪmīte ūkethīa kīvathŪkanīka. Kumanya kwakyo kwaf ūūndū mūndū wonaa kīndū kīvw'anene na kyake. ūu wīonany'a ūtheinī kana woni ūla ithyī twonetē vaa nūkwītkīlīka mbee mūno ta w'o wa w'o.

49. Na vaŋ nguthu ya *andū* kenda nthĩnĩ wa mūsyĩ ala meekaa ūng'endiĩ nthĩnĩ wa nthĩ, na malea kwĩyĩalyūla.

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

50. Mo maisye, 'Ivĩtanŋei mūndū na ūla ūngĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana ithyĩ vate nzika, tūkamŭvithŭkĩa we vamwe na andū ma nyūmba yake ūtukū, na ĩndĩ tūkamŭtavya mŭtiĩwa wake, 'Ithyĩ tūyaaona mŭthelo wa andū ma nyūmba yake, na vate nzika vyū, ithyĩ twĩ ma w'o.'

قَالُوا تَعَاَسُوا بِاللّٰهِ تَنَبَّيْتُهُ وَآهْلَهُ ثُمَّ لَقُوا لِيُوَلِّيه مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ اَهْلِهِ وَاَنَا الصّٰدِقُونَ ﴿٤٠﴾

51. Namo nĩmoovie nzaama, Na Ithyĩ nĩtwoovie nzaama *ĩngĩ* ya kŭkomana na ĩsu ĩndĩ mo mayamĩsĩ yo.

وَمَكْرُوْا مَكْرًا وَّمَكْرُوْا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤١﴾

52. ĩndĩ kwa sisyai ūndū mŭminŭkĩlyo wa nzaama syoo wathŭkĩte! Nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanangie vyū na andū moo onthe vamwe. Syake, na inyw'ĩ mŭkaimanya syo.' Na Mwĩai waku ndaleaa kŭmanyā ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ اَنَا ذَمَرْنَهُمْ وَقَوْمَهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٤٢﴾

53. Na vau ve nyūmba syoo ivalŭkangĩte syĩ nthēi, nūndū wa wĩki-wa-naĩ woo. Nthĩnĩ wa ūū, nĩw'o, ve Kyama kwa andū ala mena ūmanyi.

فَتِلْكَ بَيِّنَتُهُمْ خَاوِيَةٌ يٰسَا ظَلَمُوْا اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ ﴿٤٣﴾

54. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩte asu ala meetĩkĩlile na mamŭkĩie Ngai.

وَاَنْجَيْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ﴿٤٤﴾

55. Na lilikanai Loto yĩla wamatavisye andū make, 'Inyw'ĩ andū makwa, inyw'ĩ mwĩka ūvukyo omwene ūthŭku waw'o?'

وَلَوْ كُنَّا اِذْ قَالْ لِقَوْمِهِ اَتَاْتُوْنَ الْعَاجِزَةَ وَاَنْتُمْ تَبْصُرُوْنَ ﴿٤٥﴾

56.'Kyaŭ! Inyw'ŭ mwŭmathengeea aŭme mŭimenda mbée wa iveti? Tiw'o, inyw'ŭ mwŭ andŭ ala mŭtasŭanfaa umŭlŭlo wa ŭndŭ.'

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۚ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ۝

57.Indŭ kwŭw'a kwa andŭ make kwaŭ kwa mana ateo mo *nŭmamakathŭŭe andŭ* na maasya, 'Malŭngyei avikŭli ma Loto kuma mŭsyŭ wenyu. Ow'o mo nŭ andŭ metw'ŭkŭthasya kwŭthwa me atheu.'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوْنَا
لَوْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسٌ يَتَطَهَّرُونَ ۝

58.Kwa ŭu, Ithyŭ nŭtwamŭtangŭŭe we na andŭ ma nyŭmba yake, ateo kŭveti kyake; kyo Ithyŭ nŭtwakŭtw'ŭŭe kwŭthwa kya ala matiwe ŭtina.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا مِنَ الْغَيْرِينَ ۝

59.Na Ithyŭ nŭtwamausye ŭlŭ woo mbua; na mbua ya asu ala makaaniw'e yaŭ nthŭŭku.

۞ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَفْسًا مَطَرِ السَّعْدِينَ ۝

LUKU 5

60.Asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭuo wŭthwe ŭlŭ wa athŭkŭmi Make ala We ŭnyuvŭte. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ mŭseo mbee kana nŭ ila mo mamwŭananasya *We nasyo?*'

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ
اللَّهُ خَبِيرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

61.Kana, Ula woombie matu na nthŭ, na Ula watheesye kŭw'ŭ kuma ŭtunŭ kwoondŭ wenyu kŭla Ithyŭ tŭtumaa kŭmesya mŭŭnda myanake ya matunda? Inyw'ŭ mŭyaŭ mŭtonya kŭtuma mŭŭŭ yayo ŭmea. Ve Ngai ŭngŭ ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, mo nŭ andŭ ala melelŭkaa kuma *nzŭanŭ ŭla ya w'o.*

أَمْ مَنْ خَلَقَ السَّحَابَ وَالرَّيَّ وَانزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ
مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُشْجِرَهَا إِلَّا اللَّهُ مَعَ اللَّهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ۝

62.Kana n00, Ula wamfwtwfkthisy nhl vandu va kuth0m0a, na eekfa mb0sI katf wayo, na eekfa ifma n0m0 f0l0 wayo, na eekfa t0t0 katf wa nganga ilf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, aingf m0no moo mayIsf.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا
وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
إِنَّ إِلَهًا مَعَ اللَّهِ بَلَّ الْكُشْرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٣٧

63.Kana n00 Ula 0m0s0ngfaa 0la wf thlnanf yfla we wamwfkaflla We, na 0vetangaa 0th0ku, na k0m0tw'fkthya inyw'I atifwa f0l0 wa nhl? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Inyw'I m0s0anfaa ma0nd0 mav0th0.

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ قَلِيلًا
مَّا تَذَكَّرُونَ ٣٨

64.Kana Ula 0m0tongoeasya inyw'I nthlnf wa kfla m0themba wa kfivindu kya nthf na kya 0kanga, na Ula 0t0maa kfiseve ta 0voo m0seo mbee wa tei Wake? Ve Ngai 0ngf 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-f0l0 M0no wa ila mo mamwfananasya nasyo We.

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلُ
الْوَيْحَ بُشْرًا يَنْ يَدْنِي رَحْمَتُهُ إِنَّ اللَّهَ مَعَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْنَا يَشْرِكُونَ ٣٩

65.Kana Ula wambfllmasya ky0mbe, na fndf aikf0ngfllla na Ula 0nenganae kwoond0 wenyu kuma ftunf na nthf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Etei 0k0sf wenyu ethwa inyw'I mwf ma w'o.'

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ قَلَّ هَاوٍ أَزْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٠

66.Asya, 'Vai 0manyaa ma0nd0 ala matonekaa f0l0 wa nthf na ftunf ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo mayIsf yfla mo makathay00kw'a.'

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ٤١

67.Aiee, 0manyi woo n0vikfite m0thya wa w'o makfyInenge Itu ndafa; aiee, ow'o mo mena nzika nayo; aiee, mo nf ilalinda syayo.

بَلْ أَذْرَكَ عَنْهُمْ فِي الْآخِرَةِ قَبْلَ هُمْ فِي شَيْءٍ
عَنْ مَنَّا أَتَقْبَلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ٤٢

LUKU 6

68.Na asu ala matetfkiġlaa maasya, 'Ata! Yġla ithyġ na maaġthe maitu tũkatw'tka kġtoo, ow'o ithyġ nĩtũkatũngwa ġngĩ?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُنْزِلَتْ آيَاتُنَا لَنُخْرِجَنَّ ۞

69.'Vate nzika, ithyġ nĩtwathiwe ōu mbee—ithyġ na maaġthe maitu; kġ ti kġndũ ġndĩ nĩ mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۖ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۞

70.Asyā, Angangai ġũũ wa nthĩ mwone ūndũ mũminũkġlyo wa ene naġ wathũkġte!'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ۞

71.Na we ndũkew'e kyeva kwoondũ woo ona ndũkethwe na thĩna ġũũ wa masũanġo mathũku ala mo masũanġaa.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ۞

72.Namo maasya, 'Utianġo ōũ ōkeanġw'a ġndĩ ethwa inyw'ġ mwġ maw'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۞

73.Asyā, 'Nġkũtonya kwĩthwa kana kġmwē kya ūla ōsilġlo wathaniw'e, kġla inyw'ġ mũkwenda na ngathĩlo kġmũvalũkġle ġũũ wenyu, kġ itiinyonġ syenyu.'

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ۞

74.Na, ow'o, Mwġai waku nĩ mũlau kwa andũ onthe ma nthĩ, ġndĩ aingġ mũno vyũ moo mai mũvea.

وَلَنْ رَّبِّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۞

75.Na vate nzika, Mwġai waku nĩwĩsġ kġla ithũi syoo ivithaa na kġla syumbũlaa.

وَلَنْ رَّبِّكَ لَيَعْلَمَ مَا تَكْنُ صُدُورُهُمْ وَمَا يَعْلَمُونَ ۞

76.Na vai kġndũ kġvithe ġtunġ na nthĩ, ateo nĩkġandġke nthĩnġ wa ġvuku ġtheu.

وَمَا مِنْ غَآيَةِ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۞

77.Nĩw'o, Kulani ĩno ĩmatavasya Aana-
ma-Isilaeli maũdũ maingĩ mũno ala
mo mavathũkanganĩaa.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَيْتِ إِسْرَءِيلَ أَكْثَرُ
الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

78.Na vate nzika, nĩ ũtongoi na tei kwa
etĩkĩli.

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79.Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ
woo na ũtw'io Wake, Na We nĩ We
Ula-Wĩ-Vinya, Umanyi-W'ontho.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾

80.Kwa ũu, ia wĩkwatyo waku kwa
Ngai Mwene Vinya W'ontho; vate
nzika, we ũũngeme ĩũũ wa w'o wĩ
ũtheinĩ.

فَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٦٠﴾

81.Nĩw'o we ndũtonya kũtuma akw'ũ
mew'a nthĩ, ona ndũtonya kũtuma ala
mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka masyokete ĩtina.

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٦١﴾

82.Na we ndũtonya kũtongoesya
ilalinda kuma ĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya asu tũ ala
metĩkĩlaa Syama Siitũ, nĩkana mo
methwe me ew'i.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۚ إِنَّ تُسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْمِعُونَ ﴿٦٢﴾

83.Na yĩla ũtw'io ũkaumw'a ĩũũ woo,
ĩthyĩ tũkaete *kyũmbe* kwoondũ woo
kuma nthĩ kĩla kĩkamokita mo nũndũ
andũ mayaasyĩtĩkĩla Syama Sitũ.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ
الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

LUKU 7

84.Na *malilikany'e* mo mũthenya ũla
ĩthyĩ tũkamombany'a vamwe kuma kĩla
nguthu ya andũ ala maleile Syama Sitũ,
namo makaiwa nthĩnĩ wa ianda syĩ
kĩvathũkany'o.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مَّمَّنْ يَكْذِبُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٦٤﴾

85.Kövika, ylla mo mevika, We akasya, 'Inyw'I nĩmwaileile Syama Sitũ na mĩĩOkĩ oylla mũtaĩ mũnakwata ũmanyi musũu tũlũ wasyo? Ethwa ti Du ĩndĩ, waĩ ũndũ ũngĩ mwaũ, ũla inyw'I mweekaa?'

كَتَبَ إِذَا جَاءَ وَقَالَ أَكَدَبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تَحِيطُوا بِهَا
عِلْمًا أَمْ أَدَاكُنْتُمْ تَعْلُونَ ⑤

86.Na ũtw'io ũkavalũka tũlũ woo nũndũ mo nĩmeekie naĩ, na mo maikethwa matonya kũneena.

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنَّهُمْ لَا يَتَّقُونَ ⑥

87.Mo nomonete kana Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ũtukũ nĩkana mo matonye kũthũmũa nthĩnĩ wa w'o; na mũthenya ũmatonyethasye kwona nthĩ? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا آلِيلَ لَيْلَتِكُمْ فِيهِ وَالتَّهَارُ
مُبِينًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑦

88.Na mũthenya ũla soo ũkavuvwa, ũla ona wĩva w'ontho wĩ matunĩ na ũla ona wĩva wĩ tũlũ wa nthĩ akakwatwa nĩ w'ia, ateo ũla Ngai Mwene Vinya W'ontho wendaa. Na onthe makooka Kwake manyivĩtw'e.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَنُجَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوَةٍ ذَرْبُ رَجِينٍ ⑧

89.Na inyw'I nĩmũsyonaa iĩma mũkasũanĩa niũngeme, oylla syo nithambalele ota kũthambalala kwa mathweo. Usu nĩ wĩva wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, ũla watw'ĩkĩthisye kĩla kĩndũ kĩlũmĩte na kĩ vinya. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ nesa vyũ ũndũ inyw'I mwĩkaa.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ
السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي لَيْسَ أَتَقَنَ كُلُّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

90.Ŭla ona wĩva wĩkaa kĩko kĩseo, akeethwa na ĩtuvi ĩseo mũno mbee wa ũu, na ũsu akeethwa e mũuonĩ mũthenyanĩ ũsu.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ
يَوْمَئِذٍ أَمْنُونَ ⑩

91.Na asu ala mekaa mothũku, makekw'a nthĩnĩ wa Mwaki na mothyũ

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُنْتُ وَجْهَهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑪

moo. Inyw'I m0i0tuvwa kwoond0 wa ma0nd0 ala mweekaa?'

92. Asya, 'Nyie nlyafawe k0m0th0k0ma Mwłai wa m0sył 00 t0 0la We 00tw'łkłthlye m0theu, na syłnd0 syonthe nł Syake We; na Nyie nlyafawe kwłthwa katł wa asu ala menenganac *kwa Ngai.*

93. 'Na k0młsoma Kulani.' Kwa 0u, 0la ona włva 0atłłaa 0tongoi, a0atłłaa t0 *kwoond0 wa 0seo wa thay0 wake mwene; łndł kwa 0la we 0thyoekaa, asya, 'Nyie nło M0kaanany'a t0.'*

94. Na asya, 'Ndał syonthe nł sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; omłt0kł We akamwony'a Syama Syake, na inyw'I m0kaimanya syo.' Na Mwłai waku ndaleaa k0manya 0nd0 inyw'I mwłkaa.

إِنَّمَا أَمِِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّتِي فِي
حَرَمِهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمِِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُسْلِمِينَ ﴿٥٧﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا
بِعِزَّتِكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٨﴾

سُورَةُ الْقَصَصِ مَكِّيَّةٌ

AL – KASAS
(Wavuanīw'e Makka)

1.Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usúítwe nĩ Ólau, Usúítwe
nĩ tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Siin Miim. *Ngai Ula Utheasya, Wñw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.*

طسم ٢

3.Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْبَيِّنِ ۝

4. Ithyi twitŋngitila kwoondŋ waku
kilungu kya ŋvoo wa Mose na Valao
 kwa ŋla w'o, kwa *ŋtandŋhyo* wa andŋ
 ala metkila.

نَسَلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبِيٍّ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِأَحْقِّ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٧﴾

5.Nf'w'o, Valao n'weekathile tulu wa nthi, na amaany'a andu ma kuu matw'ika nguthu; we n'wendie kumyonzethya nguthu imwe yasyo, ak'isy'ua syana syoo sya iv'isi, na ak'itia iveti syoo. Kwa ula w'o, we a' kat' wa ala-eki-ma-mawathavu.

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا
يَسْتَضِيعُ ظِلْفَهُ وَنَهُمْ يَدْرِكُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي
نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

6.Na Ithyi n̄twendie kwonany'a Inee
Yitū kwa asu ala masŋan̄fawa kw̄thwa
me onzu ŋŋŋŋ wa nth̄i, na
kŋmatw'ŋk̄thya mo atongoi na atiwa ma
manee Maitŋ,

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ آيَةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٦﴾

7.Na kūmanenge vinya ʔūʔū wa nthi, na kūmony'a Valao na Amanā na nguthu syoo sya ita kīla mo makīaa kuma kwoo.

وَنُتِّقَنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرَىٰ فِرْعَوْنُ وَهَامَنْ
وَجُنُودُهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٤﴾

8.Na Ithyl nltwamuvuanlsye nyinyia wa
Mose tũkyasya, 'Mwongye na weew'a
w'ia tũlũ wake, Indl mwltkye ūsĩnĩ na
ndũkakĩe, ona ndũkakwatwe nĩ kyeva;
nũndũ Ithyl tũkaũtũngĩa we, na

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا اخْتَفَتْ عَلَيْهِ فَالْقَيْنَاهُ فِي الْعِمَامَةِ وَكَفَّاهُ ۚ وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعَلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٥﴾

tOkamUtw'Tkithya we kwIthwa Omwe wa AtOmwa.

9.Na andO ma M0syI wa Valao nImamwosie we *mateOmany*a ona vanini kana we akatw'Tka m0maitha na wambIItIyo wa thIna woo. NfIw'o, Valao na Amana na nguthu syoo sya ita maI eki-ma-naI.

10.Na kIveti kya Valao kyaisye, 'We akeethwa Utanu wa itho yakwa na kwaku we. NdOkamUae. VangI n0tonya k0t0una, namo mayaamanya kIlelelo Kit0.

11.Na ngoo ya nyinyia wa Mose yeethwa yIna 0thasyo *n0nd0* wa *kI00y0*. We ethIwa eeyumb0lile mbaI yake, takethwa IthyI t0yaaIkIa ngoo yake vinya nIkana we atonye kwIthwa katI wa etIkIli *al0mu*.

12.Nake amwIa mwIItu-a-inyia, 'M0atIfe we.' Kwa 0u we nIwam0syafIsye e vaasa namo mayaamanya.

13.Na IthyI nItwaminIte k0t0ma ongany'a mam0lea we; kwa 0u we aisye, 'NIm0tongoesye kwa ny0mba Ila yIm0ae kwoond0 wenyu namo makeethwa me aIkIkku kwake?'

14.Kwa 0u IthyI nItwam0t0ngie kwa nyinyia wake nIkana itho yake yItonye k0tana na we ndakatonye kwIthwa na kyeve na nIkana atonye k0Manyana kana 0tianIfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o. IndI aingI m0no moo mayIsI.

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ⑩

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي وَكَذَلِكَ لَا تَقْبَلُوهُ فَجَعَلْنَا لَهُمْ تَحِيَّةً أَوْ تَحِيَّةً وَكَذَلِكَ وَهُمْ لَا يُشْعُرُونَ ⑪

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمْرِمُوسَى فِرْعَاوَانًا كَادَتِ لَتَبْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لَأَتَّكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑫

وَقَالَتِ لِأَخِيهِ قُصِيْبُهُ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑬

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الرِّاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ⑭

فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أَبِيهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِنَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑮

LUKU 2

15.Na yila we wavikile *Oima* wake na vinya mwianfu na Indl aima, lthylnlwamunengie we ū na ūmanyi; na ūu n'w'o, lthyi tūmaiva asu ala mekaa ūseo.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ①٥

16.Na we n'walikile nthlni wa mūsyi o andū makomete; navo eethla andū elī makyūkita—ūmwe wa andū make mwene, na ūla ūngi wa amaitha make. Na ūla wai wa andū make amwitya ūtethyo ūlū wa ūla wai wa amaitha make. Kwa ūu, Mose n'lwamūkūnie we na ngundi, na *yo yaete* k'kw'ū kyake. We aisye, 'Kī nī k'ko kya Satani; we ow'o nī mūmaitha, mūkengani w'lyonan'itye.'

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَٰذَا مِنْ عَدُوٍّ فَاسْتَعَاَنَهُ الَّذِي مِنَ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوٍّ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ①٦

17.Nake asya, 'Mw'lai wakwa, Nyie n'lniūv'itye thayū wakwa, kwa ūu, ndekea Nyie.' Kwa ūu We n'lwamūekeie we; We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūitwe nī tei.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَقَفَرَلَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ①٧

18.Nake aisye, 'Mw'lai wakwa, nūndū We nūnengete Nyie Inee ūlū wakwa, nyie ndikethwa mūtetheesya wa avitany'a.'

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ كُلَّنَا أَكُونُ ظَاهِرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ①٨

19.Na we n'lwamb'itye mūthenya wake nthlni wa mūsyi *aendete na maaū* esūv'itye, asya'itye; na sisya! We ūla wamw'itye ūtethyo ta ūo yu amw'ka'la *ingī* amūnenge ūtethyo. Mose amūtavya we, 'Ow'o, we wī mw'ki-wa-naī w'lyum'itye.'

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ
إِنَّكَ لَفِئْوٌ مَبِينٌ ①٩

20. Na yġla we wasŭanġie kŭmŭkwata mŭndŭ ŭla waġ mŭmaitha woo eġ, amŭkŭġya, 'We Mose, wġenda kŭmbŭaa tondŭ ŭnamŭaie mŭndŭ ŭoo? We wġenda kwġthwa wġ kġng'endiġ nŭhġ ġno ona we ndŭkwenda kwġthwa katġ wa ala mew'ġthanasya.'

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا
قَالَ يَهُوشَىٰ تُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ ۚ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ⑤

21. Na vooka mŭndŭ kuma vaasa, ŭtee wa mŭsyġ, asemġete. Amwġla, 'We Mose ow'o anene ma mŭsyġ nġmombene maisŭanġa kŭkŭaa we. Kwa ŭu, thi ume kŭŭ; vate nzika, Nyie nġ katġ wa ala meŭkwendea ŭseo.'

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَهُوشَىٰ
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَتَرَوْنَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ الصَّاحِبِينَ ⑥

22. Kwa ŭu, we nġwaendie auma kŭu, aikġa, etŭġġe. Nake asya, 'Mwġlai wakwa, mbumya nyie kuma andŭnġ mate alŭngalu.'

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑦

LUKU 3

23. Na yġla we weeleġelye ŭthyŭ wake ngalġko ya Mitiani, asya, 'Nyie nġkwatya Mwġlai wakwa akandongoesya nyie nzġanġ ġla ya w'o.'

وَلَمَّا تَوَجَّهَ بِلِقَاءِ مَدْيَنَ قَالَ عَلَىٰ سَرِّيٍّ أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑧

24. Na yġla we wavikie vandŭ ve kġw'ŭ kŭu Mitiani, vau nġweethġie nguthu ya aŭme yġing'ithya indo syoo. Na ŭtee wamo nġweethġie iveti ġġ isiġġe indo syasyo. Nake amakŭġya, 'Mwġġna kyaŭ inyw'ġ?' Nasyo syamŭsŭngġa, 'ġthyġ tŭitonya kŭng'ithya indo sitŭ kŭvika yġla aġthi meġnŭkya indo syoo, nake ġthe waitŭ nġ mŭndŭ mŭkŭŭ mŭno.'

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُدُونِ قَالَ مَا مَطَّئْتُكُمْ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ
يَصْدُرَ الرَّجَاءُ وَابْنُا شَيْخٌ كَبِيرٌ ⑨

25. Kwa ŭu, we nġwamang'ithġsyie indo syoo. ġndġ aathŭka, ŭtee muunyġnġ, na asya, 'Ame We Mwġlai wakwa, Nyie nġ

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ⑩

mŭvoyi wa kŭla kŭseo ona kŭva We wiaa
Tŭlŭ wakwa Nyie.

26. Na kŭmwe katŭ wa ila iveti ilŭ
nŭkyookie vala ŭŭ, kŭendete kŭna nthoni.
Nakyo kŭyamwŭa, 'Nau nŭnŭŭkwŭta we
nŭkana atonye kŭŭnenge ŭtuvi nŭndŭ wa
kŭtŭng'ithŭsya indo sitŭ.' Kwa Ŭu, yŭla
we wookie kwake, na amŭtavya ŭvoo
ŭsu, amwŭa, 'Ndŭkakŭe; we nŭminŭte
kuma andŭnŭ mate alŭngalu.'

27. Kŭmwe katŭ wa ila iveti kyaisye,
'Ame Asa wakwa, mŭandŭke we,
nŭndŭ mŭndŭ ŭla mŭseo vyŭ we ŭtonya
kŭmŭandŭka nŭ ŭla wŭna vinya na
mŭŭkŭŭku.'

28. Ithe wasyo amŭtavya Mose, 'Nyie
nŭna kŭeleelo kya kŭŭnenge we mwŭŭtu
ŭmwe wakwa ŭmŭtwae ethwa we
nŭŭnthŭkŭma ngŭandŭkŭte kwa myaka
nyaanya. Indŭ we wamina myaka ŭkŭmi,
nŭ kwŭanana na kwenda kwaku mwene.
Na Nyie ndikaŭnenge wŭa wŭ vinya,
Ngai Mwene Vinya W'onthe enda we
ŭkambona nyie nŭ katŭ wa ala alŭngalu.'

29. We aisye, 'Uu nŭweew'amw'a ninyie
naku we. Oyŭla nyie nŭngwŭanŭsya katŭ
wa asu eŭŭ, vaikethwa ŭndŭ ŭte ŭlŭngalu
kwakwa; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭ Ngŭsŭ Tŭlŭ wa ŭndŭ ithyŭ
tŭneenaa.'

LUKU 4

30. Na yŭla Mose weanŭsye ŭvinda yu, na
athi kyalo na andŭ ma nyŭmba yake, we
nŭwoonie mwaki ngalŭko ya Kŭŭma.
Nake amatavya andŭ ma nyŭmba yake,

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْسِي عَلَى الْبُحْبُوحِ فَقَالَتْ إِنَّ
أَبِي يَدْعُوكَ لِجُزْءِكَ أَجْرًا مَسْقِيَتَ لَنَا فَلَمَّا
جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتُ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٢٦

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ٢٧

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُرْكَبَكَ إِحْدَى ابْنَتَي هَاتَيْنِ
عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِيبٌ فَإِنْ أَتَيْتَ عَشْرًا
فِيْنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَلَيْهِ تَحِيَّةً
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ٢٨

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٢٩

فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ

'Eteelai Nyie nŋgwona mwaki; vangĩ nŋndonya kũmũtee inyw'ĩ ũvoo wa vata kuma vo kana kĩsinga kuma ũmwakinĩ nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye kwota.'

31. Na yĩla we wavikie vala ũĩ, nĩweetiwe na wasya kuma ngalĩko ya kw'oko kwa aũme kwa Mwanda ũsu, nthĩnĩ wa vandũ vaathime, kuma kĩla kĩtinĩ: 'We Mose, vate nzika, Nyie, vate *Ongĩ eka* Nyie, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

32. Na ota ũu, wamwĩla 'Lekya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we wamyonie ĩmyaumyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaaeteela. We Mose, ũka mbee na ndũkakĩe; vate nzika wĩ ũmwe wa asu ala mena mũuo.

33. 'Likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ kwaku na kwĩuma kwĩ kweũ kũte na ũthũku na tũnga kw'oko kwaku vala ũĩ we wĩthwe ũtena w'ia. Kwa ũu, ii ikeethwa syĩ iĩkĩĩthya iĩlĩ kuma kwa Mwĩai waku kwa Valao na anene make. Vate nzika mo nĩ andũ mbaa-matũ.

34. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnooae mũndũ kuma katĩ woo, na nyie nĩngũkĩa maikambũae.

35. Na mwanaa mwaitũ Aluni nĩ mũneeni mũseo mũno kũmbĩta nyie; kwa ũu, mũtũme aendany'e vamwe nakwa, ethwe mũtetheesya wakwa nĩkana we atonye kwĩthwa na ũkũsĩ ĩũlũ wa ũw'o wakwa. Nyie nĩngũkĩa mo maikese kũmbĩta mũkengani.'

فَلَمَّا رَأَىٰ أَنَّهُمْ لَمْ يَخْشَوْهُ وَجَدُوا مِنَ الشَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا أَتَاهَا نُورِي مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يُمُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَأَن أَنِي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى
مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَوْمَئِذٍ وَخَفَّىٰ رُكُوعًا
مِّنَ الْأَمِينِ ﴿٣٣﴾

أَسْلَفَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوَّةٍ
وَاضْمُرْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الذَّهَبِ فَذُرْكَ بُهًا نَّيْ
مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن
يَقْتُلُونِ ﴿٣٥﴾

وَإِنِّي هَارُونَ هُوَ أَخِي أَفَصِّحْ وَبَنِي إِسْرَءِيلَ فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ
رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٦﴾

36.Ngai aisye, 'IthyI tũkeekĩla kw'oko kwaku vinya vamwe na mwanaa nyinyia waku, na tũkamũnenge ũtonyi inyw'eli nĩkana mo maikatonye kũmũvikĩla inyw'I. Endai na Syama Sitũ. Inyw'eli na asu ala mamũatĩĩaa mũkeethwa mwĩ asindi.'

37.Na yĩla Mose wookie kwoo ena Syama Siitũ ntheu, mo maisye, Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ ũoi mũseũvyee, na ithyI tũyaamew'a maũndũ ta aa ona ĩndĩĩ kuma kwa maaĩthe maitũ ma tene.'

38.Mose aisye, 'Mwĩai wakwa, nĩwĩsi nesa vyũ we ũla ũetete ũtongoi kuma Kwake, na ũla ĩtuvi ya ũtũo wa mũminũkĩlyo yĩkethwa yĩ yake. Nĩw'o, eki-ma-naĩ maikaĩla ona ĩndĩĩ.'

39.Na Valao aisye, 'Inyw'I anene, Nyie ndimwĩsi Ngai wenyu ũngĩ eka nyie mwene; kwa ũu, mbĩvĩsyeei *mavali* ma yũmba, we Amana, na mbakĩai nyie mbaasya nĩkana ndonye kũmũng'ethesya Ngai wa Mose, onakau nyie nĩngũĩkĩĩla we kwĩthwa nĩ ũmwe wa akengani.'

40.Na we na nguthu syake sya ita nĩmeekathĩle mũno ĩũũ wa nthĩ matena kĩtumi kĩanĩu. Namo masũanĩie kana maikatũngwa Kwitũ IthyI ona ĩndĩĩ.

41.Kwa ũu, IthyI nĩtwamũkwatie we na nguthu syake sya ita, na twamekya ũkanganĩ. Sisyaĩ ĩndĩ, ũndũ mũminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ wathũkĩte!

42.Na IthyI nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamathokasya andũ malike

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيُّتِنَا أُتِمَّ وَمِنْ أَمْرِكُمَا
الظَّالِمُونَ ٢٦

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَا
إِلَّا سِحْرٌ مُّقْتَرَنٌ وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ ٢٧

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِأَهْدَىٰ مِنْ
عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ٢٨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَأْتِيهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ
إِلٰهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِّي يَهُامُنُ عَلَى الظِّلِّينِ فَاَجْعَلْ
لِّي صَرْحًا لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلٰهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ
مِنَ الْكَذِبِينَ ٢٩

وَأَسْتَكَبَرُ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُم إِلٰهِنَا لَا يَرْجِعُونَ ٣٠

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ٣١

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَذْعُونَ إِلَى الثَّارِ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ

tutonya kUatŵa Syama Syaku, na kwŵthwa katŵ wa asu ala meetŵkŵlile?¹ *

49.Indŵ yŵla w'o wookie kwoo kuma Kwitŵ, mo maisye, 'We aleete kŵnengwe ta ala manengetwe Mose nŵkŵ?' Takethwa mo mayaamaleete maŵndŵ ala manengetwe Mose mbee mo maisye, 'Aoi eŵŵ tŵ meŵtetheanŵsya mŵndŵ na ŵla ŵngŵ.' Namo maisye, 'Ithyŵ, twŵmalea mo ŵmwe na onthe.' **

50.Asya, 'Indŵ etei Ivuku kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe yŵla nŵ ndongoi nzeo mbee wa aa eŵŵ—*Tola na Kulani*-----nŵkana nyie ndonye kŵyŵatŵla, ethwa inyw'ŵ mwŵ ma w'o.'

51.Indŵ mo malea kŵŵsŵngŵa we, Indŵ manya kana mo maatŵlaa mawendi moo mathŵku. Na nŵŵ ŵla mŵvŵtany'a mŵnene kŵvŵta we ŵla ŵatŵlaa mawendi make mathŵku vate ŵtongoi ona ŵmwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
مِثْلُ مَا أُنْزِلَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُنْزِلَ مُوسَىٰ
مِنْ قَبْلُ قَالُوا يَحْزَنُونَ نَظَاهِرًا لِلَّهِ وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ
كُفْرٍ وَتٍ ۖ ﴿٥٩﴾

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا
اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٠﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَسْتَحْضِرُونَ أَهْوَاءَهُمْ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِخَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ
ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٦١﴾

¹ *Usŵngŵo wa ŵkŵlyo yŵŵ nŵ mŵmanyŵku na kŵtumi kŵla mo matatonya kŵmŵtŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe mŵŵf nŵndŵ mavinda onthe We atumaa akaanany'a kwa andŵ mbee wa kŵmasiŵla nŵndŵ wa meko moo mathŵku *sisya Kilungu kya 6:132*.

** Katŵ wa amaitha atatŵ anene ma Kŵsilamu---Ayuti, Aklisto na Athaithi ma mŵvw'anano---Ayuti nŵmo meŵneenwa namo nŵhŵŵŵ wa mŵsoa ŵŵ. Uneeni ŵŵ waŵ ŵtonya kwŵthwa waneeniwe nŵ Ayuti. Yŵla Kulani Ntheu yaasya kana mo nŵmaleete maŵndŵ ala manengetwe Mose mbee, ndŵtonya kwŵthwa waasya kana andŵ ma Mŵtŵmwa Mŵamati wa Isilamu nŵmaleete Mose. Kŵlungu kya Mŵsoa ŵŵ ŵla ŵkwasya 'Innaa bi kullin kaafiroon' *ithyŵ nŵŵmalea ŵmwe na onthe*' ota ŵu wŵasya kana 'ithyŵ nŵŵmalea asu onthe ala mokaa na syŵtwa ya Ngai mena ila syŵtwa Syama.' Uu, wolootaa ŵwau ŵaanŵtwe nŵ onthe asu ala mamŵleaa Mwathani wa ŵvinda yoo.

Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

LUKU 6

52.Na ow'o, Ithyĩ nĩtũmavikĩsyē ila Ndeto nesa mũno vyũ, nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

53.Ala Ithyĩ twamanengie Ivuku mbee wayo nĩmamĩtĩkĩlaa;

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na yĩla yo yasomwa mbee woo, maasya, 'Ithyĩ nĩtũũyĩtĩkĩla yo. Nĩw'o, ũũ nĩ w'o kuma kwa Mwĩlai waitũ. Ow'o ona mbee wayo, nĩtweenyivĩtye ithyĩ ene mbee wa Ngai.'

وَإِذَا يُنْطَلِقُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِذْ كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

55.Aa makanengwe ĩtuvi yoo keli, nũndũ nĩmeethĩiwe momĩĩsyē na nĩmakũanasya ũthũku na ũseo, na mo nĩmaumasya kati wa syĩndũ ilĩ ithyĩ tũmanengete mo.

أُولَٰئِكَ يُدْعَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيدْرُونَ بِالْحَسَنَةِ الَّتِي آتَوْا وَمِنَ آدَارَتِهِمْ يَنْفَقُونَ ﴿٥٥﴾

56.Na yĩla mo meew'a ngewa nthũku, mevathanaa nayo na kwasya, Ithyĩ twĩna mawĩa maitũ nenyu mwĩna mawĩa menyu. Mũuo wĩthwe nenyu. Ithyĩ tũimamanthaa andũ mate na ũmanyi.

وَإِذَا سِعُوا بِاللَّوْ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِ الْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

57.Vate nzika, we ndũtonya kũmatongoesya onthe ala we wendete; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtongoesya ũla We wendaa; na We nũmesĩ nesa vyũ ala matonya kũwĩtĩkĩla ũtongoi.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na mo maasya, 'Ethwa ithyĩ tũkaatĩla ũtongoi twĩ vamwe naku we, tũkavulw'a kuma nthĩ yaitũ.' Ithyĩ tũiseũvĩtye vandũ va mũuo kwoondũ

وَقَالُوا إِنْ تَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ تَتَخَفَّ مِنْ أَرْضِنَا أَوْلَمْ تُكِنِّ لَهُمْ حَرَمًا مِمَّا يُحِبُّ إِلَيْهِ ثُمَّ رُتِ

woo, vala vatwaawa mosyao ma matunda ma kila mUthemba wa syIndu syonthe, na kyaŭya kuma KwitU IthyI? IndI aingI mUno moo mayIſI.

59.Na nI motUo meana ata ala IthyI twaanangie ala meenenevisye mwIkaloni wa thayU! Na aa nImo motUo moo ala mataatUwa Itina woo ateo vanini, Na NithyI ala twatwIkie AtiIwa.

60.Na MwIai waku ndakamyananga mIsyI ona vanini ateo We okIItIye MUtUmwa kuma nthInI wa Nyinyia wa MIsyI unUumasomea mo MIsa YaItU; ona IthyI tUikananga mUsyI ateo ekali mayo me eki-ma-naI.

61.Na syIndu ona syIva ila inyw'I mUnengetwe tUlu wa nthI Ino nI Utanu wa Ivinda wa thayU uU wa yu na wanake wayo; na ila syIna Ngai Mwene Vinya W'onthe nIsyo nzeo vyU na syIkalaa mUno. IndI inyw'I nomUmanya?

LUKU 7

62.We IndI, ūla IthyI tUmwathIte kyathI kIseo wIaſu wa maUndU ala we ūkamethIa ūndU ūmwe na ūla IthyI tUmUnengete syIndu sya thayU uU, na IndI nthInI wa Mūthenya wa UthayUkyo ūkaetwe mbee wa Ngai e wa kUsilIwa?

63.Na mūthenya ūsu, We akameta mo, na kUmakūlya, 'MeIva ala mwambIananasya Nyie namo, ala inyw'I mwamasūanIaa?

كُلُّ شَيْءٍ زِدْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِكَ قَرْيَةً بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا قَرْيَةً
مَسْكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۚ وَ

كُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ
رُسُلًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ

إِلَّا وَآهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا أَوْتَيْنَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ مَتَاعٍ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا ۚ

وَزِينْنَاهُمْ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَتَىٰ عَلَىٰ أَتَىٰ تَقُولُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَسَفَتْ عَنْهُ

مَتَاعُ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ

كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٤﴾

64. Na asu ala ūtw'io wa ūsifllo ūkethwa ūthengee ūlū woo, makasya, 'Mwīai waitū, aa nīmo ala ithyī twamathyoekisye, otondū ithyī ene twathyoekete. Ithyī yu nītūŭtaanīsyā namo mbee Waku na kūwelekelā We. Ti ithyī mo mathaithaa.'

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٤﴾

65. Na mo makatavw'a, 'Metēi atindany'a menyū.' Namō makameta īndī mo maikamasūngīa. Namō makawona ūsifllo. Ta kethwa mo nīmaatīfē ūtongoi!

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

66. Na Mūthenyanī ūsu We akameta mo na kūmakūlya, 'Inyw'ī mwamanengie Atūmwā ūsūngīo mwaŭ?'

وَيَوْمَ يناديهم فيقول مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

67. Indī maŭndū onthe makamaīa mo mūthenyanī ūsu, ona maikakūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فَعَيَّبَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٧﴾

68. Indī ta kwa we ūla wīlīlaa na wītīkīlaa na wīkaa meko ma ūlūngalu, nokwīthwa we akethwa katī wa ala makaīla.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَقَعِيَ أَنْ يُلْقَىٰ مِنَ الْمُفْلَجِينَ ﴿٦٨﴾

69. Na Mwīai waku ombaa kīla We wendaa na amūnyuvaa oūla We wendaa. Ti vandū voo mo kūnyuva. Ngai Mwene Vinya W'onthe nataīwe na We e ūlū vaasa mbee wa ila mo mamwīananasya We nasyo.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Mwīai waku nūmanyaa kīla ithūi syoo ivithaa, na kīla syumbūlaa.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

71. Na We nī Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai ūngī ateo We. Ndaīa syonthe nī Syake mwambīlīlīyonī na

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَبْرُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ وَالْبَاقِي تَرْجِعُونَ ﴿٧١﴾

Itunĩ. Utw'io nĩ Wake We, na Kwake inyw'ĩ mŭkatŭngwa.

72.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ūtukŭ ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, nĩ ngai ūngĩ wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ kyeni? Indĩ inyw'ĩ nomŭkew'a nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الَّتِيلَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَآءٍ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

73.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma mŭthenya ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ve ngai ūngĩ wĩva ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ ūtukŭ ūla inyw'ĩ mŭtonya kŭthŭmŭa nthĩnĩ wa w'o? Inyw'ĩ indĩ nomwona nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِكَلِيلٍ
تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na kwa Inee Yake We nŭmŭseŭvĩsye inyw'ĩ ūtukŭ na mŭthenya, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭthŭmŭa nthĩnĩ wasyo, na nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na inyw'ĩ mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

وَمَنْ زَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمْ الَّتِيلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75.Na mŭthenya ūla We ūkameta mo na kŭmakŭlya, 'Meĩva ala atindany'a Makwa ala inyw'ĩ mwamasŭanĩaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآؤِي الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٥﴾

76.Na Ithiyĩ tŭkaumya ngŭsĩ kuma kĩla mŭvathŭko na andũ na tŭkaysa, 'Etei ūĩkĩĩthyo wenyu.' Na indĩ mo makamanya kana w'o nĩ wa Ngai mwene Vinya W'onthe. Na maŭndũ ala momaseŭvasya makamaĩa mo.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

LUKU 8

77. Nĩw'o, Kola aĩ kafi wa andũ ma Mose, Indĩ we nĩweethiwe e mũng'endu kwoo. Na Ithĩ nĩtwamũnengete we inandũ mbingĩ mũno ʊndũ mbungũo syasyo syaĩ itonya kũmaema nguthu ya andũ aingĩ me vinya. Yĩla andũ make mamũtavisye we, 'Ndũkenenevye, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala menenevasya.

78. 'Na nthĩnĩ wa maʊndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ʊkũnengete we, mantha mũsyĩ wa Itunĩ; na ndũkavũthye kĩanda kyaku ʊlũlũ wa nthĩ Ino; na mekae andũ ala angĩ nesa; tondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩkĩte ʊseo kwaku we; na ndũkendeew'e nĩ kũete wanangĩko ʊlũlũ wa nthĩ, nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae wanangĩko.'

79. Nake asya, 'Nyie nĩnengetwe kĩ nĩ ʊmanyi ʊla nĩnaw'o.' We nowamanyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasyanangĩte nzyawa mbee wake ila syaĩ na vinya mwingĩ mũno? Na avĩtany'a maikakũlw'a matavany'e ʊlũlũ wa naĩ syoo.

80. Kwa ʊu, we nĩwamaumĩĩle andũ make ena mawanake make onthe. Ala maĩ na mawendi ma nthĩ Ino maisye, 'Mwa takethwa ithĩ twĩna syĩndũ ta ii Kola ʊnengetwe! Vate nzika, we nĩ mũnene wa ʊvuso ʊnene.'

81. Indĩ asu ala manengetwe ʊmanyi maisye, 'Woo nĩ wenyu.' Ituvi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ʊseo mũno vyũ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

إِنْ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَهُ مِنَ الْكُتُبِ مَا إِنْ مَفَاتِحُهَا لَتَنُوتُوا بِالْعِصْبَةِ أُولَئِكَ الْقَوْمُ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ⑤

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ⑥

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ⑦

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لِيَلْبِثَ لَنَا وَمِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ⑧

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ⑨

meko maseo; nayo yifikanengwe ona
umwe ateo asu momfasya.'

82.Indi Ithyi ntwatumie nthi imumelya
we na utuo wake; na we ndaŋ na nguthu
ya kumutetheesya vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona we ndaŋ wa asu
maŋ matonya kusinda *Urwio wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.*

83.Na asu ala mak'w'aa k'v'la kyake
itomo ta too yu mamb'ila kwasya,
'Aaa! Ow'o, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ni We uthanthaasya kyaŋya
kwa athukumi Make ta asu undu We
wendaa na akakithekevywa muno kwa
ula We wendaa. Takethwa ti Ngai
Mwene Vinya W'onthe kw'ithwa e
mulau kwitu, We ethwa atumie nthi
tkatumelya ota ŋu. Aaa! Ala
matatungaa muvea maikaŋla ona indi.'

LUKU 9

84.Uu ni M'usy' wa Ituni! Ithyi
tumanengae asu ala matendaa
kw'inenevya mo ene tulu wa nthi, kana
uthyoeku. Na mumunuk'ilyo ni
kwoondū wa ala alungalu.

85.We ula w'kaa k'ko k'iseo akeethwa
na ituvi iseo kuvita ŋu; na tulu wake we
ula w'kaa k'ko k'ithuku---asu ala mekaa
meko mathuku maikatuvwa ateo
kw'ianana nondū mo meekie.

86.Kwa ula w'o vyū, We Ula watumie
Omanyisyo wa Kulani wovanw'a naku
we akaūtunga we vandū vaku va
kusyoka. Asya, Mw'ai wakwa,

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَنَبِّهِينَ ①

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّعُوا بِمَكَانِهِ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَذِّبُ
اللَّهُ بِسُطْرِ الرَّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَوْ لَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَذِّبُكَ لَا يَخْشَى
عِزُّ الْكَافِرِينَ ②

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ③

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يَجْزِيهِ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑤

nŭmwĩsĩ nesa vyŭ ūla ūetae ūtongoi, na
ūla wĩ ʼivĩtyonĩ yumĩĩte.’

87.Na we ndwaasŭanĩa kana Ivuku yĩ
nĩyĩvuanw’a kwaku; ʼĩndĩ nĩ tei kuma
kwa Mwĩai waku; kwa ūu, we
ndŭkaaĩthwe mŭtetheesya wa ala
matetĩkĩlaa ona ʼĩndĩ.

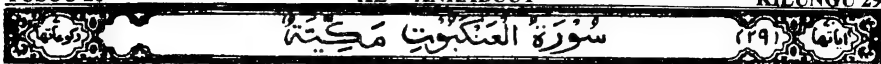
88.Na ndŭkamaeke mo makwathŭkye
ŭtee wa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya
W’onthē, ʼĩtina wa yamina kŭtheew’a
kwaku; na mete andŭ onthe ma nthĩ
kwa Mwĩai waku, na ndŭkethwe na ala
mamwĩananasya We na ngai ingĩ.

89.Ona ndŭkamwĩkaĩle ngai ūngĩ ŭtee
wa Ngai Mwene Vinya W’onthē. Vai
Ngai ūngĩ ateo We. Kĩla kĩndŭ
kĩkaanangĩka ateo We-Mwene. Utw’io
nĩ Wake, na Kwake We nĩkw’o
mŭkatŭngwa.

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ۝

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلْتَ إِلَيْكَ
وَاذْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِيعِينَ ۝

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَدْ
تَبَيَّنَ لَكَ هَٰذَا الْحُكْمُ وَاللَّهُ يَرْجِعُ ۝

AL - 'ANKABUUT

(Wavuanf'w'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

لِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْآنِ ②

3.Andũ masũanĩaa kana makatiwa me oka nũndũ mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa.; na kana mo maikatatwa?'

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ③

4.Na Ithyĩ nĩtwamatatie ala maĩ mbee woo. Kwa ũu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavathũkany'a asu ala ma w'o na We vate nzika, akamavathũkanya akengani.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ④

5.Kana mo ala mekaa meko mathũku nĩmaketangĩaa kuma Kwitũ? Undũ ũla mo matusaa nĩ mũthũku.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ⑤

6.Ula ona wĩva wakwatasya kũkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩekwĩũmbanĩsyee kw'o, nũndũ ĩvinda ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩtw'ĩtwe vate nzika, nĩyũkĩte. Na We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ ذَنْبًا وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑥

7.Na ũla ona wĩva wĩthing'ĩlasya, ething'ĩlasya kwoondũ wa thayũ wake mwene; ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩtye-We-Mwene ĩũlũ wa nthĩ yonthe.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ عَنِ الْعَالَمِينَ ⑦

8.Na kwa ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, Ithyĩ vate nzika, tũkamavetangĩaa mothũku moo, na vate nzika, Ithyĩ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

tūkamanenge mo Ituvi Iseo mŋno vyŋ
kwoondŋ wa mawla moo.

9.Na Ithyŋ nŋtŋmwŋyŋfaŋe mŋndŋ ekae
nesa kwa asyai make; Indŋ mo
makaananŋaa naku nŋkana we *onaku*
ŋtonye kŋmbŋanany’a Nyie na ngai ingŋ;
ila we ŋtena ŋmanyi wasyo ona vanini,
Indŋ ndŋkamew’e mo. Kwakwa nŋw’o
ŋalŋko wenyu, na Nyie
nŋngamŋmanyŋthya inyw’ŋ ŋndŋ inyw’ŋ
mweekie.

10.Na ala metŋkŋlaa na kwŋka meko
maseo---Ithyŋ vate nzika, nŋtŋkamalikya
mo nthŋnŋ wa *nguthu* ya ala alŋngalu.

11.Na katŋ wa andŋ ve *amwe* ala maasya,
‘Ithyŋ nŋtŋmwŋtŋkŋlaa Ngai Mwene
Vinya W’onthē, Indŋ yŋla mo mathŋnw’a
kwoondŋ wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya
W’onthē, maŋtw’kŋthasya ŋthŋny’o wa
andŋ ta ŋsilŋlo wa Ngai Mwene Vinya
W’onthē. Na ethwa ŋtethyo nŋwooka
kuma kwa mwŋai waku, mo mena w’o
wa kwasya, ‘Kwa ŋla w’o, ithyŋ twaŋ
vamwe nenyu.’ We Ngai Mwene Vinya
W’onthē ndesŋ nesa vyŋ kŋla kŋ nthŋnŋ
wa ithŋi sya syŋmbe Syake?

12.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W’onthē akamavathŋkany’a ala
metŋkŋlaa, na vate nzika, We
akamavathŋkany’a angangani *kuma kwa*
etŋkŋli.

13.Na ala matetŋkŋlaa mamatavasya ala
metŋkŋlaa, ‘Atŋlai nzŋa yaitŋ, na ithyŋ
vate nzika, tŋkakua naŋ syenyu.’ Na mo
mai mŋio ya naŋ syoo makakua. Vate
nzika, mo nŋ akengani.

وَوَضَعْنَا لِلْإِنْسَانِ يَوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهِلْكَ
لَتَشْرِكْ فِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ إِنِّي
مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

وَمَنْ النَّاسُ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسُ كَعْدَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ
نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١١﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
فَرَيْنَ شَيْءٌ إِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ﴿١٣﴾

14. Indī mo vate nzika makakua mlio yoo ene oūndū ūmwe na mlio *īngī* īte yoo. Na mo vate nzika, makakūlw'a Mūthenya wa Uthayūkyo ūlū wa maūndū ala mo maseūvisye.

وَلِيَحْمِلْنَ أَثْقَالَهُمْ وَأَتَقَالَا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 2

15. Na Ithī vate nzika, nītwamūtūmie Noa kwa andū make, na we nīwekalile katī woo kwa myaka ngili īmwe īoletwe mīongo ītano. Indī kīla kīw'ū kīngī nīkyamakwatīe mo, oyīla maī eki-ma-naī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī Ithī nītwamūtangīte we na asu ala *maī nake* Ngalawanī; na Ithī nītwamītw'īkīthisye yo ta Kyama kwa mbaa andū onthe.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

17. Na *lilikani* Avalamu yīla wamatavisye andū make, 'Mūthaithei We. Uu wīthwa wī ūseo kwenyu kethwa inyw'ī nīmwamanyie tū.

وَابْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَانْقَرُوا ذِكْرَكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. Inyw'ī mūthaithaa mīfw'anano tū ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nīmwūseūvasya ūvūngū. Asu ala mūseūvasya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai na ūtonyi wa kūmwenge inyw'ī ūtethyo. Indī manthai ūtethyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūthaithei We, na ithīwai na mūvea Kwake. Na Kwake We, nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّبِعُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِنِّي أَنَا رَاجِعُونَ ﴿١٨﴾

19. Na ethwa inyw'ī nīmwūūlea, īndī nzyawa nyīngī ila syaī mbee wenyu *ota ūu* nīsyaleile. Na wīa wa Mūtūmwa nī kūvikya *Utūmane* wī ūtheinī tū.

وَإِنْ تَكُذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

kuma mwakinĩ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate
nzika, ve Syama kwa andũ ala *matonya*
kwĩtĩkĩla.

26.Na we aisye, 'Vate nzika, inyw'ĩ
nĩmwĩyoseete mĩvw'anano inyw'ĩ ene
Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
mŪndũ wa wendo wa mŪndũ na ūla ūngĩ
nthĩnĩ wa thayũ ūũ wa yu. Indĩ
MŪthenyanĩ wa Uthayũũkyo inyw'ĩ
mŪkaleana mŪndũ na ūla ūngĩ, na
mŪndũ kŪumanĩ ūla ūngĩ. Na wĩkalo
wenyu ūkeethĩwa wĩ Mwakinĩ na inyw'ĩ
mŪikethwa na atetheesya.'

27.Na Loto nĩwamwĩtĩkĩlile we; na
Avalamu aisye, 'Nye nĩmantha wĩvitho
vamwe na Mwĩai wakwa; vate nzika,
We nĩ Ūla Wĩ-Vinya, MŪĩ.

28.Na Ithĩ nĩtwamŪnengie we Isaaka
na Yakovo, na nĩtwaiie *mŪthĩnzĩ* wa
wathani na Ivuku katĩ wa nzyawa syake,
na nĩtwamŪnengie we Ituvi yake nthĩnĩ
wa thayũ ūũ na Itunĩ vate nzika, we
akeethwa katĩ wa ala alŪngalu.

29.Na Ithĩ nĩwamŪtŪmie Loto; na
nĩwamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ
nĩmwĩkaa ūvukyo ūla katĩ wa mbaa andũ
mataawĩka ona Indĩ ala maĩ mbee
wenyu.

30.Na 'inyw'ĩ mŪno mŪendaa kwa aŪme
mŪimenda na kŪtila nzĩa nene *kwa*
aendi-ma-kyalo? Na inyw'ĩ nĩmŪlikaa
nthĩnĩ wa wathavu w'onthe nthĩnĩ wa
Ūmbano wenyu!' Indĩ ūsŪngĩ wa andũ
make waĩ kana maisye, 'Ete ūsĩlĩlo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlũ waitũ
ethwa we wĩneena w'o.'

وَقَالَ إِنَّا أَخَذْنَا مِمَّنْ دُونِ اللَّهِ أَكْثَرَ مَوَدَّةَ
بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ
بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَلَيَعْنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَا لَكُمْ
بِالْبَارِ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُورٍ يَنْفَعُ ۝٢٦

وَقَالَ لَهُ لَوْ كُنَّا نَدْرِكُكَ إِلَى رَبِّكَ إِنَّا
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝٢٧

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ
الْقَبُولَ وَالْكِتَابَ وَأَيَّدْنَا آخِرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا فِي
الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ۝٢٨

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِ إِنَّا نَسْتَأْذِنُكَ الْفَاحِشَةَ مَا
سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝٢٩

إِنَّا نَسْتَأْذِنُكَ الْفَاحِشَةَ وَتَقَطُّونَ السَّيْلَ ۝٣٠
تَأْتُونَ فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ مِمَّا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝٣١

31. Nake aisye, Ndethye Nyie, Mwłai wakwa, ʔolũ wa andũ aathe.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

LUKU 4

32. Na yłla Atũmwa Maitũ mamũeteie Avalamu ũvoo mũseo ũsu, mo maisye, 'Ithyĩ nĩtũmamina andũ ma mũsyĩ ũũ, vate nzika, andũ ma w'õ nĩ eki-ma-nał.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّا أَهْلُهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

33. We aisye, 'Indĩ Loto evo.' Namo mamwłla, 'Ithyĩ nĩtwłłł nesa ũla włvo. Ithyĩ vate nzika, tũkamũtangłla we na andũ ma nyũmba yake, ateo kĩveti kyake, kłla nĩ katĩ wa asu ala matiawa łtina.'

قَالَ إِن فِيهَا لَكُمْ لُوطًا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ إِنَّ لِنُفِثِيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ ۚ كَأَنَّ مِنَ الْغَيْرِينَ ۝

34. Na yłla athũkũmi Maitũ mavikie kwa Loto, we nĩwathĩnĩkie kwoondũ woo na eethwa atena ũtonyi ʔolũ woo. Na mo mamwłle, 'Ndũkakłe, ona ndũkew'e kyeva; ithyĩ nĩtũkũtangłla we na andũ ma nyũmba yaku ateo kĩveti kyaku, kłla nĩ katĩ wa ala matiawa łtina.'

وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَتَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أُمَّرَأَتَكَ كَأَنَّ مِنَ الْغَيْرِينَ ۝

35. 'Ithyi vate nzika, nĩtũmatheesya andũ ma mũsyĩ ũũ ũsilłlo kuma łtunĩ nũndũ mo nĩmethłłtwe me mbaa-matũ.'

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجَالًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝

36. Na Ithyi nĩtũtĩite Kyama kłthandłku nthłnł wa w'õ kwa andũ ala matonya kũmanya.

وَلَقَدْ شَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً يَقُولُونَ ۝

37. Na kwa Amłtiani Ithyĩ nĩtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu ũla waisye, 'Inyw'ł andũ makwa, 'mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'õthe, na kłai Mũthenya wa Mũminũkłlyo na mũikeke ũthũku ʔolũ wa nthł, mũkłetae kłthokoo.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَقُولُ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجِعُوا إِلَیَّ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

38.Indĩ mo nĩmamwĩtie we mũkengani.
Kwa ũu kĩtetemo kya nthĩ kĩ vinya
nĩkyamakwatie mo, na mavalũkanga nthĩ
na mothyũ moo nthĩnĩ wa mĩsyĩ yoo.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جُثِينَ ٢٨

39.Na Ithyĩ nĩwamanangie Aati na
Athamuti; na ũu nĩ ũtheinĩ kwenyu
kuma motũonĩ moo. Na Satani
nĩwamanakavĩsye meko moo *mooneka*
me maseo kwoo. Na ũu nĩwamaalyũlile
mo kuma nzĩanĩ ona vala mo maĩ oĩ.

وَعَادَا وَنُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسْكِنِهِمْ وَزَيْنَ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ٢٩

40.Na Ithyĩ nĩwamanangie Kola na
Valao na Amana. Na Mose nĩwookie
kwoo ena Syama syumĩĩite, Indĩ mo
nĩmekathĩie nthĩnĩ wa nthĩ, onakau mo
mayai matonya kũtũvũtũka Ithyĩ.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ٣٠

41.Kwa ũu, *kĩla Umwe woo*,
nĩtwamũkwatie nũndũ wa nai yake;
amwe moo mai asu ala ithyĩ twamatwale
kĩlutani kya kĩseve kya mũthanga kĩ
vinya, na katĩ woo mai asu ala
makwatiwe nĩ kĩtundumo, na amwe katĩ
woo nĩ asu ala ithyĩ twatumie mamelw'a
nĩ nthĩ, na amwe moo nĩ asu ala
twamanyw'ĩthisye kĩw'ũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē ndaĩ amavĩĩsya
mo, Indĩ mo nĩmo meevĩĩfasya mathayũ
moo ene.

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
يُظِلُّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٣١

42.Ngewa ya asu ala mosaa atetheesya
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ
ta ngewa ya mbũambũĩ, Ila Iseũvasya
mũsyĩ wayo; na vate nzika nyũmba Ila
mbonzu vyũ mbee wa nyũmba *syonthe*
nĩ ya mbũambũĩ, Indĩ takethwa mo
nĩmamanyie!

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا أَخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ٣٢

43.Nt'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũkĩsĩ kĩla kyonthe mo makĩkaĩlaa ũtee
Wake; Nake nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾

44.Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithyĩ
twaseũvisye kwoondũ wa andũ onthe ma
nthĩ, ĩndĩ no ala mena ũmanyi tũ
maimanyaa.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا
الْعُلَمَاءُ ﴿٤٤﴾

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwoombie nthĩ na matu na ũla w'o.
Nthĩnĩ wa ũu vate nzika ve Kyama kwa
etĩkĩli.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

LUKU 5

46.Soma maũndũ ala we ũvuanĩw'e ma
Ivuku na syaĩsya Mboya. Vate nzika,
Mboya nĩvathanaa mũndũ na maũndũ
ma wathavu na naĩ yumĩĩĩte, na ũlilikano
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o
nĩ *ũlũngalu* mũnene vyũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ maũndũ
ala inyw'ĩ mwĩkaa.

﴿٤٦﴾ أَتْلُ مَا أُرْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ
الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ
أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na we ndũkakaanĩĩe na Andũ ma
Ivuku ateo ngaananĩo sya maũndũ ala
maseo, ĩndĩ we *ndũkakaanĩĩe ona*
vanini na asu ala moo mate alũngalu.
Na asya, 'Ithyĩ nĩtũmetĩkĩlaa maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwitũ na ala mavuanĩtw'e
kwenyu, na Ngai waitũ na Ngai wenyu
nũmwe, na ithyĩ nĩtwĩnenganae Kwake.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَهَؤُلَاءِ أَمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ وَالْهَذَا إِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

48.Na ota ũu, Ithyĩ nĩtũkũtheesye we
Ivuku, kwa ũu asu ala Ithyĩ tũmanengete
ũmanyi waw'o wa Ivuku nĩmayĩtĩkĩlaa
Kulani; na katĩ wa andũ *ma Makka ota*
ũu ve amwe mayĩtĩkĩlaa. Na vai
mamĩleaa Mĩsoa Yaitũ ateo ala matena
mũvea.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَالَّذِينَ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

49.Na We ndwaasoma Ivuku ona yŵa mbee wa yŵi ona we ndwaandŵka yŵmwe na kw'oko kwaku kwa aŵme; kwa nzŵa Ŵsu akengani methwa maŵ na kŵtumi kya kwŵthwa na nzika *nayo*.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْأَلُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَحْطُكُمْ بِمَعِينِكُمْ
إِذَا الْأَرْتَابُ النُّبْلُوتُونَ ﴿٤٩﴾

50.Aiee, nŵ *ŴtŴngŵanŵ* wa Syama ntheu nthŵnŵ wa ngoo sya asu ala manengetwe Ŵmanyi. Na vai maileaa Syama Situ ateo eki-ma-naŵ.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَنْظُرُ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
وَمَا يُجِئُكُمْ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْغُلُوبُونَ ﴿٥٠﴾

51.Namo makŵlasya, 'Syama ileaa kŵtheew'a kwake nŵkŵ kuma kwa Mwŵai wake? Asya, 'Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nŵ MŴkaanany'a wŵ Ŵtheinŵ.'

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا
الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

52.Kŵimeanŵe mo nŵndŵ Ithyŵ nŵtŵkŵtheesye we Ivuku yŵla mo masomeawa? Vate nzika, ve tei nthŵnŵ wayo na Ŵlilikany'o kwa andŵ ala metŵkŵlaa.

أَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
۞ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 6

53.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu. We nŵmesŵ maŵndŵ ala me Ŵtunŵ na ala me nthŵ. Na *ta kwa* asu ala mawŵŵkŵlaa Ŵvŵngŵ na kŵlea kŵmwŵŵkŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo nŵmo ala mena wasyo.

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۚ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٣﴾

54.Mo meŴkŵlye we nŵkana Ŵkalaate Ŵsilŵlo; na takethwa vayaŵ Ŵvinda yŵla yŵtw'ŵtwe, Ŵsilŵlo wŵthwa Ŵkŵte ŴŴŴ woo. Na vate nzika, w'o Ŵkamavikŵla mate Ŵtalŵthya na mateŴwona.

وَيَسْتَعْلِفُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ
الْعَذَابُ وَلَيَأْخُذَنَّهُمْ بُغْتَةٌ ۚ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

kyaŭya ūla We wendaa katī wa
athŭkŭmi Make, na aithekevasya kwa
ūla We wendaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi
mwānīu wa syīndū syonthe.

64.Na we ūkamakŭlya, 'Nŭŭ ūla
ŭtheasya kīw'ŭ kuma ītunī na
kŭmīnenge nthī thayŭ ītina' wa kŭkw'a
kwayo?' Mo vate nzika makwīa, 'Nī
Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya,
'Ndaīa syonthe nī sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe.' Indī aingī mŭno moo
maimanyaa.

LUKU 7

65.Na thayŭ ūŭ wa nthī īno ti kīndŭ
ateo nī īthaŭ na ngŭī, na Mŭsyī wa
Itunī---ŭsu nīw'o Thayŭ vyŭ, takethwa
mo nīmamanyie!

66.Na yīla mo malika Ngalawanī,
nīmamwīkaīlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, me ew'i na mena mŭīkīlŭ
ŭmwe Kwake. Indī yīla We
wamavikya nthī nyŭmŭ nesa kwa mŭuo,
sisya, mamwīananasya We na ngai ingī.

67.Nīkana mo matonye kŭmalea maŭndŭ
ala Ithyī tŭmanengete, na nīkana mo
matonye kwītanīthya mo ene kwa īvinda.
Indī o mītŭkī makamanya.

68.Mo nomonete kana Ithyī
tŭŭtw'īkīthītye mŭsyī kwīthwa wīkalo
wa mŭuo kwoondŭ woo, oyīla andŭ ala
matŭanīe namo meŭvulw'a maitwawa?
Indī mo makeetīkīla ŭvŭngŭ na kŭyīlea
īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا يَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا نَكَلَبُوا فِي الْقُلُوبِ دَعَا اللَّهُ مَخْلُوعِينَ لَهُ الَّذِينَ
قُلْنَا نَجْعَلْهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَسْتَعِزَّزُوا قَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

لَوْ يَرَوْا آفَاقًا جَعَلْنَاهُمْ حَرَمًا أَوْ مَاءً وَنَحْنُ ظَافِرُونَ ﴿٦٨﴾
حَوْلَهُمْ أَهْيَالٌ بَاطِلٌ يُؤْمِنُونَ وَنِعْمَةَ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٩﴾

69.Na nŋŋ Ōla Ōte mŋlŋgalu mŋnene
mbee wake we Ōla ŌseŌvasya Ōvŋŋŋŋ
ŋŋŋŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
kana Ōleaa w'o yŋla wamŋvikŋa? Vo vai
ŋtŋŋ nthŋŋŋ wa lia-ya-Mwaki kwa asu ala
metetŋkŋlaa?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۝

70.Na ta kwa asu ala mokitaa nzŋanŋ
Yaitŋ---lthyŋ vate nzika,
tŋkamatongoesya mo nzŋanŋ Sitŋ. Na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-vamwe na asu ala mekaa moseo.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ
فِي لَمَعِ الْمُحْسِنِينَ ۝

AL - RUUM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ ũlau, Usũŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْأَمِّ

عَلَيْتِ الرُّومِ

3.Alomi nŵmakŵŵtwe'e vinya.

4.Nthŵnŵ wa nthŵ ŵla yŵ vakuvŵ, namo
ŵtina wa kũkŵlw'a vinya kwoo, mo
makakŵlany'a vinya.

فِي آذُنِ الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سَيِّفُونَ

5.Nthŵnŵ wa myaka mŵvũthũ, mŵŵao nŵ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee
na ŵtina wa ŵu---na mũthenya ŵsu etŵkŵli
makatana,

فِي يَضِجُ سَيْنَ هَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرَجُ الْمُؤْمِنُونَ

6.Vamwe na ŵtethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We amũtethasya ŵla We
wendaa; na We nŵ Ula-Wŵ-Vinya,
Usũŵtwe nŵ tei.

يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

7.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We
ŵrw'ŵe ŵtianŵ ŵũ. Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ŵtianŵ Wake, ŵndŵ
andũ aingŵ mũno mayŵŵŵ.

وَعَدُ اللَّهِ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ

8.Mo mesŵ mŵŵkalo wa nza wa thayũ wa
nthŵ ŵno ŵũ, na mayŵthŵnasya na wa ŵtunŵ
ona vanini.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ

9.Mo nomasũanŵaa ŵlŵkonŵ syoo? Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndombŵte matu
na nthŵ na syonthe ŵla syŵ katŵ wasyo
syellŵ ŵndŵ nŵ kŵŵlanana na mavata ma ŵŵ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَدَّدٍ

na kwa ivinda yila yitw'itwe. Indī aingi
katī wa andū mayitkīlaa kwīsa
kūkomana na Mwīai woo.

10. Mo nomangangite iūlū wa nthī
nīkana makona ūndū mūminOkīlyo wa
asu ala maī mbee woo *wathOkīe?* Mo
maī na vinya mbee wa aa nthīnī wa
ūtonyi na mo nīmamīmie i-nthī na
mamītūa kwa wingī nesa *mūno mbee*
wa aa ūndū mamītūlfe. Na Atūmwa
moo nīmookie kwoo mena Syama
syīyananītye. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaī atonya kūmavītīsyā mo,
Indī mo nīmamavītīsyē mathayū moo
ene.

11. Na Indī mūminOkīlyo wa asu ala
meekie ūthūku waī mūthūku, nūndū
mo nīmaleile Syama sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mamavūthya mo.

LUKU 2

12. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwambīlīlasya kyūmbe; na Indī
nūkītūngīlīlāa; na Indī Kwake We
inyw'ī nīmūkatūngwa.

13. Na mūthenya ūla, ūla-Saa ūkavika
ala avītany'a makeethwa me nthīnī wa
kūyītūka.

14. Namo maikethwa na ew'anīthya
kuma *katī woo* ala mo mameānanasya
Nake We; namo makamalea ala mo
mameānanasya *Nake*.

15. Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika---
--mūthenya ūsu mo makataanw'a
mūndū na ūla ūngī.

وَأَن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكُفْرُونَ ﴿١٠﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا
الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا السَّوْءَ أَن لَّذُّوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٢﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُم مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا
بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٥﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُؤْمِدُ يَنْفِرُونَ ﴿١٦﴾

16.Indi asu ala meetikilile na meeka mawila maseo makanengwe ndala na kOtanithw'a nthini wa mOonda.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْحَةٍ
يُخَبَّرُونَ ⑩

17.Indi ta kwa asu ala maleile kwitkila na mamilele Misoa Yaitu, na kkomano ya Ituni, aa makaetwe Usilfoni.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ⑪

18.Kwa Ou, mOtafei Ngai Mwene Vinya W'onthe yila mwavika wloo na yila mwavika kiko.

فَسُبْحَنَّ اللَّهُ وَجْهَ نُسُورٍ وَجْهٍ تَصِيرُونَ ⑫

19.Na ndala ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matuni na IolO wa nthi na mOtafei We syua yeeka na yila mwavika Ivinda ya syua yilithua.

وَلَهُ الْحُكْمُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشْيَا وَجْهٍ
تُظْهِرُونَ ⑬

20.We amumasya Ola wi thayu kuma kwa Ola mukw'u, na amumasya Ola mukw'u kuma kwa Ola wi thayu; na We numInengae nthi thayu itina wa kkw'u kwayo. Na ota Ou, now'o inyw'I mukaumilw'a.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ
يُخْرِجُونَ ⑭

LUKU 3

21.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We niwamOmbie inyw'I kuma kItooni; sisya Indi, inyw'I mwi andu ala mwanganga IolO wa Othyu wa nthi.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ⑮

22.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We niwamOmbie inyw'I iveti nkana mukwatae mOuo nthini wasyo, na We niwIkilite wendo na wololo katl wenyu. Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama kwa andu ala masOanila.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑯

23.Na katl wa Syama Syake ni mukwatae wa matu na nthi, na ivathukany'o sya ithyomo syenyu na

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِزَاءِ
النَّيْتِكُمْ وَالْوَابِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ⑰

Ithyĩ tũmũnengete okũvika mweethĩwa na ianda nene, *na kũmakĩa* mo tondũ mũkĩanĩte mũndũ na ūla ūngĩ? Uu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa kwa andũ ala mamanyaa.

30.Aiee, Indĩ asu ala mate alũngalu maatĩlaa mawendi moo mathũku matena ūmanyi. Na Indĩ nũũ ūla ūtonya kũmũtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũtw'ĩle wa kwaa? Vaikethwa atetheesya kwoondũ woo.

بَلِ اتَّبِعِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٥

31.Kwa ūu elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni, wĩnenganĩte mavinda onthe nthĩnĩ wa w'o-----*na atĩla* kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla itina wakyō We waseũvisye mbaa andũ. Vai ūalyũlo wa ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu ow'o nĩyō ndĩni tĩla tũngeme na ūlũmu tĩlũngalĩte na tĩtw'ĩtkaa ila ingĩ syĩthwe ilũngele. Indĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.^{1*}

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَرِيمُ وَلَكِنَّا أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٦

32.Elekelyai *mothyũ menyū* vala ve Ngai, mũkĩmũalyũkĩla *mwĩna wĩlilo*, na mũkĩei We na lũmyai Mboya, na

مُتَّبِعِينَ إِلَهٍ وَاتَّقُوا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٧

¹ *Vaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũweta ndafa Syake. Nthĩnĩ wa ngewa ĩno yĩasya kana mũndũ nũseũvĩtw'e ethĩwe atonya kwĩyĩelekany'a na ndafa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu noyo nzĩla tũ tĩla mũndũ ūtonya kwĩfana kĩveva. Ow'o nyamũ ila ingĩ iitonya kwĩthwa na kĩfanda kĩĩ kya ūsengy'o kya mũndũ. Na kwa ndeto ingĩ, kũthengeanĩla na Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtonya kwoneka tũ ethwa ndafa sya Mũtalĩwa nikwoneka. Ona kũĩlyĩ ūu, nĩkwaĩlĩtwe nĩkũlĩlikanwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa tene na tene oyĩla mũndũ nĩ wa kavinda. Na ota ūu, mũndũ nũtonya kwĩyĩelekany'a Nake nthĩnĩ wa tĩvinda yake yĩla wĩ thayũ.

mũikethwe ma asu ala mamwʼananasya
Ngai na ngai ingĩ.

33. Kwa asu ala maanasya ndĩni yoo, na
makaanĩka nthĩnĩ wa nguthu; kĩa
nguthu ʼitanĩa maũndũ ala yĩ namo.

وَمِنَ الَّذِينَ قَفَرُوا فِيهِمْ وَكَانُوا شُعَبًا كُلَّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ قَرِحُونَ ۝

34. Na yĩla thĩna wamakwata andũ,
maĩaa kwa Mwĩai woo, makĩmũalyũkĩla
We *mena wĩilo*; na Indĩ, yĩla We
wamasamĩthya tei kuma Kwake, we!
nguthu ʼĩmwe yoo ʼĩmwʼananasya Mwĩai
woo na ngai ingĩ.

وَإِذَا مَنَّ النَّاسُ فَسُرَّ دَعْوَارُهُمْ فَبِئْسَ مَا يَشْرُونَ
ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَرْجِعُونَ
يُشْرِكُونَ ۝

35. Kwa ũu, kwa kũlea kwĩthwa na
mũvea ʼlũlũ wa maũndũ ala Ithyĩ
tũmanengete mo. Kwa ũu, ʼitanĩthyei
inywʼ-ene kwa ʼĩvinda. Indĩ o mĩtũkĩ
mũkamanya.

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

36. Ithyĩ nĩtũmatheesye mo mwĩao ona
ũmwe ũla ũneenaa *Okĩmendeesyaa* mo
ala mamwʼananasya We namo?

أَمْ أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُمْ يَكْفُرُونَ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ۝

37. Na yĩla Ithyĩ twamendethya andũ ma
nthĩ na mũsamo wa tei mo nĩmatanĩaa
nthĩnĩ wa wʼo, Indĩ ethwa ũthũku
nĩwamavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ
ala moko moo mekĩte *mo ene sisyai!*
Mo mambĩlĩlasya kũyĩtũka.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ۝

38. Mo nomonete kana Ngai Mwene
Vinya Wʼonthe amũthanthasyyaa
kyaũya ũla We wendaa ona wĩva, na
kũmũnyivĩsya kyo *ũla ona wĩva We
wendaa?* Kwa ũu wʼo, nthĩnĩ wa ũũ, ve
Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

39. Kwa ũu, nengei andũ ma ndũũ sya
mũkaufĩ ianda i-syoo, na ala mena vata,
na mũendi-wa-kyalo. Uu nĩwʼo ũseo

فَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَتَامَىٰ وَالنَّسِيبَ
ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

vyū kwa asu ala mamanthaa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na nomo ala makaŵla.

40. Kŵla ona kīva inyw'ī mūŵvaa ta ūsyao wa mbesa *liva* nŵkana kŵtonye kwongeleela kŵndū mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, īndī kŵla mumasya Saka mūimantha īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē---aa nŵmo ala makongeleela *ūthw'ii woo* kūndū kwŵlī.

41. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula ūmūmbīte inyw'ī, na *īndī We* nūmūnengete inyw'ī; na *We* akamūkw'īthya inyw'ī, na *We* akamūthayūkyā mwŵthwe thayū. *Ve* ūmwe ona wŵva katŵ wa 'atindany'a' menyu ūtonya kwŵka ūndū ūmwe katŵ wa maūndū aa? *We* nataŵwe na E-ŵlū mūno mbee wa ila mo mamwānanasya *We nasyo.*

LUKU 5

42. Uthyoe ku nŵmŵlŵte ŵlū wa nthī nyūmū na ūkanganī nūndū wa ūndū moko ma andū mekŵte, Nŵkana *We* atonye kūmasamŵthya mosyao ma amwe ma meko moo, nŵkana maalyūke maume *nthīnī wa ūthūku.*

43. Asya, 'Tambūkai ŵlū wa nthī mwone ūndū mūminūkŵlyo wa asu ala maŵ mbee wenyu wathūkŵte! Aingī mūno vyū moo maŵ athaithi ma mŵvw'anano.'

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضَعِفُونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَن يَفْعَلُ مِنْ دُونِهِ شَيْئًا سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. Kwa ūu, elekelyai mothyū menyū vala ve Ndīni ūla ndūngalu na ūtetheeasya ala angī kwīthwa me alūngalu mbee wa ūtanavika mūthenya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla vatakeṭhwa na kīsiūti. Mūthenya ūsu, mo makaanīka nguthu syīna kīvathūkany'o īmwe na ūla īngī.

فَأَقْرَهُ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدَّقُونَ ۝

45. Ala matetīkīlaa makakua *mosyao* ma kūlea kwītkīla kwoo; na ala mekaa meko maseo ma ūlūngalu maseūvasya ūseo woo ene,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُفْسِيهِمْ
يَهْدِيهِمْ ۝

46. Nīkana, We atonye kūmaīva ala metīkīlaa na kwīka meko ma ūlūngalu. Vate nzika, We ndamendete alei.

لِيَجْزِيَ الْغَائِبِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ۝

47. Na katī wa Syama Syake *nī kīlī*, kana We nīwitūmaa iseve ta *ikuñe* ūvoo mūseo na nīkana We atonye kūmūsamīthya inyw'ī īnee Yake, na nīkana ngalawa iendae ūkanganī kwa ūtonyi Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kwīthwa na mūvea.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيُنَجِّىَ الْفُلْكَ بِأَمْرِهِ وَلِيُنَبِّئَكُمْ
فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

48. Na vate nzika, Ithyī nītwamatūmie Atūmwa mbee waku kwa andū moo ene, namo nīmamaeteie mo Syama syumīlīte. Na īndī Ithyī nītwamasīlīte asu ala maī avītany'a. Na vate nzika, kwaī ūlū Waitū kūmatetheesya etīkīlī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَفَعْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

49. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla witwaa iseve nīkana iseūve īthweo. Na īndī We nūyīnyātkasya ītunī ūndū We wendaa na kūyīlīfanīlya yo ngoi ūlū wa ngoi na īndī we nūmyonaa

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِحُ بَحَابًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ سَحَابًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ۖ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ

mbua Ikyuma vu nthĩnĩ wayo. Na yĩla
We wamyusya Iũlũ wa ũla We wendaa
katĩ wa athũkũmi Make, sisyai! Mo
nĩmatanaa.

50. Ona kau mbee wa ũu---mbee wa
Itanamba kũtheew'a Iũlũ woo mo
nĩmeyĩtũkaa.

51. Sisyai, Indĩ, movano ma Inee ya
Ngai Mwene Vinya W'onth: ũndũ we
ũmĩthayũũkasya nthĩ Itina wa kĩkw'ũ
kyayo. Nĩw'o, Ngai o ũu,
akamathayũũkasya ala akw'ũ; nũndũ We
E-Vinya Iũlũ wa syĩndũ syonthe.

52. Na ethwa Ithyĩ nĩtwakĩtũma kĩseve
na makyona *ngetha yoo* Iikalaa, Indĩ mo
Itina *nĩmambĩĩĩlasya* kũmalea *manee*
Maitũ.

53. Na we ndũtonya kũtuma ala akw'ũ
mew'a nthĩ, ona kana ndũtonya kũtuma
ala mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka monanĩtye mĩlongo yoo.

54. Ona we ndũtonya kũitongoesya
ilalinda kuma Iĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya tũ ala matonya
kwĩtĩkĩla Mĩsoa Yaitũ na menyivasya.

LUKU 6

55. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onth Ula
wamũmbie inyw'ĩ nthĩnĩ wa *mwĩkalo*
wa wonzu, na Itina wa wonzu
nĩwamũnengie vinya; na Indĩ Itina wa
vinya, nĩwamũeteie wonzu na ũkũũ.
We ombaa kĩla We wendaa. We nĩ We
Umanyi W'onth, Ula-Utonyi-W'onth.

عِبَادَہٗ اِذَا هُمْ يَسْتَبِشُّوْنَ ۝

وَ اِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّنْزَلَ عَلَیْهِمْ مِنْ قَبْلِهٖ

لَمُبْلِسِیْنَ ۝

فَاَنْظُرْ اِلٰی اَنْزِلَ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ یُنْزِلُ الْاَرْضَ بَعْدَ
مَوْنِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمَنْیَ النَّوْفٰی وَهُوَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ
قَدِیْرٌ ۝

وَ لَیْنَ اَرْسَلْنَا رِیْحًا فَرَأَوْهُ مُصْفًّی اَظْلَمُوْا مِنْۢ بَعْدِ
یَكْفُرُوْنَ ۝

فَاِنَّكَ لَا تَسْمِعُ النَّوْفٰی وَلَا تَسْمِعُ الضَّمَرَ الدُّعَاۤءَ اِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِیْنَ ۝

وَمَا اَنْتَ بِهٰذَا الْعَنٰی عَنْ صَلَاتِهِمْ اِنْ تَسْمِعُ اِلَّا
ۙ مَنْ یُّؤْمِنُ بِاٰیٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝

اَللّٰهُ الَّذِیْ خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ
ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَیْبَةً
یَّخْلُقُ مَا یَشَآءُ وَهُوَ الْعَلِیْمُ الْقَدِیْرُ ۝

56. Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika
ala avītany'a makeevīta kana mo
mekalile kwa Tsaa-Ūu nīw'o mo
maalyūlilwe *kuma nzīanī īla ya w'o.*

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَنَا بِالنَّارِ
غَيْرِ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥﴾

57. Indī ala manengetwe ūmanyi na
mūtkīō makasya, ‘Ow’o, inyw’ī
mwīkalīte kwīanana na Ivuku ya Ngai
Mwene Vinya W’onthē, kūvika
Mūthenya wa Uthayūōkyo, na ūō nīw’o
Mūthenya wa Uthayūōkyo; Indī inyw’ī
mūyaaenda kūmanyā.

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَ لَكُمْ كُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

58. Kwa ūu, mŭthenya ūsu, syŭkwatyo
syoo iikamauna eki-ma-naŭ; ona mo
maiketŭkŭlw'a ūthei kŭlika nguthunŭ
Yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْبَدَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٥﴾

59. Na kwa ūla w'o, Ithyl nItūnenganItē
ngelekany'o ya kīla mŭthemba nthInI
wa Kulani Ino; na ow'o, ethwa we
ŭkamaetee Kyama, asu aia matefIkIlaa
vate nzika, makaasya, 'Inyw'I mwI
akengani.'

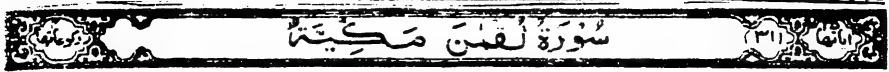
وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ يَقُولُوكَ الذِّينَ كَفَرُوا إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٠﴾

60. Uu n'w'o Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūsiŵlaa ngoo sya asu ala
matena ūmanyi.

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

61.Kwa Uu, we Umfisa. Vate nzika,
Utianfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
ni wa w'o; na ndukamaeke asu ala mate
na U-w'o wa mufika maovuthye.

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿١١﴾

LUQMAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau. Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْقُرْآنِ

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku ya Uĩ,

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

4. Utongoi na tei kwa ala mekaa moseo,

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

5. Asu ala malũmasya Mboya na kũĩva
Saka na ala mena mũĩkĩĩlo mũlũmu wa
Itunĩ.

الَّذِينَ يَمِيزُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

6. Mo nĩmo ala maatiĩaa ũtongoi kuma
kwa Mwĩai woo, na nomo ala
makaĩla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

7. Na katĩ wa andũ ve ũmwe ũla
ũkũanasya ũtongoi na mbano sya mana
kũmathyoekya andũ kuma nzĩanĩ ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, atena
ũmanyi, na kũmĩvũĩa ngũĩ. Kwa asu,
vakeethwa na ũsilĩĩlo ũthĩnasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُتَلَّ
عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

8. Na yĩla we wasomewa Mĩsoa Yaitũ,
asyokaa ĩtina ekathĩĩe, ta ũtanamĩw'a,
ko vena ũito matũnĩ make elĩ; kwa ũu,
mũtavye we ũvoo wa ũsilĩĩlo wĩ woo.

وَأَن تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَمْ يُسْمِعْهَا
كَأَن فِيْ أُنْصُرٍ وَقُرْآنٍ مُّبَشِّرٍ بِعَذَابِ الْيَوْمِ

9. Vate nzika, asu ala metĩkĩĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo—mo makeethwa na
Mĩũnda ya Utanu,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

10.Vala mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe *nŌtiŋe* ūtianfo wa w'o; na We nŋ We Wŋ-Vinya, Ula-Mŋŋ.

خُلِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11.We ombŋte matu vate ituŋ ila inyw'ŋ mŋtonya kŋsyona, na We nŋwŋlŋte ŋlma nŋmŋ ŋŋlŋ wa nthŋ nŋkana iikese kŋthingitha vamwe nenyu, na We nŋnyaŋkŋtye syŋmbe sya kŋla mŋthemba nthŋnŋ wayo; na Ithyŋ nŋtŋtheetye kŋw'ŋ kuma mathweonŋ, na tŋkamesya imea nzeo sya kŋla mŋthemba.

خَلَقَ السَّوَابَ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَآلُفٍ فِي الْأَرْضِ
رَوَايَ أَنْ تَبِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كُنُوزٍ ②

12.Uu nŋ ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yu mbony'eŋ nyie kŋla ala angŋ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mombite. Aiee, ŋndŋ eki-ma-naŋ me nthŋnŋ wa ŋvŋtyo yŋ ūtheinŋ.

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ③

LUKU 2

13.Na Ithyŋ nŋtwamŋnengie Lukumaan ūŋ, *akyasya*, 'Tŋngai mŋvea kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe:' na ūla ūtŋngaa mŋvea, atŋngaa mŋvea kwoondŋ wa *ŋseo* wa thayŋ wake mwene tŋ. Na ūla we ūtatŋngaa mŋvea, ŋndŋ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŋwŋŋŋnŋtye-We-Mwene, Ula-Waŋŋŋte-Nŋ-Kŋtaŋwa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ
يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
حَكِيمٌ ④

14.Na *lilikanai* yŋla Lukumaani wamŋtavisye mwana wake aimŋtaa, 'Ame mwana wakwa mwendwa! Ndŋkaamwŋanany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingŋ. Vate nzika, kŋmwŋanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingŋ nŋ ŋvŋtyo yŋ woo.'

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَىٰ لَا تَشْرِكْ
بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ⑤

15. Na Ithyl nItUmwIyIaIe mUndu ethwe e mUseo kwa asyai make----nyinyia wake amUsyaa e nthInI wa wonzu IuIu wa wonzu, na kwonga kwake kOkuaa myaka IIf---NdUngfei mUvea Nyie na asyai menyu. Kwakwa nIkw'o ualUko wa mUminOkIlyo.

وَوَضَّيْنَا الْإِنْسَانَ فِي دِينِهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَبًا
عَلَى وَهَبٍ وَفَضَّلَهُ فِي عَاقِبَتِ بْنِ إِسْحَاقَ لَوْلَا ذَلِكَ
إِلَّا الْبَصِيرُ ⑤

16. 'Na ethwa asyai maku nImeOkaaananIa naku we nIkana UmItanany'e Nyie na kIla we Utena Umanyi wakyo, IndI, ndOkamew'e, IndI IthIwa wI mUnyanyae woo IuIu wa maUndu onthe ma nthI; na nthInI wa maUndu ma kIvea atIla nzIa yake we Ula Umbelekelaa Nyie. Na Kwakwa IndI nIkw'o kOkethwa kwI ualUko waku, Nakwa nIngamUmanyIthya inyw'I maUndu ala mweekaa.

وَإِنْ جَاهَدَكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مُعْرُوفًا
وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

17. 'Ame mwana wakwa! Undu w'onthe ona wIva ona ethwa wIana Uito wIana wa mbeke ya kalandalI, ona wI nthInI wa Ivia, kana wI matunI, kana wI IuIu wa nthI, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nOkaumIlya UtheinI; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUmanyi-wa-SyImbithI syonthe, MUmanyi-Wa-Syonthe.

يُنَبِّئُ إِنَّمَا إِنْ تَكُ وَثَقَالَ حَبَّوْنِ تَحُولُ تَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمُوتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ بِأَمْرِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑦

18. 'Ame mwana wakwa mwendwa! LUlUmIlya Mboya, na tavanasya maUndu maseo, na Uivatana UthOku, na UmIIsya na UmIIsyo IuIu wa kIla kyonthe kItonya kUukwata we. Vate nzika, UU nI Umwe katI wa maUndu ala mendaa UsUanIlo mUluMu.

يُنَبِّئُ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُءًا بِالْعُرْوَةِ فَإِنَّهُ عَلَى الشُّكْرِ
وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑧

19. 'Na ndOkamethiUie andU na UthIa waku na Ung'endu ona ndOkatambuKe IuIu wa nthI na ngathIlo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَلَا تَصْغُرْ حَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ⑨

ndamwendaa kila m0nd0 m0ng'endu,
mwikathili.

20. 'Na we tamboka na m0endele 0la
wifanile wa katli, na theesya wasya waku;
vate nzika, wasya 0la 0tetikilika vy0
ni wa Ing'oi.

وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتَ الْحَبِيرِ ⑩

LUKU 3

21. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'on the akikilite wifan kyonthe
kila ki matuni na kyonthe kila ki 000
wa nthi, na niwifanitsye Inee Yake 000
wenyu, kweli ngali ya nza na ya nthini?
Na katli wa and0 ve amwe ala
makaanafaa 000 wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe mate na 0manyi kana
0tongoi kana Ivuku yila yimulika.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ⑪

22. Na yila mo matavw'a, 'Atilai
ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0vuanitye,' mo maasya, 'Aiee,
ithyi twifanila ma0nd0 ala ithyi tweethie
maathe maitu maathie.' Ata! Ona ethwa
Satani amathokasya mo 0sililoni wa
Mwaki wakene?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَشْتَعِ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يَدْعُهُمْ إِلَى عَذَابِ الشَّعِيرِ ⑫

23. Indli we 0la wInenganae vy0 kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na ni mwiki-wa-
nesa, we vate nzika, niwkwatle
ngwatilo 0la yi vinya. Na m0min0kilyo
wa ma0nd0 onthe wina Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

وَمَنْ يُضِلَّهُ فَوِجْهَةٌ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ خَسِرٌ فَقَدْ
اسْتَسْرَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ⑬

24. Na ta kwa 0la we 0tetikilaa, 0lei
wake nd0kakwikie kyeve we. Ual0ko
woo wi Kwitu, na ithyi t0kamatavya mo
ma0nd0 ala meekie; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe niwisi nesa vy0
ma0nd0 ala me nthini wa ithui syoo.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَجْزِيكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑭

25. Ithyĩ tũkamaeka mo ene metanĩthye vanini; na Indĩ tũkamatwaa ūsilĩlonĩ mwai.

نُسَمِعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَنْظُرُهُمْ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ⑤

26. Na ūkamakũlya mo, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Vate nzika, mo maũsũngĩa, 'Nĩ Ngai Mwene W'onthe.' Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ aingĩ mũno vyũ moo mayĩsĩ.

وَلَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

27. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na Iũlũ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩsyē We-Mwene Ula Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa

يَلُو مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ⑦

28. Ona mĩtĩ yonthe Iũlũ wa nthĩ ūkatwĩka iandĩki, na ūkanga ūkatw'ĩka ingi na nganga mũonza na kwongela ingĩ, ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe iitonya kũthela kũandĩkwa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ
يَمْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑧

29. Kũmbwa kwenyu na kũthayũũkw'a kwenyu nota *kũmbwa na kũthayũũkw'a kwa* mũndũ ūmwe tũ. Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩw'i-W'onthē, Woni-W'onthē.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَسْمَعُ أَلْفَاظَكُمْ وَإِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑨

30. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthē atumaa ūtukũ ūlika nthĩnĩ wa mũthenya, na akatuma mũthenya ūlika nthĩnĩ wa ūtukũ, na akekĩa syũa na mwei wĩanĩ; kĩa kĩmwe kĩatĩĩe nzĩa yakyo kũvika Ivinde yĩla yĩtw'ĩtwe, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa?

لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَلَّ فِي السَّهَابِ وَيُوَلِّجُ الْمَاءَ
فِي الْبَلِّ وَسَخَّرَ الشَّيْءَ وَالْقَمَرَ كُلَّ يَوْمٍ إِلَى آخِلٍ
مُسْتَوًى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑩

31. Kĩtumi nũndũ no Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula nĩ Ngai-Wa-W'o, na kĩa makĩkaĩlaa ūtee Wake nĩ ūvũngũ, na nũndũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula-Wĩ-Iũũ-Mũno, Ula Mũnene-Utaelekanw'a na kĩndũ.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. We nowonaa kana ngalawa iendaa ūkanganĩ kwa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana We atonye kũmwony'a inyw'ĩ Syama Syake? Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve Syama kwa kĩa ūmwe mũmĩĩsyana ūtũngaa mũvea.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ
قِيَمَ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Na yĩla ĩtulumo syamavw'ĩka ta ngunĩko nyingĩ mũno nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, me aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũĩkĩĩlo, ĩndĩ yĩla We wamavĩkya nthĩ nyũmũ na mũuo, amwe moo ĩndĩ nĩmosaa nzĩla ĩla ya w'o. Na vai wileaa Syama Sitũ ateo mũndũ ūla ūte mũĩkĩĩku, ūte mũvea.

وَإِذَا غَشِيَهم مَّوْجٌ كَأَتْلَالٍ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ فَلَمْ يَنْجِبْهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

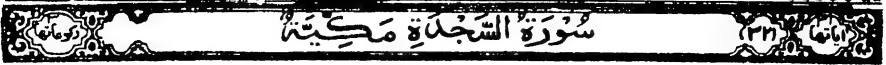
34. Inyw'ĩ andũ, manthai ūsũvĩo kwa Mwĩai wenyu na kĩa mũthenya ūla ĩthe ūtakamũuna mwana, ona mwana ndakethwa na ūuno kwa ĩthe ona vanini. Utianĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, nĩ wa w'o. Kwa ūu, thayũ wa nthĩ ĩno ndũkamũkenge inyw'ĩ ona Mũkengani ndakamũkenge inyw'ĩ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَآخِشُوا يَوْمًا لَا يَجْرِي
وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٍ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٤﴾

35. Nĩw'o, Umanyi wa Ola Saa wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We nũtheeasya mbua, na nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nthĩnĩ wa mavu. Na vai thayũ wĩsĩ ũndũ wĩlka ũnĩ, na vai thayũ wĩsĩ vala ũkakw'ĩa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi W'onthe, Mũmanyi wa Syonthe.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْتُمُ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

بِخَوَائِرِهِ

AL – SAJDA
(WavuanIw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْ ②

3. Uvuary'o wa Ivuku yĩ ndwĩ nzika nthĩnĩ waw'o-----umĩte kwa Mwĩai wa nthĩ syonthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأَرْبَبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ③

4. Mo measya, 'We nũyiseũvĩtye? Aiee, ũu nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waku, nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataaĩthĩwa na Mũkaanany'a mbee waku, nĩkana vangĩ matonye kũatĩĩa ũtongoi.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِشَدِيدِ أَمْرِهِمْ مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ رَبِّكَ لَعَلَّهُمْ يُعْتَدُونَ ④

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthĩ na syĩndũ ila syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ; na ĩndĩ We atĩnĩka Kĩvilanĩ-Kya-Usumbĩ. Inyw'ĩ mũi na mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ũtee Wake. Inyw'ĩ ĩndĩ nomũsũanĩaa?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑤

6. We akalany'a Mwĩao Mũtheu kuma ĩtunĩ ũvike nthĩ, na ĩndĩ w'o ũkambata Kwake nthĩnĩ wa mũthenya ũmwe ũla nũndũ ũmwe na myaka ngili kwĩlanana nondũ inyw'ĩ mũtalaa.

يَذَكِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَرُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ⑥

7. Usu nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa, Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

ذَلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑦

8.Ula UkfanIsye klla kIndo We
Ombite. Na We nIwambIIsye ombi wa
mOndO kuma yOmbanI.

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ ⑤

9.Na IndI We nIwaitw'IkIthisye nzyawa
syake syumae nthInI wa tUsamO twI
kIw'OnI kItweku.

ثُمَّ جَعَلْهُ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ⑥

10.IndI We nIwamwIananisye we na
amOveveea veva Wake nthInI wake. Na
We nOmOnengete inyw'I kwIw'a na
metho na ngoo. IndI inyw'I mOtOngaa
mUvea mOvUthO! 1*

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ⑦

11.Namo makOlya, Ata! YIla ithyI
tOkaa IOIO wa nthI, IndI ithyI
tOkatw'Ika kyOmbe kyeO? Aiee, IndI
mo makeethwa me alei OmbanonI wa
MwIai woo.

وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ
بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفُورُونَ ⑧

12.Asya, 'MolaIka wa kIkw'O OIa wItwe
kwIthwa mOnene wenyu akamOkw'Ithya
inyw'I: na IndI mOkatOngwa kwa
MwIai wenyu'

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَلَكَ السَّوْتِ الَّذِي ذُكِّرَ بِكُمْ ثُمَّ
يَرْجِعُكُمْ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تَرْجِعُونَ ⑨

LUKU 2

13.Takethwa we nOtonya kwIsa kOmona
avItany'a yIla mo makakumany'a
mothyO moo mbee wa MwIai woo, na
kwasya, 'MwIai waitO, ithyI nItwonete
na nItwIw'ite, kwa Ou, tOtOngwe ithyI Itina
nIkana tOtonye kwIka mawIa maseo;
nOndO yu nItOIkIle na w'O maOndO ala
tOtavItw'e.'

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا
مُقِرُّونَ ⑩

1*Ndeto Ino 'fo'add' ngoo tondO IandIkIthe nthInI
wa Kulani Ntheu, ndiOweta o ngoo tO, IndI
nIyIkwonany'a kIvIla kya mOthya kya Omanyi.
Sisya, 28:11 al-kasas, 53:12 Al-Kasas, Al-Najm
46:27, Al-Ahqaf na Avalamu 14:38.

14. Na takethwa Ithyĩ *nĩweekĩle* vinya kwenda Kwitũ, twĩthwa twaũnengie kĩa thayũ ũtongoi waw'o, ĩndĩ ĩla ndeto kuma kwakwa nĩtwĩkĩte w'o kana Nyie ngausũya ĩia-ya-Mwaki na Mayini na andũ onthe vamwe.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ١٤

15. Kwa ũu, samai *inyw'ĩ ũsilĩlo* wa meko menyũ nũndũ nĩmwoolilwe nĩ ũmbano wa mũthenya ũũ wenyũ. Ithyĩ o Naitũ nĩtũlĩtwe ninyw'ĩ ota ũu. Na inyw'ĩ samai ũsilĩlo wa kwĩkalaa nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

قَدْ قُوْنَا بِمَا نَيْسْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَكُمُ وَذُقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ١٥

16. Mo nĩmaililikanaa Syama Sitũ tũ ala yĩla maililikanw'a mavalũkaa nthĩ matulĩtye-ndu na mothyũ moo, na mataĩaa ndaĩa ya Mwĩai woo, namo mayĩkathĩaa.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا حُزُوا ^{بِهَا} وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ١٦

17. Mbau syoo nĩsyĩvetaa mokonĩ moo; na mamwĩkalaa Mwĩai woo mena w'ia na wĩkwatyo, na kumya kĩa ithyĩ tũnenganĩte tũũ woo.

تَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ١٧

18. Na vai thayũ ũmanyaa ũtanu wa metho ũla wĩlĩtwe ũvithĩtwe kwoondũ woo, ta ĩtuvi ya mawĩa moo maseo.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٨

19. Ula ĩndĩ we nĩ mwĩtĩkĩli, nũndũ ũmwe na ũla ũte mwĩw'i? Mo ti ũndũ ũmwe.

إِن كَانَ مُؤْمِنًا كَنَّ كَانَ فَاسْقَامًا لَا تَسْمَعُونَ ١٩

20. Na ta kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, mo makeethwa na Mĩũnda ya Wĩkalo wa Tene na Tene, ta ũthokyo, nũndũ wa maũndũ ala mo meekaa.

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٠

21. Na ta kwa asu ala mate ew'i, wĩkalo woo ũkeethwa nĩ Mwakinĩ. Kĩla ĩvinda

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ نُفُوا عَذَابَ

makenda kuma vo, makatŭngawa nthĩnĩ
waw'o, namo makatavw'a, 'Samai
Ŭsilflo wa Mwaki Ŭla inyw'I mwaŬleaa.'

النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ فِيهَا تُكْفَرُونَ ①

22.Na kwa Ŭla w'o vyŬ, Ithyĩ tŭkatuma
mo masama Ŭsilflo Ŭla mŭnini mbee wa
Ŭsilflo Ŭla mŭnenange, nĩkana mo
matonye kŭsyoka *KwitŬ mena wĩlilo.*

وَلَنَذِيرَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذَى ذُوْنَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ②

23.Na nŬŬ Ŭla wĩkaa Ivtŭyo ĩnene mbee
wa we Ŭla Ŭlilikanaw'a Mĩsoa ya Mwĩai
wake na ĩndĩ akĩalyŬka na kŭmĩtia?
Ithyĩ vate nzika, tŭkamasĩlla avĩtany'a.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا
إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ③

LUKU 3

24.Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
Ivuku—mŭikethwe ĩndĩ na nzika tŬlŬ
wa kŭkomana ----Nake---na Ithyĩ
nĩtwayĩtw'ĩkĩthisye yo Ŭtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ④

25.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye amwe
katĩ woo *kwĩhwa* atongoi, ala
mamatongoesye *andŬ* kwa Mwĩao WitŬ
oyĩla *mo-ene* maĩ na ŭmĩllyo na maĩ na
mŭĩkĩllo mŭlŭmu nthĩnĩ wa Mĩsoa
YaitŬ.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لِنَبْلُوهُمْ
وَكَاثُرًا ⑤

26.Nĩw'o, Mwĩai waku We akasila katĩ
woo Mŭthenya wa UthayŬkyo nthĩnĩ
wa maŭndŬ ala mo matetĩkĩlanaa nthĩnĩ
wamo.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥

27.Nokŭmatongoesya mo kŭmanya nĩ
nzyawa syĩana ata, ila ithyĩ tŭsyangĩte
ila syaĩ mbee woo, ila katĩ wasyo mo *yu*
maendelaa ndŭanĩ syoo? Nthĩnĩ wa Ŭu
vate nzika, ve Syama. ĩndĩ mo
nomakethukĩllyo?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كُرْهُهُنَا الَّذِي أَرْسَلْنَا فِيهِ
مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ يَقُولُوا فَرِّقُوا
بَيْنَ فِرْعَوْنَ وَهَارُونَ ⑦

28. Mo nomonete kana lthyĩ tũtwaa
kĩw'ũ tũlũ wa nthĩ nyũmũ na Indĩ
tũkamesya imea nakyo ila indo syoo
ĩĩsaa, ona mo ene, Indĩ mo nomonaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ

فَلَا يُبْعِثُونَ ﴿٥٠﴾

29. Namo makũlasya, 'Ukĩlyo ũũ ũkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

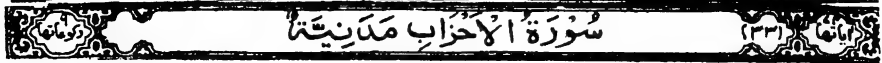
30. Asya, 'Mũthenyanĩ wa ũkĩlyo,
kwĩtĩkĩla kwa alei kũikamauna mo,
ona maikanengwe ĩvinda.'

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٥٢﴾

31. Kwa ũu, umai katĩ woo, na eteelai.
Namo nometelee ota ũu.

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْظُرْ إِلَهُمْ فَمَنْظَرُونَ ﴿٥٣﴾

AL - AHZAAB
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syftwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Ame we Mwathani, mantha ũsũvĩo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ndũkaatŵle mawendi ma alei na angangani.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ٢

3. Na atŵla maũndũ ala ũvuanŵ'e we kuma kwa Mwŵai waku. Nŵ'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ŵ mwŵkaa.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ٣

4. Na ia mũŵkŵlo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵanŵle kŵithwa ta Mũsũvĩi.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا ٤

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamũmbŵa mũndũ ona ũmwe ngoo ilŵ nthŵnŵ wa kŵthũi kyake; ona We ndaalyũlaa iveti syenyũ kŵithwa maa nyinyia menyu vyũ nũndũ inyw'ŵ mũsyŵtaa maa nyinyia menyu na mũkaeka kũmatethya ala ma ndũũ sya mũkautŵ, ona We ndamaalyũlaa ala inyw'ŵ mũmacw'ŵkŵthasya syana syenyũ makatw'ŵka syana syenyũ vyũ. Isu nŵ ndeto sya makanyw'a menyu tũ; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenaa w'o, na We atongoasya nzŵanŵ ŵla ya w'o.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَظْهَرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ ۚ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ٥

6. Syŵtei syo na masyŵwa ma maaŵthe masyo. Uu nŵ'o waŵlu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ ethwa inyw'ŵ mũĩmesŵ maaŵthe masyo, Indŵ mo nŵ anaa

أَدْعَوْهُمْ لِأَبَائِهِمْ ۚ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَلَا تَحْوَا نَكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ٦

nyinyia menyu na anyanyae menyu katl wa m0k1f1o. Na vai 0th0ku 1010 wenyu n0nd0 wa 1v1tyo y1la inyw'1 mweekie m0te na k1eleelo ateo y1la ngoo syenyu syeekie kwa kwenda. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 M0ekanfi - M0no, Us0twe n1 tei.

7.Mwathani e vakuv1 m0no na et1k1li mbee wamo ene, na iveti syake n1 ta maanyinyia moo. Na amwe ma nd00 sya m0kaut1 me vakuv1 kwa m0nd0 na 0la 0ng1 m0no k0v1ta ang1 katl wa et1k1li na Athami kw1anana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwa manee ala inyw'1 m0tonya k0nengane kwa anyanyae menyu ma mwanya kwa mw1kalo m0seo; 00 n1w'o 0nengan1twe nth1n1 wa Ivuku ya M0mb1we.

8.Na lilikanai y1la Ithy1 twoosie 0tian1o kuma kwa Athani, na kuina kwaku we, na kuma kwa Noa, na Avalamu, na Mose, na Yesu mwana wa Malia, na ow'o, Ithy1 n1twatian1e namo 0tian1o m0l0mu;

9.N1kana We atonye k0mak0lya ala ma w'o 1010 wa U-w'o woo. Na We n0se0v1tye 0sil1lo w1 woo kwoond0 wa alei.

LUKU 2

10.Inyw'1 ala mw1t1k1laa! Lilikanai 1nee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe y1la y1 1010 wenyu, y1la nguthu sya ita syam0thee inyw'1, na Ithy1 n1twaitwa1e syo k1seve na nguthu sya ita ila inyw'1 m0taasyona. Na Ngai Mwene

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ①

الَّذِينَ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَنْزَلَ آجُلَهُمْ أَقْبَهُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ①

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ①

لَيْسَ لِلضَّالِّينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَ شُكْرُكُمْ جُنُودًا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا أَلَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ①

Vinya W'onthe nīwonaā Ondō inyw'ī
mwīkaa.

11.Yīla syo syamumīlīle inyw'ī kuma
tūlū wenyu, na kuma ītheo wenyu, na
yīla metho menyū mavūavūanie, na ngoo
syenyū syathaanyūka syavika mīmeonī
yenyū mwamūsūanīla Ngai Mwene
Vinya W'onthe masūanīo me
kīvathūkany'o.

12.Vau kwa vau, etīkīlī nīmatatiwe tū,
na nīmathingithangiw'e na
īthingithangw'a yī vinya.

13.Na yīla angangani na ala maī na ūwau
ngoonī syoo maisye, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake
mayaatwatha kīndū ateo nī ūvūngū
mūthei.

14.Na yīla nguthu īmwe yoo yaisye,
'Inyw'ī ekali ma Yathilivu Medina! ^{1*}
Inyw'ī mūi na vinya wa kūmomīksya
amaitha, kwa ūu, syokai ītina.' Ona
kīlungu kīmwe kyoo nīkyeetisyē ūthei
kuma kwa Mwathani, makyasya,
'Nyūmba sitū nī nthei na ii na ūvūto;
Na kwa ūla w'o, syo iyaī nthei. Mo
mamanthaa o kūkīla mathi tū.

15.Na takethwa mo nīmalikīlīlīwe nī
nguthu sya ita kuma ngalī syonthe ila
syamathyūlūlūkīte, na īndī maikūlw'a
malike ithokoonī isu, mo methwa meekie
ūu na mīhūkī, na mo mayīthwa mekalile
nyūmbanī syoo ateo o vanini.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ
زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَرْتُمْ
بِاللَّهِ الظُّنُونَا ۝

هَٰذَا لِكِ الْبَٰئِلِ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ۝

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۝

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ
إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ
إِلَّا فِرَارًا ۝

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا النَّبِيَّ
لَأَنفَرُوا وَمَا لَبِثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ۝

¹ *Medina yeeskīwe na syltwa yīl mbee wa Hijra.

16. Na kwa ūla w'o, mo, nĩmaminĩte kũtianĩa ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mĩongo yoo. Na ūtianĩo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nũkũlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّونَ
الْأَذْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ۝

17. Asya, 'Kũkĩla kũikamũuna inyw'ĩ ethwa mwĩkĩla kũkw'a kana kũawa; ĩndĩ ona kũilyĩ ūũ, ĩndĩ inyw'ĩ mũkeetanĩthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ
الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْشُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

18. Kũlya, 'Nũũ ūsu ūtonya kũmũtangĩla inyw'ĩ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩw'ĩa inyw'ĩ tei? Namo maikemanthĩa mo ene mũnyanya kana mũtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَنْصَرُّكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

19. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ asu ala masiĩtaa andũ na asu ala mamatavasya anaa ĩthe moo, 'Ukai kwitũ; namo mayũkaa kũkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ إِلَى الْبَيْتِ وَلَا يَأْتُونَ الْبَيْتَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

20. Mena ngathĩto ĩolũ wenyu. ĩndĩ yĩla mũisyo wooka, nũmonaa mo makũsyaiĩsye we, metho moo maisalũkangya ta ma ūmwe ūla wĩna malita ma kĩkw'ũ. ĩndĩ yĩla w'ia wavĩtũka, mo nĩmaũthĩlkasya na nĩmĩ syoo mbai, mena ĩtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaĩtĩkĩla ona vanini; kw'a ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmatw'ĩkĩthĩtye mawĩla moo ma mana na vathei vyũ. Na kyu nĩ kĩndũ kĩvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْخَۃً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَأَيْتَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِالْأَسِنَّةِ جِدَادٍ أَشْخَۃً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

21. Mo masũanĩaa kana mbaĩ ĩla imavithũkĩaa ti nendu; na mbaĩ isu

يَخْبِتُونَ الْإِخْرَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْإِخْرَابُ

ikavithŭka *ĩngĩ*, mo mendeew'a nĩ
kwĩthwa me katĩ wa Aalavu ma weŉnĩ,
maikŭlya űvoo űűű wenyu inyw'ĩ.

يُودُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادَوْنَ فِي الْأَغْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
أَنْبِيَائِهِمْ وَلَا كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

LUKU 3

22.Nĩw'o, inyw'ĩ mwĩna ngelekany'o
nzeo műno nthĩnĩ wa Mwathani wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho kwa űla we
űműkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho
na Műthenya wa Műminűkĩlyo na űla
űműlilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'ontho műno.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

23.Na yĩla etĩkĩli mamonie ala maĩ na
wĩw'ano namo, maisye, 'Uu nĩw'o Ngai
Mwene Vinya W'ontho watwathie ithyĩ;
na Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Műtűmwa Wake maneenie w'o.' Na űu
nĩwongelelee műĩkĩlo woo tű na
wĩnyivyo.

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَغْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

24.Katĩ wa etĩkĩli ve andű ala methĩtwe
me ma w'o űtianĩŉnĩ űla mo matianĩe na
Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ve *amwe*
moo ala meanĩĩsyee wĩvĩto woo, na *amwe*
ala no-metelee, namo mayaalyűla
mwĩkalo woo ona vanini.

رَأَى الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا صَلَاحًا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ
فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَجْبَةً وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا
بَدَّلُوا بَدِيلًا ۝

25.Ntkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmaŭva ala ma w'o nŭndŭ wa ŭ-w'o woo, na kŭmasilŭla angangani ethwa We akendeew'a nŭ ņu, kana amathiŭŭkŭle na tei. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭli-Mŭono vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

لَيَجْزِيَّ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
زُحِيمًا ٢٥

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamatŭngie alei ŭtina nthŭnŭ wa ŭthatu woo; mo mayaaona ŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwameanŭie etŭkŭli nthŭnŭ wa kaŭ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi, Wŭ-Vinya.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْظِهِمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ خِيَرَةٌ
وَكَفَى اللَّهُ الْكُفْرِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ٢٦

27.Na We nŭwamaetie asu ala ma Andŭ-ma-lvuku ala mamatetheesye mo kŭmaumya nthŭnŭ wa mbeenge syoo na kwŭkŭla w'ia nthŭnŭ wa ngoo syoo. Amwe inyw'ŭ nŭmwamoaie na amwe mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فََرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَنَأْسٍ رُونُ فَرِيقًا ٢٧

28.Na We nŭwamŭtonyethisye inyw'ŭ kwŭthwa atŭŭwa ma nthŭ yoo na nyŭmba syoo na ŭthw'ii woo, na nthŭ ŭla inyw'ŭ mŭtaamŭkinya na kŭŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi ŭlŭŭ wa syŭndŭ syonthe.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبَوَارِهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
يُؤْتُونَهَا ۖ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٨

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku, 'Ethwa inyw'ŭ mwŭlenda thayŭ wa nthŭ ŭno na wanake wayo, ŭkai ŭndŭ, Nyie ngamŭnenge inyw'ŭ motethyo na kŭmumaasya inyw'ŭ na nzŭla nzeo.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَرِزْقَهَا فَمَعَالِكُنَّ أَصْرُخُنَّ وَأَسْرُخُنَّ
سَرَاحًا جَبِينًا ٢٩

30.'ŭndŭ ethwa inyw'ŭ mwŭmwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na Mŭsyŭ wa ŭtunŭ, ŭndŭ vate

وَأِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْخَيْرَاتِ مَنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ٣٠

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseŭvītye İtuvi İnene kwoondū wa asu ala mekaa moseo.

31.İnyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvītyo, ya mwīkalo ūte wa ndaİa, Ūsīİİlo Ūkongelwa kŪndū kwİİİ kwake. Na Ūu nİ ŪvŪthŪ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32.İndİ Ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tŪkamŪnenge we İtuvi yake kŪndū kwİİİ İŪİŪ; na nİtŪseŭvītye kyaŭya kya ndaİa kwoondū wake.

33.İnyw'İ iveti sya Mwathani! İnyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylvā syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa Ūu, mŪİkethwe mwİ ololo ngewanİ, Ūla we wİna Ūwau ngoonİ yake ndakese kŪtatwa; na neenai Ūneeni mŪseo.

34.Na İkalai nthİnİ wa nyŪmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŪİkeyanakavye İnyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvinda ya mathaa mİthenyanİ İla ya Ūtumanu na syaİİsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŪvetanga maŪndū *onthe* ala mate matheu kuma kwenyu, İnyw'İ AndŪ-ma-NyŪmba, na kŪmŪthesya İnyw'İ vyŪ.

35.Na malilikanei maŪndū ala matŪngİİİİlawa nyŪmbanİ syenyu ma Mİİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma Ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ MŪmanyi wa MaŪ onthe, MŪmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36.Vate nzika, aŪme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŪme

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنْ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ
يُضَعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا

تُؤْتِيهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝
يُنْسَاءَ النَّبِيِّ نَسَاءً كَأُولَى الْأَنْثَىٰ ۚ إِنِ اتَّقِيَنَّ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ ۖ يُضِلُّهُ الَّذِي فِي قُلُوبِهِ مَرَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَىٰ ۚ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

etfktli na iveti mbfktfktli, na aume ew'i na
iveti mbfw'i, na aume ma w'o na iveti
sya w'o, na aume ala alomu *mOfkftOnf*
woo na iveti ila nOmO mOfkftOnf, na
aume ala maumasya nthembo, na aume
ala masOvfaa mothei moo na iveti ila
isOvfaa mothei masyo na aume ala
mamUlilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mOno, na iveti ila imUlilikanaa
We mOno, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nUmaseOvfsye asu *onthe* Okeko na Ifuvi
Inene.

37.Na kũmwaĩĩte mũndũme mwĩfĩkĩĩ
kana mũndũ mũka mwĩfĩkĩĩ, yĩla Ngai
Mwene Vinya W'ontho watw'a ũndũ
ũmakony'e, kwĩthwa na kĩosyo tũlũ wa
w'o. Na ũla ona wĩva ũleaa kũmwĩw'a
Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Mũtũmwa Wake, vate nzika, elelũkaa
vaasa ivĩtyoni yiyonaniye.

38. Na *lilikana* ylla we wamŭtavisyē ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamŭnengete manee Make na ūla we ota ūu wamŭnengete manee: Lŭmany'a na kŭveti kyaku mwene, na mŭkŭŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Na we ndwaavitha ngoonŭ yaku maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa kŭmaumŭllya kyeninŭ, na we nŭwamakŭaa andŭ, oyŭlla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We waallŭŭte nŭ kŭmŭkŭŭa. Indŭ, yŭlla Saiti waminie vata wa kŭmwenda mŭnd- ū mŭka ūsu, na *eethwa atena vata nake ũngŭ*. Ithyŭ nŭtwaŭkwatanisyē nake wamŭtwaa, nŭkana vaikethwe kŭsiŭti kwa etŭkŭli ŭlŭ wa iveti sya syana sya kwosa, ila syamina vata wa kŭsyenda. Na mwŭfao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe no kŭvika wŭanŭw'e.

[illegible]

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ صُلْبًا مَبِينًا ﴿٥٠﴾

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَخُفِيَ فِي نَفْسِكَ
مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ
تَخْشَاهُ فَلَمَّا خَصَّ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَ
لَهَا لَئَلَّا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
وَإِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٥﴾

39.Vaitonya kwithwa na kisiiti kwa Mwathani iulū wā maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wiyāite iulū wake. Nīw'o, Isu yaī nzīa ya Ngai kwa ala mavtite mbee—na mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūtw'io mŭtw'e.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فَمَا قُضِيَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةٌ
اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
مُقَدُّورًا ﴿٣٩﴾

40.Asu ala matwaie Movoo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mamūkhe We, na malea kūmūkīa ūngī ona wīva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Mūtali.

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ
أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

41.Mūamati ti ithe wa mūndū ona wīva katī wa aūme menyū, īndī we nī Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nī Usīflo-wa-Athani; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūmanyi musūu wa syīndū syonthe.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ
اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

LUKU 6

42.Inyw'ī ala mwītfkīlaa! Mūlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlilikano mwingī;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ وَكُفُوا كَثِيرًا ﴿٤٢﴾

43.Na mūtafei We kīoko na wīoo.

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٣﴾

44.We nī We Ula ūetae maūathimo iulū wenyū, na ota ūu alaīka Make, nīkana We atonye kūmumya inyw'ī mīhembani yonthe ya kīvindu kūmūtwa kyeninī. Na We nī Usūītwe nī tei kwa etfīli.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٤﴾

45.Ngethi syoo mūthenyanī ūla makakomana Nake ikeethwa, 'Mūuo.' Na We nūseūvītye ītuvi ya ndaīa kwoondū woo.

تَجِئْتُمْ يَوْمَ يُلْقَوْنَ سَلَامًا وَعَدَ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا ﴿٤٥﴾

46. We Mwathani; kwa ūla w'o, Ithyĩ tũtũmĩte we ta Ngũsĩ, na Mũeti-wa-Uvoo Mũseo, na Mũkaanany'a,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

47. Na ta Mwĩtani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwĩlao Wake, na ta Taa ūla ūnenganae kyenĩ *kĩĩsu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِآذِنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝

48. Na matavye etĩkĩli ūvoo mũseo kana mo makeethĩwa na mumo mwingĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَّهُمْ مِنَ اللَّهِ نَصًّا كَبِيرًا ۝

49. Na ndũkamaatĩle alei na angangani, na ndũkethukĩĩsyeye ithokoany'o syoo, na ia wĩkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩlanĩe kwĩthwa ta Mũsũvĩ.

وَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذُنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

50. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mwatwaa iveti mbĩtĩkĩli na mũkinenge talaka mbee wa mũtaikiĩtĩte syo, Indĩ inyw'ĩ mũi na watho ūlũ wasyo ūlũ wa ūvinda yĩla yĩtwĩtwe ya kweteela yĩla inyw'ĩ mũtalaa. Kwa ūu, inengei kyaũya kyasyo na mũisyumaasya na mwĩkalĩle mwanake.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدْوٍ تَعُدُّنَّهِنَّ قَتَيْتُمُوهُنَّ وَسَرَّحْتُمُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝

51. We Mwathani! Ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩlĩtwe iveti syaku ila we umĩsyeye ngaasya syasyo, na ila syĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme katĩ wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkũnengete we ta ūtandĩthyo wa mũtavo wa kaũ, na eĩtu ma mwendw'au waku ūla mũkũũ kana ūla mũnini, na eĩtu ma naĩmĩu, ona eĩtu ma naĩmĩu ala we wathamie namo, ona kĩveti kĩngĩ ona kĩva kĩla kĩtĩkĩlĩte ethwa nĩkĩkwĩnengane kyo mbene kĩtwawe nĩ Mwathani na ethwa Mwathani nũnĩkwenda kũkĩtwaa: ūndũ ūũ nĩ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِنَّا إِفَاءً اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَدَتِ عَمَّكَ وَبَدَتِ عَمَّتِكَ وَبَدَتِ خَالِكَ وَبَدَتِ خَلِيكَ الَّتِي هَاجَرْتَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَحِكَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِيُكَلِّمَ بَيْنَهُمْ عَمَّا يَتَذَكَّرُونَ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

kwoondũ waku wĩweka tũ, no ti kwa etĩkĩli ala *angĩ*, Ithĩ nĩtũminĩte kũtavany'a ũndũ kũmaĩĩte mo ɔlũlũ wa iveti syoo na ila syĩ uungu wa moko moo ma aũme, nĩkana vaikethwe na thĩna kwaku we *mĩthũkũmĩlenĩ* ya wĩa waku. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

52. We nũtonya kũtĩsya kũtwaa kĩmwe ona kĩva katĩ wasyo *ethwa* we nũkwenda na we nũtonya kwĩyosea we mwene kĩla we ũkwenda. Na *ethwa* we nũkwenda *kũtũnga kĩmwe* katĩ wa ila waiie ũtee, vai ũthũku kwaku. Kũũ nĩkũvoovya metho masyo, na nĩkana iikakwatwe nĩ kyeve, na nĩkana syonthe itonye kwendeew'a nĩ syĩndũ ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmĩĩsya.

53. Ti kwĩtĩkĩlye kwaku *kũtwaa* iveti ɔtina wa ii kana kw'ikũany'a na *ingĩ* ona ũseo wasyo wakwendeesia ata, ateo kĩla kĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyaĩĩsya wa syĩndũ syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ sya Mwathani ateo mũthoketw'e ɔlũnĩ na ona kũilyĩ ũu, ti tene mbee wa ɔlũ ũtanamba kũuwa. Indĩ likai yĩla inyw'ĩ mwathokw'a, na yĩla mwamina kũya, nyaĩĩkai, mũte kwenda kũmantha kũea ngewa. Uu nũmũvĩngĩsaa Mũtũmwa, nawe nĩwĩw'aa nthoni *kũmũkũlye* inyw'ĩ mũthi. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *ndew'aa* nthoni kũneena ũla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتِغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُمْ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
آتَيْنَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ الزَّوْجُ مِنَ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَبِذِينَ إِنَّهُ لَا يُؤْذَنَ
إِلَّا دُعَانُهُمْ فَادْخُلُوا إِذَا دُعِيتُمْ فَانْتَظِرُوا
لَا مُسْتَأْنِِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى

w'o. Na yīla inyw'ī mūōsyītya syo syīndū iveti sya Mwathani syītyei mwī ītina wa tūtū. Uu nī ōtheu vyū kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kūimwaīlīte inyw'ī kūmūthīny'a Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kwīsa kwitwaa iveti syake ona īndī ītina wake. Nīw'o, isu ītonya kwīsa kwīthwa yī nāī nene mūno mbee wa ōthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

55. Inyw'ī mwakyumbūla kīndū kana mwakīvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyīfī syīndū syonthe nesa vyū.

56. Ti īvītyo kwasyo ōndōnī ōū kwonana na maaīthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe inyw'ī iveti sya Mwathani, nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī īlū wa syīndū syonthe.

57. Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaīka Make nīmatūmaa maūathīmo īlū wa Mwathani. Inyw'ī ala mwītkīlīaa! Onenyu nīmwaīlīte nī kūmūvōyēa maūathimo īlū wake na kūmūkethya we na ngethi sya mūuo.

58. Nīw'o, ala mamūthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake----Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmaumanīe mo īlū wa nthī īno na

الَّتِي قَسَتْ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُّوهُنَّ مِنْ دَرَارِجِهِنَّ
ذِكْرُكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

إِنْ بُدُوا شَيْئًا أَوْ خُفُّوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءِ
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءِ أَبْنَائِهِنَّ وَاتَّقِينَ
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nūseūvītye ūsilīlo ūsonokasya
kwoondū woo.

59. Na asu ala mamasukaa aūme eṭṭkīli
na iveti mbṭṭkīli nūndū wa ūndū ūla mo
matekīte, makeethwa na ḥḥyo ya
kwīlīanīla na naī yīyonanītye.

LUKU

60. We Mwathani! Tavya iveti syaku na
eṭṭu maku, na iveti sya eṭṭkīli, kana
syaṭṭite nīkūtheesya ngūa syasyo ṭōlū
wa mothyū masyo. Uu nīw'o kwaṭṭite
nīkana itonye kūvathūkanw'a na
iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū,
Usūṭwe nī tei.

61. Ethwa angangani, na asu ala mena
ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala
manyaṭṭkasya ndeto sya mana nthīnī wa
mūsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī
tūkatuma we ūngamana namo; Ṇdī mo
maikekala ṭngī vakuvī naku ateo kwa
ṭvinda ṭnini.

62. Ṇdī mo makeethwa me aumanīe,
ovala vonthe mo makethwa maī,
makakatwa na kūtilangwa ilungu.

63. Usu nīw'o wīthṭṭwe wī mūtuo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ṭōlū wa ala
mavītie tene, na we ndūkorīa ūalyūko
nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

64. Andū meūkūlya we ṭōlū wa ūla Saa,
asya, 'Umanyi waw'o wīna Ngai Mwene
W'onthe eweka.' Na nī kyaū
kīkaūmanyīthya we kana ūla Saa
nūtonya kwīthwa wī vakuvī?

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيًا
وَالنَّسَبِ وَالْأَهْلِ وَبُهْتَانًا وَإِنَّمَا مَيْمَنًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَالْمُؤْمِنِينَ
يُذِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَاءِ بَنِيهِمْ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ
يَعْرِفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًّا رَحِيمًا ۝

لِّئِنْ لَّمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ۝

مَالْعُونِينَ أَيْنَا نَقْفُوا أَخَذُوا وَقَتَلُوا تَقْتِيلًا ۝

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ نَجْدِيَ لِسَنَةً
اللَّهُ تَبْدِيلًا ۝

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۝

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate
nzika, nūmaumanfe alei, na
nūmaseūvīsyē mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa
tene na tene. Mo maikamwona mūsūvĩ
kana mūtetheesya *nthĩnĩ wa vo*.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ فِيهَا وَلَدًا وَلَا نَصِيرًا ۝

67. Mūthenya ūla mothyū moo
makaalyūlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo
makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ
nĩtwamwĩw'ie Ngai Mwene Vinya
W'onthe na kūmwĩw'a Mūtūmwai!'

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا
أُطْعِمْنَا اللَّهَ وَأَطْعِمْنَا الرَّسُولَ ۝

68. Namo makaasya, 'Mwĩai waitū, ithyĩ
twamew'ie anene maitū na ala maĩ ūlū
waitū namo nĩmatūthyoekisye ithyĩ
kuma nzĩanĩ.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَمْنَا سَادَتَنَا وَكُرَّاءَنَا فَأُصْحِرُونَا
السَّيْلَ ۝

69. 'Mwĩai waitū manenge mo ūsilflo
kūndū kwĩĩ na maumanfe na kĩumo
kĩnene mūno.'

رَبَّنَا ارْزُقْنَاهُمْ ذُفْفَيْنِ مِنَ الْعَدَائِبِ وَالْعَنْهَمُ لَعْنًا
كَبِيرًا ۝

LUKU 9

70. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mūikethwe
mūilyĩ ta asu ala mamūthatisye na
kūmūmanga Mose; Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamūvetangie we na
kūmūthesya maūndūnĩ ala mo
mamūneeneaa we. Na we aĩ mūtallwa
mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ أَذَوْا مُوسَى
فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۝

71. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mūkfeĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto
ĩla ya w'o.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

72. We akaalyūla mwĩkalo wenyu
kwoondū wenyu na kūmūekea inyw'ĩ
naĩ syenyu. Na ūla ona wĩwa ūmwĩw'aa

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ
يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mütümwa Wake, vate nzika akakwata
ókílyo wí vinya.

73. Níw'o, Ithyí nítwaumisye Wíkwyatyo
kwa matu na nthí na ílma, Indí syo
nísyaleile kókua na syaókíla. Indí mündü
níwawosië. Ow'o, we *nũtonya kwĩthwa*
ate mülüngalu, na wa kwílea *we-mwene*.

74. *Umĩĩĩlo wa Ɔndũ ƆƆ nĩ*, kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamasíĩĩla
aũme ala angangani, na aka ala
angangani, na aũme athaithi ma
.mĩvwanano, na aka athaithi ma
mĩvw'anano, na Ngai Mwene Vinya
amethiũĩaa na tei aũme aũme ala etĩkĩli
na aka ala etĩkĩli; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ,
Usũĩtwe nĩ tei.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
۝ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

سُورَةُ سَبَا مَكِّيَّةٌ

AL - SABA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ
matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa
nthĩ, na ndaĩa syonthe nĩ Syake Itunĩ;
na We nĩ Ula Mũĩ, na Mũmanyi-wa-
Syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ②

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa
ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala
maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe
kĩtheaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe
kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We
Ausũtwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْغَفُورُ ③

4. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Saa
ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ.
Asya, 'Ī, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa,
Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa,
w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu!
Ukamũvikĩa Vai kĩndũ ona kĩva kĩna
ũito wa kaveke ĩtunĩ kana ũlũ wa nthĩ
kana kĩnini mbee wa ũu, kana
kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ
syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla
yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ، قُلْ بَلَىٰ وَ
رَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ
دَرَجَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ
ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ④

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala
metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa
nĩmo ala makethwa na ũekee na kyaũya
kya ndaĩa.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩlasya
kũmĩkaananĩsya Mĩsoa Yaitũ,
maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مِنْ رِزْقِنَا إِلَيمٌ ⑥

Maitū, mo nīmo ala tūlū woo vakethwa
ūthiny'o wa ūsilfīlo wī woo.

7.Na asu ala manengetwe ūmanyi
monaa kana kīla kyonthe ona kīva
kīvuanītwe kwaku kuma kwa Mwīai
waku nī kyo w'o, na matongoasya
nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-
nī-Kūtaīwa.

8.Na asu ala matetkīlaa maasya,
'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwīa
inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatīlīkanga
tūlungu, nīmōkathayūūkw'a ta kyūmbe
kyeū?

9.We aseūvītye ūvūngū tūlū wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kana akwatītwe
nī ndūūka? Tiw'o, īndī nī asu ala
matetkīlaa Itu nīmo makwatītwe nī
ūsilfīlo na nīmaendete vaasa mūno
īvītyonī.

10.Mo nomonaa kīla kī mbee woo na
kīla kī ītina woo kya ītu na nthī? Ithyī
tūkenda, nīūtuma nthī īthelekelya nthī
vamwe namo, kana tūkatuma ilungu
imwe kuma ītunī ivalūkanga tūlū woo.
Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama
kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nītwa mūnengie Ndaviti mumo kuma
Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īlīma, Ithiūei kwa
Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī
vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, ota
ūu.' Na Ithyī nītwoololoisye kīlaa
kwoondū wake,

وَيَرْسِ الَّذِينَ أَوْفُوا الْعَهْلَ الَّذِي آتَىٰ إِيَّاكَ مِنْ
رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ⑤

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنْبِئُكُمْ
إِذَا مَرَّ فَتَمْلِكُمْ مَسْرِيَّ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥

أَفَتَدْعَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ⑦

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا يَبْنَئُ أَيْدِيهِمْ وَمَا حَفَّتْهُمُ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنْ نَشَأْ نُخَفِّفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ
عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ مِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُلِّ عَبْدٍ
عَظِيمٍ ⑧

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مَتَاعًا فَضْلًا لِّيُجِبَالَ آدَمَ مَعَهُ وَ
الْكَافِرِينَ وَالنَّالَةَ الْحَدِيدَ ⑨

12. *Tokyasya*, 'IseÜvīsyē ngŭa sya kīaa mbīanīu, na seÜvya ndīa sya kīthimo kīanīe. Na ūka meko ma ūlūngalu, vate nzika, Nyie nīnīmene maūndū onthe ala we wīkaa.'

أَنْ اَعْمَلْ سِبْغَةً وَقَدْ رَفَعِيَ السَّرَدَ وَاعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑫

13. Na *Ithyī* *nītwamwīw'īhīsyē* Solomoni kīseve; na mūendo wakyō wa kītoko kīmwe wāī *kyalo* kya mwei ūmwe, na mūendo wakyō wa kīwīloo kīmwe kyaī *kyalo* kya mwei ūmwe ota ūu. Na *Ithyī* nītwamūvulutīlye mbuluti ya īvulū ītheŭku. Na ve Mayini *amwe* ala mathŭkŭmie uungu wake, kwa mwīao wa Mwīai wake. Na *Ithyī* *nītwamatawīlye* mo kana ethwa ūmwe katī woo, akaalyŭka kŭtia mwīao Witū, *Ithyī* tŭkamŭsamīthya ūsilīlo wa mwaki wakene.

وَلَسَلَيْتَنَ الرِّيحَ عَنْ دُهَا شَهْرٍ وَرَوَاحَهَا شَهْرًا
أَسْأَلُكَ عَنْ عَيْنِ الْقَطْرِ وَمِنَ الْجَنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ
يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَنْزِعْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرٍ نَأْتِيهِ
مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ⑬

14. Mo nīmamŭseÜvīsyē we kīla wendaa: nyŭmba sya kīsumbī na mīvw'anano, na nyŭŭngŭ nene sya kŭtuumanāa kīw'ŭ na mīio mīnene ya kŭua yoveewe kŭndū kŭlŭmu. 'Thŭkŭmai na ūtanu inyw'ī Nyŭmba ya Ndaviti;' Indī nī avŭthū matŭngaa mŭvea katī wa athŭkŭmi Makwa.

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبَ وَسَائِيلَ رِجَالٍ
كَالْجَوَابِ وَقَدْ وَرَّسْنَاهُ إِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا
وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ ⑭

15. Na yīla *ithyī* twatw'ie kīw'ŭ kyake *Solomoni*, vai kīndū kyamonisye mo kana we aī mŭkw'ŭ ateo kīinyū kya nthī kīla kyaīe ndata yake. Kwa ūu, yīla we wavalŭkile nthī, Mayini nīmamanyie ūtheinī kana takethwa mo nīmamanyīte maūndū ala matonekaa, mo mayīthīwa

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا
دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَنَهُ فَلَمَّا خَرَ تَبْنَدَّتْ
الْجَنُّ أَنَّ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي
الْعَذَابِ الْمُبِينِ ⑮

mekalile mwĩkaloni wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتٍ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُمْ كُؤَا مِّنْ زُرْعَتِكَ وَاشْكُرُوا لَهُ بُلدَةً
طَيِّبَةً ۚ وَرَبُّ غَفُورٌ ۝۶

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūu na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَآرْسَلْنَا عَلَيْهِم سَيْدَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ
بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكْمَلِ خَيْطٍ وَانْثِلْ ذُنُوبُ
مَن يَسْذِرْ قَلِيلٌ ۝۷

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَٰلِكَ جَزَآئُهُم بِمَا كَفَرُوا ۚ وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَافِرِينَ

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *ĩngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم وَبَيْنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قَرْيَ ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا التَّيْرَ ۚ سِيرُوا فِيهَا
لِيَكِلَآءَ وَإِنَّا مَا آمِنِينَ ۝۸

¹ *Ndeto Ino 'daa'bah' *kĩnyũ* kya nthĩ *ĩvetaa* mĩkalĩle yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩnyũ kya nthĩ' wailĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka kĩnyũ okĩla twĩsĩ. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiĩwa mĩkalo ona ūmwe wa kĩvea nĩ tĩthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tĩthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na macte mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.’

20.Indĩ mo vandū va kūtūnga mūvea, kwa Ngai, maisye, ‘Mwĩai waitū, ĩkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.’ Namo nĩmeevĩĩsye mo ene; kwa ūu ĩthyĩ nĩtwamatwĩkĩĩthisye mo ta wano na twamatĩlangany’a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūu vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyūmĩĩasya na kūtūnga mūvea.

21.Na ĩvilisi eethĩla kana ūtw’io wake kwoo wai w’o, kwa ūu, mo nĩmamūatĩĩe we, *onthe* ateo nguthu ya w’o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ĩlūlū woo, ĩndĩ *kwaiĩĩ ūu* nĩkana ĩthyĩ tūtonye kūvathūkany’a asu ala meetĩkĩlile *ūvoo* wa ĩtunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ĩlūlū wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mūsyaĩĩsya ĩlūlū wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, ‘Meteti asu ala inyw’ĩ mūmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Mo mai na ūtonyi ona ĩlūlū wa kaĩndū kanini *ke* matunĩ kana ke ĩlūlū wa nthĩ, ona mai na kĩlanda katĩ wa syellĩ, ona We nde mūtetheesya katĩ woo.’

24.Vai ūvoyaĩ ūkauna mūvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmūnengete ūthei waw’o, kūvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw’e wia mo makakūlya, ‘Mwĩai wenyu aneenie ata?’ Mo *Atūmwa* makasūngĩla, ‘Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْزِقٍ إِنْ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑤

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑥

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيفٌ ⑦

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْ لَظْمٍ ⑧

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ هُوَ
إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑨

w'o.' Na We nĩ Ula-Wĩ-Iŭlŭ, Ula-Mũnene.

25.Asya, 'Nŭŭ Ŭla ŬmŬnengae inyw'ĩ ŭtethyo kuma matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ? Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Ona ethwa inyw'ĩ kana ithyĩ twĩ ŭtongoinĩ Ŭla wa w'o kana Iŭityonĩ yĩyonanĩtye.'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْيَاتِكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ⑤

26.Asya, 'Inyw'ĩ mŭikakŭlw'a ŭndŭ Iŭlŭ wa naĩ siitŭ, ona ithyĩ tŭikakŭlw'a ŭndŭ Iŭlŭ wa ŭndŭ inyw'ĩ mwĩkaa.

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَنَّا أَجْرَمَنَا وَلَا تَسْأَلُ عَنَّا تَعْمَلُونَ ⑤

27.Asya, 'Mwĩai waitŭ, akatŭete ithyĩ ithyonthe vamwe; ĩndĩ We akatw'a sila katĩ waitŭ na w'o: na We nĩ We Mŭsili, Umanyi-W'onthe.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ⑤

28.Asya, 'Mbonya'ai Nyie asu ala mŭmakwatanĩtye vamwe Nake We ta atindany'a. Aiee! Inyw'ĩ mŭitonya kwĩka ŭu, nŭndŭ We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

29.Na Ithyĩ tŭikŭtŭmĩte we ĩndĩ nĩ ta mŭeti-wa-ŭvoo mŭseo na Mŭkaanany'a, kwa mbaa andŭ onthe ma nthĩ, ĩndĩ andŭ aingĩ mŭno vyŭ mayĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلثَاثِ بِبَشِيرٍ وَنَذِيرٍ أَوْ لَكِنَّا أَكْثَرُ الثَّالِثِ لَا يَعْلَمُونَ ⑤

30.Namo makŭlasya, 'Utianŭ ŭŭ ŭkeanĩw'a ĩndĩ ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ قَتَلْنَا هَٰذَا الْوَعْدَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ⑤

31.Asya, 'Utianŭ wenyu nĩ Ŭla inyw'ĩ mŭtatonya kŭtiwa ĩtina waw'o kwa kavinda kanini ona kana inyw'ĩ mŭkaŭvĩtŭka w'o mbee.'

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْذِنُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ⑤

LUKU 4

32.Na ala matetfika maasya, 'Ithyi tũkamfika Kulani Ino, ona maũndũ ala maĩ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona eki-ma-naĩ ylla makaũngamw'a mbee wa Mwĩai woo, maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Asu ala masũanĩawa ta onzu makamakũlya ala maĩ ekathĩi, 'Takethwa ndwaĩ ũndũ wenyu inyw'i, ithyi vate nzika, twĩthwa tweethiwe twĩ etĩkĩli.'

33.Asu ala maĩ ekathĩi makamakũlya ala masũanĩawa ta onzu, 'Ithyi nithyi twamũvetie inyw'i ũtongoinĩ, Itina wa w'o kũmũvikĩ inyw'i? Aiee, inyw'i ninyw'i ene ala mwaĩ avĩtany'a.'

34.Na asu ala masũanĩawa kwĩthwa me onzu makamatavya ala meekathĩaa, 'Aiee, Indĩ ninyw'i mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, ylla inyw'i mwatũngĩlasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĩanany'a We na ngai ingĩ.' Namo makavitha wĩlilo woo mawona ũsilĩlo; na Ithyi tũkeekĩ mĩnyololo ngingonĩ sya asu ala maleile kwĩfika. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35.Na Ithyi tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĩnĩ wa mũsyĩ ona ũmwe Indĩ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyi nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

36.Namo maisye, 'Ithyi twĩna ũthw'ii mwingĩ na syana; na ithyi tũikasĩlĩwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ يَقُولُ الْيَقُولُ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَنْتُمْ صَدَدْتُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلِيلِ وَالتَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْيُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَهْلَ الْيَمِينِ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْكُفُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْيُنٌ عَمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīśī.'

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٦

LUKU 5

38. Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīlī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namo makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndŭŭlu.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا قُلْ لَكُمْ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ يَسَاءُ عَمَلُهُمْ فِي الْقُرُونِ أَمْ نُون ٥٧

39. Na ta asu ala mething'īlasya kwananga kīleelo kya Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsilflo.

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ٥٨

40. Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla We wendaa. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītŭngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ يَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ٥٩

41. Na lilikanai mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alaīka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ٦٠

42. Mo makasŭngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ٦١

43. 'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīlthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

قَالِ يَوْمَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعٌ وَلَا ضَرٌّ

naI m0nd0 na 0la OngI.' Na IndI IthyI t0kamataavya asu ala meekie moth0ku: 'Samai inyw'I 0sill0 wa Mwaki 0la inyw'I mwa0leile.'

44.Na ylla Mlsoa mltheu Yait0 yasomwa kwoo, mo maasya, 'U0 nI m0nd0 0la 0n00mantha k0mumya inyw'I nthInI wa ma0nd0 ala maaIfthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'U0 nI 0v0ng0 m0se0vye.' Na asu ala matetIkflaa, ylla mavikIwa nI 0la w'o maasya, 'KI ti kInd0 ateo nI 0oi wIyananItye.'

45.Na IthyI t0yaamanenge mo mavuku ala masomie, ona t0yaamat0mIa mo M0kaanany'a ona 0mwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota 0u nIma0leile 0la w'o--na aa mayaa0vikIa ona kIlungu kya Ik0mi kwa ma0nd0 ala ithyI twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye At0mwa Makwa ta akengani. Kwa 0u, waI 0aly0ko m0th0ku ata 0la Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nIm0ingIIsya inyw'I mwIke kInd0 kImwe t0: M00ngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eIf-eIf na 0mwe-0mwe na IndI m0is0anIa. Inyw'I IndI, m0kamanya kana m0nyanyae wenyu ndena nd00ka; we nI M0kaanany'a kwenyu t0 I0I0 wa 0sill0 mwai 0la okIte.'

48.Asya, 'Ituvi ylla nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe t0; na We nI Ng0sI I0I0 wa syInd0 syonthe.

49.Asya, 'Kwa 0la w'o, MwIai wakwa aillflaa w'o I0I0 wa 0v0ng0. We nI M0manyi-M0nene wa ma0nd0 ala matonekaa.'

وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بِعَذَابٍ نَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصِدَّكُمْ عَنَّا كَأَنَّ بَيْنَكُمْ أَبَاؤُكُمْ ؕ وَ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا نَفْسُ فَتَرَةٍ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِن هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥١﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنَ الْيَهُودِ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثَانَهُمْ فِي مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا أَرْسِلْ لَنَّا نَكْفِيكَ كَان نَكْفِيكَ ﴿٥٢﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِيَالِكُمْ وَأَنْ تَتَذَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٣﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٤﴾

قُلْ إِنْ رَدِّي بَقْدُفٍ بِالْحَقِّ عَلَامُ الْغِيبِ ﴿٥٥﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīlīya kana kūtūngīlīlīla *kīndū ona kīmwē*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbīltasya, Nyie nīvītasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i- W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ صَلَّيْتَ فَإِنَّا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتَ
فَمَا يُؤْمِرُنِي إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīlawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فِرْعَوْنُ فَلَا قُوَّةَ وَأَخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītīkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtīkītō kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ۖ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَازُشُ مِنْ مَّكَانٍ
بَعِيدٍ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۖ وَيَقْدِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَّكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsīlī kīkeekīwa katī woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailyī tamo mbee. Mo *ota ūu* maī nthīnī wa nzika īvūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوتَ
بِأَشْيَاءِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُذِيبٍ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana ītina wamo kwīvetanga mūtīkītōnī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtīkītō īvīndanī ya ūsīlīlō

سُورَةُ فَاطِرٍ مَكِّيَّةٌ

(112)

FATIR

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthē, ūla Usũtwe nĩ ūlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthē, Mũmbi wa matu na
nthĩ, ūla ūmatw'ĩkĩthasya alaĩka ta
Atũmwa, mena nthwau, illĩ, itatũ, na
inya. We ongeleelaa ūmbinĩ Wake kĩla
We wendaa; nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthē E-na ūtonyi tũlũ wa syĩndũ
syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّالِكِينَ رُسُلًا أَوَّلَىٰ أَحْقَابَةٍ مَقَنِي وَتِلْكَ وَرُبَّ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنْ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wĩva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūmanengae andũ----vatiĩ ona
ũmwe ūtonya kũsiĩla, vatiĩ ona ūmwe
ũtonya kũkyathũkĩla kuma vau; Na We
nĩ ūla-Mwene-Vinya, ūla-Mũĩ.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'ĩ andũ, lilikanai ĩnee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthē yĩla yĩ tũlũ
wenyu. Ve Mũmbi ūngĩ eka Ngai
Mwene Vinya W'onthē ūla ūmũnengae
inyw'ĩ kuma ĩtunĩ na tũlũ wa nthĩ? Vai
ũngĩ waiĩwe nĩ kũthaithwa ateo We.
ĩndĩ inyw'ĩ mwĩalyũlwa nakũ?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ
مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nĩmeũkũlea we, nĩw'o,
Atumwa ma Ngai ala maĩ mbee waku
nĩmaleilwe; na maũndũ onthe
matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthē kwoondũ wa ūtw'io.

وَإِنْ يَكْفِرْ بِكَ فَكَذِّبَتْ رُسُلُكَ مِنْ قَبْلِكَ وَ
إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'ĩ andũ, kwa ūla w'o, ūtianĩo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ w'o,
kwa ūu, thayũ wa nthĩ ĩno
ndũkamũkenge inyw'ĩ, ona Mũkengani

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ⑥

ndakamŭkenge Iŭlŭ wa Ŭndŭ Ŭkonŭ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nŭ mŭmaitha
wenyu; kwa Ŭu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikŭli make
nŭkana mo matonye kŭtw'ŭka ekali-ma-
Mwakinŭ wakene.

8.Kwa asu ala matetŭkŭlaa ve Ŭsilŭlo
mwai. Na kwa asu ala metŭkŭlaa na
kwŭka mawŭa maseo ve Ŭekeo na ŭtuvi
ŭnene.

LUKU 2

9.We Ŭla ŭndŭ, meko make
manakavŭtw'e na kwoneka me maseo
Ŭndŭ Ŭmwe na Ŭla wŭŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ŭlaa wa
kwaa Ŭla We wendaa na
amŭtongoeasya Ŭla We wendaa. Kwa
Ŭu, thayŭ waku ndŭkanange Ŭkŭmaŭŭa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭwŭŭ Ŭndŭ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
We witwaa iseve ila syŭkŭlasya
mathweo; na ŭthyŭ nŭtŭmatwaa Iŭlŭ wa
kŭlungu kya nthŭ kŭla kŭte thayŭ, na
kŭmŭthayŭŭkya nakyo ŭtina wa kŭkw'ŭ
kyayo. Uthayŭŭkya ŭkethwa ŭilyŭ ta
Ŭu.

11.Ula ona wŭva wendaa ndaŭa, ŭndŭ we
namanye kana ndaŭa syonthe nŭ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzo syambataa Kwake na wŭa wa
ŭlŭngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجِزُوا الصَّالِحِينَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ٢

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنْ لَمْ يَحْكَمْ
بِهِ مِنْ يَشَاءُ وَيُهْدِى مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ٣

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَمُسْفَهُ إِلَى
بَلَدٍ مَقِيمٍ فَآخِيتَنَا بِهِ الْأَرْضُ بَعْدَ مَوْتِهِمْ كَذَلِكَ
النُّشُورُ ٤

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْوَرْدَةَ فَلْيَلْهُ الْوَرْدَةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ٥

nīwittheesya kwambata. Na ala masŭanfaa mothŭku, ve ņsilŭlo mwai tŭlŭ woo; na ņsŭanŭ ņsu mŭthŭku ņkaanangŭka.

12.NaNgai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭmbie inyw'I kuma kŭtoonŭ, na ņndŭ kuma ņlovotonŭ ya manzŭ, na We nīwamŭtw'Tkŭthisye inyw'I eŭ. Na vai kŭveti kŭkuua ŭvu, kana kŭsyaa kaana vate ņmanyi Wake. Na vai ņla thayŭ wake ņasavaw'a mŭno, kana kŭndŭ kŭkavetwa kuma thayŭnŭ Wake, ateo nŭkŭandŭkŭtwe nthŭnŭ wa ŭvuku. ņu vate nzika, nŭ ņvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13.Na nganga iŭ iivw'anene: ņŭ wŭ mŭyo, na wakwendeesya na kŭw'ŭ kyaw'o nŭ kŭseo kwa kŭnyuwa, na ņngŭ, wŭ mŭnyŭ na ņŭ. Na kuma nthŭnŭ wa kŭla ņmwe inyw'I nŭmŭŭsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŭkŭlaa mwŭ vo. Na we nŭsyonaa ngalawa itemete itulumo nŭkana inyw'I mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14.We aŭlikasya ņtukŭ nthŭnŭ wa mŭthenya na akaŭlikya mŭthenya nthŭnŭ wa ņtukŭ. Na We nŭsyŭkŭŭte syua na mwei wŭanŭ; kŭla kŭmwe kŭsembelaa nzŭanŭ I-yakyo ŭvandanŭ yŭtw'ŭtwe. ņsu nŭ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŭai wenyu; ņsumbŭ nŭ Wake, na asu ala inyw'I mŭmekalŭaa ņtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŭndŭ ona kavuti kanini.

15.Ona inyw'I mŭkameta mo, maikew'a wŭtano wenyu; ona makawŭw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْذَرُ ۝

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعْتَمِرٍ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
بِإِذْنِهِ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَابٌ مُرْتَبَعٌ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ كُلٍ تَاكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيقًا وَتَنْتَخِرُونَ جِلْدَهُ ثَلَبُوسًا
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَازِرَ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُقَدَّدٍ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ۝

إِنْ تَدْعُهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَ كُمْ وَلَوْ سِيعُوا مَا

maitionya kŭmŭsŭngŭa inyw'ŭ. Na Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo nŭmakalea kŭmwŭanany'a na Ngai kwenyu. Na vai ŭtonya kŭŭmanyŭthya we ta ŭmwe ŭla-Mŭmanyi wa syonthe.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ
تَقِيْلٌ وَلَا يَنْتَفِكُمْ مِثْلُ خَيْبٍ ۝

LUKU 3

16.Inyw'ŭ andŭ, inyw'ŭ mwŭ avoyi tŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We ŭla ŭtethŭawa na vata wa kŭndŭ ona kŭmwe, ŭla-ŭtaŭawa mavinda onthe.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْشُرَ الْفُقَرَاءِ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْعَلِيُّ الْغَنِيُّ ۝

17.We akenda, We nŭtonya kŭmwanaŭa inyw'ŭ, na kŭete kyŭmbe kyeŭ vandŭ venyu.

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

18.Na ŭu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝

19.Na vai *thayŭ* ŭkuŭte mŭio ŭtonya kŭkua mŭio wa ŭngŭ, na ethwa *thayŭ* ŭla ŭkuŭte mŭio mŭito ŭkawŭta ŭngŭ *akue* mŭio waw'o, w'o vai kŭndŭ kŭkakuwa kyaw'o ndŭkaŭkua ona ethwa nŭ ndŭŭ ya mŭkauŭ. We nŭtonya kŭmakaany'a tŭ ala mamŭkŭaa Mwŭlai woo kŭmbithŭnŭ na malŭmasya Mboya. Na ŭla wŭtheasya mwene, etheasya kwoondŭ wa ŭtandŭthyo wa *thayŭ* wake mwene tŭ; na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkw'o ŭalŭko wenyu.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جُنْدٍهَا لَا يُخْلِلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنشَاءً تَنْذِيرًا لِّلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمِن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِ اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

20.Na kŭlalinda na mŭndŭ wonaa nthŭ maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝

21.Ona kana kŭvindu na kyeŭni,

وَلَا الظُّلُمُتْ وَلَا النُّورُ ۝

22Ona kana muunyŭ na muutŭa.

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ ۝

23. Ona maivw'anene ala me thayū na ala akw'ū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wenda; na we ndūtonya kūmew'ithya ala me mbūanī.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٢٣﴾

24. We wī Mūkaanany'a tū.

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

25. Nīw'o, ithyī tūūtūmīte na ūla w'o, ta mūeti-wa-ūvoo mūseo na ta Mūkaanany'a, na vai mbaī ya andū ītaatūmīwa Mūkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٥﴾

26. Na ethwa mo mekwosa ta mūkengani, asu ala maī mbee woo ota ūu nīmamawīkīthisye Athani moo ta akengani. Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama nthu, vamwe na Maandīko Matheu, na Ivuku Imulīkaa.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٢٦﴾

27. Na īndī Nyie nīnamakwatie asu ala maleīlē kwīfīkīla, na wāī ūalyūko mūthūku ata ūla nyie naetie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٧﴾

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheeasya kīw'ū ītunī, na ithyī tūkaete mosyao me langi syī kīvathūkany'o; na katī wa īlma kwī nzoa nzaū na ndune, syī kīvathūkany'o, na īngī nziū ki?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ
وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٨﴾

29. Na katī wa andū na nyāmū na ng'ombe, ota ūu syīna mīkalīle yī kīvathūkany'o? No ala tū katī wa athūkūmi Make mena ūmanyi, mamūkīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Vinya, Mūekanīi-Mūno Vyū.

وَمِنَ النَّاسِ وَالْذِّوَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٩﴾

30. Vate nzika, no asu *tu* ala maylatlāa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'ontha na malūmasya Mboya na kumya katl wa *sy'ndū* ila Ithyī tūnenganlthe kwoondū woo, kīmibithlā na ūtheinl, mekwatasya ūtandlthyo ūtakathela ona lndl.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
آَنَفَقُوا مِنَّا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تَجَارَةً
لَّن تَبُورَ ۝

31. Nīkana We atonye kūmanenge mo matuvi mausūu, ona kwongeleela lūlū woo mumonl Wake. We vate nzika, nī Mūekanl- Mūno Vyū, ūla Usūftwe nī Mūvea.

لِيُؤْتِيَهُم أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

32. Na Ivuku yla Ithyī tūvuanl sye we nī w'o mūthei, yla ylanlasya maūndū ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ni Mūmanyi wa maūndū onthe, Woni-W'ontha, lūlū wa athūkūmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَصْنَعُ بَصِيرٌ ۝

33. lndl Ithyī nltwamanengie athūkūmi Maitū ala Ithyī twamanyuvie Ivuku ta ūtlwa. Na katl woo ve amwe ala mekwīyananga mo ene nūndū wa *kwenda kūatīla mawendi moo*, na katl woo ve *amwe* ala maatlāa nzla lla ya w'o, na katl woo ve *amwe* ala mamathing'lasya angl kwlka meko ma ūseo kwa mwāo wa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Na ow'o, kyu nī klvathūkany'o klne.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِ اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ ۝

34. Mlūnda ya Tene-W'ontha! Mo makamlika yo. Navo, Makaanakavw'a na itanga sya thaavu, na lūlū; na itonyeo syoo vo ikeethwa syf sya lili.

بَنَتْ عَذِبٍ يَدْعُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَزُلُوفًا وَرِيبًا لَهُمْ فِيهَا حُرُورٌ ۝

35. Namo makaasya, 'Ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'ontha ūla ūvetanglthe kyeva kuma kwitū. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ۝

nzika, Mwŵai nŵi Mŵekanŵi-Mŵono Vyŵ,
Mwosi-wa-Mŵvea.

36. 'Ula kwa wingŵo Wake, watŵtŵisye
ithyŵi nthŵi wa ŵtŵo wa Tene-W'ontho,
vala wŵa ŵtakatŵkiita ithyŵi, kana *undŵ*
ona wŵa wa mŵnoo ŵtŵkwatŵe vo.

إِلَٰهِي أَحْلِكْ دَارَ الْقَامَةِ مِن فَضْلِكَ لَا يَسْتَنَّا
فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَسْتَنَّا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٦﴾

37. Indŵi ŵŵŵ wa asu ala matetŵkŵlaa, ve
ŵia-ya-Mwaki. Kŵkw'ŵ kŵikatuwa kwoŵ
nŵkana matonya kŵkw'a; ona ŵsilŵlo na
w'o ndŵkaolangwa kwoondŵ woo. Uu
nŵw'o Ithyŵi tŵmŵŵvaa kŵla mŵndŵ ŵte
mŵvea.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ
نَجْزِي كُلَّ لُغُوبٍ ﴿٣٧﴾

38. Navo makatŵa ŵtethyo, 'Ame Mwŵai
waitŵ, tumye nza ithyŵi, na tŵkeeka
meko ma ŵlŵngalu eka ala ithyŵi
tweekaa.' 'Ithyŵi tŵyaamŵnenge inywŵi
thayŵ *mŵasa' wŵanŵe* nŵkana mŵndŵ wa
kŵsŵanŵa ŵvindanŵi yu? Na ota ŵu,
Mŵkaanany'a nŵwamŵvikŵie inywŵi.
Kwa ŵu inywŵi samai *ŵsilŵlo*; nŵndŵ
eki-ma-naŵi mai mŵsŵvŵi.

وَهُمْ يَصْطَرِفُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَّاصِرٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵsyŵŵi syŵmbithŵi sya matu na nthŵi.
Nŵw'o, We nŵmesŵi maŵndŵ *ala*
mavithŵwe nthŵi wa ithŵi.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٩﴾

40. We nŵi We ŵla ŵmŵtwŵkŵthŵye inywŵi
anene ŵŵŵ wa nthŵi. Kwa ŵu, we ŵla
ŵtetŵkŵlaa. akathŵna we *mwene* nŵndŵ
wa *mosyao* ma ŵlei wake. Na ŵŵŵ wa
alei, ŵlei woo ŵkongeleela kŵmena mbee
wa Mwŵai woo, na ŵlei woo
ŵkongeleela wasyo tŵ.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

41. Asya, 'Inyw'I nīmōsyonete ila ngai mōsyikaŋlaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indī kīla syo syōmbŋte ūlū wa nthī. Kana syo syīna kīanda nthīnī wa ūmbi wa matu? Kana Ithyī nītōmanengete mo Ivuku nīkana methwe na ūkōsī kuma nthīnī wayo? Aiee, eki-ma-naī mathanaa vathei mōndū na ūla ūngī.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nīwikwatīle matu na nthī iikese kuma vandū vasyo. Na syo ikathōka, vai ūtonya kwikwatīla ateo We. Nīw'o nī Mōmīŋsyā, Mōekanī-Mūno Vyū.

43. Namo nīmeevītīe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitū syoo syī vinya makyasya, 'Takethwa Mōkaanany'a nīwookie kwoo, mo methwa maatīle ūtongoi mbee wa andū ala angī ona meva. Indī yīla Mōkaanany'a wamavikīle mo, ūu wamongelelee mo nthīnī wa ūlei.

44. Nūdū wa ūng'endu ūlū wa nthī na nzaama sya kūsūanīa mothōku. Indī masūanīo asu mathōku maimathyūlūlūkīte andū angī ateo asūanī mamo. Mo Indī nīmamanthaa kīndū ona kīva ateo nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ūndū weekanaa na andū ma tene? Indī we ndūkona ūalyūko ona wīva nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indī.

45. Mo nomaanganga ūlū wa nthī makona ūndū mōminūkīlyo wa ala maī mbee woo wathōkīte? Namo maī na vinya mwingī kūmavīta mo. Vai kīndū

قُلْ اَرَاَيْتُمْ شُرَكَاءَ كُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اِلٰهِ اَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اَتَيْنَهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
بَلْ اِنْ يَّعِدِ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ۝۴۱

اِنَّ اِلٰهَ يُّنْسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْ تَرْوٰلَاَهٗ وَ
لَيَنْزِلَنَّ اِلَيْنَا اِنْ اَمْسَكْنٰهُمَا مِنْ اَحَدٍ قَرْنٍ بَعْدَ ذٰلِكَ
كَانَ خَلْقِنَا غَفُوْرًا ۝۴۲

وَاقْسُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْسٰرِهِمْ لَيَنْجٰئَهُمْ نَذِيْرٌ
لِّمَنْ كُوْنَتْ اَهْلٰى مِنْ اِخْوٰى الْاَمْرِ فَلَمَّا جَآءَهُمْ
نَذِيْرٌ مَّا رَاَدُّهُمْ اِلَّا نَفُوْرًا ۝۴۳

اِسْتَكْبٰرًا فِى الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِثُّ
اَلَمْ يَكُنْ السَّيِّئُ اِلَّا بِاِهْلِيْهِ فِهْلَ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ
الْاَوَّلِيْنَ فَلَنْ نَّعْدِلَ اِلَّا بِتَبْدِيْلَةٍ وَلَنْ نَّجِدَ
اِلْسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيْلًا ۝۴۴

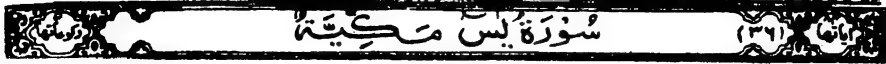
اَوَلَمْ يَسِيرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكُنُوْا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا

kĩtonya kŭtulya mawalany'o *Make*
matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ
Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-
W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ kŭmasiĩfla andŭ nŭndŭ wa
maŭndŭ ala mo mekaa, We ndatia
kyŭmbe kĩ thayŭ ona kĩmwe Iŭlŭ wa
thayŭ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae
mo Ivinda kŭvika Ivinda yĩla yĩtw'itwe;
na yĩla yĩtw'itwe yavika; Indĩ *mo*
makamanya kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ena athŭkŭmi *Make* onthe
uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظُهُرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُتَسْتَقٍ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ۝

YAA SIIN
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanĩ!*

3. Nyie nIĩvĩta na Kulani Ila yusũtwe nI
ũI,

4. We ow'o wI ũmwe wa ala Atũmwa,

5. NzĩanI Ila ya w'o.

6. UO nI ũvuany'o wa ũla-WI-Vinya,
Usũtwe nI tei.

7. Nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaĩthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvĩ ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nĩndĩkĩku kwa aingi
moo, nũndũ mo mayĩtĩkĩlaa.

9. Ithyĩ nĩtwĩkĩte masango kwĩlingĩla
ngingonĩ syoo makavika ngolunĩ syoo,
kwa ũu, mĩtwe yoo nĩmũngalalye.

10. Na Ithyĩ nĩtwĩkĩte kĩsĩĩ mbee woo
na kĩsĩĩ ĩtina woo na nĩtũmavw'ĩkĩte
vyũ ũkethĩa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maiKETĩkĩla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatĩla Kĩlilikany'a na kũmũkĩta
Ngai-Wa-Ulau kĩmbithĩnĩ. Kwa ũu
mũtavye we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ĩtuvi ya ndaĩa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰس ②

وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا ④

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى الَّذِينَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْيُنِهِمْ غُلَاقًا ⑨
فَهُمْ مُّقْتَحِرُونَ ⑩

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا ⑪
وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ⑫

وَسَاءَ عَلَيْهِمْ أَندَرْتُهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا ⑬
يُؤْمِنُونَ ⑭

إِنشَاءً تُنذِرُ مِنَ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ ⑮
فَبَشِّرْهُ بِسَفَرَةٍ ⑯ وَ أَجْرٍ كَرِيمٍ ⑰

21. Na kuma kŭkonyo kya vaasa kya mŭsyŭ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, maatŭlei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِبُ قَالَ يَقُومُ
اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ①

22. 'Maatŭlei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'ŭ ŭtuvi ona yŭva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ②

23. 'Na Nyie nŭna kŭtumi kyaŭ nŭlee kŭmŭthaitha ŭla We ŭmbŭmbŭte nyie, na ŭla inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ ③

24. Nyie Indŭ ngamosa angŭ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŭka naŭ, wŭw'anŭthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŭla nyie.

أَتَأْخُذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْ يَبْزُونَ الرَّحْمَنُ بِغَيْرِ
لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ④

25. Uvoonŭ ŭsu vate nzika, nyie nŭthwa nŭ ŭvŭvyonŭ yŭ ŭtheinŭ.

إِنِّي إِذًا لَئِنِ صَلَّيْتُ فَبِئْسَ ⑤

26. 'Nyie nŭngŭmwŭtŭkŭla Mwŭlai wenyu; kwa ŭu, mbŭthukŭŭsyeyi nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ⑥

27. Nake we nŭwataviw'e, 'Lika ŭtunŭ.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŭmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَلِيَتْ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ⑦

28. 'Undŭ Mwŭlai wakwa ŭnengete nyie ŭkeko kwa ŭlau na nŭndw'tkŭthŭtye nyie ŭmwe wa ala ataŭku!'

بِإِغْفَارِ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرِمِينَ ⑧

29. Na Ithŭ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŭtunŭ, ona ŭthŭ tŭyaŭ na vata wa kwŭka ŭu.

وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ
السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ⑨

30. Waŭ mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŭmathelile vyŭ.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خِيدُونَ ⑩

31. Woo kwa mbaa-andũ! Vayũkaa
Mũtũmwa kwoo ateo mo nĩmamũvũtaa
ngũĩ.

يَحْسَرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nĩ nzyawa syĩana ata
ila tũsyangĩte mbee woo, na kana
iyaamaasyokea ona Indĩĩ?

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ
إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe
mbee Waitũ, mombanĩtw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِّعُ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthĩ ĩla ngw'ũ nĩ Kyama kwoo;
Ithyĩ nĩtũmĩthayũũkasya, na tũkaumya
mbeũ sya ĩlu kuma vo, ĩla mo maĩsaa.

وَأَيُّ لَهُمُ الْأَرْضَ الْيَتِيمَةَ ۖ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtw'ĩte mĩũnda
ya mĩtende na mĩsavivũ, na ithyĩ
nĩtũtumĩte mbuluti sya kĩw'ũ ikavulutya
nthĩnĩ wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا أَعْنَابٌ وَفَجْرْنَا
فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Nĩkana mo matonye kũya matunda
kuma vo, na ti moko moo ala matumie
mamea. Indĩ mo nomatũngaa mũvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nĩ We Mũtheu ũla woombie
syĩndũ syonthe ĩĩ-ĩĩ, sya syĩndũ ĩla nthĩ
ĩmeaa, na syoo ene, na sya maũndũ ala
mo matamesĩ.

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَمَا تُنْبِتُ
الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمَا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ũtukũ nĩ Kyama kwoo ũla Ithyĩ
kuma kwa w'ũ tumasya mũthenya, na
sisya! Mo me kĩvĩndũnĩ.

وَأَيُّ لَهُمُ الْيَتِيمَ ۖ نَسْلُجُ مِنْهُ النَّهَارَ فَذَارَهُمْ
مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nĩyĩendete yĩĩle nzĩanĩ ĩla
yĩw'ĩwe. Ŭsu nĩ Ŭtw'io wa Mwene
Vinya W'onthe, Ngai-ũmanyi-W'onthe.

وَالشَّسُ تَجْرِي لِيُسْئَرَهُ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40. Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'iĩle mavinda, kũvika ũkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَنَّهُ مَتَّارِلَ حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ⑤

41. Syũa yĩivĩtũka mwei, ona w'o ũtukũ ndũvĩtũka mũthenya, na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْتَبِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلَّ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ⑥

42. Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩtw'e mĩio.

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَعْنُونِ ⑦

43. Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iilyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ فِئَاهِ مَا يَرْكَبُونَ ⑧

44. Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ũu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthĩsy'e kĩw'ũ namo mayĩthwa na ũmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَأَنْ تَشَاءُ نُنْفِئَهُمْ فَلَا حَرَجَ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يُنْقَذُونَ ⑨

45. Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ⑩

46. Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvĩei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ⑪

47. Na vai Kyama kĩmavikĩaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑫

48. Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetĩkĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onth'e walle kwĩthwa amũĩthĩtye, ethwa We nĩwendie ũu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ũtheinĩ.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمُ اللَّهُ لَا تَالِ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَالَّذِينَ آمَنُوا أُنْظَرُوا مِنْ لَوْ شَاءَ
اللَّهُ أَطَعْتَهُ لَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑬

49. Na mo mak0lya, 'Otianfo 00 wa
0sillfo *Oketanfw'a* Indll, ethwa inyw'I
vate ng0f mwI ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

50. Mo meteele kfuumo o kfmwe t0 kfla
kfkamawata mo omaikaananfa.

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ

51. Na mo maikethwa matonya, kwflyaa
ona maikamasyokea and0 moo m0
m0syf.

يَخْضَعُونَ ۝

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ۝

LUKU 4

52. Na soo Okavuvwa, na sisya! Mo
makeekalaata kuma mb0anI maendete
kwa MwIai woo.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ

يَنْبُشُونَ ۝

53. Mo makaasya, 'Woo nI wit0 ithyI!
N00 0la 0t0kllfye ithyI kuma vand0
vait0 va too? Uu nfw'o Ngai-Wa-Ulau
wathanfite, namo At0mwa maneenie
w'o.'

قَالُوا يَوَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْجِلٍ نَارِ هَذَا مَا

وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ۝

54. Vakeethwa na kfuumo o kfmwe na
sisya! Onthe makaetwe mbee Wait0.

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا

مُخَضَّرُونَ ۝

55. Na m0thenya 0su, vai thay0
Okavfifw'a ona vanini; onenyu
m0katuvw'a kwoond0 wa ma0nd0 ala
inyw'I mweekaa.

فَالْيَوْمَ لَا تَنْظُمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَحْزَنُونَ إِلَّا مَا

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

56. Nfw'o at0i ma-ftunI, m0thenya 0su,
makeethwa makwatene ma0nd0nI
maingf maitana.

إِنَّ أَهْبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ ذِكْرُهُمْ ۝

57. Mo na iveti syoo makeethwa
myuunyInI ya kwendeesya, *mailyfnthf*
maffe mIto my0kIfflu.

هُم وَآزْوَاجُهُمْ فِي ظُلُمٍ عَلَىٰ الْأَرْبَابِ مُتَكَبِّرُونَ ۝

58. Mo makeethwa na matunda vo, na
makeethwa na kfla kyonthe mo maketya.

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ۝

59. 'Mūuo wāhwe nenyu ---nī ndeto ya
ngethi yumite kwa Mwālai ōla Usūltwe
nī tei.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ زَجْنِهِ ⑤

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala
alōngo'lu ōmōnthī, ame inyw't
avī'any'a!

وَأَمَّا زُورُ الْيَوْمِ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ⑥

61. 'Nye ndyaamwīyāfa inyw't aana ma
Atamu, kana mōikamōthaithe Satani,
nōndū we nī mōnaitha wī ōtheinī
kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْتِي أَدْرَأَنَّ لَا تَقْبَلُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

62. 'Na kana inyw't mōnthaithe Nye?
Ino nīyo nzā ya w'o.

وَأَنْ أَعْبُدُ فِي هَذَا صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑧

63. 'Na we nīwamīthyoekisye nguthu
nene yenyu. Indī inyw't mwaleile
kūmanyā nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
تَعْقِلُونَ ⑨

64. 'Ino nīyo Ngiena ūla inyw't
mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ⑩

65. 'Mīlikei ōmōnthī, nōndū nīmwaleile
kwītkīla.'

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑪

66. Umōnthī ithyī nītōkwīkīla ōsīllo ūlō
wa makany'wa moo, na moko moo
nīmeōneena Naitū, na maūū moo
nīmeōkūstīla maūndū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑫

67. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu, ūthyī
twīthwa twamaumisye metho moo, na
Indī mo methwa masembie kūmantha
nzā. Indī mo māf matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
فَأَنْ يَبْصُرُونَ ⑬

68. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu,
twīthwa twamaalyōlile mo na
kumalūmya mo mawīkalonī moo,
matathi na mbee kana kūsyoka ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَائَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا
مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ⑭

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyĩ tŭmŭnengae thayŭ mŭasa, Ithyĩ nĩtŭmŭtŭngaa we akasyoka nthĩnĩ wa mwĩkalo wa wonzu. Indĩ mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعَبْرُهُ تُنَكِّسُهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Ithyĩ tŭimŭmanyĩtŭye we myall, ona kŭimwaĩĩtŭe we. Yo Kulani nĩ ūlilikany'o na Kulani ĩla ĩvathŭkanasya syĩndŭ.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

71. Nĩkana yo ĩtonye kŭmakaany'a onthe ala me thayŭ, na kana ūtw'io ĩlŭlŭ wa alei ūtonye kwĩanĩa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَجْعَلِ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

72. Mo nomonaa kana, katĩ wa syĩndŭ ila moko Maitŭ maseŭvĩtŭye, Ithyĩ nĩtŭmombĩe ng'ombe ila mo nĩmo masyĩyĩlaĩaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عِلْدًا ابْنِيًّا أَنْعَمَّا فَهَمَّ بِهَا مَلِكُونَ ﴿٧٢﴾

73. Na Ithyĩ nĩtŭtumĩtŭ syo imew'ae mo, nĩkana makaiĩlsaa imwe ikamakua na ingĩ mo makasiĩsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

74. Namo mena motandĩthyo angĩ nthĩnĩ wasyo ona kyaŭnyw'a. Indĩ mo nomethĩawa na mŭvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75. Namo nĩmosete ngai ingĩ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, nĩkana mo matonye kŭtetheew'a.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٥﴾

76. Syo iikatonya kŭmatethya mo; Indĩ vandŭ va ūu, syo mbene ikaumĩlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُنْخَضَرُونَ ﴿٧٦﴾

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndŭkakwĩw'ĩthye kyevea we. Nĩtw'o Ithyĩ nĩtwĩsĩ maŭndŭ ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

78. Mündū nowonaa kana Ithyl
tūmūmbīte kuma nthīnī wa Ilovoto ya
manzī tū? Indī wee! We nī
mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِنَّا هُوَ
خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝

79. Na we nūtūseūvīasya ithyl
ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe
wake mwene. Na we akūlasya, 'Nūū ūla
ūtōnya kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبِيٌّ خَلَقَهُ قَالَ مَنْ يُنْبِئُ
الْعِظَامَ وَهِيَ رَوِيمٌ ۝

80. Asya, 'We ūla wamombie Iya mbee,
o We akamathayūūkyā; Na We nīwīst
nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَ مَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ
خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

81. 'We ūla ūmumīasya mwaki kuma
mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī
nīmūwakanasya kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا
أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ۝

82. We ūla woombie matu na nthī ndena
ūtōnyi wa kūmba syīndū ingī iilyī
tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla
Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthē.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ
عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝

83. Nīw'o, mwīao, Wake, yīla We
waeleela kīndū, no kūkītavya tū
ūkītavasya, 'Tw'īka! Nakyo
kīyambīlīlīya kūtw'īka.

إِنشَاءً أَمْرًا إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

84. Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī
wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na
inyw'ī inyw'onthē mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ۝

سُورَةُ الضَّحَىٰ مَكِّيَّةٌ

(١٢)

AL - SAAFAAT
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ltwe nl 0lau, Us0ltwe
nl tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nlrvlta na asu ala meylafaa mlthla
lthengeanle,

وَالضَّحَىٰ

3. Na Indl maimalungya amaitha na
vinya m0no,

فَالزُّجُرُوتِ

4. Na Indl maimlsoma Kulani ta
0lilikany'o,

فَالْقَلِيلِ ذُرِّيَّتِ

5. Kwa 0la w'o Ngai wenyu nl 0mwe,

إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ

6. Mwlai wa matu na nthl na syonthe ila
syi katl wasyo na Mwlai wa maumilo ma
suya.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ

الْمَشَارِقِ

7. Ithyi nlt0yanakavlye ltu t0 ylla ya
ltheo vy0 na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِرَبِّنَا إِلَٰكُ الْكَوَكِبِ

8. Na lthyi nlt0yisille kwa masatani ala
mbaa-mat0.

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwlthukllsya
0mbano 0la M0taTku ona matata m0no--
-- mal0ngltw'e kuma ngall syonthe.

لَا يَسْتَعِينُونَ إِلَىٰ إِلَٰهِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَدِّفُونَ مِنْ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Mal0ngltw'e, na nl 0silflo wa
k0endee kwo--

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we 0la 0vulasya k0nd0 na
0ng'ei na we aatlawa nl 0m0l mwai wa
mwaki.

إِلَٰهًا مِنْ خِطَفِ الْخُطْفَةِ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

فَاسْتَفْتَيْهِمْ هُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِنْ خَلْقِنَا إِنَّا

12. Kwa 0u, mak0lyei mo kana klla mo
matonya k0mba nlkltonya kwlkala mbee

خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ

wa kila Ithyl t0mbfte. Mo Ithyl
nlt0mombfte na y0mba ylkwatanu.

13. Aiee, we n0seng'aa, namo
nfmav0thasya 0nd0 Osu.

بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿٣٧﴾

14. Na yila mo matavw'a maylthukllasya.

15. Na yila mo moona Kyama,
mamanthaa 0nd0 me0kfv0la ng0l.

وَإِذَا دُكِرُوا لَا يَدْرُونَ ﴿٣٨﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿٣٩﴾

16. Na mo maasya, 'Kll ti kld0 ateo nI
0oi wlyonanfye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٠﴾

17. Ata! Ithyl twakw'a na k0tw'ika klt0o
na mavldl, nlt0kathay00kw'a mgl?

18. 'Na maalthe mait0 ala ma mbee ota
0u?

وَإِذَا شِئْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَمَاءُ رَأَيْنَا بُتُورًا ﴿٤١﴾

أَوْ أَبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٢﴾

19. Asya, 'll, na lndI, m0kanyivw'a.'

20. lndI w'o 0keethwa wltano 0mwe
m0m0, na sisya, mo makambllmly
kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٣﴾

وَأَنْتَاهِي بَجَرَةٍ وَاحِدَةٍ فَوَاظِمَةٌ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

21. Namo makaasya, 'Woo nI wit0! 00
nI m0thenya wa Matuvi.

22. U0 nI m0thenya wa 0tw'lo wa
m0thya 0la inyw'I mwa0leaa.

وَقَالُوا يَوْمَئِذٍ هَذَا يَوْمُ الَّذِينَ ﴿٤٥﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٤٦﴾

LUKU 2

23. Na alaika makatavw'a, 'Mombany'ei
onthe ala meekie moth0ku, vamwe na
anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٤٧﴾

24. 'Utee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na matongoesyei nzlanI ya
MwakinI;

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٤٨﴾

25. 'Na ma0ngamyey; n0nd0 mo
nom0vaka mak0lw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْسُورُونَ ﴿٤٩﴾

26. 'Mwlna kI inyw'I 0nd0
m0te0tethany'a m0nd0 na 0la 0ngl?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٥٠﴾

27. Aiee, mŭthenyanĩ ūsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٣٧﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angĩ maikŭlany'a mŭndũ na ūla ūngĩ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٨﴾

29. Mo makasya, 'Nĩw'o inyw'ĩ
mwookaa vala tŭĩ kuma kwa ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

30. Mo makamasũngĩa, 'Aiee, inyw'ĩ ene
mŭyaĩ etĩkĩli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

31. 'Na ithyĩ tŭyaĩ na ūtonyi tŭlũ wenyu;
ĩndĩ inyw'ĩ mwaĩ andũ eki-ma-naĩ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا
طَافِينَ ﴿٤١﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwĩai waitũ nĩyeaĩa
tŭlũ waitũ kana nokŭvika ithyĩ tŭsame
ũsilĩlo vate nzika.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّنَا لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

33. 'Na ithyĩ nĩtwamŭthyoekisye inyw'ĩ
nũndũ ithyĩ ene twaĩ athyoeku.'

فَأَعْوَيْنَكُمْ إِنَّنَا لَكَاغُوبُونَ ﴿٤٣﴾

34. Ow'o, mŭthenya ūsu onthe
makeethwa na ianda nthĩnĩ wa ūsilĩlo.

فَأَنهَمُ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٤﴾

35. Vate nzika, ūu nĩw'o ithyĩ twĩkanaa
na avĩtany'a:

إِنَّا كَذَبُوكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٤٥﴾

36. Nũndũ yĩla mo matawĩw'e, 'Vai Ngai
Ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nĩmaalyŭkile mena ngathĩlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٦﴾

37. Na mo maisye, 'Twĩekana na ngai
siitũ nũndũ wa mŭtili-wa-myai wĩna
ndũũka?

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَرَاكَ إِيَّاهُنَا شَاعِرٌ مُتَجَنِّبٌ ﴿٤٧﴾

38. Aiee, we nũetete w'o na nũkĩtĩthĩtye
ũ-w'o wa Atũmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٨﴾

39. Inyw'ĩ vate nzika, mŭkasama ūsilĩlo
wĩ woo.

إِنَّكُمْ لَنَدَايِقُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٤٩﴾

40. Na inyw’i mūkatuvw’a kwoondū wa
maūndū ala mwīkīte tū---

وَمَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

41. Ateo athūkūmi ma Ngai Mwene
Vinya W’onthē ala anyuve,

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْخَالِصِينَ ﴿٢١﴾

42. Aa makeethwa na kyaūya kīskīte.

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٢٢﴾

43. Matunda, namo makanengwe ndaīa,

فَوَالَهُ وَهُمْ مَكْرُمُونَ ﴿٢٣﴾

44. Nthīnī wa Mīūnda ya Utanu,

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

45. Mekalīte ivīlanī sya ūsumbī,
melekanīle mūndū na ūla ūngī.

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٢٥﴾

46. Makīthyūlūlūkw’a kīkombe kya
kyaūnywa kuma mbulutīnī īvulutītye,

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٢٦﴾

47. Kyeu, kī kwakaka, kī mūyo kwa ala
meūkīnyw’a,

بِضَاءٍ لَدَى لَشْرِيبٍ ﴿٢٧﴾

48. Vala vatakethwa kūmilwa, ona mo
maikew’a mainoea vo.

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴿٢٨﴾

49. Na vakeethwa iveti ntheu vamwe
namo, syīna metho mauu, manene na
manake,

وَعِنْدَهُمْ فُصُوتٌ تُنْفِثُ الطَّرْفَ عَيْنٍ ﴿٢٩﴾

50. Mailyī ta matumbī masūvītku.

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٣٠﴾

51. Na īndī amwe moo makamatavya ala

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣١﴾

angl, maik0lanasya mak0lyo m0nd0 na
Ola Ongl.^{12*}

52.M0neeni kuma katl woo akasya,
'Nyie nal na m0nyanyawa,

53.Ula waasya, 'ow'o we wl Omwe wa
asu ala metlklāa kana *Othay00kyo* nl wa
w'o?

54.'Ithyl twamina k0kw'a, na twatwika
m0thanga na mavlndl, nlw'o ithyl
nlt0katOngwa lngl?

55.Nake akak0lya, 'Inyw'I
nom0m0sisya we?

56.Na Indl we akasisya na k0mwona we
e katl wa Mwaki.

57.Nake akasya, 'Nlilvita na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, we wal vakuvl
k0tuma nyie nanangika.

58.'Na takethwa ti Inee ya Mwai
wakwa, Nyie vate nzika, nlthwa
neethliwe wa asu ala makwltwa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ۝

يَقُولُ أَهْلَكَ لِسَنِ الْمُصَدِّقِينَ ۝

إِذَا امْتَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّكَ لَسَيِّئُونَ ۝

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقِلُّونَ ۝

فَأَطْلَعَ فَأَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كَذَّبْتُ لَتُردِّينَ ۝

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ۝

¹ *'baizun' ta' baisatun' Itumbi ya nyaa kana o
nyOnyi lngl. Ylila k00neenwa na ndala ntkwltawa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala 'we nl ta Itumbi
ya nyaa' yl kaswii ntlhnl, n0nd0 nyaa lla n0me
nlyo lyIs0vltāa, kana yo nlyo nene vy0 Os0vlinl
Osu, ti ta Itumbi ylila yltltwe yl yoka, kana we nl
mwai kana m0nene; kana ndena Ongl meananw'a
'balad' ndalanl kana kwa k0la ala angl mekalaa,
na Ola ndeto syoo mo masyltlklāa kana we
n0tanlawa, kana nl m0nd0 wltklē nesa. Kwa Ou,
'baizun maknoon' nl kwasya ngathllo sya Itum
is0vltwe nesa, na ikasiltwa.

59. Uu tiw'o kana ithyĩ tũikakw'a ĩngĩ,

أَمَّا نَحْنُ بِمَيْتَتَيْنِ ۝

60. 'Ateo kĩkw'o kitũ kĩla kya mbee, na kana ithyĩ tũikasilĩwa?

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّيْنَ ۝

61. 'Vate nzika, ũũ nĩ ũtanu mũnene.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ ۝

62. 'Kwoondũ wa ũndũ ta ũũ, ĩndĩ athũkũmi nĩ mathũkũme.'

لِيُشْرِيَ هَذَا قَلِيلٌ مِّنَ الْعَمَلِ ۝

63. Uũ nĩw'o mũseo kana nĩ mũtĩ wa Sakkum?

أَذَلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّاقُومِ ۝

64. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũtũwĩkĩthĩye we ta ũtato kwa eki-ma-naĩ.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۝

65. Nĩ mũtĩ ũla ũmeaa uungu wa lia-ya-Mwaki;

إِنَّمَا شَجَرَةُ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۝

66. Na ĩtunda yaw'o yĩlyĩ ta syongo sya nzoka.

كُلَّمَا كَانَتْ رُدُوسٌ الشَّيْطَانِ ۝

67. Namo makaya ya w'o na kusũsya mavu moo naw'o.

فَأَنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا قَائِمُونَ وَمِنهَا الْبُطُونُ ۝

68. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa ĩianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَيْمِيمٍ ۝

69. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa ĩianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَا إِلَى الْجَحِيمِ ۝

70. Ow'o mo meethĩe maaĩthe moo maivĩtya,

إِنَّهُمْ أَلْقَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ۝

71. Na, nĩmeekalaatile maaĩthe nyaĩ syoo.

فَهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ۝

72. Na andũ aingĩ mũno ma tene nĩmeekie mavĩtyo mbee woo,

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtwamatũmĩte Akaanany'a katĩ woo.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّنْذِرِينَ ۝

74.Sisyai, IndI, m0min0kIlyo wa asu ala makaaniw'e waI *m0th0ku* ata,
75.Ateo ath0k0mi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuwe.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَكَبِّرِينَ ٥٧

يَا أَيُّهَا اللَّهُ الْمُتَخَلِّصِينَ ٥٨

LUKU 3

76.Na ow'o Noa nIwatwIkaIile IthyI, na nI ūsŭngŭ mŭseo mŭno wIana ata ūla twamInengie *mboya yake!*

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحَ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ٥٩

77.Na IthyI nItwamŪtangIle we na andŭ ma nyŭmba yake kuma thInanI mŭnene;

وَجَنَيْنَاهُ وَآهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ٦٠

78.Na IthyI nItwamŪtwIkaIthisye ūsyao wake now'o wa kŭvIla tŭ.

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ٦١

79.Na IthyI nItwamŪtiIle we *syIwaIseo* katI wa nzyawa ila syaatIle Itina---

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ٦٢

80.Mŭuo wIthwe Iŭlŭ wa Noa katI wa mbaa andŭ.

سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ٦٣

81.Uu nIw'o IthyI tŭmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٦٤

82.Kwa ūla w'o, we aI *ūmwe* wa athŭkŭmi Maitŭ ala meetIkiIite.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ٦٥

83.Na IndI IthyI nItwamanyw'Ithisye kIw'ŭ ala angI.

فَمَا أَعْرِفْنَا الْآخِرِينَ ٦٦

84.Na nIw'o, katI wa nguthu yake vaI Avalamu;

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ كُوفْرًا هَيمًا ٦٧

85.YIla we wookie kwa MwIai wake ena ngoo yInyivItye.

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ٦٨

86.YIla wamŪtavisye Ithe wake na andŭ make, 'KIi inyw'I mŭthaithaa nI kyaŭ?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ٦٩

87.Inyw'I mŭmanthaa movŭngŭ ta ngai vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَيُّهَا إِلَهَةُ دُونِ اللَّهِ تُرِيدُونَ ٧٠

88.'Kieleelo kyenyu nI kyaŭ Iŭlŭ wa MwIai wa nthI syonthe?

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ٧١

89. Na Indī we ekya metho vala ve ndata,

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ۝

90. Na asya, 'Ow'o Nyie *ndikw'w'a nesa.*

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ۝

91. Kwa Ūu mo nīmaumie vala Ūī mamwonetye mīlongo yoo.

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ۝

92. Na Indī we nīwaendie vala ve ngai syoo na kīmbithī na asya, 'Inyw'ī nomūīsa?

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ۝

93. Inyw'ī mwīna kī Ūndū mūteŪneena?

مَا كُنْمْ لَا تَنْطُقُونَ ۝

94. Na Indī kavindanī kau we ambīlīlīya kwikūna *ngai* na kw'oko kwa aŪme.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ۝

95. Na kavindanī kau, *andū* mooka mamwelekele mekalaatīte.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ۝

96. Nake amakūlya, 'Inyw'ī mūthaithaa ila *inyw'ī ene* mwasūvītye,

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْجِتُونَ ۝

97. 'Oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe amūmbīte inyw'ī na wīa wenyu wa moko?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ۝

98. Namo masya, 'Inyw'ī mwakīei kīsumba na mūimwīkya mwakinī.'

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْفُوهُ فِي الْجَحِيمِ ۝

99. Ūu nīw'o mo masūanīe kūmwīka naī, Indī lthyī nītwamasonokisye mūno.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ۝

100. Na Avalamu asya, 'Nyie nīendete kwa Mwīai wakwa, Ūla wīndongoesya Nyie.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝

101. Na Avalamu avoya, 'Mwīai wakwa, nenge nyie *mwana* mūlūngalu.'

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

102. Kwa ūu, Ithyī nītwamŭnengie ūvoo mŭseo wa kŭsyaa mwana.

فَبَشِّرْنَهُ بِعِلْمِ حَلِيمٍ ۝

103. Na yīla we weanie nesa eethwa atonya kŭthukŭma nake, amwīa, ame mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī ngīkŭaa we. Kwa ūu, sŭanīa ūndŭ ūkwona ūvoo ūsu! Nake asŭngīa, 'Ame asa wakwa, ūka ūndŭ we wīyīaīwe; na Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala mena ūmīlsyo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَازِلِ آيَاتِكَ فَأَنْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَآبَتِ أَفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَيَجْعَلُ فِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

104. Na yīla mo eīl meenyivisye kwa Wendo wa Ngai na we amŭkomya nthī na ūvu ūthyū wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝

105. Ithyī nītwamwītie we: 'We Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا بُرْهِيمُ ۝

106. 'Ow'o we nīwīanīlsye ndoto yaku. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŭmaīvaa ala mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّمْيَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

107. Yu vate nzika, yaī ūtatwa yīyonanītye.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْبَيْنُ ۝

108. Na Ithyī nītwamwovoisye we na nthembo nene.

وَقَدْ يَنبُجُ عَظِيمٍ ۝

109. Na ūndī Ithyī nītwamŭtiīe syīwa ūseo katī wa nzyawa ila syaatīīe ūtina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

110. 'Mŭuo wīthwe ūlŭ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝

111. ūu nīw'o Ithyī tŭmatuvaa asu ala mekaa moseo.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

112. Vate nzika, we aī ūmwe wa athŭkŭmī Maitū wītkīlīte.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝

113. Na Ithyī nītwamŭnengie we ūvoo mŭseo wa ūsaaka, Mwathani, na umwe wa ala alŭngalu.

وَبَشِّرْنَهُ بِإِتِّخَافِ نَبِيِّنَا مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

114.Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũlũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo elĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اسْحٰقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا
بِئْسَ مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُؤْتِنٌ ﴿١١٤﴾

LUKU 4

115.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّآ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهُوَ زَوْنٌ ﴿١١٥﴾

116.Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo elĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٦﴾

117.Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَمَا كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٧﴾

118.Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Ivuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٨﴾

119.Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzĩanĩ ĩla ya w'o.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٩﴾

120.Na Ithyĩ nĩtwatiie syĩwa ĩseo kwoondũ woo katĩ wa nzyawa ĩla syaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٠﴾

³ *Ndeto ĩno 'zalim' ng'endu kana 'zulm' ng'endu' ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yĩla ĩandĩkĩtwe na kĩeleelo kĩĩ yĩũngamaa kwa mĩthemba yonthe ya wathũki kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o. Onakau ve ĩeleelo imwe ĩla syonanasya ũtungi wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nĩ ũtheinĩ kana Ngai nĩwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nĩ 'zalmun li nafsihi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa ngũthu ota isu ve asu ala me nthĩnĩ wa ngũthu ya ũlũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kĩĩthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa ĩtambya ya mbee ya kaũ wa kĩĩveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nĩ ataĩtku ĩndĩ mawetawa ta 'zalmun ĩnĩfsihi' nũbng'ndu kwoondũ wake mwene.

121.'MŪuo wĩthwe ũlũ wa Mose na Aluni.'

سَلَّمَ عَلَى مُوسَى وَهُرُونَ ③

122.Ow'o, ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala mekaa moseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ④

123.Vate nzika, mo me elĩ maĩ katĩ wa athũkũmi Makwa meetĩkĩĩte.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑤

124.Na kwa ũla w'o, Elia aĩ ũmwe wa Atũmwa ota ũu,

وَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَكْرَمَ الْأَنْبِيَاءِ ⑥

125.Yĩla we wamakũlilye andũ make, 'Inyw'I nomũũmũkĩla Ngai?

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ⑦

126.'Inyw'I mwĩmwĩkaĩla Mbaalĩ, na kũmũtia ũla Mũmbi Mũseo vyũ katĩ wa ombi,

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ⑧

127.'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wenyu na Mwĩai wa maaĩthe menyu ma tene?

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑨

128.Indĩ mo nĩmamũtw'ĩkĩthisye we ta mũkengani, na vate nzika, mo makaetwe mbee wa Ngai kumya ũtalo;

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ⑩

129.Ateo athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَا عِبَادَ لِلَّهِ الْخَالِصِينَ ⑪

130.Na Ithyĩ nĩtwamũtiĩe syĩwa ĩseo katĩ wa nzyawa ila syaatiĩe----

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ⑫

131.'Mũuo wĩthwe ũlũ wa Elia na andũ make!

سَلَّمَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ⑬

132.O'wo, ũu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑭

133.Vate nzika, we aĩ ũmwe wa athũkũmi Maitũ ala meetĩkĩlaa.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑮

134. Na kwa ūla w'o Loto aĩ ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَأَنَّ لَوْكَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٤﴾

135. Yĩla ĩthyĩ twamumisye we na andũ
make onthe ma mũsyĩ wake,

إِذْ حُجِّجَتْهُ وَأَهْلُهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٥﴾

136. Ateo kĩveti kĩkũũ kĩla kyaĩ katĩ wa
ala mekalile ĩĩina

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿١٣٦﴾

137. Na ĩndĩ Ithyĩ twamumisye we
andũ make onthe ma mũsyĩ wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٣٧﴾

138. Na vate nzika, inyw'ĩ nĩmũvĩĩlaa
vakuvĩ namo kĩoko,

وَأَنَّكُمْ لَتَمُوتُنَّ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٨﴾

139. Na ūtukũ. Nĩkĩ ĩndĩ, inyw'ĩ
mũtamanyaa?

عَلَىٰ وَبِالْبَلَاءِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٩﴾

LUKU 5

140. Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aĩ
ūmwe wa Atūmwa,

وَأَنَّ يُؤْتَسَرَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٠﴾

141. Yĩla we wasembie ngalawanĩ ĩla
yakuĩte mĩio;

إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الشَّعُونَ ﴿١٤١﴾

142. Na we nĩwalimanile na ene ala wai
namo ngalawanĩ na we aĩ wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾

143. Na ĩkũyũ nĩyamũmelilye we o
akĩtũla mũtĩ we mwene.

فَالْتَقَتَهُ الْوُتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

144. Na takethwa we ndaĩ wa asu ala
mamũtaĩlaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَجِيبِينَ ﴿١٤٤﴾

145. We vate nzika, ethĩwa ekalile ĩvunĩ
yayo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

لَئِيْلَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamwĩkisye we
ũtee vandũ vomũ, na we aĩ mũwau;

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

147.Na Ithyĩ nĩtwameisye Oŋgũ Tolo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148.Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie we ta Mũtũmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ آلَافٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149.Namo nĩmeetĩkĩlile; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaũya kwa İvinda.

فَأَمْنُوا فَفَتَنَّاهُمْ إِلَىٰ حُبٍّ ﴿١٤٩﴾

150.Yu makũlye mo kana Mwĩai waku ena eĩtu oyĩla mo mena ivĩsĩ.

فَاسْتَفْتَيْهِمَ بِالنَّبَإِ وَالْهَمَّ الْبَنُونَ ﴿١٥٠﴾

151.Mo maĩ ngũsĩ yĩla Ithyĩ twamombie alaĩka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152.Isũvĩei, ow'o nĩ nthĩnĩ wa ũvũngũ woo yĩla mo maasya,

إِلَّا أَنَّهُمْ مِنْ رَفِيقِهِمْ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153.'Ngai Mwene Vinya W'ontho nũsyaĩte syana;' namo vate nzika, nĩ akengani.

وَلَدَّ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154.We anyuvĩte syana sya eĩtu kũvĩta sya ivĩsĩ?

أَضَظَّعَ الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155Inyw'ĩ mwĩna kĩ? Mũtusaa ata inyw'ĩ?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٥﴾

156.İndĩ inyw'ĩ nomũkasũanĩa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157.Kana, inyw'ĩ mwĩna mwĩao mũtheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158.Umĩlyai İndĩ İvuku yenyu ethwa mwĩ ma w'o.

فَأَنذَرْتُكُمْ بَكْشِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Na mo mawetaa ndũũ sya mũkautĩ katĩ Wake We na Mayini, oyĩla Mayini nĩmesĩ nesa vyũ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا وَقَدْ عَلِمَتِ
الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لِحُضْرَتِهِ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũtheu na E-vaasa na ila mo
mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٣٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa Ou*.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٣١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaa-----

فَأَنكُمُ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿٣٢﴾

163. Vatiĩ ũmwe wenyu ũtonya
kũmũthyoekya *ona ũmwe* akamũlea We.

مَا أَنشَأَ عَلَيْهِ بَلِيَّتَيْنِ ﴿٣٣﴾

164. Ateo ũla we ũkavya Iianĩ-ya-
Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿٣٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ũmwe
waitũ ũte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿٣٥﴾

166. 'Na nĩw'o, Ithyĩ twĩ asu ala
maũngamaa mĩthĩanĩ kwĩanana na ivĩla.

وَرَأَى النَّحْنَ الضَّافُونَ ﴿٣٦﴾

167. 'Na Ithyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

وَرَأَى النَّحْنَ السَّيْحُونَ ﴿٣٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَأَن كَانُوا يَقُولُونَ ﴿٣٨﴾

169. 'Kethwa ithyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

لَوْ أَن عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

170. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ
athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩla mo* nimaleaa
kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَلَقَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ
nĩyumaalĩte Ikĩmanenge ndaĩ athũkũmi
Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِإِِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo
makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿٤٣﴾

174.Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٤﴾

175.Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِيئَ ﴿١٧٥﴾

176.Na we masyaāīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177.Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kōūkalaata?

أَفَبِعَدَائِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178.Indī yīla w'o wītheea vu nza kwoo,
kīkeethwa kī kīoko kīthōku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

179.Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِيئَ ﴿١٧٩﴾

180.Na we masyaāīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٨٠﴾

181.Mwīai waku nī Mōtheu, Mwīai-Wa-
Ndaīa na ūtonyi, Tūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨١﴾

182.Na mūuo wīthwe Tūlū wa Atōmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨٢﴾

183.Na ndaīa syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

سُورَةُ ص مَكِّيَّةٌ

SAAD

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũtwa nĩ ūlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. Ngai-Wa-W'o. Nĩvĩta na
Kulani, ĩla yusũte motao, yo nĩ ndeto
Yaitũ mbuany'e.

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Indĩ asu ala matetkĩlaa malikĩe nthĩnĩ
wa ūng'endu wa ūvũngũ na ūmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشَقَاقٍ ③

4. Nĩ nzyawa syĩana ata ila syaĩ mbee
woo ĩthyĩ tũsyangĩte! Mo nĩmaĩe
makĩtya ūtethyo, ĩndĩ yo yĩtyaĩ ĩvinda ya
kũsemba na kũkĩa.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ ذَوَلَاتٍ ④

5. Namo nĩmaseng'aa nĩ kana
Mũkaanany'a nũmavikĩe mo kuma katĩ
woo ene; na alei maasya, 'ũũ nĩ mũoi,
mũkengani mũnene.

جِئْنَا مِنْهَا ⑤

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكُفَرَاءُ
هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ⑥

6. We aseũvĩtye ngai nthĩnĩ wa ĩai
ũmwe? Kĩĩ nĩw'o, nĩ kĩndũ kĩeni mũno
vyũ kĩla ĩthyĩ twaaĩw'a.

أَجْعَلِ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنْ هَذَا إِلَّا شَيْءٌ ⑦
عُجَابٌ ⑧

7. Na vau, atongoi moo nĩmakaanani
maimataa ma, 'Endai mũkaikwate
mũũmĩtye ngai syenyu. Kĩĩ nĩ kĩndũ
kĩkwendeka mũno.

وَأَنطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى
الْهِتَمِ كَذَّبُوا هَذَا الشَّيْءَ يَرَادُ ⑨

8. 'Ithyĩ tũyaaĩw'a kĩndũ ta kĩĩ nthĩnĩ
wa ndĩni ĩngĩ ona ĩndĩ. Kĩĩ ti kĩndũ
ateo no ūvũngũ.

مَا سِعْتَنَا بِهَذَا فِي الْمَلَةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا
اِخْتِلَافٌ ⑩

9. Kyaũ, we nĩ we katĩ waitũ ithyonthe
ũla ūtheew'e ūtao? Aiee, mo mena
nzika ĩũũ wa ūtao Wakwa. Aiee, ĩndĩ
mo maiambĩte kũsama ūsiĩllo Wakwa.

أَنزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرَ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ
مِنْ ذِكْرِي بَلْ لَنَنصُرَنَّكَ إِنَّا هُمْ الْقَائِمُونَ ⑪

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْرَعَنْدَهُمْ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ⑩

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa ila syoo mekwona.

أَمْرَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ⑪

12. Mo nĩ nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalũgw'a vaa.

جُنْدُ مَا هُنَا لَكَ مَهْرُومِينَ الْأَحْزَابِ ⑫

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maecamanĩ, nĩmaleete.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَارِ ⑬

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَشُعُورٌ وَقَوْمٌ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابِ ⑭

15. Onthe vate kũtiala Omwe nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilĩlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanĩe.

إِنَّ كُلَّ الْكَاذِبِ الزُّسْلُ فُحْقُ عِقَابِ ⑮

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe ũla nthĩnĩ wayo vate ũvinda ĩnengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَّا لَهُمْ مِنْ نِوَانٍ ⑯

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ kya ũsilĩlo mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا وَظَنَّا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ⑰

18. Ithwai na ũmĩsyo na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, mũndũ wa maũronyi maingĩ; vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْرًا عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ إِذْ أَعْيَدَ إِلَهُهُ آوَابُ ⑱

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ^{1*} imwĩw'a we.
Syo nĩsyatanĩe ndaĩa sya Ngai vamwe
nake we kũituka na syua yĩyuma.

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi
kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe:
syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake
vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya
wa ũtw'io.

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩite
we yĩla mo mambatie ũũũ wa ngũka
ya nyũmba yake?.

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na
we nĩwamakĩaa mo. Namo mamwĩaa,
'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩt' akaananĩ eĩt,
ũmwe waitũ nũmũvĩĩsye ũla ũngĩ; kwa
ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na
ndũkathũke kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o na
tũtongoesye nzĩanĩ ĩla ya w'o.

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena
malundu maka mĩlongo kenda na kenda,
na nyie nĩna ĩlondũ yĩmwe ĩka. Indĩ we
easya, 'nenge yu yaku.' Nake
nũnũngĩĩya vinya na ũneeni wake.'

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we
nũkũvĩĩsye we kũkwĩtya ĩlondũ yaku yĩ
yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o
anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

¹*Ndeto ĩno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneenwa nũndũ
wa mbai yekalaa iĩmanĩ ĩla yasindĩtwe nĩ Ndaviti
kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa
syĩndũ ĩla syĩnzawa nthĩ mines ĩla syaumbũkĩe
ĩvĩndanĩyake.

*Ndeto 'attair' nyũnyi nĩ andũ mena ĩnengo sya
mwanya ala maũũkaa ũũũ mũno na nĩhwau ũũũ
wa maendeeo moo.

إِنَّا نَخْرُجُ الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝

وَالظَّيْرِ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَابٌ ۝

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْكِتَابَ وَفَصَّلَ الْخِطَابِ ۝

وَهَلْ أَمَّاكَ نَبُؤُا الْخَصَمِ إِذْ تَسُوْرُوا الْبَحْرَابِ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ خَصَصْنَا لَكَ فِي بَعْضِنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَخْلَمَ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىَٰ إِنْ سَوَاءَ الْقِرَاطِ ۝

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعَجَةً وَقَدْ أَتَىٰكَ الْخَطَاءُ كَيْفَ يَأْتِيكَ إِلَّا بِنَعَجٍ وَإِنْ كَثُرَ مِنْ الْخَطَاءِ يَكْفِي بِبَعْضٍ

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَىٰ نَعَجٍ وَإِنْ كَثُرَ مِنْ الْخَطَاءِ يَكْفِي بِبَعْضٍ

na ūla ūngī, ateo ala mamwītīkīlaa Ngai na kwīka mawīa maseo; Indī asu nī avūthū. Na Ndaviti nīwoonie kana Ithyī nītwamūtatīte we, kwa ūu, we nīweetisye ūekeo wa Mwīai wake, na avalūka nthī akīthaitha na nīwamwelekele We.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَئِلْهُمْ
وَقُلْ دَاوُدُ إِنَّا قَتَلْتَهُ فَاسْتَغْفِرْ رَبَّهُ وَخَزَّ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ۝١٥

26. Kwa ūu, Ithyī nītwamūekeie we ūu, na ow'o we aī na mwīkalo wa kūthengēanīa Naitū na vandū vaseo mūno vyū.

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ
مَآبٍ ۝١٦

27. 'We Ndaviti, Ithyī nītūōtw'kīthītye we kwīthwa mūtongoi tūlū wa nthī; kwa ūu, we matw'īte andū na ūlūngalu, na ndūkaatīte wendi mūthūku, ndūkese kūkwathūkyā we ūtee wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe makeethwa na ūsililo mwai, nūndū mo nīmoolilwe nī Mūthenya wa ūtalo.

يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ تُنْفَخُ الْأَنْفُسُ ۝١٧

LUKU 3

28. Na Ithyī tūisyūmbīte itu na nthī na syonthe ila syī katī wasyo mana. Usu nī woni wa asu ala matetīkīlaa. Woo, Indī, kwa alei nūndū wa ūla Mwaki.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۝١٨

29. Ithyī Indī, tūkameka ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo ūndū ūmwe na ala mekaa mothyoeuku tūlū wa nthī? Ithyī tūkameka ala alūngalu ta ala aathe?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْفَسِيدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۝١٩

30. Yī nī Ivuku yīla Ithyī tūōvuanīsyē we, yusūītwē nī maūathimo, nīkana mo matonye kūmīsūanīa Mīsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kūsūvīa.

كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝٢٠

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ūla waĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekelaa *Ithyĩ* mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٦٧﴾

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩloo ila syaĩthĩtwe na mũthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُفُ الْيَاقُوتِ ﴿٦٨﴾

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ūu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٦٩﴾

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ *masyo* na ngingo *syasyo*.

رُدُّوْهَا عَلَى فُطُوحٍ رَّاسِخَةٍ فِي السَّوَادِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٧٠﴾

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ūsumbĩ mwĩĩ *ũũ*. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَ عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٧١﴾

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ūekeo na ĩĩĩla ūsumbĩ ĩũũ wakwa ūla ūtakamwaĩla ūmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِإِخْوَتِي مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٧٢﴾

37.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩũutana kĩ kĩũũ kwa mwĩao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءَ حَيْثُ شَاءَ ﴿٧٣﴾

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩ,

وَالشَّيْطَانَ كُلَّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٧٤﴾

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأَخْرَجْنَا مَقَرَيْنِ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٧٥﴾

40.'Uo nĩ mũthĩnzĩo Witũ----kwa ōu nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْكِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanĩa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ۝

LUKU 4

42.Na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَإِذْ كُنَّا عَبْدًا لَّيُؤْتِي إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أِنِّي مَسْرِيءُ الشَّيْطَانُ يَنْصُبُ وَعْدًا ۝

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۝

44.Na Ithĩĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya tei* kuma Kwitũ, na ta ōlilikany'o kwa andũ ala mena ōmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

45.Na Ithĩĩ nĩtwamwĩie we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ōvĩ mũĩma na ōkĩkũna we *mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩĩ nĩtwamwonie we e mũmĩĩsya. We aĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحَدَّ يَدَيْكَ فَزَعَتْهُمَا ضُفْعًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنَثْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ōtonyi na woni.

وَإِذْ كُنَّا ابْنِ الْهَيْمِ وَرَاسِخًا وَيَعْقُوبُ أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝

47.Ithĩĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũ wa ōtũũ wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرًا لِّلدَارِ ۝

48. Na kwa ūla w'o, mo me mbee wa metho Maitū katī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لِنِ الْمُصْطَفِينَ الْآخِيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ إِسْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْآخِيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseo vyū va kūsyoka:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِ لِلْمُتَّقِينَ لِحُسْنِ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbingllo syayo ivingūtwe kwoondū woo,

جَنَّتِ عَذَنُ مَفْتَحَةٍ لَهُمُ الْآبَوَابُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتِ الظَّرْفِ آتْرَابٍ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'o inyw'ī mūkwathwa kwoondū wa Mūthenya wa ūtalo.

لَقَدْ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'o, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoka.---

هَذَا وَإِنِ لِلظَّالِمِينَ لَشَرِّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَنسُ الْيَهُادُ ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'o mo *makethwa naw'o*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيَسْمِعُوا حَيْمَرٌ وَغَسَاقٌ ﴿٥٨﴾

59. Na m̄hemba IngI ya mosillo angI
me kIvathOkany'o mailyI ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ۝٥٩

60. 'Ino nI nguthu yenyu Ila inyw'I
mUsembanItye nayo, inyw'I atongoi ma
mawathavu.' Vai Uthokyo kwoo.
NokUvika mo mavye nthInI wa Mwaki.

هَذَا قَوْجٌ مُقْتَنِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ
صَالُوا النَّارِ ۝٦٠

61. Namo makaasya, 'Aiee, Inyw'I
ninyw'I mwatUSeUvIsye maUndU aa.
Kwa Uu, nI vandU vathOku mUono ata va
kUthUmUaI'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مُتَّبِعُوا
لَنَا فَبَسَّ الْقَارِئُ ۝٦١

62. Mo ota Uu makaasya, 'MwIai waitU,
Ula w'onthe ona wIva watUSeUvIsye
maUndU aa InDI mwongele Usilllo kUndU
kwIIf MwakinI.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِذْهُ عَلَيْنَا بَاطِلًا
فِي النَّارِ ۝٦٢

63. Namo makaasya, 'InDI ko kwIkIkIte
ata kwitU UndU tUteUmona andU ala
twamatalaa katI wa ala athOku?

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا لَا تَتَّخِذُ هُمْ مِنْ
الْأَشْرَارِ ۝٦٣

64. 'Kana nUndU ithyI twamatw'ie ma
kUvUthw'a vate kItumi kana nI metho
maitU mate Umona?'

اتَّخَذَ لَهُمْ يَحْيَىٰ أُمًّا زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ۝٦٤

65. N'w'o, Uu nI w'o---kUkaananIa
vamwe kwa andU ma MwakinI.

يَا إِنَّ ذَلِكَ لَنَبَأٌ تَخَافُ أَهْلَ النَّارِ ۝٦٥

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nI MUKaanany'a tU; na
vai Ngai ateo Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Umwe, Ula MUneU vyU.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝٦٦

67. 'MwIai wa matu na nthI, na syonthe
ila syI katI wasyo syell, Ula-WI-Vinya,
Ula MUc kanfi-MUneU.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ۝٦٧

68. Asya, 'N'I Uvoo mUneU,

قُلْ هُوَ تَبَوَّأَ عَظِيمٌ ۝٦٨

69.'U la inyw'I mŭkŭalyŭka mŭtĩĩte.

اِنْتَمُ عَنْهُ مُعْرَضُونَ ⑤

70.'Nye ndyaĩ na ŭmanyi wa ŭmbano mŭnene yĩla mo maneenanasya 7010 waw'o katĩ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ⑤

71.'Indĩ kĩla nye nĩvuanĩw'e nĩkana nye nĩ Mŭkaanany'a wĩyonanĩye ŭtheinĩ.'

إِنْ يُؤْتَى إِلَى إِلَّا أَنَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ⑤

72.Yĩla Mwĩai waku wamatavisye alaĩka, ngĩĩlye kŭmŭmba mŭndŭ kuma yŭmbanĩ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِي بُشْرًا مِنْ طِينٍ ⑤

73.'Na Indĩ Nye namina kŭmŭmba, na kŭmŭseŭvya vyŭ na kŭmŭveveea veva Wakwa nthĩnĩ wake, inyw'I valŭkai nthĩ mwĩna wĩnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ⑤

74.Kwa ņu, alaĩka nĩmeeniyivisye onthe vamwe.

فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ⑤

75.Indĩ Ivilisi ndaaĩka ņu, we nĩweekathĩĩe, na we aĩ wa asu ala maleile kwĩtĩkĩla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ⑤

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nĩ kyaŭ kĩŭsiĩte we kŭmwĩnyivĩsya ņla Nye nŭmbĩte na moko Makwa eĩ? Wĩkĩte ņu nĩ ngŭlŭ kana ow'o we wĩ wa ala ataĩku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ⑤

77.We aisye,'Nye nĩ mŭseo kŭmŭvĩta we. We ŭmbŭmbĩte nye na mwaki nake We ŭmŭmbĩte na yŭmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑤

78.We aisye, 'Uma vaa Indĩ, nŭndŭ vate nzika, we wĩ mŭlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ⑤

79. Na vate nzika, kŭmo Kyakwa
kŭkeethwa ũŭŭ waku we kŭvika
Mŭthenya wa ũtw'io.'

وَأَنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ٥٩

80. Nake aisye, 'Mwŭai wakwa, nenge
ŭvinda ũndŭ, kŭvika yŭla mo
makathayŭŭkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ٦٠

81. Ngai amwŭa, Kwa ũla w'o we wŭ katŭ
wa ala manengetwe ŭvinda,

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ٦١

82. 'Kŭvika mŭthenya wa ŭvinda yŭla
yŭtw'ŭtwe.'

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ٦٢

83. We aisye, 'Nyie nŭŭvŭta na vinya
Waku, Nyie vate nzika, ngamathyoekya
mo onthe,

قَالَ فِعْزَتِكَ لِأَغْوَيْتَهُمْ أَجْمَعِينَ ٦٣

84. 'Ateo athŭkŭmi Maku anyuve katŭ
wŭo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ٦٤

85. Ngai aisye, 'ũndŭ ŭ-w'o nŭ, na Nyie
nŭneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ٦٥

86. 'Kana vate nzika, ngausŭsya ŭia-ya-
Mwaki naku we na vamwe na asu ala
makŭatŭŭaa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَتَّبَعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ٦٦

87. Asya, 'Nyie ndiŭmwŭtya inyw'ŭ ŭtuvi
ona yŭva nŭndŭ wa ŭŭ, ona nyie ndi
ŭmwe wa asu ala menenevasya.

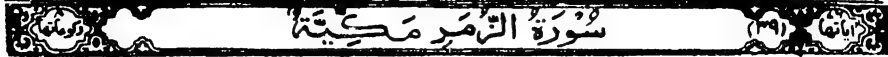
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ٦٧

88. Ti kŭndŭ ũndŭ nŭ ŭlilikany'o kwa
mbaa andŭ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٦٨

89. 'Na inyw'ŭ vate nzika, mŭkamanya
ŭvoo wa w'o ŭtina kwa ŭvinda ŭvŭthŭ.

يَعْلَمُ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ٦٩

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Uvuany'o wa Ivuku yĩ umĩte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wĩ-
Vinya, Ula Mũf.

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

3. Vate nzika, nĩ Ithyĩ Ala tũvuanĩtye
Ivuku yĩ kwaku vamwe na w'o; kwa ũu
mũthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe,
wĩnenganĩte mũkĩĩlonĩ waku Kwake na
ũĩkĩĩku w'onthe.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا
لَهُ الدِّينَ ③

4. Ithukĩĩsyeyi, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka no We wafĩĩtwe nĩ wĩwi
mũkĩĩku. Na asu ala mosaa asũvĩ angĩ
ũtee wake maasya, 'Ithyĩ
nĩtũmathũkũmaa nĩkana matũthengeesye
vakuvĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akasila katĩ woo ũũũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamũtongoeasya ũla we nĩ mũkengani,
ũtatũngaa mũvea.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ④

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendete kwĩyosea mwana
We-Mwene, We ethwa anyuvĩte ũla We
wendaa kuma katĩ wa ala We ũmbaa. Nĩ
Mũtheu We! We nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe, Mũsumbĩki.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مَتَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ⑤

6. We nĩwoombie matu na nthĩ kwĩanana
na mavata ma ũĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya na akatuma
mũthenya ũvw'ĩka ũtukũ. Na We

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ إِلِيلٌ عَلَى
النَّهَارِ وَيَكُونُ النَّهَارُ عَلَى الْإِيلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَ

nūvinyīlle syua na mwei; kīla kīmwe
kīlatīlle nzīa yakyo kūvika īvinda yīla
yītw'ītwe. Ithukīīsyeyi, nīWe eweka Ula
-Wī-Vinya, Mūekanīa-Mūnene.

7. We amūmbie inyw'ī kuma mūndūnī
ūmwe; na īndī kuma vau We
nīwaseūvisye mūtindany'a; na We
nūtheetye kwoondū wenyu ng'ombe
nyaanya īll īll. We amūmbaa inyw'ī
nthīnī wa mavu ma maa-nyinyia menyu,
kyūmbe ītina wa kyūmbe, nthīnī wa
makundo atatū ma kīvindu. Uū nī We
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai
wenyu. Usumbī nī wake. Vai Ngai
ateo We. Indī inyw'ī mwīalyūlwa
nakū?

8. Ethwa inyw'ī mūi na mūvea, vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyanīsyeyi-We-Mwene
atamwīkwatīye inyw'ī. Na We
ndendeeaw'a nī kūlea kūtūnga mūvea
kwa athūkūmi Make. Indī inyw'ī
mwoonany'a ūtūngi wa mūvea, ūu
now'o We wendaa kuma vala mūī. Na
vai mūkui wa mīio ūkakua mūio wa
ūngī. Na Indī kwa Mwīai wenyu
nokw'o ūalyūko; na We
akamūmanyīthya inyw'ī maūndū ala
mweekaa. Na vate nzika, We nūmesī
nesa vyū maūndū ala mavithītwe nthīnī
wa ithūi.

9. Na yīla thīna wamūkwata mūndū,
nūmwīlīlīlaa Mwīai wake, ena wīlīlo
Kwake. Na Indī, yīla We wamwīw'īa
īnee kuma Kwake-Mwene, nīūlawa nī
ūndū ūla we ūnamūvoyeaa mbee, na
nīwambīlīlīlasya kūmūseūvīsyā Ngai
Mwene Vinya W'onthe atindany'a angī

الْقَمَرُ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ①

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَنِيَّةً ۖ أَزْوَاجًا يَخْلُقُكُمْ
فِي بُطُونٍ أُمّهتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي
ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ۚ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ ۚ قَاتِلُوا نَفْسَ فَتُون ②

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ ۚ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ③

وَإِذَا مَنَّ الْإِنسَانُ ضَرْدًا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسَىٰ مَا كَانَ يَدْعُوًّا
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۚ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ ④

nĩkana amathyoekye ando kuma nzĩani Yake. Asya, 'Itandĩthĩsywe mwene na ōlei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wĩ mwĩkali-wa-Mwakini.'

10. We ōla ōvoyaa enenganĩte kwa Ngai nthĩni wa masaa ma ōtukū, evalōkĩtye nthĩ we mwene na aōngeme, na ōkĩaa itu na wĩkwatasya ĩnee ya Mwĩai wake, nĩ ōndū ōmwe na ōla ōtekaa ōu? Asya, 'Asu ala mesĩ na ala matesĩ nĩmatonya kwĩthwa ōndū ōmwe?' Nĩw'o ala mena ōmĩsyo makeethwa na ĩtupi yoo vate kĩthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'Inyw'ĩ athōkūmi Makwa, ala mwĩtĩkĩlaa, Mūkĩei Mwĩai wenyu. Ve ōseo kwa asu ala mekaa ōseo nthĩni wa thayū ōū. Na nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩna ōthei. Nĩw'o ala mena ōmĩsyo makeethwa na ĩtupi yoo vate kĩthimo.'

12. Asya, 'Nĩw'o, Nyie nĩnĩyĩfawe kūmūthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩ mūkĩtĩku Kwake nthĩni wa ndĩni.

13. Na Nyie nĩnĩyĩfawe kwĩthwa wa mbee wa asu ala menenganae kwake.'

14. Asya, 'Ōw'o Nyie nĩngōkĩfa, ethwa nĩngōlea kūmwĩw'a Mwĩai wakwa, ōsilĩlo wa mūthenya ōla mūnene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَكَّهَ الْيَلِّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَخْذُرُ
الْخُورَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ⑩

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّادِقُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑪

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ⑫

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ⑬

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ⑭

15. Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla Nyie nthaihaa, nĩ mũĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni yakwa.

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝

16. 'Kwa ūu, thaithai kĩla mũkwenda ūtee Wake.' Asya, 'vate nzika, ala makethwa na wasyo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo nĩ ala manangaa mathayũ moo na ala *maminaa* andũ moo. 'Isũvĩei! ūsu vate nzika, ūkeethwa wasyo wĩyonanĩtye.

فَاعْبُدْ مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلِ إِنَّ الْخَيْرَ فِي
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِلَّا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

17. Mo makeethwa na ngunĩko sya mwaki ūlũ woo, na ngunĩko *iilyĩ* ta isu uungu woo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmakaanasya athũkũmi Make kwoondũ wa ii. 'Kwa ūu, inyw'ĩ athũkũmi Makwa! Ngĩei Nyie Nĩnyioka.'

لَهُمْ مِنْ قَوْعِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَ مِنْ تَحْتِهِمْ
ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝

18. Na asu ala mevathanaa na ngai sya ūvũngũ maikese kwithaitha syo na kũmwelokela Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ve ūvoo mũseo kwoo. Kwa ūu, matavyei athũkũmi Makwa ūvoo mũseo.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا
إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

19. Ala methukĩfasya Ndeto na makĩatĩla ila nzeo syayo. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatongoesye, na nĩmo andũ ala mena ūmanyi.

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝

20. We ūla, ĩndĩ, ūtwio wa ūsilĩlo waĩĩite nĩ kũmũvikĩla *nĩwaĩĩite nĩ kũtangĩĩwa?* We nũtonya kũmũtangĩĩla ūla wĩ nthĩnĩ wa Mwaki?

أَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كِتَابُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنْفَذُ
مَنْ فِي النَّارِ ۝

21. ĩndĩ kwa ala mo mamũkĩaa Mwĩai woo mena masũmba matũũlu makĩtwe ūlũ wa masũmba angĩ ma ūlũ matũũlu, ala mavĩĩlaa mbũsĩ uungu wamo. Ngai

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا
غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ لَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَدَّ
اللَّهُ لَا يُغْلِفُ اللَّهُ الْيَعَادَ ۝

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ĩte
kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ūtianĩo Wake.

22. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'ũ kuma
ĩtunĩ na akakĩtheesya kĩĩlyĩ ta mbuluti
ĩvulutĩtye kĩw'ũ, na ĩtina vakamea imea
syĩ kĩvathũkany'o nũndũ wakyo? Na
ĩndĩ nĩsyũmaa ikekala ta ĩlaa ya mũtĩ; na
ĩndĩ We nĩwitwĩkĩthasya ta mavuti
momũ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika,
ve ūlilikany'o kwa andũ ala mena
ũmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ĩndĩ kĩthũi kyake
kĩvingũĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũndũ wa wĩtĩkĩlo wa Isilamu,
na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa
Mwĩai wake, nũndũ ūmwe na ūla
ũnũvavata kĩvĩndũ kya ūlei? Woo ĩndĩ
kwa asu ala ngoo syoo syũmĩthĩtw'e
kwa kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe! Mo me ĩvĩtyonĩ yĩyonanĩtye
ũtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye
Utũmane mũseo mũno kwa nzĩa ya
Ivuku yĩla mĩsoa yayo ĩyĩtwĩkaa na
ĩkayĩtũngĩĩĩla kwa nzĩa sya mĩthemba
mingĩ yĩ kĩvathũkyo ĩla ĩtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَ
بِهِ نَبَاتٍ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتَرَهُ مُضْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ
حُطًا مَّا لَوْ أَنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٦٦﴾

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُفُوسٍ
مِّنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلنَّفْسِئَةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ
أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٧﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابِرًا
تَفْصِيلُ مِنْهُ جُلُودٌ لِّدِينٍ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدًى
لِّلَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٦٨﴾

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha;
na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo
ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; We
amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa.
Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe
wamÜtw'ġa wa kwaa---we ndakethwa
na mÜtongoi.

25. We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ
wake mwene kÜmÜsİġġa we Üsİġġo
mÜthÜku wa MÜthenya wa ÜthayÜkyo
nÜndÜ Ümwe na Üla wġna mÜuo? Na eki-
ma-naġ makatavw'a, 'Samai inyw'ġ
maÜndÜ ala mweekaa.

26. Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile
AtÜmwa MaitÜ, kwa Üu Üsİġġo nġwookie
İÜÜ woo yġla mo matamanyaa.

27. Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe
nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ
ÜÜ na Üsİġġo wa İtunġ vate nzika,
Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ,
takethwa mo nġmamanyie!

28. Na vate nzika, İthyġ nġÜmanengete
andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba
nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye
kÜlilikana.

29. İthyġ *nġÜmİvuanİatye* Kulani yġ
Ntheu, İtena Üthyoeuku *nthİnġ wayo*,
nġkana mo matonye kwġthwa me
alÜngalu.

30. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nÜnenganae ngelekany'o; mÜndÜ wġna
ngwatanİo na andÜ, meana Üna
matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَن يَتَّبِعِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ۝

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّخَذَهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝

فَأَذَاتَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلُ الْخَافِ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

mündü Ongi ūla wiyumitye kwa mündü ūmwe eweka. Ngelekany'o ya asu eŵi nündü ūmwe? Ndaŵa syonthe nŵi sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵi aingi mūno vyū moo mayŵiŵi.

31.Vate nzika, we ūkakw'a, onamo ota ūu makakw'a.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

32.Na vate nzika, inyw'I mūkakaanāŵa inyw'I ene mbee wa Mwŵai wenyu Mūthenyanŵi wa Uthayūkyo.

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33.Nū ūndŵi, ūla mwŵiki-wa-naŵi mūnene kūvŵita ūla ūkenganaa ūlū ŵa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana we ūla ūleaa w'o yŵla wamūvikŵa? Vo lianŵi-ya-Mwaki vai wŵkalo wa alei?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْحَقِّ إِذْ جَاءَهُ الْبَيِّنَاتُ الْيُسْرَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

34.Indŵi we ūla ūetete w'o, na we ūla ūkūŵŵaa w'o ota ūu ---aa nŵmo ala alŪngalu.

وَالَّذِي جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

35.Mo makeethwa na kŵla kyonthe makenda vamwe na Mwŵai woo; yu nŵyo ŵtūvi ya ala mekaa moseo.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاُ الْحَسَنِينَ ﴿٣٥﴾

36.Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavetangŵa mosyao mathūku ma mūndū ala mo meekie, na aisyoaka amanenge mūthŵnzŵo kwŵanana na meko moo ala maseo vyū.

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

37.We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwŵanŵe mūthūkūmi Wake? Na ūndŵi mo makenda kūŵtelemya we vamwe na asu ala me Nake. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'ŵaa wa kwaa—vai mūtongoi kwoondū wake.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyoekya. We Ngai Mwene Vinya W'onthē ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūIvanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthi?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'I, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'I mŭmekalla ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nŭkŭtwe nŭ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'la tei, mo nŭmatonya kŭsiŭla tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nŭmamwŭkwatye We.'

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Inyw'I andŭ makwa, ŭkai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonŭkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭl inyw'I mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْبُدُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nŭŭ ūla ūsiŭllo wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nŭ ŭlŭŭ waŭ ūla ūmŭtheaa ūsiŭllo wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

42.Nŭw'o, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsyē Ivuku yŭŭ na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthi. Kwa ūu ūla ona wŭIva ūatŭŭlaa ūtongoi, aŭatŭŭlaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭi ŭlŭŭ woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ŭvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَكُنْ

kĩkw'ũ kyoo; na ĩvinda yĩngĩ yĩla *ala mate* akw'ũ makomete. Na ala We ũtamawĩte kũkw'a nũmaiaa thayũ, na *amatũngaa* angĩ kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Nthĩnĩ wa ũu vate nzika, ve Syama kwa andũ ala masũanĩaa.

44. Mo nomosete ew'anĩthya vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Ona ethwa mo matĩĩ na ũtonyi ĩũũ wa kĩndũ ona kĩva ona matĩĩ na ũĩ?

45. Asya, 'Wĩw'anĩthya w'onthe wĩkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Na Kwake ĩndĩ iny'w'ĩ nĩkw'o mũkatũngwa.'

46. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa ngoo sya asu ala matetfĩĩlaa nĩsyĩng'uthaa nĩ ũlei; ĩndĩ asu ala me ũtee Wake mawetwa, sisya, Mo nĩmambĩĩĩĩlasya kũtana.

47. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe; Mwambĩĩĩĩĩla wa matu na nthĩ; Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; We *wĩweka* Nue ũkasila katĩ wa athũkũmi Maku ĩũũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa.

48. Na ona eki-ma-naĩ makethwa na syonthe ila syĩ ĩũũ wa nthĩ na ingĩ ta isu ikongeeelwa, mo vate nzika, nĩ ũmantha kũsyumya kwĩyovosya nasyo katĩ wa ũsilĩĩlo mũthũku Mũthenyanĩ wa Uthanyũũkyo; ĩndĩ mo nĩmakauĩĩĩĩla wa nĩ kĩla matakĩsũanĩaa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فِي مَنَامِهَا فَيُنْسِكُ إِلَيْهِ قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
وَيُرْسِلُ الْإِنْفِرَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ
لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٣٨﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٠﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤١﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مِثْلَ مَعَةٍ لَفَتَسَدَّوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَبَدَأَ اللَّهُ مِنْ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٢﴾

49. Na mosyao mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ūkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

50. Na yĩla thĩna wamŭvikĩa mŭndŭ, we nŭtwĩkaĩlaa Ithyĩ. Na yĩla Ithyĩ twamwĩw'ĩa ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ŭndŭ ŭŭ nŭndŭ wa ūmanyi wakwa mwene.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oyĩla kĩla kyonthe maĩ nakyoo kĩyaamauna;

52. Kwa ņu, ŭthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ŭthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota ņu, ūkamakwata. Mo maitonya kŭkĩa makauma vo.

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'ontho amwingĩvĩasya kyaŭya ŭla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ŭla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ŭndŭ ŭŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭekeaa nĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ
هِيَ فَتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِن
هُؤُلَاءِ سَيُجِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَهُمْ فِي عِزِّينَ ﴿٥٢﴾

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْطِشُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
﴿٥٣﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٤﴾

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا
مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
﴿٥٥﴾ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٦﴾

وَإِنِّيَبُذُّوْا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلَمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمْ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

Osilflo ūtanamūvikīa inyw'ī; nūndū
Ivindanī yu inyw'ī mūikatetheew'a.

56.'Na atfīai ūmanyīsyō ūla mūseo vyū
ūla ūvuanītw'e kwenyu kuma kwa
Mwīai wenyu, mbee wa ūsilflo
ūtanavika ūlū wenyu mūtekūmanyā,
yīla mūtekwona.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Thayū ndūkese kwasya, 'Ame kyeva
kwakwa! Nyie nīnaolekile *nthī* wa
mwīkalo wakwa ona nīnthītwē nī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na vate
nzika Nyie naī katī wa ala mavūie ngūl.'

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسَرُنِي عَلَى مَا ضَلَّخْتُ فِي جَنبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لِمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58.'Kana ndūkese kwasya, 'Takethwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwandongoesye, vate nzika Nyie nīthwa
nī katī wa ala alūngalu.'

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

59.'Kana ndūkese kwasya, yīla woona
ūsilflo, 'Takethwa ve kūsyoka kwakwa
ūlū wa *nthī*, Nyie īndī nīthwa, katī wa
ala mekaa ūseo!.'

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

60.Ngai akasūngīa 'ī, Syama Syakwa
nīsyāūvikīe we, īndī we wasyosie ta
sya ūvūngū, na wāī mūng'endu na wāī
katī wa ala alei.'

بَلْ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

61.Na Mūthenyanī wa Uthayūkyo,
ūkamona asu ala makenganie ūlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe mena
mothyū maiū. Vo lianī-ya-Mwaki vai
wīkalo wa ala ang'endu?

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

62.Ngai Mwene Vinya W'onthe
amatwaaa asu ala mamūkīaa *We* vandū
voo vala va w'o va ūsūvīo na *ūkīyo*;
ūthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew'a kyeva.

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَقَارِبِهِمْ لَا يَشْعُرُ
السَّوْدَ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩ wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝

64. Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; Īndĩ Ƨũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

LUKU 7

65. Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩĩsya Nyie kwithaitha vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ۝

66. Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai *ingĩ* vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

67. Īĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝

68. Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩlyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-Ƨũlũ wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرَهُ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبَضَتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ السَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ۝

69. Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me Ƨũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekea*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝

Okavuvwa ivinda ya keli na sisya! Mo
makeethwa maungeme, meteele.

70. Na nthi ikakaka ni kyeni kya Mwai
wayo, na Ivuku yikaiwa mbee wayo yi
hwe, na Athani na Ngusi makaetwe, na
Utwio ukauw'a kati woo kwa Ulungalu,
namo maikavitiw'a.

71. Na kila thayu Okatuvwa vyu nundu
wa maundu ala w'o weekie. Na We
numanaya nesa vyu undu mo mekaa.

LUKU 8

72. Na asu ala matetika makatwawa
liani-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila
mo makavika mbingloni syayo yo
yikavinguwa na Asuvi mayo
makamatavya, 'Atumwa kuma kati
wenyu ene mayaamuvika inyw'i,
maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai
wenyu, na kumukaany'a inyw'i Iulu wa
Umbano wa Muthenya ou wenyu?' Mo
makasung'a, 'Ii, inda utwio wa Usiflo
nukite nesa Iulu wa alei.'

73. Na inda kukatavanw'a, 'Likai inyw'i
mbingloni sya Iia-ya-Mwaki, mwikalae
vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni
muthuku.'

74. Na asu ala mamukie Mwai woo
makatongoew'a kothi Ituni me nthini wa
nguthu, kuvika yila mo makayivika, na
mbingilo syayo ikavinguwa, na Asuvi
mayo makamatavya, 'Muo wihwe Iulu
wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na
ylikei mwikale vo.'

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَ
جَاءَتْ بِالتَّوْبَةِ وَالشُّهَادَةِ وَفُتِحَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ⑤

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُرَّارًا ۚ إِذَا
جَاءُوهَا فَتُحْتِ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِن
حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ⑤

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبُئْسَ
مَقْوًى الْمُنْكَرِينَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُرَّارًا
ۚ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ⑤

75.Namo makaasya, 'Ndaŵa syonthe nĩ
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla
wŵanŵisye Ūtianŵo Wake kwitŵ na
ŪtŪnengete ithyŵ nthŵ ta Ūtiŵa,
aŵtw'ŵkŵthŵye wŵkalo witŵ nthŵnŵ wa
Mŵŵnda ovala ithyŵ tŵkwenda.' Na nŵ
ŵtuvi ŵseo mŵno yŵana ata ŵndŵ kwa
athŵkŵmi ala *alŴngalu!*

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۖ فَنَزَعَهُ
أَجْرُ الْعَالَمِينَ ۝

76.Na we Ūkamona alaŵka
maikŵthyŵlŵlŵka Kŵvŵla-Kya-Usumbŵ,
makŵmŵtaŵa Mwŵai woo na ndaŵa
Syake. Na kŵkasilwa katŵ woo kwa Ūla
w'o. Na kŵkatavanw'a, 'Ndaŵa syonthe
nŵ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwŵai wa nthŵ syonthe.'

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْشِرُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۖ وَقُضِيَ بَيْنَهُمُ بِالْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

AL - MU'MIN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūtwe nī ūlau, Usūtwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula - Wailīwe-Nī-Kūtaīwa,
Mwīai-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yī umīte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wī-
Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4. Mūekanī-wa-Naī, Mwīai-wa-Wīlilo,
Mwīai-kwa-Kūsīlīla, Mwingī-wa-Ulau.
Vai Ngai ateo We. Ualūko wa
Mūminūkīlyo nī kwelekela Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ
ذِي الطَّلَوِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْكَافِرِينَ ④

5. Vai ūkaananīaa Syama sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala
matetīkīlaa, kwanganga kwoo ūlū wa
nthī Indī kūikaūkenge we.

مَا يَجْدُلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنصُرُهُمْ
فِي الْمَلَامَةِ ⑤

6. Andū-ma-Noa na nguthu. ingī ītina
woo nīsyamīleile Mīsoa Yaitū mbee wa
andū aa, na kīla mbaī nīyatatie
kūmūkwata Mūtūmwa woo, na
makaananīa na ngaananīo sya ūvūngū
nīkana mawasye ūla w'o na w'o. Na
Indī Nyie nīnamakwatie mo, na
kūīvanīsyā Kwakwa kwaī kūthūku ata
Indī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدْنَاهُمْ
بِالْبَاطِلِ يُرِيدُونَ كُفْرًا فَأَخَذْنَاهُمْ فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابٌ ⑥

7. Uu nīw'o ūvoo wa Mwīai waku
weeyonanīsyē kana nī wa w'o ūlū wa
alei: kana mo nī ekali ma Mwakīnī.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑦

8. Asu ala makuaa Kīvīla-Kya-Usumbī,
na asu ala makīthyūlūlūkīte,
nīmamūtafaa Mwīai woo na ndafa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeo kwa asu ala metĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee *Yaku* na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩlaa nĩla *Yaku*; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'ontho ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maaĩthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũĩ.

10.'Na masiĩte na mothũku; na we ūla ūmũsiĩlaa na mothũku mũthenya-ūsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na *ow'o*, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩlaa wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩlo na inyw'ĩ nĩmwaleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na We nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nĩla ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka watavanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetĩkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ نَبِيُّهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
بُعْدٌ فَقَدْ رَحِمْنَاهُ وَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ③

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَقَدْ آتَى اللَّهُ كَبِيرًا
مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِنْ تَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ
تُكْفَرُوا ④

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَلَمْ نَكُنْ مِنْكُمْ أَوَّلِينَ
فَاغْتَرَبْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِّنْ
سَبِيلٍ ⑤

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَأَنْ يَشْرَكَ بِهِ تَتُومِنُونَ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ
الْكَبِيرِ ⑥

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-MUtũUlu, Mũnene.

14. We nĩ We ūmwonasya Syama Syake,
na akamũtheesya inyw'ĩ kyaŭya kuma
ĩtunĩ; na vai ona ūmwe ūsũvĩaa ateo we
ŭla ūmwĩthiũĩaa Ngai.

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩĩku Kwake
nthĩnĩ wa mũĩkĩĩlo, onakau alei
nĩmatonya kũlea.

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa
Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva
ũtheea wĩna mwĩao Wake kwa ŭla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, nĩkana We atonye kũnengane
ũkaany'o wa Mũthenya wa Kũkomana
Nake.

17. Mũthenya ŭla mo *onthe* makaumĩla;
vai kĩndũ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ
kĩvithe kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waũ ūmũnthĩ?'
Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Umwe. Ula Mũnene Vyũ.

18. Mũthenya ūũ kĩla thayũ ūkatuvwa
kwĩanana nondũ w'o weekie.
Mũthenyanĩ ūũ vaikethwa kyoneo. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-
Mĩtũkĩ kwa kũtala.'

19. Na makaany'e mo ĩũũ wa Mũthenya
ũthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ
iitumatuma nĩ kyeva. Eki-ma-naĩ
maikethwa na anyanyae mamendete,
kana mwĩw'anĩthya ŭla *wĩw'anĩthya*
wake ūketĩkĩwa.

20. We nũwĩsĩ ūseleke wa metho na kĩla
ithũĩ ivithaa.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ سَرَقًا وَمَا تَدْرُكُونَ إِلَّا مَن يُنِيبُ ۝۱۴

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ۝۱۵

رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ
أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
التَّلَاقِ ۝۱۶

يَوْمَ هُمْ بَرْزُورَةٌ لَا يُخَفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ لِّسَنُ الْمَلِكِ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝۱۷

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ
الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝۱۸

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كُظُمِينَ هُمْ لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ
وَلَا سَفِيحٌ يُطَاعُ ۝۱۹

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۝۲۰

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa na w'o oyila asu ala mo mamekaŋlaa vandū Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wtw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ①

LUKU 3

22. Mo nomaanganga ŋolū wa nthī na kwona mūminūkīlyo wa ala maŋ mbee woo waŋ mwaŋ? Mo maŋ na ūtonyi mwingī mbee wa aa nthīnī wa ūtonyi na vinya mbee nthīnī wa movano ala mo maatiie ŋolū wa nthī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamakwatie mo kwoondū wa naŋ syoo, na mo mayaŋ na mūsūvli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ②

23. Kwaili ūu nūndū Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama ntheu, Indī mo nīmaleile kwītkīla; kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamakwatie mo. Vate nzika, We Ausūtwe nī ūtonyi, Mwai kwa kūsilīla.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

24. Na Ithi nītwamūtūmie Mose, ena Syama Sitū na ūtonyi wīyonanītye,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ④

25. Kwa Valao na Amana na Kola; Indī mo maisye, 'We nī mūoi na mūkengani mūnene.

إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سُبْحَانَكَ ⑤

26. 'Na yīla we wookie kwoo ena w'o kuma Kwitū, mo maisye, 'Ūaai syana sya ivīŋī sya ala metīkīlīte ūawe nake, na ekai iveti syoo syī thayū. Indī walany'o wa alei nī vathei Indī nī wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ⑥

27.Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñyioka* nĩkana nyie ndonye kũmũaa Mose; na nĩamwĩte Mwĩai wake. Nyie nĩngũkĩa we ndakese kũalyũla ndĩni yenyu kana amyanange nthĩ na kĩthokoo na ũthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

28.Na Mose aisye, 'Nyie nĩmantha wĩvitho kwa Mwĩai wakwa na mwĩai wenyu ambathane na kĩla *mũndũ* mũng'endu ũla ũtawĩtkĩlaa Mũthenya wa ũtalo.'

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي مُدْعِي رَبِّي وَدَعَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَكَاتٍ لَا تَزُولُ مِنْ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29.Na mũndũ ũmwe mwĩtkĩli kuma katĩ wa andũ ma Valao, ũla wavithie mũtkĩlo wake, asya 'Inyw'ĩ mũkamũaa mũndũ nũndũ wa kwasya, 'Mwĩai wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' oyĩla we amũtee inyw'ĩ itumi ntheu kuma kwa Mwĩai wenyu? Na ethwa we nĩ mũkengani, *naĩ ya* ũvũngũ wake tkeethwa tũlũ wake, na ethwa we nĩ wa w'o, ĩndĩ amwe ma mũndũ ala we ũmũteelemasya namo *kwa ũla w'o* makamũvalũkĩla inyw'ĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamũtongoeasya , mwĩki-wa-naĩ, mũkengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30.Inyw'ĩ andũ makwa, ũsumbĩ nĩ wenyu ũmũnthĩ, mwĩ asumbĩki nthĩ ĩno, ĩndĩ nũ ũla ũkatũtethya *na kũasiĩla* *ithyĩ* ũsĩĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nĩwooka tũlũ waitũ? Valao aisye, 'Nyie nĩmwolootela mũndũ ala nyie ngwona mwene tũ, na nyie nĩngũmũtongoesya na nzĩla ĩla ntheu.'

يَقَوْمُ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ فَظَهَرُوا فِي الْأَرْضِ مَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَنِي اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Indī we Ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andŭ makwa, 'Nyie nīna w'ia kwoondŭ wenyu, ta İvinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَئِذٍ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَنَحْلٌ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta Ūvoo wa andŭ ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maİ İtina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendea athŭkŭmi Make Ūla Ūte-Ūlŭngalu.

مِثْلُ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andŭ makwa, Nyie nīngŭkīa kwoondŭ wenyu İŪlŭ wa mŭthenya wa kwītana mŭndŭ na Ūla ūngī kwoondŭ wa Ūtethy.

وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'Mŭthenya Ūla inyw'ī mŭkaalyŭka mŭkīite. Inyw'ī mŭikethwa na mŭsiİi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'İlaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوجُ مَذَبِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِمٍ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokŭsī matheu, İndī inyw'ī mŭyaaeka kwītwa na nzika İŪlŭ wa maŭndŭ ala we wookie namo kŭvika yİla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamŭkīlya Mŭtŭmwa İtina wake ona İndī. 'Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naİ na methİawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ الْيُونُسَ فَمَا
رَلْتُمْ فِي شَيْءٍ مِنَّا جَاءَكُمْ بِهِ عَجًّا إِذَا هَلَكَ فُلْتُمْ
لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananİaa İŪlŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe ūkite ūkamavikīa mo. Uŭ nī ūthaty mŭnene mŭno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metİkīİlaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ
كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

W'onthe na kŭmwŭanany'a na kŭla nyie ndena ūmanyi wakyo, oyŭla nyie ngŭmwŭta inyw'ŭ kwa Ula-Wŭ-Vinya, Ula Mŭekanŭ-Mŭnene.

44.'Vate nzika, ūla inyw'ŭ mŭmbŭtŭaa Nyie nde syŭtwa ŭlŭ wa nthŭ ŭno kana Itunŭ; na kana maŭalŭko maitŭ vate nzika, nŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana eki-ma-naŭ makeethwa ekali-ma-Mwakinŭ.

45.'Kwa ūu, o mŭtŭkŭ mŭkalilikana ūndŭ Nyie ngŭmŭtavya inyw'ŭ. Na nyie nŭngŭmwŭkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndŭnŭ ūŭ wakwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa athŭkŭmi *make onthe*.

46.Umŭlŭlŭ wa ūvoo ūsu waŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭsŭvŭie ndakakwatwe nŭ ūthŭku ūla mo mamŭseŭvŭsyie ona wŭva, na ūsilŭlŭ mwai nŭwamathyŭlŭlŭkile andŭ ma Valao-----

47.Ula Mwaki. Mo makatwawa nthŭnŭ wa w'o kŭloko na wŭoo. Mŭthenya ūla ūla saa ūkavika, kw'o kŭkatakawanw'a: 'Mekyei andŭ ma Valao nthŭnŭ wa ūsilŭlŭ ūla mwai mŭno vyŭ.'

48.Na yŭla mo makakaananaŭ mŭndŭ na ūla ūngŭ nthŭnŭ wa Mwaki, ala onzu makamatavya ala ang'endu, 'Nŭw'o, ithyŭ twaŭ avikŭli menyū; inyw'ŭ ŭndŭ, nŭmŭtonya kŭtŭnyivangŭsya kŭlungu kya Mwaki?'

49.Asu, ala maŭ ang'endu, makasya, 'Ithyŭ twŭ nthŭnŭ waw'o ithyonthe. Ngai

لَا جَرَمَ أَنَّا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدُّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ السَّارِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٤﴾

فَسَدِّدْ كُرُوءَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٥﴾

فَوَقَّعَهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٦﴾

أَلَتَّارَ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٣٧﴾

وَأَذِّنْ لِلنَّاسِ أَنَّ يَوْمَ الْقِيَامِ الضُّعْفَاءُ وَالَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٣٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدِ

Mwene Vinya W'onthe nŭtwĩte katĩ wa
athŭkŭmi *Make.*'

حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝٩

50. Na ala me nthĩnĩ wa Mwaki
makamatavya asŭvĩ ma Iia-ya-Mwaki,
'Voyai kwa Mwai wenyu nĩkana We
atonye kŭtŭnyivangĩsya ūsilĩlo kwa
mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا
رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۝١٠

51. Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa
menyu mayaamŭvikĩla inyw'ĩ mena
Syama ntheu?' Mo makamasŭngĩa, 'II.'
Asŭvĩ makamea, 'Indĩ voyai.' Indĩ
mboya sya alei nĩ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نَدْعُوكَ بِأَلْسِنَتِنَا قَالُوا
بَلَىٰ قَالُوا فَاذْعَبُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي
سُرْمٍ ۝١١

LUKU 6

52. Vate nzika vyŭ, Ithyĩ nĩtŭmatethasya
Atŭmwa Maitŭ na asu ala metĩkĩlaa,
kwelĩ nthĩnĩ wa thayŭ ūŭ wa yu na
mŭthenya ūla ngŭsĩ ikaŭngama,

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۝١٢

53. Mŭthenya ūla mawĩkwatyo moo
matakamauna eki-ma-naĩ, na kĩfumo
kĩkeethĩwa kĩ kyoo na mwĩkalo
mŭthŭku ūkeethwa wĩ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ
اللَّغْنَةُ ۝١٣ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝١٤

54. Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
ŭtongoi, na twamatwĩkĩthya Aana-ma-
Isilaeli atiĩwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَآءِيلَ الْكِتَابَ ۝١٥

55. Utongoi na ūlilikany'o kwa andŭ ala
mena kĩĩlko.

هُدًى وَذُرِّيَّةَ لَدُولِي الْأَنْبِيَاءِ ۝١٦

56. Kwa ūu, Ithĩwai na ūmĩsyo. Vate
nzika, ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na Ityai ūekeo
nŭndŭ wa naĩ syenyu, na mŭtafe Mwai
waku na ndaĩa Syake kĩloko na wĩoo.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
سَيَحِبِّحْ بِحَبْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ۝١٧

57. Asu ala makaanan'aa ūlū wa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate
na ūtonyi ona w'wa ūmavik'le mo---Vai
k'Indū nth'In' wa ithūi syoo ateo ūtomo ya
Onene ūla mo matakaūkwata ona Ind'In.
Kwa ūu, mantha w'lvitho kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla w'o,
We n' W'W'W'W'onthe, Woni-W'onthe.

58. Vate nzika, ūmbi wa matu na nth'In n'
mūnene kūv'la ūmbi wa mbaa andū; Ind'In
andū aing' mūno vyū may'Is'.

59. Na k'Ilalinda na ūla w' metho ti ūndū
ūmwe; ona ala met'k'Ilal na kw'ika meko
maseo ti *ūndū ūmwe* na ala mekaa
mothūku. Inyw'In' n'Imūsūan'aa maūndū
mavūthū.

60. Vate nzika, ūla Saa ūkavika; vai
nzika nth'In' wayo; Ind'In andū aing'
may'Is'k'Ilal.

61. Na Mw'In' wenyu asya, 'Mboyei
Nyie, Nyie ngamūsūng'la *mboya* yenyu.
Ind'In asu ala mekath'Ilal mūno ūlū wa
kūnth'In' Nyie vate nzika, makalika
Ngienan' me asonokye.'

LUKU 7

62. N' Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
wamūmb'le inyw'In' ūtuku n'kana
mūtonye kūthūmūa nth'In' wa w'o, na
mūthenya *kūmūtonyethya* inyw'In'
kwona. N'w'o, Ngai n' Mw'In' wa
mumo kwa mbaa andū, Ind'In andū aing'
mūno vyū maitūngaa mūvea.

63. Usu n' We Ngai Mwene Vinya
W'onthe Mw'In' wenyu, Mūmbi wa

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑤

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرَ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مِمَّا
تَتَذَكَّرُونَ ⑦

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنْ أَكْثَرُ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَخِيرِينَ ⑨

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْكُنُوا فِيهَا وَالنَّهَارُ
مُبِينٌ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنْ
أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ⑩

وَقَعْدُ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

syIndū syonthe. Vai Ngai ūngI ateo We.
Inyw'I mŭalyŭlŭtwe mŭkavetangwa vala
We ūI ata?

فَأَنَّى تُؤْمِنُونَ ٥٣

64.Uu nIw'o maalyŭlawa ala mamIleaa
MIsaa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذَلِكَ يُؤْمِنُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ مُجَادِلِينَ ٥٤

65.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We
ŭla woombie nthI kwoondŭ wenyu
vandŭ va kŭthŭmŭa, na Iŭta ta kIndŭ kya
kwIkwatya na kwa ŭtalo We
nIwamŭseŭvIsye inyw'I mŭmbIŭwe
mŭseo vyŭ na amŭnenge syaŭya syenyu
nzeo. Usu nI We Ngai Mwene Vinya
W'on the, MwIai wenyu. Kwa ŭu,
kŭathimwa nI Ngai Mwene Vinya
W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ
بِنَاءً وَ صَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَ سَرَّ ذُقَكُمْ
مِنَ الثَّيِّبَاتِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَرَّكُوا لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ٥٥

66.We nI We Ngai-Ula-WI-Thayŭ. Vai
Ngai ateo We. Kwa ŭu, mŭvoyei We,
mwI alkIŭku Kwake nthInI wa ndInI.
Ndaŭa syonthe nI sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, MwIai wa nthI
syonthe.

هُوَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ الْحَقَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٥٦

67.Asya, 'Nyie nInIvatIŭtwe kŭmathaitha
asu ala inyw'I mŭmekalIaa vandŭ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ
Nyie nImbikIŭwe nI mokŭsI matheu kuma
kwa MwIai wakwa; na Nyie nInIŭlŭŭwe
kwInengane mwene kwa MwIai wa nthI
syonthe.

قُلْ إِنِّي نُعِيدُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ
أَنْ أُسْلِمَ رَبِّي الْعَالَمِينَ ٥٧

68.Usu nI We ŭla wamŭmbie inyw'I
kuma kItooni, na kuma nthInI wa Iŭlovoto
ya manzI, na kuma nthInI wa Ianga ya
nthakame; na We nIwatumie mŭsyawa ta
syana; IndI We nŭmŭekea inyw'I mwIane
mŭtw'Ike andŭ aima mena vinya
mwIanIŭ, na IndI

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا
أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيَكونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يَتَوَفَّى
مِنْ قَبْلِ وَ لِيَبلُغُوا أَجَلًا مُسَمًّى وَ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ٥٨

mŭitw'ŭka atumŭa, onakau amwe kafi wenyu nŭmaekawa makakw'a mbeange--na *We nŭmŭekaa inyw'ŭ mŭekala thayŭ* kŭvika ŭvinda yŭla yŭtw'ŭtwe, na nŭkana mŭtonye kwŭmanyŭsya ŭŭ.

69. We nŭ We ŭla Onenganae thayŭ na ŭetae kŭkw'ŭ. Na yŭla We watw'a ŭndŭ ona wŭva aasya tŭ, 'ŭthŭwa.' Na w'o ŭyŭthŭwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ قَائِدًا قَطَعُ أَمْرًا فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noŭmonete asu ala makaananŭaa ŭŭŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Undŭ mo maendece na kŭalyŭlwa kuma *nthŭnŭwa w'o!*

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى
يُضَرَّفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayŭleaa ŭvuku na kŭla ŭthyŭ tŭmatŭmaa Atŭmwa Maitŭ nakyo. Indŭ o mŭtŭkŭ mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلًا

72. Yŭla mo makalingŭlwa mang'ang'a ngingonŭ syoo, na mŭnyololo ota ŭu. Mo makakusw'a.

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾
إِذْ الْأَغْلَى فِي أَعْنَاقِهِمُ السَّلِيلُ يُنْجَبُونَ ﴿٧٢﴾

73. Kŭw'ŭnŭ kŭvyŭ kŭtheŭkŭte; na Indŭ makavŭvw'a nthŭnŭ wa Mwaki.

فِي الْحَصِيرَةِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na Indŭ mo makakŭlw'a, 'Meŭva asu ala inyw'ŭ *mwameananasya na Ngai.*

ثُمَّ قِيلَ لَهُمَا إِنَّ مَا كُنْتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75.; 'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasŭngŭa, 'Mo nŭmatwale ŭthyŭ. Aiee, ŭthyŭ tŭyaavoya kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva mbee.' Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanĩũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũku.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩĩsyu. Vate
nzika, ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona ĩthyĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ĩthyĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we mbee wa wĩanĩũ wa
Ūtianĩo Witũ, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na ĩthyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
ĩthyĩ twaũweteie we, na amwe moo
ĩthyĩ tũyaakũwetea we; na kũitonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'ĩwe na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩsae imwe syasyo, na mũĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo angĩ
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsya wendi ona wĩva ala
matonya kwĩthwa nthĩnĩ wa ĩthũi syenyu.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ۝

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبَعْضُ
مُتَوَسِّئِي الْمَتَكِدِينَ ۝

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَأَمَّا نُرِيكَ بَعْضَ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِّيكَ ۖ فَالْيُسْرَىٰ ۖ رَجَعُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ فَاذْجَبْ
عَنْ أَمْرِ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْبَاطِلُونَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ۝

82.Na We nūmwonasya inyw'I Syama Syake; kwa Ūu Indī, inyw'I mūkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٧﴾

83.Mo nomaanganga Tūlū wa nthī nīkana makatonya kwona mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kōvīta aa, na mena ūtonyi mūnene nthīnī wa movano ala mo matiie īina woo Tūlū wa nthī. Indī maūndū onthe ala mo meekie mayāī na Ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا شُرُكًا وَلَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٨﴾

84.Na yīla Atūmwa moo mamavikīie mena Syama syīyananītye, nīmeethīwe na ūtanu mwingī nūndū wa ūmanyi ūla mo maī na w'o. Na ūndū ūla mo mavūthasya nīwamathyūlūlūkile.

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

85.Na yīla mo moonie ūsilīlo Witū maisye, 'Ithyī nītūmwītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītūkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّثَ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

86.Indī mūtkīlo woo ndwaī ūtonya kūmauna na kīndū nīinda yīla moonie ūsilīlo Witū. Ūū nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wīthītwē ūithūkūma vyū Tūlū wa athūkūmi Make. Na Ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هَٰذَاكَ الْكَافِرُونَ ﴿٤١﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. . Ula Waŵŵtwe-Nŵ-Kŵaŵa,
Mwŵai-Wa-Ndaŵa.

حَمْدٌ ②

3. Uŵ nŵŵuany' o kuma kwa ūla Usŵŵtwe
nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mŵsoa yayo ŵtavanŵ'e kwa
Ŵkuvŵ----Ŵsomawa kaingŵ yaseŵviw'e
Ŵtheinŵ kwa Ŵtheu---kwa andū ala mena
Ŵmanyi.

كَتَبَ قُضِلَتْ آيَةُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mŵeti-wa-ŵvoo mŴseo na
MŴkaanany'a. Indŵ andū aingŵ mŴno
moo nŵmelelŴkaa na mayŵ'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitū syŵ uungu
wa ngunŵko na nŵ nziŵŵe iikew'e maŴndū
ala we Ŵŵtŵŵŵa ithyŵ, na nthŵnŵ wa matū
maitū ve kŴlea kwŵw'a, na katŵ waitū
naku we ve tŵtū, kwa Ŵu we endeea na
wŵa waku; ithyŵ ota Ŵu nŵtŵthŴkŴmŵte.'

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكْثَمَةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
وَفِي أَدَانَا وَقُرْآنٍ مِّنْ بَيْنَيْنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ
فَقَامِلٌ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nŵo mŴndū tenyu.
NŵkŴvuanŵtwe kwakwa kana Ngai
wenyu nŵ Ngai-Ŵmwe; kwa Ŵu, endai
Kwake mŴŴngele mŴŴkwathŴkanga na
Ŵtyai Ŵekeo Kwake.' Na woo nŵ wa
avoyi ma mŵv'ananō,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ قَدْ كُنْتُ يُونُسَ إِلَىٰ أَنَّا لَهْمُ
إِلَهِ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا ۚ وَوَيْلٌ
لِّلْمُشْكِينِ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nŵmo ala
mayŵleaa Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metŵkŵlaa na kwŵka
mawŵa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na ituvi yila yitakathela.

﴿مَنْوَن﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'it ow'o nfm00m0lea We ūla woombie nthi nthini wa mavinda eli? Na inyw'it mwim0se0v0sya atindany'a Make We?' Usu ni Mwiai wa nthi syonthe.

قُلْ أَبِغْتُمْ لَكُمْ رُحْمًا بِأَلَدِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي
يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَسْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

11. We niweeklie ifma n0mu nthini wayo i0ngeme i0l0 wa 0thy0 wayo, na vo eekla ma0athimo nthini wayo na eanany'a nzla sya kya0ya nesa nthini wa mavinda ana—mavw'anene kwa onthe ala mamanthaa.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا
وَقَدَرْنَا فِيهَا أَقْوَامًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً
لِلنَّاسِ يَلِينُ ﴿١١﴾

12. Na indī We ayelekela itu yila yayilyi kmd0 ta sy0ki, na ayltava na nthi: 'Okai inyw'it inyw'eli, m0kyenda na m0tekwenda.' Nasyo syasya, 'Ithyl nft0k0ka ni kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا
طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa ūu, We niwamean0sye matu m0onza nthini wa matuk0 eli, na We niway0vuan0sye kila itu wila wayo. Na Ithyl nftwayanakavisye itu yila ya itheo na mataa ma kye ni kwoond0 wa ūs0v0. ūsu ni ūtw'0 wa ūla W0-Vinya, Umanyi-W'onthe.

فَقَطَّصْنَهُنَّ سَبْعَ سَبْعِينَ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى
فِي كُلِّ سَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَابِيحٍ وَحِفْظٍ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. Indī ethwa mo nfmek0aly0ka, indī we asya, 'Nyie nfm0kaany'a i0l0 wa ūsil0lo wa kwananga ta ūla wamakwatie Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صُفْعَةً وَمَثَلًا
صُفْعَةً عَادٍ وَمَثَلًا

15. Yila At0mwa moo mamaviklie kuma mbee woo na itina woo, makyasya: 'M0ikam0thaithe ūng0 ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Namo maisye, 'Takethwa Mwiai wait0 niwendie ūu,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَاهِنُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethlwa amatheesye alafka. Kwa ūu, ithyī nītūūmalea maūndū ala we ūtūmītwe namo.'

16.Na ūlū wa Aati, nīmeekie mong'endu ūlū wa nthī, matena ūla w'o, makyasya, 'Nūū ūla wīna ūtonyi mbee waitū ithyī? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mūno kwī mo? Indī mo nīmaendeeie na kwilea Syama Sitū.

17.Kwa ūu, ithyī nītwamatwaŵe kīutani kyai kya matukū me mwaa, nīkana tūtonye kūmasamfthya ūsilfō wa thīna nthīnī wa thayū ūū wa yu. Na ūsilfō wa Itunī vate nzika, ūkeethwa wī mūnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na ūlū wa Athamuti, Ithyī nītwamanengie ūtongoi, Indī mo nīmendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilfō wa thīna nīyamakwatie, nūndū wa maūndū ala mo meekīte.

19.Na Ithyī nītwamatangīŵe ala meetfklile na kwīka ūlūngalu.

LUKU 3

20.Na mūthenya ūla amaita ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kūtongoeuw'a mwakīnī, mo makaaŵa nesa.

21.Kūvika yīla mo makavika vala w'o ūī, matū moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkūsī ūlū wa maūndū ala mo meethīwe mayīka.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِم رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَحْسُورٍ لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَرُ وَهُمْ لَا يُصْغَوْنَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِزَّ عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صُورَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

22. Namo makaikŭlya ikonde syoo, 'Inyw'I mwŭmuya ōkŭs'I ũŭlŭ waitŭ nŭkŭ?' Nasyo ikamasŭngŭa, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtŭtonyethetye ithyŭ kŭneena tondŭ We nŭkŭtonyethetye kŭla kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva kŭneena. Na We nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'I ŭvindanŭ ya mbee, na Kwake We nŭkw'o mŭtŭngŭtwe.

وَقَالُوا الْجُودُ هُمْ لَمْ يَشْهَدُوا عَلَيْنَا قَالُوا
أَنْطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

23. 'Na inyw'I nŭmwaleile kŭkŭa yŭla inyw'I mweekaa naŭ na nŭkyo kŭtumi matŭ menyu na metho menyu na ikonde syenyu imumbŭlŭte, nenyu mwasŭanŭaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamamanya mŭno maŭndŭ ala inyw'I mweekaa.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعِيرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ
وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ كُنْتُمْ أَنَّ
اللَّهُ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

24. 'Na ōsŭanŭ ōsu wenyu, ŭla inyw'I mwasŭanŭ ũŭlŭ wa Ngai Mwŭlai wenyu, nŭmwanangŭte inyw'I. Kwa ōu, yu inyw'I nŭmŭtw'ŭkŭte katŭ wa asu ala maŭte.'

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَأَيْتُمْ
فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. Yu ethwa mo nŭmatonya kŭmŭŭsya, Mwaki nŭw'o ūtŭo woo; na ethwa mo memantha kwŭthukŭw'a mo maikethwa katŭ wa asu ala ma kwŭw'ŭka.

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالتَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْيِبُوا
فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَابِينَ ﴿٢٥﴾

26. Na Ithyŭ nŭtwaiŭte kwoondŭ woo anyanyae ala moonekaa me ma kwendeesya kwoo maŭndŭ ala maviŭte mbee na ala mametele mbee woo; na ūtwio nŭwaumiw'e ũŭlŭ wa mo otondŭ waumiw'e andŭ ala maŭ mbee woo ma Mayini---andŭ anene kana andŭ ala angŭ. Vate nzika, mo maŭ na wasyo.

وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرُونًا فَزَيْدُوا لَهُمْ مِمَّا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أَمْرِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنِّ وَالْإِنِّ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 4

27. Na ala matetŋkŋlaa maasya, 'Mŋikamŋthukŋŋsyē Kulani Ino, mŋlonzelei yŋla ŋkŋsomwa nŋkana mŋtonye kŋsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالْقَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na ow'o vyŋ vate nzika, Ithyŋ tŋkamasamŋthya ala matetŋkŋlaa ŋsilŋlo mwai, na ow'o vyŋ, Ithyŋ tŋkamatuva mo kwoondŋ wa meko moo ala mathŋku mŋno vyŋ.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَٰءَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Yu nŋyo ŋtuyi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---ŋla Mwaki. Navo vakeethwa na mŋsyŋ wa kwŋkala kwoondŋ woo nŋndŋ mo nŋmaileaa Syama Sitŋ.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَهْلِ الْآدَامِ اللَّهُ الشَّارِقُ لَهُمْ فِيهَا دَٰسِرُ
الْخُلْدِ جَزَاءُ مَا كَانُوا يَأْتِينَ بِجُحْدُونَ ﴿٢٩﴾

30. Na asu ala matetŋkŋlaa makaasya, 'Mwŋai waitŋ, twony'e ithyŋ ala matŋthyoekisyē kuma katŋ wa elŋ mayini na andŋ, nŋkana ithyŋ tŋtonye kŋmaia uungu wa nyaŋ sitŋ, nŋkana i-nguthu syelŋ itonyē kwŋthwa katŋ wa ala me ŋtheo vyŋ.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ أَضَلْنَا
مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ نَجْعَلُهُمْ تَحْتَ أَقْدَامِنَا
يَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٣٠﴾

31. Ta kwa asu ala maasya, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋndŋ makŋthwa na ŋmŋŋsyŋ, alaŋka nŋmatheeeaa ŋŋlŋ woo makyasya, 'Mŋikakŋle inyw'I, ona mŋikew'e kyeve; na tanai nthŋnŋ wa mŋŋnda ŋla inyw'I mwathiwe.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَاوْا فَتَنَزَّلُ
عَلَيْهِمُ الْمَلَكُةُ الْإِنْفَاوُ لَا تَخْزُوا وَأَنْبِشُوا
بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Ithyŋ twŋ anyanyae menyu nthŋnŋ wa thayŋ ŋŋ wa yu na Itunŋ. Na inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe vo ila mathayŋ menyu makenda, na vo inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe ila mŋketya.---

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَىٰ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا
تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

33.'Uthokyo kuma kwa ūla Mūekanfi
Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

﴿ نَزَّلْنَا مِنْ غُفُورٍ رَجِيمٍ ﴾

LUKU 5

34.Na nūŭ ūla mūseango kwa ūneeni
kōvīta ūla ūmathokasya andū kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na wīkaa mawīa
maseo na waasya, 'Nye vate nzika, nī
ūmwe wa ala menenganae?'

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾

35.Na ūseo na ūthūku iivw'anene.
Lūngyai ūthūku na ūndū ūla mūseo vyū.
Na sisya, we ūla katī wake naku we
mwene vanaī ūmaitha, akeethwa ta
mūnyanya mūno.

﴿ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴾

36.Indī vayīī ūnengawe kyu ateo asu ala
momīfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ūmwe ūla wīna kīanda kīnene kya ndaīa.

﴿ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴾

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ūkaūsesenga we, Indī mantha wīvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate
nzika, We nī We Wīwi-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

﴿ وَإِنَّمَا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

38.Na katī wa Syama Syake nī ūtukū na
mūthenya na syua na mwei.
Mūfkayītulīye syua ndu inyw'ī ene
kana mwei, Indī īvingilityei nthī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
wasyūmbie syo, ethwa We nī We inyw'ī
mūthaithaa na w'o.

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ رَآيَاهُ تَعْبُدُونَ ﴾

39.Indī ethwa mo nīmasyoka ītina na
ngathīlo, mo mekaa ūu kwa kwīyūnūva
mo ene. Oyīla asu ala mena mwīai woo
nīmamūtaīaa We ūtukū na mūthenya,
namo mainoaa ona vanini.

﴿ فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ
بِالْأَيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْخَنُونَ ﴾

40. Na katī wa Syama Syake nī kīf: kana inyw'ī nīmwonaa nthī yī nyūmū, īndī yīla lthyī twamīthesya kīw'ū tūlū wayo, nīyulusanaa na nīyimbaa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamīthayūūkisye yo nūtonya kūthayūūkya akw'ū. We ena ūtonyi tūlū wa syīndū syonthe.

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tūlū wa Syama Sitū ti avithīku Kwitū lthyī. We, īndī, ūla wīkītw'e nthīnī wa Mwaki nī mūseo kana nī we ūla umaa vo e mūima Mūthenyanī wa ūthayūūkyo? Tkai inyw'ī ūndū mōkwenda. Vate nzika We nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

42. Asu ala matawītīkīlaa ūlilikany'o yīla wamavikīa nīmo mena wasyo. Na ow'o yo nī Ivuku yī vinya.

43. Uvūngū ndūtonya kūyīthengeea yo kuma mbee wayo kana Itina wayo. Yo nī ūvuany'o kuma kwa ūla-Mūf, Wāfīwe - Nī-Kūtaīwa.

44. Vai ūndū we ūūtavw'a ateo ūndū ūla watawīw'e Atūmwa ala māf mbee waku. Ow'o Mwīai waku nī Mūnene wa ūekeo; na ota ūu Mūnene wa ūsilīlo wī woo.

45. Na takethwa lthyī twamīseūvisye Kulani na kīthyomo kīeni, mo vate nzika, methwa makūlīlye, 'Ntkī Mīsoa yayo ti mīthesye? Kyaū! Kīthyomo kīeni na Mūalavu?' Asya, 'Yo nī ūtongoi na mūiito kwa asu ala metīkīlaa.' Indī ta kwa asu ala.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً وَلَئِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِينَ أُخِيَاهَا لَتُنْفِي السُّؤْيَ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آوْنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنْزٌ عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٣﴾

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا كُنْتَ قَبْلَ لِرَّسُولٍ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِّلَتْ آيَاتُهُ عَجَبٌ ذِكْرُكَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَبُشْرًا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُفْرًا

matetkĩlaa, ve kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wa
matŪ moo, na kwoo nĩ Ūlalinda. Mo,
otondŪ kwailĩ, nĩmekwĩtwa kuma
vandŪ vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ۝

LUKU 6

46. Na Ithĩ nĩtwamŭnengie Mose Ivuku,
ĩndĩ ivathŭkany'o nĩsyeeethiwe tŭlŭ wa
yo; na takethwa ti ĩla ndeto yavĩtĩte
mbee kuma kwa Mwĩai waku ūvoo
wĩthwa watwiwe katĩ woo; na vate
nzika, mo me nthĩnĩ wa nzika itathelaa
tŭlŭ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاتَّخِذْ فِيهِ وَكُلًّا
كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضَىٰ بَيْنَهُمْ وَأَنْتُمْ
لَيْسَ شَيْءٌ مِنْهُ مُرْتَبٍ ۝

47. Ula ona wĩva wĩkaa nesa, nĩ
kwoondŭ wa thayŭ wake mwene; na ūla
ona wĩva wĩkaa naĩ, yo ĩkamŭalyŭka we
mwene tŭ. Na Mwĩai waku ti ūla ūte
mŭlŭngalu ona vanini kwa athŭkŭmi
Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَالَمِينَ ۝

48. Umanyi wa ūla Saa ūtŭngĩtwe
Kwake eweka. Na vai matunda maumaa
kuma ikondinĩ syamo, ona kĩla kĩva
kĩlikuaa İvu, ona kĩlisyaa kaana, ateo
nthĩnĩ wa ūmanyi Wake. Na sŭanĩai
mŭthenya ūla We ūkameta mo, akyasya,
'Meĩva atindany'a ala mawetanĩaw'a
Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithĩ
twĩtavya We, kana vai katĩ waitŭ ngŭsĩ
ya ūu.'

إِلَيْهِ يُرْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرٍ
مِنْ الْأَشْجَارِ وَمَا تُحْمِلُ مِنْ أُذُنٍ وَلَا تُضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا
أُذُنُكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ۝

49. Na kyonthe kĩla mo makĩkaĩlaa mbee
kĩkamaĩa mo, ĩndĩ mo makamanya kana
vai ūkĩllo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنَّوْا
مَا لَهُمْ مِنْ فَيْعٍ ۝

50. Mŭndŭ ndanoaa nĩ kŭvoyea ūseo;
ĩndĩ ethwa ūthŭku nĩwamŭkiita,
nŭkusaa ngoo, na kwĩthwa atena
wĩkwatyo w'onthē.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَاسٌ مِنْ دُعَاوِ الْغَيْبِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ
فَيُتَوَسَّسُ قَتَرًا ۝

51. Na ethwa Ithyĩ nĩtwamũsamĩthya tei kuma Kwitũ-ene, Itina wa thĩna *Omwe* ūla ūmũkwatĩte we, vate nzika, we akasya, '00 nũmbaĩĩte Nyie; na Nyie ndiũsanĩa kana ūla Mũthenya nũkavika ona Indĩ. Indĩ ethwa Nyie nĩngũtũngwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie Indĩ, vate nzika, ngakwata maũndũ ala maseo mũno vyũ nĩ vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tũkamataavya alei maũndũ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tũkamasamĩthya mo ūsilĩlo mũmũ.

52. Na yĩla Ithyĩ twanengane Inee Iũlũ wa mũndũ, we nĩwĩvũthasya yo na nĩwathũkaa ūtee; Indĩ yĩla ūthũku wamũkiita we, asi! We e vau e mũvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndavyai Nyie, ethwa nĩ ūvoo umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Indĩ nĩmũkũlea kũwĩtũkĩla, nũũ ūla mwau mũno mbee wa ūla ūkusĩtw'e nĩ nzĩa ingĩ kũasa na Ngai Mwene Vinya W'ontho?'

54. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkamony'a mo Syama Sitũ iithandĩkĩla ūmĩlonĩ wa syua na kuma katĩ woo ene kũvika syoneke ūtheinĩ kwoo kana nĩ w'o. Kw'o ti kwĩanĩu kana Mwĩai waku nĩ Ngũsĩ Iũlũ wa syĩndũ syonthe?

55. Iĩ, kwa ūla w'o mo mena nzika Iũlũ wa kũkomana na Mwĩai woo. Iĩ, We vate nzika, nĩwĩthyũlũlũkĩte syĩndũ syonthe.

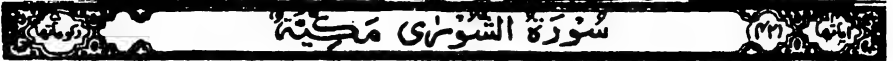
وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِن بَعْدِ صَرَامٍ مَسَّاهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ فَأَيُّهُ ذُو لَيْنٍ
رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ فِي عِندِهِ لَلْخُسْرَى لَكُنْتُ يَتِيمًا
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُيَقِنَهُمْ مِنْ عَذَابٍ
عَلِيمٍ ⑤

وَإِذَا أُنْمِتْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأْبِحَانِيَةً
وَلَوْ أَنَّهُ شَرُّ فَذُو دُعَاوٍ عَرِيضٍ ⑥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ⑦

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑧

إِلَّا أَنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ نِقَافٍ رَبِّهِمْ إِلَّا أَنَّهُ
يُحْكِلُ شَيْءٌ مُجِيطٌ ⑨

AL - SHUURAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau.
Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula wailwe-NŵKŵtaŵwa,
Mwŵai-Wa-Ndaŵa.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wŵwi-W'onthe, ūla Wŵna-Utonyi.

عَسَى ③

4. Usu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŴŴ, avuanasya kwaku
we nŵvuanŵtye kwa asu ala
maŵtongoesye we.

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kŵla kyonthe kŵ matunŵ na ŵŵŵŵ wa nthŵ
ona kŵva nŵ Kyake, na We nŵ ūla-Wŵ-
ŵŵŵŵ, MŴnene-Vyŵ.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nŵmatonya kwatŵkanŵla katŵ
nŵndŵŵ wa ŵkŵŵŵŵŵŵ wamo; na alaŵka
nŵmamŵtaŵaa Mwŵai woo na ndaŵa Syake
na kwŵtya ŵekeo kwa asu ala me ŵŵŵŵ wa
nthŵ. Sisya! Kwa ūla w'o nŵ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla Mŵekanŵ-
MŴno-Vyŵ, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرٰنِ مِنْ قُوَّتِهِمْ ۚ وَانْتَكَهٖ
يَسْتَحْسِنُ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ وَ يَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي
الْاَرْضِ اِلَّا اِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asŵŵŵŵ angŵ ŵtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaŵŵŵŵŵ mo;
na we ndwŵ mŵsŵŵŵŵ ŵŵŵŵ woo.

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذَ مِنْ دُوْنِهَا اَوْلِيَاءَ ۚ اللَّهُ حَفِيْظُ
عَلَيْهِمْ ۚ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ⑦

8.Uu lthyi nlt00vuanIsye we Kulani kwa Kfaluva nIkana we 0tonye k0kaany'a Nyinyia-wa-MIsyi,¹ na Ila I0thy0l0l0kfte; na kana we 0tonye k0makaany'a mo I0l0 wa M0thenya wa Tkomano 0la 0te nzika nthInI waw'o: kIlungu kImwe kIkekalaa nthInI wa mI0nda ya ItunI na kIlungu kIngI kIkeethwa nthInI wa Mwaki wakene.

9.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie 0u, We ethwa amatwIkIthisye mo kwIthwa mbaI Imwe; IndI We am0likasya 0la We wendaa nthInI wa Inee Yake. Na *ta kwa* eki-ma-naI, mo maikethwa na as0vI na m0tetheesya.

10.Mo nImeyoseete *mo-ene* as0vI angI eka We? IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We M0s0vI 0la wa w'o. Na We n0thay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi I0l0 wa syIndu syonthe.

LUKU 2

11.Na ma0nd0 ona meva ala mwIna kIvath0kany'o nthInI wamo, 0twio wamo wIkala na Ngai Mwene Vinya

¹ *Ny0mba ya mbee vy0 Ila yaakiwe kwoond0 wa kIlecelo kya 0thaithi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yaI 'al-kaaba' *Kaava* Ila yakItwe nthInI wa m0syI wa Makka. M0syI 00 nIw'o 0kwItwa 'umm-ul-qura' *Nyinyia-wa-mIsyi*. Uu nIkwonany'a Ond0 wIany'a vata kwa mIsyi Ila IngI na n0tonya k0tw'Tka m0syI wa mbee 0la waakiwe. Und0 00 wI0nany'a kana mavinda ma tene, ovand0 vau Makka wakItwe, M0syI nIwcanic kavola vakuvI na Ny0mba ya Ngai Ila yaakiwe mwambIIMyonI nI and0 matesIkfe. And0 ma nthI nImeemanyIsye kwaka mIsyi maelekanItye na m0syI 00. Na kwa 0u, w'o n0tonya kwItwa Nyinyia-wa-MIsyi yonthe.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلَّذِينَ فِيهِ قُرَيْنٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرَيْنٌ فِي السَّعِيرِ ۝

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نَصِيرٍ ۝

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قُلْ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ ۚ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

W'onthe. Asya, 'osu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwāi wakwa; Nyie nīnīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na Nyie nīnīmwelekelaa We *mavinda onthe.*

12. We nī Mūmbi-Ula-Mūnene wa matu na nthī. We nīwoombie eīl kuma katī wenyu na ota ūu ilī katī wa ng'ombe kwoondū wa ūtandithyo wenyu. We amwingīvlasya inyw'ī vo. Vai kīndū ona kīva kīilyī Take We; na We nī Wītwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungūo sya matu na nthī nī Syake We. We amūthanthafasya kyaūya we ūla We wendaa ona wīva na kūmūthekevesya *kya kwa ūla We wendaa ona wīva.* Vate nzika, We nūsyīsī syīndū syonthe nesa vyū.

14. We nūmwīyīafe inyw'ī mwīao wa ndīni īla wamwīyīafe Noa, na īla ithyī tūmīvuanītye kwaku we, na īla twamwīyīafe Avalamu na Mose na Yesu, *tūkyasya*, 'Ithīwāi mūlūmīte nthīnī wa wīwī, na mūikaanīke nthīnī waw'o. Ndīni īsu nī mbūmū kwa athaithi ma mīvw'anano īla we ūūmetīa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīnyuvīaa We-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongoeasya Kwake-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongoeasya Kwake-Mwene ūla ūmwelekelaa *We.*

15. Mo mayaavathūkana na kūaanīka, ateo ītina wa ūmanyi kūmavīkīa mo, mo meekie ūu nūndū wa kīw'īu katī wa mūndū na ūla ūngī. Na takethwa ti ūndū wa ndeto īla yaī īnatongosya kuma kwa Mwāi waku kwa īvinda yītw'ītwe, vate

فَاُطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهَا
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑤

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِزِلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ⑥

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَضَى بِهِ أَنْفُسُكُمْ وَأَلَّا يَكُونَ
أَوْحِينَآ إِلَيْكَ وَمَا وَضَيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
 عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْمَعُ
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ⑦

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بَقِيَا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفَقَضَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ⑧

nzika, *Uvoo* ow'o wíthwa watw'ítwe katí woo. Na vate. nzika, asu ala matwíkíthiw'e ma kútiíwa Ivuku ítina woo me nthíní wa nzika itavindíthw'a túlú wayo.

16. Mathokye Indí, *andú onthe ma nthí* nthíní wa ndíni íno. Na we íthíwa wíyómíísyé úndú wathiwe, ndúkaatííle mawendí moo mathúku, Indí asya, 'Nyie níníyítíkíílaa Ivuku yonthe ona yíva yíla Ngai Mwene Vinya W'onthe útheetye, na nyie níníyííawe kumya útwio wa katí wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Mwíai waitú na Mwíai wenyu. Ithíí twína ítuvi ya mawíla maitú, nenyu mwína ítuvi ya mawíla menyu. Vai kíthokoo katí waitú nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatúmbany'a ithíí vamwe, na Kwake We níkw'o úalúko.'

17. Na asu ala makaananííaa túlú wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ítina wa We kwíítkíííka, ngaananíí syoo ní sya mana múno mbee wa úthyú wa Mwíai woo; na ve úthatu wa Ngai túlú woo na kúkeethwa na úsííílo mwai túlú woo.

18. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We úla útheetye Ivuku yína w'o na útialyo ota úu. Na ní kyaú kíkaúmanyííthya we kana úla Saa wí vakuví ota múomóní?

19. Ala matawíítkííílaa úla Saa, mendaa kúúkalaata, Indí asu ala mawíítkííílaa, nímaúkíííaa, na nímesíí kana ní w'o w'o. Isúvíei! Asu ala makaananííaa túlú wa úla Saa me ívítíyoní, vaasa múno.

فَلْيَذِكْ فَادْعْ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ
وَ أُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ
لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا جُحَّةَ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

وَالَّذِينَ يُجَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجَبَ
لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ
غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑥

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَ الْبَيِّنَاتِ وَ مَا
يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ⑦

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَ الَّذِينَ
آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَ يَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ

بَعِيدٍ ⑧

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu mũno kwa athũkũmi Make. We anenganae kwa ũla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑩

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtũmũnengae wongeleku wa ngetha yake; na ũla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ Ino, Ithyĩ noyo tũmũnengae, Indĩ Itunĩ ndakethwa na kĩtanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ⑪

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩltw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtetĩkĩltwe? Na keka kwaĩ ndeto Yaitũ ũũũ wa ũtwio wa mũthya, yu ũvoo wĩthwa ũtw'ĩtwe katĩ woo na kwa ũla wa o eki-ma-naĩ makeethwa na ũsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑫

23. We ũkamona eki ma naĩ mena wia nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte, na maiĩ ndĩi ya kũlea kũmavalũkĩla. Indĩ asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ⑬

24. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ũvoo mũseo athũkũmi Make ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ Ituvi nũndũ wa w'o, ateo kana Nyie nĩngũmũthokya inyw'ĩ kwa Ngai nũndũ wa wendo wa ndũũ sya mũkaufĩ.' Na ũla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتْلُوَكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ⑭

kIseo, IthyI tūmūnengae we wongeleku wa ūseo nthInI wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mūekanfi-Mūno-Vyū, MwItfIkli-Mūno Vyū.

25. Mo maasya, 'We nūseŭvItye ūvūngŭ ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie ūu. We ethwa asilile ngoo yaku. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvetangaa ūvūngŭ na nūetae w'o kwa Mfao Yake. Vate nzika, We nIwIsI nesa vyū maūndū ala me nthInI wa ithūi.

26. Na We nI ūla wItfIkIlaa wIlo kuma kwa athŭkŭmi Make, na We nūkeaa naI. Na We nIwIsI ūndū inyw'I mwIkaa.

27. Na We nIwItfIkIlaa *mboya* sya asu ala metfIkIlaa na lwIka mawIa maseo, na We nūmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na ūlū wa alei, mo makeethwa na ūsililo mwai.

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaingIvya kyaŭya kwa athŭkŭmi Make, mo nImatonya kwaa matŭ ūlū wa nthI; IndI We atheasya kwIlanana na kIthimo kIla *kIlanIe* ūndū We wendaa. Vate nzika, We nI We Umanyi-W'onthe, Woni-W'onthe kwa athŭkŭmi Make.

29. Na We nI We ūla ūtheasya mbua Itina wa kwIyItŭka kwoo, na We nūnyaItkasya tei Wake. Na We nI MūsŭvI, WaIlIte-NI-KŭtaIwa.

30. Na katI wa Syama Syake nI kŭmbwa kwa matu na nthI, na *kwa* syŭmbe ila syI

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ
يَخْتِمُ عَلَى قَلْبِكَ وَيَتَجُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَيِّقُ الْحَقَّ
يَكَلِّتُهُ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ⑥

وَيَنْتَظِبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَرْتَدُّ
مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑦

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ
وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مِمَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ
بَصِيرٌ ⑧

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَيِّدُ ⑨

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَ

thayū ona syīva ila We winyaŋkītye
nthīnī wasyo syeīī. Na We E-na ūtonyi
wa kūsyūmbany'a syo yīla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَنبِهِمَا إِذَا يَشَاءُ
قَدِيرٌ ﴿٦٤﴾

LUKU 4

31.Na Ivuso Ithūku ona yīva yīla
yīmūkwataa inyw'ī, nūndū wa maūndū
ala moko menyu mekīte inyw'ī-ene. Na
We nūkekaa *naīsyemyu mbingī*.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٦٥﴾

32.Na inyw'ī mūitonya kūsiīla *walany'o*
wa Ngai Iūlū wa nthī; ona mūi na
mūnyanya kana mūtetheesya ūtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
قِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٦٦﴾

33.Na katī wa Syama Syake nī ngalawa
ila iendelaa ūkanganī iilyī ta mīthya
ya īlma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٦٧﴾

34.We akenda, nokūŋgamyā kīseve
kīkaūngama ki kīkaeka kūkūsyā Iūlū
waw'o *ūkanga---* nthīnī wa ūndū ūsu,
vate nzika, ve Syama kwa kīla mūndū
mūmīlasya mūno na ūtūngaa mūvea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٦٨﴾

35.Kana We nūtonya kūsyānanga syo
nūndū wa maūndū ala *andū* mekīte--īndī
We nūkekaa *naīmbingīsyoo---*

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٦٩﴾

36.Na *We nūmanangaa mo nīkana* asu
ala makaananīaa Iūlū wa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye
kūmanyā *kana* mo mai na wīvithio.

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُخَادِلُونَ فِي الْبَنَاءِ مَا لَهُمْ قِنْ
مَجْنُوسٍ ﴿٧٠﴾

37.Na kyonthe ona kīva kīla inyw'ī
mūnengetwe no kyaūya kya īvinda
nthīnī wa thayū ūū, īndī kīla kī na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nī kīseango na
nīkīkalaa mūno kwa asu ala metīkīlaa na
kwia wīkwatyo woo kwa Mwīai woo,

مِمَّا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٧١﴾

38. Na ala mevathanaa na naŋ ila mbai
mũno na mawathavu, na yŋla mo
mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِفْهِمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا
مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na asu ala mamwĩthukĩŋasya Mwĩai
woo, na malũlũmĩŋasya Mboya, na ala
maũndũ moo matusawa kwa nzŋa ya
kwĩw'ana mo ene, na ala maumasya kafi
wa syĩndũ ila ithyĩ tũmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ
شُورًا بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na asu ala, yŋla naŋ yeekwa ŋolũ
woo, mesiŋŋaa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41. Na Ndĩvi ya Ōkite nĩ Ōkite wĩana ota
Ōsu, Indĩ Ōla ona wĩva Ōekeaa na *kĩko*
kyake kfiete Ōalyũko, Ituvi yake yĩna
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate
nzika, We ndamendete eki-ma-naŋ.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۚ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ
 فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42. Indĩ vai Ūthũku kwa asu ala mesiŋŋaa
ĩtina wa kũvĩtĩw'a.

وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ
سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43. Mũtĩ wĩ kwa ala tũ mamavĩŋasya
andũ na makĩtw'ĩka mbaa matũ ŋolũ wa
nthĩ matena wĩanũ. Asu nĩmo
makakwata ūsilĩlo wĩ woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44. Na we Ōla wĩna Ūmĩŋsyo, na Ōekeaa,
Ūsu vate nzika, nĩ Ūvoo wa kĩthing'ĩŋsyo
kĩnene kĩ vinya.

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ ۖ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvŭi ŭtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŭ, yŭla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŭa ona yŭva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلِ ۖ

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŭtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metŭkŭlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŭ ala meyanangaa mo ene na mŭsŭy yoo Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŭnŭ wa ŭsilŭlo wa kwŭkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الدَّلِيلِ
يُنْظَرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ۖ

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai nzŭa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ۖ

48. Ithukŭsyei Mwŭai wenyu mbee wa ŭtanavika mŭthenya ūla ŭtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakathŭkŭŭka. Vaikethwa wŭvitho wenyu mŭthenyanŭ ŭsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŭa ya kŭkaŭa.

إِذْ يَتَّبِعُوا لِارْتِكَابِكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدٍّ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ تَوَمَّدُونَ وَمَا لَكُمْ
مِنْ تَكْوِينٍ ۖ

49.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka mathi,
Ithyĩ tũikũtũmĩte wĩthwe mũsũvĩi tũlũ
woo. Wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ.
Na ow'o, yĩla Ithyĩ twamũsamĩthya
mũndũ tei kuma Kwitũ nĩtũtanĩaa. Indĩ
ethwa ūthũku nĩwamũvalũkĩla mũndũ
nũndũ wa meko moo ala moko moo
matongoisye kwĩka, Indĩ sisya! Mũndũ
nde mũvea.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْكَ
إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَجَرَحَ
بِهَا وَإِنْ نَبْصُهُمْ رَبِّئِنَّا قَدْ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٩﴾

50.Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē. We ombaa kĩla
wendaa. We amanengae syana sya eĩtu
ala wendaa, na amanengae aaana ma
ivĩsĩ ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهْبُ مِنْ يَشَاءُ إِنَّمَا تَرَاءُ وَيَهْبُ مِنْ يَشَاءُ
الذُّكُورُ ﴿٥٠﴾

51.Kana We nũmavulanasya aũme na
aka; na We amũtũngaa ngũngũ ūla We

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا نَفْعَلُ مَنْ يَشَاءُ
عَقِينَا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52.Na ti T0l0 wa m0nd0 Ngai Mwene
Vinya W'onthe k0neena nake ateo kwa
nzĩa ya 0vuany'o kana Itina wa t0t0 kana
k0t0ma M0t0mwa wa k0vuanĩsya and0
ma0nd0 kwa mwĩao Wake 0nd0 We
wendaa. Vate nzika, We E-T0l0-M0no,
M0ĩ.

53.Na 0u nĩw'o Ithyĩ t00vuanĩsye we
Ndeto kwa mwĩao Wit0. We
ndwaamanya Ivuku yaĩ ya0, ona kana
m0ĩkĩlonĩ wĩva, Indĩ Ithyĩ t00tw'Tkĩthĩtye
0vuany'o ta kyenĩ kĩla Ithyĩ
t0matongoeasya ath0k0mi Mait0 nakyo
kwĩanana nond0 Ithyĩ twendaa. Na kwa
0la w'o, we 0matongoeasya mbaa and0
nzĩanĩ 0la ya w'o.

54.Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ula kĩla kyonthe ona kĩva kĩ T0l0 wa
nthĩ na kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Ma0nd0 onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَرْدًا فِيهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَى حَكِيمٍ عَدِيمٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِنْيَانُ وَلَئِنْ جَعَلْنَاهُ
نُورًا لَنَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

صِرَاطُ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
﴿٥٤﴾ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٥﴾

سُورَةُ الزَّخْرِفِ مَكِّيَّةٌ

AL – ZUKHRUF
(Wavuanīw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Haa Miim. *Wałłĩwe-NĩKũtaĩwa,*
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حرف (۲)

3.Ntīvīta na Ivuku yīl yīvūanasya na
kūvathūkany'a maūndū ūtheinī,

وَالْكِتَابُ الْمُبِينُ ﴿٣﴾

4. Ithyl n̄it̄um̄ltheetye Kulani na
k̄l̄thyomo k̄l̄theu na k̄l̄l̄ungalu n̄lkana
inyw̄l m̄ōtonye k̄ōmanya.

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قَوْمًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧﴾

5.Na vate nzika, yĩ *ũvĩonĩ* vamwe
Naitũ nthĩnĩ wa Nyinyia-Wa-Ivuku, *
yĩtaĩiku na yusũitwe nĩ ũĩ.

وَأَنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِّي حَكِيمٌ ۝

6. Ithiŋ indŋ tŋkaumya Kŋlilikany'a kuma
kwenyu inyw'ŋ, tŋekane nenyu nŋndŋ
inyw'ŋ mwŋ andŋ anangi?

اَنْضَرِبْ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ﴿٦﴾

7.Na nĩ Athani meana ata ala Ithyĩ twamatũmie katĩ wa andũ ma tene!

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ۝

8.Na vayaaŪka Mwathani kwoo ona
vanini ateo mo nĩmamŪvŪthisye.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ بَنِي إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨﴾

9.Na Ithyĩ nĩtwamanangie asu ala maĩ na
vinya wa kũĩũmya mbee wa ʼaa, na

فَأَهْلَكْنَا أَسَدًّا مِنْهُمْ بَطْشًا وَمِثْلَ الْأَوَّلِينَ ①

' *umm-ul-kitab' nyinyia wa *Ivuku* nitylandikitse kaingĩ nthĩnĩ wa kũlungu kya mbee kya Kulani Ntheu 'Al-Faatihā' ĩla ta mbeu yina momanyisyo on the ma mwambimilayo na mikalo ya Kulani. Indĩ vaa veonka vaiwetwa ūvo vo kũandikwa kwa *Ivuku* itheu yila kũndũ kũmwe kũũvũwe vamwe na Ngai, nthĩnĩ wa ithimo ila itathimĩka kwa usou nĩ mũndũ.

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩtfe mbee.

10. Na we Okamakũlya, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika makwĩa, nĩ ūla-Wĩ-Vinya, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyũmbie syo.

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ⑩

11. We, ūla ūmũtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ nthĩ kwĩthwa ūkomo, na nũseũvĩtye tũsĩla nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũatĩla nzĩla ūla ndũngalu.

الَّذِينَ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑪

12. Na ūla ūtheeasya kĩw'ũ kuma matunĩ na kĩthimo kĩanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ nĩtũmĩthayũũkasya nthĩ yĩ ngw'ũ; ota ūu inyw'ĩ mũkathayũũkw'a'

وَالَّذِينَ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ⑫

13. Na ūla ūmbĩte nyamũ ĩlĩ-ĩlĩ sya kĩla mũthemba, na We nũmũseũvĩsyē inyw'ĩ ngalawa na ng'ombe nyamũ ĩla imwe imũkuaa.

وَالَّذِينَ خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفَلَاحِ وَالْإِنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ⑬

14. Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩkala mũlũmĩte tũlũ wa mĩongo yasyo, na ĩndĩ, yĩla mũsyĩkalĩle mũlũmĩte tũlũ, inyw'ĩ mũtonye kũlĩlikana ĩnee ya Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mũtheu We ūla ūtw'ĩw'ĩthĩsyē nyamũ ĩi, na ĩthyĩfene tũyaĩ tũtonya kwĩvoovya ĩthyĩ ene.

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ⑭

15. 'Na kwa Mwĩai waitũ vate nzika ĩthyĩ tũkasyoka.'

وَرَأَى إِلَى رِبِّنَا لِنُقَلِّبُونَ ⑮

16. Na mo mamatw'ĩkĩthasya amwe ma athũkũmi Make kwĩthwa kĩlungu kĩmwe

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْأً ۚ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
بِخَيْرٍ مُّبِينٍ ⑯

Kyake We. Ow'o mündü nŵiyonanŵtye
kwŵthwa ate müvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eŵtu kuma katŵ wa
ila We ümbŵte, na akamütaŵŵthya inyw'ŵ
na syana sya ivŵŵŵ?

أَمِ اتَّخَذَ مِنَّا بَنَاتُ بَنِي وَاصِفِكُمْ بِالْبَيْنِ ۝

18. Indŵ yŵla we ümwe woo watavw'a
üvoo wa ündü we ümwosaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ngai-Wa-Ulau,
üthyü wake nütukaa na akyusüwa nŵ
üthatu.

وَإِذَا يَشْرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهُهُ مُسَوَّدًا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

19. Inyw'ŵ mwŵmüÜngŵthya nŵ wa Ngai
Üla üeewe katŵ wa mathaa na mawanake,
na Üla üte mütheu ngaananŵŵŵ?

أَوَمَنْ يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ۝

20. Namo mamatusaa alaŵka ala nŵ
athükümi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena üküŵŵ wa kümbwa kwö? Indŵ
üküŵŵ woo ükaandŵkwa, namo
makaküŵŵ'a.

وَجَعَلُوا السَّيِّئَةَ الَّتِي هُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا نَأْتِيهِمْ
أَنبَاءً وَخَلَقْنَاهُمْ سَكَنًا شَاهِدَتُهُمْ وَيَسْأَلُونَ ۝

21. Namo maasya, 'Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŵwendie üu, ithyŵ tüyŵthwa
twamathaithie mo.' Mo mai na ümanyi
ona wŵwa wa üu ona vanini. Mo mai
ündü mekaa ateo kütaŵŵthya tü.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

22. Ithyŵ nŵtÜmanengete mo Maandŵko
Matheu mbee wa aa, nŵkana methwe
mamalÜmŵtye?

أَمْ أَنبِئْتَهُمُ كِتَابًا مِن قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَسْكِرُونَ ۝

23. Aiee, mo maasya, 'Ithyŵ tweethŵie
maaŵthe maitü maatŵŵe nzŵa na, ithyŵ
tütongoew'e nŵ nyaŵŵ syoo.'

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُم بَادِعًا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آفِهِمْ
قَاهِتُونَ ۝

24. Na üu nŵw'o kwŵthŵŵŵe küŵŵŵŵ
mavinda onthe kana Ithyŵ tüimÜtÜmaa

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ

Múkaanany'a ona wíwa mbee waku kwa mÚsyí ona wíwa Índí athw'ii mayo maisye: 'Ithyí tweethlie maa-Úmae maitú maatlie nzíá; na ithyí tÚatlie nyaíí syoo.'

إِنَّا قَالُ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا وَجَدْنَا أَبَاءَنَا عَلَىٰ أَفْثَةٍ
إِنَّا عَلَىٰ أَثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿١٥﴾

25. *Múkaanany'a woo amakúlya*, 'Ata! Ona ethwa nyie nímÚetee Úvoo mÚseo mbee wa Úla mweethlie maa-Úmae menyu maatlie?'

قُلْ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِآهِدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ
أَبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٦﴾

26. Kwa Úu, Ithyí nítweanísye Úívanísyo kuma kwoo. Sisyai Índí mÚminÚkílyo wa asu mamaleile *AtÚmwa ÚndÚ wailyí!*

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

LUKU 3

27. Na *lilikanai yíla Avalamu wamÚtavisye Íthe wake ana andÚ make: Nyie nńgwivÚthya* ila syonthe inyw'í mÚthaitaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٨﴾

28. 'Ateo Úla wambÚmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِنَّا الَّذِي قَطَرْنَا فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٩﴾

29. Na we amítÚngíthasya ndeto Íno ta wano wa kwíkáláa kwa andÚ ala masyokie kÚka Ítina, níkana mo mamwelekele *Ngai*.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يُرجِعُونَ ﴿٢٠﴾

30. Aiee, Índí Nyie nínametíkílilye mo na maaítthe moo Útanu wa *kavinda kÚvika yíla w'o wamavikílie na MÚtÚmwa Úla Úvuanasya UtÚmane Wake*.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢١﴾

31. Índí yíla w'o wamavikílie maisye, 'ÚÚ n'Ú oi, na ithyí nítÚkÚlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢٢﴾

32. Namo makÚlasya, 'Níkí Kulani Íno ndítheetw'e kwa andÚ amwe anene ma mÍsyí Íno yelí?'

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ
عَظِيمِ ﴿٢٣﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaĩĩkasya katĩ woo mĩkalĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩĩlasya amwe moo ʔolũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ ũu ũtw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا
وَرَحِمْتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ۝

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma mbaĩ ʔmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala sya vetha sya nyũmba syoo na mbaasya sya vetha sya kũĩsaa ʔolũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ
يَكْفُرُوا بِالرَّحْمَنِ لِيُوقِعَهُمْ سُقُوعًا مِنْ فِتْنَةٍ وَمَعَازٍ
عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ۝

35. Na mĩomo ya vetha ya nyũmba syoo, na mĩto ya vetha, ʔla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُودِيُّهُمْ أَبَوَاءٌ وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ ۝

36. Na syĩndũ ingĩ sya wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ sya kwĩtanĩthya okwa kavinda nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ʔno tũ. Na Itunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ۝

LUKU 4

37. Na ũla ũalyũkaa akaeka kũmũlilikana Ngai-Wa- ũlau, Ithyĩ nĩtũmwĩle Satani ũla ũtw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقْتَضِ لَهُ شَيْطَانًا
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ۝

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩĩlaa nzĩla ya Ngai, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ
مُهْتَدُونَ ۝

39. Kũvika, yĩla ũmwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya mũtindany'a wake, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na ũasa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدُ
النَّاسِ قَيْنِ فَيَسَّ الْقَرِينَ ۝

wfana Umflon! Nĩ mūtindany'a
mūthūku ata we!

40. Itina wa kwfka mothūku tondū inyw'ĩ
mweekie, kwfthfwa mwĩ atindany'a
kwenyu kūtĩf na ūuno kwenyu nthĩf
wa ūsilflo ūmūnthĩ nūndū inyw'ĩ
nĩmweekie mavfityo.

41. We ĩndĩ, nūtonya kūmwf'w'ĩthya ūla
ūte matū, kana kūkĩtongoesya kĩlalinda
kana ūla wf nthĩf wa ĩvfityo
yĩyonanĩtye?

42. Na Ithĩf tūkaŭveta we kuma katf
woo, vate nzika, Ithĩf tūkeanĩsya
ūvanĩsyo kuma kwoo.

43. Kana Ithĩf tūkakwony'a we maūndū
ala twamathie mo; nūndū vate nzika,
Ithĩf twfna ūtonyi mwfianfũ ūlū woo.

44. Kwa ūu, we kwata ūlūmĩtye maūndū
ala mavūanĩtw'e kwaku; nūndū we wf
nzianf ĩla ya w'o.

45. Na, kwa ūla w'o, nĩ ūlilikany'o
kwaku we na kwa andū maku, na inyw'ĩ
mūkeetwa mūkasūngfē.

46. Na makūlye asu katf wa Atūmwa
Makwa ala Ithĩf twamatūmie mbee
waku, Ithĩf nĩtwanyuvie ngai ingĩ ona
syfva ūtee wa Ngai-Wa-Ulau,
ithaithawe?'

LUKU 5

47. Na Ithĩf nĩtwamūtūmie Mose ena
Syama Situ, kwa Valao na anene make,
nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩ
Mūtūmwa na Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

48. ĩndĩ yfła we wookie kwoo na Syama
Sitū, sisya! Mo nĩmaithekecie.

49. Na Ithĩf tūyaamony'a Kyama ateo
kĩla kĩnene *kyaatfē* mbee kfw'anene
nakyo, na Ithĩf nĩtwamakwatie mo na
ūsilflo nĩkana matonye kūtwelekelā
Ithĩf.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُسْتَرْكُونَ ﴿٤٠﴾

أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ كَانَ
فِي صُلْبٍ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَبْنَا بِكَ فَأَنتَ مِنْهُمْ مَنَّعُونَ ﴿٤٢﴾

أَوْ نُرِيكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَنتَ عَلَيْهِمْ مَقْتَدِرٌ ﴿٤٣﴾

فَأَسْمِعْكَ بِالَّذِي أَوْحَى إِلَيْكَ إِنْكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٥﴾

وَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا
عَمَلَهُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ
أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwla, 'Ame we mŭoi ū, tŭvoyee ithyī kwa Mwlaī waku, kwlanana na ūtianlŭ ūla We watianle naku: na indī ithyī nftŭkwītŭkŭla ūtongoi.'

51. Indī yīla ithyī twamavetangŭie ūsilŭlo, sisya! Mo nīmaanangie ndeto yoo.

52. Na Valao nīwatavanisye katī wa andŭ make *akyasya*, 'Inyw'ī andŭ makwa, w'o ūsumbī wa Misili ti wakwa na mbŭsī ii ivitŭlaa uungu wakwa? Inyw'ī indī, nomŭkwona?

53. Aiee, Nyie nī mŭseo kwī *mŭndŭ* ū ūte wa kŭnengwe ndaŭa na ūtatonya kwītavany'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kŭnengwe itanga sya thaavu nīkī, kana alaŭka makauma itina wake maatianle?'

55. Uu nīw'o we wamatumanisye andŭ make namo mamwīw'a. Ow'o, mo maŭ andŭ athŭku.

56. Kwa ūu, yīla mo mookŭlilye ūthatu Wakwa, ithyī nftweanŭsye ūŭvanŭsyo kwoo, na nftwamanyw'īthisye kīw'ŭ onthe.

57. Na ithyī nftwamatw'ŭkīthisye mo ta wano, na ngelekany'o kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yīla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'o, asi! Andŭ maku mokŭlasya kŭlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitŭ nŭsyo nzeo mbee kana nī we?' Mo maikŭweteaa ūndŭ ū ūteo *kwoondŭ* wa ngaananŭlo. Aiee, mo nī andŭ ma ngusanŭsyo.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشَّجَرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عِندَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَاقَوْمُ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِّمَّا وَهَبَ اللَّهُ تَجَرِي مِنْ تَحْتِي أَنْهَارٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَنْهَارٌ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مِثْلُي وَلَا يُكَادُّ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾

فَلَوْلَا أَلْقَىٰ عَلَيْهِ آسُودَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
الْمَلَائِكَةُ مُقَرَّرِينَ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا أَنْتَقْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِنَّا إِلَهُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ūla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie ūu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka ĩũũũ wa nthĩ kwĩthwa atiĩwa *mayo*.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ūvano wa ūla Saa.^{2*} Kwa ūu, ndũkethwe na nzika ĩũũũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩlle inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩte kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ūĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanĩaa, kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa ūu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ūsĩĩlo wa mũthenya ūla mwai.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ۝٦٠

وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝٦١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝٦٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ۝٦٤

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا ۝٦٥

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٦

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَنْظُرُونَ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبَيْتِ ۝٦٧

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ūla Saa na ūalyũĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũũ ala masũanĩawa kwoneka nũndũ wa kũvika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtaw'a 'AL-Saa'h' ūla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ūkũsĩ ĩũũũ wa ūalyũko mũnene wa kĩveva ūla waĩ vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe ĩũũũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ūũ ūla tũkwĩmanyĩsya kyaĩlle nĩ kũmanyĩka oũndũ ūmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ūla Saa' ūla ūkwonany'a kũvika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ūalyũko wa kĩveva naw'o ūivika ĩũũũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī meteele ateo ūla
Saa ūmaumīlīle ūmavikīle na
kīthūūlūmūkīlō o matekūmanyā w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu
makeethwa me amaitha mūndū na ūla
ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia
īūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a
kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū
meenyivya,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na
endwa menyū mūkanengwe ndafa na
kūtanīthwa,'

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma
thaavu ma kilinge na ikombe, navo
vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū
methīlawā na vata nasyo na ila
itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī
mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī
mūtw'ītwe atīfwa maw'ō nūndū wa
maūndū ala inyw'ī mwīthīfwa
mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū
kwa wingī, ala inyw'ī mūkaīsaa.'

75. Ala avītanī'a vate nzika, makekalaa
nthīnī wa ūsīlīlō wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū
woo, na mo makakwatwa nthīnī wa
w'ō na kūyītūka.

77. Na Ithīl tūyaamavītīsyā mo, īndī
nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maīte, 'We
mūsūvīlī wa Ngiena, Mwīlai waku nīeyīae
ithīl tūthele. We akamasūngīa,
'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamatavya, 'Ithīl vate nzika,
nītwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī
mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَ

هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٩﴾

الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا

الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

يَعْبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٢١﴾

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢٢﴾

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ﴿٢٣﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ

وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ

فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

كُنْتُمْ فِيهَا فَاكِهَةً كَثِيرَةً مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٦﴾

إِنَّ الْجَحِيمَ فِي عَذَابٍ مُتَسَاوٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٢٨﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

وَنَادَوْا بِمِلْكِكَ لِنَقُصَّ عَلَيْكَ رَبُّكَ قَالَ أَنْتُمْ مَكِيدُونَ ﴿٣٠﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُفْرَ لَبِئْسَ لَهُ بَدِيلًا ﴿٣١﴾

80. Kana mo me ūndū matw'ite kwika?
Ithyī ota ūu, nītūt'ite.

81. Mo mesūanīa kana Ithyī tūyīw'aa
syīmbithī syoo na nzama syoo sya
mwanya? If, na Atūmwa Maitū mekalaa
vamwe namo makīandīka kīla kīndū.

82. Asya, 'Takethwa kwaī mwana wa
Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nīthīwa naī wa
mbee kūmūthaitha.'

83. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mūtheu, Mwīai wa matu na nthī, Mwīai
wa Kīvīla-Kya-Usumbī, na We
ndakoneny'e na ūndū ona ūmwe wa
maūndū ala mo mamūwetanīasya We
namo.

84. Kwa ūu, ekanai namo metanīthye na
ūneeni wa mana na ngewa nthūku
kūvika makomane na ūla Mūthenya
woo wathītwe.

85. Na We nī We Ngai wa Itunī, na Ngai
wa Itūlū wa nthī; na We nī We Mūf,
Umanyi W'onthe.

86. Na kūathimwa nī ūla ūsumbī wa matu
na nthī nī Wake na syonthe ila syī katī
wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wī Nake,
na ūla inyw'ī mūkatūngwa Kwake.

87. Na ala asu mamekaīlaa vandū Vake
mai na ūtonyi wa kūmew'anīthya ateo
ūla w'o, namo nīmamwīsi we.

88. Na we ūkamakūlya mo, 'Nū ūla
wamombie mo?' Vate nzika mo
masūngīa, 'Nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo īndī, mealyūlangwa ata?

89. Nyie nīvīna na wīkano wake wa
kīsyokeo, 'Ame Mwīai wakwa, kana aa
nī andū ala matakētīkīlaa.

90. Kwa ūu, īvete ume vala maī, na asya,
'Mūuo;' na o mītūkī mo makamanya.

أَمْرًا بَرُّوْا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ٥٨

أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلْ

وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ٥٩

قُلْ إِن كَانَ لِلزَّاهِقِينَ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَالَمِينَ ٦٠

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيمٍ ٦١

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَلْبَسُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي

يُوعَدُونَ ٦٢

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ٦٣

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَالَّذِينَ تَرْجِعُونَ

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ٦٤

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى

يُؤْفَكُونَ ٦٥

لَقَدْ وَصَّيْنَا بِهِ رَبَّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُوْمِنُونَ ٦٦

يَعْنِي فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٦٧

سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ

(۳۳)

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Kwa ũla w'o, Ithĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithĩ twĩthĩtwe tũikaanany'a
ũthũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَكَةٍ ④
وَإِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ⑤

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ⑥

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithĩ
nĩtwĩthĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ⑦
وَإِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ⑧

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رُحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ⑨
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑩

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑪
إِنْ كُنْتُمْ ⑫

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

مُوقِنِينَ ⑬
لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ⑭
رَبِّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ ⑮

الْأَوَّلِينَ ⑯

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ⑰

11.Indī we syāḥṣya mŭthenya ūla ṭtu
yṭkaumya syŭki yenekee,

فَازْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُبِينٍ ۝

12.Yṭla yṭkamavw'ṭka andŭ. Usu
ŭkeethiwa ūsilḥlo; kwa ūla w'o,

يُفَسِّسُ النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

13.Indī andŭ makaṭa, 'Mwṭai waitŭ,
tŭvetangle ithyṭ ūsilḥlo; kwa ūla w'o,
ithyṭ twṭ etḥkili.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

14.Mo matonya ata kŭunwa nī ūtao,
oyṭla Mŭtŭmwa nŭminṭe kŭmavikṭa,
akṭtavany'a syṭndī nesa ūtheinṭ,

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۝

15.Na ṭndī mo nīmaalyŭkile mauma vala
we ūṭ na maasya, 'We nŭmanyṭṭw'e,
mŭndŭ wṭna ndŭŭka?'

وَقَالَ لَهُمْ قَوْمٌ لَّهِمْ آلٌ إِنَّا أَعْلَمُ بِمَا مَجْنُونُونَ ۝

16.Ithyṭ tŭkaveta ūsilḥlo kwa kavinda
kanini, ṭndī inyw'ṭ vate nzika,
mŭkasyoka nthṭnī wa ūlei.

وَقَالَ لَهُمْ قَوْمٌ لَّهِمْ آلٌ إِنَّا أَعْلَمُ بِمَا مَجْنُونُونَ ۝

17.Mŭthenya ūla ithyṭ tŭkamŭkwata
inyw'ṭ na ṭkwata ṭnene, na ṭndī vate
nzika, ithyṭ tŭkeanṭṣya ūṭvanṭsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝

18.Na ithyṭ nṭwamatatie andŭ ma Valao
mbee woo, na nṭmavikṭwe nī
Mŭtŭmwa mŭṭaṭṭku,

وَلَقَدْ نَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ۝

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athŭkŭmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla
w'o, Nyie nī Mŭtŭmwa mŭṭkṭṭku wṭanṭ
wakwa;

أَن أَدْعَايَ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيَّ لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

20.'Na mŭikenenevyie inyw'ṭ
kŭmŭvŭthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nṭnŭkṭe
kwenyu na mwṭao mŭtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَى اللَّهِ إِيَّايَ إِنِّي أَنَا رَبُّكُمُ يَوْمَ تَكُونُ

21.'Na Nyie nīmantha wfvitho kwa Mwłai wakwa na Mwłai wenyu, inyw'ī mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأَنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ۝

22.'Na ethwa inyw'ī mŭiŭmbfīklla Nyie, İvetangei İndī kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تُوْمِنُوا بِي فَأَعْلُوا ۝

23.İndī we nīwavoyie kwa Mwłai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nī andŭ ene naİ.'

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۝

24.Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ŭmatwae na ŭtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ī nīmŭkŭatİwa.

فَأَسْرِ بِمَا بِأَيْ يَتْلُوا إِنَّا كُمْ فَتَبْعُونَ ۝

25.'Na we uma ŭkanganİ İvinda yİla ŭluİİte ki. Vate nzika, yo nī nguthu İla yİtw'İwe kŭthitw'a nī kİw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هَوًّا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ۝

26.Nİ mİŭnda na ithima syİana ata İla mo matiie İtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝

27.Na Mİŭnda ya malİu na kŭndŭ kŭtaİku!

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝

28.Na motanu ala mo meetanİthasya namo!

وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ۝

29.Uu nİw'o kwatw'İwe kwİİhİwe. Na İthyİ nİtwamombie andŭ angİ kwİthwa atİwa ma syİndŭ İi.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝

30.Na İtu na nthİ İyaamaİla mo, onamo mayaanengwe İvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مِنْظَرِينَ ۝

LUKU 2

31.Na İthyİ nİtwamaumisye Aana-Ma-İsilaeli kuma ŭsİİflonİ ŭsonokasya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي إِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْيَهُودَ ۝

32.Weekİİwe nİ Valao; vate nzika, we aİ mŭng'endu ona katİ wa anangi.

مِنْ ذُرْعَةٍ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ السُّرْيَانِ ۝

33. Na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo o tũmesĩ
tũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Syama
imwe ila katĩ wasyo waĩ ũtato
wĩyonanĩtye ũtheinĩ.

وَأَتَيْنَاهُم مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٤﴾

35. Andũ aa maasya:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. 'Vai kĩndũ kĩngĩ ateo kĩkw'ũ kitũ
kĩla kya mbee *kĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ ũngĩ na ithyĩ tũikathayũũkw'a
ĩngĩ.

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِنُشْرَيْنَ ﴿٣٦﴾

37. Kwa ũu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩngĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَاتُوا بِآيَاتِنَا إِنَّ كُنُتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mo nĩmo aseu kũvĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyĩ
nĩtwamanangie mo nũndũ maĩ ene naĩ.

أَهْمُ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ بُنَيَّ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39. Na Ithyĩ tũyaaũmba matu na nthĩ, na
syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na ĩthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. Ithyĩ tũyaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
aingĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nĩw'o, Mũthenya wa ũtwio nĩ ĩvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِنهَا لَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42. Mũthenya ũla mũnyanya ũtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلَىٰ تِيَارًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

43. Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
nĩ Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ إِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44.Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ۝

45.Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامُ الْآثِمِينَ ۝

46.Ta Ifvulū yītheūkye, yīkatheūka nthīnī
wa mavu moo,

كَأَنَّهُمْ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ۝

47.Ta kūtheūka kwa kīw'ū kīvyū mūno.

كَغَلِي الْحَمِيمِ ۝

48.'Mūkwateri na mūkusyeyi we kūvika
katī wa Mwaki wakene;

خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

49.'Na īndī mwītkīsyeyi ūsilīlo wa kīw'ū
kītheūkīte tūlū wa mūtwe wake.'

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ۝

50.'U same w'o! We wasūanīe we
mwene ta wī vinya, mūtaītku.

ذُنُوبُهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ۝

51.'Uū nīw'o we wāī na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَنْتَرُونَ ۝

52.Nīw'o, ala alūngalu makeethwa
vandū va mūuo ūsūvīo,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ آمِنٍ ۝

53.Katī wa mīūnda na tūlūsī,

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ۝

54.Mevw'īkīte ngūa nzeo sya lili
mwololo na lili mūūmu, meleanīle
mūndū na ūla ūngī.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ۝

55.Uu nūkethīwa. Na Ithī
tūkamakwatany'a na eītu aseō, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۝

56.Namo makeetya kīla mūthemba wa
matunda vo, kwa mūuo na ūsūvīo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ۝

57.Mo maikasama kīkw'ū vo, ateo
kīkw'ū kīla kya mbee. Na We

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَ

وَقَهُمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ ۝

akamatangĩia kuma Ūsilĩlonĩ wa Mwaki
wakene,

58. *Ta kũko kya* mumo kuma kwa Mwĩai
waku. Ūsu nĩ Ūtanu mũnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithĩ tũmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani*
mbũthũ na kĩthyomo kyaku nĩkana mo
matonye kũsũvĩa.

فَأَنشَأْ يَتَرْنُهُ بِلسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa Ūu, we eteela; onamo ota Ūu
nometelee.

فَإِزْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

Vinya Wonthe aimIsomewa, na Indī
akIendee ntheIndī wa ūlei wake, ta
ŪtaamIw'a. Indī mŪtavye we Ūvoo wa
Ūsililo wI woo.

10. Na yŋa we weemanyŋsya ūndū tūlū wa Mŋsoa Yaitū, mamŋvūŋaa ngūŋ. Kwa ala mailyŋ ta asu ve ūsilŋlo ūsonokasya.

11. Mbee woo ve Ngiena; namo maŋndŋ
ala mo meekie maikamŋuna na kŋndŋ
ona kana asu ala mamwosie mŋsŋvŋ
ŋtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē.
Namo makeethwa na ŋsilŋlo mŋnene.

12..UŦ nŦ Ŧtongoi, na kwa asu ala
matasyŦŦkŦlaa Syama sya MwŦai woo ve
Ŧnyamao wa ŦsilŦlo wŦ woo.

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūla watumie Ūkanga Ōmwĩw'a inyw'ĩ
nĩkana ngalawa iendelae tũlũ waw'o
kwa mwĩao Wake, na inyw'ĩ mũtonye
kũmantha mumo Wake, na nĩkana
inyw'ĩ mũtonye kũtũnga mũvea.

14.Na kyonthe ona kIva kIla kI matunI
na kyonthe ona kIva kIla kI IuIu wa nthI,
We nUtumIte kImwIw'a inyw'I; ii
syonthe nI kuma Kwake. Vate nzika,
nthInI wa maUndu asu ve Syama kwa
andU ala masUanIaa.

15. Asya kwa asu ala metik'laa, kana methwe na ūkeo kwa asu ala matekwatasya kūvika kwa mīthenya ūa yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana We atonye kūmaīva andū kwoondū wa maūdū ala mo meekaa.

لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرُهُ بِعَذَابِ الْيَوْمِ ①

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٠﴾

مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا
شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا ابْتَئَتْ لَهُمْ عَذَابٌ
مِّنْ رَّجْزِ الْيَمِّ ۝

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٦﴾

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
فِيهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٥﴾

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ
يَجْزِي قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mũkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'o, Ithĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo na nthu, na nĩtwamanenevisye mo ũlũ wa andũ ma ĩinda yu.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْعَمَلَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithĩ nĩtwamanengie mo ieleelo nthu ũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'o kũmavikĩa mo, kwĩĩla nthĩĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo ũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَقِيَّتِهِمْ إِنَّ رَبَّكَ يَفْضِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيسَاكَاؤًا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithĩ nĩtwakw'ĩe we ũlũ wa nzĩa nthu ya Mwĩao; kwa Ou mĩatĩe yo, na ndũkaatĩe mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبَعَهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'o, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنَأُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْسَىٰ بِبَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ yĩna mokũsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawla maseo, nkana kkw'u kyoo na thayu woo sythwe undu omwe? Ow'o, mo matusaa nai.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ عَنَانُهُمْ
وَمَمَّا تَهُمُّ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe asyumbite matu na nthi na ula w'o na nkana kila thayu Otonye kutuvw'a kwoondu wa maundu ala w'o wkaa; namo maikavifw'a.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

24.Inyw'I nlmumwone we ula utusaa kwenda kwake mwene mwai wake, na ula Ngai Mwene Vinya W'onthe umutw'ile wa kwaa o esi, na ula matu make na ngoo yake We umasillite, na ula lolu wa metho make We wlkilite nguniko? Nuu, Indl, Okamutongoesya we itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kumumanla we? Inyw'I Indl, nomwifsvlaa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ
بَصِيرَةَ عَشْوَةٍ فَسَنَ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

25.Na mo maasya, 'Vai kindu Indl thayu witu no w'o uu wa yu; ithyI nltukusaa na ithyI nltwikalaa vaa; Indl vai kindu ateo ivinda nlyo yltuminaa ithyI. 'Indl mo mai na umanyi wa uu; mo maatlila kutalithya.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُونَ ﴿٣٨﴾

26.Na ylla mo masomewa Misoa Yaitu Mltheu, ngaananlo syoo ni sya kwasya, 'Matungei maatlhe maitu, ethwa inyw'I mwineena w'o.'

وَإِذَا تَنَسَّلَ عَلَيْهِمْ ابْتِغَاءَ بَنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

27.Asya, 'NI Ngai Mwene Vinya W'onthe ala umunengae inyw'I thayu, na Indl nowe otumaa mukw'a; na Indl We akamumbany'a inyw'I vamwe Muthenyanf wa Uthayookyo ula ute

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْعَلُكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِآرِبٍ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

nzika nthlŋĩ wa w'o. Indĩ andũ aingĩ
mũno mayĩsĩ.

LUKU 4

28. Usumbĩ wa matu na nthlŋĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na mũthenya
Ūla Saa ūkavika, mũthenya ūsu asu ala
maŪleaa w'o makathĩna.

29. Na ūkamyona kĩla mbaĩ ya andũ
ĩtulĩtye-ndu. Kĩla mbaĩ ya andũ
ĩkeethwa kwĩanana na maũndũ mayo
ũndũ maiĩtwe, na *mo makatavw'a*,
'inyw'ĩ nĩmũkũĩvwa ūmũnthĩ kwoondũ
wa maũndũ ala mweekie.'

30. 'Yĩ nĩ Ivuku Yitũ; yĩneena yĩleana
nenyu na ūla w'o. Ithyĩ
nĩtwaandkĩthisye *nesa* maũndũ *onthe*
ala inyw'ĩ mweekie.'

31. Yu kwa asu ala meetkĩlile na meekie
mawĩa maseo, Mwĩai woo akametkĩllya
mo nthlŋĩ wa tei Wake. Usu nĩ
ũtandĩthyo mũtheu.

32. Indĩ kwa asu ala maleile kwĩtkĩla:
Mĩsoa Yakwa mŪyaamĩsomewa inyw'ĩ?
Indĩ inyw'ĩ mwai ang'endu na mwai
andũ avĩtany'a.

33. 'Na yĩla kwaneeniwe, 'Ūtianŋo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa w'o
vyũ, na *tũlo* wa ūla Saa, vai nzika
nthlŋĩ wa *kũvika kwaw'o*, inyw'ĩ
mwaisye, 'Ithyĩ tũyĩsĩ ūla Saa nĩ mwau;
ithyĩ twĩũsũanĩa w'o ta ūtalĩthyo tũ,
tũikũkĩla.'

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٨﴾

وَتَرَى كُلُّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى
كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

هَذَا كِتَابُنَا يُنْطَقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنْ كُنَّا نَسْتَنبِغُ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَتِي تَنْتَظِرُ عَلَيْكُمْ
فَأَسْتَكْبِرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَكُنُ إِلَّا أَطْلَافًا
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَغْنَيْنِ ﴿٣٣﴾

34. Na mothŭku ma meko moo
ŭkamevuanĩsya mo ŭtheinĩ, na maŭndŭ
ala mo mamavŭfaa ngŭĩ
makamathyŭlŭlŭka mo.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ŭmŭnthĩ Ithyl
nĩtŭkŭlwa ninyw'I, otondŭ inyw'I
mwoolilwe nĩ kŭkomana kwa mŭthenya
ŭŭ wenyu. Na ŭtŭo wenyu nĩ Mwakinĩ,
na mŭikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِفْكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ مِنَ نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nĩ w'o, nŭndŭ inyw'I nĩmwavŭie
ngŭĩ na Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na thayŭ wa nthĩ
nĩwamŭkengie inyw'I. Kwa ŭu,
mŭthenya ŭsu mo maikaumw'a kuma
vo, ona maikanengwe ŭthei wa kŭsyoka.

ذِكْرُكُمْ بِأَنَّكُمْ أَتَقَدَّرُ ثُمَّ آتَى اللَّهُ هُزُوءًا وَاعْتَرَضَكُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَأَلْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndaŭa syonthe ĩndĩ, nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa matu,
na Mwĩai wa nthĩ syonthe na We nĩ Ula-
Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nĩ Wake matunĩ na ĩlŭ wa
nthĩ; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syitwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usultwe nl Olau, Usultwe
nl tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. *Walilwe-NFKaŋwa,*
Mwŋai-Wa-Ndaŋa.

حَمْدٌ ②

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yll nl kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-
Vinya, ula MŪI.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ③

4. Ithyl tŭisyŭmbŋte matu na nthl na
syonthe ila syl katl wasyo ateo kwa ūla
w'o, na kwa İvinda yltw'e; İndl asu ala
matetlkŋlaa nİmaalyŭkaa kwelekela
maŪndŭnl ala mo makaanltw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا
مُعْرِضُونَ ④

5. Asya, 'Inyw'I nİmwŋsl nl kyaŭ kŋla
inyw'I. mŭkŋkaŋlaa vandŭ va Ngai
Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei
Nyie kŋla mo mombŋte tŭlŭ wa nthl.
Kana mo mena kŋlanda nthl nl wa Ūmbi
wa matu? Ndeteei Ivuku yll
yavuanlw'e mbee wa yll, kana Ūvano
ona wŋva wa Ūmanyi ūla Ūŭmŭtw'ŋka
inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwŋneena
w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ
إِنِّي يَكْفُرُ مِنَ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَشْرَقَ مِنْ عِلْمِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑤

6. Na nŭŭ ūla mwau mŭno mbee wa asu
ala, vandŭ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe mavoyaa ala matakamasŭngŋa
kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ona
mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَا يَنْصِبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ
غَافِلُونَ ⑥

7. Na yll andŭ onthe ma nthl
makombanw'a vamwe, makatw'ŋka
amaitha moo, na makaŭlea ūthaiithi woo.

وَإِذَا حِثَّةُ النَّاسِ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ⑦

8.Na yila mo masomewa Misoa Yaito Mithew, ala matetkila mavikwa na Ola w'o maasya, '00 ni Ooi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا يَنْزِفُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنِّي لَأَنجَاءُكُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ①

9.Mo maasya, 'We niwe uyiseuvitye yo? Asya, 'Ethwa Nyie niniyiseuvitye, Moutonya kundethya na kindu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We niwisi nesa muno ngewa mbathe ila inyw'i mwi nthini wasyo. We niwianfe kwithwa Ngusi katl wakwa nenyu. Na We ni We Muekanli-Muno Vyü, Usüfwe ni tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
إِنِّي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ
كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ①

10.Asya, 'Nyie ndi Moutomwa mueni, ona ndyisi undu Nyie ngekwa kana undu inyw'i mukekwa nthini wa thayu 00. Nyie nifila kila ni vuanfwe; na ni Mukaanany'a wlyonanfye.'

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا قَوْمِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَّلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ①

11.Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani Ino yumite kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nenyu nfm00milea, na ngusi kuma kwa Aana-Ma-Isilaeli yina Okusi wa kovika kwa omwe oilyi take, na we niweetkiliile, indl inyw'i mwi ang'endu muno, inyw'i mukaendee ata? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andu eki -ma-na.

قُلْ أَنَا بِدَعَا قَوْمِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَّلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ①

LUKU 2

12.Na asu ala matetkila nfmamatavasya etkili: 'Takethwa ya nzeo Kulani, mayithwa mal mbee waito kumitkila.' Na nundu mo mayal atongoesye nthini wayo, mo makaasya 00 ni ovungu wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ①

13.Na mbee wayo kwa Ivuku ya Mose, otongoi na tei; na yil ni Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَٰذَا

yĩkĩĩthasya mawathani ala mavĩie, na
kĩthyomo kya Kĩlalavu, nĩkana yo
yĩtonye kũmakaany'a ala mekaa naĩ; na
ta ũvoo mũseo kwa ala mekaa moseo.

14.Nĩw'o, ala maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na Indĩ
makĩkalaa me alũmu, vai w'ia Okoka
ĩũũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

15.Aa nĩmo ekali-ma-Mũũndanĩ; mo
makatũaa vo, mũthĩnzĩo wa maũndũ ala
mo meekie.

16.Na Ithĩĩ nĩtũmwĩyĩafe mũndũ kwĩka
nesa kwa asyai make. Nyinyia wake
asyaa na woo, na amũea na woo. Na
kũmũsyaa we na kũmũea we kũkuua
myei mĩongo ĩtatũ, kũvika akavikĩĩa
ũima wake aivika Okoo wa myaka
mĩongo ĩna, we aasya, 'Mwĩai wakwa,
nenge nyie ũtonyi nĩkana ndonye
kũtũnga mũvea nũndũ wa ĩnee Yaku
yĩla We wanengie nyie na asyai makwa,
na nĩkana ndonye kwĩka mawĩa maseo
ala ma kũkwendeasya We. Na lũngalya
ũsyao wakwa kwoondũ wakwa. Na nyie
nĩngũkwelekela We; na ow'o, nyie nĩ
katĩ wa ala menganae kwaku.'

17.Asu nĩmo ala Ithĩĩ tũmetĩkĩĩlaa mawĩa
moo maseo na kũlea kũmona meko moo
mathũku. Mo makeethwa katĩ wa ekali
ma Mũũndanĩ, nthĩĩ wa wĩanũ wa
ũtianĩo wa w'o ũla mo maseũvĩw'e.

18.Indĩ ũmwe ũla ũmatavasya asyai
make, Mwooĩwa inyw'eli! Inyw'ĩ
mwĩndeelemya mũimbĩa kana Nyie
nĩngaumĩw'a ĩngĩ, oyĩla nzyawa nyingĩ
nĩsyaminie kũvĩta mbee wakwa? Na mo

كُتِبَ مُصَدِّقًا لِّسَانِكَ عَرَبِيًّا لِّئِنَّكَ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا
وَبَشِّرِ الصَّالِحِينَ ﴿١٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يُحْزَنُونَ ﴿١٥﴾

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

وَوَعَيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا خَلَقْتُهُ
أُمًّا كَرْهًا وَوَضَعْتُهُ كَرْهًا وَخَلَقْتُهُ وَفَضَّلْتُهُ
كُلُّنَا شُهَرَاءُ خَلْقًا إِذَا بَلَغَ امْسُدَّةٌ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ
سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلَحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنَّهُ إِلَىٰكَ يُنْفَخُ
وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ تَتَّقِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
تَتَّوَرَّعُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ
الْعِزِّيذِ الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٨﴾

وَالَّذِينَ قَالُوا لِلَّهِ أَفِي لَكُمْ أَنْتَوْنِي أَنْ
أُخْرِجَ وَقَدْ خَلَقَ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهَذَا

eli nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho kwoondũ wa Otethyo na 'Woo nĩ waku we! Itĩkĩla; nũndũ Otianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ w'o.' Indĩ we aasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ mbano sya tene.

19.Aa nĩmo Otewio wa *Osilĩlo* wamavikĩie, ovamwe na mbaĩ sya Mayini na andũ onthe ma nthĩ ala mavĩĩte mbee woo. Ow'o mo maĩ ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve ūkĩĩĩĩlu wa *Onene* kwĩanana na maũndũ ala mo maaĩka, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho amaĩve vyũ, nũndũ wa meko moo, namo maĩkavĩĩw'a.

21.Na mũthenya ūla asu ala matetĩkĩlaa makaetwe mbee wa Mwaki, *namo makatavw'a*, 'Inyw'ĩ nĩmwaaanangie syĩndũ syenyu nzeo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ, na nĩmwaitanĩie *mũno* vyũ. Yu ūmũnthĩ nĩmũkũĩvwa na *Osilĩlo* mũthũku nũndũ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu ūũũ wa nthĩ vate wĩanũ, na nũndũ mweekie maũndũ na wau wa matũ.

LUKU 3

22.Na mũwete mwanaa ĩthe wa Aati, yĩla wamakanisye andũ make katĩ wa ivumbu, na Akaanany'a nĩmeethĩtwe vau mbee wake na ĩtina wake *makyasya*, 'Mũĩkamũthaithe ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'ontho, nyie nĩ na w'ia ūũũ wenyu nũndũ wa *Osilĩlo* wa mũthenya ūla mũnene.'

يَسْتَوِينَ اللَّهُ وَبِكَ آمِنُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سَأْطِرُ الْأَوَّلِينَ ①

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَقَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ②

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَاعِلُهَا وَيُوقِفُهُمْ أَعْمَالُهُمْ
وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ ③

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ
بِظَبْيِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَنْعَمْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ يُخْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن كُنْتُمْ تَقْسُقُونَ ④

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أُنْذِرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتْ السَّارُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑤

23. Namo nīmamōkūlilye, 'We ōkīte vaa tūī nīkana ūtūalyūle tūekane na ngai sitū? Yu Indī tūetee kīla we ūtūetelemangya nakyo, ethwa ow'o we wī katī wa ala maw'o.'

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَاْفِكُنَا عَنْ الْهِتَاتِ فَآتِنَا بِمَا
تُعِدُّنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

24. Nake amasūngīa, 'Ūmanyi waw'o wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Na nyie nīmūetee inyw'I kīla ndūmītwe nakyo, Indī. Nyie nīngwona inyw'I mwī andū atumanu mōno.'

قَالَ إِنَّمَا الْوَلَمُ عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا ارْسَلْتُ
بِهِ وَلَكِنِّي أُرَاسِكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

25. Indī, yīla mo moonie kīndū kyōkīte kyelekele myandanī yoo kīlilyī ta ītu, maisye, Yīī nī ītu yīla yītūeteae mbua.' Aiee, Indī nī yīla inyw'I mwendaa kūyīkalaata. kīseve kīna ūsillīlo mwai nthīnī wakyō.

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا
عَارِضٌ مُّضْطَرُّنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ
فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

26. 'Kyo kīlananga kīla kīndū kwa mwīlao wa Mwīlai wakyō.' Na mo matwīka kīndū kītakasyoka kwoneka Ingī, ateo maanzo moo. Uu nīw'o Ithyī tōmaīvaa andū avītany'a.

تَذَكَّرَ كُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ
إِلَّا سَكَنَاتُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْجَوْرِمِينَ ۝

27. Na Ithyī nītwamaīlītye mo mbee wa ūndū twamwaīlītye inyw'I; na Ithyī nītwamanengie matū na metho na ngoo. Indī matū moo na metho moo na ngoo syoo iyaamauna nondū ona ōmwe kuma yīla mo mamīleile Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kana maūndū ala mo mamavūīaa ngūī nīmamathyōlōlōkile.

وَلَقَدْ مَكَنَّهُمْ فِيْنَا إِنْ مَكَكْتُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَعًا وَأَبْصَارًا وَآيَةً لِّقَوْمٍ أَغْنَىٰ عَنْهُمْ
سَعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا آيَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَمْجِئُونَ بِآيَةِ اللَّهِ وَخَلَقَ بِهِمْ قَارُونَ
ۖ بِهِ يَسْتَفْهِرُونَ ۝

LUKU 4

28. Na Ithyī nītwamyanangie mīsyī yonthe kūōthyōlōka we na Ithyī nītūalyōlīte Syama, nīkana mo matonye kūōalyōkīla Ithyī.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقَرَىٰ وَصَرَّفْنَا
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

29.Ntiki, Indī mo yīla masyosie ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa ūthengeanfu wake iyaamatethya kwīsfīla kwoo? Aiee, Indī syo nīsyamafe. Usu nīw'o wā ūsyao wa ūvūngū wasyo, na wa maūndū ala mo maseūvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَاةِ عَنْهُمْ وَذَلِكِ أَفْكَهَمُ وَمَا كَانُوا
يَقْتَرُونَ ﴿٣٩﴾

30.Na lilikanai yīla Ithyl tweekelyle nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kūmīthukīfsya Kulani, na yīla mo meethīwe vo yīlisomwa, nīmaneenanisyē mo ūmwe na ūla ūngī makyasya 'Vindyai na Ithukīfsyei,' na īla yo yaminie kūsomwa, nīmasyokie kwa andū moo, makīmakaany'a mo.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٤٠﴾

31.Mo maisye, 'Inyw'ī andū maitū, ithyl nītwīw'īte Ivuku, yīla yītheetw'e ītina wa Mose, yīkīanīfsya maūndū ala me mbee wayo; yo yītongoasya nthīnī wa w'o, na nzīanī īla ya w'o.

قَالُوا يَقُومَنَا إِنَّا سَئِعْنَا كُنَّا أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤١﴾

32.'Inyw'ī andū maitū, 'Mwītīkēi Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwītīkīlei We. We akamūkeka inyw'ī naī syenyū, na kūmūsiīla inyw'ī kuma ūsiīlōnī wī woo.

يَقُومَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٤٢﴾

33.'Na ūla ona wīva ūtamwītīkaa Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kūmūkīa We īlū ūla nthī ona ndatonya kwīthwa na mūsūvīī ona wīva ūtee Wake We. Ta asu me nthīnī wa īvītyo yīyonanītye.

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ آلِيَاءٌ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٣﴾

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla woombie matu na nthī na ndaanow'a nī ūmbi wasyo, ena ūtonyi wa kūmūnenge thayū ūla

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهُنَّ يَغْدِرْ عَلَى أَنْ تُخِىَ الْمَوْتُ
بِلِقَائِهِ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٤﴾

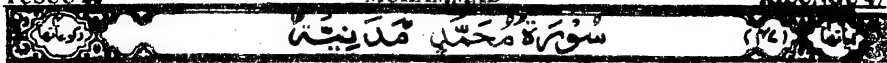
mŭkw'ŭ? II, nŭw'o, We ena ŭtonyi Iŭlŭ
wa syŭndŭ syonthē.

35.Na mŭthenya ŭla ala matetŭkŭlaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakŭlw'a, 'ŭŭ ti w'o?' Namo
makasŭngŭa, 'II, twŭlvŭta na Mwŭlai
waitŭ.' Nake akamatavya, 'Indŭ ŭamai
ŭsilŭlo, nŭndŭ inyw'I nŭmwaleile
kwŭtŭkŭla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ⑤

36.Ithŭwa na ŭmŭlsyo Indŭ, ta Atŭmwa
ala maŭ na kŭthito kŭ vinya; na
ndŭkekalaate Iŭlŭ woo. Mŭthenya ŭla
mo makamona maŭndŭ ala makaanaw'a
namo, kŭkooneka kwoo ta mataaŭkala
mŭno Iŭlŭ wa nthŭ ateo kwa Isaa yŭmwe
ya mŭthenya. Ukaany'o ŭŭ nŭmŭete
Indŭ vai andŭ makanangwa ateo andŭ ala
mbaa matŭ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَتْهُمْ يُورُونَ مَا وَعَدُونَ
لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلِغْ فَمَلْ يَهْلِكَ
إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ⑥

MUHAMMAD

(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau,
Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetkĩlaa na kũmasĩlla andũ
nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe--
--We amatũngaa mawĩla moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصَلَّ
أَعْمَالُهُمْ ②

3. Indĩ kwa asu ala metkĩlaa na kwĩka
mawĩla maseo, na metkĩlaa maũndũ ala
mavuanfw'e Muhammad—na nĩ w'o
kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga
mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla
mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ③

4. Kĩtumi nũndũ ala matetkĩlaa maatlĩlaa
ũvũngũ oyĩla ala metkĩlaa maatlĩlaa w'o
kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūmanengae
ngelekany'o syoo.

ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ④

5. Na inyw'ĩ mwakomana kaOnĩwa kĩla
ĩvinda asu ala matetkĩlaa, kũnai ngingo
syoo; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya
mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ
ĩtina wa ūu malekyei mo ota ĩnee kana
kwa kwosa kyovosya---kũvika kaũ wie
mĩlio ya w'o. Usu nĩw'o mwĩao. Na
takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwatw'ĩte ūu, We ethĩwa We-Mwene
eanĩsyee ūĩvanĩsyoo kuma kwoo, Indĩ We
amekĩlaa amwe menyu ūtatoni mokoni
ma ala angĩ.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا
أَخَذْتُمُوهُمْ فَهَرَسْتُمْ أَلْوَانَ الْوُثَاقِ ۖ فَأَقَامُوا مَتَاعًا بَعْدَ وَرَافِئًا
فَدَاخِلٌ حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ لَأَنْصَرَفَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لَيَبْلُوَنَّكُمْ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ ۚ وَ
الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُحِلَّ أَعْمَالُهُمْ ⑤

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla
mwĩkalo woo,

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ⑥

7. Na kUmetfkllya mo kOlika nthlŋ wa MŌunda Ōla We wawanakavisye na aŭvathŭkany'a kwoondŭ woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ⑤

8. Inyw'I ala mwŋfklflaa! Ethwa nŋmŭŭtetheesya *nzŋa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamŭtethya inyw'I na akalŭlŭmŋflya matambya menyu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنَصَّرُوا لِلَّهِ يُثَبِّرْكُمْ وَ يُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ⑤

9. Indŋ *ta kwa* asu ala matetfklflaa, *kŋanda* kyoo nŋ kwaa tene na tene; Na We akamatw'fklŋthya mawŋa moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑤

10. Kŋtumi nŭndŭ mo mamenaa maŭndŭ ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvuanŋtye; kwa ņu, We nŭmatŭngŋŋthŋtye mawŋa moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ⑤

11. Mo nomaanganga ŋŭlŭ wa nthŋ makona ŭndŭ wailŋ mŭminŭkŋlyo wa ala maŋ mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamanangie mo vyŭ, na kŭkeethŋwa na ņsilŋlo ņilyŋ ta ņņ kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ⑤

12. Kŋtumi nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mŭsŭvŋi wa ala metfklflaa, Indŋ kwa alei vai mŭsŭvŋi.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ⑤

LUKU 2

13. Nŋw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metfklflaa na kwŋka mawŋa maseo malika nthlŋ wa Mŋŭnda ŋla ŋvŋflaa mbŭsŋ uungu wayo; oyŋla ala matetfklflaa metanŋthasya mo ene na kŭya ŭndŭ nyamŭ ŋlsaa, na wŋkalo woo ņkeethwa nŋ Mwakinŋ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ⑤

14. Na nŋ mŋsyŋ yŋana ata, ŋla yaŋ na vinya mbee wa mŭsyŋ ņŭ waku ŋla ŋkŭlŭngŋtye

وَكَايِنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

we yila ithyi twamyanangie, na mayai na mUtetheesya!

15. We Indī, ūla ūŋgeme ūlū wa ūkūsī mūseo na mūtheu kuma kwa Mwīai wake nī ūndū ūmwe na ūla ūthūku wa meko moo matw'itwe *kwoneka* me manake na ala maatīāa mawendi moo mathūku?

16. Ino nī ngelekany'o ya Mūunda ūla ala alūngalu mathiwe: vo ve mbūsī sya kīw'ū kīla kītanangīkaa, na mbūsī sya īia yīla yītaalyūāa mūsamo wayo, na mbūsī sya mbinyu yīna mūsamo mūseo kwa ala mamīnyusaa na mbūsī sya ūkī wa nzūkī mūkeele' na nthīnī waw'o makeethwa na mīthemba *yonthe* ya matunda na ūkeko kuma kwa Mwīai woo. Ala Indī mekwītanīthya na ūtanu wīana ūū nīmatonya kwīthwa ūndū ūmwe na ala mekalaa nthīnī wa Mwaki na ala manengawe kīw'ū kītheūkīte manyw'e nīkana kīmatembūange mavu moo?

17. Na katī woo ve amwe ala makwīthukīāasya we kūvika, yīla meuma mbee waku, maimakūlya ala manengetwe ūmanyi, 'we eneena ata yu?' Aa nīmo ala ngoo syoo Ngai Mwene Vinya W'onthē wisīlīte, na ala maatīāa mawendi moo mathūku.

18. Indī ūlū wa asu ala maatīāa ūtongoi, We nīwongeelaa ūtongoi woo na nūnenganae ūlūngalu ūlū woo.

19. Mo mayetelee ateo ūla Saa ūmavikīe na kīthūlūmūkīlo. Movano maw'o nīmaviku. Indī ūtao woo ūkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَهُمْ فَلَا تَأْصِرْ لَهُمْ ١٣

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ ذَنْبِهِ لِمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ١٤

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي دُعِيَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَرُ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَرُ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَرُ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَرُ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِ الثَّوْبِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ لِمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ١٥

وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْتَعِ الْيَكَّ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنَّىٰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ١٥

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ١٥

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمُ

kyaU ylla Ola Saa Ukamina kOka vyU Tolu woo?

ذَكَرْتَهُمْ ⑩

20. Manyai, Indī, kana Vai Ngai Ongi ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ityai ōkeko kwoondū wa naī syenyu, na kwa aōme etikili na iveti mbitikiili. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwisi vala inywi mūendaa na vala inywi mwikalaa.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مَثْوَاكُمْ ⑪

LUKU 3

21. Na asu ala metikila maasya, 'Niki Kilungu kiliuvuanw'a?' Indī ylla Kilungu kina ōtwio kyavuanwa na kōkita kōiwetwa nthini wakyo, we ōkamona asu ngoo syoo iwaftw'e maōsyafye we na mōsyafye wa mōndū ōvw'ikiftwe nī kyuu kīkiftw'e Tolu wake nī kīkw'ū. Kwa ōu wanangiko nōmakwate mo!

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَإِذَا
أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ يَنْظُرُونَ
الْمَغْضَىٰ عَلَيْهِ مِنْ الْوَيْبِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ ⑫

22. Wīwi na ndeto nzeo nī nzeo mbee kwoondū woo. Na ylla ōvoo ōkethwa wī mōtw'e, kōkeethwa kwī kōseo kwoo ethwa mo maī ma w'ō kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

طَاعَةً وَقَوْلٍ مَّعْرُوفٍ ۚ إِذَا عَزَزَ الْأَمْرُ فَلَوْ
صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ⑬

23. Inywi Indī, mūkanengwe ōnene wa nthi, nī kōete kīthokoo nthini wayo na kōtila ndū syenyu sya mōkauti?

قَهْلَ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفِيدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتَقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ⑭

24. Aa nīmo Ngai Mwene Vinya W'onthe ōmaumanīaa na akamatw'Tkithya metho moo ilalinda.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَتْهُمْ وَاعْمَىٰ
أَبْصَارَهُمْ ⑮

25. Mo Indī, nomakasōanīa Tolu wa Kulani, kana Tolu wa ngoo syoo ve ivuli sya mōseōvīye woo ene?

فَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ⑯

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na Itina wa Utongoi kumetheesya mo, Satani nūmasengenete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma Ovungu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَهُمْ ۝

27. Kitumi nūndū mo nīmamatavisye asu ala mamamenete maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ovuanitye, 'Ithyī tūkamwīw'a inyw'ī maūndūnī amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi syimbithī syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَوْطِيكَمْ فِي بَعْضِ الْأُمُورِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝

28. Indī mo makeeka ata yīla alaika makamakw'ithya, maimakūna mothyū moo na mīlongo yoo?

كَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۝

29. Kweekīkie ūu nūndū mo maatīle maūndū ala matamwendeasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mamamena maūndū ala mamwendeasya We. Kwa ūu, We nīwamatw'tkīthisye mawīa moo vathei.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝

LUKU 4

30. Mo asu ala mena ūwau ngoonī syoo mesūanīa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaumīlya ūtheinī ūmaamai woo?

أَرْحَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرْسٌ أَنْ لَنْ يَنْجِيَهُ اللَّهُ أَضَاعَ اللَّهُ ۝

31. Na takethwa Ithyī nītwendie, twīthwa twakwonisye mo nīkana ūkamamanya na movano moo. Na vate nzika, ūkamamanya mo na mūneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī meko menyū.

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَتَعْرِفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ وَلَتَعْرِفْنَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

32. Na Ithyī vate nzika, tūkamūtata inyw'ī kūvika Ithyī tūmamanye okiti ma w'o katī wenyū na omīsiya, na kwa ūtato Ithyī tūkaumīlya vata wenyū vyū.

وَلَتَبْلُوَنَّهُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَ الصَّادِقِينَ وَتَبْلُوَنَا أَخْبَارَكُمْ ۝

33. Asu ala matetfklāa na kūmasiŵa andū nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmōkaananīsyā Mūtūmwa ūtina wa ūtongoi kūmevuanīsyā ūtheinī, kūikamūthūkyā Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini; na We akamatw'fklīthya mawīa moo kwīthwa mate na ūsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ شَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ ۚ لَنْ يَضُرَّ وَاللَّهِ شَيْئًا وَ سَخِطَ أَعْمَالُهُمْ ۝

34. Inyw'ī ala mwīfklāa! Mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwīw'ei Mūtūmwa na mūikaeke mawīa menyu manangfke mana.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ۝

35. Nīw'o, asu ala matetfklāa na kūsiŵa andū nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na īndī maikw'a me alei---- kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثَمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۝

36. Mūikaleele mūikese kwītya mūuo oyŵa inyw'ī no kūvika mwīthwe mwī asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe nenyu, na We ndakamūvena inyw'ī ūtuvi ya meko menyu.

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ ۚ وَ أَنْتُمْ الْاَقْلُونَ ۚ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَكُنْ يَتَرَكُمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

37. Thayū wa nthī ūno no ūthaū na ngūf tū, na inyw'ī mweetfklā na kwīthwa mwī alūngalu, We akamūnenge inyw'ī matuvi menyu, na ndakamūkūlyā inyw'ī mothw'ii menyu.

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ ۚ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَ لَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ۝

38. Ethwa We emakūlyā mo ūvoo wenyu, na kūmūingfīsyā inyw'ī, inyw'ī mūkeethwa mwī atoonu, na We akaumfīlyā ūseleke wenyu ūtheinī.

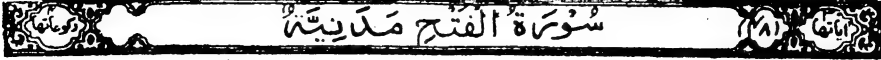
إِنْ يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبَخَّلُوا وَ يُخْرِجْ أَصْغَا نَكُمْ ۝

39. Sisyai, inyw'ī mwīfŵe mūke kumya kwoondū wa nzfā ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; īndī katf wenyu ve amwe atoonu. Na ūla ona wīva mūtoonu, nī

هَآأَنَّهُمْ هَآؤَآءَ تَدْعُونَ لِشُقُقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ ۚ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْعَلُ عَنْ

mŭtoonu kwoondŭ wa thayŭ wake
mwene tŭ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe Nŭwŭlanŭsy-We-Mwene, na
inyw'I ninyw'I mwŭna vata. Na ethwa
inyw'I nŭmŭŭsyoka Itina, We akamaete
andŭ angŭ vandŭ venyu eka inyw'I, na
ŭndŭ mo maikethwa mailyŭ tenyu
inyw'I.

نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿٧٦﴾

AL - FATH
(Wavuanlw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũnengete we ũsindi mũthandĩku,

3. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũvw'ĩkĩa we mavĩtyo maku ala we ũkũĩĩĩĩwa, ma ĩvinda ĩvĩtũku na yũkĩte, na kana atonye kwĩanĩĩsya ĩnee Yake ĩũũ waku, na atonye kũũtongoesya we nzĩanĩ ĩla ya w'o.

4. Na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũtetheesya we na ũtethyo wĩ vinya.

5. We nĩ We ũla watheesye ũuu nthĩnĩ wa mathayũ ma etĩkĩli nĩkana mo matonye kwongeleka mũkĩĩĩonĩ woo, na nguthu sya ita syonthe sya matunĩ na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

6. Nĩkana We amatonyethye etĩkĩli aũme na etĩkĩli aka kũlika nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩĩĩĩlaa tũĩũsĩ uungu wayo, vala nĩvo mo makekalaa, na nĩkana We atonye kũmavetangĩa mothũku moo, na kana mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũtanu mũnene.

7. Na nĩkana We amasĩĩĩle angangani aũme na angangani aka, na athaithi ma mĩvw'anano aũme na athaithi ma mĩvw'anano aka, ala mathokasya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُخَوِّفَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَزِيدَهُمْ وَثَاقًا وَمَعَ إِيْسَانِهِمْ وَهُوَ جُنُودُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمًا

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
 سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ
الْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ ذِئْرَةُ

mas0an1o math0ku 1010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nda1a ya 1vuso 1th0ku 1kamavingi1f1la mo; na 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe w1 1010 woo. Na 0su ow'o n1 w1kalo m0th0ku.

الشَّوْءَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matun1 na nth1 n1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 We W1-Vinya, M01.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
كَرِيمًا ①

9.1thy1 t00t0m1te we ta Ng0s1 na m0eti-wa-0voo M0seo na M0kaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ①

10.N1kana inyw'1 m0mw1t1k1le Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, na m0tonye k0m0tetheesya we, na k0m0nenge nda1a we, na n1kana inyw'1 m0tonye k0m0ta1a We k1oko na w1oo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ①

11.N1w'o, asu ala mekw1v1ta n0nd0 wa ngwatan1o kwaku, vate nzika, me1v1ta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kw1 1010 wa moko moo. Kwa 0u, 0la wanangaa w1v1o wake, awanangaa kwoond0 wa thay0 wake mwene; na 0la ona w1va w1an1asya 0tian1o 0la we 0tian1e na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akam0nenge we 1tuvi 1nene.

إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْلى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَيَسُوفُتِ بِهِ أَجْرًا عَظِيمًا ①

LUKU 2

12.Asu kat1 wa Aalavu na we0n1, ala matiwe 1tina, makak0tavya we, 'Sy1nd0 sit0 na and0 ma bait0 n1mat0v1ng1sie 1thy1, kwa 0u, tw1t1sy1 0keo. 'Mo maneena na n1m1 syoo. Asya, 'N00 0la 0tonya k0m0tethya inyw'1 na 0nd0 ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ بِالسَّيْتِمِ

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanlīte kūmwīka naī, kana ethwa asūanlīte kūmūuna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'I mwīkaa.

13. Aiee! Inyw'I mwasūanlīe kana Mūtūmwa na etfīkīlī maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ūu nīwaseūviw'e kwoneka wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'I nīmawathokisye ūsūanlō mūthūku, na inyw'I mwaī andū anangīku.'

14. Na *tolō* wa asu ala matamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

15. Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kūmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanlī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

16. Asu ala maseūvisye kūtīwa ītina makaasya, 'Yīla mōkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'I.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'I mūitūatīla ithyī. Ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeeni. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'I mwītwtīw'īa kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

17. Matavye Aalavu ma weūnī ala matiwe ītina, o mītōkī inyw'I mōkeetwa

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٥٠﴾

بَلْ كَذَّبْتُمْ أَنْ لَنْ يَتَغَلَّبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَ السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿٥١﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿٥٢﴾

وَاللَّهُ مَالِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَارِهِمْ لِنَأْخُذْهُمْ أَذْهَبْنَا نَبِيِّنَكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَسْمِعُونَا كَذَّبْتُمْ فَالْأَنَّهُ مِنْ قَبْلٍ سَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٤﴾

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ تَقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَبِّحُونَ

mOkokite na nzamba syina vinya; mOkokita namo okuvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwI ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamUnenge inyw'I Ituvi Iseo, IndI mwasyoka na Itina, tondU mwasyokie na Itina mbee, We akamUsilIla na UsilIlo wI woo.

فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

18.Vai UthUku kwa ilalinda, ona vai UthUku kwa kIema, ona vai UthUku kwa Ula mUwau, *kUlea kUthi kOkita kaUnI*. Na Ula ona wIva UmwIw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MUtUmwa Wake, We akamUlikya MUtundanI Ila IvtIflaa tUlusI uungu wayo; IndI Ula Usyokaa na Itina, We akamUsilIla na UsilIlo mwai.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا أَنْهَارٌ ۖ فِيهَا يَدْرَسُونَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ يَعْذِِبْهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendeew'e mUno nI etIkIli yIla mo maIsaa kIthitU kya wIwi mbee waku uungu wa KIItI, na We nIweesI maUndU ala maI nthInI wa ngoo syoo na We nIwatheeisye Uuu IUlU woo, na We nIwamatuvie mo na OkIlyo wI vakuvI kw'okonI;

لَقَدْ رَفَعْنَا اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

20.Na mUtavo mUnene Ula mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Vinya, MUf.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmwathIte inyw'I mUtavo mUnene Ula inyw'I mUkosa, na We nUmUnengete inyw'I w'o o mbee, na We nUmasiIle moko ma andU maikamUvikIe inyw'I, nIkana kIthwe kI Kyama kwa etIkIli, na nIkana We atonye kUmUtongoesya inyw'I nzIanI Ila ya w'o.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

twamasilile asu ala maleile kwitkila na
usililo wí woo muno.

27. Yila asu ala maleile kwitkila maie
nthini wa ngoo syoo uthatu wa ngulu,
uthatu ula wa *Mũhenya ya* utumanu,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nwatheesye ouu Wake kwa Mötümwa
Wake na lolu wa etkili, na
amathing'itsya mo kükwata kltina kya
ölöngalu, na mo nĩmaalltwe nĩw'o
muno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwĩsĩ kila kĩndũ nesa vyũ.

LUKU 4

28. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwa ula w'o nĩwĩanĩsye Woni
kwa Mötümwa Wake. Inyw'i vate
nzika, mũkalika Mũsikitiĩ Mũtheu,
Ngai enda, kwa mũuo, *amwe* menzetwe
mĩtwe yoo, na *angĩ* nzwĩ syoo
syĩndilange, na mũikethwa na w'ia. Indĩ
We nĩweesĩ øndũ inyw'i mũteesĩ. Ona
mbee vate nzika, We nĩwamũtwĩle
ũkũlyo wa vakuvĩ.

29. Na nĩ We ūmũtũmĩte Mötümwa
Wake, ena ūtongoi na ndĩni ya w'o,
nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya lolu wa
ndĩni *ila ingĩ syonthe*. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe Nĩwĩanĩle ta Ngũsĩ.

30. Muhammad nĩ Mötümwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala me
vamwe nake we nĩ omũ kwa alei, ololo
katĩ woo ene. We nũmonaa maikumana
na kũvalũka-nthĩ matulĩtye-ndu
Mboyanĩ, maimantha mumo kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
ũtanu Wake. Uvano woo wĩ lolu wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَزَمَّهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَنَّ خَلَقَ
السُّجُودَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ ۝ عَمَلَيْنِ
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

فَعَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءَ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا ابْتِغَاءَ وَجْهِ
رَبِّهِمْ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سَبَّاهُمْ فِي دُجُوبِهِمْ مِنْ
أَثَرِ السَّجُودِ ذَلِكَ مِثْلُهُمْ فِي التَّوَارِثِ وَهُمْ مُسْتَكْمَلُونَ

mothyū moo, me mauīsyā nūndū wa
 kūvalūka nthī na ūthyū. Uu nīw'o
 matavanītw'e nthīnī wa Tola. Na
 kūtavanw'a kwōo nthīnī wa ūvoo-Mūseo
 nī ta mbeū īla īsyāa na kumya nthongoo
 yayo, na īndī īmīkīla vinya; na īndī
 nīthungaa, na īūngamaa īlūmīte
 mŭthambanī wayo, īmatanīthya avandi-
 ---nīkana We atonye kūtuma alei
 makwatwa nī ūthatu *mamona mo*. Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwathanīte,
 kwa asu moo ala metīkīlaa na kwīka
 mawīa maseo, ūkeo na ītuvi īnene.

فِي الْإِنْجِيلِ تَفْصِيلًا كَزَرْعِ أَخْرَجَ شَطْطَهُ فَكَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
 فَاسْتَوَى عَلَى سَوَابِهِ يَعِجِبُ الزَّرَّاعُ لِيَغِيظَ بِهِمُ
 الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ٥

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ مَدَنِيَّةٌ

AL – HUJURAT
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ teĩ.

2.Inyw'ŭ, ala mwĩtkĩlāa! Mũikethwe
mwĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũtũmwa Wake, ĩndĩ
mũkĩle Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Wĩwi-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

3.Inyu'ŋ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikokĩlye mawasya menyu ũlũ mbee wa wasya wa Mũtũmwa, na mũikamũneeny'e na wasya mũtũũlu, tondũ mũneenanasya mũndũ na ūla ūngĩ, mawĩa menyu maikese kũtw'ĩka ma mana mũte ūmanya.

4.N'w'o, asu ala matheeasya mawasya
moo mbee wa Mütümwa wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho nïmo ala ngoo
syoo Ngai Mwene Vinya W'ontho
witw'ikîthïtye ndüngalu kwîsîla
matatwanî. Kwoondû woo ve ûekeo na
îtuvi înene.

5. Vate nzika asu ala mamb¹IT¹lasya
k⁰kwant¹Isya we w¹o vaasa ūte *nyŭmban¹*
syaku----aing¹ m⁰no moo¹ n¹ma¹te
ŭmanyi.

6.Na takethwa mo n̄makweteelile we na
 ūm̄f̄syo k̄ūvika ȳla waumaalile nza vala
 maī, kw̄th̄lwa kwaī k̄ūseo kwoō. Indī
 Ngai Mwene Vinya W'onthē n̄
 M̄uekanfī-M̄ūno Vyū, Usū̄twe n̄ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ
وَرُسُلِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ
لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

7. Inyw'I mwĩtkĩlaa! Ethwa mũndũ ūte mũũngalu nĩwamũetee inyw'I ūvoo ona wĩva, kunĩtkĩlai nesa ūw'o wa ūvoo ūsu, mũikese kũmeka andũ naĩ nũndũ wa kũlea kũmanya, na Indĩ mũyĩlila nũndũ wa maũndũ ala inyw'I mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; űa akatwĩka nekwĩtkĩla mawendi menyu maũndũnĩ amwe, vate nzika, inyw'I nĩ ūlika thĩnanĩ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmwendethetye inyw'I mũtkĩlo na ūkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyu, na We nũmũmenethetye inyw'I ūlei na wathe na ūemu mũkaimena mũno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nzĩa ĩla ya w'o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkũkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩlina wa ūu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvĩĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvũei ĩsu yavithũkanĩa kũvika ĩsyoke mwĩlaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Indĩ yasyoka, ĩkĩlai mũuo katĩ wasyo na ūũngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩlo, kwa ūu, seũvyai muuo katĩ wa anaa-nyinyia menyu, na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana tei ūtonye kwonanw'a kwenyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبِيٍّ
مَّتَّبِعْتُمْ أَن تَصِيبُوا قَوْمًا بِهَا لَئِي تَصِيبُوا
عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَذِيرٌ ٥

وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي
كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ
الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَزَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ
وَالْفُسُوقَ وَالْإِغْيَاثَ أُولَئِكَ هُمُ الرُّشْدُونَ ٥

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِيعَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥

وَأَن طَائِفَتَيْنِ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْحَبُوا
بَيْنَهُمَا ۚ فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا
الَّتِي تَبَغَتْ حَتَّىٰ تَبْقَىٰ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِن فَاءَتْ
فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٥

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MÜikamaeke andÜ ma mbaI Imwe ImavÜthe andÜ ma mbaI IngI, ala matonya kwIthwa me aseö kÜvIta mo, ona iveti iikaivÜthe iveti ingI, ila itonya kwIthwa syI nzeo kwivIta syo. Na müikamasuke andÜ menyü, kana kwItana masyItwa ma nzeke mündÜ na Üla ÖngI. NtI ÖthÜku müno kwIthwa na nguma nthÜku Itina wa kwIthwa na mükIflo; na asu ala matelilaa ntI eki-ma-naI.

13. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ivathanei na kÜlea kÜkIfanIa kwingI; mündÜ kÜlea kÜkIfanIa kÜmwe vate nzika ntI naI. Na müikathiane kana kÜvinganIsya mündÜ kwa Üla ÖngI. Ve Ömwe wenyü wendaa kÜya nyama ya mwanaa nyinyia Üla mükw'Ü? Vate nzika inyw'I nomÜmImene yo. Na mükIei Ngai Mwene Vinya W'onthe, öw'ö, Ngai Mwene Vinya W'onthe ntI MüsyokeanIa-Wa-KaingI *ena Öuu na ntI Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andÜ, Ithyl ntÜmÜmbIte inyw'I kuma kIÖme na kIka; na Ithyl ntÜmÜtw'IkIthItye inyw'I kwIthwa ngo na mbaI ntIkana mütonye kÜmanyana mündÜ na Üla ÖngI. Ntw'ö, Üla mütaIfku müno vyÜ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, katI wenyü ntI we Üla müÜngalu vyÜ katI wenyü. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ntI Umanyi-W'onthe, Mümanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weÖntI maasya, 'Ithyl ntIwItIkIlaa.' Asya, 'Inyw'I müinamba kwItIkIlaa; IndI asyai, 'Ithyl ntIwItIkIItI Isilamu,' mündÜ wItIkIlo wa w'ö

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُوا مِن قَوْمٍ مِّنْ قَوْمٍ مِّنْ
أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّنْ نِّسَاءٍ مِّنْ
أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا
تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ
الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ⑤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ
بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ
بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ
أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ⑥

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى
وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ
أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
خَبِيرٌ ⑦

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تَزِمُوا وَلَكِنْ
قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

ndūnamba kūlika nthlīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthlīnī wa meko menyū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

16. Etīkīlī nī ala tū, mamwītīkīlīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o na Mūtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayū moo. Asu nīmo ala ma w'o.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ⑥

17. Asya, 'Mōkamūmanyīthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mūtīkīlī wenyū, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīslī kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tūlū wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīslī syīndū syonthe nesa vyū?

قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ يَدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

18. Mo masūanīlaa kana kwītīkīlī Isilamu nīmakwīw'īe we Inee. Asya, 'Mūikonany'e kwītīkīlī kwa Isilamu kwenyū ta wendeesyo kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete Inee kwa kūmūtongoesya inyw'ī nthlīnī wa Mūtīkīlī wa w'o, ethwa inyw'ī mwī ma w'o ūneenīnī wa kwīthwa mwī etīkīlī.'

يَسْتُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْأَلُنِي عَنْكُمْ
بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑧

19. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīslī syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

سُورَةُ قَافٍ

(٥٠)

QAF

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf. Mwene-Utonyi ¹* Ithyŵ
twŵmŵnengane Kulani ya ūtheu ta ngŴsŵ
kwa ū-w'o waku.

قَدْ وَدَّ الْقُرْآنُ الْمَجِيدُ ②

3. Indŵi mo nŵmeŴseng'a nŵndŵ
nŵmavikŵe nŵ Mŵkaanany'a kuma katŵ
woo ene. Na alei maasya, 'Kŵ nŵ kŵndŵ
kŵeni!

بَلْ يَجْعَلُونَ أَن جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ فَهُمْ قَالُوا كَذِبٌ مُّذَمَّنٌ ③
هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ④

4. Ata! Yŵla ithyŵ tŵkakw'a na kŵtw'ŵka
kŵtoo, nŵŵkokŵw'a twŵŵhwe na thuyŵ
ŵng? Ku nŵ kŵsyoka vaasa kŵatonyeka.

مَا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ⑤

5. Ithyŵ nŵtwŵsŵ maŴndŵ ala nthŵ
ŵmanyivŵasya andŵ na Ithyŵ twŵna Ivuku
yŵla yŵaa kŵla kŵndŵ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا ⑥
كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑦

6. Aiee, mo asu nŵmaleile ū-w'o yŵla
wamavikŵe, kwa ūu, mo me nthŵnŵ wa
mŵŵkalo wa kŵthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ ⑧

مَرِيجٍ ⑨

7. Mo nomasyaŵtŵe ŵtu yŵla yŵ ŵŵlŵ woo
Ŵndŵ Ithyŵ tŵyŵseŵvŵtŵe na kŵyanakavya,
na vai mothyoeuku nthŵnŵ wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَّلْنَاهَا ⑩
وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑪

8. Na yo nthŵ, Ithyŵ nŵtŵmŵnyaŵŵkŵtŵe, na
nthŵnŵ wayo, Ithyŵ nŵtwŵkŵŵte ŵma nŵmu;
na tŵkamŵmeesya imea mbanake sya kŵla
mŵthemba nthŵnŵ wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَشْبَقْنَا ⑫
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑬

¹ *Ula wŵna ūtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta nzā ya kīlko na ūlilikany'o kwa
kīla mŭthŭkŭmī ōmwelekelaa Ngai.

تَبَيَّنَتْ وَذَكَرَ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma
ītunī yusŭŭte maŭathimo, na
nītŭseŭvasya mīŭnda na ngetha ya
maŭu nayo.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَبْتًا
وَحَبَّ الْحَصِيدِ ②

11. Na mītende mīasa, yīna makonde
manake meylīanīye, yīmwe ūlŭ wa
yīla yīngī,

وَالْتَحَلَ بِسَقَتِهَا طَلْعُ نَضِيدٍ ③

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmī Maitŭ; na
nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ.
Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ūu.

فَرَزَقْنَا لِعِبَادٍ وَأَخْيَيْنَا بِهِ بَلَدَةً مِثْلًا كَذَلِكَ
الْخُرُوجُ ④

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭleile w'o mbee
woo na ota ūu Andŭ-ma-Kīthima² na
Athamuti now'o meekie.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَخْبَأُ الرَّسَّ وَتَوَدُّ ⑤

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma
Loto,

وَعَادَ وَفِرْعَوْنَ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ⑥

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-
Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na
mŭminŭkīlyo wa ūu ūsilīlo Wakwa ūla
wakananītw'e nīwamavalŭkīle mo.

وَأَخْبَأُ الْأَيْكَةَ وَقَوْمُ تَبَعٍ كُلُّ كَذَبِ الرُّسُلِ
فَحَقَّ وَعِيدُ ⑦

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla
wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika
ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعَيَّنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ
بَيْنِ خَلْقِ جَدِيدٍ ⑧

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte
mŭndŭ na Ithyī nītŭwīŭ ūndŭ thayŭ wake
ŭmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na
Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa
mŭkīwa wake wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسُّوْسُ بِهِ
نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَرِيدِ ⑨

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. Yŵla ala *alaŵka* eŵi atali mekũandŵka
meko ma andũ ōmwe ailyŵ ngallŵ ya
kw'oko kwa aũme na ōla ōrigŵ ngallŵ ya
kw'oko kwa aka,

19. We ndawetaa ndeto ona ŵmwe ŵndŵ ve
mũsũvŵi *mũlaŵka* ōilyŵ vakuvŵ Nake
eyũmbanŵtye *kũm ŵandŵka*.

20. Na malita ma kŵkw'ũ vate nzika
nŵmoka. Kŵ nŵkyo kŵla we watataa
kũsemba ōkŵkŵte.'

21. Na soo ōkavuvw'a: Uũ nŵw'o
Mũthenya wa Watho.'

22. Na kŵla thayũ ōkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *mũlaŵka* wa kũũete na
mũlaŵka wa kumya ōkũsŵ.

23. 'We ndwaasũvŵa ōndũ ōũ, yu
nŵtũvetangŵte tũtũ, na wũni wa metho
maku ōmũnthŵ nŵ mwai.'

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nŵw'o nyie nŵna ōtalo mũmbanu.

25. 'Mekyei nthŵnŵ wa Ngiena eŵi-eŵi kŵla
mũmaitha wa w'o, ōte mũvea,

26. 'Mũsiŵi wa ōseo, mwŵki-wa-naŵ,
mwene nzika,

27. 'Ula ōseũvasya ngai ingŵ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ōu
inyw'eŵi mwŵkyei nthŵnŵ wa ōsiŵlo
mũthũku.'

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwŵai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ①

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ②

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ③

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ④

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ⑤

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ⑥

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَى عَتِيدٌ ⑦

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ⑧

مَتَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ ⑨

إِلَّا نِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ⑩

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي
صُلْبِي بَعِيدٌ ⑪

kwIw'a; IndI we mwene aI IvItyonI
kUasa vyU.'

29. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya,
'MüikatetanIsye mbee Wakwa inyw'I,
Nye nInamOnengie inyw'I Ukaany'o
mbeenI.

30. 'Utwio omIw'e Ninyie ndÜtonya
kÜalyÜlwa, na Nynie ndimwonei wa
athÜkÜmi Makwa.

LUKU 3

31. Müthenya Üsu, Ithyl tÜkayIkÜlya Iia-
ya-Mwaki, 'We wI musÜu?' nayo
yIkasÜngIa, 'Ve angI?'

32. Na Itu yIkathengeew'a kwa ene
ÜÜngalu, yo yIikethwa yI vaasa, IngI.

33. YI nIyo inyw'I mwathiwe, kwa kIla
Ümwe Üla wamwIthiÜfe Ngai kIla Ivinda
na mÜsÜvIi wa meko make,

34. 'Ula wamÜkIie Ngai-Wa-Ülau
kImbithInI na wookie Kwake We na
ngoo ya wIililo.

35. 'Inyw'I likai nthInI mwIna müuo. ÜÜ
nI Müthenya wa Tene-W'onthe.'

36. Mo makeethwa vo na kyonthe kIla
mo makenda, na ve mwIkalo wa nesa
mbee KwitÜ.

37. Na nI nzyawa syIana ata ila syaI mbee
woo ila syI vinya mbee woo ila Ithyl
twasyanangie! IndI yIla ÜsilIlo wookie,
mo nImangangie IÜÜÜ wa nthI. NI vaI,

قَالَ لَا تَخْتَوُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْوَعْدِ ۝

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَالَمِينَ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَنَقُولُ هَلِ
مِنْ قَرِينٍ ۝

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ يُبْدَى ۝

هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَقَابٍ حَفِيفٌ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنََ الْغَيْبَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ۝

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرُونٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ
بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ قَاصٍ ۝

vand0 va kwivitha *kwoond0 woo* ona vamwe?

38.Vate nzika, nthlŋl wa 0u ve Kllilikany'a kwa we 0la wŋna ngoo, kana 0la 0nenganae k0t0 na kwŋthukllŋsya.

39.Na nŋw'o, Ithyŋ nŋtwoombie matu na nthŋ na syonthe ila syŋ katŋ wasyo nthŋl wa mavinda thanthat0, na vai mŋnoo yaat0kwata Ithyŋ.

40.Kwa 0u, we Ithŋwa na 0mŋŋsyo ŋ0ŋ0 wa ma0nd0 ala mo me0neena, na m0tafe Mwŋai waku na ndaŋa Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yŋtanath0a;

41.Na nthŋl wa *kllungu kya* 0tuku ota 0u m0tafe We, na ŋtina wa k0val0ka nthŋ na k0tulya-ndu k0la *kwathŋwe*.

42.Na ŋthukllŋsyeyi! M0thenya 0la Mwŋtani 0ketana kuma vand0 vakuvŋ,

43.M0thenya 0la yŋla mo vate nzika makew'a kŋuumo. Usu 0keethwa m0thenya wa k0ka kuma *mb0anŋ*.

44.Nŋw'o, Ithyŋ Nithyŋ ala t0nenganae thay0 na k0ete kŋkw'0, na Kwit0 nŋkw'o 0al0ko wa *m0min0kŋlyo*.

45.M0thenya 0la nthŋ ŋkat0kanŋla katŋ kum ŋ0ŋ0 woo *namo makooka* mekalaatŋte---k0u k0keethwa k0mbany'a vamwe, na nŋ 0v0th0 Kwit0 Ithyŋ.

46.Ithyŋ nŋtwŋŋŋ nesa vy0 0nd0 mo maasya; na we *nd0nyuvŋwe* k0umaingŋŋsya 0nd0 kwa nzŋa *ona yŋva*.

إِنِّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٨﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مِتَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٩﴾

فَأَصْدِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤٠﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤١﴾

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ ﴿٤٣﴾

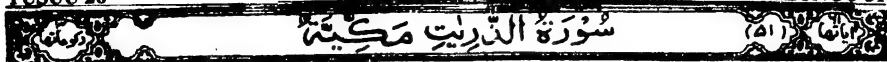
إِنَّا نَحْنُ غَنِيٌّ وَنُؤْتِيكَ وَالْآيَاتِ الْمُبِينِ ﴿٤٤﴾

يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٥﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ

Kwa ūu, taa kwa nzīa ya Kulani, we Ōla
Ōkīaa ūkaany'o Wakwa.

﴿ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ۝ ﴾

AL - DHAARIYAAT

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na anyatĩkya ala manyatĩkasya-
-ũnyatĩkya wa w'o.

3. Indĩ na asu ala makuaa mĩio mĩito.

4. Indĩ na asu ala maendaa mate
kĩthing'ĩĩsyu.

5. Indĩ na asu ala maanasya ũtonyi,

6. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathawa nĩ
w'o;

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

8. Na ĩtu yĩla yusũĩwe nĩ mĩkululo.

9. Nĩw'o inyw'ĩ mwĩna mawoni me
kĩvathũkany'o.

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthĩnĩ wa
w'o ũla wathaniwe ũla waĩĩĩwe nĩ
kũalyũlwa.

11. Kũumanĩwa kwĩthwe kwa atalĩthya,

12. Ala mathikĩtwe ũlikunĩ wa kũlea
kũmanya.

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa ĩndĩ?

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasilĩlwa Mwakinĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالَّذِي تَدْرُو ②

فَالْحَبْلِ وَقُرْ ③

فَالْجَبْرِ يُسْرَ ④

فَالْمَقْشَرِ أَمْرَ ⑤

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑦

وَالسَّمَاءِ فَاكِ الْجُبِّ ⑧

إِنكُم لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ⑨

يُؤْنَفِكُ عَنْهُ مَنْ أُولُكُ ⑩

قَدِيلَ الْخَرْصُونَ ⑪

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرَةٍ سَاهُونَ ⑫

يَسْتَأْذِنُ إِيَّانَ يَوْمَ الَّذِينَ ⑬

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsililo wenyu. Uu nīw'o inyw'I mweelekele.

ذُقُوا ذُنُوبَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْتِكُونَ ﴿٥٠﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlūsī,

إِنَّ السَّافِكِينَ فِي جَهَنَّمَ يَكُونُونَ ﴿٥١﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذِينَ مَا أَنَّهُمْ رَبُّهُمْ أَلَهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿٥٢﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ النَّاسِ مَا يَهْتَجُونَ ﴿٥٣﴾

19. Na nīmamanthie ūkeo wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥٤﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīlanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلْسَّائِلِ وَالْمَخْرُومِ ﴿٥٥﴾

21. Na tūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkīto,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ﴿٥٦﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I īndī nomwona?

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٧﴾

23. Na nthīnī wa ītu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٥٨﴾

24. Na nīlvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ūū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa nīw'o.

فَوَدَّ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٥٩﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataīku ma Avalamu?

وَقَدْ لَازِمٌ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٦٠﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٦١﴾

27. Na we nIwaendie avindfye ny0mba kwake, na aete kasa0 kanou,

فَرَأَى إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سِينٍ ١٤

28. Na we nIwakaiie mbee woo. We aisye, 'Inyw'I nomwIya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ١٥

29. Nake nIweew'ie wia n0nd0 woo. Mo maisye, 'Nd0kakIe.' Na mo nImam0nengie we 0voo m0seo wa k0syawa kwa mwana wIna 0manyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَغْفَوْا وَبَشِّرُوهُ بِعَلَامٍ عَلَيْهِمُ ١٦

30. IndI kIveti kyake nIkyaumIle kIfite na kyak0na 0thy0 waky0 kyasya, 'KIveti kIk00 ng0ng0!'

فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرٍّ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ١٧

31. Namo masya, 'Ona k0ilyI 0u, MwIai waku n0neenete. Vate nzika, We nI M0I, 0manyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ١٨

32. Avalamu amak0lya, 'Yu 0t0mane wenyu nI mwa0, Inyw'I at0mwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ١٩

33. Mo maisye, 'IthyI nIt0t0mIthe kwa and0 ene naI,

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ٢٠

34. 'NIkana t0tonye k0theesya I0l0 woo mavia ma y0mba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ٢١

35. MavanIthe vamwe na MwIai waku, kwoond0 wa asu ala mena moth0ku mavIt0ku.'

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ٢٢

36. Na IthyI nItwamaumisye etIkIli ala maI vo vau 0nd0 meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٢٣

37. Na IthyI t0yaaIthIa ateo ny0mba Imwe vo ya Masilamu etIkIli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٢٤

38. Na vo IthyI nItwatiie Kyama kwoond0 wa asu ala makIaa 0siffo wI woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ٢٥

39. Na Ithyl n̄lwatiie Kyama k̄ngl̄ na Mose, ylla Ithyl twam0t0mie kwa Valao ena 0tonyi m0theu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝

40. We n̄wasyokie Itina vamwe na anene make na asya, 'M0oi, kana m0nd0 wa nd00ka.'

فَقَوْلَىٰ رَبِّكَ إِنَّهُ قَالَ قَوْمِي أَنُحْنُوْنَ ۝

41. Kwa 0u Ithyl n̄ltwam0kwatie we na nguthu syake sya ita na n̄ltwamekisye mo 0kanganl̄; na we-mwene n̄lwe wal̄ wa k0t0lwa m0tl̄.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ وَهُوَ مُبْمِرٌ ۝

42. Na vaI Kyama nth̄nl̄ wa mbaI ya Aati, ylla Ithyl twamatwale k̄l̄seve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ۝

43. K̄lyaaat̄alya k̄l̄nd0 ona k̄lmwe k̄lla kyo kyeeth̄lie, l̄nd̄l kyavekalilye ta l̄v̄nd̄l you.

مَا تَدْرُسْنَ شَيْءًا أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَلَّتْ كَالرَّيْمِ ۝

44. Na vaI Kyama nth̄nl̄ wa MbaI-ya-Athamuti ylla mo mataviw'e, 'Itan̄l̄thei inyw'ī ene kwa l̄v̄inda.'

وَفِي ثُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَسْعُوا خَمًّا حِينًا ۝

45. l̄nd̄l mo n̄l̄maleile k0w̄lw'a mw̄lao wa Mw̄lai woo. Kwa 0u, mo n̄lmakwatiwe n̄l̄ k̄l̄talal̄l̄ki o masyal̄lsye;

فَعَتَا عَنِ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الضُّعْفَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝

46. Namo mayaI matonya k0k̄lla nḡl̄ ona mayaI matonya kw̄lsilla mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَعِمِّينَ ۝

47. Na Ithyl n̄lwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo mal̄ and0 mbaa-mat0.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمَ فَسِيقِينَ ۝

LUKU 3

48. Na Ithyl n̄lt0yak̄lte l̄tu na 0tonyi na Ithyl t0endee na k0yl̄thanthasya m0no vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُنَّ أَبْنَاءُ وَإِنَّا لَنُورِثُهُنَّ ۝

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyaĩĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseŲvasya syĩndŲ nesa ata!

وَالْأَرْضَ قَرَشْنَهَا فَتَنَعَمَ الْبَاهِدُونَ ﴿٥٩﴾

50.Na katĩ wa kĩla kĩndŲ Ithyĩ nĩtŲsyũmbĩte iĩĩ-iĩĩ, nĩkana inyw'ĩ mŲtonye kũsũanĩa.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

51.Kwa Ųu, kĩai mwelekele kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقَدْ دَنَا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُفْرًا نَدِيرٌ ﴿٥١﴾

52.Na mũikaseŲvye ngai Ongĩ vandŲ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُفْرًا نَدِيرٌ ﴿٥٢﴾

53.Ona kũilyĩ Ųu, kũyaaŲka MŲtŲmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mũoi kana mŲndŲ-wa-ndŲŲka!'

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ بَيْنِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥٣﴾

54.Mo maŲtw'ĩkĩthĩtye Ųtiĩwa wa mŲndŲ na Ųla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matŲ onthe.

أَتَوَصَّوهُ بِالْهُمُومِ طَائِفُونَ ﴿٥٤﴾

55.Kwa Ųu, alyŲka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mŲtĩ kwaku we.

فَقُولَ عَنْهُمْ مِمَّا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ ﴿٥٥﴾

56.Na endeeai na kũtaana; nũndŲ vate nzika, Ųtao nũmaunaa etiĩkĩli.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andŲ ateo nĩkana matonye kũnthaiha Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

58.Nyie ndyendaa Ųtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ﴿٥٨﴾

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe We-Mwene Ųla Mũnengani-Mũnene, Ųla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْتَّيُّنُ ﴿٥٩﴾

60.Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthŭku ūkeethwa yŭlyŭ ta ya andŭ ala maŭ mbee woo; kwa ūu mo nŭmaeke kŭngŭlya Nyie ngalaate *ŭsilŭlo*.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعِجِلُونَ ﴿٥٠﴾

61.Woo, ūndŭ, kwa asu ala maleaa kwŭtŭkŭla, nŭndŭ wa ūla mŭthenya woo ūla mo mathŭtwe.!

﴿ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴾ ﴿٥١﴾

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ

AL - TUUR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na Kĩĩma;

3. Na Ivuku yĩlandĩkĩtwe

4. Iũũũ wa Őa mũkũnzũũkũye;

5. Na Nyũmba ƭla yĩendangawa kaingĩ;

6. Na kĩlala kĩla kyũkĩĩĩĩĩũ;

7. Na ũkanga mwĩmbu;

8. Usĩĩĩũ wa Mwĩai waku vate
nzika ũkavika;

9. Vai ona ũmwe ũtonya kũsĩĩĩũ.

10. Mũthenya ũla ƭtu yĩkeluuta vamwe na
kĩĩthingitho kĩĩnene.

11. Na ƭĩma ikakũsya na ƭkũsya ƭĩnene,

12. Wũũ ƭndĩ nĩ wa asu ala maũleaa ũ-wũ
mũthenyanĩ ũsu,

13. Mũ ala mathaũkaa na kũvũũ ngũĩ na
kũũea ngewa nthũku.

14. Mũthenya ũla mo makekw'a nthĩnĩ
wa Ngĩa na yĩky'a yĩvĩnya.

15. Uũ nĩw'ũ ũla Mwaki inyw'ĩ
mwaũtw'ƭkĩĩthasya ta wa ũvũngũ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

وَالطُّورِ ٢

وَكُلِّبَ مَسْطُورٍ ٣

فِي سَرِّي مَنشُورٍ ٤

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ٥

وَالشَّقَقِ الْمَرْفُوعِ ٦

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ٧

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ٨

فَالَهُ مِنْ دَالِعٍ ٩

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ١٠

وَتَبِيرُ الْجِبَالِ سِيرًا ١١

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ١٢

الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ١٣

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى تَارِجِهِمْ دَعَاً ١٤

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ١٥

16.'Indi oo ni Ooi, kan a inywi
mukwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vilai inywi nthini wa w'o: na
inywi mwoonany'a omitsyo kana
mwalea kwonany'a, Okeethwa no undu
omwe kwenyu. Inywi nimumukufwa to
kwoondú wa maundu ala inywi
mweekaa.

إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Niw'o, ala alungalu me nthini wa
Mfunda na nthini wa Utanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنٍ ﴿١٨﴾

19.Makimatanfa maundu ala Mwai woo
Onenganite kwoondú woo; na Mwai
woo numatangite mo kuma Usifloni wa
Mwaki.

فَلَهُنَّ فِيهَا أَنْهَارٌ سَرَابٌ يُغِيظُهُمْ وَوَقُوحٌ سَرَابٌ
عَذَابٌ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

20.'Yai na muiywi'a mwina Utanu, ta
Ituvi ya undú inywi mweekaa.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Mafte ivila mbololo sitwe misonzo,
na Ithi tukamakwatany'a na estu atheu
mena metho mathanthau na manake.

مُعِينِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَرَوَّحْنَهُمْ
عَيْنٍ ﴿٢١﴾

22.Na asu ala metikila na ala syana
syoo imaatila nthini wa mukilo---Ithi
tukamakwatany'a na syana syoo. Na
Ithi tukaola kundu ona kime kuma
kuvini ya mawla moo. Kila munda
ovanitw'e na maundu ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ
أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

23.Na Ithi tukamanenge matunda kwa
wingi na nyama ila mo makethwa
maisenda.

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَلْبِسُونَ وَنَحْنُ
نُؤْتِيهِمْ وَأَنْتُمْ لَا تَوَدُّونَ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleani kila kila
kya unywi'a kila nthini wakyote vate nguli
kana nai.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. Na anake moo ene makamathOkuma,
mo mailyi ta lolu isuvitwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ عَلَيْهِمْ لَهْمٌ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ
مَّكَنُونٌ ۝٢٥

26. Na mo makeelekanila mündu na ola
ong'i maikulany'a makulyo ma
mw'w'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝٢٦

27. Mo makaasya, 'Mbee wa undu uu,
yila ithy'i twai kati wa andu maitu ma
müsyi, ithy'i ntwak'aa muno, Othatu wa
Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ۝٢٧

28. Ind'i Ngai Mwene Vinya W'onthe
n'w'ith'itwe aus'itwe ni Olau kwitu na
We n'ut'ang'ile kuma Usil'loni wa Umüi
wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَدْنَا عَذَابَ السُّومِ ۝٢٨

29. Ithy'i ntwamüvoyaa We mbee. Vate
nzika, We ni We Müseo, Us'itwe ni tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۝٢٩

LUKU 2

30. Tanai Ind'i, kwa mumo wa Mw'lai
waku, we ndwi mündu müe ona ndwi wa
ndüka.

فَدَكَّرْنَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بَاجِلٍ وَلَا جَاهِلٍ ۝٣٠

31. Mo maasya, 'We ni mütili wa myai;
ithy'i ntwetele kyeve kila Ivinda y'kaete
lolu wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ۝٣١

32. Asya, 'Inyw'i eteelai Ind'i! Nyie ota
ou, ni vamwe nenyu kati wa ala
meteete.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ۝٣٢

33. Umanyi woo na il'ko syoo n'syo
imey'afaa kana mo ni andu mbaa matü?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
طَاعُونَ ۝٣٣

34. Mo maasya, 'We n'uy'iseüvitye yo?
Aiee, Ind'i mo may'it'k'laa.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٣٤

35. Mo, Ind'i, n'fmaete Ovoo üilyi ta uu,
ethwa mo maneena w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۝٣٥

36. Mo mombitwe kuma vathei, kana mo ene nimo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ①

37. Mo nimo moombie matu na nthi? Aiee, Indl mo mai na muthkilo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يَفْقَهُونَ ②

38. Mo mena inandũ sya Mwĩai waku, kana mo nimo asũvi masyo?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ③

39. Mo mena mbaasya ya ñunĩ makethukĩsya ndeto? Indl mwĩthukĩsya woo ñaete mwĩao wĩyonanĩtye.

أَمْ لَهُمْ سُلُمٌ لَّا نَسْتَعِينُ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعِينُهُمْ
سُلْطَانٌ مُّبِينٌ ④

40. We ena eftu nenyu mwĩna ivĩsi?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ⑤

41. We nĩwĩtasya ĩtvi kuma kwoo, makaemwa nĩ kũkua mũio wa thĩi?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ⑥

42. Mo mena ũmanyi wa maũndũ ala matonekaa, nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ⑦

43. Kana mo mena nzama nthũku? Indl no asu ala makakwatwa nzamanĩ Isu nthũku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ⑧

44. Mo mena Ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho? Ngai Mwene Vinya W'ontho E-ĩlũ Mũno mbee wa syonthe ĩla mo mamwĩananasya We nasyo.

أَمْ لَهُمُ آلَةٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑨

45. Na ethwa mo nĩmoona kĩlungu kya ĩthweo kĩtheete, mo maasya; 'Omĩtũkĩ mathweo nĩmekũatĩanĩ ngoi ĩlũ wa ngoi.'

وَأَن يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ⑩

46. Kwa ũu maeke mo me oka kũvika makomane na mũthenya ũla woo wathanĩtwe, ũla mo makakũnwa nĩ kĩtalalĩki.

فَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑪

47. Mũthenya ūla nzaama syoo
itakamauna na kIndŭ ona kIva, onamo
maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nIw'o, kwa asu ala mekaa ūthŭku,
ve ūsilŭlo ūtee wa ūu. IndI aingI mŭno
moo mayIsI.

وَأَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا عَدَاوًا بَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmIIsyo ūtwio wa
MwIai waku; nŭndŭ vate nzika, we wI
mbee wa metho Maitŭ; na mŭtaIe MwIai
waku na ndaIa Syake yIla we waamŭka
kuma toonI.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kIlungu kya ūtuku ota ūu, we
mŭtaIe We ona ndata iithŭa.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Nĩĩvĩta na ndata ĩla ĩvalũkaa,

3.Mũnyanyae wenyu ndavĩĩtwe, ona we
ti mũthyoeuku,

4.Ona we ndaneenaa kwoondũ wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ Ővuany'o mũtheu ũla
Ŭvuanfw'e nĩ Ngai.

6.Mwĩai wa motonyi me vinya
nũmũmanyĩtwe we,

7.Wa Őtonyi Mũnene. Ula ĩndĩ watĩĩkie
Kĩĩĩlanĩ Kyake-Kya-Usumbĩ,

8.Yĩla We waĩ Umĩlonĩ wa syua
mũkĩĩĩĩlu mũno vyũ,

9.Na ĩndĩ we nĩwathengeeie vakuvangĩ
na Ngai; ĩndĩ atheeaa nthĩ kwa mbaa-andũ
onthe.

10.Kwa Őu, we atwĩkie, tondũ kwailĩ,
ũasa wa yĩkya ya mũsyĩ kana eĩĩ, kana
vakuvangĩ.

11.Ĩndĩ We nĩwamũvuanĩsyee mũthũkũmi
Wake kĩla We wavuanĩsyee.

12.Ngũo ya Mwathani ndyaakengana
ĩlũũ wa ũndũ we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ

إِنْ هُوَ إِلَّا وَعْيٌ يُؤْتَىٰ

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ

13. Inyw'I Indī mōkakaanāfa nake Tōlō
wa maUndū ala we woonie?

أَفْتَرُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ⑬

14. Na vate nzika, we nīwamwonie We
Tvinda ya kēlī ota Ōu,

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزْلَةً أُخْرَى ⑭

15. Vakuvī na mōtī wa Mōkōnasi Ōla wāf
vaasa mōno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ⑮

16. Vakuvī na w'o nī Mōōnda wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَهَا جَنَّةُ النَّارِ ⑯

17. Uu wāf yīla kīla kīvw'Tkaa
kyavw'Tkie Ōla mōtī-wa-Mōkōnasi.

إِذْ يَفِئَةُ السِّدْرَةِ مَا يَفِئَةُ ⑰

18. Itho yīyaathōka ūee, ona
yīyaanganga.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑱

19. Vate nzika, nīwoonie Syama ila nene
vyū sya Mwīai wake.

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑲

20. Yu ndavyei Nyie ūvoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّهَ وَالْعَزَّزَى ⑳

21. Na Manaati, wa katatū, ngai ūngī wa
mōndū mōka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْاُخْرَى ㉑

22. 'Ata! Aōme kwenyu na aka Kwake!'

أَلَكُمُ الذِّكْرُ وَلَهُ الْأُنْثَى ㉒

23. Usu nī Ōaanīku ūte mōseo.

تِلْكَ إِذْ أَوَّسَىٰ فِينَا ㉓

24. 'Aa nī masyītwa ala inyw'I
mōsyīfīte—inyw'I na maafthe menyu---
yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ōtakyumīsyē mwīao.' Mo maatlāa
vathei na kŪtalīthya na maōndū ala
mathayū moo mendaa, oyīla ūtongoi
nīwaminīte kōmavikīa mo kuma kwa
Mwīai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَبَّيْنُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ
رَبِّهِمُ الْهُدَى ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمَرَ لِلإِنْسَانِ مَا تَكُنُ ﴿٢٥﴾

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0kflyo wa kila kIndU na syonthe ila itongoasya.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّبِعُوا أَوْامِرَ رَبِّكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ فَتَكُونُوا تَارِقِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27.Na ve alaika meana ata matunI, IndI wIw'anIthya woo nd0kauna kIndU ona kIva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganIte 0thei kwa 0la We wendaa na wendeaaw'a nI we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَيْئًا إِذْ مِنْ بَعْدِ أَنْ يَقْدِرَ اللَّهُ بِشَيْءٍ وَ يُرْضِهِ ﴿٢٧﴾

28.Asu ala matayItkIlaa Itu mametaa alaika na masyItwa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْتَوْفُونَ الْمَلَائِكَةَ نَسِيَةً الْأُنثَى ﴿٢٨﴾

29.IndI mo mai na 0manyi OndUnI 00. Mo maatiIlaa vathei ateo nzika, na nzika iitonya OndU 000 wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ إِنْ الظَّنَّ لَا يَغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٩﴾

30.Kwa 0u, Mwath0kIei 0la 0aly0kaa na k0tia kIlilikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thay0 wa nthI Ino.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ هُوَ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُحِذِرْ إِلَّا الْخِطَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٠﴾

31.Usu nIw'o 0manyi wa 000 m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ لِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿٣١﴾

32.Na syonthe ona syIva ila syI matunI na syonthe ona syIva 000 wa nthI nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkaana We atonye k0IvanIsya asu ala mekaa moth0ku kwoondU wa ma0ndU ala mo mekIte, na kana We atonye k0matuva syIndU nzeo vyU asu ala mekaa 0seo.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَىٰ ﴿٣٢﴾

33.Asu ala mekaa naI nene na mawathavu ateo kwa mati00ka manini—nIw'o, MwIai waku nI m0thanthau nthInI wa 0keko. We n0mwIsI inywi

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا الذَّمَّ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

nesa vyū kuma ḥinda ylla We
wamūmbie inyw'I kuma nthl, na ylla
inyw'I mwaḥ ivuno nthlnl wa mavu ma
maa-nyinyia menyū. Kwa Ōu
mōiketw'lkḥthe ene ōlōngalu inyw'I
ene. We nōmwḥsf we mōno vyū ōla
mōlōngalu w'o.

إِذَا أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذَا أَنْتُمْ أَعْتَدُ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تَزُولُ الْأَنْفُسُ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ أَتَى ۖ

LUKU 3

34. We nōmwōnaa ōla ōalyōkaa kuma
Ōtongoinl.

أَقْرَبَتْ إِلَىٰ الَّذِي تُوَلَّى ۖ

35. Na umasya klnini, na kōkḥw'fa
kḥw'fu?

وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْثَىٰ ۖ

36. We ena ōmanyi wa maōndū ala
matonekaa nḥkana we atonye kwona?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بِرَأْيِهِ ۖ

37. We nōmanyḥḥw'e maōndū ala me
nthlnl wa Maandlko Matheu ma Mose.

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ۖ

38. Na ma Avalamu ōla weanḥsye
mḥao?-----

وَلِرَبِّهِمْ الَّذِي وَفَىٰ ۖ

39. Kana vai mōkui wa mōio ōkakua
mōio wa Ōngl;

أَلَا تَذَرُ وَازِدَةً ذُرًّا أُخْرَىٰ ۖ

40. Na vai kḥndū kwa mōndū ateo
mosyao ma ithing'ḥsyo syake;

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ۖ

41. Na kana kḥthing'ḥsyo kyake o mḥtōkḥ
kḥkamanyḥthanw'a;

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ۖ

42. Na ḥndl we akanengwe ḥtuvi yḥanfu
vyū nōndū wakyo.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوَّلَىٰ ۖ

43. Na kana kwa Mwḥai weku nḥkw'o
kōendaa syḥndū syonthe
mōminōkḥlyonl;

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ۖ

44. Na kana We nĩ We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maĩa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝

45. Na kana We nĩ We ūla ūetae kĩkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝

46. Na kana We ombaa syĩndŭ ilĩ---
kĩŭme na kĩka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝

47. Kuma Ilovotonĩ ya manzĩ yĩla metwa
nthĩ;

مِنْ تَطْفَئَةٍ إِذَا تُمْنَى ۝

48. Na kana nĩ Iŭlŭ Wake We kũete ūmbi
wa kelf;

وَأَنَّهُ عَلَيْهِ النَّشْأَةُ الْأُخْرَى ۝

49. Na kana We nĩ We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kũmwĩanĩsya
mũndũ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ۝

50. Na kana We nĩ Mwĩai wa Siliasi
mũthemba wa ndata ya ĩĩunĩ;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْبِ ۝

51. Na kana We nĩwamyanangie *mbaĩ ĩla*
ya mbee ya Aati,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝

52. Na *mbaĩya* Athamuti, na We
ndaatĩalya *ũmwe woo ona ūmwe*,

وَنُودَا فَمَا آيَةً ۝

53. Na *We nĩwamanangie* Andũ-ma-Noa
mbee woo----- nĩw'o, mo maĩ mate
alũngalu mũno na mbaa matũ mũno
vyũ----

وَقَوْمَ لُؤْلُؤٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝

54. Na We nĩwamĩsindie mĩsyĩ
mĩng'uthũlange ya andũ ma Loto.

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى ۝

55. Kwa ūu, nĩkyamavwĩkie mo kĩla kya
mavwĩkie.

فَعَشَاهَا مَا عَنَّ ۝

56. Nĩ wĩva ĩndĩ, *We mũndũ* katĩ wa
mumo wa Mwĩai waku we ūkakaananaĩ?

فَيَا بَنِي آلِ آدَمَ رَبِّكَ تَتَمَارَى ۝

57.Uu nĩ Mũkaanany'a kuma kaĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ⑤

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَزِفَتِ الْأَرْفَةُ ⑥

59.Vai ona Ūmwe Ūtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'onthē.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ⑦

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ Ūneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ⑧

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũĩ
kũĩa?

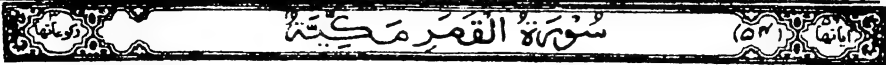
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ⑨

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِيدُونَ ⑩

63.Kwa Ūu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē,
na mũthaiĩthei We.

يَا قَانِجِدُوا لِلَّهِ وَأَعْبُدُوا^{الْبِسْطَ} ⑪

AL - KAMAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

2. Ula Saa nŵthengeee, na mwei
nŵmwatŵanŵiye katŵi.

3. Na ethwa mo nŵmoona Kyama,
masyokaa na ŵtina na kwasya, 'Nŵ ūndŵ
wa ūsengy'o wa ūoi.'

4. Mo nŵmaleaa ūla w'o na kŵatŵŵa
mawendi moo. Indŵi kŵŵa ūtwio wa Ngai
vate nzika, ūkavika.

5. Na mo nŵmaminŵte kŵvikŵwa nŵ ūvoo
mŵnene ūla nthŵnŵi waw'o ve ūkaany'o—

6. Uŵi mwŵanŵu; Indŵi mokany'o asu
maimaunaa mo.

7. Kwa ūu, we ŵvathane namo. Mŵthenya
ūla Mwŵtani ūkameta mo ūndŵnŵi
ūtew'anŵka,

8. Oyŵla metho moo makakumanŵa nthŵi
namo makauma mbŵanŵi syoo mailyŵi ta
ngie inyaŵkŵtwe,

9. Mekalaatŵte mamwelekele Mwŵtani.
Aleŵi makaasya, 'Uŵi nŵi mŵthenya
mŵmŵ.'

10. Andŵ-ma-Noa nŵmaŵleile ūla w'o
mbee woo; ŵŵi, mo nŵmamŵleile
mŵthŵkŵmi Waitŵi na maasya, 'Mŵndŵ
wa ndŵŵka na ūmwe wa ala maminŵte
kŵlewa na kŵvŵthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَبِ السَّاعَةَ وَأَنشِقِ الْقَمَرُ

وَأَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَعِزٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّدْرُ

قَوْمٌ قَتَلُوا عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نُّكْرٌ

خَشَعُوا أَبْصَارَهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْآيَاتِ كَآثَمٌ

جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا

يَوْمٌ عَسِرٌ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرُوا

11. Kwa Ou, we nŵavoyie Mwŵai wake
akyasya, 'Nyie nŵmŵkŵlye vinya, kwa
 Ou, ŵka We ŵtethyonŵi wakwa!

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَحِرْ ①

12. Na ŵvindanŵi yu Ithyŵi nŵtwavingŵangie
 mbŵthi sya ŵtunŵi, na kŵw'ŵ kŵtŵkŵte;

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَرٍ ②

13. Na Ithyŵi nŵtwatumie nthŵi ivingŵanga
 mbuluti, kwa Ou, syŵw'ŵ ill
 nŵsyakomanie kwoondŵ wa kŵleelo kŵla
 kyatw'ŵtwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
 قَدْ قُدِرَ ③

14. Na Ithyŵi nŵtwamŵkuie we na Kŵla
kyaseŵvŵw'e na mbwaŵ na mŵsumallŵ.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ④

15. Yo nŵyathambalile ŵŵŵ uungu wa
 metho Maitŵ; ŵtuyi yake we ŵla
 waleetwe.

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِمَن كَانَ كُفِرَ ⑤

16. Na Ithyŵi nŵtwamŵkuie we na kŵla
kyaseŵvŵw'e na mbwaŵ na mŵsumallŵ.

وَلَقَدْ تَوَلَّيْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑥

17. Usilŵlo Wakwa waŵ mŵthŵku ata ŵndŵi
 na ŵkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑦

18. Na mŵno Ithyŵi nŵtŵmŵtwŵkŵthŵtŵye
 Kulani kŵthwa yŵi mbŵthŵ kŵmŵmany
 na kŵmŵlilikana. ŵndŵi ve ŵmwe ona wŵva
 ŵla wŵtŵkŵlaa kwosa ŵtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑧

19. Mbaŵya-Aati nŵyaleile ŵla w'o.
 Usilŵlo Wakwa ŵndŵi wathŵkŵŵe ata na
 ŵkaany'o Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑨

20. Na Ithyŵi nŵtwamatŵmfie kŵseve kyai
 nthŵnŵi wa ŵla mŵthenya wa mbaanga ŵte
 mŵminŵkŵlyo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ
 مُسْتَبِيرٍ ⑩

21. Kŵitembŵanga andŵ ta iting'ŵi sya
 mŵtende ikŵanŵw'e na mŵi.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ عِجَازٌ نَّحْلٌ مُنْقَعِرٍ ⑪

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na
okaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٣٧﴾

23. Na mŋno ithyī tŋmŋtwŋkŋthŋye Kulani
kwŋthwa yī mbŋthŋ *kwa kŋmŋanya* na
kŋmŋlilikana. Indī ve ŋmwe ona wŋva
ŋtonya kwosa ŋtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 2

24. *Mbaŋya* Athamuti ota ŋu,
nŋyamaleile Akaanany'a.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٣٩﴾

25. Na mo maisye, 'Kyaŋ! mŋndŋ, kuma
katī waitŋ ene, mŋndŋ ŋmwe! Ithyī
tŋkamŋatŋla we? ŋw'o Indī ithyī
tŋkeethwa twī ŋvŋtyonī ŋthŋku mŋno na
tŋkwatŋtwe nī ndŋŋka.

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِثْلًا وَاحِدًا نُنَبِّئُكَ إِنَّكَ إِذَا لَبِيتَ
ضُلَيْلًا وَسُعُورًا ﴿٤٠﴾

26. 'Kŋlilikany'a kŋvuanŋtw'e kwake
eweka katī waitŋ ithyonthe? Aiee, we nī
mŋkengani wŋna ngathŋlo.'

ءَالَيْكَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ
أَيْسَرُ ﴿٤١﴾

27. Unī mo makamanya nŋŋ ŋla
mwŋkathŋŋi-mŋkengani!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِنَ الْكَذَّابِ الْأَيْسَرِ ﴿٤٢﴾

28. 'Ithyī tŋkamŋtŋma ngamŋle-nga ta
ŋtato kwoo. Kwa ŋu, masyaŋŋsyeyi mo,
We Salee, na ŋthwa na ŋmŋŋsyo.

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَانْزِقْهُمْ
وَاضْطَرِّبْ ﴿٤٣﴾

29. Na matavyeyi mo kana kŋw'ŋ
nŋkŋaanŋtw'e katī woo, kŋla ŋvinda ya
kŋny'wa, ŋkoonekaa.'

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ
مُحْتَضَرٌّ ﴿٤٤﴾

30. Indī mo nŋmeetie mŋnyanyae woo, na
we eeyumya we mwene kŋkŋna na
kŋmŋtilanga maaŋ.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٤٥﴾

31. Usililo Wakwa Indī waŋ *mŋthŋku* ata
na ŋkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٤٦﴾

32. Ithyĩ twamatwale mo kũuumo o
kĩmwe tũ, namo matwĩka ta matũ momũ
matumbuuthĩku malatĩĩĩĩwe nthĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيَّةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمِ الْحَتِّظِرِ ٣٢

33. Na mũno Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbuthu kwa
kũmĩmanyanya na kũmĩlilikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kũkwata
ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ٣٣

34. Andũ-ma-Loto nĩmamaleile
Akaanany'a ota ũu.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي ٣٤

35. Ithyĩ twamatwale kũutani kya mavia
tũlũ woo ateo andũ ma nyũmba ya Loto,
ala Ithyĩ twamatongoesye kũoko
masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ
بِسَخْرِ ٣٥

36. Ta ĩnee kuma Kwitũ. Uu nĩw'o Ithyĩ
tũmũtuva ũla ũtũngaa mũvea.

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ٣٦

37. Na we ow'o, nĩwamakaanĩtye mo
tũlũ wa ũsilĩlo Witũ, Indĩ mo
nĩmeethĩwe na nzika naw'o.

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالَّذِي ٣٧

38. Namo nĩmatatie kũmũkenga
mamumye vala vaĩ aeni make. Kwa ũu,
Ithyĩ nĩtwalindanilye metho moo, na
twasya, 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa
na ũkaany'o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَطَسْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرِ ٣٨

39. Na nĩvookie tũlũ woo kũoko tene
ũsilĩlo wa kwĩkalaa.

وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِيرٌ ٣٩

40. 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa na
ũkaany'o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرِ ٤٠

41. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbũthũ kwa
kũmĩmanyanya na kũmĩlilikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kwosa ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ٤١

LUKU 3

42.Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota
Ōu nīmavikīwe nī Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّنْذِرُ ۝

43.Mo nīmaleile Syama Siitū syonthe.
 Kwa Ōu, Ithyī nītwamakwatie na Ōkwati
 wa Umwe-Wī-Vinya na Mwene-Utonyi
 W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ۝

44.Alei menyu nīmo aseō kūmavīta asu?
 Kana inyw'ī mwīavetange nthīnī wa
 Maandīko Matheu?

أَلْقَاؤُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْ لَيْكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي
 الزُّبُرِ ۝

45.Mo maasya, 'Ithyī twī nguthu ya ita
 Ila Isindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ۝

46.Ita sya kaŌ o mītūkī ikasindwa na
 ikaalyŌka syonany'e mīlōgo yoo *ikīīe*.

سَيُهْزَمُ الْجَنْعُ وَيُوْلَوْنَ الدُّبُرَ ۝

47.Iī, Ōla Saa nī īvinda yoo yīla
 yītw'ītwē; na Ōla Saa Ōkeethwa wī wa
 mbaanga nene mūno na wī ŌŌ mūno vyū.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرٌ ۝

48.Vate nzika, avītany'a me īvītyonī
yīyumīīīye Ōtheinī na nī aŌŌku.

وَقَدْ نَزَّلَ إِنَّا الْبُحْرَيْنِ فِي ضَلَالٍ وَنُصْرٍ ۝

49.Mūthenya Ōla mo makakusītw'a
 nthīnī wa Mwaki na mothyū moo, *namo*
makatavw'a, 'Samai inyw'ī kūkiitana
 kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَخْبَوْنَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُقُوا
 مَتَى سَقَرٌ ۝

50.Nīw'o Ithyī nītūkyūmbīte kīla kīndū
 na kīthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۝

51.Na mwīlao Witū wīanīaw'a na ndeto
 īmwe tū, ta kūveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۝

52.Na ow'o, Ithyī nītūmanangīte andū
 ala *mailyī tenyu mbee wenyu*: Indī ve
 Ōmwe ona wīva Ōtonya kwosa Ōtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهُمْ مِنْ مُدْكِرٍ ۝

53. Na kŭla kŭnd0 mo mekŭte
nŭkŭandŭkŭatwe nthŭnŭ wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ۝

54. Na kŭla ūnd0, mŭnene na mŭnini, nŭ
mŭandŭke.

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ۝

55. Nŭw'o, ala alŭngalu makeethwa katŭ
wa Mŭnda na tŭlŭsŭ.

إِنَّ النُّتْقِينَ فِي جَنَّتٍ وَلَهُمْ ۝

56. Kŭvŭlanŭ kya w'o vamwe na Mŭsumbŭ
Mwene Vinya W'onthe.

يَعْنِي فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ۝

AL - RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũĩtwe nĩ ũlau.
3. Ula ũmanyĩĩtye Kulani.

الرَّحْمَنُ ②

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

5. We nĩwamũmanyĩisye we ũneeni
mũlũngalu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isembelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يُحْسِبَانِ ⑥

7. Na mĩtĩ ĩla ĩte matina na mĩtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩnenganae na *wĩnyivyo* kwa *kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩtye ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبِصُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩtye nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe* ya
matunda na mĩtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ ۖ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑫

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالزَّيْتَانِ ⑬

14.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mŭkŭlea, *inyw'ĩ andũ na*
Mayini?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamŭmbie mŭndũ kuma nthĩnĩ
wa yŭmba yŭmũ *yĩla yĩlĩĩ ta nyŭngũ*
mbĩve.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmũĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ŭla mŭkŭlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothŭĩlo elĩ!

رَبُّ الشَّرِيقِينَ وَرَبُّ الْمَغْرِبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ŭla mŭkŭlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu ve tŭtũ*; iilikanaa
ŭkanga na ŭla ŭngĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu
mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lŭlũ na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndŭũlu nĩ Syake ila
syŭkĩĩĩle ŭkanganĩ ta ĩĩma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mŭkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ũlũ wayo *nthĩ* ikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا قَائِمٌ ۝

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku *ũũ*, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We *nĩwũũanasya* We-Mwene na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vinya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةُ الثَّقَلَيْنِ ۝

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

يُعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا ۚ

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُنَ ۝

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

38.Na yġla ġtu yġkatOkanġla katġ, na
kOtunġva ta ua mOtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝٣٨

39.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٩

40.MOtthenyanġ Osu, mOndO kana Iyini
ndakakOlwa Ovoo wa naġ yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُشْعِلُونَ ذُئْبَةً أَنْسًا وَلَا جَائِشًا ۝٤٠

41.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤١

42.Ala avġtany'a makamanyġka nOndO
wa movano moo, namo makakwatwa
makundonġ ma nzwġġ sya mothyO moo
na maOÜ.

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِينِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ۝٤٢

43.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٣

44.Yġġ nġyo Iia-ya-Mwaki yġla avġtany'a
mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ۝٤٤

45.Mo makathyOlOlOkka katġ wayo na
kġw'Ü kyai kġtheOkġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيبٍ آيٍ ۝٤٥

46.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٦

LUKU 3

47.ġndġ kwa Oġa we wġw'aa wia nġ Onene
mOtOÜlu wa Mwġai wake, ve mġOnda Iġġ.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّ ۝٤٧

48.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٨

49.Yelġ yġna mbonne mbingġ.

ذَوَاتًا أَفْنَانًا ۝٤٩

50.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٥٠

51.NthInI wayo yeli ve ithima ili ivititye
kIw'u mana.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَجْرِيَانِ ٥١

52.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eIf?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٥٢

53.NthInI wayo vakeethwa kIla
mUthemba wa matunda eli eli.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ٥٣

54.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eIf?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٥٤

55.Mo makaaIta IUDU wa mIlo mIkekanI,
Ita ItumIwe lili mwanakavye ndeenI
syayo. Na matunda meU ma mIUnda IIsu
yeli makeethwa maniiniIte vakuvI kwa
kUtuwa.

مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَاطِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَاقٍ ٥٥
جَنَّاتٍ الْبَاقِعَاتِ زَوَاجٍ ٥٥

56.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eIf?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٥٦

57.Na nthInI wayo ota Ou, vakeethwa
aka atheu mena mwIkalo wa Ou ala
mOndU kana Iyini Otaamakiita.

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْكَرْفِ لَمْ يَطْبِئَهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ٥٧

58.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eIf?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٥٨

59.MailyI ta lIUU Ita ndune na tUmaliyani
tUla tUnini.

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالزَّجَارُ ٥٩

60.Kwa Ou, mOkayIlea Inee yIva ya
MwIai wenyu inyw'eIf?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٦٠

61.Vai Ituvi ya Useo ateo Useo.

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ٦١

62.Kwa Ou, mOkayIlea mumo wIva IndI,
wa MwIai wenyu inyw'eIf?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٦٢

63.Na Utee wa IIsu yeli, ve MIUnda IngI
III-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ٦٣

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Syĩna matũ mauu ma kĩsũnzũni
kĩkwatu.

مُذْهَبًا مَّتَّعِينَ ﴿٦٥﴾

66.Kwa ũu, inyw'elĩ, mũkaũlea mumo
wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

67.Na nthĩnĩ wayo *ota ũu*, vakeethwa
tũũsĩ twĩĩĩ tũvĩĩĩtwe kĩw'ũ.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَصَاحَتَيْنِ ﴿٦٧﴾

68.Kwa ũu, Indĩ inyw'elĩ mũkaũlea
mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa *mĩhema
yonthe ya* matunda, na ndende na
makũngũmanga.

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُفَاعٌ ﴿٦٩﴾

70.Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo
wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa *eĩũ*, aseu na
anake-----

فِيهِنَّ خَيْرٌ حَسَنٌ ﴿٧١﴾

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai
wenyu inyw'elĩ mũkamalea?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبُونَ ﴿٧٢﴾

73.Eĩtu eũ mena metho maiũ ma
kwendeesya, masũvĩĩtwe nesa nthĩnĩ wa
malwanda-----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai
wenyu, mũkamalea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75.Ala mũndũ kana Iyini ũtakethwa
amakiĩĩtwe mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئْهُمْ نَاسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٥﴾

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai
wenyu inyw'elĩ mũkamalea?-----

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

77. Maŕŕe mŕto ya langi wa kŕs0nz0ni na
mŕkeka myanake.

مُسْكِينٍ عَلَى رُفْرَفٍ خُفْرَةٍ عَبْقَرِيٍّ حَسَانٍ ۞

78. Nŕ manee meva ŕndŕ ma Mwŕlai waku,
ala inyw'elŕ m0kamalea?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ۞

79. K0athimwa nŕ syŕtwa ya Mwŕlai
waku, Mwŕlai wa Utheu na Ndaŕa.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۞

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - WAAKIAH
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. YIla Undũ Mũnene wa kwoneka
Okavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3. Vai kũlea kwa kumIla kwaw'o-----

لَيْسَ يُوَفَّعَتَهَا كَاذِبَةٌ ٣

4. Kũmatheesya amwe na kũmambatya
angI.

خَافُضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5. YIla nthI Ikathingithangw'a na
kũthingithangw'a kũthũku,

إِذَا رَجَيتِ الْأَرْضَ رَجَاءً ٥

6. Na iIma ikanyaIkw'a----ũnyaIky'a
mwĩanũ.

وَأَنشَبَتِ الْجِبَالُ بُشَاءً ٦

7. Nasyo syonthe ikatw'Ika ta kItoo
kInyaIkw'e,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثَاتٍ ٧

8. Nenyu mũkaanw'a nthĩnI wa nguthu
itatũ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ١٠

11. Katatũ: ala matongoetye vyũ; nomo
matongoetye vyũ,

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ١١

12. Mo makeethwa makwatIte
ũthengeanIu na Ngai.

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ١٢

13. Mo makeethwa nthĩnI wa Mĩũnda ya
Utanu----

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ١٣

14.Nguthu nene kuma katl wa andũ ala
maĩ ma vau mbee,

ثُمَّ لَمَّا دَخَلُوا مِنْ الْأَبْوَابِ ١٤

15.Na nguthu ninangi kuma katl wa
andũ ma mĩthenya ya ĩtina,

وَقَلِيلٌ مِنَ الْأَجْرَيْنِ ١٥

16.Mekalĩle ivĩla iseũvĩtw'e na thaavu
na lũũ,

عَلَى سُرِّي مَوْضُونَهُ ١٦

17.Maĩle vau meleanĩle mũndũ na ũla
ũngĩ.

مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ١٧

18.Mo makeeteelwa nĩ anake ala
matatumĩaa,

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُخَلَّدُونَ ١٨

19.Makuĩte mĩkeve na mbĩĩka, na
ikombe syusũĩw'e nĩ kalũsĩ kavĩĩte--

بِأَحْوَابٍ وَأَبَارِقٍ لَا تَخْفَى مِنْ مَّوَجِنَ ١٩

20.Vai kũĩwa nĩ mũtwe kũkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَزْفُونَ ٢٠

21.Na mo makuĩte matunda ũndũ mo
makanyuva,

وَقَالِكُهُمَا يَتَّخِذُونَ ٢١

22.Na nyama sya nyũnyi ũndũ mo
makethwa matonya kwenda.

وَلَحْمٍ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ٢٢

23.Na vau vakeethwa eĩtu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya,

وَحُورٌ عِينٌ ٢٣

24.Ta lũũ, ivithĩtwe nesa na nzũvĩĩku.

كَأَمْثَالِ الْوُجُوذِ الْمَكْنُونِ ٢٤

25.Ta ĩtuvi ya ũndũ mo meekie.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٥

26.Mo maikew'a ngewa nthũku vo, kana
ũneeni wa naĩ.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا الْقَوَادِ لَا تَأْنِيْنَاهُ ٢٦

27.Ateo ndeto ya ngethi tũ, 'Mũuo,
mũuo,'

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ٢٧

28.Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضَبَ الْيَمِينَ ۚ مَا أَخْضَبَ الْيَمِينَ ۝

29.Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۝

30.Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ۝

31.Na muunyĩ mwaamye,

وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ۝

32.Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّنْكَوَبٍ ۝

33.Na matunda maingĩ,

وَفَالِكَةٍ فَعْنْدَهُ ۝

34.Matathelaa kana kũvatanwa,

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝

35.Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَفَرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۝

36.Nĩw'o, Ithyĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً ۝

37.Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ۝

38.Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۝

39.Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَا أَخْضَبَ الْيَمِينَ ۝

LUKU 2

40.Nguthu nene kuma katĩ wa *Masilamu*
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝

41.Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

42.Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضَبَ الشِّمَالِ ۚ مَا أَخْضَبَ الشِّمَالِ ۝

43. Mo makeethwa katl wa klseve klvyo
na klw'0 klthe0ku kya k0vfyva,

فِي سَوْمٍ وَحِيمٍ ۝

44. Na uungu wa muunyl wa sy0ki yi0,

وَزَلِيلٍ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝

45. Klte klthithu kana kltena 0seo ona
0mwe.

لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝

46. Mbee wa 0u mo mekalaa thay0
m0v0th0 na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتَفِينٍ ۝

47. Na mo maendecaa na wlki wa nal
m0nene.

وَكَانُوا يُعْتَرُونَ عَلَى الْغَنَةِ الْعَظِيمِ ۝

48. Na mo nlmamanylte k0k0lya, 'Ata!
lthyI twakw'a na k0tw'lka kltoo na
mavIndI, ow'o, ithyI nlt0kathay00kw'a
IngI,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّ
عِظَامًا إِنَّا لَنَبْعَثُونَ ۝

49. 'Na maa0the mait0 ala ma mbee ota
0u?'

أَوَ أَبَاؤُنَا أَلَاؤُنَ ۝

50. Asya, 'lI, ala ma mbee na ala ma ltina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝

51. Onthe makoombanw'a vamwe nthlnI
wa lvinda ylā yiltwe m0thenyanI
m0nyuve.

لَنَجْوَِعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

52. 'IndI, Inyw'I ala m0thyoelete na
m0leete 0la w'o,

نَعْمَ إِنَّكُمُ إِنَّمَا تَسْأَلُونَ الْمَلَكِيَّ بُونَ ۝

53. 'Inyw'I vate nzika, m0kaya ma m0tl
wa Sakkum,

لَا كِلُونُ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ۝

54. 'Na m0kaus0sya mavu menyū namo,

فَمَلَأُونُ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝

55. 'Navo m0kanyw'a klw'0
k0the0klte,

فَسَرَبُونُ عَلَيْهِ مِنَ الْحِيمِ ۝

56. 'Künyw'a ta ngamfle yfina waÜni vyÜ.

فَشَرِبُونَ شَرْبَ الْهَيْمِ ⑤

57. UÜ Ükeethwa wI mÜthokany'o woo
MÜthenyanI wa Ütwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. IthyI nItÜmÜmbIte inyw'I. NtkI, IndI
inyw'I mÜyItkItaa Üu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'I mÜsÜanIaa ata tÜÜ wa Ilovoto
ya manzIyIla mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَنْتَوْنُ ⑧

60. Inyw'I ninyw'I mÜyÜmbIte yo kana
IthyI NithyI MÜmbi?

أَ أَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. IthyI nItwIyIaIte kIkw'Ü kwenyu
inyw'onth; na IthyI tÜitonya kÜsiItwa.

نَحْنُ قَدْ رَبَّائِبَكُمْ السَّوَاتِ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ⑩

62. Kuma kÜalyÜIwa kwa myÜmbIItwe
yenyu ya yu na kÜmÜkIlyI inyw'I
kÜrw'Ika kIändÜ kIla inyw'I mÜtena woni
wakyo.

عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'I vate nzika, nImÜmanyIte
Ümbi Üla wa mbee. NtkI, IndI, inyw'I
mÜte kÜmánya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَى فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'I nImwonaa kIla mÜvandaa?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ⑬

65. Inyw'I ninyw'I mÜkIlanasya kana
NithyI MÜkImesya?

أَ أَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa IthyI nItwendie Üu IthyI
twIthwa twakIalyÜlile ta mavuti, IndI
inyw'I mÜitiwa mÜkIta.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلِمْتُمْ تَفْلُهُونَ ⑮

67. MÜkyasya, 'IthyI twI anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aiee, ithyI twI avene kIla kIändÜ.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'I nImÜkyonaa kIw'Ü kIla inyw'I
mÜnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عَنْ الْمَرْزُوقِ ۝

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIkiI, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝

72. Inyw'I nImwona mwaki Ola inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

73. Inyw'I nInyw'I m0se0vasya m0ti n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عَنْ الْمُنْشُونَ ۝

74. IthyI t00tw'TkIthItye ta Olilikany'o na 0tandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ۝

75. Kwa Ou, taIa syIwa ya MwIai waku Ola-M0nene.

لَقَدْ يَجْعَلُ فَسِيحٌ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvIla na mwovano wa ndata---

فَلَا أَقْسَمُ بِمَوْجِعِ النُّجُومِ ۝

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَأِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaIku,

إِنَّهُ لَقَرَأٌكَ كَرِيمٌ ۝

79. NthInI wa Ivuku Is0vIku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْنُونٍ ۝

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَشْهَدُ إِلَّا الْبُطْهُرُونَ ۝

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ ۝

83.Na ōlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o *nzĩa ya* mūtũlle wenyu?

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَلِّبُونَ ۝

84.Nĩkĩ, ĩndĩ, yĩla *thayō wa mōndō*
ōmōōkw'a ōvikaa mōmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ ۝

85.Nenyu kavindanĩ kau o mūsyaĩsye—

وَأَنْتُمْ جُنُودٌ تَنْظُرُونَ ۝

86.Na ĩthyĩ twĩthĩawa nake vakuvĩ
mŪno kŌmŌvĩta inyw'ĩ, ĩndĩ inyw'ĩ
mŪyonaa—

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

87.Nĩkĩ, ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ
mŌimakwĩtwa mŌkŌlw'e.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝

88.Inyw'ĩ mŪitonya kŪtŪnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

89.Yu ethwa we nĩ ōmwe wa asu ala
manengetwe Ōthengeanũ na *Ngai*,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝

90.Īndĩ *Kwake ve* ōkiakisyo na *mŪke*
mĩseo na MŪōnda wa *Utanu*;

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ هَـذَاجَتْ نَوَاسِرُ ۝

91.Na ethwa we nĩ ōmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aŌme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

92.Īndĩ MŪuo wĩthwe ĩŌlŌ waku we *Ōla*
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aŌme.'

فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

93.Īndĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكَذِبِينَ الْمُنَابِئِينَ ۝

94.Īndĩ *kwake kŪkeethwa* mŌthokany'o
wa kĩw'o kĩtheŌkĩte,

فَنَزَلُ مِنَ حَيْمٍ ۝

95.Na kŪvya nthĩnĩ wa Ngiena.

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ۝

96.Nĩ w'o, ūŌ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۝

97.Kwa ũu, taſa syĩtwa ya Mwĩai waku
Ula-Mũnene.

يٰٓعِيسٰى قَسِيْحَ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ﴿٥٦﴾

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kuma katĩ wa ila We ōmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩlwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Itene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ōtĩanlo kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ōtheeasya Syama nthu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmũtwaa kyeninĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla ōtĩlwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ōkĩlyo ti ōndũ ōmwe na *asu ala meekie Du ĩina*. Mo me Itũlũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie Itina. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi wa ōndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ōla ōkamũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩlo mũlau.

أَمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا
لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ①

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَذْكُرْكُمْ
يُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ①

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَعَدُوٌّ
رَّجِيمٌ ①

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ
مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلِ أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ
الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَآؤِهِمْ وَكَلَّا وَعَدَ اللَّهُ
الْحٰكِمِينَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ①

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ
لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ①

13. Na *sOan'ai* mOthenya Ola we Okamona etfklili aOme na etfklili aka, kyeni kyoo kfiisemba mbee woo na mokonl moo ma aOme, *namo makatawv'a*, 'Uvoo-mOseo kwenyu OmOnthl! MfOnda lla lvtflflaa tOlOsl uungu wayo, vala inyw'l mOkekalaa. Usu nl Otanu mOnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. M0thenya Ola angangani aOme na angangani aka makamatavya ala metfklflaa, 'Twetelele ithy'l *vanini* nfkana twose kyeni kuma kyenln kyenyu,' na Indl *mo* makatawv'a 'Syokai, *ethwa inyw'l nfmOtonya*, na Indl manthai kyeni.' Na Indl vakeeklwa ngOka katl woo ylna mOomo nthln wayo. Na nthlnl waw'o vakeethwa tei w'onthe na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa Osilllo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِسِمْ مِنْ تُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithy'l tOyaf o vamwe nenyu?' NamO makamasOngla, 'II, Indl inyw'l nfmweelikilye matatwanl inyw'l ene na mweethwa na nzika na mawendi menyu mathOku mamOkenga inyw'l kOvika Otwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wavika. Na MOkengani nfwamOkengie inyw'l lOlO wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يُنَادُوهُمْ أَمْ أَنَا نَكُنْ فَعَسَا أَلْوَابِلَ وَلَكِنَّكُمْ قَتَلْتُمَا أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٥﴾

16. Kwa Ou, OmOnthl, vai kyovosya kfkwtfkflwa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kwfklflaa. Wtkalo wenyu wa mOthya nl Mwaklnl; Usu nfw'o mOnyanyae wenyu; na nl vandO vathOku va kwfkala.

فَالْيَوْمَ لَا يُوْعَدُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاهُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاهُمْ وَبَشِ الصَّيْرِ ﴿١٦﴾

17. Yo Ivinda ti Iviku kwa asu ala metfklflaa kwfw'a ngoo syoo sylnyivltye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla Otheete *kwoo*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na Ivinda yaasavangw'a kwoond0 woo, Indl ngoo syoo nlsyoomlthiw'e, na aingl moo nl ath0ku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m1thay00kasya nthl Itina wa k1kw'0 kwayo. Ithy1 t0itw'tk1th1tye Syama kw1thwa ntheu kwenyu, n1kana inyw'1 m0tonye k0manya.

19.Ta kwa a0me ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mam0kwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo-- Tkongeelwa k0nd0 kw1ll kwoond0 woo, na ota 0u, m0th1nz1o wa nda1a 0keethwa w1 woo---

20.Na ala mamw1tk1laa Ngai Mwene Vinya W'onthe na At0mwa Make, na mo me Maw'o na Ng0s1 mbee wa metho ma Mw1ai woo, mo makeethwa na m0th1nz1o woo na kyeni kyoo. Indl ta asu ala matetk1laa na k0m1lea M1soa Yait0, aa n1mo ekali-ma-Ngienanl.

LUKU 3

21.Manyai kana thay0 wa nthl Ino no 1thau na ng0l t0, na wanake, na mwamb1l1llyo wa kw1kath1la katl wenyu, na wendi wa k0k1lany'a 0thw'ii na syana. Thay0 00 nl mbua 1la yuaa 1kamesya mboka ila imatanasya a1mi. Na Indl nlsy0maa na iikalaa ta 1laa ya m0tl; na iit1lkanga ilungu ta mav0a. Na Itunl ve 0sil1lo mwai, na 0ekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ota 0u, na 0tanu Wake. Na thay0 wa nthl

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ⑩

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ فِي الْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
يَبْتَأْ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ⑪

إِنَّ الْمُصْذِقِينَ وَالْمُصْذِقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ
قَرْضًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ⑫

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْعَزِيزُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَتُؤْتَوْنَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ⑬

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهَؤُلَاءِ زِينَتُهُ
وَتَفَاخُرُهُمْ بَيْنَهُمْ وَتَكَاثُرُهُ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَشَلِّ عَنُتٍ أَعْمَبَ الْكُفَّارِ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ
فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ⑭

ino nĩ mana na Otanu wa kavinda na
syIndũ sya ūkengani.

22. Kĩlany'ai mũndũ na ūla ūngĩ
mũimantha ūkeo kuma kwa Mwĩai
wenyu na itu, yĩla ūthanthau wayo nĩ ta
ūthanthau wa itu na nthĩ; yo yĩsũvĩtw'e
kwoondũ wa asu ala metĩkĩlaa Ngai
Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa
Wake.

23. Vai mbaanga yonekaa Iũlũ wa nthĩ
kana Iũlũ wenyu ene, ateo nĩnandĩke
nthĩnĩ wa Ivuku mbee wa Ithĩ
tũtamĩetete---vate nzika, Ūu nĩ Ūvũthũ
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

24. Nĩkana inyw'ĩ mũikakwatwe nĩ
kyeva Iũlũ wa syIndũ ila sya kuma
kwenyu ona mũikekathĩle nũndũ wa
syIndũ ila We Ūmũnengete inyw'ĩ. Na
Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndamwendaa mwĩkathĩĩ ūla wĩkengaa
we mwene.

25. Na ta asu atoonu na meylĩlaa andũ
methwe me atoonu. Na ūla ona wĩva
ũsyokaa Itina, Indĩ vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩsy-
We-Mwene, ūla Waĩĩtw'e-Nĩ-Ndaĩ
syonthe.

26. Nĩw'o, Ithĩ twamatũmie Atũmwa
Maitũ mena Syama nĩtheu na
twamatheesya mo vamwe na Ivuku na
Kĩthimi nĩkana andũ matonye kwĩka
ũlũngalu; na Ithĩ nĩtwatheesye kĩlaa,
nthĩnĩ wakyo ve mĩio yĩ vinya mwingĩ
wa Ūvoo wa kaũ na maũtandĩthyo
maingĩ kwa mbaa andũ, na kana Ngai
Mwene Vinya W'ontho atonye

سَاقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

لَيْكِلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْلِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ

kŭvathŭkany'a asu ala mamŭtethasya
We na Atŭmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ausŭftwe nŭ
Utonyi, Mwene-Vinya.

عَلَّمَ اللَّهُ قَوْمِي عَزِيزٌ ٢٤

LUKU 4

27.Na Ithyŭ nŭtwamŭtŭmie Noa na
Avalamu, na katŭ wa mbeŭ yoo tweekŭie
wathani na Ivuku. Kwa ņu, amwe moo
nŭmaatŭle ŭtongoi, Indŭ aingŭ moo maŭ
mbaa-matŭ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ٢٥

28.Indŭ Ithyŭ nŭtwatumie Atŭmwa Maitŭ
maatŭla nyaŭ syoo; na Ithyŭ nŭtwatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaattŭle mo, na
Ithyŭ nŭtwamŭnengie we Uvoo-Mŭseo.
Na Ithyŭ nŭtweekŭie ņuu na tei nthŭnŭ wa
ngoo sya asu ala mamwŭtkŭlile we. Indŭ
wŭlei ņla meeseŭvŭsye Ithyŭ
tŭyaameyŭlaŭ mo Indŭ kwoondŭ wa
kŭkwata ŭnee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Indŭ mo mayaaŭtwaŭla
kwŭanana na w'o wa w'o. Indŭ Ithyŭ
nŭtwamanengie ŭtuvi yoo amwe katŭ wa
asu ala meetŭkŭlile, Indŭ aingŭ moo nŭ
mbaa-matŭ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً
إِبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَسِقُونَ ٢٦

29.Inyw'ŭ ala mwŭtkŭlaa! Mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwŭtkŭlei
Mŭtŭmwa; We akamŭnenge inyw'ŭ
kŭlanda kŭndŭ kwŭlŭ kya tei Wake, na We
akamŭseŭvŭsya inyw'ŭ kyeni kŭla
mwŭndelaa nthŭnŭ wakyo, na
akamŭnenge inyw'ŭ ŭkeko, na nŭw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
Mŭekanŭ-Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَشْهَوْنَ بِهِ وَبَغْضٍ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٢٧

30.Nŭkana Andŭ-ma-Ivuku maikasŭanŭe
kana mo Masilamu matŭŭ na ŭtonyi wa

لَيْسَ لَكَ عَلَى شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undũ wa mumo wa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe; oyŋla mumo wŋl mokonŋ
 ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
 aũnenganae kwa Ūla We wendaa. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mwŋai-
 Wa-Mumo mwingŋ.

بِشَاءِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ مَدَنِيَّةٌ

(58)

AL - MUJAADILAH

(WavuanIw'e Madina)

1.Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau, Usūftwe nī tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'ite ūneeni wakyo *kāveti* kīla kīetete kīlo kyakyo kwaku ūlū wa mūūme wakyo, na kīkamwīkaīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wīwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katī wenyu malūngasya iveti syoo na kūsyīta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyafte tū; na mo vate nzika maeaa ngewa nthūku na īte ya w'o; Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūvetangi-Wa-Naī, Mūekanī-Mūno Vyū.

4.Na mo asu ala masyītaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na Indī maisyoka kūneena oūndū maneenete, *Usilīlo wa ūu*, nī kūmīnge ngombo ūthasyo mbee wa matanamba kūkiitana mūndū na ūla ūngī. Uu nīw'o inyw'ī mūtaītwē naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīsl-Nesa ūndū inyw'ī mwīkaa.

5.Na ūla ūtena *īmwe*, nomūvaka atīle kūya kwa myei īlī īafīanīe, mbee wa matanakiitana. Na ūla w'onthe ūtatonya kwīka ūu, alīltwe nī kūlīthya andū ngya mīfongo thanthatū. Inyw'ī mwīlyīafwe ūu, nīkana mūtonye kūmūkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْكِي إِلَى اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ بَصِيرٌ ②

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُم مِّن نِّسَائِهِمْ مِمَّا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ ۚ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الْإِنْسَانُ ۚ وَلَدَنَّهُمْ ۚ وَ إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُورًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ③

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِّسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۚ مِن قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسُوا ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ④

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسُوا ۚ فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ۚ ذَٰلِكُمْ يُؤْتُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَلِئَلَّكَ حُذُودُ اللَّهِ وَلِيُكَفِّرَ بَيْنَ عَدَائِبِ الْيَمْرِ ⑤

Mütümwa Wake. Na Ino nĩ mĩvaka ĩla yĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē; na ve ūsilĩlo wĩ woo kwa alei.

6. Ala mamũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mütümwa Wake, makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl nĩtũminĩte kũtheesya Syama nthandĩku. Na alei makeethwa na ūsilĩlo wa kũmathĩnia.

7. Mũthenya Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūkamokĩlya onthe vamwe, We akamamanyĩthya mo ūndũ meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩlte ūtalo wamo, oyĩla mo nĩmoolilwe nĩ mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Ngũsĩ ĩlũlũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

8. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa syĩndũ ĩla syĩ matunĩ syonthe na ĩla syĩ ĩlũlũ wa nthĩ? Vai nzaama ya kĩmbithĩ ya andũ atatũ, ĩndĩ We nĩ wa kana, kana ya atano, kana ya aingĩ, ĩndĩ We E-vamwe namo ovala vonthe mo matonya kwĩthwa maĩ. Na ĩndĩ Mũthenyanĩ wa Uthayũkyo, We akamamanyĩthya ūndũ mo meekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa vyũ.

9. We noũmonete asu ala mavatiwe kwĩthwa na nzaama sya kĩmbithĩ na ĩngĩ kũsyoka maũndũnĩ ala mavatiwe, na kũneenany'a na kĩmbithĩ ĩlũlũ wa naĩ na ūtũli-wa-mĩlao na wau wa matũ kwa Mütümwa? Na yĩla mo mooka vala we ūĩ, maũkethasya na ngethi ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtaũkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقَدْ كُتِبَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ①

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْضَلَهُ اللَّهُ وَرُسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ②

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَهُمْ وَلَا
خَبْرَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَبَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indī kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kŭtŭsiŭŭla nŭndŭ wa ŭndŭ ithyŭ tŭneenaa nŭkŭ? Ngiena nŭmeanŭ mo vala mo makavŭla; na nŭ wŭkalo mŭthŭku mŭno vyŭ!

10. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭneenany'a na kŭmbithŭ mwŭ vamwe, mŭŭkaneenany'a ŭlŭ wa wŭki-wa-naŭ na ŭtŭli-wa-mŭlao na wau wa matŭ kwa Mŭtŭmwa, Indŭ neenany'ai ŭlŭ wa kwŭka ŭlŭngalu, na mŭkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ŭla inyw'ŭ mŭkombanw'a Kwake *inyw'onthe*.

11. *Kŭmbana* mbŭmbano sya kŭmbithŭ *kwoondŭ wa ieleelo nthŭku* nŭ kwa Satani tŭ, nŭkana we atonye kŭmekŭla kyeve ala metŭkŭlaa; Indŭ ŭu ndŭtonya kŭmathŭkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganŭte ŭthei. Na etŭkŭli nŭmaŭŭtwe nŭ kwia wŭkwatyŭ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mwatavw'a, 'Nenganei ŭthei!' nthŭnŭ wa mbŭmbano *syenyu*, Indŭ nenganei ŭthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭseŭvŭsyā inyw'ŭ ŭthei. Na yŭla kweew'a, 'ŭkŭlai!' Indŭ ŭkŭlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭkŭŭya asu ala metŭkŭlaa kuma kafi wenŭyu, na asu ala manengetwe ŭmanyi, kwŭanana na ivŭla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŭmanyāa—Nesa ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

13. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭmwona Mŭtŭmwa ŭtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۖ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا ۚ فَبِئْسَ الْهَادِي ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَسْمَاءِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

إِنَّمَا التَّجَوُّى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۖ وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَإِذَا قِيلَ انْشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ دَعْوَاكُمْ صَدَقَ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ

nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu. Uu nĩ ūseo mŭno kwenyu na Otheu mbee. Indĩ ethwa inyw'I mŭtikwona kĩndũ ona kĩmwe kya kumya, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanfi Mŭno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

14. Inyw'I komŭkĩa kumya nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu? Indĩ ethwa inyw'I mŭikumya na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭekeke inyw'I, Indĩ kũkeethwa kwĩanĩe nĩkana mŭlũmye Mboya na kũĩva Saka na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtũmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ Ondũ inyw'I mwĩkaa.

LUKU 3

15. Na noŭmonaa asu ala matumaa ndũũ na ala Ngai Mwene Vinya W'on the ŭmathatĩe? Mo ti menyu inyw'I kana moo, namo mevĩtaa ūvũngũ omesĩ.

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ūsilĩlo mwai kwoondũ woo. Undũ mo mekaa nĩ mathũku mũno.

17. Mo nĩmamatwĩkĩthĩtye mawĩvĩto moo ta kĩsĩlĩi kya meko moo mathũku, na nĩmamaalyũlaa andũ maikamĩatĩĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu Indĩ, vakeethwa ūsilĩlo ūthĩnasya.

18. Uthw'ii woo na syana syoo iikamatethya nondũ ona ūmwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asu nĩmo makwĩkalaa Mwakinĩ, nthĩnĩ waw'o nĩvo mo makekalaa.

وَ أَظْهَرُ فَإِنْ لَمْ يَحْدُثْ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

ءَ أَشَقَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ نَجْوَىكُمْ
صَدَقْتُ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَاقْبِسُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ اطِيعُوا اللَّهَ وَ
فِي رَسُولِهِ، وَ اللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ②

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلَعُونَ عَلَى الْكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ③

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِذْ أَخَذَ آبَاؤُهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑤

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑥

19. Mũthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūkamokĩlya onthe vamwe, Mo makeevĩta Nake We tond0 mo meevĩtaa mbee waku we, namo makas0anĩa kana mena kĩnd0 kya kwĩw'ĩka nakyo. Yu vate nzika, mo nĩ mo ala akengani.

يَوْمَ يَبْتَهِمُ اللَّهُ جَبِينًا مِمَّنْ خَلَقُوا لَهُ كَمَا يَخْلَقُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَذِبُونَ ①

20. Satani nũkwatĩte Onene t0l0 woo, na nũmolĩthĩtye kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthē. Yo nĩ nguthu ya Satani. Yu vate nzika, no nguthu ya Satani ĩla yĩna wasyo.

إِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ②

21. Vate nzika, ala mam0kaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, makeethwa katĩ wa ala me ĩtheo mũno vyũ.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ③

22. Ngai Mwene Vinya W'onthē nũtwĩte mwĩao: 'Vate nzika vyũ, Nyie nĩngasinda, Nyie na Atũmwa Makwa. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē . Ausũtwe-nĩ-Utonyi, Mwene-Vinya.

كَتَبَ اللَّهُ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَرُسُلِهِمْ أَنِ اللَّهُ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ④

23. We ndwĩ Ivinda Okona and0 ona meva ala mamwĩtkĩĩte Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake ona Mũthenya wa Mũminũkĩlyo maimenda ala mam0kaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, ona ethwa nĩ maaĩthe moo kana syana syoo kana anaa-ĩthe moo, kana and0 ma ndũũ sya mũkautĩ woo. Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthē wĩkĩĩte mũĩkĩĩlo wa w'o na ala We ūmekĩĩte vinya na ūvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalikya nthĩnĩ wa Mũũnda ĩla ĩvĩĩlaa tũlũsĩ uungu wayo. Vau nĩvo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩlwendeew'a nĩmo namo nĩmendeew'a nĩ We. Mo nĩ nguthu ya

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنَّا وَيَدَّعِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Ithukĩĩsyeyi *Inyw'ĩ andũ!* No nguthu ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla
ĩkasinda.

الْمُفَارِقُونَ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ

(29)

AL - HASHR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla wamaumisye alei kafi wa Andũ-ma Ivuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo ĩinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanĩaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanĩaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩle mo ĩvindanĩ yĩla mo matataĩthasya, na nĩweekĩe wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, ĩmanyĩsyei kuma vau, ala mwĩna metho!

4. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩle vangĩ ovaa ũlũ wa nthĩ ĩno. Na Itunĩ mo makeethwa na ũsilĩlo wa Mwaki.

5. Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyeye Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na ũla ũmũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6. Mĩtende ĩla mwatemie kana mwamĩleka ĩungeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوْا أَنَّهُمْ مَالِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَرَفِي قُلُوبُهُمُ الرِّعْبَ يُخْرَجُونَ يُبَوِّسُهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ مِنْ لَيْتَكُمْ أَوْ تَرَكْتُمْ مَا قَائِمَةٌ عَلَى أَعْقَابِكُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِجَ الْفَاسِقِينَ

W'onthe, na nkana We atonye
kūmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŋla ona kŋva Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa Wake
kya mūtavo kuma kwoo, inyw'I
mūyaakūlya mbalasi kana ngamfle. Indŋ
Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae
ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ūtonyi ūlūlū wa syŋdū syonthe.

8.Kŋla kyonthe Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa ta
mūtavo kuma kwa andū ma mŋsyŋ, nŋ
kwoondū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mūtūmwa Wake na andū
make, na ndiwa, na ngya, na mūendi-wa-
kyalo, nkana iikethwe ikŋaanŋw'a
athw'ii tū katŋ wenyu. Na kŋla kyonthe
mūtūmwa ūnūmūmūenge inyw'I, kyosei;
na kŋla kyonthe wamūvata, ekanai
nakyo. Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋ Mwai Mūno kwa
kūŋvanŋsya.

9.Mūtavo ūsu nŋ kwoondū wa Evithi
ngya ala maŋūngilw'e kuma mŋsyŋŋ yoo
na mothw'ii moo maimantha mumo
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ūtanu Wake, na kūmūtetheesya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Wake. Aa nŋmo ala ma w'o nthŋŋ wa
mūŋkŋŋ woo.

10.Na asu ala maseūvŋtye mūsyŋ woo
nthŋŋ wa mūsyŋ ūū mbee woo na nŋ
meetŋkŋŋe mūŋkŋŋ, nŋmamendete ala
mookie kwoo nūndū wa wŋvitho, na
mayal na wendi ngoonŋ syoo ona wŋva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ
وَمِنْكُمْ وَمَا أَسْكُمُ الرُّسُولُ فُحْدُوَّةً وَمَا نَهَكُمُ
عَنْهُ فَأَنْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحْجَبُونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

ŦolŦ wa syŦndŦ ila mo manenetwe,
Evithi IndŦ mo mŦno nŦmendeaw'a
nŦmo mŦno kŦvŦta ona mo ene ona kau
mo ene maŦ na Ŧkya. Na oŦla Ŧekanaa
na kŦw'Ŧu kya thayŦ wake mwene —aa
nŦmo makasinda.

11.Na w'o mŦtavo nŦ kwoondŦ wa ala
mookie Ŧtina woo ota Ŧu. Mo maasya,
'MwŦai waitŦ, tŦekee ithyŦ na anaaia
maitŦ ala matŦtongoesye nthŦnŦ wa
mŦŦkŦŦo na ndŦkatie Ŧkundo ya Ŧthatu
ona vanini nthŦnŦ wa ngoo sitŦ ŦolŦ wa
asu ala metŦkŦlaa. MwŦai waitŦ! We
Nue MŦuu MŦno, UsŦŦwe nŦ tei.

LUKU 2

12.We noŦmonete asu nŦ angangani? Mo
mamatavasya aneethe moo ala
matetŦkŦlaa katŦ wa AndŦ-ma-Ivuku,
'Ethwa inyw'Ŧ mŦkalŦngw'a, ithyŦ vate
nzika tŦkaendany'a nenyu, na ithyŦ
tŦikamwŦw'a ona Ŧmwe ŦolŦ wenyu
inyw'Ŧ: ithyŦ tŦkamŦtetheesya inyw'Ŧ.
IndŦ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ŦkŦsŦ kana mo vate nzika nŦ akengani.

13.Ethwa mo makalŦngw'a, mo
maikaendany'a namo ona vanini. Na
ona makamatetheesya, kwa Ŧla w'o mo
maalyŦka na mŦlŦngo yoo, IndŦ mo
maikatetheew'a.

14.Kwa Ŧla w'o, mo mena wia
mŦnenange nŦndŦ wenyu ngoonŦ syoo
kŦvŦta Ngai Mwene Vinya W'onthe.
KŦtumi nŦndŦ mo nŦ andŦ matena kŦŦko
kyonthe.

حَاجَةً مِّنَّا أَوْ تَوَاضَعُوا لِنُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوَفِّ شَيْخَ نَفْسِهِ
فَإُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥٩

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٦٠

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ٥٩

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ لَيُوَلِّنَنَّ الْأَدْبَارُ
تَمْرًا لَا يَنْصُرُونَ ٦٠

لَا نَسْأَلُكَ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ٦١

15. Mo maikokita nenyu kImwII ateo nthInI wa mIsyI Ila mIlomu kana Itina wa ngUta sya nyumba kana mbai, kOkita kwoo katI woo ene nI kwai. We wIsUanIa kana mo nImakwatene, IndI ngoo syoo nI mbaanIku. KIturni nUndU mo nI andU matena kIIko.

لَا يَقَاتِلُونَكُمْ جَنِيحًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدٍ بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا تَحْسِبُهُمْ
جَنِيحًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

16. Uvoo woo nI ta Uvoo wa asu ala kwa Ivinde Ikuvi maI mbee woo, masamie Usyao wa meko moo mathOku. Na ve Osililo wI woo kwoondU woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُوا بَالٍ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

17. UilyI ta Ula wa Satani, yIIa OmUtavasya mUndU, 'NduketIkIle,' IndI yIIa we walea kwItIkIla, amwIIa, 'Nyie ndi UndU ndonya OkwIka we; Nyie nImOkIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

كَشَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

18. Na mUminOkIlyo woo eII nIkana mo makeethwa nthInI wa Mwaki. MakIkala vo. Yu nIyo Ituvi ya eki-ma-naI.

فَكَانَ عَاقِبَتُنَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
إِنَّ ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

LUKU 3

19. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MOkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kIIa thayU nUsisye UndU UUtongosya kwIka kwoondU wa OnI. Na mOkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe NUmanyaa-MaUndU onthe ala inyw'I mwIkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا كَسَبَتْ
لَعَلَّهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

20. Na mUikethwe mUilyI ta asu ala moolilwe nI Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa Uu We nIwatumie mo molwa nI mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَرِيقُونَ

21. Ekali-ma-Mwakinĩ na ekali-ma-Mũũndanĩ ti ũndũ Omwe. No Ekali-ma-Mũũndanĩ ala makatana.

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ الْفَائِزُونَ ﴿٥١﴾

22. Takethwa Ithiyĩ twamĩtheetye Kulani Ino Iũũ wa kũĩma, we vate nzika wĩthwa wamyonie yĩnyivĩtye na Ikatũkanĩĩla katiĩ nĩ wia wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithiyĩ twĩte kwa mbaa-andũ nĩkana mo matonye kũũũanĩa.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ خَائِعًا
مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

23. Vai Ongĩ waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa. We nĩ We Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

24. Vai waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũsumbĩ, Umwe-Mũtheu, Mwambĩĩĩĩlyo-Wa-Mũuo, Mũnengani-Wa-Usũvĩo, Mũsiĩĩ, Wĩ-Vinya, Mũkĩĩĩĩy'a, Mũkĩĩĩĩlu-Mũno. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũtheu vaasa Iũũ wa syĩndũ ila mo mamwĩĩanasya We nasyo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

25. We nĩ We Ngai Mwene Vinya W'ontho, Mũmbi, Mũseũvyia, Mwĩĩlyia. Masyĩtwa onthe ala manake nĩ Make. Kyonthe kĩĩla kĩ matunĩ na Iũũ wa nthĩ nĩkĩmũtaĩaa We. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

هُوَ اللَّهُ الْعَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥٥﴾

سُورَةُ التَّائِيَةِ مَدِيْنَةُ

٦٠

AL - MUMTAHANAH

(WavuanIw'e Madina)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nI 0lau,
Us0ftwe nI tei.

2. Inyw'I ala mwItkflaa!
M0ikamatw'TkIfhye amaitha Makwa na
amaitha menyu kwIfthwa anyanyae
menyu, m0imatwafaa 0t0mane wa
wendo, oyfla mo matawItkflaa 0la w'o
wookie kwenyu na k0m0l0ngya
M0t0mwa nenyu ene kuma m0sy0mI
yenyu kItumi n0nd0 inyw'I
nIm0mwItkflaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe t0 MwIfai wenyu. Ethwa iny'I
nImwa0maalaa, k0my0kitfa nzla Yakwa
na k0mantha 0tanu Wakwa, M0ikamose
mo kwIfthwa anyanya, m0imatwafaa mo
0t0mane wa wendo kwa kImbithI, oyfla
Nyie nInIsI nesa vy0 ma0nd0 ala
mumb0laa na ala m0vithaa. Na 0la
wenyu ona wIfva wIfkaa 0u, vate nzika,
we nIfwaIfte nzla Ifa ya w'o.

3. Ethwa mo nImeethwa na 0nene t0l0
wenyu t0 mo nImeyumIfasya ta amaitha
ma 0theinI kwenyu, namo
makatamb00kya moko moo na nImI
syoo k0mwelékela inyw'I mena kIfeleelo
kIfth0ku; na mo mena wendi m0nene
nIfkana inyw'I m0tw'Ike aleI.

4. Nd00 syenyu sya m0kautI ona syana
syenyu iIkam0una inyw'I ona vanini
M0thenyanI wa Uthay00kyo. We
akaumya 0twio katI wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIfwona
ma0nd0 onthe ala inyw'I mwIfkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي فَتُزَوِّدُوا إِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُرْ أَلَيْكُمُ
أَيُّدِيهِمْ وَالْأَيْدِي لَهُمْ بِالشُّؤْرِ وَذَوَا لَوْ
تُكْفَرُونَ

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

5. Ve ngelekany'o nzeo kwenyu nthInI wa Avalamu na asu ala me vamwe nake, yIla mo mamatavisye andU moo, 'IthyI tUtiI ūndU nenyu ona wIva, na kIla mUthaithaa vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe. IthyI nItUkwilea syonthe ila inyw'I mUyInIka. NivokIItē ūmaitha katI waitU nenyu tene w'onthe, okUvika mUmwItIka Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka' -eka ūneeni ūla Avalamu wamUtavisyē Ithe wake, 'Nyie vate nzika, nIngUkwItIsya ūekeo, onakau Nyie ndina ūtonyi wa kUmUkUya Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondU waku we! Mo nImavoyie Ngai maasya, MwIai waitU, ithyI nItwItē wIkwayo witU nthInI waku na Kwaku nIkwo twelekelaa na wIlo, na kUmwelekelaa We nIw'o ūaluko wa mUminUkIlyo.

6. MwIai waitU, ndOkatUtw'IkIthye ithyI ūtato kwa asu ala matetIkIlaa, na tUekee ithyI, MwIai waitU; nUndU We wI-Weka Nue WI-Vinya, Ula MUI.

7. Kwa ūla w'o, ve ngelekany'o nzeo nthInI woo kwoondU waku---kwa onthe ala mena wIkwayo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa MūminUkIlyo. Na ūla ona wIva ūsyokaa kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe NItwIyanIsye-Mwene, WaiItwe-NI-NdaIa syonthe.

LUKU 2

8. NIkUtonya kwIthwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete wendo katI wenyu na asu ala katI woo yu mwIina ūmaitha namo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe AusUItwe-NI-Utonyi-W'onthe;

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ لَا اسْتَفْرِجْ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ①

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَافْرِجْ لَنَا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ③

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŌekanfi-MŌno-VyŪ, UsŌftwe nĩ tei.

وَنَهُمْ مَوَدَّةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamŭvataa inyw'ĩ, kŭmanenge ndaĩ ala matokitĩte nenyu nŭndŭ wa ndĩni yenyu, na ala matamŭlŭngĩtye inyw'ĩ kuma Mĩsyĩnĩ yenyu, kana mwĩthwe mwĩ aseŭ kwoo na kwĩkala namo na Ōlŭngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa Ōlŭngalu.

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْدِينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ
وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ①

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭvataa tŭ, kŭmanenge ndaĩ asu ala mokitĩte nenyu ūlŭ wa ndĩni yenyu, na mamŭlŭngĩtye inyw'ĩ kuma mĩsyĩnĩ yenyu, na makamatetheesya angĩ kŭmŭlŭngya inyw'ĩ, kana mŭikatumē ndŭŭ namo, na Ōla ona wĩva ūtumaa ndŭŭ namo----aa nĩmo eki-ma-naĩ.

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا فِيكُمْ
أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ①

11.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla iveti mbĩtkĩli syooka vala mŭĩ ta Evithi, ikunĩkĩlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyŭ mŭĩtkĩli wasyo. Na Indĩ, mweethĩla nĩ mbĩtkĩli w'o mŭikaitŭnge kwa alei. Iveti ii ti mbĩtkĩliye kwoo, onamo ti etĩkĩliye iveti ii. Indĩ manengei aŭme masyo alei syĩndŭ syoo ila maumĩtye ūlŭ wasyo. Na ti ūthŭku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na mŭikaie iveti ite mbĩtkĩli kyovonĩ kya mĩtwaano yenyu, Indĩ syo syasyoka kwa alei, Ityai syĩndŭ ila mumĩtye mŭlŭngĩwe; na alei nĩmetye kĩla maumĩtye. Usu nĩw'o ūtwĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nŭtusaa katĩ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهْجِرَاتٍ
فَامْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَتَوْهُنَّ مَا نَفَقُوا
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَلَا تَنْسَكُوا فِي عَصَمِ الْكَافِرِ وَسَلُّوا
مَا نَفَقْتُمْ وَلَا تَنْسَكُوا مَا نَفَقُوا ذَلِكَُمْ خُطْبَةُ اللَّهِ
يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala uI kyathi kwa alei, IndI yIla mUkUfvanI sya na kwosa mUavo Umwe kuma kwa alei, manengei etIkIli asu ala iveti syoo iendete syIndU syIlanene na ila mo maumItye kwa alei IUIU wa iveti syoo. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItIkIlaa.

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابَتْكُمْ فَأَتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاجُهُمْ قَتْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

13. We Mwathani! YIla iveti mbItIkIli syooka vala uI, iia kIthitU kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka UIaalai, kana kUaa syana syasyo, kana kUete Ikoani ya kUsonokya iseUvItye syo mbene na Useleke, kana kUlea kUkwIw'a we UndUnI Ula wa w'o, IndI ItIkIla OkUsI wasyo na UmUkUlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. NIw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUEkanfi-MUono-VyU, UsUtwe nI tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبْتَغِيَنَّكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَفْضِلْنَ فِي مَعْرَفٍ
بَيْنَهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝

14. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MUikatume ndUU na andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe UmathatIe, ow'o, mo nImayItUkIte kUyona Itu tondU alei mayItUkIte IUIU wa asu ala me mbUanI.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
لَقَدْ بَيَّنَّا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَبِيسُ الْكُفَّارُ مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ ۝

سُورَةُ الصَّفِّ مَدِينَةُ

(٦١)

AL - SAFF
(Wavianfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na
kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ūlũ wa nthĩ
nĩkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula
Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ
mũneena ūndũ mũtekaa?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

4. Ūndũ ūla ūmenetwe vyũ ūthyũnĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena
ūndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

5. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzĩanĩ
Yake meylafie mĩthĩa mĩlũmu, ota
mwako *Ūnĩw'e* na ūlũlũ.

لَئِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا
كَانَهُمْ بَيِّنَاتٌ مَرْصُوصٌ ⑤

6. Na lilikanai yĩla Mose wamatavisye
andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ
mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana
nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwenyu?'

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لِقَوْمٍ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ
تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ
اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

7. Na lilikanai yĩla Yesu, mwana wa
Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli,
vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwenyu,
ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa
na Tola, na ngĩnengane ūvoo mũseo wa
Mũtũmwa ūla ūkoka Itina wakwa.
Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na
yĩla we wamavikĩlie mo ena mokũsĩ
matheu, mo maisye, 'Ūũ nĩ ūoi wĩ
ũtheinĩ.'

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَتَّبِعُوا إِسْرَءِيلَ إِلَيَّ
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَمَلَأْنَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ
الْقُرْآنِ وَمَنْ أَمْرًا يُرْسَلُ يُلَاقِي يَأْقِي مِنْ بَعْدِهِ
إِنْسَهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ قَبِيلٌ ⑦

8. Indĩ n00 ūla ūtonya kwĩka İvĩtyo İnene k0m0vĩta we ūla ūse0vasya ūv0ng0 İ0İ0 wa Ngai Mwene Vinya W'ontho yĩla we weetwa nthĩnĩ wa İslamu? Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

9. Mo nĩmenda k0kĩvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'ontho na *mĩvevo* ya makany'wa moo, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho akeanĩsya kyeni Kyake, ona alei makĩmena kyo.

10. We nĩ We ūla ūm0t0mĩte M0t0mwa Wake ena ūtongoi na Ndĩni ya w'o, nĩkana We atonye k0mĩsindĩthya İ0İ0 wa ndĩni syonthe, ona ethwa asu ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ nĩme0mena ūu.

LUKU 2

11. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Nyie nĩmwolotele ūtandĩthya ūla ūkam0tangĩla inyw'ĩ kuma ūsilllonĩ wĩ woo?

12. Nĩkana inyw'ĩ m0mwĩtĩkĩle Ngai Mwene Vinya W'ontho na M0t0mwa Wake, na ūkitai nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na ūthw'ii wenyu na mathayũ menyũ. Uu nĩ ūseo m0no kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

13. We akamũekea inyw'ĩ naĩ syenyũ, na kũtuma inyw'ĩ mũlike nthĩnĩ wa Mũĩnda İla İvĩtĩlaa t0İ0sĩ uungu wayo, na mawĩkalo matheu ma kwendeasya nthĩnĩ wa Mũĩnda ya Tene na Tene. Usu nĩ ūtanu mũnene.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

يُرِيدُونَ لِيُظَاهَرُوا نُورًا وَاللَّهُ بِأَعْيُنِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٥١﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُفْلِحُونَ ﴿٥٣﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٌ تَرْتَبُونَ فِي جَنَّاتٍ مَّدْنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٥﴾

14. Na *We akamOnenge inyw'I Inee yIngi*
 Ola inyw'I mwendete: Utethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na OkIlyo
 wa vakuvI. Kwa Ou, tavany'ai Ovoo
 mUseo kwa etIkIli.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItIkIlaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tond0 Yesu, mwana wa Malia,
 wamak0lilye amanyIw'a *make*, 'Naa0
 ala atetheesya makwa *nziInI* ya Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mama0s0ngIic, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa Ou,
 nguthu Imwe ya Aaana-ma-Isilaeli
 nIyetyIkIle, oyIla nguthu Ila IngI
 nIyaleile kwItIkIla. IndI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetIkIle I0I0
 wa mUmaitha woo, namo meethwa me
 ma kUsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
 طَلِيقَةُ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَلِيقَةُ
 فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ ona kĩla kyonthe kĩ ũlũlũ wa nthĩ nĩkĩmũtalaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbĩ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla ũmũkĩĩtye Mũtũmwa kuma katĩ wa Andũ-Matesĩ-Kũsoma kuma katĩ woo ene ũla ũmasomeaa Mĩsoa Yake na ũmatheasya mo, na ũmamanyĩasya Ivuku na ũĩ, onakau mo mbee, maĩ nthĩnĩ wa ũthyoeuku umĩĩte;

4. Na angĩ kuma katĩ woo ala matanamba kũkwatana namo. We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

5. Usu nĩ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ũla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata mwĩao wa Tola na malea kũkua, nĩ ta ya ĩng'oi yĩkũite mũio wa mavuku. Ngelekany'o ya andũ ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

7. Asya, 'Inyw'ĩ ala mwĩ Ayuti, ethwa inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mwĩ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَذَانِ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَيْسَ بِشَيْءٍ

مُعِينٍ
وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لَتَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَٰلِكَ نَضِلُّ اللَّهُ يَهْتُمُّ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ خُلُوا فِي التَّوْرَةِ ثُمَّ لَمْ يَجْعَلُوا
كَشَلِ الْجَمَارِ يَجْعَلُ أَسْفَارًا يَتْسَى مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا أَوْ لَيْسَ

wa andũ ala angĩ onthe, ĩĩĩlei kĩkw'ũ
ĩndĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8. Ĩndĩ mo maikakĩĩĩla ona ĩndĩ, nũndũ
wa kĩla moko moo matwaie mbee woo.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9. Asya, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũkĩkĩla
vate nzika, kĩkamwĩthĩa inyw'ĩ. Na ĩndĩ
inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake We ũla wĩsĩ
maũndũ ala matonekaa na ala monekaa,
na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ
maũndũ ala mweethĩwe mũkĩka.

LUKU 2

10. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla wĩtano
weetanwa kwoondũ wa Mboya
mũthenya Wakatano, ĩkalaatei
kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe na tiai mawĩla menyu onthe.
Undũ ũũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu,
takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11. Na ĩndĩ ĩla Mboya yathela, ĩndĩ
nyatĩkai ĩũũ wa nthĩ na manthai mumo
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe
mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12. Ĩndĩ yĩla mo moona ũtandĩthyo kana
ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na
kũũtia we ũũngeme. Asya, 'Kĩla kĩna
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo
mũno mbee wa ũtanu na ũtandĩthya, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani Ula-Mũseo-Vyũ.'

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ أَخْرَجَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ الْمَكْحُولَةِ إِذْ يَنْتَظِرُونَ الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

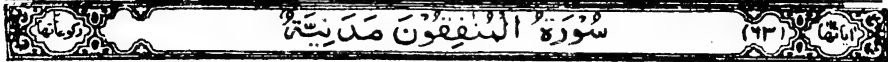
وَلَا يَتَمَنَّوْنَ أَهْلًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تُمْرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلْقِيكُمْ
ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَوَدَّيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لَّانْفُسُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَأَسْبَأْ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
الْتِجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN

(Wavuanfw'e Madina)

1. SyItwanf ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nf ūlau, Usũtwe nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ylla angangani mooka vala ūf maasya, 'Ithyl twfna ūkūsī kana we wī Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwsf kana ow'o we wī Mūtūmwa Wake, Indf Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūkūsī kana vate nzika, angangani nf akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

3. Mo maitw'fkthfye ithitū syoo ta ngao; ūu mo mamaalyūlaa andū kuma nzlanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maūndū ala mo methfItwe mayfka nf mathūku.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

4. KfItumi nūndū mo mbee nfmeetfkfllile, na Indf malea kwfItfkflla. Kwa ūu, ūsilfū nfweekfwe fūfū wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ūndū.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

5. Na ylla inyw'f mwamona mo, myūmbfllwe yoo nfmwendeasya inyw'f; na ethwa mo nfmaneena, inyw'f nfmwfthukfasya ūneeni woo. Oylla mo nf ta tūūvonge tūmū tūmbanfw'e. Mo nfmafkaa kūvalūkflwa nf kfla kyeva. Mo nfmo amaitha, kwa ūu fsvfaneī namo. Kfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kfthwe fūfū woo. Mo maalyūlawā ata!

وَإِذَا رَأَوْهُمْ تَبََّعَكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمِعْ لِقَوْلِهِمْ كَانَتْهُمْ خُسْبَةً مِّنْ دُونِ يَسْبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوِّ فَاحْذَرْهُمْ تَتْلَاهُمْ اللَّهُ أَنْتَ يَوْمَ تَكُونُ

6. Na ylla mo matavw'a, 'ūkai, nfkana Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmwfItfya inyw'f ūkeo, mo mathiūaa mftwe yoo ūtee, na nūmonaa matfItwe fItina mausūtwe nf ūng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا أَعْنَاقَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

7.No Ondũ Omwe kwoo, weetya ōekeo kwoondũ woo kana walea kwĩtya ōekeo kwoondũ woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mbaa matũ.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

8.Mo nĩmo ala maasya, 'Mũikaumye ũlũ wa asu ala me vamwe na Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũvika mo manyalĩke na maimũtia we;' oyĩla inandũ sya matu na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indĩ angangani maimanyaa.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ⑦

9.Mo maasya, 'Ithĩ tũkasyoka Madina, ōmwe ūla mũtalĩku mũno vyũ, akamũlũngya ūla mũthĩni mũno vyũ;' oyĩla ndala ya w'o nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli; Indĩ angangani mayĩsĩ.

يَقُولُونَ لِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَابُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ⑧ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑨

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ūthw'ii wenyu na syana syenyu iikamũalyũle inyw'ĩ Ūtee na Ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla ona wĩva wĩkaa Ūu ---asu nĩmo ala mena wasyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا أَمْوَالَكُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑩

11.Na umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ mbee wa kĩkw'ũ kĩtanamũvikĩ ōmwe wenyu akasya, 'Mwĩai wakwa, We Ōkanerige Ivinde kwa kavinda kanini tũ, Nyie Indĩ nĩkumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.'

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑪

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamŋnenge thayŋ Ivinda ylla
yŋtw'ŋtwe yavika; Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe Nŋmesŋ-Nesa maŋndŋ
ala inyw'ŋ mwŋkaa.

وَكُنْ يُؤَخِّرُ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَاللَّهُ
فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Us0ftwe nĩ 0lau, Us0ftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na kĩla kyonthe kĩ 1010 wa nthĩ ona kĩva nkĩm0tafaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbĩ nĩ Wake na ndaĩ nĩ Syake na We E-na 0tonyi 1010 wa syĩnd0 syonthe.

يَسْجُدُ لِلَّهِ فِي السُّبُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

3. We nĩ We 0la 0m0mbĩte inyw'ĩ, 1ndĩ amwe menyu nĩ alei na amwe menyu nĩ etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa 0nd0 inyw'ĩ mwĩkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

4. We nĩwoombie matu na nthĩ na 0-w'o, na We nĩwamwanakavisye inyw'ĩ na ase0vyva my0mbĩlwe yenyu mĩseo m0no vy0, na Kwake nkwo 0al0ko wa m0min0kĩlyo.

خَلَقَ السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

5. We n0syĩsĩ syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ 1010 wa nthĩ, na We n0mesĩ ma0nd0 onthe ala inyw'ĩ m0vithaa na ala inyw'ĩ mumb0laa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ma0nd0 onthe ala me nthĩnĩ wa ith0i.

يَعْلَمُ مَا فِي السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرَوْنَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

6. Uvoo wa ala maleile kwĩtkĩla mbee nowaam0vikĩla inyw'ĩ? Kwa 0u, mo nĩmasamie mosyao math0ku ma mwĩkalo woo, na maĩ na 0silĩlo wĩ woo.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

7. Kĩtumi kyaĩ n0nd0 At0mwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, 1ndĩ mo maisye, 'And0 makat0tongoesya ithyĩ? Kwa 0u, mo nĩmaleile kwĩtkĩla

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا أَبْشَرُ مِنْهُمْ دُونَنَا فَاكْفُرُوا وَتَوَلَّوْا

na mo nImaalyOkile, IndI Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndaI na yata woo ona
vanini; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
NIwIyIaIsye We-Mwene, WaIItwe-NI-
NdaIa-Syonthe.

8. Asu ala matetifika maasya kana mo maikathayokw'a. Asya, 'I, niviita na Mwai wakwa, vate nzika, inyw'i nimoikathayokw'a; na vate nzika, inyw'i nimokamanyithw'a maondo ala inyw'i mweekie. Na oo ni ovothu kwa Ngai Mwene Vinya W'on the.

9.Kwa Ōu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, na kyenĩ kĩa Ithĩ tũtheetye tũlũ wa nthĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha Nĩwĩsĩ-Nesa maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

10. Muthenya Ola We OkamOmbany'a
inyw'I, nthInI wa Muthenya-Wa-
Umbano, Usu Ukeethwa muthenya wa
wasyo na *Utandithyo*. Na Ola ona wIva
OmwiItIkIlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na wIkaa meko maseo---We
akamavetangIa mo *Uthoku* wa meko moo
na akatuma malika MTOndanI Ila IvItIlaa
tOlUsI uungu wayo, kwIkala vo tena na
tene. Usu nI Utanu mOnene.

11.Indī ta kwa asu ala maleaa kwItkItla
na kUmItlea MItsoa YaitO, aa makeethwa
me ekali-ma-Mwakinī, vala mo
makekalaa; na nī wItkalo mOthOku!

LUKU 2

12. Vai thĩna ona wĩva ūvikaa ateo nĩ mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

اَسْتَغْفِرُ اللهَ وَاللهُ غَفِيْرٌ حَمِيْدٌ ⑤

نَعَمْ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلْ وَرِثِي
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى
اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٥﴾

فَأْمُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّبَاقُ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٠﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ

Na Ola ona wIva OmwItfklIaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe----We
amItongoeaSyua ngoo yake nesa. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nOsyIsI
syInd0 syonthe nesa.

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI
ethwa inyw'I nIm00syoka Itfna, IndI I0I0
wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya
Ut0mane t0.

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai
Ngai ateo We; Kwa Ou, etfklI nImaie
wIkwaTy0 woo kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

15.Inyw'I ala mwItfklIaa! Vate nzika,
katI wa iveti na syana syenyu ve amwe
ala w'o nI amaitha menyu, kwa
Ou,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya
na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-
M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana
syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene
Vinya W'onthe nI We wIna Ituvi Inene.

17.Kwa Ou m0kIei Ngai Mwene Vinya
W'onthe m0no vy0 Ond0 m0tonya, na
It hukIIsyei, na Iw'ai, na umyai nzIani
yake; Okeethwa wI Oseo kwenyu ene.
Na Ola ona wIva OtangIwe kuma nthInI
wa Itomo yake mwene--aa nImo
makethwa na UkIlyo.

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya
yo kwoond0 wenyu, na akam0ekaa

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ ۖ فَاِنَّمَا
عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْبَيِّنُ ﴿٢٩﴾

اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن مِّنْ آذَانٍ لَّكُمْ وَأُولَادٍ لَّكُمْ
عَدُوٌّ لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا
وَتَعَفَّرُوا فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣١﴾

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَاللّٰهُ عِنْدَ
أَجْرٍ عَظِيمٍ ﴿٣٢﴾

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا ۚ
أَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شَيْعَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٣﴾

إِن تَقْرَضُوا مِنَ اللّٰهِ قَرْضًا حَسَنًا فُضِّضْهُ لَكُمْ ۚ
يَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

inyw'I; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmIIsya.

19.Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜI.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ

(٢٤)

AL - TALAAK
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe nĩ tei.

2. We Mwathani! Ylla we waeka iveti, ekana nasyo kwa İvinda ylla yllw'İlwe, na tala İvinda; na mũkİe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwİai waku. Ndũkasyumye kuma nyũmbanĩ syasyo, onasyo mbene iikaume ateo syo syeeka kİko kİla kİkwoneka ũtheinĩ kİ kİthũku. Na İno nĩ mİvaka yİllwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũla ona wİva ũmİkİlaa mİvaka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o we aũvİtİasya thayũ wake mwene. We ndwİsİ; nokwİthwa kana İtina Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kİndũ kyeũ kİkekİka.

3. Indİ, ylla syo syathengeesya kũvika İvinda yasyo ylla yllw'İlwe, syIkalye na ũseo kana ũtaanİsye nasyo na ũseo, na mete andũ eİİ alũngalu ta ngũsİ katİ wenyu, na ũngamyai ũkũsİ wa w'o kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uũ nİw'o ũtalİtwe we ũla ũmwİtİkİlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkİlyo. Na we ũla ũmũkİlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũseũvİsya nzİa ya kũtangİfwa.

4. Na akamũnenge kyaũya kuma vala we ũtavatalİthasya. Na we ũla wİaa wİkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe—We nũmwİanİe we. Nİw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanİsya kİleelo Kyake. Nũndũ kİla kİndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkİfİte kİthimo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوْيَ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

5. Na ethwa inyw'I mwIina nzika *ĩũũũ* wa iveti syenyu kũyĩtũka Ivinde yasyo ya mwei, Indĩ *manyai kana* Ivinde yasyo yĩla yĩtw'ĩtwe nĩ myei Itatũ, na no *ũndũ Omwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa* isu ila syĩna mavu Ivinde yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthaĩsya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mwĩkalaa, *kwa Ivinde* yĩla yĩtw'ĩtwe, kwĩlanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; Indĩ mwoona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, Indĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesye *mũndũũme* kaana.

8. ũla wĩna wingĩ nĩaumye kwĩlanana na wingĩ wake, na ũla Onyivĩtwe, nĩaumye kwĩlanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakũthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe omĩtũkĩ akaete ũseo Itina wa thĩna.

وَالَّذِي يَسْنَنُ مِنَ الْحَيْضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ زَنَبْتُمْ
فَعَذَابُكُمْ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَا يَحْضُنَّ وَأُولَاتُ
الْأَحْصَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سِتْرًا وَيُعْظِمَ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
تَضَارَّوهُنَّ لِيُضَتِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ
حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآوُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ وَأَنْزِلُوا إِلَيْنَكُم
بِعُرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فُسْرُضِعْ لَهُ أُخْرَى ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
شَيْئًا إِلَّا مَا أَتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.Ni mIsyi yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na At0mwa Make, na IthyI nItwamItalile Otalo mwai na twamIsillIa na OsillIlo wI kyeval

وَكَاتَيْنِ قَرْنٍ قَرِيَّةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَحَاسِبْنَهَا حَسَابًا شَدِيدًا وَعَذِّبْنَهَا عَذَابًا ثَقِيلًا ①

10.Kwa Ou, nIyasamie Oth0ku wa mwIkalo wayo, na m0min0kIlyo wa 0voo wayo waf wanangIko.

فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ②

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe n0se0vItye OsillIlo mwai kwoond0 wayo; kwa Ou, m0kIei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I and0 mwIa kIlIko, ala mwItIkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe n0theetye KIlilikany'a kwenyu.

أَمَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَٰٓأَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا ۖ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ③

12.M0t0mwa, 0la 0m0someaa inyw'I MIs0a mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye k0maumya asu ala metIkIlIaa na kwIka meko maseo kuma nthInI wa kIla m0themba wa kIvindu k0matwaa kyeninI. Na 0la ona wIva 0mwItIkIlIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo—We akatuma we alika nthInI wa M0nda Ila IvItIlIaa mb0sI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe n0se0vItye kya0ya kIseo m0no kwoond0 wake.

رُسُودًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِّیُخْرِجَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ ۚ وَمَنْ يُؤْمَرْ بِاللَّهِ وَعَمَلٍ صَالِحًا يَدْخُلْهُ
جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ④

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu m0onza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa kIveva 0theeaa kaI wamo, nIkana inyw'I m0tonye k0manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena 0tonyi I0I0 wa syInd0 syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Umanyi Wake.

يَا مَعْشَرَ قَدِيرَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIM
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nI ūlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! NtIkwĩ we ūkwĩvata we-mwene kIla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkwĩtĩkĩlĩtwe we, ūimantha ūtanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nI tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkwĩtĩkĩlĩtwe we kwananga mawĩvĩto maku, ūũũ wa maũndũ ala mawetetwe vau mbeenI, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũsũvĩ waku; na We nI Umanyi-W'onthe, Mũũ.

4. Na yIla Mwathani wakĩtavĩsyē kIveti kIrwē kyake kIrbithI kya maũndũ nakyo kyaumbũla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amũmanyĩthya ūvoo wakyo, we akImanyĩthĩsyē kyo kIlungu kIrwē kyaw'o, na alea kũweta ngalI Ila IngI yaw'o. Na yIla wakImanyĩthĩsyē kyo ūvoo ūsu, kyakũlya, 'Nũũ ūla ūkũtavĩsyē we ūu? We aĩsyē, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe nũmanyĩthĩsyē Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'eI nImũkũmwēlekela Ngai Mwene Vinya W'onthe mwIĩlĩlĩte, kũkeethwa kwI ūseo mũno kwenyu, na ngoo syenyu syĩthwe iminĩte kũkusĩw'a ūvoonI ūsu. IndI inyw'I mwatetheanĩsya mũndũ na ūla ūngI kũmũkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَنْتَهَى
مَرْضَاتٍ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْبَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ②

وَإِذَا أَسْرَأْتِنِي إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا
نَبَّأْتُ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيَّ عَرَفَ بَعْضَهُ وَ
أَعْرَضَ عَن بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ③

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ
تَظْهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ④

We Mŭsŭvŭi wake, na Kavilieli na ala alŭngalu katŭ wa etŭkŭli; na mbee wa Ŭu, alaŭka ala angŭ onthe nŭ atetheesya make ota Ŭu.

6.Nŭkŭtonyeka kana, we akamŭnenge inyw'ŭ valŭa wa kŭtaanŭsya talaka, Mwŭai wake akamŭnenge iveti ingŭ nzeo vandŭ venyu kŭmŭvŭta inyw'ŭ, ndŭkŭŭi, mbŭtŭkŭli, mbŭwi mŭno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syŭnenganŭte ŭthaithinŭ, itŭaa kŭya, ndiwa na eŭtu atheu.

7.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Itangŭlei ene na andŭ ma nyŭmba syenyu kuma Mwakinŭ ŭla ngŭ syaw'o nŭ andŭ na mavia, ŭla ņnyuvŭwe alaŭka ŭŭŭŭ waw'o, mate tei, na ai, ala mataleaa kŭmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maŭndŭnŭ ala We ŭmeyŭaŭaa, na kwŭka ŭndŭ mo meeyŭaŭwa.

8.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mŭikaete mawŭkwatyo ŭmŭnthŭ. Inyw'ŭ nŭmŭkŭŭvwa kwoondŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna wŭlilo wa w'o. Nokwŭthwa Mwŭai wenyu akavetanga ŭthŭku wa meko menyu na kŭmŭtonyethya inyw'ŭ kŭlika Mŭŭndanŭ ŭla ŭvŭtŭlaa mbŭsŭ uungu wayo, mŭthenya ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakamŭsonokya Mwathani kana asu ala metŭkŭŭte vamwe nake. Kyeni kyoo kŭkasembaa mbee woo na mokonŭ moo ma aŭme. Namu

عَنِ رَبِّهِ إِنَّ طَلَقَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
فَإِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ مُؤْمِنِينَ تَبْدِئُ غَيْبَتِ
سَيِّئَاتِ تَبْدِئُ وَأَبْكَارًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْأَجْنَارُ عَلَيْهَا لَئِيْكَ غُلَظٌ
شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا
عَلَيْكُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتُكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

١٩٤

AL - MULK
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ Ōlau, Usŵtwe
nŵi tei.

2.Kūathimwa nŵi We Ōla ūsumbŵi wŵi
kw'okonŵi Kwake, na We E-na ūtonyi
ūlū wa syŵndū syonthe.

3.Ula ūmbŵte kŵkw'ū na thayū nŵkana
atonye kūmūtata inyw'ŵi---Ūla mūseo vyū
nthŵnŵi wa meko; na We nŵi We-Wŵi-
Vinya, Mūekanŵi-Mūno-Vyū.

4.Ula ūmbŵte matu mūonza na
mwŵŵ'ano. Vai ūalyūku ūtonya kūwona
nthŵnŵi wa ūmbi wa Ngai-Wa-Ulau.
Sisya ŵngŵi ŵndŵi: we nŵwona ūvŵtanu ona
wŵŵa?

5.Ŵi, sisyai ŵngŵi, na ŵngŵi, woni wenyu
ūkamūsyokea inyw'ŵi tŵ mwŵi avŵavŵanu
na mwŵi anou.

6.Na nŵw'o, ŵthŵi nŵtūyanakavŵtŵe ŵtu
yŵla ya ŵtheo vyū na mataa na
tūkamatw'ŵkŵthya mo ma kūmalūngya
masatani, na nŵtūmaseūvŵsyŵe mo ūsilŵlo
wa Mwaki wakene.

7.Na asu ala matamwŵŵŵkŵlaa Mwŵai woo
ve ūsilŵlo wa Ngiena, na ūalūko
mūthūku!

8.Yŵla mo makekw'a nthŵnŵi wayo,
makawŵw'a ūuumŵte ūtheūkŵte.

9.Ukeethwa wŵi vakuvŵi kūvūthūka nŵi
ūthatu. Oyŵla nguthu ya alei yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌالَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُالَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي
خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوِثٍ فَإْزِجْ الْبَصَرَ هَلْ
تَرَى مِنْ فُطُورٍثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ
خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌوَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا
رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِوَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ذُو شُئْنٍ
الْحَصِيرِ

لَا أَتَوَّافِينَهَا سَيِّعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورٌ

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ

nthInI waw'o, as0vIi maw'o makamak-
0lasya mo, 'M0kaanany'a
nowaam0vikIa inyw'I?'

10. Mo makas0ngIa 'II, nIw'o,
M0kaanany'a nIwookie kwit0, IndI ithyI
nItwam0tw'kIthisy e we ta m0kengani,
na ithyI nItwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndavuanItye kInd0; inyw'I mwi
IvItyonI Inene.'

11. Na mo makaasya, 'Takethwa ithyI
nItweethukIIsye, kana t0kethwa na
kIIfko, t0yIthIwa twI ekali-ma-MwakinI
wakene.'

12. IndI mo makaumb0la naI syoo; IndI
k0umanIwa kwIthwe kwa ekali ma
MwakinI.

13. NIw'o, asu ala mam0kIaa MwIai woo
oyIla We n0vithanItw'e kwoo---ve
0eeko na Ituvi Inene kwoond0 woo.

14. Na ona inyw'I m0kamavitha ma0nd0
ala inyw'I m0neena kana
m0kamaneeana mbee wa and0; We nIwIsI
nesa vy0 kIla kI nthInI wa ith0i syenyu.

15. We 0la 0m0mbIte inyw'I ndawIsI?
We nI M0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa onthe, WIsI kIla 0nd0.

LUKU 2

16. We nI We Ula 0mbIte nthI yIanene na
mbololo kwoond0 wenyu; kwa 0u,
angangai nzIanI syayo k0la kwIna 0thei,
na yai katI wa kya0ya Kyake. Na
Kwake nIkw'o k0kethwa 0thay00kyo.

سَالَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

قَالُوا بَلَىٰ ذَنَّبْنَا نَذِيرُهُ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنشَأْنَا لَهُ فَصْلًا
فَتَكْفُرُوا ۝

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
السَّعِيرِ ۝

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ أَتَمَّ مَقَرُّهُمْ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَأَسْرَوْا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ۝

۞ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝

17. Inyw'ŭ mwŭw'aa mwŭ mŭuonŭ Kwake We ŭla wŭ Itunŭ kana We ndakatuma nthŭ Ithelekelya nthŭ vamwe nenyu, yŭla yambŭlŭlŭya kŭthingitha?

أَوَمَنْهُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخُوفَ بَكُمُ الْأَرْضَ
فَلَوْلَا إِيَّاهُ تُؤْمَرُونَ

18. Inyw'ŭ mwŭw'aa mwŭ mŭuonŭ kwa We ŭla wŭ Itunŭ kana We ndakamŭetee kŭlutani kya mŭthanga? Na Indŭ mŭkamanya ņndŭ ņkaany'o Wakwa wathŭkŭŭe.

أَمْ أَمِنتُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نُنْزِلُ

19. Na ow'o asu ala maŭ mbee woo, nŭmamaw'ŭkŭthisye Atŭmwa Makwa ta akengani ota ņu; Indŭ ņsilŭlo Wakwa waŭ mwai ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَجْلُ

20. Mo nomonete nyŭnyi ŭlŭ woo, Itambŭŭkŭtŭe nthwau syasyo iŭlŭkŭte syo iteŭthingithanga na Indŭ ikŭŭmba vamwe ŭlŭ wa nzyŭma yasyo? Vai wa kwikwatŭla yayayanŭ ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow'o We nŭsyonaa syŭndŭ syonthe.

أَوْ لَمْ يَرَوْا إِلَى الْغُلَاقِ فَكَفَّهُمْ صَغِيرٌ وَيَغْفِضُنَّ
فَأَنسِلْهُمْ إِلَّا الْرَّحْمَنُ إِنَّهُ يُخْلِقُ شَيْءًا بَصِيرًا

21. Kana nŭŭ ŭla we ņtonya kŭtw'ŭka nguthu syenyu sya ita kŭmŭtethŭya kŭkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nthŭnŭ wa ņkengani tŭ.

أَفَنَنْهَذَا الَّذِينَ هُوَ جُنْدٌ لَّكَ يَنْصُرُكُمْ مِنْ
دُونِ الرَّحْمَنِ إِنْ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ

22. Kana we nŭŭ ŭla We akaŭngamya kyaŭya Kyake, ņtonya kŭmŭnenge inyw'ŭ? Aiee, Indŭ mo maendeeaa kŭlŭma nthŭnŭ wa wau wa matŭ na ņalyŭku.

أَفَنَنْهَذَا الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا
بَلْ لَّجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ

23. Kyaŭ! We ŭla ņendaa akungŭte wa ņthyŭ wake nŭwe ņtongoew'e nesa kana nŭ ŭla ņendaa aŭngeme alŭngele nzŭanŭ ŭla ya w'o ndŭngalu?

أَفَنَنْشِئُ مَكِينًا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمْنًا تُخِشُّ
سُبُوتًا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

24. Asya, 'We nĩ We ūla
wamŭtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ kwĩthwa andŭ
na amŭseŭvĩsyā matŭ na metho na ngoo;
ĩndĩ inyw'ĩ mŭtŭngaa mŭvea mŭnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السِّنْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٤﴾

25. Asya, 'We nĩ We wamwingĩvisyē
inyw'ĩ tũlŭ wa nthĩ, na inyw'ĩ
mŭkoombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ﴿٢٥﴾

26. Namo maasya, 'Utianlŭ ūŭ ūkavika
ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ ow'ŭ mwl ma w'ŭo?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

27. Asya, 'Umanyi waw'ŭ wĩna Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nĩŭ
Mũkaanany'a mumĩlu tũ.'

قُلْ إِنَّمَا أَوْلِئْتُمُ اللَّهَ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٢٧﴾

28. Īndĩ yĩla mo makawona vakuvĩ,
mothyũ ma asu ala matetĩkĩlaa
makakwatwa nĩ kyeve, na
kũkatavanw'a, 'Uũ nĩw'ŭ inyw'ĩ
mwēkalaa mũikũlya.'

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ﴿٢٨﴾

29. Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene
Vinya W'onthe akenda kũmbananga
Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana
akatw'ĩw'ĩ ta tei; nũŭ ūla ūkamasiĩla alei
kuma ūsiĩlonĩ wĩ woo?

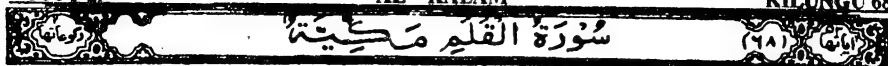
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ
رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'We nĩ Ngai-Wa-Ulau; ithyĩ
nĩtũmwĩtĩkĩlĩte We na Kwake nĩvo twĩte
wĩkwatyo witũ. Na omĩtũkĩ inyw'ĩ
mũkamanya nũŭ ūla wĩ lĩvĩtyonĩ yumĩlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَتَعْمَلُونَ
مِنْهُ وَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

31. Asya, 'Ndavyei nyie, kĩw'ũ kiyenyu
kyonthe kĩkathēlekelya nthĩ, nũŭ Īndĩ ūla
ũmũetee kĩw'ũ kĩñheu kĩvĩlĩte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ
يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مُعِينٍ ﴿٣١﴾

AL - KALAM
(WavuanIw'e Makka)

1.SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Nĩvĩta na kakulu ka ingi na kĩandĩki
na kĩla mo maandĩkaa,

تَوَالِقَلِمٍ وَمَا يَسْطُرُونَ

3.Kwa mumo wa Mwĩai waku, we ndwĩ
mũndũ wa ndũũka.

مَا أَنْتَ بِغِنَمَةٍ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

4.Na kwaku we, kwa ūla w'o vyũ, ve
mũthĩnzĩ ūtakathela.

وَأَنَّ لَكَ لَا جَرًا غَيْرَ مَنْتُونٍ

5.Na we vate nzika wĩna mwĩkalo mũseo
mũno vyũ, wĩna ndaĩa.

وَأَنَّكَ لَظَلٌّ خَلْقٍ عَظِيمٍ

6.Na we omĩtũkĩ ūkoona onamo ota ūu
makoona

فَتَسْبُحُهُ وَيُبْصِرُونَ

7.Nũũ ūla ūkwatĩtwe nĩ ndũũka katĩ
wenyu.

بِأَنبَاءِكُمُ الْمَقْنُونِ

8.Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa
vyũ ala mathyoekaa kuma nzĩanĩ Yake
na We nĩwĩsĩ nesa vyũ ala maatlĩaa
ũtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

9.Kwa ūu we ndũkew'ane na mawendi
ma ala maũleaa ūla w'o.

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ

10.Mo mendaa we wĩthĩwe wĩ mwololo
kwoo nĩkana mo ota ūu, methĩwe me
ololo kwaku.

وَذُوَا لُؤْتٍ ذُنُوبٍ يَسُبُّوا رَبَّهُمْ فَبِأَنبَاءِهِمْ

11.Na ndũkenengane kwa mũndũ
mwĩvĩti ona wĩva, mũndũ mũthũku.

وَلَا تُطِيعُ كُلَّ حُلَاةٍ فُجِينٍ

12. Mūvinganīsyā, Ōla Ōendaa
akyananga masyīṭwa ma andū,

هَتَا زَيْتَا وَبَعْدِهِمْ ۝

13. Mūvatani wa moseo, mūtūli-wa-
mīao, mwene-naī,

فَتَأْتِي الْخَيْرُ مَعْتَدًا ۝

14. Wīna mwīkalo mūthūku na ūlū wa
Ōu, Ōte ūthe mwīanīu.

عَلَى بَعْدِ ذَلِكَ رَنِيمٌ ۝

15. Kītumi nūndū we ena ūthw'ii na
syana.

أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ۝

16. Yīla we wasomewa Mīsoa Yaitū
aasya, 'Movoo ma tene!'

إِذْ أَنْنَعِ عَلَيْهِ إِنْنَا قَالَ أَسَاطِيرَ الْأَوَّلِينَ ۝

17. Ithyī tūkamwīkīa kyoo īnyiūŋī yake.

سَنَسِيحُهُ عَلَى الْخُرُومِ ۝

18. Ithyī tūkamātata mo tondū
twamatatie ene ma mūŋda yīla mo
meevītie kana makoombany'a mōsyao
onthe kwakya kīloko.

إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا
لَيَصْرِفُنَّهَا مُصْبِحِينَ ۝

19. Namo malea kūvathūkany'a na
mayaasya, 'Ngai enda' Inshaallah

وَلَا يَسْتَكْبِرُونَ ۝

20. Indī mbaanga kuma kwa Mwīai waku
nīyamathokeie yīla mo makomete;

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ۝

21. Na kīloko kyamethīa ūilyī ta mūŋda
ūkūangīwe nthī ūtukū mūima.

فَأَصْبَحَتْ كَالضَّرِيمِ ۝

22. Kwa ūu, mo nīmeetanie mūndū na
ūla ūngī kūitheatheana masangya,

فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ۝

23. Makyasya, 'Umaalai ūnī kīloko tene
mūende mūŋdanī wenyu, ethwa inyw'ī
nīmūŋketha ngetha,'

أَيَّ اعْبُدُوا عَلَى خَزَائِكُمْ إِنَّ كُنْتُمْ صَرِيمِينَ ۝

24. Na mauma, maineenany'a mūndū na
ūla ūngī na mawasya manini,

فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَخِفُّونَ ۝

25. Makyasya, 'Mũiketĩkĩle mũndũ ngya kũlika nthĩnĩ waw'o ũmũnthĩ iny'ĩ vate kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَيُّومَ عَلَيْكُمْ فَسَكِينٌ ۝

26. Na mo maumie kũloko tene mena vinya.

وَعَدُوا عَلَىٰ خَرْبٍ قَدِيرِينَ ۝

27. Indĩ yĩla mo mawonie mũndũ maisye, 'Vate nzika ithyĩ nĩtwaĩtye nzĩa yaitũ!'

فَلَمَّا زَاوَاهَا قَالُوا إِنَّا لَضَّاكُونَ ۝

28. Aiee, ithyĩ nĩtũvenetwe kĩla kĩndũ.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

29. Ala aseoo vyũ katĩ woo maisye, 'Nyie ndyaamũkũlya iny'ĩ, Mwĩlea kũmũtaĩla Ngai nĩkĩ?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ لَوْ لَا تُسْمِعُونَ ۝

30. Yu mo maisye, 'Utheu wĩthwe kwa Mwĩlai waitũ. Vate nzika, ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ eki-ma-naĩ.'

قَالُوا سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

31. Na Indĩ amwe moo mamathiũũkĩla ala angĩ maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۝

32. Namo maisye, 'Woo nĩ witũ! Nĩw'o, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ mũno.'

قَالُوا يُونُسُ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

33. 'Nokwĩthwa Mwĩlai waitũ akatũenge mũndũ mũseo mbee wa ũũ; ithyĩ nĩtũmũthaitha Mwĩlai waitũ twĩnyivĩtye.'

عَنَّا رَبَّنَا أُنْزِلْ عَلَيْنَا خُبْرًا مِّمَّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رُغَبُونَ ۝

34. Usu nĩw'o ũsilĩlo wa nthĩ ũno. Na vate nzika, ũsilĩlo wa Itunĩ nĩ mũnenange mũno. Takethwa mo nĩmamanya!

فَتَلَدَّمْ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve MfOnda ya Utanu vamwe na MwIai woo.

إِنَّ لِّلشَّاقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتِ النَّوْمِ

36.IthyI IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitO OndO IthyI tOmekaa avItany'a?

أَفَجَعَلَ الْمُسْلِمِينَ كَالْمَجْرُمِينَ

37.Inyw'I mwIa kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا لَكُمْ سَكِرْتُمْ مَعَكُمْ

38.Inyw'I mwIa Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمَرَ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَذَرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkeethwa na kIla mOkOnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ

40.Kana inyw'I mwIa OtianIo ona Omwe wovanItw'e NaitO IthyI kOvika MÜthenya wa UthayOOkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمَرَ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِالْبَقَّةِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَخْتَارُونَ

41.MakOlye mo nOÜ katI woo OIa OkaOngamIa OndO Osu.

سَلَامٌ أَنَّهُمْ بِذَلِكَ رَعِيمٌ

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneena w'o.

أَمَرَ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MÜthenya OIa w'o Okavuanw'a ÜtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ou;

يَوْمَ يَلْعَنُ عَنْ سَائِرٍ وَيَدْعُونَ إِلَى التَّجْوَدِ يَسْتَوْفُونَ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Tka mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

خَائِشَةً أَبْصَارُهُمْ تَرَاهُمْ ذَلِيلَةً وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى التَّجْوَدِ وَهُمْ سَائِلُونَ

maĩ mŭŭonĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmaleile kwĩw'a.

45.Kwa Ŭu, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno YaitŬ. Ithyĩ
tũkamathengeesya mo vakuvĩ na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

فَدَّرَنِي وَمَنْ يَكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَدْرِي
فِي خَيْثٍ لَا يَعْلَمُونَ ۝

46.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda;
nũndũ walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِلْ لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَيَّيْنٌ ۝

47.Kana we kometasya mo ĩtuvi ũndũ
mekwoneka maillyĩ ta maemeewe nĩ thiĩ
mũito?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ۝

48.Mo mena maũndũ ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝

49.Kwa Ŭu we, ĩthĩwa ũmĩĩsyee kũkua
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
ũla Mũndũ wa ĩkũyũ Yona yĩla
wamwĩkaĩlile Mwĩai wake ausũltwe nĩ
kyeva.

فَاصْبِرْ بِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُكُنْ مِنَ الْكَافِرِينَ
إِلَّا نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e ũtee wa ũkanga ĩolũ wa
kĩlungu kyũmũ kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa atũltwe mũtĩ nĩ andũ
make.

لَوْلَا أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwamũnyuvie we
na nĩwamũtw'ĩkĩthisyee ũmwe wa ala
alũngalu.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

52.Na asu ala matetĩkĩlaa, nomende
kũkumya we vandũ vala Ngai Mwene
Vinya W'ontho ũkũnengete na mothyũ
moo mena ũthatu yĩla mo meew'a

وَأَنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَا تَلْسَمُ إِلَّا نَذِيرًا لَتَأْتِيَهُمُ الْغَارَةُ ۝

Klililikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI klililikany'a
kwa nthI syonthe.

وَمَا مَوْلَاكُمْ إِلَّا ذُكْرُ الْعَالِينَ

سُورَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ

(49)

AL – HAAKKAH
(Wavuanlw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúítwé ní úlau, Usúítwé
ní tei.

2.Ula UtathŪkīka wa w'o!

3.Ula Utathŭkṭka nī mwaŭ?

4. Ula Utathökŋka wa w'o nĩ mwaŋ. Na nĩ kyaŋ kĩtonya kũmanyĩthya we Ula Utathökŋka na wa w'o nĩ mwaŋ?

5. Mbaĩ ya Athamuti na mbaĩ ya Aati
nĩmamĩtw'kĩthisye mbaanga ya
kũhũũũũmũkĩlo ta ya ũvũngũ.^{1*}

6.Indī mo Athamuti nīmaanangiwe na
 7.īkūna yī vinya.

7.Namo Aati nīmaanangiwe na kīseve
kyai kīuumīte,

8.Kiŵa We watumie kiŵutana kwa
motukū mūonza na mīthenya nyaanya
ŵatŵanŵe, nīkana we ōtonye kwona andō
mavalōkangīte na mothyō matulītye ndu,
mailyī ta mīthamba ya mītende
mīvalōkangu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْمَلَأْتُهُ

ଚିତ୍ରାବଳୀ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُ ۖ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهُ ۚ

فَأَمَّا نَسُودٌ فَأُمْكَوْا بِالْكَافِ ۝

وَأَنفَاعًا فَهَٰذَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَاتَّخِذُوا بَيْنَكُمْ وَبَيْنِي حُرْمَةً ۚ إِنَّهُ فِى هَٰذَا لَآيَاتٍ لِّمَن يَعْقِلُ ۚ

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَنِيَةَ أَيَّامٍ

حُسُومًا فَرَّءِ الْقَوْمَ فِيهَا صَرْغِي كَالْتَهْمِ أَجْمَازُ

نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ۝

*Ngewa Ino yumiŵ'e nthlŵi wa 'Kulani Ntheu 'Al-Qariah' Itavanŵ'e ta 'Yauma yakuna-al-Naaso kaltraashil mabus wa takunul-jibaalo kal-ehnil manfush' *Al-Qariah 101:5-6 Mũthenya Ūla mbaa andũ makeethwa mailŵi ta symbalutaya inyaŵkũw'e, na iŵma ikeethwa iŵiŵi ta w'la mũsanŵe.* Kwa Ūu ti kũvevenzeka kũvũthũ indĩ kwĩwetwa ta mbaanga nene ŵa Tetawe nĩ mbomu ŵa nene ta *H-Bombs na Neutron Bombs* na ŵa ingĩ. Unene wa mwaŵũkanĩle Ūu ŵwetetwe vaa nĩ Ūla Ūtonya kũthia iŵma ŵkariŵika ta mũtu.

9. We nūmonaa matialyo moo ona
Umwe?

هَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝

10. Na Valao na asu ala maī mbee wake,
na mīsyī ūla yang'uthūlangilwe
nīmaendeeie na kwīka naī.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِآلِ الْحَقِّ ۝

11. Na mo nīmaleile kūmwīw'a
Mūtūmwa wa Mwīai woo, kwa ūu We
nīwamakwatie mo na ūkumbatīlyo
mūlūmu vyū.

فَعَصَا رَسُولُ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَةً رَابِيَةً ۝

12. Nīw'o, yīla kīw'ū kyambatie ūlū,
Ithī nītwamūkuie inyw'ī na Ngalawa,

إِنَّا لَنَّا طَغَا النَّارُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝

13. Nīkana Ithī tūtonye kūkīw'īkīthya
ta kīlīlikany'o kwoondū wenyu, na kana
matū ala maiaa nthī matonye kwia.

لِنَجْمَلَهَا لَكُمْ تَذْكُرَةً وَتَعِيماً أُولَئِكَ ۝

14. Na yīla ūvuvwa yīmwe ya soo
yīkavuvwa,

فَإِذَا الْفُجَاءُ فِي الصُّورِ نَفْثَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

15. Na nthī na īma ikyūmbanw'a vamwe
na īndī iivevenzwa īvevenza yīmwe,

وَحِيلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَتِلْكَ أُولَئِكَ وَاحِدَةٌ ۝

16. Mūthenya ūsu nīw'o Undū-Mūnene
ūkavika.

يَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

17. Na ūtu yīkaatūkanīla kaī, nayo
yīkeethwa yī yonzu mūthenya ūsu.

وَالنَّكَاتِ الثَّمَارِ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ۝

18. Na alaīka makeethwa maūngeme kīla
ngalī, na ūlū woo mūthenya ūsu alaīka
nyaanya makakua Kīvīla-kya-Usumbī
kya Mwīai waku.

وَالَّذِينَ عَلَى أَرْحَامِهِمْ وَيَحْمِلُ عَرْشُ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ ثَمَدًا ۝

19. Mūthenya ūsu inyw'ī mūkavikw'a
mbee wa Ngai: na vaiī kaī wa syīmbithī
syenyu kīkatiala kī kīvithe.

يَوْمَئِذٍ يُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝

20. Na Indī kwa Ūla Ūkanengwe Ūtalo wake na kw'oko kwa aŪme, we akasya, 'Ūkai mŪsome Ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتِبَتْ بِهِ سِينَةٌ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُوا
كَتِبَتْ بِهِ ۝

21. 'Vate nzika, Nyie nīnamanyie kana ngakomana na Ūtalo wakwa.'

إِلَىٰ كَلْتُنْ أَتَىٰ مُلْكِي حَسَابَةٍ ۝

22. Kwa Ūu, we akeethwa na thayū wa Ūtanu.

فَقُوْنِي وَنَشْرَ رَاحِيَةٍ ۝

23. Nthīnī wa MŪŪnda wī kŪndŪ kŪkīlīlū,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

24. Vala itŪngo sya matunda ikethwa isŪnzŪŪlīte vakuvī.

فَطَوَّهَآ دَائِيَةٍ ۝

25. 'Yai na mŪinyw'a, mŪtanīte nŪndŪ wa meko maseo ala inyw'ī mweekie matukŪnī ala mathelu.

فَلَوْلَا الْمَرْبُؤَا هَوَيْنَا بِمَا آسَلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
الْمَعَالِيَةِ ۝

26. Indī kwa Ūla we Ūkanengwe Ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe Ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتِبَتْ بِهِ سَمَاءٌ لَهُ فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي
لَمْ أَوْتُ كَتِبَتْ بِهِ ۝

27. Kana ngamanya Ūtalo wakwa nī mwaŪ!

وَلَمْ أَدِرْ مَا حَسَابِيَةٍ ۝

28. Nyie nenda takethwa Ūtwio Ūsu nī mwīao kwoondŪ wa kŪmbananga nyie!

يَلَيْتَهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةِ ۝

29. Uthw'ii wakwa ndwīna Ūuno kwakwa.

مَا آخَذَنِي مَا لِيَةٍ ۝

30. 'Utonyi wakwa nī mŪthelu vyŪ.'

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةٍ ۝

31. 'MŪkwatei mŪmwove na mbīngŪ,

حُدُودُهُ فَعَلَّوهُ ۝

32. Indī mwīkyei we Ngienanī.

ثُمَّ الْبَحِيمِ صَلَوةٍ ۝

33.'Na mwovei na mŭnyololo wa ūasa
wa mŭkono mŭongo mŭonza;

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ

34.'Nŭw'o, we ndaamwŭtkŭla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mŭnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ

35.'Na we ndaamaingŭsya andŭ kŭthya
ngya.

وَلَا يَخْضَعُ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ

36.Kwa ūu, we ndena mŭnyanyae vaa
ŭmŭnthŭ;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَبِيرٌ

37.Kana lŭu ona wŭva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ

38.'Ala vate ŭmwe ŭmaŭsaa ateo ene-naŭ
maŭsaa,'

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ

LUKU 2

39.Indŭ aiee, Nyie nŭvŭta na syŭndŭ
syonthe ila inyw'ŭ mwonaa,

فَلَا أَقِيمُ بِمَا تُبْعُهُونَ

40.Na syonthe ila inyw'ŭ mŭtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْعُهُونَ

41.Isu vate nzika nŭyo ndeto ŭla yaetiwe
nŭ Mŭtŭmwa mŭtkŭŭe;

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ

42.Na yo ti ndeto ya mŭtili-wa-myallŭ;
inyw'ŭ mwŭtkŭlaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ

43.Ona ti ndeto ya mŭoti wa ndoto;
inyw'ŭ mŭsŭvŭaa o maŭndŭ mavŭthŭ!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ

44.W'o nŭ ŭvuany'o kuma kwa Mwŭlai
wa nthŭ syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

45.Na ethwa we nŭwetete kwa ŭvŭngŭ
ona kaŭneeni kanini ŭlŭlŭ Waitŭ Ithyŭ,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَا خَدَانَةً بِإِيْسِينَ ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩŵa we kuma Kwitũ Ithyĩ.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ Ūlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأَنَّهُ لَتَذَكُّرُهُ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأَنَّا نَتَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝

51. Na vate nzika, ūkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

وَأَنَّهُ لَحَزْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأَنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ūu, taĩ syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْبَحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمَاعِجِ مَكِّيَّةٌ

(٤٠)

AL - MA'ARIJ
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syltwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ Ūlau, Ustũtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Mũkũlya akũlasya ūlũ wa ūsilũlũ ūla
ũkilũlye kũvika.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. ūlũ wa alei, ūla vate ona ūmwe ūtonya
kũvetanga.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Nŵ kuma Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwŵai wa ivũla nene.

فَمِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Alaũka na Veva syambataa Kwake
Mũthenyanŵ ūmwe ūla ūasa waw'o
nũndũ ūmwe na myaka ngili mŵongo
ĩtano.

تَعْرُجُ السَّائِكَةُ وَالزُّوْحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مُقَدَّارُهُ عَشِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. Kwa ūu ūthwa na ūmũlũsyo na ūmũlũsyo
wa kwendeesya.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَبِيلًا

7. Mo mawonaa w'o wŵ vaasa mũno,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَؤِيدًا

8. Indŵ ūthyŵ tũwonaa kwũthwa wŵ
vakuvŵ.

وَوَرْنَهُ قَرِينًا

9. Mũthenya ūla ūtu yũkekala ta ūvulũ
ũtheũkye.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

10. Na ūĩma ikeethwa iilyŵ ta mavuti ma
w'ia wa ūlõndu,

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْرِ

11. Na mũnyanya ndakakũlya ūvoo wa
mũnyanyae.

وَلَا يَبْقَىٰ جَبَلٌ حَتَّىٰ يَكُونَ

12. Mo makaiwa menene mũndũ na ūla
ũngŵ, na ūla mũvũtany'a akenda
kwũyovosya we-mwene kuma ūsilũlonŵ

بُيُوتُهُمْ يُورَ السَّاعِرُ لَوْ يُفْتَدَىٰ مِنْ غُلَابٍ

يَوْمَئِذٍ بِبَنِيهِ

26.Kwöondü wa müvoyi na kyonze kila
kítavoyaa.

الْمَكِيلِ وَالْمَحْرُورِ ۞

27.Na asu ala metikila Múthenya wa
Útwio kana ní wa w'ó,

وَالَّذِينَ يُضِلُّونَ يَوْمَ الدِّينِ ۞

28.Na asu ala mena wia wa Úsilflo wa
Mwíai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَعَفِفُونَ ۞

29.Níw'ó Úsilflo wa Mwíai woo
ndwathókíika.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا تُوعَدُونَ ۞

30.Na asu ala masúvía mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَقِيقُونَ ۞

31.Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko
moo ma aúme mamaÚngamíe; ow'ó asu
ti ma kútúlwa mÚtfí;

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۞

32.Indí asu ala mamanthaa kúvítúka vau,
aa nímo eki-ma-naí.

فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۞

33.Na asu ala masyaítasya mawívíto
moo na motianíto moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِمْ ۞

34.Na asu ala alÚngalu mokúsiní moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۞

35.Na asu ala maÚngamíaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۞

36.Aa makeethwa nthíní wa Míúnda me
ataíika.

بِمِثْقَلِ أُوتٍ فِي جَنَّةٍ مُّكَرَّمُونَ ۞

LUKU 2

37.Indí ala matetikílaa mena kyaú, Úndú
mo mokaa kwaku mekalaatíte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ ۞

38.Kuma ngalí ya kw'oko kwa aúme
kwaku na kuma ngalí ya kw'oko kwa
aka, me nguthu syína kívathókany'o?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزَّتَيْنِ ۞

39.Kŭla mŭndŭ katŭ woo ekwatasya
kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda wa Utanu?

أَيُّطَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۖ

40.Tiw'o! Ithyĩ nĩtŭmombĩte mo na kŭla
mo makĩsĩ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ

41.Indĩ aiee, Nyie nĩĩvĩta na Mwĩai wa
maumĩlonĩ na mothŭĩlonĩ, kana Ithyĩ,
twĩna ŭtonyi-----

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَائِدُونَ ۖ

42.Kŭmaete angĩ aseŭ kwĩmo vandŭ
voo, na Ithyĩ tŭitonya kŭsiĩĩwa *nthĩnĩ wa*
mawalany'o Maitŭ.

عَلَىٰ أَنْ يُبْذَلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا عُنَّ بِمُسْبِقِينَ ۖ

43.Kwa ņu, ekanai namo maendee na
ngewa yoo nthŭku na mathaŭke kŭvika
makomane na ņla mŭthenya woo mo
mathawa.

فَذَرَّهُمْ يُخَوِّضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِينَ يُوعَدُونَ ۖ

44.Mŭthenya ņla mo makauma mbŭanĩ
syoo ta mekalaatĩte melekele ieleelonĩ
syoo.

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَتْ لَهُمْ
إِلَىٰ نَصَبٍ يُوقِضُونَ ۖ

45. Metho moo makumanĩe na nthĩ; na
mo makavw'ĩkwa nĩ nthoni. Usu nĩ
mŭthenya ņla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ
الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

NUH

(Wavuan'w'e Makka)

1. SyŵtwaŋI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nI ōlau, Usŵtwe
nI tei.

2. IthyI nI twamŭtŭmie Noa kwa andŭ
make, *akyasya*, 'Makaany'e andŭ maku
mbee wa ūsilŵlo wI woo ūtanamavikIa.'

3. We aisye, 'Inyw'I andŭ makwa, vate
nzika, Nyie nI MŌkaanany'a mumŵlu
kwenyu,

4. Ntkana mŭmŭthŭkŭme Ngai Mwene
Vinya W'onthe na kŭmŭkIa We na
mŭimbIw'a Nyie.

5. We akamŭekea inyw'I naI syenyu na
kŭmŭnenge inyw'I I vinda, kŭvika I vinda
yIla yI tw'itwe. Nŵ'o, I vinda yIla
yI tw'itwe nI Ngai Mwene Vinya
W'onthe yI itonya kŭtŭngwa I tina I la yo
yavika. Takethwa inyw'I nI mwamanyie
tŭ!'

6. We aisye, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nI nI metIte andŭ makwa ūtukŭ na
mŭthenya,

7. 'IndI kŭmeta *mo* kwakwa kŭtumIte mo
makIa makauma *kwakwa* Iyaa mŭno
vyŭ.

8. 'Na kIla I vinda nyie nametie mo
nI kana We ūtonye kŭmaekea mo, mo
meekIe syaa syoo nthI nI wa matŭ moo.
na meelingI lile ngŭa syoo na maendee
nthI nI wa ūthŭku woo, na meethwa na
ūng'endu mŭvI tŭku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

يَأْتِيكُمْ مِنْ دُونِكُمْ لَا يَخِفُّ عَنْكُمْ إِلَىٰ آجَلٍ
فِي مَسْئَةٍ إِن آجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَا أَرَأَيْتُمْ
تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَرَأَيْتُ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ
فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَسْقَمُوا بِأَنَّهُمْ وَاعْتَدُوا وَاسْتَكْبَرُوا
سَتُكَبَّرُ لَهُ ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩanĩ
Yaku ũtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10.'Na Nyie ninamatavisye mo ũvoo
mbee wa andũ, na *ota Du* nĩnaneenie
namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11.'Na Nyie naisye, 'Manthai ũekeo wa
Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ.

نَقَلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12.'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa
wingĩ.

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

13.'Na We akamwĩkĩla vinya inyw'ĩ na
ũthw'ii na syana, na akamũnenga inyw'ĩ
mũũnda na We akamũnenge inyw'ĩ
mbũsĩ.

وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ غَلَقًا مِّنَ السَّمَاءِ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَاحًا
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14.Mwĩna kĩ inyw'ĩ ũndũ mũteũweta
ndaĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15.'Na kwa ũla w'o We nũmũmbĩte
inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقْنَا أَطْوَارًا ۝

16.'Inyw'ĩ nomwaasisya ũndũ Ngai
Mwene Vinya W'ontho ũmbĩte matu
mũonza ngoi ũũũũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَعَوَاتٍ مِّنَ الْجِبَالِ ۝

17.Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo
ta kyenĩ, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقُرْفَيْنِ مِثْرًا وَجَعَلَ الشَّعْشَعَ

سِرَاجًا ۝

18.'Na Ngai Mwene Vinya W'ontho
nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ũũũũũ wa nthĩ ta kũkĩla
kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ مِثْرًا ۝

19.'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ
wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩa ya
mwanya.

ثُمَّ يُبْدِئُكُمْ فِيهَا وَيُغَيِّرُكُمْ فِيهَا بَعْضًا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyũmbĩte nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkĩlanĩlya nzĩlanĩ ƿa mbaamu.

﴿ إِنْسَلُّوا مِنْهَا سَبِيلًا خَيْرًا ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩle ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نوحٌ رَبِّ انْهَمْ عَصَوْنِي وَاتَّبِعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكْرُهَا مَكْرًا كِبَارًا

24.'Namo nĩmatavanasya ũmwe na ũla ũngĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

25.'Namo nĩmamathyoekisye aingĩ; ona We ndũkamongelele alei ateo nthĩnĩ wa ƿĩtyo vyũ!

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo inayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا خَلَقْتَنَّهُمْ أَغْرِبُوا فَأَدْخِلُونَا أَرَأَيْتُمْ كَيْفَ يَكُونُ لَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا

27.Na Noa aisye, 'Mwĩai wakwa ndũkamũtie ona ũmwe wa alei ta ekali ma ƿũlũ wa nthĩ;

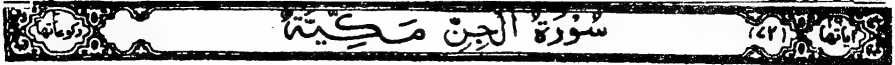
وَقَالَ نوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي عَلَى الْكَافِرِينَ دِيَارًا

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya ƿũ athũkũmi Maku na maikasyaa andũ aseoo ateo mwene naĩ na mũlei.

إِنَّا كُنَّا إِن تَذَرْنَهُمْ يُحْسِنُوا عِبَادَتَهُ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا

29.Mwĩai wakwa:Ndekee nai nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila, na e tikili na etikili aume na etikili ma aka;ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawanangiko!

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْوَتِي وَلِمَن دَخَلَ بَيْتُنَا مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا يُزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Nĩkũvuanĩtw'e kwakwa kana nguthu ya Mayini nĩyeethukĩĩsy'e, namo maasya, 'Kwa ũla w'o, ithyĩ nĩtũmĩw'ite Kulani ĩla nĩ ya kũseng'ya,

قُلْ أُنذِرُكُمْ أَنَّ أَتَّعِ اسْمَعُ نَقَرُونَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

3. 'Yo itongoasya nzĩanĩ ĩla ya w'o; kwa ũu ithyĩ nĩtũmĩtĩkĩĩte, na ithyĩ tũikamwĩanany'a ũmwe ona wĩva na Mwĩai waitũ.

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا
أَحَدًا

4. 'Na ithyĩ nĩwĩĩkĩĩlaa kana ũtonyi wa Mwĩai waitũ wĩ ĩũũ mũno. We ndeyoseete mũka kana mwana We-Mwene.

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

5. 'Na nĩ w'o ala atumanu katĩ waitũ nĩmakothaa kũneena ũvũngũ mũvĩtũku ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَوِيًّا عَلَى اللَّهِ سَطَطًا

6. Na ithyĩ twasũanĩaa kana andũ na Mayini maitonya kũneena ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ĩndĩ.

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نَقُولَ الْإِنْسَ وَالْجِنَّ عَلَى اللَّهِ
كُذِبًا

7. 'Na mũno andũ amwe katĩ wa ala angĩ makothaa kũmantha ũsũvĩo wa andũ amwe kuma katĩ wa Mayini, na ũu mo nĩmamongeleele ũng'endu ala maĩ ma mbee;

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ
مِنَ الْجِنِّ فَرَّادُوهُمْ رَهَقًا

8. Na mũno mo masũanĩe, otondũ inyw'ĩ mũsũanĩaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakokĩlya Mũtũmwa ona ũmwe ona ĩndĩ

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

9. Na ithyĩ nĩtwamanthie *kwenda* kũvika
ĩtunĩ, Indĩ tweethĩe yusũte asũvĩ me
vinya na ndata ila iathanaa.

وَأَنَّا لَنَسْنَأُ السَّاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُرْتَضَةً حَرَسًا
شَدِيدًا وَشُهُبًا ۝

10. Na ithyĩ twakothaa kwĩkala ivĩlanĩ
imwe syayo kwĩthukĩsya. Indĩ ūla ona

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعُ
أَنَّا نَحْنُ لَهُ شُهَبَاتٌ مُّزْدَادًا ۝

wĩva wĩthukĩsya yu, ethĩaa ndata ĩla
iathanaa imũmandĩkĩe we.

11. Na ithyĩ tũyĩsĩ kana ōthũku nũtw'ĩtwe
kwa asu ala me ĩũũ wa nthĩ kana ethwa
Mwĩai woo nũtw'ĩte *kĩndũ* kĩseo kwoo.

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَسْرَأُوْذِيْكُمْ فِي الْأَرْضِ لَعَلَّكُمْ
يَهْتَفُونَ بِهِمْ رَسُلًا ۝

12. 'Na amwe maitũ ithyĩ nĩ alũngalu na
amwe maitũ nĩ athyoeku; na ithyĩ twĩ
nguthu syĩna mawonĩ me kĩvathukany'o.

وَأَنَّا مِمَّا الضَّالُّونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِدَ
قَدَدًا ۝

13. Na ithyĩ nĩtwĩsĩ kana tũitonya
kũthokoany'a *walany'o* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ĩũũ wa nthĩ, ona ithyĩ
tũitonya kũkĩa kuma vala We ūĩ.

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نَجْزِيَ
هَرَبًا ۝

14. Na yĩla ithyĩ tweew'ie *wĩlano* wa
ũtongoi, ithyĩ nĩtwawĩtkĩlile. Na we ūla
ũmwĩtkĩlāa Mwĩai wake ndena w'ia wa
wasyo kana ūla ūte-ũlũngalu.

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ
بِرَبِّهِ فَلَا يَمُوتُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝

15. 'Na amwe maitũ nĩmamwĩnyivĩsya
Ngai na amwe maitũ nĩmathũkĩte kuma
nzĩlanĩ ĩla ya w'o. Na asu ala
menyivasya kwa Ngai—aa nĩmo ala
mamanthaa nzĩla ĩla ya w'o.

وَأَنَّا وَمِمَّا السَّالِقُونَ وَمِمَّا الْقَائِمُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَلَوْلِكَ تَعَوَّذُوا رُسُلًا ۝

16. Na ta kwa asu ala *melelũkaa* kuma
nzĩlanĩ ĩla ya w'o, mo nĩmo ngũ sya
Ngiena.

وَأَمَّا الْقَائِمُونَ فَكَانُوا يُجَاهِدُنَا حَظًّا ۝

17. Na ethwa mo makekala nzĩlanĩ ĩla ya
w'o, ithyĩ vate nzika, tũkamanenge mo
kĩw'ũ kingĩ kya kũnyw'a,

وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ غَدًّا
غَدًّا ۝

18.Nĩkana lthyl. tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ūla ona wĩva ūalyũkaa kuma ūlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa Ūsilĩlo mwai mũno.

لَتَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ūthaithi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, ndũkamwĩkaĩle Ūngĩ ona wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūŪngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبْدًا ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nyie nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nyie ndimwĩananasya ona ūmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wa kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ūseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ūtonya kũnzũvĩana na ūsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ūvuan'y'o tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ĩvinda ĩasa, ĩasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ūla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا وَاقِلًا عَذَابًا ۝

mŭtetheesya mwonzu mŭno na wŭna
ŭtalo mŭvŭthŭ wa andŭ.

26. Asya, Nyie ndyŭsŭ kana kŭla inyw'ŭ
mwithŭtwe kŭ vakuvŭ kana Mwŭlai
wakwa akŭle ŭvinda yŭ vaasa.

قُلْ إِن أَدْرَيْتُمْ أَتَوَعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّي أَمَدًا ۝

27. We. ~~ŭ~~ Mŭmanyi wa maŭndŭ ala
matonekaa; na We ndamŭnengae ona
ŭmwe ŭnene ŭlŭlŭ wa ŭsumbŭki Wake wa
maŭndŭ ala matonekaa.

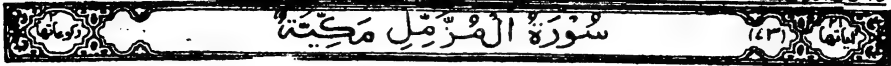
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we ŭla We ŭmŭnyuvaa ta
Mŭtŭmwa Wake. Na mbee wake we na
ŭtina wake we vangangaa alaŭka ta
asŭvŭi.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمْنِ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝

29. Nŭkana We atonye kŭmanyi kana mo
Atŭmwa Make nŭmavikŭtye Motŭmane
ma Mwŭlai woo. Na We aithyŭlŭlŭkŭte
syonthe ila mo mena syo na We nŭw'iaa
ŭtalo wa syŭndŭ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ أُنْزِلُوا رُسُلًا مِنْهُمْ وَأَخَاطَبَا
بَيْنَهُمْ وَآخَرَهُ كُلُّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

AL - MUZZAMMIL

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nĩ 0lau, Us0ftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We 0la wflingfte we-mwene na
kftonyeo kfasa.

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِيلُ

3. Ungama nthĩnĩ wa Mboya 0tuk0 ateo
kflungu klnini kya w'o-----

قُمِ الْيَلَّ إِلَّا قَلِيلًا

4. Nyunzu ya w'o, kana 0nyivangye
mbee wa 0u.

نَضَعُ آوَانُقْصُ مِنْهُ وَلَيْلًا

5. Kana wongelange vanini mbee wa
0u—na mfsome Kulani kavola na kwa
k0s0anfa.¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَبِّ الْقُرْآنِ تَرْتِيلًا

6. Nfw'o, Ithyf twfkwlilfa we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

7. Nfw'o k0kfla 0tuk0 nĩ nzfa ya vata
m0no vy0 kwa k0kfla thay0 vinya na
nfwkflaa 0nd0 m0nene m0no f0l0 wa
ndeto sya mboya.

إِنْ نَالِشْتِ الْيَلَّ مِنْ أَشَدِّ وَطْأٍ وَأَنْتُمْ قِلِيلًا

8. We ow'o, m0thenya nfwlthfawa
ma0nd0 maingf m0no maaffanf.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nftonya k0weta ngoo Indf
fkancenwa ta nthimo. Indf thfna nfkana ndeto
'thiyab' yaasya ng0a kana itonyeo. Kwa 0u,
ikawetwa ta nthimo 0aly0lo nd0tw'fka ngoo.
Vangf nfvatonya kwfthwa 'Thiyabaka' nthfni wa
0neeni 00 nftonya k0neena f0l0 wa aafli ma
M0t0mwa s.a.w na ala angf me vakuvf nake we.
Ualy0lo 00 wfm0nenge m0somi 0nyuvi m0nene
wa w'o.

9.Kwa Ou, lilikana syŵtwa ya Mwŵai waku, na Inengane *we mwene* Kwake na Ūthaihi musŪu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ①

10.We nŵ Mwŵai wa Umŵlonŵ na Ūthŵlonŵ; vai Ngai ateo We; kwa Ou, mwose We ta Mŵsŵvŵi waku.

رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا ②
وَكَيْلًا ③

11.Na Ūmŵŵsya maŪndŵ onthe ala mo maneena; na taanŵsya namo na mwŵkalo mwaŵlu.

وَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ④

12.Na ndekanŵye Nyie Nŵnyioka na asu ala maleaa *Ūla w'o*, mena maŪndŵ mavŵthŵ na wingŵ wa syŵndŵ; na manenge mo ŵvinda ŵnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَوْلَاهُمْ وَلِيلًا ⑤

13.Vate nzika, vamwe Naitŵ ve mbŵngŵ ngito na Mwaki wŵwoo.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ⑥

14.Na kyaŵya kŵla kŵtaa na Ūsilŵlo wŵwoo----

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ⑦

15.Mŵthenya Ūla nthŵ na iŵma ikathingitha, na iŵma ikeethwa iilyŵ ta ivumbu iŵng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَغِيَابٍ قَهِيمًا ⑧

16.Nŵw'o, Ithyŵ nŵtŵmŵtŵmŵe inyw'ŵ Mŵtŵmwa, Ūla nŵ ngŵsŵ ŵŵŵ wenyu, otondŵ Ithyŵ twamŵtŵmie Mŵtŵmwa kwa Valao.

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ خَمَامًا ⑨
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قُرْعُونِ رَسُولًا ⑩

17.Indŵ Valao nŵwaleile kŵmwŵw'a Mŵtŵmwa, kwa Ou, Ithyŵ nŵtwamŵkwatie we na ŵkwata ŵthŵku.

فَقَضَاهُ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ⑪

18.Inyw'ŵ Indŵ, ethwa inyw'ŵ nŵmŵŵlea kwŵŵkŵla, mŵkeesiŵla ata inyw'ŵ ene ŵŵŵ wa mŵthenya Ūla ŵkaalyŵla nzw'ŵŵ sya syana kwŵthwa mbuŵ?

كَذَلِكَ سَقَرْتَنَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْيَوْلَانِ ⑫
شِينًا ⑬

19. *Mūthenyanī ūsu ūtu yīkaatūanīlw'a*
katī na ūtianīo Wake ūkeanīlw'a.

إِنَّ الشَّامِ مُنْقَطِعٌ بِهِ كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

20. *Uu vate nzika nī ūlīlikany'o. Kwa*
Ūu, mūeke we ūla ūnūkwenda, akwate
nzīa ya kwa Mwīai wake.

فَإِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرٌ مِّنْ قَدَمِ اتِّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

LUKU 2

21. *Vate nzika, Mwīai waku nīwīśī kana*
we nīūŋgamaa ūivoya kwa ilungu iīl
katī wa ūtatū sya ūtukū na na mavinda
angī nyunzu kana kīlungu kya katatū
kyaw'o, na ota ūu nguthu ya asu ala we
wīnamo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nūtalīlīaa kīthimo kya ūtukū na
mūthenya. We nīwīśī kana inyw'ī
mūitonya kūsūvīa kīthimo kya w'o, kwa
Ūu We nūmwēlekele inyw'ī na tei.
Somai īndī, Kulani mūno vala ve ūvūthū
kwenyu. We nīwīśī kana amwe katī
wenyu nīmatonya kwīthwa me awau na
angī ala matonya kūkita nzīanī ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe kīfanda kīseo.
Na ūseo ona wīva ūla inyw'ī
mūūtongosya mbee wenyu kwoondū wa
mathayū menyu, mūkawīthīa w'o
vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe
wī mūseo mbee na mūnenange nthīnī wa
ītuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي النَّيْلِ

وَبَضْفَةٍ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ

وَاللَّهُ يَقْدِرُ النَّيْلَ وَالنَّمَارَ عِلْمًا أَن تَنْتَحِصُوا

فَتَأْتِي عَلَىٰ كُفْرًا قَارِعًا وَمَا يَنْتَسِرُ مِنَ الْقُرْآنِ

عِلْمًا أَن سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْجِعٌ وَآخَرُونَ يَضِلُّونَ

فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ

يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَاتِلِينَ قَاتِلِينَ قَاتِلِينَ

أَقْبِنُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرَأُوا اللَّهَ قُرْآنًا

حَسَنًا وَمَا تَقْدِرُوا إِلَّا أَنْفُسَكُمْ فَزِنَ خَيْرًا بِحَمْدِهِ

عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا

فَإِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

AL – MUDDATHTHIR

(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syŵtwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ame we wfw'f'kĩte *we-mwene na*
kĩtonyeo kyaku.

يَا أَيُّهَا الْمَدَّثِرُ

3. Ukĩla na kaanany'a.

قُمْ فَأَنْذِرْ

4. Na mũtafe Mwĩai waku.

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

5. Na thesya kĩtonyeo kyaku,¹*

وَيَا بَاكَ فَطَهِّرْ

6. Na f'vathane na kũlea kwĩthesya,

وَالزُّجُرْ فَاهْجُرْ

7. Na ndũkanengane manee ũimantha
kũtũngf'wa angf maingf,

وَلَا تَمْنُنْ تَسْكَرُورْ

8. Na kwoondũ wa Mwĩai waku we f'kala
wfyũmf'sye.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

9. Na yf'la soo ũkavuvwa,

فَإِذَا نَعَرَفِي النَّاقُورْ

10. Mũthenya ũsu ũkeethwa mũthenya
wa ũnyamao mũnene.

فَإِذَا نَعَرَفِي النَّاقُورْ

¹ Ndeto f'no 'thiyabaka' nĩtonya kwasya ngoo ateo
yosetwe tũ ta mwĩf wa ũneeni. Indf thfna nĩ kana
ndeto 'thiyabu' yaasya ngũa kana itonyeo. Kwa
ũu mũndũ akamyosa na mwĩf ũneeni indf ngoo
tiw'o ũalyũlo ũla ũkwendeka. Nf'kũtonyeka kana
nokwĩthwa thiyabaka nthĩf wa ngewa f'no nĩtonya
kũweta atindany'a ma Mũtũmwa Mũtheu mũno
wĩthwe f'ũũ wake na ala angf me vakuvf nake. Uu
ũalyũlo ũũ ũngf nĩ wa kũmũtonyethya mũsomi
ũnyuvi mũthanthau wa ũalyũlo.

11.Na kwa alei Okeethwa kInd0 kIte
kIv0th0.

عَلَى الْكَلْبَيْنِ غَيْرَ يَسِيرِ

12.NdekanIlye Nyie na Ola noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا

13.Na IndI nyie nInam0nengie we
0thw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا

14.Na syana sya ivIsI ikIkala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا

15.Na Nyie nInase0visye syInd0 syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَهْنِيدًا

16.IndI we nIwendaa nIm0nenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطْعُ أَنْ أَرَبِدَةً

17.Vate nzika, Ou tiw'o! N0nd0 We aI
m0maitha wa Syama Siit0.

وَلَا إِنَّهُ كَانَ لِأَيَّتِنَا عَيْنِدًا

18.Nyie omIt0kI ngeekIa thIna m0nene
t0l0 wake.

سَأَرْفِقُهُ مَعُودَانِ

19.We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَرَ فَقَدَرُوا

20.WanangIko n0m0kwate we! Und0 we
watalile!

فَقَتَلَ كَيْفَ فَدَرُوا

21.WanangIko n0m0kwate we IngI,
0nd0 we watalile!

ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ فَدَرُوا

22.Na IndI we nIwasyyaisye,

ثُمَّ نَظَرُوا

23.Na IndI we nIwang'uthie 0thy0 wake
na nIwatukie nI 0thatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسُوا

24.Na IndI we nIwaaly0kile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرُوا وَانْصَلَبُوا

25.Na aisye, 'KI ti kInd0 IndI nI Ooi
0tianIwe;

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

26. 'Kŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ndeto ya mŋndŋ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

27. O mŋtŋkŋ Nynie ngamwŋkya we nthŋnŋ wa 'Sakali'.

سَاطِيئِهِ سَقَرُونَ

28. Na nŋ kyaŋ kŋtonya kŋtuma we ŋmanya 'Sakali' nŋ kyaŋ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُونَ

29. W'o ndwŋaa na ŋtiaa vathei.

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ

30. W'o ŋsusuuvŋaa kŋkonde.

لَوَاحٍ لِّلْبَشَرِ

31. ŋŋŋŋ waw'o ve alaŋka ŋkŋmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ

32. Na vai ateo alaŋka ala ithyŋ tŋmatw'ŋkŋthŋye asŋvŋ ma Mwaki ŋsu. Na ithyŋ tŋyaaia ŋtalo woo ateo ta ŋtatwa kwa asu ala matetŋkŋlaa, nŋkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kŋkwata ŋw'o, na asu ala metŋkŋlaa matonye kwongeleka nthŋnŋ wa mŋŋkŋŋ, na asu ala manengetwe Ivuku oŋndŋ ŋmwe na etŋkŋli maikatonye kwŋthwa na nzika kana asu ala mena ŋwau ngoonŋ syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ŋŋ?' Uu nŋw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋmŋtw'ŋlaa wa kwaa ŋla We wendaa na kŋmŋtongoesya ŋla We wendaa. Na Vai wŋŋŋ nguthu sya ita sya Mwŋai waku ateo We. Na kŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ŋlilikany'o kwa mŋndŋ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لَكُمْ عَذَابًا

عَذَابُهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ

أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُذَوِّدَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا وَلَا يَزْنَابُ

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَقَوْلِ الَّذِينَ فِي

قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا

مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن

يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَـُٔى إِلَّا

بِغِ ذِكْرِ الْبَشَرِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nŋvŋta na mwei,

كَلَّا وَالْقَمَرِ

34. Na ŋtukŋ yŋla ŋŋkya.

وَالنَّيْلِ إِذَا أَدْبَرَ

35. Na masangya kŋitheatheana.

وَالضُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ

36.Nīw'o, kyo nī kīmwe wa kīla kyeve
kīnene mūno vyū.

إِنَّمَا أَخَذَى الْكِبْرُ

37.Ukaany'o kwa mūndū.

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

38.Kwake katī wenyu ūla wendaa kūthi
na mbee kana kūtiwa ītina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.Kīla thayū nīwovanītw'e na maūndū
ala wīkīte;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okonī kwa aūme.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.Mo makeethwa nthīnī wa Mīūnda
maikūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فِي جَنَّتٍ شَيْئًا لَّوْنٌ

42.Iūlū wa ala avītany'a.

عَنِ الْعَجْرَمِينَ

43.Nī kyaū kīmūetete inyw'ī nthīnī wa
'Sakalī'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makasūngīa, 'Ithyī tūyaī katī
wa asu ala malūmasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithyī tūyaaīthya ngya.

وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْإِنْسَكِينَ

46.Na ithyī nītwēelikilye ngewanī
itetkīlīka vamwe na asu ala maī nthīnī
wasyo.

وَكُنَّا نَعُوضُ مَعَ الْخَاطِئِينَ

47.'Na Ithyī nītwaūleile Mūthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ

48.'Kūvika yīla kīkw'ū kyatūkwatie
ithyī.'

حَتَّى أَتَيْنَا الْيَقِينَ

49.Kwa ūu, ūvoyanī wa avoyanī
ndūkamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشُّفَعِينَ

50.Yu mo mena kī ūndū mo mekūalyūka
na kūtia ūla ūtao,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُغْرِبِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَفْرِفَةٌ ۖ

52. Makl̥ite mŋnyambŋ?

فَزَتْ مِنْ سُورَةٍ ۖ

53. Aiee, klla mŋndŋ kat̥ wamo endaa
kwl̥thwa na mathangŋ mavŋe ma
ŋvuany'o ŋla we ŋnengetwe.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ مِنْهَا

مُنْشَرَةً ۖ

54. Tiw'o! n̥w'o, mo maiy̥lklaa Itu.

لَّا بَلْ لَا يَمْلِكُونَ الْآخِرَةَ ۖ

55. Tiw'o! n̥w'o, ŋŋ n̥ ŋtao.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۖ

56. Mŋeke we ŋnd̥, ŋla ŋnŋkwenda
aŋlilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۖ

57. Namo maikaŋlilikana ateo Ngai enda
ŋu. We eweka n̥ We wal̥l̥twe n̥ kŋk̥wa
na We eweka n̥ We wal̥l̥te kŋekeke.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ فَوَاضِلُ الْقُرَىٰ

ۚ وَآهْلُ الْغُفَرَةِ ۖ

AL - KIYAAMAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nf Olau, Us0ftwe
nf tei.

إِنشِرْ لِلَّهِ الْفَنِينَ الْفَضِيلَةَ ۝

2. Aiee, Nyie nlfvta na M0thenya wa
Uthay00kyo.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝

3. Na Nyie nlfita thay0 Ola wft0laa m0t
kaingf ta ng0sf.

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝

4. M0nd0 as0anfaa kana Ithyf
t0ikombany'a mavfndf make?

يَتَجَسَّبُ الْإِنْسَانُ أَلَنْ نَجْعَ عِظَامَهُ ۝

5. If, Ithyf twfna 0tonyi wa k0m0t0nga
ona k0vika mlfhya ya syaa.

بَلَى قَدِيرِينَ عَلَى أَنْ تُنْفِىَ بَنَانَهُ ۝

6. Indf m0nd0 nfwendaa k0endeea na
kwfka naf 0nd0 we 0endete.

بَلَى يُبِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝

7. We ak0lasya, 'M0thenya wa
Uthay00kyo 0keethwa mbindu,

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ۝

8. Yflla itho yfkekfw mbindu,

وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ۝

9. Na mwei 0ikwatwa,

وَحَسَفَ الْقَبْرُ ۝

10. Na syua na mwei iietwe vamwe,

وَجَمَعَ النُّسُ وَالْقَبْرُ ۝

11. M0thenya 0su m0nd0 akak0lya, 'Va
k0kflla nfv?'

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَتَى الْقَبْرَ ۝

12. Aiee! vai wfvitho!

كَلَّا لَا وَزَرَ ۝

13. Vand0 va k0th0m0a m0thenya 0su
vakeethwa vamwe na Mwlfai waku
eweka.

إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

14. Mūthenya ūsu mūndū
akamanyīthyw'a maūndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatiie
Itina.

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخْلَصَ

15. Aiee, mūndū nīwīyīl' nesa vyū we
mwene.

يَا الْإِنْسَانَ عَلَى نَفْسٍ بِصِيرَةٍ

16. Ona kau we nūetae mawīkwatyo
make.

وَلَوْ أَنِّي مَعَاذِيرُهُ

17. Ndūkathingithye ūīmī waku na
ūvuany'o ūū nī kana we ūtonye
kwīkalaata kūūsūvīa w'o.

لَا تُخَذِّلُنِي بِهِ رَبِّ إِنَّكَ تَجْعَلُ بِهِ

18. Vate nzika, kūmbanw'a kwaw'o na
kūsomwa kwaw'o kwī tūlū Waitū Ithyī.

إِن عَلَيْنَا جُنَّةٌ وَقُرْآنَهُ

19. Kwa ūu, yīla Ithyī tūūūsoma w'o,
īndī we atīla kūsomwa kwaw'o.

وَلَا قُرْآنَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ

20. Na īndī kūwūalyūla w'o nī tūlū
Waitū.

ثُمَّ إِنِّي عَلَيْنَا بَيِّنَاتُهُ

21. Aiee, īndī inyw'ī mwendaa kīla kī
vakuvī kw'okonī.

كَلَّا بَلْ تُخَيِّبُونَ الْعَاجِلَةَ

22. Na inyw'ī nīmūyīvūthasya Itu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

23. Mothyū amwe mūthenya ūsu
makeethwa me matheu,

وَجِبْءٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ

24. Masyaīlsye na kīhito kwelekela
Mwīai woo;

إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

25. Na mothyū amwe mūthenya ūsu.
makeethwa me matuku,

وَجِبْءٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ

26. Maisūanīa kana mbaanga īla ītūlaa
mūongo yī vakuvī kūmavalūkīla mo.

تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا تَأْوِيلًا

27.II, yila thayu wa mUndu OnOkw'a
wambataa Okavika mUmeoni,

وَلَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kOkOlw'a, 'N00 mUoi wa
kUmOtangila?

فَقِيلَ مَنْ عَرَّفُوهُ

29.Na we ena w'o kana ni saa wa
kUtaanIsya;

وَقُلْنَا أَفَكُنْ أَبْرَأُ

30.Na mUthumo Oing'U0thana na
mUthumo Ula Ongi ni kyalya.

وَالْعَلَى النَّاسِ بِالنَّاسِ

31.Kwa MwIai waku mUthenya Usu
ni kw'o kUkaendwa.

يَا إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ النَّاسُ

LUKU 2

32.NUndu we ndaawitika Ula w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا صَلاَةَ وَلَا طَعَامَ

33.Indi we niwauleile Ula w'o na
awony'a mUongo;

وَكُنْ كَذَّابٌ وَتَوَلَّى

34.Indi we niwaendie kwa andu ma
nyumba yake, atambitye na ngathilo.

ثُمَّ دَخَلَ إِلَى أَهْلِهِ يَتَمَطَّى

35.'Woo ni waku we! na woo ingi!

أَوَلَيْ لَكَ فَأُولَى

36.Indi woo kwaku we! na woo ingi!

ثُمَّ أَوَلَيْ لَكَ فَأُولَى

37.MUndu asUanila kana we akaekwa
ena Uthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We nda! Ilovoto ya kiw'u kitweku
kitika?

أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نَفْسَةٌ مِنْ قَبْلِ يَتْنَى

39.Na Indi atw'ika Ianga ya nthakame na
Indi amwika Umbe na amUmInukila
we.

ثُمَّ كَانَ مَعَهُ فُخْرٌ فَخَلَقَ مَسْرُى

40.Indī We nīwamombie eīī, m00me na
m0ka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa
k0thay00kya akw'0 makethwa thay0?

فَإِنَّ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَوْلٍ عَلَىٰ أَن تَحْيَىٰ النُّوَىٰ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

(26)

AL - DAHR (Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nf ūlau, Usũtwe
nf tei.

2. Vate nzika, nkwavikie Ivinda ūlũ wa
mũndũ ūla we ūtaf kĩndũ kĩweteka.

3. Ithyf nĩtwamũmbie mũndũ kuma nthĩnf
wa ūlovoto ya manzf yĩvulene yĩla Ithyf
tũtuma yĩsĩla nthĩnf wa matatwa; Indĩ
Ithyf nĩtwamũalyũlile we atw'ĩka mũndũ
wĩw'aa na wonaa.

4. Ithyf nĩtũmwonetye we Nzĩla, aitũnga
mũvea na ateũtũnga mũvea.

5. Nĩw'o, Ithyf nĩtũseũvĩtye kwoondũ wa
alei mĩnyololo na mang'ang'a ma kĩlaa
na Mwaki wakene.

6. Indĩ ala alũngalu manyusaa kĩkombe,
kĩvulanfw'e na Kavuli---

7. Mbuluti ila athũkũmi ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe manyw'ĩlaa. Mo
nĩmatumaa Ivulutya ivulutya yĩ vinya.

8. Mo nĩmeanĩlasya wĩvĩto woo, na kũkĩla
mũthenya ūla ūthũku waw'o ūnyaĩkĩte.

9. Na mo nũndũ wa wendo Wake We,
maĩthasya ngya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'Ithyf tũmũĩthasya inyw'ĩ
kwoondũ wa ūtanu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla Ithyf tũyendaa
mũvea kana ĩtuvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا مَّذْكُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ مَّتَّكِيرَةٍ

فَجَعَلْنَاهُ سَوِيًّا بَصِيرًا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا شَأَكْرًا وَإِنَّا لَكُورًا

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَوْنَ مِن كَافٍ كَانَ يَوْمًا

كَافُورًا

مِثْلًا يَشْرِبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

يَوْمُئِذٍ يَالْتَذِرُ وَيَخْتَفُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

مُسْتَطِيرًا

وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشْكُونًا وَتَيْمِنًا

وَأُيسِيرًا

إِنَّا نَطْمِسُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً

وَلَا شُكْرًا

11. 'Nīw'o, Ithyī nītōkīaa mūthenya wa kyeve na thīna kuma kwa Mwīai waitū.'

إِنَّا خَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمَ عَبَّوْشًا قَطَطٍ ۝

12. Kwa ōu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangīa mo kuma kwa ōthōku wa mūthenya ōsu, na akamanenge mo ōsanzamōku na ōtanu.

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً
وَسُورًا ۝

13. Na We akamatuva mo, nūndū wa ōmīsiyo woo, vamwe na Mūūnda na kīlonyeo kya lili,

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

14. Maīe īūlū wa mīto, namo maikew'a ōvyūvu mwingī vo kana mbevo mbiingī.

فَمُكِّنَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يُرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ۝

15. Ma myuunyī yaw'o tkeethwa vakuvī īūlū woo, na itūngo sya matunda ikathengeew'a vakuvī namo.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذَلَّتْ قُطُوفُهَا تَدْلِيلًا ۝

16. Na mīio ya kōīa ya vetha īkathyūlūlūkw'a kafi woo, na ikombe sya ioo ōta ōu,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَلْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ۝

17. Kīkombe kya kīoo kya vetha kīla mo makīseūvisye na ōmanyi mūvītūku.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Na vo mo makanengwe kīkombe kya ōnyw'a kīvulanītw'e na tangaūsi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝

19. Kuma mbulutini yīvo yītawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُنْشَىٰ سَلْسِيلًا ۝

20. Namo makeeteelwa nī andū ma mōika ala matakatumīa. Wamona ōkasūanīaa nī lūlū inyaītkītw'e.

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ عُقْلَدُونَ ۝ إِذَا رَأَيْتَهُمْ

حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنشُورًا ۝

21. Na we wasisya ōkoonaa ve ōtanu na ōsumbī mūnene.

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَرًا رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا لَبِيرًا ۝

22. Iŭlŭ woo vakeethwa itonyeo sya lili mŭseo na mŭŭmv. Ikailfanŭw'a na itanga sya vetha. Na Mwŭlai woo akamanenge mo kŭnyw'a kyaŭnyw'a kŭtheu.

وَلِيَهُمْ نِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوٓا
لَسَاوِرٌ مِنْ ذَهَبٍ وَسَقَمَهُمْ رِبَاهٌ ظَهْرًا ۝

23. *Namo makatavw'a*, 'Uŭ nŭ mŭthŭnzŭlo wenyu, na wŭla wenyu nŭtŭkŭlŭtwe.'

إِن هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيرًا فَتَبَيَّنُوا ۝

LUKU 2

24. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsye Kulani ilungu-ilungu.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ۝

25. Kwa ņu, eteela na ņmŭsyo ņsilŭlo wa ņtw'io wa Mwŭlai waku, na ndŭkanengane kwa mŭndŭ ona ņmwe katŭ woo *ņla nŭ* mwene naŭ kana ņte-mŭvea.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آيَةً أَوْ
كُفُورًا ۝

26. Na lilikana syŭtwa ya Mwŭlai waku kŭloko na wŭloo.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

27. Na tulasya-ndu mbee Wake ņtukŭ, na taŭa ņtheu Wake kwa *kŭlungu* kŭlasa *kya* ņtukŭ.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۝

28. Nŭw'o, *andŭ* aa mendaa thayŭ ņŭ wa yu, na maivŭthya mŭthenya mŭmŭ *ņla* wŭmbee woo.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا نَوِيلًا ۝

29. Ithyŭ nŭtŭmombŭte mo na tŭkawŭkŭla mŭmbŭlwe woo vinya, na Ithyŭ tŭkenda, nŭtŭtonya kŭmaete andŭ angŭ vandŭ voo mailyŭ tamo.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا
أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

30. Na w'o ņu nŭ Ulilikany'o. Kwa ņu, ņla ona wŭla wendaa, nŭtonya kwosa nzŭla ya kwa Mwŭlai wake.

إِن هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَیۡلًا ۝

31. Na inyw'I mOitonya kOendeesya
mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene
Vinya W'onthe wendaa. Nlw'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32. We atumaa ūla wendaa alika nthInI
wa tei Wake, na We nŪseŪvŪtye ŪsillŪ
wI woo kwoondŪ wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَ
فِي لَعْنَةِ أَبِي النَّاتِيَةِ

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

2.Nŵiŵta na asu ala matũmawa kavola,

3.Indŵ mombanasya mũendo na kũthi na
mũtũkŵ,

4.Na kwa asu ala manyaŵkaa
mũnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵ mo maithesya ivathũkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa Kŵililikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵũũ wa wŵa ũla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kũkaanany'a,

8.Nŵw'o, maũndũ ala inyw'ŵ mwathŵtwe
no kũvika mekŵke.

9.Kwa ũu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatũkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atũmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵ yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nũndũ nŵ mũthenya wŵva ũla w'ŵtwe
kwoondũ wa maũndũ aa?

14.Nũndũ wa Mũthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

فَالنَّاصِبَاتِ كَعْصَفًا

وَالنَّازِبَاتِ أَغْرَافًا

فَالْمُتَوَكِّفَاتِ أَهْلًا

فَالْمُتَوَكِّفَاتِ أَهْلًا

عُلًى أَوْ تُنَادًى

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعًا

وَإِذَا الْكُفُورُ طُفِسَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِفَتْ

وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِيتَتْ

لَا يَوْمَ يُجْعَلُونَ

لِيَوْمِ الْقَضَىٰ

15. Na nĩ kyaŭ kĩŕmanyĩthya we
Mŭthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝

16. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

17. Ithyĩ tŭyaamananga andŭ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نُعَلِّمِ الْوَالِدِينَ ۝

18. Ithyĩ tŭkatuma ala me ĩtina mamaatĩle
mo.

ثُمَّ نُنْفِخُ فِيهِمُ الْجَزَيْنَ ۝

19. Uu nĩw'o Ithyĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْمُجْرِمِينَ ۝

20. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ūla w'o
mŭthenya ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

21. Ithyĩ tŭyaamŭmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ŭ tŭtweku tŭte vala tŭĩ,

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَعِينٍ ۝

22. Na Ithyĩ twakĩkie kĩw'ŭ kyu vandŭ
valŭmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

23. Kwa kĩthimo kya ĩinda yĩtw'e
yĩsĩkie?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝

24. Uu nĩw'o Ithyĩ twathimie, na Ithyĩ
nĩtŭthimaa nesa mŭno ata!

فَقَدَرْنَا لَنُفَعِّمَ الْقَدِرُونَ ۝

25. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ūla w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

26. Ithyĩ tŭimybumbĩte nthĩ nĩkana ĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۝

27. Ala me thayŭ na ala akw'ŭ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

28. Na Ithyĩ nĩtwaie ĩlma ndŭŭlu vo, na
nĩtwamŭnengie inyw'ĩ kĩw'ŭ kya
ŭnyw'a kĩ mŭyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَجَرٍ وَآسَفَيْنَاكُمْ فَأَدْرَأْنَا ۝

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala
maŭleaa ūla w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla
inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

انْطَلِقُوا إِلَى الْكُنُوزِ الَّتِي كُذِّبَتْ عَنْهَا ۝

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana
kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

انْطَلِقُوا إِلَى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ
wa Mwaki.'

تَوَلَّى لَيْلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْأَلَمِ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki ūlŭ ta
mbeenge,

إِنَّمَا تَرَى بِشَرِّهِ كَالْقَصْرِ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle
nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جَنَّاتٌ صُفْرٌ ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

36. Ūlŭ nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa
matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطَلِقُونَ ۝

37. Onamo maiketfĩkw'a kŭnengane
mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدُونَ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala
mauleaa w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

39. Makatavw'a, 'Ūlŭ nĩ Mŭthenya wa
Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na
andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَئِكَ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ Ondŭ mŭtonya
kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

LUKU 2

42. Ala alŋgalu makeethwa *katī* wa
myuunyī ta tŋlŋsī,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ۝

43. Na matunda ala mo makethwa
makyenda.

وَقَوَائِمًا يَشْتَهُونَ ۝

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta mŋthŋnzŋlo wa
maŋndŋ ala inyw'ī mweekie.'

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

45. Uu vate nzika, nŋw'o tŋmatuvaa ala
mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

46. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

47. 'Yai na itanŋthyei inyw'ī-ene kavinda
kanini *tŋlŋ* wa *nŋhī ŋno*, *Inyw'ī alei ma*
w'o; vate nzika, inyw'ī ninyw'ī
avŋtany'a.

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُّجْرِمُونَ ۝

48. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

49. Na yŋla mo matavw'a, 'Kumanai
mŋthaithe,' mo maikumanaa

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝

50. Woo nī wa asu ala maŋleaa ŋla w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

51. Nī ndeto yŋva ŋndī, ŋtina wa ŋno, ŋla
mo makamŋŋkŋla?

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ حُجَّتُهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ يُؤْمِنُونَ ۝

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ

AL - NABA'
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Mo makŭlanasya ũvoo mwaũ mũndũ
na ũla ũngĩ?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

3.Iũlũ wa ũvoo ũndũ mũnene ũkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ

4.Iũlũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa

الَّذِي هُمْ بِهِ مُخْتَلِفُونَ

5.Aiee, o mĩtũkĩ mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

6.Aiee, Ithyĩ twĩneena ĩngĩ, omĩtũkĩ mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

7.Ithyĩ tũimyũmbĩte nthĩ ta ũkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا

8.Na ĩlma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

9.Na Ithyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ elĩ-elĩ,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

10.Na Ithyĩ tũseũvĩtye kũkoma kwenyu
ta ũthũmũo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سُبَاتًا

11.Na Ithyĩ nĩtũtwĩkĩthĩtye ũtukũ ta kya
kwĩvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ يَبَاسًا

12.Na Ithyĩ tũũtw'ĩkĩthĩtye mũthenya
kwoondũ wa ũtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

13.Na Ithyĩ nĩtwakĩte Iũlũ wenyu *matu*
mũonza me vinya;

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

14.Na Ithyĩ tũyũmbĩte *syua* ta taa
mũtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا

15.Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meŉlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْرُبِ مَاءً مَبْكَاً ۖ

16.Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۖ

17.Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّتِ الْأَقْطَافُ ۖ

18.Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۖ

19.Mũthenya ũla soo ũkavuvwa; na
inyw'ĩ mũkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ نَادُونَ أَفْوَاجًا ۖ

20.Na İtu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩomo yonthe;

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۖ

21.Na ĩĩma ikavetangwa na syo ikeethwa
ĩĩlyĩ ōta kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۖ

22.Kwa ũla w'o, Ngiena nĩyoveesye
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۖ

23.Mũsyĩ kwoondũ wa mbaa-matũ,

لِلطَّاغِيَتِ مَأْبَأًا ۖ

24.Ala makekala vo myakaka.

لَيْسِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ۖ

25.Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدُورُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۖ

26.Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheŉkĩte kana
kĩthithu mũno vyũ.

إِلَّا حَيْثُ مَا وَغَسَّاقَا ۖ

27.Ituvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاتًا ۖ

28.Nĩw'o, mo mayaaŉkĩa ŉtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۖ

29.Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۖ

30. Na Ithyĩ nĩtũkĩandĩkĩte kĩa kĩndũ Ivukunĩ.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

31. 'Kwa Ou, inyw'ĩ samai ōsilĩlo: Ithyĩ toikamwongeela inyw'ĩ ateo nthĩnĩ wa ōsilĩlo.'

فَقُلُّوْا فَلَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا مَدًاۙ

LUKU 2

32. Nĩw'o, kwa ala alũgalu ve Ōtanu:

اِنْ لَّاسْتَوِيْنَ مَقَارًاۙ

33. Mĩũnda mĩĩte na mĩsavivũ,

حَدَّآيْنِۙ وَاعْتَابًاۙ

34. Na eĩtu atheu ma mũika Ōmwĩ

وَكُوَاعِبَۙ اٰتْرَابًاۙ

35. Na ikombe syĩkwĩĩkanga.

وَكَاۡسًاۙ وَهَاقًاۙ

36. Mo maikew'a ngewa nthũũku vo kana kũkengana:

لَا يَسْعَوْنَ فِيْهَا النَّوَاۗءُ وَلَا كِلْدَابًاۙ

37. Ituvi kuma kwa Mwĩai woo-----
mũthĩnzĩlo kwĩanana na meko moo-----

جَزَآءًاۙ مِنْ رَّبِّكَ عَطَآءٌۙ حِسَابًاۙ

38. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, Ula Mũlau. Mo maikethwa na waĩlu kũneena Nake We.

رَّبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِۙ
لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًاۙ

39. Mũthenya ūla Veva na alaĩka makaũngama mĩthĩa, mo maikaneena ateo we ūla Ngai-Wa-Ulau ūkamwĩĩkĩĩya na ūla ūkaneena maũndũ ala ma w'o tũ.

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوْحُۙ وَالنَّبِيْكَ صَفًّاۙ لَا يَتَكَلَّمُوْنَ
اِلَّا مَنْ اٰذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُۙ وَقَالَ صَوَابًاۙ

40. Mũthenya ūsu ow'o ūkavĩka. Kwa ūu, mũeke, ūla ūnũkwenda, amanthe nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۙ فَمَنْ شَاءَۙ اْتِ خَدَّۙ اِلٰى رَّبِّهِۙ
مَاتَابًاۙ

41. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũmũkaanĩtye inyw'ĩ tũlũ wa ūsilĩlo ūla wĩ vakuvĩ ota mũomonĩ; mũthenya ūla mũndũ ūkona maũndũ ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰۤى اَبْنٰىۙ قَرِيْبًاۙ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُۙ

mbee, na mŭlei akaasya, 'Takethwa
Nye nĩndw'ika kĩtoo kĩthei!'

مَا قَدَّمَتْ يَدُهَا وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلْبَسْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩleelo kya kũlika
nthĩ,

3. Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

4. Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

5. Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ na
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

6. Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩla wĩla woo nesa,

7. Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

8. Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩla kyu.

9. Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩla nĩw'ia,

10. Na metho moo makakumanĩa na
nthĩ—

11. Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

12. 'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

13. Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا

وَالشَّاطِطِّ نَشَطًا

وَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ

يَقُولُونَ إِنَّا لَنَرُّوْذُنْ فِي الْخَافِرَةِ

إِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجَرَّدَةً

وَقَتْلًا قَالُوا تِلْكَ إِذْ كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

14. Kkeethwa kI kloo o kImwe tU,

فَاَتَا هِيَ زَجْرًا وَاحِدًا ۝

15. Na sisya! *mo makaumaala onthe nza* OtheinI.

فَاَذَاهُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۝

16. Uvoo wa Mose nOkUvikIe we?

وَقَالَ لَهُمْ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ مُرْسِي ۝

17. YIla MwIai wake wamwItie we MwandanI wa Tuwaa, *akyasya*,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْأَوَّلِ فَقَالَ هَلْ كُنْتُ

18. 'Enda we kwa Valao; we *nOkwenda* kUthew'a?

أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝

19. 'Na OimOkUlya we, 'We nOkwenda kUthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَن تَزُولَ ۝

20. Na nyie ngaUotongoesya we kwa MwIai waku, nIkana Otonye kUmOkIa We.'

وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخَضَّعَ ۝

21. Kwa Ou, we nIwamwonisye Kyama kInene,

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ۝

22. IndI we nIwamUleile we na nIwaleile kwIw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۝

23. IndI we nIwaalyOkile kuma vala ve Mose, *aikaananIa nake*.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْتَغِي ۝

24. Na we nIwoombanisya *andU* make na atavany'a,

فَحَسَرَ فَنَادَىٰ ۝

25. Akyasya, Nyie ninyie MwIai wenyu, Ola wI IolU mOno vyU.'

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ۝

26. Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamuOkwatie na UsilIlo wa ItunI na wa nthI Ino ya yu.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَجْدَثِ وَالْأَوَّلِ ۝

27. Vate nzika, nthInI wa maUndU asu ve Omanyisyo kwake we Ola OkIaa.

يَعْنِي أَنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ۝

LUKU 2

28. Inyw'I ninyw'I mwI vinya kŭmba
kana nI itu yIla We wakIte?

ءَاَنْتُمْ اَسَدُ خَلْقًا اَمْ اِنْسَاءُ بَنِيهَا ۝

29. We nIŭkIIfIte ņtŭŭlu wayo na
akayaIlya na akayItw'TkIIfIya yIaIfu.

رَفَعَ سَنَكُمَا فُسُوْنَهَا ۝

30. Na We nŭseŭvIte ņtukŭ wayo
kIvindu, na nŭetete kIloko kyayo;

وَاَعْطَسَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ فُجُئَهَا ۝

31. Na nthI, vamwe nayo, We
nIwamInyaIfkisyey.

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحْنَهَا ۝

32. We nIwaumisye kIw'ŭ kyayo na
ņIfIthyo wayo kuma vo,

اَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْغَهَا ۝

33. Na iIfma, We nIwaiseŭvisye syo syI
nŭmŭ.

وَالْجِبَالَ اَرْسَهَا ۝

34. KIIf kyonthe nI kyaŭya kwoondŭ
wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءَ لِكُمْ وَلَا تَنَامُكُمْ ۝

35. IndI yIla wanangIko mŭnene ņkavika,

فَاِذَا جَاءَتْ الطَّاقَةُ الْكُبْرَى ۝

36. Mŭthenya ņla mŭndŭ ņkalilikana
maŭndŭ onthe ala we weething'IIsye
kwIka,

يَوْمَ يَنْذَرُ الْاِنْسَانَ مَا سَعَهُ ۝

37. Na Ngiena ikoonanw'a ņtheinI kwa
ņla wonaa.

وَيُزَوِّدُ الْجَحِيْمُ لِمَنْ يَرَى ۝

38. IndI kwake we ņla ņleaa kwIw'a,

فَاَمَّا مَنْ ظَنَّهُ ۝

39. Na ņla ņnyuvaa thayŭ wa nthI Ino,

وَاَفَرَّ الْخَيوةَ الدُّنْيَا ۝

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika,
ņkeethwa mŭsyI wake.

فَاِنَّ الْجَحِيْمَ مِنَ الْمَالُوِي ۝

41.Indī kwake we ūla ūkīaa kŭŋgama
mbee wa Mwīai wake, na ūvathanaa
thayū wake na mawendi mathŭku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۖ

42.Ūla Mŭŭnda vate nzika, ūkeethwa
mŭsyī wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ

43.Mo meŭkŭlya īŭlŭ wa ūla Saa:
'ŭkavika īndī?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسُهَا ۖ

44.Indī we wīna vata mwaŭ
wakŭŭwetanga w'o?

فَيَلْمُكَ أَنْتَ مِنْ قَوْمِهَا ۖ

45.Umanyi wa w'o ūla wa mŭminŭkīlyo
wīna Mwīai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْهُمْ حَالٌ ۖ

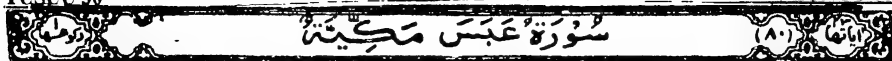
46.We wo Mŭkaanany'a tŭ kwake we
ūla ūkīaa w'o.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَنِ يَخْشَاهَا ۖ

47.Mŭthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataaīkala īŭlŭ wa nthī ateo
kīwīoo kīmwe kana kīoko kyaw'o.

كَانَ يَوْمَ يَوْمٍ يَرونها لَمْ يُلْبَسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوِ

نَهْضَةً ۖ

ABASA
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2.We nŵwang'uthie ōthyŵ na aathŵka
ūtee,

3.Nŵndŵ kŵlalinda nŵkyookie vala ūŵ.

4.Na nŵ kyaŵ kŵtonya kŵŵmanyŵthya we
kana we nŵtonya kŵŵthwa aimantha
kŵŵthesya mwene,

5.Kana we nŵtonya kŵsŵvŵa na
Ulilikany'o ūkamŵuna?

6.Na kwa ūla ūvŵthasya ndŵni ve
kŵvathŵkany'o

7.Usu nŵwe ūmwŵthukŵasya,

8.Ona kau ti ŵŵŵ waku we ona alea
kŵthew'a.

9.Indŵ we ūla ūkaa kwaku ekalaatŵte,

10.Na we nŵmŵkŵaa Ngai,

11.Usu nŵ we ūmŵleaa we.

12.Aiee! nŵ Ulilikany'o---

13.Kwa ūu, mŵeke we ūla ūnŵkwenda
ethŵny'e naw'o----

14.Mathangŵnŵ mataŵŵku,

15.Mokŵŵŵtŵ'e ŵŵŵ, me mathesye,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝

أَن جَاءَهُ الْأَعْلَى ۝

وَمَا يَذُرُكَ لَعَلَّه يَزُولُ ۝

أَوَيْدَكَ رَبِّكَ نَنْتَفَعُهُ الذِّكْرَى ۝

أَقَامَنَ اسْتَفَعَى ۝

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ۝

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزُولُ ۝

وَأَقَامَنَ جَاءَكَ يَسْعَى ۝

وَهُوَ يَخْشَى ۝

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ۝

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۝

لَمَنْ شَاءَ ذِكْرَةٌ ۝

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝

رُفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝

16. Mokonĩ ma aandĩki,

بَايِلِي سَفَرُو ⑤

17. Ataĩku na alũngalu.

كُوَامِرْ بَرَرُو ⑤

18. Wanangĩko nũmũkwate mũndũ! We
nde mũvea ata!

قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا أَكْفَرُو ⑤

19. We amũmbaa we na kyaũ?

مِنْ أَيْنِ شَيْءٌ خَلَقَهُ ⑤

20. Na ĩvoloto ya manzĩ! We nũmũmbaa
na akamwĩlya;

مِنْ نُظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرُو ⑤

21. Indĩ We nũmĩtw'ĩkĩthasya Nzĩa
kwĩthwa yĩ mbũthũ kwoondũ wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ⑤

22. Indĩ We nũtumaa we akw'a na
kũseũvya mbua kwoondũ wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ⑤

23. Indĩ, yĩla We wĩenda, akamũkĩlya we
ĩngĩ.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ⑤

24. Aiee, we ndambĩte kwĩka ũndũ We
wamwĩyĩale kwĩka.

وَلَا لَنَا بِقُضَ مَا أَمَرُو ⑤

25. Yu eka mũndũ aũsisye ĩlu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ⑤

26. Undũ ĩthyĩ tũkĩtaa kĩw'ũ nthĩ kwa
wingĩ,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ⑤

27. Indĩ ĩthyĩ nĩtũmyatũangaa nthĩ---
mwatũangĩle wa w'o---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ⑤

28. Na ĩthyĩ nĩtũtumaa mbeũ imea nthĩnĩ
wayo,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ⑤

29. Na mĩsavivũ na mboka,

وَعَبًّا وَقَضْبًّا ⑤

30. Na mĩthata na mĩtende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ⑤

31. Na mĩũnda mĩlle ĩvandĩtwe imea
ĩvivinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًّا ⑤

32. Na matunda na nyŋnyi,

وَنَافِكُهُ وَأَنَابُهُ

33. Kyaŋya kwoondŋ wenyu na indc syenyu.

مَتَانًا لَكُم وَلَا تَعَايَنُكُمْ

34. Indŋ yŋla mbu mbai Tkavika,

بَآذَاجَاتِ الصَّاعَةِ

35. Mŋthenya ŋla mŋndŋ Okamŋkŋla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَفُوزُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na ŋthe wake.

وَأَنِيهِ وَأَنِيهِ

37. Na kuma vala ve mŋka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَيَخِيهِ

38. Kŋla mŋndŋ katŋ woo mŋthenya ŋsu akeethwa akoney'e na ŋvoo wake mwene ena kŋvathŋkany'o na ala angŋ.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

39. Mŋthenya ŋsu mothyŋ amwe makeethwa makyakaka,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ مُسْقُوَةٌ

40. Makŋtheke me asanzamŋku nŋ ŋtanu!

صَاحِبَةٌ مُّتَبَيَّرَةٌ

41. Na mothyŋ amwe, mŋthenya ŋsu, makeethwa mena kŋtoo ŋŋlŋ wamo.

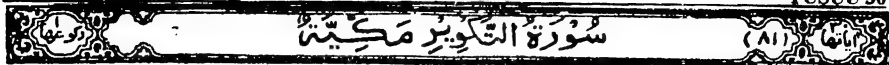
وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

42. Mo makavw'Tkwa nŋ kŋvindu.

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ

43. Asu nŋmo ala maleile kwŋtkŋla na maŋ aathe

بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Omwe nthĩĩwa*
Ula ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooaĩwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩte na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ ۝

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْنُفُوسُ زُوِّجَتْ ۝

وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُيِّلَتْ ۝

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْجَمَّةُ أُنْزِلَتْ ۝

عَلِمْتُ نَفْسٌ مَّا أُخْضِرَتْ ۝

16. Aiee, Nyie nĩta ndata ila isyokaa na
ĩtina ta ngũsĩ

فَلَا أَقْسِمُ بِالْغُلُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ĩndĩ ikĩvitha.

الْجَارِ الْكَاسِي ۝

18. Na nyie nĩta Otukũ Okũsĩie yĩla
ũendee ũkathale,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَّسَ ۝

19. Na masangya yĩla wambĩĩĩlya
kũveva,

وَالضُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ĩno vate nzika nĩ ndeto ya
ũvany'o wa Mũtũmwa mũtaĩĩku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, ũĩkĩĩthĩtw'e mbee wa
ũthyũ wa Mwĩai wa Kĩvĩla-kya-Usumbĩ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wĩw'ĩkaa kw'o na mũĩkĩĩku
mũĩkĩĩonĩ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرًا مِينٍ ۝

23. Na mũnyanyae wenyu ndena ndũũka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ يَنْجُوتُ ۝

24. Na kwa ũla w'o, we nĩwamwonie We
nthĩnĩ wa matu matheu maithũa.

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأَفْئِ الْيُونِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa maũndũ ala
matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ĩno ti ndeto ya Satani, ũla
mũlee.

وَمَا هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ رَبِّهِمْ ۝

27. Nĩva ĩndĩ vala inyw'ĩ mũendete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ Ulilikany'o wa
nthĩ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala katĩ wenyu mendaa kũthi
malũngele,

لَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

30. Oyila inyw'I m'Utendaa *kĩndũ*, ateo
 k'ila Ngai Mwene Vinya W'onthe,
 Mwĩai wa nthĩ syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ

(٨٢)

AL - INFITAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yŵla ndata ŵkanyaŵŵkwa,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ

4. Na yŵla mbŵsŵ iketa kŵw'ŵ nŵhŵnŵ wa
mŵnaŵ,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yŵla mbua ikavw'ŵkŵwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

6. Kŵla thayŵ ŵndŵ, ŵkamanya kŵla w'o
watwaŵŵlaa na mbee na kŵla w'o watiie
ŵtina.

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mŵndŵ, nŵkyaŵ kŵla kyakwŵkŵlie
ŵkŵmbaŵ ŵleane na Mŵŵai waku wa
Ulaŵ,

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِينِ

8. Ula wakŵmbie we, na ŵndŵ akwŵanŵŵsya
we, na ŵndŵ akwŵanany'a nesa na
akŵŵngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ

9. Mŵmbŵŵŵenŵ ona wŵŵa ŵla We wendie,
We nŵwaŵseŵvisye we.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ

10. Aiee, ŵndŵ inyw'ŵ nŵmŵleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ لَّكَدَّيُونُ بِالَّذِينَ

11. ŵndŵ ve asŵvŵi ŵŵŵ wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandŵki aŵkŵŵku,

كِرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala meŵ maŵndŵ onthe ala inyw'ŵ
mwŵŵkaa.

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

14.Nt'w'o, ala alūngalu makeethwa
nthĩnĩ wa Ūtanu;

إِنَّ الْآبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

15.Na ala athe makeethwa Iianĩ-ya-
Mwaki;

وَأَنَّ الْفَجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

16.Mo makavĩla vu nthĩnĩ Mũthenyanĩ
wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

17.Na mo maikethwa matonya
kwĩyuma vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝

18.Na nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaũ!

وَمَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

19.Na ĩngĩ, nĩ kyaũ kĩtonya
kũũmanyĩthya we Mũthenya wa Utw'io
nĩ mwaũ?

تُمْ مَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

20.Mũthenya ūla thayũ ūtakethwa na
ũtonyi wa kwĩka thayũ ūngĩ ūndũ! Na
mwĩao mũthenya ūsu ūkeethwa wĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لِئِلهِ يَوْمَئِذٍ ۝

سُورَةُ التَّطْفِيفِ مَكِّيَّةٌ

AL - TATFIIF (Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe n1 Olau, Us0ftwe
n1 tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Woo n1 wa asu ala manenganae
k1thimo k1oleku;

وَيْلٌ لِّلطَّافِينَ ۝

3. Asu ala, y1la me0nengane k1thimo kwa
and0 ang1, mosaa k1an1e;

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

4. Ind1 y1la me0nengane k1thimo kwa
and0 ang1 kana k0mathim1a,
mamathim1aa mata0sisya.

وَإِذَا كَالَهُمْ أَوْزَارُهُمْ يَخْسِرُونَ ۝

5. And0 ta asu nomes1 kana
makathay00kw'a Ing1

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

6. M0thenyan1 m0th0ku m0no,

يَوْمَ عَظِيمٍ ۝

7. M0thenya 0la mbaa and0 onthe
maka0ngama mbee wa Mw1ai wa nth1
syonthe?

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

8. Aiee, 0talo wa ala athe w1 kyovon1
Sijjin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝

9. Na n1 kya0 k10many1thya we Sijjin n1
kya0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝

10. N1 Ivuku y1and1k1twe y1vuan1w'e
nesa m0no.

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝

11. Woo, m0thenya 0su, n1 wa ala
maleaa,

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

12. Ala maleaa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ ۝

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa
mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ أَتِيهِمْ

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala
0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا سَأَلَ عَنْهُ ابْنُ آدَمَ قَالَ آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte
nŋmekŋŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ كَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَآ كَانُوا يَكْسِبُونَ

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋŋwa
k0mwona Mwŋai woo m0thenya 0su.

كَلَّا اللَّهُمَّ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَنَنُحْشِرُونَ

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ
0la inyw'I mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ
nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manyā
Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa.

كِتَابٌ مَرْفُومٌ

22. Ala anyuve ma Ngai makayŋk0sŋŋa
yo.

يَشْهَدُهُ الْقُرْآنُ

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa
nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsyē.

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo
mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu
kŋsiŋŋŋtwe,

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ

AL – INSHIKAK
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwani ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsOftwe nI Olau, UsOftwe
nI tei.

2.YIla Itu yIkatOkana,

3.Na kwIthukIIsya MwIai wayo—na Ou
nOyaIIfte yo---

4.Na yIla nthI IkanyaIkw'a.

5.Na kOsyumya syonthe ila syI nthInI
wayo, na kOtiwa yI nthei;

6.Na kwIthukIIsya MwIai wayo, na Ou
nIkOmyaIIfte yo---

7.We, ame mOndO, nIw'o we nue
OmOthOkOmIaa MwIai waku, kOthOkOma
kOmO; IndI we Okakomana Nake We.

8.IndI kwa we OIa Onenetwe Ivuku yake
ya Otalo na kw'oko-kwa-aOme,

9.We omItOkI akeethwa na Otalo
mOvOthO,

10.Na we akasyoka mOsyI kwake
atanIte.

11.IndI kwa OIa we Okethwa na Ivuku ya
Otalo anengelwe Itina wa mOongo wake,

12.We o mItOkI akeekaIla wanangIko,

13.Na we akavya nthInI wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرِسَالَةٍ ۝

فَسَوْفَ يَحْسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَيَتَقَلَّبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مُسْرُورًا ۝

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

14.Nīw'o, mbee wa Ou we ekalaa atanīte
kafī wa andū ma nyūmba yake.

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

15.We asūanīaa kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indīī.

إِنَّهُ كَانَ أَنْ لَنْ يَحْوَِرَ ۝

16.Ī, vate nzika, Mwīai wake
nūmwonaa we nesa mūno.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝

17.Indī aiee! Nyie nīīta ūtune wa syua
yīlithūa ngūsī.

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ۝

18.Na ūtukū na syonthe ila w'o
ūvw'īkaa,

وَالَيْلِ وَمَا وَسَىٰ ۝

19.Na mwei yīla ūsūaa,

وَالْقَبْرِ إِذَا تَسَىٰ ۝

20.Kana vate nzika, inyw'ī mūkathi
kuma kīkalonī kīmwe kūthi kīla kīngī.

لَتَرْكَبَنَ ظَبَاقًا عَنْ ظَبَقِ ۝

21.Kwa ūu, mo mena kyaū kīla kīūtuma
matetīkīla,

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22.Na yīla mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
wīnyivyo;

وَلَا تُؤْمِنُ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَنْجِدُونَ ۝

23.Na kūleana na ūu, asu ala matetīkīlaa
nimamileaa yo.

بَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

24.Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīī
nesa vyū kīla mo mavithaa nīhīī wa
ngoo syoo.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

25.Kwa ūu, matavyei mo ūvoo wa
ūsīlīlo wī woo.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

26.Indī kwa asu ala metīkīlaa na kwīka
mawīa maseo, ītuvi yītakathela nī yoo

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
أَجْرٌ غَيْرُ مَنُونٍ ۝

AL - BURUUJ
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ntívwita na itu yíla yína imanza *sya*
ndata,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

3. Na Múthenya-Ula-Wathaniwe,
4. Na mÚkÚsítí na Úla ÚnÚkÚsítíwa.
5. KÚumaníwa kwíthwe kwa andú ma
mítaú----

وَالْيَوْمِ الْوَعْدِ
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
قَبْلِ أَصْحَابِ الْأُخْدُودِ

6. Mwaki *Uvuvíw'e* na ngú----

النَّارِ ذَاتِ الْوُكُودِ

7. Tondú mo mekalíte vakuví
naw'o,

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

8. Namo nímakÚsítíe Úndú mo meekie
kwa etíkíli.

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

9. Namo mayamamenete Índí nÚndú mo
nímamwítíkíliile Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Wáítíe-Ní-KÚtaíwa,

وَمَا نَكْمُلُهَا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِمَا لَّهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَمِيدُ

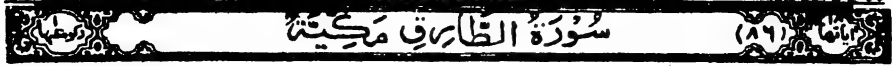
10. Úla Úsumbí wa matu na nthí ní Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe ní
NgÚsítí Úúú wa syÍndú syonthe.

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ

11. Asu ala mamathínasya aÚme etíkíli
na iveti mbítíkíli na Índí mailea kwílila,
vate nzika, kwoo ve Úsílílo wa Mwaki,
na ve Úsílílo wa kÚvívúw'a.

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا
يَتَوَبُّونَ فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَمْ عَذَابُ الْخَالِقِينَ
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

12. Índí asu metíkíllaa na kwíka mawíla
maseo, ve MÚúnda íla ívítíllaa túúú

AL - TAARIK
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe n' Olau, Usũtwe
n' tei.

2. Nĩvĩta na İtu na Ndata ya Kİoko-----

3. Na n' kyaũ kİomanyĩthya we Ndata ya
Kİoko n' myaũ?

4. N' ndata yİna Otisu mwai---

5. Vai thayũ Otēna mũsũvĩ İolũ waw'o.

6. Kwa Ou, mũndũ nasũanİe kİla we
ũmbĩtwe kuma nthĩn' wakyõ.

7. We ombĩtwe kuma kİw'ũ kİtweku
kİvĩtİte,

8. Kİla kyumaa katİ wa kİnyunyũ na
mavİndİ ma kİthõİ.

9. Vate nzika, We E-na ũtonyi wa
kũmũtũnga thayũ İngİ.

10. Mũthenya ũla syİmbithİ ikaumbũlwa.

11. İndİ we ndakethwa na vinya, na vai
mũtetheesya.

12. Na matu ala masyokaa-kaingİ mena
mbua,

13. Na nthİ İla İkunũkaa imea,

14. Vate nzika, n' ndeto ndw'e,

15. Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝

وَمَا أَزْدُرُكَ مَا الظَّارِقُ ۝

النَّجْمِ الثَّاقِبِ ۝

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝

وَالنَّجْمِ إِذَا زَجَجَ ۝

وَالْأَرْضِ إِذَا ضَدَعَ ۝

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَضْلٌ ۝

وَمَا هُوَ بِأَهْزَلٍ ۝

16.Nĩw'o mo meseŮvya nzaama.

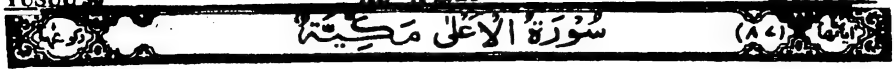
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۖ

17.Nyie ota Ůu, nĩngŮseŮvya nzaama ya
kŮkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۖ

18.Kwa Ůu, manenge alei İvinda. İİ
manenge mo İvinda, kwa kavinda kanini.

فَقِيلَ الْكَافِرِينَ أَتَاهُمْ رُؤُودًا ۖ

AL - A'LAA
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usŵtwe nŵ Olau,
Usŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Taŵa syŵtwa ya Mwŵai waku, Ula-Wŵ-
Iŵlŵ Mŵno,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

3. Ula Ŵmbaa na wŵanŵŵsyaa,
4. Na Ula ŴseŴvasya na Ŵtongoasya,
5. Na Ula Ŵmeasya Ŵŵthyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّى

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى

6. Indŵ We nŵwŴalyŴlaa Ŵkatw'Tka
mwiŴ, mavuti mou.

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى

7. Ithyŵ tŵkaŴmanyŵsya we *Kulani* na we
ndŵkolwa nŵyo,

سُقْفِرُكَ فَلَا تَنسَى

8. Ateo ŴndŴ Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى

9. Na Ithyŵ tŵkaŴtw'Tkŵthya *kŵla* Ŵthei
ŴvŴthŴ kwoondŴ waku.

وَلْيُبَيِّنْكَ لِلْيَسْرَى

10. Kwa Ŵu, we endeea na kŴlilikanyw'a;
vate nzika, kŴlilikany'a kwŵ Ŵtandŵthyo.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى

11. We Ula Ŵkŵaa, Ŵ mŵtŴkŵ akeethukŵŵsya
na kŴsŴvŵa;

سَيَذَكِّرْكَ مَنْ يُخْفَى

12. Indŵ Ŵla mŴthŴku vyŴ, akaalyŴka,
awathŴkŵe.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى

13. We Ŵla wakŴlika Mwakinŵ mŴnene.

الَّذِي يَصِلُ النَّارَ الْكُبْرَى

14. Na Indŵ we ndakakw'ŵa vo na
ndakethwa thayŴ.

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى

15.Nĩw'o, we ūla wĩtheasya mwene,
nĩwaĩlaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na ūlilikanaa syĩtwa ya Mwĩai wake
na ūlũmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indĩ inyw'ĩ mwĩliĩlaa thayo wa nthĩ
ĩno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyĩla Itu nĩyo ĩseo mbee na
nĩyĩkalaa.

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19.Uu nĩw'o ūla ūmanyĩĩw'e nthĩnĩ wa
Maandĩko Matheu ala maĩ mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandĩko ma Avalamu na Mose.

فِي صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ

(٨٨)

AL - GHAASHIYAH
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe n' Olau, Usuftwe
n' tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waavik'wa n' Ovoo wa k'la kyeva
k'lene kya k'umaumb'la and' vy'?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothy' amwe m'uthenya 'Osu
makeethwa na kyeva;

وَجُودُ يَوْمِيذٍ غَاشِعَةٍ

4. Maikuna w'la w' vinya, me anou.

عَامِلَةٌ تَأْمِيَةٌ

5. Mo makalika Mwakin' Ov'vanasya;

تَصَلُّ نَارًا حَامِيَةً

6. Na mo makanyw'ithw'a kya'onyw'a
kuma mbulutini ithe'okite;

تُسْفَى مِنْ عَيْنِ أَيْمَةٍ

7. Mo maikethwa na l'fu ateo 'Ola m'um',
w' 'O' na ny'nyi sya k'inyeelya sya
m'w'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

8. Ula 'Otakanosya kana k'umina nzaa.

لَا يُسْنُ وَلَا يُفْنِي مِنْ جُودٍ

9. Na mothy' amwe m'uthenya 'Osu
makeethwa me matanu,

وَجُودُ يَوْمِيذٍ تَأْمِيَةٍ

10. Makyendeew'a m'uno n' 'Oth'ok'umi
woo,

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nth'ni wa M'oon'da m'ok'it'lu na
m'ot'oolu m'uno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We nd'ukew'a ngewa sya mana nth'ni
waw'o;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَغْيَةٍ

13. Navo ve mbuluti iv'it'fye k'w'o,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve iv'la sya nda'la mb'ok'it'lu vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

15.Na mŭkeve yiŭtwe nesa,

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝

16.Na mŭto yiŭtwe na nzŭa mbanake,

وَسَارِقٌ مَضْفُوفَةٌ ۝

17.Na mŭkeka mŭnyaŭŭkye nesa vyŭ.

وَدِرَابٌ مَبْنُوتَةٌ ۝

18.Mo Indŭ, nomamŭsyaasya ngamŭle
Ondŭ yŭmbŭtwe?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝

19.Na Ondŭ ŭtu yŭkŭŭŭtwe'e ŭŭŭ?

وَالِى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

20.Na ŭlmanŭ, Ondŭ syŭnzŭŭŭtwe ŭlŭmŭte?

وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

21.Na ŭŭŭ wa nthŭ, Ondŭ yo
yŭnyaŭŭkŭtwe'e?

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝

22.Kwa ŭu, we taa, nŭndŭ we wŭ mŭtai;

فَذَكِّرْنَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝

23.We ndwŭ mŭsyaŭŭsya ŭŭŭ woo.

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِكَيْبُطٍ ۝

24.Indŭ ŭla ona wŭva ŭalyŭkaa, na ŭleaa
kwŭŭkŭŭla,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝

25.Ngai Mwene Vinya W'onthe
akamŭsilŭla na ŭsilŭlo ŭla mŭnene vyŭ.

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝

26.Vate nzika, ŭalŭko woo nŭ Kwitŭ,

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝

27.Indŭ, vate nzika, nŭ ŭŭŭ Waitŭ kŭmeta
mo ŭtalonŭ.

لَقَدْ نُنْفِئُ عَنْ مَآجِسِهِمْ ۝

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ (٢٩)

AL - FAJR
(WavuanIw'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nI Olau, Usũftwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. NItvIta na Masangya,
3. Na Motuk0 Ikumi,

وَالْفَجْرِ

4. Na Ila-SyI-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utuk0 yIla Oendee mũhyanI
waw'o,

وَلَيْالٍ عَشِيرٍ

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

وَالْيَلِ إِذَا يَسْرٍ

6. Vo vai OkũsI wI vinya kwa mũndũ Ola
wIna kũũko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ

7. We nowonete ũndũ MwIai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

8. MbaI ya Ilamu, ala maI na masũmba
matũũlu,

إِزْمَرْدَابَ الْعِمَادِ

9. Myako ta Ila yoo Iyaaakwa ona IndII
mbee Iũũ wa nthI.

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ

10. Na vamwe na athamu ala masaa
mavia nthInI wa mwanda,

وَتُؤَدُّ الَّذِينَ جَاءُوا الضُّعْفَ بِالْوَادِ

11. Na vamwe na Valao, mwIai wa
mawũkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

12. Ula weekie mothũku nthInI wa nthI.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ

13. Na meeka mothyoeku maingI nthInI
wayo.

فَاكْتُرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

14. IndI MwIai waku nIwalekilye
mũsalisa wa Osilũũ wamavalũkũla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

15. Vate nzika, Mwĩai waku noũsyall̥syẽ.

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿٥٠﴾

16. Na ŋŋŋ wa mŋndŋ, ylla Mwŋlai wake
wamŋtata na kŋmŋnenge ndafa, na
kŋmŋnenge maŋathimo, we aasya,
'Mwŋlai wakwa nŋnengete ndafa nyie.'

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ
نَعَّمَهُ ۖ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۝

17. Indī ylla We wamŋtata na
kŋmŋmthlsya we nzla sya kwlyonea
ŋtethyo, we aasya, 'Mwŋai wakwa
nŋnzonoketye nyie.'

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ
رَبِّيَ أَهَانَنِ ﴿١٤﴾

18. Aiee, Indī inyw'ī m0inengae ndiwa
ndaŋa.'

كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ

19. Na inyw'ī mīingīanīasya ene kwa ene kōīthya ngya.

وَلَا تَحْضُونَهُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۝

20. Na inyw'í nímólsaa otííwa wa andó
angíw'onthe,

وَتَأْكُلُونَ الشُّرَاكَ أَغْلًا تَمَاقُ

21. Na inyw'i nlmwendete 0thw'ii na wendo m0vft0ku.

وَيُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٣١﴾

22. Aice, ylla nthĩ Ikathiwa kOthiwa kwa w'o;

كَلَّمَ إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دُكًّا دُكًّا ۞

23. Na Mwĩai waku ayOka na alaĩka *ota*
Ou, maĩtwe mĩthĩa ĩtina wa mĩthĩa;

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۖ

**24.Na Ngiena Tlletwe vakuvī m0thenya
Osu; m0thenya Osu m0nd0 akalilikana,
Indī k0lilikana kwake k0keethwa kwī
kwa Ouno mwa0?**

وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرُ ۚ

25. We akasya, 'Aauui, mwa takethwa nyie nIneekie *mawfa amwe maseo* kwoond0 wa thay0 wakwa vaa!'

يَقُولُ يَلِيَّتِي قَدَمْتُ لِحَيَاتِي ۖ

26.Kwa Ou, mOthenya Osu vai Otonya
kOsilla Osilla ta Osu Wake,

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ

**27.Na vai ūtonya kwova mwovele
Wake;**

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ

28. Na we, thay0 wĩ m0uonf!

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

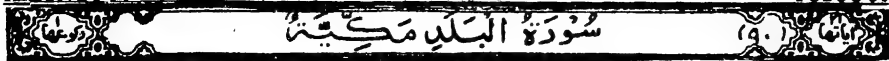
اِذْجِزِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۖ

30. Kwa Ōu, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

فَاذْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ

31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

وَاذْخُلِي جَنَّاتٍ ۖ

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Aiee, Indĩ Nyie nĩvĩta na mũsyĩ ũũ---

3. Na we ũtũaa nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ-----

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ

4. Na Nyie nĩvĩta na mũsyai na ũla we
wasyaie,

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

5. Ithyl nĩtũmũmbĩte mũndũ wa kwona
mathĩna.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَغْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

6. We asũanĩaa kana vai ũmwe wĩna
ũtonyi ũlũ wake?

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأُبْدِئُ

7. We aasya, 'Nyie nanangĩte ũthw'ii
mwingĩ.

8. We asũanĩaa kana vai ũmwe ũmwene?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

9. Ithyl tũimũnengete we metho ell,

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

10. Na ũĩmĩ na ilomũ ill?

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

11. Na ithyl nĩtwamwonisye we nzĩa ill
syambatĩte sya ndafa.

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

12. Indĩ we ndaatĩa nzĩa ya Akava.'

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

13. Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya
'Akava' nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

14. Nĩkũmĩnenge ngombo ũthasyo.

فَلْيَرْجِعْ

15. Kana kũmĩnenge lĩu mũthenya ũla
yĩna nzaa.

أَوْ لِيُظْهِرْ فِي يَوْمٍ ذُو مَسْجَرٍ

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kauti,

يَتَيْنَا ذَا مَقَرَبَةٍ ۞

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitooni.

أَوْ مَسْكِنًا ذَا مَتَرَبَةٍ ۞

18.Ingi we afiitwe ni kwithwa e omwe
wa asu ala metikila na momlasya
m0nd0 na Ola Ongi Omllsyoni na
mwlw'anloni wa tei.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالضَّرِّ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَةِ ۞

19.Aa nimo and0 ma kw'oko kwa aume.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينَةِ ۞

20.Indi asu ala maleaa kwitkila Syama
Siit0, mo ni and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَةِ ۞

21.I0I0 woo nik0thaany0ka Mwaki
Ovinganlw'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۞

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na syua na ĩvinda yĩla
yambĩĩĩlasya kumya kyeni,
3. Na mwei ũla ũyĩatĩĩlaa syua.

4. Na Mũthenya yĩla ũvuanasya ũtheu
waw'o,
5. Na ũtukũ yĩla w'o wĩkusĩĩsyaa tũtũ
ĩũlũ waw'o,

6. Na ĩtu na mũmbĩĩwe wayo,

7. Na nthĩ na mũnyaĩĩkĩle wayo,

8. Na thayũ na wĩanĩu waw'o----

9. Na We nĩwaũvuanisye w'o ũla ũthũku
kwaw'o na ũla ũseo kwaw'o----

10. Vate nzika, we nĩwaĩĩlaa ũla
ũwongeleelaa w'o,

11. Na ũla ũthyoeekasya w'o we nĩ
mwanangĩku.

12. Mbaĩ ya Athamuti nĩyaũleile ũla
w'o nũndũ wa wau wa matũ woo.

13. Yĩla ũla mũthũku mũno katĩ woo
waũngamie,

14. Na ĩndĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا ۝

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝

فَالْهَمَّا ذُبُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَلَّاهَا ۝

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ ابْنَتْ أَشْقَاهَا ۝

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

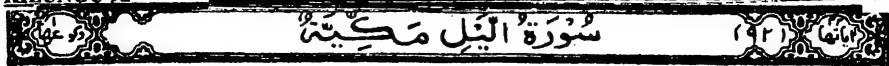
yoka ngamŋle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mŋekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŋleile we na
nīmamŋtilangile maŋŋ, kwa ŋu Mwŋai
woo nīwamanangie mo vyŋ nŋndŋ wa
naŋ yoo, na amalalŋla mo mŋthanganŋ.

فَلَا تُؤْخَذُ بِمَا قَالَ قَوْمُكَ عَلَيْهِمْ سَبْعَ مِائَةٍ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ

16.Na We ndaasŋvŋa ŋndŋ kŋkaumŋla
ŋŋŋ wa ŋu.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهُمْ ۝

AL - LAIL
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nĩvĩta na ũtukũ yĩla wĩkusĩĩasya!

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ②

3.Na mũthenya yĩla ũmulĩkaa,

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ③

4.Na nthĩnĩ wa kũmbwa kwa kĩũme na
kĩka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ④

5.Vate nzika, ithubĩĩsyo syenyũ syl
kĩvathũkany'o.

إِنْ سَفِىكُمْ لَشَى ⑤

6.Indĩ ta we ũla umasya na nĩ
mũlũngalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑥

7.Na we akũsĩĩaa w'onthe ũla mũseo,

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑦

8.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we kĩa ũndũ,

فَسَيَنْبَرُوهُ لِلْعُسْرَى ⑧

9.Indĩ ta kwa ũla mũtoonũ na wĩna
kĩvũthya kĩ kĩvathũkany'o,

وَأَمَّا مَنْ يَجِدُ أَسْتَغْنَى ⑨

10.Na ũleaa ũla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑩

11.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we nzĩa ya
kũthi thĩnanĩ.

فَسَيَنْبَرُوهُ لِلْعُسْرَى ⑪

12.Na ũthw'ii wake ndũkamũuna
akyanangĩka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑫

13.Vate nzika, kũtongosya nĩ tũlũ
Waitũ;

إِنْ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ⑬

14.Na Itu nĩ Yitũ oũndũ ũmwe na nthĩ
ĩno ya yu.

وَأَنْ لَّنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ⑭

15.Kwa ūu, Nyie nŋŋŋmŋkaany'a
inyw'ŋ ŋŋŋŋ wa ŋmŋŋ wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ŋkaŋlika ateo ala athe mŋno vyŋ,

لَا يَصْلِيْهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

17.Ula ŋleaa ŋla w'o na ŋalyŋlaa
mŋŋŋŋ wake.

الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى ۝

18.Indŋ ala alŋŋgalu makavetangwa
kŋasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

19.Ula ŋnenganae ŋthw'ii wake nŋkana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ۝

20.Na nde mŋndŋ ona ŋmwe ŋla we
wamwŋkie nesa nŋkana akaŋvwa,

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya ŋthw'ii wake
aimantha ŋtanu wa mwŋai wake, Ula-
Wŋ-lŋlŋ Mŋno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o mŋtŋkŋ We akendeew'a mŋno nŋ
we.

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Ula Usuftwe nĩ Olau, Usuftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Nĩvĩta na Utisu Ola wongelekaa wa
katambanga,

وَالْقُنُ ۝

3. Na Utukũ yĩla ūkilasya ki,

وَالْيَلِ إِذَا سَجَى ۝

4. Mwĩai waku ndaũtĩte we, ona We
ndathatfw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ۝

5. Vate nzika, kĩla saa ūvikaa nĩ mūseo
kwaku mbee wa Ola ūtongoasya.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ۝

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ūkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ۝

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ۝

8. Na We akwĩthĩe we ūkyanganga
ūkĩmũmantha We na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ۝

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ūkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَالِيًّا فَاخْتَضَى ۝

10. Kwa Ūu, ndũkamĩvinyĩte ndiwa,

فَإِنَّمَا إِلَهُ الْبَنِينَ فَلَا تَهَمَزْ ۝

11. Na ta ūlũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَرْ ۝

12. Na ūlũ wa mumo wa Mwĩai waku
ūtavany'e kwa ala angĩ.

وَأَمَّا بِرَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

سُورَةُ الْاِنْشِرَاقِ مَكِّيَّةٌ

AL - INSHRAA (WavuanIw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní òlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Ithyí tũikĩvingũl̃te kĩthũi kyaku
kwoondũ waku,

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

3.Na twaüvetangĩa we mũio waku

وَوَضَعْنَا عَنَّا وَزَرَكَ ۝

4.Ula waĩ vakuvĩ mũno kũtũla mũongo
waku,

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

5.Na Ithyí tũyayĩnenevisye syítwa yaku?

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

6.Vate nzika, ve ũthũmũo Itina wa thĩna.

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

7.Iĩ, vate nzika, ve ũthũmũo Itina wa
thĩna.

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

8.Kwa ũu, yĩla we ũthũmũĩte,
ĩthing'ĩĩsyē na vinya,

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

9.Na kwa Mwĩai waku we alyũka
ũimũmantha We na kĩthing'ĩĩsyē.

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ ﴿٩٥﴾

AL - TIIN
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní Ulau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2.Nítvíta na Múkúyú na Múthata,

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿٢﴾

3.Na Kííma kya Sinaí,

وَالْحُلِيِّ سَيْنِينَ ﴿٣﴾

4.Na Músyí úú, Útúo wa múuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٤﴾

5.Vate nzika, Ithyí nítUmúmbíte mündú
na mawalany'o ala maseo vyú ma úmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٥﴾

6.Indí Ithyí nítwamÚtÚngie we nthíní wa
mwíkalo wa ítheo vyú na ala me ítheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٦﴾

7.Ateo asu ala metfkílaa na kwíka mawíla
maseo; kwoo vena mÚthínzío Útakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ

غَيْرٌ مَّنُونٍ ﴿٧﴾

8.Itina wa úu Indí ní kyaú kya kúókenga
we ítina wa úu íúúú wa Útw'io?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالذِّينِ ﴿٨﴾

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We
Músili úla múseo vyú katí wa asili?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَكِيمِينَ ﴿٩﴾

AL - 'ALAK
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nĩ Olau, Usuftwe
nĩ tei.
2. Soma syftwanf ya Mwłai waku ūla
woombie,
3. Oombie mŭndũ kuma fanga fkwatanu.
4. Soma! Na Mwłai waku nĩ Mŭtafku
mŭno vyũ.
5. Ula wamanyfise na kľandfki.
6. Amŭmanyfise na kľandfki.
7. Aiee, mŭndũ nŭvıtasya mŭno,
8. Nŭndũ we asŭanfıa kwfthwa eylanfise
we-mwene.
9. Vate nzika, kwa Mwłai waku nfkw'o
caloko.
10. We nŭmwonete ūla ūvatanaa.
11. Mŭthŭkŭmi Waitŭ yflla we ūvoyaa?
12. Isŭvlei, nata ethwa we af : kw'okonf
kwa aŭme,
13. Kana nfwatanfite fofu wa ūlŭngalu?
14. Ingf inywf'f nfmsŭanfite ethwa we
nfwaneenie ūvŭngũ vandũ va w'o na
aalyŭka,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَظَلِيمٌ

أَنْزَاهُ اسْتَفْعَى

إِنْ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
Ōla ow'o tūkamŌkusya we na nzwīī sya
ŪthyŪ wake,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. UthyŪ wī ŪvŪngŪ, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Aiee, we ndūkenengane kwake we,
Indī tulya-ndu we-mwene Ūthaithe na
thengeea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ

AL - KADR (WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, IthyI nItwamItheeisy e yo
nthInI wa Utukũ wa NdaIa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na nI kyaO kIUmanyIthya we Utukũ wa
NdaIa nI mwaO?

وَمَا أَزِدُّكَ إِلَّا لَيْلَةً الْقَدْرِ

4.Utukũ wa NdaIa nI mOseo kũvIta myei
ngili Imwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.NthInI waw'o vatheeaa alaIka na veva
vamwe na Utwio wa MwIai woo IũIũ wa
kIla kInDũ.

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.MOuo OO nIw'o OkeethIwa ona
kOthandIka kwa masangya.

لَقَدْ سَلَّمَ إِلَيْنَا فِي هَذِهِ مَطْلَعُ الْفَجْرِ

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَكِّيَّةٌ ﴿٩٨﴾

AL - BAYYINA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syltwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵi ũlau, Usũtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Asu ala matetŵikŵilaa katŵi wa Andũ-ma-
Ivuku na athaithi ma mŵvw'anano
mayaŵmaeka ūlei kũvika yŵla ūkũsŵi
mũtheũ wamavikŵie mo—

لَقَدْ يَكُنُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشِّرْكَانِ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٢﴾

3. Mũtũmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandŵiko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٣﴾

4. Vau nthŵiŵi ve momanyŵisyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ﴿٤﴾

5. Na asu ala Ivuku yanenganiwe kwoo
mayaaanŵika kũvika ŵtina wa ūkũsŵi
mũtheu kũmavikŵla mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ﴿٥﴾

6. Namo mayaafŵyafŵa ūndũ ūngŵi ateo
kũmũthũkũma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aŵkŵŵku Kwake, nthŵiŵi wa
wŵw'i, na me alũngalu, na kũlũmya
Mboya, na kũŵva Saka. Na ŵsu nŵyo
ndŵiŵi ya andũ ma nzŵla ŵla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الَّذِينَ هُمْ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٦﴾

7. Nŵw'o, asu ala matetŵikŵilaa katŵi wa
Andũ-ma-Ivuku na athaithi ma
mŵvw'anano, makeethwa nthŵiŵi wa
Mwaki wa Ngiena, makŵkalaa vo. Mo nŵi
athũku mũno vyũ katŵi wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشِّرْكَانِ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

8. Nŵw'o, asu ala matetŵikŵilaa na mekaa
mawŵla maseo----nŵmo aseu mũno vyũ
katŵi wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٨﴾

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo---
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivtĩflaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmũkĩaa Mwĩai wake.

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(١٩٩)

AL - ZILZAAL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla nthĩ Ikathingitha na kĩthingitha na
kĩthingitho kyayo *kĩvinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

3. Na nthĩ Ik yumya mĩio yayo,

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا

4. Na mũndũ akakũlya, 'Yo yĩna kĩ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5. Mũthenya ũsu nthĩ Ikatawany'a ũvoo
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُخْبِتُ أَخْبَارَهَا

6. Ju ũkeethwa nũndũ Mwĩai waku
akeethwa evuanĩtye vyũ kwayo.

بِأَنَّ رَبَّكَ أَخْبَىٰ لَهَا

7. Mũthenya ũsu andũ makooka me
nguthu inyaĩĩkĩte nĩkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawĩa* moo.

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

8. Indĩ ũla ona wĩva wĩkaa ũseo
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini mũno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

9. Na ũla ona wĩva wĩkaa ũthũku
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini *ota ũu*
akawona.

فِي مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanŋw'e Makka)

1. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŋŋtwe nŋ ŋlau, Usŋŋtwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŋvŋta na mbalasi sya ita ila isembaa
itvŋte,

وَالْعَدِيَّتِ ضَبَّاءٌ

3. Iitalŋkangya ngala sya mwaki.

فَالنَّوْرِتِ قَدْ حَاءٌ

4. Naiivithŋkaa masangya,

فَالْمُغِيرَتِ ضُبَّاءٌ

5. Na syŋkŋlasya mathweo ma kŋtoo
Ōndŋnŋ Ōsu,

فَأَثَرُنَ بِهِ نَقْعَاءٌ

6. Na kwŋtonyeesya naw'o nthŋnŋ katŋ wa
ngoo sya ita sya amaitha.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعَاءٌ

7. Vate nzika, mŋndŋ ndatŋngaa mŋvea
kwa Mwŋai wake;

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

8. Na vate nzika, we nŋ ngŋsŋ ya ŋu;

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ

9. Na vate nzika, we ena kŋthing'ŋsyo
kŋnene nŋndŋ wa wendi wa ŋthw'ii.

وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْخَيْرَ لَشَهِيدٌ

10. Mŋndŋ ta Ōsu nowŋsŋ kana yŋla ala me
mbŋanŋ makathayŋŋkw'a,

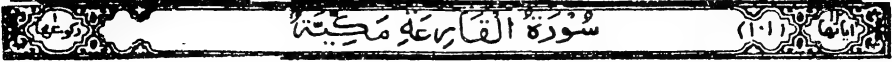
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

11. Na kŋla kŋ nthŋnŋ wa ithŋi
kyaumbŋlwa,

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

12. Vate nzika, Mwŋai woo mŋthenya
Ōsu, akeethwa amekuŋŋte mo nesa mŋno
vyŋ.

بِهِ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kĩnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kĩnene nĩ kyaũ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Kyeva
Kĩnene nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mũthenya ũla mbaa-andũ makethwa
mailyĩ ta syĩmbalutya inyaĩĩkĩtw'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْتُوثِ ⑤

6.Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia wa
malondũ wĩ mũkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ السَّنْفُورِ ⑥

7.Indĩ ta kwa Ūsu ũla ithimo syake
ikethwa syĩ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayũ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indĩ ta Ūsu ũla we ithimo syake
ikethwa syĩ mbũthũ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nĩ 'Haviyah'.

فَأَمَّهُ هَٰوِيَةٌ ⑩

11.Na nĩ kyaũ kĩtuma we Ūmanyũ kyu nĩ
kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ⑪

12.Nĩ Mwaki wakene.

بُعْدَ نَارٍ حَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Kũkĩlany'a Ūmwe na Ūla Ūngĩ
kwoondũ wa kũmbany'a Ūthw'ii.

أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْكُتُبُ ۝

3.Ona inyw'ĩ mwavika mbũanĩ.

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝

4.Aiee, o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

5.Aiee Ingĩ! o mĩtũkĩ inyw'ĩ
mũkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

6.Aiee, takethwa inyw'ĩ nĩmwaĩ
mũmanyũ ūmanyi mũna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝

7.Inyw'ĩ vate nzika, mũkamanyona Ngiena
nthĩnĩ wa thayũ o ũũ.

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝

8.İĩ, vate nzika, mũkamanyona yo na itho
ya mũtkĩŵo.

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝

9.Mũthenya Ūsu İndĩ, mũkeetwa kumya
ũtalo ũũũ wa manee *ma nthĩ.*

ثُمَّ لَتَسْلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝

AL - ASR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩĩvĩta na Okũsĩ wa İvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mũndũ e nthĩnĩ wa
mwĩkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خَسِرٌ

4. Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo, na kũingĩanĩsya mũndũ na ũla
ũngĩ kwĩĩkĩla
Ūla w'o, na kũtaana mũndũ na ũla ũngĩ
kwĩthwa na ũmĩĩsyo.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا
بِإِلْحِقِهِ وَتَوَّصَوْا بِالْقَصْرِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

(104)

AL- HUMAZAH
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

2.NIItvIta na OkũsI wa Ivinda,

3.Ula ũmbanasya Othw'ii na Otalaa
Ivinda Itina wa Ivinda.

4.We asŪanIaa kana Othw'ii wake
ukamŪtw'IkIthya we Ola Otakusaa.

5.Aiee, we kwa Ūla w'o akekwa nthInI
wa 'Al-Hutamah'?

6.Na nI kyaŪ kItuma we ũmany'a 'Al-
Hutama' nI kyaŪ?

7.NI mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mŪvuve,

8.Ula ŪkaithaanyŪkIa ngoo.

9.W'o Ūkeethwa ŪvinganIw'e namo.

10.ItuInI mbaamye.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَزِيدُكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِيدَةِ

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ

لِّعَذَابٍ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We nowonete Ondũ Mwĩai waku
weekanie na Andũ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangĩka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

4. Na We nĩwamatwale iea sya nyũnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Ila syafe siimba syoo,
aimakimangany'a na mavia ma yũmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ

6. Na ũu, We amatwĩkĩthisye mo ta
mũangi mũvevenzeku, na mũĩku vyũ

فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ أَمَاكُولٍ

¹ Abraha, mŭtumĩa wa kĩklisto - nthĩnĩ wa Yaman
wa Mŭsumbĩ wa Abyssinia.

AL - KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ②

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyl
nŵtŵseŵvŵtye syalo sya ūtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

4.Uu mo maŵŵŵtwe nŵ kŵmŵthaiŵha Mwŵŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ④

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵo ŵvinda ya
w'ia.

فِي الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ⑤

AL – MAA'UUN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syltwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nī ūlau, Usũftwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. We nūmwonete we ūla ūmīleaa ndīnī?

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالذِّينِ ۝

3. Usu nī ūla ūmīlūngasya ndiwa,

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

4. Na ndamaingīsyaa andū kũĩthya ngya.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِينَ ۝

5. Kwa ūu woo nī kwa asu ala mavoyaa,

قَوْلٍ لِّلْمُصَلِينَ ۝

6. Indī maisūanīaa Mboya yoo.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝

8. Na mo mamavenaa andū ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

وَيَسْتَعُونَ الْمَاعُونَ ۝

AL - KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ōlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũũnengete we Ūseo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ūu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ

4.Vate nzika, mŪmaitha waku nĩwe Ōla
Ūte Ūsyao.

إِنْ شَاءَ رَبُّكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ōlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Ame inyw'ŵi alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

3. Nyie ndithaithaa kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

4. 'Nenyu mũithaithaa Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

5. Na Nyie ndikathaitha kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

6. Onenyu mũikamũthaitha Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

7. 'Inyw'ŵi mwŵina ndŵini yenyu nakwa
nŵina ndŵini yakwa.'

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

سُورَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ

AL - NASR
(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Yĩla ũtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ũkaa, na ũkĩlyo,

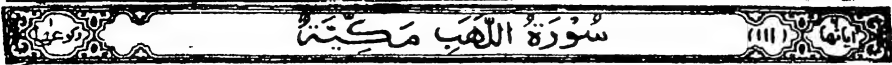
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3.Na We ũkyona andũ mailika ndĩni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4.Mũtaĩe Mwĩai waku na ndaĩa Syake,
na mantha ũkeo Wake We. Vate
nzika, We Nũsyokeaa-Kaingĩ ena ũuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

AL - LAHAB
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nĩ ōlau, Usŵtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Nĩmethwe me manangĩku moko elĩ ma
Avu Laavu, na ota ōu we nĩanangĩke.*¹

تَبَّتْ يَدَايَ أِنِّى لَهَبٌ وَتَبَّ ۝

3. Uthw'ii wake na syonthe ila
Ūmbanĩtye iikamŪuna we.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝

4. O mĩtŵkĩ we akalika nthĩnĩ wa Mwaki
wakene.

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝

5. Na mŪndŪ mŪka wake ota ōu, ōla
Ūendaa akuŵte ngŪ.

وَأَمْرًا أَنَّهُ حِمْلَالٌ الْعُطْبَىٰ ۝

6. Kwĩlingĩla ngingonĩ yake vakeethwa
Ūlĩ mwokothe wa mŪnathi.

فِي جِيدِهِ حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

¹ *Avu Laavu ŵhe wa mŪĩ sya mwaki, cwetwa ta
mŪndŪ mŪvyŪ na mwĩkalo wa wau wa matŪ, na
Ūla uvĩvasya ala angĩ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ Olau, Usũŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Asya, 'We nŵ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3.Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Mũthaŵku-Vyũ na Umanthawa nŵ onthe
kwŵtw'a Ŵtethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4.'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5.Na vai Ŵvw'anene Nake We ona
Ŵmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدَنِيَّةٌ

(113)

AL - FALAK
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe
na Mwĩai wa kũitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzũvĩe na ũthũku wa syĩndũ ila We
ũmbĩte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ũthũku wa kĩvindu kya ũtukũ yĩla
kĩnyaĩĩkaa

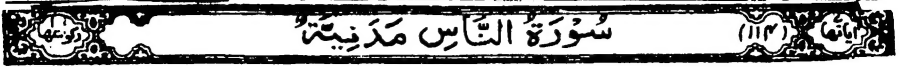
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ũthũku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundũe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ũthũku wa ũla wĩ
kĩw'ĩu yĩla ũnũmbĩw'ĩa kĩw'ĩu.

يَوْمٍ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

AL - NAAS
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmanthaa wĩvitho kwa
Mwĩai wa mbaa-andũ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mũsumbĩ wa mbaa-andũ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andũ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ūthũku wa mũveveanĩ wa
kĩwe wa kĩmbithĩ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ūveveaa nthĩnĩ wa ngoo sya andũ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katĩ wa Mayini na mbaa-andũ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُحَاءُ خَتَمِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اَللّٰهُمَّ اِنِّسْ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِىْ- اَللّٰهُمَّ
اَرْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا
وَتُوْرًا وَهُدًى وَرَحْمَةً- اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ
مَا نَسِيْتُ وَ عَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ اَنَاءَ النَّيْلِ وَ اَنَاءَ النَّهَارِ
وَ اجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبُّ الْعٰلَمِيْنَ- اٰمِيْنَ-

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni,na utungosya na inee.Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe,na Manyisye maundu mayo alandamesi , na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya,na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa,Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.